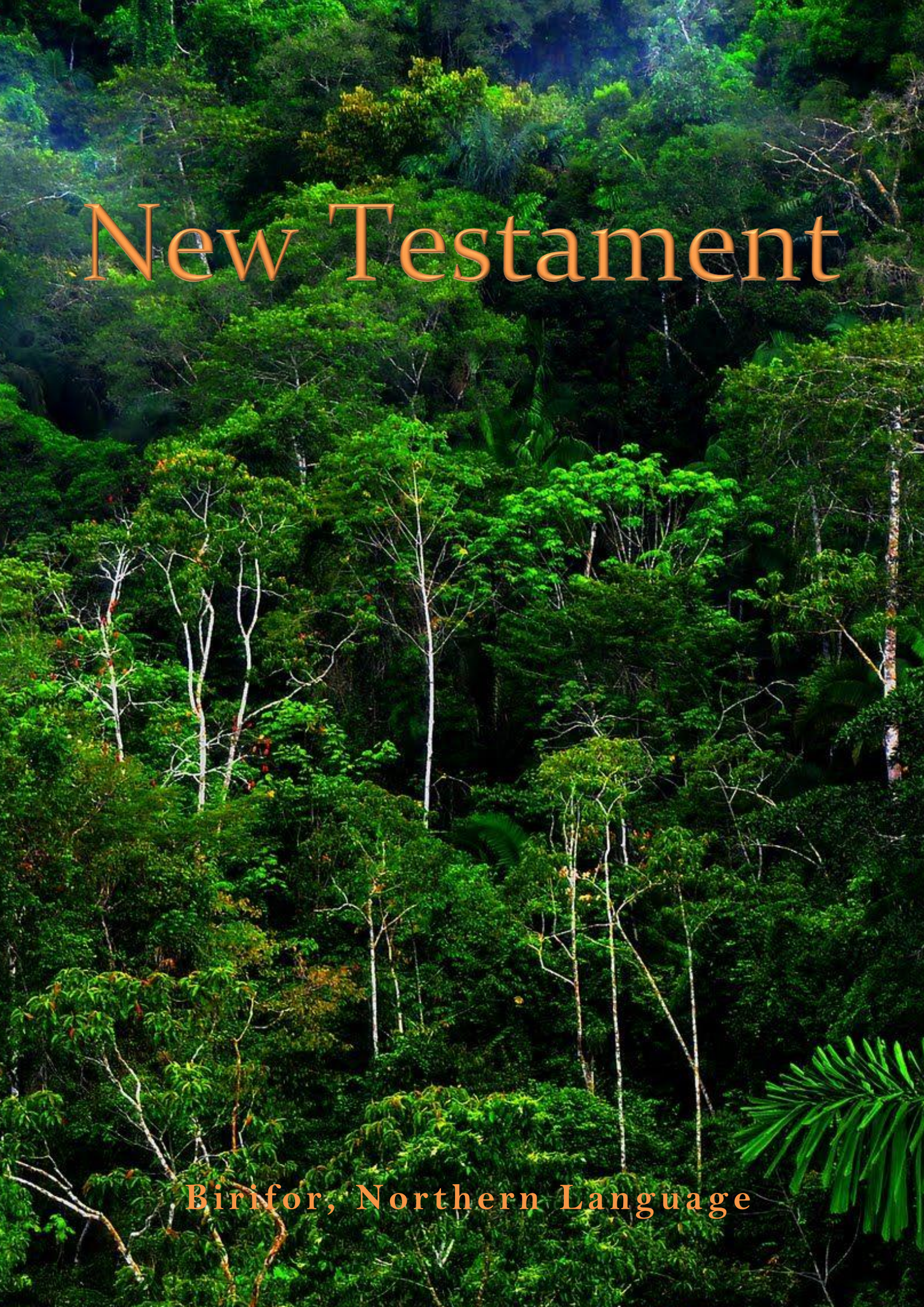

New Testament

Birifor, Northern Language

Birifor, Northern - Bible - New Testament

Matie	3	
Markı	61	
Luki	98	
Jã	160	
Nı-tɔnɩsɩ tɔmɔ	207	
Orom	266	
1 Kɔrɛptı	293	
1 Kɔrɛptı	319	
Galatı	336	
Ɛfɛɛsı	346	
Fılıpı	355	
Kɔlɔsı	362	
1 Tesaloniki	368	
2 Tesaloniki	374	
1 Timote	377	
2 Timote	384	
Tıtı	389	
Filemɔp	392	
Eburo	394	
Jakı	414	
1 Pıɛr	421	
2 Pıɛr	428	
1 Jã	432	
2 Jã	439	
3 Jã	440	
Judi	441	
Miilfɔ sɛbɛ	443	

Birifor, Northern - Bible - New Testament

Matie

Matie 1

¹A Jeeju-Kirisi sãa-kunbo nɩ a basime ba na seb, wa nyow nɩ a Aburaham wa ta nɩ a Daviti ã cen na ta a Jeeju-Kirisi.

²A Aburaham dow na a ljakɩ, a ljakɩ mɩ dow a Jakɔb, a Jakɔb mɩ uraa ã dow a Juda nɩ a u yeer,

³a Juda mɩ le dow a Faresɩ nɩ a Jara (a ba mã ã dɩ a Tamaar), a Faresɩ mɩ dow a Esurɔ̃, a Esurɔ̃ mɩ uraa ã dow a Aram,

⁴a Aram mɩ le dow a Aminadab, a Aminadab mɩ dow a Naasɔ̃, a Naasɔ̃ mɩ uraa ã dow a Salmɔ̃,

⁵a Salmɔ̃ mɩ le dow a Booji (a u mã dɩ na a Arahab), a Booji mɩ dow a Obedi (a u mã dɩ na a Uruti), a Obedi mɩ uraa ã dow a Jesɩ,

⁶a Jesɩ mɩ le dow a jamana Daviti. A Daviti dow na a Salumɔ̃ (a u mã ã dãa ɩ a Uri pow),

⁷a Salumɔ̃ mɩ dow a Orobom, a Orobom mɩ uraa ã dow a Abiya, a Abiya mɩ le dow a Asafi,

⁸a Asafi mɩ dow a Jojafati, a Jojafati mɩ uraa ã dow a Joram, a Joram mɩ le dow a Ojaasi,

⁹a Ojaasi mɩ dow a Jowatam, a Jowatam mɩ uraa ã dow a Akaji, a Akaji mɩ le dow a Ejekasi,

¹⁰a Ejekasi mɩ dow a Manase, a Manase mɩ uraa ã dow a Amɔ̃, a Amɔ̃ mɩ le dow a Jojiya,

¹¹a Jojiya mɩ dow a Jekɔnya nɩ a u yeer a daar ulɔ ba na nyow a Israyel nibe cen'ɩ a Babilɔ̃-tew.

¹²A mine ba na nyow a Israyel nibe cen'ɩ a Babilɔ̃-tew baar, a Jekɔnya dow na a Salatɩel a be, a Salatɩel mɩ dow a Jorobabel,

¹³a Jorobabel mɩ uraa ã dow a Abudi, a Abudi mɩ le dow a Elaakum, a Elaakum mɩ dow a Ajcow,

¹⁴a Ajcow mɩ uraa ã dow a Sadɔkɩ, a Sadɔkɩ mɩ le dow a Akum, a Akum mɩ dow a Eludi,

¹⁵a Eludi mi uraa i dow a Elajaar, a Elajaar mi le dow a Matã, a Matã mi dow a Jakob,

¹⁶a Jakob mi uraa i dow a Jojefu na i a Maaru sire, a Maaru ulɔ na dow a Jeeju ba na buɔɔ a Kirisi.

¹⁷A nɔhɔ a sãa-kunbo tu-taa dãa na i a pie-n'anuu for bir, wa nyɔw ni a Aburaham daar cen'i na ta a Daviti. Wa mi nyɔw ni a Daviti daar cen'i wa ta ni a Israyel nibe Babilɔ-tẽw cenfu daar mi le i a tu-taa gbɛɛ pie-n'anuu for bir. Wa mi nyɔw ni a una daar'ãa wa ta ni a Kirisi dowfu daar le i na a tu-taa gbɛɛ pie-n'anuu for bir go.

¹⁸Nye a mune a Jeeju-Kirisi dowfu yeri na be. A u mã Maaru ni a Jojefu dãa na nma a ba. I-ce a le ba na ma kul taa ser wa, ba nye u na u tere a puɔ na yi a Naanmun Sie jie.

¹⁹A u baraa Jojefu i na ni-dẽdẽ i ma buɔɔ a yeri ulɔ u yi yɔw a Maaru a vi wa, ala-ĩ-ɔ u tere a u suur puɔ a mune ba na ure i nmara a ba ba ifu.

²⁰I a mune u na cãa tere a ala, a Naanmun si-tunaa nyir u na a jãasuli puɔ i yel u: "Daviti bie Jojefu! Taa jɔɔ dãbiẽ a Maaru kulfu une wa, a-na-i a puɔ u na tere yi na a Naanmun Sie jie.

²¹U na dow na dabile i a fu pur u a yuor Jeeju, a-na-i a ulɔ nɔɔ faa a u nibe a ba maal-faar puɔ."

²²A ana yele a jaa ta na, a na i a ala a Ni-kpẽe na dãa yel a u yer-hiere nuɔɔ puɔ. U dãa na yel:

²³"Pɔsa-bile na tere na a puɔ dow a dabile a ba pur u a yuor, Emanuwel." A le yel'ã, aa Naanmun be ni si na.

²⁴A mune a Jojefu na jaw, u sɔw na a ala a Ni-kpẽe si-tunaa na yel u, i taw a u baraa kul'i a u yir,

²⁵I-ce baa gã taa wa, wa ta ni a le u na dow a bie baar. I a Jojefu pur'ã a bie yuor a Jeeju.

Matie 2

¹Ba dow na a Jeeju a Betlem na be a Jude wier. A una daar'ãa a Erɔdi i dãa i a jamana. A i na fu a bɔbɔɔnbo na ma 'wuoro a nmarbie yi na a tẽw par'i i wi a Jerujalem-tẽw puɔ

²i sooro: "Nyune ba dow a bibile ulɔ na i a Jufisi jamana? A-na-i si nye na a u nmarbir a tẽw par'i i wa buɔɔ si puor u."

³A le a jamana Erɔdi na wɔ a yeri ulɔ, a dama u na ni a Jerujalem tẽ-deme ba jaa,

⁴u buɔɔ a Naanmun yir baar-lo-ni-bere, ni a yer-kpen-bɔɔnbo kpaar'i taa i soor ba: "Nyune ba dow a Kirisi?"

- ⁵A ba yel u: “A Betlɛm na be a Jude wɛr puɔ u. A-na-ɪ a yel’ã a yɛr-hiere sɛbɛ puɔ:
- ⁶‘A fũ Jude Betlɛm, faa nyirĩ pab a Jude nɪ-bɛrɛ jie wa, a-na-ɪ a fu puɔ a ni-diere nɔɔ yi ã ɪrɛɛ a dɔ-cunaa a ã nɪbɛ lsɪrayɛl jie.’ “
- ⁷A Ɛrɔdɪ sɔɔlĩ na buɔl a bɔbɔɔnbɔ bala ã soor ba a ba miil u a bibir ulɔ a ŋmarbir na nyir ba.
- ⁸ĩ u tũ ba na a ba cen a Betlɛm ã yel: “Nyí cen na bɔw 'wuor bɔw a jie ulɔ a bibile na be. A nyumɪ wa nyɛ u, nyí wa yel ma ã mɪ cen na puor u.”
- ⁹A lɛ ba na cɛl a jamana yɛrĩ baar, ba cen’ã. ĩ a lɛ ba na cere, ba nyɛ na a ŋmarbir ulɔ na yi a tɛw parĩ u be a ba nii-sɔw cere. A ŋmarbir cen’ã lɛɛ na ta a jie ulɔ a bibile na be ã ɪraa a u ju-sɔw.
- ¹⁰A lɛ ba na nyɛ a ŋmarbir, nũɔ kpɛɛ nyɔw ba na a ba culɛ.
- ¹¹Ba kpɛ na a yir puɔ na nyɛ a bibile ã lo gburĩ a dume puor u, ã yuo a ba wuɔr ir a ba bom-pɔrsɪ ku u. Ba ku u na a sɛlmɛ, nɪ a tũ-nyu-vɪlaa, nɪ a tũ ulɔ ba na buɔlɔ a mur.
- ¹²A Naanɲmun yel ba na a jãasulĩ puɔ, a ba taa lɛ lɛb cen a Ɛrɔdɪ sɛ wa, ala-ĩ-sɔ a ba de a sɔr kpee kul a ba tɛw.
- ¹³A lɛ ba na lɛb kul baar, a Nɪ-kpɛɛ sɪ-tunaa nyir’ã a Jojɛfu a jãasulĩ puɔ ã yel u: “Ir de a bibile nɪ a u mã jɔ cen’ĩ a Ejibti-tɛw na fu jɛ a be wa ta nɪ a daar ulɔ ã na yɔw fu, a-na-ɪ a Ɛrɔdɪ nɔɔ buɔrɔ na u kú a bibile.”
- ¹⁴Ala-ĩ-sɔ a Jojɛfu ir’ã a tɪsɔw de a bibile nɪ a u mã cere nɪ a Ejibti-tɛw,
- ¹⁵a ba be a be wa ta nɪ a Ɛrɔdɪ kũu daar. A lɛ a ta, a na ɪ a ala a Nɪ-kpɛɛ na dãa yel a u yɛr-hiere nuɔr puɔ: “Ĩ buɔl’ã a ã bi-daba u yi a Ejibti-tɛw puɔ.”
- ¹⁶A mɛnɛ a Ɛrɔdɪ na nyɛ bɔw ka a bana bɔbɔɔnbɔ na yi a tɛw parĩ wa, a ba belĩ u na, u nyɛ na suur yaw. U yɔw na a ba kú a da-bil ba na dɔwrɔ ba jaa, wa ta nɪ a bala na pɔw a yomo ayi, a Betlɛm nɪ a ten ala na be a u lɔbobo puɔr. U maal’ã a ala tu nɪ a mɛnɛ u na dãa wɔ a saanba jie a ŋmarbir nyirfu daar.
- ¹⁷Ĩ a lɛ a maal a ɪ a mɛnɛ a yɛr-hiere Jeremi yɛrĩ na dãa yel:
- ¹⁸“Ba wɔ na a kɔkɪr na wuure a Arama-tɛw puɔ sɔrɔ nɪ a kɔ-yelbie kono nɪ yaw.A Arasel kono a u bibiir unɛ, a ba ma yɛw u u jaar, a-na-ɪ a u bibiir ma cãa be wa.”
- ¹⁹A lɛ a Ɛrɔdɪ na kpi baar, a Jojɛfu nyɛ na a Nɪ-kpɛɛ sɪ-tunaa a jãasulĩ puɔ a Ejibti-tɛw puɔ. A sɪ-tunaa yel u:
- ²⁰“Ir de a bibile nɪ a u mã na fu lɛ lɛb kul’ĩ a lsɪrayɛl-tɛw puɔ, a-na-ɪ a bala na dãa buɔrɔ ba kú a bibile, ba kpi na.”
- ²¹A Jojɛfu ir’ã a lɛ, de a bibile nɪ a u mã, lɛb kul’ĩ a lsɪrayɛl-tɛw puɔ.

²²Ī-ce a mune u na wõ a Akelaasi na de a u sãa Erɔɔɔ jinaafu jie ɪ a jamana a Jude-tẽw puɔ, dābĩe nyɔw u na a be kpɛfu. Ī a le u na dāa wõ a ỵer-manaa a jāasulĩ puɔ, a Galile-tẽw wɛr u cen naa u je a tẽw ulɔ ba na buɔɔ a Najareti.

²³A maal'ã a le a mune a ỵer-hierbe ỵerĩ na uree a sure: "Ba na buɔɔ u na a Najareti nure."

Matie 3

¹A una daar'ãa puɔ a Jã-Batii cen'ã a Jude wekar puɔ ĩ nyɔw a Naanmun ỵerĩ ĩ ỵere ye le nɪ:

²"Nyí lieb a nyi yẽ, a-na-ɪ a saa juu fãw daar pɛle na."

³A Jã ɪ na a ulɔ a ỵer-hiere Ejayi na dāa ỵere a u ỵerĩsɪ puur a mune u na ma dāa ye le: "Ba wõ na a nure kɔkɪr na hiere a wekar puɔ ye le: Nyí gbɛerĩ a sɔr a Nɪ-kpẽe unɛ, ĩ mɪ maal a u sɔe a tor."

⁴A Jã ulɔ su na a nyuɔmɪ kɔɔɔ kparu, ĩ mɪ sɛ a gan cɛcen a siɛ puɔ; a sãsobo nɪ a sur u dāa dure.

⁵⁻⁶A Jerujalem tẽ-deme nɪ a Jude wɛr u jaa nibe nɪ a Jurdẽ man nuɔr ten deme jaa cere na a u sɛ caala a ba maal-faar, ĩ a Jã murɔ ba a kũɔ a Jurdẽ manĩ.

⁷A mune a Jã na nye a Farisɪ nibe nɪ a Saduse nibe a ba wɛre yaw a kũɔ murfu unɛ a u sɛ, u yel ba na: "Nyina waab bibiir'ãa! Ala jaan nyi a nyi sew na na jɔ cĩe a Naanmun suur na pɛle?"

⁸Nyí ɪ a nyi maal-bie a miile áa nyi yẽ lieb'ã.

⁹A tiɛrĩsɪ nyi na tere a nyi puur, áa Aburham ɪ na a nyi sãa-kumɔ, ma sew nyi wa. Ī-ce ĩ yel nyi na, a kubie asume nyi na nye, a Naanmun na tuɔ na lieb ba a ba ɪ a Aburham bibiir.

¹⁰Ba gɔr'ã ỵɔw a kpãakpo a tur nyibe puur. A tie le na ma wɔɔɔ a wõ-vele wa, ba na ŋmaa u na lob ỵɔw a vũu puɔ.

¹¹A maa, kũɔ tɛw ĩ murɔ nyi, na miile a nyi yẽ-liebfu, ĩ-ce nure be na be na waara a ĩ puo-sɔw na gãw ma, a maa mɪ sew na sur a u nafaba wa. A ulɔ, u nɔɔ mur nyi na a Naanmun Siɛ puɔ nɪ a vũu puɔ.

¹²U tere na a ci-ŋme-daa a nuu puɔ u na ŋmeere nɪ a ci, ĩ ye le diere a ci ỵɔɔɔ a boor puɔ, ĩ ciere a ure ỵɔɔɔ a vũu ulɔ puɔ na ma tere a kpɛɛɛ wa."

¹³A daar ulɔ puɔ, a Jeeju yi na a Galile ĩ cen a Jurdẽ manĩ a Jã sɛ a kũɔ murfu unɛ.

¹⁴A Jã ma buɔɔ u sɔw wa, ĩ yel u: "Maa ĩ sew a fu na mur ma a kũɔ puɔ, ĩ-ce a fu le waara a ĩ sɛ?"

¹⁵A Jeeju yel u: "Bar a si maal a le a ỵẽỵerĩ, a-na-ɪ le si na maal a tumɔ a jaa a Naanmun na buɔɔ si maal," ĩ a Jã pãa sɔw.

¹⁶A le u na mur a Jeeju a kũɔ puɔ baar u yi na a kũɔm, ã a jie naan a sallon yuo na a u me, u nye a Naanmun Sie u wõ taa ni a nmam u suure waara a u sã.

¹⁷Ã ba wõ na a kɔkir na yi a saa juu ã yel: “A naa ɪ a ã Bi-nunaa na kpe ma a nyãa.”

Matie 4

¹A ala ã baar, a Naanmun Sie tɔw na a Jeeju kpe ni a wekar puɔ a Satã na bur u.

²Ã a mune u na lũ a nuɔr a bibie ljaayi, a kɔ nyɔw u na.

³A Bibure wi na a u sã ã yel u: “A ala ɪ fu ɪ na a Naanmun Bie, yel a kubie na a ba lieb ɪ a dib.”

⁴A Jeeju yel u: “A yel’ã a Naanmun Sebe puɔ: ‘Aa ɪ a dib tɔw na baa a nure wa, ã-ce a y’erĩ ɪ a jaa na yire a Naanmun nuɔr puɔ, ala a nure na baa ni.’ ”

⁵Ã a Satã taw na a Jeeju cen’ã a Jerujalem na ɪ a ba tẽ-son, ã ɪ u do uraa a Naanmun puor-yir kpẽe ju-sɔw

⁶u yel u: “A ala ɪ fu ɪ na a Naanmun Bie, aw lo a tene, a-na-ɪ a yel’ã a Naanmun Sebe puɔ: ‘A Naanmun na ku na a si-tunisi a y’erĩ a fu me, a ba cɔw fu ni a ba nur a mune fu kɔ wa nme gber wa.’ ”

⁷A Jeeju yel u: “A le yel’ã a Naanmun Sebe puɔ: ‘Taa bure a Ni-kpẽe na ɪ a fu Naanmun wa.’ ”

⁸A Satã le taw na a Jeeju do ni a tã-kpẽe juu na miil u a ten ten a jaa ni a ba yo-yifu yele

⁹ã yel u: “A fũv gburĩ a dume ã puor ma, ã na ku fu na a ana yele a jaa.”

¹⁰A Jeeju yel u: “Satã, cen be ã ce ma! A-na-ɪ a yel’ã a Naanmun Sebe puɔ: ‘A Ni-kpẽe na ɪ a fu Naanmun, ulɔ fu na puoro, ã a ulɔ tun tɔw fu na mi tunɔ.’ ”

¹¹A le, a Satã bar u na ã a si-tunisi wi sũono u.

¹²A le a Jeeju na wõ a ba nyɔw a Jã yɔw a kasu puɔ, u le lieb’ã cen a Galile.

¹³A mune u na yi a Najareti-tɔw, u cen’ã na je a Kapɛenam-tɔw na be a man nuɔr, a Jabulɔ ni a Nebtali wier.

¹⁴A ta na a le, a na ɪ a y’er-hiere Ejayi y’erĩ na dãa yel:

¹⁵“A Jabulɔ ni a Nebtali wee na be a man sɔe puur a Jurdẽ man gaan, a Galile ulɔ na ɪ a ni-bulsi tɔw,

¹⁶a bana nibe naa na dãa je a libe puɔ nye na a cãa kpẽe; a bala na mi dãa je a kũu nuɔr libe puɔ, mi nye na a cãa u pur caarĩ ba.”

¹⁷Wa nyɔw ni a daar ulɔ puɔ a Jeeju hiere na yele ni: “Nyí lieb a nyi yẽ, a-na-ɪ a saa juu fãw pɛl’ã.”

¹⁸A mune a Jeeju na lara a Galile man gbēgbere, u nye na a yeer ayi, a Simō ulɔ na mi dɪ a Pier ni a Ádire, a ba bere a jume a manĩ a-na-ɪ jĩ-nyɔɔrɔ ba ɪ.

¹⁹A Jeeju yel ba: “Nyí wa tuure ma, ĩ ĩ na lieb nyi na a nyi na buɔɔ a nibe kuro ma a jĩ-bere kaarĩ.”

²⁰A jie naan ba bar’ã a ba juur ĩ tuure u.

²¹Ĩ a le u na po a nii-sɔw, u nye na yeer ayi go na ɪ a Jakɪ ni a Jã na ɪ a Jebede bi-dabsɪ, a ba be taa ni a ba sãa a gbor puɔ cɔɔɔ a ba juur, u mi buɔl ba.

²²Ĩ a jie naan ba bar’ã a ba sãa ni a gbor ĩ tuure u.

²³A Jeeju yuɔɔ na a Galile-tēw u jaa jaana a Jufisi a ba puorfu yie puur, hierɛ ni a saa juu fãw y’er-son, kpaara ni a wulĩ-burɔ burɔ deme.

²⁴A u yuor yer’ã pɔw a Suri-tēw u jaa, a nibe wiere ni a bala ba jaa na tere a wulĩ-burɔ burɔ, a bala na nyere a huur, a kōtɔn-irbe, a ŋme-kpar deme, ni a bala na sãw a ĩgana, u kpaara ba.

²⁵A ni-yayaw yi na a Galile, a Ten-Pie tē-daa, a Jerujalem, a Jude, ni a Jurdē man gaan ĩ wa tuure u.

Matie 5

¹A mune a Jeeju na nye a bana ni-yaw a ba tuure u, u do na a tãw juu je, a u par-tuurbe wi a u sē,

²u nyɔw a jaanfu ĩ jaana ba, yele ni:

³“Nũɔ ma be na a bala jie na tere a nãw a sie puɔ, a-na-ɪ bala sɔ a saa juu fãw.

⁴Nũɔ ma be na a bala jie a sube na sãw, a-na-ɪ a Naaŋmun nɔɔ y’ew ba na.

⁵Nũɔ ma be na a bala jie na tere a su-ɓaara, a-na-ɪ bala wa sɔrɛɛ a tēw.

⁶Nũɔ ma be na a bala jie na nyurĩ buɔɔ a torfu a kō ni a kũɔ-nyuur kaarĩ, a-na-ɪ ba nɔɔ pɔw u na.

⁷Nũɔ ma be na a bala jie na tere a nã-bōwfu a-na-ɪ a Naaŋmun nɔɔ mi bōw na a ba nãw.

⁸Nũɔ ma be na a bala jie na tere a su-pɪlaa, a-na-ɪ ba nɔɔ nye na a Naaŋmun.

⁹Nũɔ ma be na a bala jie na buɔɔ a nibe pɪɛnfu, a-na-ɪ a Naaŋmun nɔɔ buɔl ba na a u bibiir.

¹⁰Nũɔ ma be na a bala jie ba na huɔlɔ a torfu unɛ, a-na-ɪ bala sɔ a saa juu fãw.

¹¹“A na ɪ nyi na nũɔ a le ba nɔɔ turɔ nyi, ĩ huɔlɔ nyi, ĩ mi ŋmara a jir-kara y’ɔɔɔ nyi a ĩ unɛ.

¹²Nyí tere nũɔ cule ni, a-na-ɪ a nyi yar nɔɔ berme na a saa juu. Nyi bōw na ka a le ba mi dãa huɔl a Naaŋmun y’er-hierbe na dãa de nyi a nĩe.

13“Nyumi ɪ a nasõ a tẽw puɔ deme jie, ɪ-ce a nasõ tomofu wa baar, bõ a nure na nye yõw u u le tomo? 'Waa le ɪ bom go wa. Ba na de u na lɔb bar, a ba nebe ni gbɛɛ.

14“Nyumi ɪ a cãa a tẽw puɔ deme jie. A tẽw na be a tãw juu ma tuɔɔ sɔɔɔ wa.

15Nure ma yɔɔɔ a lâpa a vũu, ɪ le diere pɔwɔ a lakpow puɔ wa, ɪ-ce a gbɛgbere juu u na dɔɔɔ u, u caara a nibe jaa na be a yir puɔ.

16A le u mi, a sew na a nyi na ɪ a nyi cãa u caara a nibe nii-sɔw, a mune a ba na tuo nye a nyi tũ-sono, ɪ kuro a nyi Sãa na be a saa juu a ju-kpɛɛ.

17“Nyi taa tier beeka ɪ wa na a Mowisi yer-kpen sãwfu une wa, mu a yer-hierbe yerɪsi sãwfu une wa. Maa wa a ana yerɪsi sãwfu une wa, ɪ-ce ɪ wa na a mune ɪ na tuo maal a jaa baar.

18Yel-miɛ ɪ yele nyi, a ledaar a sallon ni a tẽw na ma tɔl ser wa, a seb-bir ɲmãa mu a seb-bir pabaa na be a Naanmun yer-kpen puɔ ma tuɔɔ ire bara wa. A jaa na maal'ã wa baar.

19Ala-ɪ-sɔ a nure ulɔ na jaar a yer-kpɛw kãw, a ala saarɪ ɪ a yer-bir bile u, ɪ mi miile a nibe a ba maala a u kaarɪ, a una nure naa na nyurɪ na pab a saa juu fãw puɔ. ɪ-ce a nure ulɔ na sɔw ɪ mi miile a nibe a ba maala a le, a una nure naa na nyurɪ na ɪ kpɛɛ a saa juu fãw puɔ.

20ɪ-ce ɪ yele nyi na, a nyumi ma ɪ dɛdɛ a Naanmun yerɪ jɔfu puɔ gãw a yer-kpen-bɔɔnbɔ ni a Farisi nibe wa, nyaa tuɔɔ kpɛɛɛ a saa juu fãw puɔ wa.

21“Nyi wõ na a mune ba na dãa yel ku a korɪ-ce deme, a ba taa kuro nure wa. Åa nure wa kú nure, a ba na cen'ɪ u na a yer-guoro jie.

22ɪ-ce a maa, ɪ yele nyi na, a nure le na nyere a suur yɔɔɔ a u yebe, ba na mi cen'ɪ u na a yer-guoro jie. ɪ a ulɔ na yel a u yebe á dãbol, ba na cen'ɪ u na a yer-guor-ni-bere nii-sɔw, ɪ a ulɔ na yel a u yebe á u yaara na, u na tuo na kpe a wɛfu vũu puɔ.

23A fũu tere a bom buɔɔ fu ku a Naanmun, ɪ wa tier yuo be a baar lofu jie a fu yebe na tere ni fu a yerɪ,

24bar a bom ulɔ a be a baar lofu jie, ɪ cen na cɔɔrɪ a una yerɪ ni a fu yebe baar, ɪ pãa le wa de a fu bom ku a Naanmun.

25“A ala ɪ a nure tere ni fu na yerɪ a u bom fu na sãw une, ɪ cere ni fu a yer-guoro jie, baalɪ u fɔfɔw a le nyi na cãa a sɔr puɔ cere, a-na-ɪ a ulɔ ta ni fu a be, u na yõw fu na a yer-guoro nuumi u de fu ku a parsãde u yõw fu a kasu puɔ.

26Yel-miɛ ɪ yele fu, faa yire a be ɪ-ce a ala ma ɪ fu ya na a fu san a jaa wa.

27“Nyi wõ na a mune ba na dãa yel a nure u taa wa gana ni a u tɔ subɔ pɔw wa,

28ɪ-ce a maa, ɪ yele nyi na, a nure le na 'wuoro a pɔw a 'wuor-fãa, u gɔr'ã gã ni u a u suur puɔ.

- ²⁹A ala ɪ a fu durĩ mimir ã yɔɔɔ fu a fãa puɔ, ir u lɔb bar, a-na-ɪ a sa na a fu ãgan ji-bõ-y'en na bɔr gãw a fu ãgan u jaa ba na diere lɔbɔ yɔɔɔ a vũu puɔ.
- ³⁰A ala mi ɪ a fu durĩ nuu wa mi yɔɔɔ fu a fãa puɔ, fú ŋmaa u lɔb bar, a-na-ɪ a sa na a fu ãgan jie kãw na bɔr, gãw a fu ãgan u jaa na kpɛɛɛ a vũu puɔ.
- ³¹“Ba mi dãa na yel, aa nɪɛ wa diwre a u pɔw bara, ú ku u a barfu sɛbɛ.
- ³²ĩ-cɛ a mãa, ã yele nyi na, a ulɔ na diwre a u pɔw bara ã-cɛ a pɔw ulɔ ma dãa maala a burbur wa, u yɔw u na a dab-kpee ganifu puɔ, ã a daba ulɔ na kule a una pɔw naa na mi maal'ã a una fãa.
- ³³“Nyi mi wõ na a mɪɛ ba na dãa yel ku a korĩ-cɛ deme: ‘Taa mɔwnɔ a fu pulifu bom wa. Maal ku a Naaŋmun a ala fu na dãa pɔ ni u.’
- ³⁴ĩ-cɛ a maa, ã yele nyi na, nyi taa wa pɔɔɔ fũ wa. A ala ɪ a saa juu u mu, taa pɔɔɔ ni u wa, a-na-ɪ a Naaŋmun jaajie u.
- ³⁵A tɛw u mu, taa mi pɔɔɔ ni u wa, a-na-ɪ a Naaŋmun gbɛɛ dɔɔɔɔ jie u. A Jerujalem u mu, taa mi lɛ pɔɔɔ ni u wa, a-na-ɪ a Jaman-kpɛɛ tɛw u.
- ³⁶Taa mi lɔɔ pɔɔɔ ni a fu juu wa, a-na-ɪ faa tuɔɔɔ lɛbɛ a fu jukɔɔɔ u pɛɛɛ mu u sɔbɔ wa.
- ³⁷A nyi y'ɛrɪsɪ a ɪ a ‘ɔɔ’ mu a ‘kpee’. A y'ɛrɪsɪ ala nyi na y'ɛɛ dɔɔɔɔ, a yi na a Fãa Subɔ jie.
- ³⁸“Nyi wõ na a mɪɛ ba na dãa yel: ‘A mimir ba na de ya a mimir, a nyum ba na mi de ya a nyum’.
- ³⁹ĩ-cɛ a maa, ã yele nyi na, taa lɛb a fãa ya a fãa wa. A ala ɪ a nɪɛ ba fu na a durĩ tukpalĩ, cɔw u a gubaa tukpal u lɛ ba.
- ⁴⁰ĩ a nɪɛ buɔɔɔ u cen'ĩ fu a y'ɛr-guoro jie, na de a fu kparle, de a fu fu bã taa ni u.
- ⁴¹ĩ a nɪɛ wa fer fu a fu de a u tuor cen'ĩ fũ ku u, de cen'ĩ a jãa a fu ku u.
- ⁴²Ku a ulɔ na suɔɔɔ; taa mi mɔwnɔ a ulɔ na pɛwne wa.
- ⁴³“Nyi wõ na a mɪɛ ba na dãa yel: ‘Nunɔ a fu tɔ subɔ ã 'laar a fu san-subɔ.’
- ⁴⁴ĩ-cɛ a maa, ã yele nyi na, nyi nunɔ a nyi dɔ-deme, ã suɔɔɔ a Naaŋmun yɔɔɔ a bala na huɔɔɔ nyi,
- ⁴⁵a mɪɛ nyi na tuɔɔɔ ure a nyi Sãa na be a saa juu bibiir. Á-na-ɪ u ma pur'ã a u mɔtɔw yɔw a ni-faar ni a ni-sono, ã mi ɪ a u saa u wa a ni-torisɪ ni a bala na maala a burbur jaa uɛ.
- ⁴⁶A ala ɪ nyi nunɔ na a bala tɛw na nunɔ nyi, bõ yar nyi na lɛ pɔw? A lãpo-dierbe maa mi maal a lɛ wa mu?
- ⁴⁷A ala ɪ a nyi ni-nunisɪ tɛw nyi puoro, a nyi maalfu sa na a nyɪmɛɛ maalfu mu? A tɛbɛ deme maa mi maal a lɛ wa mu?

⁴⁸Ala-ĩ-sɔ, nyí ɪ cɛcɛ a mɪnɛ a nyí Sãa na be a saa juu na ɪ a cɛcɛ.

Matie 6

¹“Nyí tere nyí mĩɛ a nyí torfu tumɔ unɛ, a nyí kɔ wa maal bom kãw a nɪbɛ nii-sɔw a ba 'wuoro nyí wa. A nyumɪ wa maal a lɛ, nyaa pɔwrɔ a yar a nyí Sãa na be a saa juu jie wa.

²“A lɛdaar fu na kuro a nãw subɔ a bom, taa maala nɪ a yo-bɔb wa. A-na-ɪ lɛ a poe ayi deme ma maal a ba puorfu yie puur nɪ a sɔɛ puur, a mɪnɛ a nɪbɛ na nyɛ ba ĩ pɛwɛ ba. Yel-mĩɛ ĩ yele nyí, a bala, ba gɔr'ã pɔw a ba yar.

³Ĩ a fũu kuro a nãw subɔ a bom taa tier a ɪ fu bom kpɛɛ wa.

⁴Sɔɔlĩ maal, ĩ a fu Sãa na nyɛ a fu sɔɔlĩfu tumɔ na ya fu na.

⁵“A nyumɪ puoro a Naaɲmun, nyí taa maala a mɪnɛ a poe ayi deme na ma maal wa, a-na-ɪ a numɔ ba na a ba ma ir uraa puoro a ba puorfu yie puur nɪ a sɔ-carɪ puur a mɪnɛ a nɪbɛ na nyɛ ba. Yel-mĩɛ ĩ yele nyí, ba gɔr'ã pɔw a ba yar.

⁶Ĩ-cɛ a fũu, a fũu puoro a Naaɲmun, kpɛ a fu diem, pɔw a pan ĩ puor a fu Sãa na be a be a sɔɔlĩfu jie, ĩ a fu Sãa ulɔ na nyɛ a ala fu na sɔɔlĩ maal, ɪ na ya fu na.

⁷“A nyumɪ puoro, nyí taa dɔɔlɔ a y'ɛr-pɔrɪ a mɪnɛ a nɪ-kpeesɪ na ma maal wa. A-na-ɪ ba ma tier'ã beeka a ba y'ɛr-yaw unɛ a Naaɲmun na wonaa.

⁸Nyí taa maala a ba kaarĩ wa, a-na-ɪ a lɛdaar nyí na ma suɔr ser wa, a nyí Sãa de na nĩɛ bɔw a ala na sew nɪ nyí.

⁹Ĩ-cɛ nyí nyɛ a mɪnɛ na sew a nyí na suɔrɔ: ‘A sɪ Sãa na be a saa juu, a fu yuor ú ow kpee,

¹⁰a fu fãw ú wa, a fu pu-tierũ ú maal a tẽw puɔ, a mɪnɛ ɪ na maal a saa juu.

¹¹Ku sɪ a dɪb ala na sew nɪ sɪ a dɪnaa.

¹²De a sɪ maal-faar bar ku sɪ, a mɪnɛ sɪ na ma mɪ de a maal-faar ala a nɪbɛ na maal sɪ bar ku ba.

¹³Taa bar sɪ a sɪ kpɛ a burfu puɔ wa, ĩ-cɛ faa sɪ a Fãa Subɔ jie.’

¹⁴“A-na-ɪ a ala ɪ nyí de na a nɪbɛ maal-faar bar ku ba, a nyí saa juu Sãa na mɪ de na a nyí ben bar ku nyí.

¹⁵Ĩ a nyumɪ ma de a nɪbɛ maal-faar bar ku ba wa, a nyí Sãa kɔ mɪ de a nyí maal-faar bar ku nyí wa.

¹⁶“A nyumɪ lũ a nuɔr, nyí taa maala a poe ayi deme kaarĩ, sɔbɔ nɪ a nii-sɔw wa. A-na-ɪ ba ma lɛb'ã a ba nii-sɔw wɔ taa nɪ nãw deme ba ɪ, a mɪnɛ a nɪbɛ na tuɔ bɔw a nuɔr ba lũ. Yel-mĩɛ ĩ yele nyí, ba pɔw na a ba yar.

¹⁷Ĩ a fũu, a fũu lũ a nuɔr, pɛw a nii-sɔw ĩ ir a juu

- 18a mine a nɛ kɔ wa bɔw ka nuɔr fu lɔ wa, ɪ a ɪ a fu Sãa tɛw na be a be a soolɪfu jie. ɪ a fu Sãa ulɔ na nyɛ a ala fu na maal a soolɪ, na ya fu na.
- 19“Nyɪ taa buɔɔ a na-yele dɔɔɔ taa a ka a tɛw puɔ wa. A-na-ɪ a ka, a kpolo be na ka mɔɔɔ, a bajɪ mɪ dɛ sãwna, ɪ a nyanyube mɪ kpɛɛɛ jure.
- 20ɪ-cɛ nyɪ buɔɔ a salɔn na-yele dɔɔɔ taa. A-na-ɪ a be, kpolo ma be be mɔɔɔ wa, bajɪ ma mɪ be be dɛ sãwna wa, ɪ nyanyube ma mɪ kpɛɛɛ be jure wa.
- 21A-na-ɪ a jie ulɔ a fu na-yele na be, a be a fu tɛrɪsɪ na mɪ be.
- 22“A mimie ɪ ɪ a ɪgan lãpa. A fu mimie wa ɪ mimi-sono, a fu ɪgan u jaa na caarɪ na.
- 23ɪ-cɛ a fu mimie wa sãw, a fu ɪgan u jaa na liw na. Ala-ɪ-so, a cãa ulɔ na be a fu suur puɔ, a ulɔ ma caara wa, mine a libe na bɛrɛ jɛ!
- 24“Nɛ ma be be na tuɔɔ tunɔ a nɪ-bɛɛ ayi tun wa. U na 'laar'ã a kãw ɪ nuɔɔ a y'en subɔ, mu u na y'ɔɔ na a bɔ-y'en ɪ kpɛɛ a kãw. Nyaa tuɔɔ puoro a Naanmun ɪ mɪ urɛ a na-yele gbãgbaar wa.
- 25“Ala-ɪ-so ɪ yele nyɪ, nyɪ taa waala a nyɪ baafu unɛ wa, yele nɪ a bɔ nyɪ na dɛ ɪ mɪ nyuure, mu mɪ waala nɪ a nyɪ ɪgan unɛ a bɔ nyɪ na nyɛ su wa. A baafu ma gãw a bɔ-draa wa mu? ɪ a ɪgan ma mɪ gãw a cɛɛn wa mu?
- 26Nyɪ 'wuor nyɛ a lili na be a salɔn. Ba maa bur wa; ba maa ŋma wa; baa mɪ tɛɛ boor wa, ɪ-cɛ a nyɪ saa juu Sãa ulɔ guolo ba. ɪ a nyumɪ, nyaa sa gãw a lili wa mu?
- 27A nyɪ waalɪfu puɔ, ala be a nyɪ puɔ na tuɔ tɔ a u baafu bibie dɔɔl fɪ?
- 28“Bɔ ɪ a nyɪ ma waala a cɛɛne unɛ? Nyɪ 'wuor nyɛ a mine a mɔɔpuɔ ti-pube na wɔ. Ba maa tɔ tun wa; ba maa mɪ sɛ cɛɛne su wa,
- 29ɪ-cɛ ɪ yele nyɪ na, a ala ɪ a Salumɔ na dãa le u, 'waa dãa tɛɛ cɛɛn u wɔ taa nɪ a ti-pube asumɛ bɔ-y'en kaarɪ wa.
- 30A ala ɪ a Naanmun na maal a mɔɔ puɔ ti-pube a viɛɛ a lɛ, a ti-pube ala na be a be a dɪnaa, ɪ-cɛ a bio viɛ a ba de lɔb y'ɔw a vɔu puɔ, u kɔ tuɔ maal nyɪ a gãw a lɛ wa mu? A nyɪ y'ɔw-nyãa pab'ã a Naanmun jie.
- 31Ála-ɪ-so, nyɪ taa waala yele nɪ: ‘A bɔ nyɪ nɔɔ nyɛ dɪ, mu á bɔ nyɪ nɔɔ nyɛ nyu wa, ɪ cɛ á bɔ nyɪ na nyɛ su.’
- 32Tɪɛ deme ɪ ma buɔɔ a ana yele a jaa, ɪ a nyɪ saa juu Sãa bɔw na bɔw ka nyɪ buɔɔ na a ana yele.
- 33Nyɪ buɔɔ a u fãw nɪ a u torfu sɛɛ, ɪ a ala a jaa na cɛ u na de na ku nyɪ dɔɔl.
- 34Nyɪ taa ɪ a bio tɛrɪsɪ a dama nyɪ wa, a-na-ɪ a bio tɛrɪsɪ mɪ sɛw nɪ u na. A bibie a jaa tɛɛ na a ba won na mɪ sɛw ba.

Matie 7

- 1“Nyɪ taa koro nɛ wa, a mine a Naanmun kɔ wa guor a nyɪ y'ɛrɪ wa.

- ²A-na-ı a Naanmun nɔɔ guor'ã a nyi y'eri a mune nyi na mi guoro a nibe y'eri, i a bom le nyi na de mana ni a yele, a una bom a Naanmun na mi de man'i a nyi ben.
- ³Bõ ı a fu 'wuoro a mobir na be a fu yebe mimir puɔ i ma tiere ni a dakpur na be a fu mimir puɔ wa?
- ⁴Mune fu na tuɔ ı i yel a fu yebe: 'Ira le, i pael fu mobir na be a fu mimir'i, i-ce a dakpur cãa be a fu mimir puɔ?
- ⁵Fu ı na bebele! A sew na fu de nĩe ir a dakpur na be a fu mimir puɔ baar, i pãa tuɔ nye a mune fu na ure i pæle a mobir na be a fu yebe mimir'i.
- ⁶"Nyi taa de a Naanmun yel-ciirsi y'ɔɔ a baar wa a mune a ba nɔɔ wa lieb dũ nyi wa. I nyi taa mi de a nyi yel-sono na kpeme a dafu lɔɔ y'ɔɔ a dor a mune a ba nɔɔ wa nebe ni gbæe wa.
- ⁷"Nyí suɔɔ, i ba na ku nyi na. Nyí buɔɔ, i nyi na nyaa na. Nyí nmeere a pan, i ba na yuo nyi na.
- ⁸A-na-ı a nre le na suɔɔ, u na pɔw na, i a ulɔ na buɔɔ, u na nye na. A ulɔ mi na mi nmeere, ba na yuo u na a pan.
- ⁹Sãa buor be ka a nyi puɔ a u bie wa suɔɔ u a bõ-son, u de kubir ku u?
- ¹⁰Mu a jum u suɔɔ u, u nyɔw waab ku u?
- ¹¹A nyimi na ı a ni-faar i bõw a yel-sono kuro a nyi bibiir, wa yele ni a nyi Sãa na be a saa juu, u kã ku a bala na suɔɔ u a yel-sono wa?
- ¹²"A bom jaa le nyi na buɔɔ a nibe ba maal ku nyi, nyí mi maal a le ku ba. A-na-ı a Mowisi y'er-kpen ni a y'er-hierbe y'eri par ni a le.
- ¹³"Nyí de a sɔɔ ulɔ na yire a dõdɔɔ nɔ-bile puɔ, a-na-ı a dõdɔɔ nɔ-yalaa be na be, a u sɔɔ mi yɔw i cere a wɛfu jie, i a yaw jie de na a una sɔɔ.
- ¹⁴I-ce a dõdɔɔ nɔ-bile be na be, a u sɔɔ mi kpeme a defu, i cere a baafu puɔ, i a bala na nye a una sɔɔ, baa jẽ bom wa.
- ¹⁵"Nyí tere nyi mĩe a bala na yere a Naanmun y'eri bele ni a nibe. Ba ma wa na a nyi jie wõ taa ni piir, i-ce a ba puur, 'wubsi ba ı.
- ¹⁶A ba maal-bie jie nyi na bõw ni ba. A gu-tie ma wɔɔ a aaraa wa; a gu-salaa ma mi wɔɔ a 'wɔɔ wa.
- ¹⁷A ti-son wɔɔ na a bi-sono, a ti-kpana mi wɔɔ a bi-kpana.
- ¹⁸A ti-son ma tuɔɔ wɔɔ a bi-kpana wa, a ti-kpana mi ma mi tuɔɔ wɔɔ a bi-son wa.
- ¹⁹A tie le na ma wɔɔ a bi-son wa, ba na nmaa u na y'ɔw a vũu puɔ u di.
- ²⁰Ala-i-sɔ a nibe bala, a ba maal-bie jie nyi na bõw ni ba.

²¹“Aa ɪ a nɛɛ lɛ na tɔɔ buɔɔ ma: ‘A Nɪ-kpɛɛ! Nɪ-kpɛɛ!’ ɪ wa kpɛɛɛ a saa juu fɔw puɔ wa, ɪ-cɛ a ulɔ na maala a ɪ Sɔa na be a saa juu pu-tɛrɔ, ulɔ tɛw kpɛɛɛ.

²²A una bibir nɔɔ tara, a yaw jie na yele ma na: ‘Nɪ-kpɛɛ! Nɪ-kpɛɛ! Aa ɪ a fu yuor sɪ dɔa hiere nɪ a Naanmun yɛrɪ wa? Aa mɪ dɔa ɪ a fu yuor sɪ dɔa diwre nɪ a kɔtɔnsɪ, ɪ mɪ tɔ nɪ a tɔ-kpɛn yaw wa?’

²³ɪ-cɛ ɪ na yel ba na cɔa puɔ: ‘Maa bɔw nyɪ fɪ wa. Nyɪ taw yi ma be, a nyuna maal-fɔa deme naa!’

²⁴“Ala-ɪ-sɔ a nɛɛ ulɔ na cɛɛ a ɪ yɛrɪsɪ ala ɪ na yɛr ɪ sɔw maal, u na wɔ na taa nɪ a nɛɛ na tɛɛ a yɛ mɛ nɪ a u yir a kuspan juu.

²⁵A saa wa na yaw, a kulɪ paal, a sɛsɛb mɪ fure dama nɪ a una yir, ɪ-cɛ 'waa lo wa, a-na-ɪ a kuspan juu ba mɛ u.

²⁶ɪ-cɛ a nɛɛ ulɔ na cɛɛ a ɪ yɛrɪsɪ ala ɪ na yɛr ɪ ma sɔw maal wa, u na wɔ na taa nɪ a nɪ-dɔbol na mɛ a u yir a biire juu.

²⁷A saa wa na yaw, a kulɪ paal, a sɛsɛb mɪ fure dama nɪ a una yir u faa lo, a u lofu nyurɪ na bɛɪ.”

²⁸A mɛɛ a Jeeju na man a ana yɛrɪsɪ baar, nɔɛ ko na a bana nɛɛ ba jaa na cɛɛ u

²⁹a-na-ɪ 'waa man a u yɛrɪ a wɔ taa nɪ a ba yɛr-kpɛn-bɔɔnbɔ manfu wa, ɪ-cɛ a u yɛrɪ tɛɛ na a tuɔfu.

Matie 8

¹A lɛ a Jeeju na suure a tɔw juu, nɪ-yayaw tuure u na

²a kɔw wa taw ta u ɪ lo gburɪ a dume puor u, ɪ yel: “Nɪ-kpɛɛ, a ala ɪ fu sɔw na fu na tuɔ na pɔɪ ma.”

³A Jeeju ir a nuu surɪ u ɪ yel: “ɪ sɔw na. Pɔɪ!” A jie naan a kɔw pɔɪ na,

⁴ɪ a Jeeju yel u: “Tɛɛ fu mɛ kɔ yel ku nɛɛ wa. Oen na miilɪ a fu mɛ a Naanmun baar-loro, ɪ tur a baar-lo-yele ala a Mowisi na dɔa yɔw, a nɛɛ na bɔw ka fu surɪ na pɔɪ.”

⁵A lɛ a Jeeju na kpɛ a Kapɛɛnam-tɛw, a sɔdaal-nɪ-kpɛɛ na ɪ a Orom nɛɛ wɪ na a u sɛ na suɔɔ u waala nɪ:

⁶“Nɪ-kpɛɛ, a ɪ tɔtɔnɔ gɔ na be a yir a 'wɔbɔ u a 'waa tuɔɔ dama wa; u nyɛɛ na huɔ yaw.”

⁷A Jeeju yel u: “ɪ na wɪ na kpaar u,”

⁸ɪ-cɛ a sɔdaal-nɪ-kpɛɛ yel u: “Nɪ-kpɛɛ, maa ɪ nɛɛ na sɛw a fu na kpɛ a ɪ yir wa, ɪ-cɛ yɛr a yɛrɪ tɛw, ɪ a ɪ tɔtɔnɔ na kpaar’ɔ.

⁹A-na-ı a maa mi, ı tere na a ı ni-berε, ı mi tere a sɔdaalsı a ba jɔɔ a ı y'εrısı. A maa yel a kãw ú cen, u na cen'ã. ı a maa mi yel a y'en subɔ ú wa, u na wa na. A maa mi le yel a ı tũtunɔ á u maal a asume, u na maal'ã."

¹⁰A le a Jeeju na wõ a una y'εrı, nuɔr ko u na, u yel a bala na tuure u: "Yel-mıε ı yele nyı, maa dãa nye a lsurayel nıbe puɔ a nıre u tere a y'õw-nyãa a nɔhõ wa.

¹¹ı yele nyı na, a ni-yaw nɔɔ yi na a tẽw parı ni a tẽw ju-sõw, na ba pɔw a Aburaham ni a ljaki ni a Jakɔb lãa je ni a dıb pulée a saa juu fãw puɔ.

¹²ı-ce a bala na dãa sew ba kpe a be, bala ba na lɔb y'õw a libe puɔ a yene, a jie ba na kono nyıre ni a nyume."

¹³ı a Jeeju yel'ã a sɔdaal-nı-kpẽε: "Kule. Á mune a fu y'õw-nyãa na be, a na maal'ã a le." ı a daar ulɔ puɔ a u tũtunɔ kpaar'ã.

¹⁴A Jeeju cen'ã a Pıer yir, ı a mune u na kpe a diem, u nye na a Pıer dıε-mã a ıgan na tulɔ, u gã.

¹⁵A Jeeju sur u a nuu, a jie naan a ıgan bãa u, u ir, ir u a saan.

¹⁶A mune a jaanuɔr na ta, ba taw na a kõtɔn-irbe yaw wı ni a u sã, u diw a kõtɔnsı bar ni a u y'εrı ı kpaar a wulısı deme ba jaa.

¹⁷U maal'ã a le a na ı a mune a y'εr-hiere Ejayi y'εrı na dãa yel: "U de na a sı ıgan saansı, ı mi ir a sı wulısı bar."

¹⁸A mune a Jeeju na nye a ni-yaw na tiw kolı u, u yel'ã a ba gãw a gaan kpee puɔ.

¹⁹ı a y'εr-kpen-bõwnɔ taw na ta u ı yel u: "Jãjaana, ı na tuure fu na a jie-oo-jie fu na cere."

²⁰A Jeeju yel u: "A sēne tere na a ba bɔɔr, ı a wε-lili mi tere a ba cor, ı-ce a Nıbe Bie ma mi tere jie ulɔ u na gaala a u juu wa."

²¹A u par-tuure kãw mi taw ta u ı mi yel u: "Nı-kpẽε, ku ma sɔr ı kulı ũu a ı sãa baar."

²²A Jeeju yel u: "Wa tuure ma, ı bar a ni-kũusı a ba uune a ba kũusı."

²³A ala ı baar a Jeeju par-tuurbe tu u na kpe ni a gbor puɔ.

²⁴ı a mune ba na be a man sõw, seseb kpẽε nyɔw na ı fure a man puɔ, a kũɔ duoro pɔwrɔ a gbor, ı a Jeeju gur,

²⁵a ba taw ta sıwne u, yele ni: "Nı-kpẽε, sı wεre na! Ir faa sı!"

²⁶A Jeeju yel ba: "Bõ nyı kpe dãbıε le? Nyı ı na y'õw-nyãa pabaa deme", ı ir tan a seseb ni a kũɔ, a ŋma vuurũ cici.

²⁷A nuɔr ko a u par-tuurbe ba jaa, a ba yele taa: "Bõ ni-burɔ ni a nyanı, a seseb ni a kũɔ jaa jɔɔ u?"

²⁸A mune ba na gāw a man gaan a Gadari-tēw, kōtōn-irbe ayi yi na a yar par ï tuor u. Ba nyurĩ na bier, a nure maa ʼla de a sōr ulō ba na be puō wa.

²⁹Ba wuure na yele ni: “Bō a sumi ni a fūv Naanmun Bie be taa? Fu de na nīe wa ka a si huōfu jie ï-ce a daar ma ta ser wa?”

³⁰Ĭ dor yaw dāa na ʼwōbō mūō yuōrō ni be jie kāw,

³¹a kōtōnsi suōrō a Jeeju yele ni: “A ala ı fu diwre si na bara, yōw a si kpē a dor basume puur.”

³²A Jeeju yel ba: “Nyí yi cen!” A ba yi cen na kpē a dor puō, a dor dar taa suu a tāw fuōlaa lo a man kōō puō ba jaa kpi,

³³a dō-cunbē jō kul na man a ala na ta a dor, ni a kōtōn-irbe ayi yērĩ.

³⁴A tē-deme ba jaa yi na cere a Jeeju nyefu unē, ĩ a lē ba na nyē u, ba suōr u na, á u yi a ba tēw puō.

Matie 9

¹A Jeeju lē lēbʼā kpē a gbor puō gāw a man, ĩ kul a u tēw.

²Ba bōw na gber ni a u gaajie wı ni a u sē. Ĭ a mune u na nyē a yōw-nyāa ba na tere, u yelʼā a gber: “Ĭ bie, tere nūō! Ĭ de na a fu maal-faar bar ku fu!”

³Ĭ a yēr-kpen-bōōnbō ŋmēē yele na taa: “A daba na turō na a Naanmun,”

⁴a Jeeju bōw a ba tērĩsi ĩ yel ba: “Bō ı a nyi tere a tērũ-faar a nyi sube puur a lē?

⁵Buor ĩ yōw gāw ĩ na yel: ‘A fu maal-faar de na bar ku fu’ mu ‘A fu ir cere?’

⁶Ĭ-ce ĩ buōrō na nyi bōw áa Nibē Bie tere na a tuōfu a tēw puō na de a nibē maal-faar bar ba.” Ĭ u yelʼā a gber: “Ir de a fu gaajie kule ni,”

⁷u ir kule.

⁸Á mune a nibē na nyē a lē, dābīē nyōw ba na, a ba pēwre a Naanmun a mune u na ku a nibē a una tuōfu burō.

⁹A lē a Jeeju na yi a be ĩ cere, u nyē na a daba na je a lāpo defu jie a ba buōlō a Matie, u yel u: “Ir wa tuure ma!” ĩ u ir cen na tuure u.

¹⁰Ĭ a mune ba na je a dib pulēē a Matie yir puō, a lāpo-dierbe ni a maal-faar deme yaw wı na lāa je ni a Jeeju ni a u par-tuurbe.

¹¹A mune a Farisi nibē na nyē a lē, ba yelʼā a u par-tuurbe: “Bō unē a nyi jājaana lāa dirē ni a lāpo-dierbe ni a maal-faar deme?”

¹²A lē a Jeeju na wō a ala, u yel ba na: “Aa ı a bala na kpēmē, bala ĩ buōrō a dōōtōrō wa, ĩ-ce a baalsi ĩ ma buōrō u.

¹³Nyí cen na jaan a Naanmun y'er-bir nanı par na yel: 'Maa buɔɔ baar lofu wa, ɛ-ce a nã-bõwfu ɛ buɔɔ.' A-na-ı maa wa a nı-torisı buɔlfu wa, ɛ-ce a maal-faar deme buɔlfu ɛ wa."

¹⁴A Jã-Batii par-tuurbe taw na ta a Jeeju ɛ soor u: "Bõ unɛ a sumı nı a Farısı nıbe ma lũ a nuɔr, ɛ-ce a fu par-tuurbe maa lũ wa?"

¹⁵A Jeeju yel ba: "Nyı tıer'ã bõw ka a bala ba na buɔl a kul-taa jie, ba na tuɔ na kono a lɛdaar a kul-taa subɔ na cãa be nı ba mı? ɛ-ce a daar nɔɔ ta na a ba ir a kul-taa subɔ cen'ɛ, ɛ a ba pãa lũ a nuɔr.

¹⁶Nıre ma diere cecen paalaa sebe nı kpar-kuraa bõw wa, a-na-ı u na taw na a kparu, ɛ a u berfu na nyurı na belı.

¹⁷Nıre ma mı diere dã-paalaa yɔɔɔ a duv jaw puɔ wa, a-na-ı a u na wel'ã, a dãa deer, a jaa sãw. ɛ a duv paalaa puɔ ba ma mı yɔw a dã-paalaa, a ba iaa ayi nyɔɔr taa."

¹⁸A mune a Jeeju na cãa mana ba a ana y'erısi, a Jufısi nı-kpẽɛ ta na ɛ lo gburı a dume a u nii-sɔw ɛ yel u: "ɛ bi-pɔw kpi na a y'ey'erı na, ɛ a fũu waa dɔɔl u a fu nuu, u na jaw na."

¹⁹A Jeeju ir'ã nı a u par-tuurbe ɛ tuure u.

²⁰Pɔw be na be na tere a sıe na ma baara wa, yara nı a yaan maal'ı yomo pie-n'ayi. U taw na ta a Jeeju puo-sɔw ɛ sur a u fu nuɔr,

²¹a-na-ı u yel'ã a u mĩe: "A maa wa tuɔ sur a u fu tɛw, a ɛ sıe na baar'ã."

²²A Jeeju lıeb nyɛ u, ɛ yel u: "ɛ bi-pɔw, tere nũɔ! A fu yɔw-nyãa faa fu na," ɛ a daar ulɔ puɔ a pɔw sıe baar'ã.

²³A mune a Jeeju na ta a nı-kpẽɛ ulɔ yir, u nyɛ na a ul-pɛelbe nı a nıbe na kono maala nı a nã-yele,

²⁴u yel: "Nyı yi be! A poole ma kpi wa, ɛ-ce u gur'ã," a ba laara u.

²⁵A le ba na diw a nıbe bar a yẽw, a Jeeju kpɛ na a diem ɛ nyɔw a poole nuu, u ir.

²⁶A y'erı ulɔ yer'ã pɔw a tɛw u jaa.

²⁷A mune a Jeeju na yi cere, jɔn ayi wuure na tuure nı u yele nı: "Davıti Bie yaa! Waalı nãw yɔw sı bile!"

²⁸A le a Jeeju na ta a yir kpɛ a diem, a jɔn bala taw na ta u, u soor ba: "Nyı tıer'ã bõw ka ɛ na tuɔ na maal nyı a le mı?" A ba yel: "ɔɔ, Nı-kpẽɛ!"

²⁹U sur ba a mimie ɛ yel: "Á maal a le, tu nı a nyı yɔw-nyãa,"

³⁰ɛ a ba mimie yuo na. A Jeeju kpãa ba, kpãkpan'ı ba: "Nyı tere nyı mĩe, a nıre kõ bõwnaa wa."

³¹ɛ-ce ba yi na y'ere a u y'erı, a pɔw a una tɛw u jaa.

- ³²A mune ba na cãa yi cere, ba taw na wõw a kõtɔn na ire wɪ nɪ a u sɛ.
- ³³Ɔ a le a Jeeju na diw a kõtɔn bar u yi, a wõw nyɔw na a yɛrɪsɪ ɪ yɛrɛ, a nɪbe nɔɛ ko ba a ba yele taa: “Saa dãa nye bom nɔhɔ a Israyel-tɛw puɔ fɪ wa!”
- ³⁴Ɔ-ce a Farisɪ nɪbe ulɔ yel’ã: “A kõtɔn nɪ-kpɛɛ fãw u diwre nɪ a kõtɔnsɪ!”
- ³⁵A Jeeju cub’ã a tɛ-berɛ nɪ a tɛ-bil a jaa jaana a Jufisɪ a ba puorfu yie puur, hierɛ nɪ a Naaɲmun fãw yɛrɪ, mɪ kpaara nɪ a wulɪ-burɔ burɔ deme ba jaa.
- ³⁶A mune u na nye a nɪbe na waa, nãw nyɔw u na a-na-ɪ ba ɪ na nɪbe na giem, a sube na mɪ sãw wõ taa nɪ piir na ma tɛrɛ dɔ-cunaa wa.
- ³⁷U yel a u par-tuurbe: “A puo bermɛ na, Ɔ-ce a ci-ɲmarba ma jɛ bom wa.
- ³⁸Ala-Ɔ-sɔ, nyɪ suɔr a puo subɔ u yɔw a tɔtunbɔ a ba cen na ɲma a ei.”

Matie 10

- ¹A Jeeju buɔl’ã a u par-tuurbe pie-n’ayi a ba wɪ, u ku ba a tuɔfu a ba na diwre nɪ a kõtɔn-bebe ɪ mɪ kpaara nɪ a wulɪ-burɔ burɔ deme.
- ²Nye a nɪ-tunɪsɪ pie-n’ayi yoe: a dãdãw subɔ ɪ na a Sumɔ ba ma buɔɔ a Pɪer, a u yebe Ádire, a Jebede bie Jakɪ, nɪ a u yebe Jã,
- ³a Fulɪpɪ nɪ a Batelemi, a Tomasɪ, nɪ a Matie na dãa ɪ a lãpo-diere, a Alfe bie Jakɪ, nɪ a Tade,
- ⁴a Sumɔ na ma jɛrɛ, nɪ a Judasɪ Isikaryɔtɪ na cilɪ a Jeeju.
- ⁵A Jeeju tɔ na a bana nɪbe pie-n’ayi, ɪ kpãkpan ba a nɔhɔ: “Nyɪ taa wa cere a nɪ-bulsɪ sɛ wa, ɪ nyɪ taa mɪ kpɛɛrɛ a Samari-tɛw wa,
- ⁶Ɔ-ce nyɪ cen a Israyel nɪbe jie na bɔr a piir kaarɪ.
- ⁷A le nyɪ na cere, nyɪ hierɛ yele nɪ: ‘A saa juu fãw pɪel’ã.’
- ⁸Nyɪ kpaara a wulɪsɪ deme, mɪ jawra nɪ a kũusi, polɔ nɪ a kɔn, ɪ mɪ diwre a kõtɔnsɪ bara. Pɔrɔ nyɪ pɔw, nyɪ mɪ tur a pɔrɔ.
- ⁹Nyɪ taa wa buɔrɔ nyɪ tɛrɛɛ a selme, mu a libie a nyɪ wuur puur wa.
- ¹⁰Nyɪ taa wa mɪ buɔrɔ nyɪ tɛrɛɛ a wuɔ, nɪ kparsɪ ayɪ, nɪ a nafaba, nɪ a dãbulaa wa, a-na-ɪ a tɔtunɔ sɛw nɪ na a u dɪb.
- ¹¹A nyumɪ wa ta a tɛw-oo-tɛw puɔ, nyɪ soor nure ulɔ ba na yɔwɔ yir, cen na je a be wa ta nɪ a nyɪ be yifu daar.
- ¹²A nyumɪ wa ta a yir, nyɪ puor ba.
- ¹³A bala wa ɪ nɪ-sono, nyɪ suɔr a Naaɲmun á u be nɪ ba. Ɔ-ce a bala mɔw ɪ nɪ-sono wa, nyɪ mɔw a nyɪ puorfu cere nɪ.

- ¹⁴A ala ɪ nyɪ wa ta na a yir kãw puɔ mu tẽw kãw puɔ, a ba wa jaar nyɪ nɪ a nyɪ yɛrɪ bar, nyɪ yi ɪ tɛ-tɛb a nyɪ gbɛɛ tãbuulɪ yɔw ba.
- ¹⁵Yel-mɛ ɪ yele nyɪ, a yɛrɪ guorfu dayen, a Sodom nɪ a Gomcor ten huur nyefu na sa na a una tẽw naa.
- ¹⁶“Nyɪ nyɛ, ɪ tunɔ nyɪ na wɔ taa nɪ piir a wɛ-baar sɔw. Ala-ɪ-sɔ, nyɪ ɪ nɪ-kpaarsɪ a wúr kaarɪ, ɪ mɪ wɔ taa nɪ a ɲmama na ma bɔw a bier maalfu wa.
- ¹⁷Nyɪ tɛrɛ nyɪ mɛ a nɪbɛ unɛ, a-na-ɪ ba nɔɔ buɔl nyɪ na a nɪ-bɛrɛ yɛrɪ guorfu jiir, ɪ mɪ fɔb nyɪ nɪ kpaarsɪ a Jufisɪ puorfu yie puur.
- ¹⁸Ba na taw nyɪ na cenɔ a ni-dierbe nii-sɔw nɪ a jamansɪ nii-sɔw a ɪ unɛ, a mɛnɛ a nyɪ na tuɔ man a yel-mɛ ku ba, nɪ a bala na ɪ a nɪ-bulsɪ mɪ.
- ¹⁹ɪ-cɛ a lɛ ba na taw nyɪ cere nɪ, nyɪ taa ɪ a dama nyɪ a bɔ nyɪ na yɛrɛ, mu a mɛnɛ nyɪ nɔɔ yɛrɛ wa. A daar ulɔ wa ta, nyɪ na bɔw na a ala nyɪ na yɛrɛ.
- ²⁰A-na-ɪ aa ɪ a nyɪ jie a yɛrɪ ala na yi wa, ɪ-cɛ a nyɪ Sãa Naanmun Siɛ jie a na yi.
- ²¹A nɛrɛ nɔɔ cilɪ na a u yɛbɛ yɔw a kũu puɔ; a sãa nɔɔ mɪ maal’ã a lɛ a u bie jie; a bibiir nɔɔ mɪ kpɛmɛ na a ba dɔɔrbɔ jiir, yɔnɔ nɪ ba a yɛrɪ a ba kú ba.
- ²²A nɪbɛ ba jaa nɔɔ llaara nyɪ na a ɪ unɛ, ɪ-cɛ a ulɔ nɔɔ tuɔ uraa cɪcɪ wa ta nɪ a baarfɔ daar, na pɔw na a faafɔ.
- ²³A bala wa huɔlɔ nyɪ a tẽw kãw puɔ, nyɪ jɔ cen tẽ-kpɛɛ. Yel-mɛ ɪ yele nyɪ, nyaa tuɔrɔ baara a Israyel ten a jaa, ɪ-cɛ a Nɪbɛ Bie waara wa.
- ²⁴A par-tuure maa gãw a u jãjaana wa; a gbãgbaar ma mɪ gãw a u sɔsɔrɔrɔ wa.
- ²⁵A na sɛw na a ala ɪ a par-tuure jẽ na taa nɪ a u jãjaana, ɪ a gbãgbaar mɪ jẽ taa nɪ a u sɔsɔrɔrɔ. Á ala ɪ ba buɔl’ã a yir subɔ a Bɛɛjɛbul, mɛnɛ ba nɔɔ buɔl a u yir demɛ?
- ²⁶“Ala-ɪ-sɔ, nyɪ taa jɔrɔ a nɪbɛ dãbɛ wa. A-na-ɪ bom ma be be na sɔɔlɪ ɪ mɔɔ yire cãa puɔ wa.
- ²⁷A ala ɪ na yele nyɪ a libɛ puɔ, nyɪ yel ba a cãa puɔ. A ala ɪ na mɪ burɔ kurɔ nyɪ, nyɪ hier ba a gara jur.
- ²⁸Nyɪ taa jɔrɔ a bala na kúɔ a ɪgan ɪ ma tuɔrɔ kúɔ a siɛ wa. ɪ nyɪ ɛɛ jɔrɔ a ulɔ na tuɔrɔ maala a ɪgan nɪ a siɛ a wɛrɛ a wɛfɔ vũu puɔ.
- ²⁹A tũtũ, liba-anuu tɛw ba ma da nɪ ayɪ, ɪ-cɛ u bɔ-yɛn tɛtɛ ma bɔrɔ ɪ a nyɪ Sãa ma bɔw wa.
- ³⁰A ala ɪ a nyumɪ u, a Naanmun bɔw na a nyɪ ju-kɔbɔ nuɔr.
- ³¹Ala-ɪ-sɔ, nyɪ taa jɔrɔ dãbɛ wa. Nyɪ sa na a tũtũsɪ yayaw.
- ³²“A nɛrɛ lɛ na cã yel a nɪbɛ nii-sɔw, á ɪ ben u ɪ, ɪ nɔɔ mɪ yel’ã a ɪ saa juu Sãa nii-sɔw, á ɪ ben a subɔ ulɔ ɪ.

- ³³Ĩ a nɛ lɛ na jaar ma a nɛ nii-sɔw, ĩ nɔɔ mɪ jaar u na a ĩ saa juu Sãa nii-sɔw.
- ³⁴“Nyɪ taa tɛr beeka pɛnfu ĩ wa nɪ a tɛw puɔ wa. Maa wa nɪ pɛnfu wa, ĩ-cɛ sɔgbalu ĩ wa nɪ.
- ³⁵Ĩ wa na na ŋma a bie nɪ a u sãa kpee, a mã nɪ a u bi-pɔw mɪ kpee, a poole nɪ a u dɛ-mã mɪ kpee.
- ³⁶A nɛ yi-deme na ɪ na a u sama-deme.
- ³⁷A ulɔ na nɔɔ a u sãa mu a u mã gãw ma, ma sew nɪ ma wa. A ulɔ na mɪ nɔɔ a u bi-daba mu a u bi-pɔw gãw ma, ma mɪ sew nɪ ma wa.
- ³⁸Ĩ a ulɔ na ma sɔw tuo a u nɪ-kɔ-daa tuure nɪ ma wa, ma mɪ sew nɪ ma wa.
- ³⁹A nɛ ulɔ na pɔw a u baafu, a u baafu ulɔ nɔɔ bɔr’ã, ĩ a ulɔ baafu na bɔr a ĩ uɛ, u nɔɔ pɔw u na.
- ⁴⁰“A ulɔ na sɔwrɔ diere nyɪ, mɪ sɔw na de ma. ĩ a ulɔ na sɔw de ma, mɪ sɔw na de a ulɔ na tũ ma.
- ⁴¹A ulɔ na sɔwrɔ diere a Naanmun yɛr-hiere a-na-ɪ yɛr-hiere u ɪ, u na pɔw na a yɛr-hiere yar mɪ. ĩ a ulɔ na sɔwrɔ diere a nɪ-toraa a-na-ɪ nɪ-toraa u ɪ, u na mɪ pɔw na a nɪ-toraa yar.
- ⁴²Yel-mɛ ĩ ye le nyɪ, a ulɔ na 'wɔwnɔ a kũɔ baar kɔrɔ a nɪ-pabɪ sɪ basumɛ kãw, a-na-ɪ ĩ par-tuure u ɪ, kɔ wa faa a u yar fũ wa.”

Matie 11

- ¹A lɛ a Jeeju na jaan a u par-tuurbe pie-n’ayi baar, u yi na cen a Jufisɪ ten puur a yɛrɪ jaanfu nɪ a yɛrɪ hierfu uɛ.
- ²Ĩ-cɛ a mɛ a Jã na cãa a kasu puɔ, ĩ wɔ a ala a Kirisi na maala, u tũ na a u par-tuurbe
- ³a ba cen na soor u: “Fũu ɪ a ulɔ na waara, mu sɪ cãa cɛ lɛ nɪ-kpee?”
- ⁴A Jeeju yel ba: “Nyɪ cen na yel a Jã a ala nyɪ na nye ĩ mɪ wɔ:
- ⁵a jɔn nyɛɛ na, a gbɛɛ ir cere, a kɔn mɪ pɔlɔ, a won wono, a kũusɪ jawra, ĩ a nãw deme mɪ pɔwrɔ a Yɛr-Son.
- ⁶Nũɔ be na a ulɔ jie a ĩ maalfu na ma cɛ u wa.”
- ⁷A mɛ a Jã par-tuurbe na lɛb cere, a Jeeju nyɔw na a Jã yɛrɪ ĩ yɛɛ a nɛ ye le nɪ: “Bɔ nyɪ cen na 'wuor a be a wɛkar puɔ? Ci kakɪr a sɛsɛb na dama mu?
- ⁸Ĩ-cɛ bɔ ulɔ nyɪ cen na 'wuor? A daba na yaaɾĩ cɛcɛ-vele u mu? ĩ-cɛ a bala na ma yaaɾĩ a cɛcɛ-vele, jamana yir ba ma be.
- ⁹Ĩ bɔ ulɔ nyɪ cen na 'wuor? A Naanmun yɛr-hiere nyɪ cen na 'wuor mu? ɔɔ, a lɛ u, ĩ-cɛ u gãw na a yɛr-hiere bar.

- 10** A Jã ulɔ ɪ a ulɔ ba na dãa seɓ a Naan̄mun Seɓe puɔ yele: ‘Nyɛ, ɪ na tũ na nɪɛ u de n̄ie cen, na pɛl a sɔr a fu unɛ.’
- 11** Yel-m̄ie ɪ yele nyɪ, nɪɛ kãw ma be be ba na dɔw ka a tẽw puɔ na gãw a Jã-Batii wa. ɪ-cɛ a ulɔ na nyɪr̄i pab a saa juu fãw puɔ gãw u na.
- 12** Wa nyɔw nɪ a Jã-Batii daar wa ta nɪ a yẽȳɛr̄i, a saa juu fãw be na a gborgbor deme jie, ɪ ba ma faa u na a n̄ie jie.
- 13** A-na-ɪ a Naan̄mun ȳɛr-hierbe nɪ a ȳɛr-kpɛn ȳɛr̄isɪ a jaa, a Jã ba ȳɛr wa bew.
- 14** ɪ a ala ɪ nyɪ na tuɔ na sɔw a ɪ ȳɛr̄i, a Jã ulɔ ɪ na a Eli na dãa sɛw u wa.
- 15** Á ulɔ na tɛɛ a tobo wono nɪ, ú bõw cɛɛ!
- 16** “Babõ ɪ na tuɔ de a dɪnaa n̄ie na man’ɪ? Ba wõ na taa nɪ a bibiir na je a gbul̄i puɔ, bolo buɔɔ nɪ taa yele nɪ:
- 17** ‘Sɪ ŋme na a kuɔr, a nyaa sɛ wa, a sɪ mɪ ŋme a ko-bunɛ a nyaa mɪ kõ wa.’
- 18** A-na-ɪ a Jã wa na, ma bun dɪɛ lɛ wa, ɪ ma mɪ nyuure a dãa wa, a ba yel á kõtõ-nɪɛ u.
- 19** A N̄ie Bie wa dɪɛ ȳɔɔ, ɪ mɪ nyuure a dãa, a ba lɛ yel go: ‘Nyí nyɛ dɪdɪɛ nɪ dã-nyuure na ɪ a lãpo-dierbe nɪ a maal-faar deme baraa.’ ɪ-cɛ a Naan̄mun tumɔ miile na a m̄unɛ a u kpaarfɔ na tor.”
- 20** A Jeeju nyɔw na ɪ gala a ten n̄ie bala na nyɛ a u nɔ-kofɔ tun yaw ɪ ma sɔw l̄ieɓ a yẽ wa, yele nɪ:
- 21** “Nabier na ta na a nyumɪ Kɔrajĩ-tẽ-deme! Nabier na ta na a nyumɪ Bɛsada-tẽ-deme mɪ! A-na-ɪ a ala ɪ a Tur nɪ a Sɪdõ ten deme ɪ dãa nyɛ a nɔ-kofɔ tumɔ ala nyɪ na nyɛ, ba naa dãa na l̄ieɓ a ba yẽ korĩ-cɛ, su nɪ a yel-jaar, ŋme nɪ a tãpɛl̄i.
- 22** ɪ-cɛ ɪ yele nyɪ na, a ȳɛr̄i guorfɔ dayen, a Tur nɪ a Sɪdõ ten huɔr nyɛfɔ na sa na a nyɪ ben.
- 23** ɪ a nyumɪ Kapɛɛnam-tẽ-deme, nyɪ t̄ier beeka ba na jɛw nyɪ na wa ta nɪ a sa'llon mɪ? ɪ-cɛ ba na ɛɛ na suu nɪ nyɪ wa ta nɪ a kpun tẽw. A-na-ɪ a nɔ-kofɔ tumɔ nyɪ na nyɛ, a ala dãa ɪ a Sɔdɔm-tẽ-deme ɪ nyɛ a lɛ, a tẽw ulɔ naa cãa na wa ta nɪ a dɪnaa.
- 24** Ala-ɪ-sɔ ɪ yele nyɪ na, a ȳɛr̄i guorfɔ dayen, a Sɔdɔm huɔr nyɛfɔ na sa na a nyɪ ben.”
- 25** A una daar’ãa a Jeeju lɛ yel’ã: “ɪ Sãa, ɪ puor fu na, a fũu na ɪ a saa juu nɪ a tẽw puɔ Nɪ-kp̄ɛɛ, a m̄unɛ fu na sɔɔl̄i a yele ala a yẽ-deme nɪ a nɪ-kpaarsɪ jiir, ɪ de ku a bibiir.
- 26** ɪ Sãa, a lɛ u, a-na-ɪ lɛ fu dãa buɔɔ.
- 27** “A ɪ Sãa bar’ã a yele a jaa a ɪ nur̄i. Nɪɛ ma bõw a Bie, ɪ ma ɪ a Sãa tɛw u wa. ɪ nɪɛ ma mɪ bõw a Sãa, ɪ ma mɪ ɪ a Bie tɛw u wa, nɪ a bala a Bie na buɔɔ u miil ba.

²⁸“A nyimɩ jaa na tuo a to-tumisi mi vɔwɔɔ ni, nyi wa ka a i sɛ, i i na ku nyi na a pienfu.

²⁹Nyi i a si lãa tuo a da-kpile-ɲmãa, a nyi bar a nyi mĩe i jaan nyi. A-na-i i i na ni-helele i mi tere a su-baar, i nyi na pɔw na a nyi suur puɔ pienfu.

³⁰A-na-i a i da-kpile-ɲmãa yɔw na a tuofu, i a i tuor i na kurɔ nyi, pe na.”

Matie 12

¹A una daar'ãa puɔ a Jeeju tɔɔ na a ci puo puɔ a bibi-ciiraa dayen, a kɔ nyɔw a u par-tuurbe a ba nyɔw a ci i fɔɔ 'wɔbɔ cere ni.

²I a mine a Farisi nibe na nye a le, ba yel'ã a Jeeju: “Je kãa! A fu par-tuurbe maala na a ala na ma sew a bibi-ciiraa dayen wa.”

³U mi yel ba: “Nyaa 'wuor a Naaɲmun Sebe puɔ nye a ala a Daviti na dãa maal, ni a u nibe, a le a kɔ na dãa wa nyɔw ba wa mu?

⁴Ba kpe na a Naaɲmun yir, de a buru ba na bin a Naaɲmun 'wɔb, i-ce a Daviti ni a u nibe bala, ma dãa tere sɔr wa, a-na-i a baar-lorbo tɛw i ma 'wɔb a ana buru.

⁵Mu, nyaa 'wuor a Mowisi y'er-kpen sebe puɔ nye, a bibi-ciiraa dayen, a baar-lorbo bala na tunɔ a Naaɲmun puor-yir kpɛɛ puɔ maa tuo ciir a una bibir, i ma mi sãw wa?

⁶I-ce i yele nyi na, a ulɔ na gãw a Naaɲmun puor-yir kpɛɛ be na ka.

⁷A ala i nyi dãa na sirĩ bɔw a seb-bie ala na yel: ‘Maa buɔɔ a baar lofu wa, i-ce a nã-bɔwfu i buɔɔ,’ nyi kɔɔ dãa yɔw a ni-sono a y'erĩ wa.

⁸A-na-i a Nibe Bie i na a bibi-ciiraa Ni-kpɛɛ.”

⁹A mine a Jeeju na yi a be, u cen'ã a ba puorfu yir puɔ.

¹⁰I a ba puɔ, daba be na be a nuu na kpi, a ba soor u, á sɔr be na be a ba na kpaar a wulĩ subɔ a bibi-ciiraa dayen mu? A-na-i ba buɔɔ na ba yɔw u a y'erĩ.

¹¹A Jeeju mi soor ba: “A ala i a nyi puɔ, nre tere na a per bɔ-yen tɛw, u lo a i bɔw kpolo puɔ a bibi-ciiraa dayen, 'waa cere nyɔwɔ u bara, u yire wa mu?

¹²Wa yele ni, nre na gãw a per! Ala-i-sɔ sɔr be na be a vlãa maalfu a bibi-ciiraa dayen.”

¹³I a Jeeju yel'ã a daba: “Tur a fu nuu,” u tur, i a nu-kũu lieb wɔ taa ni a nu-son.

¹⁴A Farisi nibe yi na cen na gor taa, a mine ba na ure i bũbure a Jeeju bara.

¹⁵I-ce a-na-i a Jeeju bɔw ni ba na, u yi na cere, i a ni-yaw tuure u, u kpaar a ba wulĩsi deme ba jaa,

¹⁶i kpãa ba a ba taa wa yele a ala u na i wa.

¹⁷A ta na a le a na i a y'er-hiere Ejayi y'erĩsi na dãa yel:

18“Nyí nye a ɪ Tūtuno ɪ na vel ir, a ulɔ ɪ na nuno, na mi kpe ma a nyãa. ɪ na yɔw u na a ɪ Sie, ɪ u na mana na a ɪ yerĩ guorfu kurɔ a ni-bulsi.

19Waa wa jebe ni nre mu tana nre wa. Baa mi wa wono a ulɔ ni nre cure taa a sor puɔ wa.

20A kakir na ka jɛjɛlɪ, u kɔ wa baar u ka bar wa. A lãpa na buɔɔ a kpiinfu, u kɔ wa mi baar u kpiin bar wa. A le u na maal wa ta ni a daar ulɔ a torfu nɔɔ powɔ a tuɔfu.

21A ni-bulsi ba jaa nɔɔ tere ni u na a tierĩ-son.”

22Ba wi ni na a kɔton-ire na jɔw lãa wɔw ni a Jeeju sɛ a Jeeju kpaar u, u le nyere wono ni.

23A nuɔr kpal'ã a nibe ba jaa a ba yele: “A nani, ú wa ɪ a Daviti bie mu?”

24ɪ a le a Farisi nibe na wɔ a ala, ba yel'ã: “A daba na, 'waa diwre a kɔtonsi pɔɔ, ɪ a ala ma ɪ a kɔtonsi ni-kpɛ Bɛjɛbul ɪ ku u a tuɔfu wa.”

25A Jeeju bɔw a ba tierĩsi ɪ yel ba: “A tɛw ulɔ na ɲma ayi jebe taa na wel'ã u jaa. Tɛw kãw ma be be, mu a yir kãw u, ɲma ayi jebe taa ɪ cãa beree be wa.

26A ala ɪ a Satã diw a Satã bar, u ɲma na ayi jebe taa u yɛ. Mune a u fãw na tuɔ ɪ ɪ cãa be be?

27A ala ɪ nyi yel'ã a maa, a Bɛjɛbul tuɔfu ɪ diwre ni a kɔtonsi bara, ɪ a bala na tuure nyi, ala tuɔfu ba mi diwre ni ba? Ala-ɪ-so, a nibe bala na tuure nyi, bala nɔɔ ɪ a nyi yer-guorbo.

28ɪ-ce a ala ɪ a Naanmun Sie ɪ diwre ni a kɔtonsi, a le yel'ã a Naanmun fãw ta na a nyi jie.

29“Mune a nre na ɪ ɪ kpe a gãdaa yir faa u a yele, ɪ a ala ma ɪ u de na nĩe lũ u wa? ɪ-ce a ala ɪ u lũ u na, ala u na tuɔ wob a u yele.

30“A ulɔ na ma be ni ma wa, u ɪ na a ɪ san-subɔ, ɪ a ulɔ na ma sũono ma a si lãa kaala wa, u yɛyele na bara.

31Ala-ɪ-so ɪ yele nyi na, a maal-faar a jaa, ni a Naanmun yo-sãwfu a jaa, a Naanmun na tuɔ na de bar ku a nibe. ɪ-ce a nre wa sãw a Naanmun Sie yuor, aa be a Naanmun na de bar ku u wa.

32ɪ a nre le wa yerɛ a yer-fãa yɔɔ a Nibe Bie, a Naanmun na tuɔ na de bar ku u. ɪ-ce a nre le wa yerɛ a yer-fãa yɔɔ a Naanmun Sie, aa be a Naanmun na de bar ku u a yɛyerĩ daar ni a daar ulɔ nɔɔ waara wa.

33“A fũu tere a ti-son, fu na pow na a wɔ-sono, ɪ-ce a fũu tere a ti-kpana, a wɔ-kpansi fu na mi pow, a-na-ɪ a wɔmɔ ba ma bɔw ni a tie.

34Nyuna waab bibiir yaa! Mune nyi na ɪ ɪ a ni-faar ɪ yerɛ a yer-sono? A-na-ɪ a ala na sew a fu suur puɔ, ala yire a fu nuɔrĩ.

³⁵A ala ɪ a nɪ-son tɛrɛ na a yɛl-vɛlɛ, a yɛl-vɛlɛ u na de po a nɪbɛ, ɪ a ala mɪ ɪ a nɪ-fãa tɛrɛ na a yɛl-kpansɪ, a ala u na mɪ de po a nɪbɛ.

³⁶Ɔ ɪ yɛlɛ nyɪ na, a yɛrɪ guorfu dayɛn, ba na soor'ã a nɪbɛ ba jaa a ba yɛr-pɔrsɪ ba na yɛrɛ a jaa.

³⁷A-na-ɪ a fu yɛr-bie nɔɔ miilɛ a fu torfu, ɪ a fu yɛr-bie unɛ ba nɔɔ mɪ yɔw fu a yɛrɪ."

³⁸A yɛr-kpɛn-bɔɔnbɔ nɪ a Farɪsɪ nɪbɛ ŋmɛɛ yɛl'ã a Jeeju: "Jãjaana, sɪ buɔɔ na sɪ nyɛ a nɔ-kofu tun u ɪ sɪ a jɪbaa."

³⁹U yɛl ba: "A yɛyɛrɪ nɪbɛ na ɪ a nɪ-faar nɪ a nɪ-burbur, ba buɔɔ na ba nyɛ a nɔ-kofu tun u ɪ ba a jɪbaa. Ɔ-cɛ ba kɔ nyɛ bom kpee ɪ a ala ma ɪ a yɛr-hiere Jonasɪ yɛrɪ wa.

⁴⁰A-na-ɪ a mɪnɛ a Jonasɪ na dãa maal a bibie ata a jum-kpɛɛ pɔɔ, a lɛ u mɪ, a Nɪbɛ Bie na mɪ maal a bibie ata a yaa puɔ.

⁴¹A Nɪnɪvɪ-tɛ-deme nɔɔ yɔw na a yɛyɛrɪ nɪbɛ a yɛrɪ a yɛrɪ guorfu dayɛn, a-na-ɪ a daar ulɔ a Jonasɪ na dãa luer a Naanɪmun yɛrɪ a ba tɛw puɔ, ba lɛb'ã a ba yɛ, ɪ a nyumɪ, nyɪ nyɛ na a ulɔ na gãw a Jonasɪ a nyɪ puɔ.

⁴²A yɛrɪ guorfu dayɛn mɪ, a tɛ-nɪdaa pɔw jamana nɔɔ mɪ yɔw na a yɛyɛrɪ nɪbɛ a yɛrɪ, a-na-ɪ u yi na a tɛ-nɪdaa ɪ wa cɛl a jamana Salumɔ yɛ, ɪ a nyumɪ, nyɪ nyɛ na a ulɔ na gãw a Salumɔ a nyɪ puɔ.

⁴³"A lɛ a kɔtɔn bier na yi a nɪrɛ puɔ, u ma cɛn'ã na yuɔɔ a wɛ-kon puur buɔɔ a jie ulɔ u na tuɔɔ pɪɛnɛ, ɪ ma faa,

⁴⁴ɪ ma lɛ yɛl a u mɛ: 'Ɔ na lɛb'ã kul a ɪ yir puɔ ɪ na dãa yi.' A ulɔ wa kul, u ma nyɛ na a yir u ɪ bɔ-jaalaa ba na pur gbɛrɪ bar.

⁴⁵U ma lɛb'ã cɛn na bɔ a u tɔ deme anuu-n'ayi na nyurɪ ɪ a kɔtɔn-faar gãw u, kul'ɪ, a ba jɛ a be. A ala ɪ baar, a daba ulɔ ben ma nyurɪ na bɛlɪ gãw a dãdãw. A lɛ a nɔɔ mɪ wɔ a yɛyɛrɪ nɪ-faar jie."

⁴⁶A mɪnɛ a Jeeju na cãa yɛrɛ nɪ a nɪbɛ, a u mã nɪ a u yɛɛr wɪ na uraa a yɛw, ɪ buɔɔ ba yɛr'ɪ u.

⁴⁷A nɪrɛ kãw yɛl a Jeeju: "A fu mã nɪ a fu yɛɛr uraa na be yɛw buɔɔ nyɪ yɛr taa."

⁴⁸U yɛl a una nɪrɛ: "Ala ɪ ɪ a ɪ mã, ɪ babɔ mɪ ɪ a ɪ yɛɛr?"

⁴⁹Ɔ tur a u par-tuurbe a nuu ɪ yɛl: "Nyɪ nyɛ a ɪ mã nɪ a ɪ yɛɛr.

⁵⁰A-na-ɪ a nɪrɛ lɛ na maala a ɪ Sãa na be a saa juu pu-tɛrɔ, ulɔ ɪ ɪ a ɪ yɛbɛ, a ɪ yɛ-pɔw, mu a ɪ mã."

Matie 13

¹A una daar'ãa puɔ, a Jeeju yi na a yir ɪ cɛn na jɛ a man gbɛgbɛrɛ nuɔɔ,

- ²ĩ a nı-yaw wı na a u sē, u ir kpe je a gbor puɔ, ĩ a nıbe ba jaa uraa a gbēgbere nuɔr,
- ³u nyɔw ĩ yere lɔbɔ nı a sukpar miile nı ba a yele yayaw. U yel'ã: "Daba kãw wa dãa na cen a ci yaarĩfu jie.
- ⁴ĩ a mune u na yaara a ci, a ñmɛ lo na a sɔr nuɔr a we-lili wa nur dı.
- ⁵A ñmɛ le lo na a kusipan juu, a jie a tene na ma kpe wa, ĩ a jie naan a bul'ã, a-na-ı a kɔ-tan ma bõw be a be wa.
- ⁶A mune a mɔtõw na do baar, a juɔlĩ na ko, a-na-ı a nyıbe ma kpe pũɔ wa.
- ⁷A ci ñmɛ go le lo na a guur puɔ, a guur karĩ piw ba tɛɛɛ.
- ⁸ĩ-ce a ci ñmɛ lo na a tẽ-vlaa puɔ, ĩ dɔw. A ci ti-bõ-y'en tere na ci-bie kubaa, a kãw tere ljaata, ĩ a kãw mı tere ljer'ĩ-pie."
- ⁹ĩ a Jeeju pãa yel: "A ulɔ na tere a tobo wono nı, ú bõw cɛɛ!"
- ¹⁰A u par-tuurbe taw na ta u ĩ soor u: "Bõ une fu yere lɔbɔ nı ba a sukpar a le?"
- ¹¹U yel ba: "A nyımı, ba miil nyı na a nyı bõw a saa juu fãw y'er-sɔɔlsı, ĩ-ce a nıbe basune baa pɔw wa.
- ¹²A-na-ı a ulɔ na tere, ba na dɔɔl u na u tere a yaw, ĩ-ce a ulɔ na ma pɔw wa, ba na fáa na a fũ ala u na tere.
- ¹³Ala-ĩ-sɔ ĩ yere lɔbɔ nı ba a sukpar a le, a-na-ı ba 'wuoro na ĩ maa nye wa; ba cɛɛ na ĩ maa wõ bõw a par wa.
- ¹⁴A le a ta a ba jie a na ı a mune a y'er-hiere Ejayi y'erĩ na dãa yel: 'Nyı nɔɔ wonaa na, ĩ kõ wa bõw a par wa; nyı nɔɔ bõw na 'wuor, ĩ kõ wa nye fũ wa.
- ¹⁵A-na-ı a nıbe bala sube lıeb'ã kpeme, a ba tobo wõw na, a ba mimie mı jõw, a mune a ba kõ wa nye nı a ba mimie wa, ĩ mı wõ nı a ba tobo, a ba sube kõ mı bõw a par wa, a mune a ba yẽ kõ wa lıeb, ĩ naa kpaar ba wa.'
- ¹⁶ĩ-ce a nyımı, nyı pɔw na nũɔ, a-na-ı a nyı mimie nyere na, a nyı tobo mı wono.
- ¹⁷Yel-mĩe ĩ yele nyı, a Naanmun y'er-hierbe nı a nı-torist yaw dãa na buɔrɔ ba nye a ala nyı na nyere, ĩ ma nye wa. Ba mı dãa na buɔrɔ ba wõ a ala nyı na wono, ĩ ma wõ wa.
- ¹⁸"Nyı cɛɛ a ci yaarĩfu sukpa par.
- ¹⁹A ci ala na lo a sɔr nuɔr ı na a nure ulɔ na wõ a Naanmun fãw y'erĩ, ĩ ma bõw a par wa, a Fãa Subɔ wı ir a ala na be a u suur puɔ, ĩ ce u bar.
- ²⁰A ci ala na lo a kusipan juu ı na a ulɔ na wõ a y'erĩ ĩ sɔw a jie naan a vlaa,
- ²¹ĩ-ce u maa kam wa, a-na-ı 'waa bá a nyıbe wa. A lɛdaar a won mı a huɔlfu na ta u a y'erĩ ala une, a ma tɔ u na u de bar.

²²A ci ala na lo a guur puɔ ɪ na a ulɔ na wɔ a yɛrɪ, ɪ-cɛ a daar'aa puɔ na-tɛrɪsɪ, nɪ a tɛw puɔ yel-belɪsɪ ma piw na a yɛrɪ ulɔ tɛɛɛ, a l'waa lɛ wɔnɔ wa.

²³ɪ-cɛ a ci ala na lo a tɛ-vɪlaa puɔ ɪ na a ulɔ na wɔ a yɛrɪ, ɪ mɪ bɔw a par. U ma wɔ na a wɔmɔ, a ti-bɔ-y'en kubaa, a kɔw lɪjaata, a kɔw mɪ lɪjɛr'ɪ-pie."

²⁴A Jeeju lɛ lɔb'ã a sukpa y'en subɔ miil'ɪ ba. U yel'ã: "A saa juu fɔw wɔ na taa nɪ a daba na dɔa yaarɪ a ci a v puo puo.

²⁵ɪ-cɛ a tɪsɔw, a mɪnɛ a nɪbɛ na gur, a v san-subɔ wɪ na yaarɪ a yaya yɔw a ci puɔ ɪ lɛb kul.

²⁶A mɪnɛ a ci na bul karɪ dɔwrɔ, a mɔw mɪ pɔwrɔ na,

²⁷a tɔtunbɔ taw ta a puɔ subɔ ɪ soor v: 'Aa ɪ ci nɛ fu dɔa burɔ a fu puo puo wa? l nyɪnɛ a yaya lɔɔ yi be?'

²⁸U yel ba: 'A san-subɔ ɪ maal.' A ba lɛ soor v: 'Fu buɔrɔ na sɪ cen na vɔ bar mu?'

²⁹U yel ba: 'Nyɪ taa maal a lɛ wa. A-na-ɪ a nyɪmɪ vɔnɔ a yaya nyɪ nɔɔ lɔa na vɔɔ nɪ a ci ɲmɛɛ.

³⁰Nyɪ bar ba a ba bɔ taa karɪ wa ta nɪ a ci ɲmafu daar. Á ci ɲmafu wa ta ɪ na yel'ã a tɔtunbɔ a ba de nɛ vɔ a yaya lɔ yɔw a vɔu puɔ, ɪ pɔa ɲma a ci woor yɔw a boorɪ.' "

³¹A Jeeju lɛ lɔb'ã a sukpa kɔw miil'ɪ ba. U yel'ã: "A saa juu fɔw wɔ na taa nɪ a muta-tɛ bir a daba na de bur a v puo puo.

³²A ulɔ ɪ a bir na nyɪrɪ pab gɔw a bie a jaa, ɪ-cɛ a ulɔ wa bul karɪ, v ma gɔw na a yel-kuɔrsɪ nɪ a yel-sɛlsɪ a jaa, ɪ ma ɪ a tɛ a wɛ-lili ma wɪ gana a v wulbie jur. "

³³U lɛ lɔb'ã a sukpa kɔw go yel'ɪ: "A saa juu fɔw lɛ wɔ na taa nɪ a tabɪr a pɔw na de yɔw a man-bil lɪjaanaan jɔ puɔ pɔw bar, a tabɪr wa maal a jɔ a jaa a vɔ."

³⁴A sukpar a Jeeju lɔbɔ nɪ a ana yɛrɪsɪ a jaa kurɔ a nɪbɛ. 'Waa yɛr'ɪ ba yɛrɪ kɔw ɪ ma lɔb'ɪ a sukpa wa,

³⁵a na ɪ a ala a Naanmun yɛr-hiere na dɔa yel: " ɪ na haa na a ɪ nuɔr lɔb'ɪ a sukpar miil'ɪ ba. ɪ na mɪ hier'ã a ye le ala na dɔa sɔɔlɪ a tɛw maalfu daar jaa, ku ba."

³⁶A Jeeju bar'ã a nɪbɛ ɪ kul a yir, a v par-tuurbe taw ta v, ɪ yel: "ɪr a yaya na be a puo puɔ sukpa par ku sɪ."

³⁷U yel ba a nɔhɔ: "A ulɔ na yaarɪ a ci ɪ na a Nɪbɛ Bie.

³⁸A puo miile na a tɛw, a ci mɪ miile a Naanmun fɔw nɪbɛ, ɪ a yaya mɪ miile a Fɔa Subɔ nɪbɛ.

³⁹A ulɔ na yaarɪ a yaya ɪ na a Satã, ɪ a ci ɲmafu daar miile na a tɛw baarfɔ daar, a ci ɲmarba ɪ mɪ ɪ a sɪ-tunɪsɪ.

⁴⁰A mɪnɛ ba na wobo a yaya yɔnɔ a vɔu puɔ a dirɛ, a lɛ a na mɪ be a tɛw baarfɔ daar.

41 A Nibe Bie nɔɔ tũ na a v si-tunisi a ba cen na tuur a v fãw nibe puɔ a bala na saa a nibe loro a maal-fãa puɔ, ni a maal-bebe deme ba jaa,

42 ã lob ba yɔw a vũu kpõ-kpõ puɔ. Ì a be, ba na kono na nyire ni a nyune.

43 Ì-ce a bala na tor nɔɔ nyle na wõ taa ni a mɔtɔw, a ba Sãa Naaɲmun fãw puɔ. A ulɔ na tere a tobo wono ni, ú bõw cɛɛ!

44 “A saa juu fãw wõ na taa ni a na-yele ba na ũu sɔɔlĩ bar a puo puɔ, a daba wa cen na nye, ã le cɔɔrĩ sɔɔlĩ bar, a nũɔ nyurĩ nyɔw v, v cen na de a v yele a jaa da, lieb cen’ĩ da ni a una puo.

45 “A saa juu fãw mi wõ na taa ni a y’ay’aba na buɔɔɔ a ler-vele,

46 ã a mune v na nye a kãw na nyurĩ viele ã mi kpeme a dafu, v kul’ã wob a v yele a jaa da, cen’ĩ na da ni a una ler-bir’ãa.

47 “A saa juu fãw mi le wõ na taa ni a juɔ ba na lob yɔw a kũɔ puɔ, v nycɔɔɔ a yel-burɔ burɔ a jaa.

48 A mune a juɔ na sew, a jĩ-berbe taw na yi ni a kulaa gbẽgbere nuɔɔ, ã je tuur a june yɔw a pur puur, ã lob a yel-kpansi bar.

49 A le a na mi be a tẽw baarfɔ daar. A si-tunisi na wa na ow a ni-faar a ni-torisi sɔw,

50 ã lob ba yɔw a vũu kpõ-kpõ puɔ. Ì a be, ba na kono na nyire ni a nyune.”

51 A Jeeju soor ba: “Nyɔ wonaa na a y’erĩsi asune a jaa mu?” A ba yel v, á ɔɔ.

52 U yel ba: “Ala-ĩ-ɔɔ, a y’er-kpen-bɔɔnɔɔ nire jaa wa lieb ɪ a saa juu fãw par-tuure, v na wõ na taa ni a naaba na ire a v na-yele puɔ a yel-paala ni a yel-koro poro a nibe.”

53 A mune a Jeeju na lob a sukpar ala baar, v yi na a be

54 ã kul a v tẽw, a Najareti, ã kpe a ba puorfɔ yir puɔ jaana ba, a nuɔɔ ko ba a ba yele taa: “Nyune a daba na yẽ yi, ni a v nɔ-kofu tumɔ ala v na maal?

55 Aa ɪ a ulɔ ã ɪ a dafɔɔɔ bi-daba wa? Aa ɪ a v mã ã di a Maarɔ wa? Aa mi ɪ a Jakɪ, a Jojefɔ, a Sumɔ, ni a Judi ã ɪ a v yeer wa?

56 Ì saa lãa be ni a v ye-pɔɔɔ ba jaa a ka wa? Ì nyune a daba na pɔw a ana yele a le?”

57 Ì a v maal-bie cɛ ba na. Ì-ce a Jeeju yel ba: “Ba ma y’ɔɔɔ na a Naaɲmun y’er-hiere a jiir a jaa, ã-ce a ala ma ɪ a v mĩ tẽw, ni a v yir wa.”

58 Ì a mune ba na ma tere ni v a yɔw-nyãa wa, a Jeeju ma tũ a nɔ-kofu tumɔ a be yaw wa.

Matie 14

- ¹A una daar'ãa a Ɛrɔɔɔ na ɪ a Galile jamana wõ na a Jeeju y'eri
- ²ĩ yel a u tũtunbo: "A Jã-Batii nɪ a nanɪ. U ir'ã a kũu puɔ, ala-ĩ-sɔ u tere a fãgã tuno nɪ a nɔ-kofu tumɔ a le."
- ³⁻⁴A-na-ɪ a Jã dãa na yel a Ɛrɔɔɔ áa y'eri-kpen ma ku u sɔr u na faa a u yebe Filipi pɔw Ɛrɔɔɔya kul wa. Ala-ĩ-sɔ a Ɛrɔɔɔ y'õw na a ba nyɔw a Jã lũ y'õw a kasu puɔ.
- ⁵U dãa na buɔɔɔ u kú u, ɪ-ce dãbĩe nyɔw u na a nibe ne, a-na-ɪ ba bõw ka a Jã ɪ na a Naanmun y'eri-hiere.
- ⁶A mune a Ɛrɔɔɔ dɔwfu bibir feti na ta, a Ɛrɔɔɔya bi-pɔw se na a bune a ba nii-sɔw, a nũɔ nyirĩ nyɔw a Ɛrɔɔɔ,
- ⁷u ir pɔ yel'ĩ, á u na ku na a poole a bom le u na suɔɔɔ u.
- ⁸ĩ a mune a poole mã na kpãa u baar, u cen'ã na yel a Ɛrɔɔɔ á u y'õw a Jã-Batii juu a lagbaal puɔ ku u.
- ⁹A jamana suur sãw, ɪ-ce a u pɔfu u na pɔ a u lãa-durbe nii-sɔw saa, u sɔw,
- ¹⁰ĩ y'õw a ba cen na ŋmaa a Jã juu a kasu puɔ.
- ¹¹Ba wɪ nɪ na a Jã juu a lagbaal puɔ ku a poole, u de ku a u ma.
- ¹²A Jã par-tuurbe cen'ã na de a kũu ũu, ɪ pãa cen na man a Jeeju a ala na ta.
- ¹³A mune a Jeeju na wõ a ala na ta a Jã, u yi na cen na kpe a gbor nɪ a u par-tuurbe á ba cen na sɔɔlĩ a wekar puɔ a man gaan. ĩ a mune a nibe na wõ a le, ba yi na a ba ten puur lara a man gbẽgbere biere u.
- ¹⁴A mune a Jeeju na ta a man gaan u nye na a nɪ-yaw, a nãw nyɔw u, u kpaar a bala na ɪ a baalsɪ.
- ¹⁵A le a jaanɔɔr na ta a u par-tuurbe taw na ta u ĩ yel: "Wekar puɔ sɪ be, ĩ a mɔtõw murɔ. Wel a nibe bar a ba cen a tẽw puɔ na da a bõ-draa."
- ¹⁶ĩ-ce a Jeeju yel ba: "Aa sew a ba na cen wa. Nyɪ mĩe, nyɪ ku ba a bõ-draa."
- ¹⁷A ba yel u: "Saa tere bom ka, ĩ a ala ma ɪ bur-bie anuu nɪ jume ayi tew wa."
- ¹⁸A Jeeju yel ba: "Nyɪ de wa nɪ ku ma ka",
- ¹⁹ĩ yel a nibe á ba je a mũɔ juu. U de na a buru anuu nɪ a jume ayi ala, duɔ 'wuoro nɪ a saa juu puor'ĩ a Naanmun, ĩ ŋma a buru ku a u par-tuurbe a ba de po a nibe.
- ²⁰A ba jaa bõ-yene-yene 'wɔb'ã pi, ĩ a par-tuurbe nur a bõ-ŋmara ala na ce sew pur pie-n'ayi.
- ²¹A bala na 'wɔb a buru na ta na dabsɪ ture anuu, ĩ a pɔɔɔɔ nɪ a bibiir ma be tɔ wa.
- ²²A jie naan a Jeeju y'õw na a u par-tuurbe a ba kpe a gbor puɔ de nĩe gãwna u a man gaan, ĩ u wele a nibe bara.

²³Ĩ a mune u na wel ba bar baar, u do na a tãw lõkor puɔ soolĩ, suɔɔ a Naaɲmun. A jaanvɔr ta na pɔw u a be a u yě,

²⁴ĩ-ɔe a gbor ulɔ dāa na cen jāa nɪ a gbēgbere, a kũɔ cara dama u, a-na-ɪ sɛsɛb fure na tuoro ba.

²⁵A nɔraa kuon daar a Jeeju cere na a kũɔ juu wɪɛɛ a u par-tuurbe sē.

²⁶A le ba na nye u, u cere a kũɔ juu a le, a nyurĩ na dama ba a ba yel: “Kpiun u!” ĩ wuure a dābē-wuurfu.

²⁷Ĩ a jie naan a Jeeju yel ba: “Nyí bar nyāa! Maa u. Nyɪ taa ɪ a dābīɛ nyɔw nyɪ wa.”

²⁸A Pɪɛr yel u: “Nɪ-kpēɛ, a ala ɪ fũu u, ɪ ĩ mɪ cen a kũɔ juu wɪ a fu sē.”

²⁹A Jeeju yel u: “Wa!” a Pɪɛr yi a gbor puɔ cere a kũɔ juu wɪɛɛ a Jeeju sē.

³⁰ĩ-ɔe a mune u na nye a sɛsɛb u fure, dābīɛ nyɔw u na, u nyɔw ĩ murɔ a kũɔ puɔ, ĩ wuur yel: “Nɪ-kpēɛ, faa ma!”

³¹A jie naan a Jeeju tur’ã a nuu nyɔw nɪ u ĩ yel: “A funa yɔ̃w-nyāa pabaa subɔ naa, bõ ɪ a fu baalĩ?”

³²Ĩ a mune ba na kpɛ a gbor puɔ baar, a sɛsɛb ɲmaa na.

³³A bala na be a gbor puɔ lo na gburĩ a dume puoro nɪ u, yele nɪ: “Fu surĩ na ɪ a Naaɲmun Bie.”

³⁴A le ba na gāw a man baar, ba ta na a Jenejare-těw.

³⁵Ĩ a mune a una tēw nibe na nye u bõw ka a Jeeju u, ba tũ na yel a ten cēcen deme ba jaa, a ba wɪ nɪ a wulĩsɪ deme ba jaa,

³⁶ĩ suɔɔ u a u bar ba a ba sur a u cēcen nuɔr tɛw, ĩ a bala ba jaa na sur, ba kpaar’ã.

Matie 15

¹A ala ĩ baar, a Jerujalem Farisɪ nibe nɪ a yɛr-kpen-bɔɔnbɔ wɪ na a Jeeju sē ĩ soor u:

²“Bõ ɪ a fu par-tuurbe ma sãwna a sɪ tēkorĩ nɪ-bɛɛ yɛrĩsɪ a le? A-na-ɪ a bala dɪɛ a dɪb, ba maa pɛw a ba nur a mune a puorfɔ yɛrĩ na yel wa.”

³A Jeeju mɪ lɛb soor ba: “Ĩ a nyumɪ, bõ ɪ a nyɪ ma de a nyɪ tēkorĩ yɛrĩsɪ sãw nɪ a Naaɲmun yɛr-kpen?”

⁴A-na-ɪ a Naaɲmun yɛrĩ yel’ã: ‘Yɔɔɔ a fu sãa nɪ a fu mǎ,’ ĩ le yel: ‘A ulɔ na turɔ a u sãa mu a u mǎ, a sɛw na a ba na kú u.’

⁵ĩ-ɔe a nyumɪ, nyɪ yel’ã, áa nɪɛ wa yel a u sãa, mu a u mǎ, áa bom le u naa dāa sũo nɪ ba, á u de na ku a Naaɲmun,

⁶áa nɪɛ ulɔ ma le tɛɛ sɔr na sũo a u sãa nɪ a u mǎ go wa. A nɔhõ nyɪ ma de a nyɪ tēkorĩ yɛrĩ sãw nɪ a Naaɲmun yɛrĩ bar.

- ⁷Nyuna bebelbe naa! A Naanmun yer-hiere Ejayi dāa na suri tere yel-miē a mune u na dāa yel a nyi ne:
- ⁸'Nuor tew a nibe basune y'ɔɔɔ ni ma, i-ce a ba suur jāa ni ma na.
- ⁹A ba puorfu ba na puoro ma ma tere par wa, i a ba jaanfu ba na jaana a nibe i na a nibe yerisi tew.' "
- ¹⁰A Jeeju buol'ā a nibe ba jaa a ba wi a u sē, u yel ba: "Nyí cel wō a yerī nani.
- ¹¹Aa i a ala na kpere a nure nuor puo i sāwna u wa, i-ce a ala na yire a nure nuor puo, ala sāwna u."
- ¹²I a mune u na yer a le baar, a u par-tuurbe taw na ta u i yel u: "Fu bōw ka a mune fu na yere a le, a ce na a Farisi nibe mu?"
- ¹³A Jeeju yel ba: "A tie le a i saa juu Sāa na ma sel wa, na vō na.
- ¹⁴Nyí bar ba be! Jon i tawra taa. I a ala i a jōw tawra na a jōw, ba jaa ayi na lo na bōw kpolo puo."
- ¹⁵A Pier de na a yerī i yel u: "Man si a sukpa naa par."
- ¹⁶A Jeeju yel: "Nyumi mi, nyaa tere a yē na bōw a par wa?
- ¹⁷Nyaa bōw ka a bom le na kpere a nure nuor puo ma suu na a puorī, i le lieb yi a sābanī wa?
- ¹⁸I-ce a ala na yire a nure nuorī yi na a u suur puo; ala sāw na a nure.
- ¹⁹A-na-i a tierī-faar, a nure kúfu, a pōo-kpee ni a dab-kpee ganifu, a pebfu, a jufu, a mul-taa, ni a korfu,
- ²⁰ala yire a nure suur puo sāwna u. I-ce a dib difu ni a nu-deer ala a puorfu yerī na ciire ma sāwna nure wa."
- ²¹A mune a Jeeju na yi a be, u cen'ā a Tur ni a Sidō-ten nōe.
- ²²I a Kana-tēw pōw kāw na be a be yi na wuure tuoro ni u: "Ni-kpēe yaa! Daviti Bie wee! Bōw ma nāw! A kōtɔn ire na a i bi-pōw, a nyurī wono u."
- ²³I a Jeeju ma yel u bom wa. A u par-tuurbe taw ta u i suɔɔ u a u diw a pōw bar, a-na-i u wuure na tuure ni ba.
- ²⁴A Jeeju yel: "A Israyel nibe na bōr a piir kaarī, bala ne tew ba tū ma."
- ²⁵I-ce a pōw wa na lo gburī a dume a u nii-sōw i yel: "Ni-kpēe, sūo ma!"
- ²⁶A Jeeju yel u: "Aa viēle a ba na de a bibiir dib lob yōw a baar wa."
- ²⁷A pōw yel u: "Ni-kpēe, sure jaa u, i má a baar ma dure na a dib nmara ala na loro a ba súɔrbo pulēe."

²⁸A Jeeju yel u: “Pɔw, a fu yɔ̃w-nyãa berme na. A na maal’ã a fu jie a mune fu na buɔɔ.” Ì a daar ulɔ puɔ a u bi-pɔw kpaar’ã.

²⁹A mune a Jeeju na yi a be, u cen’ã a Galile man nuɔɔ ì do a tãw je.

³⁰A nibe yayaw wɪ na a u sɛ tere ni a gbɛɛ, a ïgan saansi deme, a jɔn, a won, ni a wulɩsi deme ñmɛɛ yaw go, na bin a u pulɛɛ, ì u kpaar ba.

³¹A nibe nuɔɔ ko ba a mune ba na nye a won a ba yere, a ïgan saansi deme kpaar, a gbɛɛ cere, ì a jɔn mi nyere, ì ba nyɔw na ì pewre a Israyel Naanmun.

³²A Jeeju buol’ã a u par-tuurbe a ba wɪ, u yel ba: “A nãw nyɔw ma na a nibe basume ne, a-na-ɪ ba be ni ma na a bibie ata, ì baa cãa tere dɪb dure wa. Maa buɔɔ ì bar ba a le ni a kɔ wa, a mune ba kɔ wa lo sɔɔ puɔ wa.”

³³A u par-tuurbe soor u: “Nyune si na tuɔ nye a bõ-duraa a na sew a ni-par-burɔ na, a ka a wekar’ã puɔ?”

³⁴A Jeeju lɛb soor ba: “Bur-bie amune nyi tere?” a ba yel: “Si tere na bur-bie anuu-n’ayi, bã jum-bil ñmɛɛ.”

³⁵U yɔ̃w na a nibe a ba je a tene,

³⁶u de a bur-bie anuu-n’ayi ni a jume, ì a mune u na puor a Naanmun yɔ̃w, u ñma na ku a u par-tuurbe, a ba de po a nibe,

³⁷a ba 'wɔb pi ba jaa, ì ce a bõ-ñmara na ce, a par-tuurbe nur sew pur anuu-n’ayi.

³⁸A bala na 'wɔb a buru, ba ɪ na dabsi ture anaan, ì a pɔɔɔɔ ni a bibiir ma be tɔ wa.

³⁹Ì a mune a Jeeju na bar a nibe a ba kul, u kpe na a gbor cen a Magadã-tẽw nuɔɔ.

Matie 16

¹A Farisi ni a Saduse nibe taw na ta a Jeeju, suɔɔ bure ni u, á u miil ba a nɔ-kofu tun na yi a saa juu, u ɪ ba a jibaa.

²U yel ba: “A mune a jaanuɔɔ na ma ta nyi ma yel’ã áa wɛɛ na kpaar’ã, a-na-ɪ a sa'llon lo na a gbar,

³ì a dũ'wulɩ baaraa nyi ma yel’ã áa saa na wa na, a-na-ɪ a sa'llon lo na a dõdɔɔrɩ-salba. Nyi bõw na a sa'llon jɩbsi par irfu, ì mune nyaa tuɔ bõw a yele ala na tara a yẽyẽrɩ par irfu wa?

⁴A yẽyẽrɩ nibe na ɪ a ni-faar ni a ni-burbur, ba buɔɔ na ba nye a nɔ-kofu tun u ɪ ba a jibaa. Ì-ce ba kɔ nye bom kpee ì a ala ma ɪ a Jonasi yere wa.” Ì u bar ba na ì cere.

⁵A mune a u par-tuurbe na gãw a man gaan ba hiin’ã a buru terefu bar.

⁶Á Jeeju yel ba: “Nyí tere nyi mĩɛ, juɔɔ ni a Farisi ni a Saduse nibe tabir ne”,

⁷a ba tiere sooro ni taa yele ni: “A-na-ɪ saa tere a buru wa, ala-ĩ-sɔ a u yere a le.”

- ⁸A Jeeju bõw nɪ ba ɪ yel ba: “Nyina yõw-nyãa pabaa deme naa, bõ ɪ a nyɪ tiere yõno taa a nyaa tere buru wa?”
- ⁹Nyaa bõw a par ser wa mu? Nyaa cãa bõw nɪ a bur-bie anuu a nɪbe tur'anuu na 'wɔb wa? Nɪ a pur amune nyɪ na wob'ɪ a ŋmara wa..?
- ¹⁰Nɪ a bur-bie anuu-n'ayi a nɪbe tur'anaan une wa? Nɪ a pur amune nyɪ na wob wa?
- ¹¹Mune a ɪ a nyaa bõw ka a aa ɪ buru yẽrɪ ɪ yere nɪ nyɪ wa? ɪ-ce nyɪ bõw tere nyɪ mĩe a Farisi nɪ a Saduse nɪbe tabur une.”
- ¹²A ba pãa bõw ka a 'waa yele ba a ba tere ba mĩe a buru tabur une wa, ɪ-ce a Farisi nɪ a Saduse nɪbe jaanfu une v.
- ¹³A mune a Jeeju na ta a Fulɔɔ Sejare-tẽw wɪer, v soor'ã a v par-tuurbe: “Á Nɪbe Bie, ala a nɪbe tiere v ɪ?”
- ¹⁴A par-tuurbe yel v: “A ŋmɛɛ yel'ã a Jã-Batii fu ɪ. A ŋmɛɛ le yel a Eli fu ɪ. A ŋmɛɛ le yel go, a Jeremi, mu a yer-hiere kãw fu ɪ.”
- ¹⁵A Jeeju soor ba: “ɪ a nyɪmɪ, nyɪ yel'ã a ala ulɔ ɪ ɪ?”
- ¹⁶A Simõ Pɪer yel v: “Fu ɪ na a Kirisi, a Naanɲmin ulɔ na tere a baafu Bie.”
- ¹⁷A Jeeju yel v: “Jonasi bie, Simõ! Nũɔ be na a fu jie, a-na-ɪ aa ɪ nɪre tiere fu bõw nɪ a ala wa, ɪ-ce a ɪ Sãa na be a saa juu ɪ miil fu.
- ¹⁸Pɪer, maa ɪ yele fu: fu ɪ na kusur, ɪ a una kusur'ãa juu ɪ na me a ɪ yir na ɪ a duo-puorbo. ɪ a ala saarɪ ɪ a kũu v, v kɔɔ tuo v fũ wa.
- ¹⁹ɪ na ku fu na a saa juu fãw nakilsɪ. A ala fu na mõw bar a ka a tẽw puɔ na mɪ mõw na a saa juu. ɪ a ala fu na sɔw bar a sɔr a ka a tẽw puɔ, a sɔr mɪ be na be a saa juu.”
- ²⁰ɪ-ce a Jeeju kpãkpan'ã a v par-tuurbe, a ba taa yele kurɔ nɪre áa Kirisi v ɪ wa.
- ²¹A daar ulɔ puɔ, a Jeeju nyɔw na ɪ mana a v par-tuurbe áa sew na v na cen a Jerujalem, na dɪ a tuo yaw a ni-dierbe nɪ a Naanɲmin baar-lo-nɪ-bere nɪ a yer-kpen-bɔɔnbɔ jie, á ba na kú v, ɪ-ce a bibie ata puɔ, v na le ir'ã a kũu puɔ.
- ²²A Pɪer taw v na yi nɪ a cẽcẽw na kpãana v yele nɪ: “Nɪ-kpẽɛ! Naanɲmin ma sɔwro wa. A kɔ maal a fu jie a le wa.”
- ²³A Jeeju lɛb yel v: “Satã! Taw yi ka a ɪ nii-sɔw. Fu ɪ na cakpow a ɪ jie. A-na-ɪ faa tiere a Naanɲmin kaarɪ wa, ɪ-ce nɪre kaarɪ fu tiere.”
- ²⁴ɪ a Jeeju yel'ã a v par-tuurbe: “A ala ɪ a nɪre buɔɔ na v tuure ma, ú je a v mĩe bar, ɪ naa v tuo a v nɪ-ku-daa tuure nɪ ma.
- ²⁵A-na-ɪ a nɪre le na buɔɔ v faa a v mĩe, a v baafu na bɔr'ã. ɪ-ce a nɪre le na bar a v baafu v bɔr a ɪ une, v na pɔw v na.
- ²⁶Bõ a na ɪ a nɪre jie a ulɔ pɔw a tẽw puɔ yele a jaa, ɪ-ce a v baafu bɔr? Bom be na be a nɪre na tuo de tew nɪ a v baafu mu?

²⁷A-na-ɪ a Nɪɓe Bie na surĩ na wa nɪ a v Sãa yo-yifu yele, nɪ a v si-tunisi. Ī a daar ulɔ, v na ya na a nɪɓe ba jaa tu nɪ a ba maal-bie.

²⁸Yel-mĩe ĩ yele nyɪ, a bala na be a ka, nuɲmɛɛ be na be kɔ̃ kpi ser wa, ĩ-cɛ ba na nyɛ na a Nɪɓe Bie v waara nɪ a v fãgã.”

Matie 17

¹A le a bibie ayɔɔb na tɔl baar, a Jeeju taw na a Pɪɛr, a Jakɪ nɪ a v yeɓe Jã do nɪ a tã-kpɛɛ juu,

²ĩ v nalĩ na a ba nii-sɔw. A v nii-sɔw lɛb'ã wɔ̃ taa nɪ a mɔtɔw, ĩ a v cɛcene pelĩ wɔ̃ taa nɪ a cãa.

³ĩ a v par-tuurbe ata bala nyɛ na a Mowisi nɪ a Eli a ba yɛɛɛ nɪ a Jeeju.

⁴A Pɪɛr de na a yɛrĩ ĩ yel a Jeeju: “Nɪ-kpɛɛ! A viɛɛ na a si na be a ka. A fũv buɔɔɔ, ĩ na yɔ̃w na sɛɛr ata, bõ-y'en na ɪ na a fu ben, a bõ-y'en ɪ a Mowisi ben, ĩ a bõ-y'en mɪ ɪ a Eli ben.”

⁵A le a Pɪɛr na cãa yɛɛɛ, a dɔ̃dɔ̃rũma na nyile wa na pɔw ba, ĩ ba wɔ̃ na a kɔkɪr a dɔ̃dɔ̃rũma puɔ na yel: “A ulɔ ɪ na a ĩ Bi-nunaa na kpɛ ma a nyãa. Nyí cɛɛ v.”

⁶A mɛɛ a v par-tuurbe na wɔ̃ a una kɔkɪr, dãbĩɛ nyurĩ na nyɔw ba, a ba lo pɔw a ba nii-sɔw a tene.

⁷A Jeeju ta na sur ba ĩ yel: “Nyí ir! Nyɪ taa jɔɔ dãbĩɛ wa.”

⁸ĩ ba jɛɛr'ã 'wuor, ma le nyɛ nɛɛ wa, ĩ a ala ma ɪ a Jeeju tɛw v wa.

⁹A le ba na yi a tãw juu ĩ suure, a Jeeju kpãa ba na a ba taa wa yɛɛɛ a ala ba na nyɛ kɔɔ nɛɛ wa, wa tara nɪ a lɛdaar a Nɪɓe Bie na ire a kũu puɔ.

¹⁰A v par-tuurbe soor v na: “Bõ unɛ a yɛr-kpɛn-bɔɔnbɔ yel a Eli sɛw na na de nĩɛ wa?”

¹¹A Jeeju yel ba: “A Eli na surĩ na wa, na cɔɔrĩ a yeɛ a jaa.

¹²ĩ-cɛ ĩ yele nyɪ na, a Eli gɔr'ã wa, ĩ baa dãa bõw v wa, ĩ maal v a mɛɛ a na numɔ ba. A le a Nɪɓe Bie nɔɔ mɪ dɪ a tuo a ba jie.”

¹³A v par-tuurbe pãa na bõw ka a Jã-Batii yɛrĩ v miile ba.

¹⁴A mɛɛ ba na lɛb wa pɔw a nɪ-yaw, daba kãw wɪ na a Jeeju sɛ na v lo gburĩ a dume

¹⁵ĩ yel v: “Nɪ-kpɛɛ, bõw a ĩ bi-daba nãw. Nɲɛ-kpar ĩ nyɔw v, a belĩ v. A daar a jaa v ma lo a vũu puɔ, mu a kũɔmɪ.

¹⁶ĩ taw v wɪ nɪ a fu par-tuurbe jie, ĩ-cɛ a baa tuo kpaar v wa.”

¹⁷A Jeeju yel: “A nyumɪ yẽyɛrĩ su-kpɛn deme, na ma tɛɛ yɔ̃w-nyãa wa, ĩ be nɪ nyɪ wa ta nɪ dabor? Ī dɪ nɪ nyɪ tuo wa ta nɪ dabor? Nyí wa nɪ a bile ku ma ka.”

¹⁸A Jeeju ful yɔ̃w a kɔ̃tɔn u yi ɪ ɛ a bile bar, u kpaar a daar ulɔ puɔ.

¹⁹A u par-tuurbe taw na ta a Jeeju ba yɛ, ɪ soor u: “Bɔ̃ ɪ a saa tuɔ diw u bar wa?”

²⁰U yel ba: “A-na-ɪ a nyɪ yɔ̃w-nyāa nyurɪ na pab. Yel-mɛ ɪ yele nyɪ, a ala ɪ a nyɪ yɔ̃w-nyāa jɛ na taa nɪ a muta-tɛ bir na nyurɪ pab, nyɪ na ma yel’ā a tāw naa, ú ir cen be ka, ɪ u na ma cen’ā. Bom kāw kɔ̃ ma kpemɛ nyɪ wa. [²¹ɪ-ɛ a Naanmun suɔrfu nɪ a nuɔr lūfu tɛw ba na tuɔ diw nɪ a kɔ̃tɔn nɔhɔ̃ bar.]”²²A mɛ ba na duo taa a Galile wɛr, a Jeeju yel ba na: “Ba na nyɔw na a Nɪbe Bie yɔ̃w a nɪbe nur puur,

²³a ba kú u, ɪ-ɛ a bibie ata puɔ u na lɛ ir’ā a kúu puɔ.” A u par-tuurbe sube nyurɪ na sāw ba.

²⁴A lɛ a Jeeju nɪ a u par-tuurbe na lɛb cen a Kapɛnam-tɛw, a Naanmun puor-yir kpɛɛ lāpo-dierbe taw na ta a Pɛr ɪ soor u: “A nyɪ jājaana, u maa ya a Naanmun puor-yir kpɛɛ lāpo wa?”

²⁵A Pɛr yel’ā á ɔɔ, u ma ya na. ɪ a lɛ u na kpɛ a yir puɔ, a Jeeju de na nɛ soor u: “Sumɔ̃, mɛ fu tɛr? A tɛw puɔ jamansɪ, babɔ̃ jie ba ma de a ba lāpo? A ba bibiir jie, mu a sáanba jie u?”

²⁶A Pɛr yel: “A sáanba jie u.” U lɛ yel: “A ala ɪ lɛ u, a bibiir ma be tɔ wa.

²⁷ɪ-ɛ a mɛ a sɪ maalfu kɔ̃ wa ɛ ba wa, cen a manɪ na yɔ̃w a fu jɪ-pɪi a kɔ̃ puɔ, ɪ a dāɗāw jum na nyɔwrɔ, taw u yi nɪ, haa a nuɔr, ɪ fu na nyɛ na libir a be. Ir cen’ɪ na tur, u ɪ a maa nɪ a fūu ben.”

Matie 18

¹A una daar’āa puɔ a par-tuurbe wɪ na a Jeeju sɛ na sooro u: “Ala ɪ ɪ a kpɛɛ a saa juu fāw puɔ?”

²U buɔl a bibile u wa uraa a ba nii-sɔw,

³ɪ u yel: “Yel-mɛ ɪ yele nyɪ, a ala ma ɪ nyɪ lɛb’ā wɔ̃ taa nɪ a bibiir basumɛ wa, nyaa tuɔrɔ kpɛɛɛ a saa juu fāw puɔ fū wa.

⁴Ala-ɪ-sɔ a ulɔ na lɛb wur a u mɛ, ɪ wɔ̃ a bibile na kaarɪ, ulɔ ɪ a kpɛɛ a saa juu fāw puɔ.

⁵ɪ a ulɔ na sɔw de a bibile kāw a nɔhɔ̃ a ɪ unɛ, a maa u sɔw de a lɛ.

⁶“A bibile ulɔ na yɔ̃w ma a nyāa, a ala ɪ a nɛ wa maal u na u lo a tule puɔ, a ala ɪ ba lū na a nɛ-kpɛɛ yɔ̃w u a nyumɪ, ɪ bɔw u lɔb yɔ̃w a man puɔ u mur kpi, a na cāa na sa u.

⁷Nabier na ta na a tɛw na nɪbe jie, a mɛ a ba maal-bie na saa a nɛmɛɛ loro a tule puɔ. A surɪ na sɛw a ana maal-bie na be, ɪ-ɛ nabier na ta na a una nɛ jie na saa.

⁸“A ala ɪ a fu nuu, mu a fu gber ɪ yɔɔɔ fu a tule puɔ, fú ŋmaa u lɔb bar, a-na-ɪ a sa na a fu na kpe a baafu puɔ nɪ a nu-gãw, mu a gbɛ-gãw, gãw a nur ayi nɪ a gbɛɛ ayi fu na tɛɛ, ɪ a ba lɔb fu yɔw a vɛu ulɔ puɔ na ma tɛɛ a kpiinfu wa.

⁹ɪ a ala mɪ ɪ a fu mimir yɔɔɔ fu a tule puɔ, 'low u lɔb bar, a-na-ɪ a sa na a fu na kpe a baafu puɔ nɪ a mimi-gãw, gãw a mimie ayi fu na tɛɛ, ɪ a ba lɔb fu yɔw a wɛfu vɛu puɔ.

¹⁰“Nyí tɛɛ nyi mĩɛ kɔ wa kpɛɛ bile bõ-y'en a bibiir basumɛ puɔ wa. ɪ yele nyi na a ba si-tunisɪ na be a saa juu ma uraa na a ɪ saa juu Sãa nii-sɔw a daar a jaa.

[¹¹A-na-ɪ a Nɪɛ Bie wa na na faa a bala na dãa bɔɪ.]

¹²“Bõ nyi tɛɛ? A ala ɪ a nɪɛ tɛɛ na a piir kubaa, ɪ a bõ-y'en wa bɔɪ, u kɔ bar a kubaa-for-bir bala a be a tãw juu ɪ suu cen na bɔ a ulɔ na bɔɪ wa mu?

¹³ɪ a ala ɪ u wa nyɛ u na, yel-mĩɛ ɪ yele nyi, u ma cɛɛ nɪ u na gãw a kubaa-for-bir bala na ma bɔɪ wa.

¹⁴A lɛ a be a nyi saa juu Sãa nii-sɔw. 'Waa mɪ buɔɔ a bibile bõ-y'en u wa bɔɪ a basumɛ puɔ wa.

¹⁵“A ala ɪ a fu yebe wa maal fu na a fãa, cen fu yɛ na miil u a u fãa. A ulɔ wa sɔw, fu pɔw na a fu yebe.

¹⁶ɪ-cɛ a ulɔ wa jaar, taw nɪɛ kãw mu nɪɛ ayi lɛ cen'ɪ, a mɪɛ a y'ɛɪsɪ a jaa na yi a nɪɛ ayi mu nɪɛ ata bala jie.

¹⁷A ulɔ wa cãa jaar a ba y'ɛɪ, fú yel ku a duo-puorbo. ɪ a ulɔ wa mɪ cãa jaar a duo-puorbo y'ɛɪ, fú de u u wɔ taa nɪ tub subɔ mu a lãpo-diere.

¹⁸“Yel-mĩɛ ɪ yele nyi, a ala nyi na mɔw bar a ka a tɛw puɔ, na mɪ mɔw na a saa juu, ɪ a ala nyi na sɔw bar a sɔɪ a ka a tɛw puɔ, a sɔɪ mɪ be na be a saa juu.

¹⁹“ɪ lɛ yele nyi na go, a ala ɪ a nyi puɔ, nɪɛ ayi tɛɛ na nɔ-bõ-y'en a ka a tɛw puɔ, suɔɔ nɪ a bom lɛ, a ɪ Sãa na be a saa juu na maal'ã ku ba.

²⁰A-na-ɪ a jie a nɪɛ ayi mu a nɪɛ ata na duo taa nɪ a ɪ yuor, ɪ mɪ be na be a ba sɔw.”

²¹A Pɪɛr taw na ta a Jeeju ɪ soor u: “Nɪ-kpɛɛ! A ɪ yebe wa maal ma a fãa, gbɛɛ amɪɛ ɪ na de bar ku u? A na ta na gbɛɛ anuu-n'ayi mu?”

²²A Jeeju yel u: “Maa yel fu a gbɛɛ anuu-n'ayi wa dɛ, ɪ-cɛ a na ta na a gbɛɛ anuu-n'ayi jiir lɛaata-nɪ-pie.

²³Ála-ɪ-sɔ a saa juu fãw wɔ na taa nɪ a jamana na gbɛɛɛ a libie a u tɔtunbɔ jie.

²⁴ɪ a lɛ u na nyɔw a gbɛɛɪfu, ba wɪ nɪ na a daba na tɛɛ u a san a ture ture kubaa.

²⁵ɪ-cɛ a una daba naa, 'waa tɛɛ bom na ya a san wa, ala-ɪ-sɔ a u nɪ-kpɛɛ yel a ba da u, nɪ a u pɔw, nɪ a u bibiir nɪ a yele a jaa u na tɛɛ, ya a u san.

²⁶A tūtunɔ ulɔ lo na gburĩ a dume a u nɪ-kpɛɛ nii-sɔw ɪ yel u: ‘Taa nye suur wa. Bar a ɪ fũ, ɪ ɪ na ya fu na,’

²⁷a nãw nyɔw a u nɪ-kpɛɛ u de u bar, u cere nɪ a u san.

²⁸“A daba ulɔ yi na tuor’ɪ a u lãa-tunɔ y'en subɔ na tɛrɛ u a san bile. U nyɔw u na, ɪ cum u a kɔkɪ-jile ɪ yel: ‘Ya ma a ɪ libie.’

²⁹A u lãa-tunɔ lo na gburĩ a dume ɪ yel u: ‘Taa nye suur wa. Bar a ɪ fũ, ɪ ɪ na ya fu na.’

³⁰ɪ-cɛ 'waa sɔw wa, ɪ nyɔw u cen’ɪ pɔw a kasu puɔ, u be a be lɛɛ wa ta nɪ a lɛdaar u na ya a u san a jaa.

³¹A lɛ a u lãa-tunɔ ɲmɛɛ na nye a ala na maal, a ba sube nyurĩ na sãw ba, a ba cen na man a ba nɪ-kpɛɛ a ala a jaa na maal,

³²a nɪ-kpɛɛ buɔl a tūtunɔ ulɔ ɪ yel u: ‘Funa nɪsaa fãa naa! ɪ dãa na bar fu a fu san a jaa, a-na-ɪ fu suɔr ma na.

³³A sɛw na a fu naa mɪ dãa bõw a fu lãa-tunɔ nãw ɪ bar u, a mɛɛ ɪ na dãa bõw fu a nãw ɪ bar fu.’

³⁴ɪ a u nɪ-kpɛɛ nye na a suur ɪ ɪ a ba mɪ nyɔw u pɔw a kasu puɔ, a ba kpãa u lɛɛ wa ta nɪ a lɛdaar u na ya a u san a jaa.”

³⁵ɪ a Jeeju yel ba: “A lɛ a ɪ Sãa na be a saa juu nɔɔ mɪ maal a nyɪ jie, a ala ma ɪ a nyɪmɪ nyɪ jaa fɛw de na a nyɪ yɛɛr maal-faar bar ku ba a nyɪ sube puɔr wa.”

Matie 19

¹A mɛɛ a Jeeju na baar a ana jaanfu, u yi na a Galile wɛɛr ɪ cen na ta a Jude wɛɛr nuɔr a Jurdɛ man gaan.

²A nɪ-yaw tuure u na u kpaar a wulɪsɪ deme a be.

³A Farisɪ nɪbɛ ɲmɛɛ taw na ta u, bure u yele nɪ: “Sɔr be na be a nɪrɛ na tuɔ diw a u pɔw bar bom kãw unɛ lɛ mu?”

⁴U mɪ lɛɛb soor ba: “Nyaa 'wuor nye a mɛɛ a na yel a Naanɲmɪn Sɛbɛ puɔ wa? Áa korĩ-cɛ jaa a ulɔ na ɪ a Yel-mɛrɛ mɛ ba na a daba nɪ a pɔw,

⁵ɪ yel, áa ala unɛ a daba na bar’ã a u sãa nɪ a u mã, ɪ mar taa nɪ a u pɔw a ba lɛɛb ɪ nɪ-bõ-y'en.

⁶A lɛ, baa lɛ cãa ɪ ayi go wa, ɪ-cɛ nɪ-bõ-y'en ba ɪ. Ala-ɪ-sɔ, a nɪrɛ u taa wa ɲmara a ala a Naanɲmɪn na bã taa bar wa.”

⁷A Farisɪ nɪbɛ lɛ soor u: “ɪ bõ unɛ a Mowisi yɔw sɪ a sɪ ma ku a pɔw a diwfu sɛbɛ ɪ pãa diw u bar?”

⁸A Jeeju yel ba: “A Mowisi ku nyɪ na a sɔr a nyɪ ma diw a nyɪ pɔɔɔɔ bar, a-na-ɪ a nyɪ sube kpɛmɛ na. ɪ-cɛ a korĩ-cɛ, aa dãa be a lɛ wa.

⁹Ĩ yele nyi na, a ala ɪ a nɪɛ diw na a u pɔw bar na ma maala a burbur wa, ĩ lɛɛb kul a pɔw kpee, u maal'ã fãa."

¹⁰A u par-tuurbe yel u: "A ala ɪ lɛ a be a daba ni a u pɔw jie, a kulfu barfu sa na."

¹¹A Jeeju yel ba: "Aa ɪ a dabsɪ ba jaa ĩ tuɔɔ sɔwɔ a y'ɛrĩ naa wa, ĩ-cɛ a bala tɛw a Naanmun na ku a tuɔɔfu."

¹²A-na-ɪ a ŋmɛɛ be na be a ba dɔw ba a ba ab, a ŋmɛɛ mi be be a ɪ nɪɛ ĩ maal ba a ba ab, ĩ a ŋmɛɛ mi je a lɛ a saa juu fãw mɛ. A ulɔ na tuɔɔ sɔwɔ, ú sɔw."

¹³Ĩ ba wɪ ni na a bibi-bil a Jeeju sɛ, a u dɔɔl ba a nuu suɔr'ĩ a Naanmun y'ɔw ba, ĩ-cɛ a u par-tuurbe gala ba na.

¹⁴A Jeeju lɛɛb yel ba: "Nyí bar a bibiir a ba wa a ĩ sɛ. Nyi taa mɔwnɔ ba bar wa, a-na-ɪ a bala na wɔ a ba kaarĩ, bala sɔ a saa juu fãw."

¹⁵Ĩ a mɛɛ u na dɔɔl ba a nur baar, u ir'ã a be cen.

¹⁶Daba kãw taw na ta a Jeeju ĩ soor u: "Jãjaana, bõ-son buor ĩ na maal wa pɔw a baa-kɔ-tɛw?"

¹⁷A Jeeju lɛɛb soor u: "Bõ ɪ a fu sooro ma a bõ-son mɛ? Bõ-y'en tɛw ĩ ɪ a son. ĩ-cɛ a fũu buɔɔ fu pɔw a baafu, fú jɔɔ a y'ɛr-kpɛn."

¹⁸U soor u, á abõ? A Jeeju yel u: "Taa kuro nɛ wa, taa gana ni pɔɔ-kpee wa, taa jure wa, taa ŋmara a jir-kara y'ɔɔ a nɛ wa,

¹⁹y'ɔɔ a fu sãa ni a fu mã, ĩ nɔɔ a fu tɔ-subɔ a fu kaarĩ."

²⁰A polbile yel u: "Ĩ maal'ã a ala a jaa few. ĩ bõ lɛ cɛ ma go?"

²¹A Jeeju yel u: "A fũu buɔɔ fu ɪ a cɛcɛ, cen na woor a fu yele da, de a libie po a nãw deme, ĩ wa tuure ma, ĩ fu na pɔw na a na-yele a saa juu."

²²A mɛɛ a polbile na wɔ a ana y'ɛrĩsɪ, a u suur sãw u na, u cere, a-na-ɪ naaba u ɪ.

²³Ala-ĩ-sɔ a Jeeju yel a u par-tuurbe: "Yel-mɛ ĩ yele nyi, a kpɛmɛ na a naaba na kpɛɛɛ a saa juu fãw pɔɔ.

²⁴Ĩ lɛ yele nyi na, a yɔw na a nyuɔmi na tɔɔ a misin bɔw pɔɔ gãw a naaba na kpɛɛɛ a Naanmun fãw pɔɔ."

²⁵A lɛ a u par-tuurbe na wɔ a ala, a ba nɔɛ nyurĩ na ko ba a ba yel: "A ala ɪ lɛ u, ala na tuɔ pɔw a faafu?"

²⁶A Jeeju 'wuor ba ĩ yel ba: "A kpɛmɛ na a nɪɛ jie, ĩ-cɛ a Naanmun jie bom ma kpɛmɛ wa."

²⁷Á Pɛr yel u: "Nyɛ a sumɪ, sɪ bar'ã a yele a jaa ĩ tuure fu; bõ sɪ nɔɔ wa pɔw?"

²⁸A Jeeju yel ba: “Yel-mĩe ã yele nyi, a tẽ-paalaa daar, a le a Nibɛ Bie nɔɔ junɛɛ a u yo-yifu naa-dakɔw juu, a nyumi mi na tuure ma, nyi nɔɔ mi je na a naa-dakɔɔr pie-n’ayi jur nyi jaa, ã guoro a Israyel bal pie-n’ayi y’erĩsɩ.

²⁹Ã a bala ba jaa na bar a ba yie, a ba yeɛr, a ba ye-pɔɔɔɔ, a ba saanba, a ba mã numɔ, a ba bibiir mu a ba por, ba nɔɔ pɔw na a dɔɔlaa gbɛɛ kubaa, ã cãa le pɔw a baa-kɔ-tɛw.

³⁰Ã-cɛ a yaw jie na ɩ a ni-dierbe nɔɔ ɩ na a par-pɔɔɔɔɔ, ã a bala na ɩ a par-pɔɔɔɔɔ nɔɔ le ɩ na a ni-dierbe.”

Matie 20

¹“A-na-ɩ a saa juu fãw wɔ na taa ni a da-yi-kpɛɛɛ na yi a dũ'wulĩ baaraa buɔɔ a tũtunbɔ y’ɔɔɔ a u divɛ tur puo puɔ.

²Ã a mune u na nye ba, a ba sɔr taa a libie ala na sew ni a bibir bõ-y’en tun, u y’ɔw ba na a ba cen a u puo puɔ.

³U le yi na a mune a mɔtɔw na pur duoro, na u le nye a nibɛ ŋmɛɛ a ba uraa a daa puɔ a pɔɔɔ,

⁴u yel ba: ‘A nyumi mi, nyí cen a divɛ tur puo puɔ ã ã na ya nyi na a ala na sew nyi,’

⁵a ba cen. A una yi-kpɛɛɛ le yi na a mɔtɔ-tuo ni a mɔtɔw gɔrfu daar le maal a le go.

⁶A mɔtɔw balfu daar, u le yi na nye a nuŋmɛɛ a ba uraa, u soor ba: ‘Bõ ɩ a nyi uraa a ka a mɔtɔw jaa a pɔɔɔ?’

⁷A ba yel u: ‘A-na-ɩ saa tɛɛ tun wa.’ U yel ba: ‘A nyumi mi, nyí cen a ã divɛ tur puo puɔ.’

⁸“A le a jaanɔɔr na ta, a yi-kpɛɛɛ yel’ã a ulɔ na 'wuoro a u tumɔ á u buɔl a tũtunbɔ ã ya ba. Á u de nĩe ya a par-pɔɔɔɔɔ, wa ta ni a bala na dãa de nĩe cen.

⁹A bala na bier cen a mɔtɔw balfu daar, ba mi pɔw na a bibir bõ-y’en yar ni a dũ'wulĩ deme.

¹⁰Ã-cɛ a mune u na ya wa ta a dãdãw nibɛ, ba tier’ã beeka a ba yar na gãw na a le, ã-cɛ a bala mi, a una yar bõ-y’en ba mi pɔw ba jaa.

¹¹A le ba na pɔw a ba libie baar, ba hũhune na a yi-kpɛɛɛ

¹²yele ni: ‘A basume na bier wi, a leer-bõ-y’en tun ba tũ ã a fu ya ba a sɩ jẽ tar, ã-cɛ a sumi, a mɔtɔw jaa sɩ tũ a tun a mɔtɔw wɔ sɩ.’

¹³Ã a yi-kpɛɛɛ yel’ã a kãw: ‘Ã baraa! Maa belĩ fu wa. Aa ɩ a nɔhɔ sɩ dãa sɔr taa wa?

¹⁴De a fu ben cere ni. A numɔ ma na ã na ku a ulɔ na bier cen a mune ã na mi ku fu.

¹⁵Maa tɛɛ sɔr na maal’ã a ã yele a mune ã na y’ɔw nyãa wa? Mu nyuur fu tɛɛ a ã pu-pɩlaa unɛ?” “

¹⁶ĩ a Jeeju pãa yel: “A nchõ a nɔɔ wõ. A par-pɔɔrbɔ nɔɔ ɪ na a ni-dierbe, ĩ a ni-dierbe le ɪ a par-pɔɔrbɔ.”

¹⁷A le a Jeeju na duoro a Jerujalem, v ηmaa na a v par-tuurbe pie-n’ayi kpee ĩ mana kuro ba cere ni:

¹⁸“Nyí nyɛ, si duoro na a Jerujalem, ĩ ba na nyɔw na a Nɪɛ Bie yõw a Naanmun baar-lo-nɪ-bɛɛ ni a yɛr-kpen-bɔɔnbɔ nuu puɔ, ĩ a bala, ba na yõw na a ba na ku v,

¹⁹ĩ taw v cen’ĩ na ku a nɪ-bulsi a ba na la v, ĩ fɔb v ni a kpaarsi, ĩ kpa v a nɪ-ku-daa juu, ĩ-cɛ a bibie ata puɔ v na le ir’ã a kũu puɔ.”

²⁰A Jebede pɔw taw na a v bi-dabsɪ cen’ĩ a Jeeju sɛ, ĩ lo gburĩ a dume buɔɔ v suɔɔ v bom.

²¹A Jeeju soor v: “Bõ fu buɔɔ?” U yel: “A ĩ bi-dabsɪ ayi basumɛ fu na nyɛ, sɔw a bõ-yɛn na je a fu durĩ loor ĩ a kãw a fu gubaa loor a lɛdaar fu na urɛɛ a jamana.”

²²A Jeeju yel ba: “Nyaa bõw a ala nyɪ na suɔɔ wa. Nyɪ na tuɔ na nyu ni a ηman tuo ulɔ ĩ na wa nyuure ni mu?” A ba yel á ɔɔ, á ba na tuɔ na.

²³A Jeeju le yel ba: “Nyɪ na surĩ na nyu ni a ĩ ηman tuo ulɔ; ĩ-cɛ a ĩ durĩ ni a ĩ gubaa loor jefu, aa ɪ maa sew na tur wa. A na ɪ na a bala unɛ a ĩ Sãa na gbɛɛrĩ.”

²⁴A le a par-tuurbe pie ηmɛɛ na wõ a ala, nyuur nyɔw ba na a ba yɛɛr ayi bala unɛ.

²⁵A Jeeju buɔl ba ba jaa ĩ yel: “Nyɪ bõw ka a ten burɔ burɔ jamansi ma fɛɛɛ na a ba nɪɛ, ĩ a ba nɪ-bɛɛ ma fule ba.

²⁶ĩ aa ɪ le a na wõ a nyɪ jie wa. ĩ-cɛ a nure ulɔ na ɛɛ buɔɔ v ɪ a kpɛɛ a nyɪ puɔ, v sew na na ɪ a nyɪ tũtunɔ,

²⁷ĩ a ulɔ na buɔɔ v ɪ a dãdãw subɔ, v sew na na ɪ a nyɪ gbãgbaa.

²⁸A-na-ɪ a Nɪɛ Bie ma mɪ wa a ba na tunɔ kuro v wa, ĩ-cɛ v wa na na tunɔ kuro a nɪɛ ĩ naa v tur a v baafu tẽw ni a nɪ-yaw baafu ĩ faa ba.”

²⁹A mune ba na yire a Jeriko-tẽw puɔ, a nɪ-yaw tuure v na.

³⁰Jɔn ayi je na be a sɔr nuɔr, ĩ a mune ba na wõ áa Jeeju ĩ tɔlɔ, ba wuure na yele ni: “Nɪ-kpɛɛ yaa! Davɪtɪ Bie wee! Bõw si nãw!”

³¹ĩ a nɪɛ tana ba yele ni á ba sine gɔn, ĩ-cɛ a ba jaar ĩ wuure ni kpɛw: “Nɪ-kpɛɛ yaa! Davɪtɪ Bie wee! Bõw si nãw!”

³²A Jeeju uraa, ĩ buɔl ba soor: “Bõ nyɪ buɔɔ ĩ maal nyɪ?”

³³a ba yel: “Nɪ-kpɛɛ, maal a si mimie a nyɛɛ,”

³⁴a nãw nyɔw a Jeeju, v sur a ba mimie, a ba le nyɛɛ a jie naan ĩ tuure v.

Matie 21

- ¹A lɛ ba na piɛlɛ a Jerujalɛm ba ta na a Bɛfajɛ-tɛw na be a Olivi-tur tɛw juu, a Jeeju tɔ a u par-tuurbe ayi
- ²ƙi yel ba: “Nyɛi cɛn a tɛ-bilɛ ulɔ na be a nii-sɔw, ƙi a munɛ nyi na kpɛɛɛ nyi na nyɛ na a bɔɔ ba na lɔ bar, u iraa ni a u bilɛ. Nyi 'lor ba, wa ni ku ma.
- ³A nɛɛ wa soor nyi, nyi yel u, ɔa Ni-kpɛɛ ƙi buɔɔ, ƙi a jie naan u na bar nyi na a nyi waara.”
- ⁴A ala maal'ɔ a lɛ, a na i a ala a Naanmun yɛr-hiere na dɔa yelɛ:
- ⁵“Nyɛi yel a Sɔɔ-tɛw nibɛ: Nyɛi nyɛ a nyi jamana na waara a nyi sɛ! Su-baar subɔ u, ƙi do a bɔɔ juu, a bɔ-bilɛ a bɔɔ na dɔw.”
- ⁶A Jeeju par-tuurbe cɛn na maal a ala u na man ba.
- ⁷Ba taw na a bɔɔ ni a u bilɛ wa ni a u sɛ, ƙi de a ba cɛcɛnɛ dɔɔl a ba jur, u do jɛ.
- ⁸A ni-yayaw yɛɛ na a ba kparsɔ pɔwɔ a sɔr, ƙi a nuɲmɛɛ ɲmara a tur wulbie yɛɛ pɔwɔ a sɔr.
- ⁹A nibɛ bala na de a Jeeju nɛɛ ni a bala na tuurɛ, cɛlɛ na pɛwɛɛ ni u: “Daviti Bie, Oojana!” “A Ni-kpɛɛ Naanmun ɔ be ni a ulɔ na waara ni a u yuor!” “A Naanmun na be a saa juu, Oojana!”
- ¹⁰ƙi a munɛ a Jeeju na kpɛ a Jerujalɛm, a tɛw dama na u jaa, a ba sooro: “Ala ni a nani?”,
- ¹¹a ni-yaw bala yel: “A Naanmun yɛr-hiere Jeeju u, a ulɔ na yi a Najaretɔ-tɛw a Galilɛ wɛɛr.”
- ¹²A Jeeju kpɛ na a Naanmun puor-yir kpɛɛ puɔ ƙi diw a bala ba jaa na yɔba ni a bala na daara a yelɛ a be, mi cɔgbalɔ ni a bala na tɛwɛɛ a libiɛ tabalsɔ bar, ni a bala na yɔba a nanmama dakɔɔr,
- ¹³ƙi yel ba: “A sɛb'ɔ a Naanmun Sebe puɔ: ‘A ƙi yir na di na a Naanmun puor-yir kpɛɛ,’ ƙi-cɛ a nyi de u maal u i nyanyube sɔɔlɔfu jie.”
- ¹⁴ƙi a jon ni a gbɛɛ taw na ta u a be a Naanmun puor-yir kpɛɛ puɔ u kpaar ba.
- ¹⁵ƙi-cɛ a munɛ a Naanmun baar-lo-ni-bɛɛɛ ni a yɛr-kpɛn-bɔɔnbɔ na nyɛ a ana nɔ-kofu tumɔ u na maala, ƙi mi wɔ a munɛ a bibiir na cɛlɛ a Naanmun puor-yir kpɛɛ puɔ puoro ni u, ɔ Daviti Bie, ɔ Oojana, a tɔ ba na,
- ¹⁶a ba soor u: “Fu wonaa na a ala a bibiir na yelɛ?” A Jeeju sɔw, ƙi soor ba: “Nyaa dɔa 'wuor a Naanmun Sebe puɔ a munɛ a na yel: ‘Fu yɔw na a bibi-bil ni a bi-pulsɔ a ba na tɔɔ pɛwɛɛ fu’ wa mi?”
- ¹⁷ƙi u bar ba na ƙi yi a tɛw puɔ, cɛn a Betani na gɔ a be.
- ¹⁸A dɔ'wulɔ baaraa, a munɛ u na lɛb cɛɛɛ a tɛw puɔ, a kɔ nyɔw u na,

¹⁹U nye a figi tie u uraa a sɔr nuɔr, u taw ta ï nye u tere a vee tew, u yel a tie: “Fu kɔ le tere wɔmɔ fũ go wa!” A jie naan a figi tie ko u jaa uraa.

²⁰A u par-tuurbe nye a le, a nɔe ko ba, a ba soor u: “Mune a figi tie wa ï ï ko a jie naan a le?”

²¹A Jeeju yel ba: “Yel-mĩe ï yeke nyi, a ala ï ï nyi tere na a yɔw-nyãa, ï ma baala wa, aa ï a ala ï na maal a figi tie tew nyi na maala wa, ï-ce nyi na ma tuo na yel a tãw naa, á u aw cen na lo a man kɔɔ puɔ, ï-ce a na ma maal’ã a le.

²²A bom jaa le nyi na suɔɔ a Naanmun jie ni a yɔw-nyãa nyi na pɔw na.”

²³A Jeeju kpe na a Naanmun puor-yir kpɛɛ puɔ ï jaana a nibe, ï a baar-lo-ni-bere ni a Jufisi ni-dierbe wi na na soor u: “Tuɔfu buor fu maala ni a yeke asume? Ala ï ku fu a tuɔfu ulɔ?”

²⁴A Jeeju yel ba: “Ï na mi soor nyi na bom bɔ-yen. A nyumi wa ku ma a sɔwfu, ï na mi miil nyi na a tuɔfu buor ï na maala ni a yeke asume.

²⁵A Jã-Batii kɔɔ murfu, nyune u yi? A Naanmun jie u mu a nibe jie u?” A ba nyɔw ï pere yɔɔɔ taa yeke ni: “A sumi yel á Naanmun jie u yi, u na soor si na, ï-ce mune saa tiere u wa?

²⁶A sumi le yel u, á nibe jie u yi, si jɔɔ na a nibe dãbĩe, a-na-ï ba jaa sɔw na de u u ï a Naanmun yer-hiere.”

²⁷A ba yel a Jeeju: “Saa bɔw wa.” A Jeeju mi lieb yel ba: “A maa mi, maa mi yeke nyi a tuɔfu buor ï na maala ni a yeke asume wa.”

²⁸“Mune nyi tier a yerĩ nanu puɔ? Daba dãa na be be na tere bi-dabsi ayi. U wa taw na ta a dãdãw subɔ ï yel u: ‘Ï bi-daba, cen na tũ a tumɔ a divẽ tur puo puɔ a dɔnaa.’

²⁹U yel: ‘Maa tuɔɔ cere wa.’ Ï a fũ puɔ u lieb’ã a tierũ ï cen a puo puɔ.

³⁰A sãa le taw ta a gbɛɛ ayi subɔ ï mi yel u a le. U yel á ‘ɔɔ,’ á u na cen’ã, ï ma cen wa.

³¹Buor subɔ ï maal a u sãa pu-tierũ?” A bana Jufisi ni-dierbe yel áa dãdãw subɔ u. A Jeeju yel ba: “Yel-mĩe ï yeke nyi, a lãpo-dierbe ni a pɔw-baar diere nyi na a nĩe a Naanmun fãw puɔ.

³²A-na-ï a Jã wi na a nyi sɛ miil nyi a torfu sɔr, ï a nyaa tiere u wa, ï-ce a bala na ï a lãpo-dierbe ni a pɔw-baar, bala tiere u. Ï a mune nyi na nye a ala, nyaa mi lieb a nyi yẽ ï tiere u wa.”

³³“Nyí cele a sukpa yen subɔ. Yi-kpɛɛɛ kãw dãa na be be na sel a divẽ tur a u puo puɔ ï wɔw pɔw kolĩ, ï mi tuu a bɔw u ï a tur ala wɔmɔ nebɔu jie, mi me ni a yel-gure jaajie, ï pãa de a tũtunbɔ yɔw a puo puɔ ï cen jie kãw.

³⁴Ï a mune a ti-wɔmɔ daar na ta, a yi-kpɛɛɛ tũ na a u tũtunbɔ a ba cen a po-wuorbo bala jie na de a u ti-wɔmɔ wa ni ku u.

³⁵ĩ-ɕe a po-'wuorbo nyɔɔr ba na, fɔb a y'en subɔ, ĩ kú a kãw, ĩ lɔb a bõ-y'en nɪ kubie.

³⁶U le tũ a v tũtunbɔ ɲmɛɛ na waa gãw a dãdãw deme, ĩ a ba le maal ba a le go.

³⁷A ala ĩ baar, v pãa na tũ a v bi-daba ĩ yel: 'Ba na jɔ na a ĩ bi-daba.'

³⁸ĩ a mɛɛ a po-'wuorbo na nye a bi-daba, ba yel'ã taa: 'Nyí nye a ulɔ na ɪ a gã-diere. Nyí ɪ a sɪ kú v bar, ĩ tɛɛ a v gãw.'

³⁹ĩ ba nyɔw v na, taw yi nɪ a puo puɔ, ĩ kú v."

⁴⁰ĩ a Jeeju soor ba: "A le a puo subɔ nɔɔ lɛɛɛ waara, bõ v na maal'ĩ a po-'wuorbo bala?"

⁴¹A ba yel v: "A bana nɪ-bebe, a ba baarfɔ daar na bier'ã. ĩ v na de na a divɛ tur puo ku a nɪ-kpeesɪ na sɔwrɔ kurɔ v a v wɔmɔ a yomo a jaa."

⁴²A Jeeju le soor ba: "Nyaa dãa 'wuor nye a mɛɛ a na seɓ a Naanɲmin Seɓe puɔ wa? 'A kubir ulɔ a dacin-mɛɛrɛ na dãa jaar bar lɛɛ'ã ɪ a dacin gɛɛr kubir kpɛɛ. A Nɪ-kpɛɛ maal'ã a le, a sɪ na nye a nyurĩ viɛɛ.'

⁴³Ala-ĩ-sɔ ĩ yeɛ nyɪ na, ba na ir nyɪ na bar a Naanɲmin fãw puɔ, ĩ ɕe bar ku a nɪ-kpeesɪ na maala a Naanɲmin pu-tɛrũ.

[⁴⁴ĩ a ulɔ nɔɔ loro a kubir ulɔ juu, v na ɲmɛɛ'ã pũpurĩ, ĩ a ulɔ juu a kubir ulɔ nɔɔ loro, v na pũpurĩ v na, v lɛɛ ɪ a tãbuulĩ."]

⁴⁵ĩ a le a baar-lo-nɪ-bɛɛ nɪ a Farɪsɪ nɪɛ na wõ a Jeeju sukpar, ba bõw na ka a bala v yɛɛɛ,

⁴⁶ĩ buɔrɔ a sɔr a v nyɔwfu, ĩ-ɕe a dãbɛ nyɔw ba a nɪ-yaw ɲɛ, a-na-ɪ a ba jaa de na a Jeeju v ɪ a Naanɲmin yɛɛ-hiere.

Matie 22

¹A Jeeju le nyɔw na ĩ lɔbɔ a sukpar yɛɛɛ nɪ ba.

²U yel'ã: "A saa juu fãw wõ na taa nɪ a jamana na gbɛɛrĩ a v bi-daba kul-taa feti.

³U tũ na a v tũtunbɔ a ba cen na yel a bala v na dãa buɔl a feti ɲɛ, ĩ-ɕe baa buɔrɔ a wɪfu wa.

⁴U le tũ a tũtũ-kpeesɪ a ba cen na yel a bala v na buɔl a feti ɲɛ: 'A ma ĩ gbɛɛrĩ na baar. Á ĩ kú na a nadɛɛ nɪ a dɔn karĩsɪ ĩ mɪ ɕɔrĩ a yeɛ a jaa baar. Á ba wa a feti jie.'

⁵ĩ aa bá ba wa, a ba jaar ĩ cere a ba tumɔ jie; a bõ-y'en cen'ã a v puo puɔ, ĩ a kãw cen a v yáb jie,

⁶ĩ a ɲmɛɛ nyɔɔr a tũtunbɔ bala, kpɔw ba ĩ kú.

⁷Ala-ĩ-sɔ a jamana nye a suur, ĩ tũ a v sɔdaalsɪ a ba cen na mɪ kú a bana nɪ-kurbɔ, ĩ su a ba tẽw bar,

⁸ĩ pãa yel a u tũtunbo: ‘ĩ gbẽerĩ na a feti dib baar, ĩ-ce a bala ĩ na buol ma sɛw na di wa.

⁹Ala-ĩ-sɔ, nyí cen a nibe tɔlfu jiir, ĩ a nure le nyi na nyere, nyí buol u u wa a feti jie.’

¹⁰A tũtunbo bala yi na cen a sɔe puur ĩ kaal a nibe ba jaa ba na nye, a ni-sono ni a ni-kpansi, a feti die sɛw ni a nibe na wi a dib difu.

¹¹“A jamana kpe na a die puɔ u 'wuor a dib-durbe kãa, ĩ u nye na daba kãw be na ma su a feti kparu wa,

¹²u yel u: ‘ĩ baraa, mune fu i ĩ kpe a ka ĩ ma su a feti kparu wa?’ A daba sine.

¹³A jamana yel a u tũtunbo: ‘Nyí nyɔw u, lũ a gbɛɛ ni a nur, lob u bar a yẽw a libe puɔ, a jie ulɔ a nibe na kono nyire ni a nyumɛ.’

¹⁴A-na-i a bala ba na buol waa na, ĩ a bala ba na vel ir pab’ã.”

¹⁵A ala ĩ baar, a Farisi nibe cen’ã na guor taa a mune ba na ure ĩ liebe nyɔwro a Jeeju ni a u yẽrĩsi.

¹⁶Ba tũ na a ba par-tuurbe ŋmɛɛ ni a ɛrɔdi nibe, a ba cen na yel a Jeeju: “Jãjaana, si bõw ka fu i na a yel-mĩɛ subɔ ĩ mi jaana a nibe a Naaŋmun sɔr ni yel-mĩɛ. Faa 'wuoro a nibe kpee kpee wa, a-na-i fu maa 'wuor a ala a nure na i wa.

¹⁷Yel si a ala fu na tiere. Sɔr be na be a si na ya a lãpo ku a Orom jaman-kpẽɛ, mu sɔr ma be be wa?”

¹⁸ĩ a mune a Jeeju na bõw a ba tiẽrĩ-faar, u yel ba na: “Nyuna poe ayi deme naa, bõ une nyi buɔro nyi bur ma a le?

¹⁹Nyí ir a libir ulɔ ba na ma ya a Orom jaman-kpẽɛ ĩ je-kãa.” A ba ir, wi ni ku u,

²⁰u soor ba: “Ala nii-sɔw ni ala yuor ĩ be to?”

²¹A ba yel: “A Orom jaman-kpẽɛ u.” U yel ba: “Ala-ĩ-sɔ, nyí kurɔ a Orom jaman-kpẽɛ a ala na i a Orom jaman-kpẽɛ ben, ĩ mi kurɔ a Naaŋmun a ala na mi i a Naaŋmun ben.”

²²Á mune ba na wõ a ala, a nuor ko ba na, a ba bar u ĩ cere.

²³A una bibir bõ-yen naa puɔ, a Saduse nibe na ma yel áa kũu-puɔ-irfu ma be be wa, taw na ta a Jeeju ĩ man u a nohõ:

²⁴“Jãjaana, a Mowisi dãa na yel si, áa nure wa kul a pɔw, ĩ ma dɔw a bie wa, ĩ kpi, á u yebe sɛw na na de a kpũ-pɔw dɔw a bibiir a u yebe yuor me.

²⁵Yeer anuu-n’ayi dãa na be ka a si sõw. A dãdãw subɔ kul’ã a pɔw, ĩ ma dɔw a bie wa, ĩ kpi ĩ bar a kpũ-pɔw, a u yebe de kul.

²⁶A le a mi wõ ni a u tuuraa, ni a gbɛɛ ata subɔ, wa ta ni a ba jaa anuu-n’ayi,

²⁷ĩ a pɔw wa bier kpi.”

- ²⁸A Saduse nibe bala pãa soor a Jeeju: “A kũusi irfu daar wa ta, ala na so a pɔw? A-na-ɪ a ba jaa dãa na tere u.”
- ²⁹A Jeeju yel ba: “Nyɪ bɔr’ã, a-na-ɪ nyaa bõw a Naaɲmun Sebe y’erɪsɪ par nɪ a Naaɲmun tuɔfu wa.
- ³⁰A kũusi wa ir a kũu puɔ, a dabsɪ nɪ a pɔɔbɔ ma le kule taa wa, ɪ-ce ba na be na be wõ taa nɪ a saa juu sɪ-tunɪsɪ.
- ³¹ɪ-ce a ala ɪ ɪ a kũu-puɔ-irfu y’erɪ u, nyaa dãa 'wuor a y’er-bir ulɔ a Naaɲmun na yel nyɪ a u Sebe puɔ wa mu? U yel’ã:
- ³²‘Maa ɪ ɪ a Aburaham, nɪ a ɪjakɪ, nɪ a Jakɔb Naaɲmun.’ A Naaɲmun ma ɪ nɪ-ɪkpume Naaɲmun wa. Nɪ-mimie Naaɲmun u ɪ.”
- ³³A le a bana nɪ-yaw na wõ a u jaanfu, nuɔr ko ba na.
- ³⁴ɪ a le a Farɪsɪ nibe na wõ áa Jeeju kpál’ã a Saduse nibe nuɔr, ba tiw na taa guor taa,
- ³⁵ɪ ir bõ-y’en na ɪ a y’er-kpen-bõwnɔ, a u bur a Jeeju. U soor u na:
- ³⁶“Jãjaana, a y’er-kpen puɔ, buor ɪ ɪ a kpɛɛ?”
- ³⁷A Jeeju yel u: “ ‘Fu na nuno na a Nɪ-kpɛɛ na ɪ a fu Naaɲmun nɪ a fu suur u jaa, nɪ a fu baafu u jaa, nɪ a fu tierũ a jaa.’
- ³⁸A nani ɪ ɪ a y’er-kpɛw na ɪ a kpɛɛ nɪ a dãdãw.
- ³⁹A tuuraa mɪ wõ na a le: ‘Fu na nuno na a fu tɔ-subɔ a fu mĩe kaarĩ.’
- ⁴⁰A basume ayi puɔ a Mowisi y’er-kpen nɪ a Naaɲmun y’er-hierbe jaanfu a jaa yi.”
- ⁴¹A mune a Farɪsɪ nibe na kpaarĩ taa, a Jeeju soor ba na a nɔhõ:
- ⁴²“Bõ nyɪ tier a Kirisi u ɪ? Ala bie u?” A ba yel, áa Davɪtɪ bie u.
- ⁴³U yel ba: “A ala ɪ le u, mune a ɪ a Davɪtɪ na dãa sew nɪ a Naaɲmun Siɛ le tuɔ buɔl u a u Nɪ-kpɛɛ?
- ⁴⁴A-na-ɪ a Davɪtɪ seb’ã a u sebe puɔ: ‘A Nɪ-kpɛɛ Naaɲmun yel’ã a ɪ Nɪ-kpɛɛ: Je a ɪ durĩ loor, wa ta nɪ a le ɪ nɔɔ y’ɔnɔ a fu sama-deme a fu pulɛɛ.’
- ⁴⁵A ala ɪ a Davɪtɪ buɔlɔ u na a u Nɪ-kpɛɛ, mune u na tuɔ le ɪ a u bie?”
- ⁴⁶Nɪ-bõ-y’en ma le tuɔ y’er’ɪ a Jeeju wa. ɪ, wa nyɔw nɪ a una bibir, nure kãw ma le ɪla soor u bom go wa.

Matie 23

- ¹A ala ɪ baar, a Jeeju y’ere nɪ na a nibe ba jaa nɪ a u par-tuurbe,
- ²ɪ yel: “A y’er-kpen-bɔɔnɔ nɪ a Farɪsɪ nibe de na a Mowisi y’er-kpen jaanfu jaana nyɪ.

³Ala-ĩ-sɔ a bom jaa le ba na yele nyi, nyi sɔw ɪ maala, ɪ-ce nyi taa wa tɔɔɔ ba wa, a-na-ɪ ba ma yɛrɛ na ɪ maa maala wa.

⁴Ba ma lū na a to-bere, ɪ ma ɔw dɔɔl a nibe ɔwmi, ɪ-ce baa sure ni a ba nuu fū wa.

⁵ɪ a ba tumɔ a jaa ba na maala, ba ma maala na a nibe na 'wuoro ba. Ba ma maal'ā a yɛr-kpen wɔ-bere lū yɔw a ba diirɪ mu a ba nurɪ, ɪ mɪ yɔw a yel-gbɛgbɛlsɪ bɛbere a ba cɛcen nuɔr cere ni.

⁶A bala cen a feti jie, a ma numɔ ba na a ba na ma je a dakɔɔ-diɛlsɪ jur ni a nii-sɔw dakɔɔr a ba puorfu yie puɔ, a nibe na tuɔ nye ba.

⁷A bala kpe a daa puɔ, a ma numɔ ba na a nibe ba jaa na puoro ba, buɔɔ ni ba a 'Jājaana'.

⁸ɪ-ce a nyumi, nyi taa ɪ a ba buɔɔ nyi 'Jājaana' wa, a-na-ɪ nyi jaa ɪ na yɛr, ɪ ɔ-y'en tɛw ɪ a nyi Jājaana.

⁹ɪ nyi taa buɔɔ nure a 'sāa' ka a tɛw puɔ wa, a-na-ɪ Sāa ɔ-y'en nyi tere, a ulɔ na be a saa juu.

¹⁰Nyi taa mɪ ɪ a ba buɔɔ nyi a 'ni-diere' wa, a-na-ɪ Ni-diere ɔ-y'en nyi tere, a ulɔ ɪ a Kirisi.

¹¹A ulɔ na ɪ a kpɛɛ a nyi sɔw na ɪ na a nyi tūtunɔ.

¹²ɪ a ulɔ na buɔɔ a yo-yifu, a u yuor na suu na, ɪ-ce a ulɔ na pab a u mɛ, a u yuor na do na."

¹³"Nabier na pɔw na a nyumi yɛr-kpen-bɔɔɔɔ ni a Farisi nibe. Nyi ɪ na bebelbe! A-na-ɪ nyi ma piw na a saa juu fāw tɛɛɛ a nibe kpɛfu unɛ. A nyumi mɛ ma kpɛɛɛ wa, ɪ ma mɪ bara a bala na buɔɔ a ba na kpe wa.

[¹⁴"Nabier na pɔw na a nyumi yɛr-kpen-bɔɔɔɔ ni a Farisi nibe. Nyi ma ŋmama na a kpɪ-pɔɔɔ yele diere a jaa, ɪ ma belɪ puoro kama ni, a nibe na nye nyi. Ala-ĩ-sɔ nyi na pɔw na a kpāafu u belɪ.]

¹⁵"Nabier na pɔw na a nyumi yɛr-kpen-bɔɔɔɔ ni a Farisi nibe. Nyi ma yuɔɔ na a jiir a jaa a ten a jaa puɔ, buɔɔ nyi lieb ni-ɔ-y'en u puoro a nyi kaarɪ. ɪ-ce a ulɔ wa sɔw, nyi ma maal u na u nure na sɛw ni a wɛfu vuu puɔ kpɛfu, gāw nyi gbɛɛ ayi.

¹⁶"Nabier na pɔw na a nyumi tɔtɔɔɔ. Nyi ɪ na jɔn. Nyi ma yel'ā, āa nure wa pɔ ni a Naaŋmun puor-yir kpɛɛ, āa nyɔwɔ u wa, ɪ-ce a ulɔ wa pɔ ni a selmɛ ulɔ na be a Naaŋmun puor-yir kpɛɛ puɔ, āa na nyɔw u na.

¹⁷Nyi ɪ na gɛgemɪ ni jɔn! Buor ɪ a kpɛɛ? A selmɛ u mu a Naaŋmun puor-yir kpɛɛ na lieb u u a ɔ-ciiraa?

¹⁸Nyi ma le yel'ā, āa nure wa pɔ ni a baar lofu jie, āa nyɔwɔ u wa, ɪ-ce a ulɔ wa pɔ ni a baar-lo-bom, āa na nyɔw u na.

¹⁹Nyuna jon naa! Buor i a kpɛɛ? A baar-lo-bom u mu a baar lofu jie na maal u u i a bõ-ciiraa?

²⁰Ala-ĩ-sɔ, a ulɔ na pɔ nɪ a baar lofu jie, u pɔ nɪ na a ulɔ nɪ a baar-lo-yele a jaa na be a u juu.

²¹Ĩ a ulɔ na pɔ nɪ a Naaɲmun puor-yir kpɛɛ, u pɔ nɪ na a yir nɪ a Naaɲmun.

²²A ulɔ mɪ na mɪ pɔ nɪ a saa juu, u pɔ nɪ na a Naaɲmun tɛw nɪ a Naaɲmun na be a be.

²³“Nabier na pɔw na a nyumɪ yɛr-kpen-bɔɔnbɔ nɪ a Farɪsɪ nɪbɛ. Nyɪ i na bɛbɛlbɛ! Nyɪ ma ir’ã a Naaɲmun ben a nyɪ jɛɛ-yele puɔ, wɔ̃ taa nɪ a sãbaan nɪ a bur nɪ a gbɛ-vaar, i ma lɛ bar a ala na lɛ i a kpɛɛ a yɛr-kpen puɔ, wɔ̃ taa nɪ a torfu, a son ifu nɪ a dɛdɛ ifu. A asumɛ i dãa sɛw a maalfu, i-cɛ a yel-bil pãa tuure.

²⁴Nyuna tɔtɔɔr-jon naa! Nyɪ ma cori na a dũbil bar a nyɪ kũɔ puɔ, i ma lɛ vɔl a nyuɔmɪ!

²⁵“Nabier na pɔw na a nyumɪ yɛr-kpen-bɔɔnbɔ nɪ a Farɪsɪ nɪbɛ. Nyɪ i na bɛbɛlbɛ! Nyɪ ma pɛw na a nyɪ ɲman nɪ a nyɪ lakpow puo-sɔw bar, i-cɛ a ba puur, a nyɪ nyanyu-yele nɪ a nyɪ burbur maalfu i sɛɛr.

²⁶Funa Farɪsɪ nɪ-jɔw naa! Pɛw a fu ɲman pũɔ sɛr, i fu na nyɛ na a puo-sɔw u mɪ vɛlɛ.

²⁷“Nabier na pɔw na a nyumɪ yɛr-kpen-bɔɔnbɔ nɪ a Farɪsɪ nɪbɛ. Nyɪ i na bɛbɛlbɛ! Nyɪ wɔ̃ na taa nɪ a yar ba na pã a vɛlɛ a 'wuorfu, i-cɛ a pũɔ a kũu kɔɔɔ nɪ a yel-kpansɪ burɔ burɔ i sɛw.

²⁸A nyumɪ, a lɛ nyɪ mɪ wɔ̃. A nɪbɛ nii-sɔw nyɪ wɔ̃ na taa nɪ nyɪ tor’ã, i-cɛ a nyɪ pũɔ, nyɪ sɛw nɪ na a belifu nɪ a maal-faar.

²⁹“Nabier na pɔw na a nyumɪ yɛr-kpen-bɔɔnbɔ nɪ a Farɪsɪ nɪbɛ. Nyɪ i na bɛbɛlbɛ! Nyɪ ma mɛ na a dacin kolɪ a Naaɲmun yɛr-hierbe ũufu jiir, i ma mɪ y’aarɪ a nɪ-torisɪ yar,

³⁰i ma yel: ‘A ala i sɪ dãa na be ka a sɪ sãa-kunbɔ daar, sɪ kɔɔ dãa pɔw ba lãa kú nɪ a Naaɲmun yɛr-hierbe wa.’

³¹A nyɪ yɛrɪsɪ miile na áa bala na dãa kú a Naaɲmun yɛr-hierbe, á ba bibiir nyɪ i.

³²Ĩ-cɛ nyɪ cãa maala a ala a nyɪ sãa-kunbɔ na dãa maala, wa baar!

³³Nyuna wur’ãa! Nyɪ i na dɔpan bal! Mɪnɛ nyɪ na i i tuɔ faa a nyɪ mɛ a yɛrɪ ulɔ jie na wa yɔɔɔ nyɪ a wɛfu vũu puɔ?

³⁴Ala-ĩ-sɔ nyɪ nyɛ, i na tũ na a Naaɲmun yɛr-hierbe nɪ a nɪsaa kpaarsɪ nɪ a yɛr-kpen-bɔɔnbɔ a nyɪ jie. Nyɪ na kú na a ɲmɛɛ, i kpa a ɲmɛɛ yaal a nɪ-ku-daa juu, i mɪ fɔb a ɲmɛɛ nɪ a kpaarsɪ a nyɪ puorfu yie puur, i huɔlɔ a ɲmɛɛ go yuɔɔ nɪ a ten ten.

³⁵Ála-ĩ-sɔ, a Naanmun kpãafu na lo na a nyɪ juu a ni-torisi bala ba jaa nyɪ na kú a tẽw puɔ unɛ, wa nyɔw ni a ni-toraa Abel kũfu, wa ta ni a Barasi bie Jakari nyɪ na dãa kú a Naanmun puor-yir kpɛɛ ni a baar lofu jie sɔɔlĩsɔw.

³⁶Yel-mĩɛ ĩ yele nyɪ, a ana yele a jaa nyɪ na dãa maal, a ba kpãafu na lo na a yẽy'ɛrĩ nɪɛ juu.

³⁷“A nyumi Jerujalem tẽ-deme na ma kú a Naanmun y'ɛr-hierbe, ĩ ma lɔb a bala a Naanmun na tũ a fu jie ni a kubie kúɔ, gbɛɛ amunɛ ĩ dãa buɔɔ ĩ kpaarĩ nyɪ yɔw a ĩ pulɛɛ wɔ taa ni a munɛ a nũɔ na ma kpaarĩ a u bil yɔw a u pure puɔ, ĩ a nyaa sɔw wa.

³⁸Nyɪ nyɛ, a nyɪ yir na lɛb'ã ɪ dakpolo.

³⁹Ĩ yele nyɪ na, wa nyɔw ni a yẽy'ɛrĩ, nyɪ kɔ lɛ nyɛ ma wa ta ni a lɛdaar nyɪ nɔɔ yele: ‘A Naanmun ú be ni a ulɔ na de a Ni-kpɛɛ yuor waara ni.’ ”

Matie 24

¹A munɛ a Jeeju na yi a Naanmun puor-yir kpɛɛ puɔ ĩ cere, a u par-tuurbe taw na ta u, na ba miile u a munɛ ba na mɛ a Naanmun yir u viɛɛ.

²A Jeeju yel ba: “Nyɪ nyɛ na a asunɛ a jaa? Yel-mĩɛ ĩ yele nyɪ, kubir kãw kɔ lɔɔ tuɔ uraa dɔɔl a u tɔ subɔ juu wa. A na wel'ã a jaa.”

³Ĩ a munɛ a Jeeju na do jɛ a Olivi-tur tãw juu, a u par-tuurbe taw na ta u ba yẽ ĩ sooro u: “Man si a dabor a yele ala nɔɔ tara, ĩ jɪbaa buor na miile a fu lɛb-wafu ni a tẽw baarfɔ daar.”

⁴A Jeeju yel ba: “Nyɪ tɛɛ nyɪ mĩɛ a munɛ a nɪɛ kɔ wa belĩ nyɪ wa.

⁵A-na-ɪ a ni-yaw nɔɔ wa na ni a ĩ yuor, na ba yele ni a bala ɪ a Kirisi, ĩ ba na belĩ na a ni-yaw.

⁶Nyɪ na wɔ na a jɛb y'ɛrĩsi ni a ten nɪdaa damfu, ĩ nyɪ taa wa ɪ a dama nyɪ wa, a-na-ɪ a sɛw na a na ta a lɛ, ĩ-cɛ a kɔ ɪ a tẽw baarfɔ daar sɛr wa.

⁷A tẽw na nɪɛ nɔɔ ir'ã jɛɛ ni a tẽ-kpee nɪɛ, ĩ a jamana kãw na mi ir'ã jɛɛ ni jaman-kpee. A tẽw nɔɔ miine na a ji-burɔ burɔ, ĩ a kɔ kpɛɛ nɔɔ lo na.

⁸Ĩ-cɛ a ana yele a jaa na wɔ na taa ni a walfɔ na nyɔw a pɔw.

⁹“A una daar'ãa, ba na nyɔw nyɪ na yɔw a huɔlfɔ puɔ ĩ kúɔ nyɪ, ĩ a ten a jaa na mi 'laar nyɪ na a ĩ unɛ.

¹⁰A lɛdaar mi, a ni-yaw na bar'ã a puorfɔ, ĩ 'laar taa cile ni taa a ba sama-deme jie.

¹¹A y'ɛr-hierbe yaw na mi wa na na ŋmara a jirsi, beɛ ni a ni-yaw.

¹²A bier maalfɔ na dɔɔlɔ taa, na saa na a ni-yaw nufɔ naa bãa,

¹³Ĩ-cɛ a ulɔ na tɛɛ a su-varkpara uraa ni wa ta ni a baarfɔ daar nɔɔ pɔw na a faafɔ.

¹⁴A tēw u jaa nɔɔ wõ na a Naanmun fãw y'er-son naa, u i a yel-mĩe manfu a ten nɔbe ba jaa jie, i a baarfɔ daar pãa ta.

¹⁵⁻¹⁶“Ala-i-sɔ, a ledaar nyi nɔɔ nyere a bõ-ciiraa ulɔ na sãwna a bom, na i a ulɔ y'eri a Naanmun y'er-hiere Daniel na dãa y'er, u be a ji-ciiraa puɔ, a bala na be a Jude wɛr puɔ bá jɔɔ duoro a tan jur. (A ulɔ na 'wuoro a sebe, ú bõw bõw a y'eri na par).

¹⁷I a una daar'ãa, a ulɔ na be a garɪ, u taa buɔɔ u suu a diem a bom defu wa,

¹⁸I a ulɔ na mi be a puo puɔ, u taa wa lieb kule a kparɔ defu wa.

¹⁹Nabier na nyurɪ na ta a pɔɔ-puɔr deme ni a bala na tere a bi-pulsi a ledaar.

²⁰Nyɪ suɔɔ a Naanmun a nyi jɔfɔ kɔ wa ta a siew mu a bibi-ciiraa dayen wa.

²¹A-na-i a daar'ãa puɔ, a won na nyurɪ na kpeme gãw a ala si na bõw, a tēw nyɔwfu daar wa ta ni a y'ey'eri na, i a kɔ loɔ ta a le go wa.

²²Nɔre ma be na cĩene, i a ala ma i ba ŋmaa na a bibie ala bar wa. I-ce a bala a Naanmun na vel ir une, u na ŋmaa na a bibie ala bar.

²³“Ala-i-sɔ a nɔre wa yel nyi á nyi nye a Kirisi a ka, mu á beka u be, nyi taa wa sɔɔɔ wa.

²⁴A-na-i a jir-ŋma-Kirisi ni a jir-ŋma-y'er-hierbe nɔɔ wa na tunɔ a nɔ-kofɔ tũbere miile ni a ba kpẽw, buɔɔ ba bele ni a bala a Naanmun na vel ir.

²⁵I nyi nye, i de na nĩe man ku nyi.

²⁶“Ala-i-sɔ a bala wa yel nyi á nyi nye u beka wɛkar puɔ, nyi taa wa cere be wa, mu a bala wa yel nyi á nyi nye u a be a sɔɔlɪfɔ jie, nyi taa wa sɔwɔ wa.

²⁷A mune a saa nyulɪfɔ na ma pilpil pɔw a sa'llon wa nyɔw ni a tēw parɪ wa ta ni a tēw iin, a le a Nɔbe Bie leb waa nɔɔ wõ.

²⁸A wɛr ulɔ a bom na kpi, be a sidume ma loro.

²⁹“A mune a bibie ala won nɔɔ baara, a jie naan a mɔtɔw na ka na burɪ, i a cuu ma le caaree wa. A ŋmarbie na pɔr'ã lo, i a fãgã ala na be a sa'llon iin na dama na,

³⁰i-ce a Nɔbe Bie jibaa na nyur'ã a sa'llon. A tēw puɔ ni-burɔ burɔ ba jaa na waala na, i ba na nye na a Nɔbe Bie u yi a sa'llon waara a dɔdɔrɪsi puɔr ni a u fãw nyurɪ nyinyile ni.

³¹Ba na pɛel'ã a ul kpẽe, i a u si-tunisi na kpaarɪ na a nɔbe bala a Naanmun na vel ir a tēw lɔbobo puɔ a jaa, wa ta ni a sa'llon bewfu jie.

³²“Nyɪ bõw a figɪ tie jaanfu par. A le nyi na nye u u tɔbɔ a va'wolo nyi ma bõw ka a susuur daar tara na.

³³A le u mi, a nyumi wa nye a ye le asume a jaa a maala, nyɪ bõw ka a Nɔbe Bie waa daar tara na.

³⁴Yel-mĩe ĩ yele nyi, a yẽyẽrĩ nibe puɔ, ɲmɛɛ kɔ wa kpi wa, wa ta ni a ana yele a jaa nɔɔ maala.

³⁵A sa'llon ni a tene na tɔl'ã, ĩ-ce a ĩ yẽrĩ ma tɔlɔ fũ wa.

³⁶"Nure ma bɔw a Nibe Bie waa bibir ulɔ ni a daar wa. A saa juu si-tunisi ni a Bie ma mi bɔw wa, ĩ a ala ma ɪ a Sãa tɛw u wa.

³⁷A-na-ɪ a mine a na dãa be a Nowe daar, a le a na le be a Nibe Bie waa daar.

³⁸A ledaar a kɔɔ kpɛɛ na ma dãa wa ser wa, nibe dãa na dure nyuure ni, kule taa ĩ mi ture a ba bi-pɔɔɔɔ a ba kule, wa ta ni a una bibir a Nowe na kpe a gbor kpɛɛ puɔ.

³⁹Baa dãa bɔw bom, wa ta ni a una bibir a kɔɔ kpɛɛ na wa wob ba ba jaa. A le a na mi be a Nibe Bie waa daar mi.

⁴⁰Dabsi ayi na be na a puo puɔ, ĩ ba na de na a bɔ-y'en ĩ ce a kãw bar.

⁴¹Pɔɔɔɔ ayi na yere na a jɔ a nɛr juu a ba de a bɔ-y'en ĩ ce a kãw bar.

⁴²Ála-ĩ-sɔ, nyí bɔw juurɔ, a-na-ɪ nyaa bɔw a bibir ulɔ a nyi Ni-kpɛɛ na waara wa.

⁴³Nyí bɔwnaa, a ala ɪ a yir subɔ dãa na bɔw a tɔɔw ulɔ daar a nyanyuur nɔɔ waara, u naa dãa na je gu, ĩ kɔɔ bar u u wa faa kpe a u yir puɔ wa.

⁴⁴A le u mi a nyimi mi, nyí bɔw gbɛɛrĩ a nyi mĩe, a-na-ɪ a Nibe Bie na wa na a daar ulɔ nyi na ma gure u wa.

⁴⁵"Tũtũ-buor ĩ ɪ a dɛdɛ subɔ na tere a yẽ? U ɪ na a ulɔ a u ni-kpɛɛ na yɔw a u 'wuoro a u yir deme kurɔ ba a dɪb a daar ulɔ na sew.

⁴⁶Nɔɔ ma be na a una tũtunɔ jie, a mine a u ni-kpɛɛ na liebe waara nyere u u maala a le.

⁴⁷Yel-mĩe ĩ yele nyi, a u ni-kpɛɛ na ku u na a u yele a jaa u 'wuoro.

⁴⁸Ĩ a ala ɪ a una tũtunɔ ɪ na a ni-fãa, ĩ yel a u mĩe á u ni-kpɛɛ kama na,

⁴⁹ĩ nyɔw a u lãa-tunbɔ pɔɔɔ, ĩ mi dure nyuure ni a dã-kurbɔ,

⁵⁰a u ni-kpɛɛ nɔɔ wa na a bibir ni a daar ulɔ u na ma bɔw wa,

⁵¹ĩ ɲma u ayi yɔw a bebelbe puɔ, a ba lãa pɔw a kpãafu, a jie ulɔ ba na kono nyure ni a nyime.

Matie 25

¹"A una daar'ãa puɔ, a saa juu fãw nɔɔ wɔ na taa ni a pɔsabil pie na de a ba lãpar, yi cen'ĩ a pɔw sire tuorfu jie.

²A ba puɔ, anuu be na be ɪ a dãbolo ĩ a anuu ɪ a yẽ deme.

³A-na-ɪ a dãbolo bala de na a ba lãpar ĩ ma tere a kãa cen'ĩ wa.

- ⁴Ĩ-ƙe a yẽ deme de na a ba lāpar, ĩ mɪ tere a kãa nɪ a butulɪ lāa cen'ĩ.
- ⁵Ĩ a mune a sure na kama a wɪfu, a gũo nyow ba na ba jaa a ba gur.
- ⁶“A le a wɪer na po jẽ taa, ba wõ na a nure na wuur yel: ‘Nyí nye a sure na waara. Nyí ir cen na tuor u.’
- ⁷A le, a pɔsabil bala ba jaa jaw na gbere a ba lāpar.
- ⁸A dābolo bala yel'ã a yẽ deme: ‘Nyí pur a nyɪ kãa fũ yõw sɪ, a-na-ɪ a sɪ lāpar kpiine na.’
- ⁹A yẽ deme yel ba: ‘Aa tuorɔ tara sɪ nɪ a nyumɪ wa. Nyí cen a y'ay'aba jie na da.’
- ¹⁰A le a dābolo bala na cere a dafu jie, a sure ta na, ĩ a bala na gbere lāa na kpe nɪ a sure a kulɪ fetɪ die puɔ, ĩ a ba kpal a pan.
- ¹¹A ɪ na fũ a pɔsabil bala na ƙe ta nmeere a pan yele nɪ: ‘Nɪ-kpẽe! Nɪ-kpẽe! Yuo sɪ a pan.’
- ¹²Ĩ-ƙe a sure yel ba: ‘Yel-mĩe ĩ yele nyɪ, Maa bõw nyɪ wa.’ “
- ¹³Ĩ a Jeeju pãa yel ba: “Ala-ĩ-so nyí juurɔ, a-na-ɪ nyaa bõw a Nibe Bie waa bibir nɪ a daar wa.
- ¹⁴“A na mɪ wõ na taa nɪ a nure na buorɔ u cen a yɔfu jie, ĩ buol a u tũtunbɔ naa u de a u yele ku ba.
- ¹⁵U ku na a bõ-y'en a selme bie kɔɔr anuu, ĩ ku a y'en subɔ kɔɔr ayi, ĩ mɪ ku a kãw kubaa, tu nɪ a mune a ba yẽ na be, ĩ pãa cen a u yɔfu jie.
- ¹⁶A tũtunɔ ulɔ na pɔw a selme bie kɔɔr anuu cen'ã a jie naan na y'ab'ĩ, ĩ pɔw a dɔɔlaa a kɔɔr anuu mɪ.
- ¹⁷A le mɪ, a ulɔ na pɔw a selme bie kɔɔr ayi, u y'ab'ĩ na pɔw a dɔɔlaa a kɔɔr ayi mɪ.
- ¹⁸Ĩ-ƙe a ulɔ na pɔw a selme bie kubaa, u cen'ã na tuu bɔw, ĩ ũu a u nɪ-kpẽe libie.
- ¹⁹“A kam'ã ĩ-ƙe a tũtunbɔ nɪ-kpẽe le wa, naa u gbere a libie ala u na dāa ku ba.
- ²⁰A ulɔ na dāa pɔw a selme bie kɔɔr anuu, u ta na kpe, ĩ de a kɔɔr anuu na ɪ a dɔɔlaa ku a nɪ-kpẽe, ĩ yel u: ‘Nɪ-kpẽe, fu dāa na ku ma a selme bie kɔɔr anuu. Nye! ĩ pɔw na a dɔɔlaa a kɔɔr anuu mɪ.’
- ²¹A u nɪ-kpẽe yel u: ‘Fu maal'ã vlāa. Fu ɪ na tũtũ-dědě nɪ nɪ-son. A mune fu na ɪ a dẽdẽ a yel-bil maalfu puɔ, ĩ na yõw fu na a yel-bere 'wuorfu puɔ. Wa mɪ pɔw a ĩ nuɔ.’
- ²²A ulɔ na mɪ dāa pɔw a selme bie kɔɔr ayi, u mɪ ta na kpe ĩ yel: ‘Nɪ-kpẽe, fu dāa na ku ma a selme bie kɔɔr ayi. Nye! ĩ pɔw na a dɔɔlaa a kɔɔr ayi mɪ.’

²³A u nɪ-kpɛɛ yel u: 'Fu maal'ã vlɔaa. Fu ɪ na tūtũ-dědě nɪ nɪ-son. A mɛnɛ fu na ɪ a dēdē a yel-bil maalfu pɔɔ, ɪ na yɔ̃w fu na a yel-bere 'wuorfu pɔɔ. Wa mɪ pɔw a ɪ nuɔ̃.'

²⁴ĩ-ɛɛ a ulɔ na dāa pɔw a sɛlmɛ bie kubaa, u mɪ ta na kpɛ, ɪ yel: 'Nɪ-kpɛɛ, ɪ bɔw fu na. A fu yɛrɪ kpɛmɛ na, a-na-ɪ fu ma ŋma na a ci ala fu na maa bur wa, ɪ ma mɪ nur a wɔmɔ ala fu na maa yaarɪ a bie wa.

²⁵Dābɛ nyɔw ma na, ɪ de a fu libie cen'ɪ na ũu. Nyɛ! De a fu libie nuɔr.'

²⁶A u nɪ-kpɛɛ yel u: 'Funa tūtũ-fāa naa, tōtol subɔ fu ɪ! Fu bɔw na bɔw ka ɪ ma ŋma na a ci ala ɪ na ma bur wa, ɪ mɪ nur a wɔmɔ ala ɪ na maa yaarɪ a bie wa.

²⁷Fu na bɔw a lɛ, a dāa na sɛw a fu naa de a ɪ libie ku a y'ay'aba u y'aba nɪ, a maa wa wa, ɪ de a ɪ libie nɪ a dɔɔlaa.

²⁸Nyɪ faa a u sɛlmɛ bie kubaa, ku a ulɔ na tɛrɛ a tur.

²⁹A-na-ɪ a nɪrɛ ulɔ na tɛrɛ, ba na lɛ ku u na dɔɔl, a waa. ĩ-ɛɛ a ulɔ na ma tɛrɛ wa, ɪ saarɪ tɛrɛ a fɪ, ba na faa na a fɪ ala u na tɛrɛ.

³⁰Nyɪ nyɔw a tūtũ-pɔrɔ na, lɔb bar a yēw a libe pɔɔ. A be ba na kono, nyurɛ nɪ a nyumɛ.'

³¹"A lɛdaar a Nɪbɛ Bie na waara nɪ a u yo-yifu nɪ a u sɪ-tunɪsɪ jaa, u na jɛ na a u yo-yifu naa-dakɔw juu,

³²ĩ a nɪ-burɔ burɔ ba jaa na duo na taa a u nii-sɔw, ɪ u na ŋma ba na ji-gbulɪsɪ ayi, wɔ̃ taa nɪ a mɛnɛ a dɔ-cunaa na ma ŋma a piir nɪ a buur a kpee kpee.

³³U na tɛrɛ na a piir a u durɪ loor, ɪ tɛrɛ a buur a u gubaa loor.

³⁴A ala ɪ baar a jamana na yel'ã a bala na be a u durɪ loor: 'Ĩ Sāa nɪ-nunɪsɪ! Nyɪ wa kpɛ a Naanmun fāw pɔɔ, de a gā-yele ala ba na dāa gbɛɛrɪ a nyɪ unɛ a tēw nyɔwfu daar.

³⁵A-na-ɪ kɔ̃ dāa na nyɔw ma, ɪ nyɪ ku ma na a bō-duraa, a kūɔ-nyuur mɪ dāa nyɔw ma, a nyɪ ku ma a kūɔ ɪ nyu. ĩ dāa na ɪ a saana, a nyɪ de ma kul'ɪ ir ma a saan.

³⁶ĩ mɪ dāa na tɛrɛ a salɪbuor, a nyɪ ku ma a cɛcɛn ɪ su, ɪ mɪ dāa ɪ a wulɪ a nyɪ wɪ na 'wuor ma kāa. ĩ dāa na be a kasu pɔɔ a nyɪ wɪ sūo ma.'

³⁷ĩ a nɪ-torisɪ bala na soor u na: 'Nɪ-kpɛɛ, dabor sɪ dāa nyɛ fu, a kɔ̃ nyɔw fu a sɪ ku fu a bō-duraa? Mu a kūɔ-nyuur mɪ nyɔw fu a sɪ ku fu a kūɔ a fu nyu?

³⁸Dabor sɪ dāa nyɛ fu, a fu ɪ a saana a sɪ taw fu kul'ɪ ir fu a saan? Mu a fu tɛrɛ a salɪbuor a sɪ ku fu a cɛcɛn a fu su?

³⁹Dabor sɪ lɛ nyɛ fu, a fu ɪ a wulɪ, mu a fu be a kasu pɔɔ, a sɪ wɪ na 'wuor fu kāa?'

⁴⁰A jamana na yel ba na: 'Yel-mɛ ɪ yele nyɪ, a mɛnɛ nyɪ na ma maal a ala a ɪ yebe na nyurɪ pab jie, a maa nyɪ ma maal ku a lɛ.'

⁴¹“Í-ɛ a jamana na mɪ yel’ã a bala na be a u gubaa loor: ‘Nyí taw yi ka a ï nii-sow, nyumɪ a Naanmun na pɔ yɔw, naa nyɪ kpɛ a vɔu ulɔ puɔ na ma tere a kpiinfu daar wa, a vɔu ulɔ ba na dɔa gbɛɛrɪ a Satã nɪ a u si-tunisi ne.

⁴²A-na-ɪ a kɔ dɔa na nyow ma, ï nyaa ku ma bɔ-duraa wa. A kɔw-nyuur mɪ dɔa na nyow ma, ï nyaa ku ma a kɔw ï nyu wa.

⁴³Í dɔa na ɪ a saana, ï nyaa taw ma kul’i ir ma a saan wa. Í mɪ dɔa na tere a salɪbuor, ï nyaa ku ma cɛcen ï su wa. Í dɔa na ɪ a wulɪ, ï mɪ dɔa be a kasu puɔ, ï nyaa wɪ 'wuor ma kɔa wa.’

⁴⁴Í a bala mɪ, ba na mɪ soor u na: ‘Nɪ-kpɛɛ, dabor si dɔa nye fu a kɔ nyow fu, mu a kɔw-nyuur nyow fu, mu a fu ɪ a saana, mu a fu tere a salɪbuor, mu a fu ɪ a wulɪ, mu a fu be a kasu puɔ, í-ɛ a saa wɪ sɔo fu wa?’

⁴⁵A jamana na mɪ yel ba na: ‘Yel-mɛ ï yeke nyɪ, a mɛne nyɪ na ma dɔa maal a ala a ï yebe na nyurɪ pab jie wa, a ï jie nyaa maal wa.’

⁴⁶A bala, ba na cen’ã a kpɔafu ulɔ puɔ na ma tere a baarfɔ daar wa, í-ɛ a nɪ-torisi cen a baa-kɔ-tew puɔ.”

Matie 26

¹A le a Jeeju na man a ana yɛrɪsi baar, u yel’ã a u par-tuurbe:

²“Nyɪ bɔw ka a Pakɪ fetɪ ɛ na bibie ayi, ï a ba na nyow a Nɪbe Bie tur, a ba kpa u a nɪ-ku-daa juu.”

³A daar ulɔ puɔ, a Naanmun baar-lo-nɪ-bere nɪ a Jufisi ni-dierbe kpaarɪ na taa a baar-lo-nɪ-kpɛɛ Kayifi gbalɪ puɔ.

⁴Í ba mana na taa a mɛne ba na ure ï sɔɔɔ nyowro a Jeeju kuro.

⁵Ba yel’ã taa: “Á taa ɪ a fetɪ daar wa, a mɛne a damfu kɔ wa be a nɪbe jie wa.”

⁶A le a Jeeju na be a Betani-tɛw, a Sumɔ ulɔ na ɪ a kɔw, a u yir,

⁷a pɔw wɪ nɪ a kɔ-nyu-vɔlaa na nyurɪ kpeme a dafu ba na dɔa yɔw a kubir yole puɔ a sɛw, u de kpaar yɔw a Jeeju juumɪ, a le u na je a dɪb par.

⁸A mɛne a u par-tuurbe na nye a le, suur nyow ba na a ba sooro taa: “Bɔ ɪ u sɔwna a kɔa bara a le?

⁹U naa dɔa na da pɔw a libie yaw ku a nɔw deme.”

¹⁰Í a Jeeju bɔw na a ala ba na yɛre, ï yel ba: “Bɔ ɪ a nyɪ dama a pɔw na? U maal’ã vɔlaa a ï jie.

¹¹Á-na-ɪ nyɪ be na taa nɪ a nɔw deme a daar a jaa. Í-ɛ a maa, nyaa nyere ma ï beree nɪ nyɪ a daar a jaa wa.

¹²A pɔw na, a mɛne u na deer a kɔa yɔw a ï ĩgan puɔ, a ï ũufu ne u gbɛɛrɪ ma.

- ¹³Yel-m̄ē ī yele nyi, a le ba nɔɔ mana a ȳer-son naa a jiir a jaa, ba nɔɔ mi mana a ala a pɔw naa na maal, a ba kō wa hiin u wa.”
- ¹⁴Ī a Jeeju par-tuurbe pie-n’ayi ȳen subɔ na dɪ a Judasi Isikaryɔtɪ, cen’ā a Naan̄mun baar-lo-nɪ-bere jie
- ¹⁵na soor ba: “A maa ȳɔw a Jeeju a nyi nuumi, bō nyi na ku ma?” A ba ya u libi-kure lijer’ī-pie.
- ¹⁶Ī wa nyɔw nɪ a una bibir’āa, u nyɔw na ī buɔɔ a mune u na ure ī ȳɔɔ a Jeeju a ba nuumi.
- ¹⁷A bur-puɔr fetɪ bibir dādāw dayen, a Jeeju par-tuurbe taw na ta u ī soor u: “Nyine fu buɔɔ sɪ gbɛɛrī fu a Pakɪ fetɪ dɪb?”
- ¹⁸A Jeeju yel ba: “Nyí cen a Jerujalem, a daba kāw jie na yel u: ‘A Jājaana yel’ā āa u daar ta na, u na dɪ a Pakɪ fetɪ dɪb nɪ a u par-tuurbe a be a fu yir.’ “
- ¹⁹A u par-tuurbe maal a mune a Jeeju na yel ba, na ba gbɛɛrī a Pakɪ fetɪ dɪb.
- ²⁰A jaanɔɔr, a Jeeju lāa na je nɪ a u par-tuurbe pie-n’ayi a dɪb pulēe,
- ²¹ī a mune ba na dɪre a dɪb, a Jeeju yel ba: “Yel-m̄ē ī yele nyi, bō-ȳen be na a nyi sōw nɔɔ diere ma a juu.”
- ²²A u par-tuurbe nii-sɔɔr nyurī sɔb ba, a ba sooro u bō-ȳene-ȳene: “Nɪ-kpēɛ, maa u mu?”
- ²³A Jeeju yel ba: “A ulɔ na tune bara nɪ ma a laa puɔ, ulɔ wa diere ma a juu.
- ²⁴A Nɪbe Bie na kpi na tu nɪ a mune a na dāa seɓ a Naan̄mun Sebe puɔ a u ure. Ī-cɛ nabier na pɔw na a una nure na diere a Nɪbe Bie juu. A dāa na sa a nure ulɔ jie, a ba kāa dāa dɔw u wa.”
- ²⁵A Judasi ulɔ na diere a Jeeju a juu soor u na: “Jājaana, maa u mu?” A Jeeju yel u: “Fūu yel fu yē.”
- ²⁶A le ba na dɪre a dɪb, a Jeeju de na a buru, ī a le u na puor a Naan̄mun ȳɔw, u ŋma na ku a u par-tuurbe, ī yel ba: “Nyí de ‘wɔb. A naa ɪ na a ī ŋgan.”
- ²⁷Ī u le de na a divē nɪ a ŋman, puor’ī a Naan̄mun, ī cɛ ku ba yele nɪ: “Nyí de nyu nyi jaa.
- ²⁸A-na-ɪ a naa ī ɪ a ī jū na cɔɔɔ a pulī-taa a Naan̄mun na pulī nɪ a nɪ-yaw, na mi cire a mune a Naan̄mun na de a ba maal-faar bar ku ba.
- ²⁹Ī ī yele nyi na, maa lɔɔ nyuure a bom naa fū, wa tara nɪ a ledaar ī nɔɔ lāa le nyuure nɪ nyi a divē paalaa a ī Sāa fāw puɔ wa.”
- ³⁰Ī a le ba na cɛ a puorfu fetɪ yele baar, ba yi na cen a Olivi-tur tāw juu.
- ³¹Ī a Jeeju yel’ā a u par-tuurbe: “A dɪnaa tɪsɔw, nyi na bul’ā faa nyi jaa ī bar ma ī jɔ, a-na-ɪ a seɓ’ā a Naan̄mun Sebe puɔ: ‘Ī na ŋme na a dɔ-cunaa kú, ī a piir jɔ yaarī.’

32 Ì-cẹ a maa wa ir a kũu puɔ, ï na de nyi na nĩe cen na gu nyi a Galile.”

33 A Pɛr yel a Jeeju: “A ala saarĩ ɪ a ba jaa na bil’ã faa ï bar fu ï jo, a maa, maa bara fu fũ wa.”

34 A Jeeju yel u: “Yel-mĩe ï yele fu, a tɪsɔw na, a nɔraa kɔ kɔ sɛr wa, ï fu na curĩ na gbɛɛ ata, á faa bɔw ma wa.”

35 A Pɛr yel u: “A ala saarĩ ɪ a sɛw na ï na kpi nɪ fu, maa cure fu fũ wa.” Ì a u par-tuurbe ba jaa mɪ yel’ã a lɛ.

36 Ì a Jeeju taw na a u par-tuurbe cen’ĩ a jie ulɔ ba na buɔɔ a Jesemane, ï yel ba: “Nyí je a ka, ï-cẹ ï cen beka na suɔr a Naanmun.”

37 Ì u taw na a Pɛr nɪ a Jebede bi-dabsɪ ayi lãa cen’ĩ a nii-sɔw, ï a ni-sɔbaa nyɔw u, lãa dama nɪ u a tɛrĩsɪ yaw,

38 u yel ba: “Ni-sɔbaa nyurĩ na kpɛ ma wɔ taa nɪ ï na kpi na. Nyí uraa a ka; nyi taa wa gure wa.”

39 Ì u cen’ã a nii-sɔw fũ na lo gburĩ a dume ï kpa pɔw a u nii-sɔw, ï suɔɔ a Naanmun yele nɪ: “Ì Sãa, a ala ɪ a na tuɔ na ɪ a lɛ, ir ma a tuo ŋman naa bar, ï kɔ nyu nɪ u wa. Ì-cẹ a taa ɪ a mune ï na buɔɔ wa, ï a ɪ a mune fu na buɔɔ.”

40 A Jeeju lɛb’ã wa na nyɛ a u par-tuurbe ata a ba gur, u yel a Pɛr: “Nyaa tuɔɔ gala a gũ ï pɔwɔ ma a lɛɛr-bɔ-yen puɔ wa?”

41 Nyi taa gure wa. Nyí suɔɔ a Naanmun, kɔ wa kpɛ a burfu puɔ wa. A nure sɛ buɔɔ na a son maalfu, ï-cẹ a ïgan bal’ã.”

42 A Jeeju lɛ bar ba na ï cen a gbɛɛ ayi puɔ, na puoro yele nɪ: “Ì Sãa, a ala ɪ a tuo ŋman naa ma tuɔɔ diere bara ma ï a ala ma ɪ ï na nyu nɪ u na wa, maal a mune fu na buɔɔ.”

43 A Jeeju lɛ wa na a u par-tuurbe sɛ na nyɛ ba a ba gure, a-na-ɪ a gũ nyurĩ na gãw ba,

44 u lɛ bar ba ï cen a gbɛɛ ata puɔ, lɛ puor a lɛ,

45 ï pãa lɛ wa a u par-tuurbe sɛ na yel ba: “Nyi cãa na be ka gure? Nyí nyɛ, a daar ta na ba na yɔɔ a Nɪɛ Bie a maal-faar deme nuumu.

46 Nyí ir a sɪ cen. Nyí nyɛ, a ulɔ na diere ma a juu tara na ka.”

47 A mune a Jeeju na cãa yɛɛ, a Judasɪ na ɪ a u par-tuurbe pie-n’ayi y’en subɔ ta na. U wa nɪ na a nɪ-yaw na tɛɛ a bǎjɪnsɪ, nɪ a gudɛɛ, a Jufɪsɪ ni-dierbe nɪ a baar-lo-nɪ-bɛɛ na tũ.

48 A ulɔ na diere a Jeeju a juu dãa na ku ba a jɪbaa ï yel: “A ulɔ ï nɔɔ woro, a ulɔ u. Nyí nyɔw u.”

49 A jie naan a Judasɪ taw na ta a Jeeju ï yel u: “Jãjaana, yaani!” ï worĩ u.

- ⁵⁰A Jeeju yel u: “Ĩ baraa, a ala fu na wa a maalfu, maal,” ĩ ba ta na nyɔw u.
- ⁵¹A y'en subɔ na lãa be ni a Jeeju vũɔ na a u bãjine, ce ni a baar-lo-ni-kpɛɛ tũtuno toor ŋmaa.
- ⁵²A Jeeju yel u: “Su a fu bãjine a sɔkpa puɔ, a-na-ɪ a bala na jebe ni a bãjinsi, a bãjinsi ĩ nɔɔ mi kú ba.
- ⁵³Faa bõw ka ĩ na tuɔ na suɔr a ĩ Sãa, u tur a u si-tunisi a jie naan, a ba ta ture ture ĩ dɔɔl, naa ba wa sũo ma wa?
- ⁵⁴Ĩ-ce, a ala ɪ a le u, mine a Naanmun Sebe na yel áa sew na a na ta a le, na tuɔ maal wa baar?”
- ⁵⁵A lɛdaar a Jeeju yel'ã a nɩbe: “Nyanyuur ĩ ɪ a nyi wa ni a bãjinsi ni a gudɛɛ na nyɔwrɔ ni ma mu? A bibie a jaa ĩ ma dãa na je a Naanmun puor-yir kpɛɛ puɔ mana nyi a Naanmun y'eri, ĩ nyaa dãa nyɔw ma wa.
- ⁵⁶Ĩ-ce a ala a jaa ta na a mine a Naanmun y'er-hierbe y'eri si na tuɔ maal baar.” ĩ a u par-tuurbe ba jaa bar u na ĩ jɔ.
- ⁵⁷A bala na nyɔw a Jeeju, ba taw u na cen'ĩ a baar-lo-ni-kpɛɛ Kayifi yir, a jie ulɔ a y'er-kpen-bɔɔnbɔ ni a ni-dierbe na kpaarĩ taa.
- ⁵⁸Ĩ a Pɛr biɛr'ã tu a Jeeju cen na ta a baar-lo-ni-kpɛɛ yir, na kpe a gbalĩ puɔ lãa je ni a u tũtunbɔ, buɔrɔ u nye a ala na tara.
- ⁵⁹A baar-lo-ni-bere ni a y'er-guor-ni-bere ba jaa buɔrɔ na a jiri ba na ŋmaara y'ɔnɔ a Jeeju, a mine ba na ureɛ ĩ nyere a sɔr ĩ kúɔ u.
- ⁶⁰Ĩ-ce a ala saarĩ ɪ a ni-yaw na wɪ ŋmara a jiri y'ɔnɔ u, baa nye a jiri ulɔ na tuɔrɔ y'ɔnɔ u a kũu puɔ wa. ĩ a nɩbe ayi pãa na wɪ uraa,
- ⁶¹ĩ yel: “A daba na yel'ã á u na tuɔ na wel a Naanmun puor-yir kpɛɛ, ĩ le me u bibie ata puɔ.”
- ⁶²A baar-lo-ni-kpɛɛ ir'ã soor a Jeeju: “Faa yele bom wa? Boolo ni a ala a nɩbe na yere y'ɔnɔ fu?”
- ⁶³Ĩ-ce a Jeeju sine. A baar-lo-ni-kpɛɛ yel u: “Pɔl a fu puor ĩ yel si ni a baafu Naanmun yuor a ala ɪ fu ɪ na a Kirisi na ɪ a Naanmun Bie.”
- ⁶⁴A Jeeju yel u: “Fũu yel. ĩ-ce ĩ yele nyi na, ka ni fũ puɔ nyi nɔɔ wa nye na a Nɩbe Bie u je a Fãw Subɔ durĩ loor, ĩ waara a sallon a dɔdɔrĩ si puɔ.”
- ⁶⁵A baar-lo-ni-kpɛɛ ber a u cɛcene ĩ yel: “A Naanmun u kpere! Si le buɔrɔ na y'er-bõw-manba go? Nyi nye na a y'ey'eri a mine u na kpe a Naanmun.
- ⁶⁶Mine nyi tier?” A ba yel: “U sew ni na a kũu.”
- ⁶⁷Ĩ ba puɔrɔ na a nateɛr y'ɔnɔ u a nii-sɔw, pɔbɔ ni u, bara bara u
- ⁶⁸yele ni: “A funa Kirisi naa! Bõw a ulɔ na ŋme fu!”

⁶⁹A Pɛr cãa na je a be a yẽw a gbalĩ puɔ, ɪ a tũtũ-poole wɪ na na yel u: “A fũu mɪ, fu mɪ dãa na be nɪ a Jeeju, a Galile nɛrɛ ulɔ.”

⁷⁰Ĩ-cɛ u curɛ na a nɪbɛ ba jaa nii-sɔw yele nɪ: “Maa bõw a ala fu na uraa y'ɛrɛ wa.”

⁷¹Ĩ u ir'ã cen a gbalĩ dɔdɔr nuɔr, a tũtũ-poole y'en subɔ nyɛ u, ɪ yel a bala na be a be: “A daba na mɪ dãa na be nɪ a Najaretɪ Jeeju.”

⁷²A Pɛr lɛ curɛ, pɔrɔ nɪ yele nɪ: “Maa bõw a daba na wa.”

⁷³A ɪ na fũ, ɪ a bala na uraa a be ta na yel a Pɛr: “Sɪrɛ jaa u. Fu ɪ na a ba nɛrɛ kãw, a-na-ɪ fu y'ɛrɛ na a ba kaarĩ.”

⁷⁴Ĩ u nyɔw na ɪ pɔrɔ y'ɔɔɔ a u mĩɛ buɔɔ nɪ a Naaɲmɪn yuor yele nɪ: “Maa bõw a daba na wa.” ĩ a jie naan a nɔraa kɔ na,

⁷⁵a Pɛr tɛr yuo a ala a Jeeju na dãa yel u: “A nɔraa kɔ kɔ sɛr, ɪ fu na curĩ ma na gbɛɛ ata.” ĩ u yi na tiɛrɛ kono nɪ.

Matie 27

¹A dũ'wulĩ baaraa a Jufisɪ baar-lo-nɪ-bɛrɛ nɪ a ba ni-dierbe guor'ã taa a Jeeju kufu,

²ĩ y'ɔw a ba lũ u, taw cen'ĩ ku a jamana Pulatɪ.

³A mɛnɛ a Judasɪ ulɔ na de a Jeeju a juu, na nyɛ a ɪ ba na kú na a Jeeju, a dama u na, u de a libi-kure lɛr'ĩ-pie ala, lɛb cen'ĩ na kurɔ a baar-lo-nɪ-bɛrɛ nɪ a ni-dierbe

⁴yele nɪ: “Ĩ maal'ã fãa a mɛnɛ ɪ na de a nɪ-cɛcɛ a juu a ba na kú u.” A ba yel u: “Aa bá sɪ wa. A fu jie a be.”

⁵A Judasɪ de a libie lɔb bar a be a Naaɲmɪn puor-yir kpɛɛ, ɪ yi cen na yaal miir kpi.

⁶A baar-lo-nɪ-bɛrɛ woor a libie ɪ yel: “A sɪ y'ɛr-kpɛn ma ku sɪ sɔr a sɪ na y'ɔw a libie asumɛ a Naaɲmɪn puor-yir kpɛɛ libie puɔ wa, a-na-ɪ kũu libie u.”

⁷A mɛnɛ ba na guor taa baar, ba da na lakpo-miɛrɛ puo nɪ a ana libie, u ɪ sáanba ũufu jie.

⁸Ala-ĩ-sɔ a ba buɔɔ a una puo wa ta nɪ a dɪnaa, á “Jũ puo.”

⁹Nɔhɔ a wɔ a mɛnɛ a Naaɲmɪn y'ɛr-hiere Jeremi na dãa yel: “Ba de na a libie ala a lsɪrayɛl nɪbɛ na dãa man taa a u yafu unɛ, a libi-kure lɛr'ĩ-pie ala,

¹⁰da nɪ a lakpo-miɛrɛ puo, tu nɪ a mɛnɛ a Nɪ-kpɛɛ na dãa man ma.”

¹¹A Jeeju uraa na a Pulatɪ nii-sɔw, u sooro u: “Fũu ɪ a Jufisɪ jamana mu?” A Jeeju yel: “A mɛnɛ fu na yel, a lɛ u.”

¹²Ĩ a mɛnɛ a Jufisɪ baar-lo-nɪ-bɛrɛ nɪ a ni-dierbe na uraa mana a u maal-bebe, 'waa yel bom wa.

¹³A Pulatɪ yel u: “Faa wonaa a fu maal-bebe ba na mana wa?”

- ¹⁴ĩ-ɛ ʼwaa mi haa nuɔr cɔw u wa, a nuɔr ko a jamana.
- ¹⁵A yomo a jaa, a Paki feti daar, a jamana ma ir'ã a kasu nɛ ulɔ a nɛ na buɔrɔ bar.
- ¹⁶ĩ a lɛdaar, kasu nɛ kãw dãa na be be ĩ di a Barabasɪ ba na nyurĩ bɔw.
- ¹⁷A be jie a Pilatɪ soor a nɛ na duo: “Ala nyɪ buɔrɔ ĩ bar ku nyɪ? A Barabasɪ u, mu a Jeeju ulɔ ba na buɔlɔ a Kirisi u?”
- ¹⁸A-na-ɪ a Pilatɪ bɔw na áa ba nyuur ĩ saa a ba nyɔw a Jeeju wɪ nɪ ku u.
- ¹⁹A lɛ a Pilatɪ na cãa je a yɛrĩ guorfu dakɔw juu, a u pɔw tũ na yel u: “Taa wa maala a una ni-ɛɛɛ bom wa, a-na-ɪ a tɔɔw, ĩ nɛ na nãw a jãasulĩ puɔ a u ɛɛ.”
- ²⁰ĩ ɛ a baar-lo-nɪ-bɛɛ nɪ a ni-dierbe kpãa na a nɛ a ba suɔr a ba bar a Barabasɪ, ĩ kú a Jeeju.
- ²¹A Pilatɪ lɛ soor ba: “Buor nyɪ buɔrɔ ĩ bar a basumɛ ayi puɔ?” A ba yel, áa Barabasɪ.
- ²²A Pilatɪ lɛ soor ba go: “ĩ bɔ ĩ na maal'ĩ a Jeeju ba na buɔlɔ a Kirisi?” A ba jaa yel: “Kpa u a ni-ku-daa juu!”
- ²³U lɛ bɔw soor: “Bɔ ɛɛ? Bɔ fãa u maal?” ĩ-ɛ ba lɛ nyurĩ na wuure nɪ kpɛw yele nɪ: “Kpa u a ni-ku-daa juu!”
- ²⁴A mɛ a Pilatɪ na nɛ bɔw ka ʼwaa tuɔrɔ maala bom wa, ĩ a mɛ a tɛw na mi nyɔw ĩ dama, u ʼwɔw na a kũɔ pɛw a nur a nɛ nii-sɔw ĩ yel: “Maa be tɔ a daba na kufu ɛɛ wa. Nyɪ jie a be.”
- ²⁵A nɛ ba jaa yel u: “A u kũu yɛrĩ, á mar sɪ, sumɪ nɪ a sɪ bibiir.”
- ²⁶A Pilatɪ ir'ã a Barabasɪ a kasu puɔ bar a ba ɛɛ, ĩ a mɛ u na yɔw a ba fɔb a Jeeju nɪ a kpaara, u tur'ã a sɔr a ba taw u cere nɪ a kpafu jie a ni-ku-daa juu.
- ²⁷A jamana sɔdaalsɪ taw na a Jeeju kul'ĩ a jamana yir, ĩ buɔl a sɔdaalsɪ ba jaa a ba wɪ tiw kolĩ u.
- ²⁸Ba yaw u na a yele, ĩ su u kpar-jɛw,
- ²⁹ĩ wob a guur sapi kpa u a juumɪ, ĩ yɔw u a kakir a durĩ nuumɪ, ĩ gburĩ a dume a u nii-sɔw laara wuolo nɪ u yele nɪ: “Jufisɪ jamana yaa, yaanɪ!”
- ³⁰ĩ puɔrɔ a natɛɛr yɔwɔ u, ĩ de a kakir ŋmeere nɪ u a juumɪ.
- ³¹A mɛ ba na la u baar, ba yaw u na a kpar-jɛw ulɔ, ĩ lɛ su u a u yele, ĩ taw u cere nɪ a kpafu jie.
- ³²A mɛ ba na yire a tɛw puɔ, ba tuor'ĩ na a daba na yi a Sureɛ, ba na buɔlɔ a Sumɔ, a sɔdaalsɪ fɛr u u de a Jeeju ni-ku-daa tuo.
- ³³A lɛ ba na ta a jie ulɔ ba na buɔlɔ a Golgɔta, a lɛ yel'ã a “Juɲman Jie”,

- ³⁴ba ku u na a divē ba na nyakarĩ a tũ. Ĩ a mune u na 'lem nye a le, 'waa buɔɔ a nyufu wa.
- ³⁵A le ba na kpa u yaal baar, ba ŋme na a gbã po ni a u cēcēne,
- ³⁶ĩ je a be gu u.
- ³⁷Ba seb'ã a sebe kpa a u ju-sōw na miile a u kpafu par. A yel'ã a be: "A Jufisi Jamana Jeeju ni a nani".
- ³⁸Ba mi kpa na nyanyube ayi a be, a bō-y'en a u durĩ loor, ĩ a kãw a u gubaa loor.
- ³⁹A nibe bala na dāa tolo a be vavire na a jur, turo ni u
- ⁴⁰yele ni: "A fũu na dāa yel á fu na wel'ã a Naaŋmun puor-yir kpēē, ĩ le me u a bibie ata puɔ, a ala i a Naaŋmun Bie fu i, faa a fu mīe suu ni a ni-ku-daa juu."
- ⁴¹A baar-lo-ni-bere ni a y'er-kpen-bɔɔnbɔ ni a bala na i a ni-dierbe, mi laara u na a le yele ni:
- ⁴²"U faa na nuŋmēē, ĩ ma le turo faara a u mīe wa. U i na a Israyel jamana! u suu a y'ēy'erĩ na a ni-ku-daa juu, ĩ si na tiere u na.
- ⁴³U bar'ã a u mīe ku a Naaŋmun. A ala i a Naaŋmun buɔɔ u na, ú faa u a y'ēy'erĩ na, a-na-i u yel'ã á Naaŋmun Bie u i."
- ⁴⁴Ĩ a nyanyube bala ba na mi kpa a be, kpere u na a le.
- ⁴⁵A motō-tuo daar a wier liw na a tēw puɔ u jaa wa ta ni a motōw gɔrfu daar.
- ⁴⁶Ĩ a mune a motōw na gɔr, a Jeeju wuur'ã ni kɔkur kpēw yele: "Eli, Eli, lema sabatani?" A le yel'ã: "Ĩ Naaŋmun, ĩ Naaŋmun, bō i a fu bar ma?"
- ⁴⁷A bala na dāa uraa a be, a nuŋmēē wō na a u wuurfu ĩ yel: "A Eli a nani buɔɔ".
- ⁴⁸Ĩ a jie naan a bō-y'en jo na cen na de cēcēn kãw yōw dā-biirũ puɔ, ĩ ir tũ yōw kakir puɔ, tur a Jeeju a u nyu.
- ⁴⁹Ĩ-ce a nuŋmēē yel, á ú ura-le. Á ba 'wuor je kãa, a ala i a Eli na wa na faa u.
- ⁵⁰Ĩ a Jeeju le wuur'ã ni kɔkur kpēw, ĩ kpi.
- ⁵¹A daar ulɔ puɔ, a cēcēn kpēē ulɔ ba na dāa yaal a Naaŋmun puor-yir kpēē puɔ u ŋma a der ayi, nyow na a sa'llon ĩ ber wa suu ni a pulēē. A tēw dam'ã, a kusi-bere wel,
- ⁵²a yar yuo, ĩ a duo-puorbo yaw bala na dāa kpi, ir'ã a kũu puɔ.
- ⁵³A mune a Jeeju na ir a kũu puɔ baar, a bana nibe yi na a yar puor ĩ kpe a Jerujalem-tēw puɔ, a ni-yaw nye ba.
- ⁵⁴A le a Orom sodaal-ni-kpēē ni a bala na dāa be ni u gure a Jeeju na nye a mune a tēw na dam, ni a ala a jaa na ta, a dābīe nyurĩ na nyow ba, a ba yel: "Sire jaa u! A daba na dāa na i a Naaŋmun Bie."

⁵⁵A pɔɔ-yaw dāa na be be ɪ iraa a nɪdaa ʼwuoro, a pɔɔɔ bala na dāa tuure a Jeeju sūono v, wa yi nɪ a Galile-tēw pɔɔ.

⁵⁶A ba pɔɔ, Madala Maaru dāa na be be, nɪ a Maaru ulɔ na ɪ a Jakɪ nɪ a Jojefu mā, pɔw nɪ a Jebede bi-dabsɪ ayi mā.

⁵⁷A mɪnɛ a jaanvɔɔr na ta, dab-naaba na dɪ a Jojefu yi na a Arimate-tēw ɪ wɪ. (A Jojefu ulɔ, v mɪ dāa na ɪ a Jeeju par-tuure).

⁵⁸U cen'ā a Pilatɪ sē na svɔr a kūu, a Pilatɪ sɔw, ɪ yel a ba ku v,

⁵⁹v de a kūu vilɪ nɪ v a cēcen paalaa,

⁶⁰ɪ cen'ɪ v na yɔw a v mīe ya-paalaa pɔɔ ba na dāa kpu a kusipan pɔɔ, ɪ bilɪ a kusur kpēe pɔw a yaa nvɔr, ɪ kul.

⁶¹A Madala Maaru nɪ a Maaru y'en subɔ je na a be a yaa par.

⁶²A le a bibi-ciiraa gbɛɛrɪfu na vɪe, a baar-lo-nɪ-bere nɪ a Farisɪ nɪbe cen'ā a Pilatɪ sē

⁶³na yel v: “Nɪ-kpēe, sɪ tɪer'ā yuo a mɪnɛ a bebele na na dāa yel a le v na dāa cāa, á bibie ata pɔɔ, á v na ir'ā a kūu pɔɔ.

⁶⁴Ala-ɪ-sɔ, yɔw nɪbe a ba cen na gu a yaa, wa ta nɪ a bibie ata dayen, a v par-tuurbe kɔɔ wɪ ju a kūu, ɪ yel a nɪbe, á v ir'ā a kūu pɔɔ wa, a mɪnɛ a ba belɪfu kɔ wa gāw a dādāw ben wa.”

⁶⁵A Pilatɪ yel ba: “Nyí nye a gugurbe. Nyí taw ba cen'ɪ na yɔw a ba gu a mɪnɛ nyɪ na buɔɔ”,

⁶⁶a ba taw ba cen'ɪ na man a mɪnɛ ba na gure a yaa, ɪ maal a ba jubaa mar a yaa kubir juu.

Matie 28

¹A mɪnɛ a bibi-ciiraa na tɔl, a Madala Maaru nɪ a Maaru y'en subɔ ca na cen a jumaasɪ dū'wulɪ baaraa a yaa ʼwuorfu.

²ɪ a jie naan a tēw dam'ā nɪ kpēw, a Naanɓmin sɪ-tunaa kāw yi a sa'lon ɪ suu wa bulɪ a kubir a yaa nvɔr yuo bar, ɪ do je.

³U nyɪnyɪle na wɔ taa nɪ a saa na nyule, a v cēcene mɪ pelɪ na a gon kuɔraa kaarɪ.

⁴Dābɛ nyɔw na a bala na gu a yaa, a ba mine, lɛb wɔ taa nɪ kūsɪ.

⁵ɪ-ce a sɪ-tunaa yel a pɔɔɔ bala: “Nyɪ taa jɔɔ dābɛ wa. ɪ bōw na bōw ka a Jeeju ulɔ ba na dāa kpa a nɪ-ku-daa juu, ulɔ nyɪ buɔɔ.

⁶Waa cāa ka wa. U ir'ā le tere a baafu, a mɪnɛ v na dāa yel. Nyí wa nye a jie ulɔ ba na dāa gaal v.

- ⁷Nyí cen fɔfɔw, na yel a ɔ par-tuurbe, á ɔ ir'ã a kũu puɔ, á ɔ de ba na nĩe cen a Galile; á be ba na nyɛ ɔ. A yɛrĩ nɪ a ɔlɔ, ã na yel ku nyɪ.”
- ⁸A jie naan ba yi na a yaa par, a dãbĩe nɪ a nũɔ kpɛɛ nyɔw ba, a ba jɔɔ cere a ɔ par-tuurbe yelfu jie.
- ⁹ĩ a mɪnɛ ba na cere, a Jeeju tuor'ĩ ba na, ã puor ba á Yaani! A ba taw ta ɔ, lo gburĩ a dume a ɔ pulɛɛ, ã nyɔw ɔ a gbɛɛ puoro nɪ ɔ.
- ¹⁰A Jeeju yel ba: “Nyɪ taa jɔɔ dãbĩe wa. Nyí cen na yel ku a ã yɛɛr, á bá wɪ be a Galile; á be ba na nyɛ ma.”
- ¹¹A lɛ a pɔɔɔ na cãa be a sɔr puɔ cere, a sɔdaalsɪ bala na dãa gure a yaa ŋmɛɛ lɛb'ã kul a tɛw puɔ na man a baar-lo-nɪ-bɛɛ a ala a jaa na ta,
- ¹²a ba kpaarĩ taa nɪ a ni-dierbe guor taa, ã ya a sɔdaalsɪ a libie yaw, ã yel ba:
- ¹³“Nyí ma yel a nɪbɛ á ɔ par-tuurbe ã wɪ a tɔɔw ju yaa a kũu a lɛ sɪ na gur baar.
- ¹⁴ĩ a jamana wa wõ a yɛrĩ naa, sɪ na bõw na a mɪnɛ sɪ na mana ɔ, ɔ kõ wa ɪ nyɪ bom wa.”
- ¹⁵A sɔdaalsɪ de na a libie ã maal tu nɪ a mɪnɛ ba na man ba. Ala-ĩ-sɔ a yɛrĩ na yɛr'ã pɔw a Jufisɪ sõw wa ta nɪ a dɪnaa.
- ¹⁶A par-tuurbe pie-nɪ-bõ-y'en cen'ã a Galile wɛr, a tãw ɔlɔ juu a Jeeju na dãa tũ miil ba.
- ¹⁷ĩ a lɛ ba na nyɛ ɔ, ba lo na gburĩ a dume ã puoro ɔ, ã-cɛ a nɪŋmɛɛ cãa baala.
- ¹⁸A Jeeju taw ta ba ã yel: “A ã Sãa ku ma na a kpɛw ɔ jaa, a saa juu nɪ a ka a tɛw juu.
- ¹⁹Ala-ĩ-sɔ, nyí cen a nɪ-burɔ burɔ jiir a jaa, na maal ba a ba ɪ a ã par-tuurbe, de nɪ a Sãa yuor nɪ a Bie yuor nɪ a Naanmun Siɛ yuor mur'ĩ ba a kũɔ,
- ²⁰ĩ jaan ba a ba maala a ala a jaa ã na man nyɪ. ã nyí bõwnaa, ã na be nɪ nyɪ na a daar a jaa, wa ta nɪ a tɛw baarfɔ daar.”

Marki

Marki 1

- ¹Ka a y'ɛr-son na mana a Naanmun Bie Jeeju-Kirisi y'ɛrɛ nyɔw.
- ²A mune a Naanmun na yel a u y'ɛr-hiere Ejayi u seb y'ɔw a u sebe puɔ: "Nye, ɛ na tɔ na nre u de fu nɛ pel a fu sɔr.
- ³U ɪ na a nre na wuure a wekar puɔ, yele: Nyí gbɛɛrɪ a Nɪ-kpɛɛ sɔr, nyí cɔɔrɪ a u sɔr-bil a tor."
- ⁴Le a Jã dãa yi a wekar puɔ na u murɔ a nɛɛ a kɔɔ, ɛ na u kpãkpana ba yele: "Nyí lɛɛ a nyɪ yɛ, ɛ ɪ a ba mur nyɪ a kɔɔ, a mune a Naanmun na de a nyɪ faar a jaa bar ku nyɪ."
- ⁵A Jude loor tɛ-deme nɪ a Jerujalem-tɛw nɛɛ ba jaa cen'ã a Jã jie na ba caala a ba maal-faar ɛ a Jã murɔ ba a kɔɔ a Jurdɛ manɪ.
- ⁶A Jã dãa na su a kparɔ ba na maal'ɪ a nyuɔmɪ kɔɔɔ, ɛ na u sɛ a sɛ gan. A u bɔ-duraa a be a wekar puɔ dãa na ɪ a sãsobo nɪ a sur.
- ⁷U hiere na yele a nɛɛ: "Nre be na a ɛ puo-sɔw waara, na tɛɛ fãw gãw ma. Maa sɛw na gũu sur a u nafaba wa.
- ⁸A maa, kɔɔ puɔ ɛ mur nyɪ, ɛ-cɛ a ulɔ, Naanmun Sɛ puɔ u nɔɔ mur nyɪ."
- ⁹A daar ulɔ puɔ, a Jeeju yi na a Najaretɪ-tɛw a Galile loor ɛ wa a Jurdɛ manɪ, a Jã mur u a kɔɔ.
- ¹⁰A le u na yire a kɔɔmɪ, u nye na a sa'llon u bar ayi ɛ a Naanmun Sɛ suure a u juu, ŋmam kaarɪ,
- ¹¹ɛ a kɔkur kãw burɔ be a sa'llon: "Fũu ɪ a ɛ Bi-nunaa, na kpɛ a ɛ suur puɔ."
- ¹²A be a jie naan a Naanmun Sɛ taw na a Jeeju cen'ɪ a wekar puɔ,
- ¹³u maal be bibie ljaayi, a Satã bure u. A Jeeju dãa na be a wɛ-dun sɔw ɛ a Naanmun si-tɔnɪsi hana u a be.
- ¹⁴A mune ba na nyɔw a Jã y'ɔw a kasu puɔ baar, a Jeeju cen'ã a Galile-wɛɛr puɔ, hiere a Naanmun y'ɛr-son kurɔ a nɛɛ
- ¹⁵yele: "A daar ta na ɛ a Naanmun fãw mɪ pɛl. Nyí lɛɛ a nyɪ yɛ, ɛ sɔw de a y'ɛr-son."
- ¹⁶A mune u na lara a Galile man gbɛgbere nuɔr, u nye na a Sumɔ nɪ a u yebe Ādire, a ba lɔɔɔ a juɔ a man puɔ, a-na-ɪ jum-berbe ba dãa ɪ.
- ¹⁷A Jeeju yel ba: "Nyí tuure ma. ɛ na lɛɛ nyɪ na a nyɪ buɔɔɔ a nɛɛ a jum-nyɔɔɔɔɔ kaarɪ."
- ¹⁸A jie naan ba bar'ã a ba juur ɛ tuure u.

- ¹⁹A mune ba na cen jãa fũ, a Jeeju nye na a Jakɪ nɪ a u yebe Jã, na ɪ a Jebede bi-dabsɪ, a ba mɪ be a ba gbor puɔ cɔɔɔ a ba juur.
- ²⁰A jie naan u buɔl ba na, a ba ir bar a ba sãa Jebede nɪ a tũtũ-biir a be a gbor puɔ ɪ tu a Jeeju.
- ²¹A Jeeju nɪ a u par-tuurbe cen'ã a Kapɛɛnam-tẽw. A be a Jeeju kpɛ na a ba puorfu yir a bibi-ciiraa dayen, ɪ jaana a nɪbe.
- ²²Nɔɛ dãa na ko ba a u jaanfu unɛ, a-na-ɪ u tɛɛ na tuɔfu a u jaanfu puɔ. 'Waa jaana ba wõ taa nɪ a ba y'ɛr-kpɛn-bɔɔnbɔ wa.
- ²³A daar ulɔ puɔ a mune a Jeeju na be a be a puorfu yir, daba kãw a kõtɔn bier na ire kpɛ na be na u wuur,
- ²⁴yel: "Najareti Jeeju, bõ unɛ fu wa a ka? Má a sɪ sãwfu unɛ fu wa! ɪ bõw na a ulɔ fu na ɪ. Fu ɪ na a Naanmun nɪ-cɛɛɛ."
- ²⁵A Jeeju ful y'õw u ɪ yel u: "Pɔw a nuɔɔ! Yi cen ɪ cɛ a daba na!"
- ²⁶A kõtɔn bier dam'ã a daba nɪ fãgã kpar, ɪ wuur'ɪ kɔkɪr kpẽw, ɪ yi ɪ cɛ u.
- ²⁷A nɔɛ ko na a nɪbe ba jaa, a ba sooro taa, yele: "Bõ nɪ a naa? Jaan-paalaa u jaana nɪ tuɔfu, ɪ a ulɔ wa mɪ yel a kõtɔn-bebe a bom, ba ma sɔw na jɔɔ a u y'ɛɪsɪ."
- ²⁸Wa nyɔw nɪ a bibir ulɔ, a Jeeju yuor yi na pɔw a Galile wɛɛr u jaa.
- ²⁹A mune ba na yi a una puorfu yir baar, ba lãa na cen'ɪ a Jakɪ nɪ a Jã na ta a Sumõ nɪ a Ádire yir.
- ³⁰A be a Sumõ dɛɛ-mã ɪgan dãa na kpor, u gã. A jie naan, ba man'ã ku a Jeeju,
- ³¹u taw ta, na u nyɔw u a nuu ɪ ɪ u ir, a ɪgan lɛ bãa u a jie naan, u ir ir ba a saan.
- ³²A jaanuuɔɔ daar, a mune a mɔtõw na mur baar, a nɪbe wɪ nɪ na a baalsɪ ba jaa nɪ a kõtɔn deme a u jie,
- ³³ɪ a una tẽw nɪbe ba jaa jilɪ na pɔw a dõdɔɔ nuɔɔ,
- ³⁴u kpaar a wulɪsɪ deme yayaw na dãa tɛɛ a wulɪ-burɔ burɔ, ɪ mɪ diw a kõtɔn-yaw bar. U maa ku a kõtɔnsɪ sɔɔ a ba y'ɛr y'ɛɪ wa, a-na-ɪ ba bõw u na.
- ³⁵A dũ'wulɪ baaraa, a mune a wɛɛr na cãa sɔb a gbib, a Jeeju ir'ã yi, na u cen a wekar puɔ suɔɔ a Naanmun.
- ³⁶A Sumõ nɪ a bala u na lãa be nɪ, nyɔw na ɪ buɔɔ u yuɔɔ nɪ.
- ³⁷ɪ a mune ba na wa nye u, ba yel u na: "A nɪbe ba jaa buɔɔ fu na."
- ³⁸A Jeeju yel ba: "Sɪ cen ji-kpee, a tẽ-cɛɛlsɪ puur, ɪ mɪ y'ɛr a Naanmun y'ɛɪ a be, a-na-ɪ a ala unɛ ɪ wa."
- ³⁹ɪ u yɔ na a Galile wɛɛr u jaa, na u y'ɛr a Naanmun y'ɛɪ a puorfu yie puur, ɪ diw a kõtɔnsɪ bar.

⁴⁰A kōw wa na a Jeeju jie na lo gburĩ a dume a u nii-sow, ɿ suɔɔ u a u sũo u, yele nu: “A fũu sow, fu na tuo na polĩ ma.”

⁴¹A nãw nyow na a Jeeju a u unɛ, u tur a nuu sur'ĩ u, ɿ yel: “Ĩ sow na, polĩ!”

⁴²A jie naan a kōw ɿgan lɛb'ã polĩ.

⁴³⁻⁴⁴A be, a Jeeju kpãa u na kpãkpan'ĩ ɿ yel u: “Kule ɿ taa wa y'ere bom kurɔ nure wa. Ĩ-cɛ, cen na miil'ĩ a fu mĩɛ a Naaɲmun baar-loro, ɿ tur a yele ala a Mowisi na dãa y'ow, a nibe na bōw ka fu surĩ na polĩ.”

⁴⁵Ĩ-cɛ u yi na cen na nyow a y'eri ɿ y'ere yuɔɔ nɪ kurɔ a nibe. Ala ɿ saa a Jeeju ma le dãa tuɔɔ kpɛɛɛ a tẽw puɔ, a nure le bōwnɔ nɪ u wa, ĩ-cɛ a mɔɔ puɔ u dãa be, ɿ a nibe ma yi a lōbobo a jaa ɿ waara a u sɛ.

Marki 2

¹A le a bibie fũu na tol baar, a Jeeju le bōw na wɪ a Kapɛɛnam-tẽw go, ɿ a ba wō a u be na a yir.

²A nɪ-yaw duo na taa pow a wɛɛɛ u jaa, a vuo ma le cãa be a dōdɔɔ teen wa, ɿ a Jeeju y'ere ba a u y'eriɪ.

³Nibe ta na be ɿ tere gber a nibe anaan na tuo.

⁴Ĩ-cɛ a nibe na nyurĩ waa a le, baa dãa tuɔɔ tara nɪ u a Jeeju nii-sow wa. A le, ba ɲmaa na a gar puo a Jeeju ju-sōw ɿ na ba de a gber nɪ a u gãw ba na bōw nɪ u wa nɪ, tur a bōw ulɔ puɔ.

⁵A le a Jeeju na nye a dabsɪ bala y'ow-nyãa u yel'ã a gber: “Ĩ bie! ĩ yele fu na, a Naaɲmun de na a fu faar bar ku fu.”

⁶A y'ɛr-kpɛn-bɔɔnbɔ ɲmɛɛ na je a be, ba pɛɛɛ na a ba sube puur ɿ yele:

⁷“Munɛ a daba na 'la kpɛ a Naaɲmun a nɔhɔ? Ala ɿ na tuo de a nure maal-faar bar ku u? Naaɲmun u yɛ na tuo maal a le.”

⁸A jie naan a Jeeju bōw na a ala ba na pɛɛɛ, ɿ yel ba: “Bō ɿ ɪ a nyɪ tere a ana tierĩɪ a nyɪ sube puur?”

⁹Buor ɿ yow gãw a yelfu? A munɛ ɿ na yel a gber áa Naaɲmun de na a u maal-faar bar ku u, mu a munɛ ɿ na yel á ú ir de a u cɛcen cere nɪ?

¹⁰Ĩ-cɛ ɿ buɔɔ na nyɪ bōw ka a Nibe Bie tere na sɔɔ a ka a tẽw puɔ na de a nure maal-fãa bar ku u.” Ala-ĩ-sɔ u yel a gber:

¹¹“A fũu ɿ yele. Ir de a fu cɛcen kule nɪ.”

¹²A jie naan, u ir'ã de a u cɛcen a nibe ba jaa nii-sow cere nɪ, a ba jaa nɔɛ ko ba a ba pɛwɛɛ a Naaɲmun yele nu: “Saa dãa nye bom le ser wa.”

¹³A Jeeju le lɛb'ã cen a Galile man gbɛgbere nuɔɔ, a nɪ-yaw wɪ a u sɛ, u mana ba a Naaɲmun y'eri.

¹⁴A ɛ a Jeeju na tɔɔ, u nye na a Alfe bie Levi, u je a lãpo defu jie, u yel u: “Ir tuure ma,” a Levi ir tuure u.

¹⁵A mune a Jeeju na je a dib par a Eevi yir, a lãpo-dierbe ni a ni-faar yaw lãa na je ni u ni a u par-tuurbe, a-na-ɪ a bala na wɔ a ɛ i tuure u, ba waa na.

¹⁶A mune a Farisi nibe yɛr-kpen-bɔɔnbɔ na nye a Jeeju u lãa dire a dib ni a ni-faar ni a lãpo-dierbe, ba soor’ã a u par-tuurbe: “Bõ i u lãa dire a dib ni a lãpo-dierbe ni a ni-faar?”

¹⁷A Jeeju wonaa i yel ba: “Aa ɪ a bala na kpeme i ma cen a dɔɔtɔɔ yir wa, i-ce a wulisi deme, bala ma cen. Maa wa a ni-torisi buɔlfu une wa, i-ce a ni-faar une i wa.”

¹⁸Daar kãw a Jã par-tuurbe ni a Farisi nibe lū na a nuɔr, a nibe wɪ soor a Jeeju: “Bõ i ɪ a Jã par-tuurbe ni a Farisi nibe par-tuurbe lū a nuɔr, i a fu par-tuurbe ma lū wa?”

¹⁹A Jeeju yel ba: “Nyi tier’ã bõw ka a bala ba na buɔl a pɔw kulfu feti jie, ba na tuo na lū a nuɔr a ledaar a sure na cãa be a ba sõw mu? A daar ulɔ a sure na cãa be ni ba, baa tuɔɔ luure a nuɔr wa.

²⁰I-ce a daar nɔɔ ta na a ba de a sure a ba sõw cen’i; a una bibir’ãa puɔ ba nɔɔ lū na a nuɔr.

²¹“Nure ma diere a cēcen na ma nyur ser wa, sebe cowro a cēcen kuraa puɔ wa. A ulɔ i se cow a ɛ, a cēcen paalaa na taw na a cēcen kuraa ber, a u gãw a korī-ce berfu.

²²I a nure ma diere a dã-tɔɔraa yɔɔɔ duu beraa puɔ wa. A ulɔ i yõw a ɛ, a dãa na wel’ã a duu, a dãa ni a duu we. I-ce ba sew na na yõw a dã-tɔɔraa a duu paalaa puɔ.”

²³A bibi-ciiraa dayen, a Jeeju tɔɔ na yi ci puo puɔ. A mune a u par-tuurbe na de a sɔr, ba fɔɔ na a ci,

²⁴a Farisi nibe yel a Jeeju: “Je kãa! Bõ i ɪ a fu par-tuurbe maala a ala a si yɛr-kpen na ma buɔɔ ba maal a bibi-ciiraa dayen wa?”

²⁵A Jeeju yel ba: “Nyi kō dãa 'wuor a sebe puɔ, nye a ala a Daviti na maal wa? A ledaar u na dãa be a nãw puɔ i a kō mi nyow u, ulɔ ni a bala na dãa lãa be ni u,

²⁶u kpe na a Naanmun puor-yir kpɛɛ, de a buru ba na bin a Naanmun, 'wɔb. A una daar’ãa, a Ábiyataar i ɪ a Naanmun baar-lo-ni-kpɛɛ, i a ana buru, ni-pɔɔ ma sew na 'wɔb wa; a Naanmun baar-lorbo tɛw i ma 'wɔb. I-ce a Daviti 'wɔb’ã, i ce ku a bala u na lãa be ni, a ba mi 'wɔb.”

²⁷A mune a Jeeju na yɛr a ɛ baar, u yel ba na: “A Naanmun yõw na a bibi-ciiraa a nibe une; 'waa maal a nibe a bibi-ciiraa une wa.

²⁸Ala-i-sɔ, a Nibe Bie mi ɪ na a bibi-ciiraa Ni-kpɛɛ mi.”

Marki 3

- ¹A Jeeju le kpɛ na a puorfɔ yir pɔɔ. A be, daba kãw be na be a nuu na kpi.
- ²A bala na be a be juɔrɔ na a Jeeju ala ɪ u na kpɛmɛ na a daba nuu a bibi-ciiraa dayen, a-na-ɪ ba dãa na buɔrɔ ba yɔ̃w u yɛrɪ.
- ³A Jeeju yel a daba ulɔ a nuu na kpi: “Ir uraa a nɪɛ nii-sɔw.”
- ⁴A ala ɪ baar u yel ba: “A bibi-ciiraa dayen, sɔr be na be a nɪɛ na maal vilaa, mu a bier? Sɔr mɪ be na be u na faa nɪɛ, mu u na kú u?” ɪ-cɛ baa haa nuɔr wa.
- ⁵U 'wuor ba na kpa ba jaa, a suur nyɔw u lãa ɪ nɪ u ni-sɔbaa a ba puɔr tomofu unɛ, u yel a daba: “Dɔl a fu nuu,” u dɔl, a nuu le kpɛmɛ a mɪɛ u na dãa be.
- ⁶A Farisi nɪɛ yi na goro taa a jie naan nɪ a Ɛrɔdɪ nɪɛ a mɪɛ ba na urɛ ɪ kúɔ a Jeeju.
- ⁷A Jeeju cen'ɪ na a u par-tuurbe a Galile man nuɔr, ɪ a nɪ-yaw pɔw u na cen'ɪ a be. A nɪɛ bala yi na a Galile nɪ a Jude,
- ⁸a Jerujalem nɪ a Idume, a Jurdɛ man gaan nɪ a Tur nɪ a Sɪdɔ wɪɛr. Ba wa na yayaw a u jie a le, a-na-ɪ ba wɔ̃ na a ala u na maala.
- ⁹A Jeeju yɔ̃w na a u par-tuurbe á bá bin u gbor a mɪɛ a nɪɛ kɔ̃ wa fur u wa,
- ¹⁰a-na-ɪ a nɪ-yaw wulɪsɪ u na kpaara, a nɪɛ bala ba jaa a wulɪsɪ na vɔwɔrɔ dara na taa wɪɛɛ a u sɛ̃ a u surfu unɛ.
- ¹¹ɪ a kɔ̃tɔn-bebe wa nyɛ u, ba ma lo na a u nii-sɔw ɪ wuure yele: “Fu ɪ na a Naanmɪn Bie.”
- ¹²ɪ-cɛ a Jeeju kpãa ba na kpãkpan á bá taa yele a subɔ ulɔ u na ɪ wa.
- ¹³A ala ɪ baar, a Jeeju do na a tãw juu. U buɔl'ã a nɪɛ bala u na buɔrɔ a ba wɪ a u sɛ̃,
- ¹⁴u biin nɪɛ pie-n'ayi a ba na lãa be nɪ u, ɪ a u na tũ ba a ba cen na hier a Naanmɪn yɛrɪ,
- ¹⁵ɪ mɪ tɛɛ a tuɔfɔ na ba diw nɪ a kɔ̃tɔnsɪ.
- ¹⁶A nɪɛ pie-n'ayi bala u na biin ɪ na: a Sumɔ̃ a Jeeju na pur a yuor Pɪɛr,
- ¹⁷nɪ a Jebede bi-dabsɪ Jakɪ nɪ a Jã, a Jeeju na mɪ pur a Bɔɔnɛjesɪ, a le yel'ã “A gɔ̃-pɔɔrɔbɔ.”
- ¹⁸A bala na tuure ɪ na a Ādire nɪ a Fɪlɪpɪ, a Batelemi, a Matie, a Tomasɪ, a Alfe bi-daba Jakɪ, a Tade, a Sumɔ̃ na ma jɛɛ,
- ¹⁹nɪ a Judasɪ Isikaryɔtɪ, a ulɔ nɔɔ diere a Jeeju a juu.
- ²⁰A Jeeju le lɛb'ã kul a yir, ɪ a nɪ-yaw le duo pɔw a yir, a Jeeju nɪ a u par-tuurbe ma dãa nyɛ nɛ̃ fũ na dɪ bom wa.

- ²¹A mune a u yir deme na wõ a le, ba ir'ã cere a u nyowfu jie, a-na-ı ba yel'ã áa juu bor u na.
- ²²A y'er-kpen-bɔɔnbɔ na dāa yĩ a Jerujalem yel'ã áa Bɛɛjɛbul na ı a Satã ĩ tere u, áa kɔ̃tɔnsı nı-kp̃ɛe ulɔ fãw u diwre nı a kɔ̃tɔnsı bara.
- ²³A Jeeju buɔl ba ĩ lob a sukpar yel ba: "Mune a Satã na ı ĩ diw a Satã bar?"
- ²⁴A ala ĩ ı a tẽw var'ã ayi lieb jebe taa, a tẽw ulɔ ma tuɔɔ kama wa,
- ²⁵ĩ a ala ĩ ı a yir var'ã ayi ĩ lieb jebe taa, a yir ulɔ ma tuɔɔ kama wa.
- ²⁶A le u, a ala ĩ ı a Satã ir'ã lieb jebe nı a u m̃ɛ, a u tuɔfu var'ã ayi ĩ ma mı tuɔɔ kama wa; u ta na a u baarfı.
- ²⁷"Nure ma tuɔɔ kp̃ɛere gādaa yir wobo a u yele ĩ a ala ma ı u dāa na de ñie nyow a gādaa ulɔ lū wa. A le u na tuɔ woor a u yele a jaa a yir puɔ.
- ²⁸"Yel-m̃ɛ ĩ yele nyı, a maal-faar a nibe na maal nı a Naanmun yo-sāwfu a jaa a ba jie, a Naanmun na de na bar ku ba,
- ²⁹ĩ-cɛ a nure ulɔ na wa sāwna a Naanmun Siɛ yuor, aa be a Naanmun na de a u fāa bar ku u wa. U maal'ã a fāa na ma be a barfu wa."
- ³⁰A Jeeju y'er'ã a le a-na-ı ba yel'ã á kɔ̃tɔn bier ĩ tere u.
- ³¹A Jeeju m̃ã nı a u yeer ta na uraa a yẽw, ĩ tũ a ba buɔl u.
- ³²Nı-yaw dāa na je jilĩ kolĩ u ĩ a ba yel u: "Nyɛ, a fu m̃ã nı a fu yeer uraa na be a yẽw ĩ buɔɔ fu."
- ³³U yel ba: "Ala ĩ ı a ĩ m̃ã, ĩ ala ĩ ı a ĩ yeer?"
- ³⁴A mune u na yel a le, u duɔ na 'wuor a bala na je jilĩ kolĩ u ĩ yel: "Nyɛ a ĩ m̃ã nı a ĩ yeer,
- ³⁵a-na-ı a nure ulɔ na maala a Naanmun pu-tierũ, ulɔ ĩ ı a ĩ yebe, ulɔ ĩ ı a ĩ ye-pɔw, ulɔ ĩ ı a ĩ m̃ã."

Markı 4

- ¹A Jeeju le nyow na a y'erĩ mana a man gbẽgbere nuɔr. A nı-yaw tiw na kolĩ u, u kp̃e a gbor puɔ je be a kũɔ puɔ, ĩ a nibe ba jaa be a man gbẽgbere nuɔr.
- ²A sukpar u lobo mana nı ba a y'erĩsı yayaw. U mana ba na yele:
- ³"Nyí cɛle! Daba kãw yi na a ci yaarĩfu jie.
- ⁴A mune u na yaara, a ci ɲm̃ɛɛ lo na a sɔr nuɔr, a lili wa nur dı.
- ⁵A ci ɲm̃ɛɛ lo a gbãgbanĩ, a jie a tana na ma bõw be wa. A jie naan a bul'ã a-na-ı a tana ma bõw be a jie ulɔ wa.
- ⁶ĩ a le a mɔtõw na nyĩe vuul a ci, a juolĩ na, a-na-ı a nyibe ma kp̃e pũɔ wa.

- ⁷A ci ηmee go lo na a guur puɔ, a guur karĩ piw ba a baa tuɔ wɔ wa.
- ⁸ĩ a ci ηmee lo a tan-vɔlaa puɔ, bul karĩ wɔ. A ηmee wɔ na lijer'ĩ-pie, ηmee lijaata, a ηmee kubaa."
- ⁹A ala ĩ baar, a Jeeju yel ba na: "A ulɔ na tere a tobo wono ni, ú bɔw cɛɛ."
- ¹⁰A le a Jeeju na be ni a u lãa-yuɔrɔ, ni a u par-tuurbe pie-n'ayi tɛw a kpee, ba sooro u na a sukpar par.
- ¹¹U yel ba: "A ala ĩ i nyumi u, a Naanmun fãw y'er-bɔw-faarsu par nyur'ã a nyi jie, ĩ-ce a ni-kpeesu jie, a yele a jaa par sɔɔli na a sukpar puɔ,
- ¹²a mune 'a ba na nyere 'wuoro a sure ĩ ma nyere wa, ĩ mi cɛɛ wono a sure, ĩ ma bɔwnɔ a par wa, a mune ba kɔɔ lieb a ba yɛ a Naanmun bar a ba maal-faar ku ba wa.' "
- ¹³A Jeeju le soor ba: "Nyaa bɔw a sukpa naa par wa? ĩ mune nyi na i ĩ bɔw a sukpar ala na cɛ par?
- ¹⁴A ci-yaara ulɔ, a Naanmun y'erĩ u yaara.
- ¹⁵A nibe ηmee na wɔ a Naanmun y'erĩ, ba wɔ na taa ni a ci ala na lo a sɔr nuɔr. A le ba na wɔ a y'erĩ, a Satã wa na a jie naan na ir a y'erĩ ulɔ a ba sube puur.
- ¹⁶A le u mi, a ci ala na lo a gbãgbã puɔ, a i na a bala na wɔ a y'erĩ ĩ sɔw a jie naan ni nɔɔ,
- ¹⁷ĩ-ce aa kpe a ba pɔɔ a tie nyibe kaarĩ wa. Ba maa yaarĩ bal wa. A won, mu a huɔlfu ĩ wa ta ba a una y'erĩ une, a ma to ba na a ba ηmaa yi.
- ¹⁸A nyηmee go na wɔ a y'erĩ, ba wɔ na a ci ala ba na yaarĩ a guur puɔ.
- ¹⁹Ba ma wɔ na a y'erĩ, ĩ a tɛw naa yele den ni a naalũu bɔfu ni a yel-kpee vɔlãa kpe pɔw ba, piw a y'erĩ a aa wɔnɔ wa.
- ²⁰A nibe ηmee go wɔ na a ci ala ba na yaarĩ a tan-vɔlaa puɔ. Ba ma wɔ na a y'erĩ ĩ sɔw de a wɔ a wɔmɔ. A ηmee ma wɔ na lijer'ĩ-pie, ηmee lijaata, a ηmee kubaa."
- ²¹A Jeeju le soor ba na: "A lãpa ba na ma kpe ni a diem, duu puɔ pɔwfu une ba ma kpe ni, mu gaajie pulɛe ba ma kpe ni su? Má a ghere juu ba ma kpe ni dɔɔl.
- ²²Á-na-i a bom jaa le na sɔɔli, a na yi na cãa puɔ.
- ²³A ulɔ na tere a tobo wono ni, ú bɔw cɛɛ!"
- ²⁴A Jeeju le bɔw na yel ba: "Nyí tere nyi mĩe a ala nyi na wono une. A mune nyi na maala kurɔ a nibe, a Naanmun nɔɔ mi maal'ã a le ku nyi, ĩ le dɔɔl nyi.
- ²⁵A-na-i a ulɔ na tɛraa, ba na le ku u na dɔɔl, ĩ a ulɔ na ma tɛraa wa, ĩ tere a fũ, ba na de na a fũ ala a u jie."
- ²⁶A Jeeju le yel'ã: "A Naanmun fãw wɔ na taa ni daba na yaara a ci a tene.

²⁷A ulɔ saarĩ nu u gure a tɔɔw mu u ir a mɔtɔw yuɔɔ, ɪ a ci bule na karɛɛ, ɪ 'waa bɔw a par wa.

²⁸A ci bul'ã a u yẽ. A dãdãw a ɪ na a vaar, tuure ɪ a juu, na a pãa wɔ a bie.

²⁹A le a ci na bi, u yɔw na a tũtunbɔ a ba kpɛ a ci a-na-ɪ a ɲmafu daar ta na."

³⁰A Jeeju le yel'ã: "Bɔ sɪ na man'ɪ a mɛnɛ a Naanmin fãw na wɔ? Sukpa buor sɪ na de miil'ɪ a mɛnɛ u na wɔ?"

³¹U wɔ na taa nɪ a muta-tɛ bir. A mɛnɛ ba na bur u, u pab'ã gãw a bie a jaa na be a ka a tẽw puɔ,

³²ɪ-cɛ a le ba na bur u u bul, u karĩ na gãw a muur a jaa, ɪ bol wulbi-bɛɛ a mɔɔ puɔ lili na tuɔ yɔw a ba cor a be."

³³A Jeeju lob'ã sukpar yaw a nɔhɔ mana nɪ a nɪbɛ bala na cɛɛ a u yɛrɪsɪ a mɛnɛ ba na tuɔɔ cɛɛ.

³⁴Waa yɛɛ nɪ ba ɪ ma ɪ sukpa u lob wa; ɪ-cɛ a le u na be a ji-kpee nɪ a u par-tuurbe, u miil ba na a sukpar par a jaa.

³⁵A una bibir'ãa jaanɔɔ, a Jeeju yel'ã a u par-tuurbe: "Nyí ɪ a sɪ gãw a man gaan."

³⁶Ba bar'ã a nɪbɛ, ɪ a Jeeju par-tuurbe de u nɪ a gbor ulɔ puɔ u na dãa be. A ɲɲmɛɛ mɪ dãa na tɛɛ a gboro na ba lãa gãwna nɪ ba.

³⁷Sesɛb kpɛɛ nyɔw na ɪ fure, a kũɔ awra ɲmeere a gbor, loro a gbor puɔ, u gɔɔ paala nɪ a kũɔ.

³⁸ɪ a Jeeju gure a gbor parĩ jew a juu nɪ a ju-jewraa, a u par-tuurbe nyɔw u sɪw ɪ yel: "Jãjaana, sɪ wɛɛ na! Aa bá fu wa mu?"

³⁹U ir'ã tan a sesɛb ɪ yel a man kũɔ: "Bar a gɔn ɪ ɲmaa vuurĩ!" a sesɛb ɲmaa, ɪ a wɛɛ ɲmaa gboor.

⁴⁰U yel ba: "Bɔ ɪ ɪ a dãbɛ nyɔw nyɪ a le? Mɛnɛ a ɪ a nyaa tɛɛ a yɔw-nyãa sɛr wa?"

⁴¹ɪ-cɛ a dãbɛ nyurĩ na tɛɛ ba a ba yele taa: "Ala nɪ a nyaa tɔɔ, a sesɛb nɪ a man na jɔɔ a le?"

Marki 5

¹Ba ta na a man gaan na ɪ a Jerasen nɪbɛ tẽw.

²A le a Jeeju na yire a gbor puɔ, a be a jie naan, daba kãw yi na a yar sɔw ɪ wa a u tuorfu jie. A daba ulɔ, kɔtɔn bier dãa na tɛɛ u,

³u ma gana a yar sɔw. Nɛɛ maa le dãa tuɔ lũ u tɛɛɛ wa, a ala saarĩ nu ba lũ nɪ u bɔjɔrĩ.

⁴A-na-ɪ ba ma dãa na kpal u a kure a gbɛɛ puɔ, ɪ lũ u a nur nɪ a bɔjɔrɪsɪ, ɪ-cɛ u ma ɲma na a bɔjɔrɪsɪ, ɪ kar a kure bar. Nɛɛ ma dãa be be tɛɛ fãgã maala u u bala wa.

- ⁵A tɪsɔw nɪ a mɔtɔw, a daar a jaa, u ma be na a yar sɔw nɪ a tan jur, na u wuure ɪ ma ŋmara ŋmara a u ɪgan nɪ a kusɛ.
- ⁶A mɪnɛ u na gbã nyɛ a Jeeju a nɪdaa, u jɔ na tuor, na u lo gburɪ dume a u nii-sɔw,
- ⁷ɪ wuurɪ kpɛw ɪ yel: “Bɔ fu nyɛ nɪ ma, saa juu Naaŋmin Bie Jeeju? ɪ suɔr fu na nɪ a Naaŋmin yuor bɛ, taa huɔɔ ma wa.”
- ⁸U yel’ã a lɛ a-na-ɪ a Jeeju dãa na yel: “A funa kɔtɔn bier’ãa, yi ɪ cɛ a daba na.”
- ⁹ɪ u soor’ã kɔtɔn: “A fu yuorɪ bɔ?” “Kɔ-bɔw-nuɔr ɪ dɪ, a-na-ɪ sɪ waa na,”
- ¹⁰ɪ nyɔw ɪ suɔrɔ a Jeeju tɔtɔtɔ a u taa ɪ a ba yi a wɛr’ã wa.
- ¹¹Do-yayaw dãa na be a tãw loor, buɔrɔ a ba yel-durɪsɪ,
- ¹²a kɔtɔnsɪ suɔrɔ a Jeeju yele: “Ku sɪ sɔr bɛ a sɪ yi cen na kpɛ a dor basumɛ jie”,
- ¹³u ku ba a sɔr, a kɔtɔn-bebe yi cen na kpɛ a dor, a ba yi a be a tãw sɛ puɔ, ɪ kaal taa suu lo a man kɔɔ puɔ. A dor bala na lo a lɛ mur a man kɔɔ puɔ, tara na dor ture ayi.
- ¹⁴A nɪbɛ bala na dãa cunɛ a dor lɛb’ã jɔ kulɪ hier a ala na ta 'luɔrɪ taa a tɛ-kpɛɛ puɔ wa ta nɪ a tɛ-bil puur, a nɪbɛ cen na nyɛ a ala na ta.
- ¹⁵Ba wɪ na a Jeeju sɛ, na ba nyɛ a daba ulɔ a kɔtɔn “Kɔ-bɔw-nuɔr” na dãa tɛrɛ, u su cɛcene jɪnaa nɪ, lɛ ɪ nɪsaa-son, a dãbɛ nyɔw ba.
- ¹⁶A bala na dãa nyɛ a mɪnɛ a yele na maal, mana na kurɔ a nɪbɛ a ala na dãa ta a daba ulɔ a kɔtɔn na dãa tɛrɛ, nɪ a dor.
- ¹⁷A mɪnɛ a na be a lɛ, a nɪbɛ nyɔw na ɪ suɔrɔ a Jeeju a u yi a ba tɛw bɛ.
- ¹⁸A mɪnɛ a Jeeju na kpɛrɛ a gbor puɔ, a daba ulɔ a kɔtɔn na dãa tɛrɛ suɔr u na a u ku u sɔr u pɔw u a ba lãa cen.
- ¹⁹ɪ a Jeeju mɔw u na a sɔr ɪ yel: “Lɛb kul a fu yir deme jie, man ba a ala a jaa a Nɪ-kpɛɛ na maal fu nɪ a mɪnɛ u na bɔw fu a nãw.”
- ²⁰U cen na nyɔw ɪ man pɔw a Ten-Pie tɛ-daa puɔ a ala a jaa a Jeeju na maal u, a nɪbɛ ba jaa ha nɔɛ.
- ²¹A lɛ a Jeeju na lɛ gãw nɪ a gbor a gaan kpee puɔ, a nɪ-yaw lɛ tiw na kolɪ u a man gbɛgbere nuɔr.
- ²²A puorfɔ yir ni-diere na dɪ a Jaarisi ta na nyɛ a Jeeju ɪ lo gburɪ a dume,
- ²³ɪ suɔrɔ u waala nɪ a u sũo u, yele nɪ: “A ɪ bi-pɔw be na be kpiire. ɪ suɔrɔ fu na, wa dɔɔl u a fu nuu u kpɛmɛ ir”,
- ²⁴a Jeeju pɔw u cenɪ, a nɪ-yaw tuure u furɔ u.
- ²⁵Pɔw be na be na tɛrɛ a sɛ na ma baara wa maalɪ yomo pie-n’ayi.

²⁶U nye na won yaw a doctɔrsɪ yayaw jie, sãw nɪ a v libie a jaa. Ƴ ʼwaa nye kpẽw wa; a wulĩ le ẽẽ na doɔɔ cere.

²⁷U wõ na a ba bu a Jeeju Ƴerĩ, v cen a nɪ-yaw puɔ a v puo-sɔw, Ƴ sur a v fu.

²⁸A-na-ɪ v yel'ã: "Maa saarĩ sur a v fu tɛw, Ƴ na kpɛmɛ na."

²⁹A mɛnɛ v na sur a Jeeju fu, a jie naan a v jũ barfu baar'ã, v bõwnaa a v mĩɛ, bõw ka v kpɛmɛ na.

³⁰A una daar'ãa puɔ, a Jeeju bõwnaa a fãgã kãw yi v na, Ƴ lɛb a nɪ-yaw puɔ soor: "Ala Ƴ sur ma a fu?"

³¹A v par-tuurbe yel v: "Fu nye na a nɪbɛ na fur fu a lõbobo a jaa, Ƴ na fu le bõw nɪ sooro a ala Ƴ sur fu?"

³²Ƴ a Jeeju ʼwuoro a lõbobo puur kolo nɪ, buɔɔ v nye a ulɔ na maal a le.

³³A dãbĩɛ nyɔw a pɔw, v mine, a-na-ɪ v bõw na a ala na maal a v jie, v wa lo gburĩ dume a Jeeju nii-sɔw, Ƴ yel a v yel-mĩɛ a jaa ku v.

³⁴A Jeeju yel v: "Ƴ bi-pɔw! A fu Ƴõw-nyãa faa fu na. Gere nɪ su-baar tɛɛ nɪ a Ƴgan kpẽw."

³⁵Ƴ a mɛnɛ a Jeeju na cãa Ƴɛɛ, a nɪbɛ yi na a Jufisɪ nɪ-kpẽɛ Jaarisi yir, Ƴ wa yel v: "A fu bi-pɔw kpi na. Bõ fu le vɔwɔ a Jãjaana urɛ nɪ?"

³⁶Ƴ-cɛ a Jeeju ma mɪ cɛɛ ba be wa, Ƴ yel a Jaarisi: "Taa jɔɔ dãbĩɛ wa. Tɛɛ a Ƴõw-nyãa tɛw."

³⁷Ƴ ʼwaa sɔw a nɪɛ biɛl v wa, Ƴ a ala ma ɪ a Pɪɛr nɪ a Jakɪ nɪ a v yebe Jã v wa.

³⁸U ta na a puorfu nɪ-kpẽɛ yir, nye a nɪbɛ a ba kono wuure nɪ kpẽw,

³⁹v po kpɛɛɛ a diem Ƴ yel ba: "Bõ gɔmɔ nɪ a asɛmɛ nyɪ pɔɔɔ kono nɪ a nɔhõ? A bibile ma kpi wa, v gur'ã",

⁴⁰a ba laara v, v diw ba bar yẽw ba jaa, Ƴ taw a bibile sãa, nɪ a v mã, nɪ a v par-tuurbe ata, kpɛ nɪ a die ulɔ puɔ a bibile na be.

⁴¹U nyɔw na a bibile nuu Ƴ yel v: "Talita kum." A le yel'ã: "Poole, a fũv Ƴ yele, ir!"

⁴²A jie naan a poole ir'ã cere, a-na-ɪ v tɛɛ na yomo pie-n'ayi. A le ba na nye a ala, a ɪ ba na nɔ-kofu yaw.

⁴³Ƴ-cɛ a Jeeju kpãa ba na a ba taa ɪ nɪɛ v bõwnaa wa, Ƴ na v yel ba: "Nyí ku v bõ-dɪraa v dɪ."

Marki 6

¹A Jeeju yi na a jie ulɔ Ƴ na v cen a tẽw ulɔ puɔ v na nũɔ, a v par-tuurbe biɛl v cen'ĩ.

²A bibi-ciiraa dayen u kpe na a ba puorfu yir i nyow i jaana a nibe a Naanmun yerĩ. A ni-yaw bala na wõ a u jaanfu ha na nɔɛ i yele: “Nyune tɔr u yi ni a tierĩsɩ na? Yẽ buor burɔ ni a naa u na tere? I mune u i i tɔɔ a nɔ-kofu tumɔ a le?”

³Má a dafɔɔɔ u! I aa i a Maaru bi-daba u wa? Má a Jakɩ ni a Jojesɩ ni a Judi ni a Sumõ ye-kpẽe u. I a u ye-pɔɔɔ, má a ka si lãa be taa!” I a u maal-bie ce ba na a ba je u bar.

⁴I a Jeeju yel ba: “A jiir a jaa ba ma yɔɔɔ na a Naanmun yer-hiere, i-ce a u mĩe tẽw, ni a u nibe ni a u yir deme sɔw tẽw ba maa yɔw u wa.”

⁵Waa tɔɔ maal nɔ-kofu tun a be, i a ala ma i a baalsɩ ηmẽe tẽw u na dɔɔl a nuu a ba kpeme u wa.

⁶I a nuɔr ko u a ba su-kpen une. A ala i baar, a Jeeju yɔ na cub a ten ala na viirĩ kolĩ, na u jaana a nibe,

⁷I na u buɔl a u par-tuurbe pie-n’ayi tunc ba ayi-yi i ku ba a tɔɔfu a ba na diw ni a kɔtɔnsɩ.

⁸I u man ba na a ba taa tereɛ bom diere ni a sɔr wa, a ala i i a dɩb u, mu a wɔɔ mɩ, a ba taa mɩ tereɛ libie a ba iɣanĩ wa, i ba tere daa tẽw,

⁹I le yel ba: “Nyí su nafaba, i nyi taa su fu-bere ayi wa.”

¹⁰U le yel ba na: “A yir le puɔ nyi nɔɔ kpe, nyí je a be wa ta ni a mune nyi na yire a tẽw ulɔ puɔ.

¹¹I-ce a jie le a nibe na ma sɔw de nyi i cel a nyi yerĩ wa, nyí yi a be i tɛb a nyi gbɛe tãbuulĩ bar, a i bõ-miilaa a ba jie.”

¹²Ba cen’ã na hiere yele a nibe a ba lieb a ba yẽ.

¹³Ba diw na kɔtɔn yaw bar, i na ba bol a kãa a baalsɩ yaw a ba kpeme.

¹⁴A jamana Erɔɔɔ dãa na wõ a ba yer a Jeeju yerĩ a-na-i a u yuor yire na a jiir a jaa, i na u yel: “A Jã-Batii ir’ã a kũu puɔ. Ala une u tere a tɔɔfu maala ni a nɔ-kofu tumɔ.”

¹⁵I a ηmẽe yele na: “A Eli u,” i a ηmẽe go á yer-hiere kãw u, na wõ a korĩ-ce yer-hierbe kaarĩ.

¹⁶I-ce, a mune a Erɔɔɔ na wõ a le, u yel’ã: “A Jã ulɔ i na i a ba ηmaa a juu, ulɔ i ir a kũu puɔ.”

¹⁷⁻¹⁸A-na-i a Erɔɔɔ dãa na de a u yebe Filupɩ pɔw Erɔɔɔya kul, a Jã ma yele u á 'waa tere sɔr na de a u yebe pɔw wa. Ala-i-sɔ a Erɔɔɔ dãa i a ba nyow a Jã lũ yɔw a kasu puɔ.

¹⁹A Erɔɔɔya dãa na tere ni a Jã suur, i buɔɔ u kú u i ma nye sɔr wa,

²⁰a-na-i a Erɔɔɔ jɔɔ na a Jã, u na bõw u i ni-dẽdẽ ni ni-son. U maa sɔw a Jã une wa, i a ulɔ wa cel a Jã yerĩ, a ma dire u na a suur, i a ma cãa na numɔ u a u celfu.

- ²¹Bibir vilaa kãw wa yi na a Ɛrɔɖɔya. A Ɛrɔɖɔ dɔwfu yuon ta na, u maal feti kpɛɛ ɪ buɔl a u tɪtɪ-nɪ-bere nɪ a u sɔdaal-bere nɪ a Galile-tɛw nɪ-bere.
- ²²A Ɛrɔɖɔya bi-pɔw kpe na a feti jie ɪ se a bunɛ, a nɔw nyɔw a Ɛrɔɖɔ nɪ a u lãa-durbɛ, u yel a poole: “Suɔr ma a bom le fu na buɔrɔ, ɪ ɪ na ku fu na,”
- ²³ɪ le pɔ yelɪ: “A bom le fu na suɔrɔ ma, ɪ na ku fu na, a ala saarɪ ɪ a ɪ tɛw lɔboor gãw u.”
- ²⁴A poole yi soor a u mã: “Bɔ ɪ na suɔr?” A u mã yel u: “Suɔr a Jã-Batii juu!”
- ²⁵U pɔw na fɔfɔw cen a jamana jie na yel u: “ɪ buɔrɔ na fu ɲmaa a Jã-Batii juu a jie naan dɔɔl lagbaal juu ku ma”,
- ²⁶a ni-sɔbaa kpe a jamana, ɪ-ce a-na-ɪ u faa na pɔ a u lãa-durbɛ nii-sɔw, 'waa tuɔrɔ jaara wa.
- ²⁷U tɪ na a u sɔdaalaa kãw a jie naan, ɪ yel u á u wa nɪ a Jã-Batii juu, a sɔdaalaa cen na ɲmaa a Jã juu a kasu puɔ
- ²⁸dɔɔl a lagbaal juu wa nɪ ku a poole, a poole uraa ɪ de ku a u mã.
- ²⁹A Jã par-tuurbe wɔ na a le, ɪ cen na de a kũu ũu.
- ³⁰A nɪ-tunɪsɪ le lɛb'ã wa tiw taa a Jeeju sɛ na man u a ala a jaa ba na maal, nɪ a ala a jaa ba na jaan a nɪbɛ.
- ³¹A sɔ-tɔlɔ waa na vara vara taa a jie ba na be a baa dãa mɪ nyɛ nɛ na dɪ bɔ-dɪraa wa. A Jeeju yel ba: “Nyí wa a sɪ yi cɛcɛw a wɛkar puɔ sɪ tɛw a nyɪ piɛn fɪ.”
- ³²A le, ba kpe na a gbor puɔ, bala ba tɛw, yire a cɛcɛw a wɛkar puɔ.
- ³³A mɛnɛ ba na cere, nɪ-yaw nyɛ ba na bɔw ba, ɪ na ba yi a ten a jaa puɔ ɪ jɔ nɪ gbɛɛ de ba nɛ cen na gure ba a jie ulɔ ba na cere.
- ³⁴A mɛnɛ a Jeeju na yi a gbor puɔ, nyɛ a nɪ-yaw a le, nãw nyɔw u na a ba unɛ a-na-ɪ ba wɔ na taa nɪ piir na ma tɛrɛ dɔ-cunaa wa, u nyɔw ɪ jaana ba yel-yayaw.
- ³⁵A mɛnɛ a mɔtɔw na murɔ, a Jeeju par-tuurbe taw na ta u ɪ yel u: “A jie na ɪ na wɛkar ɪ a mɔtɔw murɔ.
- ³⁶Wel a nɪbɛ bar a ba cen a ten ala puɔ na piɛlɪ a ka da a bɔ-dɪraa.”
- ³⁷A Jeeju yel ba: “A nyumɪ mɛɛ, nyí ku ba a dɪb a ba dɪ.” ɪ a ba yel u: “Mɛnɛ! A dɪb dafu na ta na ture ljaayi. Fu buɔrɔ na sɪ de a libi-kpɛɛ a le cen na da nɪ a buru wa nɪ ku ba mu?”
- ³⁸A le, a Jeeju yel ba: “Nyí cen na 'wuor je kãa: bur-bie amɛnɛ nyɪ tɛrɛ?” A ba cen na 'wuor ɪ yel u: “Bur-bie anuu sɪ tɛrɛ, nɪ jum-bie ayi.”
- ³⁹A Jeeju yɔw na a u par-tuurbe a ba maal a nɪbɛ ba jaa a ba je ji-gbulɪsɪ ji-gbulɪsɪ a mɔ-baar juu,

- ⁴⁰a ba je cur taa ηmee ji-gbulĩsi kɔɔr-kɔɔr, ηmee ji-gbulĩsi lijaayi ni piir-piir.
- ⁴¹A ala ã baar, a Jeeju de na a bur-bie anuu ni a jum-bie ayi ã duɔ 'wuor a sa'llon puor a Naanmun, ã nyɔw a buru ηma ηma ku a u par-tuurbe a ba de po a nibe. A le u mi i a ba de a jum-bie ayi po a nibe ba jaa.
- ⁴²ĩ ba 'wɔb'ã sew ba jaa
- ⁴³ĩ a u par-tuurbe wob a bur-ηmara ni a jum-ηmara ala na ce sew pur pie-n'ayi.
- ⁴⁴A bala na dāa 'wɔb a buru i na dabsi ture anuu.
- ⁴⁵A mune a ala na yi tɔ, a Jeeju i na a u par-tuurbe a ba kpe a gbor puɔ a jie naan, na ba de u nĩe gāwna a man gbēgbere nuɔr ulɔ na be a Besada loor, ã a ulɔ mĩe uraa wele a nibe bara.
- ⁴⁶A le u na wel ba bar baar, u do na a tãw juu a Naanmun suɔrfu.
- ⁴⁷A mune a wier na liwre, a gbor dāa na be a man sɔɔlĩsɔw, ã ce a Jeeju bar a u yē be a tene.
- ⁴⁸U nye na a u par-tuurbe a ba mɔnɔ a gbor hana ni, a-na-i a sɛsɛb dāa na gbāga tuoro ba. A nɔdɛɛ kuon daar, u be na a kũɔ juu cere a ba sē, ni a gbɛɛ, ã dāa tier wɔ u vie ba bar.
- ⁴⁹A mune ba na nye u, u cere a kũɔ juu a le, ba tier'ã beeka kpun u, ã wuure,
- ⁵⁰a-na-i ba jaa dāa na nye u, ã a i ba ni-sɔbaa. A jie naan, a Jeeju bu ni ba na yel ba: "Nyí bar tierũ, maa u. Nyi taa i a dābĩe nyɔw nyi wa!"
- ⁵¹ĩ cen na kpe a ba sē a gbor puɔ, a sɛsɛb ηmaa. A nyāa nyil ba a ba ha nɔɛ,
- ⁵²a-na-i baa dāa bɔw a buru ala y'eri par wa, a yi a ba sube kpemefu jie.
- ⁵³A le ba na gāw a man baar, ba cen'ã na ta uraa ni a gbor a Jenejare wier,
- ⁵⁴ĩ a mune ba na yi a gbor puɔ, a nibe nye na a Jeeju bɔw u a jie naan,
- ⁵⁵ĩ na ba jɔ cub a una wier'āa u jaa, ã nyɔw ã tuoro a baalsi ni a gan cere ni a jiir a jaa ba na yel a be a Jeeju be.
- ⁵⁶ĩ a jie le u na wa ta, mu a tē-bil puur, mu a tē-bere puur, mu a va-pɔrsi puur, a nibe ma wi ni na a baalsi gaal a dar puur, ã ma suɔr u a u ku ba sɔr a ba sur a u cēcen nuɔr tɛw, ã a bala ba jaa na sur u, ba kpaar'ã.

Marki 7

- ¹A Farisi nibe ni a y'ɛr-kpen-bɔɔnɔ ηmee na yi a Jerujalem, wa na na kpaarĩ taa a Jeeju sē.
- ²Ba nye na a Jeeju par-tuurbe ηmee a ba dure a dib ni a nu-dɛɛr; a le yel'ã a baa peer a nur tu ni a puorfu y'eri wa.

³A-na-ı a Farısı nıbe nı a Jufısı ba jaa ma jɔɔ na a ba tēkorĩ nı-bere yēĩsı. Ba maa sɔw dı dıb, ı ma ı ba bōw na pēer a ba nur wa.

⁴İ a le ba na mɔɔ yi a daa puɔ kul, bala ma pɔl a ba mīe wa, ba maa sɔw dı bom wa. Ba le cāa na tere tēkorĩ maalfu yaw go, na wō taa nı a ŋmama nı a yoli nı a kure lakpoor pēerfu.

⁵A be jie, a Farısı nıbe nı a yēer-kpen-bɔɔnbɔ soor'ā a Jeeju: “Bō une a fu par-tuurbe ma bar a sı tēkorĩ nı-bere maalfu ı ma dıre a ba dıb nı a nu-dēer a le?”

⁶A Jeeju yel ba: “Nyina bebelbe naa! A Ejayi tere na yel-mīe a mune u na hier yel a nyi une, ı seb a u sebe puɔ yele: ‘Nuɔr tewa a nıbe basıne yɔɔɔ nı ma, ı-ce a ba suur jāa nı ma na.

⁷A ba puorfu ba na puoro ma ma tere par wa, ı a jaanfu ala ba na jaana a nıbe ı na nıbe yēer-kpen.’

⁸Nyi ma bar'ā a Naaŋmun yēer-kpen ı ma le ēe bil jɔɔ a nyi sāa-kunbɔ yēĩsı.”

⁹U le bōw na yel ba: “Nyi surĩ na bōw a Naaŋmun yēer-kpen golfu, a nyi sāa-kunbɔ yēĩsı maalfu une ulɔ.

¹⁰A-na-ı a Mowisi yel'ā: ‘Yɔɔɔ a fu sāa nı a fu mā,’ ı u mı yel'ā āa sew na a ba na kú a nıre ulɔ na wa turɔ a u sāa, mı a u mā.

¹¹İ-ce a nyımı, nyi ma yel'ā āa ala ı ı a nıre yel'ā a u sāa, mı a u mā, āa yele ala na dāa sew u de sūo nı ba ı na ‘kɔrbā,’ (a le yel'ā, á Naaŋmun u de a yele ala ku,)

¹²nyi maa le bar u u maal bom fū sūo nı a u sāa, mı a u mā wa.

¹³Ee nyi ma de a nyi sāa-kunbɔ maalfu jaana 'luɔɔ taa, sāwna nı a Naaŋmun yēĩ bara. İ yel-yaw le be na be na wō a le nyi na maala.”

¹⁴A ala ı yi tɔ, a Jeeju le buɔl'ā a nıbe ı yel ba: “A nyımı nyi jaa, nyi bōw cel bōw a yēĩ na ı na yēre nyi par.

¹⁵A bom le a nıre na dıre yɔɔɔ a u pūɔ ma tuɔɔ sāwna u wa. A ala na sāwna a nıre ı na a ala na yire a u suur puɔ.

[¹⁶A ulɔ na tere a tobo wono nı, ú bōw cele!”]

¹⁷A mune a Jeeju na bar a nıbe ı kpe a yir puɔ, a u par-tuurbe soor u na a sukpa ulɔ par,

¹⁸u yel ba: “A nyımı mı, nyaa tere a yē na bōw a par wa? Nyaa bōw ka a dıb le na kpeere a nıre pūɔ ma tuɔɔ sāwna u wa?

¹⁹A-na-ı aa ı a u suur puɔ a kpeere wa. A u puorĩ a kpeere u na wa cen a sābanĩ ir bar.” A le, a Jeeju buɔɔ na u yel āa yel-dırsı a jaa ı na bō-son.

²⁰U le yel'ā “Áa ala na yire a nıre suur puɔ, a ala ı sāwna u.

- ²¹A-na-ɪ a nɪɛ suur puɔ a tɪɛɾĩ-burbur yire na ma ʔɔɔɔ ba a peɸu nɪ a juɸu nɪ a nɪɛ kúɸu puɔ.
- ²²A ma mɪ ʔɔɔɔ ba na a pɔw-kpee mu a dab-kpee ganɸu, nɪ a folɸu, nɪ a po-tuo, nɪ a belɸu, nɪ a peɸu, nɪ a mimir fãa, nɪ a kpɸu, nɪ a yo-bɔɸu, nɪ a yẽ faaɸu puɔ.
- ²³A yel-dɛɛrsɪ asume a jaa, a nɪɛ suur puɔ a yire, sãwna nɪ u.”
- ²⁴A Jeeju yi na a be ã cen a Tur wɪɛɾ, na u cen na kpɛ a yir kãw puɔ, ã ma dãa buɔɔ nɪɛ u bõw nɪ u wa. Ì 'waa dãa tuɔɔɔ sɔɔɔ wa.
- ²⁵A-na-ɪ pɔw kãw na dãa tɛɾɛ bi-pɔw a kɔtɔn bier na ire, wõ na a ba ʔɛɾ a Jeeju ʔɛɾĩ, ã na u wa a jie naan lo gburĩ a dume a u nii-sɔw.
- ²⁶A pɔw ulɔ yi na a Siro-Fenisɪ wɪɛɾ ã ʔɛɾɛ a Gɪɾɛkɪ ʔɛɾĩ. U suɔɔ na a Jeeju a u diw a kɔtɔn bar u yi ã ɛɛ a u bi-pɔw.
- ²⁷A Jeeju yel u: “Bar a bibiir a ba dɪ pi sɛɾ, a-na-ɪ aa sɛw a ba na de a bibiir bõ-dɪraa lɔb ʔõw a baar wa.”
- ²⁸A pɔw lɛ lɛɸ yel u: “Sɪɾɛ jaa u, Nɪ-kpɛɛ, ã a baar na pɪɛl'ĩ a dɪɸ dɪɸu jie ma dɪɾɛ na a bibiir dɪɸ-puɔ na loro a tene.”
- ²⁹A be jie, a Jeeju lɛɸ yel a pɔw: “Kule! A ʔɛɾ-bir'ãa fu na ʔɛɾ une, a kɔtɔn yi na ã bar u.”
- ³⁰U lɛɸ'ã kul a yir nyɛ a bie u gã, a kɔtɔn yi ã ɛɛ u bar.
- ³¹A Jeeju yi na a Tur wɪɛɾ ã wa tɔl'ĩ a Sɪdõ loor ã cen na ta a Galile manĩ, a Ten Pie tẽ-daa puɔ.
- ³²Nɪɛ wa nɪ na wõw na maa bõw tuɔ ʔɛɾ ʔɛɾĩ wa a Jeeju sɛ, ã suɔɔ u a u dɔɔl u a nuu, u kpɛɛɛ.
- ³³A lɛ, u taw u na jãa nɪ a nɪɛ, bala ba tɛw ayi, ã na u de a u nubie su a wõw to-vɛɛ puɔɔ, ã mɪ puɔɔ a nateɛɾ ʔõw a u nubir puɔ sur'ĩ a u delĩbir,
- ³⁴ĩ duɔ 'wuor a sa'llon ã huɔn yel'ĩ a wõw: “Èfata,” a lɛ yel'ã: “Yuo!”
- ³⁵A jie naan, a daba tobo yuo na, a delĩbir 'law u, u ma ʔɛɾ a ʔɛɾĩ vlɛa yeɛ.
- ³⁶A Jeeju kpãkpan ba a ba taa wa yeɛ bom kuɔ nɪɛ wa, ã-ɛɛ a lɛ u na mɪ kpãkpana ba, a lɛ ba mɪ hiere pɔwɔ a wɪɛɾ,
- ³⁷a nɔɛ nyuɾĩ ko a nɪɛ a ba yeɛ: “Yel-vɛɛ nɛ tɛw u ma maala! U ma maal'ã a won a ba wono, ã ma mɪ maal a nɔ-mu deme a ba lɛ ʔɛɾɛ.”

Marki 8

- ¹A bibie ala puɔ, nɪ-yaw lɛ bõw na kpaarĩ taa a Jeeju sɛ go, ã a bom ma dãa be be a ba dɪɾɛ wa, a Jeeju buɔl a u par-tuurbe ã yel ba:

- ²“Nãw nyɔw ma na a nɪɛ basumɛ unɛ, a-na-ɪ bibie ata nɪ a dɪnaa ba na maal a ka a ɪ sɛ, ɪ a dɪb ma cãa be a ba dɪrɛ wa.
- ³Maa wɛl ba bar a ba kule nɪ a kɔ a lɛ, ba na faa na lo a sɔr juu, a-na-ɪ a ŋmɛɛ a ba sɔw yi na nɪdaa.”
- ⁴A u par-tuurbe soor u: “Nyɪnɛ nɪrɛ na pɔw a buru ka a wɛkar’ãa puɔ, ku a nɪ-yaw basumɛ a ba wa ’wɔb pi?”
- ⁵A Jeeju lɛ soor ba: “Bur-bie amunɛ nyɪ tɛrɛ?” A ba yel u: “Anuu-n’ayi u.”
- ⁶A lɛ, a Jeeju ɪ na a nɪɛ a ba jɛ, ɪ u de a bur-bie anuu-n’ayi puor a Naaŋmun yɔw, ɪ nyɔw ŋma ŋma ku a u par-tuurbe a ba de po a nɪɛ, a ba de po ba.
- ⁷Ba mɪ dãa na tɛrɛ jɪ-bie fɪ, u puor a Naaŋmun yɔw, ɪ yel a u par-tuurbe a ba mɪ de po a nɪɛ,
- ⁸a ba ’wɔb pi ɪ cãa cɛ bɔ-ŋmara a ba woor sɛɛr pur anuu-n’ayi.
- ⁹A bala na ’wɔb a buru ala tara na nɪɛ ture anaan. A ala ɪ baar, a Jeeju pãa na wɛl ba bar,
- ¹⁰ɪ kpɛ a gbor puɔ, ulɔ nɪ a u par-tuurbe, cere a Damanuta wɛr.
- ¹¹A Farɪsɪ nɪɛ ta na ɪ nyɔw nɪ a Jeeju a curɪfu, buɔrɔ ba juur u bɔw a u tɛw. Ba suɔr u na a u maal bom miil’ɪ ba, a ba bɔw ka a u fãw yi na a Naaŋmun jie.
- ¹²A Jeeju huun a u suur puɔ ɪ yel: “Bɔ ɪ tɛrɛ a dɪnaa nɪɛ a ba buɔrɔ bɔ-miilaa? Yel-mɛ ɪ yele nyɪ: bɔ-miilaa ma be na maal a ba nyɛ wa”,
- ¹³ɪ na u bar ba a be, ɪ lɛ kpɛ a gbor puɔ gãwna a man gaan.
- ¹⁴A Jeeju par-tuurbe dãa na hiin a bɔ-dɪraa defu. Bur-bir bɔ-yɛn tɛw ba dãa tɛrɛ a be a gbor puɔ.
- ¹⁵A Jeeju kpãkpan ba yel ba: “Nyɪ bɔw yuo mimie ɪ tɛrɛ nyɪ mɛ a Farɪsɪ nɪɛ nɪ a ɛrɔdɪ tabɪr unɛ.”
- ¹⁶A u par-tuurbe lɛb yele taa a ba nɛ: “A buru sɪ na ma tɛrɛ wa, ala unɛ u yɛrɛ a lɛ.”
- ¹⁷A Jeeju bɔwnaa ɪ soor ba: “Bɔ unɛ nyɪ yɛrɛ taa áa buru nyɪ na ma tɛrɛ u wa? Mɪnɛ! Nyaa bɔw a par sɛr wa? Aa caarɪ nyɪ sɛr wa? A yɛ bɔr nyɪ na mu?
- ¹⁸⁻¹⁹Mɪnɛ nyɪ tɛrɛ a mimie ɪ ma nyɛrɛ wa? Nɪ a tobo ɪ ma wono wa? Nyaa lɛ cãa bɔw nɪ a daar ulɔ ɪ na de a bur-bie anuu ŋma ŋma ku a dabsɪ ture anuu wa? Pur amunɛ nyɪ woor a bɔ-ŋmara sɛɛr?” A ba yel u: “Pur pie-n’ayi u.”
- ²⁰“ɪ a daar ulɔ ɪ na ŋma ŋma a bur-bie anuu-n’ayi ku a nɪɛ ture anaan, pur amunɛ nyɪ woor a bɔ-ŋmara sɛɛr?” A ba yel u: “ Pur anuu-n’ayi u.”
- ²¹A Jeeju yel a u par-tuurbe: “Lɛ u, ɪ a nyaa cãa bɔw a par sɛr wa?”

- ²²Ba ta na a Besada-těw puɔ a ba wɪ nɪ jɔw a Jeeju sɛ, ɪ suɔɔ u a u sur u.
- ²³A Jeeju nyɔw na a jɔw nuu taw u yi nɪ a tɛw puɔ, ɪ puur a nateer yɔw u a mimie puɔ. A ala ɪ baar, u dɔɔl u na a nur ɪ soor u, á u nyɛ na bom mu?
- ²⁴A jɔw caarɪ a mimie ɪ yel: “ɪ nyɛ na nɪɛ, ɪ-cɛ tur kaarɪ ba wɔ, ɪ cere.”
- ²⁵A Jeeju lɛ bɔw sur u a mimie, ɪ a mɛɛ a jɔw na 'wuor a kir-kir-kir, a mimie yuo u na, u nyɛ a yele a jaa gbelɛgbelɛ.
- ²⁶A Jeeju yɔw a u kul a u yir, ɪ yel u á u taa kpɛɛɛ a tɛw puɔ wa.
- ²⁷A Jeeju cen'ɪ na a u par-tuurbe a tɛ-bil ala na be a Fulɔ-ɪ Sejare wɛɛ puɔ. A mɛɛ ba na de a sɔr cere, u sooro na a u par-tuurbe: “Ala ulɔ a nɪɛ ma de ma ɪ?”
- ²⁸A ba yel u: “A ɲmɛɛ ma yel'á á Jã-Batii fu ɪ, a ɲmɛɛ ma lɛ yel, á Eli fu ɪ, a ɲmɛɛ go, á yɛr-hiere yɛn subɔ fu ɪ.”
- ²⁹A Jeeju soor ba: “ɪ a nyumɪ, ala ulɔ tɔr nyɪ de ma ɪ?” A Pɛɛr yel u: “Fu ɪ na a Kirisi.”
- ³⁰A be jie, a Jeeju bɔw kpākpan ba ɪ yel a ba taa wa diere a u yel, na yɛɛ kuro nɛɛ wa.
- ³¹A ala ɪ baar, a Jeeju nyɔw na ɪ jaana a u par-tuurbe áa sɛw na a Nɪɛ Bie na nyɛ a won yaw a belɪ, áa ni-dierbe nɪ a baar-lo-nɪ-bɛɛ nɪ a yɛr-kpɛn-bɔɔnbɔ na je u na bar, á ba na kú u na, ɪ a lɛ a bibie ata na tɔl baar á u na ɪr'á a kũu puɔ.
- ³²Cãa puɔ u dãa mana ba a yɛrɪ ulɔ a lɛ. A be juumɪ, a Pɛɛr buɔl u, yi nɪ cɛcɛw, nyɔw u fule.
- ³³A Jeeju ɲmɛɪ 'wuor a u par-tuurbe, ɪ tan a Pɛɛr ɪ yel u: “Taw yi ka a ɪ nii-sɔw Satã! A-na-ɪ faa tiɛɛ a Naanmun kaarɪ wa, ɪ-cɛ nɛɛ kaarɪ fu tiɛɛ.”
- ³⁴A Jeeju buɔl'á a nɪɛ nɪ a u par-tuurbe a ba wɪ a u jie u yel ba: “A ala ɪ nɛɛ buɔɔ na u tuure ma, ú je a u mɛɛ bar, ɪ na u tuo a u nɪ-ku-daa tuure nɪ ma.
- ³⁵A nɛɛ lɛ na buɔɔ u faa a u mɛɛ, a u baafu na bɔr'á; ɪ a nɛɛ lɛ na bara a u baafu u bɔɔ a ɪ unɛ nɪ a Naanmun yɛr-son unɛ, a u baafu na cɛɛ na.
- ³⁶ɪ a ala ɪ a nɛɛ pɔw na a tɛw na yele a jaa, ɪ-cɛ a u baafu sãw, bɔ a na ku u?
- ³⁷Bɔ a nɛɛ na tuɔ de tɛw nɪ a u baafu?
- ³⁸A-na-ɪ a nɛɛ lɛ na jɔ a vɪ a maa nɪ a ɪ yɛrɪsɪ a dɪnaa nɪɛ sɔw na bar a Naanmun ɪ maala a burbur, a Nɪɛ Bie na mɪ jɔ na a vɪ a u unɛ, a ledaar u nɔɔ waara a u Sãa yo-yifu puɔ, nɪ a u si-tɔnɪsɪ na ɪ a cɛcɛ.”

Marki 9

- ¹U lɛ yel ba na: “Yel-mɛɛ ɪ yele nyɪ, a bala na be a ka, a ɲmɛɛ na nyɛ na a mɛɛ a Naanmun na diere a tɛw nɪ a fãw, ɪ wa pãa bɛɛr kpi.”

- ²A le a bibie ayuɔɔb na tɔl baar, a Jeeju taw na a Pɛr nɪ a Jakɪ nɪ a Jã, bala ba tɛw, cen'ĩ a tã-kpɛɛ kãw juu. A be, u nalĩ na a ba nii-sɔw,
- ³a u cɛcene lɛb nyle y'ala-y'ala-y'ala ĩ pelĩ a pelĩfu bar, a mune a cɛcen-muɔɔ ma be ka a tɛw na juu tuɔɔ muɔɔ u a pɛɛɛ a le wa.
- ⁴A be a Eli nɪ a Mowisi nyɪr ba, na ba iraa burɔ nɪ a Jeeju.
- ⁵A be jie, a Pɛr yel a Jeeju: "Jãjaana, a viɛɛ na si na be a ka. Si na y'ɔw na sɛɛr ata; a bõ-y'en na ɪ na a fu ben, a kãw ɪ a Mowisi ben, ĩ a bõ-y'en ɪ a Eli ben."
- ⁶A-na-ɪ a pulĩnye dãa na vũɔ ba, ulɔ nɪ a u tɔ deme, 'waa bõw a ala na sɛw u yel wa.
- ⁷Dõdɔrĩma suu na pɔw ba, ĩ a y'ɛrĩsi yi na be a dõdɔrĩma puɔ yele: "A ĩ Bi-nunaa nɪ a naa. Nyí cɛɛ u."
- ⁸A jie naan, a Jeeju par-tuurbe 'wuor'ã kolĩ nɪ a lõbobo a jaa, ma le nye nɪɛ wa, a ala ma ɪ a Jeeju tɛw na be nɪ ba u wa.
- ⁹A le ba na yi a tãw juu suure, a Jeeju kpãkpan ba na, a ba taa wa de a ala ba na nye y'ɛɛ kuro nɪɛ, wa tara nɪ a daar ulɔ a Nɪɛ Bie na ire a kũu puɔ wa.
- ¹⁰Ba nyɔw na a y'ɛrĩ ulɔ tɛɛ a ba pũɔ, ĩ sooro taa: "Á 'ir a kũu puɔ', bõ a buɔɔ a yel?"
- ¹¹Ba le soor u na a soorfɔ na: "Bõ unɛ a y'ɛr-kpɛn-bɔɔnbɔ ma yel á Eli sɛw na u de nĩɛ wa?"
- ¹²U yel ba: "Eɛ u! A Eli sirĩ na sɛw u de nĩɛ wa, gbɛɛrĩ a yele a jaa baar, ĩ bõ unɛ a mɪ sɛb a Naanmin Sɛbɛ puɔ áa Nɪɛ Bie na nye na won yaw a belĩ u, ĩ a ba na kpɛ u na?"
- ¹³Ĩ-cɛ ĩ yele nyɪ na, a Eli wa na, ĩ ba maal u na a mune ba na buɔɔ tu nɪ a mune a na sɛb a Naanmin Sɛbɛ puɔ a u unɛ."
- ¹⁴A le ba na tara a par-tuurbe bala na cɛ, ba nye na a nɪ-yaw a ba jilĩ kolĩ ba, ĩ a y'ɛr-kpɛn-bɔɔnbɔ iraa a ba cure taa.
- ¹⁵A mune a nɪɛ na nye a Jeeju, a puurĩ ba na ba jaa, a ba jo cen a u puorfɔ jie.
- ¹⁶U soor ba: "Bõ ĩ wa nɪ a curĩ-taa a nyɪ sõw?"
- ¹⁷A daba kãw iraa be a nɪɛ sõw ĩ ŋmaa yel u: "Jãjaana, a ĩ bi-daba kõtɔn nɔ-mu na tɛɛ ĩ wa nɪ a fu sɛ.
- ¹⁸A jiir a jaa, a ala ĩ wa ir u, a ma ŋme u na lob a tene, u fure a nate-fube 'wɔɔɔ nɪ a nyunɛ, ĩ ma tãgarĩ u jaa. ĩ suɔr a fu par-tuurbe a ba diw a una kõtɔn bar, ĩ a baa tuɔ wa."
- ¹⁹A Jeeju yel ba: "A nyina y'ɛy'ɛrĩ nɪɛ na ma tɛɛ y'ɔw-nyãa wa, ĩ be nɪ nyɪ wa ta nɪ dabor? ĩ dɪ nɪ nyɪ a tuo wa ta nɪ dabor? Nyí taw a bile wa nɪ ka",

- ²⁰a ba taw u wa ni. A le a kōtōn na tōw nye a Jeeju, u dam'ã a bile ni kpěw lōb a tene, a bile yuorɔ fure ni a nate-fube.
- ²¹A Jeeju soor a bile sãa: "Dabor a bom be u a le?" A sãa yel u: "Wa nyow ni a u bibile daar u.
- ²²A kōtōn lōb u na gbɛɛ amɛnɛ jaa a vūumɛ ni a kōwɛ, buorɔ u kú u. Ĩ-ce a ala ɪ fu na tuɔ na maal bom, bōw si nāw ĩ wa sūo si bile."
- ²³A Jeeju yel u: "Bō unɛ fu yel, a ala ɪ fu na tuɔ na? A-na-ɪ a ulɔ na tɛɛ a yōw-nyāa tuorɔ na maala a yeke a jaa."
- ²⁴A be naan, a bile sãa wuur'ã yel: "Ĩ tɛɛ na yōw-nyāa. Wa sūo ma a jie a ĩ yōw-nyāa na bɔr!"
- ²⁵A le a Jeeju na nye a nɛbe a ba kaal taa waara, u mōw na mimir yōw a kōtōn bier ĩ yel: "A funa kōtōn nɔ-mu ni kōtōn wōw naa, maa ĩ yeke fu, yi ĩ ce a bile na, ĩ taa wa le kpɛɛɛ u go wa!"
- ²⁶A kōtōn wuur ĩ dam a bile ni kpěw ĩ yi, a bile lɛb wō taa ni kūu, a nɛbe bala na uraa a be, a ba yaw jie yeke á u kpi na.
- ²⁷Ĩ a Jeeju nyow u a nuu ĩ ɪ u ir, u na u ir uraa.
- ²⁸A le a Jeeju na kul a yir, a ba be taa a bala tɛw ni a u par-tuurbe, ba soor u na: "Bō unɛ saa tuɔ diw a kōtōn ulɔ bar wa?"
- ²⁹A Jeeju yel ba: "A ala ma ɪ a Naanmun suorfu puɔ tɛw u wa, a kōtōn par burɔ na maa tuɔ diw bar le wa."
- ³⁰Ba yi na a jie ulɔ ba na dāa be, ĩ na ba tɔl gāw a Galile wɛɛr, a 'waa dāa buorɔ nɛɛ u bōw ni ba wa,
- ³¹a-na-ɪ u dāa na jaana a u par-tuurbe yeke ni ba: "Ba na nyow na a Nɛbe Bie yōw a nɛbe nuu puɔ, a ba kú u, ĩ u na ir'ã a kūu puɔ a bibie ata dayen."
- ³²A u parturbe ma dāa bōw a yɛrɪ ulɔ par wa, ĩ baa 'la soor u yɛrɪ wa.
- ³³Ba cen'ã na ta a Kapɛɛnam; a mɛnɛ a Jeeju na kpɛ a die puɔ baar, u soor'ã a u par-tuurbe: "Yɛr-bō nyɪ dāa guoro taa be a sɔr juu?"
- ³⁴Aba ŋma vuurɪsɪ, a-na-ɪ a be a sɔr juu, ba dāa na guoro taa, buorɔ ba bōw a ulɔ na ɪ a ni-kpɛɛ a ba sōw.
- ³⁵A be jie, a Jeeju je ĩ buɔl a u par-tuurbe pie-n'ayi, a ba wa u yel ba: "A ala ɪ a nɛɛ buorɔ na u ɪ a ni-diere, u sɛw na u ɪ a nɛbe ba jaa par-pɔɔɔ ni a ba tūtɔnɔ."
- ³⁶Ĩ u taw na bibile wa ni yōw a ba sōw, ĩ na u worɪ u ĩ yel:
- ³⁷"A nɛɛ le na sɔw de a bibi-bil basumɛ y'en subɔ a maa unɛ, a maa mɛɛ u sɔw de, ĩ a ulɔ na sɔw de ma, aa ɪ a maa tɛw u sɔw de wa, ĩ u mɪ sɔw na de a ulɔ na tū ma."

³⁸A Jã yel'ã a Jeeju: "Jãjaana, si nye na nure kãw u de a fu yuor diwre ni a kõtɔnsi, a si dãa buɔɔ si piẽrĩ u bar, a-na-ɪ 'waa be a si puɔ wa."

³⁹A Jeeju yel: "Nyi taa piẽre u bara wa. A-na-ɪ nure ma tuɔɔ diere a ã yuor tunɔ ni nɔ-kofu tun, ã le liebe a be a jie naan buɔɔ a ã yo-fãa wa.

⁴⁰A-na-ɪ a nure ulɔ na maa jaar a si yẽrĩ wa, si nure u ɪ.

⁴¹Ã a nure le na 'wõwnɔ kũɔ kuro nyi a nyi nyuure, a-na-ɪ a Kirisi ã sɔ nyi, yel-mĩe ã ye le nyi, u nɔɔ pɔw na a u yar.

⁴²"A nɛ-kpẽe ba na luure yara a nure nyumi ã lɔɔ u y'ɔɔ a man kũɔmi, a na sa u na, u na wa maala a bibi-bil basume na sɔw de ma y'en subɔ, u kpẽere a tule puɔ.

⁴³A ala ã ɪ a fu nuu ɪ na bom na maala fu a fu kpẽere a tule puɔ, fú ηmaa u bar. Fũu kpɛ a baafu puɔ ni nu-gãw, a sa na fu na tɛrɛɛ a nur a jaa ayi, ã na fu cere a wɛfu vũu puɔ na ma be a kpiinfu wa,

[⁴⁴a jie ulɔ a jãjule bala na vuɔ ba, na ma be kũu jie wa, ã a vũu ma mi be kpiinfu wa.]

⁴⁵Ã a ala ã ɪ a fu gber ã maala fu a fu kpẽere a tule puɔ, fú ηmaa u bar. Fũu kpɛ a baafu puɔ ni gber gãw, a sa na fu na tɛrɛɛ a gbɛɛ a jaa ayi ã na fu cere a wɛfu vũu puɔ,

[⁴⁶a jie ulɔ a jãjule bala na vuɔ ba, na ma be kũu jie wa, ã a vũu ma mi be kpiinfu wa.]

⁴⁷Ã a ala ã ɪ a fu mimir ã mi maala fu a fu kpẽere a tule puɔ, fu 'low u bar. Fũu kpɛ a Naanmun fãw tẽw puɔ ni mimir gãw, a sa na fu na tɛrɛɛ a mimie a jaa ayi ã cere a wɛfu vũu puɔ,

⁴⁸a jie ulɔ a jãjule bala na vuɔ ba, na ma be kũu jie wa, ã a vũu ma mi be kpiinfu wa.

⁴⁹A-na-ɪ a vũu na maal'ã a nibe ba jaa a ba tere a nasõ nũɔ.

⁵⁰"A nasõ ɪ na bõ-son. ã a ala ɪ a u nũɔ yi na, mine fu na maal u, u le bõw numɔ? Nyí tere nasõ a nyi pũɔ, nyí bõw nyɔw taa bõ-yene-yene."

Marki 10

¹A Jeeju yi na a be ã cen a Jude wɛr na u tol gãw a Jurdẽ man gaan, a ni-yaw le bõw tiw taa a u sɛ, u nyɔw ã jaana ba a mine u na mulĩ ni.

²A Farisi nibe taw ta u, buɔɔ ba juur u, bõw a u tɛw, ã na ba soor u, á sɔr be na be a daba na diw a u pɔw bar mu?

³U mi lieb soor ba: "Bõ a Mowisi yõw a nyi maal?"

⁴A ba yel: "A Mowisi ku si na a sɔr a si na seb kul-taa ηmafɔ sebɛ ku a si pɔw ã bar u."

- ⁵A be jie, a Jeeju yel ba: “Á nyi sube kpemefu une a Mowisi yɔ̃w a nyi maala a le.
- ⁶A ala ma i le u wa, a tẽw nyɔ̃wfu daar, a Naaɲmun ir’ã a daba ni a pɔw.
- ⁷Ala-ĩ-sɔ a daba na yi na a u sãa ni a u mã nuumi na u mar taa ni a u pɔw,
- ⁸a ba jaa ayi bã taa lɛb i igan bõ-y'en. A le, baa le cãa i nibe ayi wa, igan bõ-y'en ba lɛb i.
- ⁹Ala-ĩ-sɔ, nɛ u taa wa ɲma a ala a Naaɲmun na bã taa wa.”
- ¹⁰A le ba na lɛb kul a yir, a Jeeju par-tuurbe le sooro u na a y'er-bir ulɔ naa,
- ¹¹u yel ba: “Á ala i i nɛ bar’ã a u pɔw i le de pɔw kpee, u sãw na a kul-taa bar.
- ¹²A le u mi, a ala i a pɔw bar’ã a u sɛ i jɔ de dab-kpee, u mi sãw na a kul-taa bar.”
- ¹³A nibe taw na a bibiir wɛrɛ ni a Jeeju sɛ a u sur ba, i a par-tuurbe tana ba.
- ¹⁴A mune a Jeeju na nye a le, suur nyɔ̃w u na u yel a u par-tuurbe: “Nyí bar a bibiir a ba wa a i sɛ. Nyi taa vara ba bara wa, a-na-i a bala na wɔ̃ a bibiir’ã kaarĩ, bala i sɔ a Naaɲmun fãw.
- ¹⁵Yel-mĩe i yele nyi, a ulɔ na ma sɔw a Naaɲmun u tɛrɛ u a bibile kaarĩ wa, 'waa tuɔɔ kpɛrɛ be fũ wa.”
- ¹⁶A mune u na y'er a le baar, u de na a bibiir yɔ̃w a u nur puɔ, i buɔɔ a u Sãa sũofu yɔ̃ɔ ba, dɔɔɔ ni ba a u nur.
- ¹⁷A mune a Jeeju na de a sɔr cere, a daba jɔ na wi na lo gburĩ a dume a u nii-sɔw i soor u: “Jãjaan-son! Bõ i na maal wa pɔw a baa-kõ-tew?”
- ¹⁸A Jeeju yel u: “Bõ i i a fu buɔɔ ma a ni-son? Ni-son ma be i a ala ma i a Naaɲmun tew u wa.
- ¹⁹Fu bõw na a Naaɲmun y'er-kpen: “Taa wa kúɔ nɛ wa; taa wa buɔɔ pɔw kpee wa; taa wa jure wa; taa wa ɲmara jir-kara yɔ̃ɔ nɛ wa; taa wa beɛ nɛ bom diere wa; jɔɔ a fu sãa ni a fu mã.” “
- ²⁰A daba yel u: “Jãjaana, i maal’ã a ana y'er-kpen a jaa, a i bibile daar wa ta ni a dɔnaa.”
- ²¹A Jeeju 'wuor u ni nufu, i yel u: “Bom bõ-y'en cɛ fu na. Cen na da a fu yele a jaa fu na tɛrɛ, de a libie po a nãw deme, i fu na pɔw na a na-yele a Naaɲmun tẽw, i na fu wa tuure ma.”
- ²²I a le a daba na wɔ̃ a una y'erĩ, u sãw na nii-sɔw i tɛrɛ kule ni, a-na-i u sũĩ na le.
- ²³A Jeeju 'wuor’ã a u par-tuurbe na tiw kolĩ u, i yel ba áa kpeme na a ni-leraa na kpɛrɛ a Naaɲmun fãw puɔ.
- ²⁴A u par-tuurbe nɔe ko ba a una y'erĩ une, i a Jeeju le yel ba: “I bibiir! A Naaɲmun fãw puɔ kpɛfu kpeme na ma i wa.

²⁵A yɔw na a nyɔmɪ na kpɛɛɛ a mɪsɪn bɔw puɔ gɔw a naaba na kpɛɛɛ a Naanmun fɔw puɔ”,

²⁶a kpal a par-tuurbe nɔɛ a yɛrɪ ulɔ unɛ, a ba sooro taa: “A ala ɪ ɪ lɛ u, ala ɪ na tuɔ puɔ a faafu?”

²⁷A Jeeju 'wuor ba ɪ yel: “A gɔw na a nɪbɛ tuɔfu; ɪ-cɛ aa gɔw a Naanmun tuɔfu wa, a-na-ɪ a Naanmun tuɔ na a yele a jaa.”

²⁸A Pɪɛr yel u: “Wuor nyɛ a sumɪ, sɪ bar'ã a yele a jaa ɪ tuure fu.”

²⁹A Jeeju yel u: “Yel-mɛ ɪ yele nyɪ, a ala ɪ ɪ a nɪrɛ bar'ã a u yir, mu a u yɛɛr, nɪ a u yɛ-pɔɔɔɔ, nɪ a u mɔ, nɪ a u sɔa, nɪ a u bibiir, nɪ a u por a maa unɛ nɪ a yɛr-son unɛ,

³⁰u na puɔ na a dɔɔlaa gbɛɛ kubaa, a daar'ã puɔ sɪ na be a yɛyɛrɪ; u na puɔ na a yie, nɪ a yɛɛr, nɪ a yɛ-pɔɔɔɔ, nɪ a mɔ numɔ, nɪ a bibiir, nɪ a por, bɔ taa nɪ a huɔlfu mɪ. ɪ a daar ulɔ na be a puo-sɔw waara, u na puɔ na a baa-kɔ-tɛw.

³¹ɪ a yaw jie na ɪ a ni-dierbe nɔɔ ɪ na a par-pɔɔrɔɔ, ɪ a bala na ɪ a par-pɔɔrɔɔ nɔɔ lɛb'ã ɪ a ni-dierbe.”

³²Ba be na a sɔr juu cere a Jerujalem, a Jeeju de nɛ a ba tuure. A nɔɛ ko a u par-tuurbe, ɪ a dɔbɛ nyɔw a bala na dɔa biɛrɛ tuure ba. A Jeeju lɛ bɔw kpaarɪ a u par-tuurbe pie-n'ayi a u pulɛɛ, ɪ nyɔw ɪ mana ba a ala na wa tara u.

³³U yele ba na: “Nyɪ nyɛ, sɪ cere na a Jerujalem. A be, ba na nyɔw na a Nɪbɛ Bie yɔw a baar-lo-nɪ-bɛrɛ nɪ a yɛr-kpɛn-bɔɔnɔɔ nuu puɔ. Ba na yɔw u na a yel ɪ de u ku a nɪ-bulsɪ

³⁴a ba la u puurɪ a nateɛr yɔw u, ɪ fɔbɪ u a kpaara, ɪ cɛ u, na ba kú. ɪ a bibie ata dayen u na ir'ã a kúu puɔ.”

³⁵A Jebede bi-dabsɪ Jakɪ nɪ a Jã wɪ na a Jeeju sɛ na yel u: “Jãjaana! Bom be na be sɪ na buɔɔ sɪ suɔr fu a fu maal ku sɪ.”

³⁶A Jeeju soor ba: “Bɔ nyɪ buɔɔ ɪ maal ku nyɪ?”

³⁷A ba yel u: “Sɪ buɔɔ na a fɔu wa jɛ a naa-dakɔw juu a fu yo-yifu daar, a sumɪ ayi, bɔ-yɛn u jɛ a fu durɪ loor ɪ a kɔw mɪ jɛ a fu gubaa loor.”

³⁸A Jeeju yel ba: “Nyaa bɔw a ala nyɪ na suɔɔ wa. Nyɪ na tuɔ na nyu nɪ a ŋman tuo ulɔ ɪ nɔɔ nyuure nɪ, mu nyɪ na mɪ tuɔ na kpɛ a tuo dɪfu puɔ ɪ nɔɔ kpɛɛɛ a kɔɔ murfu kaarɪ?”

³⁹A ba yel u: “Sɪ na tuɔ na.” A Jeeju yel ba: “Nyɪ na suɪ na nyu nɪ a ŋman ulɔ ɪ nɔɔ nyuure nɪ, ɪ mɪ murɔ a kɔɔ murfu ulɔ ɪ nɔɔ murɔ,

⁴⁰ɪ-cɛ, a ɪ durɪ loor jɛfu, nɪ a ɪ gubaa loor jɛfu, aa ɪ a ɪ jie a ala yire wa, ɪ a na ɪ na a bala unɛ a Naanmun na dɔa gbɛɛrɪ.”

⁴¹A mɪnɛ a par-tuurbe pie na wɔ a una yɛrɪ, ba nyɛ na suur yɔw a Jakɪ nɪ a Jã.

⁴²A Jeeju buɔl ba a ba wɪ, u yel ba: “Nyɪ bɔw ka a bala ba na buɔlɔ a jamansi a tẽ-burɔ burɔ puur ma fere na a ba nibe, ɪ a ten ni-bere ma fule ba na.

⁴³Aa ɪ le a be a nyɪ jie wa. A ulɔ na buɔrɔ u ɪ a kpɛɛ a nyɪ sɔw, ú ɛɛ ɪ a nyɪ tɔtɔnɔ,

⁴⁴ɪ a ulɔ na buɔrɔ u ɪ a ni-diere a nyɪ sɔw, ú ɪ a nyɪ jaa gbãgbaa.

⁴⁵A-na-ɪ a Nibe Bie mĩɛ ma wa a nibe na tunɔ kurɔ u wa, ɪ u wa na tunɔ kurɔ a nibe, ɪ na u tur a u baafu tɛw ni a ni-yaw baafu.”

⁴⁶A Jeeju ta na a Jeriko, ɪ a le u na yire a una tẽw puɔ ni a u par-tuurbe ni a ni-yaw, a jɔw ba na buɔlɔ Batime (a le yel’ã, a Time bie u) je na be a sɔr nuɔr suɔrɔ a yele.

⁴⁷A mune u na wɔ áa Najareti Jeeju ɪ waara, u nyɔw na ɪ wuure: “Daviti Bie Jeeju yaa, bɔw ma nãw!”

⁴⁸ɪ a nibe yaw jie tana u na a u sine; u pãa le bɔw nyirĩ wuur’ĩ kpɛw: “Daviti Bie, bɔw ma nãw!”

⁴⁹A Jeeju uraa ɪ yel: “Nyɪ buɔl u,” a ba buɔl a jɔw ɪ yel u: “Bãa suur ɪ ir. U buɔlɔ fu na,”

⁵⁰u lɔb a u cɛcen bar ɪ aw ir wɛɛɛ a Jeeju sɛ,

⁵¹a Jeeju soor u: “Bɔ fu buɔrɔ ɪ maal fu?” A jɔw yel u: “Jãjaana! Maal ma ɪ le nyɛɛ.”

⁵²A Jeeju yel u: “Cere. A fu yɔw-nyãa faa fu na.” A jie naan u le nyɛɛ na, na u pɔw a Jeeju cere ni.

Marki 11

¹A le ba na pɛɛɛ a Jerujalem na ba tara a Bɛfaje ni a Betani na be a Olivi-tur tãw loor, a Jeeju tũ na a u par-tuurbe ayi

²ɪ yel ba: “Nyɪ cen a tẽw ulɔ na be a nyɪ nii-sɔw. Nyumi wa tɔɔ ta kpɛ, nyɪ na nyɛ na bũ-bile kãw nure na ma do a u juu ser wa, a ba lũ bar. Nyɪ 'lor u wa ni.

³A ala ɪ a nure wa soor nyɪ na a bɔ ni a ala nyɪ na maala a le, nyɪ yel u, a Ni-kpɛɛ ɪ buɔrɔ u, ɪ u na bar nyɪ na a jie naan a nyɪ taw u lɛɛb wa ni a ka.”

⁴Ba cen’ã na nyɛ bũ-bile a ba lũ be a yẽw pan nuɔr a sɔr puɔ, a ba ta 'lor.

⁵A nibe bala na dãa be a be ɲmɛɛ soor ba na: “Bɔ une nyɪ 'loro a bũ-bile?”

⁶A ba man a mune a Jeeju na dãa yel, a ba bar ba a ba cen.

⁷Ba taw na a bũ-bile cen’ĩ a Jeeju sɛ, na ba yer a ba cɛcene dɔɔl a u juu, a Jeeju do je.

⁸Ni-yaw yer’ã a ba cɛcene a sɔr juu, a ɲmɛɛ kar a vɛɛ a por puɔ pɛrĩ pɔw a sɔr.

⁹A nibe bala na dãa de a Jeeju nĩɛ ni a bala na tuure u cɪɛ na yele ni: “Oojana, a Ni-kpɛɛ Naanmun ú be ni a ulɔ na waara ni a u yuor!”

¹⁰“A Naanmun ú be nɪ a jamana tẽw ulɔ na waara, na uree a si sãa-kumɔ Daviti ben.” “A Naanmun na be a sa'llon iin, Oojana!”

¹¹A Jeeju cen'ã na kpe a Naanmun puor-yir kpẽe puɔ be a Jerujalem. Á mune u na 'wuor a yele a jaa kolĩ na tuor, u yi na cere a Betani nɪ a u par-tuurbe pie-n'ayi, a-na-ɪ a wɛr dãa na faa ba.

¹²A divɛ bio, a mune ba na yi a Betani ã de a sɔr cere, kɔ nyɔw na a Jeeju.

¹³U gbã na nye tie kãw ba na buɔɔ figi, u tere vee, u cen na 'wuor a ala ã ɪ u na nye na wɔmɔ a u juu. Ì a le u na taw pɛl a tie, va-jaala tẽw u nye, a-na-ɪ aa dãa ɪ a figi wɔfu daar wa.

¹⁴U yel a figi tie: “Aa be a nure na le 'wɔb a fu wɔmɔ wa!” A u par-tuurbe wɔ a ala u na yel.

¹⁵Ba ta na a Jerujalem, a Jeeju kpe a Naanmun puor-yir kpẽe puɔ, na u nyɔw ã diwre a y'ay'absɪ nɪ a bala na daara a yele a y'ay'absɪ jie a be. U cãgbalĩ na a libi-tewrbe tabalsɪ lɔb, cãgbalĩ nɪ a nanmam-daarba dakɔɔr bar,

¹⁶ĩ ma kurɔ nure sɔr u na de bom tɔl yi nɪ a Naanmun puor-yir kpẽe puɔ wa.

¹⁷U jaana na a nibe yele: “A seb'ã a Naanmun Sebe puɔ a ba na buɔɔ na a ã yir a ta-ten nibe ba jaa puorfɔ yir, ã-ce nyɪ de u na maal u lieb ɪ nyanyube sɔɔlɪfu jie.”

¹⁸A baar-lo-nɪ-bere nɪ a y'er-kpen-bɔɔnɔ wɔ na a ala ã na ba buɔɔ a mune ba na ure ã kúɔ u, a-na-ɪ dãbĩe dãa na nyɔw ba a mune a u jaanfu na kpaw a nibe ba jaa nɔe.

¹⁹A le a jaanɔɔr na ta, a Jeeju nɪ a u par-tuurbe yi na a una tẽw puɔ.

²⁰A mune ba na tɔl cere a dũ'wulĩ, a Jeeju par-tuurbe nye na a figi tie u ko wa ta nɪ a nyibe puɔ.

²¹A Pɛr tier yuo a ala na dãa ta, ã yel a Jeeju: “Jãjaana, 'wuor nye! A figi tie ulɔ fu na pɔ yɔw, u ko na.”

²²A Jeeju yel ba: “Nyí tere yɔw-nyãa a Naanmun jie.

²³Yel-mĩe ã yele nyɪ, a ala ã ɪ a nure yel'ã a tãw na á ú taw yi a ka ã cen na lo a man kɔɔ puɔ, ã ma baala a u suur puɔ wa, ã sɔw nɪ puor a ala u na yel áa maal, a na maal'ã ku u.

²⁴Ala-ĩ-sɔ ã yele nyɪ, a bom jaa le nyɪ na wa suɔɔ a Naanmun jie, nyí sɔw nɪ puor a nyɪ de na nĩe pɔw, ã a na maal'ã ku nyɪ.

²⁵Ì a le nyɪ na ir uraa suɔɔ a Naanmun, a ala ã ɪ nyɪ tere na y'erĩ nɪ nure, nyí de bar ku u. A le a nyɪ saa juu Sãa na mɪ de na a nyɪ cefɔ jiir bar ku nyɪ.

[²⁶Ì a ala ɪ nyaa de bar u wa, a nyɪ saa juu Sãa ma mɪ diere a nyɪ cefɔ jiir bara kurɔ nyɪ wa.”]

²⁷Ba le ta na a Jerujalem, a Jeeju kpe yuɔɔ a be a Naaɲmun puor-yir kpɛɛ puɔ, a baar-lo-ni-bere, a yɛr-kpen-bɔɔnbɔ ni a ni-dierbe wi a u sɛ,

²⁸na soor u: “Nyune fu pɔw a sɔr maala ni a ye le asume? Ala i ku fu a sɔr a fu maala?”

²⁹A Jeeju yel ba: “I na soor nyi na soorfu bɔ-yɛn tɛw. Nyumi wa ku ma a sɔwfu, i na man nyi na a jie ulɔ i na pɔw a sɔr maala ni a ye le ala.

³⁰A Jã-Batii kɔɔ murfu, nyune u yi? A Naaɲmun jie u, mu a nibe jie u? Nyi ku ma a sɔwfu.”

³¹A ba nyɔw i pere yɔɔ taa a ba nɛ, ye le: “A ala i si yel’ã á Naaɲmun jie u yi, u na soor si na á bɔ ine saa sɔw de a Jã yɛrɛ wa?”

³²I a ala i si yel’ã á nibe jie u yi,” ba dãa na jɔɔ a nibe dãbɛ, a-na-i a nibe ba jaa dãa na de a Jã u srɛ i a Naaɲmun yɛr-hiere.

³³A be jie, a ba yel a Jeeju: “Saa bɔw wa.” A Jeeju lieb yel ba: “A maa mi, i kɔ mi yel nyi a jie ulɔ i na pɔw a sɔr maala ni a ye le ala wa.”

Marki 12

¹A Jeeju de na a sukpar lobɔ kuro ba, na u ye le: “Daba kãw sel’ã divɛ-tur a u puo puɔ, i wɔw kolɛ. U mi lãa na tuu ni a tur ala wɔmɔ nɛbfu jie, mɛ ni a yel-gure jaajie, i pãa de ku a po-’wuorbo i yɔ cen a jie.

²A le a ti-wɔmɔ daar na ta, u tũ na a u tũtunɔ a po-’wuorbo bala jie, a u cen a ba ku u a divɛ-tur wɔmɔ ala na i a u ben, u wa ni,

³i-ce a ba nyɔw u fɔb, i ce u bar u kul’i nu-jaala.

⁴U le tũ a u tũtunɔ yɛn-subɔ, i a ulɔ mi, ba nar u na a juu puo, i tu tu u.

⁵U le tũ na tũtunɔ yɛn-subɔ a ba jie go. A ulɔ ulɔ, ba kú u na. Le ba mi maal a tũtunɔ yaw jie. Ba pɔb’ã a nuɲmɛɛ i kú a nuɲmɛɛ.

⁶A bɔ-yɛn cãa na be a u jie na i a u bi-nunaa. U baar’ã tũ u a ba jie i yel: ‘Ba na jɔ na a i bie ulɔ.’

⁷I-ce a po-’wuorbo ye le na taa: ‘Nyɛ! A naa i i a gã-diere. Nyi i a si kú u bar, i de a gãw.’

⁸Ba nyɔw na a u bie kú lob bar a puo cɛcɛw.”

⁹A Jeeju soor’ã: “Bɔ a divɛ-tur ni-kpɛɛ na pãa maal? U na wa na na kú a po-’wuorbo bala bar, i de a puo ku ni-kpeesɪ.

¹⁰Nyaa dãa ’wuor a yɛr-bir’ãa a Naaɲmin Sebe puɔ wa? ‘A kubir ulɔ a dacin-mierbe na dãa jaar bar, le lieb’ã i a kubir ulɔ ba na de yɔw a dacin gber puɔ.

¹¹A Ni-kpɛɛ i maal a le, a si na nye a nyurɛ viele.’ “

¹²A mune a Jufisi ni-berε na bōw ka bala a Jeeju lɔbɔ ni a sukpa, ba buɔɔ na sɔr a u nyɔwfu. Ī-ce ba dāa na jɔ a nibe a dābīε, ĩ bar u ĩ cen.

¹³Ba tū na a Farisi nibe ηmεε ni a jamana Erɔdi nibe banumɔ a Jeeju sē, a ba gu u nyɔw a u nuɔr y'εrīsi puɔ.

¹⁴A ba cen na yel u: "Jājaana, si bōw ka yel-mīε subɔ fu ɪ. Faa 'wuoro a nibe kpee kpee wa, a-na-ɪ fu maa 'wuor a ala a nure na ɪ wa, ĩ-ce fu ma jaana na a nibe a Naaηmun sɔr a yel-mīε puɔ. Sɔr be na be a si na ya a lāpo ku a Orom jaman-kpēε mu sɔr ma be be wa? Si sɛw na si ma ya, mu si taa ma ya wa?"

¹⁵Ī a Jeeju bōw ni ba a poe ayi ba na tere, ĩ yel: "Bō une nyi bure ma a le? Nyi wa ni libi-kur ku ma ĩ je kāa."

¹⁶Ba wa ni na ku u, u lieb soor'ĩ ba: "Ala nii-sɔw ni ala yuor ĩ be tɔ?" A ba yel u: "A Orom jaman-kpēε u."

¹⁷A be jie, a Jeeju yel ba: "Nyi lieb ku a Orom jaman-kpēε a ala na ɪ a Orom jaman-kpēε ben, ĩ mi ku a Naaηmun a ala na ɪ a Naaηmun ben." A nɔε ko ba a u une.

¹⁸A Saduse bala na yel áa kũu-puɔ-irfu ma be be wa, a ba ηmεε wa na a Jeeju sē, ĩ soor u:

¹⁹"Jājaana, a Mowisi seb'ā a u sebe puɔ yel si, a ala ɪ a nure kāw yebe wa kpi na ĩ ce a u pɔw bar a 'waa tere bibiir wa, áa u yebe ú de a pɔw dɔw a bibiir a u yebe ulɔ yuor une.

²⁰Yεεr anuu-n'ayi dāa na be be, a ba kpēε kul'ā pɔw ma dɔw bie wa ĩ kpi,

²¹a u tuuraa de a kpĩ-pɔw ma mi dɔw bie wa ĩ kpi. A le a mi wɔ ni a ata subɔ.

²²A yεεr anuu-n'ayi bala ba jaa ma tɔɔ dɔw bie a ba yebe yuor une wa. Ba kpi na ba jaa, ĩ a pɔw wa pāa bier kpi.

²³A kũusi irfu daar, bala wa ir a kũu puɔ, buor subɔ ĩ na sɔ a pɔw? A-na-ɪ a ba jaa anuu-n'ayi dāa na kul u."

²⁴A Jeeju yel ba: "Nyi bɔr'ā. Bō une? A-na-ɪ nyaa bōw a Naaηmin Sebe y'εrīsi par ni a Naaηmun tuɔfu wa.

²⁵A ledaar ba na ire a kũu puɔ, a dabsi ni a pɔɔbɔ ma le kule taa wa, ĩ-ce ba na wɔ na a saa juu si-tunisi kaarĩ.

²⁶A ala ĩ ɪ a kũusi irfu u, nyaa 'wuor a Mowisi sebe puɔ a jie ulɔ na mana a Tɪ-bile a vūu na 'lere y'εrĩ, a mune a Naaηmun na yel a Mowisi wa? 'Maa ĩ ɪ a Aburaham ni a ljaki ni a Jakɔb Naaηmun.'

²⁷Waa ɪ kũusi Naaηmun wa, ni-mimie Naaηmun u ɪ. Nyi tu na nyurĩ bɔr."

²⁸A y'εr-kpen-bōwnɔ kāw dāa na wɔ a mune ba na cure taa, ĩ mi nye a mune a Jeeju na tur a sɔwfu ni yē, ĩ na u taw ta u ĩ soor: "A y'εr-kpen a jaa puɔ, buor ĩ ɪ a bō-kpēε?"

²⁹A Jeeju yel: “A ulɔ na ɪ a kpɛɛ ɪ na: ‘Israyel nɪɛ, nyí cɛɛ! A Nɪ-kpɛɛ na ɪ a sɪ Naanɲmun, ulɔ u yɛ tɛw ɪ ɪ a Nɪ-kpɛɛ.

³⁰Nunɔ a Nɪ-kpɛɛ na ɪ a fu Naanɲmun nɪ a fu suur u jaa, nɪ a fu puɔ u jaa, nɪ a fu tierũ u jaa, nɪ a fu fãgã u jaa.’

³¹Nyɛ a ulɔ na tuure: ‘Nunɔ a fu tɔ subɔ a fu mɛ kaarĩ.’ Yer-kpɛw ma be be na lɛ gãw a yɛr-kpen asume wa.”

³²A yɛr-kpen-bõwnɔ yel u: “Jãjaana, a viɛɛ na. Yel-mɛ fu yel áa Naanɲmun ɪ na bõ-yen tɛtɛ, á Naanɲmun kpee ma be ɪ a ala ma ɪ a ulɔ tɛw u wa.

³³A Naanɲmun fu na nunɔ nɪ a fu suur u jaa, nɪ a fu tierũ u jaa, nɪ a fu fãgã u jaa, nɪ a fu tɔ subɔ fu na nunɔ a fu mɛ kaarĩ, a ala gãw na a dun ba jaa fu na ma kú lo nɪ a baar, ku a Naanɲmun, ɪ su a vũu a dɪ, nɪ a baar-lo-yele a jaa.”

³⁴A Jeeju nyɛ na a mine u na yɛr’ɪ a kpaarfu ɪ yel u á ‘waa jãa nɪ a Naanɲmun fãw wa. A ala na yi tɔ, nɪɛ ma lɛ ‘la soor u soorfu wa.

³⁵A Jeeju nyɔw na ɪ jaana a nɪɛ be a Naanɲmun puor-yir kpɛɛ puɔ yele: “Mine ɪ ɪ a yɛr-kpen-bõwnɔ ma yel áa Daviti bie a Kirisi ɪ?

³⁶A Daviti mɛ a Naanɲmun Sɛ dãa tɔw u yel: ‘A Nɪ-kpɛɛ Naanɲmun yel’ã a ɪ Nɪ-kpɛɛ: Jɛ a ɪ durĩ loor wa ta nɪ a daar ulɔ ɪ nɔɔ yɔnɔ a fu sama-deme a fu pulɛɛ.’

³⁷A Daviti mɛ buɔɔ u na a u Nɪ-kpɛɛ. Mine u na lɛ tuɔ ɪ a u bie?” A nɪ-yaw cɛɛ na a Jeeju yɛrɪsɪ a numɔ ba.

³⁸U mɪ dãa na jaana ba yele: “Nyí gu nyɪ mɛ a yɛr-kpen-bõwnɔ unɛ, na ma su a cɛcɛ-bɛɛ yuɔɔ nɪ, buɔɔ nɪ a nɪɛ ba jaa ba puoro ba a dar puɔ.

³⁹Ba nu na a nii-sɔw jaajiir a ba puorfu yie puur, mɪ nu nɪ a nɪ-bɛɛ dakɔɔr jur junaafu a fetɪsɪ jie.

⁴⁰Bala ɪ ma bɛɛ a kpɪ-pɔɔɔ yele fara dɪɛ, ɪ ma bõw nɪ suɔr a Naanɲmun kam’ɪ buɔɔ a nɪɛ ba ‘wuoro ba. Yerɪ na dɔɔl’ã a ba juumi, bɛɛɛ.”

⁴¹A Jeeju jnaa na a libie yɔwfu jie par, ɪ ‘wuoro a mine a nɪɛ na waara nɪ a libie yɔnɔ. A tɛraa deme yaw jie yɔnɔ na libie yayaw.

⁴²Kpɪ-pɔw, na nyɛɛ nãw, wɪ na yɔw libi-kure ayi na wɔ tama ayi kaarĩ, na ma tara warbir wa.

⁴³A Jeeju buɔɔ a u par-tuurbe na u yel ba: “Yel-mɛ ɪ yele nyɪ, a kpɪ-pɔw na na nyɛɛ a nãw, yɔw na gãw a bala ba jaa na yɔnɔ a libie a libie yɔwfu jie.

⁴⁴A-na-ɪ a bala ba jaa, a ala ba na dɪ ɪ cɛ ba yɔw, ɪ-cɛ a pɔw ulɔ nɪ a u nãw jaa, u yɔw na a ala a jaa u na dãa tɛɛ bin, gu nɪ a u mɛ.”

Marki 13

- ¹A mune a Jeeju na yi a Naanmun puor-yir kpɛɛ puɔ cere, a u par-tuure kãw yel u na: “Jãjaana, 'wuor nye kusi-vele ka tɔr! Fu nye ma na yi-vele ka tɔr!”
- ²A Jeeju yel u: “Má fu nye na a yi-bere asume! Kusur kãw kɔ loɔ tuɔ dɔɔl uraa a u to subɔ juu wa. A na wel’ã a jaa.”
- ³A Jeeju do na je a Olivi-tur tãw juu na tor a Naanmun puor-yir kpɛɛ, a Pɛr nɪ a Jakɪ, nɪ a Jã, nɪ a Ádire wɪ a bala ba tɛw na sooro u:
- ⁴“Yel sɪ a dabor a yele ala nɔɔ tara, nɪ a bom ulɔ na miile áa yele ala a jaa maala na baara.”
- ⁵A Jeeju nyɔw na ï yele ba: “Nyí gu nyɪ mĩe a nure kɔ wa belĩ nyɪ wa.
- ⁶Nɪbe yaw jie na de na a ï yuor wa nɪ na ba yele a bala ï ɪ a Kirisi, ï ba na belĩ na a nɪbe yaw pɔw.
- ⁷A daar ulɔ nyɪ nɔɔ wono a jeb y’erĩsɪ nɪ a tẽ-nɪdar damfu, nyɪ taa wa uree a dãbĩe nyɔwrɔ nyɪ wa. A sew na a na be a le, ï-ce a kɔ ɪ a tẽw baarfɔ daar ser wa.
- ⁸A-na-ɪ tẽw na nɪbe na ir’ã jebɛ nɪ tẽ-kpee nɪbe, ï a jamana kãw na ir’ã jebɛ nɪ jaman-kpee. A tẽw nɔɔ ðĩine na a ji-burɔ burɔ ï a kɔ kpɛɛ na lo na. ï-ce a ana yele a jaa na wɔ na taa nɪ a walfɔ na nyɔw a pɔw.
- ⁹“Ï a nyɪmɪ, nyí gu nyɪ mĩe. Ba na wa nyɔɔr nyɪ na yɔw a y’er-guorbo nuu puɔ; ba na fɔb’ĩ nyɪ na nɪ kpaarsɪ a puorfɔ yie puɔ, ï na ba buɔl nyɪ cen’ĩ a fãgã deme nɪ a jamansɪ jie a maa ure, a nyɪ na man ba a nyɪ yel-mĩe y’erĩ.
- ¹⁰Ï a sew na a y’er-son na de nĩe ta a bal burɔ burɔ ba jaa baar.
- ¹¹A daar ulɔ ba na wa nyɔwrɔ nyɪ cere nɪ a y’er-guorbo jie, nyí taa gɔr waala a ala nyɪ na wa yele wa, ï-ce nyɪ yel a ala a Naanmun na kurɔ nyɪ a be naan, a-na-ɪ aa ɪ a nyɪmɪ mĩe na y’ere wa, a Naanmun Siɛ u.
- ¹²A yebe na ma yɔw na a ba kú a u yebe, ï a sãa yɔw a ba kú a u bie. A bibiir na ir’ã 'laar a ba dɔɔrbɔ ï yɔw a ba kú ba.
- ¹³A nɪbe ba jaa na 'laar nyɪ na a maa ure, ï-ce a ulɔ na tere a su-varkpara uraa nɪ wa ta nɪ a baarfɔ daar na pɔw na a faafɔ.
- ¹⁴“A lɛdaar ulɔ nyɪ na nyere a bõ-ciiraa ulɔ na sãwna a bom u uraa be a jie ulɔ u na ma sew u be wa, (a ulɔ na 'wuoro a sebe na ú bõw bõw a par), a bala na be a Jude, bá jɔrɔ duoro a tan jur,
- ¹⁵a ulɔ na be a garĩ, u taa suure die puɔ yele defu wa,
- ¹⁶ï a ulɔ na be a puo puɔ, u taa liebe kule kparɔ defu wa.
- ¹⁷Won na nyurĩ na ta a pɔɔ-puor deme, nɪ a bala na tere a bi-pulst a lɛdaar.
- ¹⁸Nyí suɔrɔ a Naanmun a yele ala naa kɔ wa ta a siew wa.

- ¹⁹A-na-ı a bibie ala na ı na a won kpěe daar. A won burɔ ulɔ ma dāa ta ser, wa nyɔw nı a mune a Naanmun na maal a tēw, wa ta nı a yēyērĩ wa, ı a kōɔ loɔ ta a le wa.
- ²⁰A ala ı a Nı-kpěe ma dāa ηmaa a bibie bar wa, nure kōɔ tuɔ cīe wa, ı-ce a bala u na vel ir na u sɔ une, u ηmaa na a bibie ala bar.
- ²¹Ala-ı-sɔ, a ala ı a nure wa yel nyi na: ‘Nyí nye! Ka a Kirisi be!’ mu ‘Beka u be!’ nyi taa wa sɔwrɔ wa.
- ²²A jir-ηma-Kirisisi nı a jir-ηma-yēr-hierbe na ir’ã tunɔ a nɔ-kofu tumɔ miile nı a ba kpěw, buɔrɔ a ala ı ba tuɔ na, ba belĩ nı a bala a Naanmun na vel ir.
- ²³A ala ı a nyumi u, nyí gu nyi mĩe; ı gɔr’ã man nyi a yele ala a jaa nɔɔ tara.
- ²⁴“ı-ce, a daar ulɔ puɔ, a le a won kpěe ulɔ na tol baar, a mɔtōw na liw na pɔw, a cuu kō le caara wa,
- ²⁵a ηmarbie na yi na a sa'llon ı pɔrɔ loro a tene, ı a fāw ala na be a saa juu na dama na.
- ²⁶A ledaar, ba na nye na a Nıbe Bie, u be a dōdɔrĩsı puɔ, nyunyule waara nı fāgã kpěw.
- ²⁷ı u na tũ na a u sı-tunısi a ba kpaarĩ a bala u na vel ir a tēw lōbobo puur a jaa, nyɔw nı a tēw parĩ wa cen na ta nı a tēw iin.
- ²⁸“Nyí bōw a figi tie jaanfu par. A le nyi na nye u u tobo a va'wɔlɔ nyi ma bōw ka a susuur daar tara na.
- ²⁹A le u mı, a nyumi wa nye a yele ala á maala, nyí bōw ka a Nıbe Bie waa daar tara na.
- ³⁰Yel-mĩe ı yele nyi, a yēyērĩ nıbe puɔ, ηmɛe kō wa kpi wa, wa ta nı a ana yele a jaa nɔɔ maala.
- ³¹A sa'llon nı a tene na tol’ã, ı-ce a ı yērĩ ma be tolfu jie fũ wa.
- ³²“Nure ma bōw a una bibir nı a daar ulɔ wa. A saa juu sı-tunısi nı a Nıbe Bie ma mı bōw wa, a Sāa tɛw ı bōw.
- ³³Nyí gu nyi mĩe, nyi taa wa gure wa! A-na-ı nyaa bōw a dabor a daar ulɔ nɔɔ tara wa.
- ³⁴A na wō na taa nı daba kãw na buɔrɔ u yɔ cen tēw kãw. U bar’ã a u yele a jaa yōw a u tūtunbo nuu puɔ, miil’ı ba bō-yene-yene a ba tumɔ, ı yōw a dōdɔr-gure u bōw juurɔ, ı pãa yi cen.
- ³⁵Ala-ı-sɔ nyí juurɔ, a-na-ı nyaa bōw a daar ulɔ a yir subɔ na waara wa. A ala saarĩ ı a jaanvɔr u, mu a tē-porĩ u, mu a nɔdɛe kuon daar u, mu a dũ'wulĩ baaraa u,
- ³⁶u taa wa puurĩ nyi a gũɔ puɔ wa.

³⁷A ala ï na yele nyi, a nibe ba jaa ï yele kuro, nyi juuro!”

Marki 14

¹A Paki ni a Bur-Puor Feti dāa na ce bibie ayi. A baar-lo-ni-bere ni a yer-kpen-bɔɔnbɔ buɔɔ na a mune ba na ure ï sɔɔɔ nyɔwɔ a Jeeju kuro.

²A-na-ɪ ba dāa na yele taa: “A taa ɪ a feti daar wa. A ala ma ɪ le u wa, a nibe na ir’ā dama a tēw.”

³A mune a Jeeju na be a Betani, a Sumō ulɔ na ɪ a kōw yir, na u je a dib par, pɔw kāw wɪ ni na a kã-nyu-vilaa na ma kpeme a dafu ɛ wa, ba na buɔɔ a naar na sew a kubir yole, na u ŋme a yole puo ï kpaar a kãa yɔɔɔ a Jeeju juumi.

⁴Á nibe bala na be a be, a ŋmɛɛ nye na suur ï yele taa: “Bō ɪ a ba de a kãa sãw bar a le?”

⁵A-na-ɪ u naa tuɔ na de a una kã-nyu-vilaa da war ture ljaata ni dɔɔɔ, ï de a libie ku a nãw deme,” ï na ba vavire a jur yɔɔɔ a pɔw.

⁶ĩ-ce a Jeeju yel: “Nyí bar u. Bō une nyi dama u a le? U maal’ā vilaa a ï jie.

⁷A-na-ɪ nyi lāa na be taa ni a nãw deme a daar a jaa, ï nyi na tuɔ na maal ba a vilaa a daar le nyi na buɔɔ, ĩ-ce a maa, maa beree a nyi sōw a daar a jaa wa.

⁸A pɔw naa maal’ā a ala u na dāa tuɔɔ maala. U gɔr’ā je ma a kãa gbɛɛrĩ a ï ĩgan a ũufu une.

⁹Yel-mĩe ï yele nyi, a le ba nɔɔ mana a yer-son naa a jiir a jaa, ba nɔɔ mɪ man’ā a ala a pɔw na na maal, a ba kō wa hiin u wa.”

¹⁰A Judas Isikaryɔɔɔ na ɪ a Jeeju par-tuurbe pie-n’ayi yer subɔ cen’ā a baar-lo-ni-bere sē a Jeeju juu defu.

¹¹A mune ba na wō a le, a numɔ ba na a ba pulĩ yel a ba na ku u na libie, u nyɔw ï buɔɔ a mune u na ure ï yɔɔɔ u a ba nuumi.

¹²A Bur-Puor feti bibir dādāw, a mune ba na kuro a Paki peli, a Jeeju par-tuurbe soor u na: “Nyune jie fu buɔɔ sɪ cen na gbɛɛrĩ fu a Paki feti dib?”

¹³U tū na a u par-tuurbe ayi ï yel ba: “Nyí cen a tēw puɔ; nyi na tuor’ĩ na daba kāw na tuo kōɔ ni yuor. Nyí tuure u,

¹⁴ĩ a jie ulɔ u na wa kpɛɛɛ, nyí yel a yir subɔ: A jãjaana yel’ā a sɪ soor fu á nyune a die be, áa jie ulɔ u na dɪɛ a Paki Feti dib ni a u par-tuurbe.

¹⁵U na miil nyi na bɔɔpiɛn die ba na bōw gbɛɛrĩ vilaa. A be nyi na maal a dib a sɪ une.”

¹⁶A u par-tuurbe bala cen’ā a tēw puɔ na ba nye a yele a be a mune u na dāa yel ba, ï na ba maal a Paki feti dib.

¹⁷A jaanɔɔɔ, a Jeeju ni a u par-tuurbe pie-n’ayi ta na a be.

18 Ì a mune ba na je dure a dib, a Jeeju yel ba na: “Yel-mĩe ì yele nyi, a nyumi na dure ni ma a dib, bõ-y'en be na a nyi sōw nɔɔ diere ma a juu.”

19 A sube sãw na a u par-tuurbe a ba nyɔw ì sooro u bõ-y'ene-y'ene: “Maa u mu?”

20 U yel ba: “A nure ulɔ be na a nyumi pie-n'ayi sōw, a ulɔ na tune bara ni ma a laa puɔ.

21 A Nibɛ Bie na kpi na tu ni a mune a na dãa seb a Naaɲmin Sebɛ puɔ a u ne. Ì-ce nabier na pɔw na a una nure na diere a Nibɛ Bie juu. A nure ulɔ, a bala ma dãa dɔw u wa, a naa sa u na.”

22 A le ba na cãa be a dib juu, a Jeeju de na a buru puor a Naaɲmin yɔ̃w, ì ku a u par-tuurbe ì yel ba: “Nyí de 'wɔb. A naa ì a ì ìgan.”

23 A le u mi de a divẽ ni a ɲman puor a Naaɲmin yɔ̃w, ì de ku ba a ba nyu ba jaa.

24 A Jeeju yel ba: “A naa ì a ì jũ, a jũ ala nɔɔ cire cɔɔɔ a pulĩ-taa a Naaɲmin na pulĩ ni a ni-yaw.

25 Yel-mĩe ì yele nyi, maa be na le nyu a divẽ wa tara ni a bibir ulɔ ì nɔɔ nyuure a divẽ paalaa a Naaɲmin fãw puɔ wa.”

26 Ì a le ba na ce a puorfɔ feti yele baar, ba yi na cen a Olivi-tur tãw juu.

27 A Jeeju yel'ã a u par-tuurbe: “Nyi na bul'ã faa nyi jaa ì jɔ ì ce ma, a-na-ɪ a seb'ã a Naaɲmin Sebɛ puɔ: ‘Ì na ɲme na a dɔ-cunaa kú, ì a piir jɔ yaarĩ.’

28 Ì-ce a maa wa ir a kũu puɔ, ì na de nyi na nĩe cen na gu nyi a Galile.”

29 A Pɪer yel u: “A ala saarĩ a ba jaa na bul'ã faa ì jɔ, a maa, maa be na jɔ wa!”

30 A Jeeju yel u: “Yel-mĩe ì yele fu, a dɪnaa tɪsɔw naa, a nɔraa kɔ kɔ gbɛɛ ayi ser wa, ì fu na gɔr'ã curĩ gbɛɛ ata á faa bɔw ma wa.”

31 A Pɪer le bɔw yel'ĩ kpɛw: “A ala saarĩ a sew na ì na lãa kpi ni fu, aa be ì na curĩ fu wa.” Ì a par-tuurbe ba jaa mi yel a le.

32 Ba cen'ã na ta a jie ulɔ ba na buɔɔ a Jesemane, u yel a u par-tuurbe: “Nyí je a ka, ì ì cen na suɔr a Naaɲmin.”

33 Ì na u tere a Pɪer ni a Jakɪ ni a Jã cen'ĩ a nii-sɔw, a pulĩnye nyɔw ì vɔɔɔ u, lãa nyurĩ dama ni u a tierĩsi,

34 u yel ba: “Ni-sɔbaa nyurĩ na kpe ma wɔ taa ni ì na kpi na. Nyí uraa a ka; nyi taa wa gure wa.”

35 Ì na u taw jãa fũ, ì kpa pɔw a nii-sɔw a tene, ì suɔr a Naaɲmin, a ala a na tuo na, ú a won ulɔ u tɔl, ì ce u bar.

36 U yel'ã: “Ì Sãa, fu tuo na a yele a jaa. l a tuo ɲman na u na jãa ni ma, ì a taa a mune ì na buɔɔ wa, ì-ce a a mune fu na buɔɔ.”

37U lieb'ã wa a u par-tuurbe ata jie, na u nye ba a ba gure, u yel a Pter: "Sumõ, fu gure na? Faa tɔɔ je ni mimir leer-bõ-y'en wa?"

38Nyɪ taa gure wa. Nyí suɔɔ a Naanmun, kō wa kpe a burfu puɔ wa. A nɛɛ sɛ buɔɔ na a son maalfu, ã-cɛ a ãgan bal'ã."

39Ĩ na u le cen ĩ suɔɔ a Naanmun, na u le bõw y'ɛr a y'ɛrĩ ulɔ naa.

40U le lieb'ã wa a ba jie, na u nye ba a ba gur, a-na-ɪ a gũɔ dãa na nyurĩ tere ba; a baa dãa bõw a ala ba na yeke u wa.

41U le lieb'ã wa a gbɛɛ ata unɛ na u yel ba: "Nyɪ cãa na be tɔ a gũɔ puɔ? A baar'ã! A daar ta na. Nyí nye! Ba na nyɔw na a Nɪbe Bie y'õw a maal-faar deme nuumi.

42Nyí ir a sɪ cen! A ulɔ na diere ma a juu tara na ka."

43A le a Jeeju na cãa y'ɛrɛ, a Judasɪ na ɪ a u par-tuurbe pie-n'ayi y'en subɔ ta na a be, ĩ lãa be ni nɪbe na tere bãjinsɪ ni gudɛɛ, a baar-lo-nɪ-bere ni a y'ɛr-kpen-bɔɔnbɔ ni a ni-dierbe na tũ.

44A ulɔ na diere a Jeeju a juu dãa na miil a nɪbe bala a jume ulɔ ba na bõwnɔ ni a Jeeju. U yel'ã: "A ulɔ ĩ nɔɔ worĩ, ulɔ u. Nyí nyɔw u na nyɪ bõw tere u cen'ĩ."

45A le a Judasɪ na tɔɔ cãa ta, u taw na gbur a Jeeju, ĩ yel u: "Jãjaana!" ĩ na u worĩ u,

46a nɪbe bala ta nyɔw u.

47Ĩ-cɛ a nɛɛ kãw na be a be vũɔ na a u bãjine cɛ ni a baar-lo-nɪ-kpɛɛ tũtunɔ toor ŋmaa bar.

48A Jeeju lieb yel a nɪbe: "Nyanyuur ĩ ɪ a nyɪ wa ni a bãjinsɪ ni a gudɛɛ na nyɔwɔ ni ma mu?"

49A bibie a jaa ĩ ma dãa na be be a Naanmun puor-yir kpɛɛ puɔ mana nyɪ a Naanmun y'ɛrĩ, ĩ nyaa dãa nyɔw ma wa. ĩ-cɛ a ala ta na a na ɪ a mine a Naanmun y'ɛrĩ na dãa yel."

50A u par-tuurbe ba jaa bar u a be ĩ jɔ.

51Polbile kãw dãa na tuure u ĩ vaar gãw tɛw, a ba nyɔw u,

52u mur a gãw bar ĩ jɔ ni ãgan bãbuol.

53Ba taw na a Jeeju cen'ĩ a baar-lo-nɪ-kpɛɛ jie. A be a baar-lo-nɪ-bere ni a Jufisɪ ni-dierbe ni a y'ɛr-kpen-bɔɔnbɔ ba jaa na kpaarĩ taa.

54A Pter bier'ã tu a Jeeju na u cen na ta kpe a baar-lo-nɪ-kpɛɛ yir gbalĩ puɔ, na u lãa je ni a tũtunɔ 'wuoro a vũu.

55A baar-lo-nɪ-bere ni a y'ɛr-guor-nɪ-bere ba jaa buɔɔ na y'ɛrĩ ba na dɔɔlɔ a Jeeju juu, ĩ tuɔɔ nyere a sɔr kúɔ u, ĩ ba bɔ na faa.

⁵⁶A-na-ı a nı-yaw dāa na ɲmara a jir-kara yɔɔɔ v, ɪ a ba y'ērɪsɪ ma dāa tuure taa wa.

⁵⁷A nɪɛ ɲmɛɛ pāa ir ɲma jir-kara yɔɔw a Jeeju, na ba yel:

⁵⁸“Sɪ wō na v yel á v na wɛl'ā a Naanɲmin puor-yir kpēɛ na bar a nɪɛ na mɛ, ɪ a bibie ata sōw, v na lɛ mɛ na bō-kpee a nɪɛ na ma maal wa.”

⁵⁹Ba saarɪ na ye le, ɪ a ba y'ērɪsɪ ma dāa tuure taa wa.

⁶⁰A baar-lo-nɪ-kpēɛ pāa ir uraa a nɪɛ ba jaa nii-sōw ɪ soor a Jeeju: “Faa ye le bom wa? Bō y'ērɪ a nɪɛ basumɛ dɔɔɔ fu a lɛ?”

⁶¹ɪ a Jeeju sine. 'Waa haa nuɔr y'ēr y'ērɪ fū wa. A baar-lo-nɪ-kpēɛ lɛ bōw soor v: “Fūv ı a Kirisi na ı a Naanɲmin ulɔ sɪ na puoro Bi-daba?”

⁶²A Jeeju yel: “ɔɔ, maa v. Nyɪ nɔɔ nyɛ na a Nɪɛ Bie v jɛ a Fāw Subɔ durɪ loor, ɪ nyɪ nɔɔ mɪ nyɛ v na v be a dōdɔrɪsɪ puɔ waara.”

⁶³A ala unɛ, a baar-lo-nɪ-kpēɛ ɓer a v cēcene bar ɪ yel: “Bō unɛ sɪ lɛ cāa buɔɔ y'ermanba go?”

⁶⁴Nyɪ wō na a mɪnɛ v na sāw a Naanɲmin yuor. Mɪnɛ nyɪ tɪɛɛ?” Á ba jaa yel á v sɛw na na kpi.

⁶⁵A bana nɪɛ ɲmɛɛ nyɔw ɪ puɔɔ a nateer yɔɔɔ v, ɪ pɔw v a nii-sōw, tuɔɔɔ tuɔɔɔ nɪ v a nu-gbule ye le nɪ v: “Bōw a bala na ɲme fu,” ɪ cɛ v ku a parsādiele a ba ɓa ɓa v.

⁶⁶A lɛ a Pɪɛr na dāa cāa be a pulēɛ a gbalɪ puɔ, a baar-lo-nɪ-kpēɛ tūtū-poole kāw ta na nyɛ v na 'wuoro a vūu,

⁶⁷ɪ 'wuor v bōw ɪ yel v: “A fūv, fu mɪ dāa na lāa be nɪ a una Najareti Jeeju.”

⁶⁸A Pɪɛr curɪ ɪ yel: “Maa bōw a tɛw wa. Maa bōw a ala fu na buɔɔ fu yel wa,” ɪ na v cen yi a yēw a dōdɔr nuɔr par, a nɔraa kokolɪ.

⁶⁹A tūtū-poole nyɛ v, ɪ lɛ bōw mana kuɔ a nɪɛ bala na uraa a be ye le nɪ: “A daba na ı na a ba tɔ subɔ,”

⁷⁰a Pɪɛr lɛ bōw curɪ. A ı na fū, a nɪɛ bala na be a be yel v: “Yel-mīɛ v, fu surɪ na ı a ba tɔ subɔ, a-na-ı fu ı na a Galile nɪɛ.”

⁷¹A Pɪɛr nyɔw ɪ pɔɔ yɔɔɔ a v mīɛ buɔɔ nɪ a Naanɲmin yuor ye le nɪ: “Maa bōw a daba ulɔ nyɪ na ye le wa.”

⁷²A jie naan, a nɔraa lɛ tu na kō a ı gbɛɛ ayi, a Pɪɛr tɪɛr bōw nɪ a ala a Jeeju na dāa yel v: “A nɔraa kō kō gbɛɛ ayi sɛr wa, ɪ fu na gɔr'ā curɪ gbɛɛ ata a faa bōw ma wa.” A Pɪɛr tōɔ cɛ a kuon.

Marki 15

- ¹A dũ'wulĩ baaraa pipi, a baar-lo-ni-bere ni a ni-dierbe ni a y'er-kpen-bɔɔnbɔ, ni a y'er-guor-ni-bere ba jaa duo na ã mana taa. A ala ã baar, ba yɔ̃w na a ba lũ a Jeeju cen'ĩ na ku a Pilatı.
- ²A Pilatı soor u: "Fũu ã ı a Jufisi jamana?" A Jeeju yel u: "A le fu yel."
- ³A baar-lo-ni-bere y'ere na y'er-faar yaw dɔɔlɔ a u juu,
- ⁴ala-ĩ-sɔ a Pilatı le bɔ̃w soor u: "Faa y'ere y'erĩ wa? Fu wɔ̃ na a y'er-faar ala ba na dɔɔlɔ a fu juu!"
- ⁵ĩ a Jeeju ma le y'er y'erĩ fũ wa, a ko a Pilatı nuɔr.
- ⁶A Pakı fetı daar, a Pilatı ma bar'ã a kasu nre ulɔ a nibe na ma suɔr u.
- ⁷Daba dãa na be be a kasu puɔ ã dı Barabası. Ba lũ na a ulɔ ni a u tɔ deme yɔ̃w a kasu puɔ a-na-ı ba kú na nre a ledaar ba na ir jebe ni a fãgã deme.
- ⁸A nibe cen'ã a Pilatı sã na ba nyɔw ã suɔrɔ u a u maal ba a ala u na ma dãa maala ba.
- ⁹A Pilatı soor ba: "Nyı buɔrɔ na ã bar a Jufisi jamana ku nyı mu?"
- ¹⁰A-na-ı u bɔ̃w ka nyube be na a baar-lo-ni-bere jie, ala-ĩ-sɔ a ba nyɔw a Jeeju wı ni a u sã.
- ¹¹ĩ-ce a baar-lo-ni-bere tɔ na a nibe yɔ̃w a ba suɔr a Pilatı a u ẽẽ bar a Barabası ku ba,
- ¹²a Pilatı le soor ba: "A ala ã ı a le u, bɔ̃ nyı buɔrɔ ã ı ni a ulɔ nyı na buɔlɔ a Jufisi jamana?"
- ¹³A ba wuur ã yel u: "Kpa u yaal a ni-ku-daa juu!"
- ¹⁴A Pilatı soor ba: "Mine? Fãa buor u maal?" A ba le bɔ̃w wuur'ĩ kpẽw: "Kpa u yaal a ni-ku-daa juu!"
- ¹⁵A Pilatı buɔrɔ na u maal a numɔ a nibe bala, ala-ĩ-sɔ u bar a Barabası ku ba, ã ı a sɔdaalsı a ba fɔb a Jeeju, ã ce cen'ĩ a ni-ku-daa juu a kpafu jie.
- ¹⁶A sɔdaalsı taw na a Jeeju cen na kpe ni a gbalĩ puɔ, a le yel'ã áa jamana yir ba cen'ĩ u, ã na ba buɔl a ba sɔdaal-taar ba jaa.
- ¹⁷Ba su na a Jeeju a kpar-jiew, ã vilĩ guur sapi kpa u a juumi,
- ¹⁸ĩ nyɔw ã puoro u yele ni: "Jufisi jamana yaa! Sı puor fu na."
- ¹⁹ĩ na ba ɲmeere u a juu ni a pã-bir ã puoro a nateer yɔ̃wɔ u, ã loro gbure a dume a u nii-sɔw.
- ²⁰A le ba na la la u baar, ba yaa na a kpar-jiew, ã le su u a u mĩe cēcene. A ala ã baar ba pãa na taw u yi cen'ĩ a ni-ku-daa juu a kpafu jie.

- ²¹A Suren-têw nure kãw na di Sumõ, na ɪ a Alesãdire ni a Urufusi sãa, tol'ã cen a puo puo, ɪ waara, a sɔdaalsɪ fer u yõwu de a Jeeju ni-ku-daa tuo.
- ²²Ba taw na a Jeeju cen'ɪ a jie ulɔ ba na buɔɔ a Gɔlgota, a le yel'ã a "Ju-ɲman jie".
- ²³A be, ba dãa na buɔɔ ba ku u a divẽ ba na nyakarɪ ni a tũ ba na buɔɔ mur, ɪ a Jeeju ma sɔw nyu wa.
- ²⁴Ba kpa u na yaal a ni-ku-daa juu, ɪ de a u cẽcene po. Gbãbie ba dãa lɔɔ bõwnɔ ni a bala na diere a cẽcene.
- ²⁵A dũ'wulɪ baaraa, a le a mɔtõw na cãa pur duoro, lɛdaar ba kpa u yaal a ni-ku-daa juu.
- ²⁶Ba sɛb'ã sɛbe yaal a u ju-sõw, na miile a u 'laarfɔ par. Nye a mune ba na sɛb: Á Jufistɪ jamana u.
- ²⁷Ba mɪ kpa na nyanyube ayi a ni-ku-dar jur a Jeeju lɔbobo puo, bõ-y'en a u durɪ loor, a kãw a u gubaa loor.
- [²⁸A maal'ã a le tuure ni a mune a na sɛb a Naanmun Sɛbe puo: "Ba sɔr u na yõw a ni-faar puo."]
- ²⁹A sɔ-tolɔ gɔɔɔ na a jur, turɔ ni u yele: "A fũu na buɔɔ fu wel a Naanmun puor-yir kpẽɛ, ɪ le mɛ a bõ-kpee a bibie ata puo!
- ³⁰Fãa a fu mĩɛ, suu a ni-ku-daa juu."
- ³¹A le naan, a baar-lo-ni-bere ni a y'er-kpen-bɔɔnɔ mɪ kpere u, na ba yele ni taa: "U fãa na a nɲmɛɛ, ɪ ma le tuɔɔ faara a u mĩɛ wa.
- ³²A fũu Kirisi, na ɪ a Israyel jamana! Suu a ni-ku-daa juu a yẽy'erɪ, a sɪ na nye ɪ sɔw de fu." A bala ba na lãa kpa yaal'ɪ a Jeeju mɪ turɔ u na.
- ³³A mɔtõ-tuo daar, a wɛr liw na pow a jiir a jaa, lɛɛ wa ta ni a mɔtõw gɔrfɔ daar.
- ³⁴ɪ a mɔtõw gɔrfɔ daar, a Jeeju wuur'ã ni kpẽw: "Elo! Elo! Lama sabatani?" A le yel'ã: "ɪ Naanmun! ɪ Naanmun! Bõ ɪ a fu jaar ma bar?"
- ³⁵A nibe nɲmɛɛ na uraa a be wonaa na, ɪ na ba yel: "Nyí cɛɛ! A y'er-hiere Eli u buɔɔ."
- ³⁶A y'en subɔ a ba puo jo na cen na bɪ a tabi-'luɔɔ ni a bom murũ, kur'ɪ a bẽbɛmɛ tur a Jeeju a u nyu, ɪ yel: "Nyí uraa le, a sɪ je kãa ala ɪ a Eli na wa na yaw u a ni-ku-daa juu suu ni."
- ³⁷ɪ a Jeeju wuur'ã ni kpẽw, ɪ ɲmaa a vuurũ.
- ³⁸A Naanmun puor-yir kpẽɛ cẽcen ber'ã ayi, a sallon wa ta ni a tene.
- ³⁹A Orom sɔdaal-ni-kpẽɛ na dãa uraa a Jeeju nii-sɔw, nye na a mune u na kpi, ɪ yel: "Sɛɛ jaa! A daba na dãa na surɪ ɪ a Naanmun Bie."

⁴⁰A pɔɔɔɔ ɲmɛɛ mi dɔ̃a na be be uraa a nɔdaa ɛ ʼwuoro. A bana pɔɔɔɔ sɔ̃w, a Madala Maaru be na be, ni a Maaru ulɔ na ɛ a Jakɪ bile ni a Jojesɪ mɔ̃, ni a Salome.

⁴¹Ba dɔ̃a na tuure a Jeeju a lɛdaar u na be a Galile, na ba sũono u. A pɔɔ-yaw ɲmɛɛ mi be na be na dɔ̃a pɔw u do ni a Jerujalem.

⁴²A jaanvɔr ta na na ɛ a gbɛɛrɛfu bibir. A lɛ yel'ɔ̃, ɔ̃a bibi-ciiraa walfu dayen.

⁴³A Jojesu, na ɛ a Arimate-tɛw nɛɛ ta na. U be na a Jufisi yɛr-guor-nɛ-bɛɛ sɔ̃w a ba yɔɔɔ u, ɛ u mi dɔ̃a cɛɛ a Naanmun fɔw waa. U nyɔw na nyɔ̃a ɛ cen a Pulatɪ sɛ, na u svɔr a kũu.

⁴⁴A nvɔr ko na a Pulatɪ a mɛɛ a Jeeju na kpi a lɛ a fɔfɔw, u buɔl a sɔdaal-nɛ-kpɛɛ, na u soor u ɔ̃a kam'ɔ̃ a Jeeju na kpi mu?

⁴⁵A lɛ a sɔdaal-nɛ-kpɛɛ na miil u u bɔw a par, u ku na a Jojesu sɔr u de a Jeeju.

⁴⁶A Jojesu da na cɛcen, cen'ɛ na yaw ni a kũu a nɛ-ku-daa juu suu ni, ɛ de a cɛcen vilɪ pɔw u, cen'ɛ ũu a yaa kɔw puɔ ba na kpu a kubir puɔ, ɛ bilɪ a kubir kpɛɛ pɔw a yaa nvɔr.

⁴⁷A Madala Maaru ni a Maaru ulɔ na ɛ a Jojesɪ mɔ̃, ʼwuoro na a jie ulɔ ba na uune u.

Markɪ 16

¹A lɛ a bibi-ciiraa dayen na tɔl baar, a Maaru na yi a Madala ni a Maaru ulɔ na ɛ a Jakɪ mɔ̃, ni a Salome da na a kɔ-nyu-vɔlaa cere ni a kũu jefu mɛ.

²A jumaasɪ bibir dũ'wulɪ baaraa, a lɛ a mɔtɔw na cɔ̃a pure, ba cen'ɔ̃ a yaa puɔ.

³Ba dɔ̃a na sooro taa yele: “Ala na bilɪ sɪ a kubir a yaa nvɔrɪ bar?”

⁴ɛ a lɛ ba na duɔ ʼwuor, ba nyɛ na a kubir ulɔ na dɔ̃a bɛɛ ma ɛ wa u bilɪ gɔ̃ a lɔboorɪ.

⁵A lɛ ba na kpɛ a yaa puɔ, ba nyɛ na polbile kɔw na su kpar-pɔlaa u jɛ be a durɪ loor, a pulɪnyɛ vɔɔ ba.

⁶ɛ-cɛ u yel ba na: “Nyɪ taa ɛ a pulɪnyɛ vɔɔɔ nyɪ wa. Má a Najaretɪ Jeeju ulɔ ba na kpa yaal a nɛ-ku-daa juu nyɪ buɔɔ. ʼWaa cɔ̃a a ka wa. U ir'ɔ̃ a kũu puɔ. Nyɪ ʼwuor nyɛ a jie ulɔ ba na dɔ̃a gaal u.

⁷ɛ a yɛyɛrɪ na, nyɪ cen na yel a u par-tuurbe lɔ̃a ni a Pɛr á u na de na nɛ cen na gu nyɪ a Galile. Be nyɪ na nyɛ u a mɛɛ u na dɔ̃a yel nyɪ.”

⁸Ba yi na a yaa puɔ, a nvɔr ko ba a ba bɛɛ, ɛ na ba yɔ̃w gbɛɛ jɔ. Baa yel bom ku nɛɛ wa, a-na-ɛ dɔ̃bɛ dɔ̃a na gɔw ba.

[⁹A Jeeju ir'ɔ̃ a kũu puɔ a jumaasɪ dũ'wulɪ baaraa, na u de nɛ nyɪ a Madala Maaru ulɔ u na dɔ̃a diw a kɔtɔnsɪ anuu-n'ayi a u puɔ bar.

¹⁰A Maaru cen'ɔ̃ na man ku a bala na dɔ̃a ɛ a Jeeju lɔ̃a-yuɔrɔɔ, na be a ni-sɔbaa puɔ kono ni.

¹¹Ĩ-ɛɛ a lɛ ba na wõ v yel áa Jeeju ir'ã ɪ nɪ-mimir v nyɛ v, baa dǎa sɔw wa.

¹²A ala na yi tɔ, a v par-tuurbe ayi be na a sɔr juu cere a tẽ-bile kǎw pɔɔ, v nyur ba a be, be kpee.

¹³Ba lɛb'ã wa na man a ba tɔ deme a lɛ, ĩ a baa cǎa sɔw wa.

¹⁴A Jeeju pǎa na bɛr nyur a v par-tuurbe pie-nɪ-bõ-y'en a lɛ ba na be a dib par, ĩ na v ful ba a ba yɔ̃w-nyǎa faafu unɛ, nɪ a mɛnɛ a ba suur na kpɛmɛ, a-na-ɪ baa dǎa sɔw a mɛnɛ a nɪbɛ bala na dǎa nyɛ v v ir a kũu pɔɔ wa.

¹⁵Ĩ na v yel ba: “Nyí yɔ a tẽ-daa v jaa juu, hier a Naaɲmɪn y'ɛr-son ku a nɪbɛ ba jaa.

¹⁶A ulɔ na wa sɔw ĩ a ba mur v a kũɔ, v na pɔw na a faafu, ĩ a ulɔ na ma sɔw wa, y'ɛrĩ na dɔɔl'ã a v juu.

¹⁷Ĩ nyí nyɛ a nɔ-kofu tumɔ ala na wa tuure a bala na sɔw: ba na de na a ĩ yuor diw nɪ a kɔ̃tɔnsɪ bar, ba na y'ɛrɛ na y'ɛr-bulsɪ,

¹⁸ba nɔɔ bib'ã a wur ĩ a ala ɪ ba wa nyu na a bom na tɛrɛ a low, a kɔ̃ maal ba bier wa. Ba na ma dɔɔl'ã a baalsɪ a nur a ba kpɛmɛ.”

¹⁹A mɛnɛ a Nɪ-kpɛɛ Jeeju na y'ɛr'ĩ ba a lɛ baar, a Naaɲmɪn maal v na v do a saa juu jɛ be a v durĩ loor.

²⁰Ĩ a v par-tuurbe yi yuɔɔɔ a jiir a jaa hiere a y'ɛr-son. A Nɪ-kpɛɛ dǎa na sũono ba a tun ulɔ pɔɔ ĩ maala a nɔ-kofu tumɔ miile nɪ a nɪbɛ áa ala ba na yele ɪ na yel-mĩɛ.]

Luki

Luki 1

- ¹ Ì baraa Towful! Nɪ-yaw dɪ na tuo Ì seb a yelee ala na maal a sɪ sɔw.
- ² A be na a lɛ a mɛnɛ a yel-mɛnɛ yɛr-manba na man ku sɪ a wɔ, na ɪ a bala na dɔa nye nɪ a ba mimir, wa nyɔw nɪ a nyɔwfu daar, Ì mɪ ɪ a Naanmun yɛr-son tɔtunbo.
- ³ Ala-Ì-sɔ a maa mɪ, Ì mɪ bɔw na 'lo a yelee a jaa, cen'ɪ na ta a nyɔwfu jie, Ì buɔɔ Ì seb fu a mɛnɛ a yelee na tu taa,
- ⁴ a fu na tuo bɔw ka a jaanfu ala fu na pɔw ɪ na yel-mɛnɛ.
- ⁵ A lɛdaar a ɛrɔdɪ na dɔa ɪ a Jude jamana, a Naanmun baar-loro yɛn subɔ be na be na dɪ a Jakarɪ, na be a baar-lorbo bala ba na buɔɔ a Abiya ji-gbulɪ puɔ. A u pɔw ba buɔɔ a Elijabetɪ na mɪ ɪ a Naanmun baar-loro bi-pɔw.
- ⁶ A ba jaa ayi ɪ na nɪ-torisi a Naanmun nii-sɔw, Ì jɔɔ a Nɪ-kpɛɛ yɛr-kpɛn nɪ a u yɛrɪsi a jaa.
- ⁷ Ì-cɛ baa dɔa tɛrɛ bie wa, a-na-ɪ a Elijabetɪ ɪ na pɔw ab, Ì a ulɔ nɪ a Jakarɪ yomo dɔa tol.
- ⁸ A daar ta na a Jakarɪ nɪ a u lɔa-tunbo jew taa a tumɔ, u be a Naanmun nii-sɔw a lɛ, tunɔ a u baar-lo-tumɔ.
- ⁹ Gbãbie ba lɔb vel u ir tu nɪ a mɛnɛ a ba baar-lo-tumɔ na be, u kpɛ a Nɪ-kpɛɛ puor-yir kpɛɛ na u yɔw a tɪn-nyu-vɔlaa a vɔu puɔ a dɪ.
- ¹⁰ A nɪ-yaw uraa na be a yɛw suɔɔ a Naanmun a tɪn-nyu-vɔlaa dɪfu daar.
- ¹¹ A Nɪ-kpɛɛ sɪ-tunaa nyir'ã a Jakarɪ, na u uraa a tɪn-nyu-vɔlaa dɪfu jie a durɪ loor.
- ¹² A lɛ a Jakarɪ na nye u, a u suur dama u na, Ì a pulɪnye vɔɔɔ u.
- ¹³ Ì-cɛ a sɪ-tunaa yel'ã: "Jakarɪ! Taa jɔɔ dɔbɛ wa. A-na-ɪ a Naanmun sɔw na a fu suɔrfu. A fu pɔw Elijabetɪ na dɔw na dabile, fú pur u a yuor Jã.
- ¹⁴ Nɔɔ na nyɔw fu na a fu cɛɛ, Ì a na mɪ numɔ na a nɪ-yaw a u dɔwfu unɛ.
- ¹⁵ A-na-ɪ u na ɪ na gɔdaa a Nɪ-kpɛɛ nii-sɔw. U kɔ wa nyu a divɛ nɪ a dɔ-tuo fɪ wa; Ì wa nyɔw nɪ a bile ulɔ puɔ tɛrefu daar, u na sɛw nɪ na a Naanmun Siɛ.
- ¹⁶ U na maal'ã a Israyel nɛɛ yaw jie a ba lɛ lɛɛb wa a ba Nɪ-kpɛɛ Naanmun jie.
- ¹⁷ U na de na a Nɪ-kpɛɛ nɛɛ cen'ɪ a Naanmun Siɛ ulɔ nɪ a fãgã ulɔ a Eli na dɔa tɛrɛ. U na lɛɛb'ã a saanba subɛ a ba ɪ bɔ-yɛn nɪ a ba bibiir, Ì mɪ lɛɛb a to-wownbo yɛ, a ba na tɛrɛ a nɪ-torisi yɛ; u na maal'ã a nɛɛ a ba gbɛɛrɪ a ba mɛnɛ a Nɪ-kpɛɛ unɛ."
- ¹⁸ A Jakarɪ soor a sɪ-tunaa: "Mɛnɛ Ì na ɪ Ì bɔw ka a ɪ na yel-mɛnɛ? A-na-ɪ Ì kor'ã, Ì a Ì pɔw yomo mɪ tol."

¹⁹A si-tunaa yel u: “Maa ï i a Gabiyel na ma uraa a Naanmun nii-sow. A ulɔ ï tũ ma a ï wa y’er’i fu, ï man fu a y’er-son na.

²⁰Nye! A nuor na kpal fu na, fu kɔ tuɔ y’er y’erĩ wa ta ni a bibir ulɔ a ana ye le na maala wa. A-na-i faa sow ni puor a ï y’erĩ na sew a maal a daar ï wa ta wa.”

²¹A nbe bala cãa na uraa gu a Jakari, a nɔe ko ba a mune u na kam a Naanmun puor-yir kpɛɛ puɔ a le.

²²A le u na yi, 'lwaa dãa tuɔɔ y’ere ni ba wa, a ba bõw ka bom nyir u na a Naanmun puor-yir kpɛɛ puɔ. A nur u mune ni ba, ï 'lwaa tuɔɔ y’ere wa.

²³A le a u Naanmun puor-yir kpɛɛ tumɔ jewfu bibir na ta, u yi na kul a u yir.

²⁴A i na fũ ï a u pɔw Elijabeti tere puɔ na u soolĩ ni cur anuu,

²⁵yele ni: “Nye a ala a Ni-kpɛɛ na maal a ï jie. A daar ta na, u 'lwuor ma, ï ir a ï vĩ ulɔ ï na dãa tere a nbe nii-sow.”

²⁶A le a Elijabeti na tere a u puɔ maal’i cur ayuɔb, a Naanmun tũ na a u si-tunaa Gabiyel a Galile, tẽw kãw puɔ na di a Najareti,

²⁷be a pɔsabile kãw sɛ, na i a Jojefu baraa. A Jojefu sãa-kumɔ ni a Daviti na dãa i a jamana. ï a pɔsabile ulɔ yuor ï di a Maaru.

²⁸A si-tunaa kpe na a u sɛ ï yel u: “ï puor fu na, a fũv a Naanmun na vel ir maal a vlãa. A Ni-kpɛɛ be ni fu na.”

²⁹A y’erĩ ulɔ dama na a Maaru suur, u sooro a u mĩe a puorfu ulɔ par.

³⁰A si-tunaa yel u: “Maaru! Taa jɔɔ dãbĩe wa. A-na-i a Naanmun vel fu na ir maal a vlãa.

³¹Nye, fu na tere na a puɔ, dɔw dabile, na fu pur u a yuor Jeeju.

³²U na i na ni-kpɛɛ, ï ba na buɔɔ u na a saa juu Naanmun Bie. A Ni-kpɛɛ Naanmun na biin u na u i a jamana a u sãa-kumɔ Daviti kaarĩ.

³³U na i na a Jakɔb yir deme jamana a daar a jaa, ï a u fãw kɔ tere baarfu daar wa.”

³⁴A Maaru soor a si-tunaa: “Mune a na tuɔ i a le? A-na-i maa bõw daba ser wa.”

³⁵A si-tunaa yel u: “A Naanmun Siɛ na suu na a fu jie ï a saa juu Naanmun fãw na piw fu na. Ala-ĩ-so a bie ulɔ fu na dɔwɔ na i na cɛɛ, ï ba na buɔɔ u na a Naanmun Bie.

³⁶Nye, a fu yebe Elijabeti ba na dãa buɔɔ a pɔw ab, u tere na puɔ a u korfu daar a i cur ayuɔb a dũnaa.

³⁷A-na-i bom ma be be a Naanmun maala faara wa.”

³⁸A Maaru yel: “ï i na a Ni-kpɛɛ tũtunɔ. Á maal a le a ï jie a mune fu na yel.” A si-tunaa bar u na ï yi cen.

- ³⁹A una daar'ãa, a Maaru yi na pɔɔɔ cere a Jude wɛr kãw puɔ na be a tan loor.
- ⁴⁰U ta na kpɛ a Jakarɪ yir, puor a Elijabetɪ.
- ⁴¹A mɛnɛ a Elijabetɪ na wõ a Maaru puorfɔ, a u bie liɛbɛ na a u puorĩ, ã u sɛw nɪ a Naanɲmɪn Sɪɛ,
- ⁴²ĩ u wuur'ĩ kpɛw yele: “A Naanɲmɪn be nɪ fu na gãw a pɔɔɔ ba jaa, ã u mɪ be nɪ na a bie ulɔ na be a fu puorĩ.
- ⁴³Bõ ɪ mɪ ɪ a ã Nɪ-kpɛɛ mã mɪ wa a ã sɛ?
- ⁴⁴A-na-ɪ a mɛnɛ ã na tɔɔ wõ a fu puorfɔ, a numɔ na a bie u liɛbɛ a ã puorĩ.
- ⁴⁵A numɔ fu na a-na-ɪ fu sɔw nɪ na puor, áa ala a jaa a Nɪ-kpɛɛ na yel fu na maal'ã a lɛ.”
- ⁴⁶A Maaru yel: “ĩ pɛwɛ na a Nɪ-kpɛɛ a ã puɔ puɔ,
- ⁴⁷ĩ a ã sɪɛ mɪ cɪɛ na a ã Fafaara Naanɲmɪn ɪnɛ,
- ⁴⁸a-na-ɪ u 'wuor'ã a u tũtũ-poole na pab. Wa nyɔw nɪ a y'ɛy'ɛrĩ, a bal par burɔ burɔ ba jaa na yel'ã a nũɔ y'ala ma na,
- ⁴⁹a-na-ɪ a Fãw Subɔ maal'ã tũ-bɛɛ a ã jie. A u yuor ɪ na cɛɛɛ.
- ⁵⁰A u nã-bõwfu ma be nɪ na a bal par burɔ burɔ ba jaa na jɔɔ u.
- ⁵¹U miil'ã a mɛnɛ a u nuu fãgã na wõ, u yɛyelĩ na a bala na dãa tɛɛ a yo-bɔfu tɛrĩsɪ a ba suur puɔ bar.
- ⁵²U ir'ã a jamansɪ a ba jaajiir bar, ã maal a bala na pab a ba liɛb ɪ nɪ-bɛɛ.
- ⁵³U ku na a kõ deme a yel-sono a sɛw ba, ã diw a tɛraa deme bar a ba cen'ĩ nu-jaalsɪ.
- ⁵⁴⁻⁵⁵U wa na sũo a u tũtũɔ lsurayel a mɛnɛ u na dãa pulĩ nɪ a sɪ sãa-kunbɔ, ã 'waa hiin a u nã-bõwfu u na tɛɛ nɪ a Aburaham nɪ a u bal par deme a daar a jaa wa.”
- ⁵⁶A Maaru maal'ã cur ata a Elijabetɪ sɛ, ã wa pãa kul.
- ⁵⁷A Elijabetɪ bie dɔwfu daar ta na, u dɔw dabile.
- ⁵⁸A u taarba nɪ a u yir deme wõ na a mɛnɛ a Naanɲmɪn na surĩ maal u a vlɛa, ã na ba mɪ tɛɛ a nũɔ a u kaarĩ.
- ⁵⁹A bibie anuu-n'ata dayen ba wɪ na a bie yuɔɔ ɲmaafu ɪnɛ, ã buɔɔ ba pur u a yuor a Jakarɪ na ɪ a u sãa yuor.
- ⁶⁰ĩ-cɛ a u mã yel'ã a 'waa dɪɛ a lɛ wa, á Jã ba na buɔɔ u.
- ⁶¹A ba yel u: “Nɪɛ ma be be a fu yir deme sɔw na dɪ a una yuor wa.”
- ⁶²ĩ na ba mun a sãa nɪ a nur buɔɔ ba bõw a yo-buor u na buɔɔ ba pur u.

- ⁶³A Jakarɪ ɪ a ba ku u seɓe, u seɓ yɔ̃w yel áa u yuor dɪ na Jǎ. A nɔɛ ko a nɪɓe ba jaa.
- ⁶⁴A jie naan, a Jakarɪ nuɔr 'law na, a u deɓɓir mɪ 'lor, u le yɛɛ a yɛɓi pɛwɛ nɪ a Naanmun.
- ⁶⁵A dǎbɛ nyɔw a ba lǎa-pɛɓe ba jaa, ɪ a ba mɪ mana a ala na ta kuro taa a Jude wɛɛ u jaa puɔ na be a tan jur.
- ⁶⁶A bala ba jaa na wɔ̃ a una yɛɓi, de u na yɔ̃w a ba suur puɔ ɪ yele: “Mune a bibile na nɔɔ be? A-na-ɪ a Nɪ-kpɛɛ fǎw be nɪ u na sɪɛ jaa.”
- ⁶⁷A Jǎ sǎa Jakarɪ sɛw nɪ na a Naanmun Sɪɛ, ɪ hiere yele nɪ:
- ⁶⁸“Nyí pɛwɛ a Nɪ-kpɛɛ na ɪ a Israyel Naanmun, a-na-ɪ u wa na a u nɪɓe sɛ na u faa ba.
- ⁶⁹U yɔ̃w sɪ na Fafaar-gǎdaa be a u tɔ̃tɔ̃ Davɪɪ yir deme sɔ̃w,
- ⁷⁰a mune u na dǎa yɔ̃w a u yɛɛ-hier-sono a ba yel a korɪ-cɛ jaa.
- ⁷¹U yel sɪ na á u na faa sɪ na a sɪ sama-deme jie, lǎa faa nɪ sɪ a bala ba jaa na 'laaɪ sɪ nuumɪ.
- ⁷²Le u ma miil'ɪ a u nǎ-bɔ̃wɔ a sɪ sǎa-kunɔɔ jie, ɪ ma mɪ tɛɛ bɔ̃w nɪ a u pulɪ-son,
- ⁷³tu nɪ a mune u na dǎa pulɪ nɪ a sɪ sǎa-kumɔ Aburaham,
- ⁷⁴a u na faa sɪ na a sɪ sama-deme nuumɪ, a sɪ na tɔ̃ɔ tɔ̃ɔ a u tumɔ, kɔ̃ jɔ̃ɔ dǎbɛ wa,
- ⁷⁵ɪ na sɪ ow kpee ɪ cɛɛ, ɪ nɪ nɪ-torɪsɪ a u nii-sɔ̃w a sɪ baafu bibie a jaa puɔ.
- ⁷⁶ɪ a fɔ̃u ɪ bie, ba na buɔɔ fu na a saa juu Naanmun yɛɛ-hiere a-na-ɪ fu na de na a Nɪ-kpɛɛ nɛ gbɛɛɛ a u sɔ̃ɪ,
- ⁷⁷na fu miil a u nɪɓe a ba bɔ̃w a faafu sɔ̃ɪ,
- ⁷⁸a na yi a ba maal-faar a Naanmun na diere bara kuro ba unɛ. A-na-ɪ a nǎ-bɔ̃wɔ yǎla na a sɪ Naanmun jie, a ala unɛ a sa'llon caa nɔ̃ɔ wa pur caarɪ sɪ,
- ⁷⁹a mune u na tɔ̃ɔ caarɪ a bala na be a libe puɔ, nɪ a bala na pɛɓi'ɪ a kũu, ɪ tɔ̃wɔ sɪ yɔ̃ɔ̃ a pɛɓɔ sɔ̃ɪ puɔ.”
- ⁸⁰A bile nɔ̃ɔ̃ na ɪ a u sɪɛ mɪ pɔ̃wɔ a fǎgǎ. A wɛkar puɔ u be wa ta nɪ a una bibir u na wa yi a Israyel nɪɓe nii-sɔ̃w.

Luki 2

- ¹A una daar'ǎa a yɛɓi yi na a jaman-kpɛɛ Ogusi sɛ na yel a ba sɔ̃ɪ a nɪɓe ba jaa na be a u ten a jaa puɔ.
- ²A sɔ̃ɪfu na ɪ a dǎdǎw sɔ̃ɪfu na maal a lɛdaar a Kirinisi na ɪ a Sɪɪ jamana.
- ³A nɪɓe ba jaa bɔ̃-yɛne-yɛne cen'ǎ a ba mɛ ten puɪ a sɔ̃ɪfu unɛ.

⁴Ala-ĩ-sɔ a Jojefu mɪ yi na a Najareti na be a Galile wɛr ɪ cen a Jude, a jamana Daviti tẽ-dɔwraa ba na buɔɔ a Betulem, a-na-ɪ a ulɔ mĩe mɪ ɪ na a Daviti yir subɔ nɪ a u bal nɛ.

⁵U cen'ĩ na a u baraa Maaru na tere a puɔ, a ba na lãa sɔr ba.

⁶Ĩ a le ba na dãa cãa be a be, a Maaru dɔwfu daar ta na,

⁷u dɔw a u pɔsabile u ɪ dabile, ɪ vilĩ u a cẽcen gaal a dun mũɔ yɔ̃wfu jie, a-na-ɪ baa pɔw a die a sãanba yir puɔ wa.

⁸A una tẽw naa puɔ, dɔ-cunbe dãa na be be gana a mɔɔ puɔ a tɔɔw, gure a ba piir,

⁹a Naanmun si-tunaa nyir ba a be ɪ a Naanmun cãa nyunyl pɔw ba, a pulĩnye nyurĩ vũɔ ba.

¹⁰Ĩ a si-tunaa yel ba: "Nyɪ taa jɔrɔ dãbĩe wa. Yer-son ɪ yere kuro nyɪ na uree nũɔ kpẽe a nibe ba jaa jie.

¹¹A dɔnaa tɔɔw na, a Daviti tẽw puɔ, ba dɔw na a Fafaara a nyɪ unɛ, na ɪ a Ni-kpẽe nɪ a Kirisi.

¹²Nyɪ nye a jibaa ulɔ nyɪ na bɔ̃wnɔ nɪ u: nyɪ na nye na bi-pulaa ba na vilĩ cẽcen gaal a dun mũɔ yɔ̃wfu jie."

¹³Ĩ a jie naan, a sa'llon sɔdaalsɪ yaw jie wa na pɔw a si-tunaa ulɔ, ɪ pɛwre a Naanmun yele nɪ:

¹⁴"A Naanmun ɪ sɔ a ju-kpẽe a sa'llon iin ɪ a piɛnfu ú be a tẽw puɔ, a bala u na nuno jie."

¹⁵A le a si-tunasi na bar a dɔ-cunbe ɪ lɛb do a sa'llon, ba yele na taa: "Nyɪ ɪ a si cen a Betulem na nye a ala na ta, a ala unɛ a Naanmun na tũ yel si."

¹⁶Ba pɔw na cen na ta nye a Maaru, nɪ a Jojefu, nɪ a bi-pulaa ba na gaal a dun mũɔ yɔ̃wfu jie.

¹⁷A le ba na nye u, ba man'ã a ala a si-tunaa na dãa yel ba a bibile ulɔ unɛ,

¹⁸a nɔe ko a bala ba jaa na wõ a ala a dɔ-cunbe na yele ba.

¹⁹Ĩ-ce a Maaru bɔ̃w na tere a ana yele a jaa a u pũɔ ɪ pɛrɛ.

²⁰A dɔ-cunbe lɛb'ã cen na kuro a Naanmun a ju-kpẽe pɛwre nɪ u a ala a jaa unɛ ba na wõ ɪ mɪ nye, a be a le a mune a si-tunaa na dãa yel ba.

²¹A bibie anuu-n'ata dayen, na ɪ a u yuɔr ŋmaafu bibir ta na, a ba pur u a yuor Jeeju, na ɪ a yuor ulɔ a si-tunaa na dãa tur, ɪ a u mã Maaru ma dãa tere a u puɔ ser wa.

²²⁻²⁴A mune a Maaru pɔdɔɔr na baar u yi a u pɔdɔɔr diem, a ulɔ nɪ a Jojefu ir'ã tu a yɛr-kpen sɔr a mune a Naanmun na dãa miil a Mowisi, á ba de a dabil ba jaa na ɪ a pɔsabiir ku a Ni-kpẽe. Ba de na a bie cen'ĩ a Jerujalem a Ni-kpẽe kufu jie, ɪ mɪ de a

baar-lo-bom a mune a Ni-kpɛɛ yɛr-kpɛw na yel: a ŋmama ayi mu naŋmam-pɔlo ayi.

²⁵A be a Jerujalem, daba kãw be na be na di Sumɛw. U ɪ na ni-toraa ɪ mi jɔɔ a Naanmun, ɪ je yɔw toor ceɛ a ulɔ na waara faara a Israyel nibe a ba won puɔ. A Naanmun Siɛ be ni u na,

²⁶ɪ yel u a u na de na nɛ nye a Kirisi ulɔ a Ni-kpɛɛ na tũ ɪ wa pãa biɛr kpi.

²⁷A Naanmun Siɛ tɔw na a Sumɛw cen'ɪ a Naanmun puor-yir kpɛɛ puɔ, ɪ a Jojefu ni a Maaru wi ni na a ba bie Jeeju a be, a mune a ba na maal u a ala a Naanmun yɛr-kpen na yel.

²⁸A Sumɛw de u na yɔw a u nuu puɔ, ɪ pɛw a Naanmun yel:

²⁹"A yɛyɛrɪ na, Ni-kpɛɛ, fu na tɔɔ na bar a fu tũtɔɔ u cen'ɪ piɛnfu, a-na-ɪ a fu pulɪfu yɛrɪ maal'ã baar:

³⁰a ɪ mɛ mimir nye na a fu faafu

³¹ulɔ fu na gbɛɛrɪ a bal burɔ burɔ ba jaa nii-sɔw,

³²na ɪ a cãa na caara a ni-burɔ burɔ a ba bɔwnɔ fu, ɪ mi maala a Israyel na ɪ a fu nibe yuor u yire."

³³A mune a Jeeju sãa ni a u mã na wɔ a ala a Sumɛw na yel, nuɔr ko ba na.

³⁴A Sumɛw suɔr'ã a Naanmun yɔw ba ɪ yel a Jeeju mã, Maaru: "A Naanmun vel'ã ir a bie na a Israyel nibe yaw lofu une, ni a ba lieb irfu une. A Naanmun yɔw u na u ɪ jɪbaa a ni-yaw na yɛɛ a yɛr-bebe yɔɔɔ u,

³⁵a mune a yaw jie pu-tɛrɪsɪ na yi a cãa puɔ. ɪ a fũu mi, a na wulɔ fu na wɔ taa ni bɔjɪne ba na cɔr'ɪ fu a suur."

³⁶Pɔw kãw mi dãa na be be na di a An na ma yɛɛ a Naanmun yɛrɪsɪ, a u sãa na di Panuwel na ɪ a Aseɛr bal nure. A pɔw ulɔ kor'ã yaw. U dãa na kul a sure a u pɔsabile daar maal'ɪ yomo anuu-n'ayi,

³⁷ɪ je ɪ kpɪ-pɔw wa ta ni yomo lijaanaan n'anaan. 'Waa yire a Naanmun puor-yir kpɛɛ wa; u tɔɔ na a Naanmun tun a tɔɔw ni a mɔtɔw, ma lũ ni a nuɔr puoro ni a Naanmun.

³⁸U ta na a be a daar ulɔ puɔ, pɛwɛ a Naanmun ɪ yɛɛ a Jeeju yɛrɪ kuro a nibe ba jaa bala na gu a mune a Naanmun nɔɔ faara a Jerujalem-tɛw.

³⁹A le a Maaru ni a Jojefu na maal a tumɔ a jaa baar tu ni a mune a Ni-kpɛɛ yɛr-kpen na yel, ba lieb'ã kul a ba tɛw, Najaretɪ, na be a Galile wier.

⁴⁰A Jeeju nũɔɔ na lãa pɔwɔ ni a fãgã mi tɛɛ ni a kpaarfɪ, ɪ a Naanmun sũofɪ be a u jie.

⁴¹A yomo a jaa, a Jeeju dɔɔrɔ ma cen'ã a Jerujalem a Pakɪ fetɪ une.

⁴²A le a Jeeju na pɔw a yomo pie-n'ayi, ba cen'ĩ u na a feti ulɔ jie a mune ba na ma cere a yomo a jaa.

⁴³A le a feti bibie na tɔl baar, ba le lieb'ã kule ĩ a Jeeju cãa je be a Jerujalem, ĩ a u dɔɔrɔɔ ma dãa bõwnaa wa.

⁴⁴Ba dãa na tier beeka u pɔw na a ba nibe kule ni, ĩ maal bibir bõ-y'en a sɔr juu, ĩ buɔɔɔ u yuɔɔɔ ni a ba yir deme ni a ba ni-bõwsi jie.

⁴⁵ĩ-ce baa nye u wa, ĩ le lieb cen a Jerujalem a u bɔfu jie.

⁴⁶Ba bɔ u na maal'ĩ bibie ata ĩ wa pãa nye u a Naanmun puor-yir kpɛɛ puɔ, u lãa je ni a Jufisi y'er-kpen-jaanba, cele a ba y'erĩsi, sooro ni ba a yele par.

⁴⁷A bala ba jaa na wõ a mune u na ire a y'erĩsi par, nɔɛ ko ba na a u yẽ ne.

⁴⁸A le a u dɔɔrɔɔ na nye u, nɔɛ kpal ba na. ĩ a u mã soor u: "ĩ bie! Bõ ı a fu maal si a nɔhõ? A fu bɔfu yõw na a maa ni a fu sãa den."

⁴⁹A Jeeju yel ba: "Bõ ı a nyi buɔɔɔ ma? Nyaa dãa bõw ka a sew na ĩ na je a ĩ Sãa yir puɔ wa mu?"

⁵⁰ĩ-ce baa bõw a ala u na yel ba par wa,

⁵¹ĩ na u ir pɔw ba kul'ĩ a Najareti, ĩ wono ba a toor, ĩ a u mã yõw a y'erĩsi a jaa a u suur puɔ.

⁵²A Jeeju nũɔɔɔ na, a u yẽ mi dɔɔɔɔ, ĩ a u ben numɔ a Naanmun ni a nibe mi.

Luki 3

¹A daar ulɔ a Naanmun y'erĩ na ta a Jã, a ı na a jaman-kpɛɛ Tibeer yomo pie-n'anuu puɔ. A ledaar a Põsi Pilati mi ı a Jude-tẽw jamana, a Erɔdi mi ı a Galile jamana, ĩ a u yebe Filipi ı a Iture ni a Tirakoni jamana, ĩ a Lisaniya ı a Abulen-tẽw jamana.

²A una daar, a An ni a Kayifi ĩ mi dãa ı a Naanmun baar-lo-ni-bere. A Naanmun de na a u y'erĩ ku a Jã na ı a Jakari bi-daba a be a wekar puɔ,

³u yɔ a ten ala a jaa puɔ na pɛl'ĩ a Jurdẽ man, hiere yele a nibe a ba lieb a ba yẽ ĩ wa u mur ba a kũɔ, a Naanmun de a ba maal-faar bar ku ba.

⁴A yele ala ta na a mune a Naanmun y'er-hiere Ejayi na dãa seb yõw a u sebe puɔ yele: "U ı na a nure na wuure a wekar puɔ yele: Nyí gbɛɛrĩ a Ni-kpɛɛ sɔr, nyí cɔɔrĩ a u sɔr-bil a tor.

⁵A kokorsi a jaa na bur'ã, a tã-bere ni a tã-bil a jaa na wel'ã gaal tene, a jiir ala na gõw na tor'ã, a sɔr nyara-nyarası na ı na pɔɔɔ-pɔɔɔ,

⁶ĩ a bal burɔ burɔ ba jaa na nye na a Naanmun faafu."

⁷A Jã ma dãa na yele a ni-yaw bala na waara a u jie a u mur ba a kũɔ: "Nyina waab bibiir'ãa! Ala ĩ man nyi a nyi na tuo na jo cĩe a Naanmun su-tuo ne na waara?"

⁸Nyí ɪ a nyí maal-bie a miile áa nyí yē lɛb'ā, ɪ nyí taa cāa yelee a nyí mē á nyí ɪ na a Aburham bibiir wa. ɪ yelee nyí na: a Naanmun na tuɔ na maal a kusɛ asume a lɛb ɪ a Aburham bibiir.

⁹Wa nyɔw nɪ a yēy'ērɪ ba gɔr'ā jew a kpāakpo buɔɔ nɪ a tɛ nyɪbɛ ɲmaafu. Ala-ɪ-sɔ, a tɛ lɛ na ma wɔnɔ a wɔ-sono wa, ba na ɲmaa u na lɔb yɔw a vūu puɔ.”

¹⁰A mune a nɪbɛ na wɔ a lɛ, ba soor'ā a Jā-Batii a bō ba sew ba maal,

¹¹u yel ba: “A nure ulɔ na tere a kparɪ ayi ú ir bō-y'en ku a ulɔ na ma tere wa, ɪ a nure ulɔ na tere a bō-duraa, ú mɪ maal a lɛ.”

¹²A lāpo-dierbe mɪ wa na, buɔɔ a Jā u mur ba a kūɔ, ɪ na ba soor u: “Jājaana, bō sɪ sew sɪ maal?”

¹³U yel ba: “Nyí taa diere bom dɔɔɔ a ala juu ba na yɔw á nyí ma de wa.”

¹⁴A sɔdaalsɪ mɪ soor u: “ɪ a sumɪ, bō sɪ sew sɪ maal?” U yel ba: “Nyí taa diere nure bom nɪ fāgā wa, nyí taa ɲmaara jir-kar yɔnɔ nure wa. Nyí ɪ a nyí yar a sew nɪ nyí.”

¹⁵A nɪbɛ dāa na je yɔw a toor cɛɛ ɪ pɛrɛ a ba subɛ puɔ a ala ɪ a Jā ɪ ɪ a Kirisi,

¹⁶a Jā yel a ba jaa: “A maa, ɪ murɔ nɪ nyí na a kūɔ, ɪ-cɛ a ulɔ na tere a fāw gāw ma be na be waara, ɪ maa sew nɪ a u nafaba surfu wa. A ulɔ, a Naanmun Sɛ nɪ a vūu puɔ u na mur nyí.

¹⁷U tere na a u ci-ɲme-daa a u nuu puɔ, u na ɲmeere nɪ a ci ɪ yelee, suure a ci-bie a u boor puɔ, ɪ yɔnɔ a ure a vūu puɔ na ma be kpiinfu wa.”

¹⁸A Jā lɛ jaan ba na yelee yaw, y'ɛrɛ nɪ ba a Naanmun y'ɛr-son.

¹⁹ɪ u mɪ de na a jamana ɛɔɔɔ fāa miil'ɪ u a u yebe pɔw ɛɔɔɔya unɛ u na de, ɪ mɪ miil'ɪ u a u tū-faar a jaa u na tū,

²⁰a ɛɔɔɔ lɛ dɔɔɔ a asume a u maal-faar a jaa juu: u ɪ na a ba nyɔw a Jā yɔw a kasu puɔ.

²¹A mune a Jā na dāa mur a nɪbɛ ba jaa a kūɔ baar, lāa nɪ a Jeeju, a Jeeju suɔɔ na a Naanmun ɪ a sa'llon yuo,

²²ɪ a Naanmun Sɛ de a naɲmam ɪgan suu wa je a u juu, ɪ a ba wɔ y'ɛrɪsɪ a yi be a sa'llon yelee: “Fūu ɪ a ɪ Bi-nunaa, na kpɛ a ɪ suur puɔ.”

²³A Jeeju yomo dāa na tara lɪjɛr'ɪ-pie a mune u na nyɔw a u tun. A nɪbɛ dāa na tiere á u ɪ na a Jojefu bie, na ɪ a Eli bi-daba.

²⁴⁻³⁸Nye a mune a Jeeju bal-par na be: A Naanmun mɛ na a Adā, a Adā dɔw a Setɪ, a Setɪ uraa ɪ dɔw a Enɔsɪ, a Enɔsɪ uraa ɪ dɔw a Kayna, a Kayna dɔw a Malele, a Malele dɔw a Jaredɪ, a Jaredɪ dɔw a ɛnɔkɪ, a ɛnɔkɪ dɔw a Matusala, a Matusala dɔw a Lamɛkɪ, a Lamɛkɪ dɔw a Nowe, a Nowe dɔw a Sɛm, a Sɛm dɔw a Afasadi, a Afasadi dɔw a Kayna, a Kayna dɔw a Sala, a Sala dɔw a Ebɛɛr, a Ebɛɛr dɔw a Falekɪ, a Falekɪ dɔw a Aragayi, a Aragayi dɔw a Seriki, a Seriki dɔw a Nakɔɔr, a

Nakɔɔr dɔw a Tara, a Tara dɔw a Aburaham, a Aburaham dɔw a Ijakɪ, a Ijakɪ dɔw a Jakɔb, a Jakɔb dɔw a Juda, a Juda dɔw a Faresɪ, a Faresɪ dɔw a Ɛsɪrɔ̃, a Ɛsɪrɔ̃ dɔw a Arɪnɪ, a Arɪnɪ dɔw a Adɪmɪ, a Adɪmɪ dɔw a Aminadab, a Aminadab dɔw a Naasɔ̃, a Naasɔ̃ dɔw a Sala, a Sala dɔw a Booji, a Booji dɔw a Obɛdɪ, a Obɛdɪ dɔw a Jɛsɪ, a Jɛsɪ dɔw a Davɪtɪ, a Davɪtɪ dɔw a Natã, a Natã dɔw a Matata, a Matata dɔw a Mɛna, a Mɛna dɔw a Meleya, a Meleya dɔw a Elaakum, a Elaakum dɔw a Jonam, a Jonam dɔw a Jojɛfɪ, a Jojɛfɪ dɔw a Juda, a Juda dɔw a Sumɛw, a Sumɛw dɔw a Levi, a Levi dɔw a Mata, a Mata dɔw a Jorim, a Jorim dɔw a Elajɛɛr, a Elajɛɛr dɔw a Jeeju, a Jeeju dɔw a Ɛɛr, a Ɛɛr dɔw a Ɛmadã, a Ɛmadã dɔw a Kosam, a Kosam dɔw a Adɪ, a Adɪ dɔw a Mɛlɪkɪ, a Mɛlɪkɪ dɔw a Neri, a Neri dɔw a Salatɪɛl, a Salatɪɛl dɔw a Jorobabel, a Jorobabel dɔw a Eresa, a Eresa dɔw a Jowana, a Jowana dɔw a Joda, a Joda dɔw a Jojɛkɪ, a Jojɛkɪ dɔw a Semeyi, a Semeyi dɔw a Matatɪya, a Matatɪya dɔw a Maatɪ, a Maatɪ dɔw a Nagayi, a Nagayi dɔw a Ɛsɪlɪ, a Ɛsɪlɪ dɔw a Nahom, a Nahom dɔw a Amɔsɪ, a Amɔsɪ dɔw a Matatɪya, a Matatɪya dɔw a Jojɛfɪ, a Jojɛfɪ dɔw a Janayi, a Janayi dɔw a Mɛlɪkɪ, a Mɛlɪkɪ dɔw a Levi, a Levi dɔw a Mata, a Mata dɔw a Eli, a Eli dɔw a Jojɛfɪ, ulɔ a nɪɛ na dãa tiɛɛ u ɪ a Jeeju sãa.

Luki 4

¹A Jeeju paal'ɪ na a Naanɲmɪn Siɛ na u yi a Jurdɛ man wɛɛr ɪ lɛɛb wa, a Siɛ tɔw u cen'ɪ a wekar puɔ,

²a Satã bur u maal'ɪ bibie Ijaayi. 'Waa dãa dɪ bom a bibie ala puɔ wa, ɪ a mɛɛ a daar ulɔ na tɔl, kɔ nyɔw u na.

³A Satã yel u: "A ala ɪ fu ɪ na a Naanɲmɪn Bie, yel a kusɪr'ã u lɛɛb ɪ bõ-duraa."

⁴A Jeeju yel u: "A seɓ'ã a Naanɲmɪn Seɛɛ puɔ: 'Aa ɪ a bõ-duraa tɛw ɪ na tuɔ ku a nɛɛ a baafu wa.' "

⁵A Satã do nɪ u tãw ju-sɔw ɪ miil u a ten a jaa na be a ka a tẽ-daa u jaa juu, u nyɛ ba lɛ dilo,

⁶ɪ yel u: "ɪ na ku fu na a fãw a ten ala puɔ a jaa, nɪ a ba na-yele, a-na-ɪ maa ba ku, ɪ mɪ tɛɛ na sɔr na ku a nɛɛ ulɔ ɪ na buɔɔɔ.

⁷Fũv ɪ na sɔ a ala a jaa, a ala ɪ fu gburi na a dume ɪ puor ma."

⁸A Jeeju yel u: "A seɓ'ã a Naanɲmɪn Seɛɛ puɔ: 'A Nɪ-kpɛɛ na ɪ a fu Naanɲmɪn fu sɛw fu puor, ɪ a ulɔ tɛw ɪ sɛw fu tunɔ kɔɔɔ.' "

⁹A Satã lɛ cen'ɪ u na a Jerujalem na u dɔɔl u a Naanɲmɪn puor-yir kpɛɛ ju-sɔw ɪ yel u: "A ala ɪ fu ɪ na a Naanɲmɪn Bie, aw lo a tene, a-na-ɪ a seɓ'ã a Naanɲmɪn Seɛɛ puɔ:

¹⁰'A Naanɲmɪn na yɔw na a u si-tunɪsɪ a ba gu fu tɛɛɛ,'

¹¹ɪ a lɛ seɓ'ã go: 'Ba na cɔw fu na nɪ a ba nur, a mɛɛ fu kɔ wa ŋme gɛɛr wa.' "

¹²A Jeeju yel u: "A yel'ã a Naanɲmɪn Seɛɛ puɔ: 'Taa bure a Nɪ-kpɛɛ na ɪ a fu Naanɲmɪn wa.' "

13 A mune a Satã na bur a Jeeju a lõbobo a jaa baar, u cen'ã ã ce u, ã gu a daar ulɔ na sew u le wa.

14 A Jeeju lueb'ã kul a Galile ni a Naaɲmun Sie fãw, a ba yere a u yerĩ a Galile wier u jaa puɔ.

15 U dãa na jaana a nibe a Naaɲmun sor a ba puorfu yie puɔ, ã a ba jaa kpiire u.

16 A Jeeju cen'ã a Najareti na i a tẽw ulɔ u na dãa nõɔ, na u kpe a puorfu yir puɔ a bibi-ciiraa dayen, a mune u na ma maala, ã u ir'ã buɔɔ u 'wuor a Naaɲmun Sebe ku a nibe.

17 A ba de a yer-hiere Esayi sebe ku u, u yuo nye a jie ulɔ a na seb yel:

18 “A Ni-kpẽe vel ma na ir ã bar a u Sie u be ni ma, ã na hier a yer-son ku a nãw deme. U tũ ma na ã na hier yel a gbãgbaar a ba na so ba mĩe, ã mi hier yel a jon a ba le nyere. U tũ ma na ã na faa a bala ba na kpowro,

19 ã mi hier a Ni-kpẽe maal-vlaa yuon ku a nibe,”

20 ã na u pow a sebe le ku a tũtũɔ, ã jinaa. A nibe bala ba jaa na dãa be be a puorfu yir puɔ vɔ na a mimir cɔw u,

21 u nyɔw ã yele ba: “A Naaɲmun Sebe yerĩ na nyi na wõ a yeyerĩ maal'ã baar a dɔnaa.”

22 A nibe ba jaa yere a u son, ã a nɔe ko ba a mune ba na wõ a yer-vele na yire a u nuɔrĩ, a ba yele: “Aa i a Joɛfu bi-daba ni a naa wa?”

23 A Jeeju yel ba: “Ã bõw ka nyi na lɔb ma na a sukpa na na yel: ‘Dɔɔtɔɔ, kpaar a fu mĩe wulĩ, ã maal a ka a fu mĩe tẽw puɔ a ala a jaa si na wõ a fu maal'ã a Kapeenam-tẽw puɔ.’ “

24 U le yel ba na: “Yel-mĩe ã yele nyi, Naaɲmun yer-hiere ma be be a u nibe bõw sɔw de u a u mĩe tẽw puɔ wa.

25 Sure jaa ã yel nyi, a yer-hiere Eli daar, a le a saa na dãa ɲmaa a yomo ata ni a cur ayɔɔb, a kɔ kpẽe lo a tẽw u jaa juu, kpũ-pɔɔɔɔ yayaw dãa na be be a lsɔrayel-tẽw puɔ,

26 ã-ce a Naaɲmun ma dãa tũ a Eli bõ-yen kãw jie ã a ala ma i a Sarepita-tẽw pow kãw jie na be a Sɔdɔ wier u wa.

27 A kɔn yayaw mi dãa na be a lsɔrayel-tẽw puɔ a yer-hiere Elije daar, ã-ce bõ-yen kãw a ba sɔw ma dãa pɔlĩ ã a ala ma i a Siri-tẽw daba Naamã u wa.”

28 A mune a nibe bala na be a puorfu yir na wõ a ala, suur nyɔw ba na po ni,

29 a ba ir dar u a tẽw puɔ yi ni cẽcẽw, na ba cen'ĩ u a tãw ulɔ juu a ba tẽw na be, ã buɔɔ ba daa u kpar a tãw bɔw gbolĩkoor puɔ.

30 ã-ce u tol yi a ba sɔɔlĩsɔw ã cere.

³¹A Jeeju cen'ã a Kapɛɛnam-tẽw na be a Galile wɛr, jaana a nɛɛ a puorfu yir puɔ a bibi-ciiraa dayen.

³²A nɔɛ ko ba a yele ala u na jaana ba unɛ, a-na-ɪ u tɛrɛ na tuɔfu a u y'ɛrɪsɪ puɔ.

³³A puorfu yir puɔ, daba kãw dãa na be be kɔtɔn bier na tɛrɛ, u wuur'ĩ kpẽw na u yel:

³⁴“Waai! Najareti Jeeju! Bõ unɛ fu wa a ka? Má a sɪ sãwfu unɛ fu wa. Ĩ bõw na a ulɔ fu na ɪ, fu ɪ na a Naanmun nɪ-cɛɛɛ.”

³⁵A Jeeju ful yɔw u ĩ yel: “Pɔw a nuɔr! Yi cen ĩ cɛ a daba,” a kɔtɔn lɔb a daba a tene a nɛɛ sɔw ĩ yi ĩ cɛ u, ĩ ma yɔw u wulĩ fũ wa,

³⁶a ɪ ba jaa nɔ-kpaar a ba y'ɛrɛ kurɔ taa: “Yer-bõ nɪ a naa? A daba na tɛrɛ na tuɔfu nɪ fãgã ma yel a sɪ-bebe a ba cen yi, a ba ma surĩ yi.”

³⁷Ĩ a u y'ɛrɪ ta na a ten ala a jaa na be a wɛr ulɔ puɔ.

³⁸A Jeeju yi na a puorfu yir puɔ ĩ cen a Sumɔ yir. A Sumɔ dɛ-mã dãa na be be a ĩgan kpor u kpõ-kpõ, a ba suɔr a Jeeju a u sũo u,

³⁹u gũu cɔw a pɔw ĩ mũɔ mimir yɔw a ĩgan kporfu, u yi ĩ cɛ u, u ir a jie naan ir ba a saan.

⁴⁰A munɛ a wɛr na liwre, a nɛɛ bala ba jaa na tɛrɛ a baalsɪ a wulĩ-burɔ burɔ na nyɔw, ba de ba na wa nɪ a Jeeju sɛ, u dɔɔl ba a u nur bõ-y'ene-y'ene ĩ kpɛmɛ ba.

⁴¹A kɔtɔnsɪ mɪ yi na a nɪ-yaw ĩgana puɔ wuure yele nɪ: “Fu ɪ na a Naanmun Bie!” ĩ-cɛ a Jeeju ful ba ĩ ma bara ba a ba na y'ɛr y'ɛrɪ wa, a-na-ɪ ba bõw ka ulɔ ĩ ɪ a Kirisi.

⁴²A lɛ a bio na viɛ, u yi na cen wɛ-cɛcɛw. A nɛɛ nyɔw u a bɔfu wa cen'ĩ ta pɔw u, ĩ buɔrɔ ba gɔw u bin u kɔ cen wɛr ĩ cɛ ba wa.

⁴³Ĩ-cɛ a Jeeju yel ba: “A sɛw na ĩ na mɪ hier a Naanmun fãw y'ɛr-son a ten nuɔmɛ puɔ ku a nɛɛ, a-na-ɪ a ala unɛ a Naanmun tũ ma ĩ wa.”

⁴⁴Ĩ na u nyɔw a Naanmun y'ɛrɪ hiere yuɔrɔ nɪ a Jude puorfu yie puɔ.

Luki 5

¹Bibir kãw a Jeeju be na a Jenejarɛ-man nuɔr, a nɛɛ wa fur u jilĩ kolĩ a Naanmun y'ɛrɪ cɛlfu unɛ.

²U nyɛ na gboro ayi a man nuɔr, a jĩ-berbe yi a be ĩ suu pɛwɛ a ba juur,

³u kpɛ a gbor bõ-y'en puɔ na ɪ a Sumɔ ben ĩ suɔr u a u jãa nɪ a gbɛgbere nuɔr fũ. A ala ĩ baar, u je na be a gbor puɔ ĩ jaana a nɛɛ.

⁴A munɛ a Jeeju na y'ɛr a y'ɛrɪsɪ baar, u yel'ã a Sumɔ: “Duur a gbor cen'ĩ a kũɔ sɔɔlɪsɔw ĩ a nyɪ lɔb a juur.”

⁵A Sumõ yel u: “Ni-kpẽẽ, si di na tuo a tısow jaa wa vıe ni a bio i na si faa pulpul. I-ce a fu yeri juumi, i na lob’a a juur.”

⁶Ba lob’a a i ba pow na a jume yawaw a ba juur nyow i bere,

⁷a ba leer a ba to deme na be a gbor kpee puo a ba wa suo ba. Ba wa na a ba nyow a jume sew gboro ayi a vıe na mur.

⁸A mune a Sumõ Pier na nye a le, u lo na gburı a dume a Jeeju nii-sow i yel: “Ni-kpẽẽ, taw jaa ni ma, a-na-i i na maal-faa nure.”

⁹U yel’a a le a-na-i nuor kpaw ba na, ulu ni a bala ba jaa u na be ni, a jum-yaw ala ba na nyow une.

¹⁰Le a mi dää wõ a Sumõ to deme, Jakı ni a Jã na i a Jebede bi-dabsı. I a Jeeju yel a Sumõ: “Taa i a dãbıe nyow fı wa. Wa nyow ni a dınaa, nıbe fu na nyowro.”

¹¹I na ba le duur a gboro lieb wa ni a man gbẽgbere nuor na bin, i bar a yele a jaa i tu a Jeeju.

¹²A mune a Jeeju na dää be a tẽw kãw puo, daba kãw a kon wolı na pow a igan nye u na i lo kpa pow a nii-sow i suor u: “Ni-kpẽẽ, a fıu sow, fu na tuo na polı ma.”

¹³A Jeeju tur’a a nuu sur u i yel: “I sow na, polı!” A jie naan, a u kon wolı baar’a,

¹⁴i a Jeeju yel u a u taa yele bom kurı nure wa, i-ce a u cen na miilı a u mıe a Naanmun baar-loro, i tur a baar-lo-yele ala a Mowisi na dää yõw, a nıbe na bõw ka u surı na polı.

¹⁵I a Jeeju yuor jaar i yire doolo, i a ni-yaw ma wa na cele a u yeri suorı ni u a u kpeme ba.

¹⁶I-ce a ulu, u ma yi na a cẽcẽw suorı a Naanmun.

¹⁷Bibir kãw a Jeeju jaana na a nıbe. A Farısi nıbe ni a yeri-kpen-jaanba na yi a ten ala a jaa na be a Galile ni a Jude wier, ni a Jerujalem wa na na je a be a u se, i a Naanmun fãw dää be ni u u kpaara a nıbe wolı.

¹⁸Nıbe tuo na dab-gber gaajie juu wa ni suorı ba kpe ni u na bin a Jeeju nii-sow,

¹⁹i-ce baa dää bõw a jie na ba na tuure i kpeere ni u wa, a-na-i a nıbe waa na. Ala-i-so ba do na a garı na ba yuo a bõw i tur u bar ni a u gaajie a nıbe sow be a Jeeju nii-sow.

²⁰A Jeeju nye na a ba yõw-nyãa i yel a gber: “I baraa! A Naanmun de na a fu faar bar ku fu.”

²¹A yeri-kpen-boonbo ni a Farısi nıbe nyow i yere ni a ba puo: “Ala ni a naa tor i kpere a Naanmun a le? Ala i tere sor na yel aa Naanmun de na a maal-faa bar ku a nure i a ala ma i a Naanmun tew u wa?”

²²A Jeeju bõw a ala ba na tiere i yel ba: “Bõ tierısi ni a ala nyi na tere a nyi puo?”

- ²³Buor ï yɔw gãw a yelfu: a Naanmun de na a u maal-fãa bar ku u, mu a u ir cere?
- ²⁴Ï-ce ï buɔɔ na nyi bõw ka a Nibe Bie tere na sɔr a ka a tẽw puɔ na de a nure maal-fãa bar ku u.” Ala-ï-sɔ u yel a gber: “A fũu ï yele: ir de a fu gaajie kule nɔ.”
- ²⁵A jie naan, a gber ir’ã a ba nii-sɔw, de a u gaajie pɛwɛ nɔ a Naanmun kule nɔ.
- ²⁶A nɔɛ ko a nibe ba jaa a ba pɛwɛ a Naanmun, ï a dãbĩe nyɔw ba a ba yele: “Sɪ nye na a yel-bõw-faarsɪ a dɪnaa bibir.”
- ²⁷A ala ï baar, a Jeeju yi na nye lãpo-diere kãw na dɪ Levi u jɛ be a u tun tũfu jie, u yel u: “Ir, tuure ma”,
- ²⁸a Levi bar a u yele a jaa ï ir tuure u.
- ²⁹A Levi maal’ã fetɪ kpẽɛ a Jeeju unɛ be a u yir, a lãpo-dierbe yayaw jie nɔ a nibe ŋmɛɛ dãa lãa jɛ dɪɛ nɔ ba a dɪb.
- ³⁰A Farisɪ nibe nɔ a ba y’er-kpen-bɔɔnbɔ hũhune ï yel a Jeeju par-tuurbe: “Bõ ɪ a nyi lãa dɪɛ nyuure nɔ a lãpo-dierbe nɔ a nɪ-faar?”
- ³¹A Jeeju yel ba: “Aa ɪ a ïgan-kpen deme ï ma cen a dɔɔtɔɔ yir wa, a wulɪsɪ deme u.
- ³²Maa wa a nɪ-torisɪ buɔlfu unɛ wa, a nɪsaa faar ï wa buɔl a ba na lɪɛb a ba yẽ.”
- ³³A ba yel u: “A Jã par-tuurbe nɔ a Farisɪ par-tuurbe ma luure na a nuɔr suɔɔ nɔ a Naanmun tɔ-tɔ-tɔ, ï-ce a fu par-tuurbe ulɔ ma tɔɔ dɪɛ nyuure nɔ.”
- ³⁴A Jeeju yel ba: “Nyɪ na tuɔ na ɪ a bala ba na buɔl a pɔw kulfu jie a ba lũ a nuɔr a mɪnɛ a sɪɛ na cãa be a ba sɔw mu?”
- ³⁵A daar na ta na, ba na de na a sɪɛ yi nɔ a u badɛɛ sɔw. A lɛdaar ba na lũ na a nuɔr.”
- ³⁶U lɛ lɔb’ã a sukpa na ku ba: “Nɪɛ ma bere cẽcẽ-ŋmãa a kpar-paalaa puɔ na u bana nɔ kpar-kuraa wa. A ala ɪ u ɪ na a lɛ, u bɛr’ã a kpar-paalaa bar, ï-ce a cẽcẽ-ŋmãa ulɔ u na bɛr a kpar-paalaa ulɔ puɔ ma diere taa nɔ a kpar-kuraa wa.
- ³⁷A lɛ u mɪ, nɪɛ ma diere dã-tɔɔraa y’ɔɔɔ duu bɛraa puɔ wa. A ulɔ y’ɔw a lɛ, a dã-tɔɔraa na wɛl’ã a duu, a ɪ a u dãa nɔ a u duu wɛ na.
- ³⁸Ï-ce a sɛw na a ba na y’ɔw a dã-tɔɔraa a duu paalaa puɔ.
- ³⁹Ï a ala ɪ a nɪɛ nyu na a dã-bun, l’waa lɛ buɔɔ a dã-tɔɔraa wa, a-na-ɪ u ma yel’ã áa dã-bun numɔ na gãw.”

Luki 6

- ¹A bibi-ciiraa kãw, a Jeeju tɔl’ã yi puo puɔ, a u par-tuurbe buɔ a ci fɔfɔɔ l’wɔɔɔ,
- ²a Farisɪ nibe ŋmɛɛ yel ba: “Bõ ɪ a nyi maala a ala na ciire a sɪ y’er-kpen sɔr puɔ a bibi-ciiraa dayen?”

³A Jeeju mi yel ba: “Nyaa 'wuor a Naanmin Sebe puɔ nye a ala a Daviti ni a u nibe na maal a le a kɔ na dɔa nyɔw ba wa?”

⁴U kpe na a Naanmin yir de a buru ba na bin a Naanmin 'wɔb i mi ku a u nibe a ba 'wɔb; i a buru ala, nɔsaa pɔɔ ma dɔa tere sɔr na 'wɔb i a ala ma i a baar-lorbo tew u wa.”

⁵I na u le yel ba: “A Nibe Bie i a bibi-ciiraa Ni-kpɛɛ.”

⁶A bibi-ciiraa kɔw go, a Jeeju kpe na a puorfɔ yir kɔw puɔ, i nyɔw i jaana a nibe. Daba kɔw be na a be a u durɔ nuu na kpi.

⁷A yɛr-kpen-bɔɔnbɔ ni a Farisi nibe juɔɔ a Jeeju buɔɔ ba bɔw a ala i u na kpaar'ɔ nure a bibi-ciiraa dayen, a-na-i ba buɔɔ na sɔr ba yɔw u yɛrɔ.

⁸I u bɔwnaa a ala ba na tiere i yel a daba ulɔ a nuu na ko: “Ir uraa a ka a nibe nii-sɔw.” U pal ir uraa.

⁹I a Jeeju yel ba: “I sooro nyi na, a bibi-ciiraa dayen, a nure tere na sɔr na maal a vlɔa, mu a bier, na faa a nure mu na kɔ u?”

¹⁰I na u 'wuor ba kolɔ ba jaa, i yel a daba: “Dɔl a fu nuu,” u dɔl, u le lieb i nu-son.

¹¹I-ce a nibe bala, a suur gɔw ba na a ba nyɔw i guoro taa a ala ba na tuɔɔ maala a Jeeju.

¹²A una daar'ɔa a Jeeju do na a tɔw juu Naanmin suɔrfɔ, na u be a be suɔr a Naanmin wa vie ni a bio.

¹³A le a wier na caarɔ baar, u buɔl'ɔ a u par-tuurbe na u vel ir pie-n'ayi, buɔlɔ ba nɔ-tunɔ:

¹⁴a Simɔ u na pur a Pɛr, ni a u yebe ʼAdire, ni a Jakɔ ni a Jɔ, a Filipi ni a Batelemi,

¹⁵a Matie ni a Tomasɔ ni a Alfe bi-daba Jakɔ ni a Simɔ ulɔ na ma jere,

¹⁶a Jakɔ bi-daba Judasɔ ni a Judasɔ Isikaryɔtɔ ulɔ na dɔa lieb de a Jeeju a juu.

¹⁷A Jeeju yi ni ba na a tɔw juu i suu uraa ni ba dalɔpuɔ juu, a jie ulɔ a u par-tuurbe yayaw na be. Ni-yayaw mi dɔa na yi a Jude wier u jaa ni a Jerujalem, ni a Tur ni a Sidɔ na be a man nuɔr,

¹⁸i wa a u yɛrɔ cɛlfɔ jie ni a ba iɔan kpemefɔ, i a bala a kɔtɔnsɔ na dama mi nye na a kpɛw.

¹⁹A nibe ba jaa buɔɔ na ba sur a Jeeju, a-na-i a fɔw mi yi na a u jie i kpeme ba ba jaa.

²⁰A Jeeju 'wuor'ɔ a u par-tuurbe i yel: “Nɔɔ ma be na a nyumi jie na i a nɔw deme a-na-i nyumi i sɔ a Naanmin fɔw.

²¹Nɔɔ ma be na a nyumi jie a kɔ na nyɔw a yɛyɛrɔ na, a-na-i nyi nɔɔ pi na. Nɔɔ ma be na a nyumi jie na kono a yɛyɛrɔ na, a-na-i nyi nɔɔ laara na.

- 22Nyí ɪ a numɔ nyɪ a lɛ a nɪbɛ ɔɔ ɪlaara nyɪ, ɪ jaara nyɪ bara, ɪ turɔ nyɪ, sãwna nɪ a nyɪ yuor u wɔ bom kpana kaarɪ a Nɪbɛ Bie unɛ.
- 23A bibir ulɔ, nyí ɪ a numɔ nyɪ a nyɪ cɪlɛ, a-na-ɪ a nyɪ yar na bermɛ na a be a saa juu. A lɛ a ba sãa-kunbɔ mɪ dãa maal a Naanmun y'ɛr-hierbe.
- 24Ĩ-cɛ nabier na pɔw na a nyumɪ teraa deme a-na-ɪ nyɪ gɔr'ã pɔw a nyɪ nũɔ a jaa.
- 25Nabier na pɔw na a nyumɪ na pi a y'ẽy'ɛrɪ na, a-na-ɪ kɔ ɔɔ nyɔw nyɪ na. Nabier na pɔw na a nyumɪ na laara a y'ẽy'ɛrɪ na, a-na-ɪ ni-sɔbaa ɔɔ kpe nyɪ na a nyɪ kono.
- 26“A na ɪ nyɪ na nabier a lɛ a nɪbɛ ba jaa ɔɔ yele a nyɪ son! A lɛ a ba sãa-kunbɔ dãa maal'ɪ a jirsɪ y'ɛr-hierbe.
- 27“Ĩ-cɛ a nyumɪ na cɛlɛ ma, ɪ yele nyɪ na, nyí nunɔ a nyɪ dɔ deme. Nyí maala a bala na ɪlaar nyɪ vilaa,
- 28nyí buɔɔ a son y'ɔɔ a bala na sɔɔ nyɪ, nyí suɔɔ a Naanmun y'ɔɔ a bala na huɔɔ nyɪ.
- 29A ala ɪ a nɪrɛ ba fu na a tukpal bɔ-y'en puɔ, lɛb a tukpal gãw na cɔw u. A ala ɪ a nɪrɛ de fu na a fu, bar u mɪ de a fu kparle.
- 30A nɪrɛ lɛ ɪ wa suɔr fu a bom fú ku u, ɪ taa wa sooro a fu bom a nɪrɛ na de wa.
- 31A ala nyɪ na buɔɔ a nɪbɛ ba maala nyɪ, nyí mɪ maala ba a lɛ.
- 32“Á ala ɪ nyɪ nunɔ na a bala tɛw na nunɔ nyɪ, bɔ y'ɔwfu nyɪ na pɔw? A-na-ɪ a nɪ-faar m'ɛ ma mɪ nunɔ na a bala na nunɔ ba.
- 33Ĩ a ala ɪ nyɪ maala na a vilaa a bala tɛw na maala nyɪ a vilaa, bɔ y'ɔwfu nyɪ na pɔw? A-na-ɪ a nɪ-faar m'ɛ ma mɪ maala na a lɛ.
- 34Ĩ a ala ɪ a bala tɛw nyɪ na tiɛɛ a nyumɪ pɛw ba a bom ba na wa ya na ku nyɪ, nyɪ ma pɛw, bɔ y'ɔwfu nyɪ na pɔw? A nɪ-faar m'ɛ ma mɪ pɛw na a ba tɔ deme, a ba na mɪ lɛb ya ba a libie nuɔr.
- 35Ĩ-cɛ nyí nunɔ a nyɪ dɔ-deme, nyí maala ba a vilaa, nyí ma pɛw ba a bom ɪ nyɪ taa cɛlɛ a ba na lɛb ya nyɪ wa. A lɛ, a nyɪ yar na bermɛ na, ɪ nyɪ na mɪ ɪ na a saa juu Naanmun bi-dabsɪ a-na-ɪ u ma maala na a vilaa a nɪsaa saansɪ nɪ a nɪ-bebe jie.
- 36Nyí ɪ pu-pɪlaa deme a mɪnɛ a nyɪ Sãa na ɪ a pu-pɪlaa subɔ.
- 37“Nyɪ taa koro nɪrɛ wa, ɪ a Naanmun kɔ mɪ guor a nyɪ y'ɛrɪ wa. Nyɪ taa y'ɔɔ nɪrɛ y'ɛrɪ wa, ɪ a Naanmun ma mɪ y'ɔɔ nyɪ y'ɛrɪ wa. Nyí de a nɪbɛ mabfu bar ku ba; a lɛ a Naanmun na mɪ de a nyɪ mabfu bar ku nyɪ.
- 38Nyí turɛ; a lɛ a Naanmun na mɪ turɛ kurɔ nyɪ. U na bɔw na sɛw a bɔ-munaa a nɛ taa, ɪ dam, a sɛw deere, u ku nyɪ, a-na-ɪ a bom ulɔ nyɪ na de mana nɪ a yele, a una bom a Naanmun na mɪ de man'ɪ a nyɪ ben.”

³⁹A Jeeju le lobb ba na a sukpa na: “A jōw na tuo na tawra a u jō-to mu? Má a ba jaa ayi na lo na bōw puɔ.

⁴⁰Par-tuure ma be be na gāw a u jājaana wa, i a par-tuure le na jaan baar, u na wō na a u jājaana kaarĩ.

⁴¹“Mune i a fu ga a mimir yōw a mobir na be a fu yebe mimirĩ, i ma le ēē bil nye a dakpur na be a fu mīe mimirĩ wa?

⁴²Mu mune fu na tuo yel a fu yebe: ‘I yebe, uraa i ir fu mobir a mimirĩ bar,’ a fūu na ma nye a dakpur na be a fu mimirĩ wa? Funa bebele naa! De nīe ir a dakpur a fu mimirĩ ser; le fu na bōw nyere tuo ir a mobir na be a fu yebe mimirĩ.

⁴³“Ti-son ma be be na wōnɔ bi-kpana wa; a le u mɪ, ti-kpana ma be be na wōnɔ bi-son wa.

⁴⁴A-na-i a wōmɔ ba bōwnɔ nɪ a tiē; ba maa 'wōw 'wɔɔ gu-pulaa juu wa, ba maa mɪ 'wōw aaraa gu-salaa juu wa.

⁴⁵A nɪ-son ma ir'ā a yel-vele ala u na bin a u pu-vulaa puɔ yi nɪ, i a nɪ-kpana ma ir a yel-kpansi ala u na bin a u pu-bier puɔ yi nɪ, a-na-i a ala na sew a nure puɔ, ala i yire a nuɔɔ puɔ.

⁴⁶“Mune i a nyɪ buɔɔ ma a ‘Nɪ-kpēē! Nɪ-kpēē!’ i maa maala a ala i na ma yele nyɪ wa?

⁴⁷A nure le na wa a i sē cel a i yērĩ i sōw maala, i na miil nyɪ na a ulɔ kaarĩ u na wō.

⁴⁸U wō na taa nɪ daba na mɪere yir i tuu a bōw u kpe, u kpar a dacin a kubir-pan juu. A kōɔ wa na a kulaa paal yi ŋmeere a yir ulɔ, i-ce 'waa tuo u wɛl bar wa, a-na-i ba dāa na bōw mɛ u.

⁴⁹I-ce a ulɔ na wono a i yērĩ i ma sōw maala wa, u wō na taa nɪ a daba ulɔ na mɛ a yir a tē-buur juu, i ma tuu a bōw i kpar a dacin wa. A kōɔ ŋme na a yir u tōɔ lo a jie naan i a u lofu ulɔ belĩ na.”

Luki 7

¹A le a Jeeju na yēr a u yērɪsɪ a jaa ku a nɪbe baar, u cen'ā a Kapɛɛnam.

²Sɔdaal-nɪ-kpēē be na be i Orom nure i tere tūtunɔ u na nyurĩ nu. A tūtunɔ ulɔ, a dāa na 'wɔɔɔ u, u pɪel'ĩ a kūu.

³A le a sɔdaal-nɪ-kpēē ulɔ na wō a ba yēr a Jeeju yērĩ u tū na a Jufisi ni-dierbe ŋmɛɛ a u sē a ba suɔɔ u u wɪ faa a u tūtunɔ.

⁴Ba ta na a Jeeju sē nyɔw i lobb u a nur yele nɪ: “A daba na sew na a fu na sūo u,

⁵a-na-i u nu na a sumɪ Jufisi, i ulɔ i mɪ yōw a ba mɛ a sɪ puorfū yir.”

⁶A Jeeju pōw ba cere nɪ. I a le ba na pɪel'ĩ a yir, a sɔdaal-nɪ-kpēē tū na a u badɛɛ a ba tuor yel u: “Nɪ-kpēē! Taa vɔw fu mīe wa, a-na-i maa sew a fu na kpe a i yir wa.

⁷A ala une a maa mĩe ma nye sɔr tuɔ ta fu wa, ɪ-ce yɛr yɛrĩ tɛw, ɪ a ɪ tũtũ-bie na kpeme na.

⁸A-na-ɪ a maa mĩe tere na a ɪ nɪ-bere na ɪ jɔɔ ba, ɪ mɪ tere a ɪ sɔdaalsɪ a ba jɔɔ ma. ɪ ma yel'ã a bõ-y'en: Cen ka! u ma cen, ɪ yel a y'en subɔ: Wa ka! u ma wa; ɪ ma yel'ã a ɪ tũtũɔ: Maal asume! u ma maal."

⁹A le a Jeeju na wõ a yɛrĩ ulɔ, nuɔr ko u na u kpiir a sɔdaal-nɪ-kpɛɛ ɪ lɛb yel a nibe na tuure u: "ɪ yele nyɪ na, a Israyel nibe sɔw, maa nye nure u tere yɔw-nyãa ta a daba na wa."

¹⁰A nibe bala a sɔdaal-nɪ-kpɛɛ na tũ lɛb'ã kul ɪ nye a tũtũɔ u kpeme.

¹¹A ala na yi tɔ, a Jeeju cen'ã tɛw kãw ba na buɔɔ Nayĩ, a u par-tuurbe nɪ a nɪ-yayaw dãa pɔw u a ba lãa cere.

¹²A mune u na pɛle nɪ a tɛw ulɔ dɔdɔr nuɔr, nibe mɪ yire nɪ na kũu a ũufu jie. U ɪ na a u mã bi-daa ɪ a u mã ɪ kpũ-pɔw. Nɪ-yaw yi na a tɛw ulɔ puɔ ɪ pɔw u cere nɪ a kũu ũufu jie.

¹³Á le a Nɪ-kpɛɛ na nye a pɔw, nãw nyɔw u na, u yel u: "Taa kono wa."

¹⁴ɪ na u taw ta sur a da-gbarĩsɪ ulɔ a kũu na be, a bala na de a kũu uraa. A Jeeju yel: "Polbile! A fũu ɪ yele, ir!"

¹⁵A kũu pal ir jinaa ɪ nyɔw a yɛrĩsɪ ɪ yɛre, u de u ku a u mã.

¹⁶A dãbĩe nyɔw a ba jaa a ba pɛwre a Naaɲmun yele: "A Naaɲmun yɛr-hier-kpɛɛ y'en subɔ ir'ã a sɪ sɔw ɪ a Naaɲmun mɪ wa na 'wuor a u nibe."

¹⁷A nibe yɛre na taa a u une a Jude wɛr u jaa puɔ de nɪ a tẽ-pɛlsɪ a jaa, a ala u na maal.

¹⁸A Jã par-tuurbe man u na a yele ala a jaa, u buɔɔl ayi a ba sɔw

¹⁹tũ ba a Nɪ-kpɛɛ jie a ba cen na soor u: "Fũu ɪ a ulɔ na sew u wa mu sɪ cãa gure nɪ-kpee?"

²⁰A nibe bala ta na a Jeeju sɛ na ba yel u: "A Jã-Batii ɪ tũ sɪ a sɪ wa soor fu a fũu ɪ ɪ a ulɔ na sew u wa mu, a sɪ cãa gure nɪ-kpee?"

²¹A be a jie naan, u kpeme na a wulĩsɪ deme yayaw nɪ a nɪ-baalsɪ nɪ a kɔtɔn-irbe ɪ yuo a jɔn yayaw mimie.

²²ɪ na u yel a bala a Jã na tũ: "Nyí cen na man a Jã a ala nyɪ na nye ɪ mɪ wõ: a jɔn nyere na, a gbɛɛ ir cere, a kɔn mɪ pɔɔ, ɪ a won wono, a kũusɪ jawra na ire, a Naaɲmun yɛr-son ta na a nãw deme jie.

²³Á numɔ a ulɔ a ɪ maalfu na ma ce u wa."

²⁴A le a bala a Jã na tũ na lɛb kul baar, a Jeeju nyɔw na a Jã yɛrĩ mana kurɔ a nibe yele: "Bõ nyɪ cen na 'wuor nye a be a wɛkar puɔ? Kakur a seseb na dama?"

- ²⁵Bõ ulɔ nyɪ cen na 'wuor? A daba na y'aarĩ cēcen-vele? Ī-ce a bala na ma y'aarĩ a cēcen-vele dɛ nɪ a dɪb vele, a jamansɪ yie ba ma be.
- ²⁶Bõ ulɔ tɔr nyɪ cen na 'wuor? A Naaɲmun y'ɛr-hiere? ɔɔ, ĩ yele nyɪ na, nɛɛ v na gāw a Naaɲmun y'ɛr-hiere.
- ²⁷A-na-ɪ a Jā ĩ ɪ a ulɔ a Naaɲmun Sebe y'ɛrĩ na yel: 'A maa, Naaɲmun ĩ tũ a ĩ y'ɛy'ɛɛ v de fu nĩ gbɛɛrĩ a fu sɔr.'
- ²⁸"Ī yele nyɪ na, nɛɛ kāw ma be be ba na dɔw ka a tēw puɔ na gāw a Jā-Batii wa, ĩ-ce a ulɔ na nyurĩ pab a Naaɲmun fāw puɔ gāw v na."
- ²⁹A nɛɛ ba jaa nɪ a lāpo-dierbe na wõ a Jā kɔkɪr, ba bõw na áa Naaɲmun tor'ā ĩ sɔw a Jā mur ba a kũɔ.
- ³⁰Ī-ce a Farɪsɪ nɛɛ nɪ a y'ɛr-kpen-bɔɔnbɔ jaar'ā a ala a Naaɲmun na buɔɔ a ba jie bar, a mɛɛ ba na ma sɔw a Jā mur ba a kũɔ wa.
- ³¹"Babõ ĩ na de a dɪnaa nɛɛ man'ĩ, ĩ babõ kaarĩ ba wõ?
- ³²Ba wõ na taa nɪ a bibiir na je a daa puɔ bolo buɔɔ nɪ taa yele: 'Sɪ ŋme na a kuɔr y'ɔw nyɪ ĩ nyaa sɛ wa, a sɪ mɪ ŋme a ko-bɛɛ y'ɔw nyɪ ĩ nyaa mɪ kō wa.'
- ³³A-na-ɪ a Jā-Batii dāa na wa ma bun dɛɛ lɛ wa, ma mɪ nyuure a dāa wa, a nyɪ yel a kōtɔn ĩ tɛɛ v.
- ³⁴A Nɛɛ Bie wa dɛɛ y'ɔɔ nyuure nɪ, a nyɪ lɛ yel go: 'Nyɪ nyɛ didɛɛ nɪ dā-nyuure, na ɪ a lāpo-dierbe nɪ a nɪ-faar baraa.'
- ³⁵Ī-ce a bala ba jaa na sɔw a Naaɲmun kpaarfɪ miile na a yel-mĩɛ be na a kpaarfɪ ulɔ jie."
- ³⁶A Farɪsɪ nɛɛ kāw buɔl'ā a Jeeju a v wɪ a ba lāa dɪ a dɪb, a Jeeju kpɛ a Farɪsɪ nɛɛ ulɔ yir je a dɪb par.
- ³⁷Ī a be a una tēw puɔ, pɔw kāw dāa na be be na ɪ pɔw fāa. U bõw ka a Jeeju je na a dɪb par be a Farɪsɪ nɛɛ ulɔ yir, ĩ de a kã-nyu-vɪlaa na sew a kubir yole wɪ kpɛ uraa nɪ a Jeeju gbɛɛ par,
- ³⁸ĩ kono. A v mɔtɔ-kũɔ bɛɛ a Jeeju gbɛɛ, v pāa lɛɛ a v jukɔɔ fɔfɔɔ nɪ, ĩ nyɔw a Jeeju gbɛɛ ĩ de a kã-nyu-vɪlaa kpaar y'ɔw.
- ³⁹A lɛ a Farɪsɪ nɛɛ ulɔ na buɔl a Jeeju na nyɛ a lɛ, v yel'ā a v pũɔ: "A ala ɪ a daba na dāa na ɪ a Naaɲmun y'ɛr-hiere, v naa bõw na a pɔw na na surɛ v, nɪ a mɛɛ v na wõ. U na bõw ka pɔw fāa v ɪ."
- ⁴⁰A Jeeju yel v: "Sumõ, ĩ tɛɛ na y'ɛrĩ na y'ɛr fu." A Sumõ yel: "Jājaana, y'ɛr!"
- ⁴¹A Jeeju yel v: "Nɛɛ ayi dāa na tɛɛ san a ulɔ jie ba na ma pēwne a libie. A bõ-y'en tɛɛ na warbie ture kubaa san, ĩ a kāw tɛɛ warbie ture pie san.

⁴²ĩ a mune ba na ma tere bom na tuo ya a ba sama wa, a libie subo de na bar ku ba a ba jaa ayi. A nibe bala ayi puo, buor ĩ na nyurĩ nuno a libie subo?”

⁴³A Sumo yel u: “ĩ tier ka a ulo na dāa tere a san yaw u.” A Jeeju yel u: “Yel-mĩe fu yel.”

⁴⁴ĩ lieb miile a pow ĩ yel a Sumo: “Fu nye na a pow naa? A mune ĩ na kpe a ka a fu yir, faa ku ma kũo ĩ pew gbɛɛ wa, ĩ-ce a pow na, a u motõ-kũo u bĩ nĩ a ĩ gbɛɛ ĩ fofu nĩ a u jukobo bar.

⁴⁵A fũu, faa nyow ma nuu puor wa, ĩ-ce a pow na, wa nyow nĩ a le ĩ na kpe, u nyow ma na a gbɛɛ puoro nĩ ma ma bara wa.

⁴⁶Faa mĩ kpaar a kãa yõw ma a juu puo wa, ĩ-ce a pow na, u kpaar’ã a kã-nyu-vula yõw ma a gbɛɛ puo.

⁴⁷A ala une ĩ yele fu na, a u nufu u na nyurĩ nu ma, a miile na áa Naanmun de na a u maal-faar na waa bar ku u. ĩ a ulo ba na de a fũ bar ku, u ma mĩ miile na a nufu fũ.”

⁴⁸A ala ĩ baar, a Jeeju yel’ã a pow: “A Naanmun de na a fu maal-faar bar ku fu.”

⁴⁹A bala na dāa lāa je nĩ u yere na a ba pũo: “Ala nĩ a naa tɔr ĩ ma mĩ de a nure maal-fāa bar ku u?”

⁵⁰ĩ-ce a Jeeju yel’ã a pow: “A fu yõw-nyāa faa fu na. Cen’ĩ su-baar.”

Luki 8

¹A ala na yi tɔ, a Jeeju yuɔɔ na a tẽ-beɛ nĩ a tẽ-bil puo, hiere a Naanmun fāw yer-son kuro a nibe, ĩ a u par-tuurbe pie-n’ayi dāa na lāa be nĩ u.

²A pɔɔɔ bala u na dāa diw a kōtɔn-bebe a ba puo bar, kpaarĩ ba a wulĩsĩ, mĩ lāa na be nĩ u: a Maaru ulo na yi a Madala, a kōtɔnsĩ anuu-n’ayi na dāa yi a u puo;

³nĩ a Kuja pow Jaan, a Kuja ulo na ĩ a jamana Erɔdi tũtunbo nĩ-kpɛɛ, nĩ a Sujan, nĩ a pɔɔ-yaw ɲmɛɛ go. A bala ĩ ma dāa de a ba yele sũono nĩ a Jeeju nĩ a u par-tuurbe.

⁴A nibe yi na a ten a jaa ĩ wa a Jeeju sɛ. A le a nĩ-yaw bala na taw tiw taa, u lɔb’ã a sukpa na:

⁵“Daba kãw yi na a u ci yaarĩfu jie ĩ a le u na yaara a ci, a ɲmɛɛ lo na a sɔr juu, a ba neb’ĩ gbɛɛ ĩ a wɛ-lili nur dĩ.

⁶A ɲmɛɛ lo a kubir-pan juu ĩ a le a na bul baar, a ko na, a-na-ĩ aa pow a baar wa.

⁷A ɲmɛɛ go lo a guur sõw, a guur lāa ir’ĩ ba piw ba tere.

⁸A ɲmɛɛ lo na a tẽ-vula puo naa bul bĩ bie kubaa le bõw dɔɔl.” A le a Jeeju na yer a le baar, u yel’ĩ na kpɛw: “A ulo na tere a tobo wono nĩ, ú bõw cɛɛ!”

⁹A Jeeju par-tuurbe soor u na a sukpa ulo par,

¹⁰U yel ba: “A ala ɪ a nyumi u, a Naaɲmun fãw y’er-bõw-faarsɪ par nyir’ã a nyi jie. Ī-ce a nibe ɲmɛɛ, a sukpar tɛw ba na wono, a mune ‘a ba na ‘wuoro ĩ ma nyere wa, ĩ mi cele wono ĩ ma bõwnɔ a par wa.’

¹¹“Nyí cele a sukpa par: a ci ɪ na a Naaɲmun y’erĩ.

¹²A nibe ɲmɛɛ wõ na taa ni a ci ala na lo a sɔr juu. A le ba na wõ a Naaɲmun y’erĩ, a Satã wa na na ir u a ba sube puɔ, a mune a ba kõ sɔw ĩ pɔw a faafu wa.

¹³A nibe ɲmɛɛ wõ na taa ni a ci ala na lo a kubie wɛr. A le ba na wõ a y’erĩ ba ma sɔw na de ni nũɔ ĩ-ce aa kpe a ba pũɔ a tie nyibe kaarĩ wa. A ba yõw-nyãa maa kam wa. A burfu ĩ wa ta ba, ba ma ɲmaa na yi.

¹⁴A ci ala na lo a guur puɔ wõ na taa ni a bala na wõ a y’erĩ, ĩ-ce ba bar’ã a tẽw naa baafu den ni a naalũu bɔfu, ni a yele vuláa a kpe pɔw ba piw ba tɛɛɛ; a ba wɔmɔ maa karĩ wa.

¹⁵A ci ala na lo a tẽ-son puɔ wõ na taa ni a bala na wõ a y’erĩ ĩ de u tere ni su-son ni su-plaa; a ba cĩcĩ uraafu puɔ ba ma wõ na a wɔmɔ.

¹⁶“Nɛ maa yõw lãpa de pɔw duu puɔ, mu de su gaajie pulɛɛ wa. U ma ɛɛ na bin u a jie ulɔ u na tuɔɔ caara, a mune a nibe bala na kpeere na tuɔ nye a u cãa.

¹⁷A bom jaa le na sɔɔlĩ, a na yi na cãa puɔ, ĩ a bom le na ɪ bõ-gbul, a na yi na yẽw a nibe bõwnaa.

¹⁸“Ala-ĩ-sɔ, nyí tere nyi mĩɛ a mune nyi na cele, a-na-ɪ a ulɔ na teraa, ba na le ku u na dɔɔl, ĩ-ce a ulɔ na ma teraa wa, ba na de na a ala u na tier beeka ulɔ ĩ sɔ.”

¹⁹A Jeeju mã, ni a u yeer wa na pɔw u, ĩ baa dãa tuɔ ta u wa, a-na-ɪ a nibe waa na,

²⁰a ba yel u: “A fu mã ni a fu yeer be na a yẽw ĩ buɔɔ ba nye fu.”

²¹A Jeeju yel ba: “A bala na cele a Naaɲmun y’erĩ ĩ sɔw maala, bala ĩ ɪ a ĩ mã ni a ĩ yeer.”

²²A bibir kãw, a Jeeju ni a u par-tuurbe kpe na a gbor puɔ u yel ba á bá gãw a man gaan, a ba cen.

²³A mune ba na gãwna, a Jeeju gã na gure. A seseb kpɛɛ puurĩ ba na a man puɔ, a kũɔ kpe paala a gbor, a ba vɛr na mur,

²⁴a ba taw ta a Jeeju sɔwne u yele ni: “Jãjaana! Jãjaana! Sɪ wɛrɛ na!” A Jeeju ir, na u tan a seseb ni a kũɔ na dama ni a kpɛw, a seseb ɲmaa a fufu ĩ a kũɔ le lo a le a jom.

²⁵A le a na baar, a Jeeju soor’ã a u par-tuurbe: “Nyine a nyi yõw-nyãa be?” A dãbĩɛ nyɔw ba lãa ko ni ba nuɔr a ba sooro taa: “Ala ni a naa tɔr, a kũɔ tɔr jaa ni a seseb na jɔɔ a u y’erĩ a le?”

²⁶Ba cen’ã na ta a tẽw ulɔ na ɪ a Jerasen nibe tẽw, na tor taa ni a Galile.

- ²⁷A le a Jeeju na yi a gbor puɔ, a una tēw nɛ y'en subɔ tuor u na. A kōtɔnsɪ ma ire u na, ɪ a korɪ-cɛ jaa u maa suu bom wa. U maa mɪ gā yir wa, a yar puɔ u ma gana.
- ²⁸A le u na nyɛ a Jeeju, u wuur'ā ɪ lo a u nii-sɔw ɪ y'ɛr'ɪ kpēw yel: "Saa juu Naanmun Bie Jeeju wee! Bō fu nyɛ nɪ ma? ɪ suɔr fu na, taa huɔl ma wa!"
- ²⁹U yel'ā a le a-na-ɪ a Jeeju yele na a kōtɔn bier a u yi a daba jie. A gbɛɛ yayaw jaa, a ir u na, a ba lū u a nur nɪ a bōjɔrɪsɪ, ɪ mɪ kpal u a gbɛɛ nɪ a kure, ɪ-cɛ u ma ŋma bar, ɪ a kōtɔn ir u kpɛ nɪ a wɛkar puɔ.
- ³⁰A Jeeju soor u: "Mɛnɛ a fu yuor dɪ?" U yel u: "Kō-bōw-nuɔr ɪ dɪ," a-na-ɪ kōtɔn-yaw ɪ dāa ire u.
- ³¹A kōtɔnsɪ bala suɔrɔ na a Jeeju tō-tō-tō a u taa ir ba bar a ba suu a ba kpāafu jie wa.
- ³²A dor yayaw dāa na be be a tāw lōboorɪ 'wɔbɔ a yele yuɔrɔ nɪ, a kōtɔnsɪ suɔr a Jeeju á u ku ba sɔr a ba yi kpɛ ba, u ku ba a sɔr.
- ³³A kōtɔnsɪ yi a daba jie kpɛ a dor, a ba dar taa ba jaa suu a tāw fuɔlaa, lo a man kōɔ puɔ lim.
- ³⁴A nɪɛ bala na cunɛ a dor nyɛ na a ala na ta ɪ jo kul hier ku a nɪɛ a tē-kpēɛ nɪ a tē-bil puur.
- ³⁵A nɪɛ yi na cen áa ba 'wuor je kāa a ala na maal. Ba ta na a Jeeju sē, nyɛ a daba ulɔ a kōtɔnsɪ na yi a u jie, u ɪ nɪ-son, su a cēcene je nɪ a Jeeju pulēɛ, a dābɛ nyɔw ba.
- ³⁶A bala na dāa nyɛ a ala na maal mɛnɛ na kurɔ a nɪɛ a mɛnɛ a kōtɔn-ire na kpɛmɛ.
- ³⁷A be jie, a Jerasen ten deme ba jaa suɔrɔ a Jeeju a u yi ɪ bar ba, a-na-ɪ dābɛ nyurɪ na nyɔw ba. A Jeeju le kpɛ a gbor puɔ lɛb cen.
- ³⁸ɪ a daba ulɔ jie a kōtɔnsɪ na dāa yi suɔrɔ na a Jeeju a u ɪ a ba lāa cen. ɪ-cɛ a Jeeju lɛb u bar ɪ yel u:
- ³⁹"Lɛb kul a fu yir na mun a ala a jaa a Naanmun na maal iu," u cen na hier yɔ nɪ a tēw puɔ u jaa ku a nɪɛ a ala a Jeeju na maal u.
- ⁴⁰A le a Jeeju na le lɛb cen, a nɪɛ tuor u na, a-na-ɪ ba jaa dāa na gure u.
- ⁴¹A daba kāw ba na buɔlɔ a Jaarisi na ɪ a puorfɔ yir nɪ-kpēɛ ta na a be, lo gburɪ a dume a Jeeju nii-sɔw ɪ suɔrɔ u, lɔbɔ nɪ u a nur, a u wa a u yir,
- ⁴²a-na-ɪ u tɛɛ na bi-pɔw bō-y'en tē-tē-tē na tɔɔ yomo pie-n'ayi na be be kpiire. A le a Jeeju na cere a be, a nɪɛ fur u na a lōbobo a jaa.
- ⁴³ɪ pɔw be na be na tɛɛ sɪɛ maal'ɪ yomo pie-n'ayi ɪ aa baara wa. U sāw na a u yele a jaa a dɔɔtɔrsɪ jie ɪ bō-y'en kāw ma dāa tuɔ kpaar u wa.

⁴⁴U taw na ta a Jeeju puo-sow, ï sur a u kparu nuor. A jie naan, a ı a u jũ barfu ŋmaa na.

⁴⁵Ï a Jeeju yel: “Ala ï sur ma?” A ba jaa yele á baa sur u wa. A Pier yel: “Jãjaana, a ı na a nı-yaw na fur fu ï gbur fu a nɔhõ!”

⁴⁶Ï-ce a Jeeju le yel: “Nre sur ma na, a-na-ı fãw yi ma na ï bõwnaa.”

⁴⁷A pow nye bõw ka a 'waa tuorɔ soorɔ wa, ï mine wa lo gburĩ a dume a Jeeju pulée, ï yel a nibe ba jaa nii-sow a ala une u na sur u, nı a mune u na kpeme a jie naan.

⁴⁸A Jeeju yel u: “Ï bi-pow, a fu yõw-nyãa faa fu na. Cere nı su-baar.”

⁴⁹A le a Jeeju na cãa yere, nre yi na a nı-kpée Jaarisi yir ï wa ta yel: “A fu bi-pow kpi na. Taa le vɔwro a jãjaana wa.”

⁵⁰Ï-ce a mune a Jeeju na wõ a le, u yel'ã a Jaarisi: “Taa jorɔ dãbĩe wa. Tere a yõw-nyãa tew ï u na kpeme na.”

⁵¹A le u na ta a yir, 'waa sow nre u pow ba kpe nı, ï a ala ma ı a Pier, nı a Jaki, nı a Jã lãa nı a bile sãa nı a u mã wa.

⁵²A nibe ba jaa dãa na kono yãyara nı a bile ulɔ une, a Jeeju yel ba: “Nyı taa kono wa; 'waa kpi wa, u gur'ã.”

⁵³Ï baa cel u be wa, a-na-ı ba bõw ka a bile kpi na.

⁵⁴Ï-ce a Jeeju nyow u a nuu ï yel: “Bile wee, ir!”

⁵⁵A u sie le leb wa a u puɔ, u pal ir a jie naan, ï a Jeeju yel a ba ku a bile bõ-duraa.

⁵⁶A posabile doorbo ha nɔe ï a Jeeju yel ba a ba taa yele bom kurɔ nre a ala na ta wa.

Luki 9

¹A Jeeju buol'ã a u par-tuurbe pie-n'ayi tiw, ï ku ba a fãgã nı a tuɔfu a ba na diw nı a kɔtɔnsı ba jaa few bar, ï mı kpaar a wulĩsı,

²ï na u tũ ba a ba cen na hier a Naanmun fãw ku a nibe, ï kpeme a wulĩsı deme.

³U yel ba na: “Nyı taa tere bom diere nı a sor wa, a daa, mu a wuɔ, mu a dib, mu a libie, ï nyı taa tere kpar-bere ayi wa.

⁴A yir le puɔ nyı nɔɔ kpe, nyı je a be wa ta nı a mune nyı na yire a tẽw ulɔ puɔ.

⁵Ï a ala ı a nibe ma sow de nyı wa, nyı yi a tẽw ulɔ puɔ ï teb a nyı gbɛ tãbuulĩ bar, a ı bõ-miilaa a ba jie.”

⁶A ba cen na yuorɔ a ten-ten hiere a Naanmun yer-son, kpaara nı a nibe wulĩsı a jiir a jaa.

⁷A ɛ a jamana Ɛɔɔɔ na wõ a ala jaa na maala, a tɛrĩsɩ nyanyaa u na, a-na-ɩ a nɩɛ ɲmɛɛ yele na áa Jã Batii ã ir a kũu puɔ.

⁸A ɲmɛɛ yele á Eli ã ɛ miil'ã a u mĩɛ, ã a ɲmɛɛ go ɛ yele á korĩ-ɛɛ y'ɛr-hiere kãw ã ɛ jaw ir.

⁹ĩ-ɛɛ a Ɛɔɔɔ yel: “ĩ ɩ na a ba ɲmaa a Jã juu, ã ala nɩ a naa ã na wono a y'ɛrĩsɩ a u unɛ a ɛ?” ã buɔɔɔ u nyɛ a Jeeju.

¹⁰A Jeeju nɩ-tunɩsɩ ɩɛb'ã wa na man u a ala a jaa ba na maal, a Jeeju taw ba vuĩ nɩ a Bɛsada-tẽw loor.

¹¹ĩ-ɛɛ a nɩɛ vuĩ na bõwnaa ã buɛr cen a u jie, a Jeeju sɔw de ba na u man ba a Naanɲmun fãw, ã kpɛmɛ a wulĩsɩ deme.

¹²A munɛ a wɛr na liwre, a u par-tuurbe pie-n'ayi taw na ta yel u á u wel a nɩɛ bar a ba cen a tẽ-pɩɛlsɩ puɔ na ba bɔ a bõ-duraa nɩ a gaajie, a-na-ɩ a jie ulɔ ba na be ɩ na wɛkar.

¹³ĩ-ɛɛ a Jeeju ɩɛb'ã yel ba: “A nyumɩ mĩɛ, nyí ku ba a bõ-duraa a ba dɩ.” A ba yel: “Bur-bie anuu nɩ jum-bie ayi tɛw sɩ tɛɛ. Fu buɔɔɔ na a sɩ mĩɛ sí cen na da a bõ-duraa wa nɩ ku a nɩ-yaw basumɛ mu?”

¹⁴A-na-ɩ a nɩɛ bala na dãa be a be, a dabsɩ tɛw, tara na ture anuu. A Jeeju ɛ yel a u par-tuurbe: “Nyí ɲma a nɩɛ a ba juna a ji-gbulĩsɩ ljaayi nɩ piir-piir.”

¹⁵A par-tuurbe sɔw ã maal a ɛ, a nɩɛ ba jaa jɛ.

¹⁶A ala ã baar, a Jeeju de na a bur-bie anuu nɩ a jum-bie ayi ã na u duɔ 'wuor a sa'llon ã puor a Naanɲmun a bõ-duraa ala unɛ, ã na u ɲma ɲma ku a u par-tuurbe a ba de po a nɩɛ,

¹⁷a ba jaa 'wɔb pi ã cãa ɛɛ, a ba woor a bur-ɲmara sɛw pur pie-n'ayi.

¹⁸A bibir kãw, a Jeeju be na a cẽcẽw suɔɔɔ a Naanɲmun, a ulɔ nɩ a u par-tuurbe, u soor ba: “Ala ulɔ a nɩɛ ma de ma ã ɩ?”

¹⁹A ba yel: “A ɲmɛɛ ma yel'ã a Jã-Batii fu ɩ, a ɲmɛɛ go, a Eli fu ɩ, ã a ɲmɛɛ yele a korĩ-ɛɛ y'ɛr-hiere y'en subɔ ã jaw yi a kũu puɔ.”

²⁰A Jeeju soor ba: “ĩ a nyumɩ, ala ulɔ tɔr nyɩ de ma ã ɩ?” A Pɩɛr yel: “Fu ɩ na a Naanɲmun Kirisi.”

²¹A Jeeju bõw kpãkpan ba ã yel a ba taa wa y'ɛɛ kuɔɔ nɩɛ wa.

²²ĩ na u ɛ yel áa sɛw na a Nɩɛ Bie na nyɛ won yaw a belĩ, áa Jufisɩ ni-dierbe nɩ a baar-lo-nɩ-bɛɛ nɩ a y'ɛr-kpɛn-bɔɔnbɔ na jɛ u na bar, a ba na kú u na, ã a bibie ata dayen a u na ir'ã a kũu puɔ.

²³A ala na yi tɔ, u yel'ã a ba jaa: “A ala ɩ nɩɛ buɔɔɔ na u tuure ma, ú jɛ a u mĩɛ bar ã de a u nɩ-ku-daa tuo tuure nɩ ma a bio bio jaa.

- ²⁴A-na-ı a nɛ ɛ na buɔɔ u faa a u m̃ɛ, a u baafu na bɔr'ã, ı̃ a nɛ ɛ na bara a u baafu u bɔɔ a ı̃ uɛ, u na c̃ɛ na.
- ²⁵A-na-ı a ala ı a nɛ pɔw na a t̃ɛw na yele a jaa, ı̃ a ulɔ m̃ɛ b̃uburı̃, mu u wɛ, b̃ɔ a na ku u?
- ²⁶A-na-ı a nɛ ɛ a vı̃ na nyɔw a maa nı a ı̃ ỹɛr̃ı̃sı uɛ, a vı̃ na mı nyɔw na a Nıɛ Bie a u uɛ, a ɛ u nɔɔ waara nı a u c̃ã kp̃ɛ na mı ı a u S̃ã c̃ã, nı a u sı-tunı̃sı na ı a c̃ɛɛ ben mı.
- ²⁷Yel-m̃ɛ ı̃ yele nyı, a bala na be a ka, a ɣm̃ɛ na nyɛ na a m̃uɛ a Naañmun na diere a u f̃ãw, ı̃ wa p̃ãa bı̃ɛr kpĩ.”
- ²⁸A ɛ a Jeeju na ỹɛr a ỹɛr̃ı̃sı ala baar, a maal'ã bibie anuu-n'ata, ı̃ u taw a Pı̃ɛr nı a J̃ã nı a Jakı do nı t̃ãw juu a Naañmun suɔɔfu.
- ²⁹A m̃uɛ u na suɔɔ a Naañmun, a u nii-sɔw lı̃ɛb'ã, ı̃ a u kparu lı̃ɛb pelı̃ nyıɛ ỹala-ỹala-ỹala,
- ³⁰ı̃ a dabsı ayı uraa ỹɛɛ nı u. A nıɛ bala ı na a Eli nı a Mowisi
- ³¹na nyur a c̃ã kp̃ɛ puɔ, a ba mana taa a Jeeju k̃u u uɛ u na cere kpiire a Jerujalem.
- ³²A g̃uɔ d̃ãa na t̃ɛɛ a Pı̃ɛr nı a u tɔ deme, ı̃-c̃ɛ ba jaw na nyɛ a Jeeju a c̃ã kp̃ɛ puɔ nı a dabsı ayı na l̃ã uraa nı u.
- ³³A ɛ a dabsı bala na bar a Jeeju ı̃ buɔɔ ba cen, a Pı̃ɛr yel'ã a Jeeju: “J̃ãjaana, a vı̃ɛɛ na sı na be a ka. Sı na ỹɔw na s̃ɛɛr ata; a b̃ɔ-ỹɛn na ı na a fu ben, a ỹɛn subɔ ı a Mowisi ben, ı̃ a k̃ãw ı a Eli ben.” 'Waa d̃ãa b̃ɔw a ala u na yele wa.
- ³⁴A ɛ u na c̃ã ỹɛɛ a ɛ, d̃ɔd̃ɔr̃ı̃ma suu na pɔw ba, ı̃ a ɛ a Mowisi nı a Eli na kp̃ɛɛɛ a d̃ɔd̃ɔr̃ı̃ma ulɔ puɔ, d̃ãb̃ı̃ɛ nyɔw na a par-tuurbe.
- ³⁵ı̃ a ỹɛr̃ı̃sı yi be a d̃ɔd̃ɔr̃ı̃ma puɔ yele: “A ı̃ Bi-daba nı a naa, ulɔ ı̃ ṽɛl ir: nyı̃ c̃ɛɛ u.”
- ³⁶A ɛ ba na w̃ɔ a ỹɛr̃ı̃sı ala baar, ba nyɛ na a Jeeju u uraa u ỹɛ. A u par-tuurbe ɣma vuur̃ı̃sı ı̃ baa man a ala ba na nyɛ a daar ulɔ puɔ ku nɛ wa.
- ³⁷A dıvı̃ɛ bio, a m̃uɛ a Jeeju na yi a t̃ãw juu suu nı a u par-tuurbe, nı-yayaw tuor u na.
- ³⁸A be a nıɛ s̃ɔw, daba k̃ãw wuur'ı̃ na kp̃ɛw yele: “J̃ãjaana, ı̃ suɔɔ fu na bı̃ɛ, 'wuor ma a bile, a-na-ı ulɔ ı̃ ı a ı̃ bi-b̃ɔ-ỹɛn t̃ɛ-t̃ɛ-t̃ɛ.
- ³⁹K̃ɔtɔn k̃ãw ı̃ ire u, ı̃ ma maal u u wuure a jie naan, vara nı f̃ãg̃ã ı̃ ma fure a nate-fube, ı̃ a ulɔ wa p̃ãa bar u, a ı̃gan ma kar u na.
- ⁴⁰ı̃ suɔɔr'ã a fu par-tuurbe a ba diw a k̃ɔtɔn bar, ı̃ baa tuɔ wa.”

⁴¹A mune a Jeeju na wõ a le, u yel'ã: "A nyumi duna su-kpen deme na ma tere yõw-nyãa wa! Ì be ni nyi, ì di ni nyi a tuo wa ta ni dabor?" Ì na u yel a daba: "Taw a fu bie wa ni ka."

⁴²A le a daba na taw a bie wa tara ni a Jeeju, a kõtɔn dam u na ni kpẽw lɔb a tene, ì-ce a Jeeju mũɔ na mimir yõw a kõtɔn bier, ì na u kpeme a bile ku a sãa,

⁴³a nuɔr ko a nibe ba jaa a le ba na nye a Naanmun bermefu. A mune a nibe ba jaa na kpiire a Jeeju a ala a jaa une u na maala, u yel'ã a u par-tuurbe:

⁴⁴"A nyumi, nyi bõw cele a y'erĩ na: ba na nyɔw na a Nibe Bie yõw a nibe nuu puɔ."

⁴⁵Ì-ce a u par-tuurbe ma dãa bõw a y'erĩ ulɔ par wa. A dãa na liw ba a ba bõw faa, ì a dãbĩe nyɔw ba a baa 'la soor a Jeeju a y'erĩ ulɔ wa.

⁴⁶Curĩ-taa ir'ã a Jeeju par-tuurbe sõw a ba buɔrɔ ba bõw a ulɔ na i a kpẽe a ba puɔ.

⁴⁷A Jeeju bõw a ala ba na tiere ì taw bibile wa ni u uraa a u lōboorĩ,

⁴⁸ì u yel ba: "A nure le na sɔw de a bibile na a maa une, a maa mĩe u sɔw de, ì a ulɔ na sɔw de ma, mi sɔw na de a ulɔ na tũ ma. A-na-i a ulɔ na nyirĩ pab a u mĩe a nyi jaa sõw, ulɔ ì i a kpẽe."

⁴⁹A Jã yel: "Jãjaana, si nye na nure kãw u de a fu yuor diwre ni a kõtɔnsi bara, a si dãa buɔrɔ si pierĩ u bar, a-na-i 'waa be a si puɔ wa."

⁵⁰A Jeeju yel u: "Nyi taa piere u bara wa, a-na-i a nure ulɔ na ma jaar a nyi y'erĩ wa, nyi nure u i."

⁵¹A mune a daar ulɔ ba na diere a Jeeju duoro ni a sa'llon na piele, u nme na nyãa a Jerujalem cenfu une.

⁵²U tũ na nibe a ba de u nĩe cen na kpe Samari tẽ-bile kãw puɔ a u gaajie gbẽerĩfu une.

⁵³Ì-ce a tẽw ulɔ nibe ma sɔw de u wa, a-na-i a Jerujalem u dãa cere.

⁵⁴A mune a u par-tuurbe Jaki ni a Jã na nye a le, ba yel'ã: "Ni-kpẽe, fu buɔrɔ na si buɔl a vũu u yi a sa'llon ì suu wa di ba mu?"

⁵⁵A Jeeju lɛb mũɔ mimir yõw ba.

⁵⁶Ì na ba le cen tẽ-kpee.

⁵⁷A le ba na cãa be a sɔr juu cere, daba kãw yel'ã a Jeeju: "Ì na tuure fu na a jiir a jaa fu na cere."

⁵⁸A Jeeju yel u: "A sēne tere na a ba bɔɔr, ì a wɛ-lili mi tere a ba cor, ì-ce a Nibe Bie ma mi tere jie u na gaala a u juu wa."

⁵⁹U le yel'ã nisaa kpee: "Wa tuure ma." U yel: "Ni-kpẽe! Ku ma sɔr ì kul'ĩ ũu a ì sãa baar."

⁶⁰ĩ-ɕe a Jeeju yel u na: “Bar a nɪ-kũusi a ba uune a ba kũusi, ĩ a fũu, cen na hier a Naaɲmun fãw ku a nɪɛ.”

⁶¹A kãw yel: “Ĩ na tu fu na, ĩ-ɕe ku ma sɔr ĩ de nĩe kul’ĩ puor a ĩ yir deme baar.”

⁶²A Jeeju yel u: “A nɪre ulɔ na de a nii kuɔɔ nɪ, ĩ ɲmele 'wuoro a puo-sɔw, 'waa sew nɪ a Naaɲmun fãw wa.”

Luki 10

¹A ala na yi tɔ, a Nɪ-kpɛɛ le buol’ã a par-tuurbe ljaata nɪ pie-n’ayi ɲmɛɛ go, tũ ba ayi-yi a ba de u nĩe cen a ten a jaa puɔ nɪ a jiir a jaa a ulɔ mĩe na sew u cen.

²U yel ba na: “A puo bɛrme na, ĩ-ɕe a ci-ɲmarba ma jẽ bom wa. Ala-ĩ-sɔ nyí suɔr a Puo Subɔ u yɔw a tũtunbɔ a ba cen na ɲma a u ci.

³Nyí cere, ĩ bõwnaa, peli kaarĩ ĩ tunɔ nyi a wɛ-baar sɔw.

⁴Nyi taa tɛɛɛ libie wole wa, nyi taa tɛɛɛ wuɔ wa, nyi taa tɛɛɛ nafaba wa, nyi taa mi urɛɛ a sɔr puɔ puoro nɪre wa.

⁵A yir le puɔ nyi na kpɛɛɛ nyí de nĩe yel: ‘Su-baar ú be nɪ a yir na.’

⁶Ĩ a ala i nɪre be na na i a su-baar subɔ, a nyi su-baar na be na a u jie; a ala ma i le u wa, a na lieb’ã wa a nyi sɛ.

⁷Nyí je be a yir ulɔ puɔ dɪre nyuure nɪ a ala ba na kuɔ nyi, a-na-i a tũtunɔ sew nɪ na a u yar. Nyi taa mi liɛɛ a yie yuɔɔ nɪ wa.

⁸A tẽw jaa le nyi nɔɔ kpɛ a ba sɔw de nyi, nyí dɪre a dɪb ala ba na kuɔ nyi,

⁹nyí kpaar a wulĩsɪ deme bala na be a be ĩ yel a tẽw ulɔ nɪɛ: ‘Á Naaɲmun fãw ta na piɛl’ĩ nyi.’

¹⁰ĩ-ɕe a tẽw jaa le puɔ nyi nɔɔ kpɛ a baa sɔw de nyi wa, nyí yi a u sɔɛ puɔ ĩ yel:

¹¹‘A nyi tẽw tãbuulĩ tɪɛ na mar sɪ a gbɛɛ, sɪ pine na yɔɔɔ nyi, ĩ nyí cãa bõwnaa a Naaɲmun fãw piɛl’ã.’

¹²Ĩ yele nyi na, a yɛrĩ guorfu dayen, a Sɔdɔm huur nyɛfu na sa na a tẽw naa ben.

¹³“Nabier na ta na a nyumi Kɔrajĩ-tẽ-deme! Nabier na ta na a nyumi Bɛsada-tẽ-deme! A-na-i a nɔ-kofu tumɔ ala na maal a nyi sɔw, a ala ĩ dãa i a Tur nɪ a Sɪdɔ a maal a le, ba naa su na cɛcen jaar a jie naan je nɪ tãpelĩ jinaa nɪ, miil’ĩ áa ba yɛ lieb’ã.

¹⁴Ala-ĩ-sɔ, a le a Naaɲmun na guoro a nɪɛ yɛrĩsɪ, a Tur nɪ a Sɪdɔ huur nyɛfu na sa na a nyi ben.

¹⁵Ĩ a nyumi, Kapeɛnam-tẽ-deme, nyi tɪɛr’ã beeka a nyi na do na a sa'llon mu? Nyi na ɛɛ na wur suu ta a kpun tẽw.”

- ¹⁶U le yel'ã a u par-tuurbe: "A ulɔ na cɛɛ a nyɪ yɛrĩsɪ, mɪ cɛɛ na a ɪ yɛrĩ; a ulɔ na jaar nyɪ, maa u mɪ jaar, ɪ a ulɔ na jaar ma, u mɪ jaar'ã a ulɔ na tũ ma."
- ¹⁷A par-tuurbe ljaata nɪ pie-n'ayi bala lɛb'ã wa, a nũɔ y'ala ba a ba yel: "Nɪ-kpɛɛ, a fu yuor maal'ã a kɔ̃tɔnsɪ tɔr jaa bal a ba mĩɛ a sɪ jie."
- ¹⁸A Jeeju yel ba: "Ĩ dãa na 'wuor nye a Satã na yi a sa'llon ɪ lo a mɛnɛ a saa na ma nyule."
- ¹⁹Nyɪ nyɛ, ɪ ku nyɪ na tuɔfu a nyɪ na neb'ɪ a wur nɪ a lan, nɪ a Bier Subɔ fãw u jaa. Bom jaa ma be be tuɔɔ maala nyɪ bier wa.
- ²⁰A be na a le ɪ-cɛ nyɪ taa cɛɛ a-na-ɪ a kɔ̃tɔnsɪ bal'ã a ba mĩɛ a nyɪ jie wa, ɪ-cɛ nyɪ cɛɛ a-na-ɪ a Naaɲmun sɛb'ã a nyɪ yoe a be a saa juu."
- ²¹A daar ulɔ naan puɔ, nũɔ y'ala na a Jeeju a yi a Naaɲmun Sɛɛ jie, u yel: "Ĩ Sãa, ɪ puoro fu na, a fũu na ɪ a saa juu nɪ a tɛw Nɪ-kpɛɛ, a mɛnɛ fu na sɔɔlɪ a yele ala a nɪ-kpaarsɪ nɪ a yɛ deme jie, ɪ miil'ɪ a bibiir. ĩ Sãa, a le u, fũu a numɔ a fu maal a le."
- ²²"A ɪ Sãa bar'ã a yele a jaa yɔ̃w a ɪ nurĩ. Nɛnɛ ma bɔ̃w a ala a Bie na ɪ ɪ a ala ma ɪ a Sãa tɛw u wa. Nɛnɛ ma mɪ bɔ̃w a ala a Sãa na ɪ ɪ a ala ma ɪ a Bie tɛw u wa, nɪ a ulɔ a Bie na buɔɔ u miil'ɪ."
- ²³Ĩ naa u lɛb yel a u par-tuurbe tɛw: "A numɔ na a bala a ba mimie na nye a ala nyɪ na nyɛɛ!"
- ²⁴A-na-ɪ ɪ yele nyɪ na, a Naaɲmun yɛr-hierbe nɪ a jamansɪ yayaw dãa na buɔɔ ba nye a ala nyɪ na nyɛɛ ɪ baa nyaa wa; ba mɪ dãa na buɔɔ ba wɔ̃ a ala nyɪ na wono, ɪ baa wonaa wa."
- ²⁵A yɛr-kpen-bɔ̃wnɔ kãw ir'ã buɔɔ u bur a Jeeju, na u soor u: "Jãjaana, bɔ̃ ɪ na maal ɪ pɔw a baa-kɔ̃-tɛw?"
- ²⁶A Jeeju soor u: "Bɔ̃ ɪ sɛb a Naaɲmun yɛr-kpen sɛbɛ puɔ? Bɔ̃ fu ma 'wuor nye a be?"
- ²⁷A daba yel: "Fu na nɔnɔ na a Nɪ-kpɛɛ na ɪ a fu Naaɲmun nɪ a fu suur u jaa nɪ a fu baafu nɪ a fu fãw nɪ a fu tɛrũ u jaa, ɪ mɪ nɔnɔ a fu tɔ subɔ a fu mĩɛ kaarĩ."
- ²⁸A Jeeju yel u: "Yel-mĩɛ fu yel. A fũu maal a le, fu na pɔw na a baa-kɔ̃-tɛw."
- ²⁹ɪ-cɛ a yɛr-kpen-bɔ̃wnɔ ulɔ buɔɔ na u miil'ɪ a u torfu, ɪ yel a Jeeju: "Ala ɪ ɪ a ɪ tɔ subɔ?"
- ³⁰A Jeeju le lɛb yel u: "Daba kãw dãa na yi a Jerujalɛm ɪ cere a Jeriko-tɛw. U lo na a nyanyube sɔ̃w a ba nyɔw u yaar a yele, ɪ naa ba pɔb pɔb u bar, a cɛ fũu u naa kpi."
- ³¹A be na a le, a Naaɲmun baar-loro kãw mɪ de a una sɔr cere. A le u na nye a una daba, u gol'ã de a lɔboor sɔr cen.
- ³²A le u mɪ, a Levi bal nɛnɛ kãw mɪ ta na a be a una jie naan mɪ nyɛ a daba u gã a le, u mɪ gol tɔl de a lɔboor sɔr cen.

- ³³ĩ-ɕe a Samari-tẽw nure kãw na tɔlɔ nɪ a sɔr ta na nye a le, a nãw nyɔw u,
- ³⁴u taw ta de divẽ pɛw nɪ u a natie ĩ pur a kãa yɔw, ĩ de cecen vilĩ pɔw. A ala ĩ baar, u ɔw u na dɔɔl a u mĩe bũɔ juu cen'ĩ a saanba yir puɔ, naa u gaal ĩ gã gu u a tɔɔw.
- ³⁵A mune a bio na vie, u tũ na ir warbie kɔɔr anaan ku a yir subɔ ĩ yel u: "Wuoro a daba na vilaa. A maa lɔɔ lɛb wa, ĩ na ku fu na a ala fu na maala dɔɔlɔ a u une." "
- ³⁶A mune a Jeeju na yɛr a le baar, u soor'ã a yɛr-kpen-bɔwnɔ: "Mune fu tier? A nibe ata bala puɔ, buor ĩ ɪ a daba ulɔ a nyanyube na pɔb tɔ subɔ?"
- ³⁷U yel u: "A ulɔ na wɛ u, ulɔ u." A Jeeju yel u: "A fũv mɪ, cen na mɪ maal a le."
- ³⁸A mune a Jeeju nɪ a u par-tuurbe na be a sɔr juu cere, u vie na kpe tẽ-bile kãw puɔ, na u cen pɔw kãw na dɪ Marti yir, u de u ir a saan.
- ³⁹A pɔw ulɔ dãa na tere ye-bile na dɪ Maaru. A Maaru wa na je a Nɪ-kpɛɛ pulɛɛ cɛle a u yɛrĩsɪ.
- ⁴⁰ĩ-ɕe a Marti tierĩsɪ ma dãa je ji-bɔ-yɛn wa, a yi a tũ-burɔ burɔ u na maala jie, u taw na ta yel a Jeeju: "Nɪ-kpɛɛ! Aa ɪ fu bom a ĩ ye-bile na je ĩ bar ma ĩ tunɔ a tun a ĩ yẽ wa mu? Yel u u wa sũo ma!"
- ⁴¹A Nɪ-kpɛɛ yel u: "Marti wee! Fu bar'ã a tierĩsɪ a dama fu, a kpeme ku fu, a yel-yaw fu na maala une.
- ⁴²ĩ-ɕe bom bɔ-yɛn tɛw ĩ sa gãw a jaa. A Maaru vel'ã ir a una bom son a nure na ma tuɔɔ faara wa."

Luki 11

- ¹Bibir bɔ-yɛn, a Jeeju suɔɔ na a Naanmun jie kãw. A le u na suɔr baar, a u par-tuure kãw yel u na: "Nɪ-kpɛɛ, jaan sɪ a Naanmun suɔrfu a mune a Jã na jaan a u par-tuurbe."
- ²A Jeeju yel ba: "A le nyɪ na suɔɔ a Naanmun, nyɪ yel: 'Sɪ Sãa! A fu yuor ú ow kpee, a fu fãw ú wa.
- ³Kurɔ sɪ a bibie a jaa, a bɔ-dɪraa ala na sew nɪ sɪ.
- ⁴De a sɪ faar bar ku sɪ, a-na-ɪ a sumɪ mɪ, sɪ ma de na a nure le na bie a sɪ jie biɛfu bar ku u. Taa bar sɪ a sɪ kpe a burfu puɔ wa.' "
- ⁵A Jeeju le yel ba na go: "A ala ɪ a kãw a nyɪ sɔw tere na a ba-daba na u cen na nye u a tɔɔw porĩ ĩ yel u: 'Ĩ ba yaa! Pɛw ma bur-bie ata,
- ⁶a-na-ɪ ĩ baraa kãw yi na wɛr wa a ĩ sɛ, ĩ a maa tere bom jaa kurɔ u wa,'
- ⁷a numɔ-wa-sɔw a u tɔ subɔ ulɔ na be a diem na yel u na: 'Taa vɔwɔ ma wa; sɪ pɔw na a pan baar, a maa nɪ a ĩ bibiir gã na; maa le tuɔɔ ire kurɔ fu buru wa.'
- ⁸Ĩ ye le nyɪ na, a ulɔ ma saarĩ ir ku u bom a-na-ɪ a u baraa u ɪ wa, ĩ u na ir'ã ku u a ye le a jaa u na buɔɔ, a-na-ɪ u vɔwɔ u na.

⁹“Ī a maa, ĩ yele nyi na, nyí suwɔ ĩ nyi na pow na, nyí buwɔ ĩ nyi na nyaa na, nyí ŋmeere a pan ĩ ba na yuo nyi na.

¹⁰A-na-ɪ a nɛ le na suwɔ ma pow na; a ulɔ na buwɔ ma nyaa na, ĩ ba ma yuo na a pan a ulɔ na ŋmeere nɛ.

¹¹Sāa buor ĩ be a nyi sɔw, a ala ɪ a u bie suwɔ u na a jum u de waab ku u?

¹²Mu a ulɔ ĩ suwɔ u a nɔjel, u de lāw ku u?

¹³A ala ɪ a nyumi na ɪ a ni-faar, nyi bɔw na yel-vele ma ku a nyi bibiir, mɛ ĩ ɪ a kɔ nyurĩ numɔ a nyi Sāa na be a saa juu u na tur a u Siɛ ku a bala na suwɔ u wa?”

¹⁴A Jeeju dāa na diwre kɔtɔn na maal daba u ɪ nɔ-mu subɔ. A le a kɔtɔn na yi baar, a nɔ-mu subɔ le yɛre na a yɛrĩsɪ, a nɔ ko a nɛ.

¹⁵Ī-ce a nɛ ŋmɛ yel’ā: “A Bɛjebul na ɪ a kɔtɔn ni-kpɛ, a u fāw u diwre ni a kɔtɔnsɪ bara.”

¹⁶Ī a ŋmɛ buwɔ na ba juur u bɔw a u tɛw ĩ suwɔ u a u maal bom miil’ĩ ba a ba bɔw ka a Naanmun jie a u fāw surĩ yi.

¹⁷Ī-ce a Jeeju bɔw na a ala ba na tiere ĩ yel ba: “A tɛw jaa le na var ayi jɛbe ni a u mɛ u na wel’ā, ĩ a u yie na lo na dɔɔl taa bɔ-yene-yene.

¹⁸A le u mɪ, a ala ɪ a Sāta lɛb’ā jɛbe ni a u mɛ, mɛ a u fāw na ɪ ĩ tuɔ cāa be be? Ī yel’ā a le a-na-ɪ nyi yel’ā a Bɛjebul fāw ĩ de diwre ni a kɔtɔnsɪ.

¹⁹Ī a maa, a ala ɪ a Bɛjebul fāw ĩ diwre ni a kɔtɔnsɪ, a bala na tuure nyi, ala fāw ba ma diw ni ba? Ala-ĩ-sɔ a bala tɔr jaa ĩ na ɪ a nyi yɛr-guorbo.

²⁰Ī-ce a ala ɪ a Naanmun tuɔfu ĩ diwre ni a kɔtɔnsɪ, a miile na āa Naanmun fāw ta na a nyi jie.

²¹“A gādaa na bɔw tere a jɛb yele gu ni a u yir, a u yele ma je na vlāa.

²²Ī-ce a ala ɪ a ulɔ fāgā na gāw u wa na tuɔ u, maal u u bal, u na fa na a una gādaa jɛb yele ala u na dāa tiere ni ĩ de a u yele a jaa po a nɛ.

²³“A ulɔ na ma be a ĩ jie wa, u ɪ na a ĩ san-subɔ, ĩ a ulɔ na ma sūono ma a sɪ lāa kaala wa, u yɛyɛle na bara.”

²⁴“A kɔtɔn bier ĩ yi a nɛ puɔ, u ma cen’ā na viire yuwɔ a wɛkar puɔ, buwɔ a jie ulɔ u na tuwɔ piɛnɛ. A ulɔ ĩ wa faa, u ma yel’ā: ‘Ī na lɛb’ā kul a ĩ yir ulɔ puɔ ĩ na yi ĩ ce bar.’

²⁵A le u na lɛb wa, u nyɛ na a ba pur a yir ulɔ ĩ gbɛrĩ a yele vlāa.

²⁶A le, u ma lɛb’ā cen na bɔ a u tɔ deme anuu-n’ayi na nyurĩ ɪ a kɔtɔn-faar gāw u, a ba lāa lɛb wa kpɛ a yir ulɔ puɔ je a be. A ala ĩ baar, a daba ulɔ ben ma nyurĩ na belĩ gāw a dādāw.”

²⁷A mune a Jeeju na yere a le, pow kaw yel u na ni kpew be a nibe sow: “A numo a pow ulo na dow fu ni a u bur fu na yen.”

²⁸I-ce a Jeeju yel'a: “A ee numo a bala na cele a Naanmun yerĩ i sow maala.”

²⁹A mune a ni-yaw na tiwre taa a Jeeju se, u nyow na i yele: “A duna nibe i na ni-faar. Ba buro na ba nye no-kofu tun u i ba jibaa, i-ce baa be na nye bom i a ala ma i a Jonasi jibaa u wa.

³⁰A mune a Jonasi na i a jibaa a Ninivi-te-deme jie, le a Nibe Bie na mi i a jibaa a duna nibe jie.

³¹A yerisi guorfu dayen, a te-nidaa pow-jamana na ir'a uraa a duna nibe nii-sow i yow ba a yerĩ, a-na-i u yi na a tew baarfu jie i wa cel a jamana Salumõ ye. I a nyumi, nyi nye na a ulo na gaw a Salumõ a nyi sow.

³²A yerisi guorfu dayen, a Ninivi-te-deme na mi ir'a uraa a duna nibe nii-sow i yow ba a yerĩ, a-na-i ba leb'a a ba ye a le ba na wo a Jonasi u hier a Naanmun yerĩ. I a nyumi, nyi nye na a ulo na gaw a Jonasi a nyi sow.

³³“Nre ma yow a lapa i diere sowo, mu powro lakpow puo wa, i-ce a jie ulo u na tuoro caara ba, ba ma ee dowl u, a mune a nibe bala na kpere a be na nye a caa.

³⁴A fu mimie i i a fu igan lapa; a ala i a fu mimie i na mimi-sono, a fu igan u jaa na mi caarĩ na, i a ala i a fu mimie saw na, a fu igan na mi liw na.

³⁵Ala-i-so, bow tere a fu mie, a caa ulo na be a fu puo u taa wa leb i libe wa.

³⁶A ala i a fu igan u jaa caarĩ na, ma ce jie bar a libe puo wa, u na be na a caa puo u jaa, wo taa ni a mune a lapa na ma caarĩ fu.”

³⁷A mune a Jeeju na yere a yerĩ, a Farisi nre kaw buol u na be a u yir a dib difu ne, u cen na kpe je a dib par.

³⁸A nuor ko na a Farisi nre ulo a le u na nye a Jeeju u je a dib par i ma daa de nie pol a u mie wa.

³⁹I-ce a Ni-kpee yel u na: “A nyumi Farisi nibe! Nyi nye a mune nyi na wo: nyi ma pew na a nyi nman ni a nyi laa puo-sow bar, i a nyi puo sew ni na a nyanyu-tierisi ni a faa maalfu.

⁴⁰Dabolo nyi i lee! A ulo na maal a puo-sow, ma a ulo i mi maal a puo!

⁴¹Nyi ee de a ala na be a puo ku a naw deme, i a yele a jaa na i na cee a nyi jie.

⁴²I-ce nabier na pow na a nyumi Farisi nibe, a-na-i nyi ma ir'a a Naanmun ben a nyi jee-yele puo ni a yel-bulisi a jaa na i a jier, i ma le ee bar a Naanmun torfu ni a u nufu; a ala i daa sew nyi maala i ko hiin a yel-bil ala wa.

⁴³“Nabier na pow na a nyumi Farisi nibe, a-na-i nyi nu na a nii-sow jaajiir a puorfu yie puo, i ma mi buoro a nibe ba jaa ba puoro nyi a dar puo.

⁴⁴Nabier na pɔw nyɪ na! A-na-ɪ nyɪ wɔ̃ na taa nɪ a yar ala kaarĩ a nɪɛ na ma nɛɛ, ɪ ma bɔwnaa wa, a-na-ɪ bom ma be be miile a yar u wa.”

⁴⁵A yɛr-kpɛn-bɔwnɔ̃ kãw yel a Jeeju: “Jãjaana, a lɛ fu na yɛrɛ, má a sumɪ mɪ fu mɪ turɔ.”

⁴⁶A Jeeju yel: “Nabier na mɪ pɔw nyɪ na a nyumɪ yɛr-kpɛn-bɔɔnɔ̃, a-na-ɪ nyɪ ma tuo na a nɪɛ a to-bɛrɛ na kpɛmɛ a tuofu, ɪ nyɪ maa ir a nyɪ nuu sur'ĩ fũ wa.

⁴⁷Nabier na pɔw nyɪ na! A-na-ɪ nyɪ ma cɔɔrĩ na a Naaɲmun yɛr-hierbe yar ɪ a ɪ a nyɪ sãa-kunɔ̃ ɪ kú.

⁴⁸A lɛ, nyɪ miil'ã a nyɪ sɔw na a ala a nyɪ sãa-kunɔ̃ na dãa maal, a-na-ɪ bala ɪ kú a Naaɲmun yɛr-hierbe ɪ a nyɪ cɔɔrĩ a ba yar.

⁴⁹Ala-ĩ-sɔ a Naaɲmun na ɪ a Kpaarfɔ Subɔ yel: ‘Ĩ na tũ nɪ na a yɛr-hierbe nɪ a nɪ-tunɪsɪ a ba jie; ba na kú na a ɲmɛɛ ɪ huɔl a ɲmɛɛ,’

⁵⁰a mɛnɛ a yɛrĩ na tuo a dɪnaa nɪɛ juu a Naaɲmun yɛr-hierbe jũ unɛ ba na deer, wa nyɔw nɪ a mɛnɛ a Naaɲmun na maal a tɛw,

⁵¹ɪ wa mɪ nyɔw nɪ a mɛnɛ ba na kú a Abel wa ta nɪ a Jakarɪ ba na kú a baar lofu jie nɪ a Naaɲmun puor-yir kpɛɛ sɔɔlɪsɔw. Surɛ jaa ɪ yel nyɪ, ba na tuo na a dɪnaa nɪɛ a una yɛrĩ.

⁵²“Nabier na pɔw na a nyumɪ yɛr-kpɛn-bɔɔnɔ̃, a-na-ɪ nyɪ ir'ã a bɔwfu nakili bar. Nyumɪ mɛnɛ ma kpɛ wa, ɪ nyɪ mɪ var'ã a sɔr a bala na dãa buɔrɔ ba kpɛ.”

⁵³A lɛ a Jeeju na yi a jie ulɔ baar, a yɛr-kpɛn-bɔɔnɔ̃ nɪ a Farɪsɪ nɪɛ nyɔw na ɪ buɔrɔ u a gɔn, papire nɪ u, buɔrɔ u yɛr yɛrɪsɪ yayaw

⁵⁴na ba bure nɪ u, u na yɛr yɛrĩ lɛɛb nyɔw nɪ a u mɛnɛ.

Luki 12

¹A daar ulɔ puɔ, a nɪɛ tiw na taa ture-ture, furɔ taa nɛɛ taa, a Jeeju yɛr'ĩ a u par-tuurbe na u yel ba: “A dãdãw bom ɪ na: nyɪ gu nyɪ mɛnɛ a Farɪsɪ nɪɛ tabɪr unɛ na ɪ a ba poe ayi tɛrɛfu.

²Bom ma be be na sɔɔlɪ ɪ mɔɔ yire eãa puɔ wa.

³Ala-ĩ-sɔ a ala a jaa nyɪ na yele a libe puɔ na yi na cãa puɔ a ba bɔwnaa, ɪ a ala nyɪ na hũhune a di-bile puɔ ba na hier'ã a ala a gara jur.

⁴“A nyumɪ na ɪ a ɪ badɛɛ, ɪ yele na kurɔ nyɪ, nyɪ taa jɔrɔ dãbɛ a bala unɛ na ma kú a ɪgan baar, ɪ ma lɛ turɔ maala bom kãw wa.

⁵Ĩ na miil nyɪ na a ulɔ na sɛw a nyɪ na jɔrɔ: nyɪ jɔrɔ a ulɔ na turɔ diere a nɛrɛ baafu ɪ mɪ tɛrɛ a turɔ lɔɔ nɪ u yɔɔɔ a wɛfu jie. Yel-mɛnɛ ɪ yele nyɪ, ulɔ nyɪ sɛw na jɔrɔ.

⁶“A tũtũ, má a libie pie ba ma da nɪ a ba bɔ-bie anuu. ĩ-cɛ a Naaɲmun maa hiin bɔ-yɛn a ba puɔ bar wa.

⁷ĩ aa ı a ala tɛw u wa; u sɔr'ã a nyi jukɔɔ tɛ jaa bõw a nuɔr. Ala-ĩ-sɔ nyi taa ı a dābĩe nyɔw nyi wa: nyi sa na a tūtũ-yayaw.

⁸“ĩ yele nyi na, a nɛrɛ lɛ na cã yel a nɪɛ nii-sɔw á ĩ ben u ı, a maa Nɪɛ Bie na mi yel'ã a Naaɲmun si-tunisi nii-sɔw a ĩ ben a subɔ ulɔ ı.

⁹ĩ-cɛ a nɛrɛ lɛ na cure a nɪɛ nii-sɔw a 'waa bõw ma wa, a maa Nɪɛ Bie na mi curĩ na a Naaɲmun si-tunisi nii-sɔw a maa bõw a subɔ ulɔ wa.

¹⁰“A nɛrɛ lɛ na kpɛrɛ a maa, Nɪɛ Bie, a Naaɲmun na de na a u fãa bar ku u; ĩ-cɛ a nɛrɛ lɛ na sãwna a Naaɲmun Siɛ yuor, a Naaɲmun ma be na de a u fãa bar ku u wa.

¹¹“A lɛ ba nɔɔ tawra nyi cere ni a puorfu yie puɔ, mu a tɛw ni-bɛrɛ ni a fãgã deme nii-sɔw, nyi taa ı a ı nyi tierũ a mine nyi na ure ĩ mana a nyi ben, mu a ala nyi na sɛw nyi yel wa,

¹²a-na-ı a Naaɲmun Siɛ na mun nyi na a daar ulɔ puɔ a ala nyi na sɛw nyi yel.”

¹³Daba dãa na be be a nɪɛ sɔw ĩ yel a Jeeju: “Jãjaana, yel a ĩ yeɛɛ u ı a si po a si gã-yele.”

¹⁴A Jeeju yel u: “Daba wee! Ala ĩ yõw ma ĩ ı a nyi yɛr-guoro, mu ĩ na poro nyi a nyi gã-yele?”

¹⁵ĩ na u yel a nɪɛ: “Nyí tɛrɛ jume ĩ mi tɛrɛ a nyi mĩɛ a yel-yaw bɔfu unɛ, a-na-ı a nɛrɛ baafu ma yi a u yel-yaw tɛrfu unɛ wa.”

¹⁶Ala-ĩ-sɔ a Jeeju lob a sukpa na ku ba. U yel'ã: “Daba dãa na be be na ı naaba, na ma pɔw yel-yayaw a u por puɔ.

¹⁷U nyɔw na ĩ pɛrɛ a u suur puɔ yele ni: ‘Mine ĩ na ı? A-na-ı maa tɛrɛ a jie ĩ na bine a ĩ yele wa.’

¹⁸ĩ na u yel: ‘Nɔhɔ ĩ na maal: ĩ na wel'ã a ĩ bobo ĩ lɛ mɛ bõ-bɛrɛ, na ĩ woor a ĩ ci ni a ĩ yele a jaa yõw,

¹⁹ĩ na ĩ pãa yel a ĩ mĩɛ: Daba wee! Fu tɛrɛ na yele yayaw na fu bin yomo yayaw unɛ. Tɛrɛ nũɔ je ni, dirɛ nyuure ni.’

²⁰ĩ-cɛ a Naaɲmun yel'ã a daba ulɔ: ‘Fu ı na dābol! A dɪnaa tɪsɔw na, ba na de na a fu baafu ĩ a ana yele fu na gbɛɛrĩ bin, ala na sɔ?’ “

²¹ĩ a Jeeju yel ba: “A lɛ a mi wõ ni a ulɔ na wobo a yel-yaw bine a u mĩɛ unɛ ĩ ma ı naaba a Naaɲmun nii-sɔw wa.”

²²A ala ĩ baar, a Jeeju yel'ã a u par-tuurbe: “Ala-ĩ-sɔ ĩ yele nyi, nyi taa waala a nyi baafu unɛ yele ni a bõ nyi na dirɛ, mu waala ni a nyi ĩgan unɛ a bõ nyi na nyɛ su wa.

²³Má a baafu gãw na a bõ-duraa ĩ má a ĩgan mi gãw na a cɛcen.

²⁴Nyí 'wuor nyɛ a gbagbar: ba maa bur wa, ba maa ɲma wa, baa mi tɛrɛ gar mu boor ma bin ci wa, ĩ-cɛ a Naaɲmun ĩ guolo ba. ĩ a nyumi, má nyi sa na a lili.

- ²⁵A nyi waalifu puɔ, ala a nyi puɔ na tuɔ tɔ a u baafu bibie dɔɔl fɔ?
- ²⁶A ala ɪ nyaa tuɔɔ maala a ala na ɪ a fɔ wa, bɔ ɪ a nyi waala a ala ne na ce?
- ²⁷Nyí 'wuor a ti-pube: ba maa tũ tun wa, ba maa wob cēcen su wa, ɪ-ce ɪ yele nyi na, a Salumɔ mīe nɪ a u na-yele a jaa ma dāa su cēcen u vilaa ta a ti-pube asime bō-y'en wa.
- ²⁸A ala ɪ a Naanmun ma y'arĩ na a ti-pube ala a le, na be a mɔɔ puɔ a dɪnaa ɪ a ba lɔbɔ yɔɔɔ a vũu puɔ a bio, u kɔ tuɔ maal nyi a gāw a le wa mu? A nyi yɔw-nyāa pab'ā a Naanmun jie.
- ²⁹ɪ a nyimɪ, nyi taa buɔɔ a ala nyi na dɪɛɛ wa, mu a ala nyi na nyuure wa, ɪ nyi taa ɪ a pulɪnye vũɔɔ nyi a ala ne wa.
- ³⁰A-na-ɪ a bala na ma bɔw a Naanmun wa ɪ ma buɔɔ a yele ala a jaa, ɪ a nyimɪ, a nyi Sāa bɔw ka nyi buɔɔ na a ana yele.
- ³¹Nyí ēe buɔɔ a Naanmun fāw ɪ-ce u na ku nyi na a yele ala dɔɔl.
- ³²“ɪ piir, nyaa jē bom wa, ɪ nyi taa jɔɔ dābīe wa, a-na-ɪ a nyi Sāa, a numɔ u na u de nyi yɔw a u fāw puɔ.
- ³³Nyí da a nyi yele de a libie po a nāw deme; nyí buɔɔ a libie wuor ala na ma sāwna wa, ɪ kaala a na-yele na ma be baarfɔ jie wa bine a saa juu, a-na-ɪ a nyanyuur ma pīe be wa, ɪ a kpolo ma be be mɔɔɔ wa.
- ³⁴Nyí bɔwnaa, a jie a nyi na-yele na be, be a nyi tɛrĩsɪ na mɪ be.
- ³⁵“Nyí gbɛɛrĩ a nyi mīe ɪ yɔw a nyi lāpar,
- ³⁶ɪ wɔ taa nɪ a tũtunbɔ na gure a ba nɪ-kpēɛ, a daar ulɔ u na yire a kul-taa fetɪ jie waara, a mune a ulɔ wa wa ta ŋmeere a pan, ba yuo u a jie naan.
- ³⁷Á numɔ a tũtunbɔ bala a ba nɪ-kpēɛ na waara nyere a ba junɛ nɪ a mimir. Yel-mīe ɪ yele nyi, u na gbɛɛrĩ na a u mīe ɪ yɔw ba a ba je a dɪb par ɪ u taw ta po ba a dɪb.
- ³⁸A ala saarĩ ɪ a tɪsɔw porĩ, mu a nɔdɛɛ kuon daar u wa nye a le, a na numɔ na a u tũtunbɔ bala.
- ³⁹Nyí bɔwnaa, a ala ɪ a yir subɔ dāa na bɔw a lɛɛr-buor a nyanyuur na waara, u kɔ bar u u wa kpɛ a yir puɔ wa.
- ⁴⁰A nyimɪ mɪ, nyí gbɛɛrĩ gu, a-na-ɪ a Nɪɛ Bie na wa na a daar ulɔ puɔ nyi na ma tɛr'ɪ u wa.”
- ⁴¹A Pɛr soor a Jeeju: “Nɪ-kpēɛ, sumɪ tɛw fu lɔb a sukpa na ku mu a nɪɛ ba jaa fu mɪ yele?”
- ⁴²A Nɪ-kpēɛ yel: “Tũtũ-buor ɪ ɪ a nɪ-dēdē na tɛɛ a yē? U ɪ na a ulɔ a u nɪ-kpēɛ na yɔw a u 'wuoro a u yir deme kurɔ ba a dɪb a daar ulɔ na sew.

- ⁴³Nũɔ na be na a una tũtunɔ jie a mune a u ni-kpẽe na liebe waara nyere u u maala a le.
- ⁴⁴Sure jaa i yele nyi, a u ni-kpẽe na ku u na a u yele a jaa u 'wuoro.
- ⁴⁵I a ala i a tũtunɔ ulɔ yel'ã a u mĩe á u ni-kpẽe ma waara fɔw wa, i nyɔw i pɔbɔ a tũtunɔ ni a tũtũ-pooli, na u dire nyuure ni, a dãa kurɔ u,
- ⁴⁶a u ni-kpẽe na wa na a bibir ulɔ u na ma tier'ĩ wa ni a daar ulɔ u na ma bɔw wa, i u na ŋma u na ayi lob u yɔw a bala puɔ na ma tere yɔw-nyãa wa.
- ⁴⁷"A tũtunɔ ulɔ na bɔw a ala a u ni-kpẽe na buɔrɔ i ma gbɛɛrĩ a yele i maal tu ni a u ni-kpẽe pu-tierũ wa, ba na nar u na yayaw.
- ⁴⁸I-ce a ulɔ na ma bɔw buon wa i maal a ala na sew a ba na pɔb u, ba na nar u na fũ tɛw. A ulɔ ba na ku a yayaw ba na soor u na yaw mi, i a ulɔ nuumi ba na yɔw a yayaw, ba na soor'ã a gãw a le.
- ⁴⁹"Vũu i wa ni lob yɔw a tɛw puɔ, i na i tu buɔrɔ u gɔr 'le.
- ⁵⁰I sew na i kpe a won puɔ a wɔ taa ni kũɔ puɔ ba murɔ ma, i a tu na kpeme ku ma wa tara ni a mune a na maala baara.
- ⁵¹Nyi tier'ã beeka pienfu i wa ni yɔnɔ a tɛw puɔ mu? Kpee! I yele nyi na, we-taa i ɛɛ wa ni.
- ⁵²Wa nyɔw ni a yẽy'ɛrĩ, a nibe anuu na be a yir bõ-y'en, na were na taa; ata na jebe ni na ayi, i ayi mi jebe ni ata.
- ⁵³A sãa na jebe ni na a u bi-daba i a bi-daba mi jebe ni a u sãa; a mã na jebe ni na a u bi-pɔw i a bi-pɔw mi jebe ni a u mã; a dĩe-mã na jebe ni na a u bi-daba pɔw, i a bi-daba pɔw mi jebe ni a u dĩe-mã."
- ⁵⁴A Jeeju mi dãa na yele a nibe: "A nyumi wa nye a dɔdɔrĩ-salaa a mɔtɔw murfu loor, nyi ma yel'ã a jie naan áa saa na wa na, i a le a ma suĩ maal.
- ⁵⁵I a sɛsɛb i wa yi a tɛw parĩ i tɛbe, nyi ma yel'ã a susuur na kú na, i a le a ma suĩ maal.
- ⁵⁶Nyna poe ayi deme naa! Nyi ma tuo na bɔw a mune a yele na be a tɛw puɔ ni a sa'llon, i mune a i a nyi maa le ɛɛ bɔw a mune a daar na na be a yẽy'ɛrĩ wa?
- ⁵⁷"Mune a i a nyi maa tier nye a nyi mĩe a ala na tor sew a nyi na maal wa?
- ⁵⁸A ala i a fu san-subɔ buɔl fu na cere ni a y'ɛr-guoro jie, di tuo a nyi guor a y'ɛrĩ be a sɔr juu a baar. A ala ma i le u wa, u na fer fu na ta ni a y'ɛr-guoro nii-sɔw, a y'ɛr-guoro de fu ku a kasu-gure, i a kasu-gure de fu pɔw a kasu puɔ.
- ⁵⁹I yele fu na, faa be na yi a be, i ma i fu ya na a fu san a jaa baar wa."

Luki 13

- ¹A daar ulɔ naan, a nɛbe wa na mana kurɔ a Jeeju a mune a jamana Pilatu na ɪ a ba kú a Galile nɛbe ɲmɛɛ a daar ulɔ ba na be a baar lofu jie.
- ²A Jeeju yel ba: “Nyɪ tier’ã beeka a ba kú ba na a le a-na-ɪ ba nyurɪ na maal a fãa gãw a Galile nɛbe ba jaa mu?”
- ³Aa ɪ le u wa! Ì-ce a nyumi mi, a ala ɪ nyaa lieb a nyi yẽ wa, le nyi na mi kpi nyi jaa.
- ⁴Mu a nɛbe pie-n’anuu-n’ata bala a yir woor na kar lo kú a be a Silowe, nyi tier’ã beeka a bala ï nyurɪ bɛ gãw a Jerujalem tẽ-deme ba jaa mu?
- ⁵Aa ɪ le u wa! Ì-ce a nyumi mi, a ala ɪ nyaa lieb a nyi yẽ wa, le nyi na mi kpi nyi jaa.”
- ⁶A Jeeju mi lɔb’ã a sukpa na ku ba: “Daba kãw dãa na tere figi tie a u puo puɔ. Bibir kãw, u cen’ã a u ʼwõw a wɔmɔ, ï na u bɔ faa.
- ⁷A le a be, u yel a u tũtũ-bie: ‘Gɛɛ! Yomo ata ni a dɔnaa ï na ma wa a tie na wɔmɔ ʼwõwfu ï ma bɔ faa. Bõ une u na piw a wɛr a le a pɔrɔ? Nmaa u lɔb bar!’
- ⁸A tũtũ-bie yel u: ‘Nɪ-kpɛɛ, bar u a yuon na go. Ì na kɔ na viirɪ kolɪ u ï na ï yõw a puɔrũ.
- ⁹A numɔ wa sɔw, a ka ni a yuon na na waara, u na wɔnɔ. A ala ma ɪ le u wa, fú ɪ a ba ɲmaa u lɔb bar.’ “
- ¹⁰A bibi-ciiraa dayen, a Jeeju jaana na a nɛbe a puorfu yir kãw puɔ.
- ¹¹A be, u nye na pɔw a kɔtɔn na ka, u ɪ wulɪ maal’ï yomo pie-n’anuu-n’ata ï maa mi tuɔ dɔl fũ wa.
- ¹²A Jeeju nye u na ï buɔl u u wa, u yel u: “Pɔw wee, a fu wulɪ baar fu na!”
- ¹³Ì na u dɔɔl u a nur, a pɔw dɔl a jie naan, ï nyɔw ï pɛwɛ a Naanmun.
- ¹⁴Ì-ce suur nyɔw na a puorfu yir nɪ-kpɛɛ, a mune a Jeeju na kpaar a pɔw a bibi-ciiraa dayen, u yel a nɛbe: “Bibie ayuɔb nyi sew nyi tũ a tun. Nyí ma wa a bibie ala puɔ a ba kpaar a nyi wulɪsɪ. Nyi taa ma waara a bibi-ciiraa dayen wa!”
- ¹⁵A Nɪ-kpɛɛ yel u: “Nyina poe ayi deme naa! A nyi jaa bõ-y’ene-y’ene maa yuo a nyi nii mu a nyi bun a bibi-ciiraa dayen cen’ï a ba nyu kũɔ wa mu?
- ¹⁶Nyí nye a pɔw na. U ɪ na a Aburaham yãw a Satã na huɔl a yomo pie-n’anuu-n’ata. Aa dãa sew ï na faa u a una huur naan une a bibi-ciiraa dayen wa mu?”
- ¹⁷A mune a Jeeju na y’ere a le, vɪ nyɔw na a u sama-deme, ï a nɛbe ba jaa cɛle a tũ-vele ala a jaa u na maala une.
- ¹⁸A Jeeju le yel ba na go: “Bõ a Naanmun fãw wõ taa ni? Bõ ï na de man’ï u?
- ¹⁹U wõ na taa ni a muta-tie bir kaarɪ a daba na de bur a u nakuɔ puɔ, u bul nũɔ ɪ tie, a lili cen na yõw a ba cor a u wulbie juu.”
- ²⁰U le yel’ã: “Bõ ï na de man’ï a Naanmun fãw?

²¹U wõ na taa ni a tabur a pɔw na de yõw a buru jõ yaw puɔ u maal a jõ a jaa a vũ ir.”

²²A Jeeju cere na a Jerujalem na u cubɔ a tẽ-bere ni a tẽ-bil jaana a nibe a Naaɲmun yẽrĩ,

²³a nure kãw soor u: “Ni-kpẽe, a nibe bala na pɔwrɔ a Naaɲmun faafu, fũ tẽw ba ɪ mu?” Á Jeeju yel ba:

²⁴“Nyí dɪ tuo kpɛ ni a dõdɔr nɔ-bile puɔ. Maa ï yele nyi, ni-yaw na buɔrɔ na ba kpɛ ï ba kɔ tuo wa.

²⁵“A daar ï wa ta a yir subɔ ir nyɔw a pan kpal, nyi na uraa na a be a yẽw ï ɲmeere a pan yele ni: ‘Ni-kpẽe, yuo si a pan bile.’ Ì u na yel nyi na: ‘Maa bõw a jie nyi na yi wa!’

²⁶A be nyi na nyɔw ï yele: ‘Má a sumi ï lãa dɪ taa a dɪb, lãa nyu ni, ï a fu man a Naaɲmun yẽrĩ a si tẽw.’

²⁷U na le yel nyi na: ‘Maa bõw a nyi yifu jie wa. Nyí taw yi ï cɛ ma, a nyumi nyi jaa na maala a fãa!’

²⁸A be, a na ɪ nyi na kō-yel-bie ni nyume nyurfu, a le nyi na nyere a Aburaham ni a lɔaki ni a Jakɔb ni a Naaɲmun yẽr-hierbe ba jaa a Naaɲmun tẽw, ï a nyumi ulɔ, a ɪ ba lɔb nyi na bar a yẽw.

²⁹A nibe na mi yi na a mɔtɔw purfu jie ni a mɔtɔw murfu jie ni a tẽw lōbobo a jaa ï wa je dɪre a dɪb a be a Naaɲmun tẽw.

³⁰Nyí cele: a par-pɔɔrɔbɔ ɲmɛɛ na lɛb’ã ɪ a ni-dierbe ï a ni-dierbe ɲmɛɛ lɛb ɪ a par-pɔɔrɔbɔ.”

³¹A ala na yi tɔ, a Farisi nibe ɲmɛɛ wa na yel a Jeeju: “Ir yi cen ji-kpee, a-na-ɪ a jamana Erɔdɪ buɔrɔ na u kú fu.”

³²A Jeeju yel ba: “Nyí cen na yel a una sɪsɔl naan, áa dɪnaa ni a bio, á ï na diw na a kɔtɔn-bebe bar, ï kpaar a nibe wulɪsɪ, ï a bibie ata dayen á ï tun na baar’ã.

³³Ì-cɛ a dɪnaa ni a bio ni a dayere, a sɛw na ï cere ni a ï sɔr, a-na-ɪ aa sɛw a Naaɲmun yẽr-hiere na kpi ji-kpee, ï ma ɪ a Jerujalem-tẽw puɔ u wa.

³⁴“A nyumi Jerujalem tẽ-deme na ma kú a Naaɲmun yẽr-hierbe ï ma lɔb a bala u na tũ a nyi sɔw ni a kubie, gbɛɛ amɛɛ ï dãa buɔrɔ ï kpaarɪ nyi yõw a ï pulɛɛ, a mɛɛ a nũɔ na ma kpaarɪ a u bil yõw a u pure puɔ, ï a nyaa sɔw wa.

³⁵Nyí cele! A nyi yir na lɛb’ã ɪ da-kpolo. Ì yele nyi na, nyi kɔ le su ma mimir wa tara ni a daar ulɔ nyi na yele áa numɔ a ulɔ na waara ni a Ni-kpẽe yuor wa!”

Luki 14

- ¹Bibi-ciiraa dayen, a Jeeju kpe na a Farisi nibe ni-kpɛɛ kãw yir dib difu jie, a ba juurɔ v.
- ²A be, daba kãw wulĩ-mɔraa na nyɔw uraa na a v nii-sɔw,
- ³a Jeeju soor a y'ɛr-kpen-bɔɔnbɔ ni a Farisi nibe: "Sɔr be na be a nure na kpeme a wulĩ subɔ a bibi-ciiraa dayen mu, sɔr ma be be wa?"
- ⁴ĩ-ce baa haa v nuɔr wa. A le, a Jeeju nyɔw a wulĩ subɔ kpaar a v wulĩ, ɪ v yi cere.
- ⁵ĩ v yel ba: "A ala ɪ nure a nyi sɔw tere na bi-daba mu naab v lo a bule puɔ a bibi-ciiraa dayen, v na bar v na a be mu? Má v na ir v na fɔfɔw."
- ⁶A baa tuɔ haa nuɔr y'ɛr y'ɛrĩ wa.
- ⁷A Jeeju nye na a mune a nibe bala ba na buɔl a dib une na tuure a nii-sɔw jaajiir ɪ lɔb a sukpa na ku ba jaa:
- ⁸"A ala ɪ a nure buɔl fu na a kul-taa feti jie, taa de nĩ cen na je a nii-sɔw jaajie wa. Nure kãw na gãw fu ba na mi buɔl na tuɔ na ta,
- ⁹ĩ a ulɔ na buɔl nyi wa wa yel fu á fu ir ɪ ce a jaajie ku v, a le, vĩ na kpe fu na, a mune fu na ire eere a jaaji-baaraa puɔ.
- ¹⁰ĩ-ce a ala ɪ ba buɔl fu na, ɛɛ cen na je a jaaji-baaraa puɔ. A le a ulɔ na buɔl fu nɔɔ kpɛere v na yel fu na: 'Ĩ baraa wee! Ir do ka iin a nii-sɔw jaajie puɔ.' Be a fu yuor na tume a nibe ba jaa nii-sɔw fu na je dire ni a dib.
- ¹¹A-na-ɪ a ulɔ na buɔrɔ v berme a juu, a Naanmun na wur v na suu ni, ɪ a ulɔ na sɔw wur a v mĩe, a Naanmun na jew v na ir'ĩ."
- ¹²A ala ɪ baar a Jeeju yel'ã a ulɔ na buɔl v a feti une: "A ala ɪ fu buɔlɔ na nibe a dib une, taa buɔlɔ a fu badɛɛ, mu a fu yeer, mu a fu bal nibe, mu a fu tɔ deme na ɪ a naabsi wa, a-na-ɪ ba na mi tuɔ na maal fu a ala fu na maal ba, na ba ya fu.
- ¹³ĩ-ce a ala ɪ fu buɔlɔ na a nibe a feti une, buɔl a nãw deme, ni a ni-kɔɔr, ni a gbɛɛ, ni a jon.
- ¹⁴A le, nũɔ na be na a fu jie a-na-ɪ baa tuɔrɔ yara fu wa, ɪ a Naanmun ɪ na ya fu a daar ulɔ a ni-torisi na ire a kũu puɔ."
- ¹⁵A bala na lãa be ni a Jeeju a dib difu jie, bõ-y'en wõ na a y'ɛrĩ ulɔ ɪ yel a Jeeju: "A numɔ a ulɔ nɔɔ dire a dib a Naanmun tẽw!"
- ¹⁶A Jeeju yel v: "Daba kãw maal'ã feti dib ɪ buɔl ni-yayaw.
- ¹⁷A le a dib difu daar na ta, v tũ na a v tũtunɔ v cen na yel a bala v na buɔl a feti jie, á ba wa a-na-ɪ ba gbɛɛrĩ na a yeke a jaa baar.
- ¹⁸ĩ-ce a ba jaa bõ-y'ene-y'ene nyɔw na a yeke ɪ sɔrɔ. A dãdãw subɔ yel'ã a tũtunɔ: 'Ĩ da na po-paalaa a sew ɪ cen na 'wuor kãa. Gaafira, maa tuɔrɔ wiere wa.'

¹⁹A kãw yel u: 'Í da na nadɛɛ pie ĩ buɔɔ ĩ tũ nɪ ba tun 'wuor je kãa. Gaafira, maa tuɔɔ wɛɛ wa.'

²⁰A bõ-y'en lɛ yel u: 'Í de na pɔw paalũ na. Ala-ĩ-sɔ maa tuɔɔ wɛɛ be wa.'

²¹Á tũtunɔ lɛb kul a u nɪ-kpɛɛ sɛ na man u a lɛ, a suur nyɔw a yir subɔ u yel a u tũtunɔ: 'Lɛb cen fɔfɔw a daa puɔ nɪ a sɔɛ puɔ bɔ a nãw deme, nɪ a nɪ-kɔɔɔ, nɪ a jon, nɪ a gbɛɛ wa nɪ a ka.'

²²A ɪ na fũ a tũtunɔ lɛb wa yel: 'Nɪ-kpɛɛ, ĩ maal'ã a mɛnɛ fu na yel ĩ-cɛ jaajiir cãa na cɛ.'

²³A be jie, a nɪ-kpɛɛ yel u: 'Lɛb cen a sɔɔ-bil puɔ nɪ a sɛɛɛ puɔ na fu fɛɛ a nɪbɛ a ba wa kpɛ, a ĩ yir na sɛw.

²⁴Í yele nyɪ na, a bala ĩ na dãa buɔl, nɛɛ kãw a ba sɔw ma be na 'lɛm a ĩ dɪb wa.' "

²⁵A nɪ-yaw dãa na tuure a Jeeju u lɛb yel ba:

²⁶"A ala ɪ a nɛɛ waara na a ĩ sɛ ĩ ma 'laar a u sãa, mu a u mã, mu a u pɔw, mu a u bibiir, mu a u yɛɛɛ, mu a u yɛ-pɔɔɔ, nɪ a ulɔ mɛnɛ jaa wa, 'waa tuɔɔ ɛɛ a ĩ par-tuure wa.

²⁷A ulɔ na ma de a u nɪ-kɔ-daa tuo tuure nɪ ma wa, 'waa tuɔɔ ɛɛ a ĩ par-tuure wa.

²⁸A ala ɪ a nɛɛ a nyɪ sɔw buɔɔ na u mɛ yir woor, má u na jɛ na sɛɛ ĩ sɔɔ a yele je kãa a ala ɪ a libie ala u na tɛɛ na ta na a yir tumɔ a jaa.

²⁹A ala ma ɪ lɛ u wa, u kpar a yir baar ĩ ma lɛ tuɔɔ a yir mɛɛɛ baara wa, a bala ba jaa na nyɛɛ a lɛ, ba na laara u na yele nɪ:

³⁰'A daba na mɛ na a u yir ta nɪ sɔw ĩ ma tuo baar wa.'

³¹Mu a ala ɪ a jamana kãw buɔɔ na u cen na jɛb'ĩ a u jaman-to subɔ kãw, má u na jɛ na pɛ je kãa a ala ɪ u na tuo na de dabsɪ ture pie tuoro nɪ a ulɔ na tɛɛ dabsɪ ture lijer waara nɪ a u jie.

³²A ala ɪ 'waa tuɔɔ wa, a lɛ a jamana ulɔ na cãa be a nɪdaa waara, u na tũ na nɪbɛ a u jie a ba baalĩ u.

³³A lɛ u mɪ, nɛɛ ma be a nyɪ sɔw na tuɔɔ ɛɛ a ĩ par-tuure ĩ a ala ma ɪ u jaar'ã a u yele a jaa u na sɔ bar wa.

³⁴"A nasɔ ɪ na bõ-son ĩ-cɛ a ala ɪ a u nũɔ yi na, mɛnɛ ba na ɪ ĩ maal u u lɛ numɔ?

³⁵Aa tuɔɔ saala a tene nãw wa, aa mɪ tuɔɔ ɛɛ puɔɔ wa. Yẽw ba ma lɔb u bar. A ulɔ na tɛɛ tobo cɛɛ nɪ, ú wonaa!"

Luki 15

¹A lãpo-dierbe nɪ a nɪ-faar ba jaa taw na piɛl a Jeeju cɛɛ a u y'ɛrĩ,

²a Farisi nibe ni a y'er-kpen-boonbo hũhune ã yele: "A daba na sow na de a ni-faar a ba lãa dũe a dib."

³A Jeeju lɔb a sukpa na ku ba:

⁴"A ala ɪ a nũe a nyi sɔw tere na piir kubaa, ã a bõ-y'en wa bɔr, u kɔ bar a kubaa for bir bala na cẽ be a dɔ-cun-bãa ã yɔ bɔ a ulɔ na bɔr, wa ta ni a le u na nyere u wa mu?"

⁵A le u na wa nye u, nũɔ nyɔw u na u bɔw u dɔɔl bõw juu

⁶kul'ĩ ã buɔl a u badẽe ni a u tɔ deme tiw ã yel ba: 'Nyí ɪ a numɔ nyi a ã kaarĩ, a-na-ɪ ã nye na a ã per ulɔ na dãa bɔr.' "

⁷A Jeeju yel ba na: "Le a nuɔ kpẽe na mi be a Naanmun tẽw a maal-fãa subɔ bõ-y'en me na lieb a u yẽ, gãw a ni-torisi kubaa for bir na ma le sew a yẽ liebfu wa.

⁸"Mu a ala ɪ a pɔw tere na libi-kure pie ã a bõ-y'en wa bɔr, u kɔ yɔw lãpa ã de a saar pur'ĩ a dir ã bõw bɔ u wa nye u wa?"

⁹A le u na nye u, u ma buɔl'ã a u badẽe ni a u tɔ deme tiw ã yel ba: 'Nyí ɪ a numɔ nyi a ã kaarĩ, a-na-ɪ ã nye na a ã libi-kur ulɔ na dãa bõr.' "

¹⁰A Jeeju le yel ba na: "A le u, nũɔ ma be na a Naanmun si-tunisi jie a maal-fãa subɔ bõ-y'en me na lieb a u yẽ."

¹¹A Jeeju le yel'ã go: "Daba kãw dãa na tere bi-dabsi ayi,

¹²a bidab-bile yel a sãa: 'Ĩ sãa wee! Ku ma a fu yele ala na ure a ã ben,' a u sãa de a u yele po ba ba jaa ayi.

¹³A ɪ na fũ, a bidab-bile woor a u yele a jaa yi cen'ĩ nɔdaa tẽ-kpee puɔ, na u bũburĩ bar a burbur maalfu puɔ.

¹⁴A ledaar u na sãw a u yele a jaa baar, kɔ tuo lo na a una tẽw puɔ ã a nãw nyɔw ã kpẽere u.

¹⁵U cen'ã a una tẽw naa nũe kãw jie, na ɪ u tũtunɔ, u de u yɔw a u puo puo u cune dor.

¹⁶U ma buɔrɔ na u mi 'wɔb a jɔ-pɔbɔ ala a dor na 'wɔbɔ ã-ce nũe maa dãa ku u wa.

¹⁷A be jie, u pe na a u suur puɔ ã yel: 'A ã sãa tũtunbɔ ba jaa tere na bõ-duraa a yɔ ba, ã-ce ã be ka kpiire ni kɔ.

¹⁸Ĩ na ir'ã lieb kul a ã sãa sẽ, na ã yel u: 'Ĩ sãa, ã maal'ã fãa a Naanmun jie ni a fu jie.

¹⁹Maa le sew a fu na buɔl ma a fu bi-daba wa. De ma ã wɔ taa ni a fu tũtunɔ y'en subɔ,'

²⁰ĩ na u ir lieb kule a u sãa sẽ. "A le u na cãa be a nɔdaa waara, a u sãa gbã na nye u a nãw nyɔw u, u jɔ tuor worĩ u.

²¹A bi-daba yel u: 'Í sãa, ï maal'ã fãa a Naanmun jie nı a fu jie. Maa le sew a fu na buol ma a fu bi-daba wa.'

²²Í-ce a sãa yel'ã a u tũtunbo: 'Nyí cen fɔfɔw na de a fu ulɔ na nyurĩ viɛɛ wa nı su u. Nyí mı de a nubi-suuraa su u, ï su u a nafaba.'

²³Nyí nyɔw a nale 'wɔr wa nı kú a sı 'wɔbo cɛ nı,

²⁴a-na-ı a ï bie na, u dãa na kpi, ï u lɛb'ã ı nı-mimir. U dãa na bɔr, ï sı le nyɛ u na, ï na ba nyɔw ï cɛ.

²⁵"A bidab-kpɛɛ ulɔ dãa na be a puo puɔ. A le u na lɛb wa piɛɛ a yir, u wɔ na a bunɛ ba na sɛbɛ hele nı,

²⁶ı buol a tũtunɔ y'en subɔ soor a ala na be be,

²⁷u yel u: 'A fu ye-bile lɛb'ã wa, a fu sãa ı a ba kú a nale 'wɔr, a-na-ı u le nyɛ na a u bie nı ĩgan kpɛw.'

²⁸A bidab-kpɛɛ nyɛ suur ï jaar a yir puɔ kpɛfu, a u sãa yire á u baalĩ u u wa kpɛ.

²⁹Í-ce u yel'ã a sãa: 'Nyɛ, a yomo waa na ï na tunɔ fu a tun ï maa dãa wɔw toor a fu y'ɛrĩ kãw puɔ wa, ï-ce faa mı ku ma bule gbɛ-bɔ-y'en sɛr ï bolĩ a ï badɛɛ wa.

³⁰Í-ce a fu bie na na sãw a fu yele nı a pɔɔ-baar, ï lɛb wa, a fu ı a ba kú a nale 'wɔr y'ɔw u!'

³¹A sãa yel u: 'Í bie, fu be na ka a ï sɛ a daar a jaa. A yele a jaa ï na tɛrɛ a mı ı na a fu ben,

³²ı-ce a sew na a sı na bolo cɛ nı, a-na-ı a fu yebe na, u dãa na kpi, ï u le lɛb'ã ı nı-mimir. U dãa na bɔr, ï sı le nyɛ u na.' "

Luki 16

¹A Jeeju le yel'ã a u par-tuurbe go: "Dab-naaba kãw dãa na tɛrɛ yel-'wuoro, ï a ba wa man ku u a mɛnɛ a u yel-'wuoro ulɔ na sãwna u a yele,

²a u nı-kpɛɛ buol u u wa u soor u: 'Bɔ y'ɛrĩsı nı a ala ï na wono a fu ınɛ? Sɔr a yele miil'ĩ ma a mɛnɛ fu na tũ a fu tun, a-na-ı faa le tuɔrɔ ırɛ a ï yel-'wuoro go wa.'

³A yel-'wuoro lɛb yel a u mĩɛ: 'Mɛnɛ ï na ı? A-na-ı a ï nı-kpɛɛ na de na a u yele ï cɛ ma. ĩ kuɔrɔ mu? Maa mılĩ nı a kɔb wa. ĩ suɔrɔ dirɛ mu? Vĩ na nyɔw ma na.

⁴ĩ pãa na bɔw a ala ï na maala a nıbe na sɔw de ma a ba yir, a le a ï nı-kpɛɛ nɔɔ bara ma a tun puɔ.'

⁵ĩ u buol'ã a bala ba jaa na dãa pɛpɛ a u nı-kpɛɛ yele, a ba wa bɔ-y'ene-y'ene. U soor a dãdãw subɔ: 'Amɛnɛ fu tɛrɛ a ï nı-kpɛɛ a san?'

⁶U yel u: 'A kãa na sew a tasa-bɛrɛ kubaa u,' a yel-'wuoro yel u: 'De a fu sɛbɛ, je fɔfɔw ï sɛb ljaayi nı pie y'ɔw.'

7 ƙe soor a kãw: 'ƙ a fũu, amune san fu tere?' U yel u: 'Ci botɔr kɔɔr anuu u.' A yel-
'wuoro yel u: 'De a fu sebe. Seb kɔɔr anaan yɔw.'

8 A yel-'wuor-gɔgolaa ulɔ nɪ-kpɛɛ pɛw u na a le u na tier a nɪdaar a u yele maalfu
puɔ, a-na-ɪ a tɛw na nɪbe ma tere na yɛ a ba to deme jie gãw a cãa puɔ nɪbe.

9 "ƙ a maa ƙ yele nyɪ na, nyɪ de a tɛw na na-yele na ɪ a gɔgolɪfu bom, na nyɪ ŋma nɪ
ba, a mune a daar ulɔ a na mɔɔ le tuɔɔ sũono nyɪ wa, a ba na de nyɪ kpɛ nɪ a
daadaa kpɛfu jiir puɔ.

10 A ulɔ na ɪ yel-mɛ subɔ a yel-bil puɔ, u na mɪ ɪ na yel-mɛ subɔ a yel-bere puɔ. A
ulɔ na gɔgolo a yel-bil puɔ, u na mɪ gɔgolo na a yel-bere puɔ.

11 A ala ɪ nyaa dãa ɪ yel-mɛ deme a tɛw na na-yele puɔ wa, ala na yɔw nyɪ a nyɪ
'wuoro a yel-sono?

12 ƙ a ala ɪ nyaa dãa ɪ yel-mɛ deme a nɛ bom puɔ wa, ala na ku nyɪ a ala na ɪ a nyɪ
ben?

13 "Tũtunɔ ma be be na tuɔɔ tunɔ nɪ-bere ayi tun wa. U na 'laar'ã a kãw ƙ nu a y'en
subɔ, mu u na mar'ã a kãw ƙ kpere a y'en subɔ. Nyaa tuɔɔ puoro a Naaŋmun ƙ mɪ
ure a na-yele gbãgbaar wa."

14 A Farɪsɪ nɪbe, na dãa nu a libie, ceɛ na a y'erɪsɪ ala a jaa, ƙ na ba laara a Jeeju.

15 A Jeeju yel ba: "A nyɪmɪ, a nɪbe nii-sɔw nyɪ ma maal'ã wɔ taa nɪ nyɪ tor'ã, ƙ-ce a
Naaŋmun bɔw na a nyɪ sube. A-na-ɪ a ala a nɪbe na 'wuoro a ɪ bɔ-kpɛɛ, a ɪ na bɔ-
kpana a Naaŋmun nii-sɔw.

16 "Wa ta nɪ a Jã-Batii daar, a dãa na ɪ a Naaŋmun y'er-kpen nɪ a u y'er-hierbe daar.
Wa nyɔw nɪ a daar ulɔ, ala ba hiera a Naaŋmun fãw y'er-son a nɪbe ba jaa yɔw
kpɛw buɔɔ ba kpɛ a Naaŋmun fãw ulɔ puɔ.

17 ƙ-ce a sa'llon nɪ a tene tɔlfu nyurɪ na yɔw gãw a Naaŋmun y'er-kpen bɔ-bile fũ
sãwfu.

18 "A daba le na diw a u pɔw bar ƙ le kul pɔw kpee, u maal'ã a fãa, ƙ a ulɔ na kule a
pɔw ulɔ a u sure na diw bar, u mɪ maal'ã a fãa.

19 "Dab-naaba dãa na be be na ma dãa suure cɛcɛ-vele na kpeme a dafu, ƙ mɪ dure a
dɛw a bibie a jaa.

20 ƙ nãw subɔ mɪ dãa na be be na dɪ Lajaar, a natie na pɔw a u ɪgan u jaa u ma gana
nɪ a naaba yir dɔɔɔr nuɔr.

21 U ma dãa na buɔɔ u tuɔ dɪ a dɪb-purɔ ala na loro a naaba dɪb dɪfu jie, ƙ aa ɪ a ala
tɛw u wa, a baar tɔr jaa ma le wɪ na dele a u natie.

22 A nãw subɔ ulɔ wa kpi na, a si-tunɪsɪ de u cen'ɪ u lãa je nɪ a Aburaham a Naaŋmun
ji-vulaa, ƙ a naaba wa mɪ kpi na, a ba ũu.

²³A be a kpun tēw, a mune u na be a huur nyefu puɔ u gbã na nye a Aburaham a nɔdaa u lãa je ni a Lajaar.

²⁴A be u wuur yel: 'I sãa Aburaham wee, bõw ma nãw bulɛ. Tũ a Lajaar u cen na ɔɛ kũɔ ni a u nubir wa ɔãa ni ma a delĩbir, a-na-ɪ a wono ma na yayaw a ka a vũu na puɔ.'

²⁵ĩ-ɛɛ a Aburaham yel u na: 'Ĩ bie, tier bõw ni a mune fu na dãa pɔw a fu nason a le fu na dãa cãa be a tēw juu, ĩ a Lasaar mi dãa pɔw a nabebe ĩ a yẽyẽrĩ na u be na a ka na u bar tierũ, ĩ-ɛɛ a fu be a won puɔ.

²⁶Aa ɪ a le tēw u wa, ĩ-ɛɛ bɔw kpɛɛ mi be na be ba na yõw u var a simi ni a nyumi, a mune a ulɔ na buɔɔ u yi a ka ĩ wɪ a nyi sɛ 'waa tuɔɔ wa, ĩ a nure kɔ mi tuɔ yi a nyi sɛ ĩ gãw a si jie wa.'

²⁷A be jie, a naaba yel: 'Ĩ sãa, a ala ɪ a le u, ĩ suɔɔ fu na: tũ a Lajaar a ĩ sãa yir

²⁸a-na-ɪ ĩ tere na yeer anuu a be, u cen na kpãkpan ba a mune ba kɔ wa mi wa a huur nyefu jie na wa.'

²⁹A Aburaham yel u: 'A fu yeer tere na a Mowisi ni a Naanmun yẽr-hierbe. Bá ɛɛɛ a ala ba na sɛb!'

³⁰A naaba yel: 'Ĩ sãa Aburaham, aa ɪɛɛ wa, ĩ-ɛɛ a ala ɪ nure yi na a kũu puɔ cen a ba jie, ba na lɛb'ã a ba yẽ.'

³¹ĩ-ɛɛ a Aburaham yel u na: 'A ala ɪ baa ɛɛɛ a Mowisi ni a Naanmun yẽr-hierbe yẽrĩ wa, ĩ a nure saarĩ yi a kũu puɔ a kɔ maal ba a ba lɛb a ba yẽ wa.' "

Luki 17

¹A ala na yi to a Jeeju yel'ã a u par-tuurbe: "Yele na be na be a daar a jaa maala a nɔbe a ba kpɛɛɛ a tule puɔ. ĩ-ɛɛ nabier na pɔw na a ulɔ na saa a wa tara.

²A ne-kpɛɛ ba na luure yara a nure ulɔ nyumi ĩ lɔbɔ u yɔɔɔ a man kũɔmi, a na cãa na sa u gãw u na wa maala a ni-kɔmsi basune y'en subɔ u kpɛɛɛ a tule puɔ.

³Nyí bõw tere nyi mĩɛ! "A ala ɪ a fu yebe wa maal fu na a fãa, fú gal u, a ulɔ ĩ lɛb a u yẽ, de bar ku u.

⁴A ala saarĩ ɪ u maal fu na bier gbɛɛ anuu-n'ayi a bibir bõ-y'en puɔ, ĩ mi lɛb wa a gbɛɛ anuu-n'ayi yel fu á u lɛb'ã a u yẽ, fú de bar ku u."

⁵A ni-tunisi yel'ã a Ni-kpɛɛ: "Maal a si yõw-nyãa u berme dɔɔl."

⁶A Ni-kpɛɛ yel: "A ala ɪ nyi dãa na tere a yõw-nyãa u jẽ a muta-tie bir kaarĩ, nyi naa tuɔ na yel a tie na a u elĩ cen na ba a man kũɔmi, ĩ u na maal'ã a le nyi na yel.

⁷"A ala ɪ nure kãw a nyi sõw tere na tũtunɔ u kuɔɔ u, mu u ŋmaara u a dun, ĩ wa yi a puo puɔ wa, u na yel u na á u wa fɔfɔw je di dib mu?

- ⁸Má u na ɛɛ na yel u: ‘Maal ma bõ-duraa ï gbɛɛrĩ de bin ma, a maa wa dɪ nyu nɪ sɛw baar, fú pãa mɪ dɪ nyu nɪ.’
- ⁹U na puor’ã a u tũtunɔ a-na-ɪ u maal’ã a ala u na yõw u u maal mu?
- ¹⁰Lɛ a mɪ wõ a nyɪ jie. A nyumɪ wa maal a ala ba na yõw nyɪ baar, nyí yel: ‘Sɪ ɪ na tũtũ-pɔrsɪ. A ala na sɛw sɪ maal, ala tɛw sɪ maal.’ “
- ¹¹A Jeeju cere na a Jerujalem na u tɔl yi a Samari nɪ a Galile cara puɔ.
- ¹²U cen’ã na kpɛɛɛ tẽ-bile kãw puɔ a kɔn pie jɔ tuor u ta sõw uraa
- ¹³ĩ buɔɔ u nɪ kpɛw yele: “Jeeju, Jãjaana, bõw sɪ nãw blɛ!”
- ¹⁴A Jeeju nyɛ ba ï yel ba: “Nyí cen na de a nyɪ mĩɛ miil’ĩ a Naaɲmun baar-lorbo.” Ì a lɛ ba na cãa be a sɔr juu cere, ba polĩ na.
- ¹⁵A bõ-y'en a ba sõw nyɛ na a ɪ u polĩ na ï lɛ lɛɓ de a u gbɛ-tule pɛwɛ a Naaɲmun nɪ kpɛw cere nɪ.
- ¹⁶U lo na kpa vɔɔl a nii-sɔw a Jeeju gbɛɛ par ï puoro u. A daba ulɔ ɪ na Samari-tɛw nɛɛ.
- ¹⁷A be jie, a Jeeju yel: “Aa ɪ nɪɛ pie ba ɪ na polĩ wa? Ì a pie for bir bala, nyunɛ ba be?
- ¹⁸A ala ma ɪ a saana na tɛw u wa, nɪ-bõ-y'en ma be be na tɛr a u lɛɓ wa pɛw a Naaɲmun wa?”
- ¹⁹Ì na u yel u: “Ìr kule. A fu yõw-nyãa faa fu na.”
- ²⁰A Farisɪ nɪɛ soor’ã a Jeeju a dabor a Naaɲmun fãw na waara, u yel ba: “A Naaɲmun fãw ma waara a nɛɛ nyɛɛ u wa.
- ²¹Ba kõ yel a ka u be mu, a be ka u be wa. Ì nyí bõwnaa a Naaɲmun fãw be na a nyɪ sõw.”
- ²²A ala na yi tɔ, a Jeeju lɛ yel’ã a par-tuurbe: “Daar kãw na ta na a nyɪ na buɔrɔ nyɪ nyɛ a Nɪɛ Bie bibir y'en subɔ, ï nyɪ kõ nyɛ wa.
- ²³Ba na yel nyɪ na: ‘Nyí nyɛ u ka!’ mu ‘Nyí nyɛ u be ka!’ Nyɪ taa cere be wa, nyɪ taa jɔrɔ tuure ba wa.
- ²⁴A-na-ɪ a munɛ a saa na ma nyunyɪ a sa'llon caarĩ a lõboor bõ-y'en wa cen na ta nɪ a lõboor kpee, lɛ a Nɪɛ Bie na be a u bibir.
- ²⁵Ì-cɛ a sɛw na u na de nĩ nyɛ huur yayaw ï a dɪnaa nɪɛ jaar u bar.
- ²⁶A ala na dãa ta a Nowe daar, na lɛ bõw na ta a Nɪɛ Bie daar mu.
- ²⁷A nɪɛ dãa na dɪɛ nyuure nɪ kule nɪ taa, ï mɪ turɛ a ba bibiir a ba kule, wa ta nɪ a bibir ulɔ a Nowe na kpɛ a gbor kpɛɛ puɔ, ï a kũɔ wa ŋme pɔw ba a ba kpi ba jaa.

²⁸A le u mi, a ala na dāa ta a Loti daar na le bōw na ta go. A nibe dāa na dure nyuure ni, daara a yele y'aba ni, burɔ a yele, mɛrɛ ni a yie.

²⁹ĩ-ce a bibir ulɔ a Loti na yi a Sodom-tēw puɔ, Naaŋmun ɪ na a vūu ni a kusɪ-llerisɪ a yi a sa'llon ĩ lo puw ba a ba kpi ba jaa.

³⁰A le a na mi be a bibir ulɔ a Nibe Bie nɔɔ nyurɛ.

³¹“A bibir ulɔ, a nure ulɔ na be a gar juu ĩ a u yele be a diem, u taa suure diere wa. A le u mi, a ulɔ na be a puo puɔ, u taa liebe puo-sɔw wa.

³²Nyí tier'ĩ a ala na dāa ta a Loti puw!

³³A ulɔ na buɔɔ u faa a u mĩɛ, u na ɛɛ na bɔr, ĩ a ulɔ na sɔw a u bɔrfu, u na baa na.

³⁴ĩ yele nyɪ na, a una daar'āa, nibe ayi na lāa na gā a tɔɔw a gaajie bō-y'en juu, a Naaŋmun na de na bō-y'en ĩ ce a bō-y'en bar.

³⁵Pɔɔɔ ayi na lāa na y'ere jɔ, u na de na bō-y'en ĩ ce a bō-y'en bar.

[³⁶Dabsɪ ayi na be na a puo puɔ, ĩ ba na de na a bō-y'en ĩ ce a kāw bar.”]

³⁷A par-tuurbe soor u: “Nɪ-kpɛɛ, nyune a ana yele na maal?” A Nɪ-kpɛɛ yel ba: “A jie ulɔ a bō-kūu na be, be a sidune na mi lo duo.”

Luki 18

¹A Jeeju le bōw na lɔb a sukpa na ku ba buɔɔ u miil ba a ba sɛw na na suɔɔ a Naaŋmun a daar a jaa kō bala wa.

²U yel'ā: “Yer-guoro dāa na be tēw kāw puɔ. 'Waa jɔɔ Naaŋmun wa, 'waa mi y'ɔɔ nure wa.

³Kpū-pɔw kāw mi dāa na be a una tēw naa puɔ, ma cere a u jie tɔ-tɔ-tɔ yele u: ‘Guor a ĩ y'ērĩ a ĩ san-subɔ unɛ.’

⁴A y'er-guoro jaar'ā gbɛɛ amunɛ jaa, ĩ a ala ĩ baar, u yel'ā a u mĩɛ: ‘Yel-mĩɛ u, maa jɔɔ Naaŋmun wa, maa mi y'ɔɔ nure wa,

⁵ĩ-ce a-na-ɪ a kpū-pɔw na vɔwɔ ma na a le, ĩ na guor'ā a u y'ērĩ. A ala ma ɪ le u wa, u na ma wa na wele ma a juu a daar a jaa.’ “

⁶A Nɪ-kpɛɛ Jeeju yel'ā: “Nyí wō a ala a y'er-guor-gōgolaa subɔ ulɔ na yel.

⁷ĩ a nibe bala a Naaŋmun na vel ir na ma wuure buɔɔ ni u a mɔtōw ni a tɔɔw, a Naaŋmun kō guor a ba y'ērĩ miil'ĩ a ba yel-mĩɛ wa mu? U na kama na a ba sūofu?

⁸ĩ yele nyɪ na, u na guor'ā a ba y'ērĩ fɔfɔw. ĩ-ce a Nibe Bie, u na nye na a y'ōw-nyāa a nibe jie a ka a tēw juu a le u nɔɔ liebe waara mu?”

⁹A Jeeju le bōw na lɔb a sukpa na a bala unɛ na ma tierɛ a ba ɪ na a nɪ-torisɪ a Naaŋmun nii-sɔw ĩ ma kpɛɛ a nibe.

- 10**U yel'ã: "Nɪɓe ayi dãa na cen a Naaɲmun puor-yir kpɛɛ puɔ Naaɲmun suɔrfu jie. Bõ-y'en ɪ na Farɪsɪ nɪɓe, ɪ a bõ-y'en ɪ lãpo-diere.
- 11**A Farɪsɪ nɪɓe uraa na iin ɪ suɔɔ a Naaɲmun yele nɪ a u mɛ: 'Naaɲmun, ɪ puoro fu na a-na-ɪ maa wõ a nɪɓe ɲmɛɛ kaarɪ na ɪ a nyanyube, nɪ a nɪ-gõgolɪsɪ, nɪ a pepebsɪ, mu a lãpo-diere na kaarɪ wa.
- 12**ɪ ma lũ na nuɔr gbɛɛ ayi a bibie anuu-n'ayi puɔ, ɪ ma mɪ ir a bõ-y'en pie puɔ a yele a jaa puɔ ɪ na ma pɔw.'
- 13**ɪ-ce a lãpo-diere uraa jãa fũ ma 'lara duɔɔ 'wuoro a sa'llon wa, ɪ lɔɔ a nur yele: 'Naaɲmun, bõw ma nãw bule, a maa na ɪ a maal-fãa subɔ.'
- 14**"ɪ yele nyɪ na, a daba ulɔ lɛb'ã kul'ɪ a Naaɲmun torfu, ɪ ɛɛ ce a Farɪsɪ nɪɓe ulɔ bar, a-na-ɪ a nɪɓe le na buɔɔ u bɛrme a juu, a Naaɲmun na wur u na suu nɪ, ɪ a nɪɓe le na sɔw wur a u mɛ, a Naaɲmun na jew u na ir'ɪ."
- 15**A nɪɓe wa nɪ na bibi-bil a Jeeju sɛ a u sur ba, a par-tuurbe nye a le ɪ gala ba.
- 16**ɪ-ce a Jeeju ɪ na a ba taw ta hɪ u a bibiir bala, ɪ u yel: "Nyɪ bar a bibiir a ba wa a ɪ sɛ, nyɪ taa piere ba bara wa a-na-ɪ a bala na wõ a ba kaarɪ, bala ɪ sɔ a Naaɲmun fãw.
- 17**Yel-mɛ ɪ yele nyɪ, a ulɔ na ma sɔw a Naaɲmun u tere u a bibile kaarɪ wa, 'waa be na tuɔ kpe a Naaɲmun fãw puɔ wa."
- 18**A Jufisɪ nɪ-kpɛɛ kãw soor'ã a Jeeju: "Jãjaan-son, bõ ɪ sew ɪ na maal ɪ pãa pɔw a baa-kõ-tew?"
- 19**A Jeeju yel u: "Bõ ɪ ɪ a fu buɔl ma a nɪ-son? Nɪ-son ma be, ɪ a ala ma ɪ a Naaɲmun tew u wa.
- 20**Fu bõw na a Naaɲmun y'er-kpen: taa wa gana nɪ pɔw kpee wa, taa wa kúɔ nɪɓe wa, taa wa jure wa, taa wa ɲmara jir-kara y'ɔɔ nɪɓe wa; jɔɔ a fu sãa nɪ a fu mã."
- 21**A daba yel: "ɪ maal'ã a ana yele a jaa a ɪ bibile daar wa ta nɪ a dɪnaa."
- 22**A mɪɓe a Jeeju na wõ a le, u yel'ã a daba: "Bom bõ-y'en cãa na ce fu. Da a fu yele a jaa fu na tere, de a libie po a nãw deme, ɪ fu na pɔw na a na-yele a Naaɲmun tẽw. A ala ɪ baar, fú wa tuure ma."
- 23**ɪ-ce a mɪɓe a daba na wõ a ala, nyãa nyl u na, a-na-ɪ u sɪɪ na le.
- 24**A Jeeju nye na a mɪɓe a nyãa na nyl a daba, ɪ yel áa kpeme na a mɪɓe a naabsɪ na kpɛɛɛ a Naaɲmun fãw puɔ.
- 25**U le yel'ã: "A na yɔw na a nyuɔmɪ na kpɛɛɛ a mɪsɪn-bɔw puɔ gãw a naaba na kpɛɛɛ a Naaɲmun fãw puɔ."
- 26**A nɪɓe bala na wõ a ala, ba yel'ã: "A ala ɪ a le u, ala na pɔw a faafu?"
- 27**A Jeeju yel: "A ala a nɪɓe na ma tuɔɔ maala wa, a Naaɲmun ma tuɔ na maal."
- 28**A be jie a Pɪer yel: "Nye a sumɪ, sɪ bar'ã a yele ala sɪ na dãa tere, ɪ tuure fu."

²⁹A Jeeju yel ba: “Yel-m̃ē ĩ yele nyɪ, a ñrē lē na bar a u yir, mu a u p̃ow, mu a u yēer, mu a u d̃owrb̃o, mu a u bibiir a Naañmun f̃āw unē,

³⁰u na p̃ow na a g̃āw a lē a daar’ā puɔ sɪ na be a ỹēỹērĩ, ĩ u na mɪ p̃ow na a baa-k̃ō-tēw a daar ulɔ puɔ na be a puo-s̃ow waara.”

³¹A Jeeju taw na a u par-tuurbe pie-n’ayi kpaarĩ a u pulēe, ĩ yel ba: “Nyí nyē, sɪ cere na a Jerujalem, ĩ a be, a ala a jaa a Naañmun ỹer-hierbe na sēb a Ñbē Bie unē, a na maal’ā baar.

³²A-na-ɪ ba na nỹow u na ku a nɪ-bulstɪ a ba la u, ĩ na ba tu u, ĩ puur a natēer ỹōw u,

³³ĩ f̃ob’ĩ u a kpaara ĩ cē u kú. ĩ a bibie ata dayen, u na ir’ā a k̃ūu puɔ.”

³⁴ĩ-cē a u par-tuurbe ma d̃āa b̃ōw a ala u na yele par f̃ū wa. A ỹērĩ ulɔ d̃āa na liw ba a baa d̃āa tuɔ b̃ōw a par wa.

³⁵A m̃unē a Jeeju na p̃iēlē a Jeriko-tēw, j̃ōw k̃āw d̃āa na jē a s̃or nuɔr suɔrɔ a yele.

³⁶U w̃ō na a ñbē na t̃olɔ ĩ soor a ala na be be,

³⁷a ba yel u áa Najaretɪ Jeeju ĩ t̃olɔ

³⁸u wuur yel: “Davɪtɪ Bie Jeeju yaa, b̃ōw ma ñāw blē!”

³⁹A bala na de a ñīe, gala u na, a u p̃ow a nuɔr, ĩ-cē u jaar’ā ĩ ēē wuur’ĩ kp̃ēw yele: “Davɪtɪ Bie, b̃ōw ma ñāw!”

⁴⁰A Jeeju uraa ĩ ỹōw a ba taw u wa nɪ a u s̃ē. A lē a j̃ōw na ta p̃iēl u baar, a Jeeju soor u na:

⁴¹“B̃ō fu buɔrɔ ĩ maal fu?” A j̃ōw yel: “Nɪ-kp̃ēē, maal ĩ lē nyere.”

⁴²Á Jeeju yel u: “Lē b̃ōw nyere! A fu ỹōw-nyāa faa fu na.”

⁴³A jie naan, u lē b̃ōw na nyere, ĩ p̃ewrē a Naañmun tuure nɪ a Jeeju, a ñbē ba jaa nyē a lē ĩ mɪ p̃ew a Naañmun.

Luki 19

¹A Jeeju kpē na a Jeriko-tēw puɔ t̃olɔ.

²A be, dab-naaba k̃āw ba na buɔlɔ a Jake, na ɪ a lāpo-dierbe nɪ-kp̃ēē,

³buɔrɔ na u nyē a Jeeju b̃ōw a subɔ ulɔ u na ɪ, ĩ 'waa d̃āa tuɔrɔ wa a-na-ɪ a ñbē waa na, ĩ u ɪ nɪ-ŋm̃āa.

⁴A lē, u j̃o na cen nii-s̃ow na do t̃iē k̃āw juu ba na buɔlɔ sikom̃ɔr, a Jeeju nyefu unē, a-na-ɪ be u s̃ew u tol’ĩ.

⁵A lē a Jeeju na ta a t̃iē ulɔ par, u duɔ na 'wuor a t̃iē juu ĩ buɔl yel: “Jake, suu f̃of̃ow, a-na-ɪ a s̃ew na ĩ na kpē a fu yir a d̃inaa.”

⁶A Jake suu na f̃of̃ow de u, a ñō ỹala u.

⁷A mune a nibe na nye a le, ba hũhune na ba jaa ã yele: “A maal-fãa subɔ yir u cen na kpe!”

⁸ĩ-ce a Jake ir’ã uraa a Nɪ-kpɛɛ nii-sɔw ã yel u: “Nɪ-kpɛɛ, ã na de na a ã yele po jẽ taa ku a nãw deme, ã a ala ɪ ã dãa na belĩ nure bom de, ã na lieb’ã ku u gbɛɛ anaan dɔɔk.”

⁹A Jeeju yel u: “A faafu ta na a yir’ã puɔ a dunaa, a-na-ɪ a ulɔ mĩɛ, u mɪ ɪ na a Aburaham yãw.

¹⁰A-na-ɪ a Nibe Bie wa na na buɔɔ a bala na bɔɔ, u faa ba.”

¹¹A le a nibe na cele a ana y’erĩɪ, a Jeeju le lob’ã a sukpa ku ba go, a-na-ɪ u dãa na pɛle a Jerujalem, ã a nibe mɪ dãa tiere áa Naanmin fãw na ta na fɔfɔw.

¹²U yel’ã: “Nɪ-kpɛɛ kãw dãa na be be. U wa yi na cen tẽ-nɪdaa a ba na yɔw u u ɪ jamana ã u le lieb wa.

¹³A le u na buɔɔ a cenfu, u buɔl’ã a u tũtunbɔ pie de selĩ-bie na ɪ a ba libie ku ba bõ-yene-yene ba jaa ã yel ba: ‘Nyí de y’aba nɪ wa ta nɪ a mune ã na liebe waara.’

¹⁴ĩ-ce a una nɪ-kpɛɛ tẽw nibe dãa na 'laar u. Ba ir’ã nibe tũ a ba bɛɛ u cen na yel á baa buɔɔ a daba ulɔ u ɪ a ba jamana wa.

¹⁵“A le u na ɪ a jamana baar ã le wa, u yɔw na a ba buɔl a tũtunbɔ bala u na dãa ku a libie, a ba wa u soor ba a amune ba na pow.

¹⁶A dãdãw subɔ ta na yel: ‘Nɪ-kpɛɛ, selĩ-bie pie ã pow dɔɔl a ulɔ fu na ku ma juu.’

¹⁷A jamana yel u: ‘A vɛle na. Fu ɪ na tũtũ-son. A mune fu na ɪ a yel-mĩɛ subɔ a bõ-bile puɔ, ã na yɔw fu na a fu 'wuoro a ten pie.’

¹⁸A tuure mɪ ta na ã yel: ‘Selĩ-bie anuu ã pow nɪ a ulɔ fu na ku ma.’

¹⁹A jamana mɪ yel a ulɔ: ‘A fũu mɪ, fu na 'wuoro na a ten anuu.’

²⁰A tũtunɔ y’en subɔ ta na mɪ yel: ‘Nɪ-kpɛɛ, nye a fu selĩ-bir ã na yɔw cɛcen puɔ tɛle fu.

²¹ĩ jɔɔ fu na dãbĩɛ, a-na-ɪ a fu ben kpeme na. Fu ma de na a ala na ma ɪ a fu bom wa, ã ma mɪ ŋma a ala fu na ma bur wa.’

²²A jamana yel u: ‘Funa tũtũ-fãa naa! A fu y’erĩ ã na de lieb dɔɔl a fu juu. Fu na dãa bõw ka ã ben kpeme na, ã ma diere a ala na ma ɪ a ã bom wa, ã mɪ ŋmara a ala ã na ma dãa bur wa,

²³ĩ mune a ɪ a faa dãa de a ã libie ku a y’ay’absɪ, a maa wa lieb wa, ã nye dɔɔlaa wa?’

²⁴ĩ na u yel a bala na uraa a be: ‘Nyí faa a u selĩ-bir ku a ulɔ na tere a selĩ-bie pie.’

²⁵A ba yel u: ‘Nɪ-kpɛɛ, má pie jaa u tere!’

²⁶U yel ba: ‘ĩ yele nyɪ na, a ulɔ na teraa, ba na le ku u na a dɔɔl, ã-ce a ulɔ na ma teraa wa, ã tere a fũ, ba na de na a lũ ala a u jie.

27 Ì-cẹ a ỉ sama-deme bala na ma dǎa buɔɔ ỉ ɪ a ba jamana wa, nyí nyɔɔɔ ba wa nɪ a ka, na nyɪ kú a ỉ nii-sɔw.’ “

28 A le a Jeeju na y’er a le baar, u de ba na nĩe a ba cere a Jerujalem.

29 Ì a le u na tara a Bɛfaje nɪ a Betani na pɛl’ỉ a tǎw ulɔ ba na buɔɔ a Olivi-tur tǎw, u tũ na a u par-tuurbe ayi, ỉ yel ba:

30 “Nyí cen a tẽw ulɔ na be a nii-sɔw. A nyumɪ wa ta a be, nyɪ na nyɛ na bũ-bile ba na lũ, nure na ma do ser wa. Nyí 'lor wa nɪ.

31 A nure wa soor nyɪ á bõ nyɪ 'loro ure nɪ, nyí yel áa Nɪ-kpɛɛ ỉ buɔɔ u.”

32 A bala u na tũ cen’ǎ na nyɛ a be a mune a Jeeju na yel ba.

33 A le ba na cǎa 'loro a bũ-bile, a bũɔ deme soor ba na: “Bõ nyɪ 'loro a bũ-bile ure nɪ?”

34 A ba yel ba áa Nɪ-kpɛɛ ỉ buɔɔ u,

35 ỉ na ba de a bũ-bile cen’ỉ a Jeeju sɛ, ỉ lɔb a ba cɛcene dɔɔl a u juu, ỉ ɪ a Jeeju u do jɛ.

36 A le u na cere, a le a nibe mɪ yere a ba cɛcene pɔwɔ a sɔr cere nɪ.

37 Ì a le u na tara a Jerujalem, suure nɪ a Olivi-tur tǎw sɔr, nũɔ y’ala na a nɪ-yaw bala ba jaa na ma tuure u, a ba pɛwre a Naaɲmun nɪ kpɛw a ana tũ-kpen a jaa ba na nyɛ ure.

38 Ba yele na: “A Nɪ-kpɛɛ Naaɲmun ú be nɪ a jamana ulɔ na waara nɪ a u yuor! A pɛnfu u be a sa'llon, ỉ a Naaɲmun u sɔ a ju-kpɛɛ a sa'llon iin!”

39 A Farisɪ nibe ɲmɛɛ na dǎa be a nibe sɔw, yel’ǎ a Jeeju: “Jǎjaana, tan a fu par-tuurbe a ba sine.”

40 A Jeeju yel ba: “Ì yele nyɪ na, a bala ỉ sine, a kusɛ na wuure na.”

41 A mune a Jeeju na tara a Jerujalem, nyɛ a tẽw, u kɔ na a u ure

42 ỉ yel: “A nyumɪ mɪ, a ala ɪ nyɪ dǎa na bõw a duna bibir’ǎ, a ana yele na kurɔ nyɪ a pɛnfu ỉ-cẹ a y’ɛy’erɪ na, a liw na a nyɪ jie.

43 A-na-ɪ a daar nɔɔ ta na a nyɪ sama-deme wa tiw kolɪ nyɪ, je var gu nyɪ, ỉ jebe nɪ nyɪ a lɔbobo a jaa.

44 Ba na bũburɪ nyɪ na, ỉ wel a nyɪ tẽw bar. Ba kɔ bar kubie a le dɔɔl taa fũ wa, a-na-ɪ a daar ulɔ a Naaɲmun na wa a nyɪ faafu ure, nyaa bõwnaa wa.”

45 A Jeeju kpɛ na a Naaɲmun puor-yir kpɛɛ puɔ, diwre a bala na y’aba bara

46 ỉ yele ba: “A sɛb’ǎ a Naaɲmun Sebe puɔ: ‘A ỉ yir na ɪ na a puorfɔ yir,’ ỉ-cẹ nyɪ lɛb u na u ɪ a nyanyube sɔɔlɪfu jie.”

⁴⁷A bibie a jaa, a Jeeju ma jaana na a nɛɛ a be a Naaɲmun puor-yir kpɛɛ puɔ, a Jufisi baar-lo-ni-bere ni a ba yɛr-kpen-bɔɔnbɔ ni a ba ni-bere dɔa buɔɔ ba kú u,

⁴⁸ĩ-ɛɛ baa bɔw a mune ba na ure wa, a-na-ɪ a nɛɛ ba jaa nyurĩ na yɔw toor ɛɛɛ a u yɛrĩsɪ.

Luki 20

¹Bibir kaw, a Jeeju jaana na a nɛɛ a Naaɲmun puor-yir kpɛɛ puɔ, yɛɛɛ ni a Naaɲmun yɛr-son, a Jufisi baar-lo-ni-bere, ni a ba yɛr-kpen-bɔɔnbɔ, ni a ba ni-dierbe ta

²soor u: “Yel si a nyune fu na pɔw a sɔr maala ni a yeɛ asune? Ala ĩ ku fu a sɔr?”

³A Jeeju yel ba: “Ĩ na mi soor nyi na bom bɔ-yɛn. Nyi man ma:

⁴a Jã-Batii kɔɔ murfu, nyune a yi? A Naaɲmun jie u, mu a nɛɛ jie u?”

⁵ĩ-ɛɛ ba nyɔw na ĩ pere yɔɔ taa a ba mĩ ĩ yeɛ: “A ala ɪ si yel’ã á Naaɲmun jie a yi, u na soor si na á bɔ une saa sɔw de a Jã wa.

⁶ĩ a ala ɪ si yel’ã á nɛɛ jie a yi, a nɛɛ ba jaa na lɔb si na ni a kusɛ kú, a-na-ɪ ba dɔa na sɔw ni a ba puɔ u jaa áa Jã ɪ na a Naaɲmun yɛr-hiere.”

⁷A be jie, ba yel’ã: “Saa bɔw a jie a u kɔɔ murfu na yi wa.”

⁸A Jeeju lɛb yel ba: “A maa mi, ĩ kɔ mi yel nyi a jie ulɔ ĩ na pɔw a sɔr maala ni a yeɛ ala wa.”

⁹A ala na yi tɔ, a Jeeju lɔb’ã a sukpa na ku a nɛɛ. U yel’ã: “Daba kãw sel’ã divɛ-tur a u puo puɔ ĩ bɔ tɔtunbɔ yɔw a ba ’wuoro, ĩ yɔ cen jie kãw kam a be.

¹⁰A lɛ a ti-wɔmɔ daar na ta, u tɔ na tɔtunɔ kãw a nɛɛ bala jie a u cen a ba ku u a ala na ɪ a u ben, u wa ni. ĩ-ɛɛ a tɔtunbɔ bala nar’ã a ulɔ u na tɔ ĩ diw u bar u kul’ĩ nu-jaala.

¹¹A puo subɔ lɛ bɔw tɔ a tɔtunɔ yɛn subɔ, a ba mi nar u ĩ tu tu u, ĩ diw u bar u mi kul’ĩ nu-jaala.

¹²U lɛ bɔw tɔ a ata subɔ a ba nyɔw u nar yɔw wulĩ, ĩ lɔb u bar yɛw.

¹³A be jie, a puo subɔ yel: ‘Mune ĩ na ɪ? ĩ na tɔ na a ĩ bi-nunaa; a numɔ wa sɔw ba na jɔ na a ulɔ.’

¹⁴ĩ-ɛɛ a lɛ a tɔtunbɔ bala na nye u, ba yel’ã ku taa: ‘A naa ĩ ɪ a gã-diere; nyi ɪ a si kú u bar ĩ de a gãw.’

¹⁵ĩ na ba nyɔw u vu yi ni a puo ɛɛɛw, kú u bar. “A na be a lɛ, bɔ a puo subɔ na pãa maal ba?

¹⁶U na wa na na kú a tɔtunbɔ bala bar, ĩ de a puo ku a ni-kpeesɪ.” A lɛ a nɛɛ na wɔ a yɛr-bir ulɔ, ba yel’ã: “A taa be a lɛ wa!”

¹⁷ĩ-ce a Jeeju 'wuor ba na kir-kir-kir ĩ yel: “A ala ı a le u, bõ a y’erĩ na na seb a Naaɲmun Sebe puɔ buɔɔ a yel? ‘A kubir ulɔ a dacin-mierbe na dāa jaar bar, le lieb’ã ı a kubir ulɔ ba na de y’w a dacin gber puɔ.’

¹⁸“A nure le nɔɔ loro a kubir ulɔ juu, a subɔ ulɔ na kar’ã, ĩ a ulɔ juu a kubir ulɔ nɔɔ loro, u na pũpurĩ u na bar.

¹⁹A mune a y’er-kpen-bɔɔnbɔ nı a baar-lo-nı-bere na bõw ka bala a Jeeju lɔbɔ nı a sukpa, ba dāa na buɔɔ ba nyɔw u a una daar’ãa puɔ, ĩ-ce ba dāa na jo dābĩe a nibe ne.”

²⁰Ba nyɔw na ĩ juɔɔ a Jeeju, ĩ ir jujuurbɔ bar a ba cen a u sē, maala wõ nı-sono ba ı, buɔɔ u y’er y’erĩ lieb nyɔw nı a u mĩe, a ba y’w u a fãgã subɔ nuumı na ı a ba tēw nı-kpēe.

²¹Ba soor u na: “Jājaana, sı bõw ka a fu y’erĩsı nı a fu jaanfu fu na jaana a nibe de na a sɔr. Fu maa 'wuor a ala a nure na ı wa, ĩ-ce fu ma jaana na a nibe a Naaɲmun sɔr a yel-mĩe puɔ.

²²Sɔr be na be a sı na ma ya a lāpo ku a Orom jaman-kpēe, mu sɔr ma be be wa?”

²³ĩ-ce a Jeeju bõw nı na a ba beraa ĩ yel ba:

²⁴“Nyí miil’ĩ ma libi-kur. Ala nii-sɔw nı ala yuor ĩ be be?” A ba yel u: “A Orom jaman-kpēe u.”

²⁵A be jie, a Jeeju yel ba: “Nyí liebe kurɔ a Orom jaman-kpēe a ala na ı a Orom jaman-kpēe ben, ĩ mı kurɔ a Naaɲmun a ala na mı ı a Naaɲmun ben.”

²⁶Baa tuɔ nye mabfu jie a u y’erĩsı puɔ u na y’ere a nibe nii-sɔw wa; ĩ nɔe ēe na ko ba a ba ɲma vuurĩsı.

²⁷A Saduse nibe na ma yele áa kũusı ma ire a kũu puɔ wa, nibe ɲmēe ta na soor a Jeeju:

²⁸“Jājaana, a Mowisi seb’ã a u sebe puɔ yel sı, a ala ı a nure tere na yebe u wa kpi ĩ ce a pɔw bar, a 'waa tere bibiir wa, a nure ulɔ u de a kpũ-pɔw dɔw bibiir a u yebe ulɔ yuor ne.

²⁹Yeer anuu-n’ayi dāa na be be; a ba kpēe kul’ã pɔw ma dɔw bie wa ĩ kpi,

³⁰a u tuure de a kpũ-pɔw ma mı dɔw bie wa ĩ mı kpi,

³¹a ata subɔ de, a mı ı a wāa naa. A le a wõ nı a yeer anuu-n’ayi bala ba jaa. Baa tuɔ dɔw bie wa ĩ mı kpi,

³²ĩ a pɔw wa pāa bier kpi.

³³A na be a le, a kũu-puɔ-irfu daar, buor subɔ ĩ na sɔ a pɔw? A-na-ı a ba jaa anuu-n’ayi dāa na kul u.”

³⁴A Jeeju yel ba: “A dabsı nı a pɔɔɔ na be a tēw na puɔ, kule na taa.

³⁵ĩ-ɕe a bala a Naaŋmun na ku a sɔr a ba na ir a kũu puɔ, tere ni a baafu a tẽw ulɔ na waara unɛ, baa kule taa wa.

³⁶Baa le be na kpi wa, a-na-ɪ ba na wɔ na a Naaŋmun si-tumsi kaarĩ. Ba ɪ na a Naaŋmun bibiir a mune ba na ir a kũu puɔ.

³⁷A ala ɪ a kũu-puɔ-irfu u, a Mowĩsi miil'ã a ala a ti-bile a vũu na 'lere y'eri puɔ, a mune u na yel áa Ni-kpɛɛ ɪ na a Aburaham ni a lɔakɪ ni a Jakɔb Naaŋmun.

³⁸ĩ a Naaŋmun ma ɪ a ni-kpume Naaŋmun wa, ni-mimie Naaŋmun u ɪ, a-na-ɪ a u jie a nibe ba jaa ɪ na ni-mimie."

³⁹A be jie, a y'eri-kpen-bɔɔnɔ ɲmɛɛ yel'ã: "Jãjaana, sure jaa u!"

⁴⁰A-na-ɪ a nure ma le dãa 'lara sooro u bom kãw go wa.

⁴¹A Jeeju yel ba: "Mune ɪ ɪ a nibe ma yel áa jamana Daviti bie a Kirisi ɪ?"

⁴²A-na-ɪ a Daviti mĩe yel'ã a Pewfu sebe puɔ: 'A Ni-kpɛɛ Naaŋmun yel'ã a ɪ Ni-kpɛɛ: Je a ɪ durĩ loor

⁴³wa ta ni a daar ulɔ ɪ nɔɔ maala a fu sama-deme a ba ureɛ a fu gbɛɛ dɔɔlfu jie.'

⁴⁴A ala ɪ a Daviti buɔɔ u na Ni-kpɛɛ, mune u na le tuɔ ɪ a u bie?"

⁴⁵A mune a nibe ba jaa na ɕele a u y'eriɪ, a Jeeju yel'ã a u par-tuurbe:

⁴⁶"Nyí gu nyi mĩe a y'eri-kpen-bɔɔnɔ unɛ. Ba ma su na a ɕɛɕe-bere yuɔɔ ni, buɔɔ ni a nibe ba jaa ba puoro ba a dar puɔ; ba nu na a nii-sɔw jaajiir a ba puorfu yie puɔ, mi nu ni a ni-bere dakɔɔr jur junaafu a fetisi jie.

⁴⁷Bala ɪ ma beɛ a kpĩ-pɔɔɔ yele fara dure, ɪ ma bɔw ni suɔr a Naaŋmun kam'ĩ, buɔɔ a nibe ba 'wuoro ba. Yeri-kpɛɛ na dɔɔl'ã a ba juumu."

Luki 21

¹A Jeeju duɔ na 'wuor nye a mune a teraa deme na y'ɔnɔ a ba libie, a be a Naaŋmun libie y'ɔwfu jie.

²U mi nye na kpĩ-pɔw nã-dure u y'ɔnɔ libi-kure ayi na wɔ taa ni tama ayi,

³ĩ yel: "Yel-mĩe ɪ yele nyi, a kpĩ-pɔw na na nyere a nãw, y'ɔw na gãw a nibe ba jaa.

⁴A-na-ɪ a ba jaa, ba y'ɔw na a ala ba na dɪ ɪ ɕe, ɪ-ɕe a pɔw na ni a u nãw u jaa, u y'ɔw na a ala a jaa u na dãa bin gu ni a u mĩe."

⁵A nibe ɲmɛɛ y'ere na a Naaŋmun puor-yir kpɛɛ y'eri, kpiire ni a mune ba na me ni u a kubi-veɛ, ɪ y'arĩ ni u a yel-bɔmɔ ba na ku a Naaŋmun. A Jeeju yel ba:

⁶"A ala nyi na nye, a daar na ta na a kusir kãw kɔ tuɔ ɕe dɔɔl uraa a u tɔ subɔ juu wa. Ba na welaa na a jaa kpar a tene."

⁷A be jie, ba soor u na: "Jãjaana, dabor a yele ala na ta? Bɔ-buor ɪ miile a daar ulɔ a ana yele na tara?"

⁸A Jeeju yel ba na: “Nyí gu nyi mĩe kō bar nure u wa belĩ nyi wa, a-na-ı a ni-yaw na de na a ı yuor wa ni yele á bala ı ı a Kirisi. İ ba na mi yel’ã áa daar tara na. Nyi taa tuure ba wa.

⁹A nyumi wa wõ a jeb y’erĩsi ni a faa-taa, nyi taa wa ı a dãbĩe nyowro nyi wa, a-na-ı a sew na a ala na de nĩe ta baar, ı-ce a kō gor ı a tẽw baarfı wa.”

¹⁰U le yel’ã: “Tẽw na nĩe na ir’ã jebẽ ni tẽ-kpee nĩe, ı a jamana kãw na ir’ã jebẽ ni a jaman-kpee.

¹¹A tẽw na dama na ni kpẽw, ı a wulĩ-yuorsı ni a kō-bere na lo na a tẽ-burɔ burɔ puɔ. İlierũu na mi be na a sa’lon y’ɔɔɔ a nĩe a dãbĩe puɔ.

¹²İ-ce a yele ala a jaa kō ta ser wa, ı ba na nyowr nyi na huɔɔ nyi. Ba na nyowr nyi na cen’ı a ba puorfı yie puɔ, ni a kasu yie puɔ. Ba na taw nyi na cen’ı a jamansi ni a fãgã deme nii-sow a maa unẽ.

¹³Be nyi na nye a sor y’er a nyi yel-mĩe ku ba.

¹⁴Nyí nye a ala na sew nyi y’ow a nyi jur puɔ: nyi taa de nĩe waala a ala unẽ nyi nɔɔ yele faara ni a nyi juu wa,

¹⁵a-na-ı a maa, ı na ku nyi na a ala nyi na y’ere, mi ku ni nyi a kpaarfı ulɔ a nyi sama-deme na faara a juu, ı ma mi tuoro cure wa.

¹⁶A nyi saanba mĩe, ni a nyi mã numɔ, ni a nyi yeer, ni a nyi bal nĩe, ni a nyi badẽe na de nyi na a juu a fãgã deme jie. Ba na kú na a ɣmẽe a nyi sōw,

¹⁷ı a nĩe ba jaa na 'laar nyi na a maa unẽ.

¹⁸İ-ce a nyi jukɔbir bõ-y’en kō be na bor wa.

¹⁹Nyí nyow cĩcĩ. A le nyi na faa a nyi baarfı.

²⁰“A nyumi wa nye a sodaalsı a ba kpal a Jerujalem, nyí bõwnaa, a u welfı pıel’ã yẽyẽ.

²¹A le, a bala nɔɔ beree a Jude, bá joro duoro a tan jur. A bala nɔɔ beree a Jerujalem tẽ-pũɔ bá joro yire, ı a bala nɔɔ beree a cẽcẽw ba taa kpere a tẽw pũɔ wa.

²²A bibie ala na ı na a daar ulɔ a Naaɣmun na kpãana a Israyel nĩe, maala ni a ala a jaa na seb a u Sebe puɔ.

²³Won na nyurĩ na ta a pɔɔ-puur deme ni a bala na tere a bi-pulsı a bibie ala cara puɔ. Á-na-ı won kpẽe na ta na a tẽw ulɔ, ı a Naaɣmun su-tuo na lo na a u nĩe juu.

²⁴Sɔ-bãjune ba na kú ni ba. Ba na nyowr ba na cen’ı a ba ı gbãgbaar a tẽ-burɔ burɔ a jaa puɔ, ı a ni-bulsı ı na sãsarĩ a Jerujalem-tẽw, wa ta ni a mune a ba fãgã daar nɔɔ baara.

²⁵“Jibsi na nyir’ã a mɔtɔw puɔ, ni a cuu puɔ, ni a ŋmarbie puɔ. Tuo na be na a tẽ-burɔ burɔ nibe ba jaa jie a ka a tẽw juu, a ba bine a man kɔɔ une na hele, ï kara duoro ï suure.

²⁶A dābĩe na maal’ã a nibe a ba pɛl a mine ba na je cɛɛ a bier ala nɔɔ tara a tẽw puɔ, a-na-ɪ a fāgāsɪ ala na be a sa'llon na dam’ã nyākarĩ taa.

²⁷A lɛdaar, ba na nye na a Nibe Bie u be a dōdōrĩma puɔ nyunyɛ waara ni a fāgā kpɛw.

²⁸A yele ala ï wa tara, nyí ir uraa ï jɛw a jur, a-na-ɪ a nyɪ faafu daar pɛl’ã.”

²⁹A ala na yi tɔ, a Jeeju lɔb’ã a sukpa na ku ba: “Nyí nye a figɪ tɛ ni a tur a jaa.

³⁰A nyumi wa 'wuor nye a ba tɔɔɔ, nyɪ ma bɔw ka a susuur daar tara na.

³¹A lɛ u mɪ, a nyumi wa nye a ana yele a tara, nyí bɔw ka a Naanmun fāw mɪ tara na.

³²Yel-mĩe ï yele nyɪ, a y'ɛy'ɛrĩ na nibe kɔ baar ba jaa wa, wa ta ni a ana yele a jaa nɔɔ tara.

³³A sa'llon ni a tene na tɔl’ã, ï-cɛ a ï y'ɛrĩ ma be tɔlfu jie fɪ wa.

³⁴“Nyí tere nyɪ mĩe. Nyɪ taa bar a folfu, ni a dāa kufu, ni a tẽw na baafu dɛn, a ɪ tuor a nyɪ tɛrĩsɪ puɔ wa. A ala ma ɪ lɛ u wa, a Kirisi waa bibir nɔɔ puurĩ nyɪ na,

³⁵a mine a juɔ na ma lo pɔw a jumɛ, a-na-ɪ a na lo na pɔw a nibe ba jaa na be a ka a tẽw juu.

³⁶Nyɪ taa gure wa. Nyí ɛɛ suɔɔ a Naanmun a daar a jaa, a mine a nyɪ na tuɔ cĩɛ a ala a jaa une na sɛw a ta, ï na nyɪ tuɔ uraa a Nibe Bie nii-sɔw.”

³⁷A Jeeju ma jaana na a nibe a mɔtɔw a Naanmun puor-yir kpɛɛ puɔ, ï-cɛ a tɔsɔw wa ta, u ma cen’ã na gā a tāw ulɔ juu ba na buɔɔ a Olivi-tur tāw.

³⁸ĩ a nibe ba jaa ma ca na ir wa a Naanmun puor-yir kpɛɛ puɔ a dũ'wulĩ baaraa a u y'ɛrĩ cɛlfu une.

Luki 22

¹A bur-puɔr fetɪ ba na buɔɔ a Pakɪ dāa na pɛɛɛ.

²A Naanmun baar-lo-nɪ-bɛɛ ni a y'ɛr-kpɛn-bɔɔnbɔ buɔɔ na a mine ba na urɛ ï bũbure a Jeeju, ï a nɛɛ kɔ bɔwnaa wa, a-na-ɪ ba dāa na jɔɔ a nibe dābĩe.

³A daar ulɔ puɔ a Satā kpɛ na a Judasɪ ba na mɪ buɔɔ a Isikaryɔɪ,

⁴u ir cen na guor taa ni a Naanmun baar-lo-nɪ-bɛɛ ni a Naanmun puor-yir kpɛɛ gugurbe nɪ-bɛɛ, a mine u na urɛ ï y'ɔɔɔ a Jeeju a ba nur puɔ.

⁵A nũɔ y'ala ba a ala ba na wɔ une, a ba man taa a libie ba na yara a Judasɪ,

⁶U sow ï pãa buɔɔ a daar ulɔ u na tuɔɔ yɔɔɔ u a ba nur puɔ, ï a nɛ kɔ bɔwnaa wa.

⁷A Bur-puɔr Feti dayen ba na sew ba kú a Paki peli ta na,

⁸a Jeeju tũ a Pɛr ni a Jã na u yel: “Nyí cen na gbɛɛɛ si a Paki dɪb a si ti na dɪ.”

⁹A ba soor u: “Nyɛ fu buɔɔ si cen na gbɛɛɛ a dɪb?”

¹⁰U yel ba: “Nyí cɛɛ, nyɛ ta a tẽw puɔ, nyi na tuor’i na daba na tuo kũɔ ni yuor. Nyí tu u cen na ta kpɛ a yir ulɔ puɔ u na kpɛɛɛ,

¹¹ĩ na nyi yel ku a yir subɔ: ‘A si Jãjaana yel’ã a si wa soor fu, á nyɛ a die be a ulɔ ni a u par-tuurbe na dɛɛ a Paki dɪb.’

¹²U na miil nyi na bɔɔɔɛɛ di-kpɛɛ ba na bɔw gbɛɛɛ vilaa. A be nyi na gbɛɛɛ a dɪb.”

¹³Ba cen’ã na ta na ba nyɛ a yeɛ a wɔ a mɛɛ a Jeeju na dãa yel ba, a ba gbɛɛɛ a Paki feti.

¹⁴A dɪb dɪfu daar ta na, a Jeeju ni a u ni-tunisi je a dɪb nii-sow,

¹⁵u yel ba: “ĩ tu na nyirĩ buɔɔ ï lãa dɪ ni nyi a Paki dɪb’ãa baar ï pãa nyɛ a huur.

¹⁶A-na-ɪ yel-mĩ ï yeɛ nyi, maa lɔɔ dɛɛ a Paki bɔ-duraa wa tara ni a daar ulɔ a feti na par na wa nyɛ a Naanmun fãw puɔ wa.”

¹⁷A mɛɛ u na yɛɛ a lɛ baar, u de na a dɪvɛ ni a ŋman ï na u puor a Naanmun ï yel: “Nyí de a dɪvɛ na na nyi nyu 'luorĩ taa.

¹⁸A-na-ɪ yel-mĩ ï yeɛ nyi, wa nyɔw ni a yɛyɛɛ, maa lɔɔ nyuure a dɪvɛ wa tara ni a daar ulɔ a Naanmun fãw nɔɔ waara wa.”

¹⁹A ala ï baar, u de na buru na u pɛw a Naanmun, ï ŋma ku ba ï yel: “A naa ï ɪ a ï ŋgan [ĩ na de tur a nyi mɛɛ. Nyí maala a lɛ bɔwnɔɔ ni ma.”

²⁰A mɛɛ ba na dɪ a dɪb baar, u mɪ de na a dɪvɛ ni a ŋman ku ba ï yel: “A dɪvɛ na ï ɪ a pulĩ-ta-paalaa ulɔ a ï jũ nɔɔ cire cɔɔɔ a nyi mɛɛ.]

²¹ĩ-cɛ nyí bɔwnaa, a ulɔ na yɔɔɔ ma a ï sama-deme nur puɔ lãa na je ni ma a ka a dɪb dɪfu jie.

²²Yel-mĩ u, a Nɪɛ Bie na surĩ na kpi, a mɛɛ a Naanmun na biin a u tɛrũ, ï-cɛ nabier na pɔw na a nɛ ulɔ na diere u a juu.”

²³A be jie, ba nyɔw na ï sooro taa, á ni-buor a ba sɔw ï na maal a bom a lɛ.

²⁴A ni-tunisi nyɔw na ï faara taa buɔɔ ba bɔw a buor subɔ a ba sɔw ba na sew ba 'wuoro u ɪ a ni-kpɛɛ.

²⁵A be jie, a Jeeju yel ba: “A tẽw na jamansi ma fɛɛ na a ba nɪɛ, ï a ba tutuorbo ma ɪ a ba buɔɔ ba a vilaa-maalba.

²⁶ĩ-ɕe a nyumi, nyi taa ɪ a be a le a nyi sɔw wa. ĩ a nɪ-kpɛɛ a nyi sɔw ú ɛɛ lieb wɔ taa nɪ a bibile, ĩ a ulɔ na ɪ a ni-diere ú wɔ taa nɪ a ulɔ na ɪ a tɔtɔnɔ.

²⁷A-na-ɪ ala ĩ ɪ a kpɛɛ? A ulɔ na tur a sɔr a ba poro a dib u, mu a ulɔ na poro u? Má a ulɔ na tur a sɔr ĩ ɪ a kpɛɛ. ĩ a maa, na ɪ a nyi nɪ-kpɛɛ, ĩ be na a nyi sɔw wɔ taa nɪ a ulɔ na poro.

²⁸“Á nyumi, nyi ɪ na a bala na lãa uraa nɪ ma a ĩ won burɔ burɔ puɔ,

²⁹ĩ a mune a ĩ Sãa na biin ma ĩ tere a jamana fãw, ĩ mɪ biin nyi na a nyi na tere a jamansi fãw.

³⁰A le, si na lãa na dire nyuure nɪ a ŋman bõ-y'en puɔ a ĩ fãw puɔ. Nyi na mɪ je na a naa dakɔɔr jur na nyi guoro a Israyel bal burɔ burɔ pie-n'ayi y'eri.

³¹A Jeeju yel'ã: “Sumɔ, ɕele! A Satã suɔr'ã sɔr a u yel nyi ci kaarĩ.

³²ĩ-ɕe ĩ suɔr'ã a Naaŋmun yɔw fu a fu yɔw-nyãa kɔ bũburĩ wa. ĩ a fũu wa le lieb a fu yẽ ĩ wa, fú sũo a fu tɔ deme a ba uraa cĩcĩ.”

³³A Pɪer yel u: “Nɪ-kpɛɛ, ĩ sɔw na na lãa kpɛ nɪ fu a kasu puɔ, ĩ mɪ lãa kpi nɪ fu.”

³⁴A Jeeju yel u: “Pɪer, ĩ yele fu na, a nɔraa kɔ kokolĩ a dɪnaa tɪsɔw naan ser wa, ĩ fu na curĩ na gbɛɛ ata a faa bõw ma wa.”

³⁵A Jeeju le bõw na yel ba go: “A mune ĩ na dãa tũ nɪ nyi a nu-jaala, a nyaa de a libie, mu a virwɔɔ, mu a nafaba wa, bom dãa na bɔr nyi mu?” A ba yel u: “Bom ma bɔr si wa.”

³⁶U le yel ba: “Yẽy'eri na, a ulɔ na tere libie, ú de tere a u ĩganĩ, ĩ a ulɔ na tere a wɔɔ, ú mɪ de tere. A ulɔ na ma tere a sɔ-bãjune wa, ú da a u kparu lieb da nɪ.

³⁷A-na-ɪ ĩ yele nyi na, y'eri be na a Naaŋmun Sebe puɔ na sew na ta ma. A yel'ã: ‘Ba de u na yɔw a nɪ-bebe puɔ.’ Sure jaa u, a ala na tor ma tara na a u baarfɔ jie.”

³⁸A ba yel: “Nɪ-kpɛɛ, nyɛ, sɔ-bãjinsi ayi be na ka.” U yel ba: “A sew na le.”

³⁹A Jeeju yi na a tẽw puɔ cere a Olivi-tur tãw juu, a mune u na mulĩ nɪ, a u par-tuurbe pɔw u cen'ĩ.

⁴⁰A mune ba na ta a jie ulɔ, u yel ba na: “Nyí suɔrɔ a Naaŋmun a mune nyi kɔ wa lo a burfu puɔ wa”,

⁴¹ĩ na u taw jãa nɪ ba, wɔ taa nɪ a mune a nure na ma lob a kubir u ta, ĩ lo gburĩ a dume suɔr a Naaŋmun

⁴²yel: “Ĩ Sãa, a ala ɪ fu sɔw na, maal a tuo ŋman na u jãa nɪ ma, ĩ-ɕe a taa ɪ a mune ĩ na buɔrɔ u wa, ĩ a mune a fũu na buɔrɔ.”

[⁴³A be jie, a Naaŋmun si-tunaa kãw yi na a sa'llon ĩ suu nyir u, kurɔ u a 'lafu.

⁴⁴A mune a Jeeju na be a ni-sɔbaa puɔ, u dãa na nyurĩ suɔrɔ a Naaŋmun, a u hanfu lieb wɔ taa nɪ jũ na 'leme a tene.]

⁴⁵A mune u na suor a Naanmun baar, u ir'ã lɛb cen a u par-tuurbe jie na nye ba a suur sãw ba a ba gã gure.

⁴⁶U yel ba: "Mune a ɪ a nyɪ gã gure a lɛ? Nyɪ ir suorɔ a Naanmun, kɔ wa kpɛ a burfu puɔ wa."

⁴⁷A mune a Jeeju na cãa yɛɛ a yɛɛ, nɪbɛ wa na ta. A Judasi na ɪ a par-tuurbe pie-n'ayi yɛn subɔ, ɪ dãa tɛɛ ba wa nɪ, ɪ taw ta a Jeeju a u worɪfu ɪnɛ.

⁴⁸A Jeeju yel u: "Judasi, a worɪfu fu na worɪ a Nɪbɛ Bie yɔw u a u sama-deme nur puɔ?"

⁴⁹A Jeeju tɔ deme nye na a ala nɔɔ tara, ɪ yel u: "Nɪ-kpɛɛ, sɪ de a sɔ-bãjɪnsɪ cɛ nɪ ba mu?"

⁵⁰ɪ a bɔ-yɛn a ba sɔw cɛ na a Naanmun baar-lo-nɪ-kpɛɛ tɔtɔnɔ durɪ toor ŋmaa lɛ hab!

⁵¹ɪ-cɛ a Jeeju yel'ã: "A sɛw na. Nyɪ bar lɛ!" ɪ na u sur a daba ulɔ toor u lɛ bɔ pɔw.

⁵²ɪ u soor a Naanmun baar-lo-nɪ-bɛɛ nɪ a Naanmun yir gugurbe nɪ-bɛɛ nɪ a Jufisɪ ni-dierbe na wa a u nyɔwfu jie: "Nyanyuur ɪ ɪ a nyɪ waara nɪ sɔ-bãjɪnsɪ nɪ gudɛɛ a ɪ nyɔwfu jie mu?"

⁵³Sɪ ma dãa na lãa be taa bio bio jaa a Naanmun puor-yir kpɛɛ puɔ, ɪ nyaa dãa ir a nyɪ nuu sur'ɪ ma wa. ɪ-cɛ a yɛyɛɛɪ na, a ɪ na a nyɪ daar, nɪ a libe fãw daar."

⁵⁴Ba nyɔw na a Jeeju cen'ɪ a Naanmun baar-lo-nɪ-kpɛɛ yir ɪ a Pɪɛr be nɪdaa tuure ba.

⁵⁵A mune ba na gbɔw a vɔu a gbalɪ puɔ jɛ nɪ, a Pɪɛr mɪ pɔw ba na jɛ nɪ.

⁵⁶A tɔtɔ-poole nye u na a vɔu na caarɪ ɪ 'wuor u kir-kir-kir ɪ yel: "A daba na mɪ dãa na be nɪ u."

⁵⁷A Pɪɛr curɪ yel: "Poole wee, maa bɔw u wa."

⁵⁸A ɪ na fɪ, nɪsaa kpee lɛ nye u na ɪ yel: "A fɪu, fu mɪ be na a nɪbɛ bala puɔ." A Pɪɛr yel u: "Daba wee, maa be tɔ wa."

⁵⁹A ɪ na fɪ a nɪ-kpee lɛ yel go: "Baalɔu ma be be wa, a daba na mɪ dãa na be nɪ u, a-na-ɪ u ɪ na a Galile nɛɛ."

⁶⁰A Pɪɛr yel: "Daba wee, maa bɔw a ala fu na yeɛ wa." ɪ a mune u na cãa cure, nɔraa kokolɪ na a jie naan.

⁶¹A Nɪ-kpɛɛ ŋmelɪ 'wuor a Pɪɛr kir-kir-kir, a Pɪɛr tɛɛ yuo a ala a Nɪ-kpɛɛ na dãa yel u, áa nɔraa kɔ kokolɪ a tɔɔw na sɛr wa, ɪ a Pɪɛr na curɪ na gbɛɛ ata a 'waa bɔw u wa.

⁶²ɪ a Pɪɛr ir'ã yi yɛw kɔ kɔ-tuo ma ɪ ala wa.

⁶³A dabɪ bala na gu a Jeeju, laara u na pɔbɔ nɪ u.

⁶⁴Ba lū v na a nii-sow pow ĩ yeŕe v: “Ala ĩ ŋme fu? Bõw a subo!”

⁶⁵Ĩ na ba le tu tu v tu-bi-yaw go.

⁶⁶A mune a bio na vɛ, a Jufisi ni-dierbe nɪ a ba baar-lo-nɪ-bere nɪ a ba yɛr-kpen-bɔɔnbɔ kpaarĩ na taa a ba yɛrĩsɪ guorfu jie. Ba ɪ na a ba taw a Jeeju wɪ nɪ a ba nii-sow,

⁶⁷a ba yel v: “A ala ɪ fũv ɪ a Kirisi, yel ku sɪ.” U yel ba: “A maa yel nyɪ, nyɪ kɔ sow wa,

⁶⁸ĩ a maa soor nyɪ bom, nyɪ kɔ haa ma nuɔr wa.

⁶⁹Ĩ-ce wa nyow nɪ a yɛyɛrĩ a Nɪbe Bie na je na a Fãw Subo Naanmun durĩ loor.”

⁷⁰A be jie, ba jaa soor v na: “Fu srĩ na ɪ a Naanmun Bie?” U yel ba: “A le nyɪ na yel, a ulɔ ĩ srĩ ɪ.”

⁷¹A mune a na be a le, ba yel’ã: “Bõ une sɪ le cãa buɔrɔ nɪbe a ba na wa man yɛrĩ a v une? A-na-ɪ a sɪ jaa wõ na a ala na yi a v nuɔr pow.”

Luki 23

¹A bala ba jaa na kpaarĩ taa ir’ã taw a Jeeju cen’ĩ a Pilatɪ nii-sow,

²na ba nyow ĩ dɔɔɔ v a yɛrĩsɪ yeŕe: “Sɪ nye na a daba na v sãwna a nɪbe jur, yeŕe ba a ba taa yara a lãpo kurɔ a jaman-kpɛɛ wa. U mɪ yeŕe na a ulɔ tɔr jaa ĩ ɪ a Kirisi, a le yel’ã a jamana.”

³A Pilatɪ soor v na: “Fũv ɪ a Jufisi jamana?” A Jeeju yel v: “A le fu na yel v.”

⁴A be jie, a Pilatɪ yel’ã a Naanmun baar-lo-nɪ-bere nɪ a nɪbe: “Maa nye cɛfu jie fũ a daba na jie wa.”

⁵Ĩ-ce ba jaar’ã ĩ yeŕe: “U tɔrɔ na a nɪbe yɔɔɔ a ba dama a tẽw nɪ a v jaanfu v na jaana ba. A Galile v nyow, ĩ wa yi nɪ a Jude wɛr v jaa pow, ĩ a yɛyɛrĩ v ta na a ka.”

⁶A le a Pilatɪ na wõ a ala, v soor’ã a ala ɪ a Galile a daba na yi.

⁷Ĩ a mune ba na man v áa Jeeju yi na a wɛr ulɔ a jamana Ɛrɔɔɔ na 'wuoro, v ɪ na a ba cen’ĩ v a v sɛ, a-na-ɪ a Ɛrɔɔɔ mɪ dãa na be be a Jerujalem a una daar’ãa.

⁸A mune a Ɛrɔɔɔ na nye a Jeeju, nũɔ y’ala v na a-na-ɪ a korĩ-ce jaa v dãa na wõ a v yɛrĩ ĩ buɔrɔ v nye v. U mɪ dãa na buɔrɔ v nye v v maal nɔ-kofu tun.

⁹U soor’ã a Jeeju yel-yayaw, ĩ-ce 'waa haa nuɔr cɔw v wa.

¹⁰Ĩ a baar-lo-nɪ-bere nɪ a yɛr-kpen-bɔɔnbɔ uraa na a be dɔɔɔ a Jeeju a yɛrĩsɪ nɪ kpɛw.

¹¹A Ɛrɔɔɔ nɪ a v sɔdaalsɪ maal v na kpana, ĩ la la v, ĩ pãa de kpar-vɪlaa lɔb yarĩ v, ĩ a Ɛrɔɔɔ ɪ a ba le lɛb-ĩ v cen’ĩ a Pilatɪ sɛ.

¹²A Ɛrɔɔɔ nɪ a Pɪlatɪ dǎa na ɪ taa sama-deme a korĩ-cɛ, ɪ a una bibir ba lɛb'ǎ ɪ badɛɛ.

¹³A Pɪlatɪ kpaarĩ na a baar-lo-nɪ-bɛɛ nɪ a tɛw nɪ-bɛɛ nɪ a nɪbɛ jaa,

¹⁴ɪ yel ba: “Nyɪ wa nɪ na a daba na a ɪ sɛ ɪ yel á v sǎwna na a nɪbɛ jur. ɪ nyí nyɛ, ɪ 'lo na a v ben a nyɪ nii-sɔw, ɪ maa nyɛ cɛfɔ jie fɪ a daba na jie a ala nyɪ na dɔɔlɔ a v juu wa.

¹⁵A Ɛrɔɔɔ ma mɪ nyɛ cɛfɔ jie a v sɛ wa. Ala-ɪ-sɔ v lɛ tur v kɔ sɪ. Nyí nyɛ, a daba na ma maal bom kǎw a sɛw a ba na kú v wa.

¹⁶Ala-ɪ-sɔ ɪ na ɪ na a ba fɔb v nɪ kpaara, ɪ cɛ v bar.”

[¹⁷A Pakɪ fɛtɪ daar, a Pɪlatɪ sɛw na v ma yuo kasu subɔ bɔ-y'en bar kɔ ba.]

¹⁸ɪ-cɛ a ba jaa fɛw nyɔw na ɪ lǎa wuure yele: “Kú a daba na bar! ɪ yuo a Barabasɪ kɔ sɪ!”

¹⁹(Damfɔ kǎw dǎa na ta be a tɛw puɔ a Barabasɪ kú nɛɛ a ba nyɔw v puɔ a kasu puɔ.)

²⁰A mɛɛ a Pɪlatɪ na buɔɔ v bar a Jeeju, v lɛ bɔw na buɔl a nɪbɛ y'ɛr'ɪ.

²¹ɪ-cɛ ba wuure na yele nɪ: “Kpa v yaal! Kpa v yaal a nɪ-kɔ-daa juu!”

²²A Pɪlatɪ lɛ bɔw na soor ba a ɪ gbɛɛ ata: “Fǎa buor v maal? Maa nyɛ cɛfɔ jie fɪ a v jie na y'ɔɔ v a kúu y'ɛr'ɪ wa. Ala-ɪ-sɔ ɪ na ɪ na a ba fɔb v nɪ a kpaara ɪ cɛ v bar.”

²³ɪ-cɛ ba jaar'ǎ ɪ nyur'ɪ wuure nɪ kpɛw yele a ba kpa v yaal a nɪ-kɔ-daa juu, ɪ a ba wuurfɔ tuɔ a Pɪlatɪ

²⁴v sɔw bar sɔr a na maal a mɛɛ ba na buɔɔ v.

²⁵U yuo na a daba ulɔ ba na dǎa buɔɔ bar, na ɪ a ulɔ na dǎa dam a tɛw kú nɪ a nɛɛ a ba nyɔw v y'ɔw a kasu puɔ, ɪ bar a Jeeju y'ɔw a ba nur'ɪ a ba na maal v a ala ba na buɔɔ.

²⁶A mɛɛ ba na cere nɪ a Jeeju, ba tuor'ɪ na a Suren-tɛw nɛɛ kǎw na dɪ Sumɔ, v yi a puo puɔ ɪ waara, a sɔdaalsɪ fɛr v y'ɔw v tuo a nɪ-kɔ-daa tuure nɪ a Jeeju.

²⁷A tɛw nɪbɛ yayaw mɪ dǎa na tuure v, lǎa nɪ a puɔɔ na kono waala nɪ y'ɔɔ v.

²⁸ɪ-cɛ a Jeeju ɲmɛl'ɪ na yel ba: “Jerujalem puɔɔ, nyɪ taa kono a maa unɛ wa! Nyí ɛɛ kono a nyɪ m'ɛ unɛ nɪ a nyɪ bibiir unɛ!

²⁹A-na-ɪ a daar na ta na, ba na yel'ǎ áa numɔ a puɔɔ bala na ab, nɪ a bala na ma dɔw a bie wa, ɪ mɪ numɔ a bala na ma dǎa y'en a bie wa.

³⁰A be ba na nyɔw ɪ yele a tǎ-bɛɛ: ‘Nyí lo puɔw sɪ!’ ɪ mɪ yele a tǎ-bil: ‘Nyí piw sɪ!’

³¹A-na-ɪ a ala ɪ ba maal'ǎ a da-baar a nohɔ, mɛɛ a na be nɪ a da-kɔw?”

³²Ba mɪ taw na nɪbɛ ayi na ɪ nɪ-bebe cen'ɪ a ba na lǎa kú ba nɪ a Jeeju.

³³A mune ba na ta a jie ulɔ ba na buɔɔ a “Juɲman jie,” ba kpa na a Jeeju yaal a nɪ-kv-daa juu a be, ɪ mɪ kpa a nɪ-bebe ayi bala, a bõ-y'en be a u durĩ loor, ɪ a kãw be a u gubaa loor.

³⁴Ĩ-cɛ a Jeeju yel'ã: “Ĩ Sãa, de bar ku ba, a-na-ɪ baa bõw a ala ba na maala wa.” ĩ ba de na gbãbie lob po nɪ a u cẽcene.

³⁵A nɪbe uraa na a be ɪ 'wuoro u. A Jufisi nɪ-bere kperɛ u na yele: “U faa na a nɪbe. A ala ɪ u ɪ na a Kirisi, a ulɔ a Naanmun na vel ir, ú mɪ faa a u mĩɛ!”

³⁶A sɔdaalsɪ mɪ laara u na, ɪ taw ta ture u dã-biirũu yele nɪ:

³⁷“A ala ɪ fũu ɪ a Jufisi jamana, lieb faa a fu mĩɛ!”

³⁸Ba mɪ dãa na seɓ a y'er-bie na yaal a u ju-sõw: “A naa ɪ ɪ a Jufisi jamana.”

³⁹A nɪ-bebe bala ba na kpa yaal bõ-y'en turɔ u na yele nɪ: “Aa ɪ a Kirisi fu ɪ wa? Lieb faa a fu mĩɛ ɪ mɪ faa sɪ!”

⁴⁰Ĩ-cɛ a kãw ulɔ gala u na yele nɪ: “Faa jɔɔ Naanmun wa mu? A-na-ɪ a fũu, fu mɪ be na a una kpãafu naa puɔ.

⁴¹A ala ɪ a sɪ jie u, a kpãafu ulɔ tor'ã, a-na-ɪ sɪ pɔw na a ala na sew nɪ a sɪ maal-bie, ɪ-cɛ a ulɔ, 'waa sãw bom kãw puɔ fũ wa.”

⁴²Ĩ u le yel'ã: “Jeeju, tier bõw nɪ ma a le fu nɔɔ waara nɪ a fu fãw.”

⁴³A Jeeju yel u: “Yel-mĩɛ ɪ yele fu, a dɪnaa naan, fu na lãa na be nɪ ma a Naanmun ji-vilaa puɔ.”

⁴⁴A mɔtõw dãa na pɪɛɛ a ju-sõw, ɪ a u cãa bɔr, a wɪer liw a le a gbɛb pɔw a tẽw u jaa lɛɛ wa ta nɪ a mɔtõw gɔrfu daar.

⁴⁵A cẽcen kpɛɛ ulɔ na yaal a be a Naanmun puor-yir kpɛɛ puɔ ber'ã ayi,

⁴⁶ɪ a Jeeju wuur'ĩ kpɛw yel: “Ĩ Sãa, ɪ de na a ɪ sɪe bar yõw a fu nuumɪ.” A mune u na yel a le baar, u ŋmaa na a vuurõ.

⁴⁷A sɔdal-nɪ-kpɛɛ nyɛ na a ala na ta ɪ kpiire a Naanmun yele: “Sɪɛ jaa u, a daba na ɪ na nɪ-toraa.”

⁴⁸A nɪbe ba jaa na dãa kaal taa wa a 'wuorfɔ jie, nyɛ na a ala na ta a nyurĩ tɔ ba, a ba lieb waala kule nɪ.

⁴⁹A Jeeju badɛɛ ba jaa lãa nɪ a pɔɔɔ bala na dãa tu u a Galile wa ta nɪ a be, uraa na ndaa ɪ 'wuoro a ala na tara.

⁵⁰⁻⁵¹Daba kãw dãa na be be na dɪ Jojefu. U yi na a Arimate na ɪ a Jufisi tẽw. U ɪ na pu-pɪlaa subɔ nɪ nɪ-toraa, ɪ dãa je cɛɛ a Naanmun fãw waa. U mɪ dãa na be a y'er-guor-nɪ-bere puɔ, ɪ-cɛ 'waa dãa sɔw a ala a u y'er-guor-tɔ deme na vel ir maal wa.

⁵²A daba ulɔ cen'ã a Pulatɪ sɛ na suɔr á u ku u a kũu.

⁵³A ala ï baar, u yaw na a kũu suu ni ï de cēcen pulaa vilĩ pɔw u, ï ũu u a yaa kãw puɔ ba na dãa kpu kubir pan juu, ï a yaa ulɔ puɔ baa dãa ũu nɛ be sɛr wa.

⁵⁴A dãa na ï a bibi-ciiraa gbɛɛrĩfu bibir, ï a bibi-ciiraa tara na a u nyɔwfu jie.

⁵⁵A pɔɔɔ bala na dãa pɔw a Jeeju a Galile wa ta ni a be, tu na a Jojefu. Ba 'wuor'ã a yaa ï mi nyɛ a mɛnɛ ba na gaal a kũu a be.

⁵⁶A ala ï baar, ba lɛb'ã kul'ĩ gbɛɛrĩ a mɔ-nyuu ni a kã-nyu-vilaa a kũu jefu mɛ. ï a bibi-ciiraa dayen, ba pɛn'ã a mɛnɛ a na yel a Naanmun y'ɛr-kpɛn puɔ.

Luki 24

¹A jumaasi bibir dayen, a pɔɔɔ bala ca na ir de a mɔ-nyuu ala ba na dãa gbɛɛrĩ cen'ĩ a yaa puɔ.

²Ba nyɛ na a yaa kubir u bilĩ ï cɛ a yaa nuɔr bar,

³a ba kpɛ, ï-cɛ baa nyɛ a kũu wa.

⁴Ï a mɛnɛ ba na cãa tiɛɛ ma bõw a par wa, dabsɩ ayi na su cēcene na nyunyɩɛ nyur ba na,

⁵a dābĩɛ nyurĩ nyɔw ba a ba surĩ a jur. A dabsɩ bala yel ba: “Bõ mɛ nyɩ buɔɔ a ulɔ na ï a ni-mimir a kũusɩ sõw?”

⁶Waa be a ka wa; u ir'ã a kũu puɔ. Nyí tiɛr bõw ni a ala u na yel nyɩ a mɛnɛ u na dãa cãa be a Galile,

⁷a á sɛw na a ba na nyɔw a Nɩɛ Bie yõw a maal-faar deme nurĩ, á ba na kpa u na yaal a ni-ku-daa juu, ï a bibie ata dayen á u na ir'ã a kũu puɔ.”

⁸Ï a pɔɔɔ tiɛr'ã yuo a Jeeju y'ɛrĩsɩ,

⁹ĩ lɛb kul'ĩ man a ala a jaa, ku a par-tuurbe pie-ni-bõ-y'en, ni a ba to deme ba jaa.

¹⁰A bala na man a y'ɛrĩ ulɔ ï na a Madala Maaru, ni a Jaan, ni a Maaru na ï a Jakɩ mã. A pɔɔɔ bala ba na lãa be ni taa, mi man'ã a una y'ɛr-bõ-y'en ku a ni-tunɩsɩ,

¹¹ĩ-cɛ a ni-tunɩsɩ ma sɔw wa, a-na-ɩ ba tiɛr'ã á burbur ba y'ɛɛ.

¹²Ï-cɛ a Pɩɛr ir'ã jo cen a yaa par, ï a mɛnɛ u na muul 'wuor u nyɛ na a kũu cēcene tɛw, a ko u nuɔr u lɛb kule tiɛɛ ni a ala na ta.

¹³A una bibir'ãa, par-tuurbe ayi dãa na cere tē-bile kãw puɔ ba na buɔɔ a Emayisi. A be ni a Jerujalɛm ï na kilo pie-ni-bõ-y'en.

¹⁴Ba dãa na mana taa cere ni a yeɛ ala a jaa na dãa ta.

¹⁵A mɛnɛ ba na mana taa sooro ni taa, a Jeeju mĩɛ pɔw ba na lãa cere ni.

¹⁶A ba mimie nyɛ u na, ï-cɛ baa tuɔ bõw a ala u na ï wa.

¹⁷A Jeeju soor ba: “Bõ y'ɛrĩsɩ nyɩ mana taa cere ni?” A ni-sɔbaa kpɛ ba a ba uraa,

18 Ì a bō-y'en ba na buɔɔ a Kilopasi yel u: "A fūu tɛw be a Jerujalem ma bōw a ala na dāa ta a be a yēyē na wa mu?"

19 U soor ba: "Yel bō numɔ u?" A ba yel u: "A ala na ta a Najareti Jeeju. Yɛr-hiere u dāa ɪ, Ì a Naanmun ni a nibe jaa nye u na, a fāw be a u tumɔ puɔ ni a u yɛrɪsi puɔ.

20 Ì a si baar-lo-ni-bere ni a si ni-dierbe nyɔw u na tur a ba yōw u a kūu yɛrɪ, Ì kpa u yaal a ni-kv-daa juu.

21 A sumɪ, si dāa na tiere a ulɔ nɔɔ faa Israyel nibe. Ì-ce aa ɪ a ala tɛw u wa; a bibie ata ni a dūnaa a yele ala na ta.

22 Ì-ce a pɔɔɔɔ ŋmɛɛ na be a si puɔ ko si na nuɔr. Ba ca na ir cen a yaa puɔ a dūnaa

23 Ì-ce baa nye a kūu wa. Ba mi lieb'ā wa na man si a Naanmun si-tunisi nyir ba na, Ì yel kv ba āa Jeeju ɪ na ni-mimir.

24 A si tɔ deme ŋmɛɛ cen'ā a be a yaa puɔ na ba nye a yele a jaa a be a mune a pɔɔɔɔ na dāa yel. Ì-ce baa nye a ulɔ tɔr jaa wa."

25 A be jie, a Jeeju yel ba: "Nyɪ faa na yē! Nyaa sɔw ni puor a ala a jaa a Naanmun yɛr-hierbe na yel wa.

26 Aa dāa sɛw a Kirisi na nye a huur a le Ì pāa yi a yuor wa mu?"

27 Ì u man ba na a yele ala na be a Naanmun Sebe puɔ a u une, nyɔw ni a sebsi ala a Mowisi na seb, cen na de ni a Naanmun yɛr-hierbe sebsi a jaa.

28 A mune ba na tara a tēw ulɔ puɔ ba na cere, a Jeeju maal'ā wō taa ni u poro na.

29 Ì-ce ba gɔw u na Ì yel: "Gā a ka a si jie a-na-ɪ a jaanuɔr gɔr'ā ta Ì a wɛr liwre," u kpe a be a ba jie.

30 A mune u na lāa je ni ba a dɪb dɪv jie, u de na a buru, Ì puor a Naanmun, Ì nyɔw ŋmaa kv ba,

31 a mimie yuo ba a ba bōw u, Ì-ce u bɔr'ā a ba nii-sɔw a jie naan.

32 Ba yele na kurɔ taa: "Má a nūɔ dāa na nyɔw si a le u na yɛrɪ si a sɔr juu Ì man si a Naanmun Sebe yɛrɪ par,"

33 a ba ir a jie naan lieb cen a Jerujalem. A be ba nye na a par-tuurbe pie-ni-bō-y'en na kpaarɪ taa ni a ba tɔ deme.

34 Ba yel'ā kv a bala ayi na ta: "A Ni-kpēɛ surɪ na ir a kūu puɔ! U nyir'ā a Sumɔ."

35 A ayi bala mi man kv a par-tuurbe a ala na dāa ta ba a sɔr juu, ni a mune ba na dāa bōw a Jeeju a le u na ŋmara a buru.

36 A mune ba na cāa yɛre a le, a Jeeju mīɛ ta na uraa a ba sōw Ì yel ba: "Su-faar ú be ni nyl."

37 A pulɪnye vūɔ ba a ba tier beeka ni-kpun u.

- 38 Ì-cẹ u yel ba na: “Bõ unẹ a suur dama nyi a nyi baala ma a nyi p̃w̃?”
- 39 Nyí 'wuor nye a ì nur nì a ì gbẹẹ, ì b̃w̃ ka maa u, s̃rẹ jaa. Nyí sur ma nye, a-na-ì a nì-kpun maa t̃rẹ nùn nì a k̃b̃w̃ a ì kaarĩ wa.”
- 40 Ì na u miil'ì ba a fala na be a u nur nì a u gbẹẹ p̃w̃.
- 41 A ñw̃ tu na nyurĩ nỹw̃ ba a baa b̃w̃ s̃w̃ nì puor s̃er wa, ì uraa a ñw̃ ko ba. Ála-ì-s̃w̃ a Jeeju soor ba a ala ì b̃w̃-d̃r̃aa be na be,
- 42 a ba ku u jum-bir ñm̃aa ba na c̃ũ,
- 43 u de 'w̃ob a ba nii-s̃w̃.
- 44 A ala ì baar, u yel ba na: “Nyí nye a ala ì na ma d̃aa yele nyi a m̃nẹ ì na d̃aa c̃aa be nì nyi. Ì yel'ã áa ala a jaa na s̃eb a ì unẹ a Mowisi ỹer-kp̃en s̃ebẹ p̃w̃, nì a ỹer-hierbe s̃eb̃s̃i p̃w̃, nì a P̃ewfu s̃ebẹ p̃w̃, a s̃ew na a na ta a l̃e.”
- 45 Ì u caarĩ na a ba sube a ba b̃w̃ a Naañmun S̃ebẹ ỹerĩ par,
- 46 miil'ì ba a m̃nẹ a na s̃eb a Naañmun S̃ebẹ p̃w̃ áa Kirisi s̃ew na na nye huur kpi, ì p̃aa ir a k̃ũu p̃w̃ a bibie ata dayen.
- 47 Áa m̃i s̃ew na ba de a u yuor cen'ì na hier ku a ñb̃e, á bá l̃eb a ba ỹe a Naañmun na de a ba maal-faar bar ku ba. Á bá nỹw̃ be a Jerujalem ì cen na ta nì a nì-bur̃w̃ bur̃w̃ ba jaa jie.
- 48 Ì u l̃e yel'ã go: “A nyum̃i na nye a yele a m̃nẹ a na ta, nyum̃i na man ku a ñb̃e.
- 49 Ì a maa, ì na t̃ũ na a ul̃w̃ a ì S̃aa na pulĩ nì nyi, ì a nyum̃i, nyí j̃e a Jerujalem-t̃ẽw p̃w̃ wa ta nì a daar ul̃w̃ a saa juu f̃aw̃ na suure p̃w̃r̃w̃ nyi.”
- 50 A ala ì baar, u t̃r̃e na a u par-tuurbe cen'ì a Betani-t̃ẽw loor, ì tur a nur sũr̃ a Naañmun s̃ũofu ỹw̃w̃ ba.
- 51 Ì a m̃nẹ u na c̃aa sũr̃w̃ ỹw̃w̃ ba, u ñmaa na yi a ba s̃w̃ duoro a Naañmun t̃ẽw.
- 52 Ì a bala, a m̃nẹ ba na puor u baar, ñw̃ ỹala ba na a ba l̃eb kul a Jerujalem,
- 53 Ì ma cere a Naañmun puor-yir kp̃ẽ p̃w̃ a daar a jaa na p̃ewr̃e a Naañmun.

Jã

Jã 1

- ¹A lɛ a tɛw na ma dɔa be be sɛr wa, ɪ a ulɔ na ɪ a Yɛrɪ de na nɛ be be. A una Yɛrɪ be nɪ na a Naanmun, ɪ a Yɛrɪ ulɔ ɪ na a Naanmun.
- ²U be nɪ na a Naanmun a korɪ-cɛ jaa.
- ³Uɔ ɪ maal a yele a jaa. Bom ma be be u na ma maal wa.
- ⁴A baafu be na a u jie ɪ a baafu ulɔ ɪ na cɔa a nɪɛ jie.
- ⁵A cɔa caara na a libe puɔ ɪ a libe ma tuɔ u wa.
- ⁶Daba kɔw dɔa na be be a Naanmun na tɔ, a u yuor dɪ a Jã.
- ⁷U wa na na ɪ a yel-mɛ yɛr-mana, na u mana a cɔa yɛrɪ, a mɛ a nɪɛ ba jaa na tuɔ tɛrɛ a yɔw-nyɔa.
- ⁸A ulɔ mɛ ma ɪ a cɔa wa, ɪ u ɛɛ na wa na mana a cɔa yɛrɪ.
- ⁹A cɔa ulɔ ɪ na a yel-mɛ cɔa na waara a tɛw puɔ caara a nɪɛ ba jaa.
- ¹⁰U dɔa na be a tɛw puɔ, ɪ a ulɔ ɪ maal a tɛw, ɪ-cɛ a tɛw nɪɛ ma dɔa bɔw u wa.
- ¹¹U wa na a u mɛ tɛw, ɪ a u mɛ nɪɛ ma sɔw de u wa.
- ¹²ɪ-cɛ a bala na sɔw de u tɛrɛ nɪ u a yɔw-nyɔa, u ku ba na sɔr a ba lɛb ɪ a Naanmun bibiir.
- ¹³A dɔwfu ulɔ ma ɪ a tɛw na dɔwfu wa; aa mɪ yi nɛ pu-tɛrɔ puɔ, mu daba tɛrɔ puɔ wa, ɪ-cɛ a Naanmun ɪ ɪ a ba Sɔa.
- ¹⁴A Yɛrɪ ulɔ lɛb'ɔ ɪ nɛ, ɪ je a sɪ sɔw. Sɪ nyɛ na a u yo-yifu na ɪ a yo-yifu ulɔ a Bi-dab-daadaa na pɔw a u Sɔa jie. A u maalfu nyurɪ na viɛ, ɪ u mɪ ɪ na yel-mɛ subɔ.
- ¹⁵A Jã yɛrɛ na a u yɛrɪ nɪ kpɛw yele: “A naa mɛ ɪ dɔa yele nyɪ ɔa ulɔ na be a ɪ puorɪ waara ɪ na kpɛɛ a ɪ mɛ, a-na-ɪ u dɔa na de nɛ be be ɪ a ba wa bɛr dɔw ma.”
- ¹⁶A maal-vɪlaa a jaa yi na a u jie ma yɔla waara a sɪ jie dɔɔɔ taa.
- ¹⁷A-na-ɪ a Mowisi a Naanmun ku a yɛr-kpɛn u tur, ɪ-cɛ a maal-vɪlaa nɪ a yel-mɛ yi na a Jeeju-Kirisi jie.
- ¹⁸Nɪ-bɔ-yɛn ma dɔa nyɛ a Naanmun wa, ɪ-cɛ a Bi-dab-daadaa na ɪ a Naanmun, na be a Sɔa lɔboorɪ, ulɔ ɪ miil a nɪɛ a ba bɔw u.
- ¹⁹A daar ulɔ a Jufisi bala na be a Jerujalem na dɔa tɔ a Naanmun baar-lorbo nɪ a Naanmun yir tɔtunbɔ a ba soor a Jã-Batii ɔ ala u ɪ, nyɪ nyɛ a ala u na dɔa man ba.
- ²⁰Waa sɔɔlɪ ba wa, ɪ u yel ba na cɔa puɔ: “Aa ɪ maa ɪ ɪ a Kirisi wa.”

- ²¹Ba le soor u na: “Í ala fu ı? A Eli fu ı mu?” A Jã yel: “Maa ı a ulɔ wa.” A ba le soor u: “Fũu ı a Naanmun y’er-hiere ulɔ mu?” U yel: “Kpee!”
- ²²Ala-ĩ-sɔ ba soor u na: “Í ala tɔr fu ı? A sɛw na a fu na yel sɪ a subɔ ulɔ fu na ı, a sɪ yel ku a bala na tũ sɪ.”
- ²³A Jã yel ba: “Í ı na a nɛ ulɔ kɔkɪr na yire a wɛkar puɔ yele: Nyí cɔɔrĩ a Nɪ-kpɛɛ sɔr bar u tor,” a mune a Naanmun y’er-hiere Ejayi na dãa yel.
- ²⁴A bala ba na tũ a Jã jie, Farısı nɪɛ be na tɔ
- ²⁵ĩ soor u: “A fu na ma ı a Kirisi wa, ma mɪ ı a Eli wa, ma ı a una Naanmun y’er-hiere wa, bõ ĩ ı a fu murɔ a nɪɛ a kũɔ?”
- ²⁶A Jã yel ba: “A maa, kũɔ puɔ ĩ murɔ nyɪ, ĩ-cɛ nɛ be na a nyɪ sɔw nyɪ na ma bɔw wa.
- ²⁷U be na a ĩ puor waara ĩ maa ı bom na tɔɔ gũu sur a u nafaba wa.”
- ²⁸A ala a jaa maal’ã a Betani na be a Jurdẽ man gaan, a jie ulɔ a Jã na dãa murɔ a nɪɛ a kũɔ.
- ²⁹A divɛ bio, a Jã nyɛ na a Jeeju u wɛrɛ a u sɛ, u yel: “Nyí nyɛ a Naanmun Pẽle na ire a tẽw nɪɛ maal-fãa bara.
- ³⁰A u y’erĩ ĩ dãa y’er a mune ĩ na yel á daba be na a ĩ puorĩ waara na ı kpɛɛ a ĩ unɛ, a-na-ı u dãa na de nĩe be be ĩ a ba wa bɛr dɔw ma.
- ³¹Í a maa, maa dãa bɔw a nɪ-buor u na ı wa, ĩ-cɛ ĩ wa na na murɔ a nɪɛ a kũɔ a mune a na tɔɔ maal a lsɪrayel nɪɛ a ba bɔw u.”
- ³²A Jã le yel’ã: “Í nyɛ na a Naanmun Sɪɛ u yi a sallon wɔ taa nɪ a ŋmam ĩ suure waara na lo a u juu.
- ³³Maa dãa bɔw a subɔ ulɔ u na ı wa, ĩ-cɛ a Naanmun ulɔ na tũ ma ĩ murɔ a nɪɛ a kũɔmɪ, u dãa na yel ma á ĩ nɔɔ nyɛ na a Naanmun Sɪɛ u suure na lo a daba juu, áa daba ulɔ ĩ nɔɔ murɔ a nɪɛ a Naanmun Sɪɛ puɔ.
- ³⁴Í a maa, ĩ nyɛ na a ala ĩ mana kurɔ nyɪ a ulɔ ĩ ı a Naanmun Bie.”
- ³⁵A divɛ bio, a Jã le be na be nɪ a u par-tuurbe ayi
- ³⁶ĩ nyɛ a Jeeju u tɔɔ, u yel: “Nyí nyɛ a Naanmun Pẽle!”
- ³⁷A mune a par-tuurbe ayi bala na wɔ a ala u na y’er, ba tuure na a Jeeju.
- ³⁸A Jeeju lɛb’ã nyɛ a ba tuure u, u soor ba: “Bõ nyɪ buɔɔ?” A ba yel u: “Arabɪ! (A le yel’ã, Jãjaana) Nyune fu kpɛɛɛ?”
- ³⁹A Jeeju yel ba: “Nyí wa bɔw a jie.” A le, ba cen’ã na nyɛ a jie, ĩ jɛ nɪ u a be a bibir ulɔ. A mɔtɔw gɔrfu daar ba cen a be.

⁴⁰A bana nɪɛ ayi y'en subɔ na dɔ̃a wɔ̃ a Jã y'ɛrĩ ã tuure a Jeeju ɪ na a Ādire na ɪ a Sumɔ Pɪɛr yɛɛ.

⁴¹A Ādire de na nɛe bɔ a u yɛɛ Sumɔ ã yel u: "Sɪ nyɛ na a Mɛsɪ." (A lɛ yel'ã, a ulɔ a Naanɲmɪn na tũ.)

⁴²Ĩ u taw na a Sumɔ cen'ĩ a Jeeju sɛ, a Jeeju 'wuor u ã yel: "Fu ɪ na a Jã bie, Sumɔ, ã ba nɔɔ buɔɔ fu na Sefasɪ." (A lɛ yel'ã, a Pɪɛr.)

⁴³A dɪvɛ bio, a Jeeju buɔɔ na u cen a Galile wɪɛr, ã a be u nyɛ na a Fulɪpɪ ã yel u: "Tuure ma!"

⁴⁴Ā Fulɪpɪ ɪ na a Besada-tɛw nɪɛ a Ādire nɪ a Pɪɛr kaarĩ.

⁴⁵A Fulɪpɪ bɔ na a Nataniɛl nyɛ ã yel u: "Sɪ nyɛ na a ulɔ a Mowisi na dɔ̃a y'ɛr a u y'ɛrĩ a y'ɛr-kpɛn sɛɛ puɔ, na ɪ a ulɔ a Naanɲmɪn y'ɛr-hierbe na mɪ dɔ̃a y'ɛr a u y'ɛrĩ. A Jeeju u, na ɪ a Najaretɪ Jojɛfu bi-daba."

⁴⁶A Nataniɛl yel u: "Bɔ-vɪlaa na tuɔ na yi a Najaretɪ-tɛw puɔ mu?" A Fulɪpɪ yel u: "Wa su nɪ u a fu mimir."

⁴⁷Ĩ a mɪɛ a Jeeju na nyɛ a Nataniɛl u waara a u sɛ, u yel'ã a u ɪɛ: "Nyí nyɛ a lsɪrayɛl nɪɛ sɪɛ jaa. Belɪfu ma be a u jie fũ wa."

⁴⁸A Nataniɛl soor u: "Mɪɛ fu ɪ ã bɔw ma?" A Jeeju yel u: "A lɛ a Fulɪpɪ na ma dɔ̃a buɔɔ fu sɛr wa, ã dɔ̃a na de nɛe nyɛ fu a lɛ fu na be a figɪ tɛ pulɛɛ."

⁴⁹A Nataniɛl yel u: "Jãjaana, fũ ɪ a Naanɲmɪn Bie! Fũ ɪ a lsɪrayɛl nɪɛ jamana!"

⁵⁰A Jeeju yel u: "Fu sɔw ma na a-na-ɪ ã yel fu na a ã dɔ̃a na nyɛ fu a be a figɪ tɛ pulɛɛ. Fu nɔɔ nyɛ na yeɛ a bɛrmɛ gãw a asumɛ."

⁵¹Ĩ u lɛ yel'ã go: "Yel-mɛ ã yeɛ nyɪ, nyɪ nɔɔ nyɛ na a sa'llon u yuo ã a Naanɲmɪn sɪ-tunɪsɪ duoro ã suure a Nɪɛ Bie jie."

Jã 2

¹A lɛ a bibie ayi na tɔl baar, ba tɛɛ na a pɔw kulɪfɪ fɛtɪ a Kana-tɛw na be a Galile wɪɛr. A Jeeju mɔ̃ dɔ̃a na be be

²ĩ ba mɪ buɔɔ'ã a Jeeju nɪ a u par-tuurbe a fɛtɪ ulɔ jie.

³A lɛ a dɔ̃a na baar, a Jeeju mɔ̃ yel u na: "Baa cãa tɛɛ a divɛ wa."

⁴A Jeeju yel u: "Pɔw wee, bɔ sɪ be taa? A ã daar ma ta sɛr wa."

⁵A u mɔ̃ yel a tũtunbɔ: "Nyí maal a bom jaa lɛ u na yeɛ nyɪ."

⁶Ĩ a kubie dur ayuɔb be na be a Jufisɪ na ma yɔw a kũɔ pɔɔɔ nɪ a ba mɛ. Yo-nɛɛ anuu kũɔ ã ma sɛw a ba jaa bɔ-y'ene-y'ene.

⁷A Jeeju yel'ã a tũtunbɔ: "Nyí 'wɔw a kũɔ sɛɛr a dur," a ba 'wɔw sɛɛr.

⁸U lɛ yel ba: "Nyí 'wɔw cen'ĩ na ku a fɛtɪ nɪ-kpɛɛ," a ba 'wɔw cen'ĩ.

⁹A feti ni-kpɛɛ 'lɛm'ã a kũɔ na lɛb ɪ a divɛ, ɪ 'waa bõw a jie a na yi wa. ɪ-cɛ a tũtunbɔ na dãa 'wõw a kũɔ, bala ulɔ bõw na. A ni-kpɛɛ ulɔ buol'ã a surɛ

¹⁰ɪ yel u: “A nɪɛ ba jaa, a divɛ nũɔ ba ma de nɛ ku a nɪɛ ɪ a lɛ ba na wa nyu tiw baar, ala ba ma ku ba a ala na ma bõw numɔ wa. ɪ-cɛ a fũu, fu bin'ã a divɛ nũɔ wa ta ni a y'ɛy'ɛrɪ.”

¹¹A Jeeju dãdãw nɔ-kofu tun ni a ulɔ u na maal a Kana-tɛw na be a Gahle wɛr. U mill'ɪ na a u yo-yifu a u par-tuurbe sɔw u.

¹²A ala na baar, a Jeeju lãa na cen'ɪ a u mã ni a u yɛɛr ni a u par-tuurbe a Kapɛɛnam-tɛw, a ba jɛ be jaa fũ.

¹³A Jufisi Paki feti daar tara na, a Jeeju cen a Jerujalem.

¹⁴A mɛnɛ u na cen a Naanmun puor-yir kpɛɛ puɔ, u nyɛ na a nɪɛ na daara a nii ni a piir ni a ŋmama, lãa ni a bala na jɛ tɛwɛ a libie.

¹⁵U de na a mibe lɛb maal a ɪ kpaara u fɔb'ɪ ba ba jaa diw bar yɛw, lãa ni a ba piir ni a ba nii, ɪ yɛyɛlɪ a libi-tɛwɛrɛ libie bar a tene, ɪ lɛb a ba tabalsɪ vɔɔl.

¹⁶ɪ u yel'ã a ŋmam-daarba: “Nyí de a yele ala yi ni a ka! Nyi taa de a ɪ Sãa yir lɛb maal u ɪ y'ay'ab-yir wa!”

¹⁷A u par-tuurbe tɛr'ã yuo a y'ɛr-bir ulɔ na seb a Naanmun Sebe puɔ: “ɪ Naanmun, a fu yir tumɔ vlãa nɔɔ dɪ ma na vũu kaarɪ.”

¹⁸A be jie, a Jufisi soor u na: “Nɔ-kofu tũ-buor fu na maal miil'ɪ sɪ a sɪ bõw ka fu tɛrɛ na sɔr maala a yele asumɛ?”

¹⁹A Jeeju yel ba: “Nyumi wɛl a Naanmun yir'ã, ɪ a bibie ata puɔ ɪ na lɛ mɛ u na.”

²⁰A Jufisi yel u: “Yomo ljaayi n'ayɔɔb ba mɛ a Naanmun puor-yir kpɛɛ naa maal'ɪ, ɪ a fũu, a fu yel a fu na lɛ mɛ u na baar bibie ata puɔ?”

²¹ɪ-cɛ a Naanmun yir ulɔ a Jeeju na yele ɪ na a u ɪgan.

²²A daar ulɔ a Jeeju na ir a kũu puɔ baar, a u par-tuurbe tɛr'ã yuo a u dãa na yel a lɛ, ɪ na ba sɔw de a ala na seb a Naanmun Sebe puɔ ni a y'ɛrɪ ulɔ a Jeeju na dãa y'ɛr.

²³A daar ulɔ a Jeeju na be a Jerujalem a Paki feti dɪfu jie, ni-yaw nyɛ na a nɔ-kofu tumɔ u na maala ɪ sɔw u.

²⁴ɪ-cɛ a Jeeju ma de ba surɛ jaa wa, a-na-ɪ u bõw na a nɪɛ ba jaa fɛw tɛrɪsɪ.

²⁵'Waa buɔɔ nɛɛ u man u nɛɛ kãw ben wa, a-na-ɪ a ulɔ mɛ bõw na a ala na be a nɛɛ pũɔ.

Jã 3

¹Daba dãa na be be a Farisi nɪɛ puɔ ɪ dɪ a Nikodɛ. U mɪ ɪ na a Jufisi ni-diere y'en subɔ.

- ²U cen'ã a tɔsɔw a Jeeju sɛ na yel u: "Nɪ-kpɛɛ, sɪ bɔw ka fu ɪ na a Jãjaana na na yi a Naaɲmun sɛ ɪ wa, a-na-ɪ nɛ ma tuɔɔ maala a nɔ-kofu tumɔ asume fu na maala ɪ a ala ma ɪ a Naaɲmun ɪ be nɪ u wa."
- ³A Jeeju yel u: "Yel-mɛ ɪ ye le fu, nɛ ma nyere sɔr kpɛɛɛ a Naaɲmun fãw puɔ, ɪ a ala ma ɪ a dɔw-paalaa ba dɔw u wa."
- ⁴A Nikodẽ soor u: "Mune ba na le tuɔ dɔw a nɛ a le u na kor baar? A nɛ ulɔ na tuɔ na le kpɛ a u mã puorɪ u le dɔw u mu?"
- ⁵A Jeeju yel: "Yel-mɛ ɪ ye le fu, nɛ ma tuɔɔ kpɛɛɛ a Naaɲmun fãw puɔ ɪ a ala ma ɪ ba dɔw u na a kɔɔ nɪ a Naaɲmun Sɛ dɔwfu wa."
- ⁶A ulɔ a nɛ na dɔw, nɛ u ɪ, ɪ a ulɔ a Naaɲmun Sɛ na dɔw, a sɛ u ɪ.
- ⁷Taa ɪ a nuɔr ko fu a mune ɪ na yel áa sɛw na a ba na dɔw nyɪ dɔw-paalaa wa.
- ⁸A sɛsɛb ma fure na cere a jie u na buɔɔ. Fu ma wɔ na a u damfu, ɪ-cɛ fu maa bɔw a jie u na yi, mu a jie u na cere wa. A le a mɪ wɔ a nɛ ulɔ jie a Naaɲmun Sɛ na dɔw."
- ⁹A Nikodẽ le soor u: "Mune a ana ye le na tuɔ ɪ ɪ maal a le?"
- ¹⁰A Jeeju yel u: "A fũv na ɪ a Israyel nɛbe jãjaana, faa bɔw a ye le ala par wa?"
- ¹¹Yel-mɛ ɪ ye le fu, sɪ yɛɛ na a ala sɪ na bɔw ɪ mɪ mana a ala sɪ na nyɛ, ɪ nyaa buɔɔ nyɪ sɔw a sɪ yel-mɛ wa.
- ¹²A-na-ɪ a tɛw puɔ yɛrɪsɪ ɪ mana nyɪ ɪ a nyaa sɔw wa, ɪ a maa wa mana nyɪ a sa'llon yɛrɪsɪ, mune nyɪ na ɪ ɪ sɔw?
- ¹³Nɛ ma dãa do be a sa'llon ɪ a ala ma ɪ a Nɛbe Bie tɛw na yi a be a sa'llon ɪ suu u wa.
- ¹⁴A mune a Mowisi na dãa maal a kur waab ba bar a daa juu a wɛkar puɔ, a le ba na mɪ ba a Nɛbe Bie bar
- ¹⁵a mune a nɛ le na sɔw de u na kpɛ na a baa-kɔ-tɛw puɔ.
- ¹⁶A-na-ɪ a Naaɲmun nyurɪ na nu a tɛw nɛbe ba jaa ala-ɪ-sɔ u tur a u Bi-dab-daadaa ku ba, a mune a nɛ le na sɔw de u, u kɔ wɛ wa, ɪ-cɛ u na kpɛ na a baa-kɔ-tɛw puɔ.
- ¹⁷A-na-ɪ a Naaɲmun ma tũ a u Bie u wa a tɛw puɔ a nɛbe yɛrɪ yɔwfu jie wa, ɪ-cɛ u wa na a mune a nɛbe na tuɔ nyɛ a faafu a u jie.
- ¹⁸A ulɔ na sɔw de u, baa yɔɔɔ u yɛrɪ wa. ɪ-cɛ a ulɔ na ma sɔw de u wa, ba gɔr'ã yɔw u a yɛrɪ, a-na-ɪ 'waa sɔw de a Naaɲmun Bi-dab-daadaa wa.
- ¹⁹A ala unɛ ba na yɔɔɔ a nɛbe a yɛrɪ ɪ na, a cãa na wa a ka a tɛw puɔ ɪ-cɛ a ba jaar a cãa, ɪ nu a libe a-na-ɪ a ba tumɔ ɪ na tũ-faar.
- ²⁰A nɛ le na maala a burbur ma 'laar'ã a cãa, ɪ maa sɔwɔ yire a cãa puɔ wa, a mune a u tũ-bie kɔ wa nyɪr wa.

²¹Ī-ce a nure ulɔ tũ-bie na tor, u ma yi na a cãa puɔ, a mune a ba na nye bõw ka a u tũ-bie puɔ, a u jɔɔ na a Naanmun.”

²²A ala na baar, a Jeeju ni a u par-tuurbe cen’ã a Jude wɛr na ba je a be fũ, u mura a nibe a kũɔ.

²³A Jã mi mura na a nibe a Enɔ na piel’i a Salim, a-na-ɪ a kũɔ dãa na waa a be. A nibe wɛre na a u sɛ u mura ba

²⁴a-na-ɪ a daar ulɔ, baa dãa yõw a Jã a kasu puɔ ser wa.

²⁵A Jã par-tuurbe nme nyɔw na i cure taa ni Jufi nure kãw a mune a ba i gan polfu yeri na wõ.

²⁶Ba cen’ã a Jã sɛ na yel u: “Jãjaana, a daba ulɔ na dãa be ni fu a Jurdẽ man gaan, a ulɔ yeri fu na dãa yere, u mura na a nibe a kũɔ, a nibe ba jaa cere a u sɛ.”

²⁷A Jã yel ba: “Nure ma tuɔɔ powrɔ bom i a ala ma ɪ a Naanmun i ku u wa.

²⁸A nyumi mĩe, nyi na tuɔ na man a mune i na dãa yel á maa ɪ a Klisi wa, ĩ-ce á ba tũ ma na i de u nĩe.

²⁹A ulɔ na kule a pow, ulɔ i a pow subɔ. Ī-ce a pow subɔ baraa na uraa a be cele u, u ma cile na a mune u na wõ a pow subɔ kɔkir. A le a i nũɔ mi wõ; a sew ma na yala.

³⁰A sew na a ulɔ, u jewre duoro, i a maa, i wure suure.

³¹“A ulɔ na yi a sa'llon i wa, ulɔ i a yele a jaa Ni-kpẽe. Ī a ulɔ na yi a ka a tẽw puɔ, u ɪ na a tẽw puɔ nure, i yere a tẽw puɔ yeri. Ī-ce a ulɔ na yi a sa'llon i wa, ulɔ i a yele a jaa Ni-kpẽe.

³²U mana na a ala u na nye i mi wõ, ĩ-ce nure ma sow a u yeri wa.

³³Ī a ulɔ na sow a u yeri miil’ã áa Naanmun ɪ na yel-mĩe subɔ.

³⁴A ulɔ a Naanmun na tũ, a Naanmun yeri u ma yere, a-na-ɪ a Naanmun vib’ã a u Si sew u.

³⁵A Sãa nu na a u Bie i de a yele a jaa bar yõw a u nuumi.

³⁶A ulɔ na sow de a Bie, u kpe na a baa-kõ-tew puɔ, ĩ-ce a ulɔ na jaar a Bie bar, 'waa nyere a una baafu wa, ĩ-ce a Naanmun su-tuo dɔɔl’ã a u juu.”

Jã 4

¹A Farisi nibe wõ na áa Jeeju powrɔ na a par-tuurbe i mi mura ba a kũɔmi, gãw a Jã.

²Ī-ce aa ɪ a Jeeju mĩe i ma dãa mura a nibe a kũɔ wa, a u par-tuurbe u.

³A mune a Jeeju na wõ a le, u yi na a be a Jude i leb cere a Galile,

⁴ĩ-ce a sew na u na tol yi a Samari.

- ⁵A le, u cen'ã na ta a Sikaar-tẽw na be a Samari wɛr puɔ, ɪ mɪ piɛl'ɪ a Jakɔb puo u na dãa ku a u bi-daba Jojefu.
- ⁶A be, a Jakɔb bulee be na be. A ɪ na a mɔtɔ-tuo daar, a Jeeju yɔ bal ɪ je a una bulee nuɔr,
- ⁷a Samari pɔw kãw wa kũɔ 'wɔwfu, a Jeeju yel u: "Ku ma a kũɔ ɪ nyu."
- ⁸(A u par-tuurbe ma dãa be be wa. Ba cen'ã tẽw puɔ a dɪb dafu.)
- ⁹A Samari pɔw yel a Jeeju: "A fũu na ɪ a Jufi nɛ, mɛnɛ fu na tuɔ suɔr kũɔ a maa na ɪ a Samari nɛ jie?" (U yel'ã a le a-na-ɪ a Jufisi nɪ a Samari nɛ maa mũɔ taa vũu wa.)
- ¹⁰A Jeeju yel u: "A ala ɪ ɪ fu dãa na bɔw a ala a Naaɲmɪn na kurɔ a nɛ, ɪ mɪ bɔw a ulɔ na suɔr fu a kũɔ, fũu naa ẽẽ dãa suɔr u, ɪ u naa ku fu na a kũɔ bunaa."
- ¹¹A pɔw yel u: "Nɪ-kpẽẽ, faa tɛrɛ miir wa, ɪ a bulee ma kpɛ ɛ wa. Mɛnɛ fu na ɪ ɪ pɔw a kũɔ bunaa?"
- ¹²Fũu bɛrmɛ gãw a sɪ sãa-kumɔ Jakɔb mu? Ulɔ ɪ ku sɪ a bulee na ɪ a u mɛ mɪ nyu na a kũɔ na nɪ a u bibiir lãa nɪ a u dun."
- ¹³A Jeeju yel u: "A nɛ le na nyu a kũɔ na, kũɔ-nyuur na le nyɔw u na,
- ¹⁴ɪ-cɛ a nɛ le ɔɔ nyuure a kũɔ ulɔ ɪ ɔɔ kurɔ u, kũɔ-nyuur ma ɔɔ nyɔwrɔ u go wa, a-na-ɪ a kũɔ ulɔ ɪ na kurɔ u na lɛb'ã ɪ kũɔ bunaa a u pũɔ. A una kũɔ naa ɪ na a baa-kɔ-tɛw na bune yire a u pũɔ."
- ¹⁵A pɔw yel a Jeeju: "Nɪ-kpẽẽ, ku ma a una kũɔ a mɛnɛ a kũɔ-nyuur kɔɔ ɔɔ nyɔw ma, ɪ ɔɔ wa a ka a kũɔ 'wɔwfu wa."
- ¹⁶A Jeeju yel u: "Cen na buɔl a fu surɛ a nyɪ lãa wa."
- ¹⁷A pɔw yel u: "Maa tɛrɛ surɛ wa." A Jeeju yel u: "Yel-mɛ fu yel á faa tɛrɛ surɛ wa,
- ¹⁸a-na-ɪ fu dãa na kul dabsɪ anuu ɪ a daba ulɔ fu na tɛrɛ a yẽy'ɛrɪ na ma ɪ a fu surɛ wa. Yel-mɛ fu yel ma."
- ¹⁹A pɔw yel u: "Nɪ-kpẽẽ, ɪ bɔw na Naaɲmɪn y'ɛr-hiere fu ɪ.
- ²⁰A tãw na juu a sɪ sãa-kunbɔ ma dãa puoro a Naaɲmɪn, ɪ-cɛ a nyumɪ Jufisi yel áa Jerujalem ɪ sew a nɛ ba puoro."
- ²¹A Jeeju yel u: "Pɔw wee, sɔw a ala ɪ na ye le fu. A daar tara na, a kɔ ɪ a tãw na juu, mu a Jerujalem nyɪ na le puor a Sãa Naaɲmɪn wa.
- ²²A nyumɪ Samari deme, nyɪ puoro na a ala nyɪ na ma bɔw wa, ɪ a sumɪ Jufisi, sɪ bɔw na a ala sɪ na puoro, a-na-ɪ a Fafaara yi na a Jufisi jie.
- ²³A daar tara na ɪ u gɔr'ã ta baar, a mɛnɛ a bala na puoro a Sãa Naaɲmɪn a surɛ jaa, ba na puoro u na a sɛ puɔ nɪ a yel-mɛ, a-na-ɪ a popuor-le a Sãa buɔrɔ.

²⁴Sie a Naanmun i, i a bala na puoro u sew na na puoro u a sie puo ni a yel-mie puo."

²⁵A pow yel a Jeeju: "I bow ka a ulo a Naanmun na tu na wa na, a ulo ba na buolo a Kirisi. A ulo wa wa, u na man si na a yele a jaa."

²⁶A Jeeju yel u: "A maa naa na yere ni fu, a maa u."

²⁷A jie naan, a Jeeju par-tuurbe lieb'a wa, a nje ko ba a mine ba na nye a Jeeju u yere ni a pow. I kaw ma la soor a bow fu buoro, mu a bow i a fu yere ni a pow na wa?

²⁸A be jie, a pow bar'a a u yuor i lieb kpe a tew puo na yel a nibe:

²⁹"Nyí wa nye daba na yel ma a yele ala a jaa i na daa maal. A wa i ulo i a Kirisi mu?"

³⁰A nibe yi a tew ulo puo i wiere a Jeeju se.

³¹A daar ulo puo, a Jeeju par-tuurbe suoro u na yele ni: "Jajaana, di a dib!"

³²I-ce u yel ba na: "I tere na a dib ulo nyi na ma bow wa."

³³Ala-i-so ba sooro na taa: "A wa i nire wa ni a bow-duraa na ku u mu?"

³⁴A Jeeju yel ba: "A i dib i na i maal a ulo na tu ma pu-tieru, i mi tu a tumo ala u na ku ma baar.

³⁵A nyumi, nyi ma yel'a a cur anaan puo aa ci nmaf u na ta na. I-ce a maa, i yele nyi na, nyi bow wuor a por nye, a ci muo na sew a nmaf u.

³⁶A ulo na nmara a ci gor'a powro a u yar, i u mi wooro na a ci biine a baa-kö-tew ne, a mine a ulo na bur ni a ulo na nmara na tuo laa cile.

³⁷A-na-i a yer-bir'a i na sure na yel: a bow-yen bur'a i a kaw nma.

³⁸A maa, i tu nyi na a nyi cen na nma a ci a puo ulo puo nyi na ma daa ko wa. A nme ko na i nyumi lieb de a ala ba naa daa pow."

³⁹A Samari nibe yaw jie na be a una tew puo sow na a Jeeju a-na-i a una pow daa na man ba yel: "U yel ma na a yele ala a jaa i na daa maal."

⁴⁰Ala-i-so a le a Samari nibe na ta a Jeeju se, ba suor u na a u je be a ba jie, u je a be maal bibie ayi.

⁴¹I a yaw jie mi le sow u na a ala a ulo mie na yere ne,

⁴²i yel a pow: "Aa caa i a ala fu na daa yel si ne si sow wa, i-ce a sumi mie, si mi wo na i mi bow ka ulo i sur i a tew nibe ba jaa Fafaara."

⁴³A le a ana bibie na tol baar, a Jeeju yi na a be i cen a Galile,

⁴⁴a-na-i a Jeeju mie daa na yel aa nibe maa yow a Naanmun yer-hiere a u mie tew puo wa.

⁴⁵A le u na ta a Galile, a tēw ulɔ nɪɛ de u na vulaa a-na-ɪ ba mɪ dāa na cen a Pakɪ fetɪ dɪfɪ jie a Jerujalem, ɪ ba nyɛ na a ala a jaa u na dāa maal a be.

⁴⁶U le lɛb'ā cen a Kana be a Galile wɛɛr, na ɪ a jie ulɔ u na dāa maal a kɔɔ a lɛb ɪ a dɪvɛ. A jamana yir nɪ-kpɛɛ be na be a Kapɛɛnam ɪ tɛɛ bie u ɪ wulɪ.

⁴⁷A le u na wɔ̄ áa Jeeju yi na a Jude ɪ wɪ a Galile, u cen'ā na suɔɔ u a ba lāa cen a Kapɛɛnam u kpɛɛ a u bie na kpiire.

⁴⁸A Jeeju yel u: “A ala ma ɪ a nɔ-kofu tumɔ na miile a Naanɲmun kpɛw nyɪ nyɛ wa, nyɪ maa yɔ̄w nyāa fɪ wa.”

⁴⁹A jamana yir nɪ-kpɛɛ yel u: “Nɪ-kpɛɛ, wa a sɪ cen, a mɪɛ a ɪ bie kɔ̄ bɔɔr wa.”

⁵⁰A Jeeju yel u: “Kul, a fu bie kpaar'ā,” a daba sɔw a yɛɪ ulɔ u na yel u ɪ kul.

⁵¹ɪ a le u na cāa be a sɔɔr puɔ kule, a u tɔ̄tunbɔ tuor u na ɪ yel: “A fu bie kpaar'ā,”

⁵²u soor ba: “Dabor u kpɛɛ?” a ba yel u: “Jamɪ mɔtɔ̄-tuo daar a u ɪgan kporfu baar.”

⁵³A le, a sāa bɔ̄wnaa na bɔ̄w ka a daar ulɔ puɔ a Jeeju na yel u áa u bie kpaar'ā, ɪ a ulɔ nɪ a u yir deme ba jaa sɔw de a Jeeju.

⁵⁴A Jeeju nɔ-kofu tun nɪ a naa u na le tu maal a le u na yi a Jude ɪ cen a Galile.

Jā 5

¹A le a ala na tɔl baar, a Jufisɪ tɛɛ na a puorfu fetɪ, a Jeeju cen a Jerujalem.

²A be a una tēw naa, kɔɔ puulɪfu jie be na be jɛberɪsɪ anuu na kolɪ. A pɛɪl'ɪ na a jie ba na buɔɔ a Piir Dɔ̄dɔɔr, ɪ a ba buɔɔ nɪ a Jufi yɛɪ a Besata.

³A ana jɛberɪsɪ naa puɔ, wulɪsɪ deme yayaw dāa na gana a be. Ba ɪ na a jɔn nɪ a gbɛ-sāansɪ deme nɪ a gbɛɛ, [na ba eɛle a kɔɔ damfu,

⁴a-na-ɪ a Naanɲmun sɪ-tunaa kāw mɔɔ suu na dama a kɔɔ. A wulɪ subɔ ulɔ na de nɛ kpɛ a kɔɔ puɔ a le a na dam baar, a u wulɪ ɪ saarɪ wɔ̄ mɪɛ ɪ-ce u ma kpɛɛ na.]

⁵Daba be na be a na 'wɔb maal'ɪ yomo ljaayi ŋmaa'nuu n'ata.

⁶A mɪɛ a Jeeju na nyɛ u u gā, ɪ mɪ bɔ̄w ka u dāa na ɪ wulɪ nyurɪ kam, u soor u na: “Fu buɔɔ na fu kpɛɛ?”

⁷A wulɪ subɔ yel u: “Nɪ-kpɛɛ, maa tɛɛ nɪɛ u na yɔ̄w ma a kɔɔ puɔ a u damfu daar wa, ɪ a le ɪ na ma buɔɔ ɪ suu, nɪsaa kpee ma de ma na nɛ kpɛ.”

⁸A Jeeju yel u: “Ir, bɔw a fu sɛn cere nɪ.”

⁹A jie naan, a daba kpɛɛ na ɪ ir bɔw a u sɛn cere nɪ. ɪ-ce a-na-ɪ a bibi-ciiraa dayen u,

¹⁰a Jufisɪ yel'ā a daba ulɔ a Jeeju na kpɛɛ: “A bibi-ciiraa dayen u! Faa tɛɛ sɔɔr na bɔw a fu sɛn cere nɪ wa.”

- ¹¹U yel ba: “A ulɔ na kpɛmɛ ma, ulɔ ɪ yel ma á ɪ bɔw a ɪ sɛn cere nɪ.”
- ¹²A ba soor u: “Ala subɔ ɪ yel fu á fu bɔw a fu sɛn cere nɪ?”
- ¹³ɪ a ulɔ na lɛ kpɛmɛ ma dǎa bɔw a subɔ ulɔ na kpɛmɛ u wa, a-na-ɪ a Jeeju kpɛ na bɔr a nɪ-yaw bala puɔ na dǎa be a una jie.
- ¹⁴A ɪ na fũ ɪ a Jeeju nyɛ u a Naanmun puor-yir kpɛɛ puɔ ɪ yel u: “Gɛlɛ, fu pǎa na kpɛmɛ. Taa cǎa maala fǎa wa, a munɛ a bom kɔɔ pɔw fu na bier gǎw a korĩ-cɛ ben wa.”
- ¹⁵A daba cen’ǎ na yel a Jufisɪ áa Jeeju ɪ a ulɔ na dǎa kpɛmɛ u.
- ¹⁶Ala-ɪ-sɔ a Jufisɪ nyɔw na ɪ huɔɔ a Jeeju a-na-ɪ u ma maala na a yele ala a bibi-ciirsɪ dayen.
- ¹⁷ɪ-cɛ a Jeeju yel ba na: “A daar a jaa a ɪ Sǎa tunɔ na a tun, ɪ a maa mɪ, a lɛ ɪ mɪ tunɔ.”
- ¹⁸A una yɛrɪ naa unɛ a Jufisɪ pǎa nyurɪ buɔrɔ ba kú u, a-na-ɪ aa ɪ a bibi-ciiraa tɛw u sǎw wa, ɪ-cɛ u ma mɪ buɔl’ǎ a Naanmun a u Sǎa, de nɪ a u mɛ u ɪ bɔ-yɛn nɪ a Naanmun.
- ¹⁹A Jeeju yel ba na: “Yel-mɛ ɪ yele nyɪ, a Bie ma tuɔrɔ maala bom a u mɛ wa, ɪ-cɛ a ala u na nyɛ a u Sǎa u maala, ala tɛw u maala. A-na-ɪ a ala a jaa a Sǎa na maala, ala a Bie mɪ maala.
- ²⁰A-na-ɪ a Sǎa nu na a u Bie ɪ miil u a yele a jaa u na maala, ɪ u na lɛ miil u na a tumɔ ala na bermɛ gǎw a asumɛ, a nɔɛ na ko nyɪ.
- ²¹A-na-ɪ a munɛ a Sǎa na ma maal a kũusɪ a ba ir, u ku ba a baafu, a lɛ a u Bie ma mɪ ku a bala u na buɔrɔ a baafu.
- ²²A Sǎa maa gnor nɪrɛ yɛrɪ wa, ɪ-cɛ a u Bie u yɔw u guoro a yɛrɪsɪ a jaa,
- ²³a munɛ a nɪbɛ ba jaa na mɪ yɔnɔ a Bie a munɛ ba na yɔnɔ a Sǎa. A ulɔ na ma yɔnɔ a Bie wa, 'waa mɪ yɔnɔ a Sǎa na tũ u wa.
- ²⁴“Yel-mɛ ɪ yele nyɪ, a ulɔ na wɔ a ɪ yɛrɪsɪ ɪ sɔw a ulɔ na tũ ma, u kpɛ na a baa-kɔ-tɛw puɔ. Ba kɔɔ yɔw u yɛrɪ wa, ɪ-ɛɛ u yi na a kũu puɔ kpɛ a baafu puɔ.
- ²⁵Yel-mɛ ɪ yele nyɪ, a daar tara na ɪ u gɔr’ǎ ta baar. A ɪ na a daar ulɔ a kũusɪ na wono a Naanmun Bie kɔkur ɪ a bala na wonaa, ba na ir’ǎ lɛ baa.
- ²⁶A-na-ɪ a munɛ a Sǎa na ɪ a Baafu Subɔ, lɛ u mɪ yɔw a u Bie u mɪ ɪ a Baafu Subɔ.
- ²⁷U mɪ ku u na a sɔr u ɪ a yɛr-guoro, a-na-ɪ u ɪ na a Nɪbɛ Bie.
- ²⁸Nyɪ taa ɪ a nuɔr ko nyɪ a ala unɛ wa, a-na-ɪ a daar tara na, a daar ulɔ a kũusɪ ba jaa nɔɔ wono a u kɔkur
- ²⁹ɪ yire a yar puɔ. A bala na maal a vilaa, ba na ir’ǎ pɔw a baafu, ɪ-cɛ a bala na maal a fǎa, ba na ir’ǎ pɔw a yel.

³⁰“Maa tuɔɔ maala bom a ɪ mĩe wa. ɪ guoro na a yɛrĩsɪ tuure nɪ a mune a Naanmun na yel ma, ɪ a ɪ yɛrĩ guorfu tor’ã, a-na-ɪ maa maala a ala a maa mĩe na buɔɔ wa, ɪ-ce ɪ maala na a ala na numɔ a ulɔ na tũ ma.

³¹A ala ɪ ɪ a maa ɪ yɛre yɔɔɔ a ɪ mĩe, ba kɔ tuɔ sɔw a ɪ yel-mĩe wa,

³²ɪ-ce nɪ-kpee be na be na yɛre yɔɔɔ ma, ɪ ɪ bɔw ka a ala u na yɛre a ɪ une ɪ na yel-mĩe.

³³Nyɪ dãa na tũ nibe a ba soor a Jã-Batii ɪ u man nyɪ na a ala na ɪ a yel-mĩe.

³⁴ɪ a maa, aa ɪ nure ɪ buɔɔ u yɛr yɔw ma wa, ɪ-ce ɪ yel’ã a le a nyɪ na tuɔ nye a cĩefu jie.

³⁵A Jã dãa na wɔ taa nɪ a lãpa na ɪle caarĩ a numɔ nyɪ a nyɪ uraa fũ a u cãa puɔ.

³⁶ɪ a maa, ɪ tere na yel-mĩe yɛrĩ na na tume gãw a ala a Jã na dãa mana a ɪ une. A-na-ɪ a tumɔ ala a ɪ Sãa na ku ma ɪ maala, a ana tumɔ ɪ surĩ miile á ɪ Sãa tũ ma na.

³⁷ɪ a ɪ Sãa na tũ ma, ulɔ ɪ mana a ɪ yel-mĩe. Nyaa dãa wɔ a u kɔkɪr ser wa, nyaa mɪ dãa nye a u nii-sɔw wa,

³⁸ɪ a u yɛrĩ ma je a nyɪ suur puɔ wa, a-na-ɪ nyaa sɔw de a ulɔ u na tũ wa.

³⁹Nyɪ ma cẽpere na a Naanmun Sebe yɛrĩsɪ a-na-ɪ nyɪ tier’ã bɔw ka ala ɪ kuro nyɪ a baa-kɔ-tew, ɪ a yɛrĩsɪ ala, a ɪ na a maa une a yɛre,

⁴⁰ɪ nyaa buɔɔ nyɪ wa a ɪ jie na nyɪ puɔw a baafu wa.

⁴¹“Maa buɔɔ a nibe ba pewre ma wa.

⁴²ɪ-ce ɪ bɔw nyɪ na: nyaa nu a Naanmun nɪ a nyɪ puɔ wa.

⁴³ɪ wa nɪ na a ɪ Sãa yuor a nyaa buɔɔ ma wa, ɪ-ce a ala ɪ ɪ a nure wa nɪ na a u mĩe yuor, nyɪ na buɔɔ u na.

⁴⁴A nyɪ jaa few ma buɔɔ na a nyɪ tɔ deme ba lɛb pewre nyɪ, ɪ nyɪ maa buɔɔ a pewfu ulɔ na yi a Naanmun daadaa jie wa. Mune nyɪ na tuɔ ɪ ɪ sɔw?

⁴⁵Nyɪ taa tier beeka maa ɪ kɔɔ yɔɔɔ nyɪ a yɛrĩsɪ a ɪ Sãa nii-sɔw wa. A ulɔ kɔɔ yɔɔɔ nyɪ a yɛrĩsɪ na ɪ na a Mowisi ulɔ juu nyɪ na de a nyɪ tierĩsɪ dɔɔl.

⁴⁶A ala ɪ ɪ nyɪ dãa na sɔw de a ala a Mowisi na seb sure jaa, nyɪ naa mɪ sɔw na de ma, a-na-ɪ a ala na tor ma u dãa seb.

⁴⁷ɪ a mune nyɪ na ma sɔw de a ala u na seb wa, mune nyɪ na mɪ tuɔ sɔw de a ɪ yɛrĩsɪ?”

Jã 6

¹A ala na tɔl baar, a Jeeju gãw na a man gaan, na ɪ a man ulɔ ba na mɪ buɔɔ a Tiberiyadi.

- ²Ni-yaw tuure u na a-na-ı ba nye na a nɔ-kofu tumɔ u na maala kpemɛɛ ni a wulɔsi deme.
- ³A Jeeju do na a tãw juu na je ni a u par-tuurbe a be.
- ⁴A Jufisi feti daar na ı a Paki piɛl'ã.
- ⁵A mune a Jeeju na 'wuor nye a ni-yaw a ba wiere a u sɛ, u soor'ã a Fulpi: "Nyine si na tuɔ nye bom da ku a nibe basume a ba di?"
- ⁶A Jeeju yel'ã a le buɔɔ u bõw a mune a Fulpi na yele, a-na-ı u de na nĩe bõw a ala a ulɔ mĩe na maala.
- ⁷A Fulpi yel u: "A ala ı saarĩ ı war ture ljaayi si tere, aa mi ı bom na tuɔ da bõ-dıraa a ba na pɔw fũ-fun ba jaa wa."
- ⁸A Jeeju par-tuure Ādire na ı a Simō Pter yebe yel u na:
- ⁹"Dabile be na ka tere buru anuu ba na maal'ı a ooji-bie ni jum-bie ayi. ı-ce bõ a ala na tuɔ maal a ni-yaw na?"
- ¹⁰A Jeeju yel: "Nyı ı a nibe a ba je." A mũɔ waa na a be a una jie a ba je. A nibe bala tara na dabsi ture anuu.
- ¹¹A le, a Jeeju de na a buru, ı a mune u na puor a Naanmun baar, u po na a nibe bala na je a be. U mi po ba na a jume a mune ba na buɔɔ.
- ¹²A le a ba jaa na 'wɔb pi baar, a Jeeju yel'ã a u par-tuurbe: "Nyı woor a bõ-ɣmara na ce, a mune a bom kō wa bɔr wa",
- ¹³a ba woor a bõ-ɣmara ala ba na 'wɔb a buru anuu ı ce, sew pur pie-n'ayi.
- ¹⁴A le a nibe na nye a nɔ-kofu tun ulɔ a Jeeju na maal, ba yel'ã: "A daba na sirĩ na ı a Naanmun y'er-hiere ulɔ na sew u wa ka a tẽw puɔ!"
- ¹⁵A mune a Jeeju na bõw ka ba na wa na nyɔw u u ı a ba jamana, u yi na a ba puɔ le cen a tãw juu, ulɔ u yẽ.
- ¹⁶A mune a jaanɔɔr na ta, a Jeeju par-tuurbe suu na a manĩ
- ¹⁷na kpe a gbor puɔ gãwna a Kapɛenam-tẽw. A wier liw na baar ı a Jeeju ma dãa pɔw ba ser wa,
- ¹⁸ı a sɛsɛb kpɛɛ fure, a kũɔ dama.
- ¹⁹A mune ba na duur'ı a gbor a jãa ta kilo anuu mu kilo ayuɔb, ba nye na a Jeeju u cere ni a gbɛɛ a kũɔ juu tara a gbor par, a dãbĩe nyɔw ba.
- ²⁰ı-ce a Jeeju yel ba na: "Nyı taa ı a dãbĩe nyɔw nyı wa. Maa u."
- ²¹A be jie, ba buɔɔ na ba de u yɔw a gbor puɔ, ı a jie naan, a gbor ta na a jie ulɔ ba na cere.

²²A le a bio na vie, a nɪ-yaw bala na dāa cāa uraa a una gaan naa puɔ nye na bōw ka gbor bō-y'en tēw ɪ dāa be be, ɪ a Jeeju ma dāa kpɛ a gbor ulɔ puɔ wa, ɪ-ce a u par-tuurbe tēw ɪ kpɛ cen.

²³ɪ-ce gboro ɲmɛɛ yi na a Tiberiyadi-tēw ɪ ta pɪɛl a jie ulɔ a Nɪ-kpɛɛ na dāa puor a Naanɲmɪn ɪ a ba 'wɔb a buru.

²⁴ɪ a mɪnɛ a nɪ-yaw bala na ma nye a Jeeju nɪ a u par-tuurbe a be wa, ba kpɛ na a ana gboro cen a Kapɛɛnam a Jeeju bɔfu jie.

²⁵Ba nye na a Jeeju a man gaan ɪ soor u: “Jājaana, dabor daar fu ta a ka?”

²⁶A Jeeju yel ba: “Yel-mɛɛ ɪ yele nyɪ, nyaa buɔɔ ma a nɔ-kofu tumɔ unɛ nyɪ na nye wa, ɪ-ce nyɪ buɔɔ ma na a-na-ɪ nyɪ 'wɔb'ā a buru pi.

²⁷Nyɪ taa tunɔ a tun a dɪb ala na sāwna unɛ wa, ɪ-ce nyɪ tunɔ a dɪb ala na kameɛ unɛ, na kurɔ nyɪ a baa-kō-tēw. A ɪ na a dɪb ala a Nɪɛ Bie na kurɔ nyɪ, a-na-ɪ a ulɔ a Sāa Naanɲmɪn ku a u tuɔfu a nyɪ na tuɔ bōw u.”

²⁸A ba soor u: “Bō sɪ sɛw na maal ɪ a ɪ sɪ tū na a tumɔ ala a Naanɲmɪn na buɔɔ?”

²⁹A Jeeju yel ba: “A tun ulɔ a Naanɲmɪn na buɔɔ a nyɪ jie ɪ na nyɪ sɔw de a ulɔ u na tū.”

³⁰A ba soor u: “Nɔ-kofu tū-buor fu na maal a sɪ nye ɪ sɔw de fu? Bō fu na maal?”

³¹A sɪ sāa-kunbɔ dɪ na a dɪb ala ba na buɔɔ a maan a wekar puɔ, a mɪnɛ a na yel a Naanɲmɪn Sɛɛ puɔ: ‘U ku ba na a dɪb ala na yi a sa'llon a ba dɪ.’ “

³²A Jeeju yel ba: “Yel-mɛɛ ɪ yele nyɪ, aa ɪ a Mowisi ɪ dāa ku nyɪ a bō-duraa ala na yi a sa'llon wa. ɪ-ce a ɪ Sāa, ulɔ ɪ ma ku nyɪ a bō-dɪ-son ala na yi a sa'llon.

³³A-na-ɪ a Naanɲmɪn bō-duraa ulɔ ɪ na a ulɔ na yi a sa'llon ɪ suu wa kurɔ a nɪɛ a baafu.”

³⁴A ba yel u: “Nɪ-kpɛɛ, kurɔ sɪ a una bō-duraa a daar a jaa.”

³⁵A Jeeju yel ba: “Maa ɪ ɪ a baafu dɪb. A ulɔ na wa a ɪ sɛ, kɔ mɔɔ lɔɔ nyɔwɔɔ u go wa, ɪ a ulɔ na sɔw de ma, kōɔ-nyuur mɔɔ lɔɔ nyɔwɔɔ u go wa.

³⁶ɪ-ce ɪ dāa na yel nyɪ, a nyumɪ nye ma, ɪ-ce nyaa sɔw de ma wa.

³⁷A bala ba jaa a ɪ Sāa na kurɔ ma na wa na a ɪ sɛ, ɪ a ulɔ na wa a ɪ sɛ, ɪ kō be na jaar u bar wa,

³⁸a-na-ɪ ɪ yi na a sa'llon ɪ suu wa a ulɔ na tū ma pu-tɪɛrū maalfu unɛ. Maa wa a ɪ mɛɛ pu-tɪɛrū maalfu wa.

³⁹A ulɔ na tū ma pu-tɪɛrū par ɪ na áa bala u na ku ma, a ɪ taa bar a bō-y'en u wa bɔɔ wa, ɪ-ce a ɪ maal ba a ba ir a kūu puɔ a bibi-baaraa dayen.

⁴⁰A-na-ɪ a ɪ Sāa pu-tɪɛrū par ɪ na áa nɪɛ le na nye a Bie ɪ sɔw de u, á u na tɛɛ na a baa-kō-tēw, ɪ a maa, ɪ nɔɔ maal u na u ir a kūu puɔ a bibi-baaraa dayen.”

- 41 Ala-ĩ-sɔ a Jufisi hũhune a Jeeju, a-na-ı u yel'ã a ulɔ ı a dɪb na yi a sa'llon ı suu.
- 42 Ba yele na: "Aa ı ulɔ ı a Jeeju na ı a Jojefu bie wa? Sı bõw na a u sãa nı a u mã. Mune u ı ı yel a yẽyẽrĩ á u yi na a sa'llon ı suu?"
- 43 A Jeeju yel ba: "Nyí bar a nyı hũhunfu.
- 44 Nıre ma tuɔɔ waara a ı sã ı a ala ma ı a Sãa na tũ ma, ulɔ ı taw u wa nı wa. ı a maa, ı nɔɔ maal u na u ir a kũu puɔ a bibi-baaraa dayen.
- 45 A yel'ã a yẽr-hierbe sebe puɔ áa Naanmun na jaan ba na ba jaa. A bala ba jaa na cele a ı Sãa yẽrĩ pɔw nı a u jaanfu na wa na a ı sã.
- 46 A le ma yel a nıre nye na a Sãa wa, ı a ulɔ na yi a Naanmun jie, ulɔ tew ı nye a Sãa.
- 47 Yel-mĩe ı yele nyı, a ulɔ na sɔw de ma, u tere na a baa-kõ-tew.
- 48 Maa ı ı a baafu dɪb.
- 49 A nyı sãa-kunbɔ dãa na dı a dɪb ala a Naanmun na ku ba a wekar puɔ, ı ba cãa na kpi,
- 50 ı-ce a ala ı ı a nıre dı na a dɪb ulɔ na yi a sa'llon ı suu, 'waa kpiire wa.
- 51 Maa ı ı a baafu dɪb na yi a sa'llon ı suu. A nıre ı dı a una dɪb, u na tere na a baafu daadaa kpoolaa. A dɪb ulɔ ı nɔɔ kurɔ a nıbe ı na a ı ıgan. ı kurɔ ba na a le a ba na tuɔ tere a baafu."
- 52 A le, a Jufisi faara na taa yele: "Mune a daba na na tuɔ ku sı a u ıgan a sı 'wɔb?"
- 53 A Jeeju yel ba: "Yel-mĩe ı yele nyı, a nyumı ma 'wɔb a Nıbe Bie ıgan, ı mı nyu a u jũ wa, nyı kõ tere baafu wa.
- 54 A ulɔ na 'wɔb a ı ıgan ı mı nyu a ı jũ, u tere na a baa-kõ-tew, ı a maa, ı na maal u na u ir a kũu puɔ a bibi-baaraa dayen.
- 55 A-na-ı a ı ıgan surĩ na ı a dɪb, ı a ı jũ mı surĩ ı a bõ-nyuura.
- 56 A ulɔ na 'wɔb a ı ıgan ı mı nyu a ı jũ, u be na a ı pũɔ, ı mı be a u pũɔ.
- 57 A ı Sãa tere na a baafu ı tũ ma. ı a mune ı na tere a baafu a yi a u jie, a le u mı, a ulɔ na 'wɔb ma na tere na a baafu a yi a ı jie.
- 58 A naa ı ı a dɪb ulɔ na yi a sa'llon ı suu, ı aa wõ taa nı a dɪb ulɔ a nyı sãa-kunbɔ na kpi, na dãa dı wa. A ulɔ na dıre a dɪb'ã, u na tere na a baafu daadaa kpoolaa."
- 59 A Jeeju yẽr'ã a yẽrĩsı asume a le u na dãa jaana a nıbe a puorfı yir a Kapɛenam.
- 60 A le a Jeeju par-tuurbe na wõ a ana yẽrĩsı baar, a yaw jie a ba puɔ yele na: "Á yẽrĩ na kpeme na kpe! Ala ı na tuɔ sɔw?"
- 61 A Jeeju bõw nı na a u par-tuurbe na hũhune a ala une ı yel ba: "A ce nyı na mu?"

⁶²Ĩ mune a na pãa wõ nyi, a nyumi wa nye a Nibe Bie u le duoro a jie ulɔ u na dãa be?

⁶³A ulɔ na kuro a nure a baafu i na a Naaɲmun Sie. A nure mĩe fãgã ma tuɔɔ maala bom wa. A yẽrĩsɩ ala ĩ na yẽr nyi i na a Naaɲmun Sie yẽrĩ nɩ a baafu yẽrĩ.

⁶⁴Ĩ-ce ɲmɛɛ be na a nyi puɔ na ma sɔw wa.” A-na-i a Jeeju dãa na bõw a ulɔ nɔɔ diere u a juu.

⁶⁵U le yel’ã: “Ala-ĩ-sɔ ĩ yel nyi, a nure ma tuɔɔ waara a ĩ sɛ ĩ a ala ma i a ĩ Sãa ĩ ku u a sɔr wa.”

⁶⁶Wa nyɔw nɩ a una daar’ãa, a u par-tuurbe yaw jie ɲma na yi maa le cãa tu u wa.

⁶⁷A be jie, a Jeeju soor’ã a u par-tuurbe pie-n’ayi: “A nyumi mi, nyi mi buɔɔ na nyi ɲma yi mu?”

⁶⁸A Sumõ Pier yel u: “Nɩ-kpɛɛ, ala jie sɩ na cen? A-na-i fũu ĩ tere a baa-kõ-tew yẽrĩsɩ.

⁶⁹Ĩ a yẽyẽrĩ, sɩ sɔw na ĩ bõw ka fũu ĩ i a Naaɲmun Nɩ-son u na tũ.”

⁷⁰Ã Jeeju yel ba: “Aa i maa ĩ dãa vel ir a nyumi pie-n’ayi wa mu? ĩ-ce bõ-yen a nyi puɔ i na a Satã ben.”

⁷¹A Sumõ Isikaryɔtɩ bie Judasɩ u yele a le, a-na-i a mune u na saarĩ i a par-tuurbe pie-n’ayi yen subɔ, ĩ ulɔ nɔɔ de a Jeeju a juu.

Jã 7

¹A ala na tɔl baar, a Jeeju yuɔɔ na a Galile wɛr, ĩ golo a Jude wɛr bara, a-na-i a Jufisɩ nɩ-bere buɔɔ na ba kú u.

²Ĩ-ce a Jufisɩ Sɛɛr fetɩ daar pɛl’ã,

³a Jeeju yɛɛr yel u: “Yi a ka ĩ cen a Jude a mune a fu par-tuurbe na mi tuɔ nye a tumɔ ala fu na maala.

⁴A-na-i a nure ĩ buɔɔ ba bõw u a jiir a jaa, u maa sɔɔɔ tunɔ a u tumɔ wa. A mune fu na maala a yele ala, miil’ĩ a fu mĩe a nibe ba jaa nye fu.”

⁵A-na-i a u yɛɛr mĩe ma dãa sɔw a u ben wa.

⁶Ala-ĩ-sɔ a Jeeju yel ba: “A ĩ daar ma ta sɛr wa, ĩ a nyumi, a daar a jaa sɛw na a nyi jie.

⁷A nibe ma tuɔɔ 'laara nyi wa, ĩ-ce a maa, ba 'laar ma na a-na-i ĩ miil ba na áa ba tumɔ i na tũ-faar.

⁸A nyumi, nyí cen a fetɩ jie. Maa cere a una fetɩ jie wa, a-na-i a ĩ daar ma ta sɛr wa.”

⁹A le u yel ba ĩ cãa je a Galile.

- ¹⁰ Ì-ḱe a mune a Jeeju yeeer na cen a feti jie baar, u mi tu na soolĩ cen, a nure ma nye u wa.
- ¹¹ A Jufisi ni-bere buɔɔ u na a feti jie sooro nu: “Nyune u be?”
- ¹² A ni-yaw búɔ na taa a u une. A nmeɛ yele na a u i na ni-son, a nmeɛ ma sow wa i yele a u bele na a nibe.
- ¹³ Ì-ḱe nure ma dāa 'lara yere a u yerĩ a yire cāa puɔ wa, a-na-i a ba jaa jɔɔ na a Jufisi ni-bere dābĩe.
- ¹⁴ A feti bibie po na jē taa, a Jeeju kpe a Naanmun puor-yir kpēe puɔ nyɔw i jaana a nibe.
- ¹⁵ A nuɔr ko na a Jufisi a ba sooro taa: “Mune a daba na i i bōw a sebe a le, a ulɔ na ma mi dāa pɔw a jaanfu wa?”
- ¹⁶ A Jeeju yel ba: “A ala i na jaana a nibe ma yi a i jie wa, i-ḱe a yi na a ulɔ na tū ma jie.
- ¹⁷ Ā ala i i a nure sow na maala a Naanmun pu-tierũ, u na bōw na a i jaanfu yifu jie, a ala i i a Naanmun jie a yi mu maa i yere a i mĩe yerĩsi.
- ¹⁸ A ulɔ na yere a u mĩe yerĩsi, a u mĩe yuor u buɔɔ, i-ḱe a ulɔ na buɔɔ a ulɔ na tū u yuor u yire, ulɔ i i a yel-mĩe subɔ; belĩfu ma be a u jie wa.
- ¹⁹ A Mowisi ma dāa ku nyi a Naanmun yer-kpen wa mu? Ì-ḱe nure kāw a nyi puɔ ma jɔɔ a ana yer-kpen wa. Bō une nyi buɔɔ nyi kú ma?”
- ²⁰ A nibe yel u: “Kōtɔn tere fu na! Ala i buɔɔ u kú fu?”
- ²¹ A Jeeju yel ba: “Tun bō-yen taw i maal i a nuɔr ko nyi nyi jaa.
- ²² A Mowisi ku nyi na a yuɔr nmaafu jibaa (i aa bōw yi a Mowisi jie wa, a nyi sãa-kunbɔ jie a yi). Ala-i-sɔ nyi ma sow na i maal, a ala i saarĩ i a bibi-ciiraa dayen u.
- ²³ A ala i i nyi ma nmaa na a bibile a yuɔr a bibi-ciiraa dayen a mune nyi kō wa sãw a Mowisi yer-kpen wa, bō une nyi nye a suur yōw ma a-na-i i kpeme na nure a daadaa a bibi-ciiraa dayen?
- ²⁴ Nyi taa guoro a nure ben tuure ni a ala a mimir na nye wa, i-ḱe nyi i a nyi guorfu a tor dēdē.”
- ²⁵ A Jerujalem nibe nmeɛ sooro na taa: “Aa i a daba na ba buɔɔ ba kú wa?
- ²⁶ Ī nye, u bar'ā nyāa i yere, i a nure ma yel u bom wa. Á i a si ni-dierbe bōw na bōw ka ulɔ i surĩ i a Kirisi mu?
- ²⁷ Ì-ḱe a daba na, si bōw na a u yifu jie, i a Kirisi i wa wa, nure kō bōw a jie u na yi wa.”

²⁸A mune a Jeeju na jaana a nibe a Naaɲmun puor-yir kpɛɛ puɔ, u yɛr'ã nɪ kpɛw yel: "Nyɪ bɔw ma na ɪ mɪ bɔw a jie ɪ na yi, ɪ-ce maa wa nɪ a ɪ mɛ yuor wa. A ulɔ na tũ ma ɪ na Yel-mɛ Subɔ, ɪ a nyumɪ, nyaa bɔw u wa.

²⁹A maa, ɪ bɔw u na, a-na-ɪ a u jie ɪ yi ɪ wa, ɪ a ulɔ ɪ tũ ma."

³⁰A be jie, ba dɔa na buɔɔ ba nyɔw u, ɪ-ce nure ma ir nuu sur'ɪ u wa, a-na-ɪ a u daar ma dɔa ta ser wa.

³¹ɪ-ce a nibe puɔ, yaw jie sow na de u ɪ yele: "A Kirisi ɪ wa wa, u na maal'ã a nɔ-kofu tumɔ a gɔw a ala a daba na na maal mu?"

³²A Farisɪ nibe wɔ na a ala a nibe na búɔ taa a Jeeju une, ala-ɪ-so a bala nɪ a baarlo-nɪ-bere tũ a parsɔdiele a ba nyɔw a Jeeju.

³³A Jeeju yel: "Fũ tew ɪ na cɔa be nɪ nyɪ, ɪ naa ɪ lieb cen a ulɔ na tũ ma sɛ.

³⁴Nyɪ nɔɔ buɔɔ ma na ɪ-ce nyɪ kɔ nye ma wa, a-na-ɪ nyaa tuɔɔ wɛɛɛ a jie ulɔ ɪ nɔɔ beree wa."

³⁵Á Jufisɪ sooro taa: "Nyɪne u na cen a sɪ kɔ nye u wa? U na cen'ã a Gɛɛkɪ ten ala puɔ a Jufisɪ na be na u jaana a Gɛɛkɪ nibe a be mu?

³⁶A yɛr'ɪ na par ɪ na bɔ u na yel: Nyɪ nɔɔ buɔɔ ma na, ɪ-ɛɛ nyɪ kɔ nye ma wa, a-na-ɪ nyaa tuɔɔ wɛɛɛ a jie ulɔ ɪ nɔɔ beree wa?"

³⁷A fetɪ bibi-baaraa dayen na ɪ a bibir kpɛɛ, a Jeeju ir'ã uraa ɪ yɛr'ɪ kpɛw yel: "A ala ɪ ɪ kũɔ-nyuur nyɔw na nure, ú wa a ɪ sɛ na nyu.

³⁸A mune a Naaɲmun Sebe na yel, a ulɔ na sow de ma, a baafu kũɔ wilwil na jɔɔ na yire a u pũɔ a kũɔ bunaa kaar'ɪ."

³⁹U yel'ã a le a Naaɲmun Siɛ une a bala na sow de u nɔɔ pɔwɔɔ. A una daar'ãa puɔ, a Naaɲmun Siɛ ma dɔa wa ser wa, a-na-ɪ a Naaɲmun ma dɔa miil'ɪ a Jeeju yo-yifu ser wa.

⁴⁰A le a nibe na wɔ a ana yɛr'ɪsɪ baar, a nuɲmɛɛ a ba puɔ yel'ã: "A daba na sur'ɪ na ɪ a Naaɲmun yɛr-hiere ulɔ u na pul'ɪ nɪ sɪ."

⁴¹A nuɲmɛɛ yel: "A ulɔ ɪ ɪ a Kirisi." ɪ-ce a nuɲmɛɛ yel'ã: "A Kirisi na tuɔ na yi a Galile mu?

⁴²Aa yel a Naaɲmun Sebe puɔ áa Kirisi na ɪ na a jamana Davitɪ bal par nure wa? Á u na yi na a Betlɛm, na ɪ a jie ulɔ a Davitɪ na dɔa be wa?"

⁴³A le, a nibe ɲma na kpee kpee a u une.

⁴⁴A nuɲmɛɛ dɔa buɔɔ ba nyɔw u, ɪ-ce nure ma ir nuu sur'ɪ u wa.

⁴⁵A parsɔdiele le lieb'ã cen a baar-lo-nɪ-bere nɪ a Farisɪ nibe sɛ, a ba soor ba: "Bɔ une nyaa nyɔw u wa nɪ wa?"

⁴⁶A parsɔdiele yel: "Nure ma dɔa yɛr yɛr'ɪ a mune a daba na na yɛɛ wa."

- ⁴⁷A Farisi nibe soor ba: “A nyumi mi, nyi mi sow na u belĩ nyi pow mu?”
- ⁴⁸Nyi nye na nure kãw a ni-dierbe sãw mu a Farisi nibe sãw na sow a u ben mu?
- ⁴⁹ĩ-ce a nibe na, baa bõw a Mowisi yer-kpen wa, ba i na a nibe bala ba na po yõw.”
- ⁵⁰A Farisi nibe yen subo na di a Nikodẽ na dãa cen na nye a Jeeju yel ba na:
- ⁵¹“A si yer-kpen ku si na sor a si na tuo yõw nure yerĩ, i a ala ma i si de na nĩ cel wõ a u yerĩ bõw ni a ala u na maala wa mu?”
- ⁵²A ba yel u: “A fũu mi, a Galile nure fu mi i mu? Bõw 'lo nye! Fu na bõw ka a Naanmun yer-hierbe puo, bõ-yen kãw ma dãa yi a Galile wa.”
- [⁵³ĩ a le, ba jaa wel'ã kule a ba yie.

Jã 8

- ¹ĩ-ce a Jeeju cen a Olivi-tur tãw juu.
- ²A le a bio na vie, a Jeeju le cen'ã a Naanmun puor-yir kpẽe puo a dũ'wulĩ baaraa, a nibe ba jaa wi a u sã, u je i jaana ba.
- ³ĩ a yer-kpen-bocoboc ni a Farisi nibe wi ni na pow ba na nye u gã ni daba a ba nyow. Ba yõw u na u uraa a nibe ba jaa nii-sow,
- ⁴i a ba yel a Jeeju: “Jãjaana, si nyow na a pow naa a gã-ta-burbur puo.
- ⁵A Mowisi yel si na a u yer-kpen puo á si lob a pow-le ni kusie kú. ĩ a fũu, bõ fu tere ye?”
- ⁶Ba yel'ã a le buoro ba bur'ĩ a Jeeju, a mune ba na tuoro nyere yer-fãa yõw u. ĩ-ce a Jeeju gũu na nyure a tene ni a u nubir.
- ⁷ĩ a mune ba na cãa sooro u, u ir'ã i yel ba: “A ala i i nure be na ka a nyi puo i ma maal fãa wa, ú de nĩ lob'ĩ a pow a kusir”,
- ⁸ĩ na u le gũu nyure a tene ni a nubir.
- ⁹ĩ a le ba na wõ a una yer-bir, a ni-bere de na nĩ yire bõ-yene-yene wa ta ni a nibe ba jaa, i ce a Jeeju bar u yẽ, ni a pow na cãa uraa a be.
- ¹⁰A le, a Jeeju ir'ã soor a pow: “Nyune ba be? Nure ma yõw fu yerĩ wa mu?”
- ¹¹A pow yel u: “Ni-kpẽe, nure ma yõw ma yerĩ wa.” A Jeeju yel u: “A maa mi, maa mi yõw fu yerĩ wa. Fu na tuo na cen, i taa loo maala fãa wa.”]
- ¹²A Jeeju le yer'ã a yerĩ ku a nibe yel: “Maa i i a tẽw puo cãa. A ulo na tuure ma kã cere a libe puo fũ wa, i-ce u na tere na a baafu cãa.”
- ¹³A Farisi nibe yel u: “Fu mĩe puo fu yere yõw, ala-ĩ-so a ala fu na mana ma tere par wa.”

- ¹⁴A Jeeju yel ba: “A ala ñ saarñ i a ñ mñe puɔ ñ yere yɔɔɔ, a ala ñ na mana tere na par, a-na-ɪ ñ bɔw na a jie ñ na yi ñ wa, ni a jie ñ na cere. Ñ-ce a nyumi, nyaa bɔw a jie ñ na yi ñ wa, ni a jie ñ na cere wa.
- ¹⁵A nyumi, nibe tierñsi nyi guoro ni a yerñsi, ñ a maa, maa guoro nire yerñ wa.
- ¹⁶Ñ-ce a maa wa guoro nire yerñ, a ñ guorfu na tor’ã dẽdẽ, a-na-ɪ maa be ñ yẽ wa, ñ-ce a ñ Sãa na tũ ma be ni ma na.
- ¹⁷A seb’ã a nyi yer-kpen puɔ áa ala ñ i nibe ayi man’ã a yerñ, áa tere na par.
- ¹⁸A maa, ñ yere na yɔɔɔ a ñ mñe, ñ a ñ Sãa na tũ ma, ni yere na yɔɔɔ ma.”
- ¹⁹A ba soor u: “Nyine a fu Sãa be?” U yel ba: “Nyaa bɔw a maa ni a ñ Sãa wa. A ala ñ i nyi dãa na bɔw ma, nyi naa ni bɔw na a ñ Sãa.”
- ²⁰A Jeeju yer’ã a ana yerñsi a libie yɔwfu jie par, be a Naanmin puor-yir kpẽe puɔ, ñ-ce nire ma nyɔw u wa, a-na-ɪ a u daar ma ta ser wa.
- ²¹A Jeeju le yel ba na: “Ñ cere na ñ nyi nɔɔ buɔɔ ma na, ñ-ce nyi na kpi ni na a nyi maal-faar. A jie ulɔ ñ na cere, nyaa tuɔɔ wiere a be wa.”
- ²²A be jie, a Jufisi sooro na taa: “U na kú na a u mñe mu? A-na-ɪ u yel’ã á saa tuɔɔ cere a jie u na cere wa.”
- ²³A Jeeju yel ba: “A nyumi, ka tẽw puɔ nyi yi, ñ-ce a maa, sa'llon ñ yi. A nyumi, nyi i na a tẽw naa nibe, ñ-ce a maa, maa i a tẽw naa nire wa.
- ²⁴Ala-ñ-sɔ ñ yel nyi a nyi na kpi ni na a nyi maal-faar, a-na-ɪ a ala ñ i nyaa sɔw á maa ñ i a ulɔ ñ na i wa, nyi na kpi ni na a nyi maal-faar.”
- ²⁵A ba soor u: “Ala fu i?” A Jeeju yel ba: “Ñ i na a ulɔ ñ na dãa yel nyi a korñ-ce.
- ²⁶Ñ tere na yele yaw na yer ñ guor a nyi ne. Ñ-ce a ulɔ na tũ ma i na Yel-mñe Subɔ, ñ a ala ñ na yere kuro a nibe a ka a tẽw puɔ i na a ala tew ñ na wõ a u jie.”
- ²⁷Ñ a Jufisi ma dãa bɔw ka a Sãa ne a Jeeju yere ba wa.
- ²⁸Ala-ñ-sɔ a Jeeju yel ba: “A daar ulɔ nyi nɔɔ jewre a Nibe Bie duoro ni, ala nyi na bɔw ka a maa ñ i a ulɔ ñ na i. Nyi na ni bɔw na á maa maala bom ñ yẽ wa, ñ-ce a ala a Sãa na man ma, ala tew ñ yere.
- ²⁹A ulɔ na tũ ma be ni ma na. 'Waa bar ma ñ yẽ wa, a-na-ɪ a daar a jaa ñ maala na a ala na numɔ u.”
- ³⁰A mune a Jeeju na yere a le, yaw jie sɔw na de u.
- ³¹A Jeeju yel’ã a Jufisi bala na dãa sɔw de u: “A ala ñ i nyi suñ na jɔɔ a ñ yerñsi, nyi na suñ na i a ñ par-tuurbe.
- ³²Nyi na bɔw na a yel-mñe ñ a una yel-mñe na 'lor nyi na bar a nyi sɔ nyi mñe.”

- ³³ Æ ba yel: “Sɪ ɪ na a Aburaham bal par bibiir; saa dāa ɪ nɹɛ kǎw gbāgbaar wa. Ì mɹɛ fu ɪ Ì yel a sɪ na sɔ na sɪ mīɛ?”
- ³⁴ A Jeeju yel ba: “Yel-mīɛ Ì yele nyɪ, a nɹɛ lɛ na maala a fāa, ɪ ɪ na a maal-fāa gbāgbaa.
- ³⁵ Ì a gbāgbaa ma tɛɛ jaajie a yir deme sōw a daar a jaa wa, Ì a yir bie, ulɔ tɛɛ na a jaajie a daar a jaa.
- ³⁶ Ala-Ì-sɔ, a ala Ì ɪ a Bie 'lor nyɪ na bar, nyɪ na sɔ na nyɪ mīɛ sɹɛ jaa.
- ³⁷ Ì bōw na bōw ka nyɪ ɪ na a Aburaham bal par bibiir, Ì-cɛ nyɪ buɔɔ na nyɪ kú ma, a-na-ɪ nyaa sɔw a Ì jaanfu wa.
- ³⁸ A maa, Ì y'ɛɛ na a ala Ì na nyɛ a Ì Sāa sē, Ì-cɛ a nyumɪ, a ala nyɪ na wō a nyɪ sāa jie, ala nyɪ maala.”
- ³⁹ A ba yel a Jeeju: “Aburaham Ì ɪ a sɪ sāa.” U yel ba: “A ala Ì ɪ a Aburaham bibiir nyɪ dāa ɪ, nyɪ naa maala na a tū-bie ala ɪ na dāa maal.
- ⁴⁰ Ì-cɛ nyɪ ɛɛ na buɔɔ nyɪ kú ma, a maa na yel nyɪ a yel-mīɛ ala Ì na wō a Naaɲmun jie. Á Aburaham ma dāa maal a lɛ wa.
- ⁴¹ A nyɪ sāa tū-bie nyɪ maala.” A ba yel ɪ: “Saa ɪ sēsē-biir wa; sāa bō-y'en tɛw sɪ tɛɛ, a Naaɲmun ɪ.”
- ⁴² A Jeeju yel ba: “A ala Ì dāa ɪ a Naaɲmun Ì sɹɪ ɪ a nyɪ Sāa, nyɪ naa nu ma na, a-na-ɪ a Naaɲmun jie Ì yɪ Ì wa. Maa wa nɪ a Ì mīɛ yuor wa, ulɔ Ì tū ma.
- ⁴³ Bō ɪnɛ nyaa bōw a Ì y'ɛɹɪsɪ par wa? A-na-ɪ nyaa tuɔɔ bōwnɔ a Ì tɛɹũ gber wa.
- ⁴⁴ A nyɪ sāa ɪ na a Satā, Ì nyɪ mɪ buɔɔ na nyɪ maal a nyɪ sāa pu-tɛɹũ. Wa nyɔw nɪ a korɪ-cɛ jaa, nɪ-kúɔ ɪ ɪ, Ì 'waa uraa a yel-mīɛ puɔ wa, a-na-ɪ yel-mīɛ ma be a ɪ jie wa. A ulɔ Ì wa ɲmaara a jiri, a ɪ wāa Ì be a lɛ, a-na-ɪ jir-ɲmara ɪ ɪ, Ì mɪ ɪ a jiri sāa.
- ⁴⁵ Ì-cɛ a maa, a yel-mīɛ Ì na yele nyɪ, ala-Ì-sɔ a nyaa sɔw de ma wa.
- ⁴⁶ Ala Ì be a nyɪ puɔ na tuɔ miil'Ì a ɪ yel-mīɛ á Ì maal'ā a fāa. Ì-cɛ a ala Ì ɪ a yel-mīɛ Ì yele, bō ɪnɛ nyaa sɔw a Ì y'ɛɹɪ wa?
- ⁴⁷ A nɹɛ ulɔ na ɪ a Naaɲmun ben ma cɛɛ na a Naaɲmun y'ɛɹɪ. Ì-cɛ a nyumɪ, nyaa cɛɛ wa, a-na-ɪ nyaa ɪ a Naaɲmun ben wa.”
- ⁴⁸ A Jufisɪ yel'ā a Jeeju: “Má yel-mīɛ sɪ yel a Samari nɹɛ fu ɪ, Ì a kōtɔn mɪ tɛɛ fu na!”
- ⁴⁹ A Jeeju yel ba: “Kōtɔn ma tɛɛ ma wa, Ì-cɛ a Ì Sāa Ì y'ɔɔɔ, Ì a nyɪ kpɛɛ ma.
- ⁵⁰ A maa, maa buɔɔ a Ì mīɛ yuor ɪ yire wa, Ì a bō-y'en be na be na buɔɔ a Ì yuor ɪ yire, Ì ulɔ mɪ ɪ a Yɛr-guoro.
- ⁵¹ Yel-mīɛ Ì yele nyɪ, a ala Ì ɪ a nɹɛ jɔɔ na a Ì y'ɛɹɪsɪ, 'waa be na kpi wa.”

⁵²A Jufisi yel u: “A yẽyẽrĩ, si pãa na bõw ka kõtɔn tere fu na. A-na-ı a Aburaham kpi na, a Naaɲmun yẽr-hierbe mı kpi, ı-ce a fu yel áa ala ı nure jɔɔ na a fu yẽrĩsı, a ıwaa be na kpi wa.

⁵³Fũu bẽrme gãw a si sãa Aburaham mu? U kpi na, a Naaɲmun yẽr-hierbe mı kpi, ı a fũu, ala fu tiẽr a fu ı?”

⁵⁴A Jeeju yel: “A ala ı a maa mĩe ı buɔɔ a yuor, a ı yo-bɔfu na ı na pɔɔ. ı a ulɔ na maala a ı yuor u yire ı na a ı Sãa, a ulɔ nyı na yel áa nyı Naaɲmun u.

⁵⁵ı-ce nyaa bõw u wa, ı a maa, ı bõw u na. A maa ı yel á maa bõw u wa, ı na mı ı na jir-ɲmara a nyı kaarĩ, ı-ce ı bõw u na ı mı jɔɔ a u yẽrĩsı.

⁵⁶A nyı sãa Aburaham dãa na cule a mune u na tiere a u na nye na a ı bibir. U nye u na, a nũɔ nyɔw u.”

⁵⁷A Jufisi yel u: “Faa mı pɔw yomo ljaayi nı pie ser wa, ı yel a fu nye na a Aburaham?”

⁵⁸A Jeeju yel ba: “Yel-mĩe ı yele nyı, a le ba na ma dãa dɔw a Aburaham ser wa, a maa, ı be na be.”

⁵⁹A be jie, ba woor’ã kubie buɔɔ ba lɔb’ı u, ı-ce a Jeeju sɔɔlı na yi a Naaɲmun puor-yir kpẽe puɔ cen.

Jã 9

¹A le a Jeeju na tolɔ, u nye na jõw ba na dɔw nı a le.

²A par-tuurbe soor a Jeeju: “Jãjaana, ala ı maal a fãa a ba dɔw a daba na u ı a jõw? A u dɔɔrɔ u, mu a ulɔ mĩe u?”

³A Jeeju yel ba: “Aa ı ulɔ ı maal a fãa wa, aa mı yi a u dɔɔrɔ jie wa, ı-ce u jõw na a le a mune a na saa a nibe na tuɔ nye a Naaɲmun tũ-bie.

⁴A le a motõw na cãa caara, a sew na a si na tunɔ a ulɔ na tũ ma tumɔ. A tısɔw tara na a nure ma tuɔɔ tunɔ tun wa.

⁵A le ı na cãa a tẽw puɔ, maa ı a tẽw puɔ cãa.”

⁶A mune u na yẽr a le baar, u cur’ã natẽer yõw a tana puɔ, ı nyaka a tana ala de bol a jõw mimie,

⁷ı yel u: “Cen na pew a fu nii-sɔw a Silowe kũɔ puulĩfu jie.” (A Silowe yuor par ı na “Tũfu.”) A daba cen’ã na pew a u nii-sɔw nyere lɛb waara nı.

⁸A u lãa-piẽlbe nı a bala na ma dãa nye u u je suɔɔ a yele sooro na taa: “Aa ı a daba na ı ma dãa je suɔɔ a yele wa?”

⁹A nuɲmẽe ma yel’ã á ulɔ u, ı-ce a nuɲmẽe ma yel á aa ı ulɔ u wa, á nı-wõ tar u. ı a jõw mĩe yele na: “Maa u.”

¹⁰A ba soor u: “Mune a fu mimie ı ı yuo?”

¹¹U yel ba: “A daba ulɔ ba na buɔɔ a Jeeju, ulɔ ɪ nyaka a tana bol ma a mimie, ɪ yel ma á ɪ cen a Silowe kɔɔ puulɪfu jie na pɛw a nii-sɔw, ɪ cen na pɛw, a ɪ mimie yuo.”

¹²A ba soor u: “Nyɛnɛ a daba ulɔ be?” U yel ba: “Maa bɔw wa.”

¹³Ba taw na a daba ulɔ na dɔa jɔw cen ɪ a Farɪsɪ nɪɛ jie,

¹⁴a-na-ɪ a bibir ulɔ a Jeeju na nyaka a tana yuo nɪ u a mimie ɪ na a bibi-ciiraa dayen.

¹⁵A Farɪsɪ nɪɛ mɪ sooro na a jɔw a mɛnɛ u na ɪ ɪ nyere, u yel ba: “Tana u bol ma a mimie ɪ pɛw bar ɪ nyere.”

¹⁶A lɛ, a Farɪsɪ nɪɛ ɲmɛɛ yel’á: “A una subɔ na maal a lɛ, ‘waa yi a Naaɲmun jie wa, a-na-ɪ ‘waa sɔmɔ a bibi-ciiraa wa.” ɪ a ɲmɛɛ yele na: “Mɛnɛ a nɪ-fáa na tuɔ maal a nɔ-kofu tumɔ a nɔhɔ?” ɪ a baa dɔa ɪ nɔ-bɔ-y’en wa.

¹⁷Ba lɛ bɔw na soor a jɔw: “A fɔv, ala fu tɛr a u ɪ? A-na-ɪ a fu mimie u yuo.” U yel ba: “U ɪ na a Naaɲmun y’er-hiere.”

¹⁸A Jufɪsɪ ma sɔw a jɔw u dɔa ɪ ɪ wa nyere wa, ala-ɪ-sɔ a ba buɔɔ a u dɔɔrɔɔ soor:

¹⁹“A nyɪ bie nɪ a naa mu? A jɔw nyɪ suɪ dɔw u mu? ɪ mɛnɛ u ɪ ɪ nyere a y’ɛy’erɪ?”

²⁰A u dɔɔrɔɔ yel: “Sɪ bɔw ka u ɪ na a sɪ bie suɛ jaa, a sɪ mɪ dɔw u u ɪ a jɔw,

²¹ɪ-ce a mɛnɛ u na ɪ ɪ nyere a y’ɛy’erɪ na, saa bɔw wa. Saa mɪ bɔw a ulɔ na yuo u a mimie wa. Nyɪ soor u, ‘waa ɪ bibile wa, a ulɔ mɛnɛ na man nyɪ na.”

²²A u dɔɔrɔɔ yel’á a lɛ a-na-ɪ ba jɔɔ na a Jufɪsɪ dɔbɛ. A Jufɪsɪ dɔa na man taa áa nɛ ɪ wa yel áa Jeeju ɪ na a Kirisi, á ba na diw u na bar a ba puorfu yir.

²³Ala-ɪ-sɔ a u dɔɔrɔɔ yel á ‘waa ɪ bibile wa, á ba soor a ulɔ mɛnɛ.

²⁴A lɛ a na be, a Farɪsɪ nɪɛ lɛ buɔɔ’á a daba na dɔa ɪ a jɔw gbɛɛ ayi puɔ ɪ yel u: “Yel yel-mɛnɛ a Naaɲmun nii-sɔw, a-na-ɪ a sumɪ, sɪ bɔw ka a una daba ɪ na nɪ-fáa.”

²⁵U yel ba: “A ala ɪ ɪ nɪ-fáa u ɪ, maa bɔw wa. Bɔ-bɔ-y’en tɛw ɪ bɔw: jɔw ɪ dɔa ɪ, ɪ-ce y’ɛy’erɪ na, ɪ nyere na.”

²⁶A ba soor u: “Bɔ u maal fu? Mɛnɛ u ɪ ɪ yuo fu a mimie?”

²⁷U yel ba: “ɪ dɔa na man ku nyɪ, ɪ nyaa eel ma wa. Bɔ nyɪ buɔɔ nyɪ lɛ wɔ ɪ nɪ? A nyumɪ mɪ, nyɪ mɪ buɔɔ na nyɪ lɛb ɪ a u par-tuurbe mu?”

²⁸A ba tuɔ u ɪ yele: “Fɔv ɪ a una daba naa par-tuure, ɪ-ce a sumɪ, Mowisi par-tuurbe sɪ ɪ.

²⁹Sɪ bɔw ka a Naaɲmun dɔa na y’erɪ a Mowisi ɪ-ce a daba ulɔ, saa bɔw a jie u na yi wa.”

³⁰A daba yel ba: “A ko ma na nuɔr nyɪ na ma bɔw a u yifu jie wa, ɪ-ɛɛ u yuo ma na a mimie.

- ³¹Si bõw ka a Naanmun maa cel a ni-faar wa, ï-ce a nure le na jorɔ u ï maala a u pu-tierũ, ulɔ u ma cel.
- ³²Wa nyɔw ni a tẽkorĩ, nure ma dãa wõ a ba yel a ba yuo na a nure ba na dɔw u i a jõw mimie wa.
- ³³A ala ï i a daba ulɔ ma dãa yi a Naanmun jie wa, 'waa tuɔɔ maala bom kãw wa."
- ³⁴A Farisi nibe yel u: "Wa nyɔw ni a fu dɔwfu daar, maal-fãa puɔ fu be. Mune a i a fu buɔɔ fu jaan si bom?" Ì na ba diw u bar a ba sõw.
- ³⁵A Jeeju wõ na a ba diw u na bar a ba sõw, ï bɔ u soor: "Fu tere na yõw-nyãa a Nibe Bie jie mu?"
- ³⁶A daba yel a Jeeju: "Ni-kpẽe, yel ma a subɔ ulɔ u na i, ï na tuɔ tere ni u a yõw-nyãa."
- ³⁷À Jeeju yel u: "Fu nye u na; ulɔ ï yere ni fu a yẽyẽrĩ na."
- ³⁸A daba yel: "Ni-kpẽe, ï sɔw na," ï gburĩ a dume puor u.
- ³⁹A Jeeju yel: "Yerĩ guorfɔ une ï wa a ka a tẽw puɔ, a mune a bala na jõw na tuɔ nyere, ï-ce a bala na nyere na lieb i a jɔn."
- ⁴⁰A Farisi nibe nmee na dãa be ni u wõ na a ala u na yer ï soor u: "A sumi mi, jɔn si mi i mu?"
- ⁴¹A Jeeju yel ba: "A ala ï i jɔn nyi dãa i, nyi kɔɔ tere cefɔ jie wa, ï-ce a mune nyi na yel a nyi nyere na, a nyi fãa cãa na be a nyi jie."

Jã 10

- ¹"Yel-mĩe ï yele nyi, a ulɔ na maa kpɛ a piir jaw puɔ ni a dõdɔr wa, ï ma do ni a dacin juu, a una subɔ naa i na nyanyuur ni ni-bier.
- ²Ì a ulɔ na ma kpɛ ni a dõdɔrĩ, ulɔ ï i a piir dɔ-cunaa.
- ³A dõdɔr-gure ma yuo u na a pan, a piir ma wõ a u kɔkur, ï u buɔɔ a u piir yoe a ba tuure u yire ni a yẽw.
- ⁴A mune u na kpa a u piir ba jaa yi ni, u ma de na nĩe a ba tuure u, a-na-i ba bõw na a u kɔkur.
- ⁵Ba kɔ tu a saana wa, ï-ce bã na ẽe na jɔ jãa ni u, a-na-i baa bõw a sãanba kɔkie wa."
- ⁶A Jeeju lɔb'ã a sukpa ulɔ ku ba, ï baa bõw a ala u na yere ba par wa.
- ⁷A Jeeju le yel ba: "Yel-mĩe ï yele nyi, maa ï i a piir dõdɔr nuɔr.
- ⁸A bala ba jaa na dãa de ma a nĩe wa i na nyanyube ni ni-bebe, ï a piir ma dãa sɔw cel ba wa.

⁹Maa ï ı a dōdōr nuor. A nıre ulō na kpēere ni a dōdōr ulō, u na nye na a faafu. U na kpē na ï yi, ï u na pōw na a bō-duraa.

¹⁰A nyanyuur ma wa na a jufu ni a kúfu ni a sǎwfu une tēw. A maa, ï wa na a nıbe na tuō pōw a baafu, ï a baafu ulō na yō ba.

¹¹“Maa ï ı a dō-cun-son. A dō-cun-son sōw na na kpi a u piir une.

¹²A ulō na tunō a libie tun, ıwaa ı a dō-cunaa ulō na sō a piir wa. Ala-ı-sō a ulō ï wa nye a nyaanyiir u waara, u ma bar’ā a piir ï jo, a nyaanyiir ma yēyelı ba bar ï nyōōr a ŋmēē.

¹³U ma jo na a le, a-na-ı libie tun u tunō ï a piir ben ma ba u wa.

¹⁴⁻¹⁵Maa ï ı a dō-cun-son. A mune ï na bōw a ï Sāa ï a ï Sāa mi bōw ma, a le ï mi bōw a ï piir a ba mi bōw ma, ï ï sōw na na kpi a ba une.

¹⁶İ mi tere na piir ŋmēē na ma be a jaw na puō wa. A sew na ï na kpa ba wa ni; ba na cele na a ï kōkur ï a ba jaa nōō ı na a dū-bō-y’en ï mi tere a dō-cun-bō-y’en.

¹⁷“A ï Sāa nu ma na a-na-ı ï sōw na na kpi, ï na le tuō ir de a ï baafu.

¹⁸Nıre ma faara u a ï jie wa, ı-ce maa mīē ï sōw na kpi. İ tere na a tuōfu na kpi a ï mīē; ï mi le tere na a tuōfu na le ir de a ï baafu. A ala ï ı a ala a ï Sāa na yōw ma a ï maal.”

¹⁹A ana y’erısi une, a Jufisi le y’ere na kpee kpee.

²⁰A yaw jie a ba puō yele na: “Kōtōn tere u na. U yaara na! Bō ï ı a nyi cele u?”

²¹A ŋmēē yele: “A y’erısi na ma ı kōtōn-ire y’erısi wa. A kōtōn na tuō na yuo jōw mimie mu?”

²²A ı na a ıwuon, a ba maala a Naanmun puor-yir kpēē pōlfu feti a Jerujalem.

²³A Jeeju yuōō na a Salumō jēberı puō be a Naanmun puor-yir kpēē,

²⁴a Jufisi tiw kolı u ï sooro u: “A baalıfu na fu na yōw sı, dabor a nōō baar? A ala ï ı fıu ï ı a Kirisi, yel ku sı cāa puō.”

²⁵A Jeeju yel ba: “İ yel’ā ku nyi, ï nyaa sōw wa. A tumō ala ï na maala ni a ï Sāa yuor, ala ï miile a ï yel-mīē,

²⁶ı-ce nyaa sōw wa, a-na-ı nyaa be a ï piir puō wa.

²⁷A ï piir ma wō na a ï kōkur, ï bōw ba, a ba tuure ma.

²⁸İ kurō ba na a baa-kō-tēw ï baa be na kpi wa, ï nıre ma faara ba a ï nuumi wa.

²⁹A ala a ï Sāa na ku ma gāw na a yele a jaa, ï nıre kō tuō faa bom a ï Sāa nuumi wa.

³⁰A maa ni a ï Sāa ı na bō-y’en.”

³¹A Jufisi le woor’ā a kubie buōō ba lob u,

³²a Jeeju yel ba: “Í maal’ã a tũ-sono yaw miil’ĩ nyi ni a ĩ Sãa fãw. Tun buor une nyi buorɔ nyi lɔb ma ni a kubie kú?”

³³A Jufisi yel u: “Aa ɪ tun son une si lɔbɔ fu wa, ĩ-ce a Naaɲmun fu na kperɛ une u, a-na-ɪ a fũu na ɪ a nɛɛ, fu buorɔ na ba de fu a fu ɪ Naaɲmun.”

³⁴A Jeeju yel ba: “A nyi y’er-kpen puɔ, a Naaɲmun ma yel á ‘Nyi ɪ na a naaɲmunsɪ’ wa mu?”

³⁵A bala u na buɔɔ a naaɲmunsɪ ɪ na a nɛɛ bala na pow a u y’erĩ, ĩ si bõw ka a Naaɲmun Sebe y’erĩsɪ ma tuorɔ ure jiri wa.

³⁶Í a maa a Sãa na vel ir tũ a ka a tẽw puɔ, a maa yel áa Naaɲmun Bie ĩ ɪ, bõ une nyi yel áa Naaɲmun ĩ kperɛ?

³⁷A maa ma maala a ĩ Sãa tumɔ wa, nyi taa sow a ĩ ben wa.

³⁸Í-ce a ala ĩ ɪ ĩ maala na a ĩ Sãa tumɔ, a nyumi ma saarĩ sow a maa mĩɛ wa, ĩ nyí sow a tumɔ ala une, a mine a nyi na tuɔ bõw bõw ka a ĩ Sãa be na a ĩ pũɔ, ĩ mi be a ĩ Sãa pũɔ.”

³⁹A le, a Jufisi le buorɔ na ba nyow u, ĩ-ce u cen’ã ĩ ce ba bar.

⁴⁰A Jeeju le cen’ã a Jurdẽ man gaan, ta a jie ulɔ a Jã na dãa murɔ a nɛɛ a kũɔ a korĩ-ce. U je na a be,

⁴¹a ni-yaw wɪ a u sɛ na yele: “A Jã ma dãa maal nɔ-kofu tun kãw wa, ĩ-ce a ala a jaa u na yel a daba na une ɪ na yel-mĩɛ.”

⁴²Í a ni-yaw sow na de a Jeeju a be.

Jã 11

¹Daba dãa na be be na dɪ Lajaar ĩ ɪ wulĩ. U be na a Betani-tẽw na mi ɪ a Maaru ni a u yebe Marti tẽw.

²A Maaru ɪ na a ulɔ na dãa cir a kã-nyu-vɪlaa yõw a Ni-kpɛɛ Jeeju gbɛɛ puɔ, ĩ lieb a u jukɔbɔ fɔfɔ ni, ĩ a Lajaar ulɔ na ɪ a wulĩ ɪ na a u ye-daba.

³A Lajaar ye-pɔɔbɔ ayi bala tũ na nɛɛ u cen na yel a Jeeju: “Ni-kpɛɛ, a fu baraa ɪ na wulĩ.”

⁴A le a Jeeju na wõ a una y’erĩ, u yel’ã: “A wulĩ ulɔ ma kúɔ u wa, ĩ-ce a ɛɛ na ta u a le, na tuɔ miil’ĩ a Naaɲmun yo-yifu, ĩ mi maal a maa Naaɲmun Bie yuor u yi.”

⁵A Jeeju nu na a Marti ni a Maaru ni a ba ye-daba Lajaar.

⁶A le u na wõ a Lajaar wulĩ, u le cãa na maal bibie ayi a jie ulɔ u na be,

⁷ĩ pãa yel a u par-tuurbe: “Nyí ɪ a si lieb cen a Jude.”

⁸A u par-tuurbe yel u: “Jãjaana, aa ɪ a dayenĩ yẽyẽ na a Jufisi dãa buorɔ ba lɔb’ĩ fu a kusɛ kú wa? Í a fu le buorɔ fu lieb cen a be?”

- ⁹A Jeeju yel ba: “A bibir tere na a u motõw caarĩfu daar. A nure ã cere a motõw, 'waa nmeere gber wa a-na-ı a wier caarĩ u na.
- ¹⁰ĩ-ce a ala ã ı a tusow a nure cere u na nme na a gber, a-na-ı a cãa ma be a u jie wa.”
- ¹¹A mune u na yer a le baar, u yel ba na: “A si baraa Lajaar gur’ã ã-ce ã na cen’ã na sãw u.”
- ¹²A u par-tuurbe yel u: “Ni-kpẽẽ, a ulo ã gur, u na kpeme na.”
- ¹³A Jeeju buoro na u yel ba aa Lajaar kpi na ã-ce a par-tuurbe tier’ã beeka gũo son u yele ba.
- ¹⁴Ala-ĩ-so a Jeeju yel ba cãa puo: “A Lajaar kpi na,
- ¹⁵ĩ a nyi une a numo ma na ã na ma be be wa, a mune a nyi na tuo tere ni ma a yõw-nyãa. ĩ-ce nyi ı a si cen a u sã.”
- ¹⁶A le, a u par-tuure ulo ba na buolo a Toması (na mı dı a Yıb) yel’ã a u to deme: “Nyı ı a si mı cen na lãa kpi ni a si Ni-kpẽẽ!”
- ¹⁷A le a Jeeju na ta a be, u nye na bõw ka a maal’ã bibie anaan ba na ũu a Lajaar.
- ¹⁸ĩ a Betani ni a Jerujalem ma jãa ta wa, aa mı tara kilo ata wa,
- ¹⁹a Jufisi yaw wı a Martı ni a Maaru sã na yewre ba a ba ye-daba na kpi une.
- ²⁰A le a Martı na wõ aa Jeeju waara na, u yi na tuoro u, ã-ce a Maaru cãa je a be a yir.
- ²¹A Martı yel’ã a Jeeju: “Ni-kpẽẽ, a fũv dãa be ka, a ã ye-daba kãõ dãa kpi wa.
- ²²ĩ-ce a yẽyerĩ na, ã bõw ka a bom le fu na suoro a Naanmun jie u na ku fu na.”
- ²³A Jeeju yel u: “A fu ye-daba na ir’ã a kũu puo.”
- ²⁴A Martı yel a Jeeju: “ĩ bõw na bõw ka u na ir’ã a kũusı irfu daar a bibi-baaraa dayen.”
- ²⁵A Jeeju yel u: “Maa ã ı a kũu-puo-irfu ni a baafu subo. A ulo na yõw ma a nyãa, a ulo ã saarĩ kpi, u na cãa na tere a baafu.
- ²⁶ĩ a ulo na tere a baafu ã yõw ma a nyãa, kũu ma be na ta u wa. Fu sow na a ala mu?”
- ²⁷A Martı yel u: “Ni-kpẽẽ, ã sow na. ĩ sow na a fũv ã ı a Kirisi na ı a Naanmun Bie. Fũv ã ı a ulo na sew na wa a ka a tẽw puo.”
- ²⁸A le a Martı na yer a le baar, u le kul’ã a yir na buol a u ye-bile Maaru, na u bur yel u: “A Jãjaana wa na ã buolo fu.”
- ²⁹A le a Maaru na wõ a una yerĩ, u ir’ã fofow cen a Jeeju sã,
- ³⁰a-na-ı a Jeeju ma kpe a tẽw puo ser wa; a jie ulo a Martı na tuor’ĩ u u cãa uraa.

- ³¹A Jufisi bala na dāa lāa be nɪ a Maaru be a yir y'ewrɛ v, nyɛ v na v ir a fɔfɔw yire. Ala-ĩ-sɔ ba tuure v na, a-na-ɪ ba tɪɛr'ā beeka a yaa par v cere a kɔfɔ jie.
- ³²A lɛ a Maaru na ta a jie ulɔ a Jeeju na be, naa v nyɛ v, v lo na a v gbɛɛ pulɛɛ ɪ yel v: "Nɪ-kpɛɛ, a fūv dāa be ka, a ɪ yɛ-daba kɔɔ dāa kpi wa."
- ³³A lɛ a Jeeju na nyɛ v v kono, ɪ mɪ nyɛ a Jufisi bala na biɛl v a ba mɪ kono, ni-sɔbaa kpɛ v na, a tɪɛrɪsɪ dama v,
- ³⁴v soor ba: "Nyɛ nyɪ ũu v?" a ba yel v: "Nɪ-kpɛɛ, wa nyɛ a jie,"
- ³⁵a Jeeju kɔ.
- ³⁶Ala-ĩ-sɔ a Jufisi yele taa: "Nyɪ nyɛ a mɛnɛ v na dāa nu v!"
- ³⁷ĩ-cɛ a nuɲmɛɛ a ba sɔw yele na: "Aa ɪ ulɔ ɪ dāa yuo a jɔw mimie wa? U kɔɔ dāa tuɔ maal a Lajaar v kɔ kpi wa mu?"
- ³⁸A ni-sɔbaa lɛ nyurɪ na kpɛ a Jeeju, v cen a yaa par. A yaa ɪ na tāw bɔw, ɪ a ba pɔw kubir kpɛɛ a bɔw nuɔr.
- ³⁹A Jeeju yel: "Nyɪ bilɪ a kubir bar," a Martɪ na ɪ a ulɔ na kpi yɛ-pɔw yel a Jeeju: "Nɪ-kpɛɛ, v nyuure na a-na-ɪ bibie anaan nɪ a dɪnaa v na maal a yaa puɔ."
- ⁴⁰A Jeeju yel v: "Maa dāa yel fu a fūv tɛrɛ nɪ ma a yɔw-nyāa fu na nyɛ na a Naanɲmun yo-yifu wa mu?"
- ⁴¹A lɛ, ba bilɪ na a kubir, a Jeeju duɔ 'wuor a sa'llon ɪ yel: "Ĩ Sāa, fūv sɔ puorfu a mɛnɛ fu na cɛl a ɪ suɔrfu."
- ⁴²Ĩ bɔw ka fu ma cɛl'ā a ɪ suɔrfu a daar a jaa, ɪ-cɛ a bala na tiw kolɪ ma unɛ ɪ yele, a mɛnɛ a ba na tuɔ sɔw bɔw ka fūv ɪ tɔ ma."
- ⁴³A mɛnɛ a Jeeju na y'ɛr a lɛ baar, v buɔl'ā nɪ kpɛw: "Lajaar, wa yi!"
- ⁴⁴A kūu yi, a gbɛɛ nɪ a nur vilɪ pɔw nɪ a cɛcɛ-luursɪ ɪ a ba mɪ dāa lū a nii-sɔw pɔw nɪ a cɛcen. A Jeeju yel ba: "Nyɪ 'lor v bar v cen."
- ⁴⁵A Jufisi bala na dāa wɪ a Maaru sɛ ɪ nyɛ a ala a Jeeju na maal, a yaw jie yɔw v na nyāa,
- ⁴⁶ĩ-cɛ a nuɲmɛɛ a ba puɔ cen'ā a Farɪsɪ nɪbɛ jie na man ba a ala a Jeeju na maal.
- ⁴⁷A lɛ, a Farɪsɪ nɪbɛ nɪ a baar-lo-nɪ-bɛrɛ buɔl'ā a y'ɛr-guor-nɪ-bɛrɛ duo ɪ yel ba: "A daba na maala na a nɔ-kofu tū-yaw; bɔ sɪ na maal?"
- ⁴⁸A sumɪ bar v v maala a lɛ, a nɪbɛ ba jaa na sɔw na a v ben, ɪ a Orom nɪbɛ na wa na wɛl a sɪ ji-son nɪ a sɪ tɛw bar."
- ⁴⁹A y'en subɔ a ba puɔ na dɪ a Kayifi na ɪ a baar-lo-nɪ-kpɛɛ a una yuon naa puɔ yel ba na: "Nyaa bɔw bom wa!"

⁵⁰Nyaa tier bōw ka a ɪ na slɔn a nyɪ jie a nɪ-bō-y'en na kpi a nɪbe ba jaa unɛ, a tēw kō wel v jaa wa mu?"

⁵¹A ala v na yel ma yi a v mīɛ jie wa, ɪ-cɛ a-na-ɪ v ɪ na a baar-lo-nɪ-kpɛɛ a una yuon naa, ala-ɪ-sɔ a Naaɲmun pu-tierũ y'ɛrɪ v mana áa Jeeju na kpi na a Jufisɪ bal par v jaa unɛ.

⁵²Í aa ɪ a una bal par unɛ tɛw v wa, ɪ-cɛ v na kpi na a mɪnɛ v na mɪ kpaarĩ a Naaɲmun bibiir bala na yaarĩ, a ba bā taa ɪ bō-y'en.

⁵³Wa nyɔw nɪ a una bibir, a Jufisɪ goro na taa a Jeeju kúfu.

⁵⁴Ala-ɪ-sɔ a Jeeju maa lɛ cāa yɔ yi a Jufisɪ nii-sɔw wa, ɪ v cen'ā a tēw ulɔ puɔ na dɪ a Efarum na be a wɛkar nuɔr, lāa jɛ nɪ a v par-tuurbe a be.

⁵⁵A Jufisɪ Pakɪ fɛtɪ daar tara na, a nɪ-yaw yi a tē-bil puur ɪ cere a Jerujalɛm a ba mīɛ pɔlfu unɛ.

⁵⁶Ba buɔrɔ na a Jeeju, ɪ sooro taa a Naaɲmun puor-yir kpɛɛ puɔ: "Mɪnɛ nyɪ tier? U kō wa a fɛtɪ jie wa mu?"

⁵⁷Í-cɛ a baar-lo-nɪ-bɛɛ nɪ a Farisɪ nɪbe dāa na yel áa ala ɪ ɪ a nɪɛ bōw na a jie a Jeeju na be, á v sɛw na na yel a ba nyɔw v.

Jā 12

¹Bibie ayuɔb ɪ cɛ ɪ a Pakɪ fɛtɪ na ta, a Jeeju cen a Betani, na ɪ a jie a Lajaar ulɔ v na dāa ir a kūu puɔ na be.

²Ba maal'ā a dɪb ku v a be, a Martɪ ɪ a dɪb-poro, ɪ a Lajaar mɪ dāa na be a nɪbe bala puɔ na lāa jɛ a dɪb par nɪ a Jeeju.

³A Maaru de na a kã-nyu-vɫaa ba na buɔlɔ a naar na ma kpɛmɛ a dafu ɛ wa, wa nɪ cir yōw a Jeeju gbɛɛ puɔ ɪ fɔfɔ nɪ v a jukɔbɔ, a kãa nyuu de a yir v jaa.

⁴A Jeeju par-tuure y'en subɔ na dɪ a Judasɪ Isikaryɔtɪ, na ɪ a ulɔ nɔɔ diere v a juu yel'ā:

⁵"Bō ɪ ɪ a baa dāa de a kãa na da warbie ture ljaata na ba ku a nāw deme wa?"

⁶Waa yel a lɛ a-na-ɪ a nāw deme ben bá v na wa, ɪ-cɛ a-na-ɪ nyanyuur v ɪ, ɪ a mɪnɛ a na ɪ a ulɔ ɪ ma tɛɛ a libie wuɔ, v ma jure na a ala ba na y'ɔnɔ a be.

⁷Í-cɛ a Jeeju yel'ā: "Bar a pɔw jaa jom! Bar v v tɛɛɛ a kã-nyu-vɫaa na a ɪ ũufu bibir unɛ.

⁸Nyɪ na tɛɛ na a nāw deme a nyɪ sōw a daar a jaa, ɪ-cɛ a maa, nyaa tɛɛ ma a nyɪ sōw a daar a jaa wa."

⁹A Jufisɪ yaw jie wō na áa Jeeju be na a Betani, ɪ na ba cen. Í aa ɪ a Jeeju unɛ tɛw ba cen wa, ɪ-cɛ ba buɔrɔ na ba mɪ nye a Lajaar v na ir a kūu puɔ.

¹⁰Ala-ɪ-sɔ a baar-lo-nɪ-bɛɛ mɪ goro na taa a ba na mɪ kú na a Lajaar,

- 11 a-na-ı a ulɔ ɛnɛ a Jufisi yaw jie bara a baar-lo-ni-bere sɔr ɪ yɔɔɔ a Jeeju nyãa.
- 12 A divie bio, a ni-yaw bala na wɪ a feti jie wɔ na áa Jeeju tara na be a Jerujalem.
- 13 A le, ba bel'ã a pã-bie tur vɛɛ na ba yi tuoro ni u ɪ wuure ni kpɛw yele: "Oojana! A Ni-kpɛɛ Naaɲmun ú be ni a ulɔ na waara ni a u yuor! A Naaɲmun ú be ni a lsurayel jamana!"
- 14 A Jeeju nye na a bũɔ, do je a u juu, a mune a na yel a Naaɲmun Sebe puɔ:
- 15 "Sĩɔ-tɛw nibe, nyi taa jɔɔɔ dãbɛ wa! Nyi nye a nyi jamana na do a bũ-bile waara ni."
- 16 A una daar'ã puɔ, a u par-tuurbe ma dãa bõw a par ser wa, ɪ-ce a le a Naaɲmun na miil'ɪ a Jeeju yo-yifu baar, ala ba pãa tier yuo a ala a Naaɲmun Sebe na dãa yel a u ɛnɛ, ɪ a ɪ na a ala a nibe na maal a u jie.
- 17 A bala ba jaa na dãa be ni a Jeeju ɪ nye a Lajaar u na buɔl u yi a yaa puɔ le ɪ a ni-mimir, ba mune na kurɔ a nibe.
- 18 Ala-ɪ-sɔ ni-yaw tuoro na a Jeeju a-na-ı ba wɔ na a una nɔ-kofu tun u na dãa maal.
- 19 ɪ a Farisi nibe yele na taa: "Nyi nye na, saa tuɔɔ maala bom wa; a tɛw nibe ba jaa tuure u na!"
- 20 A Gɛɛki nibe ɲmɛɛ be na a bala puɔ na wa a puorfɔ ɛnɛ a feti jie be a Jerujalem.
- 21 Ba ta na a Fulpi na yi a Besada-tɛw na be a Galile wɛɪ ɪ yel u: "Sɪ buɔɔ na si nye a Jeeju."
- 22 A Fulpi cen'ã na yel a Ádire, a ba lãa cen na yel a Jeeju.
- 23 A Jeeju yel ba: "A daar ta na a Naaɲmun na miile ni a Nibe Bie yo-yifu.
- 24 Yel-mɛ ɪ yele nyi, a ala ɪ ɪ a ci-bir ma lo a tene kpi wa, u ma je na be ɪ a ci-bir bõ-yen, ɪ-ce a ulɔ ɪ kpi, u ma wɔ na a wɔmɔ yayaw.
- 25 A ulɔ na nu a u baafɔ, u na bɔr u na; ɪ-ce a ulɔ na ɪlaar a u baafɔ a tɛw na puɔ, u na tere u na kpe ni a baa-kɔ-tɛw puɔ.
- 26 A ala ɪ ɪ a nɛɛ tunɔ na a ɪ tun, ú tuure ma, ɪ a jie ulɔ ɪ na be, be a ɪ tũtunɔ ulɔ na mi be. A ala ɪ ɪ a nɛɛ tunɔ na a ɪ tun, a ɪ Sãa na yɔɔɔ u na.
- 27 "A yɛy'ɛɪ na, a ɪ tierɪsi dama ma na, ɪ bõ ɪ na yel? ɪ yel a ɪ Sãa u faa ma a daar'ã ɛnɛ mi? ɪ-ce má a ala ɛnɛ ɪ ɛɛ wa, a na ta ma.
- 28 Sãa, ɪ a fu yuor u yi!" A le, a kɔkur y'ɛr'ã be a sa'llon yel: "ɪ dãa na maal u u yi, ɪ ɪ na le maal u na u yi go."
- 29 A nibe bala na uraa a be ɪ wonaa yel'ã a saa tan'ã, ɪ a nɲmɛɛ yel a Naaɲmun si-tunaa kãw ɪ y'ɛɛ ni u.
- 30 A Jeeju yel ba: "Aa ɪ a maa ɛnɛ a una kɔkur y'ɛɛ wa, ɪ-ce a nyi ɛnɛ u.

- 31 A yẽyẽrĩ na, a daar ta na ba na guoro a tẽw na yẽrĩ. A yẽyẽrĩ na, ba na ir'ã a tẽw na jamana bar.
- 32 Ì a maa, a le ba nɔɔ jewre ma a ka a tẽw juu duoro ni, ì na taw na a nibe ba jaa a ba wa a ì sɛ."
- 33 U yẽr'ã a le miil'ì a bõ kũu u na kpiire.
- 34 A nibe bala yel u: "Sì wõ na a sì yẽr-kpen puɔ áa Kirisi na tere na a baafu daadaa kpoolaa, ì mune fu ì ì yel áa sew na a ba na jew a Nibe Bie a tẽw juu do ni? Ala ì ì a Nibe Bie ulɔ?"
- 35 A Jeeju yel ba: "Daar fũ tẽw a cãa na le cãa be a nyi sõw. Nyí cere a le nyi na cãa tere a cãa, a mune a libe kõ wa dũuni nyi wa. A-na-ì a ulɔ na cere a libe puɔ maa bõw a jie u na cere wa.
- 36 A mune nyi na cãa tere a cãa, nyí sɔw de u, a mune a nyi na lieb ì a cãa deme." A mune a Jeeju na yẽr a le baar, u cen'ã na sɔɔlĩ a ba une.
- 37 Ì a mune u na dãa saarĩ maal a nɔ-kofu tũ-yaw a ba nii-sɔw ì baa sɔw de u wa,
- 38 a mune a Naaɲmun yẽr-hiere Ejayi yẽrĩ u na dãa yel na tuɔ maal baar. U yel'ã: "Nì-kpẽe, ala ì sɔw a sì manfu? Ala a Nì-kpẽe miil'ì a u fãw?"
- 39 Ì baa tuɔɔ sɔwɔ wa, a na ì a mune a Ejayi na le dãa yel:
- 40 "A maa Naaɲmun ì pɔw ba a mimie, ì maal a ba sube a kpeme, a mune a ba mimie kõ wa nye wa, a ba kõ mi bõw a par a ba tierĩsɩ puɔ wa, ì a ba kõ mi lieb wa a ì jie ì kpeme ba wa."
- 41 A Ejayi yel'ã a le a-na-ì u nye na a Jeeju yo-yifu ì yẽre a u une.
- 42 A na saarĩ be a le ì a Jufisi ni-dierbe yaw jie sɔw na de a Jeeju, ì-ce a Farisi nibe une, baa dãa 'lara yẽre a nibe na bõwnaa wa. Ba jɔɔ na dãbĩe ba nɔɔ wa diw ba bar a puorfu yir puɔ,
- 43 a-na-ì ba nu na a pewfu ulɔ na yi a nibe jie gãw a Naaɲmun na pewre ba.
- 44 A Jeeju yẽr'ã ni kpẽw yel: "A ulɔ na sɔw de ma, aa ì a maa tẽw u sɔw de wa, ì-ce u mi sɔw na de a ulɔ na tũ ma.
- 45 Ì a ulɔ na nye ma, u mi nye na a ulɔ na tũ ma.
- 46 A maa, ì wa na a ka a tẽw puɔ ì a cãa, a mune a nure le na sɔw de ma kõ cãa be a libe puɔ wa.
- 47 A ala ì ì nure wõ na a ì yẽrĩsɩ ì ma sɔw maal wa, aa ì maa ì wa yɔɔɔ u a yẽrĩ wa, a-na-ì maa wa ka a tẽw puɔ a nibe yẽrĩ yɔɔwfu une wa, ì-ce ì wa na a ba faafu une.
- 48 A ulɔ na jaar ma bar, ì ma de a ì yẽrĩsɩ wa, u na tere na a u yẽr-yɔɔɔ. A yẽrĩ ulɔ ì na mana, ulɔ ì nɔɔ yɔɔw u a yẽrĩ a bibi-baaraa dayen.

⁴⁹A-na-ɪ maa yʼere a ɪ mɛ yʼerɪsɪ wa, ɪ-ce a ɪ Sãa na tũ ma, ulɔ ɪ ku ma a ala na sew ɪ yʼere ɪ mɪ mana.

⁵⁰ɪ bõw na bõw ka a u yʼerɪ ture na a baa-kõ-tew. Ala-ɪ-so, a ala ɪ na yʼere, ɪ yʼere na a mune a ɪ Sãa na man ma.”

Jã 13

¹A ce na fũ ɪ a Pakɪ fetɪ na ta, a Jeeju bõw ka a u daar ta na u na yi a ka a tẽw puɔ ɪ cen a u Sãa sɛ. A Jeeju na nu a bala u na so a ka a tẽw puɔ le tu na nyurɪ nu ba daadaa.

²A ulɔ nɪ a u par-tuurbe je na dure a dɪb a jaanuvɔr, ɪ a Satã dãa na de nɛ yõw a Sumõ Isikaryɔtɪ bi-daba Judasɪ a u de a Jeeju juu.

³A Jeeju bõw na a u mɛ áa Naanmun jie u dãa yi, áa be u liebe cere, ɪ u mɪ bõw na áa u Sãa de na a yeke a jaa yõw a u nuumɪ.

⁴Ala-ɪ-so u bar'ã a dɪb ɪ ir yaa a u cɛcen bar ɪ de a boɔdubaa lũ a sie puɔ,

⁵ɪ 'wõw a kũɔ yõw a ŋmã-kpoo puɔ, ɪ nyɔw ɪ pewre a u par-tuurbe gbɛɛ, ɪ fɔfɔrɔ nɪ a boɔdubaa ulɔ u na lũ a sie puɔ.

⁶U ta na a Sumõ Pɛr, a Sumõ Pɛr yel u: “Nɪ-kpɛɛ, fũu na pew ma a gbɛɛ?”

⁷A Jeeju yel u: “A ala ɪ na maala, faa bõwnɔ a par a yẽyʼerɪ na wa, ɪ a daar kãw fu nɔɔ bõw na a par.”

⁸A Pɛr yel u: “Faa be na pew a ɪ gbɛɛ ulɔ wa.” A Jeeju yel u: “A maa ma pew fu a gbɛɛ wa, saa le beree taa wa.”

⁹A Sumõ Pɛr yel u: “A ala ɪ ɪ a le u, taa pew ma a gbɛɛ tew wa, mɪ pew ma a nur lãa nɪ a juu.”

¹⁰A Jeeju yel u: “A ulɔ na so a kũɔ ma le buɔrɔ kũɔ sofu wa, ɪ-ce a gbɛɛ tew u ma pew a-na-ɪ u yi na cɛce. A nyumɪ, nyɪ ɪ na cɛce, ɪ-ce aa ɪ nyɪ jaa u wa.”

¹¹A Jeeju bõw na a ulɔ nɔɔ diere u a juu, ala-ɪ-so u yel a baa ɪ cɛce ba jaa wa.

¹²A mune a Jeeju na pew ba a gbɛɛ baar, u le de na a u cɛcen su je nɪ a dɪb par ɪ soor ba: “A ala ɪ na maal nyɪ, nyɪ bõw na a par mu?”

¹³Nyɪ buɔlɔ ma na ‘Jãjaana’ nɪ ‘Nɪ-kpɛɛ’. Yel-mɛ nyɪ yel, a-na-ɪ a ala ɪ ɪ.

¹⁴ɪ a ala ɪ ɪ a maa na ɪ a Nɪ-kpɛɛ nɪ a Jãjaana pew nyɪ na a gbɛɛ, a nyumɪ mɪ, nyɪ mɪ sew na na pewre taa a gbɛɛ.

¹⁵ɪ maal'ã tũ-tɔɔnaa miil'ɪ nyɪ a nyɪ na mɪ maala a mune ɪ na maal a nyɪ jie.

¹⁶Yel-mɛ ɪ yeke nyɪ, a tũtunɔ ma ɪ kpɛɛ a u nɪ-kpɛɛ jie wa, ɪ a ulɔ ba na tũ ma ɪ kpɛɛ a ulɔ na tũ u jie wa.

¹⁷A mune nyɪ na bõw a yeke ala, a na ɪ nyɪ na nũɔ a ala ɪ ɪ nyɪ maala na a le.

18“Í aa ı nyi jaa few í yele wa. Í bõw na a bala í na vel ir. Í-çe a sew na a ala na seb a Naaɲmun Sebe puɔ na maal baar a mune a na yel: ‘A ulɔ na lãa dure ni ma a dib le lieb’ã maal ma bier.’

19Í de na nĩe yele nyi a yẽyẽrĩ, í-çe a ana yele ma ta ser wa, a mune a ala í wa ta, nyi tier bõw ka maa í ı a ulɔ í na ı.

20Yel-mĩe í yele nyi, a ulɔ na sɔw de a ulɔ í na tũ, u mi sɔw na de ma. Í a ulɔ na sɔw de a maa, u mi sɔw na de a ulɔ na tũ ma.”

21A mune a Jeeju na yẽr a le baar, a suur nyirĩ na sãw u u yel: “Yel-mĩe í yele nyi, bõ-y'en a nyi sɔw nɔɔ de ma na a juu.”

22A u par-tuurbe 'wuoro taa ma bõw a buor u na yele wa.

23A par-tuure ulɔ a Jeeju na nuno je na a u lõboorĩ,

24a Sumõ Pier kab u a u soor a Jeeju bõw a subɔ ulɔ u na yele.

25A par-tuure ulɔ gã diel a Jeeju í soor u: “Ni-kpẽe, ala fu yele?”

26A Jeeju yel: “A ulɔ í na ɲmaara a buru bere ni a jier kurɔ, ulɔ u,” í be ni a buru ɲmãa a jier ku a Judasi na ı a Sumõ Isikaryɔti bie.

27A le a Judasi na tɔɔ 'wɔb a buru baar, a Satã kpe u na, a Jeeju yel u: “A ala fu na maala, pɔw fɔfɔw maal!”

28A bala na dãa je a be a dib par, bõ-y'en kãw ma dãa bõw a bom na une u na yel u a ala wa.

29Í-çe a-na-ı a Judasi í tere a ba libie wuɔ, a nyumee tier’ã áa Jeeju yele u na á u cen na da a yele ala ba na maala ni a feti, mu á u ir bom cen’ĩ ku a nãw deme.

30A le, a mune a Judasi na 'wɔb a buru baar, u yi na a jie naan. A ı na tısɔw.

31A le a Judasi na yi baar, a Jeeju yel’ã: “A yẽyẽrĩ na, a Nibe Bie yuor yi na, í a Naaɲmun yo-yifu mi nyir’ã a u jie.

32A ala í ı a Naaɲmun yo-yifu nyir’ã a Nibe Bie jie, a Naaɲmun na mi maal’ã a Nibe Bie yo-yifu u nyir a ulɔ Naaɲmun jie, í u na maal’ã a le a jie naan.

33Í bibiir, fũ tew í na le cãa be ni nyi. Nyi nɔɔ buɔɔ ma na í-çe a mune í na dãa yel a Jufisi, í mi yele nyi na a yẽyẽrĩ na, á nyaa tuɔɔ wiere a jie ulɔ í na cere wa.

34Yer-paalaa í kurɔ nyi: nyí nuno taa. A mune í na nu nyi, a sew na a nyi na mi nuno taa a le.

35A ala í ı nyi nuno na taa, a nibe ba jaa na sirĩ na bõw ka nyi ı na a í par-tuurbe.”

36A Sumõ Pier soor u na: “Ni-kpẽe, nyune fu cere?” A Jeeju yel u: “A jie ulɔ í na cere, faa tuɔɔ tuure ma cere a yẽyẽrĩ na wa, í-çe a daar kãw fu nɔɔ tu ma na wı.”

³⁷A Pter le soor u: “Ni-kpɛɛ, bõ ï a maa tuɔɔ tuure fu a yẽyẽrĩ wa? Ì sɔw na na kpi a fu unɛ.”

³⁸A Jeeju yel u: “Fu na surĩ na kpi a ï unɛ? Yel-mĩɛ ï ye le fu, a nɔraa kō kō ser wa, ï fu na curĩ na gbɛɛ ata a faa bõw ma wa.”

Jã 14

¹A Jeeju yel ba na: “Nyɪ taa ï a tierĩsɪ dama nyɪ wa. Nyɪ tere yõw-nyãa a Naanmun jie ï mɪ tere yõw-nyãa a maa jie.

²Jaaji-yaw be na a ï Sãa yir. A ala ma ï le u wa, ï kɔɔ dãa yel nyɪ wa. Ì cere na a be na gbɛɛɛ a nyɪ jaajie.

³A maa wa cen na gbɛɛrĩ a nyɪ jaajie baar, ï na le lɛb'ã wa na de nyɪ, a mune a jie ulɔ ï na be, a nyɪ na mɪ be a be.

⁴Ì a jie ulɔ ï na cere, nyɪ bõw na a sɔr.”

⁵A Tomasɪ yel u: “Ni-kpɛɛ, saa bõw a jie fu na cere wa. Mune sɪ na ï bõw a sɔr?”

⁶A Jeeju yel u: “Maa ï ï a sɔr, maa ï ï a yel-mĩɛ, maa ï ï a baafu. Nire ma tuɔɔ wiere a ï Sãa jie ï a ala ma ï a maa jie u tol'ĩ wa.

⁷A ala ï ï nyɪ dãa na bõw ma, nyɪ naa mɪ bõw na a ï Sãa. Ì wa nyɔw nɪ a yẽyẽrĩ na, nyɪ bõw u na ï nyɪ mɪ nye u na.”

⁸A Fulpɪ yel u: “Ni-kpɛɛ, miil sɪ a Sãa ï a na sew sɪ na.”

⁹A Jeeju yel u: “Ì kam'ã a nyɪ jie ï a faa bõw ma ser wa Fulpɪ? A ulɔ na nye ma, u mɪ nye na a Sãa. Mune a ï a fu yel a ï miil nyɪ a Sãa?

¹⁰Faa sɔw ka ï be na a ï Sãa pɔɔ ï a ï Sãa mɪ be a ï pɔɔ wa mu? A ala ï na yere nyɪ, aa ï a ï mĩɛ yẽrĩsɪ u wa, ï a ï Sãa na be a ï pɔɔ, ulɔ ï tunɔ a u tumɔ.

¹¹Nyɪ sɔw a mune ï na yel nyɪ á ï be na a ï Sãa pɔɔ, a ï Sãa mɪ be a ï pɔɔ. A ala ma ï le u wa, nyɪ sɔw a tumɔ ala ï na maala unɛ.

¹²Yel-mĩɛ ï ye le nyɪ, a ulɔ na sɔw de ma, u na tunɔ na a tumɔ ala ï na tunɔ, ï u na tũ na a gãw a le, a-na-ï ï cere na a ï Sãa sɛ.

¹³A bom jaa le nyɪ na de a ï yuor suɔɔ nɪ, ï na maal'ã ku nyɪ, a mune a Sãa yo-yifu na nyɪ a Bie jie.

¹⁴A nyumɪ de a ï yuor suɔr'ĩ ma bom le, ï na maal'ã ku nyɪ.

¹⁵“A nyumɪ nunɔ ma, nyɪ na jɔɔ na a ï yẽrĩsɪ,

¹⁶Ì a maa, ï na suɔr'ã a Sãa u ku nyɪ a Sõsũono y'en subɔ, a ulɔ na ï a yel-mĩɛ Siɛ, u na be nɪ nyɪ daadaa kpoolaa.

¹⁷A tēw puɔ nɪbe ma tuɔɔ pɔwɔ a Siɛ ulɔ wa a-na-ɪ baa tuɔɔ nyere u wa, baa mɪ tuɔɔ bɔwɔ u wa. Ī-ce a nyumi, nyi bɔw u na, a-na-ɪ u be na a nyi sɔw ĩ mɪ be a nyi pɔɔ.

¹⁸“Ī kɔ bar nyi a nyi wɔ taa nɪ kpiibsi wa; ĩ na le lieb’ã wa a nyi jie.

¹⁹A ka nɪ a fũ, a tēw puɔ nɪbe ma le nyere ma wa; ĩ a mune ĩ na tere a baafu nyi na mɪ tere na a baafu.

²⁰Ī a una bibir ĩ wa ta, nyi na bɔw na bɔw ka ĩ be na a ĩ Sãa pɔɔ, ĩ a nyi be a ĩ pɔɔ ĩ mɪ be a nyi pɔɔ.

²¹“A ulɔ na sɔw a ĩ y’erĩsi ĩ maala, ulɔ ĩ nu ma. Ī a ulɔ na nu ma, a ĩ Sãa na mɪ nu u na, ĩ a maa mɪ, ĩ na mɪ nu u na ĩ miil’ĩ u a ĩ mĩɛ.”

²²A Judasi soor u (ĩ aa ɪ a Judasi Isikaryɔti u wa): “Nɪ-kpɛɛ, mune a ɪ a fu na miil’ĩ a fu mĩɛ a sumi tēw ĩ ma miile nɪ a tēw puɔ nɪbe wa?”

²³A Jeeju yel u: “A nure ĩ nu ma, u na jɔɔ na a ĩ y’erĩ; a ĩ Sãa na nuɔɔ u na ĩ si na wɪ na de u u ɪ a si jaajie.

²⁴A nure ulɔ na ma nu ma wa, 'waa jɔɔ a ĩ y’erĩsi wa. A y’erĩ ulɔ nyi na wɔ, aa ɪ a maa mĩɛ y’erĩ u wa, ĩ-ce a yi na a ĩ Sãa na tũ ma jie.

²⁵“Ī man nyi na a yele ala a le a mune ĩ na cãa be nɪ nyi.

²⁶Ī-ce a Sôsũono ulɔ na ɪ a Naan̄mɪn Siɛ a Sãa nɔɔ tunɔ nɪ a ĩ yuor, ulɔ ĩ na jaana nyi a yele a jaa ĩ mɪ jawra nyi a ala a jaa ĩ na dãa yel nyi.

²⁷“Su-baar puɔ ĩ bar nyi, a maa mĩɛ su-baar ĩ bar ku nyi. A su-baar ulɔ ĩ na ku nyi ma wɔ taa nɪ a tēw na ben wa. Nyi taa ɪ a tierĩsi dama nyi wa. Nyi taa mɪ ɪ a dãbĩɛ nyɔw nyi wa.

²⁸Nyi wɔ na a mune ĩ na dãa yel nyi a ĩ cere na, ĩ-ce ĩ le liebe na waara a nyi sɛ. A ala ĩ ɪ nyi dãa na nu ma, a naa mɪ numɔ nyi na ĩ na cere a ĩ Sãa sɛ, a-na-ɪ a ĩ Sãa berme na gãw ma.

²⁹Ī de na nĩɛ man nyi a yele ala a yẽy’erĩ ĩ-ce a aa ta ser wa, a mune a ala ĩ wa ta, nyi na yɔw ma na nyãa.

³⁰Maa le y’ere nyi y’er-yaw go wa, a-na-ɪ a tēw na jamana waara na. 'Waa tere bom a ĩ puɔ na kurɔ u sɔr a ĩ jie wa,

³¹ĩ-ce a sew na a tēw na nɪbe na bɔw ka ĩ nu na a ĩ Sãa ĩ maala a ala a jaa u na yɔw ma. Nyí ir a si cen.

Jã 15

¹“Maa ĩ ɪ a divẽ ti-son ĩ a ĩ Sãa ĩ ɪ a ti-'wuoro.

²U ma ŋma na a wulbie ala bar na be a ĩ puɔ ĩ ma wɔɔɔ wa, ĩ a ala na wɔɔɔ, u ma cɔɔrĩ na bel bar, a le bɔw nyurĩ wɔ.

- ³A y'ērĩsɪ ala ɪ na dāa man ku nyi gɔr'ã cɔɔrĩ nyi a nyi ɪ cɛɛɛ.
- ⁴Nyí mar uraa a ɪ puɔ a mɛɛ ɪ na mɪ mar uraa a nyi puɔ. A wulbir ma tuɔɔ wɔɔ wɔɔ a u mĩ ɪ a ala ma ɪ a tɛ puɔ u mar uraa wa. A lɛ u mɪ a nyi jie, nyaa tuɔɔ wɔɔ wɔɔ ɪ a ala ma ɪ a ɪ puɔ nyi mar uraa wa.
- ⁵"Maa ɪ ɪ a divẽ tɛ, ɪ nyumɪ ɪ ɪ a wulbie. A ulɔ na mar uraa a ɪ puɔ, ɪ mɪ mar uraa a u puɔ, u ma wɔ na wɔɔ yaw, a-na-ɪ a maa ma be nɪ nyi wa, nyaa tuɔɔ bom maala wa.
- ⁶A ulɔ na ma mar uraa a ɪ puɔ wa, u wɔ na taa nɪ a wulbir ba na ma lɔb bar u ko; ɪ a wulbi-lɛ numɔ, ba ma woor'ã yɔw a vũumɪ a dɪ.
- ⁷A ala ɪ ɪ nyi be na a ɪ puɔ, a ɪ y'ērĩsɪ mɪ be a nyi puɔ, nyí suɔr a bom lɛ nyi na buɔɔ ɪ nyi na pɔw na.
- ⁸A ala ɪ ɪ nyi wɔɔ na a wɔɔ yayaw, lɛ a ɪ Sāa yuor na yire, ɪ lɛ nyi na mɪ ɪ a ɪ par-tuurbe.
- ⁹Á mɛɛ a ɪ Sāa na nu ma, a lɛ ɪ mɪ nu nyi. Nyí uraa a ɪ nufu puɔ.
- ¹⁰A ala ɪ ɪ nyi jɔɔ na a ɪ y'ērĩsɪ, nyi na uraa na a ɪ nufu puɔ, a mɛɛ ɪ na jɔ a ɪ Sāa y'ērĩsɪ ɪ uraa a u nufu puɔ.
- ¹¹"Í yel nyi na a lɛ a mɛɛ a ɪ nũɔ na tuɔ be a nyi pũɔ, ɪ a nũɔ na y'ala nyi.
- ¹²A ɪ y'ērĩ ɪ na kuɔ nyi ɪ na, nyí nuno taa a mɛɛ ɪ na mɪ nu nyi.
- ¹³A nufu ulɔ na gāw a nufu a jaa ɪ na a mɛɛ a nɛɛ na sɔw kpi a u badɛɛ unɛ.
- ¹⁴A nyumɪ jɔɔ a ɪ y'ērĩsɪ, nyi ɪ na a ɪ badɛɛ.
- ¹⁵Maa lɛ buɔɔ nyi tũtunbɔ wa, a-na-ɪ a tũtunɔ maa bɔw a ala a u nɪ-kpɛɛ na maala wa. Í ɛɛ na buɔɔ nyi ɪ badɛɛ, a-na-ɪ ɪ man nyi na a yele ala a jaa ɪ na dāa wɔ a ɪ Sāa sɛ.
- ¹⁶Aa ɪ nyumɪ ɪ vel ma ir wa; maa ɪ vel nyi ir ɪ yɔw nyi a nyi cen na wɔ a wɔɔ, ɪ a wɔɔ ulɔ kɔ sāw wa. Í a bom jaa lɛ nyi na de a ɪ yuor suɔr'ĩ a Sāa sɛ, u na ku nyi na.
- ¹⁷A ala ɪ na kpākpana nyi ɪ na, nyí nuno taa.
- ¹⁸"A ala ɪ ɪ a tɛw puɔ nɪɛ 'laar nyi na, nyí bɔw ka maa ba dāa de nĩ 'laar.
- ¹⁹A nyumɪ dāa ɪ a tɛw puɔ nɪɛ, a tɛw puɔ nɪɛ naa nuno nyi na, a-na-ɪ bala ɪ sɔ nyi. Í-cɛ a-na-ɪ ɪ ow nyi na kpɛɛ ir a tɛw puɔ a nyaa cāa ɪ a tɛw puɔ nɪɛ wa, ala-ɪ-sɔ a ba 'laar nyi.
- ²⁰Nyí tier bɔw nɪ a una y'ērĩ ɪ na dāa yel nyi, áa tũtunɔ ma ɪ kpɛɛ a u nɪ-kpɛɛ jie wa. Á bala ɪ dāa huɔl ma, ba nɔɔ mɪ huɔl nyi na. A bala ɪ dāa jɔ a ɪ y'ērĩ, ba nɔɔ mɪ jɔ na a nyi y'ērĩ.
- ²¹Í-cɛ ba na maal nyi na a ana yele a jaa a ɪ unɛ a-na-ɪ baa bɔw a ulɔ na tũ ma wa.

²²A ala ï ɪ maa dāa wa yɛr'ĩ ba wa, ba kɔɔ dāa tɛrɛ maal-fāa wa, ï-cɛ a yɛyɛr'ĩ na, ŋmulĩfu jie ma cāa be be a ba maal-fāa unɛ wa.

²³A ulɔ na 'laar ma, ɔ mɪ 'laar'ā a ï Sāa.

²⁴A ala ï ɪ maa dāa tũ tũ-bie a ba sɔw a nɛrɛ kāw na ma dāa tũ wa, ba kɔɔ dāa tɛrɛ maal-fāa wa, ï-cɛ a yɛyɛr'ĩ na, ba nyɛ na a ala ï na maal, ï cāa 'laar a maa nɪ a ï Sāa.

²⁵ĩ-ɛɛ a ta na a lɛ a mɛnɛ a yɛr-bir ulɔ na be a ba yɛr-kpɛn sɛbɛ puɔ na maala baara. A yel'ā: 'Ba 'laar ma na pɔɔ.'

²⁶"A Sɔsũono ulɔ na ɪ a Yel-mĩɛ Sɪɛ na yi a Sāa jie na wa na. ĩ na tũ nɪ ɔ na ɔ yi a Sāa jie ï wa a nyɪ sɛ na mana a ï yel-mĩɛ.

²⁷ĩ a nyumɪ, nyɪ na mɪ mana na a ï yel-mĩɛ, a-na-ɪ nyɪ be nɪ ma na a nyɔwfu jie.

Jā 16

¹"ĩ yel nyɪ na a lɛ, a mɛnɛ a bɔm kāw kɔ wa maal nyɪ a nyɪ ŋmaa yi wa.

²A Jufɪsɪ na diw nyɪ na bar a ba puɔrfu yie puɔ, ï a daar tara na a nɛrɛ lɛ ï wa kú nyɪ, ɔ na tɪɛr'ā beeka a Naaŋmun tun ɔ tũ a lɛ.

³Ba na maal'ā a lɛ, a-na-ɪ baa bɔw a maa nɪ a Sāa wa.

⁴ĩ-cɛ ï man nyɪ na a lɛ a mɛnɛ a daar ï wa ta a ba maala nyɪ a yele ala, a nyɪ na tɪɛr bɔw ka ï dāa na yel nyɪ. "Maa dāa man nyɪ a ana yele a nyɔwfu jie wa, a-na-ɪ ï dāa na cāa be a nyɪ sɔw,

⁵ĩ-cɛ a yɛyɛr'ĩ na, ï cere na a ulɔ na tũ ma sɛ, ï bɔ-y'en kāw a nyɪ puɔ ma mɪ soor ma a nyunɛ ï cere wa.

⁶ĩ nāw nyur'ĩ na be a nyɪ jie a mɛnɛ ï na yel nyɪ a lɛ,

⁷ĩ-cɛ sɪrɛ jaa ï yele nyɪ, a na ɪ na son a nyɪ jie ï na cen, a-na-ɪ a maa ma cen wa, a Sɔsũono kɔ wa a nyɪ jie wa, ï-cɛ a maa ï cen, ï na tũ ɔ na ɔ wa a nyɪ sɛ.

⁸U na maal'ā a tɛw puɔ nɪbɛ a ba bɔw a ala na ɪ a maal-fāa, nɪ a ala na ɪ a torfu, nɪ a mɛnɛ a Naaŋmun nɔɔ guoro a ba yɛr'ɪsɪ.

⁹U na maal ba na a ba bɔw a ba maal-fāa a-na-ɪ baa sɔw de ma wa.

¹⁰U na mɪ maal ba na a ba bɔw a torfu a-na-ɪ ï cere na a Sāa sɛ a nyaa lɔɔ nyɛrɛ ma wa.

¹¹U na mɪ man ba na a yɛr'ĩ guɔrfu unɛ, a-na-ɪ a Naaŋmun gɔr'ā yɔw a tɛw na jamana a yɛr'ĩ baar.

¹²"ĩ cāa na tɛrɛ yɛr-yaw na man nyɪ, ï-cɛ a yɛyɛr'ĩ na, a par bɔwfu na kpɛmɛ nyɪ na,

¹³ĩ-ɕe a ledaar a Yel-mĩe Siɛ nɔɔ waara, u na tɔw nyɪ na a nyɪ bɔw a yel-mĩe par u jaa. A-na-ɪ u kɔ yɛɛ a u mĩe yɛɛ wa, ĩ-ɕe u na yɛɛ na a ala tɛw u na wɔ, mɪ mana nɪ nyɪ a yeɛ ala nɔɔ waara.

¹⁴U na maal'ã a ĩ yuor u yire a-na-ɪ u na de na a ala na ɪ a ĩ ben mana kuro nyɪ.

¹⁵A yeɛ ala a jaa a Sãa na tɛɛ mɪ ɪ na a ĩ ben, ala-ĩ-sɔ ĩ yel áa Naanmun Siɛ na de na a ala na ɪ a ĩ ben mana kuro nyɪ.

¹⁶“A na ɪ na fũ ĩ nyɪ kɔ le nyɛ ma wa, ĩ a fũ puɔ go, nyɪ na le nyɛ ma na.”

¹⁷Ã le, a Jeeju par-tuurbe ŋmɛɛ sooro na taa: “Bɔ ĩ dɪ a le u na yel sɪ áa na ɪ na fũ a sɪ kɔ le nyɛ u wa, ĩ a fũ puɔ go, á sɪ na le nyɛ u na, nɪ a mɛɛ u na yel á u cere na a Sãa sɛ?”

¹⁸Ba sooro na taa: “Bɔ ĩ dɪ a fũ u na yel? Saa bɔw a u yɛɛ ulɔ par wa.”

¹⁹A Jeeju bɔw na a ba buɔɔ na ba soor u ĩ yel ba: “A mɛɛ ĩ na yel nyɪ áa na ɪ na fũ ĩ nyɪ kɔ le nyɛ ma wa, ĩ a fũ puɔ go, á nyɪ na le nyɛ ma na, ala unɛ nyɪ sooro taa mu?”

²⁰Yel-mĩe ĩ yeɛ nyɪ, nyɪ na kono na sɔɔ nɪ a kɔ-yel-bie, ĩ-ɕe a tɛw puɔ nɪɛ cɪɛ. Nãw na nyɔw nyɪ na, ĩ-ɕe a nɔɔ na liɛ'ã a nyɪ nãw.

²¹A ledaar a puɔw na wala, nãw ma be na a u jie a-na-ɪ a u won daar ta na. ĩ-ɕe a le u na wa dɔw baar, u ma hiin'ã a u won bar, a-na-ɪ nɔɔ be na a u jie a le a bie na yi baar.

²²A le u mɪ, nãw mɪ be na a nyɪ jie a yɛyɛɛ, ĩ-ɕe ĩ nɔɔ le nyɛ nyɪ na, a nɔɔ be a nyɪ jie, ĩ a una nɔɔ naa, nɛ kɔ tuɔ sãw u bar wa.

²³“A bibir ulɔ ĩ wa ta, nyaa le sooro ma bom wa. Yel-mĩe ĩ yeɛ nyɪ, a bom le nyɪ na diere a ĩ yuor buɔɔ nɪ a Sãa sɛ, u na ku nyɪ na.

²⁴Wa ta nɪ a yɛyɛɛ, nyaa dãa de a ĩ yuor buɔɔ'ĩ bom wa. Nyɪ buɔ ĩ nyɪ na puɔw na, a nɔɔ na yɛɛ nyɪ.

²⁵“Sukpar ĩ lɔɔ mana nɪ nyɪ a yeɛ ala, ĩ a daar tara na ĩ kɔ lɔɔ lɔb nyɪ sukpar wa, ĩ ĩ na man nyɪ na a Sãa yɛɛ a nyɪ cãa puɔ.

²⁶Á una bibir'ãa, nyɪ na de na a ĩ yuor buɔɔ'ĩ a Sãa. ĩ maa yel nyɪ a ĩ na buɔɔ'ã a Sãa a nyɪ unɛ wa,

²⁷a-na-ɪ a Sãa mĩe nu nyɪ na, a mɛɛ nyɪ na nu ma ĩ sɔw bɔw ka ĩ yi na a Naanmun jie.

²⁸A Sãa jie ĩ yi ĩ wa ka a tɛw puɔ, ĩ a yɛyɛɛ na, ĩ yire na ka a tɛw puɔ ĩ liɛɛ cere a Sãa jie.”

²⁹A u par-tuurbe yel u: “Faa nyɛ a yɛyɛɛ na fu na yɛɛ gbelɛgbelɛ, ma le cãa lɔɔ sukpar wa.

³⁰A yěy'ērĩ na, si pãa na bõw ka fu bõw na a yeke a jaa, ã faa buorɔ nure u soor fu bom kãw wa, ala-ĩ-so a si sɔw bõw ka a Naaɲmun jie fu yi."

³¹A Jeeju soor ba: "Nyɪ pãa na sɔw yěy'ērĩ?

³²A daar tara na ã u gɔr'ã ta baar, a nyɪ na ɲma kpee kpee jo kul a nyɪ yie ã ɛ ma bar ã yě, ã maa ã yě wa a-na-ɪ a Sãa be ni ma na.

³³Ã yel nyɪ na a le a nyɪ na tere a su-baar, a-na-ɪ nyɪ be na a ã puɔ. Nyɪ na tere na won a ka a tẽw puɔ, ã-ɛ nyɪ var suur, a-na-ɪ ã tuɔ na a tẽw ni a u fãw."

Jã 17

¹A mune a Jeeju na y'er a le baar, u 'wuor'ã a sa'llon ã yel: "Sãa, a daar ta na. Maal a fu Bie yuor u yi, a Bie na mi maal a fu yuor u yi,

²a mune fu na ku u a tuɔfu a nibe ba jaa jie, u na ku a bala fu na ku u a baa-kõ-tew.

³A baa-kõ-tew ɪ na a ba na bõw a fũu fu yě na ɪ a Naaɲmun tɔr, ã mi bõw a Jeeju-Kirisi ulɔ fu na tũ.

⁴Ã maal'ã a fu yuor u yi ka a tẽw puɔ, ã mi maal a tumɔ ala fu na ku ma baar.

⁵A yěy'ērĩ na, Sãa, maal a ã yuor u yi a fu nii-sɔw ni a una yo-yifu ã na dãa tere a fu sě, ã a tẽw na ma dãa be be ser wa.

⁶"A nibe bala fu na ir ka a tẽw puɔ ku ma, ã maal ba na a ba bõw fu. Fũu ã dãa sɔ ba ã de ku ma, ã ba jo na a fu y'ērĩ.

⁷A yěy'ērĩ na, ba bõw ka a bom jaa le fu na ku ma surĩ na yi a fu sě,

⁸a-na-ɪ ã man ba na a y'ērĩsɪ ala fu na ku ma, a ba sɔw de. Ba surĩ na bõw ka fu sě ã yi, ã ba sɔw na a fũu ã tũ ma.

⁹"A bala une ã suɔɔ fu. Aa ɪ a tẽw puɔ nibe une ã suɔɔ fu wa, ã a bala fu na de ku ma, bala ã suɔɔ y'ɔɔ, a-na-ɪ fũu sɔ ba.

¹⁰A bom jaa le ã na tere ɪ na a fu bom, ã a bom jaa le fu na tere mi ɪ na a ã bom, ã a ã yuor yi na a ba jie.

¹¹Maa cãa be ka a tẽw puɔ wa, ã-ɛ a bala, ba cãa na be ka, ã a maa, ã wiere na a fu sě. Sãa son, 'wuoro ba ni a fu fãw na ɪ a fãw ulɔ fu na ku ma, a mune a ba na tuɔ ɪ bõ-y'en a si kaarĩ.

¹²A le ã na dãa cãa be ni ba, ã 'wuoro ba na, bõw tere ni ba a fu fãw ulɔ fu na ku ma. Bõ-y'en ma bɔr wa ã a ala ma ɪ a ulɔ tew na sew u bɔr wa, a mune a Naaɲmun Sebe y'ērĩ na tuɔ maal baar.

¹³A yěy'ērĩ na, ã wiere na a fu sě, ã y'ere a le a mune ã na cãa be ka a tẽw puɔ, a ba na tuɔ tere a ã nũɔ, u na nyurĩ y'ala ba.

¹⁴Ã de na a fu y'ērĩ man ba, a tẽw na nibe 'laar ba, a-na-ɪ baa ɪ a tẽw na ben wa, a mune a maa mĩe na ma mi ɪ a tẽw na ben wa.

- ¹⁵Maa suɔɔɔ fu a fu ir ba ka a tẽw puɔ wa, ɪ-ce a fu na 'wuoro ba a Fãa Subɔ unɛ.
- ¹⁶A mune ɪ na ma ɪ a tẽw na ben wa, a le baa mi ɪ a tẽw na ben wa.
- ¹⁷Ow ba kpee ni a fu yel-mĩɛ a ba ɪ a fu ben; a fu yẽrĩ ɪ a yel-mĩɛ.
- ¹⁸A mune fu na tũ ma a ka a tẽw puɔ, a le ɪ mi tũ ba a tẽw puɔ.
- ¹⁹A bala unɛ ɪ ow a ɪ mĩɛ kpee ku fu, a mune a ba na mi tuɔ surĩ ow kpee ɪ a fu ben.
- ²⁰“Aa ɪ bala tẽw unɛ ɪ suɔɔɔ fu wa, ɪ-ce ɪ mi suɔɔɔ na yɔɔɔ a bala nɔɔ sɔwɔɔ diere ma a ba yẽrĩ unɛ.
- ²¹ɪ suɔɔɔ na a fu maal a ba jaa a ba ɪ bõ-y'en, a mune a fũu Sãa na be a ɪ pũɔ, ɪ mi be a fu pũɔ. Maal ba a ba na mi be a si pũɔ, a mune a tẽw na nibe na sɔw bõw ka fũu ɪ tũ ma.
- ²²ɪ ku ba na a yo-yifu ulɔ fu na ku ma, a ba na ɪ bõ-y'en a mune a maa ni a fũu na ɪ a bõ-y'en,
- ²³a maa be a ba pũɔ, a fu mi be a ɪ pũɔ, a mune a ba na bõw surĩ nyɔw taa ɪ bõ-y'en. A nɔhɔ a tẽw na nibe na bõw ka fũu ɪ tũ ma, ɪ fu mi nu ba na a mune fu na mi nu ma.
- ²⁴“Sãa, ɪ buɔɔɔ na a bala fu na ku ma, ba be ni ma a jie ulɔ ɪ na be, a mune a ba na tuɔ nyɛ a ɪ yo-yifu ulɔ fu na ku ma, a-na-ɪ fu de na nĩɛ nu ma ɪ a tẽw na ma dãa be be sɛr wa.
- ²⁵Sãa toraa, a tẽw na nibe ma bõw fu wa, ɪ-ce a maa, ɪ bõw fu na ɪ a bala fu na ku ma mi bõw ka fũu ɪ tũ ma.
- ²⁶ɪ maal ba na a ba bõw fu, ɪ ɪ na cãa na maala ba a ba bõwɔɔ fu, a mune a nufu ulɔ fu na nu ma na mi be a ba pũɔ, ɪ a maa mĩɛ mi be a ba pũɔ.”

Jã 18

- ¹A mune a Jeeju na yẽr a le baar, u yi ni na a u par-tuurbe cen na gãw a Sɛdurɔ kulaa gaan. Nakɔɔ be na a jie ulɔ, a Jeeju lãa kpe ni a u par-tuurbe a be.
- ²A Judasɪ ulɔ na diere u a juu mi bõw na a una jie, a-na-ɪ a Jeeju ni a u par-tuurbe ma dãa na cere a be.
- ³A le, a Judasɪ taw na a Orom sɔdaalsɪ ni a parsãdiele bala a baar-lo-ni-bɛrɛ ni a Farisɪ nibe na tũ, a ba tɛrɛ a vũusɪ ni a lãpar ni a jɛb yele cen'ɪ a be.
- ⁴A Jeeju bõw na a ala a jaa nɔɔ tara u ɪ tuor soor ba: “Ala nyi buɔɔɔ?”
- ⁵A ba yel u: “A Najaretɪ Jeeju si buɔɔɔ.” A Jeeju yel ba: “A maa u.” ɪ a Judasɪ ulɔ na diere u a juu lãa na uraa ni ba a be.
- ⁶A mune a Jeeju na yel ba: “A maa u,” ba tɛwtɛw na lo a tene.
- ⁷A Jeeju le soor ba: “Ala nyi buɔɔɔ?” A ba yel u: “A Najaretɪ Jeeju si buɔɔɔ.”

- ⁸A Jeeju yel ba: “Ĩ yel nyi na a maa u. A ala ĩ ı a maa nyi buɔɔ, nyí bar a nibe na a ba cen.”
- ⁹U yel’ã a le a mune a una y’erĩ u na dãa y’er na tuɔ maal baar. U dãa na yel: “A bala fu na ku ma, bõ-y’en ma bɔr wa.”
- ¹⁰A be jie, a Sumõ Pier vũɔ na a bãjune u na dãa tere ce ni a baar-lo-ni-kpẽe tũtuno durĩ toor ŋmaa. A tũtuno ulɔ yuor di na Malikisi.
- ¹¹Ĩ-ce a Jeeju yel’ã a Pier: “Su a fu bãjune a sɔkpa puɔ. Mune a ı ĩ kɔ nyu ni a won ŋman ulɔ a Sãa na ku ma wa?”
- ¹²A le, a sɔdaalsi ni a ba ni-kpẽe ni a Jufisi parsãdiele nyɔw na a Jeeju lũ.
- ¹³Ba de na nĩe taw u cen’ĩ a An sɛ, a-na-ı a An ĩ ı a Kayifi dĩeme ĩ a Kayifi ĩ dãa ı a baar-lo-ni-kpẽe a una yuon naa puɔ.
- ¹⁴A una Kayifi ĩ dãa yel a Jufisi áa na ı na son a ni-bõ-y’en na kpi a nibe ba jaa une.
- ¹⁵A Sumõ Pier ni a par-tuure y’en subɔ tuure na a Jeeju. A baar-lo-ni-kpẽe dãa na bõw a una par-tuure naa, ala-ĩ-sɔ u nye sɔr lãa kpe ni a Jeeju a baar-lo-ni-kpẽe yir a gbalĩ puɔ,
- ¹⁶ĩ-ce a Pier cãa uraa a yẽw a dõdɔr nuɔr. A una par-tuure a baar-lo-ni-kpẽe na bõw yi na y’erĩ a tũtũ-poole ulɔ na gure a dõdɔr, ĩ taw a Pier kpe ni.
- ¹⁷A tũtũ-poole ulɔ na gure a dõdɔr soor’ã a Pier: “A fũu mi, faa ı a daba na par-tuure y’en subɔ wa mu?” U yel u: “Maa ı a u par-tuure wa.”
- ¹⁸A mune a aar na ure, a tũtunbɔ ni a parsãdiele gbɔw na a vũu 'wuoro, a Pier mi lãa uraa ni ba 'wuoro.
- ¹⁹A baar-lo-ni-kpẽe soor’ã a Jeeju a u par-tuurbe une ni a u jaanfu une u na jaana a nibe.
- ²⁰A Jeeju yel u: “Cãa puɔ ĩ ma dãa y’ere a y’erĩ kurɔ a nibe, jaana ni ba a daar a jaa a puorfu yie puɔ ni a Naanmun puor-yir kpẽe puɔ, na ı a jiir ala a Jufisi ba jaa na ma duoro taa. Maa sɔɔlĩ yel bom kãw wa.
- ²¹Bõ une fu sooro a maa? Soor a bala na wõ a ĩ y’erĩ; ba bõw na a ala ĩ na man ba.”
- ²²A mune a Jeeju na yel a le, a parsãde y’en subɔ na uraa a u lõboorĩ ba u na ĩ yel: “Le ĩ sɛw a fu na y’erĩ a baar-lo-ni-kpẽe mu?”
- ²³A Jeeju yel u: “A ala ĩ ı y’er-fãa ĩ y’er, miil a fãa jie, ĩ-ce a ala ĩ ı y’er-son ĩ y’er, bõ une fu ba ma?”
- ²⁴A le, a An ı na a ba lũ u cen’ĩ a baar-lo-ni-kpẽe Kayifi sɛ.
- ²⁵A mune a Sumõ Pier na cãa uraa a be 'wuoro a vũu, ba soor u na: “A fũu mi, faa ı a u par-tuure y’en subɔ wa mu?” A Pier curĩ ĩ yel: “Maa ı a u par-tuure wa.”

²⁶A baar-lo-ni-kpɛɛ tɔtɔnɔ y'en subɔ na ɪ bal bɔ-y'en ni a ulɔ a Pɪɛr na dɔa ce a toor ŋmaa, yel'ã a Pɪɛr: "Maa dɔa nye fu a fu lãa be ni u be a nakɔɔ puɔ wa?"

²⁷Ɔ-ce a Pɪɛr le curĩ na á aa ɪ yel-mĩɛ u wa, ɪ a ɪ a nɔraa kɔ na a jie naan.

²⁸A ala na yi tɔ, ba yi ni na a Jeeju a Kayifi yir ɪ cen'ĩ a jamana Pɪlatɪ yir. A ɪ na a dũ'wulĩ baaraa. Ɔ-ce a Jufisɪ mĩɛ ma dɔa kpɛ a jamana yir wa, a mune ba kɔ wa sãw a ba mĩɛ, kɔ tuɔ dɪ a Pakɪ fetɪ wa.

²⁹Ala-ĩ-so a Pɪlatɪ yi na be a yẽw na soor ba: "Bɔ y'ɛrĩ nyɪ yɔw a daba na?"

³⁰A ba yel u: "A ulɔ ma dɔa ɪ ni-bier wa, sɪ kɔɔ dɔa nyɔw u wa ni a fu sɛ wa."

³¹A Pɪlatɪ yel ba: "A nyumi mĩɛ, nyɪ de u guor a u y'ɛrĩ tu ni a nyɪ y'ɛr-kpen sɔr." A Jufisɪ yel u: "A sumɪ, saa tere sɔr na kú nre wa."

³²A ta na a le a mune a y'ɛrĩ ulɔ a Jeeju na dɔa y'ɛr miil'ĩ a kũu wɔ mune u na kpiire, na maal baar.

³³A jamana Pɪlatɪ le kpɛ na a diem ɪ buɔl a Jeeju soor: "Fũu ɪ ɪ a Jufisɪ jamana mu?"

³⁴A Jeeju yel u: "Fũu tier fu yẽ ɪ yel a le, mu nibe ɪ yel a ala ku fu a ɪ une?"

³⁵A Pɪlatɪ yel u: "Jufi nre ɪ ɪ mu? Má a fu bal nibe ni a baar-lo-ni-bere ɪ nyɔw fu wa ni a ɪ sɛ. Bɔ ulɔ fu maal?"

³⁶A Jeeju yel u: "A ɪ jamana fãw ma yi ka a tẽw na puɔ wa. A ala ɪ dɔa ɪ a tẽw na puɔ u yi, a ɪ tɔtɔnɔ naa dɔa na jebɛ a jeb y'ɔnɔ ma, a ba kɔ tuɔ nyɔw ma ku a Jufisɪ wa. Ɔ-ce a ɪ jamana fãw ma yi ka a tẽw na puɔ wa."

³⁷A Pɪlatɪ soor u: "A ala ɪ ɪ a le u, jamana fu ɪ mu?" A Jeeju yel u: "A le fu na yel u, jamana ɪ ɪ. Ba dɔw ma na ɪ wa ka a tẽw puɔ, na ɪ mana a yel-mĩɛ kurɔ a nibe. A ulɔ na ɪ a yel-mĩɛ subɔ ma cele na a ɪ y'ɛrĩ."

³⁸A Pɪlatɪ soor u: "A yel-mĩɛ par'ĩ a bɔ?" A le a Pɪlatɪ na y'ɛr a le baar, u le yi na na yel a Jufisɪ: "Maa nye a daba na sãwfu jie wa."

³⁹Ɔ-ce a mune nyɪ na mulĩ ni, ɪ ma bar'ã kasu ni-bɔ-y'en ku nyɪ a Pakɪ fetɪ daar. A Jufisɪ jamana nyɪ buɔrɔ ɪ bar ku nyɪ mu?"

⁴⁰A le, ba wuure na yele ni: "Aa ɪ ulɔ sɪ buɔrɔ wa! Barabasɪ sɪ buɔrɔ!" Ɔ a una Barabasɪ naa ɪ na ni-bier.

Jã 19

¹A Pɪlatɪ yɔw na a ba nyɔw a Jeeju cen'ĩ na fɔb.

²A sɔdaalsɪ de na a guur wob a sapi kpa a Jeeju, ɪ mɪ su u cɛcen jĩ-'wɔlɔ-'wɔlɔ,

³ɪ tawra tara u yele: "Sɪ puor fu na, Julĩsɪ jamana!" Ɔ ba bara bara u na.

⁴A Pɪlatɪ le yi na yel a Jufisɪ: "Ɔ na taw na a daba na yi ni ka a nyɪ sɛ, a nyɪ na bɔw ka maa nye sãwfu a u jie wa."

- ⁵A le, a Jeeju yi na ã cãa kpa a guur sapi, su ni a cecen jĩ-ʼwɔɔɔ-ʼwɔɔɔ, a Pilatɩ yel ba: “Nyí nyɛ a daba!”
- ⁶A le a baar-lo-ni-bere ni a parsãdiele na nyɛ u, ba wuure na yele: “Kpa u yaal! Kpa u yaal a ni-ku-daa juu!” A Pilatɩ yel ba: “A nyumi mĩɛ, nyí nyɔw u kpa yaal. A ala ã ɪ a maa u, maa nyɛ a u sãwfu jie wa.”
- ⁷A Jufisɩ yel u: “Sɩ tere na ʼɛr-kpẽw kãw ã a ʼɛr-kpẽw ulɔ miil’ã a u sew na na kpi, a-na-ɪ u buɔɔ na ba de u u ɪ Naanmun Bie.”
- ⁸A mune a Pilatɩ na wõ a una ʼɛrĩ, dãbĩɛ le nyurĩ na nyɔw u,
- ⁹u le lɛɓ kpe a diem na soor a Jeeju: “Nyune fu yi?” ã a Jeeju ma jew u nuɔɔ wa.
- ¹⁰A Pilatɩ soor u: “Faa jewre ma nuɔɔ wa? Faa bõw ka ã tere na tuɔfu na bar fu ã mi tere a tuɔfu na ʼɔw a ba kpa fu yaal a ni-ku-daa juu wa?”
- ¹¹A Jeeju yel u: “Faa tere tuɔfu kãw a ã jie ã a ala ma ɪ a ulɔ a saʼllon Naanmun na tur ku fu u wa. Ala-ĩ-so a ulɔ na nyɔw ma ku fu nyurĩ na maal a fãa gãw fu.”
- ¹²Wa nyɔw ni a daar ulɔ, a Pilatɩ buɔɔ na a mune u na ure ã bara a Jeeju, ã-ce a Jufisɩ wuure na yele: “A fũu bar a daba na, faa ɪ a jaman-kpẽɛ baraa wa. A nure le na yel a jamana u ɪ, u ɪ na a jaman-kpẽɛ san-subɔ.”
- ¹³A mune a Pilatɩ na wõ a ana ʼɛrĩsɩ, u taw na a Jeeju yi ni ã je a ʼɛr-guoro dakɔw juu na be a jie ulɔ ba na buɔɔ a “Kusipan,” a Jufisɩ na mi buɔɔ a “Gabata.”
- ¹⁴A ɪ na a Pakɩ fetɩ walfu dayen a mõtõ-tuo daar, a Pilatɩ yel a Jufisɩ: “Nyí nyɛ a nyɩ jamana!”
- ¹⁵A ba wuure yele: “Kú u! Kú u! Kpa u yaal a ni-ku-daa juu!” A Pilatɩ soor ba: “Ĩ kpa a nyɩ jamana yaal mu?” A baar-lo-ni-bere yel u: “Saa tere jaman-kpee ã a ala ma ɪ a jaman-kpẽɛ u wa.”
- ¹⁶Ala-ĩ-so a Pilatɩ ʼɔw na a ba nyɔw a Jeeju cen’ĩ na kpa yaal a ni-ku-daa juu.
- ¹⁷A le, ba nyɔw na a Jeeju u tuo a ni-ku-daa a u mĩɛ yi ni a tẽw puɔ, cere ni a jie ulɔ ba na buɔɔ a “Ju-ɲman-wɛɛr,” ã a Jufisɩ buɔɔ a “Gɔlgota.”
- ¹⁸A be a sɔdaalsɩ kpa u yaal a ni-ku-daa juu. ã ba mi kpa na nibɛ ayi yaal a ni-ku-dár jur a u lôbobo puur, ã a Jeeju be a sõw.
- ¹⁹Á Pilatɩ ɪ na a ba seb sebe mar a ni-ku-daa juu na yel: “A Najareti Jeeju u, na ɪ a Jufisɩ jamana.”
- ²⁰A Jufisɩ yaw ʼwuoro na a ala na seb a una sebe naa puɔ, a-na-ɪ a jie ulɔ ba na kpa a Jeeju yaal pɛl’ĩ na a tẽw, ã ba dãa na seb’ĩ a Jufi ʼɛrĩ ni a Orom ʼɛrĩ ni a Gɛrɛkɩ ʼɛrĩ.
- ²¹Ĩ a Jufisɩ baar-lo-ni-bere yel’ã a Pilatɩ: “Taa seb á Jufisɩ jamana u ɪwa, ã-ce ẽɛ seb áa dába na yel’ã a Jufisɩ jamana u ɪ.”

²²A Pilatı yel: “A ala ã na seb, bom ma liebe wa.”

²³A mune a sodaalsı na kpá a Jeeju yaál baar, ba dẽ na a u cẽcene po jiir anaan, a ba jaa pɔw bõ-y'ene-y'ene, ã ce a u kpar-woor ulõ na ma tere a sefu jie wa, a-na-ı le ba wob u a juumı wa ta nı a gbẽe puɔ.

²⁴A sodaalsı yele na taa: “Nyı taa ı a sı ber a cẽcen na bar wa. Nyı ı a sı lɔb a gɔbie bõw a ulɔ na diere.” Ba yel'ã a le a mune a y'er-bir ulɔ na be a Naanmun Sebe puɔ na tuɔ maal baar: “Ba po na a ã cẽcene, ã de a ã kparu lɔb'ı a gbãbie.” Le a sodaalsı maal.

²⁵A Jeeju mã nı a u ma yebe nı a Kilopa pɔw Maaru, nı a Madala Maaru uraa na be a Jeeju nı-kv-daa par.

²⁶A mune a Jeeju na nye a u mã ã mı nye a u par-tuure ulɔ u na nu u uraa pıel u, u yel'ã a u mã: “İ mã, nye a fu bie.”

²⁷İ mı yel a par-tuure ulɔ: “Nye a fu mã.” Wa nyɔw nı a una daar'ã, a par-tuure ulɔ de na a Jeeju mã kul'ı a u yir.

²⁸A ala na yi tɔ, a Jeeju bõw ka a y'ele a jaa baar'ã a y'ẽy'ẽrĩ. Ala-ĩ-sɔ, a mune a y'er-bir ulɔ na be a Naanmun Sebe puɔ na tuɔ maal baar, u yel'ã. “Kũɔ-nyuur nyɔw ma na.”

²⁹Yole dãa na be be na sew nı dã-biirũ, a ba de a tabur miir su a ıɔɔb kakır puɔ, ã bĩ nı a dã-biirũ tur a Jeeju.

³⁰A le u na nyu a dã-biirũ baar, u yel'ã: “A yele a jaa maal'ã baar!” İ surĩ a juu ã ŋmaa a vuurũ.

³¹A ı na a bibi-ciiraa walfu dayen, ã a mune a una bibir'ãa na ı a bibir kpẽe, a Jufısı ma buɔɔ a kũusı a cãa be a nı-kv-dar jur a bibi-ciiraa dayen wa. A ala une ba suɔr'ã a Pilatı a u ı a ba kar a bala ba na kpa yaal gbẽe ã yaw ba suu nı.

³²Ala-ĩ-sɔ a sodaalsı wı na a bala ba na dãa lãa kpa nı a Jeeju sẽ na kar a dãdãw subɔ nı a tuuraa gbẽe,

³³ĩ-ce a mune ba na ta a Jeeju, ba nye u na u gɔr kpi a baa kar u a gbẽe wa.

³⁴ĩ-ce a sodaala kãw de na a u kãpĩ cɔr'ı a Jeeju a lõboorĩ, a jũ nı a kũɔ yi a jie naan.

³⁵A ulɔ na nye a yele ala, ulɔ ã man a ala u na nye, ã a u y'ẽrĩ ı na yel-mĩe. U bõw ka yel-mĩe u yele, a mune a nyı na mı tuɔ tere a y'ɔw-nyãa.

³⁶A ana yele ta na a le a mune a y'er-bir ulɔ na be a Naanmun Sebe puɔ na tuɔ maal baar: “Ba kō wa ka a u kɔɔr kãw wa.”

³⁷A Naanmun Sebe y'er-bir y'en subɔ le yel'ã: “Ba nɔɔ 'wuoro na a ulɔ ba na cɔr.”

³⁸A ala na baar, a Arimate Jojefu suor'ã a Pilati a u ku u a sor u de a Jeeju. A Jojefu ulɔ ɪ na a Jeeju par-tuure, ɪ-ce 'waa dãa ɪ a yi cãa puɔ wa, a-na-ɪ u jɔɔ na a Jufisi dãbɛ. A Pilati ku u na a sor, u cen na de a Jeeju.

³⁹A Nikodẽ ulɔ na dãa cen a Jeeju sã a tɔsɔw mɪ wɪ na ɪ tɛɛ tũ-nyu-vɫaa ba na buɔɔ a mur nɪ a alowe ba na nyãkarɪ taa. A na ta na kilo lɪɛr'ɪ-pie tũ.

⁴⁰A ba jaa ayi de na a Jeeju vilɪ u a cẽcene, ɪ yɔw u a tũ-nyu-vɫaa tu nɪ a mɛɛ a Jufisi na ma ũu a ba nɛɛ.

⁴¹A jie ulɔ ba na kpa a Jeeju yaal a nɪ-ku-daa juu, nakɔɔ be na be, ɪ ya-paalaa mɪ be na be a una nakɔɔ puɔ a baa dãa ũu nɛɛ a be sɛɛ wa.

⁴²A mɛɛ a na ɪ a Jufisi bibi-ciiraa walfu dayen, ɪ a yaa ulɔ pɪɛɪ a be, be ba ũu a Jeeju.

Jã 20

¹A jumaasi dayen dũ'wulɪ baaraa, a mɛɛ a wɪɛɛ na cãa liw, a Madala Maaru wɪ na a yaa par ɪ nyɛ a ba yuo a kubir a yaa nuɔrɪ bar,

²u jɔ cen na nyɛ a Sumɔ Pɪɛɛ nɪ a par-tuure y'en subɔ ulɔ a Jeeju na nu, ɪ yel ba: "Ba ir'ã a Nɪ-kpɛɛ a yaa puɔ, ɪ saa bɔw a jie ba na bin u wa."

³A Pɪɛɛ nɪ a par-tuure ulɔ yi na cen a yaa par.

⁴A ba jaa ayi lãa na jɔɔ, ɪ-ce a par-tuure y'en subɔ ulɔ jɔ na viɛ a Pɪɛɛ bar ɪ de nɛɛ ta a yaa par,

⁵muul nyɛ a cẽcene na gã a be, ɪ-ce 'waa kpɛ wa.

⁶A Sumɔ Pɪɛɛ mɪ biɛr'ã ta kpɛ a yaa puɔ nyɛ a cẽcene na gã a be,

⁷ɪ mɪ nyɛ a cẽcen ulɔ ba na lũ u a juumɪ, u pilɪ gã ji-kpee u tɛw.

⁸Ã par-tuure ulɔ na dãa de nɛɛ ta a yaa par, mɪ pãa na kpɛ nyɛ a lɛ ɪ sɔw.

⁹A-na-ɪ baa dãa bɔw a par sɛɛ a mɛɛ a Naanmun Sɛɛ na yel áa Jeeju sɛw na na ir a kũu puɔ wa.

¹⁰A ala ɪ baar, a par-tuurbe ayi bala lɛɛb'ã kul a ba yie,

¹¹ɪ-ce a Maaru uraa a yaa par kono. Ã mɛɛ u na kono, u muul'ã a yaa puɔ

¹²nyɛ a Naanmun sɪ-tunɪsɪ ayi a ba su cẽcẽ-peɛɛ jɛ nɪ a jie ulɔ ba na dãa gaal a Jeeju. A bɔ-y'en jɛ na a u juu jie ɪ a kãw jɛ a u gbɛɛ jie.

¹³A sɪ-tunɪsɪ soor u: "Pɔw, bɔ unɛ fu kono?" U yel ba: "Ba de na a ɪ Nɪ-kpɛɛ a maa bɔw a jie ba na bin u wa."

¹⁴A mɛɛ u na y'ɛɛ a lɛ baar, u ŋmɛɪɪ na nyɛ a Jeeju u uraa a be, ɪ-ce 'waa bɔw ka ulɔ u wa.

¹⁵A Jeeju soor u: “Pɔw, bõ une fu kono? Ala fu buɔɔ?” ĩ a Maaru tier’ã beeka a nakɔɔ subɔ u, ĩ yel u: “A ala ĩ ɪ fũv ĩ de u, miil ma a jie fu na bin u, ĩ cen na bɔw u.”

¹⁶A Jeeju buɔl u: “Maaru!” U ŋmelĩ yel a Jeeju nɪ a Jufi y’erĩ: “Araboni!” (A le yel’ã, a Jãjaana).

¹⁷A Jeeju yel u: “Taa gɔw ma tɛɛ le wa, a-na-ɪ maa do a ĩ Sãa jie sɛr wa. ĩ-cɛ cen na yel a ĩ yɛɛr á ĩ duoro na a ĩ Sãa sɛ na ɪ a ĩ Naanmun, a ulɔ na mɪ ɪ a nyɪ Sãa nɪ a nyɪ Naanmun.”

¹⁸A Madala Maaru cen’ã na yel a par-tuurbe á u nye na a Nɪ-kpɛɛ, ĩ mɪ man ba a ala a Jeeju na yel u.

¹⁹A una jumaasi dayen jaanɔɔr, a par-tuurbe kpaarĩ na taa a yir puɔ ĩ kpal a pana a-na-ɪ ba jɔɔ na a Jufisi dãbĩɛ; a Jeeju wɪ uraa a ba sɔw ĩ yel ba: “Nyí tere su-ɓaar!”

²⁰A le u yel ĩ miil’ĩ ba a u nur nɪ a u lɔboor, a nũɔ nyɔw ba a mune ba na nye a Nɪ-kpɛɛ.

²¹A Jeeju le yel ba na go: “Nyí tere su-ɓaar! A mune a Sãa na tũ ma, a maa mɪ, le ĩ mɪ tũ nyɪ.”

²²A mune u na yel a le baar, u pɛɛl’ã a vuurũ yɔw ba ĩ yel ba: “Nyí pɔw a Naanmun Siɛ.

²³A nure le maal-faar nyɪ na diere bara kurɔ u, a Naanmun na de na bar ku u, ĩ a ulɔ maal-faar nyɪ na ma sɔwɔ diere bara wa, a Naanmun kɔ de bar ku u wa.”

²⁴A Tomasɪ ba na buɔlɔ a Yɪb, na ɪ a par-tuure y’en subɔ, ma dãa be a u tɔ deme sɔw a le a Jeeju na wɪ wa.

²⁵A le a par-tuurbe na yel u a ba nye na a Nɪ-kpɛɛ, u yel ba na: “A maa ma nye a kure bɔɔr a u nur puɔ, ĩ mɪ su a ĩ nubir a bɔɔr ala puɔ wa, lãa su nɪ a ĩ nuu a u lɔboor bɔw puɔ wa, ĩ kɔ tɔɔ sɔw wa.”

²⁶A le a bibie anuu-n’ata na tɔl baar, a par-tuurbe le kpaarĩ na taa a yir puɔ, a Tomasɪ mɪ be tɔ. A pana kpal’ã ĩ-cɛ a Jeeju wɪ na uraa a ba sɔw ĩ yel: “Nyí tere su-ɓaar!”

²⁷A ala ĩ baar, u yel’ã a Tomasɪ: “Tur a fu nubir, nye a ĩ nur. Wa su a fu nuu a ĩ lɔboorĩ, ĩ bar a baalĩfu ĩ yɔw ma a nyãa!”

²⁸A Tomasɪ yel u: “Ĩ Nɪ-kpɛɛ nɪ ĩ Naanmun!”

²⁹A Jeeju yel u: “A-na-ɪ fu nye ma na, ala-ĩ-sɔ a fu yɔw ma nyãa. ĩ a na ɪ na nũɔ a bala jie na ma nye ma wa ĩ yɔw ma a nyãa.”

³⁰A Jeeju le maal’ã nɔ-kofu tũ-yaw a u par-tuurbe nii-sɔw ba na ma sɛb yɔw a seɓe na puɔ wa.

³¹Ĩ-cɛ ba sɛb’ã a yeɛle asume a nyɪ na tɔɔ sɔw ka a Jeeju ɪ na a Kirisi na ɪ a Naanmun Bie, ĩ a nyɪ na pɔw a baafu a u jie a nyɪ yɔw-nyãa une.

Jā 21

- ¹A ala na tɔl baar, a Jeeju lɛ nyɪr'ã a v par-tuurbe a Tiberiyadi man gbɛgbere nuɔr. Nyɛ a mɛnɛ v na nyɪr ba.
- ²A bala na be taa ɪ na a Sumō Pɪɛr nɪ a Tomasɪ ba na buɔɔ a Yɪb, nɪ a Nataniɛl na yi a Kana na be a Galile wɪɛr, nɪ a Jebede bi-dabsɪ ayi nɪ a Jeeju par-tuurbe ayi go.
- ³A Sumō Pɪɛr yel ba: “Í cere na jume nyɔɔrfu.” A ba yel v: “Sɪ na mɪ pɔw fu na lãa cen'í.” A lɛ, ba yi na kpɛ a gbor puɔ cen, í-cɛ baa nyɔw bom a una tɪsɔw naa wa.
- ⁴A mɛnɛ a bio na viɛɛ, a Jeeju uraa na be a man gbɛgbere nuɔr, í-cɛ a par-tuurbe ma dãa bõw ka ulɔ v wa.
- ⁵A Jeeju soor ba: “Í bibiir, nyaa pɔw a jume wa mu?” A ba yel v: “Kpee!”
- ⁶U yel ba: “Nyí lɔb a juɔ a gbor durĩ loor, í nyɪ na pɔw na.” A lɛ, ba lɔb'ã a juɔ í ma lɛ tuɔɔ tawra v yire nɪ a kũɔ puɔ wa, a-na-ɪ v nyurĩ na sew nɪ a jume.
- ⁷A par-tuure ulɔ a Jeeju na nu yel'ã a Pɪɛr: “A Nɪ-kpɛɛ v!” A lɛ a Sumō Pɪɛr na wõ áa Nɪ-kpɛɛ v, v su na a v kparv í aw lo a kũɔmɪ (a-na-ɪ ígan buol v dãa tɛɛ).
- ⁸Í a par-tuurbe bala na cɛ wɪ nɪ na a gbor, tawra nɪ a juɔ na sew nɪ a jume, a-na-ɪ mɛɛtɪr kubaa tɛw ba dãa jãa nɪ a tene.
- ⁹A mɛnɛ ba na yi a gbɛgbere juu, ba nyɛ na vũu na 'lere, a jume be a v juu, í a buru mɪ be be.
- ¹⁰A Jeeju yel ba: “Nyí ir a jume ala nyɪ na nyɔɔr a y'ɛy'ɛrĩ wa nɪ”,
- ¹¹a Sumō Pɪɛr kpɛ a gbor puɔ í taw a juɔ na sew nɪ a jĩ-bɛɛ, yi nɪ a gbɛgbere juu. A jume ɪ na kubaa lɪjaayi nɪ pie-n'ata, í a mɛnɛ a na saarĩ waa a lɛ, a juɔ ma ɓer wa.
- ¹²A Jeeju yel ba: “Nyí wa dɪ a dɪb.” Í par-tuure kãw ma 'la soor v a ala v ɪ wa, a-na-ɪ ba bõw ka a Nɪ-kpɛɛ v.
- ¹³A Jeeju wɪ na de a buru kv ba í mɪ kv ba a jume.
- ¹⁴A ɪ na gbɛɛ ata a lɛ, a mɛnɛ a Jeeju na nyɪr a v par-tuurbe a lɛ v na ir a kũu puɔ.
- ¹⁵A lɛ ba na dɪ a dɪb baar, a Jeeju soor'ã a Sumō Pɪɛr: “Jã bi-daba Sumō, fu nu ma na gãw a basume mu?” U yel: “ɔɔ. Nɪ-kpɛɛ, fu bõw ka í nu fu na.” A Jeeju yel v: “Bõw 'wuoro a í peli.”
- ¹⁶U soor v na gbɛɛ ayi puɔ: “Jã bi-daba Sumō, fu nu ma na mu?” U yel v: “ɔɔ. Nɪ-kpɛɛ, fu bõw ka í nu fu na.” A Jeeju yel v: “Bõw 'wuoro a í piir.”
- ¹⁷U lɛ soor v na gbɛɛ ata puɔ: “Jã bi-daba Sumō, fu nu ma na mu?” Suur sãw na a Pɪɛr a mɛnɛ a Jeeju na soor v a gbɛɛ ata puɔ á v nu v na mu? Ala-ĩ-sɔ v yel v: “Nɪ-kpɛɛ, fu bõw na a yele a jaa; fu bõw ka í nu fu na.” A Jeeju yel v: “Bõw 'wuoro a í piir.

¹⁸Yel-mĩe ĩ yele fu, a le fu na dǎa cǎa ĩ a polbile, fũv ĩ ma dǎa se a sie gan fu yẽ cere nĩ a jie ulɔ fu na buɔɔ. ĩ-ce a fũv wa kor baar, fu na jǎ na a nur ĩ a nĩ-kpee se fu a sie gan ĩ taw fu cen'ĩ a jie ulɔ fu na ma buɔɔ fu cen wa."

¹⁹A Jeeju y'er'ǎ a le miil'ĩ a kũu wǒ mune a Pter nɔɔ kpiire, a na maal a Naanmun yuor v yi. A le v na y'er a le baar, v yel v na: "Tuure ma!"

²⁰A Pter ηmelĩ na nye a par-tuure ulɔ a Jeeju na nu v tuure ba. (U ĩ na a ulɔ na dǎa gǎ dɛl a Jeeju a le ba na dure a dɛb ĩ soor v: "Nĩ-kpẽe, ala ĩ ĩ a ulɔ nɔɔ diere fu a juu?")

²¹A le a Pter na nye v, v soor'ǎ a Jeeju: "Nĩ-kpẽe, ĩ a naa, bǒ ĩ nɔɔ ta v?"

²²A Jeeju yel v: "A maa buɔɔ v cǎa be be wa ta nĩ a daar ulɔ ĩ na lɛbe waara, a ĩ na fu y'erĩ mu? A fũv, tuure ma!"

²³A le, a una y'erĩ y'er'ǎ pɔw a yeer sǒw áa una par-tuure naa ma kpiire wa. ĩ a Jeeju ma yel a Pter áa una par-tuure ma kpiire wa, ĩ-ce v yel v na: "A maa buɔɔ v cǎa be be wa ta nĩ a daar ulɔ ĩ na lɛbe waara, a ĩ na fu y'erĩ mu?"

²⁴A una par-tuure naa ĩ de a yele asune mana, ĩ seb yǒw a sebe puɔ, ĩ sɪ bǒw ka a ala v na mana ĩ na yel-mĩe.

²⁵Tũ-yaw le cǎa na be be a Jeeju na maal. A ala ĩ ĩ ba dǎa na sebe a ala a jaa bǒ-yene-yene yɔɔɔ a sebsɪ puur, maa sɔw ka a tẽw v jaa naa tuɔ na tere a ana sebsɪ wa.

Ni-tunisi tumo

Ni-tunisi tumo 1

- ¹Towful! A ã seb-dãdãw puɔ, ã man'ã a ala a jaa a Jeeju na dãa maal, ni a ala u na mun a nibe a nyɔwfu jie
- ²wa ta ni a bibir ulɔ a Naanmun na de u do ni a saa juu. A le u na ma do ser wa, a Naanmun Sie fãw u miile ni a bala u na vel ir a ba i a u ni-tunisi a ala ba na sew ba maal.
- ³A le u na kpi ã ir a kũu puɔ baar, u miil'ã a u yel-mĩe gbɛɛ yayaw a ni-tunisi jie, miile ni ba a u le tere na a baafu, a mune u na nyir ba a bibie ljaayi puɔ ã y'ere ba a Naanmun fãw y'erĩ.
- ⁴Bibir kãw, a mune u na lãa dure ni ba a dib, u ku ba na a y'erĩ na na ye: "Nyi taa wa yire a Jerujalem wa, ã nyí je gu a Sie ulɔ a Sãa na pulĩ ni nyi, a ulɔ ã na mi dãa yel nyi.
- ⁵A-na-i a kũɔ puɔ a Jã-Batii dãa mur a nibe ã a ka ni a fũ puɔ, Naanmun Sie puɔ ba na mur nyi."
- ⁶A bala na duo taa a Jeeju sɛ sooro u na: "Ni-kpɛɛ, fu na cɔɔrĩ na a Israyel-tɛw a una daar'ãa puɔ u le pɔw a u fãw mu?"
- ⁷U yel ba: "A bibir ni a daar ulɔ a Sãa na yɔw ni a u mĩe pu-tierũ, aa i nyi y'erĩ u a nyi na bɔw wa.
- ⁸ĩ a nyumi, nyi na pɔw na a fãw a Naanmun Sie na waara ni yɔɔɔ nyi, a nyi na i a ã yel-mĩe y'er-manba a Jerujalem, ni a Jude ni a Samari wier u jaa, lee wa ta ni a tɛw bewfu jiir."
- ⁹A le u na y'er a una y'erĩ baar, ba 'wuoro u na u duoro a saa juu, ã a dɔdɔrĩma wa piw u a baa le nye u go wa.
- ¹⁰ĩ a mune ba na 'wuoro a sa'llon a le u na duoro, nibe ayi na su cɛcɛ-pele nyir ba na
- ¹¹ĩ yel ba: "A nyumi Galile nibe, bɔ i a nyi uraa a ka 'wuoro a sa'llon a le? A Jeeju ba na de a nyi sɔw duoro ni a saa juu ɔɔ lieb'ã wa a mune nyi na nye u u duoro a saa juu."
- ¹²A ni-tunisi yi na a Olivi-tur tãw juu ã le lieb cen a Jerujalem. A una tãw ma jãa ni a Jerujalem wa; a u jãafu na ta na kilo bɔ-y'en.
- ¹³A le ba na lieb wa a tɛw puɔ, ba do na kpe a bɔɔpien die puɔ, a jie ulɔ ba na ma dãa kpaara taa. A bala na be a be i na a Pier ni a Jã, a Jakĩ, a Ādire, a Filipi, a Tomasi, a Batelemi, a Matie, a Alfe bie Jakĩ, a Simɔ na ma jere, ni a Jakĩ kãw bi-daba Judi.

¹⁴A ba jaa few ma duo na taa a daar a jaa, lãa nɪ a pɔɔɔɔ, nɪ a Jeeju mã Maaru, nɪ a Jeeju yɛɛr, na ba suɔɔɔ a Naanmun.

¹⁵A bibir kãw, a popuorbo duo na taa ta lɪjaayɔɔɔ, a Pɪɛr ir a ba sɔw ɪ yel ba:

¹⁶“Yɛɛr, a dãa na sɛw a na ta a mɪnɛ a Naanmun Sɛbɛ na yel a lɛ a Naanmun Sɪɛ na dãa yɔw a Davitɪ u yɛr a Judasɪ mɛ, ulɔ na tɔw a nɪbɛ bala na nyɔw a Jeeju.

¹⁷A Judasɪ ulɔ dãa na be a sɪ puɔ ɪ mɪ dãa lãa tunɔ nɪ sɪ a tun.

¹⁸“A una daba naa de na a libie ba na dãa ya u a u tũ-fãa mɛ, da nɪ puo. U lo na a be, gbuu nɪ a juu a tene, a puor pur, a nyaba yi a jaa,

¹⁹a Jerujalem nɪbɛ ba jaa wɔ a una yɛrɪ naa ɪ buɔɔ a una puo nɪ a ba yɛrɪ a Akɛl-dama, a lɛ yel'ã a 'jũ puo'.

²⁰“A-na-ɪ a sɛb'ã a Pɛwfu Sɛbɛ puɔ: ‘Wɔ taa nɪ a u yir u lɛɛb ɪ dakpolo, a nɪrɛ kɔ lɛ kpɛ be wa,’ ɪ a lɛ sɛb'ã go: ‘A nɪ-kpɛɛ ú de a u tumɔ.’

²¹⁻²²“Ala-ɪ-sɔ a sɛw na a nɪ-kpɛɛ na pɔw sɪ na u ɪ a yel-mɪɛ yɛr-mana a Nɪ-kpɛɛ Jeeju kũu-puɔ-irfu mɛ. A sɛw na a daba ulɔ u ɪ a nɪrɛ na dãa be a sɪ puɔ a daar a jaa a lɛ a Nɪ-kpɛɛ Jeeju na dãa lãa yuɔɔ nɪ sɪ, wa de nɪ a mɪnɛ a Jã na mur u a kũɔ, wa ta nɪ a bibir ulɔ a Naanmun na de u a sɪ sɔw do nɪ a saa juu.”

²³Ba buɔl'ã nɪbɛ ayi yɔw a ba nii-sɔw, a Jojefu ba na buɔɔ a Basabasɪ na mɪ dɪ a Jusitisi, nɪ a yɛn subɔ ba na buɔɔ a Matiyasɪ.

²⁴ɪ a ba jaa suɔɔ na a Naanmun yele nɪ: “Nɪ-kpɛɛ, a fũu na bɔw a nɪbɛ ba jaa sube, miil sɪ a nɪbɛ ayi na puɔ a buor fu na vel ir,

²⁵u na lɛr a Judasɪ a nɪ-tunɪsɪ tumɔ na puɔ u na bar ɪ cen a u mɛ jie.”

²⁶Ba lob'ã a gbãbie a ba mɛ ɪ a gbãbie miil'ã a Matiyasɪ, a ba de u yɔw a nɪ-tunɪsɪ pie-nɪ-bɔ-yɛn puɔ.

Nɪ-tunɪsɪ tumɔ 2

¹A lɛ a Pãtekɔtɪ bibir na ta, a popuorbo ba jaa duo na taa a ji-bɔ-yɛn.

²A jie naan, a damfu yi na a sallon wɔ taa nɪ sɛsɛb kpɛɛ na fure, ɪ sɛw a una yir u jaa ba na be.

³ɪ ba nyɛ na bom na wɔ taa nɪ vũu 'lerisɪ a ŋma kpɛɛ kpɛɛ mar a ba jaa bɔ-yɛnɛ-yɛnɛ,

⁴a ba jaa sɛw nɪ a Naanmun Sɪɛ, ɪ nyɔw a yɛr-burɔ burɔ ɪ yɛrɛ a mɪnɛ a Naanmun Sɪɛ na yɔw ba a ba yɛrɛ.

⁵A Jufisɪ dãa na be be na jɔɔ a Naanmun na yi a ten ten a jaa ɪ wa be a Jerujalem-tɛw.

⁶A mɪnɛ ba na wɔ a una damfu, ba kaal'ã taa duo, a nuɔr kpaw ba a-na-ɪ ba wɔ na a popuorbo a ba yɛrɛ a yɛrɪ nɪ a nɪbɛ ba jaa bɔ-yɛnɛ-yɛnɛ yɛrɪ.

⁷A dūuni ba na a nɔɛ ko ba a ba yele: “A nibe basume na yere, aa ɪ Galile a ba jaa yi wa?”

⁸Ĩ mune a ɪ a si jaa wõ a ba yere a yerĩ ulɔ ba na dɔw ni si?

⁹A-na-ɪ a sumi, si yi na a ten kpee kpee. A ɲmee yi na a Partɪ, a ɲmee mi yi a Mɛɛdi, a ɲmee le yi a Elam, a ɲmee go le yi a Mesopotami, a ɲmee yi a Jude ni a Kapadɔsi, ni a Põ ni a Aji wier.

¹⁰Ĩ a ɲmee mi yi na a Furiji, ni a Pãfuli, a Ejibti ni a Libi wier ulɔ na pɛl'ĩ a Sureni, ĩ a ɲmee yi a Orom.

¹¹Á si puɔ, ɲmee be na be na ɪ a Jufisi, ĩ a ɲmee be na be na kpe a Jufisi puorfu puɔ. A ɲmee mi be na be na yi a Kureti, ĩ a ɲmee yi a Árabɪ. ĩ a sumi si jaa, si wõ na a ba de a si mĩe yerĩsi yere ni a Naanmun tũ-bere u na maal.”

¹²Ĩ a nuɔr ko ba na ba jaa, a ba tierĩsi bɔr ba, a ba sooro taa: “A par ni bõ?”

¹³Ĩ-ce a ɲmee kperɛ na a popuorbo yele ni á dǎa ĩ kuro ba.

¹⁴A Pɛr ni a ni-tunisi pie-ni-bõ-yen lǎa na ir iraa, ĩ u nyɔw a yerĩ ĩ yere ni kpẽw kuro a nibe: “A nyumi na ɪ a Jufisi ni a nyumi nyi jaa na be a Jerujalem, nyi cel vilaa bõw a ala ĩ na yere nyi.

¹⁵A nibe na, aa ɪ dǎa ĩ kuro ba a mune nyi na tiere wa, a-na-ɪ a cǎa na ɪ dũ'wulĩ baaraa.

¹⁶Ĩ-ce a ala na maala a ka ɪ na a ala a Naanmun yer-hiere Jowel na dǎa yel:

¹⁷‘A Naanmun yel’ǎ: Nye a ala nɔɔ tara a baarfɔ daar. ĩ na deer’ǎ a ĩ Sie pow a nibe ba jaa. A nyi bi-dabsi ni a nyi bi-pɔɔɔ nɔɔ yere na a yerĩsi ala a Naanmun nɔɔ kuro ba. A nyi polbil nɔɔ mi nyere na a sie yele ĩ a nyi dab-nyan nɔɔ mi nyere na a jǎasulĩsi.

¹⁸A le u, ĩ na mi deer’ǎ a ĩ Sie yõw a ĩ tũtũ-biir ni a ĩ tũtũ-pooli a una daar’ǎa puɔ, ĩ ba nɔɔ yere na a yerĩsi ala a Naanmun nɔɔ kuro ba.

¹⁹Ĩ nɔɔ maal’ǎ a nɔ-kofu tumɔ na miile a ĩ kpẽw a sa'llon iin ni a tẽw puɔ. A jũ nɔɔ be na be ni a vũu, ĩ a juur lūburĩ pow a wier.

²⁰A motõw na lɛb’ǎ liw a tɔɔw kaarĩ, ĩ a cuu mi lɛb mũɔ a jũ kaarĩ baar, ĩ-ce a Ni-kpẽe bibir pǎa ta, a bibir kpẽe ulɔ na kpawra a nibe nuɔr.

²¹A ledaar, a nure le na buɔɔ a Ni-kpẽe yuor, a Naanmun na faa u na.’

²²“Israyel nibe, nyi cele a yerĩ na: a Najareti Jeeju ulɔ, a Naanmun miil’ǎ a u yel-mĩe a nyi sɛ. A-na-ɪ a Naanmun de u na tũ ni a nɔ-kofu tumɔ ni a tũ-bere na miile a u kpẽw a nyi sõw a mune a nyumi mĩe na mi bõw.

²³Ba nyɔw na a una daba yõw a nyi nuumi, tu ni a Naanmun pu-tierũ ni a mune u na dǎa de nĩe bõw a yele ala nɔɔ tara. l nyi kú u na, a-na-ɪ nyi yõw na a ni-faar a ba kpa u yaal a ni-ku-daa juu.

²⁴Ī-ce a Naaḡmun faa u na a kũu won puɔ ĩ ir u a kũu puɔ, a-na-ı sɔr ma be be a kũu na tuɔ nyɔw u tɛɛɛ wa.

²⁵A-na-ı a Davıtu dāa na yel a u ıne: ‘Ī ma nye na a Nı-kpɛɛ a ĩ nii-sɔw a daar a jaa. U be nı ma na a mune a bom kɔ wa dama ma wa.

²⁶A ala ıne a nũɔ be na a ĩ suur puɔ ĩ a nuɔr mı numɔ ma ĩ yɛɛ nı nyı. Ī a ala saarĩ ı a ĩ ĩgan bal’ã, ĩ-ce ĩ na bar’ã nyāa gã nı,

²⁷a-na-ı faa bara a ĩ sıe a kpun tẽw wa, ĩ faa mı sɔwrɔ a fu Nı-son ĩgan u sãwna wa.

²⁸Fu miil ma na ĩ bõw a baafu sɔɛ, ĩ a mune fu na be nı ma fu na maal’ã a nũɔ a y’ala ma.’

²⁹“Yɛɛr wee! A sɛw na ĩ na yɛɛ nyı cāa puɔ a sı sãa-kumɔ Davıtu ıne, a-na-ı u kpi na a ba ũu u, ĩ a u yaa eāa na ka a sı jie wa ta nı a dınaa.

³⁰Ī-ce u dāa na ı a Naaḡmun yɛɛ-hiere ĩ u bõw na bõw ka a Naaḡmun dāa na pulĩ nı u pu yel āa u bal parvuɔr yɛn subɔ ɔɔ mı ı na a jamana a u kaarĩ.

³¹A Davıtu de na nĩe nye a ala ɔɔ tara, ala-ĩ-sɔ u man a Kirisi kũu-puɔ-irfu yɛɛrĩ, a mune u na dāa yel āa Naaḡmun ma bar u a kpun tẽw wa, ĩ a u ĩgan ma mı sãw wa.

³²A Naaḡmun ir’ã a Jeeju ulɔ a kũu puɔ, a sı jaa nye a le ĩ mana nyı.

³³Ī a Naaḡmun bɔw u na do nı biin a u durĩ lōboorĩ ĩ ku u a u Sıe ulɔ u na dāa pulĩ nı u. A ala u deer a y’ɛy’ɛrĩ a nyı nye ĩ mı wonaa.

³⁴A-na-ı a Davıtu mĩe ma do a sa’lon wa ĩ-ce u yel’ã: ‘A Nı-kpɛɛ yel’ã a ĩ Nı-kpɛɛ: Je a ĩ durĩ lōboorĩ

³⁵wa ta nı a le ĩ ɔɔ y’ɔɔ a fu sama-deme a fu gbɛɛ pulɛɛ a ba urɛɛ a fu gbɛɛ dɔɔlfu jie.’

³⁶Ala-ĩ-sɔ a sɛw na a lsırayel nıbe ba jaa ba bõw ka yel-mĩe u, āa Jeeju ulɔ nyı na dāa kpa a nı-ku-daa juu, āa ulɔ a Naaḡmun y’ɔw u ı a Nı-kpɛɛ nı a Kirisi.”

³⁷A le a nıbe na wõ a ana y’ɛrĩsı, a tɔ ba na yaw a ba sooro a Pıer nı a nı-tunısı na lāa be nı u: “Yɛɛr, bõ sı na maal?”

³⁸A Pıer yel ba: “Nyı lıeb a nyı yɛ, ĩ a ba de a Jeeju-Kirisi yuor mur’ĩ nyı a kũɔ bõ-y’ene-y’ene, a mune a Naaḡmun na de a nyı maal-faar bar ku nyı, ĩ nyı na pɔw na a Naaḡmun bõ-son na ı a u Sıe u na kurɔ nyı.

³⁹A-na-ı a nyumı nı a nyı bibiir a Naaḡmun pulĩ nı, nı a bala ba jaa na be a nıdaa mı, a bala ba jaa a sı Nı-kpɛɛ Naaḡmun ɔɔ buɔɔ.”

⁴⁰A Pıer le y’ɛr’ã y’ɛrĩsı yaw kpākpana nı ba, buɔɔ nı u lıeb a ba tıerĩsı. U yel ba na: “Nyı faa a nyı mĩe yi nı a bana nı-gōgolĩsı puɔ!”

⁴¹A bala na sɔw a Pıer y’ɛrĩ, ba mur ba na a kũɔ puɔ. A le, a bala na dɔɔl a popuorbo puɔ a una dayen naa tara na nıbe ture ata.

⁴²Ba tɔ na nyãã ɛ̃ cɛɛ a ala a nɪ-tɔnɪsɪ na jaana ba, ɛ̃ mɪ nyɔw taa nɪ a nufu, ɛ̃ mɪ lãw taa a dɪb dɪfɪ jɛ nɪ a Naanɲmɪn puorɪfɪ jɛ.

⁴³Dãbɛ nyɔw na a nɪɛ ba jaa a mɪɛ a nɪ-tɔnɪsɪ na maala a nɔ-kofɪ tũ-yaw na miile a Naanɲmɪn kpɛw a ba nii-sɔw.

⁴⁴A popuorbo ba jaa bã na taa ɪ nɔ-bõ-y'en, na ba sũono taa nɪ a ba yele a jaa ba na tɛɛ.

⁴⁵Ba ma de na a ba na-yele da, nɪ a bom ɛ ba na tɛɛ, na ba ma po a libie ba jaa a mɪɛ a nɪɛ ɛ na buɔɔ.

⁴⁶Ba ma duo na taa a Naanɲmɪn puor-yir kpɛɛ a bibie a jaa, ɛ̃ mɪ lãa yuɔɔ taa a yie dɪɛ taa a dɪb. Ba ma dɪ na a ba dɪb nɪ nũɔ nɪ pu-pɪlaa

⁴⁷ɛ̃ pɛwɛ a Naanɲmɪn, pɔwɔ nɪ a yo-vɪlaa a nɪɛ ba jaa jɛ. ɛ̃ a Nɪ-kpɛɛ ma de na a bala a Naanɲmɪn na faa y'ɔɔ a ba puɔ a bibie a jaa.

Nɪ-tɔnɪsɪ tɔmɔ 3

¹Bibir kãw, a Pɪɛɛ nɪ a Jã cen'ã a Naanɲmɪn puor-yir kpɛɛ a mɔtɔw gɔɪfɪ daar a puorɪfɪ.

²Daba dãa na be be ba na dɔw ɪ gɛɛ. A bibie a jaa ba ma bɔw ɪ na cen'ɛ na bin a Naanɲmɪn puor-yir kpɛɛ dɔdɔɪ ba na buɔɔ a "Dɔdɔɪ vɪlaa," ɪ suɔɔ a yele a bala jɛ na waara a Naanɲmɪn puor-yir kpɛɛ.

³A una daba nyɛ na a Pɪɛɛ nɪ a Jã na tɔl kpɛɛɛ ɛ̃ suɔɔ ba a libie,

⁴a Pɪɛɛ nɪ a Jã 'wuor ɪ kir-kir-kir ɛ̃ a Pɪɛɛ yel ɪ: "Wuoro sɪ!"

⁵A daba mur'ã a mimie cɔw ba cɛɛ nɪ bɔw ka bom ba kɔɔ ɪ.

⁶ɛ̃ a Pɪɛɛ yel ɪ na: "Maa tɛɛ libie mu sɛɛɛ kɔɔ fu wa, ɛ̃-cɛ a ala ɛ̃ na tɛɛ, ala ɛ̃ na ku fu. Ir cere nɪ a Najareti Jeeju-Kirisi yuor!"

⁷ɛ̃ na ɪ nyɔw ɪ a dɔɪ nɪ jɛw ɪ ir. A jɛ naan a ɪ gbɛ-cerisi nɪ a ɪ nakɔɔɛ kpɛɛ na

⁸ɪ aw ir cere, lãa kpɛ nɪ ba a Naanɲmɪn puor-yir kpɛɛ, cere awra nɪ pɛwɛ a Naanɲmɪn.

⁹A nɪɛ ba jaa na be a be nyɛ ɪ na ɪ cere pɛwɛ nɪ a Naanɲmɪn,

¹⁰a ba bɔw ɪ ɪ a ulɔ na ma dãa jɛ a Naanɲmɪn yir "Dɔdɔɪ vɪlaa" nuɔɔ suɔɔ a libie, a tɛɪɪsɪ bɔɔ ba a ba ha nɔɛ a ala ɪɛ na ta a gɛɛ jɛ.

¹¹ɛ̃ a mɪɛ ɪ na cãa pɔw a Pɪɛɛ nɪ a Jã, a nɪɛ ba jaa nɔɛ ko ba na a ba jɔɔ wɛɛ a jɛberɪ ulɔ puɔ ba na buɔɔ a "Salumɔ jɛberɪ".

¹²A Pɪɛɛ nyɛ na a ɛ̃ yel a nɪɛ: "ɛ̃ bal nɪɛ, bɔ ɪ a nɔɛ ko nyɪ a ala na ta ɪɛ? Bɔ ɪ a nyɪ 'wuoro sɪ a ɛ̃, wɔ taa nɪ a sɪ mɛ kpɛw, mu a sɪ torɪfɪ sɪ maal'ɛ a daba na ɪ ir cere?"

¹³A Naaŋmun ulɔ na ɪ a Aburaham Naaŋmun ni a lɔakɪ ni a Jakɔb ni a si sãa-kunbo Naaŋmun, a ulɔ ɪ maal a u tũtunɔ Jeeju yuor u yire. A nyumi, nyi dãa na nyɔw a Jeeju ulɔ tur a ba na kú, ɪ a le a jamana Pulati na dãa buɔɔ u bar u, nyi je u na bar.

¹⁴A nyumi, nyi je na a ulɔ na ɪ a Son Subɔ ni a Yel-mĩe Subɔ bar, ɪ suɔr a ba bar a ni-kúɔ ku nyi.

¹⁵Nyi dãa na ɪ a ba kú a ulɔ na ɪ a Baafu Subɔ, ɪ a Naaŋmun ir u na yi ni a kũu puɔ. A sumi, si nye na a le ɪ mana kuɔ nyi.

¹⁶A Jeeju fãw ni a yɔw-nyãa a u unɛ, ala ɪ maal a daba na nyi na nye ɪ mi bɔw u pɔw a kpɛw. A Jeeju yuor ni a yɔw-nyãa a u jie, ala ɪ maal a daba na u kpɛmɛ a cɛcɛ a nyi jaa nii-sɔw.

¹⁷“ɪ-cɛ, ɪ yɛɛ, ɪ bɔw ka a nyumi ni a nyi ni-dierbe dãa na maal a le a Jeeju jie a-na-ɪ nyaa dãa bɔw buon wa.

¹⁸A nɔhɔ, a Naaŋmun maal’ã a ala u na dãa de nĩe yɔw a u yɛr-hierbe ba jaa a ba hier, áa Kirisi sew na na nye huur.

¹⁹Ala-ɪ-sɔ nyi lɛb a nyi yɛ ɪ lɛb wa a Naaŋmun jie, u de a nyi maal-faar fɛ bar nyi.

²⁰A le a Ni-kpɛɛ na bar a u piɛnfu u wa, ɪ mi tur a Jeeju ulɔ na ɪ a Kirisi u na dãa de nĩe biin a nyi unɛ.

²¹A Kirisi ulɔ, u sew na na be be a sa'llon wa ta ni a lɛdaar a yele jaa na lɛbɛ urɛɛ a yel-paala, a mune a Naaŋmun na dãa yɔw a u yɛr-hier-sono a ba yɛr a korĩ-cɛ,

²²a mune a Mowisi na dãa yel: ‘A Ni-kpɛɛ na ɪ a nyi Naaŋmun nɔɔ ku nyi na a yɛr-hiere a ɪ kaarĩ na urɛɛ a nyi mĩe nure y'en subɔ, ɪ nyi na cɛle na a ala a jaa u na yele nyi.

²³ɪ-cɛ a nure le na mɔɔ cɛle a una yɛr-hiere wa, ba na ir u na a nibe puɔ yi ni kú bar.’

²⁴ɪ a Naaŋmun yɛr-hierbe ba jaa, wa nyɔw ni a Samuɛl, a ba jaa bɔ-y'ene-y'ene mi man’ã a ala nɔɔ tara a ana daar’ãa.

²⁵A pulĩfu ulɔ a Naaŋmun na de a yɛr-hierbe pulĩ ni ɪ na a nyi ben, ɪ nyi mi be na to a pulĩ-taa ulɔ puɔ a Naaŋmun na pulĩ ni a si sãa-kunbo, a mune u na yel a Aburaham: ‘ɪ na sũo na a tɛw bal-burɔ burɔ nibe ba jaa a fu bal nibe unɛ.’

²⁶Ala-ɪ-sɔ a Naaŋmun ir’ã a u tũtunɔ tũ u de nĩe wa a nyi jie, a mune u na sũo a nyi jaa bɔ-y'ene-y'ene a nyi lɛb ɪ bar a nyi tũ-faar.”

Ni-tɔnisi tɔmɔ 4

¹A le a Pɛr ni a Jã na y'ɛɛ ni a nibe, a Naaŋmun baar-lorbo ni a Naaŋmun yir-gurbe ni-kpɛɛ ni a Saduse nibe ta na a ba sɛ,

²ĩ nye suur a-na-ı ba jaana na a nibe, ĩ de a Jeeju kũu-puɔ-irfu yẽrĩ miile nı ba áa nibe na mı ir'ã a kũu puɔ.

³Ba nyɔɔr ba na ĩ a-na-ı a wıer liwre na, ba yɔ̃w ba na a kasu puɔ a ba je a be vie nı a bio.

⁴ĩ-ce a bala na dãa wõ a Pıer yẽrĩ nı-yaw sow na, ĩ a le, a popuorbo tara na dabsı ture anuu.

⁵A bio vie na a Jufisi ni-dierbe nı a ba tẽ-'lwuorbo nı a ba yẽr-kpen-bɔɔnbɔ duo taa a Jerujalem.

⁶A An na ı a Naaɲmun baar-lo-nı-kpẽe dãa na be be, nı a Kayifi, nı a Jã, nı a Alesãdire, lãa nı a baar-lo-nı-kpẽe nibe ba jaa.

⁷Ba taw na a Pıer nı a Jã wı nı a ba nii-sɔw na sooro: “Nyune nyı pɔw a fãw maal'ĩ a tun na? Mu ala yuor nyı de maal'ĩ?”

⁸ĩ a Pıer sew nı na a Naaɲmun Sıe ĩ yel ba: “A nyumı na ı a tẽ-'lwuorbo nı a nyumı ni-dierbe,

⁹nyı sooro sı na a dınaa a maal-vılaa ulɔ na maal a gber jie, nı a mune u na pɔw a kpẽw.

¹⁰A nyumı nyı jaa nı a Israyel nibe ba jaa, a sew na nyı bõw ka a Najareti Jeeju-Kirisi ulɔ nyı na dãa kpa a nı-ku-daa juu, ĩ a Naaɲmun maal u u ir a kũu puɔ, a u une a daba na uraa nı a ĩgan kpẽw a nyı nii-sɔw a dınaa.

¹¹A Jeeju ulɔ, ulɔ ĩ ı ‘a kubir a nyumı memıerbe na dãa jaar bar, ĩ u le lieb'ã ı a kubir ulɔ ba na de yɔ̃w a dacin gber puɔ.’

¹²A-na-ı nı-kpee ma be be na tuɔɔ faara a nibe wa. A-na-ı yo-kpee ma be be a Naaɲmun na ku a nibe a ka a tẽw puɔ u na tuɔ faa ba wa.”

¹³A mune a Jufisi nı-bere na nye a Pıer nı a Jã 'lafu, nuɔr kpaw ba na, a-na-ı ba bõw ba na a ba ı nı-pɔrsı na ma dãa bõw a sebe wa. Ba mı bõw ba na a ba dãa be taa nı a Jeeju.

¹⁴ĩ a mune ba na nye a daba ulɔ na kpeme u lãa uraa nı ba, baa le tuɔ yẽr yẽrĩ wa,

¹⁵ala-ĩ-sɔ a ba yel a Pıer nı a Jã a ba yi uraa be yẽw, ĩ a bala yẽr-guor-nı-bere man taa.

¹⁶Ba yele na taa: “Mune sı na ı a nibe na? A-na-ı a Jerujalem nibe ba jaa nye na a mune ba na maal a nɔ-kofu tũ-kpẽe a saa le tuɔɔ cure wa.

¹⁷ĩ-ce a mune a yẽrĩ na kɔɔ yer pɔw a tẽw wa, nyı ı a sı per ba a ba kɔ lɔɔ de a una yuor yẽr'ĩ a yẽrĩ ku a nure le wa.”

¹⁸A mune ba na buɔl ba a ba kpe, ba kpākpan ba na a ba taa lɔɔ diere a Jeeju yuor yere nı yẽrĩ mu jaana nı a nibe go wa.

¹⁹Ī-ce a Pɪer nɪ a Jã yel ba na: “Nyí tier je kãa a ala ɪ a sew na a Naanmun nii-sow a sɪ na jɔɔ nyɪ gãw a Naanmun.

²⁰A-na-ɪ a ala sɪ na nye ĩ wõ, sɪ kõ tuo vã a y'efu wa.”

²¹A y'er-guor-nɪ-bere le per'ã a Pɪer nɪ a Jã ĩ bar ba a ba cen, a-na-ɪ a mune a nibe ba jaa na pewre a Naanmun a ala na ta une, baa dãa bõw a mune ba na ure ĩ kpãana ba wa.

²²A-na-ɪ a daba ulɔ ba na maal a tũ-kpẽw u kpeme, u dãa na tere yomo ljaayi nɪ dɔɔlaa.

²³Ba bar'ã a Pɪer nɪ a Jã a ba cen a ba nibe jie na mun ba a ala a jaa a baar-lo-nɪ-bere nɪ a ni-dierbe na yel ba.

²⁴A le a popuorbo na wõ a una y'erĩ, ba jaa lãa na puoro a Naanmun yele nɪ: “Nɪ-kpẽe, fũv maal a sa'llon nɪ a tene nɪ a man nɪ a yele a jaa na be a ba puɔ.

²⁵Fũv dãa y'õw a fu Sɪe u de a sɪ sãa-kumɔ Davɪtɪ na ɪ a fu tũtunɔ nuɔr y'er'ĩ: ‘Bõ ɪ a nɪ-bulsɪ gbono a dab-lũv a fu nii-sow, ĩ bõ ɪ a nɪ-burɔ burɔ mɪ goro taa a pɔɔɔ?

²⁶A tẽw puɔ jamansɪ gbẽerĩ na taa a jeb une, ĩ a fãgã deme mɪ duo na taa buɔɔ ba jeb'ĩ a Nɪ-kpẽe Naanmun nɪ a ulɔ u na vel ir.’

²⁷A-na-ɪ sɪre jaa u, a Erɔdɪ nɪ a Põsɪ Pulatɪ duo na taa nɪ a nɪ-bulsɪ, nɪ a Israyel nibe a tẽw na puɔ a fu tũtũ-son Jeeju fu na vel ir une,

²⁸ãa ba maal a ala a jaa a fu fãw nɪ a fu pu-tierũ na dãa de nĩe gbẽerĩ a na ta.

²⁹Nɪ-kpẽe, a y'ẽy'erĩ na, 'wuor nye a ba pufu ĩ maal a fu tũtunɔ a ba tere 'lafu y'ere nɪ a fu y'erĩ.

³⁰Tur a fu nuu a wulɪsɪ deme na kpeme, ĩ de a fu tũtũ-son Jeeju yuor tũ nɪ a nɔ-kofu tumɔ na miile a fu kpẽw.”

³¹A le ba na puor baar, a jie ulɔ ba na duo taa dam'ã, a ba jaa sew nɪ a Naanmun Sɪe ĩ nyɔw a Naanmun y'erĩ ĩ y'ere nɪ 'lafu.

³²A popuorbo ba jaa tere na nɔ-bõ-y'en nɪ tierũ bõ-y'en. Nɪre ma be be a ba puɔ na yele aa ala u na tere ɪ na a u mĩe tẽw ben wa, ĩ a bala ĩ tere, a ma ɪ na a ba jaa ben.

³³A nɪ-tunɪsɪ tere na fãw yaw mana nɪ a Nɪ-kpẽe Jeeju kũu-puɔ-irfu y'erĩ, ĩ a Naanmun sũofu be na be yaw a ba jaa few jie.

³⁴Bom ma dãa bɔr nɪre kãw a ba puɔ wa, a-na-ɪ a bala na tere a por nɪ a yie, ba ma da na, de a libie

³⁵cen'ĩ na bin a nɪ-tunɪsɪ sã, a ba po nɪ a nibe tu nɪ a mune a ba yele bɔrfu na be.

³⁶Daba be na be na yi a Sɪpɪr-tẽw ĩ ɪ a Levi bal nɪre. A u yuor dɪ na Jojefu ĩ a nɪ-tunɪsɪ mɪ buɔɔ u Banabasɪ, a le yel'ã a “babaala.”

³⁷A daba ulɔ de na a u puo da, de a libie cen'ĩ na bin a nɪ-tunɪsɪ sã.

Ni-tunisi tumo 5

- ¹Daba dāa na be be na dɪ Ananiya, ɪ a v pɔw dɪ Safira. Ba de na a ba puo da
- ²ɪ gor taa a bala ayi ɪ ŋmaa a libie sɔɔlɪ. A Ananiya de na a libi-ŋmāa na cɛ cen'ɪ na bin a ni-tunisi nii-sɔw.
- ³A Pɪer yel u: "Ananiya, bɔ ɪ a Satā kpɛ sɛw a fu suur a fu belɪ a Naaŋmun Siɛ ɪ sɔɔlɪ a puo libi-ŋmāa?"
- ⁴A puo ɪ dāa cāa be be, v kɔɔ ɪ a fu ben wa mu? ɪ a lɛ fu na da v baar, a libie ma ɪ a fu ben wa mu? Bɔ ɪ yɔw a maal-bir ulɔ tɛrɔ a fu suur puɔ? Aa ɪ nɪɛ fu belɪ wa. Naaŋmun fu belɪ."
- ⁵A mɪɛ a Ananiya na wɔ a yɛrɪ ulɔ v lo na kpi, a dābɛ nyɔw a nɪɛ bala ba jaa na wonaa.
- ⁶A polbil ir'ā a ba sɔw ɔɔw a kɔu lɔ tuo yi nɪ na ũu.
- ⁷A ɪ na fɪ a v pɔw wɪ, ɪ lwaa bɔw a ala na dāa ta wa.
- ⁸A Pɪer soor u: "Man ma a amɪɛ nyɪ na da a nyɪ puo. A nɔhɔ nyɪ da mu?" A pɔw sɔw āa lɛ ba da.
- ⁹A Pɪer yel u: "Bɔ ɪ a nyɪ man taa ɪ bure a Ni-kpɛ Siɛ? Nyɛ, a bala na ũu a fu sɪɛ tara na be a dɔdɔr nuɔr. Ba na mɪ ɔɔw fu na tuo yi nɪ."
- ¹⁰A jie naan v lo na kpi a Pɪer nii-sɔw, a polbil bala kpɛ nyɛ a kɔu ɪ ɔɔw yi nɪ na ũu pɪɪ'ɪ a v sɪɛ,
- ¹¹a dābɛ nyurɪ nyɔw a duo-puorbo nɪ a bala ba jaa na wɔ a ala.
- ¹²A ni-tunisi maala na a nɔ-kofu tɔ-yaw na miile a Naaŋmun kpɛw a nɪɛ sɔw. A popuorbo ba jaa ma tiw na taa a Salumɔ jɛberɪ puɔ,
- ¹³ɪ a mɪɛ a nɪɛ ba jaa na saarɪ kpiire ba, a ni-kpeesɪ maa 'lara tara lāa jɪɛɛ nɪ ba wa.
- ¹⁴ɪ-cɛ a ni-yaw, a dabsɪ nɪ a pɔɔɔ, ma sɔw na a Ni-kpɛ yɛrɪ ɪ wɪɛɛ dɔɔɔ a popuorbo juu.
- ¹⁵A na wɔ a lɛ, a nɪɛ ma de na a ba wulɪsɪ deme yɔw a da-gbarɪsɪ juu nɪ a cɛcene puɔ cen'ɪ na bin a sɔɛ nɔɛ, a mɪɛ a Pɪer ɪ wa tɔɔ a v dāadiile v pɔw a ŋmɛɛ.
- ¹⁶A ni-yaw mɪ yi na a Jerujalem tɛ-bil puɔ ɪ jɔ ta nɪ a baalsɪ nɪ a bala a kɔtɔnsɪ na tɛɛ, ɪ a ba jaa pɔw na a kpɛw.
- ¹⁷A baar-lo-ni-kpɛɛ nɪ a v tɔ deme ba jaa na ɪ a Saduse nɪɛ, nyuur kpɛ na sɛw ba,
- ¹⁸a ba ir nyɔɔr a ni-tunisi yɔw a kasu puɔ.
- ¹⁹ɪ a Ni-kpɛ sɪ-tunaa wɪ na a tɪsɔw na yuo a kasu pana ɪ taw ba yi nɪ ɪ yel ba:

²⁰“Nyí cen a Naaɲmun puor-yir kpěe na uraa yere a baa-paalaa na yerĩ kuro a nibe ba jaa.”

²¹A le a bio na vie, a ni-tunisi cen’ã a Naaɲmun puor-yir kpěe na jaana a nibe, a mine a si-tunaa na yel ba. A baar-lo-ni-kpěe ni a bala na lãa be ni u buɔl’ã a Jufisi ni-dierbe ba jaa a ba duo taa a yerĩ guorfu ne. Ba tũ na á ba ir a ni-tunisi a kasu puɔ wa ni.

²²ĩ-ce a mine a parsãdiele bala na ta a kasu yir, baa nye ba wa, ĩ lieb wa na yel:

²³“Si nye na a kasu pan u kpal vilaa, ĩ a dõdõr-gurbe mi uraa a be a dõdõrĩ gu, ĩ-ce a mine ba na yuo a pan, saa nye nure be a diem wa.”

²⁴A mine a Naaɲmun yir-gurbe ni-kpěe ni a baar-lo-ni-bere na wõ a ala ba na yel, a ba tierĩsi dama ba na a ni-tunisi ne, a ba sooro taa a mine a yerĩ ulɔ par na be.

²⁵ĩ a nure wi na na yel ba: “Nyí nye, a nibe bala nyi na dãa pɔw a kasu puɔ, ba uraa na be a Naaɲmun puor-yir kpěe puɔ jaana a nibe.”

²⁶Ala-ĩ-so a Naaɲmun yir-gurbe ni-kpěe taw na a parsãdiele cen’ĩ na taw ni a ni-tunisi jom wi ni. Aa ĩ fãgã ba taw ni ba wa, a-na-ĩ ba jɔɔ na a dãbĩe a mine a nibe nɔɔ lɔb’ĩ ba a kubie.

²⁷A le ba na ta ni ba a yerĩ guorfu jie baar, ba yõw ba na a yer-guor-ni-bere nii-sɔw, a baar-lo-ni-kpěe yel ba:

²⁸“Si dãa na kpãkpan nyi a nyi taa lɔɔ yere buɔlɔ ni a una daba yuor go wa. ĩ nyí nye, nyi sew na a Jerujalem-tẽw ni a nyi jaanfu, ĩ nyi buɔɔ na nyi de a u kũu yerĩ dɔɔl a si juu.”

²⁹A Pier ni a ni-tunisi yel ba: “A sew na a si na jɔɔ a Naaɲmun gãw a nibe.

³⁰A si sãa-kunɔ Naaɲmun maal’ã a Jeeju ulɔ nyi na dãa kpa yaal a ni-ku-daa juu u ir a kũu puɔ.

³¹A Naaɲmun de u na biin a u durĩ lõboorĩ a saa juu u ĩ a Jamana ni a Fafaara, a mine a Israyel nibe na tuɔɔ liebe a ba yẽ, a Naaɲmun diere a ba maal-faar bara kuro ba.

³²A sumi, si nye na a ana yele ĩ mana nyi, lãw ni a Siẽ ulɔ a Naaɲmun na ku a bala na jɔɔ u.”

³³ĩ a mine a Jufisi ni-dierbe na wõ a una yerĩ, suur nyurĩ na nyɔw ba a ba buɔɔ ba kú ba.

³⁴ĩ-ce a yer-guor-ni-kpěe yen subɔ na ĩ a Farisi nure ba na buɔlɔ a Gamaliel, na ĩ a Naaɲmun yer-kpen-jaana a nibe ba jaa na jɔɔ ir’ã uraa a ba sɔw ĩ yel a ba ĩ a nibe na a ba yi ser.

³⁵A ala ĩ baar, u yel ba na: “Israyel nibe, nyí tere nyi mĩe a ala nyi na yõw nyãa nyi maal a nibe na.

³⁶Nyi bōw na a daar ulɔ a Tedaɪ na dāa ir yɛr a dab-yɛrɪ yel a nɪ-kpɛɛ v ɪ, a nɪɛ kɔɔr anaan dāa tuure v. Ī a le ba na kú v, a bala na tuure v jɔ na ba jaa yɛyɛlɪ, a v ben baar.

³⁷A ala na yi tɔ, a Judasɪ na ɪ a Galile nɪrɛ mɪ ir'ã ir a nɪɛ a sɔrfu yuon a ba tuure v. Ī ba mɪ kú v na, a bala ba jaa na dāa sɔw a v yɛrɪ jɔ ŋma kpee kpee.

³⁸Ala-ĩ-sɔ a yɛyɛrɪ na, ĩ yele nyɪ na, nyɪ ir a nyɪ nur a nɪɛ na jie ĩ cɛ ba, a-na-ɪ a ala ɪ a nɪrɛ jie a yɛrɪ na nɪ a tun na yi, a na bũburɪ na.

³⁹Ī-cɛ a ala ɪ a Naaŋmun jie a yi, nyaa tuɔɔ bũburaa wa.”

⁴⁰A yɛr-guor-nɪ-bɛrɛ sɔw na a Gamaliel nuɔr ĩ buɔl a nɪ-tunɪsɪ fɔb ĩ kpākpan ba a ba taa lɔɔ yɛrɛ yɛrɪ buɔlɔ nɪ a Jeeju yuor go wa, ĩ bar ba a ba cen.

⁴¹Ba yi na a be a yɛrɪ guorfu jie, a nũɔ yala ba a mɪnɛ a Naaŋmun na nyɛ a ba sɛw nɪ a kpɛfu a Jeeju yuor unɛ.

⁴²Ī a bibie a jaa, ba ma jaana na a nɪɛ a Naaŋmun puor-yir kpɛɛ puɔ, nɪ a nɪɛ yie puur ma gala wa, hierɛ nɪ áa Jeeju ɪ na a Kirisi.

Nɪ-tunɪsɪ tumɔ 6

¹A una daar'āa, a mɪnɛ a par-tuurbe na nyurɪ dɔɔlɔ, a Jufisɪ bala na wono a Gɾɛkɪ yɛrɪ hũhune na a Jufisɪ bala na ɪ a tɛw deme. A-na-ɪ a bibie a jaa, ba ma po na a dɪb hiin a kpũ-pɔɔbɔ bala na wono a Gɾɛkɪ yɛrɪ.

²A nɪ-tunɪsɪ pie-n'ayi buɔl'ã a par-tuurbe tiw taa ĩ yel ba: “Aa sɛw a sɪ na bar a Naaŋmun yɛrɪ yɛrfu ĩ poro a dɪb wa.

³Ala-ĩ-sɔ sɪ yɛɛr, nyɪ vɛl ir nɪɛ anuu-n'ayi a nyɪ puɔ na tɛrɛ yo-vɪlaa a nɪɛ jie, na mɪ sɛw nɪ a Naaŋmun Siɛ ĩ tɛrɛ a yɛ, a sɪ ku ba a tun na a ba 'wuoro.

⁴Ī-cɛ a sumɪ, sɪ na cāa na de a sɪ mɛ bar yɔw a Naaŋmun suɔrfu puɔ nɪ a v yɛrɪ yɛrfu puɔ.”

⁵A una yɛr-bir numɔ na a duo-puorbo ba jaa a ba vɛl ir a ltɛn na tɛrɛ a yɔw-nyāa v bɛrɛ a Naaŋmun jie, ĩ mɪ sɛw nɪ a Naaŋmun Siɛ. Ba mɪ vɛl'ã ir a Filɪpɪ nɪ a Porokɔɔr nɪ a Nɪkanɔɔr nɪ a Tumɔ, nɪ a Parmena, lāa nɪ a Nikola na ɪ a Átiyɔsɪ-tɛw nɪrɛ na kpɛ a Jufisɪ puorfu puɔ.

⁶Ba taw ba na yɔw a nɪ-tunɪsɪ nii-sɔw, a ba dɔɔl ba a nur ĩ suɔr a Naaŋmun yɔw ba.

⁷A Naaŋmun yɛrɪ yɛrɛ na pɔwɔ a wɛr, ĩ a popuorbo nyurɪ waa a Jerujalɛm, ĩ a Naaŋmun baar-lorbo yaw sɔw a Jeeju puorfu yɛrɪ.

⁸Fāw nyurɪ na be a ltɛn jie, a-na-ɪ a Naaŋmun sũofu be nɪ v na v maala a nɔ-kofu tũ-bɛrɛ na miile a Naaŋmun kpɛw a nɪɛ sɔw.

⁹Ĩ-ɕe a nɪɛ ɲmɛɛ nyɔw na ĩ cure a ltien. Ba ɪ na a bala na yi a Sureɲ nɪ a Alesãdiri, ĩ tere a ba mĩe puorfu yir a nɪɛ na buɔɔ aa “Gbãgbaar bala na le sɔ a ba mĩe puorfu yir”. A ɲmɛɛ mɪ yi na a Sɪlɪsɪ nɪ a Aji ĩ a ba jaa cure na taa nɪ a ltien.

¹⁰Ĩ-ɕe baa tuɔɔɔ ureɛ nɪ u wa, a-na-ɪ u y'ere na nɪ a yẽ ulɔ a Naanmun Siɛ na ku u,

¹¹ala-ĩ-sɔ a ba sɔɔlɪ tɔ a nɪɛ yɔw a ba yel a ba wɔ na a ltien u y'ere a y'er-faa yɔɔɔ a Mowisi nɪ a Naanmun.

¹²Ba dam'ã a nɪɛ a le, lãa nɪ a ni-dierbe nɪ a y'er-kpen-bɔɔɔnbɔ a ba nye suur yɔw a ltien ĩ wɪ nyɔw u cen'ĩ a y'er-guor-nɪ-bere nii-sɔw.

¹³Ba mɪ wɪ nɪ na a nɪɛ bala na yɔɔɔ u a jir-y'erɪsɪ a ba yele: “A daba na ma bara a u y'erɪsɪ u na y'ere sãwna nɪ a sɪ Naanmun puor-yir kpẽ-son nɪ a Mowisi y'er-kpen wa.

¹⁴Sɪ wɔ na u yel áa Najareti Jeeju ulɔ na wel'ã a Naanmun puor-yir kpẽ ĩ lɛr a tumɔ ala a Mowisi na ku sɪ.”

¹⁵A bala ba jaa na je a y'erɪ guorfu diem 'wuoro na a ltien kir-kir-kir, ĩ nye a u nii-sɔw u wɔ taa nɪ a Naanmun sɪ-tunaa nii-sɔw.

Nɪ-tɔnɪsɪ tumɔ 7

¹A baar-lo-nɪ-kpẽ soor'ã a ltien: “Sure u mu?”

²A ltien yel ba: “Ĩ yeer nɪ a ĩ sãa numɔ, nyí ɕele! A Naanmun ulɔ na yi a yuor nyur'ã a sɪ sãa-kumɔ Aburaham a le u na cãa be a Mesopotamɪ ĩ ma cen a Saarã ser wa,

³ĩ yel u: ‘Yi a fu tẽw puɔ nɪ a fu nɪɛ jie ĩ cen a tẽw ulɔ puɔ ĩ na miile fu.’

⁴Ala-ĩ-sɔ a Aburaham yi na a Kalide wɛr ĩ cen na je a Saarã. ĩ a le a u sãa na kpi baar, a Naanmun le ɪ na u yi a be ĩ wa a tẽw na puɔ nyɪ na be a yẽy'erɪ na.

⁵Ĩ a Naanmun ma ku u wɛr kãw a be wa. 'Waa mɪ ku u jie fɪ a gber nefu jie kaarɪ wa, ĩ-ɕe u pulɪ nɪ u na a u na ku u na a tẽw, a ulɔ nɪ a u bal par jaa. ĩ a una daar'ãa, 'waa dãa tere bie ser wa.

⁶Nyí nye a mɛɛ a Naanmun na yel a Aburaham, áa u bal par nɔɔ ɪ na sãanba tẽ-kpee puɔ, á ba na lɛb ba na a ba ɪ gbãgbaar, a ba kpow ba yomo kɔɔɔr anaan puɔ.

⁷A Naanmun le yel'ã: ‘l nɔɔ guor'ã a una tẽw naa ba na ureɛ a gbãgbaar y'erɪ, ĩ ba na yi na a be ĩ wa a wɛr'ã puɔ na puoro ma.’

⁸Ĩ a Naanmun ku na a Aburaham a yuɔɔ ɲmaafu a ɪ a pulɪ-taa jibaa. Ala-ĩ-sɔ a le a Aburaham na dɔw a ljaki, u ɲmaa u na a yuɔɔ a bibie anuu nɪ ata puɔ. A le a ljaki mɪ maal a Jakɔb, ĩ a Jakɔb mɪ maal a le a u bibiir pie-n'ayi jie na ɪ a sɪ sãa-kunbɔ.

⁹“A sɪ sãa-kunbɔ bala tere na nyuur a ba yebe Jojefu jie, ĩ nyɔw u da, a ba cen nɪ u a Ejibti-tẽw u ɪ a gbãgbaa a be, ĩ-ɕe a Naanmun be nɪ u na,

¹⁰ĩ faa u a u won a jaa puɔ. ĩ a le u na uraa a Ejibti-těw jamana Faarõ nii-sow, a Naanmun ku u na a yě u maal'ĩ a tumɔ a numɔ a jamana. ĩ a Faarõ yõw na a Jojefu u 'wuoro a Ejibti-těw u jaa, nı a ulɔ jamana yir yeke a jaa.

¹¹A kɔ kpěe lo na a Ejibti-těw u jaa, nı a Kanãa-těw, a wono ba yaw, a sı sãa numɔ ma nyere a dib dure wa.

¹²A le a Jakɔb na wõ á ci be na a Ejibti-těw, u de na nĩ tũ a sı sãa numɔ a be,

¹³ĩ a gběe ayi puɔ ba na cen, a Jojefu maal'ã a ba bõw u u ı a ba yebe, ĩ a le, a Faarõ mı bõw na a Jojefu yifu jie.

¹⁴A ala na yi tɔ, a Jojefu tũ na buol a u sãa Jakɔb nı a u yir deme ba jaa na ta nıbe lıjaayi ģmaa'nuu,

¹⁵a ba cen a Ejibti. Be a Jakɔb kpi, nı a sı sãa-kunbo mı,

¹⁶a ba de ba cen'ĩ a Sisem na ũu a yaa ulɔ puɔ a Aburaham na dãa da a Emoor bi-dabsı sē a be a Sisem.

¹⁷"A le a Naanmun pulĩfu ulɔ u na dãa pulĩ nı a Aburaham maalfu daar na tara, a sı nıbe le nyırĩ na waa dɔol a Ejibti-těw puɔ,

¹⁸lee wa ta nı a daar ulɔ a jaman-paalaa na de a Ejibti-těw 'wuoro, ĩ 'waa bõw a Jojefu y'erĩ wa.

¹⁹A jamana ulɔ belĩ na a sı sãa-kunbo ĩ kpowro ba fere nı ba a ba lɔbo a ba bi-pulsı bara a ba kpiire.

²⁰A una daar'ãa puɔ ba dɔw a Mowisi u ı bi-vulaa a Naanmun nii-sow, a ba guol u a u sãa yir cur ata.

²¹ĩ a le ba na lɔb u bar, a Faarõ bi-pɔw de u na guol, u lıeb ı a u bie.

²²ĩ ba jaan'ã a Mowisi u bõw a Ejibti-těw yě a jaa, na u ı gãdaa a u y'erĩsı puɔ nı a u tumɔ puɔ.

²³"A le u na pɔw a yomo lıjaayi, tierũ wa u na u buɔɔ u cen na nye a Israyel nıbe na ı a u yeer.

²⁴A mune u na ta a be, u nye na a u yebe y'en subɔ a Ejibti nure na huɔɔ, ĩ cen na sũo u, na u kú a Ejibti nure ulɔ yaw a san.

²⁵A Mowisi tier'ã beeka a u yeer na bõw na bõw ka a ulɔ a Naanmun na de faa nı ba. ĩ-ce baa bõw a le wa.

²⁶A bio vie na a Mowisi tuor'ĩ a u yeer ayi na jebe taa, ĩ buɔɔ u baalĩ ba, ĩ yel ba: 'Nyı ı na yeer, ĩ bõ ĩ ı a nyı huɔɔ taa?'

²⁷ĩ-ce a ulɔ na huɔɔ a u tɔ subɔ, daa na a Mowisi bar ĩ yel u: 'Ala ĩ yõw fu a fu ı a sı nı-kpěe nı a sı y'er-guoro?'

²⁸Fu buɔɔ na fu mı kú ma a mune fu na kú a Ejibti nure a jamı mu?'

- ²⁹A le a Mowisi na wõ a una y'ērĩ, u jo na cen a Madiyã-těw na je a be dɔw dabil ayi.
- ³⁰“ĩ a le a yomo ljaayi na tɔl baar, a Naaŋmun si-tunaa nyur'ã a Mowisi a ti-bile puɔ na 'lere a vũu a be a wekar puɔ a Sinayi-tãw loor.
- ³¹A le u na nye a ala, nuɔr ko u na ĩ a mine u na ta piel ĩ 'wuoro, u wõ na a Nɪ-kpěe kɔkur na yel u:
- ³²“ĩ ɪ na a fu sãa-kunbo Aburaham nɪ a ljaɪ nɪ a Jakɔb Naaŋmun,’ a dãbĩe nyɔw a Mowisi u mine ĩ ma 'lara 'wuoro wa.
- ³³A Nɪ-kpěe le yel u: ‘Yaa a fu nafaba bar a-na-ɪ a jie ulɔ fu na uraa ɪ na ji-ciiraa.
- ³⁴“ĩ nye na a mine ba na kpowro a ĩ nibe a Ejibti-těw puɔ, ĩ mɪ wõ a mine ba na penɛ, ĩ na ĩ suu a ba faafu unɛ. Yẽy'ērĩ na, wa ĩ tũ fu a Ejibti.’
- ³⁵“A una Mowisi a Israyel nibe na dãa jaar ĩ yel u á ala ĩ yɔw u u ɪ a ba nɪ-kpěe nɪ a ba y'ēr-guoro, a ulɔ a Naaŋmun tũ u ɪ a nɪ-kpěe nɪ a fafaara nɪ a sũofu ulɔ u na pɔw a si-tunaa jie na dãa nyur u a ti-bile puɔ.
- ³⁶A una Mowisi ĩ tɔw a Israyel nibe yi nɪ a Ejibti-těw, tũ nɪ a nɔ-kofu tumɔ na miile a Naaŋmun kpěw a una tẽw puɔ, nɪ a Man Jĩew puɔ, nɪ a wekar puɔ a yomo ljaayi.
- ³⁷A una Mowisi naa yel'ã a Israyel nibe: ‘A Naaŋmun nɔɔ ku nyɪ na a y'ēr-hiere a ĩ kaarĩ na urɛ a nyɪ mĩe nure y'en subɔ.’
- ³⁸A una Mowisi mɪ dãa na be nɪ a Israyel nibe na duo taa a wekar puɔ. U be nɪ na a si sãa-kunbo nɪ a Naaŋmun si-tunaa na dãa y'ere nɪ u a Sinayi-tãw juu, ĩ u pɔw a Naaŋmun baafu y'ērĩsɪ na u ku si.
- ³⁹“ĩ-cɛ a si sãa-kunbo ma sɔw cɛl u wa. Ba jaar u na bar ĩ buɔɔ ba le lieb cen a Ejibti.
- ⁴⁰Ba yel'ã a Aarɔ: ‘Maal butibe ku si a ba ɪ a si naaŋmunsɪ naa ba de si nĩe, a-na-ɪ saa bɔw a ala na ta a una Mowisi na yi nɪ si a Ejibti wa.’
- ⁴¹Ba mɛ na butub a una daar'ãa u wõ taa nɪ nale ĩ kú a yele yɔw u, ĩ na ba bolo cile nɪ a ala ba na maal'ĩ a ba nur unɛ.
- ⁴²“ĩ-cɛ a Naaŋmun ŋmelĩ na puo-sɔw yɔw ba ĩ bar ba a ba puoro a sa'llon ŋmarbie a mine a na yel a y'ēr-hierbe sebsɪ puɔ: ‘Israyel nibe! A maa Naaŋmun nyɪ dãa kú a dun yɔw a wekar puɔ a yomo ljaayi mu? Aa ɪ maa u wa.
- ⁴³“ĩ-cɛ a nyɪ naaŋmun Mɔlɔkɪ gan yir nyɪ dãa tere yuɔɔ nɪ, nɪ a nyɪ naaŋmun Arafã butub na wõ a ŋmarbir kaarĩ. A ana butibe naa, nyumɪ dãa maal'ĩ a nyɪ nur na nyɪ puoro. Ala-ĩ-sɔ ĩ na diw nyɪ na bar, a nyɪ cen a Babulɔ-těw puo-sɔw.’

⁴⁴“A be a wekar puɔ, a si sãa-kunbo dãa na tere a gan yir ba na maal bine a pulĩ-taa y'er-kpen a Mowisi na seb yõw a kusɩ-perɩsɩ jur. Ba me na a yir ulɔ a mune a Naanmun na yel a Mowisi, a-na-ɩ u yel u na á u maal a wõ a mune u na dãa miil u.

⁴⁵Ba de na a una gan yir naa ku a ba bibiir na mi ɩ a si sãa-kunbo, a ba de cere ni a daar ulɔ a Jodie na tere ba kpe fa ni a ni-bulsi ten, a-na-ɩ a Naanmun ã de ba nĩ diw a ni-bulsi bar. A be a gan yir ulɔ be wa ta ni a jamana Daviti daar.

⁴⁶A u ben numɔ na a Naanmun, u suor sor a u jie á u me yir-kpɛeraa ku a una Naanmun na mi ɩ a Jakɔb Naanmun.

⁴⁷ĩ a Salumõ ã ẽẽ me a yir ku u.

⁴⁸ĩ-ce a sa'llon iin Naanmun ma kpɛere a yie ala puɔ a nĩbe na me ni a ba nur wa, a mune a y'er-hiere na yel áa Naanmun yel'ã:

⁴⁹‘A sa'llon ɩ na a ã naa-dakɔw, ã a tẽw ɩ a ã gbɛɛ dɔɔlfu jie. Yir wõ mune nyi na me ku ma? Mu ji-wõ mune puɔ ã na je pien?

⁵⁰Aa ɩ a ã nur ã maal a ala a jaa wa?”

⁵¹“A nyuna su-kpen deme, na ma jaar a Naanmun bar ã maa sɔwrɔ cɛɛ a u y'erĩ wa, a daar a jaa nyi ma vara na a Naanmun Siɛ tumɔ! A mune a nyi sãa-kunbo na dãa maala, a le nyi mi maala.

⁵²Yer-hier-buor a nyi sãa-kunbo ma dãa huɔl wa? Ba kú na a bala na dãa de nĩ y'er a Torfu Subɔ wafu y'erĩ, ã a y'ẽy'erĩ na, nyumi de u a juu na nyi kú u.

⁵³A nyumi na pɔw a Naanmun y'er-kpen a si-tunisi na ku nyi, nyaa jɔrɔ a ana y'er-kpen wa!”

⁵⁴A mune a y'er-guor-ni-bere na wõ a una y'erĩ naa, suur nyɔw ba na po ni a ba nyir nyume yõw a ltien.

⁵⁵ĩ-ce a ltien sew ni na a Naanmun Siɛ ã l'wuor a sa'llon nye a Naanmun cãa kpɛɛ ni a Jeeju na uraa a Naanmun durĩ loor,

⁵⁶ĩ yel: “Nyí cɛɛ, ã nye na a sa'llon u yuo ni a Nĩbe Bie na uraa a Naanmun durĩ loor.”

⁵⁷A mune ba na wõ a y'erĩ ulɔ, ba wuur'ã ni kpɛw ã bur a ba tobo ã sulĩ u ba jaa

⁵⁸nyɔw taw yi ni a tẽw cẽcẽw, lɔbɔ ni u a kubie buɔrɔ ba kú u. A y'er-manba bin'ã a ba cẽcene a polbile ulɔ ba na buɔlɔ a Sol gbɛɛ pulɛɛ.

⁵⁹Ba lɔbɔ na a ltien ã u suorɔ a Naanmun yele: “Ni-kpɛɛ Jeeju, de a ã siɛ!”

⁶⁰ĩ u lo na gburĩ a dume ã wuur'ĩ kpɛw yel: “Ni-kpɛɛ, taa de a fãa na ba na maala ma dɔɔl a ba juu wa!” A le u na y'er a una y'er-bir baar, u ŋmaa na a vuurũ. ã a ltien kufu numɔ na a Sol.

Ni-tunisi tumɔ 8

- ¹A una bibir bõ-y'en naa puɔ, ba nyɔw na ɪ huɔɔ a Jerujalem duo-puorbo, a ba jaa jo ŋma kpee kpee cen a Jude ni a Samari, ɪ ce a ni-tunisi tɛw bar a ba je a Jerujalem.
- ²A nibe ŋmɛɛ na jɔɔ a Naaŋmun de na a ltien naa ba kɔ u yayaw ũu.
- ³ɪ-ce a Sol ulɔ yɔw na kpɛw buɔɔ u bũburɪ a duo-puorbo. U yuɔɔ na a yie nyɔwɔ a dabsi lãa ni a pɔɔɔ, yɔɔɔ a kasu puɔ.
- ⁴A bala na dãa jo ŋma a kpee kpee yuɔɔ na a ten ten yɛɛ a Naaŋmun yɛr-son.
- ⁵A Fulɔ cen'ã a Samari-tɛw na yɛr a Kirisi yɛrɪ ku a nibe.
- ⁶A mɛɛ a ni-yaw na wɔ a u yɛrɪ ɪ mi nye a nɔ-kofu tumɔ u na maala, ba nyurɪ na yɔw a toor cɛɛ a ala u na yele.
- ⁷A-na-ɪ a kɔtɔn-kpansi yire na a ni-yaw jie wuure ni kpɛw, ɪ a gbɛɛ ni a kpɪkpɪl-sãwsi deme yaw kpɛmɛ,
- ⁸a ba nye nũɔ kpɛɛ a una tɛw naa puɔ.
- ⁹A be, daba dãa na be be na dɪ Sumɔ, na ma maala a tɔɔɔlɔ u a korɪ-ce jaa, a nuɔ ko a Samari nibe. U yel ba na á ni-kpɛɛ u ɪ,
- ¹⁰a bibiir wa de ni a ni-bɛɛ jaa sɔw na ma yɔw a toor cɛɛ u. Ba yel'ã áa daba na, a Naaŋmun fãw u tɛɛ, a ulɔ ba na buɔɔ a Fãgã Kpɛɛ Subɔ.
- ¹¹ɪ ba nyurɪ na yɔw toor cɛɛ u a-na-ɪ korɪ-ce jaa u dãa maal a tɔɔɔlɔ u a ko ba a nɔɛ.
- ¹²ɪ-ce a Fulɔ mana ba na a Naaŋmun fãw yɛrɪ miile ni ba a Jeeju-Klɪsi yuor, ɪ a le ba na sɔw a una yɛr-son, a dabsi ni a pɔɔɔ ɪ na a ba mur ba a kũɔ.
- ¹³A Sumɔ mɛɛ mi sɔw na, a ba mur u a kũɔ, u uraa a Fulɔ sɛ, a nuɔ nyurɪ kpaw u a mɛɛ u na nye a nɔ-kofu tũ-bɛɛ na miile a Naaŋmun kpɛw a Fulɔ na maala.
- ¹⁴A ni-tunisi na be a Jerujalem wɔ na áa Samari nibe sɔw na a Naaŋmun yɛrɪ ɪ tũ a Pɪɛr ni a Jã a be.
- ¹⁵ɪ a le ba na ta a Samari, ba suɔr'ã a Naaŋmun yɔw a popuorbo a ba pɔw a u Siɛ,
- ¹⁶a-na-ɪ a Naaŋmun Siɛ ma dãa suu a bana nibe jie sɛr wa, a Ni-kpɛɛ Jeeju yuor tɛw ba dãa de mur'ɪ ba a kũɔ.
- ¹⁷A le, a Pɪɛr ni a Jã dɔɔl ba na a nur a ba pɔw a Naaŋmun Siɛ.
- ¹⁸A le a Sumɔ na nye a ni-tunisi na dɔɔl a nibe a nur a ba pɔw a Naaŋmun Siɛ, u ir'ã libie ku a Pɪɛr ni a Jã
- ¹⁹ɪ yel: "Nyí mi ku ma a una fãw, a maa wa dɔɔl nɛɛ a nuu u mi pɔw a Naaŋmun Siɛ."

²⁰Ī-ce a Pɛr yel u na: “A fūu nɪ a fu libie jaa, nyí bɔr, a-na-ɪ fu tiere na áa Naanmun bom pɔɔ ɪ na bom fu na tuɔɔ daara nɪ a libie!”

²¹Faa tere sɔr fū na lāa tū nɪ sɪ a tun na wa, a-na-ɪ a fu suur ma tor a Naanmun nii-sɔw wa.

²²Ala-ĩ-sɔ lɛb a fu yē a fu tiērū bier unɛ, ĩ suɔr a Nɪ-kpēɛ; a numɔ wa sɔw u na de na a una tiērū bar fu.

²³A-na-ɪ ĩ nye na bōw ka a fu puɔ ulĩ na ma ɪ wa, ĩ a fu mɪ be a maal-fāa kasu puɔ.”

²⁴A Sumɔ yel a Pɛr nɪ a Jā: “A nyumɪ nyɪ mīɛ, nyí suɔr a Nɪ-kpēɛ yōw ma a ana yele nyɪ na yel ma kō wa ta ma wa.”

²⁵A lɛ a nɪ-tunɪsɪ bala ayi na man a Nɪ-kpēɛ yērĩ baar, ba lɛb’ā kule a Jerujalem, yere nɪ a Naanmun yēr-son a Samari ten yaw ala puɔ na be a ba sɔr juu.

²⁶A Nɪ-kpēɛ sɪ-tunaa kāw yel’ā a Fulɔ: “Ir cen a gubaa loor a sɔr ulɔ puɔ na ɪ a wɛkar sɔr, na yi a Jerujalem ĩ cere a Gajaa.”

²⁷⁻²⁸A Fulɔ ir’ā cen ĩ a be a sɔr juu, u tuor’ĩ na a Etiyopi daba na dāa cen a Jerujalem na puor a Naanmun ĩ lɛb kule. U ɪ na a Etiyopi pɔw-jamana ba na buɔɔ a Kādasɪ tūtū-nɪ-kpēɛ ba na maal u ab na mɪ ɪ a u libi-’wuoro. U je na a u kaar puɔ a wiir na ma tawra, ĩ ’wuoro a sebe ulɔ a Naanmun yēr-hiere Ejayi na dāa seb.

²⁹A Naanmun Sɪe yel’ā a Fulɔ: “Cen na pɛl’ĩ a kaar ulɔ.”

³⁰A Fulɔ jɔ na ta a kaar par, ĩ wō a daba u ’wuoro a Ejayi sebe, u soor u: “Fu bōw na a yērĩ na fu na ’wuoro par mu?”

³¹A daba yel u. “Munɛ ĩ na ɪ ĩ bōw a par ĩ a ala ma ɪ nɪɛ ĩ miil ma wa?” A lɛ, u suɔr’ā a Fulɔ u do kpɛ a ba lāa je.

³²A Naanmun Sebe yērĩ ulɔ u na dāa ’wuoro yel’ā: “Ba taw u na cen’ĩ wō taa nɪ pɛr ba na cere nɪ a kúfu jie. U mɪ sine na wō taa nɪ a pēle ba na pūono a kɔɔɔ. ’Waa haa nuɔr wa.

³³Ba sūkpurĩ u na; baa guor a u yērĩ a tor wa. Nɪɛ kō wa yēr a u bal par yērĩ wa, a-na-ɪ a u baafu ŋmaa na a ka a tēw puɔ.”

³⁴A Etiyopi daba yel a Fulɔ: “Ī suɔr fu na, yel ma: ala a yēr-hiere yele a lɛ? Ulɔ ĩ yele yɔɔɔ a u mīɛ, mu nɪ-kpee u yele?”

³⁵A Fulɔ nyɔw na a jie ulɔ u na dāa ’wuoro a sebe puɔ ĩ man u a Jeeju yēr-son.

³⁶Ī a lɛ ba na cere, ba ta na jie kōɔ na be, a daba yel a Fulɔ: “Nye kōɔ; bom be na be vara ma a faa tuɔɔ murɔ ma a kōɔ wa mu?”

[³⁷A Fulɔ yel u: “A fūu sɔw nɪ a fu puɔ u jaa, ĩ na tuɔ na mur fu a kōɔ.” A daba yel: “Ī sɔw na ka a Jeeju-Kirisi ɪ na a Naanmun Bie.”]

³⁸Ī u yōw na a ba uraa nɪ a kaar, a ulɔ nɪ a Fulɔ suu kpɛ a kōɔmɪ, a Fulɔ mur u.

³⁹A le ba na yi a kũɔ puɔ baar, a Nɪ-kpɛɛ Siɛ jal'ã a Filɪpɪ cen'ĩ, a daba ma le nye u wa. ĩ a nũɔ nyɔw u na u de a sɔr cere.

⁴⁰Ĩ a Filɪpɪ ulɔ wa 'wuor'ã nye u be a Ajɔtɪ-tɛw puɔ, ĩ de a sɔr cere, y'ɛɛ a Naanmun y'ɛrĩ a ten a jaa puɔ wa ta nɪ a Sejure.

Nɪ-tɔnɪsɪ tɔmɔ 9

¹Ĩ-cɛ a Sol cãa na pure a Nɪ-kpɛɛ par-tuurbe buɔrɔ u kú ba. U cen'ã a Naanmun baar-lo-nɪ-kpɛɛ sɛ

²na suɔr sebsɪ a u cen'ĩ na ku a puorfu yir ni-dierbe na be a Damasi, ĩ a ala ĩ u nye na a nɪɛ bala na tuure a Nɪ-kpɛɛ sɔr, a dabsɪ mu a pɔɔɔɔ, u tɔɔ nyɔr ba cen'ĩ a Jerujalem.

³A le u na be a sɔr puɔ cere na piɛɛ a Damasi, a cãa yi na a sa'llon a jie naan ĩ wa nyɪnyɪl pɔw u,

⁴u lo a tene ĩ wɔ kɔkɪr u yel u: “Sol, Sol, bɔ ĩ u a fu huɔɔ ma a nɔhɔ?”

⁵A Sol soor: “Nɪ-kpɛɛ, ala fu ɪ?” U yel u: “Ĩ u na a Jeeju ulɔ fu na huɔɔ.

⁶Ĩ-cɛ, ir kpɛ a tɛw puɔ. A be, ba na yel fu na a ala fu na sɛw fu maal.”

⁷Ĩ a dabsɪ bala na lãa cere nɪ a Sol, ba uraa na le gbul, a mɪɛ ba na wɔ a kɔkɪr ĩ ma nye nɪɛ wa.

⁸A Sol le ir'ã uraa ĩ yuo a mimie ĩ ma nye bom wa, a ba nyɔw u a nuu taw kpɛ nɪ a Damasi.

⁹U jɔw na maal'ĩ bibie ata, ĩ ma dɪ bom wa, ma mɪ nyu kũɔ wa.

¹⁰Ĩ-cɛ par-tuure y'en subɔ be na be a Damasi-tɛw puɔ ba na buɔɔ a Ananiya. U nye na a Nɪ-kpɛɛ a siɛ bom kaarĩ u buɔɔ u: “Ananiya!” U yel: “Nɪ-kpɛɛ, ĩ sɔw na.”

¹¹Ĩ a Nɪ-kpɛɛ yel u: “Ir cen a sɔr ulɔ puɔ ba na buɔɔ a Sɔr Toraa. A fũu cen, fu ta a Judasi yir ĩ soor a Tarsɪ-tɛw daba ulɔ ba na buɔɔ a Sol. U be na be suɔrɔ a Naanmun,

¹²ĩ u nye na daba ba na buɔɔ a Ananiya a siɛ bom kaarĩ, u kpɛ a u sɛ dɔɔɔ u a u nuu a u mimie na le yuo.”

¹³A Ananiya yel: “Nɪ-kpɛɛ, nɪ-yaw man ma na a daba na y'ɛrĩ, nɪ a bier a jaa u na maal a fu nɪɛ na be a Jerujalem.

¹⁴Ĩ a ka mɪ, a baar-lo-nɪ-bɛɛ mɪ ku u na a sɔr u na nyɔr'ĩ a bala ba jaa na buɔɔ a fu yuor.”

¹⁵Ĩ-cɛ a Nɪ-kpɛɛ yel u na: “Gen, a-na-ɪ ĩ vel'ã a una daba ir u na u a ĩ tũtɔɔ, miil'ĩ a ĩ yuor ku a nɪ-bulsɪ nɪ a ba jamansi nɪ a lsɪrayel nɪɛ mɪ a ba na bɔw ma.

¹⁶A maa mɛɛ, ĩ na miil u na a won ala u na sɛw u nye a ĩ uɛ.”

¹⁷Ala-ĩ-sɔ a Ananiya cen'ã na kpe a yir ulɔ puɔ a Sol na be ỹ dɔɔl u a nuu ỹ yel: “Ĩ yebe Sol, a Nɪ-kpɛɛ Jeeju ulɔ na nyir fu a le fu na be a sɔr puɔ waara ỹ tũ ma a fu sɛ, a fu mimie na le yuo ỹ a fu na sɛw nɪ a Naaɲmun Siɛ.”

¹⁸A jie naan, bom 'law na a Sol mimie puɔ lo wɔ̃ taa nɪ jum pɔɔɔ, ỹ-ce u le nyere. A le, u ir'ã a ba mur u a kũɔ,

¹⁹ĩ a le u na dɪ a dɪb baar, u le nye na kpɛw. A Sol je na a be a Damasi fũ nɪ a par-tuurbe bala na be a be.

²⁰A jie naan, u cen'ã a puorfu yie puɔ na nyɔw ỹ hiere kurɔ ba áa Jeeju ɪ na a Naaɲmun Bie.

²¹A nɔɛ ko na a bala ba jaa na wɔ̃ a u yɛrĩ, a ba sooro taa: “Aa ɪ a daba na ỹ dãa bũbure a bala na buɔɔ a yuor'ãa a Jerujalem wa? ĩ 'waa mɪ wa a ka a u nyɔɔr ba lũ cen'ĩ a baar-lo-nɪ-bere jie wa?”

²²Ĩ-ce a Sol fãw dɔɔɔ na a bibie a jaa, u ma yɛr a yɛrĩ tuɔ a Jufisi bala na be a Damasi, a jur bɔr ba, a mune u na ma miile ba áa Jeeju ỹ suĩ ɪ a Kirisi.

²³A mune a bibi-yaw na tɔl baar, a Jufisi duo na taa goro a Sol kúfu.

²⁴Ĩ-ce nure yel u na á ba goro u na. Ba gure na a tẽw dɔ̃dɔ-nɔɛ a mɔtɔw nɪ a tisɔw a mune ba na kúɔ u.

²⁵Ĩ-ce a Sol par-tuurbe ɪ na u kpe kpɛjerĩ puɔ a tisɔw a ba tur u bar u suu a tẽw dacin dapuor.

²⁶A mune a Sol na ta a Jerujalem, u buɔɔ na u pɔw a par-tuurbe, ỹ-ce a ba jaa jɔɔ u na dãbĩɛ a-na-ɪ baa sɔw a u suĩ na ɪ a par-tuure wa.

²⁷Ĩ-ce a Banabasi tere u na een'ĩ a nɪ-tunisi sɛ ỹ man ba a mune a Sol na nye a Nɪ-kpɛɛ a sɔr puɔ, nɪ a mune a Nɪ-kpɛɛ na yɛr'ĩ u. U mɪ yel ba na a mune a Sol na de a Jeeju yuor yɛr'ĩ a yɛrĩ nɪ 'lafu a le u na be a Damasi.

²⁸Wa nyɔw nɪ a una daar'ãa, a Sol pɔw na a par-tuurbe a ba lãa yuɔɔ a Jerujalem ỹ de a Jeeju yuor yere nɪ a yɛrĩ nɪ 'lafu,

²⁹ĩ mɪ yere nɪ a Jufisi bala na wono a Gɛrɛkɪ yɛrĩ ỹ mana taa nɪ ba, ỹ a bala ulɔ buɔɔ ba kú u.

³⁰A mune a yeer na wonaa, ba tɔw na a Sol cen'ĩ a Sejare na yɔ̃w a sɔr u cere a Tarsi.

³¹A le, a duo-puorbo dãa na be a piɛnfu puɔ a Jude nɪ a Galile nɪ a Samari wɛɛ a jaa. Ba pɔwɔ na a fãw jɔɔ nɪ a Nɪ-kpɛɛ, ỹ a mune a Naaɲmun Siɛ na sũono ba, a nibe wiere na dɔɔɔ a ba puɔ.

³²A Pɪer yuɔɔ na a ten a jaa. ĩ bibir bɔ̃-y'en u cen'ã a popuorbo sɛ a Lida,

³³na nye a daba ba na buɔɔ a Ene a be, na maal yomo anuu-n'ata a sɛn puɔ a-na-ɪ u gber'ã.

- ³⁴A Pter yel u: “Ene, a Jeeju-Kirisi kpeme fu na. Ir pilĩ a fu sen”, a Ene ir a jie naan.
- ³⁵A Lida nibe, ni a Saarõ nibe ba jaa nye u na ã lieb puoro a Ni-kpẽe.
- ³⁶Põw be na be a Jope ã a popuoro a ba buɔɔ Tabita, a una yuor a Gireki nibe lieb buɔɔ a Dorkasi, a le yel’ã a “Wul-piel.” Tõ-vele u dãa tunɔ a daar a jaa sũono ni a nãw deme.
- ³⁷Wulĩ dãa na nyɔw u a una daar’ãa u kpi a ba so u a kũɔ baar ã de u do ni bin a bɔɔpien diem.
- ³⁸A Lida piel’ĩ na a Jope, ala-ĩ-sɔ a mune a par-tuurbe bala na be a Jope na wõ áa Pter be na a be, ba tũ na nibe ayi a u sẽ ni a y’erĩ na: “Sĩ suɔr fu na a fu na wa a si jie fɔfɔw,”
- ³⁹a Pter ir a jie naan a ba lãa cen. A mune u na ta a be, ba de u na do ni a garĩ a bɔɔpien diem, ã a kpũ-pɔɔɔɔ ba jaa taw na ta u ã kono miile ni u a kparɔ ni a cẽcene a Dorkasi na dãa maal a ledaar u na dãa be ni ba.
- ⁴⁰A Pter u na a ba yi ba jaa ã u lo gburĩ a dume ã suɔr a Naaɲmun, ã lieb a nii-sɔw cɔw a kũu ã yel: “Tabita, ir!” A kũu yuo a mimie nye a Pter ã ir je.
- ⁴¹A Pter nyɔw u na a nuu sũo u u ir, ã u buɔɔ a popuorbo ni a kpũ-pɔɔɔɔ na u miil’ĩ ba u le u a ni-mimir.
- ⁴²A Jope-tẽw nibe ba jaa bõwnaa na ã a ni-yaw sɔw de a Ni-kpẽe.
- ⁴³A Pter je na be a Jope kam a daba ulɔ yir ba na buɔɔ a Sumõ, na u a gan-cɔɔɔɔ.

Ni-tɔnisi tɔmɔ 10

- ¹Daba dãa na be be a Sejare a ba buɔɔ Kɔrneɛ. U u na a sɔdaal-ni-kpẽe a Orom sɔdaalsi bala puɔ ba na buɔɔ a Itali sɔdaalsi.
- ²U puoro na a Naaɲmun ã mi jɔɔɔ u, a ulɔ ni a u yir deme ba jaa. U ma ir’ã libi-yayaw sũono ni a Jufisi ã mi suɔɔɔ a Naaɲmun ma gala wa.
- ³Bibir kãw a mɔtõw gɔrfu daar, u nye na a Naaɲmun si-tunaa gbelẽgbelẽ u kpe a u sẽ siẽ bom kaarĩ ã yel u: “Kɔrneɛ!”
- ⁴A Kɔrneɛ 'wuor u kir-kir-kir ã a dãbĩe nyɔw u u yel: “Boolo u, Ni-kpẽe?” A si-tunaa yel u: “A Naaɲmun sɔw na a fu suɔrfu ni a fu sũofu fu na sũono a nãw deme, ã cãa tere a fu tiere.
- ⁵A yẽy’erĩ na, tũ nibe a ba cen a Jope na buɔɔ a daba ulɔ na di a Sumõ ba na mi buɔɔ a Pter.
- ⁶U be na a u yuor Sumõ yir puɔ na u a gan-cɔɔɔɔ, a u yir na be a man gbẽgbere nuɔr.”
- ⁷A le a si-tunaa na y’er’ĩ a Kɔrneɛ ã cen baar, u buɔɔ’ã a u tũtunbo ayi ni a sɔdaalaa y’en subɔ u na bar’ĩ a nyãa na mi puoro,

- ⁸na u miil ba a ala a jaa u na nye, ï tũ ba a Joep.
- ⁹A diviẽ bio, a mĩnẽ a bana nĩbẽ na cãa be a sɔr puɔ piẽlẽ a Joep, a Pĩer do na a garĩ a mɔtɔ-tuo a Naanmun suɔrfu unẽ,
- ¹⁰a kɔ nyɔw u u buɔɔ a dɪb. Ì a lẽ ba na cãa maala a dɪb, u nye na siẽ bom.
- ¹¹U nye na a sa'llon u yuo ï a bom yi a be ï suure wɔ taa nĩ gã-kpẽẽ ba na nyɔw a jiir anaan ï ture u suure piẽlẽ a tene.
- ¹²A wẽ-yel-burɔ burɔ ba jaa be na a gãw puɔ: a gbẽẽ anaan deme, a yel-vurisi, nĩ a purẽ deme.
- ¹³Ì u wɔ na kɔkur na yel u: "Pĩer, ir kú 'wɔb!"
- ¹⁴Ì-cẽ a Pĩer yel u na: "Nĩ-kpẽẽ, maa tuɔɔ wa! A-na-ı a yel-ciirsi nĩ a yel-kpansi maa kpẽ a ï nuɔr puɔ wa."
- ¹⁵U lẽ wɔ na a kɔkur na lẽ yel u: "A ala a Naanmun na yel áa ı na yel-sono, taa yelee áa ı na yel-kpansi wa."
- ¹⁶A ta na gbẽẽ ata a na maal a lẽ, ï a jie naan, ba lẽ de na a ana yelee do nĩ a sa'llon.
- ¹⁷A lẽ a Pĩer na cãa pẽrẽ a siẽ bom ulɔ par u na nye, a dabsi bala a Kɔrnẽẽ na tũ sooro na a Sumɔ yir wa ta nĩ a dɔdɔrĩ.
- ¹⁸Ba buɔl'ã soor: "Ka a Sumɔ ulɔ ba na buɔlɔ a Pĩer be?"
- ¹⁹Ì a lẽ a Pĩer na cãa pẽrẽ a siẽ bom ulɔ par, a Naanmun Siẽ yel u na: "Sumɔ, nĩbẽ ata be na be buɔɔ fu.
- ²⁰Ir suu pɔw ba a nyi lãa cen. Taa baala wa, a-na-ı maa ï tũ ba a ba wa."
- ²¹A Pĩer suu a bana nĩbẽ sã na yel ba: "Maa ï ı a ulɔ nyi na buɔɔ. A numɔ na a nyi wa ka?"
- ²²A ba yel u: "A sɔdaal-nĩ-kpẽẽ ulɔ ba na buɔlɔ a Kɔrnẽẽ ï tũ si. U ı na a nĩ-toraa na jɔɔ a Naanmun, ï a Jufisi ba jaa mĩ yɔɔ u. A Naanmun si-tunaa yel u na a u buɔl fu a fu wĩ a u yir u cẽl a ala fu na tẽrẽ mana u."
- ²³Ala-ĩ-sɔ a Pĩer ı na a ba kpẽ gã a be. A bio viẽ, u ir de a sɔr a ba lãa cere, a yẽer ɲmẽẽ na be a Joep pɔw ba cen'ĩ.
- ²⁴A diviẽ bio a Pĩer ta na a Sejare nye a Kɔrnẽẽ nĩ a u yir deme nĩ a u badẽẽ u na buɔl a ba jẽ gu u.
- ²⁵A lẽ a Pĩer na ta kpẽrẽ, a Kɔrnẽẽ ir'ã tuor u ï gburĩ a dume a u nii-sɔw puoro u.
- ²⁶Ì a Pĩer nyɔw u na u ir u yel u: "Ir uraa, a-na-ı a maa mĩ, nĩrẽ ï mĩ ı."
- ²⁷U yẽrẽ nĩ na a Kɔrnẽẽ a ba kpẽ, u nye a nĩ-yaw na duo

- ²⁸U yel ba: “Nyumi mĩe bõw na a sumi Jufisi puorfu y’erĩ puɔ, sɔr ma be be a si na lãa gbẽbe taa ni a ni-bulsi wa, wa yele ni a ba yir kpɛfu wa. Ī-ce a Naaɲmun man na a ĩ taa wa 'wuoro nɛ u wõ taa ni ni-kpana mu ni-sãwnaa wa.
- ²⁹Ala-ĩ-sɔ a mĩe nyi na tũ buɔl ma, maa dãa baalĩ wa. Ī wa na. Yẽy’erĩ na, ĩ suɔrɔ nyi na, nyĩ man ma a ala ɛe nyi na buɔl ma.”
- ³⁰A Kɔrneɛ yel: “Á ɪ na bibie ata a dunaa ĩ na be a ĩ yir puɔ a nɔhõ-wen, na ĩ puoro a jaanɔr puorfu. A be a jie naan, ĩ nye na daba na su cẽcẽ-nylaa u uraa a ĩ nii-sɔw
- ³¹ĩ yel ma: ‘Kɔrneɛ, a Naaɲmun wõ na a fu suɔrfu, ĩ 'waa hiin a fu sũofu a nãw deme jie wa.
- ³²Ala-ĩ-sɔ tũ nĩbe a ba cen a Jope na buɔl a Sumõ ulɔ na mi di a Pɛr u wa. U be na a u yuor Sumõ ulɔ yir na ɪ a gan-cɔrɔ na be a man gbẽgbere ɔrɔ.’
- ³³Ī tũ na buɔl fu a jie naan a le, ĩ fu pɛlĩ na puɔ ĩ wa. Ī a y’ẽy’erĩ si be na ka a Naaɲmun nii-sɔw si jaa buɔrɔ si cel a ala a jaa a Ni-kpẽe na y’õw fu a fu na y’er si.”
- ³⁴A Pɛr nyɔw na a y’erĩ ĩ y’ere yele: “A y’ẽy’erĩ na, ĩ nye na bõw ka a Naaɲmun ma 'wuoro a nĩbe kpee kpee wa,
- ³⁵ĩ a ni-burɔ burɔ ba jaa sõw, a nɛ le na jɔrɔ u ĩ maala a ala na tor, ma numɔ u na.
- ³⁶A Naaɲmun tur’ã a y’er-son ku a Israyel nĩbe miile ba a pɛnfu ulɔ na yi a Jeeju-Kirisi jie, na ɪ a nĩbe ba jaa Ni-kpẽe.
- ³⁷Nyi bõw na a ala na maal a Jude wɛr u jaa wa nyɔw ni a Galile, a daar ulɔ a Jã na dãa y’er a kũɔ murfu y’erĩ baar.
- ³⁸Ī nyi mi bõw na a mĩe a Naaɲmun na vel ir a Najareti Jeeju ĩ de a u Siɛ ni a u fãw ku u, ni a mĩe a Jeeju na dãa yuɔrɔ maala a vilaa kpemɛɛ ni a bala a Satã na huɔlɔ, a-na-ɪ a Naaɲmun be ni u na.
- ³⁹A sumi, si nye na a ala a jaa u na maal a Jerujalem ni a Jufisi tẽw u jaa puɔ, ĩ mana kurɔ a nĩbe. Ī ba nyɔw u na kpa yaal a daa juu u kpi,
- ⁴⁰ĩ-ce a Naaɲmun ir u na a kũu puɔ a bibie ata dayen ĩ maal u u nyir si.
- ⁴¹Ī aa ɪ a nĩbe ba jaa ĩ nye u wa, ĩ-ce u nyir’ã a sumi a Naaɲmun na de nĩe vel ir a si ɪ a yel-mĩe y’er-manba, a sumi na dãa lãa di ni u mi lãa nyu ni u a le u na ir a kũu puɔ baar.
- ⁴²U yel si na a si hiere kurɔ a nĩbe miile ni ba a ulɔ a Naaɲmun biin u ɪ a ni-mimie ni a kũusi y’er-guoro.
- ⁴³A Jeeju ulɔ a Naaɲmun y’er-hierbe ba jaa dãa miile yele ni áa nɛ le na sɔw de u, áa Naaɲmun na de na a u yuor bar’ĩ a subɔ ulɔ maal-faar ku u.”
- ⁴⁴A le a Pɛr na cãa y’ere, a Naaɲmun Siɛ suu na pɔw a bala ba jaa na cɛle a u y’erĩ.

⁴⁵Nɔɛ ko na a popuorbo bala na ɪ a Jufisi na dɔ̃a biɛl a Pɪɛr a ba lɔ̃a wɪ, a mɪnɛ ba na nyɛ a Naanɲmin u mɪ tur a u Siɛ u suu pɔw a nɪ-bɪlsɪ,

⁴⁶a-na-ɪ ba wɔ̃ na a ba y'ɛɛ a y'ɛr-bɔ̃w-faarsɪ pɛwɛ nɪ a Naanɲmin. A lɛ, a Pɪɛr yel'ɔ̃:

⁴⁷"Sɪ na tuɔ na mɔ̃w a nɪbɛ na a kɔ̃ɔ murfu mu? A-na-ɪ ba mɪ pɔw na a Naanɲmin Siɛ a sɪ kaarɪ",

⁴⁸ɪ na u yɔ̃w a ba de a Jeeju-Kirisi yuor mur'ɪ ba a kɔ̃ɔ, ɪ a ba suɔɔ u a u jɛ be fɪ a ba sɛ̃.

Nɪ-tɔnɪsɪ tɔmɔ 11

¹A nɪ-tɔnɪsɪ nɪ a yɛɛr na be a Jude wɔ̃ na ɔ̃a nɪ-bɪlsɪ mɪ sɔw na a Naanɲmin y'ɛɪ.

²A lɛdaar a Pɪɛr na lɛb wa a Jerujalem, a bala na ma cɛpɛɛ a yuɔɔ ɲmaafu y'ɛɪ y'ɔ̃ɔ u na a y'ɛɪ

³yɛle nɪ: "Fu kpɛ na a nɪbɛ bala yir na ma 'wuoro a yuɔɔ ɲmaafu y'ɛɪ wa, a nyɪ lɔ̃a dɪ taa a dɪb!"

⁴ɪ a Pɪɛr man ba na a ala na dɔ̃a ta a jaa barsɪ, a nyɔwfu jie wa ta nɪ a baarfɪ jie. U yel ba na:

⁵"ɪ dɔ̃a na be a Joɛ suɔɔ a Naanɲmin ɪ nyɛ a siɛ bom. ɪ nyɛ na a bom u suure wɔ̃ taa nɪ gɔ̃-kpɛɛ ba na nyɔw a jiir anaan u yi a sa'llon ɪ suure waara na tara a ɪ sɛ̃.

⁶ɪ 'wuor'ɔ̃ kir-kir-kir a pɔ̃ɔ ɪ nyɛ a dɔn burɔ burɔ ba jaa: a gbɛɛ anaan deme, a wɛ-yɛle, a yel-vurɪsɪ nɪ a purɛ deme.

⁷ɪ mɪ wɔ̃ na a kɔkur na yel ma: 'Pɪɛr, ir kú 'wɔb!'

⁸ɪ-cɛ ɪ yel u na: 'Nɪ-kpɛɛ, maa tuɔɔ wa! A-na-ɪ a yel-ciirsɪ nɪ a yel-kpansɪ maa kpɛ a ɪ nuɔɔ puɔ wa.'

⁹ɪ lɛ wɔ̃ na a kɔkur na yi a sa'llon ɪ yel: 'A ala a Naanɲmin na yel ɔ̃a ɪ na yel-sono, taa yɛle ɔ̃a ɪ na yel-kpansɪ wa.'

¹⁰A ta na gbɛɛ ata a na maal a lɛ, ɪ a ba lɛ taw a yɛle ala a jaa lɛ do nɪ a sa'llon.

¹¹A una daar'ɔ̃a puɔ, nɪbɛ ata ta na a yir ulɔ puɔ ɪ na be. Sejare ba dɔ̃a yi ɪ a ba tɔ ba a ba wɪ a ɪ sɛ̃.

¹²A Naanɲmin Siɛ yel ma na a ɪ pɔw ba cen'ɪ, a ɪ taa baala wa. A yɛɛr ayuɔb basumɛ mɪ biɛl ma na cen'ɪ a Sejare a sɪ lɔ̃a kpɛ a Kɔɔnɛɛ yir.

¹³A Kɔɔnɛɛ mun sɪ na a mɪnɛ u na nyɛ a sɪ-tunaa u uraa a be a u yir ɪ yel u: 'Tɔ̃ nɪbɛ a ba cen a Joɛ na buɔl a Sumɔ ulɔ na mɪ dɪ a Pɪɛr wa nɪ.

¹⁴Uɔ̃ ɪ na mun fu a y'ɛɪsɪ ala na faara a fɪu nɪ a fu yir deme ba jaa.'

¹⁵ Ì a le ì na cãa nyɔw a yɛrĩ ì yɛrɛ, a Naaɲmun Siɛ suu na pɔw ba a mɛnɛ u na mi dãa pɔw si a korĩ-ɛɛ,

¹⁶ a ì tierĩsi jaw ì bɔw a ala a Nɪ-kpɛɛ na dãa yel si: ‘Kũɔ puɔ a Jã dãa mur a nibɛ, ì-ɛɛ a nyumi, Naaɲmun Siɛ puɔ a Naaɲmun nɔɔ mur nyl.’

¹⁷ A nɔhɔ, a Naaɲmun ku ba na a una bɔ-pɔr-bɔ-yɛn ulɔ u na mi dãa ku si a lɛdaar si na sɔw de a Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi. Ala-ĩ-sɔ, a maa, ala ì mi ɪ na tuɔ var a Naaɲmun tumɔ?”

¹⁸ A le ba na wɔ a una yɛrĩ, ba sine na ì pɛwɛ a Naaɲmun yele ni: “A ala ì ɪ a le u, a Naaɲmun mi ku na a ni-bulsi a sɔr a ba na lieb a ba yɛ ì de a baafu sɔr.”

¹⁹ A daar ulɔ ba na kú a ltien, a huɔlfu ta na a popuorbo a ba jo ɲma kpee kpee. A ɲmɛɛ cen’ã a Fenisi, a ɲmɛɛ cen a Sipur ì a ɲmɛɛ cen a Átiyɔsi, ì a Jufisi tɛw ba dãa yɛrɛ a Naaɲmun yɛrĩ kurɔ.

²⁰ Ì-ɛɛ a popuorbo ɲmɛɛ na yi a Sipur ni a Sureɛ cen’ã a Átiyɔsi na yɛrɛ a Nɪ-kpɛɛ Jeeju yɛr-son mi kurɔ a bala na ma ɪ a Jufisi wa.

²¹ A Nɪ-kpɛɛ fãw dãa na be ni ba, a yaw jie sɔw de a yɛrĩ ì lieb puoro a Nɪ-kpɛɛ.

²² A una yɛrĩ ta na a duo-puorbo na be a Jerujalem, a ba ir a Banabasɪ bar u cen a Átiyɔsi.

²³ Ì a le u na ta nyɛ a mɛnɛ a Naaɲmun na maal ba a vlɔa, a numɔ u na yaw, u yel ba a ba uraa cĩcĩ a Nɪ-kpɛɛ jie ni a ba puɔ u jaa.

²⁴ A Banabasɪ ulɔ ɪ na ni-son, ì sɛw ni a Naaɲmun Siɛ ì mi tɛrɛ a yɔw-nyãa u berme a Naaɲmun jie.

²⁵ Á Banabasɪ cen’ã a Tarsɪ na soor a Sol jie yɔ ni,

²⁶ ì a le u na nyɛ u, u tɛrɛ u na wa ni a Átiyɔsi, a ba je a be a duo-puorbo sɛ maal yuon, jaana a ni-yaw a Naaɲmun sɔr. A be a Átiyɔsi ba dãa de nĩ buɔl a par-tuurbe a “Kirisi nibɛ”.

²⁷ A una daar’ãa, a Naaɲmun pu-tierũ-buurbo ɲmɛɛ yi na a Jerujalem ì cen a Átiyɔsi.

²⁸ A yɛn subɔ a ba puɔ ba na buɔlɔ a Agabisi ir’ã uraa, a Naaɲmun Siɛ tɔw u yɔw u yele áa ɛɛ na fũ ì a kɔ kpɛɛ na lo na a ten a jaa puɔ. (A ta na a lɛdaar a Kilodi na ɪ a jaman-kpɛɛ.)

²⁹ A par-tuurbe man’ã taa áa ba jaa na sũo na a yɛr na be a Jude tu ni a mɛnɛ ba na tuɔɔ.

³⁰ Ba maal’ã a le, ì tũ a Banabasɪ ni a Sol a ba de a ala ba na cɪɛr cen’ĩ na ku a duo-puor-ni-dierbe na be a Jude.

Nɪ-tɔnisi tumɔ 12

¹ A una daar’ãa, a jamana Erɔdi nyɔw na ì huɔlɔ a duo-puorbo ɲmɛɛ.

²U ɪ na a ba kú a Jakɪ na ɪ a Jã yebe ni a bãjine.

³Ĭ a le u na nye bõw ka a numɔ na a Jufisi, u le yõw na a ba nyow a Pɛr. A ɪ na a Bur-puɔr feti daar.

⁴A mine u na nyow u, kasu puɔ u yõw u ĩ ɪ a sɔdaalsɪ anaan jiir anaan a ba 'wuoro u jewre taa, a-na-ɪ a Ɛrɔdi dãa na buɔɔ u bar a Paki feti tol baar, ĩ u yuo a Pɛr guor a u y'eri a nibe nii-sow.

⁵Ala-ĩ-sɔ ba gu na a Pɛr a kasu puɔ, ĩ-ce a duo-puorbo suɔɔ na a Naanmun ni kpẽw yɔɔɔ u.

⁶A tɔsow ulɔ na viere a bio a Ɛrɔdi na guoro a Pɛr y'eri, a Pɛr gã na gure a sɔdaalsɪ ayi sõw a kasu puɔ. Bõjɔrɪsi ayi ba lũ ni u, ĩ a sɔdaalsɪ ŋmɛɛ mi be a kasu dõdɔrɪ gu.

⁷A jie naan, a Ni-kpẽɛ si-tunaa uraa na be a u sɛ, ĩ a kasu die caarĩ. A si-tunaa tɔ na a Pɛr lõboorĩ sɪw u ĩ yel u: "Ir fɔfɔw!" A bõjɔrɪsi 'lor'ã a u nurĩ lo,

⁸ĩ a si-tunaa yel u: "Sɛ a fu siɛ gan, ĩ su a fu nafaba," u maal a le, a si-tunaa le yel u: "Va a fu gãw ĩ tuure ma."

⁹A Pɛr ir'ã tuure a si-tunaa, ĩ-ce 'waa tier bõw ka a ala a si-tunaa na maal ɪ na sure wa. U tier'ã beeka a siɛ bom u nye.

¹⁰Ba ta na po a dõdɔr ulɔ a dãdãw sɔdaalsɪ na gu ĩ le tol po a nuɲmɛɛ go, ĩ pãa wɪ a dõdɔr ulɔ na be a yẽw na ɪ a kur pan. A pan ulɔ yuo na u yẽ a ba yi, a si-tunaa tɔw a Pɛr ta ni a sɔr cara puɔ, ĩ bar u a be ĩ cen a jie naan.

¹¹A Pɛr tier'ã bõw a ala na ta u ĩ yel: "A y'ey'eri na, ĩ surĩ na bõw ka a Ni-kpẽɛ ĩ tũ a u si-tunaa u wa faa ma a Ɛrɔdi nuumi ni a ala a jaa une a Jufisi na dãa buɔɔ ba maal ma."

¹²A mine u na tier bõw a par, u cen'ã a Maaru ulɔ na ɪ a Jã Marki mã yir. A be, a ni-yaw duo na suɔɔ a Naanmun.

¹³A Pɛr ŋme na a yẽw pan, ĩ a tũtũ-poole na di a Orodɪ cen a pan yuofu.

¹⁴A le u na wõ a Pɛr kɔkir bõw, nũɔ y'ala u na u bar a pan yuofu, ĩ lɛɛb jɔ kpe a die puɔ na yel áa Pɛr uraa na be yẽw.

¹⁵A ba yel u: "Fu yaara na mi?" ĩ-ce u jaar ĩ cãa yele á sure jaa u. A ba yel: "A ala ĩ ɪ le u, a u siɛ u."

¹⁶ĩ-ce a Pɛr cãa na uraa ŋmeere a pan. ĩ a le ba na pãa yuo nye u, nuɔr ko ba na.

¹⁷U tur ba na a nuu a ba bar a gɔn, ĩ u man ba a mine a Ni-kpẽɛ na tɔw u yi ni a kasu puɔ. ĩ u mi yel'ã: "Nyí yel ku a Jakɪ ni a yeer," ĩ na u bar ba ĩ yi cen ji-kpee.

¹⁸A mine a bio na vie, a sɔdaalsɪ tierɪsi nyurĩ na dama ba, a ba sooro taa a ala na ta a Pɛr.

¹⁹A Ɛrɔɔɔ yɔ̃w na a bá bɔ v faa, ɪ a le v na soor a sodaalsi faa, v yɔ̃w na á bá kú ba. A ala na yi tɔ, a pɛr yi na be a Jude ɪ cen a Sejare na je.

²⁰A Ɛrɔɔɔ nyurɪ na nye suur yɔ̃w a Tur-tẽ-deme nɪ a Sɪdɔ-tẽw nɪbɛ, a ba man taa ɪ cen a v sɛ. Ba dɔr'ã a Blasɪtɪ na ɪ a Ɛrɔɔɔ yir tũtɔnɔ pɔw v, ɪ cen a jamana baalɪfu jie, a-na-ɪ a jamana tẽw a ba dɪb yire.

²¹A bibir ulɔ a Ɛrɔɔɔ na yɔ̃w ba ta na, v su a v jamana cɛcene je nɪ a v naa-dakɔw juu ɪ y'ɛɛ a y'ɛɪ,

²²a nɪbɛ hele yele: "Waa y'ɛɛ wɔ̃ taa nɪ nɪɛ wa, Naaɲmɪn kaarɪ v y'ɛɛ!"

²³A mɪnɛ a Ɛrɔɔɔ na de a Naaɲmɪn pɛwfu yɔ̃w a v mɛ pɔɔ, a Nɪ-kpɛɛ sɪ-tunaa ɲme v na a jie naan, ɪ a jãajule vur v v kpi.

²⁴ɪ-ce a Naaɲmɪn y'ɛɪ yɛɛ na pɔwɔ cere.

²⁵A le a Banabasɪ nɪ a Sol na tũ a ba tumɔ baar a Jerujalem, ba taw na a Jã ulɔ ba na mɪ buɔɔ a Markɪ lãa cen'ɪ.

Nɪ-tɔnɪsɪ tumɔ 13

¹A Naaɲmɪn pu-tɛrũ-buurbɔ nɪ a jãjaanba dãa na be a Átɪyɔsɪ duo-puorbo pɔɔ: a Banabasɪ nɪ a Sumẽw ba na mɪ buɔɔ a Nɪsaa-salaa, nɪ a Lusiisi na yi a Sureɛn-tẽw, nɪ a Manahẽ ba na lãa guol'ɪ a jamana Ɛrɔɔɔ, nɪ a Sol.

²A bibir kãw, ba duo na taa a Nɪ-kpɛɛ puorfu ɪ lũ a nuɔr, a Naaɲmɪn Sɪɛ yel ba: "Nyí ir a Banabasɪ nɪ a Sol biin ma kpɛɛ a tun ulɔ unɛ ɪ na buɔɔ ba."

³ɪ a mɪnɛ ba na lũ a nuɔr ɪ suɔɔ a Naaɲmɪn, ba dɔɔɔ ba na a nur, ɪ bar ba a ba cen.

⁴A mɪnɛ a Naaɲmɪn Sɪɛ na tũ a Banabasɪ nɪ a Sol, ba cen'ã a Selesi na kpɛ a gbor a be cere a Sɪpɪr.

⁵ɪ a le ba na ta a Salamɪn, ba nyɔw na a Naaɲmɪn y'ɛɪ ɪ y'ɛɛ a puorfu yie pɔɔ. A Jã Markɪ mɪ be na be sũono ba.

⁶Ba cubɔ na a Sɪpɪr-tẽw tɔɔ na ta a Pafɔsɪ. A be, ba tuor'ɪ na tɔɔw nɪɛ ba na buɔɔ a Bar-Jeeju na ɪ a Jufɪ nɪɛ na yel á Naaɲmɪn y'ɛr-hiere v ɪ.

⁷U be na a Sɪpɪr tẽ-'wuoro sɛ na dɪ a Sɛrsɪ Polisi na ɪ yɛ subɔ. A tẽ-'wuoro ulɔ buɔɔ'ã a Banabasɪ nɪ a Sol a-na-ɪ v buɔɔ na v wɔ̃ a Naaɲmɪn y'ɛɪ,

⁸ɪ-ce a tɔɔw nɪɛ ulɔ a Gɪɛkɪ nɪbɛ na lɛb buɔɔ a Elimasɪ buɔɔ na v var ba a sɔr ɪ mɪ lɛb a tẽ-'wuoro tɛrũ v kɔ sɔw a puorfu y'ɛɪ wa.

⁹ɪ a Sol ba na mɪ buɔɔ a Pol sew nɪ na a Naaɲmɪn Sɪɛ ɪ 'wuor v kir-kir-kir

¹⁰ɪ yel: "Funa Satã bie naa! A fu pɔɔ sew nɪ na a belɪfu nɪ a yel-faar, ɪ fu 'laar'ã a yel-sono a jaa. Fu maa bar a fu jiri fu na buɔɔ fu sãw nɪ a Nɪ-kpɛɛ tũ-dɛdɛsɪ wa!

- 11**A yěy'ērĩ na, cɛɛ! A Nɪ-kpěe na ŋme fu na a fu jǝw, ma lɔɔ nyere a mɔtǝw cǎa wa tara nɪ a daar kǎw wa." A jie naan, a Elimasi mimie dē na, u nye a wɛr wǝ taa nɪ tɪsɔw, u bēbene yuɔɔ buɔɔ nɪre u na nyɔw u a nuu tawra cere nɪ.
- 12**A mune a tē-l'wuoro na nye a le, u sɔw na de a Jeeju, ɪ a nuɔr ko u a Nɪ-kpěe y'ērĩ u na wǝ unɛ.
- 13**A Pol nɪ a u lǎa-yuɔrɔ kpe na a gbor kpěe puɔ be a Pafɔsɪ gǎw cen a Pɛrjɪ na be a Pǎfulɪ wɛr, a Jǎ Markɪ bar ba a be ɪ lɛb cen a Jerujalem.
- 14**ɪ a bala, ba yi na a Pɛrjɪ, ɪ een na ta a Ātiyɔsɪ na be a Pisidi wɛr. A bibi-ciiraa ta na a ba kpe na je a puorfu yir puɔ.
- 15**ɪ a mune ba na 'wuor a Naaŋmun y'ɛr-kpɛn sɛbɛ nɪ a y'ɛr-hierbe sɛbɛ baar, a puorfu yir ni-dierbe ɪ na a ba yel a Pol numɔ: "Yeer, a nyumi tere a y'ērĩ sūono nɪ sɪ, nyí man sɪ a yěy'ērĩ na."
- 16**A Pol ir'ǎ tur a nuu ɪ yel ba: "Israyel nibe nɪ a nyumi na mɪ be a ka puoro a Naaŋmun, nyɪ cɛɛ!
- 17**A sumɪ Israyel nibe Naaŋmun vel'ǎ ir a sɪ sǎa-kunbɔ, ɪ maal ba a ba paal a lɛdaar ba na cǎa ɪ a sǎanba a Ejibti-těw. ɪ a u fǎw u maal'ɪ ba a ba yi a be,
- 18**ɪ u bǝw na tere ba a wɛkar puɔ wa tara nɪ yomo ljaayi.
- 19**U wel'ǎ bal-burɔ burɔ anuu-n'ayi bar a Kanǎa-těw ɪ faa a ba wɛr ku a Israyel nibe a ba tere.
- 20**A na ta na yomo kɔɔr anaan dɔɔl ljaayi nɪ pie. "A ala ɪ baar, u ku ba na a tɔtɔɔrɔ wa ta nɪ a Naaŋmun y'ɛr-hiere Samiɛl daar.
- 21**A ala na yi tɔ, ba le suɔr'ǎ a Naaŋmun a u ku ba jamana, u ku ba a Sayul na ɪ a Kisɪ bi-daba na ɪ a Bějame bal nɪre, u ɪ a jamana maal yomo ljaayi.
- 22**ɪ a mune a Naaŋmun na ir a Sayul bar, u ku ba na a Davɪtɪ u ɪ a ba jamana. A ulɔ unɛ a Naaŋmun dǎa yel: 'ɪ nye na a Jesɪ bi-daba Davɪtɪ u ɪ a nɪre ulɔ a u ben na numɔ ma. U na maal'ǎ a ala a jaa ɪ na buɔɔ u maal.'
- 23**A ulɔ Davɪtɪ bal par puɔ a Naaŋmun ir a Jeeju na ɪ a Israyel nibe Fafaara, tu nɪ a mune u na dǎa pulɪ.
- 24**A le a Jeeju na ma wa sɛr wa, a Jǎ-Batii de na nīe hiere yele a Israyel nibe ba jaa á bá lɛb a ba yě ɪ a ba mur ba a kǝɔ.
- 25**A le a Jǎ na piɛɛ a kǝu, u yele na: 'Maa ɪ a ulɔ nyɪ na tiere a ɪ ɪ na wa. ɪ-cɛ a ulɔ, u cǎa na be a ɪ puo-sɔw waara, ɪ a maa, maa sew nɪ a u nafaba surfu wa.'
- 26**"ɪ yeer Aburaham bibiir, nɪ a nyumi na be a ka puoro a Naaŋmun, sumɪ ba tǝ nɪ a faafu y'ērĩ na ku.

- ²⁷A-na-ɪ a Jerujalem nibe ni a ba ni-dierbe ma dāa bōw a ulɔ a Jeeju na ɪ wa, ɪ a mune ba na yōw u a yērī, ba maal'ā a yēr-hierbe yērīsi ala ba na ma 'wuoro a bibi-ciirsi a jaa.
- ²⁸A mune ba na ma saarī nye sāwfu a u jie na yōno u a kūu puɔ wa, ba suor'ā a Pilati u yōw a ba kú u.
- ²⁹Ī a mune ba na maal a ala a jaa na seb a sebe puɔ a u une baar, ba yaw u na a ni-ku daa juu suu ni na ũu.
- ³⁰Ī-ce a Naaɲmun ir u na a kūu puɔ.
- ³¹Ī a bibi-yaw sōw u nyir'ā a bala na dāa yi ni u a Galile ɪ cen a Jerujalem, ɪ mɪ ɪ a u yel-mīe yēr-manba a lsirayel nibe jie a yēyērī na.
- ³²A sumɪ, sɪ yēre na a yēr-son kurɔ nyɪ, āa yērī ulɔ a Naaɲmun na dāa pulī ni a sɪ sāa-kunbo,
- ³³á u maal'ā baar a sumɪ na ɪ a ba bibiir jie, a le u na ir a Jeeju a kūu puɔ. A mune a na seb a Pewfu sebe bō-kpēe ayi puɔ: 'Fu ɪ na a ɪ bi-daba. Wa nyow ni a dūnaa ɪ lieb'ā ɪ a fu Sāa.'
- ³⁴A Naaɲmun dāa na yel a u na ir u na a kūu puɔ, u kōɔ le lieb kpe a kūu puɔ sāw wa. A-na-ɪ u yel'ā: 'Ī noɔ surī na ku nyɪ a ɪ yel-sono ala ɪ na dāa pulī ni a Daviti.'
- ³⁵Ala-ɪ-so a Daviti yel a ji-kpee: 'Faa bara a fu tūtū-son u kpēere a sāwfu puɔ wa.'
- ³⁶A-na-ɪ a le a Daviti na cāa be ka a tēw puɔ, u maal'ā a ala a Naaɲmun na dāa yōw nyāa u maal ɪ pāa kpi, a ba ũu u a u sāa numɔ jie, a u igan pōɔ.
- ³⁷Ī-ce a ulɔ a Naaɲmun na ir a kūu puɔ, 'waa kpe a sāwfu puɔ wa.
- ³⁸⁻³⁹"Yēer, a sew na nyɪ bōw ka a Jeeju yuor sɪ de yēre ni kurɔ nyɪ āa Naaɲmun na tuo na de a nyɪ maal-faar bar ku nyɪ. A nure le na sōw de a Naaɲmun, u na ir u na a u maal-faar a jaa puɔ bar, a ala a jaa puɔ a Mowisi yēr-kpen na ma dāa tuorɔ ire u wa.
- ⁴⁰Nyí tere nyɪ mīe a mune a ala a yēr-hierbe na dāa yēr a kō wa ta nyɪ wa.
- ⁴¹A-na-ɪ ba yel'ā: 'A nyumɪ na kpere a nibe, nyí cele! Nuor na ko nyɪ na a nyɪ bɔr, a-na-ɪ ɪ na tū na tumɔ a nyɪ daar'ā puɔ, ɪ a ala ɪ saarī ɪ a nure man nyɪ na, nyɪ kō sōw wa.' "
- ⁴²A mune a Pol ni a Banabasɪ na yire a puorfu yir, ba suor ba na a ba le wa a bibi-ciiraa dayen go na yēr a una yērī ku ba.
- ⁴³A le a nibe na wel baar, a Jufisi yaw jie ni a bala na kpe a Jufisi puorfu puɔ tuure na a Pol ni a Banabasɪ, a ba yēre ni ba sūono ba a ba bōw uraa cīcī a Naaɲmun maal-vulaa puɔ.
- ⁴⁴A bibi-ciiraa ulɔ na tu, a tēw nibe yaw jie duo na cele a Ni-kpēe Jeeju yērī.

⁴⁵A mune a Jufisi na nye a ni-yaw bala, nyuur nyurĩ na nyow ba a ba cure a ala a Pol na yere, tɔrɔ ni u.

⁴⁶A Pol ni a Banabasi bar'ã nyãa ã yel ba: "A dãa na sew si de nĩe yer a Naanmun yerĩ ku a nyumi Jufisi baar, ã-ce a mune nyi na jaar, a nyi mĩe nyi yõw a yerĩ ã ma sew ni a baa-kõ-tew wa. A na be a le, si na lieb'ã cen a ni-bulsi jie a yẽyerĩ na.

⁴⁷A-na-ı a Ni-kpẽe yel si na: 'Ĩ biin fu na a fu na ı cãa a ni-bulsi jie, a fu na de a faafu yerĩ cen na ta ni a ten nibe ba jaa jie.' "

⁴⁸A mune a bala na ma ı a Jufisi wa na wõ a una yerĩ, ba cle na yele ni áa Ni-kpẽe yerĩ ı na bõ-son. A le, a bala a Naanmun na vel ir a ba na tere a baa-kõ-tew sow na de a Jeeju.

⁴⁹A Ni-kpẽe yerĩ yer'ã pɔw a una wier u jaa.

⁵⁰Ĩ-ce a Jufisi dam'ã a pɔɔ-naabsi bala na puoro, ni a tẽw ni-bere yõw a ba huɔl a Pol ni a Banabasi ã diw ba bar a ba yi a ba wier puɔ.

⁵¹A le, a nibe ayi bala teb'ã a ba gbẽe tãbuulĩ yõw ba, ã cen a lkɔnyõ.

⁵²A par-tuurbe bala na be a Ātiyɔsi sew ni na a nũɔ ni a Naanmun Siẽ.

Ni-tunisi tumɔ 14

¹A be a lkɔnyõ, a le a Pol ni a Banabasi mi kpe a Jufisi puorfɔ yir, ã yer a yerĩ a maal a ni-yaw, a Jufisi ni a ni-bulsi, a ba sow de a Jeeju.

²Ĩ-ce a Jufisi bala na jaar tɔrɔ na a ni-bulsi yɔɔɔ a yeer, maal'ĩ ba a ba tiere a tierĩ-faar yɔɔɔ ba.

³A Pol ni a Banabasi je na a be a lkɔnyõ kam, ã bar nyãa yere ni a yerĩsi a Ni-kpẽe unẽ. A Ni-kpẽe miil'ã a u wiefu yerĩ ba na yere a ı sure, a mune u na ku ba a fãw a ba maala ni a nɔ-kofu tumɔ na miile a u kpẽw.

⁴A tẽw ulɔ nibe ŋma na ayi. A ŋmẽẽ sow na a Jufisi yerĩ, ã a ŋmẽẽ sow a ni-tunisi yerĩ.

⁵A Jufisi ni a ni-bulsi ni a ba ni-bere jaa buɔrɔ na ba maal a Pol ni a Banabasi fãa a ba lɔb'ĩ ba a kubie kú.

⁶Ĩ-ce a Pol ni a Banabasi bõwnaa na ã jɔ cen a Lisiti ni a Derbi na be a Likawni wier, wa cen na ta ni a ana ten na tiw kolĩ ba.

⁷Be ba nyow ã yere a Naanmun yer-son.

⁸Daba be na be a Lisiti ma je a-na-ı u gber'ã. Wa nyow ni a u bibile daar u maa tuo cen fũ wa.

⁹U cele na a ala a Pol na yere, a Pol 'wuor u kir-kir-kir ã nye u u tere a yõw-nyãa sew na kpeme.

¹⁰Ala-ĩ-sɔ u yel a daba ni kpẽw: "Ir uraa dẽdẽ!" u ka ir cere.

- ¹¹A le a nɛ na nye a ala a Pol na maal, ba wuure na ni a Likawni-tɛw yɛrɛ yele ni: “A naanmɛnɛ lɛb’ã wɔ a nɛ kaarɛ suu a si sɛ!”
- ¹²Ba de na a Jesi na ɪ a ba naanmɛn kãw yuor buɔɔ ni a Banabasɪ, ɪ mɪ de a ba naanmɛn ɛrmɛsɪ yuor buɔɔ ni a Pol, a-na-ɪ ulɔ ɪ a yɛyɛrɛ.
- ¹³A Jesi ulɔ puorfu yir be na a tɛw nuɔr, ɪ a u baar-loro de na a nadɛɛ ba na yarɪ a ti-pube, wɪ ni be a dɔdɔr nuɔr, buɔɔ a ulɔ ni a tɛw nɛ ba lo a baar ku a Banabasɪ ni a Pol.
- ¹⁴Ɔ-cɛ a le a Banabasɪ ni a Pol na wonaa, ba ber’ã a ba cɛcene ɪ jo kpe a nɛ sɔw ɪ wuure
- ¹⁵yele ni: “Si badɛɛ, bɔ unɛ nyɪ maala a le? A nɛ si mɪ ɪ a nyɪ kaarɛ. Si wa ni na a Naanmɛn yɛr-son kurɔ nyɪ yele ni nyɪ á nyɪ bar a ana yel-pɔrsɪ ɪ lɛb puoro a Naanmɛn-mimir ulɔ na maal a sa'llon ni a tene ni a man kpɛɛ ni a yele a jaa na be a ba puɔ.
- ¹⁶A korɪ-cɛ u dãa na bar a nɛ ba jaa a ba tuure a ba mɛ sɔɛ,
- ¹⁷Ɔ-cɛ a daar a jaa u ma maala na a u tũ-vele miile ni a nɛ a mɛ u na wɔ. U ma bar’ã a saa u yi a sa'llon ɪ wa a si unɛ, a tɛw yɔ a si pɔw a yele. U ma ku si na a bɔ-dɪraa ni a nũɔ a yala si.”
- ¹⁸A Pol ni a Banabasɪ na saarɪ yɛr a le Ɔ-cɛ a cãa na kpɛmɛ ɪ a ba pãa tuɔ piɛrɪ a nɛ bar a baa lo a baar ku ba wa.
- ¹⁹A Jufisɪ yi na a Átiyɔsɪ na be a Pisidi wɛr ni a lkɔnyɔ ɪ wa na lɛb a nɛ tɛrɪsɪ a ba lɔɔ a Pol ni a kusɛ buɔɔ ba kú u. Ɔ ba vu u na yi ni a tɛw cɛcɛw na bar, a-na-ɪ ba tɛr’ã beeka u kpi na.
- ²⁰Ɔ-cɛ a le a popuorbo na tiw kolɪ u, u ir’ã le kpe a tɛw puɔ ɪ a le a bio na viɛ, a ulɔ ni a Banabasɪ yi na cere a Derbi-tɛw.
- ²¹A Pol ni a Banabasɪ yɛr’ã a Naanmɛn yɛr-son a Derbi-tɛw maal’ɪ a ni-yaw a ba lɛb ɪ a Jeeju par-tuurbe. A ala ɪ baar, ba le lɛb’ã cen a Listɪ ni a lkɔnyɔ ni a Átiyɔsɪ.
- ²²Ba maal’ã a popuorbo a ba nyɛ cere nii-sɔw yele ni ba á ba bɔw uraa a puorfu sɔr puɔ. Ba le yel ba na áa sew na a si na nye won yaw ɪ pãa kpe a Naanmɛn fãw puɔ.
- ²³A jiir a jaa, ba vel’ã ir ni-dierbe a duo-puorbo sɔw biin a ba unɛ, ɪ a le ba na lū a nuɔr ɪ suɔr a Naanmɛn baar, ba de ba na yɔw a Ni-kpɛɛ ulɔ ba na sɔw de nuumɪ.
- ²⁴A Pol ni a Banabasɪ le tol’ã yi a Pisidi wɛr ɪ ta a Pãfilɪ.
- ²⁵Ba yɛr’ã a Naanmɛn yɛrɛ a Pɛrji-tɛw ɪ cen a Atalɪ.
- ²⁶A be, gbor ba kpe cen a Átiyɔsɪ na ɪ a tɛw ulɔ a duo-puorbo na dãa de ba yɔw a Naanmɛn nuumɪ u sũo ba a tun ulɔ puɔ ba na maal baar a yɛyɛrɛ.

²⁷A le ba na ta a Átɔɔsɩ, ba buɔl'ã a duo-puorbo tiw ï man ba a ala a jaa a Naaɲmun na de ba maal'ï, nɩ a mune u na yuo a sɔr ku a nɩ-bulsɩ a ba na mɩ tuɔ sɔw de a Jeeju.

²⁸Ba je na be kam a popuorbo sɛ.

Nɩ-tɔnɩsɩ tɔmɔ 15

¹A nɩbe ɲmɛɛ yi na a Jude ï wɩ a Átɔɔsɩ na jaana a yɛɛr a yɛr'ï na yele nɩ: “A Naaɲmun ma faara nyɩ wa, a ala ma ɩ nyɩ ɩ na a ba ɲma a nyɩ yɔɛ a mune a Mowisi yɛr-kpen na yel wa.”

²ï a Pol nɩ a Banabasɩ ma sɔw fũ wa, a ba faa taa nɩ kpɛw a una yɛr'ï unɛ. Ala-ï-sɔ a yɛɛr mun'ã taa ï yel áa Pol nɩ a Banabasɩ nɩ a Átɔɔsɩ nɩbe ɲmɛɛ ba cen a Jerujalem na man taa nɩ a nɩ-tɔnɩsɩ nɩ a duo-pɔuor-ni-dierbe a una yɛr'ï je kãa.

³ï a duo-puorbo tɔw ba na yɔw a sɔr'ï, a ba cen yi a Fenisi nɩ a Samari tɛw puɔ, na ba mune a mune a nɩ-bulsɩ na lɛb ɩ a Naaɲmun nɩbe. Á una yɛr'ï naa ku na a yɛɛr ba jaa nũɔ kpɛɛ.

⁴A le ba na ta a Jerujalem, a duo-puorbo nɩ a nɩ-tɔnɩsɩ, nɩ a ni-dierbe de ba na, ï a bala na yi a Átɔɔsɩ man ba na a ala a jaa a Naaɲmun na de ba maal'ï.

⁵ï-cɛ a Farisɩ nɩbe ɲmɛɛ na ɩ a popuorbo ir'ã ï yel: “A sɛw na a ba na mɩ ɲma a nɩ-bulsɩ a yɔɛ, ï yɔw ba a ba jɔrɔ a Mowisi yɛr-kpen.”

⁶A nɩ-tɔnɩsɩ nɩ a duo-puor-ni-dierbe duo na taa mana taa a una yɛr'ï.

⁷A le ba na man taa kam, a Pɩɛr ir'ã ï yel: “Yɛɛr! Nyɩ bɔw na bɔw ka a Naaɲmun ï vel ma ir a nyɩ sɔw a korɩ-cɛ, ï na yɛɛr a u yɛr-son kurɔ a nɩ-bulsɩ, a ba na wonaa ï sɔw de.

⁸A Naaɲmun na bɔw a nɩbe sube, u miil'ã a mune u na sɔw de ba, a-na-ɩ u ku ba na a u Sɩɛ a mune u na mɩ dãa ku sɩ.

⁹Waa maal bom kpee a ba jie nɩ a sɩ jie wa, a-na-ɩ u maal'ã a ba sube a ɩ cɛcɛ a ba yɔw-nyãa ba na tɛrɛ nɩ u unɛ.

¹⁰Ala-ï-sɔ bõ ï ɩ a yɛyɛr'ï na a nyɩ bure a Naaɲmun buɔrɔ nyɩ tuo a popuorbo a tuor ulɔ a sɩ sãa-kunbɔ nɩ a sumɩ mɛ na ma tuɔ tuo wa?

¹¹Sɩ ɛɛ na tɩɛr bɔw ka a ɩ na a Nɩ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi wɛɛfu unɛ a Naaɲmun faa sɩ, a mune u na mɩ faa ba.”

¹²A nɩbe ba jaa na duo taa, ba sine na ï cɛɛ a Banabasɩ nɩ a Pol na mana a mune a Naaɲmun na de ba maal'ï a nɔ-kofu tɔmɔ na miile a u kpɛw a nɩ-bulsɩ sɔw.

¹³A le ba na yɛr baar, a Jakɩ yel'ã: “Yɛɛr! Nyɩ cɛɛ.

¹⁴A Sumɔ man'ã a mune a Naaɲmun na tɩɛr'ï a nɩ-bulsɩ a korɩ-cɛ, buɔrɔ u vel ir a nɩbe a ba puɔ, a ba ɩ a u ben.

- ¹⁵A y'eer-hierbe y'erĩsɪ mɪ ɪ na bõ-y'en nɪ a y'erĩ na. A-na-ɪ a yel'ã a Naaŋmun Sebe puɔ:
- ¹⁶'A Nɪ-kpɛɛ yel'ã: A ala ã baar, ã nɔɔ wa na na mɛ a Davɪtɪ yir ulɔ na dãa lo. ã na le mɛ na a u dacine ala na wɛl, ã le gbɛɛrĩ a ir uraa,
- ¹⁷maal'ĩ a nɪ-bulsɪ ba jaa a ba na buɔɔɔ a Nɪ-kpɛɛ, lãa nɪ a ten nɪbe ba jaa ã na buɔl a ba na ɪ a ã ben.
- ¹⁸Le a Nɪ-kpɛɛ yel, a ulɔ na miil'ĩ a nɪbe a ana ye le a korĩ-cɛ jaa a ba bõw.' "
- ¹⁹A Jakɪ le yel'ã: "Ala-ĩ-sɔ ã tɛr'ã bõw ka aa sɛw a sɪ na yõw a nɪ-bulsɪ bala na lɛb ɪ a Naaŋmun nɪbe a y'erĩsɪ ala na kpɛmɛ wa.
- ²⁰ĩ-cɛ, sí maal a se be tur ku ba, ã yel ba, á ba taa wa dɪrɛ a tub bom wa, ã bá tɛrɛ a ba mĩɛ a pebfu mɛ, a ba taa wa mɪ 'wɔbɔ a dõɔ ulɔ ba na cum kú wa, a ba taa wa mɪ 'wɔbɔ jũ wa.
- ²¹A-na-ɪ wa nyɔw nɪ a tẽkorĩ, ba ma y'ere na a Mowisi y'ɛr-kpɛn a ten a jaa puɔ, ã mɪ 'wuoro a u se be a puorfɔ yie puɔ, a bibi-ciirsɪ a
- ²²A be jie, a nɪ-tunɪsɪ nɪ a duo-puor-ni-dierbe nɪ a duo-puorbo ba jaa ɪ na nɔ-bõ-y'en a ba vɛl ir nɪbe a ba puɔ, tũ ba a ba lãa cen'ĩ a Pol nɪ a Banabasɪ a Ātiyɔsɪ. Ba vɛl'ã ir a Judi ba na mɪ buɔlɔ a Basabasɪ, nɪ a Silasɪ, na ɪ a ni-dierbe a y'eer jie.
- ²³Ba yõw ba na a ba de a se be na cen'ĩ: "A sumɪ nɪ-tunɪsɪ nɪ a duo-puor-ni-dierbe na ɪ a nyɪ y'eer, sɪ puor'ã a nyumɪ nɪ-bulsɪ na ɪ a sɪ y'eer, na be a Ātiyɔsɪ nɪ a Sɪrɪ nɪ a Silasɪ ten puɔ.
- ²⁴Sɪ wõ na a ba yel a nɪbe yi na a sɪ jie ã wɪ dama nyɪ nɪ a ba y'erĩsɪ, buɔɔɔ ba sãw a nyɪ jur, ã saa ku ba sɔr a be jie wa.
- ²⁵Ala-ĩ-sɔ, sɪ man'ã taa nɔ-bõ-y'en, ã ir a nɪbe tũ a nyɪ jie á ba buɛl a sɪ badɛɛ Banabasɪ nɪ a Pol
- ²⁶na ɪ a nɪbe bala na sɔw a kũu a sɪ Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi mɛ.
- ²⁷Sɪ tũ na a Judi nɪ a Silasɪ, a ba y'er'ĩ a ba nɔɛ ku nyɪ, a ala sɪ na se b a ka.
- ²⁸A-na-ɪ a Naaŋmun Sɪɛ nɪ a sumɪ mĩɛ nyɛ na bõw ka aa sɛw a sɪ na tuo nyɪ a tuor kãw dɔɔl a ye le ala na vɛlɛ juu wa.
- ²⁹A ɪ na: nyɪ taa dɪrɛ a tub bom wa. Nyɪ taa mɪ 'wɔbɔ a jũ, mu a dõɔ ulɔ ba na cum kú wa. Nyɪ taa mɪ pebe taa wa. A nyumɪ tɛrɛ a nyɪ mĩɛ a ala mɛ, a na ɪ na vlɛa a nyɪ jie. Naaŋmun ú be nɪ nyɪ."
- ³⁰A duo-puorbo bar'ã a nɪbe bala ba na ir tũ a ba cen a Ātiyɔsɪ na kpaarĩ a popuorbo ba jaa, ã de a se be ku ba.
- ³¹A le ba na 'wuor baar, ba jaa cɛlɛ na, a-na-ɪ ba bar'ã tɛrũ a ala ba na wõ mɛ.

³²A Judi ni a Silasi tɔr jaa na mi ɪ a Naan̄mun pu-tierũ-buorɔ, yɛr'ã a yɛrĩ kam'ĩ kuro ni a yɛer a 'lafu a ba na nyɛre cere nii-sɔw.

³³Ba je na be fũ ã a yɛer ku ba a sɔr ni su-ɓaar a ba lɛb kul a bala na tũ ba jie.

[³⁴ĩ-ɓe a Silasi ulɔ je na a be.]

³⁵A Pol ni a Banabasi mi je na a be a Ātiyɔsi, a bala ni a ni-yaw ɓã taa jaana a nibe yɛre ni a Ni-kpɛɛ yɛr-son.

³⁶A kam'ã fu, ã a Pol yel a Banabasi: “l a si lɛb cen a ten ala a jaa si na dãa yɛr a Ni-kpɛɛ yɛrĩ naa 'wuor a yɛer je kãa, bõw a mune ba na be.”

³⁷A Banabasi dãa na buorɔ u mi tere a Jã ulɔ na di a Marki a ba lãa cen.

³⁸ĩ-ɓe a Pol nyɛ na a aa sew a ba na tere u wa, a-na-ɪ u dãa na ŋmaa yi a ba puɔ a Pãfuli-tẽw ã maa le cãa pɔw ba cen'ĩ a ba tumɔ jie wa.

³⁹Ba faa na taa ŋma kpee kpee, a Banabasi tere a Marki a ba kpe a gbor cere a Supir.

⁴⁰ĩ-ɓe a Pol vel'ã ir a Silasi, ã a yɛer de ba yõw a Ni-kpɛɛ nuumi a u maal-vilaa na be ni ba, a ba cen.

⁴¹Ã Pol tɔl'ã yi a Siri, ni a Silasi sũo a duo-puorbo a ba na nyɛre cere a nii-sɔw.

Ni-tunisi tumɔ 16

¹A Pol ta na a Derbi ni a Lisiti. A be popuoro kãw dãa na be be ba na buɔɔ Timote. A u mã ɪ na Jufi ã puoro a Jeeju-Kirisi, ã-ɓe a u sãa ɪ na Gɛrɛki nɛɛ.

²A yɛer na be a Lisiti ni a lkɔnyõ buɔɔ u na yo-vilaa.

³A Pol buorɔ na u tere u, u ɪ a u lãa-yuorɔ, ã de u ŋmaa a yuor a Jufisi unɛ na be a be a ana ten naa puɔ, a-na-ɪ a nibe ba jaa bõw na áa u sãa ɪ na Gɛrɛki nɛɛ.

⁴A ten ala ba na tɔɔ yire, ba miile na a popuorbo a ala a Jerujalem ni-tunisi ni a duo-puor-ni-dierbe na guor taa, yele ni ba a ba jɔɔ a ana yɛrĩsi.

⁵A le, a duo-puorbo pɔwɔ na a fãgã a ba yõw-nyãa puɔ, ã a nibe waara dɔɔɔ a bibie a jaa.

⁶A Naan̄mun Siɛ mõw na a Pol ni a Silasi ni a Timote a Naan̄mun yɛrĩ yɛrfu bar a Aji-tẽw puɔ, a ba tɔl yi a Furji ni a Galati wɛɛ.

⁷Ã le ba na ta pɛl a Misi ba dãa na buorɔ ba cen a Bitini, ã-ɓe a Jeeju Siɛ ma ku ba sɔr wa.

⁸Ala-ĩ-sɔ a ba tɔl yi a Misi, ã cen a Torowasi na be a man nuor.

⁹A tɔsɔw, a Pol nyɛ na siɛ bom. U nyɛ na a Masɛdon nɛɛ u uraa ã suorɔ u yele ni: “Gãw wa ka a Masɛdon na sũo si bile!”

- ¹⁰A le a Pol na nye a una sie bom baar, si too na buɔɔ a Masɛɔn cenfu, a-na-ɪ si bɔw ka a Naanmun i buɔl si a si na cen na yɛr a u yɛr-son ku a una tɛw naa nibe.
- ¹¹A Torowasi si kpe a gbor naa si cen dɛdɛ na ta a Samotrasɪ-tɛw, i a bio na vie si ta na a Neyapoli.
- ¹²A be si yi i kpe a Masɛɔn dɛdɛw wɛr ta a Fulupɪ-tɛw ulɔ a Orom nibe na so, na si je a be maal bibie fu.
- ¹³A bibi-ciiraa dayen si yi na a tɛw puɔ i cen a kulaa nuɔr, a jie ulɔ si na tier bɔw ka puorfu jie be na, na si je yɛrɛ ni a pɔɔɔɔ na tiw taa a be.
- ¹⁴I a pɔɔɔɔ bala yɛn subɔ di na Lidɪ na yi a Tɪyatur, i yaba cɛcɛ-bɔmɔ, i puoro a Naanmun. U cɛɛ na a si yɛrɪ, a Ni-kpɛɛ yuo a u tierɪsɪ, u sɔw de a ala a Pol na yele.
- ¹⁵A le ba na mur u a kɔɔ puɔ, lɛa ni a u yir deme baar, u suɔr si na a sumɪ nye bɔw ka u ɪ na a Ni-kpɛɛ ben sɪrɛ jaa, a si wa je a u yir. I na u fer si a si sɔw.
- ¹⁶A bibir kɛw si cere na a puorfu jie, na si tuor'i gbɛgba-poole a kɔtɔn na tɛrɛ ma maala u u yɛrɛ a ala na be a nii-sɔw waara, pɔwɔ a libi-yaw kurɔ a u ni-bɛrɛ,
- ¹⁷u ma too tuure si a sumɪ ni a Pol, i wuure yele: "A nibe na ɪ na a saa juu Naanmun tɔtunbɔ. A faafu sɔr ba miile nyl."
- ¹⁸Á bibie waa na u na maala a le, a wa pɛa nyaw a Pol, u lɛb yel a kɔtɔn: "Á Jeeju-Kirisi yuor i de yɛrɛ ni fu! Yi i cɛ a poole na!" A kɔtɔn too yi i cɛ a poole a jie naan.
- ¹⁹I-cɛ a mune a poole ni-bɛrɛ na nye bɔw ka baa le tuɔɔ pɔwɔ a libie a u jie wa, ba nyɔw na a Pol ni a Silasi taw cen'i a jie a tɛw nibe na ma kpaara taa a fɛgɛ deme nii-sɔw,
- ²⁰na ba miil'i a yɛr-guor-ni-bɛrɛ i yel: "A nibe na, Jufisi ba ɪ, i dama si a tɛw.
- ²¹Ba jaana na a nibe a ala a sumɪ Orom nibe na ciire, a ala si na ma tuɔɔ sɔwɔ mɪ maala wa."
- ²²A nibe mɪ lɛb'ɛ nye ni ba a suur, i a fɛgɛ deme yaa a Pol ni a Silasi cɛcene i yɔw a ba fɔb ba ni a kpaarsɪ.
- ²³A mune ba na fɔb ba sɛw, ba nyɔw ba na yɔw a kasu puɔ, i yel a kasu-gure, a u bɔw 'wuoro ba.
- ²⁴A le a kasu-gure na wɔ a una yɛrɪ, u nyɔw na a Pol ni a Silasi yɔw a kasu di-baaraa puɔ, i de a ba gbɛɛ carɪ a daa puɔ i lɔ.
- ²⁵A tɔsɔw porɪ, a Pol ni a Silasi suɔɔ na a Naanmun, ciɛrɛ ni a yele pɛwɛrɛ ni u, a kasu nibe cɛɛ.
- ²⁶A jie naan, a tɛw dam'ɛ ni kpɛw, a kasu yir dam de ni a dacin-kparaa, i a pana a jaa too yuo a jie naan, a kasu deme bɔjɔrɪsɪ 'lor a jaa lo.

²⁷A kasu-gure jaw ir, ï a le u na nye a kasu pana a yuo, u vñ na a u bājine buɔɔ u kú nɪ a u mĩe, a-na-ɪ u beeka a kasu deme jo na.

²⁸ĩ-ɕe a Pol wuur'ã nɪ kpẽw yel: "Taa maal a fu mĩe bier wa! Sɪ be na ka sɪ jaa."

²⁹A kasu-gure suɔr'ã a lãpa, pɔw kpɛ nɪ a kasu diem, ï na u lo gburĩ dume mine nɪ a Pol nɪ a Silasɪ gbɛɛ pulɛe.

³⁰U taw ba na yi nɪ ï soor ba: "Ĩ nɪ-bɛɛ! Bõ ï na maal ï nye a faafu?"

³¹A ba yel u: "Sɔw de a Nɪ-kpɛɛ Jeeju, ï a Naanmun na faa fu na, a fũu nɪ a fu yir deme."

³²Ĩ ba y'ɛr'ã a Nɪ-kpɛɛ y'ɛrĩ ku a ulɔ nɪ a u yir deme ba jaa.

³³A kasu-gure de ba na a una tɪsɔw naa na u pɛw ba a natɛ, ï ɪ a ba tɔɔ mur u a kũɔ puɔ nɪ a u yir deme ba jaa.

³⁴U tɛɛ na a Pol nɪ a Silasɪ kpɛ nɪ a u yir, ku ba bõ-duraa, ï a nũɔ y'ala a ulɔ nɪ a u yir deme ba jaa, a Naanmun ba na sɔw de unɛ.

³⁵A le a bio na viɛ, a y'ɛr-guor-nɪ-bɛɛ tũ na a ba sɔsũonbo yel a kasu-gure, a u bar a nɪɛ bala a ba cen.

³⁶A kasu-gure cen na man a Pol a mɛnɛ ba na tũ yel u yele nɪ: "A y'ɛr-guor-nɪ-bɛɛ tũ na a ï bar nyɪ a nyɪ cen. Nyɪ na tuɔ na yi cen'ĩ su-baar."

³⁷ĩ-ɕe a Pol yel'ã a sɔsũonbo bala: "A sumɪ na ɪ a Orom nɪɛ, ba fɔb sɪ na a pɔɔɔ a nɪɛ nii-sɔw, ï baa dãa guor a sɪ y'ɛrĩ nye a fãa ulɔ sɪ na maal wa, ï na ba le y'ɔw sɪ a kasu puɔ. ã y'ɛy'ɛrĩ na, ba buɔɔ na ba sɔɔlĩ yuo sɪ bar mu? Saa sɔw a le wa. A sɛw na a bala mĩe ba wa na yuo sɪ bar."

³⁸A sɔsũonbo cen'ã na man a le ku a y'ɛr-guor-nɪ-bɛɛ, a dābĩɛ nyɔw ba a mɛnɛ ba na wõ áa Pol nɪ a Silasɪ ɪ na a Orom nɪɛ.

³⁹Ba cen'ã na baalĩ ba yi nɪ a kasu puɔ, ï suɔɔ ba a ba yi a tẽw ulɔ puɔ.

⁴⁰A le a Pol nɪ a Silasɪ na yi a kasu puɔ, ba cen'ã a Lidɪ yir, na ba le nye a yɛɛr, ï y'ɛr a l'afu y'ɛrĩ ku ba, ï pãa yi a tẽw ulɔ puɔ.

Nɪ-tɔnɪsɪ tɔmɔ 17

¹A Pol nɪ a Silasɪ tɔl'ĩ na a Āfipoli nɪ a Apoloni ten, ï cen na ta a Tesaloniki, a jie ulɔ a Jufisɪ puorfu yir na be.

²A Pol cen'ã a puorfu yir a mɛnɛ u na mulĩ nɪ. U de na bibi-ciirsɪ ata na u man ba a y'ɛrɪsɪ ala na be a Naanmun Sebe puɔ.

³U jaana ba na miile nɪ ba áa sɛw na a Kirisi na nye won ï kpi, ï ir a kũu puɔ. U le yele ba na go: "A Jeeju ulɔ ï na miile nyɪ, ulɔ ï ɪ a Kirisi."

⁴A nɪɛ ŋmɛɛ a ba sɔw sɔw na ï pɔw a Pol nɪ a Silasɪ. A Gurekɪ yaw jie na puoro a Naanmun mɪ sɔw na lãa nɪ a pɔɔ-nɪ-bɛɛ yaw jie.

⁵Ĩ-ɛ a nyuur nyɔw na a Jufisi, a ba gbɛɛrĩ a bɛɛr deme ba na nye a daa puɔ, a ba dama a nɛ a tɛw ure wilewile. Ba cen'ã a Jasɔ yir na buɔɔ a Pol nɔ a Silasi aa ba nyɔɔ ba cen'ĩ a nɛ nii-sɔw.

⁶Ĩ a mɛ ba na ma nye ba wa, ba nyɔw na a Jasɔ nɔ a yɛɛr ɲmɛɛ, taw cen'ĩ a tɛw nɔ-bɛɛ nii-sɔw, ĩ wuure yele: “Á nɛ na dam'ã a ten a jaa yɔ nɔ, ĩ a yɛyɛrĩ na, ba mɔ ta na a sɔ tɛw,

⁷a Jasɔ de ba kul'ĩ a u yir. Á nɛ bala ba jaa maala na a ala a sɔ jamana yɛr-kpɛn na ciire, a-na-ɪ ba yele na a jaman-kpɛe be na be a ba buɔɔ Jeeju.”

⁸A una yɛrĩ dam'ã a nɛ nɔ a tɛw nɔ-bɛɛ ba jaa,

⁹a nɔ-bɛɛ yɔw a Jasɔ nɔ a yɛɛr bala a ba ya libie bin, ĩ a ba pãa bar ba a ba cen.

¹⁰A le a wɛɛr na liw, a yɛɛr tɔw na a Pol nɔ a Silasi bar a jie naan a ba cen a Beere. A mɛ ba na ta a be, ba kpɛ na a Jufisi puorfu yir puɔ.

¹¹A Jufisi bala a be tɛɛ na yɛ vlɔa gãw a Tesaloniki deme. Ba ɛɛl'ã a Pol yɛrĩ nɔ bɛbɛnfu, ĩ ma lɔro a Naanmun Sɛɛ a bibie a jaa, buɔɔ ba bɔw a ala ɪ a ala a Pol na yel ɪ na a le.

¹²Nɔ-yaw a ba sɔw sɔw na, lãa nɔ a Gɛɛkɔ pɔɔ-naabsɔ nɔ a ba dabsɔ yaw.

¹³Ĩ-ɛ a le a Jufisi bala na be a Tesaloniki na wɔ áa Pol mɔ yɛɛɛ na a Naanmun yɛrĩ a Beere-tɛw, ba cen'ã a be na yɛɛɛ a su-yɛrĩsɔ dama nɔ a nɛ.

¹⁴Ala-ĩ-sɔ a yɛɛr yɔw a Pol a man sɔr a jie naan u cen, ĩ ɛ a Silasi nɔ a Timote bar a ba je a Beere.

¹⁵A bala na tɔwɔ a Pol cen'ĩ u na na ta nɔ a Aten, ĩ a mɛ ba na lɛb kule, u tũ ba na a Silasi nɔ a Timote sɛ, a ba yel ba a ba wɔ a u sɛ fɔfɔw.

¹⁶A daar ulɔ a Pol na je a Aten-tɛw gu a Silasi nɔ a Timote, a suur nyirĩ na dɛɛ u, a mɛ u na nye a tɛɛ a sew a una tɛw naa.

¹⁷Ala-ĩ-sɔ u ma mana na taa a be a puorfu yir puɔ nɔ a Jufisi nɔ a nɔ-bulsɔ bala na mɔ puoro a Naanmun, ĩ ma mɔ mana taa nɔ a nɛ bala u na tuoro nɔ a daa puɔ a bibie a jaa.

¹⁸A tɛrĩ-yaw nɛ ba na buɔɔ a Epikiri nɛ nɔ a Sitoyisi-nɛ nyɔw na ĩ cure taa nɔ a Pol. A ɲmɛɛ soor'ã: “Bɔ a yɛr-kɔ-pi subɔ na mɔ buɔɔ u yel?” A ɲmɛɛ yel: “A wɔ na taa nɔ a naanmun paala yɛrĩ u hiere.” Ba yel'ã a le a-na-ɪ a Pol yɛɛɛ na a Jeeju yɛrĩ, nɔ a kũu-puɔ-irfu yɛrĩ.

¹⁹Ala-ĩ-sɔ ba tɛɛ na a Pol cen'ĩ a yɛrĩ yɛrfu jie ulɔ ba na buɔɔ a Aropasi, ĩ yel u: “Fu na tɔɔ na man sɔ a yɛr-paalaa ulɔ fu na yɛɛɛ a sɔ na mɔ wonaa mu?”

²⁰A-na-ɪ sɔ wɔ na yɛrĩsɔ a fu jie sɔ na ma dãa wɔ wa. Ala-ĩ-sɔ a sɔ buɔɔ sɔ bɔw a par.”

- ²¹A-na-ı a Aten-těw nıbe ba jaa nı a sáanba na be a ba těw puɔ, a ba ben ı na ba yere a yel-paala cele nı tew.
- ²²A Pol ir uraa a nıbe bala na be a Aropası nii-sow ı yel: “Aten nıbe! ı nye na a nyi tumɔ a jaa bõw ka nyi sirı na puoro a ɲmun-yaw.
- ²³A-na-ı a mune ı na yuɔɔ 'wuoro a nyi ɲmun-puor-yele, ı nye na baar lofu jie kãw a ba seb yõw: ‘A naaɲmun ulɔ sı na ma bõw wa.’ Ala-ı-sɔ, a ulɔ nyi na puoro ı ma bõw wa, ulɔ ı wa miile nyi.
- ²⁴A Naaɲmun ulɔ na maal a těw nı a ye le a jaa na be a těw puɔ, ulɔ ı a Nı-kpěe a sa'llon nı a těw puɔ. 'Waa gana a yie ala a nıbe na me nı a ba nur ku u wa.
- ²⁵'Waa mı buɔɔ a nıbe nuu u maal bom ku u, wõ taa nı bom ı bɔr u wa, a-na-ı a ulɔ mĩe ı kurɔ a nıbe ba jaa a vuurũ nı a baafu, nı a ye le a jaa.
- ²⁶A dab-bõ-yen jie a Naaɲmun nyɔw ı me a nı-burɔ burɔ ba jaa, ı yõw ba a ba je a ten ten a jaa puur. U dãa na de nĩe yõw a nıbe a daar ulɔ nı a jiir ala ba na beree ka a těw puɔ.
- ²⁷U maal'ã a ala, a ba na tuɔ bēbene buɔɔ u, ı a ba bɔfu me, a numɔ wa sow ba nye u. ı-ce, sure jaa u, a Naaɲmun ma jãa nı a sı jaa bõ-yene-yene wa.
- ²⁸A-na-ı ‘a u jie a sı baafu yi, ulɔ ma maal sı a sı cere, ı a ulɔ me sı be a ka a těw puɔ.’ A ı na a mune a nyi yẽ deme ɲmee na dãa yel: ‘Sı mı ı na a Naaɲmun bibiir.’
- ²⁹“A-na-ı sı ı na a Naaɲmun bibiir, aa sew a sı na tier beeka a Naaɲmun wõ na taa nı tub ba na maal'ı selme mu kur-plaa mu kubir ba na maal'ı a ba bõwfu nı a ba mĩe yẽ wa.
- ³⁰A Naaɲmun ma cãa goro nı a daar ulɔ a nıbe na ma dãa bõw a buon wa, ı-ce a yẽyẽrĩ na u buɔɔ na a nıbe ba jaa a jiir a jaa a ba lieb a ba yẽ.
- ³¹A-na-ı a Naaɲmun yõw na a bibir ulɔ u na diere a nı-bõ-yen ulɔ u na biin mana nı a ten a jaa nıbe yẽrĩsı tuure nı a torfu. U miil'ã a nıbe ba jaa áa una yẽrĩ ı na yel-mĩe, a mune u na jaw a una nure naa a kũu puɔ yi nı.”
- ³²A le ba na wõ a Pol u yẽr a kũu-puɔ-irfu yẽrĩ, a ɲmee laara u na, ı a ɲmee yel: “Sı buɔɔ na fu le bõw yẽr sı a yẽrĩ naa bibir kãw go.”
- ³³A le, a Pol bar ba na ı yi cen.
- ³⁴A ɲmee pɔw u na ı sow de a Kirisi. A ba puɔ, a Denisi be na be na ı a Aropası nıbe ni-diere, nı a pɔw na dı a Damari, nı a ɲmee go.

Nı-tonısi tumɔ 18

- ¹A ala ı baar, a Pol yi na a Aten, ı cen a Kɔrɛti.

²A be, u tuor'ĩ na a Jufi nure na di a Akilasĩ na i a Põ-tẽw nure. A litali u yi i cãa wa ta a jie naan ni a u pɔw Purisil, a-na-i a jamana Kilodi yel'ã a Jufisi ba jaa, a ba yi a Orom-tẽw. A Pol cen'ã na nye ba,

³ĩ je be a ba jie a ba lãa tunɔ a tun, a-na-i tũ-bõ-y'en ba lãa tere na i a gana tumɔ.

⁴A bibi-ciirsti a jaa, a Pol ma kpe na a puorfu yir yere a yerĩsi buɔɔ u lieb'ĩ a Jufisi ni a Girekisi tierĩsi.

⁵ĩ a le a Sulasĩ ni a Timote na yi a Masedon i wi ta, a Pol de na a u mĩe tor jaa bar yɔw a Naaɲmun yerĩ puɔ, yele a Jufisi aa Jeeju i i a Kirisi.

⁶ĩ-ce a mune a Jufisi na var a Pol i kperẽ u, u pi na a u cecen yɔw ba i yel ba: "Á nyumi bɔr, nyi jie a yi. Aa le i i yerĩ u wa. Wa nyow ni a yẽyerĩ, i cere na a ni-bulsi jie."

⁷U yi na a be cen a popuoro kãw sã na di a Titiw Jusitisi, a u yir na be a puorfu yir lõboorĩ.

⁸A Kirisipi na i a una puorfu yir ni-diere ni a u yir deme ba jaa sow na de a Ni-kpẽe. I a Kɔrẽti nibe yaw jie na wõ a Pol yerĩ, mi sow na i a ba mur ba a puɔ.

⁹A tisow kãw, a Pol nye na sie bom, i a Ni-kpẽe yel u: "Taa jɔɔ dãbĩe wa. I-ce, yere. Taa wa sine wa.

¹⁰A-na-i i be ni fu na. Nure ma tuɔɔ nyowɔ fu maala fãa wa, a-na-i a bala na i a i nibe a ka a tẽw na puɔ, ba waa na."

¹¹A Pol je na be a Kɔrẽti maal yõ-bõ-y'en ni bõ-ɲmãa, jaana a nibe a Naaɲmun yerĩ.

¹²A una daar'ãa a Orom fãgã deme na yɔw a Galĩɔ u l'wuoro a Akayi wier, a Jufisi guor'ã taa i nyow a Pol cen ni a yerĩ guorfu jie,

¹³i yel: "A daba na buɔɔ na u lieb a nibe tierĩsi a ba puoro a Naaɲmun a na be kpee ni a ala a u yer-kpen na yele."

¹⁴A Pol dãa na buɔɔ u yer yerĩ, i-ce a Galĩɔ yel a Jufisi: "A ala i dãa i maal-fãa une u, mu tũ-bier une u, i naa sow na cel a nyi yerĩ, Jufisi.

¹⁵I-ce a-na-i a yerĩsi, ni a yoe ni a nyi mĩe yer-kpen nyi cure ni taa, a nyi yerĩ a i. Maa buɔɔ i i a ana yele yer-guoro wa."

¹⁶I u diw ba na bar a be a yerĩ guorfu jie.

¹⁷A ba jaa nyow na a Sositen na i a puorfu yir ni-diere i fɔb u a be a yerĩ guorfu jie nuɔr, i-ce aa dãa ba a Galĩɔ wa.

¹⁸A Pol je na a Kɔrẽti kam, i pãa yi a be a yeer sã i kpe a gbor cen a Siri, ulɔ ni a Purisil ni a Akilasĩ. Á le ba na cãa buɔɔ a cenfu, u i na a ba pũo u a juu a Sãkire-tẽw, a-na-i u dãa na yer nuɔr a Naaɲmun jie.

¹⁹Ba ta na a Efesi a Pol bar ba a be. U cen'ã a puorfu yir a ba mana taa ni a Jufisi.

²⁰Ba suɔɔ v na a v je a ba sɛ ɪ-cɛ 'waa dɔa sɔw wa.

²¹ɪ a lɛ v na yire a ba sɔw, v yel ba na: “A Naanmun wa sɔw, ɪ na lɛ lɛb'ɔ wa a nyi sɛ.” ɪ na v yi a ɛfɛɛsɪ-tɛw, ɪ kpɛ a gbor puɔ cen.

²²A lɛ v na ta a Sejare, v yi na een a Jerujalem, na puor a duo-puorbo a be, ɪ pɔa cen a ɔtiyɔsɪ.

²³U je na a be fɪ, ɪ lɛ lɛb cen na cubɔ a Galatɪ nɪ a Firiji ten bɔ-yene-yene sɔono a par-tuurbe ba jaa a ba nyirɛ cere a nii-sɔw.

²⁴A Jufi nɛ na dɪ a Apolosi na yi a Alesɔdiri dɔa na wɪ a ɛfɛɛsɪ. A v nuɔɔ y'ɛrɪsɪ numɔ na a nɪbɛ, ɪ v mɪ nyurɪ bɔw a Naanmun Sebe vlɔa.

²⁵U dɔa na jaan a Nɪ-kpɛɛ sɔɔ defu. U bɪbɪne na y'ɛɛ nɪ cɛcɛ mana nɪ a ala na tor a Jeeju. ɪ-cɛ a Jɔ-Batii kɔɔ murfu tɛw v dɔa bɔw.

²⁶A daba ulɔ nyɔw na a y'ɛrɪsɪ ɪ y'ɛɛ nɪ 'lafu a puorfɔ yir. A lɛ a Pɪrɪsɪ nɪ a Akɪlasɪ na wɔ v y'ɛɛ, ba tɛɛ v na kulɪ na ba bɔw miil v a Naanmun sɔɔ.

²⁷A ɪ na fɪ, a Apolosi buɔɔ v cen a Akayi, a yɛɛ yɔw v a sɔɔ vlɔa, ɪ seb sebe tur ku a popuorbo a una tɛw naa puɔ, ɔ ba de v vlɔa. A mɛ v na ta a be, v nyurɪ na sɔo a bala a Naanmun maal-vlɔa na saa a ba sɔw de a Jeeju.

²⁸A-na-ɪ a v y'ɛrɪsɪ v na mana, a nyurɪ na tɛɛ kpɛw, ala-ɪ-sɔ v gɔw a Jufɪsɪ a nɪbɛ nii-sɔw. A Naanmun Sebe y'ɛrɪsɪ v de miile nɪ ba ɔa Jeeju ɪ a Kirisi.

Nɪ-tonɪsɪ tumɔ 19

¹A daar ulɔ a Apolosi na be a Kɔrɛti, a Pol tɔl'ɔ yi a ten ala na be a tɔ-gar juu, ɪ ta a ɛfɛɛsɪ. U nyɛ na a par-tuurbe ɛmɛɛ a be,

²ɪ soor ba: “A lɛdaar nyɪ na sɔw de a Jeeju, nyɪ pɔw na a Naanmun Siɛ mu?” A ba yel v: “Saa mɪ wɔ a ba yel a Naanmun Siɛ be na be wa.”

³A Pol soor ba: “ɪ-cɛ, kɔɔ murfu buor ba mur nyɪ?” A ba yel v a Jɔ-Batii kɔɔ murfu v.

⁴A Pol yel ba: “A Jɔ mur'ɔ a bala na sɔw ɪ lɛb a yɛ, ɪ mɪ yel ku a Israyel nɪbɛ a ba sɔw de a ulɔ na waara a v puo-sɔw. A Jeeju v yel a lɛ.”

⁵A lɛ a par-tuurbe bala na wɔ a una y'ɛrɪ baar, ba ɪ na a ba mur ba a kɔɔ nɪ a Nɪ-kpɛɛ Jeeju yuor.

⁶A mɛ a Pol na dɔɔl ba a nur, a Naanmun Siɛ wa na pɔw ba, a ba nyɔw ɪ y'ɛɛ a y'ɛr-bɔw-faarsɪ, ɪ mɪ mana a Naanmun pu-tiɛrɔ y'ɛrɪ kurɔ a nɪbɛ.

⁷A bana nɪbɛ na ta na dabsɪ pie-n'ayi.

⁸A Pol cen'ɔ a puorfɔ yir ɪ y'ɛɛ a y'ɛrɪ nɪ 'lafu wa maalɪ cur ata, mana nɪ ba a Naanmun fɔw y'ɛrɪsɪ buɔɔ v lɛb'ɪ a bala na cɛɛ v tiɛrɪsɪ.

⁹Ɔ a yaw jie kpeme na a sube Ɔ jaar Ɔ kpere a Nɔ-kpɛɛ sɔr a nɔbe ba jaa nii-sɔw. Ala-Ɔ-sɔ a Pol ɔmaa yi a ba jie, Ɔ ow a u par-tuurbe kpee na u jaana ba a Naanmun yɛrɛ a bibie a jaa a Turanisi nakol yir.

¹⁰Yomo ayi a maal a le, a saa a Jufisi nɔ a nɔ-bulsi ba jaa na be a Aji-tɛw wɔ a Nɔ-kpɛɛ yɛrɛ.

¹¹A Naanmun de na a Pol tunɔ nɔ a nɔ-kpawfu tumɔ ala na berme.

¹²A ala Ɔ saarɛ ɪ a nɔbe de na a nii-sɔw bɔ-fɛraa nɔ a cɛcene na sur a Pol Ɔgan cen'ɛ na dɔɔl a wulisi deme, ba ma kpeme na, Ɔ a kɔtɔn-bebe ma mi yi Ɔ ce ba.

¹³A Jufisi bala na ma yuɔɔ diwre a kɔtɔn-bebe bara, a ɔmeɛ a ba sɔw mi buɔɔ na ba de a Jeeju yuor diw nɔ a kɔtɔnsi bar. Ba ma yel'ã a kɔtɔn-bebe: "A Jeeju ulɔ yɛrɛ a Pol na hierɛ, a u yuor si de yɛre nɔ nyi: nyi yi!"

(¹⁴A bala na maala a le ɪ na nɔbe anuu-n'ayi, Ɔ ɪ a Jufisi baar-lo-nɔ-kpɛɛ Seva bi-dabsi.)

¹⁵Ɔ-ce a kɔtɔn-bier yel ba na: "Ɔ bɔw na a Jeeju, nɔ a ulɔ na ɪ a Pol. Ɔ-ce a nyumi mi, babɔ nyi ɪ?"

¹⁶A daba ulɔ a kɔtɔn-bier na tere aw na nyɔɔr ba, Ɔ ɔme ba vlɔa yɔw ba wulisi a ba jo yi a yene nɔ salibobo.

¹⁷A Jufisi nɔ a nɔ-bulsi ba jaa na be a Efɛesi wɔ na a una yɛrɛ naa, a dɔbɛ nyɔw ba ba jaa Ɔ a Nɔ-kpɛɛ Jeeju yuor yire dɔɔɔ.

¹⁸A nɔbe yaw jie na dɔa sɔw de a Jeeju wɔ na caala a ba maal-faar ala ba na dɔa maal,

¹⁹Ɔ a nɔ-yaw bala na mi dɔa ɪ a jibuu-kpulbe de na a ba sebsi wɔ nɔ su bar a dɔ a nɔbe ba jaa nii-sɔw. Ba gor'ã a sebsi ala libie a ɪ ture ture kɔɔr ayi gbɛɛ anuu.

²⁰A be jie, a Nɔ-kpɛɛ yɛrɛ yire na pɔwɔ nɔ kpɛw Ɔ a u tuɔfu mi dɔɔɔ.

²¹A ana yele na tɔl baar, a Pol buɔɔ na u tɔl yi a Masɛdɔn nɔ a Akayi cen a Jerujalem. U yele na: "A maa wa ta a be baar, a sew na Ɔ mi nye a Orom-tɛw nɔ mimir."

²²U tɔ na a u sɔsɔonbo ayi na ɪ a Timote nɔ a Erasiti a Masɛdɔn, Ɔ na u cɔa je be a Aji-tɛw fɛ.

²³A una daar'ãa, damfu ir'ã be a Nɔ-kpɛɛ sɔr defu unɛ, naa a belɛ.

²⁴Daba kɔw na dɔ Demetiri na ɪ kukure na kure a kur-pele, ma maal'ã a yir-bil a ba naanmun Atemi yir kaarɛ, a ɪ bom na na sɔno a u tɔtunɔ yaw.

²⁵U buɔl'ã a u tɔtunɔ lɔa nɔ a bala na mi tunɔ a una tɔ-bɔ-yen, na u yel ba: "Ɔ badɛɛ, nyi bɔw ka a si vlɔa jie yi na a si tumɔ si na tunɔ unɛ.

²⁶Ĩ nyi nye na ĩ mi wõ a ala a una Pol na maal. U yele na áa naan̄munsɩ ala a nibe na maal'ĩ a ba nur ma ɩ naan̄munsɩ wa. U lieb'ã a ni-yaw tierĩsɩ, ĩ aa ɩ a ka a Efɛɛsɩ-tẽw tẽw u maal a le wa. A le u mi maal a Aji ten yayaw puɔ.

²⁷Ĩ aa ɩ a si tumɔ tẽw ba buɔɔ ba lieb a ɩ tũ-pɔɔ wa, ĩ-ce ba mi buɔɔ na ba maal a si naan̄mun kpɛɛ Atemi yir u lieb ɩ bõ-pɔɔ. ĩ a sumɩ bar ba a ba maala a le, a Atemi ulɔ a Aji nibe ba jaa na puoro ni a ten nibe ba jaa, u kõ le yi a yuor go wa."

²⁸A le a bala na cɛɛ na wõ a ana y'ɛrĩsɩ, suur nyɔw ba na po ni a ba wuure yele ni: "A Efɛɛsɩ Atemi bɛrmɛ na!"

²⁹A damfu pɔw a tẽw u jaa, a nibe dar taa cen na nyɔɔɔ a Masɛdɔn nibe ayi, a Gayisi ni a Arisita na ɩ a Pol lãa-yuɔɔɔ ĩ gbu ba cen'ĩ a bolɩ wɛɛɛ.

³⁰A Pol dãa na buɔɔ u cen a ni-yaw bala nii-sɔw, ĩ-ce a popuorbo mɔw u bar.

³¹A tũtũ-ni-bɛɛ ɲmɛɛ na be a Aji-tẽw, ĩ ɩ a u badɛɛ, tũ na nɛɛ a u yel u a u taa cen be a bolɩ wɛɛɛ wa.

³²Burbur kpɛ na a ni-yaw bala na duo taa a be. A ɲmɛɛ ma wuur'ã yel á asɩmɛ u, ĩ a ɲmɛɛ ma wuur yel bõ-kpɛɛ, a yaw jie a ba puɔ ma mi bõw a bom unɛ ba na tiw taa wa.

³³A nibe ɲmɛɛ a be a nibe puɔ de na a y'ɛrĩ man a Alesãdure, a Jufisɩ na dara y'ɔɔɔ a nii-sɔw. A Alesãdure ɩ na a nibe a ba sine a-na-ɩ u buɔɔ na u y'ɛɛ faa a u mĩɛ ni a u tɔ deme a nibe nii-sɔw.

³⁴Ĩ-ce a le ba na nye u u ɩ a Jufi nɛɛ, ba wuur'ã a wuur-bõ-y'en, maal'ĩ leɛɛɛ ayi, yele ni: "A Efɛɛsɩ Atemi bɛrmɛ na!"

³⁵A tẽw sɛsɛbɛ pãa na tuɔ ɩ a nibe a ba sine, ĩ u yel ba: "Efɛɛsɩ nibe, a nibe ba jaa bõw na áa sumɩ Efɛɛsɩ nibe ĩ gure a naan̄mun kpɛɛ Atemi yir ni a u butib-kpɛɛ na yi a sa'llon ĩ lo.

³⁶Nɛɛ ma tuɔɔ cɛɛ wa. Ala-ĩ-sɔ a sɛw na a nyi na bar a gɔn ĩ kõ pɔw maal bom wa.

³⁷A-na-ɩ nyi wa ni na a nibe na, na ma ju a bom a si naan̄mun yir puɔ wa, baa mi y'ɛɛ y'ɛɛ-fãa y'ɔw a si naan̄mun wa.

³⁸Ála-ĩ-sɔ a ala ɩ a Demetiri ni a u tũtunbɔ tɛɛ na y'ɛrĩ y'ɔɔɔ nɛɛ, a y'ɛrĩ guorfu tɛɛ na a u bibir ĩ a ni-bɛɛ ma mi be na be. Bá cen a be na buɔl taa.

³⁹Ĩ a ala ɩ a bom le be na be a nyi buɔɔ ba gbɛɛrĩ, ba na gbɛɛrĩ na a tẽw nibe kpaarĩ-taa kpɛɛ puɔ.

⁴⁰A-na-ɩ a ala si na maal a dɩnaa, a na tuɔ na ɩ si y'ɛrĩ. Ba na yel'ã á tẽw si dama, a-na-ɩ y'ɛrĩ ma be be si na duo ni taa a nɔhɔ wa, ĩ saa mi tuɔɔ miile a y'ɛrĩ par vilaa wa."

⁴¹A mɩɛ u na y'ɛɛ a le baar, u wel'ã a nibe bar.

Ni-tonisi tvmɔ 20

- ¹A le a gɔ̃-pɔɔr na baar, a Pol buɔl'ã a popuorbo tiw ï y'er a sũofu y'erĩ ku ba. Ì a le u na puor ba baar, u yi na cen a Masedɔn.
- ²U tɔl'ã yi a una wɛr puɔ na u y'er y'erĩ yaw sũo ni a popuorbo, ï pãa po cen a Gireki-tẽw
- ³na je a be maal cur ata. A ala na baar, u dãa na buɔɔ u cen a Sɪrɪ-tẽw, ï a mune u na wõ a Jufisi goro taa a u unɛ, u lɛb'ã gol cen na kpɛ a Masedɔn-tẽw tɔl.
- ⁴A bala na ɪ a u lãa-yuɔrbo ɪ na a Sopateɛr, na ɪ a Pirisi bi-daba na yi a Beere, ni a Arisita, ni a Sekũdi na yi a Tesaloniki, ni a Gayisi na yi a Derbi, ni a Timote, lãa ni a Tisiki, ni a Torofim na yi a Aji wɛr.
- ⁵A bala ï de si a nĩe cen'ã gu si a Torowasi.
- ⁶Ì a sumɪ, a le a bur-puɔr fetɪ na tɔl baar, si kpɛ na a gbor kpɛɛ a Filɪpɪ-tẽw na si maal bibie anuu, ï pɔw ba a Torowasi, na si je a be maal bibie anuu-n'ayi.
- ⁷A jumaasi jaanɔɔr, si duo na taa a Ni-kpɛɛ dɪb dɪfɪ, ï a Pol mana a nɪɛ a Naanmun y'erĩ. A-na-ɪ a dɪvɪɛ bio a Pol buɔɔ na u bar ba ï cen, ala-ĩ-sɔ u y'er ba na a y'erĩsi kam, wa ta ni a tɪsɔw porĩ.
- ⁸A bɔɔpiɛn die ulɔ puɔ si na duo, lãpar yayaw be na be,
- ⁹ĩ a dabile mɪ be be na dɪ Etikisi ï je a finɛɛti nuɔr, a gũɔ nyɔwɔɔ u. Ì a mune a Pol na nyurĩ y'er a y'erĩ kam, u gur'ã le kper na u yi a be a sa'llon ï faa lo a tene, a ba suu bɔw nye u kpi.
- ¹⁰A Pol suu na gã pɔw u worĩ u ï yel a nɪɛ: "Nyɪ taa tiɛɛ wa. A u vuurũ le wa na."
- ¹¹Ì u le do na ŋma a buru a ba po 'wɔb, ï u le y'er a y'erĩsi lɛɛ a bio wa vɪɛ, u pãa yi cen.
- ¹²Ì a dabile ulɔ, ba de u na kpɛ ni ni-mimir, a sube le bãa ba ba jaa fɛw.
- ¹³A sumɪ, si de na nĩe cen na kpɛ a gbor kpɛɛ cen a Asɔsi, a jie ulɔ si na sɛw si de a Pol ni a gbor. A-na-ɪ le u dãa yel si, ï-cɛ a ulɔ mĩɛ, gbɛɛ u na wɪ ni.
- ¹⁴A mune u na tuor'ĩ si a Asɔsi, si de u na ni a gbor a si cen a Mitulɛ.
- ¹⁵Ì si le yi na a be ï a le a bio na vɪɛ na si ta a Kio, ï a dayere daar a si ta a Samɔsi, ï a datɛɛ daar a si pãa ta a Mile.
- ¹⁶A Pol dãa na yel a u na po na a ɛfɛɛsi bar a mune u kɔ wa uraa be a Aji wɛr a daar wa po u wa. A-na-ɪ u pɔwɔɔ na buɔɔ a ulɔ tuɔ u ta a Jerujalem a Pãtekɔti fetɪ bibir.
- ¹⁷A le a Pol na be a Mile-tẽw, u tũ na buɔl a ɛfɛɛsi duo-puor-ni-dierbe a ba wɪ.
- ¹⁸A mune ba na ta a u sɛ, u yel ba na: "Nyɪ bɔw na a mune ï na dãa wõ a nyɪ sɔw a daar a jaa, wa nyɔw ni a bibir dãdãw ulɔ ï na ta a nyɪ jie a Aji-tẽw.

- ¹⁹Ĩ pab'ã a ĩ mĩe tunɔ nɪ a Nɪ-kpɛɛ tun, cire nɪ a mɔtɔ-kũɔ, nyere nɪ a won ala na ta ma a Jufisi na goro ma une.
- ²⁰Nyi bõw ka maa sɔɔlɪ bom kãw bar na uree bõ-son a nyi jie wa. ĩ-ce ĩ ɛɛ na miil nyi a yele a jaa jaana nɪ nyi a kpaarĩ-taa jiir nɪ a nyi yie puɔ.
- ²¹Ĩ kpãkpan'ã a Jufisi nɪ a nɪ-bulsi a ba lieb a ba yẽ ĩ puoro a Naaɲmun, ĩ sɔw de a si Nɪ-kpɛɛ Jeeju.
- ²²Ĩ a yẽyɛrĩ na, a mune a Naaɲmun Siɛ na fere ma, ĩ cere na a Jerujalem ĩ maa bõw a ala nɔɔ tara ma a be wa.
- ²³Ĩ-ce a tẽw le ĩ na ma ta a Naaɲmun Siɛ ma yel ma na a kasu nɪ a won be na be gu ma.
- ²⁴Ĩ-ee ĩ maa tier'ĩ a ĩ baafu u ɪ bom a ĩ jie wa. A ala ĩ na 'wuoro ɪ na a mune ĩ na tuɔɔ maala a tumɔ ala a Nɪ-kpɛɛ Jeeju na ku ma cere na tara nɪ a baarfɔ jie: a le yel'ã, a ĩ yɛre a yɛr-son ulɔ na miile a Naaɲmun maal-vlaa.
- ²⁵“Ĩ bõw ka a yẽyɛrĩ na, a nyumi nyi jaa jie ĩ na dãa yɔ yɛr a Naaɲmun fãw yɛrĩ, nyaa lɔɔ nyere ma go wa.
- ²⁶Ala-ĩ-sɔ, ĩ yele kurɔ nyi a dɪnaa, a nyi sõw, nɪ-bõ-y'en wa bɔr, aa ure a ĩ yɛrĩ wa.
- ²⁷A-na-ɪ ĩ miil nyi na a Naaɲmun pu-tierũ tumɔ u jaa. Maa sɔɔlɪ bom kãw a nyi jie wa.
- ²⁸Nyí tere nyi mĩe, ĩ mɪ 'wuoro a nibe bala ba jaa a Naaɲmun Siɛ na ku nyi a nyi 'wuoro a piir kaarĩ. Nyí bõw guolo a Naaɲmun duo-puorbo u na da nɪ a u mĩe Bie jũ sɔ.
- ²⁹Ĩ bõw ka a maa cen baar, a nibe na kpe na a nyi sõw wõ taa nɪ we-dũ-bebe, ĩ ma bara a piir wa.
- ³⁰Ĩ a nyumi mĩe sõw, a ɲmɛɛ nɔɔ ir'ã ɲmara a jirsi bele nɪ a popuorbo a ba tuure ba.
- ³¹Ala-ĩ-sɔ, nyí juɔɔ, ĩ nyi taa hiin a ala ĩ na maal a nyi sõw a yomo ata, a mune ĩ na dãa jaw nyi a yẽ, a tɪsɔw nɪ a mɔtɔw ma galĩ wa, cire nɪ a mɔtɔ-kũɔ.
- ³²“Ĩ a yẽyɛrĩ na, ĩ de nyi na yõw a Naaɲmun nuumi, nɪ a u sũofu yɛrĩ puɔ. A ulɔ na tuɔɔ kurɔ nyi a fãw, ĩ mɪ kurɔ nyi a yel-sono ala u na bin a bala ba jaa une na ɪ a u nibe.
- ³³Maa dãa tier'ĩ nure kãw bom wa: a libie, mu a selme, mu a cɛcene wa.
- ³⁴Nyi mĩe bõw na ka a ĩ mĩe nuu ĩ dãa tunɔ nɪ a tumɔ pɔwɔ nɪ a yele ala na sew nɪ a maa nɪ a ĩ lãa-yuɔrbɔ.
- ³⁵A ĩ tumɔ a jaa ĩ na maal, ĩ miil nyi na a nyi sew na na tunɔ nɪ kpɛw a nɔhɔ, na nyi pɔw a yele sũo nɪ a nɪ-nãw nibe, tierɛ nɪ a yɛrĩsi ala a Nɪ-kpɛɛ Jeeju mĩe na dãa yel: ‘Nũɔ ma be na a ulɔ jie na ku a nure a bom gãw a ulɔ na pɔw.’ “

³⁶A le a Pol na y'er a ana y'erĩsɪ baar, u gburĩ na a dume a ba lãa suor a Naaɲmɪn.

³⁷A ba jaa few kono woro nɪ a Pol puoro nɪ u,

³⁸a sube sãw ba a mɛɛ u na yel ba a baa le nyere u go wa. A ala ã baar, ba tɔw u na cen ã yɔw a gbor kpɛɛ puɔ.

Nɪ-tɔnɪsɪ tɔmɔ 21

¹A le sɪ na faa yi a bana nɪɛ jie, sɪ kpɛ na a gbor kpɛɛ cen dɛdɛ na ta a Kɔsɪ, ã a bio viɛ a sɪ ta a Orodɪ-tɛw, ã le yi a be ã ta a Patara.

²A be sɪ le nyɛ na a gbor kpɛɛ y'en subɔ na cere a Fenisi, na sɪ kpɛ cere.

³Sɪ tɔlɔ na ã nyɛ a Sɪpɪr-tɛw a gubaa loor, ã viɛ bar ã ta a Sɪrɪ wɛɛɛ na sɪ suu a Tur-tɛw, a-na-ɪ a be ba sɛw ba wɛl a gbor kpɛɛ ye le bar.

⁴A be, sɪ nyɛ na a popuorbo ã na sɪ je maal bibie anuu-n'ayi a ba sɛ, ã a mɛɛ a Naaɲmɪn Sɪɛ na ku ba a y'erĩ, ba yel'ã a Pol, a u taa een a Jerujalem wa.

⁵A le a ana bibie na ta baar, sɪ le yi na de a sɪ sɔr, ã a ba tɔw sɪ ba jaa, nɪ a ba pɔɔɔɔ nɪ a ba bibiir, yi nɪ a tɛw cɛcɛw, a sɪ ta a man gbɛgbere nuɔr, na sɪ gburĩ a dume ã suor a Naaɲmɪn.

⁶A le sɪ na puor taa baar, sɪ kpɛ na a gbor kpɛɛ puɔ, ã a ba mɪ lɛɛb kule.

⁷A mɛɛ sɪ na yi a Tur ã ta a Pitolemayɪ, a sɪ gbor puɔ yɔfɔ baar'ã. Sɪ nyɛ na a yɛɛɛ a be na sɪ puor ba ã je maal bibir bɔ-y'en a ba sɛ.

⁸A bio viɛ na a sɪ yi a be ã cen na ta a Sejare. A be, sɪ kpɛ na na gã a Fɪlɪpɪ yir. U ɪ na a Naaɲmɪn y'er-son y'eyere ã mɪ ɪ a nɪɛ anuu-n'ayi bala y'en subɔ ba na dãa vel ir a Jerujalem.

⁹U tɛɛ na bi-pɔɔɔɔ anaa na ma tɛɛ sɪrɛ sɛɛ wa, a ba ma y'ere a y'erĩsɪ ala ba na pɔw a Naaɲmɪn jie.

¹⁰Sɪ je na be kam fũ ã a Naaɲmɪn pu-tɛrũ-buuro na dɪ a Agabisi yi a Jude ã wɪ.

¹¹U ta na a sɪ sɛ ã de a Pol sɪɛ gan lũ nɪ a u mɛɛ gbɛɛ nɪ a u nur ã yel: "Nyí cɛɛ a mɛɛ a Naaɲmɪn Sɪɛ na yel: nɔhɔ a Jerujalem Jufisɪ na lũ a daba ulɔ na sɔ a sɪɛ gan na yɔw a nɪ-bulsɪ nuumɪ."

¹²A le sɪ na wɔ a una y'erĩ, a sumɪ nɪ a Sejare-tɛw nɪɛ suorɔ na a Pol lɔɔɔ nɪ a nur a u taa le cere a Jerujalem wa.

¹³ĩ-cɛ u yel'ã: "Bɔ ã ɪ a nyɪ kono na nyɪ buuro nyɪ sãw ma a suur? ã sɔw na a ba na lũ ma, ã aa ɪ a ala tɛw u wa, ã-cɛ ã mɪ sɔw na a ba na kú ma a Jerujalem a Nɪ-kpɛɛ Jeeju unɛ."

¹⁴ĩ a mɛɛ sɪ na ma tuuro lɛɛɛ a u tɛrĩsɪ wa, sɪ bar'ã a suorfu, ã yel: "A Nɪ-kpɛɛ ú maal a u pu-tɛrũ tɔmɔ."

¹⁵A mɛɛ a bibie ala na tɔl baar, sɪ gbɛɛrĩ na cen a Jerujalem,

¹⁶a Sejare popuorbo ɲmɛɛ biɛl sɪ cen'ĩ a daba ulɔ yir sɪ na buɔɔ sɪ gã. A u yuor dɪ na a Minasõ ã u yi na a Sipur-têw ã kam a puorfu puɔ.

¹⁷A mune sɪ na ta a Jerujalem, a yeer de sɪ na nɪ nũɔ.

¹⁸A diviɛ bio sɪ lãa na cen'ĩ a Pol a Jakɪ yir, a jie ulɔ a duo-puor-ni-dierbe ba jaa na kpaarĩ taa.

¹⁹ĩ a mune a Pol na puor ba baar, u miil ba na a jaa barsɪ, a ala a Naanmun na maal a u tumɔ puɔ a nɪ-bulsɪ jie.

²⁰ĩ a lɛ ba na wonaa, ba pɛw na a Naanmun ã yel a Pol: “Yebe, fu nyɛ na a mune a Jufisɪ ture ture na sow de a Kirisi, ã a ba jaa bĩbine na a Mowisi y'ɛr-kpɛn unɛ.

²¹Ba man ba na a fu y'ɛrĩ, a fu mune na a Jufisɪ ba jaa na be a nɪ-bulsɪ ten a ba lɛb ã bar a Mowisi y'ɛr-kpɛn, yele nɪ ba a ba taa cãa ɲmara a ba bibiir yɔɛ wa, ã ba taa mɪ goro nɪ a Jufisɪ maalfu wa.

²²Mune sɪ na ɪ? Á-na-ɪ ba na wonaa na a fu ta na a ka.

²³Ala-ĩ-sɔ, maal a ala sɪ na yele fu. Sɪ tɛɛ na dabsɪ anaan ka, na y'ɛr nuɔɔ a Naanmun jie.

²⁴De ba a nyɪ lãa cen na pɔl a nyɪ mĩɛ, a fu ya a ba jur pũofu. A lɛ, a nɛbe ba jaa na bõw ka a ala ba na y'ɛɛ y'ɔɔɔ fu, a pɔɔɔ u, a-na-ɪ a fũu mĩɛ mɪ jɔɔɔ na a Mowisi y'ɛr-kpɛn.

²⁵A ala ɪ a nɪ-bulsɪ bala na ɪ a popuorbo u, sɪ tur'ã sɛbe miil ba a ala sɪ na guor taa, á ba taa dirɛ tub bom wa, á ba taa 'wɔbɔ a jũ mu dũɔ ulɔ ba na cum kú wa, ã ba taa mɪ pebe taa wa.”

²⁶A diviɛ bio, a Pol taw na a bana dabsɪ anaan a ba lãa maal a ba pɔlfu tumɔ, ã u cen na kpɛ a Naanmun puor-yir kpɛɛ puɔ yel ba a bibir ulɔ a pɔlfu tumɔ na baara, a lɛ yel'ã a daar ulɔ ba na ure a ba loro a baar kuɔɔ a Naanmun.

²⁷A cɛ na fũ, ã a ana bibie anuu-n'ayi na ta baar, ã a Jufisɪ bala na yi a Aji wɛɛr nyɛ na a Pol be a Naanmun puor-yir kpɛɛ puɔ ã dam a nɛbe ba jaa, ã nyɔw u

²⁸wuure nɪ: “Israyel nɛbe, nyɪ wa sũo sɪ! Nyɪ nyɛ a daba ulɔ na ma hiere a y'ɛrĩsɪ kuɔɔ a nɛbe ba jaa a jiir a jaa, sãwna nɪ a Israyel nɛbe yoe, nɪ a Mowisi y'ɛr-kpɛn, ã mɪ kpɛɛ a Naanmun yir'ã. ã a y'ɛy'ɛrĩ na, u taw na a nɪ-bulsɪ kpɛ nɪ a Naanmun puor-yir kpɛɛ puɔ, sãw nɪ a ji-son na.”

²⁹(Ba yel'ã a lɛ, a-na-ɪ ba dãa na nyɛ a Pol nɪ a Efɛɛsɪ nure na dɪ a Torofim a tẽw puɔ, ã ba tier'ã beeka a Pol taw u na kpɛ nɪ a Naanmun puor-yir kpɛɛ.)

³⁰A gõ-pɔɔɔ pɔw na a tẽw u jaa, a nɛbe yi a tẽw puɔ a jiir a jaa ã jɔɔɔ wɛɛɛ. Ba nyɔw na a Pol taw yi nɪ a Naanmun puor-yir kpɛɛ cẽcẽw ã pɔw a pana a jie naan.

³¹Ba dãa na buɔɔ ba kú u, ã a ba cen na yel a Orom sodaalsɪ nɪ-kpɛɛ, áa Jerujalem-tẽw u jaa dama na.

³²A jie naan, u de na a sɔdaal-nɪ-bɛrɛ nɪ a sɔdaalsɪ jɔ cɛn'ĩ a nɪ-yaw puɔ. A mɪnɛ ba na nyɛ a nɪ-kpɛɛ ulɔ nɪ a sɔdaalsɪ, ba bar'ã a Pol narfu.

³³A sɔdaalsɪ nɪ-kpɛɛ ta na a Pol sɛ yɔw a ba nyɔw u lū nɪ a bɔjɔrɪsɪ ayi, ĩ u soor a ala u na ɪ nɪ a bom ulɔ u na maal.

³⁴Ĩ-cɛ a nɪ-yaw puɔ, a ŋmɛɛ ma yel'ã a nɔhɔ, ĩ a ŋmɛɛ ma yel bɔ-kpee, ĩ a mɪnɛ a nɪ-kpɛɛ na ma tuɔɔ bɔwnɔ a par a gɔn yaw sɔw wa, u yel'ã a ba taw a Pol wɪ nɪ a sɔdaalsɪ yir kpɛɛ puɔ.

³⁵A mɪnɛ ba na ta a yir dofu jie, a nɪbɛ nyurĩ na dama yaw, ala-ĩ-sɔ a sɔdaalsɪ bɔw a Pol do nɪ,

³⁶a-na-ɪ a nɪ-yaw tuure na ĩ wuure yele a ba kú u.

³⁷A lɛ ba na kpɛɛrɛ nɪ a Pol a sɔdaalsɪ yir puɔ, u yel'ã a sɔdaalsɪ nɪ-kpɛɛ: “Ĩ na tuo na y'ɛr fu y'ɛrĩ mu?” A nɪ-kpɛɛ soor u: “Fu wono na a Gɪrɛkɪ y'ɛrĩ?”

³⁸A lɛ u, faa ɪ a una Ejibti nɪrɛ na dāa ir a nɪbɛ a daar kãw a ba jɛbɛ nɪ sɪ wa? A ulɔ na dāa taw a nɪ-bebe ture anaan kpɛ nɪ a wɛkar puɔ wa?”

³⁹A Pol yel u: “Ĩ ɪ na a Jufi nɪrɛ ba na dɔw a Tarsɪ na be a Sɪlɪsɪ wɪɛr. ĩ ɪ na a tɛ-kpɛɛ nɪrɛ. ĩ suɔr fu na, ku ma sɔr ĩ y'ɛr'ĩ a nɪbɛ.”

⁴⁰A sɔdaalsɪ nɪ-kpɛɛ ku u a sɔr, a Pol uraa a dofu jie juu ĩ tur a nɪbɛ a nuu a ba ŋma gumɔ, u y'ɛrɛ ba nɪ a Eburo y'ɛrĩ.

Nɪ-tɔnɪsɪ tɔmɔ 22

¹“Ĩ yɛɛr nɪ ĩ sãa numɔ! Nyí cɛɛ a ĩ yel-mĩɛ ĩ na miile nyɪ a y'ɛy'ɛrĩ na.”

²Ĩ a mɪnɛ ba na wɔ a Pol u y'ɛrɛ nɪ ba a Eburo y'ɛrĩ, ba lɛ nyurĩ na sine cɪɪ.

³U yel ba: “Ĩ ɪ na Jufi nɪrɛ ba na dɔw a Tarsɪ a Sɪlɪsɪ wɪɛr, ĩ-cɛ a ka a Jerujalem ba dāa guol ma. A Gamaliel ĩ dāa ɪ a ĩ jãjaana na u miil ma a sɪ sãa-kunbɔ y'ɛr-kpɛn ĩ bɔw vlɔaa. A mɪnɛ a nyɪ jaa na bĩbine a Naanmun unɛ a y'ɛy'ɛrĩ, a maa mɪ, lɛ ĩ mɪ dāa be.

⁴Ĩ dāa na nyurĩ huɔlɔ a bala na de a Nɪ-kpɛɛ sɔr, kúɔ nɪ a ŋmɛɛ. ĩ ma nyɔɔr'ã a dabsɪ nɪ a pɔɔbɔ lū nɪ a bɔjɔrɪsɪ yɔw a kasu puɔ.

⁵A baar-lo-nɪ-kpɛɛ nɪ a ni-dierbe ba jaa na tuo na yel a yel-mĩɛ ĩ yel. A ba jie ĩ dāa pɔw a sɛbsɪ buɔɔ ĩ cɛn'ĩ na ku a sumɪ Jufisɪ yɛɛr na be a Damasɪ, a mɪnɛ ĩ na tuo nyɔɔr a bala na be a be na de a Nɪ-kpɛɛ sɔr, lū nɪ a bɔjɔrɪsɪ wa nɪ a Jerujalem a ba kpãa ba.

⁶“Ĩ be na a sɔr puɔ cere na ĩ pɪɛɛ a Damasɪ, ĩ a mɔtɔ-tuo daar, a cãa kpɛɛ yi na a sa'llon a jie naan ĩ wa pɔw ma,

⁷ĩ lo a tene ĩ wɔ a kɔkɪr na yele ma: ‘Sol, Sol, bɔ ĩ ɪ a fu huɔlɔ ma a lɛ?’

⁸ĩ soor u: ‘Nɪ-kpɛɛ, ala fu ɪ?’ U yel ma: ‘Ĩ ɪ na a Najaretɪ Jeeju fu na huɔlɔ.’

- ⁹A bala ï na lãa be nı, ba nye na a cãa ï-ce baa wõ a ulɔ na yere nı ma kɔkur wa.
- ¹⁰Ï le soor u na: 'Nı-kpɛɛ! Bõ ï sew ï maal?' A Nı-kpɛɛ yel ma: 'Ir cen a Daması. A be, ba na miil fu na a ala a jaa a Naanmun na yõw fu a fu na maal.'
- ¹¹Ï a mune a cãa ulɔ na caarĩ pɔw ma a maa le nyere wa, a bala na lãa be nı ma nyɔw ma na a nuu taw cen'ĩ na kpe nı a Daması.
- ¹²"Daba be na be ba na buɔɔ a Ananiya. U puoro na a Naanmun ï mı jɔɔ a u yer-kpen, a Jufisi ba jaa na be a Daması mı yɔɔ u na.
- ¹³U wa na a ï sɛ na uraa a ï lõboorĩ ï yel ma: 'Ï yebe Sol, a fu mimie a le yuo!' A jie naan, a mimie le yuo na ï nye u.
- ¹⁴U yel ma: 'A sı sãa-kunbɔ Naanmun de na nĩe vel fu ir a fu na bõw a u pu-tierĩsı, ï nye a ulɔ na ı a Yel-mĩe Subɔ, ï wõ a u kɔkur.
- ¹⁵A-na-ı fu sew na na yere a u yerĩ kurɔ a nibe ba jaa miile nı ba a ala fu na nye ï wõ.
- ¹⁶Ï a yẽyerĩ na, bõ ï ı a fu cãa je? Ir a ba mur fu a kũɔ, a fu buɔɔ a Nı-kpɛɛ yuor, u pew a fu maal-faar bar.'
- ¹⁷⁻¹⁸"Ï le lɛb'ã cen a Jerujalem, ï a mune ï na be a Naanmun puor-yir kpɛɛ puɔ puoro, a Nı-kpɛɛ nyur ma na ï yel ma: 'Ir pɔw yi fɔfɔw a Jerujalem a-na-ı baa sɔwrɔ a ala fu na yere a ï une wa.'
- ¹⁹Ï yel'ã: 'Nı-kpɛɛ, ba bõw na vlãa a mune ï na dãa yuɔɔ a ba puorfu yie nyɔwrɔ a bala na sɔw de fu yɔɔ a kasu puɔ, a ba fɔbɔ ba.
- ²⁰A daar ulɔ ba na dãa kúɔ a ltien na mana a nibe a fu yel-mĩe, a maa mĩe mı dãa na be be ï mı sɔw a ba kú u, ï gu a bala na kúɔ u cɛcene.'
- ²¹Ï-ce a Nı-kpɛɛ yel ma na: 'Gen, a-na-ı ï tũ fu na a fu na cen a nıdaa a nı-bulsı jie.' "
- ²²A nibe cel'ã a Pol wa ta nı a una yer-bir u na yer. Ï-ce a mune ba na wõ a una yerĩ, ba nyurĩ na yere nɔ-kpen ye: "ı a daba na u bɔr ka a tẽw puɔ! Aa sew u na cãa tere mimir wa!"
- ²³A mune ba na cãa yere a nɔ-kpen, bere nı a ba cɛcene, 'wõwnɔ nı a tãbuulĩ lɔbɔ bara a sal'lon,
- ²⁴a sɔdaalsı nı-kpɛɛ ı na a ba taw a Pol kpe nı a sɔdaalsı yir. U yõw na á ba fɔb u u miil ba a ba bõw a bom na une a nı-yaw na nyurĩ yere a nɔ-kpen a le yɔɔ u.
- ²⁵Ï-ce a le ba na lũ a Pol a fɔbfu une, u yel'ã a sɔdaal-nı-kpɛɛ na uraa a be: "Nyı tere na sɔr na fɔb a Orom nure a pɔɔ, ï-ce a baa guor a u yerĩ wa mu?"
- ²⁶A mune a sɔdaal-nı-kpɛɛ na wõ a una yerĩ, u cen'ã na yel a u nı-kpɛɛ: "Mune fu na ı? A-na-ı a daba na ı na a Orom nure."

²⁷A sɔdaalsɪ nɪ-kpɛɛ cen a Pol sɛ na soor u: “A fũu! A Orom nɛɛ fu ɪ mu?” A Pol sɔw.

²⁸A sɔdaalsɪ nɪ-kpɛɛ yel u: “A maa, libi-yaw ɪ ir a ba lɛb'ɪ ma ɪ ɪ a Orom nɛɛ.” ɪ-cɛ a Pol yel u: “A maa ulɔ, a lɛ ba dɔw ma.”

²⁹A jie naan, a bala na dɔa buɔɔɔ ba fɔb u bar u na. A sɔdaalsɪ nɪ-kpɛɛ mɪ, dɔbɛ nyɔw u na a mɛɛ u na nyɛ bɔw ka a Pol ɪ na a Orom nɛɛ, ɪ-cɛ u dɔa ɪ a ba lɪ u.

³⁰A dɪvɛ bio, a mɛɛ a sɔdaalsɪ nɪ-kpɛɛ na buɔɔɔ u bɔw bɔw a bom na unɛ a Jufɪsɪ na y'ɔɔɔ a Pol a y'ɛɪsɪ, u ɪ na a ba 'lor u bar, ɪ tũ yel a baar-lo-nɪ-bɛɛ nɪ a Jufɪsɪ y'ɛɛ-guor-nɪ-bɛɛ ba jaa a ba duo, ɪ-cɛ u pɔa taw a Pol suu cen'ɪ a ba nii-sɔw.

Nɪ-tɔnɪsɪ tɔmɔ 23

¹A Pol 'wuor'ɔ a y'ɛɛ-guor-nɪ-bɛɛ ɪ yel: “Yɛɛɛ, ɪ tɛɛ na a tɛɛũ jom cere nɪ a Naanɔmɪn nii-sɔw wa ta nɪ a dɪnaa bibɪr'ɔ.”

²ɪ-cɛ a Ananɪya na ɪ a baar-lo-nɪ-kpɛɛ yel'ɔ a bala na pɪɛl a Pol a ba ba u nuɔɔ puɔ.

³A Pol yel u: “Funa dacin pɪlaa na! A Naanɔmɪn ɪ na ba fu. Fu je na ka de a Mowɪsɪ y'ɛɛ-kpɛɛ guoro nɪ a ɪ y'ɛɪ, ɪ na fu lɛ sɔwna a ana y'ɛɛ-kpɛɛ na fu yel a ba ba ma.”

⁴A bala na uraa a be yel'ɔ a Pol: “A Naanɔmɪn baar-lo-nɪ-kpɛɛ fu tɔɔɔ?”

⁵A Pol yel ba: “Yɛɛɛ! Maa dɔa bɔw ka u ɪ na Naanɔmɪn baar-lo-nɪ-kpɛɛ wa. A-na-ɪ a yel'ɔ a Naanɔmɪn Sɛbɛ puɔ: ‘Taa y'ɛɛɛ a y'ɛɛ-fɔa y'ɔɔɔ a fu nɪbɛ nɪ-kpɛɛ wa.’ “

⁶A Pol bɔw ka a y'ɛɛ-guor-nɪ-bɛɛ ɛmɛɛ ɪ na a Saduse nɪbɛ ɪ a ɛmɛɛ ɪ a Farɪsɪ. Ala-ɪ-sɔ u y'ɛɪ'ɪ kpɛw a ba nii-sɔw: “Yɛɛɛ, Farɪsɪ nɛɛ ɪ ɪ, a Farɪsɪ nɪbɛ na dɔw. A tɛɛũ son ɪ na tɛɛ áa nɪbɛ na ir'ɔ a kũu puɔ, ala unɛ ba guoro ma.”

⁷A mɛɛ u na y'ɛɛ a lɛ, a Farɪsɪ nɪbɛ nɪ a Saduse nɪbɛ faa na taa ɪ ɛma kpee kpee,

⁸a-na-ɪ a Saduse nɪbɛ ma yel'ɔ á kũusɪ ma ire a kũu puɔ wa, ɪ ma mɪ yel áa Naanɔmɪn sɪ-tɔnɪsɪ nɪ a sur ma mɪ be be wa, ɪ-cɛ a Farɪsɪ nɪbɛ tɛɛɛ na áa jaa be na be.

⁹A gɔ-pɔɔɔ nyɪɪ na duoro, ɪ a y'ɛɛ-kpɛɛ-bɔɔɔɔɔ ɛmɛɛ na bɔ a Farɪsɪ nɪbɛ ir'ɔ ma sɔw wa, ɪ yel: “Saa nyɛ a daba na sɔwfu jie wa. A numɔ-wa-sɔw a sɛɛ bom u nyɛ u y'ɛɪ'ɪ u, mu a sɪ-tɔnaa ɪ y'ɛɪ'ɪ u.”

¹⁰ɪ a mɛɛ a faa-taa na nyɪɪ kpɛmɛ, dɔbɛ nyɔw na a sɔdaalsɪ nɪ-kpɛɛ u tɛɛ beeka ba na taw na a Pol bɛl, ala-ɪ-sɔ u yel a sɔdaalsɪ a ba suu cen na faa a Pol a nɪ-yaw sɔw wɪ nɪ a sɔdaalsɪ yɪɪ.

¹¹A dɪvɛ bio tɔɔw, a Nɪ-kpɛɛ nyɪɪ'ɔ a Pol ɪ yel u: “Tɛɛ 'lafu! A mɛɛ fu na dɔa y'ɛɛ a yel-mɛɛ y'ɛɪ a ɪ unɛ a ka a Jerujalɛm, a sɛw na a fu na mɪ y'ɛɛ a lɛ a Orɪɔm-tɛw puɔ.”

¹²A bio vie na, a Jufisi duo goro taa. Ba pɔɔ na yele ni: “Saa dure bom wa, saa mi nyuure bom wa, wa tara ni a le si na kúɔ a Pol.”

¹³A bala na goro taa po na nibe ljaayi.

¹⁴Ba cen’ã a baar-lo-ni-bere ni a Jufisi ni-dierbe jie na yel ba: “Si po na yɔw a si mĩe a saa dure bom wa, wa tara ni a le si na kúɔ a Pol.”

¹⁵Ala-ĩ-so a nyumi ni a yer-guor-ni-bere, nyí suor a sodaalsi ni-kpẽe a u taw a Pol wa ni a nyi jie, maala ni wɔ taa ni nyi buɔɔ na nyi lo bɔw a u yerĩ par. ĩ a sumi, si na gu u na a sɔr puɔ na si kú u, u kɔ ta a nyi jie wa.”

¹⁶Ĩ-ce a Pol arbile wɔ na a una gorfu, ĩ een a sodaalsi yir na kpe man ku a Pol.

¹⁷A Pol buɔl’ã a sodaal-ni-kpẽe kãw yel u: “Taw a polbile na cen’ĩ a fu ni-kpẽe jie, a-na-ı u tere na yerĩ na yer u.”

¹⁸A sodaal-ni-kpẽe ulɔ taw u a ba lãa cen a sodaalsi ni-kpẽe sɛ, u yel u: “A Pol si na tere a ka a kasu puɔ, ulɔ ĩ buɔl ma yel á ĩ tere a polbile na wa ni a fu sɛ, a u tere na yerĩ na yer fu.”

¹⁹A ni-kpẽe taw a polbile ulɔ yi ni ji-kpee ĩ soor u: “Bɔ yerĩ fu tere yere ma?”

²⁰U yel u: “A Jufisi guor’ã taa a ba na suor fu na a fu taw a Pol wɔ ni a bio a yer-guor-ni-bere nii-sɔw, bele ni fu a ba buɔɔ na ba le soor u bɔw a yerĩ par.

²¹Ĩ-ce, taa sɔw wa. A-na-ı a ba nibe po na ljaayi na sew ba var gu u. Ba po na yɔw a ba mĩe a baa dure bom wa, a baa mi nyuure bom wa, wa tara ni a le ba na kúɔ u. Ba gbẽerĩ na baar a yẽyerĩ ĩ cɛe a fu sɔwfu.”

²²A sodaalsi ni-kpẽe kpãkpan a polbile a u taa wa yere a una yerĩ u na yer ku u kuro nure wa, ĩ bar u u cen.

²³A sodaalsi ni-kpẽe buɔl’ã a u sodaal-ni-bere ayi ĩ yel ba: “Nyí gbẽerĩ sodaalsi kɔɔr ayi a Sejare cenfu ɛe, ni a wibe deme ljaata ni pie, ni a kãpime deme kɔɔr ayi, a nyi cen a tisɔw.

²⁴Nyí mi de a wibe a Pol ɛe u na do a nyi cen’ĩ u vlɔa a tẽ-lwuoro Felisi sɛ.”

²⁵Ĩ u seb’ã a sebe na tur:

²⁶“A maa Kilodi Lisiyasi ĩ tur a sebe na ku a fũu Felisi na ı a tẽ-lwuoro. ĩ puor fu na vlɔa.

²⁷A Jufisi dãa na nyɔw a daba na buɔɔ ba kú u. ĩ-ce a le ĩ na wɔ u ı a Orom nure, ĩ de na a ĩ sodaalsi cen’ĩ faa ni u.

²⁸Ĩ a mune ĩ na buɔɔ ĩ bɔw a bom na ɛe a Jufisi na yɔɔ u a yerĩsi, ĩ taw u na cen’ĩ a ba yer-guor-ni-bere nii-sɔw,

²⁹na ĩ nye bɔw ka a ba yer-kpen ɛe ba yɔɔ u a yerĩ; ĩ-ce saa nye sãwfu a u jie na yɔɔ u a kũu puɔ mu a kasu puɔ wa.

³⁰Ĩ a le ĩ na wõ a Jufisi goro a daba na, ĩ yõw na a ba taw u wı nı a fu sē a jie naan. ĩ mı yel'ã a u y'er-yõnbɔ a ba mı wı na y'er a ba y'erĩ a fu mı wonaa."

³¹A sɔdaalsı de na a Pol a tısɔw cen'ĩ a Átıpatırı, a mıne ba na yel ba.

³²A bio vıe na, a sɔdaalsı bala na cere nı a gbɛɛ lıeb kule ĩ bar a wibe deme a ba cere nı a Pol.

³³A le ba na ta a Sejare, ba de na a sebe ku a tẽ-'wuoro ĩ mı de a Pol yõw a u nuumu.

³⁴A le a tẽ-'wuoro na 'wuor a sebe baar, u soor'ã a Pol a tẽ-buor u yi, u yel u a Sılsı wıer u yi.

³⁵A tẽ-'wuoro yel u: "A fu y'er-yõnbɔ ĩ wa ta, ala ĩ na guor a fu y'erĩ," ĩ na u yõw a ba gu a Pol a yir kpɛɛ ulɔ puɔ a jamana Ɛrɔdı na dãa me.

Nı-tɔnısi tɔmɔ 24

¹A le a bibie anuu na tɔl baar, a Ananiya na ı a baar-lo-nı-kpɛɛ ta na a Sejare, nı a ni-dierbe ɲmɛɛ, nı a y'er-kpen-mana ba na buɔɔ a Tɛtiil. Ba cen'ã a tẽ-'wuoro Felisi nii-sɔw na mana a ba y'erĩsı ba na tere yɔnbɔ a Pol.

²Ba buɔl'ã a Pol kpɛ nı a be, a Tɛtiil nyɔw a y'erĩ ĩ yel a nɔhɔ: "Ĩ nı-kpɛ-vılaa, a numɔ sı na a mıne a tẽw na bãa ı a vılaa a fu ınɛ. A fu yẽ vılaa fu na tere 'wuoro nı a tẽw, ala ınɛ a tẽw cɔɔrĩ lıeb ı a vılaa.

³A numɔ sı na a sı puoro fu vılaa a ala a jaa ınɛ sı na nye a jiir a jaa.

⁴Ĩ-ce maa buɔrɔ ĩ vɔw fu wa. Ala-ĩ-sɔ ĩ suɔr fu na a fu na cɛl sı fũ nı a fu pu-pılaa fu na tere.

⁵Sı nye na a daba na u sãwna a nıbe jur yuɔrɔ nı. U ma nyanyaana na a Jufisi a ten a jaa a ba dama taa, ĩ u ı na a Najaretı nıbe ni-diere.

⁶U mı dãa na buɔrɔ u sãw a sı Naanmun puor-yir kpɛɛ, a sı nyɔw u [buɔrɔ sı guor a u y'erĩ a mıne a sı y'er-kpen na yel.

⁷Ĩ-ce a sɔdaalsı nı-kpɛɛ Lısyası wa na na jal u a sı nuumu,

⁸ĩ na u yõw a sumı na ı a u y'er-yõnbɔ a sı wı a fu sē.] Fũu soor u, a fu mĩɛ na tuɔ na bõw a ala a jaa sı na yɔnbɔ u par."

⁹A Jufisi mı sɔw na áa y'erĩsı ala ba na yɔnbɔ u ı na yel-mĩɛ.

¹⁰A tẽ-'wuoro ku na a Pol sɔr a u y'er, u yel: "Ĩ bõw ka a yomo waa na fu na 'wuoro a tẽw na, ala-ĩ-sɔ a numɔ ma na ĩ na miil a ĩ yel-mĩɛ a fu nii-sɔw.

¹¹Ĩ na ta a Jerujalem a Naanmun puorfu ınɛ, aa po bibie pie-n'ayi wa. Fu na tuɔ na soor bõw.

¹²Baa dãa nye ma ĩ cure taa nı nure a Naanmun puor-yir kpɛɛ puɔ wa, mu ĩ dama a nıbe a ba puorfu yie, mu a tẽw puɔ wa.

- ¹³A ala a nibe na yɔɔɔ ma a yẽyẽrĩ, baa tuɔɔ miile a uree yel-mĩe wa.
- ¹⁴ĩ-ce ĩ na tuɔ na miil fu a ala na ɪ a yel-mĩe: a sɪ sãa-kunbo Naaɲmun tun ĩ tuno tuure nɪ a sɔr paalaa ulɔ ba na yel a jiri sɔr u. ĩ-ce ĩ sɔw na a ala a jaa na seb a Naaɲmun yɛr-kpen sebe puɔ, nɪ a u yɛr-hierbe sebsɪ puɔ.
- ¹⁵ĩ tere na a tierũ daadaa a Naaɲmun jie, a mune a bala mĩe na mɪ tere: áa nibe jaa, a nɪ-sono nɪ a nɪ-faar na ir'ã a kũu puɔ.
- ¹⁶Ala-ĩ-sɔ ĩ ma yɔw na fãw ĩ tere a ĩ suur cĩcĩ a daar a jaa ĩ na ɪ cecɛ a Naaɲmun nii-sɔw nɪ a nibe nii-sɔw.
- ¹⁷"A yomo waa na ĩ na yi a Jerujalem, ĩ-ce ĩ le wa nɪ na a libie na sũo nɪ a nãw deme na be a ĩ tẽw puɔ, ĩ mɪ lo a baar ku a Naaɲmun.
- ¹⁸A ala ĩ maala a Naaɲmun puor-yir kpẽe puɔ a ba nye ma. ĩ dãa na polĩ a ĩ mĩe baar, ĩ nɪ-yaw ma dãa be be wa, damfu ma mɪ dãa be be wa.
- ¹⁹A Jufisi ɲmɛɛ na yi a Aɲi dãa na be be. A ala ɪ ba tere na yẽrĩ yɔɔɔ ma, bala ĩ dãa sew ba wa a ka a fu nii-sɔw na ba yɛr.
- ²⁰Mu a nibe basumɛ, bá yel a sãwfu ulɔ ba na nye a ĩ jie a ledaar ĩ na be a ba yɛr-guor-nɪ-bere nii-sɔw,
- ²¹ĩ a ala ma ɪ a yɛr-bir ulɔ ĩ na dãa uraa a ba sɔw ĩ yɛr'ĩ a kpẽw yel: 'ĩ sɔw na a kũu-puɔ-irfu yɛrĩ, ala-ĩ-sɔ ĩ be ka a nyɪ nii-sɔw a yɛrĩ guorfu puɔ a dɔnaa!' "
- ²²A Felisi na bɔw a Kirisi sɔr yɛrĩ vulaa wel ba na bar ĩ yel ba: "A sɔdaalsɪ nɪ-kpẽe Lisɪyasɪ ĩ wa wa, ĩ na guor'ã a nyɪ yɛrĩ,"
- ²³ĩ na u yɔw a sɔdaal-nɪ-kpẽe u ɪ a sɔdaalsɪ a ba 'wuoro a Pol, ĩ ma mɪ ku u sɔr, ĩ mɪ bar a u badɛɛ a ba ma wɪ sũo u.
- ²⁴A bibie fũ tol'ã, a Felisi le wa nɪ a u pɔw Dirɪsul na ɪ a Jufi nure. U ɪ na a ba wa nɪ a Pol u ceɛ a Jeeju-Kirisi puorfu yɛrĩ u na yere kuro ba.
- ²⁵ĩ-ce a mune a Pol na cãa yere a ala na ɪ a torfu yɛrĩ, nɪ a mune a nure na mɪ sew u tere a u mĩe, nɪ a mune a yɛrĩ guorfu bibir nɔɔ tara, dãbĩe nyɔw na a Felisi, u yel u: "A yẽyẽrĩ na, fu na tuɔ na cen, ĩ a maa wa nye vuo, ĩ na le buɔl fu na."
- ²⁶ĩ u mɪ tier'ã beeka a Pol na ku u na libie, ala-ĩ-sɔ u ma buɔɔ u tɔtɔtɔ a ba yere taa.
- ²⁷A le a yomo ayi na tol baar, a jaman-kpee na dɪ a Pɔrsɪ Fesɪtɪsɪ wa na jew a Felisi. ĩ-ce a-na-ɪ a Felisi buɔɔ na u maal a numɔ a Jufisi, u bar'ã a Pol a kasu puɔ.

Nɪ-tonɪsɪ tumɔ 25

- ¹A mune a Fesɪtɪsɪ na de a u tumɔ maal bibie ata, u yi na a Sejare, ĩ cen a Jerujalem.
- ²A be, a Jufisi ni-dierbe nɪ a baar-lo-nɪ-bere man u na a yɛrɪsɪ ala ba na tere yɔɔɔ a Pol.

³Ba suor'ã a Fesitisi a u maal bom ku ba: a u i a ba wa ni a Pol a Jerujalem, a-na-i ba goro u na buɔɔ ba kú u a sɔr puɔ.

⁴ĩ-ce a Fesitisi yel ba na áa Pol be na a kasu puɔ a Sejare, ĩ a ulɔ Fesitisi mi, áa be u liebe cere.

⁵U yel ba na: "Nyí i a nyi ni-dierbe a ba pɔw ma a si lãa cen a Sejare, ĩ a ala i a daba ulɔ sãw na, bá yɔw u a yɛrĩ."

⁶A Fesitisi maal'ã bibie anuu-n'ata mu bibie pie a ba sɛ, ĩ lieb cen a Sejare. A divie bio, u je na a yɛrĩ guorfu jie, ĩ i a ba taw a Pol wi ni.

⁷ĩ a le a Pol na ta, a Jufisi bala na yi a Jerujalem tiw na kolí u, ĩ yɔɔ u a yɛrĩ yaw na belĩ, ĩ-ce baa tuɔɔ miile a ure yel-mĩe wa.

⁸ĩ-ce a Pol ma sɔw wa, ĩ de a u yel-mĩe miile yele ni: "Maa sãw a Jufisi yɛr-kpen, mu a Naaɲmun puor-yir kpɛɛ, mu a jaman-kpɛɛ yɛrĩ wa."

⁹A Fesitisi buɔɔ na u maal a numɔ a Jufisi, ala-ĩ-sɔ u soor a Pol: "Fu buɔɔ na fu cen a Jerujalem a fu yɛrĩ na guor a ĩ nii-sɔw a be mu?"

¹⁰A Pol yel: "Ĩ be na ka a jaman-kpɛɛ yɛr-guoro nii-sɔw. A ka ĩ sew a ba na guor a ĩ yɛrĩ. A ala i a Jufisi u, maa sãw a ba jie wa, a fu mĩe mi bɔw na vɔlaa.

¹¹A ala i ĩ sãw na, mu ĩ maal'ã a bom jaa le na sew a ba na kú ma, maa jaara a kũu wa. ĩ-ce a ala i a yɛrĩ ala ba na yɔɔ ma i na pɔɔ, nure ma tere sɔr na yɔw ma a ba nuu puɔ wa. ĩ buɔɔ na a ĩ yɛrĩ a guor a jaman-kpɛɛ jie."

¹²A le a Fesitisi na man taa ni a u yɛ deme baar, u yel'ã a Pol: "Fu yel'ã a ba cen'ĩ fu a jaman-kpɛɛ jie. A be fu na cen."

¹³A i na fũ, a jamana ulɔ na di a Aguripa, lãa na wi ni a Berenisi a Sejare-tẽw a Fesitisi puorfu.

¹⁴ĩ a-na-i ba na je na be kam fũ, a Fesitisi de na a Pol yɛrĩ man a Aguripa. U yel u na: "Kasu subɔ be na ka a Felisi na bar.

¹⁵ĩ a le ĩ na dãa cen a Jerujalem, a baar-lo-ni-bere ni a Jufisi ni-dierbe yɔw u na a yɛrĩ ĩ mi suor ma a ĩ yɔw u a kũu yɛrĩ.

¹⁶ĩ-ce, ĩ yel ba na áa Orom nibe ma yɔɔ nure kũu yɛrĩ, ĩ a ala ma i ba taw na a nure ulɔ yi ni a u yɛr-yɔɔbɔ nii-sɔw u miil'ĩ a u yel-mĩe wa.

¹⁷Ala-ĩ-sɔ ba pɔw ma na a si lãa wa a ka. Maa bar a yɛrĩ u kam wa, ĩ-ce a divie bio ĩ je na a yɛrĩ guorfu jie, ĩ i a ba taw a daba ulɔ wa ni.

¹⁸ĩ a le a u yɛr-yɔɔbɔ na ir uraa, baa yɔw u a yɛr-faar ala ĩ na dãa tiere wa.

¹⁹ĩ a ba puorfu yɛrĩ tɛw ba cure ni taa, ni a nure kãw na kpi ba na buɔɔ a Jeeju, ĩ a Pol yele a u i na ni-mimir.

²⁰Maa bõw a mune ï na ure ï mana a yer-nõhõ wa, ala-ï-so ï soor a Pol a ala ï u buorõ na u cen a Jerujalem a ba na guor a u yerï a be.

²¹Ï-ce a Pol yel'ã a u buorõ na a u yerï a guor a jaman-kpêe nii-sow. Ala-ï-so ï yõw a ba tere u wa ta ni a le ï na ture u a ba cere ni u a Sejaar jie."

²²A Aguripa yel a Fesitisi: "A maa, ï mi buorõ na ï wõ a una daba yerï." A Fesitisi yel u: "A bio, fu na wõ na a u yerï."

²³A divie bio, a Aguripa ni a Berenisi wi na kpêere a yerï yerfu die puo miile a ba mïe a ba pewre ba. A sodaalsi ni-bere ni a tẽw ni-bere mi pow ba na kpe ni, ï a Fesitisi yõw a ba taw a Pol wi ni.

²⁴A Fesitisi yel: "A fũu jamana Aguripa ni a nyumi nyi jaa si na lãa be ni a ka, nyi nye na a daba na, a ulõ a Jufisi ba jaa yõwõ a yerï, a be a Jerujalem ni a ka mi, wuure ni kpẽw yele ni a 'waa sew na cãa i ni-mimir wa.

²⁵Ï-ce a maa, ï nye na bõw ka 'waa maal fãa a si na yõw u a kũu puo wa, ï a-na-i u suor'ã a ba cen'ï u a jaman-kpêe jie, ï yel'ã áa be ba na cen'ï u.

²⁶Ï a mune ï na ma bõw vulaa a ala na sew ï na seb ku a jaman-kpêe a u une wa, ï taw u na wa ni a fũu jamana Aguripa nii-sow, ni a nyumi nyi jaa nii-sow, a mune a nyumi wa soor u baar, ï bõw a ala na sew ï seb tur.

²⁷A-na-i ï tier'ã bõw ka aa vïele a si na tur a kasu subõ ï ma tur sebe miil'ï a yerïsi ala si na yõw u wa."

Ni-tonisi tumo 26

¹A Aguripa yel'ã a Pol: "Fu tere na sor na yer a fu yerï." A Pol tur a nuu ï man a u yel-mïe na u yel:

²"Jamana Aguripa, a numõ ma na ï na miil a ï yel-mïe a fu nii-sow a dunaa, a ana yerïsi a jaa une a Jufisi na yõw ma.

³A-na-i fu bõw na a Jufisi sõe a jaa ni a ala ba na ma cure ni taa, ala-ï-so ï suor fu na a fu na cele ma ni su-nyowraa.

⁴"A Jufisi ba jaa bõw na a ï maalfu, a ï bibile daar wa ta ni a yẽyerï na; ba bõw na a mune ï na dãa be a korï-ce a ï mïe nibe sõw, ni a Jerujalem-tẽw puo.

⁵A kam'ã ba na bõw ma, ï a bala ï buorõ, ba na tuo na yel a mune ï na dãa be a Farisi ji-gbuli ulõ puo na nyurï cẽpere a si puorfu yer-kpen.

⁶Ï a yẽyerï na go, ba yõwõ ma na a yerï a-na-i ï tiere na a pulifu ulõ a Naañmun na dãa puli ni a si sãa-kunbo.

⁷A una pulifu naa a si bal pie-n'ayi buorõ ba pow, ala-ï-so a ba nyurï tunõ a puorfu tumõ a tisow ni a motõw. Ï jamana, a una pulifu une a Jufisi yõwõ ma a yerï.

⁸Bõ i a nyumi na i a Jufisi maa sow áa Naañmun ma ir'ã a kũusi yi ni a kũu puo wa?

- ⁹“A maa mĩe, ɪ dāa na tier bōw ka a sew na ɪ na maal yele yayaw na sāw nɪ a Najareti Jeeju yuor.
- ¹⁰A le ɪ dāa maal a Jerujalem. A baar-lo-nɪ-bere ku ma na sɔr ɪ nyɔwɔ a Naanmun nibe yayaw yɔɔ a kasu puɔ, ɪ a bala ɪ kuro ba, ɪ ma mɪ sɔw na.
- ¹¹Gbeɛ yayaw ɪ cen’ā a puorfu yie na kpāa ba, buɔɔ ɪ fer ba a ba sāw a Jeeju-Kirisi yuor. A suur ɪ na nyurɪ nye nɪ ba maal ma na ɪ huɔl ba wa ta nɪ a nɪ-bulsɪ ten puɔ.
- ¹²“A ala ɪ dāa maala a ledaar a baar-lo-nɪ-bere na ku ma a sɔr, ɪ tū ma ɪ cere a Damasi.
- ¹³ɪ jamana, a mune ɪ na be a sɔr puɔ cere a mɔtɔ-tuo, a cāa yi na a sa'llon caarɪ kolɪ ma nɪ a bala ɪ na lāa cere nɪ, ɪ nyunyɛ gāw a mɔtɔw.
- ¹⁴A sɪ jaa lo na a tene ɪ ɪ wō na a kɔkur na yere nɪ ma a Eburo yerɪ: ‘Sol, Sol, bō ɪ a fu huɔlɔ ma a le? Fūu lieb maala a fu mĩe bier wō taa nɪ a naab na lieb jebɛ nɪ a guraa ba na kpara nɪ v.’
- ¹⁵ɪ soor v: ‘Nɪ-kpēɛ, ala fu ɪ?’ A Nɪ-kpēɛ yel ma: ‘ɪ ɪ na a Jeeju fu na huɔlɔ.
- ¹⁶ɪ-ce, ir uraa. ɪ nyur fu na na yōw fu a fu na ɪ a ɪ tūtunɔ, naa fu mana a ala fu na nye a dūnaa kuro a nibe, ɪ mɪ mana ba a ala ɪ na lɔɔ miile fu.
- ¹⁷ɪ na faa fu na a Jufisi jie nɪ a nɪ-bulsɪ bala jie ɪ na tunɔ fu.
- ¹⁸ɪ tunɔ fu na a fu na yuo ba a mimie, a ba na yi a libe puɔ ɪ kpe a cāa puɔ, ɪ mɪ yi a Satā fāw puɔ ɪ kpe a Naanmun fāw puɔ, a ba na sɔw de ma, a Naanmun na de a ba maal-faar bar ku ba, ɪ a ba kpe a Naanmun nibe puɔ nye a junaafu jie.’
- ¹⁹“Jamana Aguripa! A ala une, maa jaar a sa'llon sie bom ɪ na nye wa.
- ²⁰ɪ-ce ɪ de na nĩe yer a una yerɪ ku a Damasi-tēw nibe, nɪ a Jerujalem tē-deme, ɪ mɪ yer ku a Jude nibe ba jaa lāa nɪ a nɪ-bulsɪ a ba lieb a ba yē ɪ tuure a Naanmun, maala nɪ a tumɔ ala na miile a ba yē liebfu.
- ²¹A ala une a Jufisi nyɔw ma a Naanmun puor-yir kpēɛ puɔ buɔɔ ba kú ma.
- ²²ɪ-ce a Naanmun sūo ma na wa ta nɪ a dūnaa ɪ na cāa uraa a ka, mana a ɪ yel-mĩe yerɪ kuro a nɪ-komsɪ nɪ a nɪ-bere jaa. Maa yere bom kpee ɪ ma ɪ a ala a yer-hierbe nɪ a Mowisi na dāa yel āa na ta na wa.
- ²³Ba yel’ā āa Kirisi sew na na nye a huur ɪ ɪ dādāw subɔ na ire a kūu puɔ, na v miile nɪ a faafu yerɪ v ureɛ cāa a sɪ nibe jie nɪ a nɪ-bulsɪ jie.”
- ²⁴A mune a Pol na cāa mana a v yerɪ a le, a Fesitisi yer’ā nɪ kpēw yel: “Pol, fu yaara na! A bōwfu fu na nyurɪ tere maal fu na a fu bɔr juu!”
- ²⁵ɪ-ce a Pol yel v: “ɪ nɪ-kpēɛ, maa bɔr juu wa. A ala ɪ na yere ɪ na a yē yerɪ nɪ a yel-mĩe yerɪ.

²⁶A jamana bõw na a ana tumo par, ala-ĩ-so ĩ bar nyãa ĩ yere a u nii-sow. ĩ bõw na bõw ka bom ma be be u na ma bõw wa, a-na-ı a ana yele ma dãa maal a lõkor puo wa.

²⁷Jamana Aguripa, fu sow na a ala a yer-hierbe na seb mu? ĩ bõw ka fu sow na.”

²⁸A Aguripa yel a Pol: “Fu buoro na fu toɔ lieb ma a le a daadaa ĩ ı a Kirisi nure mu?”

²⁹A Pol yel: “A ala ı a daadaa u, mu a na kam’ã, Naanmun ĩ suoro, ĩ aa ı a fũu fu ye u u wa, ĩ-ce a nyi jaa na cele ma a duna, a nyi na toɔ lieb wõ a mune ĩ na wõ. ĩ-ce a bõjorĩsı na tew, maa buoro ba yõw nyi a ĩ kaarĩ wa.”

³⁰A jamana ni a tẽ-'wuoro ni a Berenisi lãa ni a bala ba jaa na dãa je a be ir’ã

³¹ĩ a mune ba na yi baar ba yele na taa: “A daba na ma maal fãa a ba na yõw u a kũu puo mu a kasu puo wa.”

³²A Aguripa yel a Festisı: “A daba na ĩ ma dãa suor a ba cen’ı u a jaman-kpẽe jie wa, sı naa toɔ na bar u.”

Ni-tonisi tumo 27

¹A le ba na yõw sı a sı kpe a gbor kpẽe puo cere a lıalı, ba de na a Pol ni a kasu deme ģmee ku a sodaal-ni-kpẽe ba na buolo a Juliisi, na ı a Orom jaman-kpẽe sodaalsı yen subo.

²Sı kpe na a gbor kpẽe kãw na yi a Adıramıtı na sew u lara a Aji man, na sı cere. ĩ a Arisita na ı a Tesaloniki-tẽw nure na be a Masedon wier pow sı na lãa cen’ı.

³A dıvıe bio sı ta na a Sıdõ, ĩ a Juliisi na maala a Pol a vılaa, ku u na sor u cen a u badee jie a ba sũo u.

⁴A le sı na yi a be, sı lara na a Sıpr-tẽw lõboor a-na-ı a seseb tuoro sı na.

⁵Sı kpe na a man sõw tol yi a Sılısı ni a Pãfulı ĩ ta a Mura na be a Lısı wier.

⁶A be, a sodaal-ni-kpẽe nye na a gbor kpẽe na yi a Alesãdiri ĩ cere a lıalı, ĩ ı a sı kpe.

⁷A bibie waa na sı na cere a veretete a wõ sı, ĩ a sı pãa ta a Sıııdı-tẽw. A mune a seseb na ma kurɔ sı sor a sı cere a dẽdẽ wa, sı tol’ã kolı a Salmone-tẽw naa sı nye a pıfu jie a Kıretı-tẽw lõboorĩ.

⁸Sı lara na a una tẽw lõboor cere a wõ sı, ĩ a sı pãa ta a gbor-bere uraafu jie ba na buolo a Gbor uraafu ji-vılaa na pıel a Lase-tẽw.

⁹Sı kam’ã a sor puo, a lieb ı sı jãjĩ a gbor cenıfu, a-na-ı a nuor lũfu bibir mı tol’ã po. Ala-ĩ-so a Pol kpãkpan ba,

¹⁰yel: “İ badee, ĩ nye na bõw ka a sı cenıfu na na ı sı na bier yayaw. A gbor ni a yele na we na, ni a sumı mı.”

¹¹İ-ce a sodaal-ni-kpẽe cel’ã a gbor-vele ni a gbor subo yerĩsı gãw a Pol yerĩ.

¹²ĩ a mune a gbor uraafu jie na ma vɛɛɛ a ba na uraa a be a sɛw wa, a nɛɛ yaw jie a gbor puɔ yele na á bá yi a be ĩ dɪ tuo ta a Fenikisi na ba je a be a sɛw. A-na-ɪ a Fenikisi ɪ na a Kɪrɛtɪ-tɛw gbor uraafu jie na be a mɔtɔw murfu jie gubaa nɪ a durĩ lɔboorĩ.

¹³A mune a sɛsɛb bile na yi a tɛw parĩ ĩ fure, ba tɛr'ã bɔw ka ba na tuo na maal a ala ba na buɔɔ, ĩ na ba nyɔw a kur ulɔ na nyɔw a gbor uraa nɪ for bar ĩ na ba lara a Kɪrɛtɪ-tɛw cere.

¹⁴ĩ a ɪ na fũ, a sɛsɛb kpɛɛ ba na buɔɔ a Erakɪlɔ yi na a tãw juu ĩ suu

¹⁵de a gbor cere nɪ, a 'waa le tuɔɔ toro a sɛsɛb wa, a sɪ bul faa ĩ bar a sɛsɛb u de sɪ cere nɪ.

¹⁶A mune sɪ na ta a tɛ-bile ba na buɔɔ a Kiloda, u pĩ sɪ na fũ a sɪ yɔw fãw ĩ bɔw a gbor bile sɪ na dãa tawra

¹⁷yɔw a gbor kpɛɛ puɔ, ĩ su a mibe kolĩ a gbor kpɛɛ ĩ lũ. Dãbɛ dãa na nyɔw sɪ a mune sɪ na cere na kpaa a biire ulɔ na be a Lɪɪ-tɛw lɔboorĩ. Ala-ĩ-sɔ a ba lɔb a cɛcen kpɔw yɔw a kɔɔ puɔ a tawra ba ĩ bar a sɛsɛb u tɔɔ ba cere nɪ.

¹⁸A divɛ bio, a mune a sɛsɛb na cãa dama sɪ a yaw, ba ire na a gbor yele lɔɔ bara a kɔɔ puɔ.

¹⁹A datɛɛ daar, a gbor deme mɛ ire na a gbor tumɔ yele lɔɔ yɔɔ a kɔɔ puɔ.

²⁰A bibie waa na sɪ na ma nye a mɔtɔw mu a ŋmarbie wa, ĩ a sɛsɛb cãa fure nɪ a kpɛw a bibie a jaa, a sɪ pãa bɔw ka cɛɛɛ jie ma le be be wa.

²¹A mune ba na be a be kam ĩ ma dɪɛ bom wa, a Pol ir'ã uraa a ba sɔw ĩ yel ba: “ĩ badɛɛ, a sɛw na a nyɪ naa dãa cɛl ma, a sɪ kɔɔ dãa bar a Kɪrɛtɪ-tɛw wa; a won na kɔɔ ta wa ĩ a yele asume kɔɔ mɪ wɛ wa.

²²ĩ-cɛ a yɛy'ɛrĩ na, ĩ yele nyɪ na, nyɪ bar nyãa. Nɪ-bɔ-y'en ma bɔɔ wa, a gbor tɛw ĩ na wɛ.

²³A-na-ɪ a jamɪ tɔw, a Naanɓmin ulɔ na sɔ ma ĩ mɪ tunɔ a u tun bar'ã a u sɪ-tunaa u wa

²⁴yel ma: ‘Pol, taa jɔɔ dãbɛ wa! A sɛw na a fu na uraa a jaman-kpɛɛ nii-sɔw; ĩ a fu uɛ, a Naanɓmin na mɪ ku na a baafu a bala na lãa be nɪ fu a gbor puɔ.’

²⁵Ala-ĩ-sɔ ĩ badɛɛ, nyɪ bar nyãa, a-na-ɪ ĩ tɛɛ na yɔw-nyãa a Naanɓmin jie áa na maal'ã a mune u na yel ma.

²⁶ĩ-cɛ sɪ na kpa na tɛ-bile kãw puɔ na be a man sɔw.”

²⁷Sɪ maal'ã bibie pie-n'anaan, a sɛsɛb cãa diere sɪ cere nɪ, ĩ a tɔw porĩ, a gbor deme tɛr'ã beeka a sɪ tara na a tɛw kãw gbɛgbere,

²⁸ĩ lɔb a miir a kɔɔ puɔ buɔɔ ba bɔw a mune a kɔɔ na be, a ɪ mɛɛtɪr lɛaayi. Ba le cen'ã fũ ĩ le lɔb, a ɪ mɛɛtɪr lɛr'ĩ-pie.

²⁹Ba jɔɔ na dābɛ a si gbor na wa ŋme kubir ɪ na ba lɔb kure anaan a nyɔw a gbor a parvuɔrɪ uraa ni, ɪ a ba buɔɔ a bio u viɛ.

³⁰A gbor deme buɔɔ na ba yi a gbor puɔ jo faa a ba mɛ. Ala-ɪ-sɔ ba 'lor'ã a gbor bile bar u suure a kũɔ puɔ maala ni wɔ̃ taa ni a gbor kpɛɛ kur-nyɔɔrsɪ ba lɛ lɔbɔ a nii-sɔw.

³¹ɪ-cɛ a Pol yel'ã a sɔdaal-nɪ-kpɛɛ ni a sɔdaalsɪ: “A ala ɪ a nɪbɛ na ma uraa ka a gbor puɔ wa, nyaa tuɔɔ cɛnɛ wa.”

³²Ala-ɪ-sɔ a sɔdaalsɪ ŋmaa a mibe ala na nyɔw a gbor bile bar, u lo.

³³A cɛ na fɪ a bio na viɛ, ɪ a Pol buɔɔ na u ɪ a nɪbɛ ba jaa a ba dɪ a dɪb. U yel'ã: “Bibie pie-n'anaan ni a dɪnaa nyɪ na cãa jɛ ɪ ma dɪ a bom wa.

³⁴ɪ suɔr nyɪ na, nyɪ dɪ a dɪb a-na-ɪ a be jie nyɪ na tuɔ cɛ. Nɛ kãw jukɔbir bõ-yen ma bɔɔ wa.”

³⁵A mɛnɛ a Pol na y'ɛr a lɛ baar, u de na a buru puor'ɪ a Naanmun a nɪbɛ ba jaa nii-sɔw ɪ ŋmaa 'wɔbɔ,

³⁶a ba jaa pãa bar nyãa ɪ mɪ 'wɔb.

³⁷A si jaa na be a gbor puɔ ɪ na nɪbɛ kɔɔr ayi dɔɔl lɛaanaan ŋmaa'nuu ni bõ-yen.

³⁸A lɛ ba na dɪ pi baar, ba lɔb'ã a buru bie y'ɔw a kũɔ puɔ ɪ cɛ a gbor u pe gɛɛ.

³⁹A lɛ a bio na viɛ, a gbor deme ma bõw a tẽ-buor ba na ta wa, ɪ-cɛ ba nyɛ na a man gɔraa a jie a biire na be, ɪ buɔɔ a ala ɪ ba tuɔ na, ba maal a gbor u do uraa a be.

⁴⁰Ba 'lor'ã a kur-nyɔɔrsɪ lɔb bar a man puɔ, ɪ mɪ 'lor a vulsɪ ala na gɔɔ a gbor, ɪ pãa yɛr a cɛcɛn bar a gbor nii-sɔw a sɛsɛb tɔɔ ba cere ni a biire par.

⁴¹ɪ-cɛ ba ta na a jie na a kũɔ na maal a biire a duo, a gbor kpa a be. A gbor nii-sɔw kpɛ na baar ma tuɔɔ dama wa, ɪ a kũɔ sɛsɛb ŋmeere a gbor parvuɔr wɛɛ.

⁴²A sɔdaalsɪ buɔɔ na ba kú a kasu deme, a bõ-yen kɔ̃ duur jo cɛ wa.

⁴³ɪ-cɛ a-na-ɪ a sɔdaal-nɪ-kpɛɛ buɔɔ na u faa a Pol, u mɔw na a sɔdaalsɪ bar a ba taa maal a lɛ wa. ɪ u yel'ã a bala na bõw a duurfu a ba de nɛ aar lo a kũɔ puɔ duur cen na yi a gbɛgbere juu,

⁴⁴ɪ y'ɔw a bala na cɛ á bá nyɔɔr a gbor daar mu a gbor yele na ba pe tuure. A lɛ ba maal, na ba ta a gbɛgbere juu faa a ba mɛ ba jaa.

Nɪ-tɔnɪsɪ tɔmɔ 28

¹A mɛnɛ si na cɛ baar, ba yel si na a Maltɪ a tẽw ulɔ dɪ.

²A una tẽw naa nɪbɛ maal si na a vilaa a wa po. A mɛnɛ a saa na waara a aar urɛ, ba gbɔw na vũu y'ɔw si a si 'wuoro.

³A Pol vaar'ã a dali wa ni yɔɔɔ a vūu puɔ, a dɔpan be a dali puɔ, a vūu susuur kpɛ u u vilĩ a Pol nuu mar tɛɛɛ.

⁴A lɛ a una tɛw naa nɪbɛ na nyɛ a waab u gbɛɛgbɛɛɛ a Pol nuumi, ba yele na taa: "A daba na sɪrĩ na ɪ nɪ-kúrɔ. U saarĩ na cĩɛ a man puɔ ĩ-cɛ a Torfu Subɔ ma sɔw bar u u na baa wa."

⁵Ĩ-cɛ a Pol mur'ã a waab kpar a vūu puɔ ĩ aa ɪ u bier wa.

⁶A nɪbɛ 'wuoro na cɛɛɛ ni a Pol nuu mɔrfu, mu a mɪnɛ u na loro kpiire a jie naan. ĩ a mɪnɛ ba na 'wuor kam ĩ ma nyɛ a ɪ u bier wa, ba lɛb'ã a ba tɛrĩsɪ ĩ yel á naanmun kãw u ɪ.

⁷A una tɛw naa nɪ-kpɛɛ ba na buɔɔ a Pibiliisi wɛr pɛl'ã a be. U de sɪ na vɪlaa a sɪ gã a u yir bibie ata.

⁸A Pibiliisi sãa ĩgan dãa na kpor u u gã ĩ a kunfu nyɔw u, ĩ a Pol kpɛ na a u sɛ, na dɔɔɔ u a nur ĩ suɔr a Naanmun yɔw u u kpɛmɛ.

⁹A mɪnɛ a ala na yi tɔ, a wulĩsɪ deme bala na be a tɛw ulɔ puɔ mɪ wa na na nyɛ a kpɛw.

¹⁰Ala-ĩ-sɔ ba wa ni na a yel-burɔ burɔ na puor'ĩ sɪ, ĩ a daar ulɔ sɪ na yire diere a sɔr, ba ku sɪ na a yele ala na dãa sɛw ni sɪ.

¹¹A lɛ a cur ata na tɔl baar, sɪ de na a gbor kpɛɛ ulɔ ba na buɔɔ "A Naanmĩ-yɪb" na yi a Alesãdiri ĩ dãa uraa a be a tɛ-bile ulɔ puɔ a sɛw.

¹²Sɪ ta na a Surakisi maal bibie ata,

¹³ĩ yi a be lara a tɛw kolo na ta a Eresio. A divɛ bio, a tɛw parĩ sɛsɛb fure na a sɪ maal bibie ayi a sɔr puɔ ĩ ta a Pujɔl.

¹⁴Sɪ nyɛ na a yɛɛr a be a una tɛw naa puɔ a ba suɔr sɪ a sɪ jɛ maal bibie anuu-n'ayi a ba sɛ. A lɛ sɪ maala wa ta ni a Orom.

¹⁵Ĩ a yɛɛr na be a Orom wɔ na a sɪ y'ɛrĩ ĩ yi tuor sɪ a Apiisi daa puɔ, ni jie ulɔ ba na buɔɔ a Sáanba-yie-ata. A mɪnɛ a Pol na nyɛ ba, u pɛwɛ na a Naanmun ĩ a 'lafu lɛ wa u.

¹⁶A mɪnɛ sɪ na ta a Orom, ba ku na a Pol a sɔr u kpɛɛɛ u yɛ, ni a sɔdaala ulɔ na gure u.

¹⁷A lɛ a bibie ata na tɔl baar, a Pol buɔl'ã a Jufisɪ ni-dierbe a ba wɪ. A mɪnɛ ba na duo baar, u yel ba na: "Yɛɛr, maa maal fãa a sɪ nɪbɛ jie wa, maa mɪ sãw a sɪ sãa-kunbɔ sɔɛ wa, ĩ-cɛ ba nyɔw ma na a Jerujalem ku a Orom nɪbɛ,

¹⁸a ba soor ma, ĩ buɔrɔ ba bar ma, a-na-ɪ ba nyɛ na a ɪ maa maal fãa a sɛw a ba na kú ma wa.

¹⁹Ĩ-cɛ a mɪnɛ a Jufisɪ na ma sɔw wa, ĩ bul'ã faa ĩ suɔr a ba cen'ĩ ma a jaman-kpɛɛ jie, ĩ-cɛ aa ɪ y'ɛrĩ ĩ tɛɛ yɔɔɔ a ĩ nɪbɛ wa.

²⁰A ala une ï buɔɔ ï nye nyi, na ï y'er'ï nyi. A-na-ɪ ba lū nɪ ma na a bɔjɔrɪsɪ asume a ulɔ une a lsɪrayel nibe na gure a u waa."

²¹A ba yel u: "A Jude-tẽ-deme ma tur seɓe kãw a sɪ wõ a fu y'erɪ wa. A sɪ yeɓe kãw ma mɪ yi a be ï wa man sɪ a fu y'erɪ, mu y'er sɪ a fu fãa wa.

²²Ï-cɛ sɪ buɔɔ na fu man sɪ fu mĩe a ala fu na tiere, a-na-ɪ sɪ bõw na bõw ka a jiir a jaa ba 'laar'ã a nibe bala puɔ fu na be."

²³Ba yõw na a Pol a bibir ba na le waara, ï a una dayen, a nibe waa na na wɪ puw u a jie ulɔ u na be. U de na a Mowisi y'er-kpen nɪ a y'er-hierbe y'erɪsɪ mana ba miile nɪ ba a Naaɲmun fãw y'erɪ, a dũ'wulɪ wa ta nɪ a jaanuoɔ, buɔɔ u lieɓ'ï a ba sube a Jeeju une.

²⁴A ɲmɛɛ lieɓ'ã sɔw a ala u na y'er ba, ï-cɛ a ɲmɛɛ ma sɔw wa.

²⁵A le ba na yire ï ma tiere a nɔ-bõ-y'en wa, a Pol y'er ba na a y'er-bir'ã yel: "A y'erɪ ala a Naaɲmun Siɛ na yõw a y'er-hiere Ejayi u yel a nyi sãa-kunɔ ɪ na yel-mĩe:

²⁶'Cen a nibe na jie na yel ba: Nyi na surɪ na wonaa, ï nyaa bõwnɔ a par wa. Nyi na surɪ na 'wuoro, ï nyaa nyere wa.

²⁷A-na-ɪ a bana nibe tierrɪsɪ lieɓ'ã ɪ dãbol tierrɪsɪ. Ba bur'ã a ba tobo, ï mɪ puw a ba mimie, a mune a ba tobo kõ wa wõ bom wa, a ba mimie kõ mɪ nye wa, a ba kõ mɪ bõw a par, ï lieɓ wa a ï jie ï faa ba wa.'

²⁸A Pol le yel ba na: "Nyí bõwnaa bõw ka a Naaɲmun de na a u faafu y'erɪ na tur ku a nɪ-bulsɪ. A bala, ba na cɛle u na!"

[²⁹A le a Pol na y'er a una y'erɪ baar, a Jufisɪ wel'ã kule na ba faara taa.]

³⁰A Pol je na a una yir u na dãa yara maal'ï yomp ayi. U ma de na a bala ba jaa na wiere a u sɛ,

³¹yere ba a Naaɲmun fãw y'erɪ, jaana nɪ ba a Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi y'erɪ nɪ 'lafu, a mune u na yõw nyãa.

Orom

Orom 1

- ¹A maa Pol na ɪ a Jeeju-Kirisi tūtuno ɪ ture a seɓe na, a maa a Naanmun na vel ir ɪ ɪ a nɪ-tunaa a u y'er-son hierfu une.
- ²A Naanmun dāa na de nīe puli nɪ sɪ a y'er-son naa a u y'er-hierbe y'erisi puɔ, a mune ba na dāa seɓ a Naanmun Seɓe puɔ.
- ³A ɪ na a u Bie y'erɪ, na ɪ a sɪ Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi ba na dɔw a Daviti bal puɔ, u ɪ a nure;
- ⁴ɪ-ce a Naanmun miil'ɪ na a u fāw á u ɪ na a u Bie, tu nɪ a u Sɪ-cece tumɔ a mune u na maal u u ir a kūusi puɔ.
- ⁵A ulɔ une, ɪ pɔw na a Naanmun sūofu wa lieɓ ɪ a nɪ-tunaa, ɪ na buɔl a tē-burɔ burɔ a jaa nibe nɪ a u yuor, a ba yɔw u a nyāa, mɪ wono nɪ u a toor.
- ⁶A nyumi mɪ, nyi be na tɔ a bana nibe puɔ a Naanmun na buɔl a nyi na ɪ a Jeeju-Kirisi nibe.
- ⁷ɪ ture na a seɓe na kurɔ a nyumi nyi jaa na be a Orom-tēw, a nyumi a Naanmun na nuno, ɪ mɪ ow nyi a kpee. A sūofu nɪ a pienfu na yi a sɪ Sāa Naanmun nɪ a Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi sē á be a nyi jie.
- ⁸ɪ puoro na a ɪ Naanmun nɪ a Jeeju-Kirisi yuor a nyjaa une, a-na-ɪ a tēw u jaa puɔ ba yere na a nyi yɔw-nyāa y'erɪ.
- ⁹A Naanmun ulɔ tun ɪ na tunɔ nɪ a ɪ suur u jaa, hiere nɪ a y'er-son ulɔ na yi a u Bie jie, bɔw ma na. U bɔw na ka ɪ ma tiere nɪ nyi na a daar a jaa
- ¹⁰a le ɪ na ma puoro, suɔɔ nɪ u ma gala wa. A ala ɪ u sɔw na, ɪ na pāa na suɪ nye a sɔr wɪ a be a nyi jie.
- ¹¹A-na-ɪ ɪ tu na buɔɔ ɪ nye nyi ku nyi a Naanmun Sɪe tuɔfu kāw a nyi na nyuɪ tere a kpɛw.
- ¹²ɪ buɔɔ na ɪ yel a le, a maa wa be a nyi sɔw, sɪ na ku na taa a 'lafu, a sɪ yɔw-nyāa sɪ na tere une, a nyumi nɪ a maa.
- ¹³Yeer, maa buɔɔ nyi baala wa; ɪ ma tier'ɪ na gbɛɛ yayaw a nyi jie wifu a mune ɪ na tuɔ pɔw a ɪ tumɔ wɔmɔ a nyi jie, wɔ taa nɪ a mune ɪ na pɔw a wɔmɔ a tē-burɔ burɔ ŋmɛɛ puur; ɪ-ce maa nye a sɔr wa ta nɪ a dɪnaa wa.
- ¹⁴A-na-ɪ maa ɪ sew na cen a yel-bɔɔnbɔ, nɪ a bala na ma bɔw bom wa jie, nɪ a nɪ-kpaarsi nɪ a gēgemsɪ jie.
- ¹⁵Ala-ɪ-sɔ ɪ tu buɔɔ ɪ wɪ nɪ a y'er-son hier ku a nyumi mɪ na be a Orom-tēw.
- ¹⁶Maa jɔɔ a vɪ a Naanmun y'er-son y'erfu une wa, a-na-ɪ u ɪ na a fāw ulɔ a Naanmun na faara nɪ a nure le na sɔw u: a Jufisi jie ser, nɪ a nɪ-burɔ burɔ ba jaa jie mɪ.

¹⁷A-na-ɪ a una y'er-son jie, a Naaɲmun miil'ã a mune a nure na tuɔɔ toro a u nii-sow, a mune u na nyow ni a yɔw-nyãa wa cen'ĩ ta ni a baarfɔ daar, tu ni a y'er-bir ulɔ na be a Naaɲmun Sebe puɔ na yel: "A ulɔ na tor a Naaɲmun jie a u yɔw-nyãa une, na pow na a baafɔ."

¹⁸Sɪ nye na a Naaɲmun su-tuo u yi a saa juu, ɪ suu pow a maal-bi-kpansi ni a faar ala a jaa a nibe na maal, a maal-faar ala ba na piw ni a yel-mĩe bar.

¹⁹A-na-ɪ a ala ba na tuɔɔ bɔwnɔ a Naaɲmun une a be na cãa puɔ a ba nii-sow; a Naaɲmun mĩe miil'ĩ ba na a ala.

²⁰Wa nyow ni a tẽw maalfɔ daar, a Naaɲmun miil'ã a mune u na wɔ. A ala sɪ na ma dãa tuɔɔ nyere wa, yi na a cãa puɔ a ala u na maal une. A le buɔɔ na a yel, a u fãgã daadaa, ni a u Naaɲmun ɪfɔ wãa. A nɔhɔ, nure ma le tere ful-yifu jie wa.

²¹Ba bɔw na a Naaɲmun, ɪ-ce baa kuro u a ju-kpẽe wa; baa mi puoro u a mune u na ɪ a Naaɲmun wa. A ba juu tierĩsɪ lɛb'ã ɪ bɔ-jaalsɪ, ɪ a ba sube liw a baa tuɔɔ bɔwnɔ bom wa.

²²Ba ma yel'ã a yẽ-bɔɔnbɔ ba ɪ, ɪ lɛb ɪ dãbolo.

²³Ba de na a Naaɲmun ulɔ na ma tere kũu wa yo-yifu, na ba lɛb kuro a butibe ala na wɔ taa ni a nure na wa kpiire, mu a lili, a dun, ni a wur ba na perĩ.

²⁴Ala-ĩ-sɔ a Naaɲmun de ba bar a ba sube yel-kpansi bɔfɔ puɔ, a ba sãwna a ba ɪgana maala ni a vĩ yele a ba sɔw.

²⁵Ba de na a Naaɲmun yel-mĩe tẽw ni a jiri, ɪ puoro tunɔ ni a tunɔ kuro a ala a Naaɲmun na maal, ɪ ce a Naaɲmun na ɪ a yel-maala bar, na ɪ a ulɔ na sew ni a pɛwfu a daar a jaa. Amen.

²⁶Ala-ĩ-sɔ a Naaɲmun de ba bar a vĩ yele bɔfɔ puɔ. A ba pɔɔbɔ mi lɛb'ã maala a ala na ma ɪ wa, a-na-ɪ ba ma bar'ã a dabsɪ ɪ lɛb buɔɔ taa a ba nĩe.

²⁷A le u mi a dabsɪ jie. Ba ma bar'ã a pɔɔbɔ, ɪ lɛb pebe a ba dab-tɔ. A daba ni a u dab-tɔ maala na a vĩ yele, powɔɔ ni a kpãafɔ ala na sew ni ba a ba burbur une.

²⁸A mune ba na ma nye a Naaɲmun bɔwfu u ɪ ba son wa, a Naaɲmun de ba na bar a ba tierĩ-saansɪ puur, a ba maala a ala na ma vɛle wa.

²⁹Ba bɔw na a gɔgolɪfu tunɔ a jaa: a maal-fãa, a nibe yele jɛlfɔ, ni a bier maalfɔ. Ba mi sew ni na a nyuur, ɪ ni a ni-kúrɔ, faara ni taa, bele ni taa, tere ni a tierĩ-bebe, mi cile ni taa.

³⁰Ba ma mi koro na taa, 'laar'ĩ a Naaɲmun, mi kpere ni a nibe, buɔɔ ni a ju-kpẽe ni a yuor. Ba bɔw na a mune ba na fũfulɔ ɪ maala a bier, ɪ mi wɔw a toor a ba dɔɔrɔbɔ jiir.

³¹Baa tere bɔwfu wa, ɪ ni a ni-gɔgolɪsɪ, mi kpe ni a bicur, ma mi tere nã-bɔwfu wa.

³²Ba bõw na a Naanmun yẽrĩ ulɔ na yel áa bala na maala a le sew nɪ na a kũu. Ĩ-ce ba cãa na maala a ala, ĩ mɪ kpũre a bala na mɪ maala a le.

Orom 2

¹Ala-ĩ-sɔ a nɪ-bõ le fu na ɪ ĩ guoro a nure kãw yẽrĩ, faa tere ful-yifu jie wa, a-na-ɪ a bom ulɔ na saa a fu guoro a nure yẽrĩ, fu mɪ lieb'ã yɔɔɔ a fu mĩe a yẽrĩ; a-na-ɪ a fũu na guoro mɪ maala na a le.

²Sɪ bõw na ka a Nãanmun guoro na a bala na maala a yele ala yẽrĩ, tuure nɪ a yel-mĩe.

³Ala-ĩ-sɔ, a funa daba na guoro a bala na maala a yele ala yẽrĩ, ĩ mɪ maala a le, fu tier beeka fu na nye na cĩefu jie a Naanmun yẽrĩ guorfu bibir mɪ?

⁴Mu, fu mebe na a Naanmun yẽ bõwfu na nyurĩ ɪ a kpẽe, nɪ a v su-nyɔwraa nɪ a v su-baar mu? Faa bõw ka a Naanmun yẽ-bõwfu tɔwrɔ fu na a fu na lieb a fu yẽ wa?

⁵Ĩ-ce a mune a fu suur na kpeme, nɪ a mune fu na ma buɔɔ fu lieb a fu yẽ wa, fu dɔɔɔ na a Naanmun su-tuo bine a fu mĩe une, gure nɪ a v su-tuo bibir ulɔ a nibe na nyere a mune v na guoro a ba yẽrĩsɪ nɪ a v torfu.

⁶A-na-ɪ a Naanmun na ya na a nibe ba jaa tu nɪ a ba tumɔ.

⁷A bala na uraa a cĩcĩ a tũ-sono puɔ, buɔɔ nɪ a yo-yifu, a ju-kpẽe nɪ a baafu na ma tere a sãwfu wa, na pɔw na a baa-kõ-tew.

⁸Ĩ-ce a bala na buɔɔ a ba mĩe bɔb, na ba wõw nɪ a toor a yel-mĩe une, ĩ wono a toor a maal-fãa yẽrĩ puɔ, na pɔw na a Naanmun su-tuo nɪ a v kpãafu.

⁹A won nɪ a tuo dufu na pɔw na a nure le na maala a bier; a Jufisi ser, nɪ a nɪ-burɔ burɔ ba jaa.

¹⁰Ĩ-ce a bala na maala a son na pɔw na a yo-yifu, a ju-kpẽe nɪ a piɛnfu, wa nyɔw nɪ a Jufisi, nɪ a nɪ-burɔ burɔ ba jaa jie go.

¹¹A-na-ɪ a Naanmun ma 'wuoro a nibe kpee kpee wa.

¹²A bala ba jaa na ma bõw a Mowisi yẽr-kpen wa, ĩ maala a fãa, ba na we na, ĩ aa ɪ a ana yẽr-kpen na saa wa. Ĩ-ce a bala na bõw a yẽr-kpen, ĩ maal a fãa, a yẽr-kpen ala ba na de guor'ĩ a ba yẽrĩ.

¹³A-na-ɪ aa ɪ a bala na bõw a yẽr-kpen ĩ tor a Naanmun nii-sɔw wa, ĩ-ce a bala na jɔɔ a yẽr-kpen, bala a Naanmun nɔɔ nye a ba tor.

¹⁴A-na-ɪ a lɛdaar a nɪ-burɔ burɔ na ma saarĩ bõw a Mowisi yẽr-kpen wa, ĩ a ba maalfu wãa tuure a ana yẽr-kpen, ba miile na á ba tere na a yẽr-kpen a ba puɔ.

¹⁵A-na-ɪ ba miil'ã a le, áa ala a yẽr-kpen na buɔɔ seb'ã a ba sube puur, ĩ a ba mĩe bõwfu mɪ miile ba na a una maalfu. A daar kãw a ba mĩe tierĩsɪ ma yõw ba na a yẽrĩ, mu a yifu jie.

¹⁶A le a na ta a una bibir'ãa puɔ a Naanmun nɔɔ yɔnɔ a Jeeju-Kirisi u guoro a y'erĩsi ala na sɔɔlĩ a nɪbe sube puur, tuure nɪ a y'er-son ulɔ ɪ na mana.

¹⁷ĩ-ee a fũu, ba buɔɔ fu na a Jufi nure. Fu bar'ĩ na a y'er-kpen nyãa, mɪ bar'ĩ a tierũ a Naanmun une.

¹⁸Fu bõw na a u pu-tierũ, a u y'er-kpen mɪ jaan fu na a fu de a ala na viẽẽ.

¹⁹Fu tier'ã beeka fũu ɪ jɔn-taara, mɪ ɪ nɪ a cãa a libe sɔɔlĩsɔw.

²⁰Fu le tier'ã beeka fũu ɪ a bala na ma bõw a bom wa mimiile, ɪ nɪ a bibiir jãjaana, a-na-ɪ a y'er-kpen puɔ fu tier'ã beeka fu surĩ na tere a bõwfu nɪ a yel-mĩẽ.

²¹Ala-ĩ-sɔ, a fũu na jaana a nuɲmẽẽ, mune a ɪ a faa lɛb jaan a fu mĩẽ wa? A fũu na ma hie kuro a nɪbe a ba taa jure wa, ɪ bõ ɪ a fu jure?

²²A fũu na ma yele a nure u taa wa gana nɪ pɔw kpee wa, ɪ bõ une fu ma le maal? A fũu na ma kperẽ a tɪbe, ɪ bõ ɪ a fu ma le kpe a tub diem jure.

²³A fũu na bar a tierũ a y'er-kpen une, ɪ bõ une fu sãw a y'er-kpen, sãw nɪ a Naanmun yuor a le?

²⁴A mune a Naanmun Sebe na yel: "A nyumɪ saa a nɪ-burɔ burɔ kperẽ a Naanmun."

²⁵A fũu jɔrɔ a y'er-kpen, a fu yuor ɲmaafu ɪ na bom. ĩ-ce a fũu ma jɔrɔ a y'er-kpen wa, ɪ saarĩ ɲmaa a yuor, a wõ na taa nɪ faa mɪ ɲmaa wa.

²⁶ĩ a bala na ma ɲmaa a yuor wa, ɪ jɔrɔ a y'er-kpen, a Naanmun kõ de ba a ba wõ taa nɪ a bala na ɲmaa wa?

²⁷A ulɔ na ma ɲmaa a yuor a ĩgan buur puɔ wa, ɪ jɔrɔ a y'er-kpen, u guor'ã a fũu na ma jɔrɔ a y'er-kpen wa y'erĩ, a ala saarĩ ɪ fu ɲmaa na a yuor ɪ mɪ tere a y'er-kpen sebe.

²⁸A ulɔ na surĩ ɪ a Jufi nure ma ɪ a ulɔ ba na nye nɪ a mimie tẽw wa, ɪ a u yuor ɲmaafu na ma mɪ ɪ a u ĩgan buur tẽw wa.

²⁹A ulɔ na surĩ ɪ a Jufi nure ɪ na a ulɔ a Naanmun na nye u mɪ ɲmaa a yuor a u suur puɔ. A u yuor ɲmaafu yi na a Naanmun Sie jie, ɪ a kõ ɪ a ulɔ na yi a y'er-kpen sebe puɔ wa. Aa ɪ a nɪbe jie a nɪ-le ma pɔw a u pẽwfu wa, ĩ-ce a Naanmun jie u.

Orom 3

¹A ala ɪ le u, bõ a Jufi nure tere gãw a nuɲmẽẽ? Bõ a yuor ɲmaafu ma maal a nure?

²A ba son be na a jiir a jaa. A dãdãw ɪ na, ba ɪ na a bala a Naanmun na de a u buur ku.

³ĩ a ala ɪ a Jufisi ɲmẽẽ jaar'ã a Naanmun y'erĩ, sí le yel a bõ? A ba jaarfu na tuɔ na sãw a Naanmun dẽdẽ ifu mu?

⁴A kō tɔɔ ɪ a lɛ wa. A sɛw na a Naanmun na ɪ a Yel-mĩe Subɔ, a ala saarĩ ɪ a nɪbe ba jaa ŋmara na a jiri, wō taa nɪ a mɛnɛ a Naanmun Sebe na yel: “A nɪbe sɛw na ba nye fu a fu tor a fu y’erĩsɪ pɔɔ; a fu mɪ pɔw a tɔɔfu a ala ɪ ba buɔɔ na ba guor a fu y’erĩ.”

⁵A ala ɪ a sɪ gōgolĩfu tumɔ miile na a Naanmun torfu, mɛnɛ sɪ na yel? Sɪ na yel’ã áa Naanmun ɪ na Naanmun gōgolaa a mɛnɛ v na nye a v su-tuo yōw sɪ mu? (A nɪbe tɛrĩsɪ ĩ de y’er’ĩ.)

⁶A kō tɔɔ ɪ a lɛ wa. A ala ɪ a lɛ a dāa wō, mɛnɛ a Naanmun na tɔɔ guor a tēw y’erĩ?

⁷A nɪrɛ kāw na yel’ã: “A ala ɪ a ĩ jiri ŋmafu maala na a Naanmun yel-mĩe v nyurĩ yire, v pɔwɔ a yo-yifu, ĩ bō unɛ a Naanmun na lɛ yōw ma a y’erĩ yel’ĩ á maal-fāa subɔ ĩ ɪ?”

⁸Ĩ bō ɪ a sɪ kō maala a bier, a son wa dɔɔl wa? A lɛ a nɪmɛɛ ma kpɛrɛ sɪ, áa lɛ sɪ ma yel. A bana nɪbe naa, a y’erĩ ulɔ a Naanmun na y’ɔɔ ba, tor’ã.

⁹Ĩ mɛnɛ? A simɪ Jufisi, sɪ sa na a nɪmɛɛ mu? Saa sa ba wa! A-na-ɪ sɪ gɔr’ã nuile nyɪ a mɛnɛ a Jufisi nɪ a nɪ-kpeesɪ ba jaa na bā taa be a maal-fāa pɔɔ.

¹⁰A nɛnɛ a Naanmun Sebe na yel: “Nɪrɛ kāw ma be be na tor wa; bō-y’en ma mɪ be wa.

¹¹Nɪrɛ kāw ma tɛrɛ a bōwfu wa. Nɪrɛ kāw ma mɪ buɔɔ a Naanmun wa.

¹²A ba jaa bar’ã a sɔr ĩ vɪɛ bā taa lo. Nɪrɛ kāw ma maala a vlɛa wa; bō-y’en tɛw ma mɪ be wa.

¹³A ba nuɔr wō na taa nɪ a yaa ba na yuo bar. Ba ma de na a ba delĩbir beɛ nɪ a nɪbe; a waab low ĩ ma yire a ba nɔgbalĩbie pɔɔ.

¹⁴A pɔfu nɪ a y’er-tor ĩ ma yire a ba nuɔr pɔɔ.

¹⁵Ba maa yaarĩ kú nɪrɛ wa.

¹⁶Ba ma sāwna na a yele, maala nɪ a nabier a jie lɛ ba na tɔɔ.

¹⁷Baa bōw a sɔr ulɔ na ɪ a piɛnfu sɔr wa.

¹⁸Baa jɔɔ a Naanmun a ba tɛrĩsɪ pɔɔ wa.”

¹⁹Sɪ bōw na ka a ala a jaa a y’er-kpen na miile, v y’erɛ na kurɔ a bala na be a y’er-kpen pɔɔ, a mɛnɛ a nɪbe ba jaa nɔɛ na pɔw, ĩ a tēw nɪbe ba jaa na be a Naanmun nii-sɔw a v y’erĩ guorfu dayen.

²⁰A-na-ɪ a Naanmun nii-sɔw, nɪrɛ kāw torfu ma yire a y’er-kpen jɔfu unɛ wa, a-na-ɪ a y’er-kpen ĩ saa a sɪ bōw a maal-fāa.

²¹Ĩ-cɛ a y’ɛy’erĩ na, a torfu ulɔ na yi a Naanmun jie miil’ã cāa pɔɔ, ĩ aa ɪ a y’er-kpen jɔfu ĩ saa wa. A Mowisi y’er-kpen nɪ a Naanmun y’er-hierbe mɪ dāa na y’er a ala unɛ.

²²A ɪ na a torfu ulɔ a Naanmun na ku a nɪrɛ ulɔ na sɔw de a Jeeju-Kirisi, a bala ba jaa na tɛrɛ nɪ v a yōw-nyāa, a-na-ɪ a Naanmun ma 'wuoro a nɪbe kpee kpee wa.

²³A nɛbe ba jaa maal'ã a fãa, faa ni a Naaɲmun na-yele.

²⁴ĩ-ɛɛ a u wɛfu ɛɛ u lɛbe ba a ba toro a u nii-sɔw, a mɛɛ u na da ba fáa ba a Jeeju-Kirisi tumɔ puɔ a pɔɔ.

²⁵A una Kirisi, a Naaɲmun yɔw u na u i a baar-lo-bom, a mɛɛ u na deer a u jũ de ni a bala na sɔw de u maal-faar bar ku ba. A nɔhɔ a Naaɲmun buɔɔ na u miil a u torfu. A korĩ-ɛɛ u nyɔw na a suur, ã ma kpãa a bala na maal a fãa wa.

²⁶ĩ-ee a y'ey'eri na, u miile na a mɛɛ u na lɛbe a nɛbe a ba toro a u nii-sɔw; a-na-i u buɔɔ na a ulɔ mɛɛ u tor, ã mi buɔɔ u lɛb a bala na sɔw de Jeeju a ba na mi tor.

²⁷Ala-ĩ-sɔ, nyɛɛ a yo-bɔb lɛ be? 'Waa lɛ be be go wa. Bɔ ɛɛ? A-na-i ba jɔɔ na a y'er-kpen mu? Kpee. ĩ-ɛɛ, a ba yɔw-nyãa ɛɛ.

²⁸A-na-i si nyɛ na bɔw ka a nɛɛ ma tor a Naaɲmun nii-sɔw a y'er-kpen u na jɔɔ ɛɛ wa, ĩ-ɛɛ a u yɔw-nyãa u na tɛɛ ɛɛ u.

²⁹A Naaɲmun, a Jufisi Naaɲmun tɛw u i mu? 'Waa mi i a ni-burɔ burɔ Naaɲmun wa? ɔɔ, má u mi i na a ba Naaɲmun.

³⁰A-na-i a Naaɲmun bɔ-y'en tɛw ã be be, a ulɔ na lɛbe a Jufisi nɛbe a ba toro a ba yɔw-nyãa ɛɛ, ã mi lɛbe a ni-bulsi a ba mi toro a ba yɔw-nyãa ɛɛ mi.

³¹A lɛ yel'ã a si sãwna na a y'er-kpen ni a yɔw-nyãa bara mu? Aa i lɛ u wa. ĩ-ɛɛ, si ɛɛ na maala a y'er-kpen a ba bɔw tɛɛ a ba par.

Orom 4

¹Bɔ si na lɛ yel a si sãa-kumɔ Aburaham ɛɛ? Bɔ u pɔw ni a u mɛɛ fãgã?

²A ala i a Aburaham dãa na tor a Naaɲmun nii-sɔw a u tumɔ ɛɛ, sɔr be na be u na tuɔ buɔɔ a yuor, ĩ-ɛɛ aa i a Naaɲmun nii-sɔw wa.

³A-na-i bɔ a yel a Naaɲmun Sebe puɔ? A yel'ã: "A Aburaham yɔw na a Naaɲmun a nyãa, ala-ĩ-sɔ a Naaɲmun de u u i a ni-toraa."

⁴A nɛɛ na tunɔ a tun, baa de a u yar u i bɔ-pɔɔ wa, ĩ-ɛɛ san u, a ba na ya u.

⁵ĩ-ɛɛ, a ulɔ na ma maal a bom wa, ã sɔw de a Naaɲmun ulɔ na lɛbe a maal-kpana subɔ u toro a u nii-sɔw, a Naaɲmun na de u na u tor a u yɔw-nyãa ɛɛ.

⁶A lɛ u a Daviti mi y'er a mɛɛ a na numɛɛ a nɛɛ ulɔ a Naaɲmun na nyɛ u tor ĩ-ɛɛ 'waa maal bom wa.

⁷"Nɔɔ ma be na a bala jie a Naaɲmun na de a ba burbur bar ku ba, ni a bala u na piw a ba maal-fãa tɛɛɛ.

⁸Nɔɔ ma be na a nɛɛ ulɔ jie a Ni-kpɛɛ na mɔɔ sooro u a u maal-fãa wa."

⁹A una nɔɔ naa, a bala na ɲmaa a yuɔr jie tɛw u be mu? Mu u mi be na a bala na ma mi ɲmaa wa jie? A-na-i si yel'ã: "A Aburaham yɔw-nyãa ɛɛ a Naaɲmun de u u i a ni-toraa."

10 Mune a Aburham dāa wō ã-ce a Naanmun de u? U dāa na nmaa a yuor mu 'waa dāa nmaa ser wa? 'Waa dāa nmaa ser wa.

11 A Naanmun bier'ã man u a yuor nmaafu u i a jibaa na miile á Naanmun de u na u i a ni-toraa a u yōw-nyāa ne, ã-ce a 'waa nmaa a yuor ser wa. A nōhō, a bala ba jaa na ma nmaa a yuor wa ã sow de a Naanmun u na de ba na a ba i a ni-torisi, a Aburham i a ba sãa-kumɔ.

12 U mi i na a bala na nmaa a yuor sãa-kumɔ; a le yel'ã, a bala na nmaa a yuor ã mi tuure a si sãa Aburham, tere ni a yōw-nyāa ulɔ u na dāa tere ã-ce a 'waa dāa nmaa a yuor ser wa.

13 A Naanmun pulifu u na puli ni a Aburham ni a u bal parvuor áa tēw nɔɔ i na a ba gāw bom, aa yi a ba yer-kpen jɔfu ne wa, ã-ce a i na a mune ba na tor a ba yōw-nyāa ne.

14 A ala i a bala na jɔɔ a yer-kpen, bala tēw ã wa pɔwɔ a gā-yele, a yōw-nyāa na i na pɔɔ, ã a Naanmun pulifu ma le tere par wa.

15 A-na-i a yer-kpen ã ma waara ni a Naanmun su-tuo; ã-ce a jie a yer-kpen na ma be wa, a yer-kpen sãwfu kō mi be wa.

16 Ála-ĩ-so, a pulifu ma yi a yer-kpen jie wa, ã-ce u yi na a yōw-nyāa jie, u na i a Naanmun wiefu bom, na tuɔɔ uree a cīcī a Aburham bal parvuor nibe ba jaa jie. Aa i a bala tēw na jɔɔ a yer-kpen u wa, ã-ce a mi i na a bala na mi tere a yōw-nyāa a Aburham kaarĩ, a ulɔ na i a si jaa sãa-kumɔ.

17 A mune a na seb a Naanmun Sebe puɔ: “Ĩ biin fu na a fu i a tē-burɔ burɔ sãa-kumɔ.” U i na a ba sãa a Naanmun ulɔ nii-sow u na dāa yōw a nyāa. a Naanmun ulɔ na maala a kūsusi a ba ire a kuu puɔ, ã mi de a u yerĩ maal'ĩ a ye le ala na ma dāa be wa, a le be.

18 A ala saarĩ i a dāa na kpeme a Aburham u na tere a tierũ son, ã-ce u yōw na a Naanmun a nyāa, tere ni u a tierũ cecɛ. A nōhō u lieb'ã i a tē-burɔ burɔ sãa-kumɔ, tu ni a yerĩ ulɔ a Naanmun na dāa yel u: “A nōhō a fu bibiir nɔɔ i.”

19 A ala saarĩ i a u yomo na tara a kubaa, ã u nye bōw ka u ta na a kuu, a u pɔw Sara ma mi le be na le dɔw bie wa, ã-ce u cāa na uraa cīcī a u yōw-nyāa puɔ.

20 ĩ a mune a Naanmun na puli ni u, 'waa tere baalifu a u tierĩsi puɔ wa, ã-ce u ēe na pɔw kpēw a u yōw-nyāa puɔ kurɔ ni a Naanmun a ju-kpēe.

21 U bōw na bōw ka a Naanmun tere na kpēw na maal a ala u na puli.

22 Ala-ĩ-so a yel, áa Naanmun de u na u i a ni-toraa a u jie a u yōw-nyāa ne.

23 A una yer-bir'ãa na yel, áa Naanmun de u na, ma seb a Aburham ne tēw u wa.

24 Á mi seb'ã a si ne mi. A Naanmun na mi de si na a si lor, a sumi na yōw a ulɔ na maal a si Ni-kpēe Jeeju u ir a kuu puɔ a nyāa.

²⁵U ɪ na a Jeeju ulɔ ba na dāa yɔ̃w a ba kú a sɪ biɛfu ɲɛ a Naan̄mun jie, ɪ a Naan̄mun le maal u u ir a kúu puɔ a sɪ na tor a u nii-sɔw.

Orom 5

¹Ala-ɪ-sɔ, a mɲɛ sɪ na le tor a Naan̄mun nii-sɔw a sɪ yɔ̃w-nyāa ɲɛ, sɪ tɛrɛ nɪ u na a piɛnfu a sɪ Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi ɲɛ.

²ɪ a mɲɛ sɪ na tɛrɛ nɪ a Kirisi a yɔ̃w-nyāa, sɪ pɔw na a sɔr be a Naan̄mun wɛɛfu puɔ, a jie sɪ na be uraa a yɛyɛrɪ. ɪ a ala na le maal sɪ a sɪ cɛɛ ɪ na a tiɛrũ son sɪ na tɛrɛ a Naan̄mun na-yele pɔwfu ɲɛ.

³ɪ aa ɪ le tɛw u wa, ɪ-cɛ sɪ ma mɪ cɛɛ na a won puɔ sɪ na be, a-na-ɪ a won ɲɛ sɪ ma pɔw a su-nyɔwraa,

⁴ɪ a su-nyɔwraa ture na a su-var̄kpara, ɪ a su-var̄kpara mɪ ture a gufu tiɛrũ son.

⁵A una gufu tiɛrũ son kɔ wa yɔ̃w sɪ vɪ wa, a-na-ɪ a Naan̄mun bar'ā a u nufu yɔ̃w a sɪ suur puɔ, a u Siɛ u na ku sɪ ɲɛ.

⁶A lɛdaar sɪ na dāa cāa bal, a le a Kirisi kpi a nɪ-bebe ɲɛ a daar ulɔ ba na dāa yɔ̃w.

⁷A kpɛmɛ na a nɲɛ na sɔw kpi a nɪ-toraa ɲɛ. A numɔ-wa-sɔw a nɲɛ nɔɔ 'la na kpi a nɪ-son ɲɛ,

⁸ɪ-cɛ a Naan̄mun miil sɪ na a mɲɛ u na tu nɔɔ sɪ, a-na-ɪ a lɛdaar sɪ na dāa cāa ɪ a maal-fāa deme, a Kirisi kpi na a sɪ ɲɛ.

⁹ɪ a mɲɛ u na liɛb sɪ a sɪ tor taa nɪ a Naan̄mun a u jũ ɲɛ a le, a le sɪ mɪ sirɪ bɔw ka u nɔɔ mɪ faa sɪ na a Naan̄mun su-tuo puɔ.

¹⁰Naan̄mun sama-deme sɪ dāa ɪ. ɪ a u bie kúu baalɪ sɪ, wa yeɛ nɪ a mɲɛ u na baalɪ sɪ baar, a Naan̄mun kɔ le tuo faa sɪ a u bie baafu puɔ wa?

¹¹ɪ aa ɪ a una tiɛrũ tɛw sɪ tɛrɛ wa, ɪ-cɛ sɪ cɛɛ na a Naan̄mun nii-sɔw a sɪ Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi ɲɛ, a-na-ɪ a ulɔ ɪ baalɪ sɪ a yɛyɛrɪ a sɪ tɛrɛ a lāw-taa.

¹²Dab-bō-yɛn ɪ saa a maal-fāa kpɛ a tɛw puɔ, ɪ a maal-fāa saa a kúu mɪ be. Ala-ɪ-sɔ a kúu pɔw na a nɪbe ba jaa, a-na-ɪ a ba jaa maal'ā a fāa.

¹³A le a Mowisi yɛr-kpɛn na ma dāa wa ser wa, a maal-fāa dāa na de nɛ be ka a tɛw puɔ, ɪ-cɛ a le a yɛr-kpɛn na ma be wa, ba maa de a u yɛrɪ yɔ̃w nɲɛ wa.

¹⁴ɪ-cɛ wa nyɔw nɪ a Adā wa ta nɪ a Mowisi daar, a kúu tuo na a nɪbe ba jaa, a ala saarɪ ɪ baa dāa maal fāa wɔ taa nɪ a Adā na dāa sāw a Naan̄mun yɛr-kpɛn bar wa. A Adā ɪ dāa ɪ a Jeeju-Kirisi ulɔ na dāa waara dāadiile.

¹⁵ɪ-cɛ a u biɛfu ma wɔ taa nɪ a Naan̄mun wɛɛfu bom u na tur ku sɪ wa. A ala ɪ a nɪ-bō-yɛn biɛfu ɪ saa a nɪ-yaw kpi, a Naan̄mun wɛɛfu waa na gāw a le a nɪ-yaw jie, a mɲɛ u na ku sɪ a u wɛɛfu bom a nɪ-bō-yɛn ulɔ na ɪ a Jeeju-Kirisi jie.

¹⁶Ĩ a ala a Naanmun na ku si ma maal wõ taa ni a ni-bõ-y'en maal-fãa na maal wa. A-na-ı a ni-bõ-y'en maal-fãa une a y'erĩ guorfu wa ni a yel, ĩ-ce a mune si na bie a Naanmun jie gbɛɛ yayaw baar, a Naanmun wiefu bom lieb si na a si tor a u nii-sow.

¹⁷A ala ı a ni-bõ-y'en biefu ĩ saa a kũu tere a tuofu a yi a una ni-bõ-y'en jie, a bala na surĩ pow a Naanmun wiefu ni a u torfu u na nyurĩ ku si, na mi tere na a tuofu a ba baafu puɔ, a mi yi a ni-bõ-y'en ulɔ na ı a Jeeju-Kirisi jie.

¹⁸A mune a ni-bõ-y'en biefu na yõw a nibe ba jaa a kũu y'erĩ, a le u mi a ni-bõ-y'en tũ-cece na mi so-yaa a nibe ba jaa pow a torfu ulɔ na kuro ba a baafu.

¹⁹Ĩ a mune a ni-bõ-y'en to-wõwfu na yõw a ni-yaw a ba ı a maal-fãa deme, a le u mi a ni-bõ-y'en to-wõfu na mi lieb a ni-yaw a ba tor a Naanmun nii-sow.

²⁰A y'er-kpen wa na a mune a nibe biefu na nyurĩ waa dɔɔl, ĩ a jie a fãa na waara dɔɔlɔ, a Naanmun wiefu ma dɔɔl'ã gãw a le.

²¹A-na-ı a mune a maal-fãa na tere a tuofu yõw a nibe a kũu puɔ, a le a Naanmun wiefu mi tere a tuofu, lieb'ĩ a nibe a ba tor a u nii-sow, a ba wa pow a baa-kõ-tew a si Ni-kpɛɛ Jeeju-Kirisi une.

Orom 6

¹Ala-ĩ-so, mune si na pãa yel? Sí cãa maala a fãa, a mune a Naanmun yẽ-bõwfu na dɔɔlɔ taa a si jie mu?

²Aa ı le u wa. A sumi na kpi a maal-fãa puɔ, mune si na le ı ĩ cãa maala a ala go?

³A sumi si jaa ba na mur a kũɔ a si na ı bõ-y'en ni a Jeeju-Kirisi, nyaa bõw ka ba mur si na, a si na lãa kpi ni u a u kũu puɔ wa?

⁴Ala-ĩ-so, a mune ba na mur si a si lãa kpi ni u, ba mi lãa na ũu si a le. ĩ a mune a Sãa yo-yifu ni a u kpɛw na maal a Kirisi u ir a kũu puɔ, a sumi mi, si mi tere na a baafu ulɔ na ı a baa-paalaa.

⁵A ala ı si lieb'ã ı ni u a bõ-y'en a kũu puɔ a si kũɔ murfu une, a le si nɔɔ mi ı ni u a bõ-y'en, mi ir a kũu puɔ a u kaarĩ.

⁶Nyí ı a si bõw ni a nanu: a Kirisi de na a si ni-kuraa a ba kpa ni u a ni-ku-daa juu, a mune a si maal-fãa ĩgan kõ tuɔ le ı a maal-fãa gbãgbaa wa.

⁷A-na-ı a ulɔ na kpi pow na a faafu a maal-fãa une.

⁸Ĩ a sumi kpi ni a Kirisi, si bõw na ka si nɔɔ lãa na tere ni u a baafu.

⁹A-na-ı a mune a Kirisi na ir a kũu puɔ, 'waa lɔɔ kpiire wa; a kũu ma le tere fãgã a u jie wa.

¹⁰A mune u na kpi, a maal-fãa ŋmaa-yifu une u kpi a gbɛ-daa, ĩ-ce a baafu ulɔ u na tere a y'ey'erĩ ı na a Naanmun ben.

- 11** A le u, a nyumi mi, nyi bōw ka nyi suri na kpi a maal-fāa une, i mi tere a baafu ulu na i a Naaɲmun ben, a mune nyi na be a Jeeju-Kirisi puɔ.
- 12** Ala-i-sɔ, nyi taa i a maal-fāa u le tere a tuɔfu a nyi iɲan puɔ a nyi na sɔw maala a ala a nyi iɲan buur na buɔɔ wa.
- 13** I nyi taa mi de a nyi iɲan bābie a lieb i gōgolifu tumɔ yele a nyi maala ni a fāa wa. I-ee, a mune nyi na i a nibe bala na kpi i le ir a kuu puɔ nyi de a nyi mie ku a Naaɲmun, a nyi iɲan bābie mi lieb i a tū-son yele a Naaɲmun tumɔ puɔ.
- 14** A maal-fāa kō le i a nyi ni-kpēe wa, a-na-i nyaa be a y'er-kpen puɔ wa, i-ce a Naaɲmun wiefu puɔ nyi be.
- 15** Mune? Si maala a fāa a mune si na ma be a y'er-kpen puɔ go wa i be a Naaɲmun wiefu puɔ mu? Aa i le u wa!
- 16** Nyaa bōw ka a nyumi de a nyi mie yōw a nure kãw gbāgba-tumɔ puɔ, wono ni u a toor, nyi i na a ulu nyi na wono a toor gbāgbaar wa? A na tuɔ na i a maal-fāa u, na cere ni nyi a kuu puɔ, mu a Naaɲmun nyi na wono a toor, na maala nyi a nyi toro a u jie.
- 17** I Naaɲmun sɔ puorfu, a-na-i a nyumi na dāa i a maal-fāa gbāgbaār, nyi sɔw na de a nyi mie ni a nyi suur u jaa yōw a ana maal-bie ba na dāa jaan nyi puɔ.
- 18** A mune nyi na faa a nyi mie a fāa puɔ, nyi lieb'ā i a son gbāgbaar.
- 19** A nibe maal-bie i de miile ni nyi a y'erī na, a-na-i a nyi iɲan buur bal'ā. A ala i nyi dāa na de a nyi iɲan bābie bar a tū-kpansi puɔ, maala ni a burbur burɔ burɔ, a le u mi a yēy'erī na, nyi de a nyi iɲan bābie yōw a i a torfu gbāgba-tumɔ yele, a nyi na tuɔ i a cee a nyi maalfu puɔ.
- 20** A ledaar nyi na dāa i a maal-fāa gbāgbaar, nyaa dāa be a torfu y'er-kpēw puɔ wa.
- 21** I bō nyi pɔw a ana yele nyi na dāa maal puɔ, na le lieb i nyi a vī a dūnaa? A ba baarfɔ daar i na kuu.
- 22** I-ce a yēy'erī na, a mune nyi na fāa a nyi mie a maal-fāa jie, i lieb i a Naaɲmun gbāgbaar, u maala nyi na a nyi liebe uree a cee, i a baarfɔ daar nyi na mi pɔw na a baa-kō-tew.
- 23** A-na-i a maal-fāa yar i na a kuu, i-ce a Naaɲmun wiefu bom i na a baa-kō-tew ulu si na pɔw a si Ni-kpēe Jeeju-Kirisi puɔ.

Orom 7

- 1** Yeer, nyi gɔr'ā bōw a ala i na yele nyi, a-na-i i y'ere ni na a bala na bōw a y'er-kpen. A y'er-kpen tere na tuɔfu a nure jie a ledaar u na cāa a mimir.
- 2** A pɔw na kul a sure, a y'er-kpēw lū u na ni a u sure wa ta ni a u kuu daar. I-ce a u sure wa kpi, u tere na sɔr na yi a y'er-kpēw ulu puɔ na dāa lū u ni a u sure.

- ³Ala-ĩ-sɔ, a ala ɪ a u sure cãa na be be, ɪ-ce u cen na ir sur-paalaa, ba na yel'ã á u sãw na a u kulfu. ɪ-ce a u sure wa kpi, u tere na sɔr a y'er-kpen puɔ na cen kul a dab-kpee. A nɔhɔ, 'waa sãw a u kulfu wa.
- ⁴Ĩ yeer, a le u mɪ a nyɪ jie. A mune nyɪ na bã taa ɪ a bõ-y'en nɪ a Kirisi igan, ba yɔw nyɪ na a kũu puɔ a y'er-kpen une, a mune a nyɪ na tuɔ ɪ a nɪ-kpee ben, tunɔ nɪ a tũ-sono kurɔ a Naanmun.
- ⁵A-na-ɪ a ledaar sɪ na dãa cere tuure a ala a sɪ igan buur na buɔɔ, a y'er-kpen ma dãa na jawra a faa vlãa a sɪ igan puɔ, a sɪ maala a ala na cere nɪ sɪ a kũu puɔ.
- ⁶Ĩ-ce a y'ey'erĩ na, sɪ nye na sɔr yi a y'er-kpen puɔ, a-na-ɪ saa cãa a ala na dãa pɔw sɪ a kasu puɔ wa, a mune sɪ na tuɔ tuure a sɔr paalaa maala a ala a Naanmun Sɪe na yɔw sɪ, ɪ bar a sɔr kuraa ulɔ puɔ sɪ na dãa be, tuure a y'er-kpen ala ba na dãa seb.
- ⁷Ala-ĩ-sɔ, sí yel a bõ? A Mowisi y'er-kpen ɪ na maal-fãa mu? Aa ɪ a le u wa. ɪ-ce a y'er-kpen maal ma na ɪ bõw a fãa. A-na-ɪ ɪ kɔɔ dãa bõw a bõ na dɪ a jɛlfu, ɪ a ala ɪ ma dãa ɪ a y'er-kpẽw ɪ yel, a ɪ taa jɛle nure bom wa.
- ⁸A y'er-kpen une a maal-fãa nye a sɔr kpe ma ɪ 'wuoro a yele a jaa a 'wuor-fãa. A-na-ɪ a jie ulɔ a y'er-kpen na ma be wa, a maal-fãa wɔ na taa nɪ bõ-kũu.
- ⁹A korĩ-ce, ɪ dãa na be ka ma bõw a y'er-kpen wa, ɪ-ce a le a y'er-kpen na ta ma a maal-fãa de na a ɪ baafu ɪ ce ma bar.
- ¹⁰A una y'er-kpen na dãa sew na tɔw ma yɔw a baafu puɔ, le lieb'ã tɔw ma yɔw a kũu puɔ.
- ¹¹A-na-ɪ a y'er-kpen une a maal-fãa nye a sɔr belĩ ma, wa yɔw ma a kũu puɔ a le.
- ¹²Sɪ nye na a nɔhɔ a mune a y'er-kpen na ɪ a son, ɪ a Mowisi sebe y'erĩsɪ na mɪ ɪ a son, mɪ tor ɪ mɪ vɛle.
- ¹³Ala-ĩ-sɔ a bõ-son lieb'ã ɪ ma a kũu bom mu? Aa ɪ le u wa. ɪ-ce a maal-fãa de na a Naanmun y'er-kpen na ɪ a bõ-son, yɔw nɪ ma a kũu puɔ, a mune ɪ na tuɔ nye bõw ka a maal-fãa surĩ na ɪ a fãa. Ala-ĩ-sɔ a y'er-kpen ɪ saa ɪ nye a mune a fãa na nyurĩ belĩ.
- ¹⁴Sɪ bõw na ka a Mowisi y'er-kpen ɪ na a Naanmun Sɪe bom, ɪ-ce a maa, igan buur nure ɪ ɪ, a maal-fãa na da ɪ ɪ a u gbãgbaa.
- ¹⁵Maa bõw a ala par ɪ na maala wa. A-na-ɪ ɪ maa maal a ala ɪ na ma buɔɔ ɪ maal wa, ɪ a ala ɪ na maa buɔɔ wa, ala ɪ ma le ẽe maal.
- ¹⁶Ĩ a mune ɪ na maa buɔɔ a ala ɪ na maala wa, ɪ sɔw na bõw ka a y'er-kpen ɪ na bõ-son.
- ¹⁷Ala-ĩ-sɔ, aa ɪ maa bõw nɪ maala a le wa ɪ-ce a maal-fãa ulɔ na be a ɪ pũɔ u.
- ¹⁸A-na-ɪ ɪ bõw ka a bõ-son ma be a ɪ puɔ wa; ɪ buɔɔ na ɪ yel a le, a ɪ mĩe wãa puɔ. A ala saarĩ ɪ ɪ buɔɔ na a son maalfu, ɪ-ce a fãgã ma be be wa.

¹⁹A-na-ı ı̃ maa maal a son ulɔ ı̃ na buɔɔ wa, ı̃-ce a bier ala ı̃ na maa buɔɔ wa, ala ı̃ ma maal.

²⁰A ala ı̃ ı̃ maala na a ala ı̃ na ma buɔɔ wa, aa le cãa ı̃ maa bõw nı maala wa, ı̃-ce a maal-fãa ulɔ na be a ı̃ pũɔ u.

²¹ı̃ nye na a mine a na be: maa wa buɔɔ ı̃ maal a son, a bier tẽw ma be a ı̃ jie.

²²A ı̃ suur puɔ, ı̃ sɔw na a Naan̄mun ȳer-kpen vl̄aa,

²³ı̃-ce ı̃ nye na a ȳer-kpẽw kãw u be a ı̃ ı̄gan puɔ jebẽ nı a ȳer-kpen ala na be a ı̃ tierĩsı puɔ. U ı̃ na a maal-fãa ȳer-kpẽw na tunɔ a u tumɔ a ı̃ ı̄gan puɔ, pɔw nı ma a kasu puɔ.

²⁴ı̃ ı̃ na nãw subɔ a wa po! Ala na wı̄e ma a ı̃ ı̄gan naa un̄e na cere nı ma a kũu puɔ ya?

²⁵Naan̄mun sɔ puorfɔ, a sı Nı-kpẽe Jeeju-Kirisi na ı̃ a ı̃ Wı̄wı̄ere un̄e. Ála-ı̃-sɔ a ala ı̃ a maa u, a ı̃ tierĩsı puɔ, ı̃ jɔɔ na a Naan̄mun ȳer-kpen, ı̃-ce a ı̃ tɔr jaa, a maal-fãa ȳer-kpẽw ı̃ jɔɔ.

Orom 8

¹Ala-ı̃-sɔ a ȳẽȳerĩ na, yel ma le pɔwɔ a bala na be a Jeeju-Kirisi puɔ wa.

²A-na-ı̃ a Jeeju-Kirisi puɔ ı̃ na be, a Naan̄mun Sīe ȳer-kpẽw ku ma na a baafu, faa nı ma a maal-fãa nı a kũu ȳer-kpen puɔ.

³A Naan̄mun maal'ã a ala a Mowisi ȳer-kpen na ma dãa tuɔɔ wa, a-na-ı̃ a nı̄re wãa bal'ã. U tũ na a u mĩe Bie, u tere a ı̄gan buur a maal-fãa subɔ kaarĩ a maal-fãa un̄e, ı̃ ȳɔw u a kũu puɔ sãw nı a nı̄re maal-fãa fãw bar,

⁴a mine sı na tuɔɔ maala a ala a jaa a Naan̄mun ȳer-kpen na buɔɔ a sı jie, a ala ı̃ saa cere tuure nı a sı wãa wa, ı̃-ce a sı na cere tuure nı a Naan̄mun Sīe.

⁵A-na-ı̃ a bala na cere tuure nı a ba wãa ma ȳɔw na a ba tierĩsı a ı̄gan buur yele puɔ, ı̃-ce a bala na cere tuure nı a Naan̄mun Sīe ma ȳɔw na a ba tierĩsı a ala a Naan̄mun Sīe na buɔɔ puɔ.

⁶A ı̄gan buur yele bɔfɔ cere na a kũu puɔ, ı̃--ce a Naan̄mun Sīe yele bɔfɔ tere na a baafu nı a pīenfɔ.

⁷A ı̄gan buur yele bɔfɔ 'laar'ã a Naan̄mun. 'Waa jɔɔ a Naan̄mun ȳer-kpen wa, ı̃ 'waa mı tuɔɔ jɔɔ u wa.

⁸A bala na cere tuure nı a ba ı̄gan buur tierĩsı ma tuɔɔ maala a numɔ a Naan̄mun wa.

⁹ı̃ a nyumi, nyaa cere tuure nı a nyı ı̄gan buur tierĩsı wa. A Naan̄mun Sīe nyı tuure, a-na-ı̃ a u Sīe be na a nyı pũɔ. ı̃-ce a ulɔ na ma tere a Kirisi Sīe wa, ma ı̃ a u ben wa.

- ¹⁰Ĩ a ala ɪ a Kirisi be na a nyɪ pɔɔ, a ala saarĩ ɪ a nyɪ ɪgan na kpi na a nyɪ maal-fãa unɛ, ĩ-cɛ a nyɪ siɛ pɔw na a baafu a nyɪ torfu unɛ a Naanmun nii-sɔw.
- ¹¹Ĩ a ala ɪ a Siɛ ulɔ na dãa maal a Jeeju v ir a kũu puɔ mɪ be na a nyɪ pɔɔ, a ulɔ na maal a Jeeju-Kirisi v ir a kũu puɔ nɔɔ mɪ ku na a nyɪ ɪgan na ɪ a bõ-kpiiraa a baa-paalaa, a yi a v Siɛ na be a nyɪ pɔɔ jie.
- ¹²Ala-ĩ-sɔ yɛɛr, sɪ dɪ na san a Naanmun jie. Aa ɪ ɪgan buur san v a sɪ na cere tuure nɪ a ɪgan buur wa.
- ¹³A nyɪmɪ eere tuure nɪ a fãa ala a nyɪ ɪgan buur na buɔɔ, nyɪ na kpi na. ĩ-cɛ a ala ɪ a Naanmun Siɛ nyɪ sãw nɪ a nyɪ ɪgan buur maal-bie bar, nyɪ na tɛrɛ na a baafu.
- ¹⁴A bala ba jaa a Naanmun Siɛ na tɔwrɔ, bala ĩ ɪ a Naanmun bibiir.
- ¹⁵A-na-ɪ a Siɛ ulɔ sɪ na pɔw ma ɣɔɔ sɪ a gbãgbaa tfu puɔ a sɪ na lɛ jɔɔ a dãbĩɛ wa, ĩ-cɛ sɪ pɔw na a Siɛ ulɔ na lɛb sɪ á sɪ ɪrɛ a Naanmun bibiir, a sɪ na tuɔ buɔɔ v a “Aba,” a lɛ yel’ã “ĩ Sãa.”
- ¹⁶A Naanmun Siɛ mĩɛ nɪ a sɪ siɛ pɔw na taa ĩ man sɪ a sɪ ɪ na a Naanmun bibiir.
- ¹⁷A ala ɪ sɪ ɪ na a Naanmun bibiir, sɪ na pɔw na a yel-sono ala a Naanmun na pulĩ nɪ sɪ. Sɪ na lãa na pɔw a ala nɪ a Kirisi, a-na-ɪ sɪ lãa na be taa a v huur puɔ, a mɪnɛ sɪ nɔɔ mɪ lãa bereɛ nɪ v a v yo-yifu puɔ.
- ¹⁸Ĩ tɛr’ã bõw ka a won na sɪ na nyɛrɛ a ɣẽyɛrĩ na, saa tuɔɔ diere v mana nɪ a Naanmun yo-yifu yeɛ ala v nɔɔ miile sɪ wa.
- ¹⁹A tẽw v jaa a Naanmun na maal, bĩbine na cɛɛ nɪ a daar ulɔ a Naanmun nɔɔ miile a v bi-dabsɪ a ba yire cãa puɔ.
- ²⁰A-na-ɪ a tẽw mɪ yara na a yaan a pɔɔ, ĩ aa ɪ ulɔ buɔɔ wa, ĩ-cɛ a-na-ɪ a Naanmun ĩ ɣõw v. ĩ tɛrũ son cãa na be be,
- ²¹a-na-ɪ a tẽw mĩɛ ulɔ a Naanmun na maal na nyɛ na a faafu a daar kãw a fãw ulɔ puɔ v na be ɪ a gbãgbaa sãwna. U na yi na na pɔw a faafu ulɔ na be a Naanmun bibiir na-yeɛ puɔ.
- ²²Wa ta nɪ a ɣẽyɛrĩ na, sɪ bõw ka a tẽw yeɛ a jaa uɔɔ na nyɛrɛ nɪ a nãw wõ taa nɪ a pɔw na dɔwrɔ.
- ²³Ĩ aa ɪ a tẽw yeɛ tẽw v wa. A sumɪ na tɛrɛ a Naanmun Siɛ na ɪ a Naanmun dãdãw bõ-pɔɔ v na ku sɪ, sɪ mɪ uɔɔ na a sɪ suur puɔ, cɛɛ nɪ a daar ulɔ a Naanmun na lɛbe sɪ a sɪ ɪrɛ a v bibiir, mɪ faara nɪ sɪ a ɪgan v jaa.
- ²⁴A Naanmun faa sɪ na ĩ mɪ ku sɪ a una gufu tɛrũ son naa. A ala ɪ a nɪrɛ nyɛ na a bom ulɔ v na dãa gure, a v gufu tɛrũ son ma lɛ ɪ bom wa. A bom ulɔ a nɪrɛ na nyɛ baar, mɪnɛ v na lɛ ɪ ĩ lɛ tɛrɛ nɪ v?
- ²⁵Ĩ-cɛ, a ala ɪ sɪ tɛrɛ na a bom ulɔ sɪ na ma nyɛ wa, su-nyɔwraa sɪ tɛrɛ cɛɛ nɪ v.

²⁶A le u mi a Naanmun Sie ma mi wa sũo a sumi na bal. A-na-ı saa bõw a mune na sew a si na ma puor a Naanmun wa, i-ce a Naanmun Sie mĩe i ma suwɔ a Naanmun yɔwɔ si, uɔwɔ ni a uɔnfu ulɔ na ma tuwɔ yere wa.

²⁷A ulɔ na juwɔ a nure suur bõw na a Naanmun Sie pu-tierũ, a-na-ı u ma suwɔ na yɔwɔ a bala na ı a u ben, tuure ni a mune a Naanmun na buwɔ.

²⁸Si bõw na ka a Naanmun gbere na a yele a jaa a mune a na ı a son a bala na nuno u jie, ni a bala u na buɔl tu ni a mune u na yõw nyãa.

²⁹A korĩ-ce jaa a Naanmun vel'ã ir a nibe bala u na bõw, i yõw ba a ba na lieb wõ a u Bi-daba kaarĩ, a mune a u Bi-daba na tuɔ ı a kpẽe a yeer yaw sõw.

³⁰A bala a Naanmun na vel ir yõw a le, u mi buɔl ba na. I a bala u na buɔl, u mi lieb ba na a ba tor. I a bala u na lieb a ba tor, u mi maal ba na a ba pɔw a u yo-yifu yele.

³¹Bõ si na le yel go? A ala ı a Naanmun bã si na, ala na le tuɔ jeb'i si?

³²Waa sɔw mõw si a u mĩe Bie wa, i-ce u de u na bar u kpe a kũu puɔ a si jaa ne; ala-i-sɔ, mune u kõ le ku si a yele a jaa bã si wa?

³³Ala na tuɔ yõw a bala a Naanmun na vel ir a yerĩ? Nure ma tuwɔ wa, a-na-ı a Naanmun nye ba na a ba tor.

³⁴Ala na tuɔ yõw ba a yel? Nure ma tuwɔ wa, a-na-ı a Jeeju-Kirisi i ı a ulɔ na dãa kpi. I aa ı a le tɛw u wa, i-ce u mi ir'ã a kũu puɔ i je a Naanmun durĩ loor, mi suwɔ u yɔwɔ si.

³⁵Ala na tuɔ ηmaa si bar a Kirisi nufu puɔ? A won, a huur, a kpowfu, a kɔ, a nãw nyefu, a jãji mu a si kúfu na tuɔ na mu?

³⁶A mune a na yel a Naanmun Sebe puɔ: "A fũu saa a ba yɔwɔ si a kũu puɔ a bibie a jaa. Ba de si na a si wõ taa ni piir ba na cere ni a kúfu jie."

³⁷I a ala a jaa few puɔ, si nyurĩ na le tere a tuɔfu, a yi a ulɔ na nu si jie.

³⁸A-na-ı i bõw na bõw ka bom ma be be na tuwɔ ηmaara si a Naanmun nufu puɔ wa. A kõ ı a kũu, mu a baafu, a si-tunisi, a kõtɔnsi, mu a fãwsi nuɲmɛɛ u wa. A kõ mi ı a yẽyẽrĩ yele mu a nɔdaar yele wa.

³⁹A kõ mi le ı a sa'llon mu a kpun tɛw fãwsi mu a bom kãw le a Naanmun na maal wa. Bom ma be be na tuwɔ ηmaara si a Naanmun nufu ulɔ u na ku si a si Ni-kpẽe Jeeju-Kirisi jie wa.

Orom 9

¹⁻²¹Yel-mĩe i yele nyi, a mune i na ıa Kirisi nure, maa ηmaa jiri wa. A nã-kpẽe be na a i suur puɔ a daar a jaa, a suur nyurĩ sãw ma. A i mĩe bõwfu a Naanmun Sie na tɔwɔ, mi man ma na a le.

³⁻⁴ Ƴ na tuɔ na buɔɔ a Naaɲmun u pɔ yɔw ma, ŋmaa taa ni ma a Kirisi, a Israyel nibe une na i a Ƴeer ni a Ƴ bal nibe. A Naaɲmun de ba na a ba i a u bibiir, Ƴ sɔw miil ba a u mɛe a cɔa kpɛɛ puɔ, mi cɔɔrɪ ni ba a pulɪ-tar yɛrɪsɪ, mi ku ni ba a u yɛr-kpen, Ƴ le miil ba a mune ba na puoro u, le pulɪ ni ba a yele.

⁵ A korɪ-ce saanba na dɔa tuure a Naaɲmun sɔr i na a ba dɔɔrbɔ, Ƴ a Kirisi mi i a ba nɪre a ɪgan buur puɔ. u tere a pɛwfu a daar a jaa, a ulɔ na i a Naaɲmun na gɔw a yele a jaa. Amen.

⁶ Aa i wɔ taa ni a Naaɲmun pulɪfu sɔw na wa. A-na-i aa i a Israyel bal nibe ba jaa Ƴ i a Israyel nibe tɔr jaa wa.

⁷ Ƴ aa mi i a Aburham bal parvuɔr Ƴ i a u bibiir tɔr ba jaa wa. A-na-i a Naaɲmun dɔa na pulɪ ni u: “A ɪjakɪ bibiir, bala tɛw ba nɔɔ buɔɔ a fu bal nibe.”

⁸ Á le yel’ã, aa i a bala ba na dɔw a ɪgan buur dɔwfu Ƴ i a Naaɲmun bibiir wa. A bala tɛw ba na dɔw tu ni a Naaɲmun pulɪfu ba de a ba i a Aburham bal nibe.

⁹ Nye a mune a Naaɲmun na dɔa pulɪ: “A daar wa ta, Ƴ na le wa na, Ƴ a Sara na dɔw na a dabile.”

¹⁰ Ƴ aa i a nɔhɔ tɛw a Naaɲmun na maal wa. A Erebeka bi-dabsɪ ayi tere na a sɔa bɔ-yen na i a si sɔa-kumɔ ɪjakɪ.

¹¹⁻¹² Ƴ-ce, a le ba na ma dɔa dɔw ba ser wa, a baa mi maal a fɔa mu a son wa, a Naaɲmun yel u na, áa kpɛɛ nɔɔ tunɔ na kurɔ a bile. A Naaɲmun buɔɔ na u miil a nɔhɔ á u tere na a u maalfu, vele ire ni a nibe. U maa vel ir a u nɪre tu ni a u maalbɛ wa, Ƴ-ce u ma vel u na ir tu ni a ulɔ Naaɲmun buɔlfu, a mune a u pu-tɛrɔ na tuɔ maal wa baar.

¹³ A mune a na yel a Naaɲmun Sebe puɔ: “A Jakɔb Ƴ nu, Ƴ ’laar a Ejayu.”

¹⁴ Ala-Ƴ-sɔ bɔ si na yel? Si na yel’ã áa Naaɲmun i na Naaɲmun gɔgolaa? Aa tuɔɔ uree a le wa.

¹⁵ A-na-i a Naaɲmun dɔa na yel a Mowisi: “Ƴ na bɔw na a ulɔ na sew Ƴ bɔw a nɔw; Ƴ na mi maal’ã a vlɔa a ulɔ na sew Ƴ maal a vlɔa.”

¹⁶ Ala-Ƴ-sɔ a ala a jaa ma yi a nɪre kɔw pu-tɛrɔ puɔ mu a u fɔgɔ jie wa, Ƴ-ce a Naaɲmun tɛw na tere a nɔ-bɔwfu jie a yi.

¹⁷ A mune a na seb a Naaɲmun Sebe puɔ, a Naaɲmun yel’ã a Ejibti-tɛw jamana: “Ƴ biin fu na a fu i a jamana a mune Ƴ na tuɔ de fu miil’i a Ƴ fɔw, ni a mune a Ƴ yuor na tuɔ yi pɔw a tɛw u jaa.”

¹⁸ Ala-Ƴ-sɔ, a Naaɲmun ma bɔw na a nɔw a ulɔ u na buɔɔ jie, Ƴ mi kpɛme a ulɔ u na buɔɔ suur.

¹⁹ A numɔ-wa-sɔw fu na yel ma na: “A ala i le a be, bɔ une a Naaɲmun na le cɔa soor si a fɔa yɛrɪ? Ala na tuɔ jaar a u pu-tɛrɔ?”

²⁰Ĩ-ƙe a fũu na ı a nıre, ala fu ı, na mı cule ni a Naanmun? A lakpow na tuo na yel a u mıere, á bõ une u me u a nohõ mu?

²¹A lakpo-mıere ma tere sör na maal'ĩ a u yaaraa a ala u na buwɔ wa? 'Waa tuwɔ diere a una yaaraa mıere ni a lakpo-vlaa, ĩ le cıere mıere ni a lakpow le u na buwɔ wa mu?

²²Aa ı le a Naanmun mı dāa maal a nıbe wa? U dāa na buwɔ a nıbe ba bõw a u su-tuo a ba maal-fāa une, ĩ mı nye a u fāgā, ĩ-ƙe u dāa na cāa tere a su-nyowraa a ba jie, a bala a u su-tuo na dāa sew na wel bar.

²³U maal'ā a le buwɔ u miil'ĩ a mıne a u yo-yifu na nyırĩ berme a bala u na bõw ni a nāw jie, a bala u na mı dāa de nıe gbıerĩ a u na-yele pɔwfu une.

²⁴A sumı mı a Naanmun na vel ir, sı mı be na a ba puɔ. ĩ saa yi a Jufısı sōw tɛw wa, ĩ-ƙe sı mı yi na a nı-burɔ burɔ sōw mı.

²⁵A mıne a Naanmun na yel a Oje sebe puɔ: “A nıbe bala na ma dāa ı a ĩ ben wa, ĩ nɔɔ buɔl ba na a ĩ nıbe, ĩ a bala ĩ na ma dāa nɔɔ wa, ĩ nɔɔ buɔl ba na a ĩ nı-nunı.

²⁶Ĩ a jie ulɔ ba na dāa yel á baa ı a ĩ nıbe wa, a be naan ba nɔɔ le buɔl ba a Naanmun-mimir bibiir.”

²⁷A Ejayi mı dāa na hier a Israyel nıbe une: “A ala saarĩ ı a Israyel nıbe waa na jẽ taa ni a man biire, ĩ-ƙe a fũ tɛw nɔɔ wa cıe,

²⁸a-na-ı a Nı-kpẽe nɔɔ maal'ā a tɛw puɔ a ala u na dāa yel fɔfɔw, wa ta ni a bewfu jie.”

²⁹A mıne a Ejayi na mı dāa de nıe yel: “A ala ma dāa ı a fāwsı a jaa Nı-kpẽe ma dāa bar sı a bal burɔ ɣmıer wa, a naa dāa na be sı a Sɔɔm deme kaarĩ, ĩ a sı mı lieb wõ taa ni a Gɔmɔɔr nıbe.”

³⁰Sı le pāa yel a bõ? Sı na yel'ā, áa nı-kpeesı na ma dāa buwɔ a torfu a Naanmun nii-sɔw wa, ba pɔw na a una torfu a yi a ba yõw-nyāa jie.

³¹Ĩ-ƙe a Israyel nıbe na dāa buwɔ a y'er-kpen na tuwɔ maala ba a ba toro a Naanmun jie ma dāa tuo le pɔw wa.

³²Bõ une? A-na-ı a ba bɔfu puɔ baa dāa buwɔ ni a yõw-nyāa wa, ĩ-ƙe a ba bɔfu yi na a ba tumɔ jie tɛw.

³³Ba ɣme na a gber a kubir puɔ ulɔ na ma kpara a nıbe, tu ni a mıne a Naanmun Sebe na yel: “Nyı nye! ĩ biine na a kubir ulɔ na ma kpara a nıbe a Sıw-tɛw puɔ, a kusıpan ulɔ nɔɔ maala ba a ba loro, ĩ-ƙe a ulɔ na yõw u a nyāa, vı kō wa kpe u fũ wa.”

Orom 10

¹Yeer, a ala a ĩ suur na buwɔ, ĩ ma mı suwɔ ni a Naanmun ı na, a Israyel nıbe ba pɔw a faafu.

²Ĩ na tuo na de a ba y'ērĩ man a mune ba na ma bĩbine a Naaŋmun pu-tierũ maalfu, ĩ-ce baa tere bõwfu a ba bĩbinfu puo wa.

³Ba baala na a mune a Naaŋmun na ure ĩ liebe ba a ba toro a u nii-sow. Baa joro a Naaŋmun torfu sor wa; a ba mĩe torfu sor ba lieb bo.

⁴A-na-ı a Kirisi cen'ĩ na a Mowisi y'er-kpen na ta nı a baarfı jie, a mune a nure le na sow de u, u na tuo na tor a Naaŋmun jie.

⁵A ala ı a torfu ulo na yire a y'er-kpen jofu puo u, a Mowisi seb'ã yel: "A nure ulo na maala a ala a jaa a y'er-kpen na buoro na pow na a baafu a ala ne."

⁶Ĩ-ce a ala ı a torfu ulo na yire a y'ow-nyãa puo u, nye a mune a Mowisi na dãa yel: "Taa wa lieb soor a fu mĩe, á ala na do a saa juu?" (a le buoro na a yel á ala na maal a Kirisi u suu.)

⁷"Taa wa mı lieb soor a fu mĩe, á ala na suu a kpun tẽw?" (a le buoro na a yel á ala na yi nı a Kirisi a kũusı jie.)

⁸Ĩ-ce bõ a Mowisi le yel? U yel'ã: "A y'erĩ ulo be na a fu nuor puo nı a fu suur puo; 'waa jãa nı fu wa." U ı na a una y'ow-nyãa y'erĩ sı na ma hiere koro nyı.

⁹A ala ı fu cã na yel'ĩ a fu nuor áa Jeeju ı na a Nı-kpẽe, ĩ mı sow nı a fu suur, áa Naaŋmun maal u na u ir a kũu puo, fu na pow na a faafu.

¹⁰A-na-ı a suur a nure na sow nı ĩ lieb tor a Naaŋmun nii-sow, ĩ a u nuor u na mı cã nı yel, ĩ pow a faafu a Naaŋmun jie.

¹¹A mune a Naaŋmun Sebe na yel, áa nure le na sow de u, vĩ kõ wa kpe u fı wa.

¹²A Naaŋmun nii-sow, a Jufisi nı a nı-bulsı ma be kpee kpee wa, a-na-ı a ba jaa tere na a Nı-kpẽ-bõ-y'en na tere a na-yele a bala ba jaa na buolo a u yuor ne.

¹³A mune a na seb a Naaŋmun Sebe puo: "A nure le na buolo a Nı-kpẽe yuor na pow na a faafu."

¹⁴Ĩ mune ba na ı ĩ buol a u yuor a ala ı baa sow de u wa? ĩ mune ba na mı ı ĩ sow de u a ala ı baa wõ a ba y'er a u y'erĩ wa? ĩ mune ba na mı le ı ĩ wõ a u y'erĩ a ala ı a nure ma be be hiere wa?

¹⁵Ĩ mune ba na ı ĩ hier a u y'erĩ a ala ı nıbe ma be be na tũ ba wa? A mune a na seb a Naaŋmun Sebe puo: "Nye a mune a bala na hiere a y'er-son wafu na viẽe!"

¹⁶Ĩ-ce aa ı nıbe ba jaa ĩ jo a Naaŋmun y'er-son wa. A mune a Ejayi na mı dãa yel: "Nı-kpẽe, ala ĩ sow de a sı y'erĩ?"

¹⁷A le, a Naaŋmun y'erĩ sow-defu yi na a celfu jie, ĩ a ala sı na cele ı na a Kirisi y'erĩ.

¹⁸Ĩ-ce ĩ sooro na: Baa wõ a una y'erĩ wa mu? Jo, ba wõ u na, a mune a Naaŋmun Sebe na yel: "A y'er-hierbe koker yi na pow a jiir a jaa, ĩ a ba y'erĩsı cen na ta a tẽw bewfu jie."

¹⁹Ĩ le sooro na go: A Israyel nibe kō dāa bōw a par wa? ĩ na tuɔ na de nīe miil nyi a mune a Naanmun na yel a Mowisi. U yel'ā: “Ĩ na yōw nyi na a nyi tere a nyuur a ni-bulsi jie, ĩ mi tere a suur a una tēw naa nibe na ma tere yē wa une.”

²⁰A Ejayi mi 'la na y'er a y'er-bir ulɔ a Naanmun na yel: “A nibe bala na ma dāa buɔɔ ba pɔw ma wa, ba nye ma na. ĩ mi nyur'ā a bala na ma dāa soor ma wa.”

²¹Ĩ a ala ɪ a Israyel nibe u, u yel ba na: “A dō'wulĩ wa ta ni a jaanvɔɔ, ĩ ma tur'ā a nur buɔɔ ni a nibe bala na ɪ a to-woonbo ni a cicurbe.”

Orom 11

¹Ala-ĩ-sɔ, ĩ sooro na: a Naanmun jaar'ā a u nibe bar mu? Aa tuɔɔ ure a le wa. A maa mīe, Israyel nure ĩ ɪ. A ĩ sãa-kumɔ ni a Aburaham; ĩ ɪ na a Bējame bal nure.

²A Naanmun ma jaar a u nibe bar wa. U bōw ba na korĩ-ce jaa a ba ɪ a u ben. Má nyi bōw na a ala a Naanmun Sebe na yel a Eli y'erĩ puɔ, a mune u na dāa waala a ala a Israyel nibe na maal a Naanmun nii-sɔw.

³U yel'ā: “Ni-kpēε, ba kú na a fu y'er-hierbe, wel'ĩ a fu baar lofu jiir bar. Maa ĩ yē tew ĩ ce, a ba mi buɔɔ ba kú ma.”

⁴Ĩ mune a Naanmun dāa ku a Eli a sɔwfu? U yel u na: “Ĩ cāa na tere nibe ture anuu-n'ayi na ma gburĩ a dume puor a ba naanmun na di a Baal wa.”

⁵A le a mi be a yēy'erĩ. Nibe fũ cāa na be be a Naanmun na vel ir a u su-pɪlaa une.

⁶U vel ba na ir a yi a u su-pɪlaa jie, ĩ aa yi a ba tumɔ une wa. A ala ma ɪ le u wa, a u su-pɪlaa ma tuɔɔ ure su-pɪlaa wa.

⁷Ĩ mune mɔɔ? A Israyel nibe faa na a ala ba na buɔɔ, ĩ-ce a bala tew a Naanmun na vel ir ĩ pɔw. ĩ a bala na ce, a ba sube kpeme na.

⁸A mune a na seb a Naanmun Sebe puɔ: “A Naanmun maal ba na a ba faa a yē, tere a mimie ĩ ma nyere wa, ĩ mi tere a tobo ĩ ma mi wono wa, wa ta ni a dūnaa.”

⁹Ĩ a Daviti mi yel'ā a u sebe puɔ: “Wō taa ni a ba fetisi a lieb ɪ cakpo mu beraa, nyɔɔɔ ba a ba lo pɔw a kpāafu.

¹⁰Wō taa ni a ba mimie a mi le jōw a baa tuɔɔ nyere wa. Wō taa ni ba mi tuoro a toe a daar a jaa kō pɔw piɛnfu wa.”

¹¹Ĩ le soor'ā go: a Jufisi na ŋme a gber lo, daadaa ba faa lo mu? Aa tuɔɔ ure a le wa. ĩ-ce a ba biɛfu ĩ saa a faafu ta a ni-bulsi jie a mune a Jufisi na tere ni ba a nyuur.

¹²A ala ɪ a Jufisi biɛfu ĩ saa a nibe ba jaa pɔw a na-yele, ĩ a ba wurfu une a na-yele mi ta a ni-bulsi, mune a na pāa wō a ledaar ba na liebe ba jaa pɔwɔ a faafu!

¹³A yēy'erĩ na, a nyumi ni-bulsi ĩ burɔ ni. A mune a Naanmun na yōw ma ĩ ɪ a ni-tunaa a ni-bulsi jie, ĩ cule na a una tun naa puɔ,

¹⁴ĩ mi maala a bom jaa le buɔɔ ni a nyuur a nyɔw a ĩ nibe, ĩ na tuɔ faa a nyɛmεε.

15 A ala ɪ a lsɪraɪɛl nɪbɛ lɔb-barfɔ maal'ã a tɛw nɪbɛ nɪ a Naanɲmun a ba baalɪ taa, bõ na ta a lɛdaar a Naanɲmun na lɔɔ diere ba? A na ɪ na a bala na kpi kũu-pɔɔ-irfũ!

16 A ala ɪ ba de na nĩe ɲmaa a bur-bir ɲmãa ku a Naanɲmun, a buru v jaa ɪ na a v ben. A ala ɪ a tɛ kãw nyɪbɛ ɪ na a Naanɲmun ben, a v wulbie mɪ ɪ na a v ben.

17 A lsɪraɪɛl nɪbɛ wõ na taa nɪ a olivi tɛ ba na sɛl, ɪ cɛ a v wulbie ɲmɛɛr ɲma bar. ɪ a fũv na ma ɪ a Jufi nɪrɛ wa, fu wõ na taa nɪ a mɔɔpɔɔ olivi tɛ wulbir ba na ɲmaa wa nɪ cow a wulbie ala na cɛ sõw, a fu na mɪ tɔɔ pɔw a sumɔ ala na yi a nyɪbɛ pɔɔ ɪ duoro guolo a tɛ.

18 Ala-ɪ-sɔ taa tɛr beeka fũ sa na a wulbie ala ba na ɲma bar wa. A ala ɪ fu buɔɔ na fu vũ a fu mĩɛ, a sɛw na fu bõw ka aa ɪ fũv guolo a nyɪbɛ wa, ɪ-cɛ bala ɪ guolo fu.

19 Fu na tɔɔ na yɛl: “Má a ɪ cowfu ɪnɛ ba ɲma a ana wulbie bar!”

20 ɔɔ, a lɛ v. A mɪnɛ ba na ma tɛrɛ a yõw-nyãa wa, a ala ɪnɛ ba ɲma ba bar, ɪ-cɛ a-na-ɪ a fũv, fu tɛrɛ na a yõw-nyãa, a ala ɪnɛ fu de a ba jie. Ala-ɪ-sɔ taa wa buɔɔ a yuor wa, ɪ-cɛ bõw juɔɔ.

21 A-na-ɪ a ala ɪ a Naanɲmun ma dãa sɔw bar a Jufisɪ na ɪ a tɛ mĩɛ wulbie wa, v kõ wa mɪ bar fu wa.

22 Nyɛ a mɪnɛ a Naanɲmun na tɛrɛ a yẽ-bõwfu nɪ a bierfu. U bier'ã a bala na lo jie, ɪ bõw a yẽ a fu jie, a ala ɪ fu cãa na cere a mɪnɛ a v yẽ-bõwfu na buɔɔ. A ala ma ɪ lɛ v wa ba na mɪ ɲmaa fu na bar,

23 ɪ a ala ɪ a Jufisɪ lɛb'ã ɪ bar a ba su-kpɛn tɛrɛfu, a Naanɲmun na lɛ cow ba na yõw a tɛ ulɔ pɔɔ ba na dãa be. A-na-ɪ a Naanɲmun na tɔɔ na lɛ maal a lɛ.

24 A fũv na ma ɪ a Jufi nɪrɛ wa, fu ɪ na a mɔɔpɔɔ olivi tɛ wulbir, a ba ɲmaa wa nɪ cow yõw a olivi tɪ-sɛlaa pɔɔ fu na ma dãa bõw wa. ɪ-cɛ a Jufisɪ bala, ba ɪ na a tɪ-sɛlaa ulɔ mĩɛ wulbie. Ala-ɪ-sɔ a na nyurɪ na yɔw a ba na lɛ lɛb cow ba yõw a ba mĩɛ tɛ pɔɔ ba na dãa be.

25 Yɛɛr, maa buɔɔ nyɪ baala a yɛr-sɔɔlaa na ɪ na mana nyɪ ɪnɛ wa, a mɪnɛ a nyɪ kõɔ de a nyɪ mĩɛ tɛr beeka nɪ-kpaarsɪ nyɪ ɪ wa. A ɪ na a mɪnɛ a lsɪraɪɛl nɪbɛ ɲmɛɛ na lɛb kpɛmɛ a subɛ, ɪ-cɛ a ala na cɛn'ã, wa ta nɪ a lɛdaar a nɪ-burɔ burɔ ba jaa nɔɔ wa kpɛɛrɛ pɔwrɔ a faafu.

26 ɪ a nɔhõ a lsɪraɪɛl nɪbɛ ba jaa na pãa pɔw a faafu, a mɪnɛ a na sɛb a Naanɲmun Sɛbɛ pɔɔ: “A Fafaara nɔɔ yi na a Sɪɔ-tɛw wa, na v ir a bier maalfu a Jakɔb bal nɪbɛ sõw bar.

27 Nyɛ a pulɪ-taa yɛrɪ ɪ nɔɔ cɔɔrɪ nɪ ba, a lɛ ɪ nɔɔ ire a ba maal-faar bara.”

28 A sumɪ 'wuor a mɪnɛ a Jufisɪ na jaar a Naanɲmun yɛr-son bar, ba lɛb'ã ɪ a Naanɲmun sama-dɛmɛ a mɪnɛ a nyɪ na pɔw a son. ɪ a sumɪ lɛ 'wuor a mɪnɛ a Naanɲmun na vɛl ba ir, ba ɪ na a nɪ-nunɪsɪ a ba sãa-kunbɔ ɪnɛ.

²⁹A-na-ı a Naaɲmun maa ku nɛ bom ɪ lɛ fáa wa. U maa mı lɛ buɔl nɛ ɪ lɛ bar u wa.

³⁰A korĩ-cɛ, nyi dāa na wōw a toor a Naaɲmun jie, ɪ-cɛ a yēyēɪ a Naaɲmun nā-bōwfu ta nyi na a Jufisi to-wōwfu ɪɛ.

³¹A lɛ u mı a Jufisi bala, ba wōw na a toor a Naaɲmun jie a yēyēɪ a mɛ a nyimi na tuɔ pɔw a Naaɲmun nā-bōwfu, ɪ-cɛ a na ı a mɛ a bala mīɛ na mı tuɔ pāa pɔw a una nā-bōwfu naa a yēyēɪ na.

³²A-na-ı a Naaɲmun pɔw na a nɪɛ ba jaa a to-wōwfu kasu puɔ a mɛ u na tuɔ miil ba ba jaa a u nā-bōwfu.

³³Nyí nyɛ a mɛ a Naaɲmun lefu na bɛɛ! A u kpaarfı nı a u bōwfu ma tɛɛ tɛwfu wa. Ala na tuɔ bōw a u yēɪ guorfı par? Ala na tuɔ nyɛ a sɔr u na ma de cen?

³⁴A mɛ a Naaɲmun Seɛ na yel: “Ala ɪ dāa bōw a Nı-kpēɛ tɛɪũ? Ala mı dāa ı a u yē-mana?

³⁵Ala ɪ dāa de nīɛ ku a Naaɲmun bom u na mı lɛɛb ya u?”

³⁶A-na-ı a u jie a yele a jaa yi, ulɔ maal ba jaa, ɪ a ulɔ mı sɔ ba. Ulɔ sɔ a yo-yifu a daar a jaa. Amen.

Orom 12

¹Ala-ı-sɔ yɛɛ, a mɛ a Naaɲmun na bōw sı a nāw, ɪ kpākpana nyi na a nyi de a nyi mīɛ ku a Naaɲmun, a nyi ı a baar-lo-bō-mimir na ı a cɛɛ kpe a Naaɲmun nyāa; a-na-ı lɛ ɪ ı a puor-son nyi na sɛw nyi puoro u.

²Nyi taa ı a nyi maalfu a wɔ a tɛw na nɪɛ maalfu kaarĩ wa, ɪ-cɛ nyí bar a Naaɲmun u lɛɛb a nyi mīɛ tɔr jaa, tu nı a mɛ a nyi yē na lɛɛb. A nɔhɔ nyi na tuɔ na bōw a ala na ı a Naaɲmun pu-tɛɪũ, a ala na ı a son, a ala na numɔ, nı a ala na ı a cɛɛ.

³A mɛ a Naaɲmun na sũo nı ma a u tuɔfu, ɪ yele nyi na nyi jaa fɛw, a nyi taa tɛɛ beeka nyi ı na nɛ gāw a mɛ a na sɛw wa, ɪ-cɛ nyí ɛɛ tɛɛ tɛɪɪ-vɛɛ, tu nı a mɛ a Naaɲmun na ku nyi a yōw-nyāa bō-yɛne-yɛne.

⁴A nı-bō-yɛn ɪgan tɛɛ na jiir yayaw na mı tɛɛ a ba tumɔ kpee kpee.

⁵A lɛ u mı, a mɛ sı na saarĩ waa, ɪ ɪgan bō-yɛn sı ı a Kirisi puɔ, a sı jaa bō-yɛne-yɛne mı bā na taa ı a una ɪgan bō-yɛn bābie.

⁶Sı tɛɛ na a Naaɲmun Sɪɛ tumɔ kpee kpee tu nı a u sũofu a sı jie. A ala ı a nɛ tuɔfu ı na u na buuro a Naaɲmun pu-tɛɪũ, ú buuro tuure nı a mɛ a u yōw-nyāa na be.

⁷A ala ı a nɛ ben mı ı na ú tunɔ a tumɔ kuro a nɪɛ, ú tunɔ kuro ba. A ulɔ ben na ı a nɪɛ jaanfu, ú jaana ba.

⁸A ulɔ ben go na ɪ a nuɲmɛɛ kpākpanfu, ú kpākpana ba. A ulɔ ben na ɪ ú sũono a nɪbɛ nɪ a v yele, ú tɛɛ pu-pɪlaa sũono nɪ ba. A nɪrɛ kãw ben wa ɪ ú ɪ a ni-diere, ú bõw cɛɛ tɔ maala. A ulɔ na pɔw a tuɔfu a nãw deme sũofu ɪnɛ, ú sũono ba nɪ nũɔ.

⁹Nyɪ taa ɪ a nyɪ nufu v nyanyaa nɪ a bɛɪfu wa. Nyɪ 'laar a fãa, ɪ mar taa nɪ a son vilaa vilaa.

¹⁰Nyɪ bõw nyɔw taa nɪ a nufu a yɛɛr kaarɪ, mɪ curɔ taa, tɛɛ nɪ a yõwfu a nyɪ sõw.

¹¹Nyɪ taa ɪ tõtɔl deme wa, ɪ nyɪ ɛɛ ɪ tũtunbɔ, tulɔ nɪ a Nɪ-kpɛɛ tumɔ puɔ.

¹²Nyɪ cɛɛ a nyɪ tɛrũ son ɪnɛ, tɛɛ nɪ a su-nyɔwraa a kpɔwfu puɔ, uraa nɪ cɪcɪ a Naanmun suɔrfu puɔ.

¹³Nyɪ sũono a popuorbo bala na be a nãw puɔ, ɪ bõw diere a saanba bala na wɛɛɛ a nyɪ jie.

¹⁴Nyɪ suɔɔ a Naanmun v maal a bala na huɔɔ nyɪ a vilaa. Nyɪ taa sɔɔ ba wa, ɪ nyɪ ɛɛ suɔɔ a Naanmun yɔɔ ba.

¹⁵Nyɪ cɛɛ nɪ a bala na cɛɛ, ɪ pɔw a bala na kono, kono nɪ.

¹⁶Nyɪ pɔwɔ taa, tɛɛ nɪ ɔɔ-bõ-yɛn a nyɪ sõw. Nyɪ taa ɪ yo-buɔrɔ wa, ɪ nyɪ ɛɛ bal a nãw deme jie. Nyɪ taa de a nyɪ mɛɛ a nyɪ ɪ nɪ-kpaarsɪ wa.

¹⁷Nyɪ taa de a fãa lɛb ya a fãa wa. Nyɪ ɪ a nyɪ tumɔ a ɪ tũ-son a nɪbɛ ba jaa nii-sɔw.

¹⁸A ala ɪ a nyɪ jie a yi, nyɪ dɪ tuo ɪ tɛɛ a pɛɛnfu nɪ a nɪbɛ ba jaa.

¹⁹ɪ badɛɛ, nyɪ taa yawra a san nyɪ mɛɛ wa, ɪ-cɛ nyɪ bar ku a Naanmun su-tuo v yaw, a-na-ɪ a sɛb'ã a Naanmun Sɛbɛ puɔ: "A Nɪ-kpɛɛ yel'ã, á ulɔ sɔ a san yawfu, á ulɔ na lɛb ya ba."

²⁰A lɛ sɛb'ã yel go: "A kɔ wa nyɔw a fu san-subɔ, á fú ku v a dɪb v dɪ. A kũɔ-nyuur ɪ nyɔw v mu, á fú ku v a kũɔ v nyu. A fũu maala a lɛ, a vɪ na lɛb'ã dɪrɛ v wõ taa nɪ a vũu-sala fu na woor dɔɔl a v juumɪ a dɪrɛ v."

²¹Taa ɪ a nɪrɛ maal-bier tuɔ fu wa; ɪ a fũu, fú ɛɛ de a fu maal-vilaa tuɔ nɪ a maal-bier.

Orom 13

¹A sɛw na a nɪrɛ lɛ na wur a v mɛɛ a fãgã deme na 'wuoro a tɛw jie, a-na-ɪ fãgã ma be be ɪ ma yi a Naanmun jie wa, ɪ a fãgã deme na be a ka, Naanmun biin ba ba jaa.

²Ala-ɪ-sɔ a ulɔ na jɛbɛ nɪ a fãgã deme, v jɛbɛ nɪ na a fãgã ulɔ a Naanmun na biin, ɪ a ulɔ ɔɔ maala a lɛ na taw na a yel dɔɔl a v juumɪ.

³A bala na maala a vilaa, baa sɛw na jɔɔ a tɛw nɪ-bɛɛ dãbɛ wa. ɪ-cɛ a bala tɛw na maala a fãa ɪ sɛw na jɔɔ ba. Faa buɔɔ fu jɔɔ a fãgã deme dãbɛ wa mu? Maala a vilaa ɪ ba na kpiire fu na.

⁴A-na-ı a Naanmun tumɔ puɔ ba be yɔɔɔ fũ a vula-maalfu puɔ, ı-ce a fũu maala a bier, jɔɔ ba a dābĩe, a-na-ı aa ı pɔɔɔ ba tere a fāgā kpāana nı wa. A Naanmun su-tuo ba miile, waara nı a u kpāafu a ulɔ na maala a bier jie.

⁵Ala-ı-sɔ, a una son a fu na wur a fũ mĩe a ba jie, a kɔ ı a Naanmun suur ıne taw u wa, ı-ce a na mı yi a fũ mĩe bɔwfu jie.

⁶A ala ıne nyı ma yara a lāpo, a-na-ı a fāgā deme bala na cele to a ana tumɔ ı na a tūtunbɔ a Naanmun na biin.

⁷Nyı ya a nure le a bom le nyı na tere u. A lāpo u mu, nyı ya u; a sebe kāw libie u mu, nyı ya u. Nyı jɔɔ a ulɔ na sew nı a jɔfu, ı yɔɔɔ a ulɔ na sew nı a yɔwfu.

⁸Nyı taa tere nure san ı a ala ma ı a nufu nyı na nuno taa a nyı sɔw wa, a-na-ı a ulɔ na nuno a u to deme, u maal'ā a y'er-kpen a jaa baar.

⁹A-na-ı a y'er-kpen ala yel'ā: "Taa wa gana nı pɔw kpee mu a dab-kpee wa, taa wa kúɔ nure wa, taa wa jure wa, taa 'wuoro nure bom a 'wuor-fāa wa". ı-ce a y'er-kpen ala a jaa, nı a ala na ce, tiw na a y'er-kpēw bō-y'en puɔ na yel: "Nuno a fu to subɔ a fu mĩe kaarĩ."

¹⁰A fũu na nuno a fu to subɔ, faa le tuɔɔ maala u a fāa wa. Ala-ı-sɔ, a ulɔ na tere a nufu a le maal'ā a y'er-kpen a jaa baar.

¹¹Nyı bɔw maala a le, a-na-ı nyı bɔw na a daar ulɔ puɔ sı na be. A gũɔ puɔ irfu daar ta na. A faafu pıel sı na a y'ey'erĩ na, gāw a sı yɔw-nyāa nyɔwfu daar.

¹²A tısɔw tɔɔ na, a wıer kpaar'ā. Ala-ı-sɔ, sı bar a tumɔ ala na ma maala a tısɔw, ı lieb de a jeb-yele ala sı na jebe nı a cāa puɔ.

¹³Sı ı a sı maalfu u vıele a mune a na sew a cāa puɔ. Sı bɔw tere a sı mĩe a kpokpo dib difu, a dāa kufu, a gā-ta-burbur, a pebfu, a gɔm-bɔfu nı a nyuur terefu ıne.

¹⁴Nyı bar a Nı-kpēe Jeeju-Kirisi baa-paalaa u pɔw nyı. Nyı taa bar a nyı mĩe u tere a ıgan buur tierũ, maala nı a ala u na buɔɔ wa.

Orom 14

¹Nyı sɔw de a ulɔ na bal a yɔw-nyāa puɔ, kɔ cure a u tierĩsı wa.

²Nure y'en subɔ na tuɔ na tere a yɔw-nyāa dure nı a yeke a jaa, ı-ce a kāw na bal a yɔw-nyāa puɔ dure na a je-vee taw.

³A ulɔ na dure a yeke a jaa ma sew na kpere a ulɔ na ma dure a jaa wa. ı-ce a ulɔ na ma dure a yeke a jaa wa, ma mı sew u yɔw a ulɔ na dure a jaa a y'erĩ wa, a-na-ı a Naanmun sɔw na de u.

⁴Bō fu ı ı yɔɔɔ a nure kāw tūtunɔ a y'erĩ? A ulɔ uraa a cĩcĩ mu u faa na lo, a u nı-kpēe a ba. ı u na ura na cĩcĩ, a-na-ı a Nı-kpēe tere na kpēw na nyɔw u u uraa.

- ⁵Yen subɔ na tɛr'ã a bibir kãw sa na a bibie ŋmɛɛ, ã a kãw tɛr áa bibie a jaa ma sa taa wa. A sew na a ba jaa na surĩ bõw ka a ba tɛrĩsɩ vɛlɛ na.
- ⁶A ulɔ na de a bibir bõ-y'en u be kpee, a Nɩ-kpɛɛ u de y'ɔɔɔ nɩ. Ì a ulɔ na dɛɛ a jaa, a Nɩ-kpɛɛ u dɛɛ y'ɔɔɔ nɩ, a-na-ɩ u puor'ã a Naaŋmun y'ɔw a ala puɔ. Ì a ulɔ na jaara a ala, a Nɩ-kpɛɛ u mɩ maala y'ɔɔɔ nɩ, a-na-ɩ a ulɔ mɩ, mɩ puor'ã a Naaŋmun y'ɔw a ala puɔ.
- ⁷Nɛɛ kãw ma be ka a sɩ sɔw a tɛw puɔ a u mĩɛ unɛ wa, ã nɛɛ kãw ma mɩ be a sɩ sɔw ã kpi a u mĩɛ unɛ wa.
- ⁸A sumɩ na be ka a tɛw puɔ, a Nɩ-kpɛɛ unɛ sɩ be ka. A sumɩ mɩ kpi, a Nɩ-kpɛɛ unɛ sɩ mɩ kpi. Ala-ĩ-sɔ a sumɩ be ka a tɛw puɔ mu sɩ kpi na, a Nɩ-kpɛɛ ã sɔ sɩ.
- ⁹A Kirisĩ kpi na ã ir a kũu puɔ na tuɔ ɩ a nɩ-mimie nɩ a kũusɩ Nɩ-kpɛɛ.
- ¹⁰Ì-cɛ a fũu, bõ unɛ fu y'ɔɔɔ a fu yebe a y'ɛrĩ? Mu bõ unɛ fu mɩ kpɛɛ u? A-na-ɩ a sɩ jaa nɔɔ uraa na a Naaŋmun nii-sɔw a y'ɛrĩ guorfu unɛ.
- ¹¹A-na-ɩ a seb'ã a Naaŋmun Sebe puɔ: “A maa na ɩ a Nɩ-kpɛ-mimir ã yel, a nɩbe ba jaa nɔɔ gburĩ na a dume a ã nii-sɔw, ã a ba jaa nɔɔ haa na pew a Naaŋmun.”
- ¹²A le u, a sɩ jaa few bõ-y'ene-y'ene na man'ã a sɩ mĩɛ baafu y'ɛrĩ ku a Naaŋmun.
- ¹³Nyí ɩ a y'ɛr-y'ɔw-taa a na baar a sɩ sɔw, ã a nyɩ ɛɛ de a maal-bie asume: a nyɩ taa wa maal bom kãw na ciɛɛ a nyɩ yebe, mu na wa maala u u loro a fãa puɔ wa.
- ¹⁴A mɩnɛ ã na be a sɩ Nɩ-kpɛɛ Jeeju puɔ, ã bõw na bõw ka bõ-duraa kãw ma be be na ɩ bõ-saanaa wa. l-cɛ a ala ɩ nɛɛ wa de na a bom u ɩa bõ-saanaa, a u jie u ɩ a saanaa.
- ¹⁵A fũu maal a cɛ a fu yebe a bõ-duraa kãw unɛ fu na dɛɛ, nufu ma le be a fu maalfu puɔ wa. Taa ɩ a fu bom dɩfu u maal a nɛɛ ulɔ unɛ a Kirisĩ na kpi, u wa bɔr wa.
- ¹⁶Nyí tɛɛ nyɩ mĩɛ a ala nyɩ na nyɛ a ɩ a bõ-son, a kɔ ɩ bõ-hũhunaa a nɩbe jie wa.
- ¹⁷A-na-ɩ a Naaŋmun fãw puɔ y'ɛrĩ ma ɩ a bõ-duraa nɩ a bõ-nyuuraa y'ɛrĩ wa, ã-cɛ u ɩ na a torfu, a piɛnfu nɩ a nũɔ ulɔ na yi a Naaŋmun Sɛɛ jie y'ɛrĩ.
- ¹⁸A ulɔ na tunɔ a Kirisĩ tumɔ a nɔhɔ, u maalfu kpɛ na a Naaŋmun a nyãa ã mɩ vɛlɛ a nɩbe jie.
- ¹⁹Ala-ĩ-sɔ, sí tuure a tumɔ ala na tɛɛ a piɛnfu, nɩ a ala na maala sɩ a sɩ karɛɛ a Naaŋmun sɔr puɔ.
- ²⁰Taa sãw a Naaŋmun tumɔ bar a bõ-duraa y'ɛrĩ unɛ tew wa. Yel-mĩɛ u, a yebe a jaa sew na a dɩfu, ã-cɛ a ala ɩ a nɛɛ bom dɩfu maal'ã a u yebe u lo a fãa puɔ, bier u maal.
- ²¹A sa na a fu na jaara a nun 'wɔɔbfu, mu a dãa nyufu, mu a bõ-le dɩfu na wa maala a fu yebe u loro.
- ²²Nũɔ ma be na a nɛɛ ulɔ jie a u tɛrĩsɩ na ma y'ɔɔɔ u a y'ɛrĩ wa a le u na maal a bom ulɔ u na vɛl ir.

²³Ĩ-ɕe a ulɔ na baala a dɪb unɛ, ĩ wa dɪ, na pɔw na a yɛrĩ a Naaŋmun jie, a-na-ɪ 'waa dɪ nɪ yɔ̃w-nyāa wa. ĩ a ala a jaa na ma yi a yɔ̃w-nyāa puɔ wa ɪ na a maal-fāa.

Orom 15

¹A sumɪ na tɛrɛ a kpɛw, a sew na a sɪ na sũono a bala na ma kpɛmɛ a yɔ̃w-nyāa puɔ wa, ĩ saa sew na maala a ala tɛw na numɔ sɪ wa.

²A sɪ jaa fɛw bõ-yɛne-yɛne sew na sɪ maala a ala na numɔ a sɪ tɔ subɔ, a na tuo sũo u u karɛɛ a Naaŋmun sɔr puɔ.

³A-na-ɪ a Kirisi mĩɛ ma dāa tɛrɛ a ala na numɔ u tɛw wa. ĩ-ɕe a mɪnɛ a na sɛb a Naaŋmun Sɛbɛ puɔ: “A tu-bie ala na yi a bala na turɔ fu jie lɛb’ã lo a ĩ juumɪ.”

⁴A ala a jaa ba na dāa sɛb a Naaŋmun Sɛbɛ puɔ a korĩ-ɕe, a sɛb’ã a sɪ jaanfu unɛ, a mɪnɛ a sɪ na tuo tɛrɛ a gufu tɛrũ son a yi a sɪ su-nyɔwraa nɪ a sɪ baalĩfu ala jie sɪ na pɔw a Naaŋmun Sɛbɛ puɔ.

⁵A Naaŋmun ulɔ na ɪ a su-nyɔwraa subɔ nɪ a baalĩfu subɔ, ú maal nyɪ a nyɪ tɛrɛ tɛrũ bõ-yɛn a nyɪ sɔw, tuure nɪ a Jeeju-Kirisi pu-tɛrũ,

⁶a mɪnɛ a nyɪ na lāa tɛrɛ nɔ-bõ-yɛn pɛwɛ nɪ a Naaŋmun ulɔ na ɪ a sɪ Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi Sāa.

⁷Nyɪ bɔw pɔwrɔ taa a nyɪ sɔw wɔ taa nɪ a mɪnɛ a Kirisi na sɔw de nyɪ, a na maal a Naaŋmun yuor u yire.

⁸A-na-ɪ ĩ yele nyɪ na, a Kirisi lɛb’ã ɪ a Jufisi tũtunɔ a Naaŋmun yel-mĩɛ miilfu unɛ, a mɪnɛ u na maal a pulĩfu ala baar a Naaŋmun na dāa pulɪ nɪ a ba sāa-kunbɔ.

⁹Ĩ u mɪ wa na a nɪ-bulsɪ na tuo pɛwɛ a Naaŋmun a u nã-bɔwfu unɛ, a mɪnɛ a na sɛb a Naaŋmun Sɛbɛ puɔ: “Ala-ĩ-sɔ ĩ na pɛwɛ fu na a nɪ-bulsɪ sɔw, ĩ mɪ ɕiɛɛ a yele pɛwɛ nɪ a fu yuor.”

¹⁰A lɛ yel’ã go: “Nɪ-bulsɪ, nyɪ ɕɪɛ nɪ a bala na ɪ a Naaŋmun deme.”

¹¹Ĩ lɛ yel: “A nyumɪ nɪ-bulsɪ, nyɪ pɛwɛ a Nɪ-kpɛɛ nyɪ jaa. Áa nɪbɛ ba jaa, ba pɛwɛ u.”

¹²A Ejayi mɪ yel’ã a u sɛbɛ puɔ: “A Jesɪ bal nɪrɛ nɔɔ wa na wa ir de a nɪ-bulsɪ ten, ĩ a ba jaa nɔɔ tɛrɛ nɪ u na a tɛrũ son.”

¹³A Naaŋmun ulɔ na ɪ a tɛrũ son subɔ, ú sew a nyɪ subɛ nɪ a nũɔ nɪ a pɪɛnfu a nyɪ yɔ̃w-nyāa unɛ. A Naaŋmun Sɪɛ fāw ú mɪ maal nyɪ á nyɪ tɛrɛ a tɛrũ son a y’ala a nyɪ jie.

¹⁴Ĩ yɛer, maa mĩɛ bɔw na bɔw ka nyɪ surĩ na ɪ a nɪ-sono tɛrɛ a bɔwfu a jaa, na mɪ tuo ku taa a yɛ a nyɪ sɔw.

¹⁵Ĩ-ɕe ĩ cāa na sɛb nyɪ a sɛbɛ, yel nyɪ a yele ŋmɛɛ cāa puɔ a na tuo jaw nyɪ a yele ala unɛ. A-na-ɪ a Naaŋmun wɪɛfu be na a ĩ jie,

¹⁶a mune u na yɔw ma i a Jeeju-Kirisi tɔtɔnɔ a ni-bulsi jie. A Naaɲmun tɔ-cɛɛ i tɔnɔ hiere ni a u yɛr-son, a mune i na tɔɔ diere a ni-bulsi kurɔ a Naaɲmun a baar-lo-bom kaarɪ na kpe u a nyɔa, a u Sie na mi ow kpee, a ba i a u ben.

¹⁷Ala-i-sɔ, a mune i na be a Jeeju-Kirisi puɔ, i bar'ã tierũ a i tumɔ i na tɔnɔ kurɔ a Naaɲmun.

¹⁸A ala i i na sɔw na yɛr bom kãw, a na i na a ala tew a Kirisi na maal a i une, i na wa ni a ni-bulsi a ba na wono a Naaɲmun a toor a i yɛrɪsi ni a ala i na maal une,

¹⁹a fãgã ulɔ i na maal'i nɔ-kofu tumɔ miil'i ba a Naaɲmun kpɛw, ni a Naaɲmun Sie fãgã ba na mi nye. A nɔhɔ i man'ã a Kirisi yɛr-son u jaa a jiir a jaa, wa nyɔw ni a Jerujalem wa ta ni a lluri wier.

²⁰A-na-i i tierũ dãa na i, i man a yɛr-son a jiir ala tew ba na ma dãa wɔ a Kirisi yuor ser wa, a mune i kɔ wa me i yir dɔɔl nure dacin kparaa juu wa.

²¹I-cɛ, i maal'ã a mune a Naaɲmun Sebe na yel: "A bala ba na ma dãa hier a u yɛrɪ ku wa nɔɔ nye u na, i a bala na ma dãa wɔ a u yɛrɪ wa nɔɔ wonaa na."

²²A tumɔ ala i dãa var ma a sɔr gbɛɛ yayaw a nyi jie wifu,

²³i-cɛ a yɛyɛrɪ na, i baar'ã a i tumɔ a be a ana wɛɛ naa. I a mune a yɔ-yaw puɔ i na dãa buɔɔ i wi nye nyi,

²⁴a yɛyɛrɪ na, a maa wa cere a Esipan-tɛw i buɔɔ na i 'law 'wuor nyi je kãa. A na numɔ ma na a mune si na nyere taa mi beree taa a bibie ala puɔ, i a ala baar i na mi pɔw a sũofu a nyi jie a una tɛw naa cenfu une.

²⁵I-cɛ a yɛyɛrɪ. Jerujalem i cere a Naaɲmun popuorbo tumɔ une na be a be.

²⁶A-na-i a duo-puorbo bala na be a Masɛɔn ni a Akayi ten guor'ã taa a libie ciɛfu a Naaɲmun bibiir bala na i a nãw deme a Jerujalem une.

²⁷A bala mɛ i guor taa ba yɛ a ala maalfu, i-cɛ a dãa na surɪ sew a ba na maal a lɛ. A-na-i a ala i a Jerujalem popuorbo i na a ba po a Naaɲmun Sie yele ni a ni-bulsi, a ni-bulsi mi sew na na mi po a ba iɣan buur yele a mi sũo a Jerujalem popuorbo.

²⁸A maa wa maal a una tun naa baar, na i i de a libie ala ba na ciɛr a jaa tur ku a Jerujalem deme, i na 'law na nye nyi, i pãa cere a Esipan-tɛw.

²⁹I, i bɔw ka a lɛ i nɔɔ wierɛ a be a nyi jie, i na tere na a Kirisi sũofu na y'ala, wi ni.

³⁰Yɛɛr, nyi nye a ala i na suɔɔ ni nyi a si Ni-kpɛɛ Jeeju-Kirisi yuor, ni a Naaɲmun Sie nufu une. Nyi pɔw ma a i jeb puɔ, suɔɔ ni a Naaɲmun y'ɔnɔ ma,

³¹a mune i na cɛ a Naaɲmun to-woonbo jie na be a Jude wier puɔ, i a popuorbo na mi sɔw de ma vilaa a libie ala i na cere ni.

³²A nɔhɔ, a Naaɲmun wa sɔw, i na ta na a be a nyi jie ni nũɔ, mi pɔw ni a piɛnfu a nyi sɔw.

³³A Naan̄mun na ɪ a pɪɛnfu subɔ, ú be nɪ nyɪ nyɪ jaa. Ámɛn.

Orom 16

¹Í suɔr nyɪ na a sɪ yɛ-pɔw Febe unɛ, a ulɔ na tunɔ a Naan̄mun tun a Sākire-tēw duo-puorbo sɔw,

²a nyɪ na bɔw de ɔ a Nɪ-kpɛɛ yuor puɔ, a mɪnɛ a na sɛw na maala a popuorbo sɔw, ɪ mɪ sũo ɔ a bom jaa le puɔ ɔ na buɔɔɔ. A ulɔ m̄ɛ mɪ d̄aa na sũo nɪ-yaw, nɪ a ɪ tɔr jaa.

³Nyí puor a Pɪrɪsɪl nɪ a Akɪlasɪ ku ma. Ba ɪ na a ɪ l̄aa-tunbɔ a Jeeju-Kirisi tumɔ puɔ,

⁴ɪ mɪ d̄aa sɔw a kũu a ɪ baafu unɛ. Aa ɪ maa tɛw ɪ bɔw wa, ɪ-cɛ a nɪ-bulsɪ duo-puorbo ba jaa mɪ bɔw na.

⁵Nyí puor a duo-puorbo bala na ma duoro taa a be a ba yir puɔ. Nyí mɪ puor a ɪ baraa ɛpɛnɛtɪ, na ɪ a Kirisi popuor-d̄ad̄aw a Aɟɪ-wɪɛr.

⁶Nyí le puor a Maaru na nyurɪ tũ a tumɔ ku nyɪ.

⁷Nyí puor a Ádɪrɛnɪkɪ nɪ a Junyasɪ na ɪ a ɪ bal nɪbɛ na d̄aa l̄aa be nɪ ma a kasu puɔ ɪ a ba yuor na yi a nɪ-tunɪsɪ puɔ. Ba de ma na n̄ɛ puoro a Kirisi.

⁸Nyí mɪ puor a Ápulate na ɪ a ɪ baraa a Nɪ-kpɛɛ puɔ.

⁹Nyí le puor a Urb̄ɛ na ɪ a sɪ l̄aa-tunɔ a Kirisi tumɔ puɔ, nɪ a ɪ baraa Sɪtakɪ.

¹⁰Nyí puor a Apele ba na 'wuor nyɛ ɔ surɪ uraa a Kirisi sɔr puɔ. Nyí mɪ puor a Aritobul yir deme,

¹¹nɪ a ɛrɔdiyɔ na mɪ ɪ a ɪ bal nɪrɛ, ɪ mɪ le puor a Narsɪsɪ yir deme na l̄ɛb ɪ a popuorbo.

¹²Nyí mɪ le puor a Tɪrɪfɛn nɪ a Tɪrɪfɔsɪ, na ɪ a pɔɔbɔ bala na tunɔ a Nɪ-kpɛɛ tumɔ, ɪ mɪ puor a ɪ yɛ-pɔw nunaa Pɛrsɪdɪ na tũ a tun yaw ku ɔ.

¹³Nyí puor a Urufusi na tulɔ a Nɪ-kpɛɛ unɛ, nɪ a ɔ m̄a na mɪ d̄aa be a ɪ m̄a kaarɪ.

¹⁴Nyí mɪ puor a Asɛkɪrɪ, nɪ a Filegɔ, a ɛmɛsɪ, a Paturoba, a ɛmasɪ nɪ a yɛɛr bala ba na be nɪ taa.

¹⁵Nyí mɪ le puor a Filologi, nɪ a Juli, a Nere, nɪ a ɔ yɛ-pɔw Olɛpa, l̄aa nɪ a Naan̄mun-puorbo bala na be nɪ ba.

¹⁶Nyí puoro taa woro nɪ taa nɪ a Nɪ-kpɛɛ yuor. A Kirisi popuorbo ji-gbulɪsɪ ba jaa puor nyɪ na.

¹⁷Yɛɛr, ɪ kp̄akpana nyɪ na a nyɪ na bɔw piire a bala na ma ŋmara a nɪbɛ a kpee kpee, mu maala ba a ba loro a f̄aa puɔ, cure nɪ a jaanfu ulɔ nyɪ na d̄aa pɔw. Nyí taw a nyɪ m̄ɛ yi nɪ a ba jie,

¹⁸a-na-ı a bana nı-burɔ par ma tunɔ a sɪ Nı-kpɛɛ Kirisi tumɔ wa, ɪ-cɛ a ba mɛ ɪgan buur yeke ba buɔɔ. A ba ʔer-vele nı a ba nɔ-kãa ʔerɪsɪ ba ma de belɪ nı a nı-baara tierɪsɪ.

¹⁹A nyɪ toor wɔfu ta na a jiir a jaa, ala-ɪ-sɔ ɪ cɛ na a nyɪ maalfu unɛ. ɪ-cɛ ɪ buɔɔ na nyɪ ı nı-kpaarsɪ maala nı a vlɔa, ɪ ı cɛcɛ, sɔmɔ nı a bier.

²⁰ɪ ka nı fɪ puɔ, a Naaɲmun ulɔ na ı a pɛnfu subɔ na ɲmɛ na a Satã a nyɪ gbɛɛ puɔ. A sũofu na yi a sɪ Nı-kpɛɛ Jeeju sɛ ú be a nyɪ jie!

²¹A Timote na ı aɪ lãa-tunɔ, nı a Lusiisi, a Jasɔ nı a Sosipateɛr na ı a ɪ bal nɛɛ puor nyɪ na.

²²A maa Tertiw mɛ na sɛb a sɛbɛ na, puor nyɪ na a Nı-kpɛɛ puɔ.

²³A Gayisi na ı a ɪ yir daba, lãa nı a popuorbo bala ba jaa na kpaara a be, puor nyɪ na. A Erasɪtɪ na ı a tɛw libi-gure, nı a ɪ yeɛ Kartu mɪ puor nyɪ na.

[²⁴A sũofu na yi a sɪ Nı-kpɛɛ Jeeju-Kirisi sɛ ú be a nyɪ jie nyɪ jaa! Amen.]

²⁵Naaɲmun sɔ pɛwfu, a ulɔ na tuɔɔ maala nyɪ a nyɪ na uraa cɪcɪ, tu nı a ɪ ʔer-son na ı a Jeeju-Kirisi ʔerɪ ɪ na hierɛ. A ʔerɪ ulɔ dãa na sɔɔlɪ a sɪ jie a korɪ-cɛ-cɛ jaa,

²⁶ɪ-cɛ a ʔɛʔerɪ na, v nyur'ã cãa puɔ a Naaɲmun ʔer-hierbe sɛbsɪ puur, a mɛ a ten burɔ burɔ nɛɛ ba jaa na tuɔ wɔ a una ʔerɪ, ɪ sɔw de v, wono nı v a toor, tu nı a Naaɲmun ulɔ na ma be a kũu jie wa pu-tierũ.

²⁷A Naaɲmun ulɔ tɛw na ı a kpaarfɪ subɔ yuor v yire a daar a jaa a Jeeju-Klrisi unɛ! Amen.

1 Kɔrɛpti

1 Kɔrɛpti 1

- ¹A maa Pol nɪ a sɪ yɛbɛ Sɔsɪtɛn ɪ lãa turɛ a sɛbɛ na. A Naanɲmɪn vɛl ma na ir, ɪ buɔl ma ɪ a Jeeju-Kirisi nɪ-tunaa.
- ²Sɪ turɛ na a sɛbɛ na kuro a nyumɪ Naanɲmɪn duo-puorbo na be a Kɔrɛti-tɛw, a nyumɪ a Naanɲmɪn na ow a kpee a Jeeju-Kirisi puɔ a nyɪ ɪ a v nɪbɛ, bã taa nɪ a bala ba jaa na be a jiir a jaa na buɔlɔ a sɪ Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi yuor, na ɪ a ba Nɪ-kpɛɛ nɪ a sɪ ben.
- ³A sũofu nɪ a piɛnfu na yi a sɪ Sãa Naanɲmɪn nɪ a Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi sɛ á be a nyɪ jie.
- ⁴ɪ pɛwɛ na a Naanɲmɪn a daar a jaa a nyɪ unɛ a mɛnɛ v na ku nyɪ a v sũofu a Jeeju-Kirisi puɔ,
- ⁵a-na-ɪ a ulɔ puɔ nyɪ le a yele a jaa unɛ, a yɛrɪsɪ yɛrfu nɪ a bɔwfu puɔ a jaa.
- ⁶A mɛnɛ nyɪ na surɪ nyɔw a Kirisi yel-mɛ yɛrɪ a cɪcɪ uraa nɪ,
- ⁷a Naanɲmɪn sũofu bom kãw ma bɔrɔ nyɪ wa, a nyumɪ na jɛ cɛlɛ a daar ulɔ a sɪ Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi nɔɔ nyɛ.
- ⁸A ulɔ mɛnɛ na tɛrɛ nyɪ na uraa nɪ cɪcɪ wa ta nɪ a baarfɪ daar, a mɛnɛ a sɪ Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi waa dayen, a ba kɔ tuɔ nyɛ cɛfu jie a nyɪ jie wa.
- ⁹A Naanɲmɪn ɪ na dɛdɛ, a ulɔ na buɔl nyɪ a nyɪ lãw taa nɪ a v Bie Jeeju-Kirisi na ɪ a sɪ Nɪ-kpɛɛ.
- ¹⁰Yɛɛr, ɪ svɔr nyɪ na nɪ a sɪ Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi yuor, a nyɪ na mana taa nyɪ jaa. Nyɪ taa ŋmara kpee kpee wa, ɪ-cɛ nyɪ bɔw nyɔw taa tɛrɛ nɪ tɛrɪ-bɔ-yɛn nɪ nɔ-bɔ-yɛn.
- ¹¹A-na-ɪ yɛɛr, a Kilowe yir deme man ma na á faa-taa be na a nyɪ sɔw.
- ¹²A lɛ yel'ã a nyɪ jaa ma yɛrɛ na kpee kpee. A bɔ-yɛn ma yel'ã: "Maa ɪ na a Pol nɛrɛ." A kãw yel, á Apolosi nɛrɛ v ɪ, a kãw go, á Pɪɛr nɛrɛ v ɪ, ɪ a yɛn subɔ ma yel á Kirisi ben v ɪ.
- ¹³Nyɪ tɛr beeka ba dãa na ŋma a Kirisi kpee kpee po mu? A Pol ba dãa kpa a nɪ-ku-daa juu a nyɪ unɛ mu? Mu a Pol yuor ba dãa de mur'ɪ nyɪ a kɔɔ mu?
- ¹⁴ɪ puoro na a Naanɲmɪn a mɛnɛ ɪ na ma dãa mur nɛrɛ kãw a kɔɔ, ɪ-cɛ a ala ma ɪ a Kirisipi nɪ a Gayisi tɛw v wa.
- ¹⁵Ala-ɪ-sɔ, nɛrɛ kãw ma tuɔrɔ yele a ɪ yuor ɪ de mur'ɪ nyɪ a kɔɔ wa.
- ¹⁶(ɔɔ, yel-mɛnɛ v! ɪ mɪ dãa na surɪ mur a Sitefana yir deme a kɔɔ. A ala ɪ baar, maa lɛ bɔw ka ɪ mur'ã nɛrɛ kɔɔ go wa.)

¹⁷A-na-ɪ a Kirisi ma tũ ma ĩ wa kũɔ murfu unɛ wa, ĩ-cɛ u tũ ma na ĩ wa yʼɛɛ a u yʼɛr-son. Aa ɪ a tẽw na puɔ kpaarfɔ ĩ de yʼɛɛ nɪ wa, a mune a Kirisi kũu u na kpi a nɪ-kɔ-daa juu kɔ wa lɛb ɪ pɔɔ wa.

¹⁸A-na-ɪ a yʼɛrĩ ulɔ na ɪ a Kirisi kũu a nɪ-kɔ-daa juu ɪ na dābol yʼɛrĩ a bala na wɛɛ jie, ĩ-cɛ u ɪ na a Naaɲmun kpẽw a sumɪ jie na be a faafɔ sɔɔ puɔ.

¹⁹A mune a Naaɲmun Sebe na yel: “Ĩ na sãw na a nɪ-kpaarsɪ kpaarfɔ bar, ĩ mɪ ir a yẽ-terbe yẽ bar.”

²⁰A ala be a lɛ, bõ a ulɔ na kpaar na lɛ yel go? Mu a yʼɛr-kpɛn-bõwnɔ, bõ u na mɪ yel? A tẽw na cicure, bõ u na mɪ yel? A Naaɲmun ma lɛb a tẽw na kpaarfɔ u ɪ dābol yẽ wa mu?

²¹A-na-ɪ a mune a Naaɲmun kpaarfɔ na maal a tẽw nɪbe a ba kɔ tuɔ bõw a Naaɲmun nɪ a ba kpaarfɔ wa, ala-ĩ-sɔ a numɔ u u na de a dābol yʼɛrĩ ulɔ sɪ na yʼɛɛ, faara nɪ a bala na yõw u a nyãa.

²²A Jufisɪ buɔɔ na ba nyɛ a Naaɲmun tũ-miilsɪ, ĩ a Gɛɛkɪ nɪbe buɔɔ a kpaarfɔ.

²³Ĩ-cɛ a sumɪ ulɔ, sɪ hierɛ na a Kirisi ulɔ, ba na dāa kpa a nɪ-kɔ-daa juu yʼɛrĩ, na cɛ a Jufisɪ, ĩ ɪ dābol yʼɛrĩ a nɪ-bulsɪ jie.

²⁴Ĩ a ala ɪ a bala a Naaɲmun na buɔl u, a Jufisɪ mu a Gɛɛkɪ nɪbe, a Kirisi ɪ na a Naaɲmun kpẽw nɪ a Naaɲmun kpaarfɔ a ba jie.

²⁵A-na-ɪ a ala a nɪbe na nyɛ a ɪ a dābol yʼɛrĩ a Naaɲmun jie, tɛɛ na kpaarfɔ gãw a nɪbe ben, ĩ a ala ba na nyɛ a bal a Naaɲmun jie tɛɛ na kpẽw gãw a ba ben.

²⁶Ĩ yɛɛr, nyí 'wuor nyɛ a nyumɪ a Naaɲmun na buɔl. A tẽw na nɪ-kpaarsɪ ma waa a nyɪ sõw wa, a fãgã demɛ nɪ a naabsɪ bibiir ma mɪ waa wa.

²⁷Ĩ-cɛ a bala a tẽw na nɪbe na ma nyɛ a baa ɪ bom wa, bala a Naaɲmun ma de tũ nɪ, a vĩ kpɛ a nɪ-kpaarsɪ. ĩ a bala a tẽw na nɪbe na ma nyɛ a ba bal, bala a Naaɲmun ma de tũ nɪ, a vĩ kpɛ a nɪ-kpɛn.

²⁸A bala a tẽw na nɪbe na ma nyɛ a ba ɪ a nɪ-kpansɪ ma ɪ bom wa, a ba mɛbe, bala a Naaɲmun ma vel ir wɛɛ nɪ a ala a nɪbe na ma kpiire,

²⁹a mune a nure lɛ kɔ tuɔ bɔ yuor a u nii-sɔw wa.

³⁰Ĩ-cɛ a Naaɲmun unɛ nyɪ ba taa nɪ a Jeeju-Kirisi, ĩ u yõw u u lɛb ɪ a sɪ kpaarfɔ. A Kirisi unɛ sɪ tor a Naaɲmun nii-sɔw, u mɪ ow sɪ kpɛɛ a sɪ ɪ a u ben, u faa sɪ yi nɪ a maal-fãa puɔ.

³¹A mune a Naaɲmun Sebe na yel: “A ulɔ na buɔɔ a yuor, ú buɔɔ a yuor a ala a Nɪ-kpɛɛ na maal unɛ.”

1 Kɔɛptɪ 2

- ¹Yeer, a le ï na dāa wɪ a nyɪ sē na ï y'ere a Naanmun y'er-sɔɔlaa kuro nyɪ, maa dāa wɪ nɪ kpaarfɔ mu bɔbɔwnɔ y'er-bie wa.
- ²A-na-ɪ a le ï na dāa be a nyɪ sɔw, ï nye na a ɪ son ï kɔ y'er y'er-kpee ï a ala ma ɪ a Jeeju-Kirisi y'erɪ tɛw u wa, a ulɔ ba na kpa a nɪ-ku-daa juu.
- ³Balfu nɪ dābɛ nɪ mɪfu ï dāa be nɪ a nyɪ sē.
- ⁴A ï y'erɪsɪ ï na dāa y'ere mɪ hiere nɪ, ma dāa ɪ a tɛw na puɔ yɛ-y'erɪsɪ wa, ï-cɛ a miile na a Naanmun Siɛ tumɔ nɪ a u kpɛw,
- ⁵a mune a nyɪ kɔ yɔw a nɪbe kpaarfɔ a nyāa wa, ï-cɛ a na ɪ a Naanmun kpɛw nyɪ yɔw a nyāa.
- ⁶Ï-cɛ sɪ y'ere na a kpaarfɔ y'erɪ nɪ a bala na bɪ a Naanmun sɔr puɔ, ï aa ɪ a tɛw na kpaarfɔ u wa; aa mɪ ɪ a tɛw na nɪ-bere kpaarfɔ u wa, a-na-ɪ ba na lo na daar kāw.
- ⁷Ï sɪ mana na a Naanmun kpaarfɔ na ɪ a y'er-bɔw-faaraa na sɔɔlɪ a nɪbe jie, a ulɔ a Naanmun na dāa gbɛɛrɪ a sɪ yo-yifu unɛ ï ma dāa maal a tɛw ser wa.
- ⁸A kpaarfɔ ulɔ, a tɛw na nɪ-kpɛɛ kāw ma bɔw u wa. A ala dāa ɪ ba bɔw u na, ba kāa dāa kpa a Nɪ-kpɛɛ ulɔ na yi a yuor yaal a nɪ-ku-daa juu wa.
- ⁹Ï a ala sɪ na mana ɪ na a mune a Naanmun Sebe na yel: "A Naanmun gbɛɛrɪ na a ala a nure mimir na ma dāa nye wa, a toor na ma mɪ dāa wɔ wa; a bom ulɔ a nure na ma mɪ dāa tier'ɪ wa, ala a Naanmun gbɛɛrɪ a bala na nunɔ u unɛ."
- ¹⁰Ï a Naanmun de na a u Siɛ miil'ɪ sɪ a ana yele, a-na-ɪ a Naanmun Siɛ cɛpɛre na a yele a jaa, a ala saarɪ ɪ a ala na sɔɔlɪ a Naanmun puɔ u.
- ¹¹A nure jie, ala na tuɔ bɔw a ala na be a u pɔw, ï a ala ma ɪ a u mɛ siɛ u wa? A le u mɪ a Naanmun jie. Nure ma mɪ bɔwnɔ a Naanmun yele, ï a ala ma ɪ a u Siɛ tɛw u wa.
- ¹²A sumɪ, saa pɔw a tɛw na yɛ wa, ï-cɛ a Siɛ ulɔ na yi a Naanmun jie sɪ pɔw, a mune a sɪ na tuɔ bɔw nɪ a yele ala a Naanmun na ku sɪ a u maal-vlaa unɛ.
- ¹³Sɪ maa de a y'er-bie ala na yi a nɪbe kpaarfɔ puɔ mana nɪ a ana yele wa, ï-cɛ a y'er-bie ala a Naanmun Siɛ na ku sɪ sɪ ma de mana nɪ. A nɔhɔ, sɪ ma de na a Naanmun Siɛ yele mana kuro a bala na tere a una Siɛ.
- ¹⁴A nure ulɔ na ma tere a Naanmun Siɛ wa ma tuɔɔ pɔwɔ a yele ala na yire a u jie wa. A una nure jie, a ɪ na dābol yele. 'Waa tuɔɔ bɔwnɔ a par wa, a-na-ɪ a Naanmun Siɛ tɛw ba na tuɔ bɔw nɪ a yele ala par.
- ¹⁵A nure ï tere a Naanmun Siɛ, u na tuɔ na juur a bom le bɔw a par. Ï-cɛ nure ma tuɔɔ bɔwnɔ a ulɔ mɛ maalfu par wa.
- ¹⁶A mune a na yel a Naanmun Sebe puɔ: "Ala ï dāa bɔw a Nɪ-kpɛɛ tierũ, na tuɔ jaan u a yɛ?" Ï-cɛ a sumɪ, sɪ tere na a Kirisi tierũ.

1 Korɛptɪ 3

¹Yeer, a ala ɪ maa u, maa dāa tuo y'er'i nyi wō taa ni a nibe na tere a Naaɲmun Sie wa. Ī-ce ĩ ẽe na y'er'i uyi wō taa ni a tēw na nibe, a bala na wō taa ni a bibiir a Kirisi sɔr puɔ.

²Burī ĩ ku nyi; aa ɪ saāb u wa, a-na-ɪ nyaa dāa tuɔɔ dure saab wa. Ī a y'ey'erī na, nyaa mi cāa tuɔɔ dure wa,

³a-na-ɪ nyi cāa na maala a tēw na nibe kaarī. A mune a nyuur ni a faa-taa na be a nyi sōw, aa ɪ a tēw na nibe kaarī nyi cāa wō, na nyi cāa maala a mune ba na mi maala wa?

⁴A mune a bō-y'en na ma yel á u ɪ na a Pol ben, ĩ a kǎw ma yel á Apolosi ben u ɪ, nyaa cāa maala a nibe ba jaa kaarī wa?

⁵A-na-ɪ bō a Apolosi ɪ, ĩ bō a Pol mi ɪ? Naaɲmun tūtunbo si ɪ, na tɔw nyi y'ōw á nyi sɔw de a Kirisi y'erī, tu ni a ala a Naaɲmun na ku si bō-y'ene-y'ene a si na maal.

⁶Maa ĩ dāa sel, a Apolosi se a kǔɔ, ĩ-ce a Naaɲmun ĩ maal a karī.

⁷A le u, a ulɔ na sel, ni a ulɔ na se a kǔɔ ma ɪ bom wa, ĩ-ce a Naaɲmun na maala a tie u karɛ ĩ ɪ a bom.

⁸A sesele ni a sesere jē na tar, ĩ a Naaɲmun na ya ba na bō-y'ene-y'ene tu ni a mune ba na tū.

⁹A sumi, si ɪ na a lāa-tunbo a Naaɲmun tumɔ puɔ, ĩ a nyi ɪ a Naaɲmun puo. Nyi mi ɪ na a yir ulɔ a Naaɲmun na miere.

¹⁰A mune a Naaɲmun na sūo ma ĩ ɪ a yi-me-gādaa, ĩ bin'ā a dacin kparaa, ĩ a y'en subɔ miere dɔɔɔ. Ī-ce a nure le sew na u bōw miere dɔɔɔ.

¹¹A dacin par gɔr'ā be be na ɪ a Jeeju-Kirisi. Nure kǎw ma be be na le tuɔɔ bine bō-kpee go wa.

¹²Á ɲmɛɛ na dɔɔl'ĩ na selme, mu kur pɪlaa, mu kubi-bɔmɔ, ĩ a nɲmɛɛ dɔɔl'ĩ daar, a mūɔ, mu kakɛ.

¹³A nibe ba jaa tumɔ na nyur'ā cāa puɔ, a-na-ɪ a y'erī guorfu dayen, a vūu na miil'ā a mune a na wō. A una vūu naa na bur'ā a nibe ba jaa tumɔ bōw a mune a na be.

¹⁴A ala ɪ a nure tun u na tū dɔɔl cāa na uraa, a vūu ma di wa, u na pɔw na a yar.

¹⁵Ī-ce a nure tumɔ wa di, 'waa 'lɛme a yar wa, ĩ a ulɔ mīe na pɔw na a faafu wō taa ni nure na jo yi vūu puɔ cīe.

¹⁶Nyaa bōw ka Naaɲmun di-tuo nyi ɪ, a Naaɲmun Sie be a nyi pūɔ wa?

¹⁷A nure wa wel a Naaɲmu di-tuo bar, a Naaɲmun na mi wel u na bar. A-na-ɪ a Naaɲmun die ulɔ ɪ ua bō-tuo, ĩ a ulɔ nyi ɪ.

¹⁸Nure u taa wa bele a u mīe wa. A ala ɪ a nure be na a nyi sōw ĩ tier beeka u tere na a tēw na kpaarfu, a sew na u lieb ɪ dābol, a mune u na surī lieb ɪ a ni-kpaaraa.

¹⁹A-na-ı a tēw na kpaarfı ı na dābol bom a Naaŋmun nii-sow, a mune a na seb a Naaŋmun Sebe puɔ: “A Naaŋmun ma de na a tēw na nı-kpaarsı kpıfu lıeb nyowro nı ba.”

²⁰A le seb’ã yel go: “A Nı-kpēe bōw na a nı-kpaarsı tıerısi, bōw ka aa ı bom wa.”

²¹Ala-ĩ-sɔ, nıre kãw u taa wa buɔro yuor nıre une wa, a-na-ı a nyumi sɔ a yele a jaa.

²²A Pol, nı a Ápolosi, nı a Pıer, nı a tēw na, nı a baafı, nı a kũu, nı a daar’ã, nı a daar ulɔ nɔɔ waara, nyumi sɔ a jaa.

²³Ĩ a nyumi, Kirisi ĩ sɔ nyı, ĩ a Kirisi, Naaŋmun ĩ sɔ u.

1 Kɔrɛptı 4

¹Ala-ĩ-sɔ, nyı sew na nyı ma de sı a sı ı a Kirisi tūtunbɔ, a bala a Naaŋmun na de a ba ı a u yel-bōw-faarsı 'wo'wuorbo.

²Ĩ a ala ba na ma nyurı buɔro a yel-'wuoro jie ı na, u ı dēdē.

³A maa jie, a ala ı nyı guoro na a ĩ y’erı mu a tēw nı-bere ĩ guoro, aa ı ma bom wa. A maa mıe, maa mı guoro a ĩ y’erı wa.

⁴A ĩ mıe bōwfu ma miil ma bō-bier wa; ĩ-ce maa yel a ĩ tor’ã a le wa. A Nı-kpēe ĩ ı a ĩ y’er-guoro.

⁵Ala-ĩ-sɔ, nyı taa de nıe guor a y’erı ĩ-ce a u daar ma ta ser wa. ĩ-ee nyı bar wa ta nı a Nı-kpēe waa. A ulɔ na maal a ala na sɔɔlı a libe puɔ a yi cãa puɔ, ĩ mı maal a nıbe tıerısi ala na be a ba puurı a nyır cãa puɔ. ĩ a daar ulɔ puɔ, a nıbe ba jaa bō-yene-yene na pɔw na a ba pewfu a Naaŋmun jie.

⁶Yeer, a nyı une ĩ de a ĩ mıe nı a Apolosi miil ĩ a ana yele a le. ĩ buɔro na nyı de sı a sı ı bō-tɔɔuaa, jaan ĩ a sukpa par ulɔ na yel: “Taa gãw a ala ba na seb bar wa.” A nyı puɔ, nıre kãw ma sew na vunɔ a u mıe, bã nı a y’en subɔ ĩ kperε a kãw wa.

⁷Ala ĩ y’ow fu a kpēe ifu? Bō fu tere ĩ ma ı ba ku fu na wa? ĩ ala ı ba ku fu na, bō ı a fu vunɔ a fu mıe wɔ taa nı fu mıe bom u?

⁸Nyı gɔr’ã tere a yele a jaa ala nyı na y’ow nyãa! Nyı mı gɔr’ã le! Nyı lıeb’ã ı jamansı nyı yē, ĩ ce sı bar! ĩ tu na buɔro nyı surı ı jamansı a sı na tɔɔ bã taa.

⁹Ĩ nye na a wɔ taa nı a Naaŋmun maal’ã a sumı na ı a u nı-tunısi a sı ı a par-pɔɔrɔ. Sı wɔ na taa nı a bala ba na y’ow a kũu puɔ a sı ı a bō-miilaa a ten a jaa nıbe nii-sow, nı a sı-tunısi nii-sow mı.

¹⁰Sı ı na dābolo a Kirisi une, ĩ-ce a nyı ı a yē-bɔɔnbɔ a Kirisi puɔ. Sı bal’ã, ĩ-ce a nyı kpeme. A nıbe y’ɔɔ nyı na, ĩ mebe sı.

¹¹Wa ta nı a y’ey’erı, a kɔ nı a kũɔ-nyuur ma nyow sı na, a yel-suursı ma bɔr sı, a nıbe ma pɔɔ sı, ĩ a saa mı tere yır kperε wa.

¹²Si tuno ni na a si nur, vowo ni a si mĩe. A bala tu si, Naaɲmun si ma suor yɔw ba. A bala kpow si, si ma nyow na suur.

¹³A ala ɪ a jir-kar ba ɲmaa yɔw si, si ma laara ui ba na. Si heb'ã wɔ a tẽw saba kaarĩ, ɪ mi ɪ a nibe ba jaa tãpuor wa ta ui a yẽyẽrĩ na.

¹⁴Maa seb nyi a asume buoro ɪ yɔw nyi vi wa. ɪ-ce ɪ buoro na ɪ kpãkpan nyi a ɪ bi-nunisi kaarĩ.

¹⁵A nyumi saarĩ tere tɔtɔrbo ture pie na tɔwro nyi a Kirisi sor puo, ɪ sãa bõ-yen tew nyi tere. A Naaɲmun yer-son ɪ na dãa wi ni yer ku nyi une ɪ heb ɪ a nyi sãa a Jeeju-Kirisi puo.

¹⁶Ala-ĩ-so ɪ suor nyi na, nyi heb tɔtɔ ma.

¹⁷A ala une ɪ tũ a Timote be a uyi jie. U ɪ na a ɪ bi-nunaa ɪ mi ɪ dẽdẽ a Ni-kpẽe jie. U na jaw nyi na a mune ɪ na eere a Jeeju-Kirisi sor puo, a mune ɪ na ma mi jaana a duo-puorbo a jiir a jaa.

¹⁸A nyumee be na be vuno maala ni wɔ taa ni maa wiere be wa.

¹⁹ɪ-ce a Ni-kpẽe wa sow, ka ni fi ɪ na wi na be a nyi jie. Maa wiere a bana yo-buorbo yerisi tew bɔwfu une wa, ɪ-ee ɪ na mi bɔw a ba kpẽw ulɔ ba na tere a Kirisi puo.

²⁰A-na-ɪ a Naaɲmun fãw ma ɪ a suor yerisi tew wa, ɪ-ce tɔɔfu u ɪ.

²¹Bõ nyi buoro? ɪ wi ni guraa, mu ɪ wi ni nufu ni su-baar?

1 Kɔrɛpti 5

¹Ba yere na a jiir a jaa á gã-ta-burbur be na a nyi sɔw. A una burbur'ãa ma mi tuoro beree a ni-bulsi mĩe sɔw wa. A-na-ɪ a nyi sɔw, kãw ma de na a u sãa pow gana ni.

²ɪ a nyi cãa vuno! Nãw ẽe na dãa sew u nyow nyi, a nyi diw a ulɔ na maal a le bar a nyi sɔw.

³A ala ɪ a maa u, a ala saarĩ ɪ a mune ɪ na jãa ni nyi a igan buur puo, ɪ-ce ɪ be ni nyi na a sie puo; a nure ulɔ na maal a le, ɪ gor'ã guor a u yerĩ, wɔ taa ni ɪ be na a nyi sɔw.

⁴A ledaar nyi nɔɔ duoro taa ni a Ni-kpẽe Jeeju-Kirisi yuor, ɪ a maa wa be ni nyi a sie puo, ɪ a si Ni-kpẽe Jeeju-Kirisi kpẽw mi be ni si,

⁵nyĩ de a daba ulɔ yɔw a Satã nuu puo, u na wel a u ɪgau, ɪ a u sie na pow a faafu a bibir ulɔ a Ni-kpẽe na guoro a yerisi.

⁶A nyi yo-bɔb ma viele wa. Nyaa bɔw ka a tabur fi ma tuo na maal a buru u jaa u vũ wa?

⁷Nyí ir a tabur kuraa na ɪ a maal-fãa a nyi sŏw bar, a mune a nyi na tuɔ ɪ a bur-paalaa na ma tere tabur wa. A le nyi suĩ wŏ, a-na-ɪ ba de na a Kirisi na ɪ a si Paki feti baar-lo-pele lo ni a baar.

⁸Ala-ĩ-sɔ, a si Paki feti ulɔ a Kirisi na cɔɔrĩ ku si, si taa dure ni u a buru ulɔ na tere a tabur kuraa na ɪ a bier ni a fãa maalfu wa. Ĩ-ce nyí ɪ a si ẽe dure ni u a bur-puɔr na miile a si cɛcɛ ifu ni a si yel-mĩe terefu.

⁹A sebe ulɔ ĩ na dãa seb nyi, ĩ dãa na yel a nyi taa wa lãwna taa ni a burbur-maalba wa.

¹⁰Maa dãa buɔɔ ĩ yel a burbur-maalba ba jaa na be ka a tẽw ua puɔ wa; mu a bala na ma jiele a yele, mu a nyanyube, mu a tibe deme jaa wa. A ala dãa ɪ a le u, a naa dãa na sew a nyi yi ka a tẽw na puɔ.

¹¹Ĩ dãa na buɔɔ ĩ yel a nyi taa lãwna taa ni a ulɔ na yel á si yebe u ɪ a Kirisi puɔ, ĩ cãa maala a burbur, mu cãa jiele a yele, mu cãa ɪ a tub subɔ, cãa kpere a nibe, a dãa cãa kuro u, mu cãa ɪ a nyanyuur. Nyi taa tu mi di ni a ni-le bom wa.

¹²⁻¹³Aa ɪ ĩ tun u ĩ na guor a bala ua ma ɪ a si nibe wa y'erĩsi wa. Naaɲmun na guor a ba y'erĩ. Aa ɪ a bala na ɪ a si nibe nyi sew na ma guoro wa? A mune a Naaɲmun Sebe na yel: "Nyí diw a bier subɔ bar a nyi sŏw."

1 Kɔrɛpti 6

¹A ledaar a kãw a nyi puɔ na mɔɔ tere ni a u to subɔ a y'erĩ, mune u ma ɪ ĩ cen na buɔl a u to subɔ ulɔ a ulɔ na ma puoro wa jie, ĩ ma le bar a Naaɲmun deme jie cenfu?

²Nyaa bŏw ka a Naaɲmun deme ĩ nɔɔ guoro a tẽw na y'erĩsi wa? ĩ a ala ɪ a nyumi wa guoro a tẽw na y'erĩsi, uyaa sew na guor a y'erĩsi ala na ma mi ɪ bom wa mu?

³Nyaa bŏw ka a sumi wa guoro a si-tunisi y'erĩsi wa, wa pãa yele ni a tẽw na yele?

⁴Ĩ-ce a y'erĩ nɔhŏ wa ta nyi, a nyi ma de cen'ĩ a bala ba na ma sɔr yŏw a duo-puorbo puɔ wa sɛ!

⁵Ĩ yere na a le na yŏw nyi vĩ. Nure ma tu be a nyi sŏw na kpaar tuɔɔ guoro a u to subɔ y'erĩ wa?

⁶A viele na a yebe na taw a u to subɔ cen'ĩ a y'erĩ guorfu a bala na ma puoro wa jie mu?

⁷Nyi gɔr'ã sãw sire jaa a mune nyi na taw taa cen a bala na ma puoro wa jie. A dãa na sew a fu na sɔw a una biefu. Bŏ ɪ a fu kŏ sɔw a ba ju fu wa?

⁸Ĩ-ce nyumi ẽe maala a fãa jure ni, ĩ a ma le ɪ a nyi yeer sŏw nyi maala a le!

⁹Má nyi bŏw ka a bala na maala a fãa ma kpere a Naaɲmun fãw puɔ wa. Nyi taa bele nyi mĩe wa. A bala na pebe, mu a tibe deme, a gã-ta-burbur deme, a dabsi bala na maala taa a vĩ tumɔ,

¹⁰a nyanyube, a bala na ma juele a yele, a bala a dāa na ma kúro, a bala na ma kperε a nibe, ni a bala na ma fara a mbe yele, ma kperε a Naanmun fāw puo wa.

¹¹Le a nyi ηmee dāa wō, ī-ce a Naanmun pew nyi na bar, ī ow nyi kpee a nyi i a u ben, ī mi heb uyi a nyi tor a u nii-sow a Ni-kpēε Jeeju-Kirisi yuor ni a si Naanmun Sie une.

¹²A ηmee a nyi sōw ma yel'ā: "Maa ciire bom maalfu wa." Sure jaa u, ī-ce aa i a yele a jaa ī vuele a maalfu wa. Ī na mi tuo na yel á maa ciire bom maalfu wa, ī-ce maa diere a ī mīε bara a bom tuoro ma wa.

¹³Nyi ma mi yel'ā áa dib maal'ā a puor une, ī a puor mi maal a dib une. A le u, ī-ce a Naanmun na wel'ā a ba jaa ayi bar. Ī-ce a nisaa-salaa ĩgan ma maal a pebfu une wa, ī-ce a Ni-kpēε une ba maal u.

¹⁴A Naanmun maal'ā a Ni-kpēε u ir a kūu puo, ī u nōw mi maal si na a si ir a kūu puo ni a u kpēw.

¹⁵Nyi bōw na ka a nyi ĩgan i na a Kirisi ĩgan bābie. Ī na de na a Kirisi ĩgan bābie maal a i pow-baa ĩgan bābie? A kō i a le wa.

¹⁶Mu nyaa bōw ka a daba ulō na gā ni a pow-baa, ba heb'ā i ĩgan bō-y'en wa? A-na- i a Naanmun Sebe yel'ā: "Ba jaa ayi na heb'ā i ĩgan bō-y'en."

¹⁷Ī-ce a ulō na mara taa ni a Ni-kpēε na heb'ā i ni u bō-y'en a sie puo.

¹⁸Nyí taw yi a gā-ta-burbur puo! A maal-fāa le a nure na maala ma kperε a u ĩgan puo wa; ī-ce a nure ulō na de a u mīε yōw a gā-ta-burbur puo, a u mīε ĩgan puo u maala a fāa yōw.

¹⁹A Naanmun ku nyi na a u Sie u be a nyi pōw, ī nyaa bōw ka a nyi ĩgan i na a una Sie di-tuo wa? Nyaa so nyi mīε wa.

²⁰A Naanmun da nyi na. Ala-ī-so uyí de a nyi ĩgan kuro ni u a ju-kpēε.

1 Kɔrɛpti 7

¹A yēy'ērī, si ta na a y'ērīsi ala nyi na dāa soor a nyi sebe puo. A vuele na a daba kō sur pow wa.

²Ī-ce a gā-ta-burbur une, a sa na a daba na tere a u mīε pow ī a pow na mi tere a u sure.

³A sure sew na u kuro a u pow a ala na sew, ī a pow u mi maala a le a u sure jie.

⁴A pow ma so a u mīε ĩgan wa, a u sure so. A sure ma mi so a u mīε ĩgan wa, ī a u pow mi so.

⁵Nyi taa wa ηmara a gaajie, ī a ala ma i nyi mana taa ī ηma daar fū puo a Naanmun suorfu une wa. A ala ī baar, nyí le kpaarī, a mune a Satā kō wa nye sor kpe nyi a ledaar nyi na ma le tuoro tereε a nyi mīε wa.

- ⁶A ala ã na miile nyi ma i y'er-kpẽw wa, ã-ce sɔr ã miile nyi.
- ⁷Ã naa buɔɔ na a dabsi ba jaa ba je a ã kaarĩ, ã-ce ba jaa bõ-y'ene-y'ene tere na a ba bõ-pɔɔ ulɔ a Naanmun na ku ba.
- ⁸Nye a ala ã na yele a dakɔɔ ui a kpũ-pɔɔɔ: a viɛɛ na a ba na cãa je a ã kaarĩ.
- ⁹Ã a bala ma tuɔɔ tereɛ a ba mĩɛ wa, bá kul a pɔw, mu a sure, a-na-i a kulfu sa na a mre na je sɔɔ a nii-sɔw.
- ¹⁰A ala ã na yele a bala na kul ma yi a ã jie wa, ã-ce a Nɪ-kpẽɛ jie a yi: a pɔw u taa wa jaara a u sure bara wa.
- ¹¹Ã a ala ã i u wa jaar u na, ú je a le, mu ú baalĩ a u sure. ã a daba, u taa wa mi diwre a u pɔw bara wa.
- ¹²A ala ã na yele a bala na ce jie ma yi a Nɪ-kpẽɛ jie wa, ã maa ã yele: a ala i a popuoro tere na a pɔw na ma puoro wa ã sɔw je ni u, u taa diwre u bara wa.
- ¹³Ã a pɔw wa mi tere a sure na ma puoro wa, ã mi sɔw je ni u, u taa wa jaara u bara wa.
- ¹⁴A-na-i a daba ulɔ na ma puoro wa, a Naanmun 'wuoro u na a u pɔw na puoro ne, ã a pɔw ulɔ na ma puoro wa, a Naanmun mi 'wuoro u na a u sure na mi puoro ne. A ala ma dãa i le u wa a ba bibiir naa wõ na taa ni tibe deme bibiir. ã-ce a Naanmun surĩ na 'wuoro ba, a ba mã, mu a ba sãa na puoro ne.
- ¹⁵ã-ce a ulɔ na ma puoro wa wa buɔɔ u nmaa a kpee, ú nmaa. A ulɔ nmaa a le, a sure mu a pɔw na i a popuoro ma cãa be a una kulfu y'erĩ puɔ wa. A-na-i a piɛufu ne a Naanmun buɔl si.
- ¹⁶A fũu pɔw na puoro, mine fu i ã bõw ka fu uɔɔ tuɔ na faa a fu sure? ã a fũu daba na puoro, mine fu i ã bõw ka fu nɔɔ tuɔ na faa a fu pɔw?
- ¹⁷A ala ma i a le a be wa, a nibe ba jaa sew na ba cere tuure ni a bõ-pɔɔ ulɔ a Naanmun na ku ba, ã mi cere tuure ni a mine ba na dãa wõ ã a Naanmun wa buɔl ba. A y'erĩ ulɔ ã mana kuro a duo-puorbo a jiir a jaa.
- ¹⁸A ala i a nre dãa na nmaa a yuɔr ã a Naanmun wa buɔl u u puoro, u taa buɔɔ u le lieb wa. A ala i a nre ma dãa nmaa a yuɔr wa ã a Naanmun wa buɔl u, u taa le buɔɔ u nmaa wa.
- ¹⁹A fũu nmaa a yuɔr mu faa nmaa wa, aa i bom wa. A Naanmun y'er-kpen jɔfu ã i a bom.
- ²⁰A nre le, ú cãa je a mine u na dãa wõ ã a Naanmun wa buɔl u.
- ²¹Gbãgbaa fu dãa i ã a Naanmun wa buɔl fu? Taa waala wa. ã-ce a ala ã i sɔr be na be fu na diere yire, fú de.
- ²²A-na-i a gbãgbaa ulɔ a Nɪ-kpẽɛ na buɔl, u i na a Nɪ-kpẽɛ m-faaraa. A le u mi, a nre ulɔ na sɔ a u mĩɛ ã a Nɪ-kpẽɛ wa buɔl u, u i na a Nɪ-kpẽɛ gbãgbaa.

²³A Naanmun da nyi na. Nyi taa lieb i nibe gbāgbaar wa.

²⁴Yeer, nyi jaa bō-yene-yene, nyí je a Naanmun nii-sow a mune nyi na dāa wō ã u wa buɔl nyi.

²⁵A bala na ma kul taa ser wa, maa tere y'er-kpēw na yi a Ni-kpēe jie wa, ã-ce ã na miil nyi na a ala ã na tere, a maa a Naanmun nã-bōwfu na sūo ã i a ni-dēdē.

²⁶A mune si na be a won puɔ a yēy'ērĩ na, ala-ĩ-so ã tier'ã bōw ka a vīe na a nure na je a le.

²⁷A ala ã i fu tere na pow, taa wa diwre u bara wa. A ala ã i faa tere pow wa, taa buɔɔ fu kul wa.

²⁸ĩ-ce a ala i fu wa kul'ã, faa maal fãa wa. ĩ a ala i a pɔsabile wa mi kul'ã, 'waa mi maal fãa wa. ĩ-ce a bala na kul taa na pow na a tēw na puɔ won, ĩ maa buɔɔ a ana yele a ta nyi wa.

²⁹Yeer, nye a ala ã na yele: a daar i ua ŋmãa. Wa nyow ni a yēy'ērĩ na, a bala na kul a pɔɔɔɔ bá maala wō taa ui baa kul wa.

³⁰A bala na kono, bá maala wō taa ni sube ma sãw ba wa. A bala na cule, bá wō taa ni baa tere nūɔ wa. A bala na daara a yele bine, bá mi wō taa ni baa tere bom wa.

³¹ĩ a bala na y'aba, ba taa nyurĩ de a ba mīe yōw a ala puɔ wa, a-na-i a tēw na ni a u yele a jaa tolo na.

³²ĩ buɔɔ na nyi taa tere den wa. A daba ulɔ na ma tere pow wa ma cele na a Ni-kpēe yele, a mune u na tuɔɔɔ maala a numee a Ni-kpēe.

³³ĩ-ce a ulɔ na tere a pow ma cele na a tēw na puɔ yele, a mune u na tuɔɔɔ maala a numee a u pow.

³⁴A u tierĩsi ŋma na jiir ayi. A le a mi wō ni a pow ulɔ na ma tere a sure wa, mi a pɔsabile. U ma eele na a Ni-kpēe yele, a-na-i u ma buɔɔ na a u ŋgan ni a u sie a i a Ni-kpēe ben. ĩ a pow ulɔ na tere a sure ma cele na a tēw na puɔ yele, a mune u na tuɔɔɔ maala a numee a u sure.

³⁵ĩ yere na a asume a nyi son une. Aa i beraa ĩ buɔɔ ĩ yōw nyi wa, ã-ce a nyi na maala a ala na sew, de ni a nyi mīe yōw a Ni-kpēe tumɔ puɔ kō tere tierũ kpee wa.

³⁶Á ala i a daba ma le tuɔɔ tere a u mīe a u baraa nii-sow wa a tierĩsi na gãw u une, ĩ tier bōw ka a sew na ba kul taa, ú maal a mune u na buɔɔ a ba kul taa. Aa i fãa wa.

³⁷ĩ-ce a daba ulɔ na bōw uraa cīcī a u tierĩsi puɔ, ma tere damfu wa, bōw tere ni a u mīe, ĩ wa vel ir a u suur puɔ a 'waa kule a u baraa wa, u maal'ã vlāa.

³⁸A nchō, a ulɔ na kul a u baraa maal'ã vlāa, ĩ a ulɔ na ma kul wa maalfu sa ua.

³⁹A pow na tere a sure na be ui u na lee wa ta ni a u sure kũu daar. ĩ a ulɔ wa kpi, sɔr be na be u na kul a ulɔ u na buɔɔ, ĩ-ce a sew na u kul a ulɔ na i a popuoro.

⁴⁰ Ì a ala ı u je na a le a na nyurĩ na numo u. Le ì nye a ı a sɔr, ì ì mĩ tier'ã bõw ka ì tere na a Naanmun Siɛ.

1 Kɔrɛpti 8

¹ A yẽy'eri na, ì buɔɔ na ì man nyi a yele ala ba na ma lo ni a baba y'eri. Si jaa sirĩ na tere a bõwfu a mune nyi na yel, ì-ce a bõwfu ma maal'ã a nure u vuno, ì-ce a nufu ma maal si na a si karɛɛ a Naanmun sɔr puɔ.

² A ala ì ı mre tier'ã bõw ka u bõw na bom, 'waa bõw bom kãw a mune a na sew ser wa.

³ Ì-ce a ala ì ı a nure nuno na a Naanmun, a Naanmun bõw u na.

⁴ Ala-ĩ-sɔ, a ala na ı a tibe yele difu, si bõw ka tub ma ı bom ka a tẽw puɔ wa, ì a Naanmun bõ-y'en tẽw ì be be.

⁵ A ala ì saarĩ ı a bala ba na ma buɔɔ a naanmunsɪ na be a sa'llon mu a tẽw puɔ, (ì si bõw ka a naanmunsɪ ni a fãwsɪ waa na),

⁶ Ì-ce a si jie, Naanmun bõ-y'en tẽw ì be be, a ulɔ na ı a si Sãa, a ulɔ jie a yele a jaa na yi, a si mi ı a u ben. Ì Nɪ-kpɛɛ bõ-y'en tẽw ì mi be be na ı a Jeeju-Kirisi, a ulɔ une a yele a jaa be ka, ì a ulɔ une si mi tere a baafu.

⁷ Ì-ce aa ı a nibe ba jaa ì tere a una bõwfu wa. A popuorbo ɲmɛɛ nyurĩ na mĩ ni a tibe, ma cãa jɔɔ dãbĩɛ áa yele ala ba na dire cãa na ı a tibe yele. Ala-ĩ-sɔ, a ana yele sɔb ba na bar, a-na-ı a ba mĩɛ bõwfu cãa na pab.

⁸ Aa ı dib na pĩl'ĩ si a Naanmun wa. A sumɪ ma di wa, bom ma yire a si puɔ wa. A sumɪ mi di, bom ma mi le dɔɔɔ si wa.

⁹ Ì-ce nyi tere nyi mĩɛ a ala uyi ua tere a sɔr maala une, a kɔ wa maal a nyi yebe na bal a yɔw-nyãa puɔ u wa lo a fãa puɔ wa.

¹⁰ A ala ì ı a nure ulɔ mĩɛ bõwfu na pab wa nye na a fũu na tere a bõwfu a fu je dire a dib a tub diem, u kɔ tier bõw ka a viɛɛ na u na di a tibe yele wa?

¹¹ A le, a fu bõwfu na saa na a yebe ulɔ na bal, a Kirisi na kpi a u une, na we.

¹² Ì a le nyi na maal a fãa a nohɔ, a nyi yeɛr bala jie a mĩɛ bõwfu na cãa pab, a Kirisi mĩɛ nyi maal a una fãa yɔw.

¹³ Ala-ĩ-sɔ, a ala ì ı a ì bõ-duraa difu na maal'ã a ì yebe u viɛ a Naanmun sɔr, maa loɔ dire a una bom fũ wa, a mune ì kɔ wa maal a ì yebe u viɛ wa.

1 Kɔrɛpti 9

¹ A maa, maa tere sɔr na maal a bom le ì na buɔɔ wa mu? Maa ı ni-tunaa wa mu? Maa mi nye a si Nɪ-kpɛɛ Jeeju wa mu? Ì a nyumi, nyaa ı a wɔmɔ ala ì na pɔw a Nɪ-kpɛɛ tumɔ puɔ wa mu?

- ²A ala ɪ maa ɪ nɪ-tunaa a nuɲmɛɛ jie wa, ɪ-cɛ a nyɪ jie ɪ ɪ na nɪ-tunaa. A mɛnɛ nyɪ na lɛɛb ɪ a Nɪ-kpɛɛ ben, a miile na á ɪ suɾɪ na ɪ a nɪ-tunaa.
- ³Nyɛ a ala ɪ na tɛrɛ yelɛ a bala na hũhune ma:
- ⁴Saa tɛrɛ sɔr na de a ala sɪ na dɪrɛ, nɪ a ala sɪ na nyuure a sɪ tumɔ unɛ wa mu?
- ⁵Saa mɪ tɛrɛ sɔr na tɛrɛ pɔw na ɪ a popuoro yuɔrɔ nɪ, a mɛnɛ a nɪ-tunɪsɪ ɲmɛɛ, a Nɪ-kpɛɛ yɛɛr, nɪ a Pɪɛr na ma maala wa mu?
- ⁶Mu a maa nɪ a Banabasɪ tɛw ɪ sɛw na tuuɔ a tumɔ pɔwrɔ a sɪ dɪb?
- ⁷Sɔdaal-buor ɪ dǎa ya a v mĩɛ a sɔdaalsɪ tumɔ puɔ? Ala ɪ dǎa sɛl tɪɛ ɪ ma lɛ 'wɔɔbɔ a v wɔmɔ wa? Mu ala ɪ dǎa cunɛ dun ɪ ma lɛ piɛnɛ a burɪ wa?
- ⁸Nyɪ taa tɪɛr bɔw ka a ala na tara a nɪbɛ sɔw tɛw ɪ tɔɔ y'ɛrɛ wa. A Naaɲmun y'ɛr-kpɛn ma mɪ yɛl a lɛ wa mu?
- ⁹A-na-ɪ a sɛb'ǎ a Mowisi y'ɛr-kpɛn puɔ: "Taa lũ a naab ulɔ nuɔr pɔw fu na yɔw v ɲmeere fu a ci wa." A Naaɲmun tɪɛrɛ nɪ na nii mu?
- ¹⁰Aa ɪ a sumɪ tɛw unɛ v yelɛ wa? ɔɔ, a ɪ na a sumɪ unɛ ba sɛb. A sɛw na a ulɔ na kuɔrɔ a puo nɪ a ulɔ na ɲmeere a ci, ba tunɔ tɪɛrɛ nɪ a ala ba na pɔwrɔ.
- ¹¹A sumɪ na dǎa bur a sɪɛ bom a nyɪ jie, a lɛ ɪ na bɔ-kpɛɛ a ala ɪ ɪ sɪ pɔwrɔ na yelɛ a nyɪ jie mu?
- ¹²A ala ɪ ɪ a ɲmɛɛ tɛrɛ na a sɔr diere a nyɪ yelɛ, saa tɛrɛ sɔr gǎw ba wa mu? ɪ-cɛ sɪ bar'ǎ a una sɔr. Sɪ sɔw na a yelɛ a jaa a mɛnɛ sɪ kɔ wa var a Kirisi y'ɛr-son bar wa.
- ¹³Nyɪ bɔw ua bɔw ka a bala na tunɔ a Naaɲmun puor-yir kpɛɛ puɔ, a be ba ma pɔw a ba dɪb. A bala na mɪ ɪ a Naaɲmun baar-lorbo, a baar lofu jie ba mɪ dɪrɛ.
- ¹⁴A lɛ v mɪ, a Nɪ-kpɛɛ mɪ yɔw na a bala na hiere a v y'ɛr-son á bá mɪ pɔwrɔ a ba dɪb a ala unɛ.
- ¹⁵ɪ-cɛ a maa, maa de bom kǎw wa. ɪ maa sɛb a sɛbɛ na buɔrɔ nyɪ ma ku ma wa. A kũu sa ma na gǎw a ana yelɛ defu. Nɪrɛ ma be na vara ma a una yo-bɔfu bara wa.
- ¹⁶A Naaɲmun y'ɛr-son y'ɛrfu ma ɪ ma yo-bɔfu wa, ɪ fɛraa ɪ fɛrɛ ma, a-na-ɪ a maa ma y'ɛr a y'ɛr-son ku a nɪbɛ wa, a na ɪ ma na nabier.
- ¹⁷A ala dǎa ɪ a maa vɛl ir a una tun, ɪ naa ma de na yar. ɪ aa ɪ maa ɪ vɛl ir wa; yel-'wuoro ba yɔw ma ɪ ɪ.
- ¹⁸ɪ bɔ ɪ ua ɪ a ɪ yar? A ɪ na ɪ y'ɛrɛ a Naaɲmun y'ɛr-son a pɔrɔ kuɔrɔ a nɪbɛ, kɔ diere nɪ a yelɛ ala na dǎa sɛw nɪ ma a y'ɛr-son y'ɛrfu unɛ wa.
- ¹⁹ɪ sɔ na a ɪ mĩɛ. Maa ɪ nɪrɛ kǎw gbǎgbaa wa, ɪ-cɛ ɪ de na a ɪ mĩɛ lɛɛb ɪ a nɪbɛ ba jaa gbǎgbaa, a mɛnɛ ɪ na tuɔ nyurɪ pɔw a nɪbɛ ku a Kirisi.
- ²⁰A lɛdaar ɪ na ma ta a Jufisi sɔw, ɪ ma lɛɛb'ǎ wɔ taa nɪ a Jufi nɪrɛ, a mɛnɛ ɪ na tuɔ tɔw ba yɔw a Kirisi puɔ. A ala saarɪ ɪ maa be a Mowisi y'ɛr-kpɛn puɔ wa, ɪ-cɛ ɪ ma

lieb'ã a ï mĩe wõ taa ni ï be na a ana y'er-kpen puɔ, a mune ï na tuɔ pɔw a uala na jɔɔ a ana y'er-kpen.

²¹A maa wa mi ta a bala na ma bõw a Mowisi y'er-kpen wa sõw, ï ma mi lieb'ã wõ a ba kaarĩ, a mune ï na tuɔ pɔw ba. A le ma buɔɔ a yel á maa jɔɔ a Naanmun y'er-kpen wa, a-na-ı ï be na a Kirisi y'er-kpẽw puɔ.

²²A maa wa mi ta a bala yõw-nyãa na pab jie, ï ma mi bar'ã a ï yõw-nyãa u mi pab, a mune ï na tuɔɔ pɔwɔ ba. A nɔhõ ï ma de na a ï mĩe bar a yele a jaa puɔ, a nibe ba jaa jie, a mune ï na tuɔ nye a sɔr faa a nibe ηmee.

²³Ï maala na a yele a jaa a nɔhõ a Naanmun y'er-son une, a mune ï na mi tuɔ pɔw a u yel-sono.

²⁴Nyi bõw na bõw ka a bala na ma dãwna taa, ma jɔɔ na ba jaa, ï-ce bõ-y'en tɛw ï ma pɔw a bom- Ala-ĩ-sɔ, nyí mi jɔɔ a le na tuɔ pɔw a bom.

²⁵A bala na cɔɔɔ a ba mĩe a dãw-taa une ma bõw na tɛɛ a ba mĩe a yele a jaa puɔ. Ba ma maala na a le na tuɔ pɔw a dãdãw subɔ sapi na maa yaarĩ sãw wa. Ì-ce a sumı, a sapi ulɔ sı na jɔɔ wa pɔwɔ na be na be daadaa kpoolaa.

²⁶Ala-ĩ-sɔ ï mi kpo yõw a bom ulɔ une ï na jɔɔ, ï ma mi ηmeere bara a vuo puɔ wa.

²⁷Ì-ce ï kpowro ua a ï ĩgan tɛɛ ni u cĩeĩ, a mune a ledaar ï na hiere kurɔ a nibe, a Naanmun kõ wa jaar ma bar wa.

1 Kɔɛpti 10

¹Yeer, ï buɔɔ na nyi cãa bõw ni a ala na dãa ta a sı sãa-kunbɔ a Mowisi na dãa tɛɛ a wekar puɔ. Ba jaa dãa na be a dõdɔrĩma pulẽe, ï ba jaa mi gãw na a Man Jiew.

²A ba jaa mur'ã a kũɔ a dõdɔrĩma ni a man puɔ lieb ı Mowisi nibe.

³Ba jaa mi dı na a dıb ala a Naanmun Sıe na ku ba,

⁴ï mi nyu a Naanmun Sıe kũɔ ba jaa. A-na-ı ba nyu na a kũɔ ulɔ na dãa yi a Naanmun Sıe kusıpan puɔ na dãa tuure ba, ï a una kusıpan naa dãa na ı a Kirisi.

⁵Ì-ce a ba puɔ, a yaw jie maalfu ma dãa numɔ a Naanmun wa; ala-ĩ-sɔ a ba fa lo kpi a wekar puɔ.

⁶A ana yele naa ta na a le na tuɔ ı sı bõ-miilaa a sı taa ı a yel-fã-'laarba a mune ba na dãa wõ wa.

⁷Nyi taa mi ı a tıb-puorbo a mune a ba ηmee na dãa wõ wa, a mune a Naanmun Sebe na yel: "Áa nibe bala je ua dı nyu ui, ï pãa ir bolo sebe ni a bune."

⁸Sı taa mi maala a burbur gaua ui taa a ba ηmee kaarĩ wa. A bala na maal a le, mbe ture hjer'ĩ-ata lo na kpi a bibir bõ-y'en.

⁹Sı taa mi bure a Nı-kpẽe a mune a ba ηmee na dãa maal, a wur dun ba kú wa.

¹⁰Nyi taa mi hūhune a Naanmun a mune a ba ηmee na mi dāa maal, a Weweε wel ba bar wa.

¹¹A ala a jaa ta ba na, na i si bō-miilaa ba na mi seb kpākpāna ni a sumi na be a tēw baarfū daar.

¹²Ala-ĩ-sɔ, a ulɔ na tier bōw ka u uraa na cīcī, ú bōw uraa kō wa lo wa.

¹³Burfu kāw ma ta nyi ĩ a ala ma i a ala na ma ta a nibe ba jaa u wa. Naanmun i na dēdē. 'Waa sɔwrɔ a burfu ulɔ na gāw nyi u tara nyi wa. ĩ-ce a burfu wa ta nyi, u na miil nyi na a yifu jie, ku ni nyi a kpēw ulɔ nyi na ureε ni.

¹⁴Ala-ĩ-sɔ ĩ badeε, nyí taw yi a tibe puɔ.

¹⁵Ĩ yere ni nyi na a mune nyi na i a yē-terbe. Nyí pe a ala ĩ na yele je kǎa.

¹⁶A ηman ulɔ si na mɔɔ nyuure ni, pewre ni a Naanmun a u maal-vlaa une, maa lieb si a si bā taa i bō-y'en ni a Kirisi a u jū une wa? ĩ a buru si na mɔɔ ηmara poro, maa mi lieb si a si bā taa i bō-y'en ni a Kirisi a u ĩgan une wa?

¹⁷A mune si na saarĩ waa, ĩ tere a bur-bō-y'en tēw, a lieb si na a si i ĩgan bō-y'en, a-na-i si jaa ma po na a una bur-bō-y'en.

¹⁸Nyí tier a lsrayel puorfū tumɔ nye. A bala na dure a baar lofū yele maa bā taa i bō-y'en ni a Naanmun na sɔ a baar-lofū jie wa?

¹⁹Bō ĩ buɔrɔ ĩ yel a le? Áa baar-lo-bom i na bom, mu áa tub i na bom mu?

²⁰Aa i le ĩ yel wa. ĩ ĩ yel'ǎ á ana yele a tibe deme na ma loro ni a baar, á aa i Naanmun ba ma kurɔ wa; a kōtɔnsi ba ma ku. ĩ maa buɔrɔ nyi i bō-y'en ni a kōtɔnsi wa.

²¹Nyaa tuɔrɔ nyuure ni a Ni-kpēε ηman ni a kōtɔnsi ηman wa. Nyaa mi tuɔrɔ tune a Ni-kpēε ηmau puɔ, ni kōtɔnsi ηman puɔ wa.

²²Mu si buɔrɔ si maal a Ni-kpēε nyuur u ir? Nyi tier'ǎ beeka si tere na kpēw gāw u mu?

²³A ηmee ma yel'ǎ á baa ciire bom maalfu wa. Sire jaa u, ĩ-ce aa i a yele a jaa ĩ viele a maalfu wa. Bom ma ciire maalfu ulɔ wa, ĩ-ce aa i a yele a jaa ĩ sūono a nibe a ba kareε wa.

²⁴Nire kāw u taa maala a ala na numɔ a u mīε wa, ĩ-ce ú maala a ala na numɔ a u to subɔ.

²⁵Nyi tere na sɔr na ηmaa a nun le ba na daara a daa puɔ, kō buɔrɔ nyi bōw a nun ulɔ yifu jie a nyi tierĩsi damfu une wa.

²⁶A-na-i a Naanmun Sebe yel'ǎ: "A Ni-kpēε ĩ sɔ a tēw, ni a yele a jaa na be a u juu."

²⁷A nire ulɔ na ma puoro wa wa buɔl fu dib une a fu wa sɔw cen, di a bom le u na bine a fu nii-sɔw, kō soor u bom kāw a fu tierĩsi damfu une wa.

²⁸Ī-ce a nure wa yel fu á tub nin u, taa wa 'wɔɔɔ wa. A ulɔ na yel, ui a u tierũ damfu une, fu sew na jaar.

²⁹Aa i a fũv mĩe tierũ damfu une wa, ĩ-ce a ulɔ na yel fu une u. Nyi na tuɔ na soor ma: “A ala ĩ i ĩ tere na a sɔr maala a bom a le, bõ une a nure na le tuɔ koro ma a u tierĩsɔ damfu une?”

³⁰A ala ĩ i ĩ puor'ã a Naaɲmun ĩ dure a bom, bõ une a nure na le koro ma a ala ĩ na suɔr a Naaɲmun yɔw ĩ dure une?”

³¹Ala-ĩ-sɔ, a nyumi dure a dib, mu a bom nyi nyuure, mu a bom jaa le nyi na maala, nyi maala kuro ni a Naaɲmun a ju-kpɛɛ.

³²Nyi taa wa maala bom a wa ciere a Jufisi, mu a ni-bulsi, mu a Naaɲmun-puorbo wa.

³³Nyi maala a i kaarĩ. ĩ buɔɔ na ĩ maala a yele a jaa a na numɔ a nibe ba jaa. Maa buɔɔ ĩ mĩe bom wa, ĩ ĩ buɔɔ na a nibe ba jaa son, a mune a ba na tuɔ pɔw a faafu.

1 Kɔrepti 11

¹Nyi tɔɔɔɔ ma, a mune ĩ na mi tɔɔɔɔ a Kirisi.

²Ī kpiire nyi na a mune nyi na cãa tere a ĩ tiere a daar a jaa, ni a mune nyi na mi cãa nyɔw a jaanfu ala ĩ na dãa jaan nyi tɛɛɛ.

³Ī-ce ĩ buɔɔ na nyi bõw ni a nanɔ: a Kirisi ĩ i a dabsi ba jaa juu, ĩ a daba mi i a pɔw juu, ĩ a Naaɲmun mi i a Kirisi juu.

⁴A ala ĩ i a daba wa suɔɔ ua a Naaɲmu, mu buɔɔ a Naaɲmun pu-tierũ kuro a nibe, ĩ wa pɔw bom a u juu puɔ, a Kirisi na i a u juu u kperɛ.

⁵Ī-ce a pɔw wa suɔɔ a Naaɲmun, mu a Naaɲmun pu-tierũ u buɔɔ kuro a nibe, ĩ ma pɔw bom a u juu wa, a u sire na i a u juu u kperɛ. A wõ na taa ni u pũo na a u juu.

⁶A-na-i a ala ĩ i a pɔw ma pɔw bom a u juu wa, ú i a ba ɲma u a jukɔɔ bar. Ī-ce a-na-i a ma i na vĩ a pɔw na ɲma u a jukɔɔ, mu na pũo a u juu, ala-ĩ-sɔ a sew na u na lũ bom pɔw.

⁷A daba ma sew na pɔw a u juu wa, a-na-i a daba ĩ miile a mune a Naaɲmun na be, ni a u yo-yifu mi. Ī-ce a pɔw ĩ miile a daba yo-yifu.

⁸A-na-i a daba ma yi a pɔw jie wa, ĩ pɔw ĩ yi a daba jie.

⁹Ī a Naaɲmun ma me a daba a pɔw une wa, ĩ pɔw u me a daba une.

¹⁰Ala-ĩ-sɔ, a si-tunisɔ une, a pɔw sew na na lũ a bom pɔw a u juu na miile a u mĩe wurfu.

¹¹Ī-ce a Ni-kpɛɛ nii-sɔw, a ala ĩ i a daba ma be be wa, a pɔw tew ma i bom wa, ĩ a ala ĩ i a pɔw ma mi be be wa, a daba tew ma mi i bom wa.

- ¹²A-na-ı a mune a pow na yi a daba jie, a le a pow na mi dow a daba, ı a ala a jaa yi na a Naanmun jie.
- ¹³Nyí pe nyi mĩe je kãa. A vieie ua a pow ua suɔɔ a Naanmun a nibe sɔw, ı ma lĩ bom pow a u juu wa?
- ¹⁴A ure mĩe tierũ miile na áa ı na vı a daba na tere a jukɔb-wobo.
- ¹⁵İ-ce a ı na yo-yifu bom a pow jie u na tere a jukɔb-wobo. A-na-ı a Naanmun ku u na a jukɔb-wobo a na tuɔ ı u bõ-pɔwraa.
- ¹⁶İ-ce a ala ı ı nure cãa na buɔɔ u cure a asume, u sew na na bõw ka a Naanmun-puorbo a jiir a jaa ni a sumi mĩe ma tere maal-kpee wa.
- ¹⁷A ala puɔ si na ta a yẽyẽrĩ, maa tuɔɔ kpiire nyi wa. A-na-ı a nyi duo-taa ma maal nyi na bier gãw a son.
- ¹⁸A dãdãw bom ı na: ba yel ma na, á nyumi wa duo taa, á nyi ma faara na taa, ı ı sow na ɲmãa.
- ¹⁹A surĩ na sew a faa-taa na be a nyi sɔw, a si na tuɔ bõw a bala na ı a dẽdẽ.
- ²⁰A ledaar nyi na ma duo taa, aa ı a Nı-kpẽe dib nyi ma dure wa.
- ²¹A-na-ı a le nyi na ma lãa je a dib par, naa ma di na a u mĩe dib u yẽ, ı ce a ɲmẽe bar a ba je ni a kɔ, ı a dãa kúɔ a nuɲmẽe.
- ²²Nyaa tere yir uyi na dure ı mi nyuure wa? Mu nyi buɔɔ na nyi mebe a Naanmun-puorbo, yɔɔɔ ni a bala na ma teraa wa a vı mu? Bõ nyi buɔɔ ı yel nyi? İ kpiir nyi mu? Maa fer tuɔɔ kpiire nyi wa.
- ²³A Nı-kpẽe jie ı dãa pow a jaanfu ulɔ ı na dãa jaan nyi. A ı na a tɔɔw ulɔ ba na dãa nyɔwɔ a Nı-kpẽe Jeeju, u de na a buru,
- ²⁴ı a le u na pew a Naanmun baar, u ɲmaa na a buru ı yel: “A nani ı na a ı ıgan ı na tur a nyi une. Nyí maala a le bõwnɔ ni ma.”
- ²⁵ı a le ba na di a dib baar, u mi de na a ɲman ı yel: “A divẽ na be a ɲman na puɔ, miile na a pulĩ-ta-paalaa a ı jũ na gbẽerĩ. A daar a jaa nyi nɔɔ nyuure, nyí maala bõwnɔ ni ma.”
- ²⁶A-na-ı a daar a jaa nyi na ıwɔɔ a buru na, mi nyuure ni a divẽ, nyi miile na a Nı-kpẽe kũu lee wa tara ni a u waa daar.
- ²⁷Ala-ı-sɔ, a nure le wa ıwɔɔ a buru mu nyuure a Nı-kpẽe divẽ, ı a u maalfu ma viele wa, u na pow na a yẽrĩ a Nı-kpẽe ıgan ni a u jũ une.
- ²⁸Ala-ı-sɔ a nure sew na na juur a u mĩe je kãa ı pãa ıwɔɔ a buru, mi nyu ni a divẽ.
- ²⁹A ulɔ ua ıwɔɔ mi nyuure ni ı ma bõwnɔ ni a Nı-kpẽe ıgan wa, yẽrĩ u buɔɔ yɔɔɔ a u mĩe a le u na ıwɔɔ nyuure ni.
- ³⁰A ala une a ıwɔɔ a yaw jie a nyi sɔw, a ɲmẽe bal, ı a nuɲmẽe kpi.

- ³¹Í-çe a ala ï ı sı de na nĩe juur a sı mĩe, saa le tuɔɔ pɔwɔ a Nı-kpẽe kpãafu wa.
- ³²Í a Nı-kpẽe ma guor'ã a sı yẽrĩ ï kpãa sı, a mune a sı kɔ wa pɔw a yel ala a Naanmun nɔɔ yɔɔ a tẽw na nĩe wa.
- ³³Ala-ĩ-sɔ yeer, a le nyi na mɔɔ duo taa a dɪb dɪfu unɛ, nyi ma gu taa.
- ³⁴Á ala ï ı a kɔ nyɔw na a kãw, ú dɪ be a v yir, a mune a nyi duo-tar kɔ wa lɛb yɔw nyi yel wa. Í-çe ı na eɔɔrí na a yeke ala na çe a lɛdaar ï nɔɔ wɛre a be.

1 Kɔrɛpti 12

- ¹Yeer, a yẽyẽrĩ na ï buɔɔ na ï man nyi a tũ-burɔ burɔ ala a Naanmun Siɛ na tunɔ, a-na-ı maa buɔɔ nyi tere baalĩfu a ala unɛ wa.
- ²Nyi bɔw ka a lɛdaar nyi na dãa ı a tibe deme, a ma dãa na ir nyi a nyi ma cen na puoro a tibe na maa tuo bu wa.
- ³Ala-ĩ-sɔ ï buɔɔ ï yel nyi, áa nure a Naanmun Siɛ na tɔwɔ ma tuɔɔ yeke áa Jeeju v pɔɔ yɔɔ wa. Í nure ma tuɔɔ yeke áa Jeeju ı na a Nı-kpẽe ï a ala ma ı a Naanmun Siɛ ï tɔw v wa.
- ⁴Tũ-burɔ burɔ be na be a Naanmun Siɛ na tunɔ, ï-çe a jaa yi na a Sı-bɔ-y'en jie.
- ⁵A tumɔ tũfu be na kpee kpee, ï-çe a Nı-kpẽe bɔ-y'en jie a yire.
- ⁶A Naanmun kpẽw be na a tũ-burɔ burɔ puɔ, ï-çe a Naanmun bɔ-y'en ï maala a ala a jaa a nĩe ba jaa jie.
- ⁷A Naanmun Siɛ tumɔ nyur'ã a nĩe ba jaa jie bɔ-y'ene-y'ene, a na tuo sũo a nĩe ba jaa.
- ⁸A Naanmun Siɛ ma ku na a bɔ-y'en a kpaarfɔ yẽrĩ v yere, ï a kãw ma mı pɔw a bɔwfu mı yere, a mı yi a una Naanmun Siɛ naa jie.
- ⁹A Siɛ ulɔ ma mı ku na a y'en subɔ a yɔw-nyãa, ï mı ku a kãw a tuɔfu a baalsı kpaarfɔ unɛ.
- ¹⁰A una Naanmun Siɛ naa ma mı ku ua a nure kãw a kpẽw v na maala nı a nɔ-kofu yeke, ï mı ku a y'en subɔ v na buurɔ a v pu-tɛrũ. U ma le ku na a kãw go v na tuo bɔwnɔ nı a siɛ ulɔ na ma ı a Naanmun ben wa, nı a ulɔ na surĩ ı a v ben. U ma mı le ku na a y'en subɔ a tuɔfu v yere nı a y'er-bɔw-faarsı, ï mı le ku a y'en subɔ go v na lɛbe nı a ana y'er-bɔw-faarsı naa.
- ¹¹A una Naanmun Sı-bɔ-y'en naa ï maala a ala a jaa few, kurɔ a nĩe bɔ-y'ene-y'ene a tumɔ kpee kpee a mune v na buɔɔ.
- ¹²A Kirisi wɔ na taa nı ĩgan na tere a bãbi-yaw, a-na-ı a ala saarĩ ı a ĩgan tere na a bãbi-yaw, ï-çe ĩgan bɔ-y'en tɛw v ı.

- ¹³A mune ba na mur si a kɔɔ, si kpe na a Naanmun Si-bõ-y'en puɔ lieb ɪ igan bõ-y'en: a Jufisi mu a ni-bulsi, a gbāgbaar ni a bala na sɔ a ba mĩe, a Naanmun Si-bõ-y'en ba tuul si si jaa.
- ¹⁴A igan ma tere bābir bõ-y'en tɛw wa, ɪ-ce bābi-yayaw u tere.
- ¹⁵A ala ɪ a gber yel'ā: "A-na-ɪ maa ɪ a nuu wa, ala-ɪ-sɔ maa be a igan puɔ wa," a ala ua saa na u kɔ ɪ a igan bābir wa mu?
- ¹⁶ɪ a ala ɪ a toor yel'ā: "Maa ɪ a mimir wa, ala-ɪ-sɔ maa be a igan puɔ wa," a ala na saa na u kɔ ɪ a igan bābir wa mu?
- ¹⁷A ala ɪ a igan u jaa dāa na ɪ a mimir, mune u na ma ɪ ɪ wɔ a yɛrɪ? Mu u jaa dāa ɪ a toor, ɪ mune u na ma ɪ ɪ wɔ a yele nyuu?
- ¹⁸ɪ-ce a Naanmun maal'ā a igan u tere a u bābie a jaa a mune u na buɔɔ.
- ¹⁹A ala ɪ a jaa dāa na ɪ a igan bābir bõ-y'en tɛw, igan kɔɔ be be wa.
- ²⁰ɪ-ce a igan bābie waa na ɪ ɪ igan bõ-y'en.
- ²¹Ala-ɪ-sɔ, a mimir ma tuɔɔ yele a nuu á 'waa buɔɔ u wa, ɪ a juu ma mi tuɔɔ yele a gbɛɛ á 'waa buɔɔ ba wa.
- ²²ɪ a igan bābie ala na wɔ taa ni ba bal'ā, ala si ma ɛɛ uyurɪ buɔɔ.
- ²³A bābie ala si na ma tier beeka á aa ɪ wa, ala si ma nyurɪ cɔɔɔ, ɪ a si bābie ala na ma vɛle wa, ala si ma bɔw piw.
- ²⁴ɪ-ce a ala na vɛle ma le buɔɔ cɔɔrɪfu wa. A Naanmun maal'ā a igan a mune a bābie ala na ma tere a yɔwfu wa na tuɔ pɔw a yɔwfu,
- ²⁵a mune a kpee kpee ɲmafu kɔ be a igan puɔ wa, ɪ-ee a bābie a jaa na tuɔ sũono taa.
- ²⁶A ala ɪ ɪ a bābir bõ-y'en nyere na a nāw, a bābie a jaa mi be na nāw puɔ, ɪ a ala ɪ ɪ a bābir bõ-y'en pɔw na a ju-kpɛɛ, a bābie a jaa mi cɛle na.
- ²⁷A nyumi, nyi ɪ na a Kirisi igan ɪ mi ɪ a u igan bābie bõ-yene-yene.
- ²⁸A Naanmun biin'ā nibe na tere a tumɔ kpee kpee a duo-puorbo sɔw. A dādāw deme ɪ na a ni-tunisi, a tuuraa ɪ na a u pu-tierũ-buurbɔ, ɪ a gbɛɛ ata deme ɪ a jājaanba. A ala ɪ baar u biin'ā a bala u na ku a kpɛw a ba maala ni a nɔ-kofu yele, ni a bala na tere a tuɔfu kpaara ni a wulisi deme, a bala na sũono a nibe, a bala na tɔwɔ a nibe, ni a bala na yere a yer-bɔw-faarsi.
- ²⁹A ba jaa ɪ ɪ a ni-tunisi mu? Mu a ba jaa ɪ ɪ a Naanmun pu-tierũ-buurbɔ, ni a jājaanba mu? A ba jaa ɪ tere a kpɛw maala ni a nɔ-kofu yele mu?
- ³⁰Mu ba jaa ɪ tere a tuɔfu kpaara ni a wulisi deme mu? A ba jaa ɪ ma yere a yer-bɔw-faarsi, mu ma liebe a ana yer-bɔw-faarsi naa?

³¹Nyí tu buɔɔ a Naaɲmun Siɛ tumɔ ala na berme. Ĩ-ce a yěyɛrĩ na ĩ na miil nyi na sɔr kãw na le sa a ala a jaa.

1 Kɔrɛpti 13

¹Ĩ na tuɔ na yɛrɛ a tẽw na yɛr-burɔ burɔ ni a si-tunisi yɛrĩ, ĩ-ce a maa ma tere a nufu wa, a ĩ yɛrĩsi naa lɛb'ã wɔ̃ taa ni kur ba na ɲmeere u pɔɔɔ a gɔmɔ, mi gbɛlĩbir ba na ɲmeere l'legerem l'legerem.

²Ĩ na tuɔ na ɪ a Naaɲmun pu-tierũ-buɔɔ mi bɔ̃wnɔ ni a yel-sɔɔlsɪ a jaa, ĩ mi tuɔ tere a yɔ̃w-nyãa maala ni a tan a ba ir cere, ĩ-ce a maa ma tere a nufu wa, maa ɪ bom wa.

³Ĩ na tuɔ na de a ĩ yele a jaa po a nɪɛ, ĩ mi de a ĩ mĩe yɔ̃w a vũumɪ u dɪ, ĩ-ce a maa ma tere a nufu wa, aa dɔɔɔ ma bom wa.

⁴A nufu tere na su-nyɔwraa, ni a pu-pɪlaa. 'Waa tere nyuur wa; 'waa mi buɔɔ yuor wa. A nufu ma buɔɔ ju-kpɛɛ wa;

⁵'waa maala vĩ tumɔ wa; 'waa 'wuoro a u mĩe tɛw wa; 'waa mi nyere suur fɔfɔw wa, 'waa yɔ̃wɔ nɪɛ pũɔ wa.

⁶A nufu ma buɔɔ gɔgoli-tumɔ wa, ĩ-ce yel-mĩe ma numɔ u.

⁷A nufu tere na su-balaa a yele a jaa jie. U ma tere na a yɔ̃w-nyãa a daar a jaa, mi tere a tierũ son a yele a jaa puɔ, ĩ ma mi sɔw a won a jaa.

⁸A nufu ma tere baarfɔ daar wa. A ala ɪ a Naaɲmun pu-tierũ buufɔ u, u na tɔl'ã, a yɛr-bɔ̃w-faarsɪ na mi baar'ã, ĩ a bɔ̃wfɔ mi na mi tɔl'ã.

⁹A-na-ɪ a si bɔ̃wfɔ bɔr'ã, ĩ a si Naaɲmun pu-tierũ buufɔ mi bɔr.

¹⁰Ĩ-ce a lɛdaar a ala na ɪ a eɛɛ na tara, a ala na bɔr ma le beree wa.

¹¹A lɛdaar ĩ na dãa cãa ɪ a bibile, a bibi-yɛrĩsi ĩ ma dãa yɛrɛ, tere ni a bibi-yẽ, tierɛ ni a bibi-tierĩsi. Ĩ-ce a mine ĩ na ɪ a ni-kpɛɛ baar, ĩ bar'ã a ala na ɪ a bibi-tumɔ.

¹²A ala si na nye a yěyɛrĩ wɔ̃ na taa ni bom si ua nye caaraa puɔ na ma bɔ̃w nyur wa, ĩ-ce a daar wa ta, si na nye u na gbelɛgbelɛ. A yěyɛrĩ na, a ĩ bɔ̃wfɔ bɔr'ã, ĩ-ce a una daar'ãa puɔ, ĩ na bɔ̃w na a jaa, a mine a Naaɲmun na mi bɔ̃w ma.

¹³A yěyɛrĩ na yele ata ĩ be be: a yɔ̃w-nyãa, a tierũ son, ni a nufu; ĩ-ce a ana yele ata puɔ, a bɔ̃-kpɛɛ ɪ na a nufu.

1 Kɔrɛpti 14

¹Nyí nyurĩ buɔɔ a nufu, ĩ-ce nyí mi buɔɔ a Naaɲmun Siɛ tumɔ a nyi sɔw. A ala puɔ, a kpɛɛ ɪ na a nyi na buɔɔ a Naaɲmun pu-tierũ.

²A ulɔ na yɛrɛ a yɛr-bɔ̃w-faarsɪ, aa ɪ nɪɛ u yɛrɛ ni wa, ĩ-ce a Naaɲmun u yɛrɛ ni. A Naaɲmun Siɛ u tere yɛrɛ ni a yɛr-sɔɔlsɪ.

- ³Ĩ-ƙe a ulɔ na buurɔ a Naaɲmun pu-tierũ, nibe u yere ni, sũono ni ba a ba karee, kpãkpana ni ba, mi baala ni ba.
- ⁴A ulɔ na yere a yer-bõw-faarsi, a u yẽ tew a sũono u kara, ĩ-ƙe a ulɔ na buurɔ a Naaɲmun pu-tierũ, a duo-puorbo u sũono a ba kara ba jaa.
- ⁵Ĩ buurɔ na nyi jaa nyi yere a yer-bõw-faarsi. ĩ-ƙe a ala ĩ na nyurĩ buurɔ i na a nyi na tuo buurɔ a Naaɲmun pu-tierũ. A ulɔ na buurɔ a Naaɲmun pu-tierũ gãw na a ulɔ na yere a yer-bõw-faarsi, a ala ma i nure be na be ire a par a sũono a duo-puorbo ba jaa wa.
- ⁶Yeer, nyi tier nye. A ala i ĩ wi na a nyi jie na yere ni nyi a yer-bõw-faarsi, bõ a na i nyi, ĩ-ƙe a ala ma i a yer-miilaa, mu bõwfu mu Naaɲmun pu-tierũ buufu, mu jaanfu ĩ wi ni wa?
- ⁷A le a mi wõ ni a yele ala ba na ma peele mu ba na ma ɲmeere. A ala i a ba kɔkie ma be kpee kpee wa, mune fu na i bõw a sukpa ba na peele mu ba na ɲmeere?
- ⁸Ĩ a ul-peele mi, a ulɔ peel a ul a burbur, ala na gbẽerĩ a jeb une?
- ⁹A le u mi a nyi jie. A ala i a nyi yerĩsi ma caara wa, mune ba na tuo bõw a par? Vuo puɔ nyi yere bara.
- ¹⁰A yer-yaw be na ka a tẽw puɔ ĩ na ma bõw a nuɔr wa, ĩ-ƙe bõ-yen ma be be na ma tere a par wa.
- ¹¹Ĩ-ƙe a ala i a nure yere ni ma na a yerĩ ulɔ ĩ na ma wono wa, ĩ na i na saana a u jie, ĩ u mi i ma saana.
- ¹²Ala-ĩ-sɔ, a nyumi mi, a mune nyi na tu buurɔ a Naaɲmun Sie tumɔ a nyi sõw, nyi nyurĩ buurɔ a ala na sũono a duo-puorbo a ba karee.
- ¹³A nure ulɔ na yere a yer-bõw-faarsi sew na u suor a Naaɲmun a mune u na tuurɔ liebe a ana yerĩsi.
- ¹⁴A-na-i a maa puoro a Naaɲmun ni a ana yer-bõw-faarsi, a ĩ sie pnoro na ĩ ee a ĩ yẽ bar.
- ¹⁵Ala-ĩ-sɔ, bõ ĩ na maal? ĩ na puoro na a Naaɲmun ni a ĩ sie, ĩ mi puoro ni a ĩ yẽ. ĩ na mi ciere na a yele ni a ĩ sie, ĩ mi ciere ni a ĩ yẽ.
- ¹⁶A ala i fu pewre na a Naaɲmun ni a fu sie, mune a ulɔ na i a dakume ĩ be a be na tuo yel a “Amen” a fu Naaɲmun pewfu une? A-na-i 'waa bõw a fu yerĩ par wa.
- ¹⁷A fu Naaɲmun pewfu na tuo ua viele, ĩ-ƙe aa sũo a fu to subɔ u na karĩ wa.
- ¹⁸Ĩ pewre na a Naaɲmun a mune ĩ na yere a yer-bõw-faarsi gãw nyi nyi jaa.
- ¹⁹Ĩ-ƙe a duo-puorbo mi-sɔw, a uumɔ ma na ĩ na yer yer-bie anuu ni a ĩ yẽ, na jaauĩ a nibe, gãw a yer-yaw ĩ na yere ni a yer-bõw-faarsi.

- ²⁰Yeer, nyi taa wõ taa ni bibiir a yẽ puɔ wa, ã-ce a ala ã ɪ a bier maalfu u, nyi ɪ bi-pulsi, ã bi a yẽ puɔ.
- ²¹A seɓ'ã a Naanmun Sebe puɔ: "Yer-kpeesɪ ã na de y'er'ĩ a nibe basume. Sáanba ã na de y'er'ĩ ba, ã-ce ba kō mɪ cɛl ma wa. Le a Ni-kpɛɛ yel."
- ²²Ala-ĩ-sɔ, a y'er-bõw-faarsɪ ma ɪ jibaa a popuorbo jie wa, ã-ce a bala na ma puoro wa jie u ɪ a jibaa. l a Naanmun pu-tierũ buufu ma ɪ jibaa a bala na ma puoro jie wa, ã a bala na puoro jie u ɛɛ ɪ a jibaa.
- ²³A ala ɪ a duo-puorbo duo na taa, ã a ba jaa nyɔw ã y'ere a y'er-bõw-faarsɪ, ã a dakumsɪ mu a bala ua ma puoro wa wa kpɛ a be nye nyi a le, ba kō yel á nyi yaara na wa?
- ²⁴ĩ-ce a ala ɪ a ba jaa buurɔ na a Naanmun pu-tierũ, ã a dakume mu a ulɔ na ma puoro wa wa kpɛ, a ala a jaa u na wouo, a na tɔ u na a suur puɔ u nyɔw ã pere.
- ²⁵A yele ala na dãa sɔɔlɪ a u suur puɔ na yi na cãa puɔ, ã u na gũu na surĩ a juu pewre ni a Naanmun yele ni áa Naanmun surĩ na be a nyi sõw.
- ²⁶Yeer, mune a na be? A ledaar nyi na ma duo taa, bõ-y'eu a nyi sõw ma tere na yele na ce, a y'en subɔ ma tere jaanfu na jaan, a kãw ma tere a Naanmun y'er-miilaa na miil, a bõ-y'en go ma tere a y'er-bõw-faarsɪ na y'er, ã a y'en subɔ go na liebe a ana y'erĩsɪ. A ala a jaa sew na na sũo nyi a nyi karɛɛ.
- ²⁷A ala ɪ ba wa y'ere na a y'er-bõw-faarsɪ, a sew na ba ɪ nibe ayi mu ata, ã-ce ba taa wa poro ata wa, ã bá y'ere ã ciere kurɔ taa, ã nure ú mɪ lieb a ala ba na yele.
- ²⁸ĩ a ala ɪ nure ma be a duo-puorbo sõw na lieb a ba y'erĩ wa, a ulɔ na y'ere ú sine, ã y'ere ni a u nũe ni a Naanmun.
- ²⁹A ala ɪ a Naanmun pu-tierũ-buurɔ u, bá ɪ nibe ayi mu ata, ã-ce a bala na ee, bá je pere a ala ba na yele.
- ³⁰A ala ɪ a y'en subɔ na je a be wa pɔw ua a y'er-miilaa a Naanmun jie, a dãdãw subɔ, ú sine.
- ³¹Nyi jaa na tuɔ na buurɔ a Naanmun pu-tierũ bõ-y'ene-y'ene, a mune a na tuɔ jaan a nibe ba jaa kpãkpana ni ba.
- ³²A Naanmun pu-tierũ-buurɔ ma tuɔ na tere a ba mĩe a tumɔ ala puɔ,
- ³³a-na-ɪ a Naanmun ma ɪ nyanyaafu Naanmun wa, ã-ce u buɔl sɪ na a sɪ na tere su-baar. A mune a na ma maala a Naanmun duo-puorbo sõw a jiir a jaa,
- ³⁴a pɔɔɔbɔ sew na ba ma sme a duo-taa puur. Sɔr ma be be a pɔw na y'er y'erĩ wa. A sew na ba ma wur a ba mĩe a mune a Naanmun y'er-kpen na yel.
- ³⁵A ala ɪ ba buurɔ na ba soor bom, bá soor a ba sirbe be a yir. Aa viɛɛ a pɔw na y'er a y'erĩ a Naanmun yir puɔ wa.
- ³⁶Nyi jie a Naanmun y'erĩ dãa yi mu a nyi jie tew a dãa ta?

³⁷A ala ɪ ɪ nɪrɛ tɪɛr bɔ̃w ka a ʊ ɪ na a Naan̄mun pu-tɪɛrɔ̃-buɔrɔ, mu a ʊ tɛrɛ na a Naan̄mun Siɛ bɔ̃wfu, a sɛw na ʊ bɔ̃w ka a asɪmɛ ɪ na sɛb ɪ na a Nɪ-kpɛɛ yɛr-kpɛw.

³⁸A ala ɪ a nɪrɛ ma sɔw a ala wa, nyɪ taa mɪ sɔw de ʊ wa.

³⁹Ala-ɪ-sɔ̃ ɪ yɛɛr, nyɪ nyurɪ buɔrɔ a Naan̄muu pu-tɪɛrɔ̃ buufu, ɪ-cɛ nyɪ taa mɔ̃wnɔ a yɛr-bɔ̃w-faarsɪ yɛrfu bara wa.

⁴⁰Nyɪ maala a yelɛ a jaa a mɪnɛ a na sɛw, tuurɛ nɪ a mɪnɛ ba na guor.

1 Kɔrɛptɪ 15

¹Yɛɛr, a yɛyɛrɪ na, ɪ buɔrɔ na ɪ jaw nyɪ a yɛr-son ʊlɔ ɪ na dɔ̃a yɛr ku nyɪ ɪ a nyɪ mɪ sɔw de ɪ mɪ uraa a be cɪcɪ.

²Nyɪ na pɔw na a faafu a yɛrɪ ʊlɔ uɛ a ala ɪ ɪ nyɪ bɔ̃w na nyɔw ʊ a mɪnɛ ɪ na dɔ̃a yɛr ku nyɪ. A ala ma ɪ lɛ ʊ wa, a nyɪ sɔwfu na ɪ na pɔrɔ.

³ɪ dɔ̃a na man a ala na ɪ a yɛrɪ juu ɪ na mɪ dɔ̃a pɔw ku nyɪ, na yel áa Kirisi kpi na a sɪ maal-faar unɛ tu nɪ a mɪnɛ a Naan̄mun Sebe na dɔ̃a yel,

⁴a ba ũu ʊ, ɪ ʊ lɛ ir a kũu puɔ a bibie ata dayen, tu nɪ a mɪnɛ a Naan̄mun Sebe na dɔ̃a yel.

⁵ɪ mɪ dɔ̃a na yel nyɪ a mɪnɛ ʊ na nyur a Pɪɛr, ɪ lɛ nyur a nɪ-tunɪsɪ pie-n'ayi bala.

⁶A ala ɪ baar, ʊ nyur'ã a ʊ par-tuurbe kɔɔr anuu nɪ dɔɔlaa. A ba yaw jie cãa na a yɛyɛrɪ, ɪ-cɛ a banumɔ kpi.

⁷ɪ ʊ lɛ nyur'ã a Jakɪ, ɪ lɛ nyur a nɪ-tunɪsɪ ba jaa.

⁸ɪ a mɪnɛ a ala a jaa na tɔl baar, ʊ mɪ nyur'ã a maa mɛ wɔ̃ taa nɪ bile ba na bɔr dɔw.

⁹ɪ na a nɪ-tunɪsɪ par-pɔɔrɔ na ma mɪ sɛw a ba na buɔl ma nɪ-tunaa wa, a-na-ɪ ɪ dɔ̃a na huɔl a Naan̄mun duo-puorbo.

¹⁰ɪ-cɛ a Naan̄mun sũofu ɪ saa ɪ ɪ a ʊlɔ ɪ na ɪ a dɪnaa, ɪ a ʊ sũofu ʊ na sũo ma ma lo wa. ɪ tũ na gãw a ɪ tɔ̃ deme ba jaa na ɪ a nɪ-tunɪsɪ, ɪ-cɛ aa ɪ a ɪ jie a yi wa, ɪ a Naan̄mun sũofu na be nɪ ma ʊ.

¹¹Ala-ɪ-sɔ̃, a maa ɪ hiere mu a bala ʊ, a una yɛr-bɔ̃-yɛn sɪ ma hiere yuɔrɔ nɪ, ɪ a nyɪ ma mɪ sɔw de.

¹²A ala ɪ sɪ yɛrɛ na áa Kirisi ir'ã a kũu puɔ, mɪnɛ a ŋmɛɛ a nyɪ sɔw na tuɔ yel áa kũusɪ ma tuɔrɔ ire a kũu puɔ wa?

¹³A ala ɪ yel-mɛ ʊ, a Kirisi ma mɪ ir a kũu puɔ wa.

¹⁴ɪ a ala ɪ a Kirisi ma ir a kũu puɔ wa, a sɪ yɛrɪsɪ ɪ na pɔrɔ ɪ a nyɪ yɔ̃w-nyãa mɪ ɪ a pɔrɔ.

¹⁵Ĩ jiri si mi ɲmara yɔɔɔ a Naanmun, a-na-ɪ si ma yel'ã á u ɪ na a Kirisi u ir a kũu puɔ. ĩ-ce ala ɪ yel-mĩe á kũusi maa ir a kũu puɔ wa, a Naanmun ma mi maal a Kirisi u ir a kũu puɔ wa.

¹⁶A-na-ɪ a ala ɪ a kũusi ma ire a kũu puɔ wa, a Kirisi ma mi ir a kũu puɔ wa.

¹⁷Ĩ a ala ɪ a Kirisi ma ir a kũu puɔ wa, a nyi yɔw-nyãa na ɪ na pɔɔɔ, ĩ nyi na cãa na a nyi maal-faar puɔ.

¹⁸Ĩ a le mi yel'ã áa bala na kpi a Kirisi puɔ we na.

¹⁹A ala ɪ a tẽw na puɔ baafu tew une si tiere ni a Kirisi, si ɪ na a nã-kurbɔ gãw a nibe ba jaa.

²⁰Ĩ-ce a Kirisi surĩ na ir a kũu puɔ, na u miil áa bala na kpi na mi ir'ã a kũu puɔ.

²¹A mune a kũu na yi a ni-bõ-y'en jie, a le u mi a kũu-puɔ-irfu mi yi a ni-bõ-y'en jie.

²²A-na-ɪ a mune a nibe ba jaa na be a Adã bal puɔ kpiire, a le ba na mi pɔw a baafu a Kirisi puɔ.

²³Ĩ-ce ba jaa tere na a ba irfu daar. A dãdãw subɔ ɪ na a Kirisi, ĩ-ce a u nibe irfu daar na ɪ na a u lewaa daar.

²⁴A ala tol, a baafu daar na ta na ĩ a Kirisi na sãw na a fãwsi a jaa, a tuɔfu a jaa, ni a kpen a jaa, ĩ pãa de a yele a jaa yɔw a Sãa Naanmun nuumi.

²⁵A-na-ɪ a sew na a Kirisi na ɪ a Jamana a tẽw u jaa juu wa tara ni a ledaar a Naanmun na tuɔɔ a u sama-deme ba jaa yɔɔɔ a u pulẽe.

²⁶A san-subɔ ulɔ u na baara sãwna ɪ na a kũu.

²⁷A mune a Naanmun Sebe na yel: "A Naanmun na de na a yele a jaa yɔw a u pulẽe." ĩ-ce a mune a na yel áa yele a jaa be na a Kirisi pulẽe, aa buɔɔ a yel áa Naanmun mi be na to wa, a-na-ɪ a ulɔ mĩe ĩ yɔw a yele a Kirisi pulẽe.

²⁸A ledaar a Naanmun na yɔɔɔ a yele a jaa a beree a Bie pulẽe, a ulɔ mĩe na kpe na a Naanmun pulẽe, a mune a Naanmun na tuɔ ɪ a kpẽe a yele a jaa puɔ.

²⁹A ala ɪ a kũu-puɔ-irfu ma be wa, bõ a na ɪ a nibe bala na yɔw a ba murɔ ba a kũɔ a kũusi une? A ala ɪ yel-mĩe u, áa kũusi ma ire a kũu puɔ wa, ĩ bõ une a nibe bala yɔw a ba mur ba a kũɔ a kũusi une?

³⁰Ĩ a sumi mi, bõ une si ma mi be a jãjĩ puɔ a daar a jaa?

³¹Yeer, a mune uyi na bõw ka a ĩ bar'ã tierũ a nyumi na be a si Ni-kpẽe Jeeju-Kirisi puɔ, a sew na nyi mi bõw ka a kũu tor ma na a bibie a jaa.

³²Á ala ɪ a tẽw na nibe tierĩsi tew ĩ dãa tere jebe ni a uibe bala na wõ taa ni we-dun a ka a Efesi-tẽw puɔ, bõ a na ɪ ma? A ala ɪ a kũu-puɔ-irfu ma be wa, sí maala a mune a sukpa kãw na yel: "Sí dure ĩ nyuure, a-na-ɪ a bio si kpiire."

³³Nyi taa wa ɪ a ba bele nyi wa: "A lãa-yɔ-burbur ma sãw na a fu dẽdẽ tfu bar."

³⁴Nyí lɛb de a nyí yě ĩ bar a fãa maalfu a baar, a-na-ɪ ɲmɛɛ be na a nyí sɔw ma bɔw a Naanɲmɪn wa. A sɛw na vĩ u nyɔw nyí a ala unɛ.

³⁵Nɪrɛ na soor'ã á mɪnɛ a kũusɪ na ɪ ĩ ir a kũu puɔ? ĩgan wɔ mɪnɛ ba ir tɛrɛ?

³⁶A una ure naa ɪ na dābol! A ala fu na ma bur ma tuɔɔ bule ĩ a ala ma ɪ u pɔɔ ua wa.

³⁷A ala fu ua ma bur ma ɪ a vaar wa. Ci bir tɛw u ɪ, mu bir kpee, ĩ-cɛ a vaar wa pãa tuure.

³⁸A Naanɲmɪn ma ku ua a yel-bulɪsɪ bie a ĩgan ulɔ u na buɔɔ, a mɪnɛ a bie ala a jaa ua tɛrɛ a ba ĩgana a kpee kpee.

³⁹A yel-mimie ba jaa ma tɛrɛ ĩgan bɔ-y'en wa. A nɪbɛ ĩgan be na kpee, a wɛ-yele ĩgan be kpee, a wɛ-lili ĩgau mɪ be kpee, a jɛnɛ ĩgan lɛ be kpee go.

⁴⁰A sa'llon yele be na be, a tɛw puɔ yele mɪ be be. A sa'llon yele ĩgana vɪlaafu be na kpee nɪ a tɛw puɔ yele ĩgana.

⁴¹A mɔtɔw caarĩfu be na kpee, a cuu ben mɪ be kpee, a ɲmarbie bene mɪ be kpee. ĩ-cɛ a ɲmarbie sɔw, a bɔ-y'en caarĩfu ma gãw na a kãw ben.

⁴²Lɛ a na mɪ be nɪ a kũusɪ na ire a kũu puɔ. A una ĩgan ba na ũu ɪ na bɔ-sãwnaa, ĩ-cɛ a ulɔ na ire a kũu puɔ ma tɛrɛ sãwfu wa.

⁴³A lɛdaar ba na ma ũu u, u ma ɪ na bɔ-kpana, ma tɛrɛ fãgã wa, ĩ-cɛ a ulɔ wa ir a kũu puɔ u ma yi na yuor, mɪ tɛrɛ nɪ a kpɛw.

⁴⁴A ũufu daar, a tɛw puɔ ĩgau buur u ma ɪ, ĩ-cɛ a kũu-puɔ-irfu daar, a sɪɛ ĩgan u ua hɛb ɪ. A ala ĩ ɪ a ĩgan buur be na, a sɪɛ igan na mɪ be na.

⁴⁵A lɛ a mɪ yel a Naanɲmɪn Sɛbɛ puɔ: "A dab-dādāw na ɪ a Adā, a Naanɲmɪn mɛ u na u ɪ nɪ-mimir." ĩ-cɛ a par-pɔɔɔ Adā ɪ na Sɪɛ na ture a baafu.

⁴⁶Aa ɪ a sɪɛ ĩgan ĩ ma de nĩɛ wa wa, ĩ-ɛɛ a tɛw puɔ ĩgan ĩ ma wa, ĩ a sɪɛ ĩgan pãa tu.

⁴⁷A dādāw Adā ɪ na a tɛw puɔ nɪrɛ ba na mɛ nɪ a tɛw tābuulĩ, ĩ a gbɛɛ ayi Adā yi na a saa juu.

⁴⁸A bala na ɪ a tɛw na nɪbɛ wɔ na taa nɪ a ulɔ ba na mɛ nɪ a tābuulĩ, ĩ a saa juu nɪbɛ mɪ wɔ taa nɪ a ulɔ na yi a saa juu.

⁴⁹A mɪnɛ sɪ na mɪ wɔ taa nɪ a ulɔ ba na mɛ nɪ a tābuulĩ, a lɛ sɪ nɔɔ mɪ wɔ taa nɪ a ulɔ na yi a saa juu.

⁵⁰Yɛɛr, nyɛ a ala ĩ na buɔɔ ĩ yel nyɪ. A ĩgan buur nɪbɛ ma tuɔɔ bereɛ nɪ a Naanɲmɪn a u fãw puɔ wa, ĩ a ulɔ na ɪ a bɔ-kpiiraa ma tuɔɔ bereɛ nɪ a ala na ma kpiire wa.

⁵¹Nyí cɛlɛ! ĩ na miil nyɪ na y'ɛr-sɔɔlaa. Aa ɪ sɪ jaa na kpi wa, ĩ-cɛ a lɛdaar ba nɔɔ pɛɛlɛ a baarfɔ daar ul, sɪ jaa na nalĩ na

⁵²a jie naan, a mune a nure na ma nme a bere. A-na-ı ba nɔɔ pɛɛl'ã a ɔ, ı a kũusi ir a kũu puɔ ma le nyere a sãwfu wa, ı a sumı, sı na nalı na.

⁵³A-na-ı a sew na a bõ-sãwnaa ulɔ u lieb ı a ulɔ na ma sãwna wa, ı a bõ-kpiiraa ulɔ u lieb ı a ulɔ na ma tuɔɔ kpiire wa.

⁵⁴A ledaar a bõ-sãwnaa ulɔ na liebe uree a ulɔ na ma sãwna wa, ı a bõ-kpiiraa ulɔ mı liebe uree a ulɔ na ma tuɔɔ kpiire wa, a na pãa na ı a mune a Naanmun Sebe na yel: "A tuɔɔ diw na a kũu ir bar."

⁵⁵"Kũu wee! Nyine a fu tuɔɔ be? ı nyine a fu kúfu low mı be?"

⁵⁶A kũu low u na ma kú nı ı na a maal-fãa, ı a maal-fãa ma pɔw na a u kpẽw a y'er-kpen puɔ.

⁵⁷ı-ce Naanmun sɔ puorfu, a ulɔ na ku sı a tuɔɔ a sı Nı-kpẽe Jeeju-Kirisi une.

⁵⁸Ala-ı-sɔ ı ye-nunısi, nyı uraa cıci kɔ dama wa. Nyı nyure tunɔ a Nı-kpẽe tumɔ, a mune nyı na bõw ka a tumɔ ala nyı na tunɔ a Nı-kpẽe une ma ı pɔɔ wa.

1 Kɔɛptı 16

¹A yẽyẽrı na, ı buɔɔ na ı man nyı a libie ciɛfu yẽrı ala nyı na ciɛɛ a Jerujalem popuorbo une. A mune ı na dãa yel a Galatı duo-puorbo a ba maal, a nyumı mı, nyı mı maala a le.

²A jumaasi a jaa, nyı jaa bõ-y'ene-y'ene, nyı ma ir a libie ala nyı na ma pɔw nmaa, bin kpee, a mune a nyı kɔ le ciɛɛ libie a ı wıfu daar wa.

³ı a ledaar ı na wıɛɛ, ı na tũ na a nıbe bala nyı na vele ire, nı a sebsı, a ba na cen'ı a libie ala tur a Jerujalem.

⁴A ala sew a ı mıe na cen, sı na lãa na cen.

⁵A maa wa cen na yi a Masɛɔn baar, ı na ta na a be a nyı sɛ, a-na-ı ı buɔɔ na ı yi a una wıɛɛ.

⁶A numɔ-wa-sɔw ı na kam'ã be a nyı jie, mu ı je a be a 'wuon u jaa, a mune a nyı na tuɔ sũo ma ı cen a jie ı na le cere.

⁷A-na-ı maa buɔɔ ı tɔɔ nye nyı ı po wa, ı-ce a ala ı a Nı-kpẽe wa ku ma na a sɔɔ, ı na buɔɔ na ı kam fũ a be a nyı sɛ.

⁸ı na je na a ka a ɛfɛɛsı-tẽw wa ta nı a Pãtekɔti feti daar,

⁹a-na-ı a sɔɔ kpẽe yuo ma na ı na tu tũ tumɔ, ı-ce a sama-deme waa na.

¹⁰A ala ı a Timote wa ta na a be, nyı bõw tɛɛ u vlɔa a mune u kɔ jɔɔ dãbıe a nyı sɔw wa, a-na-ı a Nı-kpẽe tumɔ u tunɔ a ı kaarĩ.

¹¹Ala-ı-sɔ, nure u taa wa kpɛɛ u wa. Nyı sũo u u na le tuɔ lieb wa a ı sɛ nı ıgan baar, a-na-ı a maa nı a yeɛɛ cele u na.

¹²A ala ɪ a sɪ yɛbɛ Apolosi u, ɪ suɔr u na gbɛ-yaw u lãa wɪ nɪ a yɛɛr a be a nyɪ sɛ̃, ɪ-cɛ 'waa sɔw a be wɪfu a yɛ̃yɛrɪ wa. Daar kãw, a ulɔ wa nyɛ a sɔr, u na wɪ na.

¹³Nyɪ bõw juurɔ, uraa nɪ cɪcɪ a yɔ̃w-nyãa puɔ. Nyɪ ɪ dab-'larɪsɪ, tɛrɛ nɪ a kpɛ̃w.

¹⁴Nyɪ mɪ maala a yeɛ a jaa nɪ nufu.

¹⁵Nyɪ bõw na a Sitefana nɪ a u yir deme, áa Akayi wɛr, bala ɪ ɪ a dãdãw deme na kpɛ a puorfu puɔ, ɪ nyɪ mɪ bõw na a mɛ̃ ba na de a ba mɛ̃ yɔ̃w a tumɔ puɔ, sũono nɪ a Naaɲmun deme. Yɛɛr, ɪ suɔrɔ nyɪ na

¹⁶a nyɪ na wur a uyɪ mɛ̃ a nɪ-lɛ numɔ jie, nɪ a bala ba jaa na pɔw ba tunɔ nɪ dɪrɛ nɪ a tuo.

¹⁷Nũɔ nyɔw ma na a Sitefaua uɪ a Fortunati uɪ a Akayiki waa unɛ. Ba ku ma na a ala ua dãa bɔr ma a lɛ nyɪ na ma dãa be ka wa.

¹⁸Ba maal ma na a suur u bãa, a mɛ̃ ba na mɪ dãa maal a nyɪ ben u bãa. A sɛw na a nyɪ na bõw nɪ a nɪ-lɛ numɔ.

¹⁹A duo-puorbo bala na be a Aji wɛr puor nyɪ na. A Akɪlasɪ nɪ a Pɪrɪsɪl nɪ a duo-puorbo bala na ma duoro taa a ba yir puɔ mɪ puor nyɪ na vlɔa a mɛ̃ nyɪ na ɪ a bõ-yɛn a Kirisi puɔ.

²⁰A yɛɛr ba jaa puor nyɪ na. Nyɪ puoro taa woro nɪ taa nɪ a Nɪ-kpɛ̃ɛ yuor.

²¹A maa Pol mɛ̃ nuu ɪ seb a nanɪ puorɪ nyɪ.

²²A nɪrɛ ma nunɔ a Nɪ-kpɛ̃ɛ wa, a Naaɲmun pɔfu ú nyɔw u! “Marana ta” — Sɪ Nɪ-kpɛ̃ɛ, wa!

²³A sũofu na yi a Nɪ-kpɛ̃ɛ Jeeju sɛ̃ ú be a nyɪ jie.

²⁴A nufu ɪ na pɔw a Jeeju-Kirisi sɛ̃ ú be a nyɪ jie nyɪ jaa.

2 Kɔrɛpti

2 Kɔrɛpti 1

¹A maa Pol a Naanmun na vel ir ɪ a Jeeju-Kirisi ni-tunaa, ni a si yebe Timote, ɪ ture a sebe na kurɔ a nyumi Naanmun deme na be a Kɔrɛti-tɛw, ni a popuorbo ba jaa na be a Ákayi wier u jaa.

²A sũofu ni a piɛnfu na yi a si Sãa Naanmun ni a si Ni-kpɛɛ Jeeju-Kirisi sɛ á be a nyi jie.

³A Naanmun so pewfu, a ulɔ na ɪ a si Ni-kpɛɛ Jeeju-Kirisi Sãa, na mi ɪ a nã-bõwfu Sãa ni a baalifu Naanmun a yeke a jaa puɔ.

⁴U ma baalɪ si na a si won a jaa puɔ, a mine a si na nu tuɔ baalɪ a bala na be a won burɔ burɔ puɔ, ni a una baalifu si na pow a u jie.

⁵A mine a Kirisi won na dɔɔl taa wa ta si, a le u mi, a Kirisi unɛ, a baalifu dɔɔl taa a si jie.

⁶A ala ɪ si nyere na a won, a ɪ na a nyi na pow a baalifu ni a faafu. A ala ɪ si pow na a baalifu a mi ɪ na a nyi na mi pow a baalifu uraa ni cĩcĩ a ledaar nyi na beree a won ala puɔ si na be.

⁷Si bar'ã tierũ a nyi unɛ, a-na-ɪ si bõw na ka a mine nyi na lãa powrɔ ni si a won, a le nyi na mi lãa pow ni si a baalifu.

⁸Yeer, si buɔrɔ na nyi bõw a won wõ mine si na pow a Aji wier: won u, na dãa nyirĩ gãw a si fãgã, a saa mi dãa bõw ka si na le baa na wa.

⁹A dãa na wõ taa ni si surĩ na pow a si mĩe kũu y'erĩ, ɪ a maal'ã a le a mine a si kõ ma tiere ni a si mĩe fãgã wa, ɪ-ce a si na ma tiere ni a Naanmun ulɔ tew na ma ire a kũusi a kũu puɔ tew.

¹⁰Ulo ɪ faa si a kũu y'er-kpɛɛ ulɔ puɔ, ɪ wa loɔ faara si. ɪ si tere ni u na a tierũ son, bõw ni ka a u na loɔ faa si na a nidaar go,

¹¹a mine nyi na sũono si a Naanmun suɔrfu puɔ. ɪ a le, a ni-yaw na pewre na a Naanmun a si unɛ, a mine u na sũo si a ba suɔrfu unɛ.

¹²Nye a ala na ɪ a si yo-yifu, a si mĩe-bõwfu na mi man si: a si maalfu be na a cãa puɔ, ma tere belifu ka a tẽw puɔ, wa yeke ni a nyi jie wa. A ala a jaa yi na a Naanmun jie. Aa yi a nure yẽ jie wa, ɪ-ce a Naanmun sũofu jie a yi.

¹³A-na-ɪ bõ-kpee ma be be a si sebsi puur, ɪ ma ɪ a ala nyi na 'wuoro bõwnɔ ni a par wa.

¹⁴Wa ta ni a y'ey'erĩ na, nyi wõ na a si y'erisi nmãa tew. ɪ-ce ɪ tier'ã ka a si Ni-kpɛɛ Jeeju waa bibir, nyi na bõw na a par a jaa, ɪ nyi na mi bõw na ka a sumi unɛ nyi na tuɔ cile, a mine a sumi na mi cile a nyi unɛ.

¹⁵Ala-ĩ-sɔ, a mɛnẽ ɪ na d̃aa bar a nyãa, bõw ka a na ɪ nyɪ na nũɔ a ɪ be wɪfu, ɪ d̃aa na tier bõw ka ɪ na de ñie wɪ a nyɪ s̃ẽ. ɪ d̃aa na buɔɔ ɪ maal nyɪ a vl̃aa gb̃e ayi.

¹⁶A ɪ d̃ad̃aw wɪfu a be a nyɪ s̃ẽ naa d̃aa na ɪ a ɪ Mas̃edon-t̃ẽw cenfu, ɪ a tuuraa naa d̃aa na le ɪ a ɪ be l̃ebfu daar. A ala ɪ baar, nyɪ naa d̃aa na s̃ũo ma a Jude w̃ier cenfu.

¹⁷A mɛnẽ ɪ na guoro a ala, ɪ guor'ã ỹõw bar le mu? Mu, ñr̃e guorfu u, a mɛnẽ ɪ na twɔ s̃ow a “ɔɔ” nɪ a “Kpee” ỹõw mu?

18A mɛnẽ a Naañmun na ɪ a d̃ed̃ẽ, a sɪ ỹer̃ sɪ na ỹer̃ nyɪ k̃õ twɔ ɪ “ɔɔ” nɪ “Kpee” wa.

¹⁹A Naañmun Bie Jeeju-Kirisi ỹer̃ a maa, nɪ a Silasi, nɪ a Timote na d̃aa ỹer̃ a nyɪ s̃õw ma d̃aa ɪ a “ɔɔ” nɪ a “Kpee” wa, ɪ-c̃e a Jeeju-Kirisi vl̃ɔ ɪ a “ɔɔ” vl̃ɔ a Naañmun na ku sɪ.

²⁰A-na-ɪ a Naañmun pul̃fu a jaa t̃er̃e na a ba “ɔɔ” a Jeeju s̃ẽ, ala-ĩ-sɔ a vl̃ɔ ɪñe, sɪ ma yel'ã a “Am̃en,” k̃ṽɔ nɪ a Naañmun a ju-kp̃ẽẽ.

²¹A ɪ na a una Naañmun na ow sɪ a kpee, a sumɪ nɪ a nyɪmɪ, ɪ maal sɪ a sɪ uraa c̃ĩc̃ĩ a Kirisi puɔ,

²²mɪ ỹõw sɪ a u yuor j̃ibaa, ɪ le ku sɪ a u S̃ĩe a sɪ sube puur na miile a yele ala na c̃ãa c̃e tuure.

²³ɪ de na a Naañmun u ɪ a ɪ yel-m̃ĩe ỹer̃-mana. u kp̃ãa ma a ala ɪ jiri ɪ na ŋmaa: a nyɪ c̃ĩefu ɪñe ɪ bar a K̃or̃ẽti-t̃ẽw g̃ɔr wɪfu.

²⁴Saa buɔɔ sɪ f̃er nyɪ a nyɪ ỹõw-nyãa puɔ wa, a-na-ɪ a ala ɪ a nyɪ ỹõw-nyãa puɔ u, nyɪ bõw na uraa c̃ĩc̃ĩ. ɪ-c̃e sɪ buɔɔ na sɪ l̃ãa tunɔ taa a nyɪ na pow a nũɔ.

2 K̃or̃ẽpti 2

¹Ala-ĩ-sɔ, a maa m̃ĩe nỹe na a s̃ew ɪ na bar a be wɪfu, a mɛnẽ a sɪ sube k̃õ l̃ɔɔ wa s̃ãw wa.

²A-na-ɪ a maa s̃ãw nyɪ a suur, ala le be be na le ku ma a nũɔ, ɪ ma ɪ a nyɪmɪ ɪ na s̃ãw a suur wa?

³A ala ɪñe ɪ d̃aa seb a sebe a ñch̃õ tur ku nyɪ, a mɛnẽ ɪ k̃õ d̃aa wɪ a nyɪ s̃ẽ le pow a su-s̃ãwfu a bala jie ɪ na d̃aa s̃ew ɪ pow a nũɔ wa. A-na-ɪ ɪ bõw nyɪ na nyɪ jaa bõw ka a maa wa pow a nũɔ, a ma mɪ ɪ na a nyɪ jaa nũɔ.

⁴ɪ seb'ã a sebe na nɪ won, nɪ a ñaw na nyur̃i be a ɪ suur puɔ, nɪ a m̃ɔt̃õ-k̃õ yaw. Aa ɪ ɪ buɔɔ na ɪ s̃ãw nyɪ suur wa, ɪ-c̃e ɪ buɔɔ na nyɪ bõw a mɛnẽ ɪ na tu ñunɔ nyɪ.

⁵A ala ɪ a ñr̃e s̃ãw na, aa ɪ maa t̃ew jie u s̃ãw wa, ɪ-c̃e a nyɪ jaa jie u. ɪ aa ɪ a nyɪ jaa f̃ew jie u wa, a mɛnẽ ɪ k̃õ wa ỹaba d̃ɔɔl̃ɔ wa.

⁶A ñr̃e vl̃ɔ kp̃ãafu s̃ew u na, a-na-ɪ a kp̃ãafu vl̃ɔ yi na a nɪ-yaw jie a nyɪ s̃õw.

⁷ɪ a ỹẽỹer̃i, nyɪ s̃ew na na l̃ieb de bar ku u, ɪ baal̃i u, a mɛnẽ a su-s̃ãwfu k̃õwa nyur̃i g̃ãw u wa.

⁸Ala-ĩ-sɔ, ỹ suɔɔ nyi na buɛ, a nyi lɛ de u, miile ni u a nyi nuno u na.

⁹A ala unɛ mi ỹ dāa seɓ a seɓe tur ku nyi, buɔɔ ỹ bur nyi je kãa, a ala i nyi wono ma na a toor a yeɛ a jaa puɔ.

¹⁰A ala i nyi de na a nɛ fāa kãw u na maal bar ku u, a maa mi, a lɛ u. A-na-i a ala i a fāa kãw be na be ỹ sɛw na de bar ku a nɛ, ỹ na de na bar ku u, a ỹ nufu unɛ a nyi jie a Kirisi nii-sɔw,

¹¹a mune a si kō bar a Satã u kpe si wa, a-na-i si bōw na a u gōgolĩfu tumɔ vlāa.

¹²A lɛ ỹ na ta a Torowasi-tēw a Kirisi y'ɛr-son y'ɛrfu unɛ. a Ni-kpēɛ sūofu saa na a sɔr yuo ma a u tumɔ unɛ,

¹³ĩ-cɛ ỹ suur ma dāa bāa wa, a-na-i maa dāa nyɛ a ỹ yeɓe Titu wa, ala-ĩ-sɔ ỹ puor ba ỹ de a Masɛɔn sɔr cere.

¹⁴Naaɲmun sɔ pɛwfu, a ulɔ na tɔwɔɔ si a daar a jaa, a mune si na pɔw a tuɔfu a Kirisi puɔ, kpaarĩ taa ɲmeere ni a cɛlĩsɔ, cere ni. A sumi a Naaɲmun ma de yōw a si na maala a nibe a ba bōw a Kirisi yuor a jiir a jaa, wō taa ni kã-nyuu na nyuure.

¹⁵Si i na a kã-nyu-vlāa ulɔ a Kirisi na ture kuro a Naaɲmun. A lɛ si be a nibe bala jie na be a faafu sɔr puɔ, ni a bala mi jie na be a wɛfu sɔr puɔ mi.

¹⁶Kūu kã-nyuu u i a bala na be a wɛfu sɔr puɔ, ỹ-cɛ baafu kã-nyuu u i a bala na be a faafu sɔr puɔ. Ĩ ala na tuɔ maal a tū-lɛ mɔɔ?

¹⁷Saa wō taa ni a yaw jie bala na ma yuɔɔ ni a Naaɲmun y'ɛrĩ buɔɔ ni a libie wa, ỹ-eɛ, a mune a Naaɲmun na tū si, si ma y'ɛɛ na a cāa puɔ a u nii-sɔw, a mune si na i a Kirisi nibe.

2 Kɔrɛpti 3

¹A si mĩɛ si lɛ nyɔw ỹ pɛwɛ mu? Mu si sɛw na na tɛɛ a tumɔ seɓsi si na ture kuro taa a mune a ɲmɛɛ na ma maal mu?

²A nyumi mĩɛ ỹ i a si seɓe na seɓ a si suur puɔ, a nibe ba jaa fɛw na 'wuoro ỹ bōwnɔ.

³Nibe jaa tuɔ na bōw ka a nyumi ỹ i a seɓe a Kirisi na seɓ ku si a si tɛɛ yuɔɔ ni. 'Waa i seɓe ba na seɓ'ĩ seɓ-dale wa, ỹ-cɛ a Baafu Naaɲmun ỹ seɓ'ĩ a u Siɛ. Aa i kubir juu ba seɓ wa, ỹ-cɛ a nibe sube puur u.

⁴Si na tuɔ na yel a lɛ, a-na-i si bar'ã nyāa a Naaɲmun jie a Kirisi unɛ.

⁵Saa tuɔɔ yeɛ a si na tuɔ na maal bom kãw lɛ ni a si mĩɛ wa, ỹ-cɛ a si tuɔfu yi na a Naaɲmun jie.

⁶Uɔ ỹ ku si a tuɔfu ulɔ na sɛw si a si i ni a u pulĩ-ta-paalaa y'ɛrĩ tūtunɔ. Aa i a y'ɛrĩ ulɔ ba na seɓ wa, ỹ-cɛ a y'ɛrĩ ulɔ na yi a Naaɲmun Siɛ jie, a-na-i a ulɔ ba na seɓ kúro na kūu, ỹ-cɛ a Naaɲmu Siɛ ture a baafu.

⁷Ba dāa na seɓ a korĩ-ce ȳer-kpen ȳōw a kubir puɔ, ɪ a Naaɲmun cāa kp̄ē nyinyile a una daar'āa, a Mowisi nii-sow mi nyinyile, a Israyel nibe ma le tuɔɔ 'wuoro u wa, ɪ-ce a una cāa dāa na sew na būburĩ. A ala ɪ a ȳer-kpen ala na ȳɔɔ a nibe a kũu puɔ wa ni na a cāa kp̄ē a nɔhɔ,

⁸mune a Naaɲmun Siɛ tumɔ cāa bermefu na jē?

⁹A ala ɪ a korĩ-ce tumɔ ala na dāa ȳōw a nibe a kũu puɔ wa ni na a cāa, mune a una tun na liebe ba a ba toro a Naaɲmun nii-sow cāa na nyurĩ berme!

¹⁰Si na tuɔ na yel, a ala na dāa caara a korĩ-ce, ma le caara go wa a ȳēȳerĩ cāa kp̄ē bermefu unɛ.

¹¹ɪ a ala ɪ a tun ulɔ na ma dāa kama wa dāa na tere a cāa, a ala na kama cāa na gāw na a le.

¹²A mune si na tere a tierũ son nɔhɔ, ala-ɪ-so a si bar a tierũ a jaa.

¹³Saa wɔ taa ni a Mowisi na ma dāa de a cēcen pow a u nu-sow, a mune a Israyel nibe kɔ tuɔ nye a cāa ulɔ būburĩfu baarfɔ daar wa.

¹⁴A ba tierĩsɪ dāa na kpeme ba a bom par bōwfu. Wa ta ni a dūaa, a una cēcen cāa na be pow ba a ledaar ba na ma 'wuoro a pulĩ-ta-kuraa sebsɪ. A cēcen ulɔ ma ire, ɪ a ala ma ɪ a Kirisi puɔ ba be wa.

¹⁵Wa ta ni a dūaa, a ledaar ba na ma 'wuoro a Mowisi sebsɪ, a ma wɔ na taa ni a cēcen ɪ pow a ba sube.

¹⁶ɪ-ce, a nure wa lieɓ wɪ a Nɪ-kp̄ē sē, u ma ir u na a cēcen ulɔ bar.

¹⁷A Nɪ-kp̄ē ulɔ ɪ na a Naaɲmun Siɛ, ɪ a jie a Nɪ-kp̄ē Siɛ na ma be, a be a sɔr ma yuo.

¹⁸ɪ a sumɪ si jaa na tere a nii-so-jaalaa, si wɔ na taa ni a caaraa na nyinyile a Nɪ-kp̄ē cāa puɔ, a si naleɛ wɔneɛ taa ni u, a si cāa bermee dɔɔɔ. A ala ɪ ɪ a Nɪ-kp̄ē na ɪ a Naaɲmun Siɛ tumɔ.

2 Kɔrepti 4

¹A Naaɲmun nã-bōwfu ɪ so-yaa u ku si a tun naa si na tunɔ, ala-ɪ-so saa bala wa.

²Si jaar'ã a yel-sɔɔlsɪ na mi ɪ a vĩ yele bar. Saa tere kpulũu wa. Saa mi nyanyaana a Naaɲmun ȳerĩ ni bom kãw wa. l-ce a Naaɲmun nii-sow si ma ēe yi ni a yel-m̄ē ȳerĩ a cāa puɔ, miile ni a si m̄ē a mune a nibe ba jaa na bōw a ba tierĩsɪ puɔ a si ɪ na yel-m̄ē deme.

³ɪ-ce a ala ɪ a ȳer-son si na ȳere sɔɔlĩ na, a bala na were jie u sɔɔlĩ.

⁴A bala na ma sow de a si ȳerĩ wa, a ka a tēw na puɔ naaɲmun jōw ba na bar a tierĩsɪ puɔ, a mune a ba kɔ tuɔ nye a ȳer-son cāa na ɪ a Kirisi cāa kp̄ē wa, na ɪ a ulɔ na miile a mune a Naaɲmun na be.

⁵Saa hiere yele ni a mune si na wõ wa, ã-ce a Jeeju-Kirisi y'ẽrĩ si hiere yele ni a mune u na i a Ni-kpẽe, ni a mune si na mi i a nyi tũtunbo a Jeeju une.

⁶A-na-i a Naanmun ulo ua dĩa yel, áa cãa na caara na a libe puo, a una Naanmun naa ã mi caarĩ a u cãa a si sube puur, a mune a si na tuo nye bõw a Naanmun cãa kpẽe ulo si na nye a Kirisi jie.

⁷A sumi, si wõ na taa ni a yolo ba na me ni a yaaraa, ã yõw a Naanmun na-yele, a na tuo miile áa fãgã kpẽe ulo na be ni si ma i a si ben wa, ã-ce a Naanmun so.

⁸A won buru buru ala kpere si na, ã aa tuo si wa. A tierĩsi mi nyanyaa si na, ã-ce aa gãw si wa.

⁹Ba kpowro si na, ã-ce a Naanmun ma bar si wa. Ba ñme si na kpar a tene, ã-ce saa kpi we wa.

¹⁰Si tere na a Jeeju kũu won a si ãgan puo a daar a jaa, a mune a nibe na tuo nye a Jeeju baafu u mi be a si ãgan puo.

¹¹A si baafu puo, si ma piel'ĩ na a kũu a Jeeju une a daar a jaa, a mune a nibe na tuo nye a Jeeju baafu a si ãgan kpiiraa puo.

¹²A nõhõ, a kũu tuno na a u tun a si puo, ã-ce a baafu mi tuno a u tun a nyi puo.

¹³Ã-ce a mune a Naanmun Sebe na yel: "A ã yõw-nyãa terefu une ã y'ere," a sumi mi, si mi tere na a una Sie na ture a yõw-nyãa, ala-ĩ-so a si mi y'ere.

¹⁴A-na-i si bõw ka a ulo na dĩa maal a Ni-kpẽe Jeeju u ir a kũu puo, u nõo mi maal si na a si mi ir a kũu puo ni a Jeeju, cen'ĩ si, lãa ni a nyumi a Naanmun nii-so.

¹⁵A ala a jaa maala na a nyi une, a mune a Naanmun sũofu na cere tara a ni-yaw dõolo taa, a ba pewfu na mi nyurĩ yire kuro ni u a ju-kpẽe.

¹⁶Ala-ĩ-so saa bala fũ wa. A ala saarĩ i a si ãgan bnnr sãwna na fũ fũ, ã-ce a sie puo si ma liebe na ure bõ-paalaa a bibie a jaa.

¹⁷A-na-i a won gẽe naa si na powro a y'ey'ẽrĩ, tuno na a tun a si une, a si na pow a na-yel-tunesi daadaa na gãw a si bõwfu a jaa.

¹⁸A-na-i saa 'wuoro a ala si na nyere ni a mimie wa, ã-ce si 'wuoro na a ala si na ma tuoro nyere wa. A yele ala si na nyere ni a si mimie ma i yel-kamisi wa; ã a ala si na ma nyere wa be na be a daar a jaa.

2 Kõrẽpti 5

¹A-na-i si bõw ka a si ãgan na i a tẽw na puo sew, wa wel, si tere na yir ulo a Naanmun na ku si, u be a saa juu a daar a jaa, a yir ulo a nure nuu na ma me wa.

²Ã-ce a y'ey'ẽrĩ na si na cãa be a ka, si uuno na nyurĩ buoro ni a si saa juu yir puo kpefu,

³a mune a si na tere a ãgan bõ-powraa, ã a ba kõ nye si a si i bõ-jaalaa wa.

⁴A-na-ɪ a lɛ sɪ na cãa be a sɪ ʔɪgan pɔɔ na wɔ̃ a sɛw kaarĩ, sɪ uɔɔ na wɔ̃ taa nɪ tuor sɪ na tuo. Aa ɪ wɔ̃ taa nɪ sɪ buɔɔ na sɪ tɔ a una sɛw naa bar wa, ʔ-cɛ yir sɪ buɔɔ, a mɛnɛ a baafu na tɔ tɛw a bom ulɔ na kpiire bar.

⁵A Naanmun mĩɛ ʔ gbɛɛrĩ sɪ a lɛɛfu ulɔ unɛ, ʔ de nĩɛ ku sɪ a u Sɪɛ na miile a yele ala na cãa cɛ tuure.

⁶Ala-ʔ-sɔ sɪ bar'ã nyãa a daar a jaa, a-na-ɪ sɪ bɔ̃w ka a lɛ sɪ na be a sɪ ʔɪgan pɔɔ, sɪ jãa na taa nɪ a Nɪ-kpɛɛ.

⁷A-na-ɪ a baafu sɪ na tɛrɛ a y'ɛy'ɛrĩ na, saa cere 'wuoro nɪ a ala sɪ na nyɛrɛ nɪ a sɪ mimie wa, ʔ a y'ɔ̃w-nyãa pɔɔ sɪ cere.

⁸Sɪ bar'ã a nyãa a lɛ, ʔ a na numɔ sɪ na gãw, a sɪ na bar a ʔɪgan na, ʔ cen na jɛ nɪ a Nɪ-kpɛɛ.

⁹ʔ-cɛ sɪ tu na buɔɔ sɪ maala a numɔ u, a sɪ na be a ʔɪgan na pɔɔ, mu a sɪ na bar u ʔ cen.

¹⁰A-na-ɪ a sɛw na a sɪ jaa fɛw na uraa a Kirisi nii-sɔw a y'ɛrĩ guorfɔ unɛ, a mɛnɛ a sɪ jaa bɔ̃-y'ene-y'ene na pɔw a yar tu nɪ a ala sɪ na wa maala, a vilaa mu a bier, a lɛdaar sɪ na cãa a ʔɪgan na pɔɔ.

¹¹A-na-ɪ sɪ bɔ̃w na a bom na dɪ a Nɪ-kpɛɛ jɔfu, ala-ʔ-sɔ sɪ buɔɔ na sɪ lɛɛ a nɪɛ tɛrĩsɪ. A Naanmun bɔ̃w na a sɪ subɛ vilaa; ʔ mɪ tɛr'ã ka a nyumɪ mɪ, nyɪ mɪ bɔ̃w sɪ na vilaa a nyɪ tɛrĩsɪ pɔɔ.

¹²Aa ɪ sɪ pɛwɛ na a sɪ mĩɛ a nyɪ jie go wa, ʔ-cɛ sɪ buɔɔ na sɪ ku nyɪ sɔr a nyɪ na bar tɛrũ a sɪ unɛ, a mɛnɛ nyɪ na tɔɔ yele a bala na bar a suur pɔɔ yele, ʔ buɔɔ a yuor a ʔɪgan pɔɔ.

¹³A ala ɪ saa bɔ̃w yɛ wa, a Naanmun unɛ u, ʔ a ala ɪ sɪ bɔ̃w na a yɛ, a nyumɪ unɛ u.

¹⁴A-na-ɪ a Kirisi nufɔ fɛrɛ sɪ na, a-na-ɪ sɪ bɔ̃w na bɔ̃w ka a nɪ-bɔ̃-y'en kpi na a nɪɛ ba jaa unɛ, a lɛ yel'ã, áa nɪɛ ba jaa kpi na.

¹⁵U kpi na a nɪɛ ba jaa unɛ a mɛnɛ a bala na cãa a mimie kɔ̃ sɔ a ba nɛnɛ baafu wa, ʔ-cɛ u na ɪ a ulɔ na kpi ʔ ir a kũu pɔɔ a ba unɛ ben.

¹⁶Ala-ʔ-sɔ, wa nyɔw nɪ a dɪnaa, saa lɛ 'wuoro a nɛrɛ tuure nɪ a nɛrɛ tɛrũ wa. A ala saarĩ ɪ sɪ dãa na 'wuor a Kirisi nɪ a nɛrɛ tɛrũ, y'ɛy'ɛrĩ na, saa lɛ maala a lɛ go wa.

¹⁷A ala ɪ a nɛrɛ be na a Kirisi pɔɔ u ɪ na a nɪ-paalaa; a yel-koro tol'ã, ʔ a yel-paala lɛ wa.

¹⁸A ala a jaa yi na a Naanmun jie, a ulɔ na de a Kirisi baalĩ sɪ a sɪ lɛ bã taa nɪ u, ʔ mɪ ku sɪ a una baalĩfu tɔn a nɪɛ jie.

¹⁹A-na-ɪ a Naanmun ma lɛ sooro a nɪɛ a ba cɛfu jiir wa, ʔ-cɛ u dãa na be a Kirisi pɔɔ baalĩ a nɪɛ ba jaa, a ba lɛ lɛɛ bã taa nɪ u, ʔ mɪ ku sɪ a una baalĩfu y'ɛrĩ a sɪ y'ɛrɛ.

²⁰Ala-ĩ-sɔ sɪ ɪ na a Kirisi fãw demẽ u na biin, a sɪ wɔ̃ taa nɪ a ulɔ mĩẽ ỹyẽrẽ nɪ nyɪ. Sɪ suɔɔ nyɪ na nɪ a Kirisi yuor bule, nyí lieb bã taa nɪ a Naaɲmun.

²¹A Kirisi ma dãa maal fãa fũ wa, ỹ-ce a Naaɲmun lieb u u ɪ a maal-fãa a sɪ unɛ, a mune sɪ na tuɔ pɔw a Naaɲmun torfu a u jie.

2 Kɔrɛptɪ 6

¹A mune sɪ na ɪ a Naaɲmun lãa-tunbɔ, sɪ kpãkpana nyɪ na a nyɪ taa wa bar a Naaɲmun wɛfu ulɔ nyɪ na pɔw, u lo wa.

²A-na-ɪ a yel'ã a Naaɲmun Sebe puɔ: "A daar ulɔ na dãa sɛw, ỹ cɛl fu na; a faafu bibir, ỹ wa na sũo fu." Nyí nye a ỹẽyẽrĩ na a daar ulɔ na sɛw. A faafu bibir nɪ a dɪnaa.

³Saa maala bom na ciere nure wa, a mune a nure kɔ̃ wa hũhune a sɪ tumɔ wa.

⁴Ĩ-ce a yele a jaa puɔ sɪ ẽẽ na maal miile nɪ a nɪbe a mune sɪ na ɪ a Naaɲmun tũtunbɔ. Sɪ tere na su-varkpara yaw a won puɔ, a kpowfu puɔ, nɪ a nãw puɔ.

⁵Ba ɲme sɪ na, ỹ yɔ̃w sɪ a kasu puɔ. A nɪbe dam sɪ na. Sɪ tũ na a tũ-kpen, ỹ a ba mɪ mɔ̃w sɪ a gũɔ nɪ a dɪb.

⁶A ala na miile a sɪ ɪ na a Naaɲmun tũtunbɔ ɪ na a sɪ cɛcɛ ɪfu, a sɪ bɔ̃wfu, a sɪ su-nyɔwraa uɪ a sɪ son ɪfu. Ba na mɪ bɔ̃w sɪ na a Naaɲmun Siɛ unɛ, nɪ a sɪ nufu na ma tere a belĩfu wa,

⁷nɪ a sɪ yel-mĩẽ yẽrĩ, nɪ a Naaɲmun fãgã sɪ na tere. A torfu ɪ na a sɪ jeb yele na be a sɪ dɔrĩ nnn nɪ a sɪ gubaa nuu puɔ.

⁸Sɪ pɔw na a ju-kpẽẽ nɪ a kpɛfu, mɪ pɔw nɪ a korfu nɪ a pɛwfu. Ba de sɪ na a sɪ ɪ bebelbe, ỹ-ce a sɪ ɪ a yel-mĩẽ deme.

⁹Ba maal sɪ na wɔ̃ taa nɪ baa bɔ̃w sɪ wa, ỹ-ce sɪ ɪ na nɪ-bɔ̃wsɪ, a sɪ wɔ̃ taa nɪ nɪbe na pɛl kũu, ỹ nye, sɪ cãa na! Sɪ pɔw na a kpãafu, ỹ-ce saa kpi wa.

¹⁰Ba ma sãw sɪ na a sube, ỹ-ce sɪ tere na a nũɔ a daar a jaa. Nãw deme sɪ ɪ, ỹ lere nɪ-yaw. Saa tere bom wa, ỹ-ce sɪ ɪ na a yele a jaa deme.

¹¹Kɔrɛtɪ deme, sɪ yẽr nyɪ na eãa puɔ, nɪ a sɪ suur u jaa.

¹²Saa kpeme a sɪ sube a nyɪ jie wa, ỹ-ee nyumɪ ẽẽ kpeme a nyɪ sube a sɪ jie.

¹³Ĩ yẽrẽ nɪ nyɪ na a ỹ bibiir kaarĩ. Nyí bar'ĩ sɪ nyãa a mune sɪ na bar'ĩ nyɪ a nyãa. Nyí ɪ a sɪ kpe nyɪ a nyãa.

¹⁴Nyɪ taa wa mara taa nɪ a bala na ma puoro wa. Bɔ̃ a torfu nɪ a burbur maalfu be taa? Mune a cãa nɪ a libe na tuɔ bã taa?

¹⁵Mune a Kirisi nɪ a Beliya na tuɔ ɪ ỹ tere nɔ-bɔ̃-yen? Mu, bɔ̃ a popuoro nɪ a ulɔ na ma puoro wa ua tuɔ lãa tere?

¹⁶Mune a Naaɲmun yir ni a tibe na tuo wõ taa? A-na-ı a sumi ı a Naaɲmun-mimir yir, a mune a Naaɲmun na yel: “İ na wa be ni ba na, ı yuɔɔ a ba sãw. İ na ı na a ba Naaɲmun, ı a ba ı a ı nibe.”

¹⁷Ala-ı-sɔ a Ni-kpẽe yel: “Nyí yi a ba sãw ı ce ba bar. Nyi taa wa sure bõ-sɔbaa wa, ı ı na de nyi na.

¹⁸İ na ı na a nyi Sãa, ı-ce a nyi ı a ı bi-dabsi ni a ı bi-pɔɔɔ. Le a Ni-kpẽe na ı a kpẽw a jaa Subɔ yel.”

2 Kɔrɛpti 7

¹İ yeer nunisi, a-na-ı si tere na a ana pulifu yɛrɛsi a nɔhɔ, nyí ı a si pɔl a yele ala bar, na sɔɔ a si igan ni a si sie, di ni a tuo ı ı cece, jɔɔ ni a Naaɲmun.

²Nyí ı a si kpe nyi nyãa. Saa maal nure bier wa. Saa mi sãw nure bar wa, ı ma mi ɲmam nure kãw wa.

³Maa yere a le na yõw nyi yɛrɛ wa, ı-ce a mune ı na dãa de nĩe yel nyi, si tu na nɔɔ nyi buɔɔ si be taa a baafu puɔ, mi a kũu puɔ.

⁴İ bar’á tierũ a jaa a nyi une; a nyi maalfu ı ma na nũɔ. A si won puɔ a jaa ı tere na ılafu, a nũɔ mi y’ala ma.

⁵Yel-mĩe u, a le si na dãa ta a Masedɔn-tẽw, saa dãa pɔw piɛnfu wa. Si tuor’ı na a won a jiir a jaa. Si pɔw na a jeb, ı a dãbĩe mi dãa nyɔw si.

⁶İ-ce a Naaɲmun ulɔ na ma kuro a ılafu a bala sube na sãw, u mi dãa na ku si a una ılafu a mune a Titɪ na wa.

⁷İ aa ı a u waa une tew u wa, ı-ce a mune a ulɔ mĩe na mi dãa pɔw a ılafu a nyi jie. U mi man si na a mune nyi na tu buɔɔ nyi le nye ma, ni a mune a nyi sube na sãw, ni a mune nyi na bã ma. Ala-ı-sɔ ı le pɔw na a nũɔ kpẽe go.

⁸A ala saarɪ ı a ı sebe ı na dãa seb sãw nyi na a sube, maa waala a y’ẽy’erɛ wa. İ dãa na waala, a-na-ı ı nye na bõw ka a ı sebe sãw nyi na sube fũ,

⁹ı-ce ı cile na a y’ẽy’erɛ na. Aa ı a nyi sube sãwfu une ı cile wa, ı-ce a mune a nyi su-sãwfu na yõw nyi a y’ẽ-liebfu puɔ. A nyi su-sãwfu maal nyi na a mune a Naaɲmun na dãa buɔɔ, ala-ı-sɔ saa maal nyi bier wa.

¹⁰A-na-ı a su-sãwfu ulɔ a Naaɲmun na ma de lieb’ı a si y’ẽ na cere ni si a faafu puɔ, ma tere waalũu wa. İ-ce a su-sãwfu ulɔ na yi ka a tẽw na puɔ, ulɔ ma yõw a nure a kũu puɔ.

¹¹A mune a nyi sube na sãw tu ni a mune a Naaɲmun na buɔɔ, nyí nye a ala a na maal nyi! Nyi surɪ na tulɔ, ı mi bõw miil’ı a nyi son ıfu. A una fãa maalfu ce nyi na, a nyi mi jɔɔ a Naaɲmun. Nyí nye a mune nyi na surɪ wono a toor vlɔa, tere ni a bĩbɪnfu, mi surɪ buɔɔ ni a fãa subɔ kpãafu. Nyi nuil’ã a lɔbobo a jaa á nyi ı na cece a una y’erɛ naa puɔ.

¹²Ala-ĩ-sɔ, a seɓe ulɔ ɪ na tur ku nyi, maa seɓ a ulɔ na maal a fãa une wa. Aa mi ɪ a ulɔ ba na maal a fãa yɔw une u wa, ɪ-ce a nyumi une u, a na miil nyi a Naanmun nii-sɔw a mune nyi na tulɔ a si nufu une.

¹³Ala-ĩ-sɔ si le pɔw na a 'lafu. ɪ aa ɪ a 'lafu tew si pɔw wa, ɪ-ce a gãw na a le. Si mi cile na a mune si na nye a nũɔ ulɔ a Titɪ na tere, a-na-ɪ a u suur bãa na a nyi jaa few une.

¹⁴ɪ dãa na sũɔ nyi fũ a Titɪ sɛ, ɪ nyaa yɔw ma vɪ wa. A-na-ɪ a mune a daar a jaa si na ma yere ni nyi a yel-mĩe tew, a le u mi, a mune si na sũɔ nyi a Titɪ sɛ, a mi tɔɔ na ɪ a yel-mĩe a le.

¹⁵A ulɔ wa tier yuo, nyi ma nyurĩ na kpe u a nyãa, a mune nyi na sɔw de u ni a yɔwfu ni a bĩifu puɔ, mi wono ni u a toor a nyi jaa few.

¹⁶Nũɔ kpɛɛ nyɔw ma na a mune ɪ na bar'ɪ nyi a nyãa a yele a jaa few une.

2 Kɔrɛptɪ 8

¹Yeer, si buɔɔ na nyi bɔw a mune a Naanmun sũofu na dãa maal a Masɛɔn duo-puorbo sɔw.

²A mune ba na lo a won kpɛɛ puɔ a dãa na kpeme ba, ɪ-ce ba cãa na sew ni a nũɔ na yala, ɪ a mune ba na mi saari be a nã-kpɛɛ puɔ, ɪ ba cãa na pelĩ a puɔ sũono ni a gãw a le.

³ɪ na tɔɔ na yel nyi á ba maal'ã a ala ba na tɔɔ, ɪ le dɔɔl.

⁴A bala mĩe ɪ suɔr si lobɔ ni a nur, á si ku ba sɔr a ba kpaarĩ taa ɪ tur bom ku a Jude wɪer popuorbo.

⁵A ba maalfu dãa na gãw a ala si na tere. Ba de na a ba mĩe ku a Ni-kpɛɛ ser, ɪ pãa mi de a ba mĩe ku si, tu ni a Naanmun pu-tierũ.

⁶Ala-ĩ-sɔ a si suɔr a Titɪ á ú wɪ na baar a una tũ-vɪlaa a nyi sɔw, a-na-ɪ a ulɔ ɪ dãa nyɔw.

⁷A Naanmun yele a jaa nyi na tere waa na a nyi jie: a yɔw-nyãa u mu, a Naanmun yerĩ yerfu u, a bɔwfu, a bĩbinfu a yele a jaa puɔ, ni a nyi nufu nyi na nu si. A le u mi, nyí ɪ a ana yẽ-bɔwfu tumɔ a mi waa a nyi jie.

⁸Aa ɪ yer-kpɛw ɪ kuro nyi wa, ɪ-ce ɪ miile nyi na a mune a nuɓmɛɛ na bĩbin a Jude deme sũofu une, ɪ na mi tɔɔ juur a nyi nufu a ala ɪ yel-mĩe be na tɔ.

⁹Nyi bɔw na a si Ni-kpɛɛ Jeeju-Kirisi wɛfu. U dãa na ɪ a naaba, ɪ lieɓ ɪ a nãw subɔ a nyi une, a mune a nyi na tɔɔ le a u nãw une.

¹⁰A yerĩ nanɪ puɔ, nyí nye a ala ɪ na tere: a vɪle na a nyi na cãa cere ni a ala nyi na nyɔw a dɛw. A-na-ɪ nyumi ɪ dãa de nĩe be a ana tumɔ puɔ, ɪ nyumi mi dãa de nĩe guor a ala maalfu.

- ¹¹Ala-ĩ-sɔ, nyí cãa cere nɪ a maalfu wa ta nɪ a baarfɔ daar. A mune nyɪ na dãa bĩbine a bɔfɔ daar, nyí le cãa wɔ̃ a le a maalfu puɔ, tu nɪ a ala nyɪ na tere.
- ¹²A ala ɪ a nure bĩbine na a turfɔ une, a Naanmun ma sɔw na de a ala u na tere, ɪ 'waa sooro u a ala u na ma tere wa.
- ¹³Maa buɔɔ nyumɪ nyɪ lo, ɪ a bala pɔw wa, ɪ-ce a jẽ-tar u be be.
- ¹⁴A yẽyẽrĩ na nyɪ teraa na ma ɪ wa, na tuɔɔ sũono a bala na ma tere wa. A bibirĩ kãw nyɪ na mɪ tuɔ na be a nãw puɔ a ba mɪ sũo nyɪ, a mune a jẽ-taafɔ na be a nyɪ sɔw,
- ¹⁵tu nɪ a ala a Naanmun Sebe na yel: “A ulɔ na dãa wob a yaw ma le nyurĩ tere wa, ɪ-ce a ulɔ na wob a fũ ma le faa bom wa.”
- ¹⁶Naanmun sɔ pɛwɔ a mune a Titɪ na tere a bĩbinfu a nyɪ sũofɔ une a sɪ kaarĩ.
- ¹⁷Sɪ suɔɔ u na á ú wɪ a be a nyɪ sɛ, u sɔw, ɪ-ce a ulɔ mĩe mɪ dãa na bĩbine a be wɪfɔ.
- ¹⁸Sɪ lãa na tunɔ nɪ u a yebe ulɔ a duo-puorbo a jiir a jaa na kpiire a Naanmun yẽrson hierfɔ une.
- ¹⁹Ba mɪ dãa na vel u ir u na biel sɪ a sɪ lãa cen na tũ a una sũofɔ tun, a mune a Nɪ-kpɛɛ yuor na yire, ɪ a sɪ na mɪ miil ba a sɪ bĩbinfu.
- ²⁰Sɪ maal'ã a le a-na-ɪ saa buɔɔ nure u wa hũhune sɪ a ana libi-yaw cenɪfɔ une wa.
- ²¹Saa buɔɔ sɪ maal a ala na numɔ a Nɪ-kpɛɛ tew wa, ɪ-ce sɪ maal a na mɪ numɔ a nibe.
- ²²Sɪ lãa na tunɔ nɪ ba a sɪ yebe y'en subɔ sɪ na juur gbɛɛ yayaw a yele yaw puɔ nye u cãa bĩbine. ɪ a yẽyẽrĩ, a u bĩbinfu le dɔɔl'ã, a mune u na nyurĩ bar'ĩ nyɪ a nyãa.
- ²³A ala ɪ a Titɪ u, u ɪ na a ɪ lãa-yuɔɔ nɪ a ɪ lãa-tunɔ a nyɪ une. ɪ-ce a sɪ yeer bala, ba ɪ na a duo-puorbo nɪ-tunɪsɪ Kirisi yuor na mɪ yire a ba une.
- ²⁴Ala-ĩ-sɔ, nyí miil ba a nyɪ yel-mĩe nufɔ, a mune a duo-puorbo bala na tũ ba, na surĩ bɔw ka a sɪ tere na yel-mĩe na bar'ĩ nyɪ tierũ.

2 Korɛptɪ 9

- ¹A na ɪ na pɔɔ a ala ɪ ɪ seb nyɪ na a tun ulɔ ba na tũ sũo nɪ a Jude wier popuorbo une.
- ²A-na-ɪ ɪ bɔw na a mune nyɪ na sɔw a ba sũofɔ. ɪ, ɪ mɪ dãa na sũɔ nyɪ a Masɛdon duo-puorbo jie, na ɪ yel: “A yeer bala na be a Ákayi wier gbɛɛrĩ na diew jaa a ba sũofɔ une.” Ala-ĩ-sɔ a nyumɪ Korɛtɪ deme bĩbinfu jaw na a yaw jie a ba sɔw.
- ³ɪ-ce sɪ tunɔ na a yeer basume be a nyɪ jie, a mune a yẽrĩ ulɔ une ɪ na dãa sũɔ nyɪ kɔ ɪ pɔɔ wa. ɪ ɪ buɔɔ na nyɪ surĩ gbɛɛrĩ baar a mune ɪ na dãa yel.

⁴A-na-ɪ a ala ɪ a Masɛdɔn nɪbɛ d̃ɛ na pɔw ma wɪɛɛ nɪ a be, ɪ ma nyɛ a nyɪ sɪrɪ gbɛɛrɪ baar wa, a naa d̃ɛ ɪ sɪ vɪ, ɪ wa p̃ɛɛ yele nɪ a nyumɪ, a mɪnɛ sɪ na nyurɪ barɪ nyɪ a nỹɛɛ a lɛ.

⁵Ala-ɪ-sɔ, ɪ nyɛ na a ɪ son ɪ suɔr ɪ yɛɛr a ba na de ma ñɛ cen, na gbɛɛrɪ a b̃ɔ-son ulɔ nyɪ na d̃ɛɛ pulɪ nɪ. A nɔh̃ɔ, a maa wa wɪɛɛ, a na miil sɪ na a nyɪ tur'ã nɪ pu-plaa, ɪ fɛrfu ma be tɔ wa.

⁶Nyɪ lɛr'ɪ a y'ɛr-bir'ãa na yel: a ulɔ na kɔ a fɪ, a fɪ u na ŋma, ɪ a ulɔ na kɔ a yaw, a yaw u na mɪ ŋma.

⁷Ala-ɪ-sɔ, a nɪɛ ú b̃ɔw tɪɛr ɪ p̃ɛɛ tur, a mɪnɛ u k̃ɔ wa waala, mu ba fɛr u na wa. A-na-ɪ a Naaŋmun nɔnɔ na a ulɔ na tur'ɪ a ñɔ.

⁸A Naaŋmun na tɔɔ na ku nyɪ a yel-vɛɛ burɔ burɔ a jaa, ɪ lɛ c̃ɛɛ d̃ɔɔl nyɪ, a mɪnɛ a nyɪ na tɔɔ tɛɛ a ala na sɛw nyɪ a daar a jaa, ɪ lɛ c̃ɛɛ tɛɛ s̃ɔono nɪ a t̃ɔ-vɛɛ a jaa.

⁹A mɪnɛ a Naaŋmun Sebe na yel: “U ma yara na bara kurɔ a ñɛw deme. A u yɛ-b̃ɔwfu ma tɛɛ bewfu daar wa.”

¹⁰A Naaŋmun ulɔ na ma ku a kuɔraa a ci-burɔ, nɪ a nɪɛ a dɪb, u na mɪ ku nyɪ na a yel-burɔ ala na sɛw nyɪ, ɪ lɛ maal a d̃ɔɔl, a mɪnɛ a nyɪ yɛ-b̃ɔwfu na tɛɛ a wɔmɔ yaw.

¹¹U na maal nyɪ na a nyɪ nyurɪ le, a mɪnɛ nyɪ na tɔɔ miil a nyɪ yɛ-b̃ɔwfu a jiir a jaa, ɪ a Naaŋmun na mɪ pɔw na a pɛwfu a nɪ-yaw jie a sɪ tumɔ unɛ.

¹²A-na-ɪ a una t̃ɔ-son nyɪ na maala, aa ɪ a Naaŋmun-puorbo won tɛw a s̃ɔo wa, ɪ-cɛ a mɪ maal'ã a nɪ-yaw a ba nyurɪ pɛwɛ a Naaŋmun.

¹³A una tun naa na miil ba na a mɪnɛ nyɪ na w̃ɔ, a ba pɛwɛ a Naaŋmun. A-na-ɪ aa ɪ a nuɔr puɔ tɛw nyɪ sɔw de a Kirisi y'ɛr-son wa, ɪ-cɛ nyɪ wono u na a toor, a mɪnɛ nyɪ na b̃ɔw a yɛ ɪ s̃ɔo ba, l̃ɛɛ nɪ a nɪbɛ jaa.

¹⁴Ba na suɔrɔ na a Naaŋmun y'ɔnɔ nyɪ, a mɪnɛ nyɪ na kpɛ ba a nỹɛɛ, a-na-ɪ ba na nyɛ na a Naaŋmun s̃ɔofu na nyurɪ be nɪ nyɪ.

¹⁵Naaŋmun sɔ pɛwfu a u Bie u na ku sɪ unɛ na g̃ɛw a yele a jaa.

2 Kɔrɛptɪ 10

¹A maa Pol m̃ɛ ɪ suɔrɔ nyɪ a asɪmɛ unɛ — a maa ba na ma de ɪ ɪ a d̃ɔɔpɔr subɔ a lɛ ɪ na ma be a nyɪ s̃ɔw, ɪ ma lɛ ɪ a 'la'lara subɔ a lɛ ɪ na ma j̃ɛɛ taa nɪ nyɪ. ɪ suɔrɔ nyɪ na nɪ a Kirisi yuor, a ulɔ ua ɪ a helele nɪ a su-baar subɔ,

²uyɪ taa maal ma ɪ ɪ a 'la'lara subɔ a lɛ ɪ ñɔɔ beree nɪ nyɪ wa, a-na-ɪ ɪ tɪɛr'ã b̃ɔw ka ɪ na tɔɔ na tɛɛ a 'lafu miile a ŋmɛɛ na tɪɛr beeka a sɪ maalfu tuure na a sɪ m̃ɛ b̃ɔb.

³Yel-m̃ɛ, ɪgan buur nɪbɛ sɪ ɪ, ɪ-cɛ a sɪ jɛb ma ɪ a ɪgan buur jɛb wa.

⁴A jeb yeke ala si na tere ma wõ taa ni a tẽw na nibe jeb yeke wa, ã-ce a si jeb yeke ala si na tere, tere na a Naanmun fãgã na tuɔɔ wele a yi-kpen bara. Si ma sãwna na a nibe curĩfu,

⁵ni a ba yo-bɔb tũ-bere ba na ma vara ni a Naanmun bõwfu bara, ã mi nyɔw a nibe tierĩsi teeɛ a mune a ba na lieb i a Kirisi to-wownbo.

⁶A nyumi wa surĩ tere a to-wõfu vulaa, si na tuɔ na pãa kpãa a to-woonbo ba jaa.

⁷Nyi 'wuoro na a ala na be a nyi nii-sɔw tẽw. A ala i a nure tier'ã beeka a u i na a Kirisi ben, ú le bõw tier a asume: áa mune u na i a Kirisi ben, a sumi mi, a le u.

⁸A ala saarĩ i ã dɔɔl'ã fũ a tuɔfu ulɔ a Ni-kpẽe na ku si juu, ã-ce vĩ ma uyɔw ma wa, a-ua-i a Ni-kpẽe ma ku si a una tuɔfu a si na wel nyi bar wa, ã-ce a nyi na tuɔ karĩ dɔɔl.

⁹Nyi taa tier beeka ã buɔɔ na ã per nyi ni a ã sebsi wa.

¹⁰A-na-i a nure kãw ma yel'ã: "A Pol sebsi kpeme na, ã mi bier, ã-ce a ulɔ wa be a si sɔw u ma bal, ã a u y'erĩsi maa mi i bom wa."

¹¹A subɔ ulɔ na ma yel a le, ú bõw ka a ana y'erĩsi si na ma yõw a sebsi puɔ tur ku nyi a ledaar si na ma jãa taa ni nyi, a le a si tumɔ ma mi be a le si na ma be a nyi sɔw.

¹²A-na-i saa 'lara beree a bala na yeke á ni-sono ba i puɔ wa, mu diere a si mĩe mana ni ba wa. Ba ma le de na a ba mĩe le mune ni a ba mĩe, ã ma le de a ba mĩe y'erĩsi le mana ni a ba mĩe. A mune ba na maala a nɔhɔ, baa bõw bom wa.

¹³A ala i a sumi u, saa sũɔɔ a gãw na a si mĩe tumɔ bewfu jiir wa. A Naanmun ã biin si a jiir ala, tuure ni a u bõ-munaa ulɔ na mi ta a nyi jie.

¹⁴Saa gãw a si tura ulɔ a Naanmun na miil si bar wa. A ala i saa dãa ta a be a nyi jie wa, ala si naa gãw bar, ã-ce si ta na a be a nyi sã ni a Kirisi y'er-son.

¹⁵Aa i wɔnaa si gãw na a si tura bar ã cen na sũɔɔ a ñmee tumɔ wa. ã-ce a mune si na cãa uraa a si tura puɔ, si tere na tierũ son bõw ka a nyi yõw-nyãa na karĩ na dɔɔl, ã a si tumɔ a nyi jie na mi tuɔ dɔɔl yaw.

¹⁶ĩ si na pãa na le tuɔ cen'ĩ a Naanmun y'er-son a ten ala na be a nyi nii-sɔw. A nɔhɔ, si kɔ tere sũɔfu a tumɔ ala a ñmee na gɔr maal a ba jie wa.

¹⁷A mune a na yel a Naanmun Sebe puɔ: "A ulɔ na tere a sũɔfu, u sũɔɔ a Ni-kpẽe."

¹⁸Aa i a nure ulɔ na yel á ni-son u i, na surĩ i a ni-son wa, ã-ce a ni-son i na a ulɔ a Naanmun na pewre.

2 Kɔrepti 11

¹ĩ buɔɔ na nyi bar ma ã y'er nyi yayaar y'erĩ fũ. ã-ce ã bõw ka nyi na ku ma na a sɔr.

- ²Ĩ tere ni nyi na nyuur, a nyuur ulɔ na yi a Naaɲmun jie. Nyi wɔ̃ na taa ui a pɔsabil-cece ĩ na de ku a u baraa bɔ̃-y'en tɛw, na ɪ a Kirisi.
- ³Ĩ jɔɔ na dābĩe a mune a waab ulɔ na dāa de a u kpɛfu bele ni a Awa, a numɔ-wa-sɔw u na mi tuo na le de a u kpɛfu curĩ a nyi tierĩsi, a nyi na bar a nyi yel-mĩe ni a nyi su-cece a Kirisi tunifu puɔ.
- ⁴A ala ɪ nure wa na hiera a Jeeju kpee kurɔ nyi, mu a nyi pɔw a Siɛ na be kpee ni a ulɔ nyi na dāa pɔw, mu ú yere nyi a yer-son na be kpee ni a ulɔ nyi na dāa pɔw, má nyi na sɔw na de u vulaa.
- ⁵Ĩ-ce ĩ tier'ã bɔw ka maa pab bom kãw une a nyi ni-tũ-vele jie wa.
- ⁶Ĩ na tuo na bal a yerĩ yerfu puɔ, ĩ-ce a ala ɪ a bɔwfu puɔ, maa bal wa, ĩ si ɛɛ na miil nyi a ala a jiir a jaa, ni a yele a jaa puɔ.
- ⁷A mune ĩ na dāa yer nyi a Naaɲmun yer-son, pɔɔ ĩ yer ku nyi, wurĩ a ĩ mĩe a mune ĩ na tuo jew nyi. Fãa ĩ maal a le mu?
- ⁸Ĩ pɔw na sũofu a Naaɲmun duo-puorbo jiir ɲmɛɛ jie, a mune ĩ na tuo tũ a tun a nyi sɔw.
- ⁹Ĩ a le ĩ na dāa be a nyi sɔw, ĩ ma tere a bom wa, maa dāa ɪ nure kãw tuor wa. A-na-ɪ a yeer bala na be a Masɛɔn dāa na wa ni a ala a jaa na sew ma, ku ma. ĩ nyɔw na ĩ mĩe a mune ĩ kɔ̃ ɪ nure tuor wa, ĩ a le, ĩ na le cãa nyɔw a ĩ mĩe.
- ¹⁰Ĩ na tuo na yel ni a Kirisi yel-mĩe ulɔ na be ni ma, nure ma be na tuo mɔw ma a una pɔl-maalfu a Akayi wier puɔ u jaa wa.
- ¹¹Bɔ̃ une? A-na-ɪ maa nɔnɔ nyi wa mu? A Naaɲmun bɔw na.
- ¹²Ĩ na cãa na maala a ala ĩ na maala a yẽyerĩ, ĩ na tuo var a sɔr a bala jie na buɔɔ a yo-yifu, yele ni a tũ-bɔ̃-y'en si tunɔ.
- ¹³A nibe bala ɪ na a ni-tunisi burbur, ɲmara ni a jiri a ba tumɔ puɔ, ĩ ma lieb a ba mĩe wɔ̃ taa ni a Kirisi ni-tunisi.
- ¹⁴Bom ma be be na ɪ nɔ-kofu bom wa, a-na-ɪ a Satã mĩe ma lieb'ã wɔ̃ taa ni a Naaɲmun cãa si-tunaa kaarĩ.
- ¹⁵Ala-ĩ-sɔ, aa tuɔɔ dũune ni si a ala ɪ a u tũtunɔ ma mi lieb'ã a ba mĩe wɔ̃ taa ni a tũtũ-torisi. A ba baarfɔ daar ba na pɔw na a yar tu ni a ba tumɔ ba na tũ.
- ¹⁶Ĩ le yel'ã go. nure kãw u taa wa de ma ĩ ɪ dābol wa. Mu nyĩ de ma ĩ ɪ a dābol, ĩ na mi tuo bɔ̃ yuor fũ.
- ¹⁷Sure jaa, a ala ĩ na yere a yẽyerĩ ma yi a Ni-kpɛɛ jie wa, ĩ-ee a yl na dābol yerĩsi puɔ, a mune ĩ na bar a ĩ mĩe ĩ ɪ a yo-buɔɔ.
- ¹⁸A-na-ɪ a yaw jie ma buɔɔ na a yuor a ĩgan buur puɔ, a maa mi, ĩ na buɔɔ na a yuor.

- ¹⁹A nyumi na ɪ a nɪ-kpaarsi, nyi ma sɔw na de a dābolo vl̥aa!
- ²⁰A ala ɪ a nɪre de nyi na a nyi ɪ a gbāgbaar, mu v ɲmama nyi, beɛ nɪ nyi, mu de nɪ a v m̥ɛ v ɪ a nɪ-kp̥ɛɛ, nara nɪ nyi a pɔɔ, a ulɔ nyi ma de vl̥aa.
- ²¹ĩ-ce ɪ yele na a ɪ v̥i unɛ, saa tɛrɛ kp̥ɛw na maal a lɛ wa. ĩ-ce a ala ɪ ɪ a nɪre 'la na buɔɔ a yuor a bom k̥āw unɛ, (ɪ ỵɛrɛ na a dābol kaarĩ) a maa mɪ, ɪ na mɪ 'la na maal a lɛ.
- ²²Á ala ɪ Eburo nɪbɛ ba ɪ, a ala ɪ mɪ ɪ, mu lsɪrayɛl nɪbɛ ba ɪ, a maa mɪ, a lɛ v. A ala ɪ a Aburaham bal nɪbɛ ba ɪ, a ala ɪ mɪ ɪ.
- ²³ĩ ỵɛrɛ na w̥ɔ taa nɪ nɪrɛ na bɔr juu! A Kirisi t̥ɔt̥uubɔ ba ɪ mu? A maa ɪ ɪ a ala g̥āw ba. ĩ t̥u na t̥u-kpɛn g̥āw ba, ɪ kpɛ a kasu puɔ mɪ g̥āw ba. ĩ mɪ nyurĩ na pɔw a fɔbfu, ɪ mɪ fiɛlĩ a k̥ūu gbɛɛ yayaw.
- ²⁴Gbɛɛ anuu a Jufisɪ fɔb ma nɪ a kpaara gbɛɛ lɪjaayi for bir.
- ²⁵Gbɛɛ ata a Orom nɪbɛ pɔb ma nɪ a dābulsɪ. Gbɛ-daa a nɪ-bulsɪ mɪ lɔb ma nɪ a kusɛ buɔɔ ba kú. Gbɛɛ ata a gbor mɪ bɔr'ĩ ma a k̥ūɔ puɔ; a gbɛ-daa ɪ be na a k̥ūɔ puɔ maal bibir bō-yɛn.
- ²⁶A ɪ yɔfu puɔ, a daar a jaa ɪ nyɛ na a jāĩ burɔ burɔ: a jāĩ ala na yi a man paalfu, a nyanyube á sɔr puɔ, a ɪ m̥ɛ bal nɪbɛ, a t̥ɛ-burɔ burɔ nɪbɛ, a ten puɔ, a wɛkar puɔ, a man puɔ, l̥āa nɪ a jāĩ ulɔ na yi a ɪ yɛɛr burbur jie.
- ²⁷ĩ t̥u na a t̥u-kpɛn nyɛ nɪ a won; daar yayaw ɪ galĩ na a g̥ūɔ; a k̥ɔ nɪ a k̥ūɔ-nyuur mɪ nyɔw ma; ɪ mɪ lū a nuɔr gbɛɛ yayaw; a aar mɪ ɲme ma; a c̥ɛcɛn mɪ bɔr ma.
- ²⁸A ala a jaa puɔ, a bibie a jaa ɪ c̥āa na tuo a tuor ulɔ na ɪ a duo-puorbo na be a jiir a jaa t̥ɛr̥ɪsɪ.
- ²⁹A nɪrɛ wa bal, ɪ ma mɪ bal'ā a v unɛ. A nɪrɛ wa faa lo a f̥āa puɔ, a ma mɪ wulɔ ma na.
- ³⁰A ala ɪ a sɛw na ɪ na bɔ a yuor, ɪ na bɔ na a ala unɛ ɪ na bal.
- ³¹A Naan̥mun na ɪ a Nɪ-kp̥ɛɛ Jeeju-Kirisi S̥āa, ú pɔw a pɛwfu a daar a jaa. Ulɔ ɪ b̥ōw á maa ɲmara jiri wa.
- ³²A lɛ ɪ na d̥āa be a Damasɪ-t̥ɛw puɔ, a t̥ɛw ulɔ jamana na tuure a jamana Arɛtasɪ ỵōw na a sɔdaalsɪ a ba gure a t̥ɛw d̥ōdɔɛ a ɪ nyɔwfu unɛ.
- ³³ĩ-ce ba ỵōw ma na a kp̥ɛjɛr̥ɪ puɔ, tur bar a bɔw na be a t̥ɛw dacin ju-s̥ōw, ɪ suu nɪ a miir, na ɪ c̥ɛ a jamana nuumi.

2 Kɔrɛptɪ 12

- ¹A ala saarĩ ɪ aa v̥ɛlɛ wa, a sɛw na ɪ bɔ a yuor. Ala-ĩ-sɔ, ɪ na nyɔw na a sɪɛ yele nɪ a yel-miilsɪ ala na yi a Nɪ-kp̥ɛɛ jie, ɪ mana a ỵɛỵɛr̥ɪ na.

²A ɪ na yomo pie-n'anuu for bir a dūnaa, ɪ na bōw a Kirisi nure kāw ba na dāa bōw do nɪ a sallon nɪdaa jaa. A ɪgan ba dāa bōw nɪ u do nɪ mu a sɛ puɔ ba bōw u mu, maa bōw wa. Naanmun ɪ bōw.

³ɪ bōw na bōw ka a daba ulɔ, ba jal u na do nɪ a Naanmun ji-vɪlaa puɔ. A ala ɪ a ɪgan ba jal do nɪ mu a u sɛ u, maa bōw wa. Naanmun ɪ bōw.

⁴ɪ a be, u wō na a yɛrɪsɪ ala ba na ma tuɔɔ miile nure wa, ɪ a nure na ma mu tɛrɛ sɔr na yɛrɛ wa.

⁵A una nure unɛ ɪ na buɔɔ a yuor. ɪ a maa mɛ, maa tuɔɔ buɔɔ yuor, ɪ a ala ma ɪ a ɪ balfu unɛ tɛw u wa.

⁶A ala ɪ ɪ dāa na buɔɔ ɪ bɔ yuor, ɪ kō ɪ dābol wa, a-na-ɪ a yel-mɛ ɪ na yɛrɛ. ɪ-cɛ, ɪ bar'ā, a-na-ɪ ɪ jɔɔ na dābɛ a mune ba kō de ma ɪ ɪ kpɛɛ gāw a ala ba na nye ma ɪ maala mu mu wono a ɪ jie wa.

⁷ɪ a mune ɪ kō wa vunɔ a ɪ mɛ a Naanmun yel-miilsɪ ɪ na nye a nyurɪ vɛlɛ a nɔhɔ, ɪ pɔw na a won kpɛɛ a ɪ ɪgan puɔ, na wō taa nɪ a Satā sɪ-tunaa u na tū, u na pɔb ma a mune ɪ kō wa vunɔ wa.

⁸A ala unɛ ɪ suɔr'ā a Nɪ-kpɛɛ gbɛɛ ata, u ɪr a una won bar a ɪ jie.

⁹ɪ-cɛ u yel ma: “A ɪ sūofu sɛw nɪ fu na, a-na-ɪ a balfu puɔ a ɪ kpɛw ma pɔw a u fāgā.” Ala-ɪ-sɔ a ɪ ma na nūɔ ɪ na bɔ a yuor a ɪ balfu puɔ, a mune a Kirisi kpɛw na tuɔ piw ma tɛlɛ.

¹⁰A ala unɛ a ma numɔ ma a ɪ balfu puɔ, a tu-bie puɔ, a won puɔ, a huɔlfu nɪ a nāw puɔ a Kirisi unɛ, a-na-ɪ a lɛdaar ɪ na ma bal, be ɪ ma ɛɛ kpɛmɛ.

¹¹ɪ lɛb'ā ɪ a dābol, ɪ a nyɪ maalfu ɪ fer ma yōw, a nyumɪ na dāa sɛw nyɪ bā ma. A ala saarɪ ɪ maa ɪ bom wa, ɪ-cɛ maa pab bom kāw unɛ a nyɪ nɪ-tū-vele jie wa.

¹²A tumɔ ala na miile ɪ ɪ na a nɪ-tunaa maal'ā a nyɪ nii-sɔw. Nyɪ nye na a mune ɪ na uraa a cɪcɪ a daar a jaa, tunɔ nɪ a nɔ-kofu tumɔ nɪ a tū-bɛrɛ, miilɪ nɪ a Naanmun kpɛw.

¹³Bō ɪ maal a duo-puorbo ŋmɛɛ na be a jie kāw gāw nyɪ, ɪ-cɛ a ala ma ɪ a nyumɪ tɛw ɪ na ma sɔw a nyɪ han ma wa . . . ? Nyɪ de a ɪ biɛfu bar ku ma!

¹⁴Nyɪ nye ma na gbɛɛrɪ baar a ɪ gbɛɛ ata wɪfu a be, ɪ, ɪ kō ɪ a nyɪ han ma wa. A-na-ɪ aa ɪ a nyɪ yele ɪ buɔɔ wa, ɪ-cɛ a nyɪ mɛ ɪ buɔɔ. Aa ɪ a bibiir ɪ sɛw na tɛrɛ a yele guolo nɪ a ba dɔɔrbɔ wa, ɪ-cɛ a dɔɔrbɔ sɛw na tɛrɛ guolo nɪ a bibiir.

¹⁵A ala ɪ a maa u, a numɔ ma na ɪ na sāw a ala a jaa ɪ na tɛrɛ, nɪ a rnaa mɛ, a nyɪ sūofu unɛ. Nyɪ kō bōw nunɔ ma a ala ɪ ɪ tu na nu nyɪ a nɔhɔ wa . . . ?

¹⁶Nyɪ na suɪ na yel á maa ɪ nyɪ tuor wa, ɪ-cɛ nyɪ na tɛr'ā beeka ɪ kpɪl'ā nyɔwɔ nɪ nyɪ jiri a cakpo puɔ.

¹⁷A nɪbɛ bala ɪ na tū a be, ɪ yōw na kāw u ŋmam nyɪ mu?

¹⁸A mune ï na suor a Titu ni a si yebe a ba wi a be a nyi sê, a Titu ñmam nyi na mu? Aa ı a maal-bõ-y'en si tere, ñni cere ni a cen-bõ-y'en wa . . . ?

¹⁹Ye-nunisi, nyi ma tier'ã a korĩ-ce á si ma buorɔ na si miil a si torfu a nyi nii-sow, ï-ce aa ı le u wa. Si ma yere na a ala a jaa a Naañmun nii-sow a Kirisi puɔ, a mune nyi na tuorɔ karɛɛ dɔɔɔ a nyi yõw-nyãa puɔ.

²⁰Ï jorɔ na dãbĩe a mune ï nɔɔ wiere a be a nyi jie, a nyi kɔ wa wɔ a mune ï na ma buorɔ wa, mu ï wɔ a mune nyi na ma buorɔ wa. Ï jorɔ na dãbĩe a mune ï kɔ wa nye a jeb, a nyuur, a suur nyefu, a yo-bɔb tumɔ, a korfu, a cilĩ-taa, a nyi mĩe vũfu, ni a nyanyaafu a be a nyi sɔw wa.

²¹Ï mi jorɔ na dãbĩe a mune ï nɔɔ wiere a Naañmun kɔ wa yõw ma vĩ a nyi nii-sow wa, ï na kono a bala une na dãa maal a fãa ï ma lieb a yẽ a ba maal-bi-kpansi une, a gã-ta-burbur, ni a pebfu ala na dãa be a ba jie wa.

2 Korɛpti 13

¹A gbɛɛ ata ni a nanu ï be wiere a nyi jie. A mune a Naañmun Sebe na yel: "Nibe ayi, mu ata yel-mĩe yerĩ puɔ fu sew na guor a nure yerĩ."

²A ledaar ï na dãa be ni nyi a gbɛɛ ayi puɔ, ï de na nĩe kpãkpan a bala ba jaa na dãa maal a fãa, ni a nibe ba jaa. A yẽy'erĩ na ï na jãa ni nyi, ï le buorɔ na ï jaw nyi go; a maa wa gɔrɔ wiere, nã-bõwfu ma le beree be wa,

³a-na-ı nyi buorɔ na a bom ulɔ na miile áa Kirisi ï yere a ï pũɔ. A Kirisi ulɔ ma bal a nyi jie wa, ï-ce u tere na kpẽw a nyi sɔw.

⁴Sure jaa u, u dãa na bal a ledaar ba na kpa u a ni-kv-daa juu, ï-ce a Naañmun kpẽw le kv u na a baafu. A sumi mi na ı a Kirisi nibe, si bal'ã, ï a Naañmun kpẽw na mi kv si na a baafu, a mune si na tuorɔ tunɔ a tumɔ a nyi sɔw.

⁵Nyĩ juur bur'ĩ a nyi mĩe je kãa, a ala ı nyi ire ni na a yõw-nyãa. Nyaa bõw bõw ka a Jeeju-Kirisi be na a nyi puɔ wa . . . ? Ï a ala ma ı a Naañmun bibi-kpansi nyi ı wa.

⁶Ï-ce ï bõw na á nyi na nye na bõw ka a saa ı Naañmun bibi-kpansi wa.

⁷Si suorɔ na a Naañmun a nyi kɔ wa maal bom bier kãw wa. Aa ı si buorɔ na a nibe ba juur si bõw ka nibe si ı wa, ï-ce a nyi ẽe maala a vilaa, a ala saarĩ ı ba de si na a si ı a ni-kpansi.

⁸A-na-ı saa tuorɔ jebe ni a yel-mĩe wa. A bãfu tew si na tuo bã u.

⁹Nũɔ ma nyɔw si na a ledaar si na ma bal, ï-ce a nyi kpeme. A ala une si na ma suorɔ a Naañmun ı na a nyi na lieb ı cɛɛ.

¹⁰A bom na une ï na tur a sebe na kv nyi a ledaar ï na cãa jãa nyi ı na, a maa wa wi ï taa wa de a ï tuɔfu tana ni nyi wa. A-na-ı a Ni-kpẽe ma kv ma a tuɔfu na a nyi sãwfu une wa, ï-ce a nyi cɔɔrĩfu une u kv ma.

¹¹Yeer, a yẽyẽrĩ na, si puor uyi na. Nyí lɛb ɪ cɛcɛ, kpãkpana nɪ taa, tɛrɛ nɪ nɔ-bõ-yɛn, mɪ tɛrɛ nɪ a su-baar, ã a uufu nɪ a piɛnfu Naaɲmun na be nɪ nyi na.

¹²Nyí puoro taa woro ui taa ui a Nɪ-kpɛɛ yuor. A Naaɲmuu-puorbo ba jaa puor nyi na.

¹³A Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi sũofu, ui a Naaɲmuu uufu, ui a v Siɛ kpaarĩfu á be a uyi jie uyi jaa.

Galatɪ

Galatɪ 1

¹A maa Pol na ɪ a ni-tunaa ɪ ture a Naaɲmun Sebe na kuro nyɪ. Aa ɪ nɪbe ɪ vel ma ir mu nure jie a yi ɪ a ni-tunaa wa. ɪ-ce a yi na a Jeeju-Kirisi jie ni a Sãa Naaɲmun jie na maal u u ir a kũu puɔ.

²Sɪ bã na taa ni a yeer bala ba jaa na be ni ma na si puor a nyumi duo-puorbo na be a Galatɪ-tẽw puɔ.

³A sũofu ni a piɛnfu na yi a si Sãa Naaɲmun ni a Ni-kpɛɛ Jeeju-Kirisi jie á be a nyɪ jie.

⁴A Kirisi ulɔ de na a u mĩe yɔw a kũu puɔ na u faa si a si maal-faar puɔ a mune u na tuɔ wɛ si a daar'ãa yel-kpansi puɔ, tu ni a si Sãa Naaɲmun pu-tierũ.

⁵A ulɔ sɔ a pɛwfu a daar a jaa. Amen.

⁶Nuɔr tu na kpaa ma a mune nyɪ na bara a Naaɲmun a le a pupur na ɪ a ulɔ na buɔl nyɪ ni a u sũofu a Kirisi puɔ, ɪ na nyɪ le sɔwro a yɛr-kpee ba na hiere.

⁷ɪ yɛr-son ma le be be kpee go wa, ɪ-ce nɪbe ɲmɛɛ be na a nyɪ sɔw nyanyaana a nyɪ tierĩsi buɔrɔ ba lɛb a Kirisi yɛrĩ.

⁸A ala ɪ ɪ nure wa wa na a nyɪ sɔw, a ala ɪ saarĩ ɪ a sumi mĩe u mu si-tunaa na yi a saa juu, ɪ wa yɛr nyɪ yɛr-kpee ɪma ɪ a ala si na ma yɛre nyɪ u wa, a Naaɲmun pɔfu ú nyɔw u!

⁹ɪ dãa na de nĩe yel nyɪ, ɪ le bɔw yele nyɪ a yɛyɛrĩ go: a nure wa yɛr nyɪ yɛr-kpee nyɪ na ma dãa wɔ ser wa, a Naaɲmun pɔfu ú nyɔw u!

¹⁰A le buɔrɔ na a yel áa nɪbe ɪ buɔrɔ ba kpiire ma mu? Kpee! A Naaɲmun ɪ buɔrɔ u kpiire ma. ɪ cãa na buɔrɔ a nɪbe ba pɛwre ma mu? A maa dãa cãa buɔrɔ a nɪbe ba pɛwre ma, ɪ kɔɔ dãa ɪ a Kirisi tũtuno wa.

¹¹Yeer, ɪ yel nyɪ na, a yɛr-son ɪ na ma hiere ma yi nure sɛ wa.

¹²Maa pɔw u nure jie wa, ɪ aa mi ɪ nure ɪ jaan ma wa, ɪ-ce a Jeeju-Kirisi mĩe ɪ miil ma.

¹³Nyɪ wɔ na a ba yɛr a mune a ɪ maalfu na dãa be a ledaar ɪ na dãa puoro a Jufisi puorfu, a mune ɪ na mi dãa nyurĩ kpowro a Naaɲmun duo-puorbo, buɔrɔ ɪ wel ba bar.

¹⁴ɪ vie na a ɪ to deme bala si na ɪ ni a bɔ-y'en a Jufisi puorfu puɔ bar, a mune ɪ na daa tulɔ gãw ba a ɪ sãa-kunbo maal-bie puɔ.

¹⁵ɪ-ce a Naaɲmun de na nĩe vel ma ir ɪ a ba wa bier dɔw ma. A u pu-pɪlaa me u buɔl ma yɔw a u tumɔ puɔ,

¹⁶ĩ a lɛdaar u na nye a viɛɛ u na miil ma a u Bie a mɛnɛ ĩ na tuɔ mana a u yɛrĩ kuro a ni-bulsi, maa cen nɛɛ jie na soor u bom wa.

¹⁷Maa mi cen a Jerujalem na nye a bala na de nĩ ɪ ma a ni-tunisi wa, ĩ-cɛ ĩ ir'ã cen a Arabi wɛr ĩ pãa lɛb wa a Damasi-tɛw.

¹⁸Yomo ata a maal ĩ-cɛ ĩ cen a Jerujalem na bõw a Pɛr, ĩ je a be maal bibie pie-n'anuu a u sɛ.

¹⁹Maa nye ni-tunaa kpee ĩ a ala ma ɪ a Jaki na ɪ a Ni-kpɛɛ yɛbɛ u wa.

²⁰A ala ĩ na yel nyi, a Naaɲmun bõw na ka a maa ɲmaa jiri wa.

²¹A ala ĩ baar ĩ cen'ã a Siri ni a Silisi wɛɛ.

²²A una daar'ãa puɔ, a Kirisi duo-puorbo na be a Jude wɛr puɔ ma dãa bõw ma wa.

²³Ba dãa na wõ a ala a nɪbɛ na yɛrɛ a ĩ unɛ tɛw, áa ulɔ na dãa kpowro ba a korĩ-cɛ lɛ lɛb'ã yɛrɛ a Naaɲmun yɛrĩ ulɔ u na dãa buɔɔ u sãw bar,

²⁴ĩ na ba pɛwɛ a Naaɲmun a ĩ unɛ.

Galati 2

¹A mɛnɛ a yomo pie-n'anuu for bir na tɔl baar, a maa ni a Banabasi lɛ cen'ã a Jerujalem. ĩ mi tɛrɛ na a Titɪ cen'ĩ.

²Ĩ cen'ã a-na-ɪ a Naaɲmun ĩ dãa miil ma áa sɛw na ĩ cen. A mɛnɛ si na kpaarĩ taa ni a bala ĩ na bõw ka a ni-dierbe ba ɪ, ĩ man ba na a yɛr-son ulɔ ĩ na yɛrɛ kuro a ni-bulsi, a mɛnɛ a ĩ korĩ-cɛ tumɔ ni a ĩ yɛyɛrĩ tumɔ kɔ wa lo wa.

³Ĩ-cɛ a mɛnɛ a ĩ lãa-yuɔɔ Titɪ na saarĩ ɪ a Giriiki nɛɛ, ĩ aa dãa fɛr u, u na ɲmaa a yuɔɔ

⁴tuure ni a mɛnɛ a yɛ-kpansi bala na dãa sɔɔlĩ kpe a si puɔ na buɔɔ wa. A bana nɪbɛ sɔɔlĩ na kpe buɔɔ ba juur a faafu ulɔ si na pɔw a Jeeju-Kirĩsi puɔ, a mɛnɛ a ba na tuɔ lɛb si a si lɛ ɪ a gbãgbaar.

⁵Saa dãa sɔw a ba yɛrĩ fũ wa, a mɛnɛ a si na tɛrɛ a Kirisi yel-mĩɛ yɛrĩ cĩcĩ a nyi unɛ.

⁶A ala ĩ ɪ a bala ĩ na dãa tɛr bõw ka a ni-dierbe ba ɪ — a ala ba na dãa ɪ, ma ɪ ma bom wa, a-na-ɪ a Naaɲmun ma 'wuoro a nɛɛ ĩgan wa — a bana nɪbɛ naa ma dãa tɛrɛ jaan-kpee na dɔɔl ma wa.

⁷Ĩ ba ɛɛ na nye a mɛnɛ a Naaɲmun na yõw ma a tun ĩ na hier a u yɛr-son ku a ni-bulsi, a mɛnɛ u na mi yõw a Pɛr u na mi hier ku a Jufisi.

⁸A-na-ɪ a Naaɲmun ir ma ĩ ɪ a ni-tunaa a ni-bulsi jie, a mɛnɛ u na mi ir a Pɛr u ɪ a ni-tunaa a Jufisi jie.

⁹A Jakɪ, a Pɪɛr nɪ a Jǎ a popuorbo na de a ba ɪ a ba nɪ-bɛrɛ bɔ̃w na a nason tun ulɔ a Naanɲmun na yɔ̃w ma, ɪ nyɔ̃ɔr sɪ a nur puor na miile a sɪ bɔ̃-y'en ɪfɔ a Kirisi puɔ, ɪ a sɪ man taa áa sumɪ na cen na tunɔ a nɪ-bulsɪ sɔ̃w, ɪ-cɛ a bala cen a Jufisɪ sɔ̃w.

¹⁰A ala tɛw ba na yel sɪ ɪ na á sɪ bɔ̃w nɪ a nɪ-kɔmsɪ bala na be a ba sɔ̃w a Jerujalem: bom u, na dǎa be a ɪ suur puɔ ɪ na maal.

¹¹ɪ-cɛ a mɛnɛ a Pɪɛr na wɪ a Átiyɔsɪ, ɪ gal u na a nɪbɛ jaa nii-sɔ̃w a-na-ɪ u bɪɛ na.

¹²A mɛnɛ a Jakɪ nɪbɛ na ma dǎa wɪ sɛr wa, u ma dǎa na lǎa dɪrɛ nɪ a nɪ-bulsɪ a dɪb, ɪ-cɛ a mɛnɛ a Jakɪ nɪbɛ na wɪ baar, u ɲmaa na dɪrɛ kpɛɛ, a-na-ɪ dǎbɪɛ dǎa na nyɔ̃w u a bala na ma cɛpɛrɛ a yuɔr ɲmaafu y'ɛrɪ ɪnɛ.

¹³A y'ɛr ɲmɛɛ na ɪ a Jufisɪ mɪ tɛrɛ na a poe ayi a Pɪɛr kaarɪ, cere nɪ a Banabasɪ mɛnɛ wa mɪ kpɛ a ana tumɔ puɔ.

¹⁴ɪ-cɛ a mɛnɛ ɪ na nyɛ a ba maalfu a aa cere taa nɪ a Kirisi yel-mɛnɛ y'ɛrɪ wa, ɪ yel'ǎ a Pɪɛr a nɪbɛ ba jaa mi-sɔ̃w: "A fɔ̃u na ɪ a Jufi ɪ maala a nɪ-bulsɪ maal-bie ɪ bar a Jufisɪ maalfu, mɛnɛ fu na tuɔ fer a nɪ-bulsɪ a ba na maala a Jufisɪ kaarɪ?"

¹⁵A sumɪ a Jufisɪ na dɔ̃w, saa ɪ a nɪ-bulsɪ bala a Jufisɪ na buɔlɔ a maal-faar deme wa.

¹⁶ɪ-cɛ sɪ bɔ̃w na ka a nɪrɛ ma toro a Naanɲmun nii-sɔ̃w a Mowisi y'ɛr-kpɛn jɔfɔ ɪnɛ wa, ɪ a nɪrɛ ma tor'ǎ a Naanɲmun nii-sɔ̃w a Jeeju-Kirisi u na yɔ̃w a nyǎa ɪnɛ. Ala-ɪ-sɔ̃, a sumɪ mɛnɛ sɔ̃w na de a Jeeju-Kirisi, a mɛnɛ a sɪ na tuɔ tor a Naanɲmun nii-sɔ̃w a sɪ yɔ̃w-nyǎa sɪ na tɛrɛ a Kirisi ɪnɛ, ɪ a kɔ̃ ɪ a Mowisi y'ɛr-kpɛn jɔfɔ ɪnɛ u wa. A-na-ɪ nɪrɛ kɔ̃ tor a Naanɲmun nii-sɔ̃w a y'ɛr-kpɛn u na jɔrɔ ɪnɛ wa.

¹⁷ɪ-cɛ a ala ɪ ɪ a Kirisi ɪnɛ sɪ buɔrɔ sɪ tor a Naanɲmun nii-sɔ̃w, ɪ wa nyɛ bɔ̃w ka maal-fǎa deme sɪ ɪ a nɪ-bulsɪ kaarɪ, a lɛ yel'ǎ áa una maal-fǎa naa yi na a Kirisi jie mu? A kɔ̃ ɪ a lɛ wa.

¹⁸A ala ɪ ɪ lɛ nyɔ̃w na ɪ cɔ̃rɔ a y'ɛr-kpɛn jɔfɔ ulɔ ɪ na dǎa sǎw bar, ɪ na ɪ na nɪrɛ ulɔ na mab a Naanɲmun jie.

¹⁹A-na-ɪ a ala ɪ ɪ a y'ɛr-kpɛn u, ɪ kpi na a kɔ̃u ulɔ na yi a y'ɛr-kpɛn jie, a mɛnɛ ɪ na tuɔ tɛrɛ a baafu ɪ nɪ a Naanɲmun nɪrɛ. Ba kú ma na nɪ a Kirisi a nɪ-ku-daa juu,

²⁰a mɛnɛ a kɔ̃ cǎa ɪ a maa sɔ̃ a baafu ulɔ na be a ɪ puɔ wa, ɪ-cɛ a Kirisi sɔ̃. A ɪgan buur baafu ulɔ ɪ na tɛrɛ a y'ɛy'ɛrɪ na, ɪ tɛrɛ u na a Naanɲmun Bie ɪ na yɔ̃w a nyǎa ɪnɛ, a ulɔ na nu ma ɪ de tɔ a ɪ ɪnɛ kpi.

²¹Maa jaara a Naanɲmun wɛfɔ bara wa, a-na-ɪ a ala ɪ a y'ɛr-kpɛn ɪnɛ a nɪrɛ na tor a Naanɲmun nii-sɔ̃w, a Kirisi kɔ̃u na ɪ na pɔrɔ.

Galatɪ 3

¹A nyuna Galatɪ nɪ-dǎbolo naa, ala ɪ yɔ̃w nyɪ a tusɔ̃lɔ̃u ulɔ? Mɛnɛ a wa ta a lɛ? A-na-ɪ nyɪ wɔ̃ na a Jeeju-Kirisi y'ɛrɪ cɛcɛ wɔ̃ taa nɪ a nyɪ nii-sɔ̃w ba dǎa kpa u a nɪ-ku-daa juu.

- ²Ĩ buɔɔ na ĩ soor nyi bom kãw a nyi ku ma a sɔwfu. Nyi pɔw na a Naaɲmun Siɛ a y'ɛr-kpen jɔfu unɛ, mu a-na-ɪ nyi wɔ na a Naaɲmun y'ɛr-son ĩ sɔw?
- ³Munɛ nyi na tuɔ ɪ a dābolo a lɛ? A Naaɲmun Siɛ puɔ nyi nyɔw a nyi Naaɲmun sɔɔ tufu, ĩ lɛ buɔɔ nyi baar'ĩ nyi mĩɛ fāgā?
- ⁴Pɔɔ nyi pɔw a ana yele a jaa na ta nyi mu? A kɔ tuɔ ɪ pɔɔ wa.
- ⁵A lɛdaar a Naaɲmun na ma ku nyi a u Siɛ ĩ mɪ maala a nɔ-kofu tumɔ a nyi sɔw, u ma maal'ã a-na-ɪ nyi jɔɔ na a y'ɛr-kpen, mu a-na-ɪ nyi wɔ na a u y'ɛr'ĩ ĩ sɔw?
- ⁶Nyí tier'ĩ a munɛ a Naaɲmun Sebe na yel a Aburaham unɛ. A yel'ã á u y'ɔw na a Naaɲmun a nyãa ĩ a Naaɲmun de u u ɪ nɪ-toraa a u nii-sɔw.
- ⁷Nyi sɛw na nyi bɔw áa bala na y'ɔw a Naaɲmun a nyãa, bala ĩ surĩ ɪ a Aburaham bal nɪɛ.
- ⁸A Naaɲmun Sebe de na nĩɛ yel áa Naaɲmun nɔɔ de na a nɪ-bulsɪ a ba tor a u nii-sɔw a ba y'ɔw-nyãa unɛ. Ala-ĩ-sɔ u de nĩɛ man a y'ɛr-son naa ku a Aburaham: “A nɪ-bulsɪ ba jaa na pɔw na a nason a fu unɛ.”
- ⁹A nɔhɔ, a bala na tɛɛ a y'ɔw-nyãa na mɪ pɔw na a nason lãa nɪ a Aburaham na dãa sɔw de a Naaɲmun y'ɛr'ĩ.
- ¹⁰Ĩ-cɛ nabier na nyɔw na a nɪɛ lɛ na buɔɔ a torfu a y'ɛr-kpen jɔfu puɔ, a-na-ɪ a seɓ'ã a Naaɲmun Sebe puɔ áa nɪɛ lɛ na ma jɔɔ a ala a jaa na seɓ a Naaɲmun y'ɛr-kpen Sebe puɔ wa, á u na pɔw na nabier.
- ¹¹Sɪ nyɛ na bɔw ka nɪɛ ma tuɔɔ toro a Naaɲmun nii-sɔw a y'ɛr-kpen unɛ wa, a-na-ɪ a seɓ'ã a Naaɲmun Sebe puɔ áa ulɔ na tor a u nii-sɔw a u y'ɔw-nyãa u na tɛɛ unɛ na baa na.
- ¹²Ĩ a y'ɛr-kpen ma urɛ bɔ-y'en nɪ a y'ɔw-nyãa wa. A-na-ɪ a yel'ã a Naaɲmun Sebe puɔ áa ulɔ na ɛɛ maala a y'ɛr-kpen tumɔ a jaa na pɔw na a baafu a ala unɛ.
- ¹³Amɪ yel'ã: “A nabier na mɪ ta na a ulɔ ba nɔɔ kpara yaala a daa juu.” ĩ a munɛ a Kirisi na de a una nabier a sɪ unɛ, u da sɪ na faa a y'ɛr-kpen nabier puɔ.
- ¹⁴A ala a jaa maal'ã a lɛ a munɛ a nason ulɔ a Naaɲmun na dãa pulĩ nɪ a Aburaham na mɪ tuɔ ta a nɪ-bulsɪ a Jeeju-Kirisi unɛ, nɪ a munɛ a sɪ na mɪ tuɔ pɔw a Naaɲmun Siɛ ulɔ u na dãa pulĩ nɪ sɪ a sɪ y'ɔw-nyãa puɔ.
- ¹⁵Yɛɛr, ĩ na de na a nɪɛ maalfu miil'ĩ nyi bom. A ala ĩ ɪ nɪɛ biin'ã nuɔɔ a munɛ a na sɛw, nɪɛ kãw ma tɛɛ sɔɔ na sãw a una nuɔɔ bar mu u dɔɔl bom kãw wa.
- ¹⁶Ĩ sɪ bɔw ka a Naaɲmun dãa na pulĩ nɪ a Aburaham nɪ a u bal parvuɔɔ nɪɛ kãw. A Naaɲmun Sebe ma yel á u pulĩ nɪ na a u bal parvuɔɔ nɪɛ wɔ taa nɪ nɪ-yaw ba ɪ wa, ĩ-cɛ a yel'ã á u bal parvuɔɔ nɪɛ kãw, na miile a nɪ-bɔ-y'en tɛw, na ɪ a Kirisi.

¹⁷Nye a ala ï na buɔɔ ï yel. A yɛr-kpen ala na bier wa a le a yomo kɔɔɔ anaan dɔɔɔ ljer'ï pie na tɔl baar ma tuɔɔ sãwna a nuɔɔ ulɔ a Naanmun na de nïe biin wa. A ala ï dãa ï a le u, a una nuɔɔ biinfu kɔ tuɔ cãa ï bom wa.

¹⁸A ala ï ï a yel-sono ala a Naanmun na gbɛɛrï bin si yi na a yɛr-kpen jɔfu puɔ, aa le tuɔɔ yire a pulïfu puɔ wa. Ì-ce a Aburaham pɔw na a ana yele a Naanmun pulïfu puɔ.

¹⁹A ala ï ï a le u, bõ une ba yɔw a yɛr-kpen? A Naanmun bier'ã yɔw a yɛr-kpen a si na tuɔ bõw a ala na ï a mabfu a u nii-sɔw. A dãa na sɛw a kam wa ta ni a lɛdaar a Aburaham bal nure ulɔ une ba na pulï ni nɔɔ waara. A si-tunisï dãa na de a ana yɛr-kpen wa ni man ku a Mowisi na dãa ï a lɔlɔɔɔ.

²⁰Ì-ce a ala ï ï ni-bõ-yen tɛw ï maala a bom, lɔlɔɔɔ ma beree be wa. Ì a Naanmun ï na a ulɔ tɛw na wa ni a una pulïfu naa.

²¹A le buɔɔ na a yel a yɛr-kpen le liebe na a Naanmun pulïfu mu? Aa ï le u wa. A ala ï dãa ï a yɛr-kpen be na be na tuɔɔ kuro a nibe a baafu, si naa dãa na surï tor a Naanmun nii-sɔw a ana yɛr-kpen jɔfu une.

²²Ì-ce a Naanmun Sebe miil'ã áa maal-fãa kpal'ã a nibe ba jaa a kasu puɔ a mune a bala na sɔw de a Jeeju-Kirisi na tuɔ pɔw a bom ulɔ a Naanmun na pulï ni a yɔw-nyãa deme.

²³A mune a yɔw-nyãa daar na ma dãa ta ser wa, a yɛr-kpen dãa na pɔw si kasu puɔ lee wa ta ni a lɛdaar a yɔw-nyãa yɛrï na yi a cãa puɔ.

²⁴Ála-ï-sɔ a yɛr-kpen dãa na wõ taa ni a si tɔtɔwɔ wa ta ni a lɛdaar a Kirisi na wa, a mune si na tuɔ tor a Naanmun nii-sɔw a yɔw-nyãa une.

²⁵Ì a yɛyɛrï nã a yɔw-nyãa daar na ta, a tɔtɔwɔ ulɔ ma le cãa tere fãgã a si jie wa.

²⁶A-na-ï a nyi yɔw-nyãa nyi na tere be ni a Jeeju-Kirisi puɔ, nyi ï ni a Naanmun bibiir nyi jaa.

²⁷A nyími jaa ba na dãa mur a kũɔ a nyi ï ni a Kirisi a bõ-yen, a Kirisi nyi de su a le a cɛcen kaãrï.

²⁸Ála-ï-sɔ a Jufi nure ma be kpee ni a ni-bulɔ wa; a gbãgbaa ma mi be kpee ni a ulɔ na sɔ a u mĩe wa; a daba ma mi le be kpee ni a pɔw wa. Nyi jaa ï na bõ-yen a mune nyi na be a Jeejũ-Kirisi puɔ.

²⁹Ì a ala ï a Kirisi ben nyi ï, nyi ï na a Aburaham bal nibe, na pɔwɔ a ala a Naanmun na pulï ni a bana nibe naa.

Galatı 4

¹Nyí nye a ala ï na buɔɔ ï yel. A bie na ï a gã-diere, ï wa cãa pab, u surï na wõ taa ni a gbãgbaa a mune u na saarï ï a u saa gã-diere.

- ²A lɛdaar u na cãa pab, u be na a 'wo'wuorbo nuu puɔ ɪ a ŋmɛɛ mi 'wuoro a u gã-yele, wa tara ni a daar ulɔ a sãa na yɔ̃w.
- ³A sumi mi, a lɛ a mi daa be si. A lɛdaar si na dãa cãa pab, a tɛw na puɔ si-burɔ burɔ gbãgbaar si dãa ɪ.
- ⁴Ɔ-cɛ a daar ulɔ a Naanmun na yɔ̃w, u ta na u bar a u Bie u wa, a pɔw dɔw u, u be a Jufisi yɛr-kpen puɔ,
- ⁵a mune u na faa a bala na be a yɛr-kpen puɔ, ɪ a si na tuɔ lɛb ɪ a Naanmun bibiir.
- ⁶Ɔ a mune nyi na tuɔɔ bɔ̃wnɔ a nyi suɾi na ɪ a Naanmun bibiir, u yɔ̃w na a u Bie Siɛ a nyi sube puɔ u wuure yeke, "Aba, ɪ Sãa yaa!"
- ⁷A nɔhɔ, faa lɛ ɪ gbãgbaa go wa, ɪ-cɛ bi-tɔr fu ɪ. Ɔ a mune fu na ɪ a bi-tɔr, a Naanmun nɔɔ mi ku fu na a ala u na bin a u bibiir unɛ.
- ⁸A korɪ-cɛ, nyaa dãa bɔ̃w a Naanmun wa, ɪ dãa ɪ a gbãgbaar, tunɔ kurɔ a yeke ala na ma suɾi ɪ a Naanmun wa.
- ⁹Ɔ-cɛ a yɛyɛrɪ na nyi bɔ̃w na a Naanmun, ɪ a ala na ɪ a kpɛɛ ɪ na a Naanmun bɔ̃w nyi na. Ɔ mune a na lɛ ɪ a nyi na tuɔ lɛb cen a ana yeke jie na ma ɪ bom wa, na ma mi tɛrɛ fãgã wa? Nyi lɛ buɔɔ na nyi lɛ lɛb ɪ a ba gbãgbaar mu?
- ¹⁰Nyi ma de na a bibie a ba be kpee kpee, ɪ ma mi de a cur, a daar, ni a yomo a ba mi be kpee kpee.
- ¹¹Ɔ jɔɔ na dãbɛ a nyi maalfu unɛ a mune a ɪ tun ɪ na tɔ a nyi sɔ̃w kɔ̃ wa lo wa.
- ¹²Yɛɛr, ɪ suɔr nyi na bulɛ, nyi lɛb wɔ̃ a ɪ kaarɪ a-na-ɪ ɪ mi lɛb'ã wɔ̃ a nyi kaarɪ. Nyaa dãa maal ma bier fɹu wa.
- ¹³Nyi cãa na bɔ̃w áa wulɪ ɪ saa ɪ wa yɛr a Kirisi yɛr-son ku nyi a dãdãw.
- ¹⁴A mune a ɪ wulɪ na dãa ɪ nyi a won, ɪ-cɛ nyaa mel ma mu lob ma bar wa, ɪ nyi ɛɛ na de ma a Naanmun si-tunaa kaarɪ, mu a Jeeju-Kirisi kaarɪ.
- ¹⁵Nɔɔ dãa na nyɔw nyi, ɪ nyine a una nɔɔ lɛ cen? Ɔ na tuɔ na yel a asume a nyi unɛ. A ala dãa ɪ sɔr be na be, nyi naa 'loor'ã a nyi mimie yɔ̃w ma.
- ¹⁶A yɛyɛrɪ na, ɪ lɛb'ã ɪ a nyi san-subɔ a mune ɪ na yel nyi a yel-mɛ mu?
- ¹⁷A bana nibɛ naa, a bɪbɪnfu ba na tɛrɛ a nyjie ma ɪ bɔ̃-son wa, ɪ-cɛ ba buɔɔ na ba ŋmaa nyi a ɪ jie a nyi na bɪbɪne a ba jie.
- ¹⁸A bɪbɪnfu vɛlɛ na a ala ɪ ɪ bɔ̃-son unɛ u. Ɔ aa ɪ a lɛdaar tɛw ɪ na ma be a nyi jie wa, ɪ-cɛ a na mi ɪ a daar a jaa.
- ¹⁹Ɔ bibiir, a mune a na ma nyurɪ wono a pɔw na dɔwrɔ, lɛ a mi wono ma wa tara ni a lɛdaar ba na nyɛrɛ a Kirisi a nyi baafu puɔ.
- ²⁰Ɔ tu na buɔɔ ɪ lɛ be a nyi sɔ̃w a daar'ã puɔ na lɛ tuɔ yɛr'ɪ nyi kɔkur kpee a-na-ɪ a tu na dama ma a nyi unɛ.

²¹ Ì buɔɔ na ì soor a nyum na buɔɔ nyi de a nyi mĩe yɔw a yɛr-kpen puɔ, nyaa wo a ala a yɛr-kpen na yel wa?

²² A-na-ɪ a yel'ã áa Aburaham dāa na tere bi-dabsɪ ayi. Gbāgba-pɔw na dɪ a Agaar ì dɔw a bō-y'en, ì a pɔw na sɔ a u mĩe na dɪ a Sara ì mɪ dɔw a bō-y'en.

²³ A gbāgba-pɔw ulɔ dɔw na a u bie a mune ba na ma dɔw a nure, ì-ce a pɔw ulɔ na sɔ a u mĩe dɔw na a u bie tu nɪ a Naanmun pulifu.

²⁴ A yɛrɪ na wɔ na taa nɪ sukpa. A pɔɔɔ ayi miile na a puli-tar ayi a Naanmun nɪ a nibe na dāa puli. A Agaar na dɔwɔ a gbāgba-bibiir miile na a puli-tar ayi kāw na ɪ a Sunayɪ tāw pulifu yɛrɪ.

²⁵ A Agaar ulɔ miile na a Sunayɪ tāw na be a Arabɪ wekar puɔ, ì mɪ wɔ taa nɪ a yɛyɛrɪ Jerujalem, a-na-ɪ a una tēw nɪ a u nibe ba jaa be na a gbāgba-tumɔ puɔ.

²⁶ Ì-ce a pɔw ulɔ na sɔ a u mĩe miile na a Jerujalem ulɔ na be a saa juu, ì a ulɔ ì ɪ a sɪ mā.

²⁷ A-na-ɪ a Naanmun Sebe yel'ã: “A fūu pɔw ab, a fūu na ma bōw a dɔwfu tuo wa, cule awra nɪ, ciere nɪ a yele! A-na-ɪ a pɔw ulɔ ba na jaar bar na dɔw na bibiir gāw a pɔw ulɔ na cāa tere a sɪre.”

²⁸ Yeer, a ala ì ɪ a nyum u, ba dɔw nyi na tu nɪ a Naanmun pulifu a lɔakɪ kaarɪ.

²⁹ Ì-ce a korɪ-ce, a ulɔ ba na dɔw a nure dɔwfu ma huɔɔ na a ulɔ ba na dɔw nɪ a Naanmun Sɪe kpēw, ì a le a mɪ be a yɛyɛrɪ na.

³⁰ Ì bō a Naanmun Sebe yel? U yel'ã: “Diw a gbāgba-pɔw nɪ a u bie bar, a-na-ɪ a gbāgba-pɔw bie nɪ a pɔw ulɔ na sɔ a u mĩe bie ma sew na lāa pɔw a ba sāa gā-yele wa.”

³¹ Ala-ì-sɔ yeer, saa ɪ a gbāgba-pɔw bibiir wa, ì-ce a ulɔ na sɔ a u mĩe bibiir sɪ ɪ.

Galatɪ 5

¹ A Kirisi faa sɪ na bar, a sɪ na sɪrɪ sɔ a sɪ mĩe. Ala-ì-sɔ nyí uraa cīcī a be, kō le lɛb kpe a gbāgba-tumɔ puɔ wa.

² Nyí cele! Maa Pol ì yele nyi, nyum ɪ a ba ŋmaa nyi a yuɔr, a Kirisi ma le ure bom a nyi nii-sɔw wa.

³ Ì le yele na, a nure le na ɪ a ba ŋmaa u a yuɔr áa fer'ã u na jɔ a ala a jaa a yɛr-kpen na yel.

⁴ A nyum na buɔɔ a torfu a yɛr-kpen jɔfu puɔ, nyi ŋmaa na taa nɪ a Kirisi, faa a Naanmun sūofu.

⁵ Ì-ce a sumɪ, a Naanmun Sɪe ì maal sɪ a sɪ tere a yɔw-nyāa gure nɪ a mune u nɔɔ maala sɪ a sɪ toro a u nii-sɔw.

⁶A sumi na be a Jeeju-Kirisi puɔ, fu ŋmaa na a yuɔr mu faa ŋmaa wa, aa ɪ bom wa. A ala na ɪ a bom ɪ na a yɔw-nyāa na be a nufu puɔ.

⁷Nyi dāa na cere vlāa. Ala ɪ var nyi a sɔr a nyi bar a yel-mīe cufu?

⁸A ala ba na maal tuɔ ni nyi a lɛ, ma yi a Naaŋmun ulɔ na buɔlɔ nyi jie wa.

⁹A mune ba na ma yel: “Tabir fū ma tuɔ na maal a bur-jō u vū u jaa.”

¹⁰Ɔ a mune si na ɪ a bō-y'en a Ni-kpēe puɔ ɪ bar'ā nyāa a nyi une, a nyi kō lieb a nyi tierĩsi wa. Ɔ-ce a mune a nure lɛ na wō ɪ nyanyaana a nyi tierĩsi u na pow na a Naaŋmun kpāafu.

¹¹Yeer, a ala ɪ ɪ a maa u, a maa cāa y'ere a yuɔr ŋmaafu y'erī, bō une ba lɛ cāa huɔlɔ ma? Ɔ a ala dāa be a lɛ, a Kirisi kūu u na kpi a ni-ku-daa juu y'erī kō lɛ ce nure wa.

¹²A viēlɛ na a bala na nyanyaana a nyi tierĩsi na nyure cere, a ba wa ir a ba lama bar!

¹³Yeer, a ala ɪ ɪ a nyumi u, a Naaŋmun buɔl nyi na a nyi na sɔ a nyi mīe, ɪ-ce nyi taa tɔɔ cow ni ɪ maala a bom lɛ a nyi ŋgan buur na buɔrɔ wa, ɪ nyí ēe tere a nufu sūono ni taa.

¹⁴A-na-ɪ a y'er-kpen a jaa juu ɪ na: “Nunɔ a fu tɔ subɔ a fu mīe kaarī.”

¹⁵Ɔ-ce a nyumi nyala taa, 'wɔbɔ ni taa a wɛ-dun kaarī, nyí tere nyi mīe kō sāwna taa wa.

¹⁶A ala ɪ na yel nyi ɪ na, nyí bar a nyi mīe ku a Naaŋmun Siɛ u tɔwrɔ nyi, a mune a nyi kō wa sɔw a nyi ŋgan buur tierĩsi wa.

¹⁷A-na-ɪ a si ŋgan buur tere na a tierĩsi na liebe a Naaŋmun Siɛ ben, ɪ a Naaŋmun Siɛ mi tere a u tierĩsi na liebe a ŋgan buur ben. A ana yele ayi ɪ na taa sama-deme, a saa tuɔrɔ maala a ala si na buɔrɔ wa.

¹⁸A ala ɪ ɪ a Naaŋmun Siɛ ɪ tɔwrɔ nyi, a y'er-kpen ma lɛ tere fāgā a nyi jie wa.

¹⁹A nibe jaa bōw na a ala na ɪ a ŋgan buur tumɔ. A ɪ na a gā-ta-burbur, a tū-kpansi, ni a pebfu.

²⁰A mi ɪ na a tibe-lofu, a tɔɔɔlūu, a 'laar-taa, a faa-taa, a nyuur, a suur nyefu ni a yo-bɔb tumɔ. A mi lɛ ɪ na a kpee kpee ŋmafu, a jir-y'erīsi,

²¹a nure bom jɛlfu, a dāa kufu, a kpokpo dɪb dɪfu ni a yele ŋmēe na wō a lɛ. Ɔ kpākpana nyi na a mune ɪ na dāa de nīe yel nyi, a ni-lɛ numɔ ma nyere sɔr kpēere a Naaŋmun fāw puɔ wa.

²²Ɔ-ce a ala a Naaŋmun Siɛ na wɔnɔ a si baafu puɔ ɪ na a nufu, a nūɔ, a piɛnfu, a su-nyɔwraa, a pu-pɪlāa, a son ifu, a dēdē ifu,

²³A helele ifu ni a mīe-terefu. Yer-kpēw ma be be na ma cere ni a yel-nɔhɔ wa.

²⁴A bala na ɪ a Jeeju-Kirisi ben, de na a ba nɛ wãa nɪ a u ye le vulãa nɪ a u mĩe bɔb a ba lãa kpa nɪ ba a Kirisi.

²⁵A ala ã ɪ a Naanmun Siɛ ku sɪ na a baafu, a sew na sɪ bar a sɪ mĩe ku u u naa tɔwrɔ sɪ.

²⁶Sɪ taa ɪ yo-buɔrɔ wa. Sɪ taa mɪ buɔrɔ taa a gɔmɔ mu jɛle taa a ye le wa.

Galati 6

¹Yɛɛr, a ala ã ɪ kãw wa nyɔw na nɛ u maala bom kãw na ma viɛle wa, a nyumɪ na tɛrɛ a Naanmun Siɛ, nyí sũo u u le lɛb a u maalfu, ã-cɛ nyí maal'ã u hɛlɛle yɛ, mɪ bɔw tɛrɛ a fu mĩe a mɛnɛ a burfu kɔ wa mɪ ta fu wa.

²Nyí jewre taa a toe, ã nyɪ na maal'ã a yɛr-kpɛw ulɔ a Kirisi na ku sɪ.

³A ala ã ɪ a nɛ tɛr beeka a u ɪ na bom, ã ma surɪ ɪ wa, u be le na a u mĩe.

⁴A nɛ le sew na u juur a u mĩe tumɔ je kãa. A ala ã ɪ a viɛle na u na tuɔ na bar nyãa, ã a kɔ ɪ yo-bɔb a nuɲmɛɛ tumɔ jie wa.

⁵A-na-ɪ a nɛ ba jaa bɔ-yɛnɛ-yɛnɛ toe tuofu be na a ba jie.

⁶A ulɔ ba na jaana a Naanmun yɛrɪ sew na u mɪ bɔw nɪ a u jãjaana nɪ a u ye le a jaa.

⁷Nyɪ taa be le nyɪ mĩe wa. Ba maa bolɪ Naanmun wa. A ala a nɛ na bur, ala u ma ŋma.

⁸A ulɔ na bur a ala a u ãgan buur na buɔrɔ, a ala u na ŋmara na ɪ na a kũu a ãgan buur uɛ. ã a ulɔ na bur a ala a Naanmun Siɛ na buɔrɔ, a ala u na ŋmara na ɪ na a baa-kɔ-tɛw a Naanmun Siɛ uɛ.

⁹Sɪ taa wa vɔwrɔ a vulaa maalfu puɔ wa, a-na-ɪ a ala ã ɪ a suur mɔɔ sãw sɪ a sɪ bar wa, sɪ na ŋma na a ala sɪ na burɔ a le a daar nɔɔ tara.

¹⁰Ala-ã-sɔ, a mɛnɛ sɪ na cãa tɛrɛ a daar, sí sũono a nɛ ba jaa, ã sí nyurɪ sũono a yɛɛr bala na tɛrɛ a yɔw-nyãa a Kirisi puɔ.

¹¹Maa mĩe ã se be a yɛyɛrɪ, a mɛnɛ nyɪ na nye a se b-bi-bɛrɛ asume.

¹²A bala na buɔrɔ ba fɛr nyɪ a nyɪ ŋmaa a yuɔr ɪ na a bala na buɔrɔ a nɛ ba kpiire ba a ãgan buur puɔ. Ba maala na a le, a ba kɔ huɔɔ ba a Kirisi kũu a nɪ-ku-daa juu yɛrɪ uɛ wa.

¹³A nɛ ba bala mĩe na cɛpɛrɛ a yuɔr ŋmaafu yɛrɪ ma mɪ jɔrɔ a yɛr-kpɛn wa, ã-cɛ ba buɔrɔ na nyɪ ŋmaa a yuɔr a mɛnɛ a ba na tuɔ buɔrɔ a yuɔr a una jibaa a nyɪ ãgan puɔ uɛ.

¹⁴A ala ã ɪ a maa u, maa buɔrɔ yuɔr ã a ala ma ɪ a sɪ Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi kũu a nɪ-ku-daa juu uɛ wa. A u kũu lɛb'ã a tɛw puɔ ye le a ɪ yel-kũusɪ a ã jie, ã mɪ lɛb ma ã ɪ nɪ-kũu a ye le ala jie.

¹⁵A ala ã ı nɛ ɲmaa na a yɔɔr mu 'waa ɲmaa wa, aa ı bom wa. A ala na ı a bom ı na fu ı nı-paalaa.

¹⁶A pɛnfu nı a nã-bõwfu á be a bala ba jaa jie na tuure a una sɔr'ãa, nı a Naanmun deme ba jaa.

¹⁷A daar'ã puɔ, nɛ v taa lɔɔ vɔwrɔ ma go wa, a-na-ı a fala asɛ ã na tɛɛ miile na a ã ı na a Jeeju gbãgbaa.

¹⁸Yɛɛr, a sɪ Nı-kpɛ Jeeju-Kirisi sũofu ú be nı nyɪ a sɛ puɔ. Amen.

Ɛfɛɛsi

Ɛfɛɛsi 1

- ¹A maa Pol a Naanmun na vel ir ã ɪ a Jeeju-Kirisi nɪ-tunaa ã ture a seɓe na kurɔ a nyumi na ɪ a Naanmun nɪbe na be a Ɛfɛɛsi-tɛw na mɪ ɪ a nɪ-dɛdɛsi a Jeeju-Kirisi jie.
- ²A sũofu nɪ a piɛnfu na yi a sɪ Sãa Naanmun nɪ a sɪ Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi sɛ, á be a nyɪ jie.
- ³A Naanmun ulɔ na ɪ a sɪ Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi Sãa ã sɔ pɛwful A-na-ɪ a mɛnɛ sɪ na be a Kirisi jie sɪ pɔw na a maal-vɪlaa burɔ burɔ a jaa na ɪ a siɛ ben a Naanmun sɛ a saa juu.
- ⁴A lɛdaar v na ma dãa maal a tɛw sɛr wa, v vel sɪ na ir yɔw a Kirisi puɔ a mɛnɛ a sɪ na tuɔ ɪ a eɛɛ, kɔ tɛrɛ sãwfu jie a v nii-sɔw wa. A mɛnɛ v na nu sɪ,
- ⁵v dãa na de nɛ ow sɪ kpee a sɪ na lɛb ɪ a v bibiir a Jeeju-Kirisi unɛ, a-na-ɪ lɛ v nye a numɔ v ã mɪ ɪ a v pu-tiɛrũ.
- ⁶Ala-ĩ-sɔ, nyɪ ɪ a sɪ pɛwre a Naanmun na yi a yuor a v maal-vɪlaa puɔ a mɛnɛ v na nyɪrĩ sũo sɪ nɪ a v Bi-nunaa.
- ⁷A v jie sɪ pɔw a faafu a v jũ na cir unɛ, ã v mɪ de na a sɪ biɛfu bar ku sɪ. Nyɪ nye a mɛnɛ v na nyɪrĩ sũo sɪ
- ⁸ɪau maal-vɪlaa mɪ dɔɔlɔ taa a sɪ jie! U ku sɪ na a kpaarfɪ nɪ a yɛ a jaa
- ⁹a sɪ na bɔw nɪ a yel-sɔɔlsɪ ala na be a v pu-tiɛrũ puɔ, a-na-ɪ lɛ v mɪ dãa buɔɔ v maal a v tumɔ a Kirisi puɔ.
- ¹⁰A v tumɔ ala v na maala a lɛdaar a baarfɪ daar na tara ɪ na, ú kpaarĩ a yele a jaa na be a sa'llon, nɪ a ala a jaa na be ka a tene a be a Nɪ-kpɛɛ bɔ-y'en pulɛɛ na ɪ a Kirisi.
- ¹¹A Kirisi jie sɪ na mɪ be, a Naanmun ow sɪ na biin kpee, a mɛnɛ v na de nɛ vel sɪ ir tu nɪ a v pu-tiɛrũ tumɔ. A Naanmun ã ɪ a ulɔ na maala a yele a jaa tuure nɪ a mɛnɛ v na yɔw nyãa.
- ¹²U mɪ vel'ã a sumɪ ir na dãa de nɛ tɛrɛ nɪ a Kirisi a tiɛrĩ-son a sɪ na tuɔ pɛwre v, a v yuor na yire.
- ¹³A nyumi mɪ, a mɛnɛ nyɪ na wɔ a Naanmun yel-mɛ yɛr-son ulɔ na miil nyɪ a cɛfu sɔr, nyɪ sɔw na de a Kirisi, ã mɪ pɔw a Naanmun Siɛ v na dãa pulĩ nɪ, na miile á ulɔ ã sɔ nyɪ.
- ¹⁴A Siɛ ulɔ mɪ miile sɪ na a yele ala a Naanmun na gbɛɛrĩ bin a v nɪbe unɛ, a yele ala sɪ na pɔwrɔ a lɛdaar a Naanmun na faara a v mɛ nɪbe ba jaa baara, a ba pɛwre v, a v yuor na yire.

- ¹⁵Ala-ĩ-sɔ a maa mi, a mune ĩ na wõ a ba yere a nyi yõw-nyãa nyi na tere ni a si Ni-kpẽe Jeeju-Kirisi, ni a nufu nyi na tere ni a Naaɲmun deme ba jaa jie,
- ¹⁶ĩ maa galĩ a Naaɲmun pewfu a nyi une wa, ĩ-ce ĩ ma suɔɔ u na yɔɔɔ nyi a ĩ Naaɲmun suɔɔfu puɔ.
- ¹⁷ĩ ma suɔɔ'ã a si Ni-kpẽe Jeeju-Kirisi Naaɲmun na i a Saa ulɔ na yi a yuor, á u ku nyi a u kpaarfɔ Sɛ na mi miile a ala na sɔɔlĩ, a nyi na tuɔ bõw u cɛcɛ.
- ¹⁸ĩ mi suɔɔ u na á u yuo a nyi tierũ a nyi na tuɔ bõw a yele ala une a Naaɲmun na buɔl nyi, nyi ɔɔ mi pɔwɔ a u jie a nɔdaar kãw, ni a na-yel-bɔmɔ ala u na gbɛɛrĩ bin a u nɔbe une,
- ¹⁹ni a mune a u kpẽw na nyurĩ berme gãw a sumi na sɔw de u jie, a kpẽw ulɔ u dãa de tũ ni a u fãgã tumɔ
- ²⁰a lɛdaar u na ir a Kirisi a kũu puɔ, ĩ maal u u je a u durĩ loor be a saa juu.
- ²¹ĩ a mune u na je a be, ulɔ ĩ gãw a tuɔfu a jaa, ni a fãgãsi a jaa, ni a kpɛn a jaa, ni a ni-bere ba jaa, ni a nɔre le na yi a yuor na wa beree a yẽyẽrĩ daar ni a daar ulɔ na waara puɔ.
- ²²A Naaɲmun de na a yele a jaa yõw a u pulẽe, ĩ mi yõw u u i a kpẽe a yele a jaa une a duo-puorbo puɔ
- ²³na i a u ĩgan. Ulɔ ĩ sɛw ba ba jaa, a mune a Naaɲmun na mi sɛw u u jaa.

Ɛfɛɛsi 2

- ¹A nyumi, nyi dãa na kpi a siɛ puɔ a nyi biɛfu ni a nyi maal-faar une.
- ²A ala puɔ nyi dãa be, maala a tẽw na nɔbe kaarĩ, jɔɔɔ ni a ni-kpẽe ulɔ na be a seseb puɔ, a siɛ ulɔ na tɔwɔɔ a nɔbe bala na wõw a toor a Naaɲmun jie.
- ³A le a si jaa mi dãa be, mi maala a ala a si ĩgan buur na buɔɔɔ, a ba kaarĩ. Si dãa na de a si mĩe yõw a ala a si ĩgan buur ni a si pu-tierũ na buɔɔɔ. ĩ a mune si na dãa wõ a le, su-tuo ĩ dãa gu si a mune u na gu a nɔbe bala na mi wõ a le.
- ⁴ĩ-ce a Naaɲmun nã-bõwfu nyurĩ na berme, ĩ u mi nyurĩ nu si,
- ⁵ala-ĩ-sɔ, a lɛdaar si na dãa kpi a si biɛfu une u le maal si na a si lãa ir'ĩ a Kirisi a kũu puɔ. (A Naaɲmun wɛfu ĩ saa a nyi pɔw a faafu.)
- ⁶A mune si na be a Jeeju-Kirisi jie, a Naaɲmun lãa na ir si a kũu puɔ ĩ yõw si a si lãa je ni u a saa juu.
- ⁷A Naaɲmun maal'ã a le buɔɔɔ u tuɔ miil a daar ala na tuure puɔ a mune a u sũofu na nyurĩ berme a u yẽ ulɔ u na bõw ni si a Jeeju-Kirisi jie.
- ⁸A-na-i a Naaɲmun wɛfu ĩ saa a nyi pɔw a faafu a nyi yõw-nyãa une. Aa yi a nyi jie wa; Naaɲmun bom u, u ku nyi pɔɔɔ.
- ⁹Aa i tumɔ nyi tũ pɔw u wa, a mune a nɔre ɔɔ buɔɔɔ yuor wa.

- ¹⁰A-na-ı a Naaŋmun ı̃ maal sı, ı̃ ir sı a sı be a Jeeju-Kirisi jie, a sı na tuɔ maala a tũ-vele ala u na dāa de nīe cɔɔrĩ bar sı.
- ¹¹Ala-ı̃-sɔ nyí cāa bōw nı a mune ba na dɔw nyı a nyı ı a nı-bulsı, a nyumı a Jufısı na ma buɔɔ a nı-pɔrsı. A-na-ı a bala, ba ma ı na a ba ŋmaa ba a yuɔr, ı̃-ce a nyumı, nyaa tere a jıbaa ulɔ a nyı ı̃gan puɔ wa. Nyı tierĩ a ala nyı na dāa ı a korĩ-ce.
- ¹²A una daar'āa nyaa dāa bōw Kirisi wa. Sāanba nyı dāa ı, ma be tɔ a lsrayel nıbe puɔ wa. Nyaa mı dāa be tɔ a pulĩ-tar ala puɔ a Naaŋmun na pulĩ nı a u nıbe wa. Nyaa mı dāa tere tierĩ-son, ı̃ ma mı dāa tere Naaŋmun ka a tēw puɔ wa.
- ¹³ı̃-ce a yēyērĩ na nyı na be a Jeeju-Kirisi puɔ, a nyumı na dāa jāa taa nı a Naaŋmun le piēl'ı̃ u na a Kirisi kũu une.
- ¹⁴A-na-ı a ulɔ mīe na maal a Jufısı nı a nı-bulsı a ba lıeb ı bōy'en ı̃ ı a sı piēnfı. A mune u na lur a u mīe, u wel'ā a dacin ulɔ bar na dāa var ba a kpee kpee a ba ı a sama-deme,
- ¹⁵ı̃ mı sāw a yēer-kpen nı a yēer-ciırsı a jaa bar na be a Mowisi sebe puɔ, a mune u na maal a nı-kpee kpee bala a ba lıeb ı bō-y'en a u jie, a piēnfı na pāa be.
- ¹⁶A u kũu u na kpi a nı-ku-daa juu une u sāw na a ba 'laarfı bar, ı̃ baalĩ ba a ba ı bō-y'en nı a Naaŋmun.
- ¹⁷U wa nı na a piēnfı yēer-son hier ku a nyumı nı-bulsı na dāa jāa nı a Naaŋmun, nı a Jufısı bala na dāa piēl'ı̃ u.
- ¹⁸A ala ı Jufısı mu nı-bulsı sı ı, sı tere na sɔr a Kirisi une na kpe a Naaŋmun nii-sɔw nı a una Sı-bō-y'en u na ku sı.
- ¹⁹Ala-ı̃-sɔ nyaa le cāa ı sāanba mu tē-kpee nıbe wa, ı̃-ee nyı be na tɔ a Naaŋmun nıbe puɔ, ı a u yir deme.
- ²⁰Ba mı me nyı na dɔɔl a yir ulɔ a Naaŋmun na kpar'ı̃ a nı-tunı nı a u pu-tierũ-buurbɔ. ı̃ a Jeeju-Kirisi mīe ı̃ ı a kubir ulɔ ba na de yōw a dacin gber puɔ.
- ²¹Á ulɔ ı̃ sɔ a yir u jaa fāgā, ulɔ ı̃ mı maala u u dɔɔɔ taa ure a u yir cecē u na kpēere.
- ²²A nyumı mı, a mune nyı na be a Kirisi jie, u mı de nyı na yōw a una yir puɔ, a sı na lāa ı a jie ulɔ a Naaŋmun na kpēere nı a u Sıe.

Efesi 3

- ¹Ala-ı̃-sɔ, a maa Pol na ı a Jeeju-Knisi kasu subɔ ma suɔrɔ na a Naaŋmun y'ɔnɔ a nyumı nı-bulsı.
- ²ı̃ bōw na bōw ka nyı wō na a ba yēer a tuɔfu ulɔ a Naaŋmun na ku ma a u maal-vılaa une ı̃ tunɔ nı a nyı jie.
- ³A Naaŋmun dāa na miil ma bom ı̃ na bōw a u tũ-sɔɔlaa, a mune ı̃ na de nīe seb a ŋmāa yel nyı.

- ⁴A nyumi wa 'wuor a be, nyi na nye na bõw ka ï bõw na bõ-soolaa a Kirisi une.
- ⁵A Naaŋmun ma dāa miil a una bõ-soolaa a korĩ-ce nibe wa, ï-ce a yẽyẽrĩ na, u de na a u Siẽ miil'ĩ a una bom a u ni-tunisi ni a u pu-tierũ-buurbo sono.
- ⁶A ı na a mine a ni-bulsi na pɔw a Jufisi a ba be to a yele ala puɔ a Naaŋmun na gbẽerĩ a u nibe une, ï mi bā taa ı a igan bõ-y'en, mi lāa pɔwrɔ a pulifu bom ulɔ a Naaŋmun na puli ni ba a Jeeju-Kirisi puɔ.
- ⁷Ĩ lieb'ā ı a Naaŋmun tũtunɔ mana a una y'er-son, tu ni a tuɔfu ulɔ u na ku ma a u maal-vilaa une, ni a u kpẽw na tunɔ a ï pũɔ.
- ⁸A Naaŋmun nibe puɔ, maa ï ı a par-pɔwrɔ a ba jaa jie, ï-ce a Naaŋmun ku ma na a tuɔfu ulɔ ï mana ni a u y'er-son na ı a Kirisi yel-vele na ma tere baarfɔ wa, kurɔ a ni-bulsi,
- ⁹ĩ na mi toɔw a nibe ba jaa a ba na toɔ bõw a mine a Naaŋmun pu-tierũ na sew a maal. A una tierũ naa soolĩ na a korĩ-ce jaa a Naaŋmun ulɔ na maal a yele a jaa pũɔ,
- ¹⁰a mine a yẽyẽrĩ na u na toɔ maal a tuɔfu ni a fāgāsı a jaa na be a saa juu a ba nye a u kpaarfɔ burɔ burɔ a duo-puorbo jie.
- ¹¹A ala a jaa maal'ā tu ni a Naaŋmun pu-tierũ u na dāa tere a korĩ-ce jaa ï pāa de a si Ni-kpẽe Jeeju-Kirisi maal'ĩ.
- ¹²A una Kirisi jie si na be, tere ni u a yõw-nyāa, si tere na sɔr na bar nyāa uraa ni a Naaŋmun nii-sɔw.
- ¹³Ala-ĩ-sɔ ï suɔr nyi na, nyi taa ı a sube sāw nyi a won ala ï na nyere a nyi une wa. A ı na a nyi yo-yifu bom.
- ¹⁴Ala-ĩ-sɔ, ï ma gburĩ na a dume ï puoro a Sāa Naaŋmun
- ¹⁵ulɔ na 'wuoro a yir burɔ burɔ nibe ba jaa na be a saa juu ni a tẽw puɔ,
- ¹⁶suɔrɔ ni u a u de a u Siẽ fāgā ku ni nyi a suur puɔ kpẽw, a yi a u na-yele na be a yo-yifu puɔ.
- ¹⁷Ĩ mi suɔrɔ u na a mine a Krrisi na luɔrɔ beree a nyi suur puɔ a nyi yõw-nyāa une, a nyi na ba uraa cĩcĩ a u nufu puɔ,
- ¹⁸ĩ mi toɔ lāa bõw ni a Naaŋmun nibe ba jaa a mine a Kirisi nufu na yalĩ, ï womo ï mi do, ï mi kpe a pũɔ.
- ¹⁹Ĩ suɔrfu ı na a nyi na luɔ bõw a u nufu ulɔ na gāw a bõwfu a Jaa, a mine nyi na toɔ sew ni a Naaŋmun ulɔ a bom kaw na ma bɔr wa.
- ²⁰Naaŋmun sɔ pɛwfu, ulɔ na tbɔrɔ maala a yele a jaa a gāwna a ala a jaa si na suɔrɔ u mu si na tierẽ ni, tuure ni a mine a u kpẽw na tunɔ a si pũɔ.
- ²¹Ulo ï sɔ a yo-yifu a duõ-puorbo sɔw ni a Jeeju-Kirisi jie, a daar'āa puɔ ni a daar a jaa Amen.

Ɛfɛɛsi 4

- ¹Ala-ĩ-sɔ, a maa na ɪ a kasu subɔ a Nɪ-kpɛɛ unɛ ɪ kpakpana nyɪ, nyɪ ɪ a nyɪ maalfu a cere tuure nɪ a ala unɛ a Naaɲmun na bɔɔl nyɪ.
- ²Nyɪ ɪ nɪbɛ bala na wur a ba mɛ, ɪ nɪ nɪ-helele, tɛɛ nɪ a su-nyɔwraa a daar a jaa, mɪ diere nɪ a bɛfu jiir bara kuro taa nɪ nufu.
- ³A Naaɲmun Siɛ maal nyɪ na a nyɪ ɪ bɔ-y'en, ala-ĩ-sɔ nyɪ bɔw uraa a una bɔ-y'en ifu puɔ tɛɛ nɪ taa a su-baar.
- ⁴Sɪ jaa kpaarɪ na ɪ ɪgan bɔ-y'en, ɪ a Naaɲmun Siɛ mɪ ɪ bɔ-y'en, a mɛnɛ a Naaɲmun na mɪ buɔl nyɪ a nyɪ na lãa tɛɛ tɛrɪ-son bɔ-y'en tɛw.
- ⁵Nɪ-kpɛɛ bɔ-y'en tɛw ɪ be be. Ǻ sɪ yɔw-nyãa nɪ a kɔɔ murfu mɪ ɪ bɔ-y'en tɛw.
- ⁶Naaɲmun bɔ-y'en tɛw ɪ be be, ulɔ na ɪ a nɪbɛ ba jaa Sãa. A ba jaa puɔ, ulɔ ɪ ɪ a kpɛɛ, rɪnɪ tunɔ a tumɔ a ba jie, ɪ mɪ be a ba pɔɔ.
- ⁷Ɔ-cɛ a sɪ jaa bɔ-y'ene-y'ene pɔw na a tuɔfu kpee kpee tu nɪ a ala sɪ na pɔw a Kirisi maal-vlaa jie.
- ⁸A mɛnɛ a Naaɲmun Sɛbɛ na yel. "A lɛdaar v na dãa do, v nyɔɔr'ã a v sama-deme do nɪ, ɪ mɪ de a yele po a v nɪbɛ."
- ⁹Bɔ ɪ ɪ a y'ɛr-bir'ã par, na yel á v do na? A miile na á v dãa na de nɛ suu ka a tɛw pulɛɛ.
- ¹⁰A ulɔ na suu a lɛ, a ulɔ naa ɪ do a sa'llon iin, a mɛnɛ v na tuɔ paal a jiir a jaa.
- ¹¹A ulɔ ɪ mɪ po a nɪbɛ a ba tumɔ kpee kpee. U yɔw na a ɲmɛɛ a ba ɪ nɪ-tunɪsɪ, a ɲmɛɛ ɪ a Naaɲmun pu-tɛrɔ-buurbɔ, a ɲmɛɛ go lɛ ɪ a y'ɛr-son-hierbe, ɪ a ɲmɛɛ mɪ lɛ ɪ a tɔtɔrbɔ, jaana nɪ a nɪbɛ.
- ¹²U po ba na a tumɔ a lɛ a mɛnɛ a ba na gbɛɛrɪ nɪ a Naaɲmun nɪbɛ a ba na tuɔ tunɔ a v tumɔ, maala nɪ a Kirisi ɪgan v karɛɛ a yɔw-nyãa puɔ,
- ¹³wa tara nɪ a lɛdaar a sɪ jaa na lãwna taa urɛ bɔ-y'en a sɪ yɔw-nyãa puɔ, bɔwnɔ nɪ a Naaɲmun Bie ɪ mɪ lɛbɛ urɛ a nɪ-bɛɛ na bɪ, wɔ taa nɪ a Kirisi na ɪ a cɛɛɛ.
- ¹⁴A nɔhɔ, saa lɛ urɛ bibiir a jaan-kpeesɪ na ma de vavire yuɔɔ nɪ a kɔɔ sɛsɛb kaarɪ wa. A jaanfu ala ma yi na a bebelbe bala na kpul jie, bɛlɛ nɪ a nɪbɛ a ba bɔɔ.
- ¹⁵Ɔ-cɛ a sumɪ, a mɛnɛ sɪ na y'ɛɛ a yel-mɛ y'ɛrɪ nɪ a nufu, sɪ na karɪ na a yele a jaa puɔ a Kirisi jie na ɪ a juu.
- ¹⁶A ulɔ unɛ a ɪgan bãbie cow taa, ɪ a ɪgan v jaa fɛw lɔ na taa nɪ a v cowfu jiir ala a jaa v na tɛɛ. A nɔhɔ, a lɛdaar a ɪgan bãbie a jaa na tunɔ a ba tumɔ a mɛnɛ a na sɛw, a ɪgan v jaa ma karɪ na dɔɔlɔ a nufu puɔ.
- ¹⁷Ala-ĩ-sɔ, nyɪ nyɛ a ala ɪ na yele nyɪ nɪ a Nɪ-kpɛɛ yuor. Nyɪ taa cãa maala a mɛnɛ a nɪ-bulsɪ na maala, tuure nɪ a ba tɛrɪ-pɔrsɪ wa.

- ¹⁸A ba tierĩsi be na a libe puɔ. Baa pɔw a Naaɲmun baafu fũ wa. A ba sube nyurĩ na kpeme a baa bɔw bom wa.
- ¹⁹Bom maa cãa ba ba wa, a ba de a ba mĩe yɔw a pebfu puɔ, tunɔ nɪ a tũ-kpansi burɔ burɔ a jaa, maa mɪ tierĩ bom wa.
- ²⁰Ĩ-ce a nyumi, aa ɪ ala nyɪ jaan a Kirisi une wa.
- ²¹A mune nyɪ na ɪ a Kirisi nɪbe, ĩ bɔw ka nyɪ wɔ na a ba yɛr a Jeeju yɛrĩ, ĩ jaan nyɪ a yel-mĩe ulɔ na be a u puɔ.
- ²²Ala-ĩ-sɔ, a sew na a nyɪ korĩ-ce maal-bie a bɔr, a ana korĩ-ce maalfu na dãa tere a jɛlfu bele nɪ nyɪ cere nɪ a wɛfu jie.
- ²³A sew na a nyɪ siɛ nɪ a nyɪ tierĩsi a jaa a lɛb ɪ yel-paala.
- ²⁴Nyɪ lɛb maala a maal-bi-paala ala na tuure a Naaɲmun ben na mɪ yi a u jie, tere a torfu nɪ a cɛce ɪfu ala na ɪ a yel-mĩe.
- ²⁵Ala-ĩ-sɔ nyɪ ɪ a jirsi a bɔr. Nyɪ jaa bɔ-yene-yene nyɪ yele taa a yel-mĩe, a-na-ɪ si jaa ɪ na ĩgan bɔ-yen bãbie.
- ²⁶A ala ɪ nyɪ wa nye na suur, nyɪ tere nyɪ mĩe kɔ wa maal fãa wa. Nyɪ taa ɪ a mɔtɔw u wa mur pɔw a nyɪ suur wa,
- ²⁷ĩ nyɪ taa wa kurɔ a Satã sɔr u kpɛɛɛ nyɪ wa.
- ²⁸A ulɔ na dãa jure, ú ɪ a baar, ĩ-ce ú nyɔw a tumɔ na ɪ a son, tunɔ nɪ kpɛw, a mune u na tuɔ pɔw a yele sũo nɪ a nãw deme.
- ²⁹Nyɪ taa wa ure yɛr-kpana u wa yire a nyɪ nuɔr puɔ fũ wa, ĩ-ce nyɪ yɛɛ yɛr-vele, a daar ulɔ na sew, a na maala a nɪbe a ba karɛ a ba yɔw-nyãa puɔ, ĩ sũono a bala na pɛl'ĩ nyɪ.
- ³⁰Nyɪ taa wa sãwna a Naaɲmun Si-cɛce suur wa. Ulɔ ĩ ɪ a jɪbaa a Naaɲmun na yɔw nyɪ, na miile a u na faa nyɪ na a bibi-baaraa dayen.
- ³¹Nyɪ bar a nɪre pɔw yɔwfu, nɪ a su-damfu, nɪ a suur nyefu a jaa. Nyɪ mɪ bar a gɔ-pɔɔr, a kpɛfu, nɪ a pu-to-tumɔ a jaa, a bɔr a nyɪ sɔw.
- ³²Ĩ nyɪ ɛɛ ɪ nɪ-sono, tere nɪ taa a nã-bɔwfu, bara nɪ a bɛfu jiir kurɔ taa, a mune a Naaɲmun na mɪ bar a nyɪ bɛfu jiir ku nyɪ a Kirisi une.

Ɛfɛɛsi 5

- ¹A-na-ɪ nyɪ ɪ na bibiir a Naaɲmun na nuno, ala-ĩ-sɔ nyɪ tɔɔnɔ u.
- ²Nyɪ tere nufu a nyɪ baafu puɔ, wɔ taa nɪ a Kirisi na nu si ĩ de a u mĩe ku si. A-na-ɪ u de na a u mĩe ku a Naaɲmun, na u lɛb ɪ a baar-lo-bom, nyuure vilaa kpɛɛɛ u.
- ³Nyɪ ɪ na a Naaɲmun deme, ala-ĩ-sɔ a gã-ta-burbur mu a maal-bi-kpansi mu a folɔw yɛrĩsi a jaa ma sew a ma yi a nyɪ nɔɛ puur wa.

- ⁴Aa vɛlɛ a nyɪ na ʔɛɛ a vɪ ʔɛɾɪsɪ mu a ʔɛɾ-folo-folo mu a ʔɛɾ-kpansɪ wa, ɪ nyɪ ma ɛɛ pɛwɾɛ a Naanmun.
- ⁵Nyɪ bɔwnaa, a bala na gana taa a burbur ba jaa, nɪ a bala na maala a maal-bi-kpansɪ, nɪ a bala na kpɛ a mimir (a-na-ɪ a ulɔ na kpɛ a mimir wɔ na taa nɪ a tub subɔ) ma tuɔɔ kpɛɛɛ pɔwɔ a yel-sono ala na be a Naanmun fɔw puɔ wa.
- ⁶Nyɪ taa ɪ a nɾɛ wa belɪ nɪ nyɪ a ʔɛɾ-pɔrsɪ wa. A yel-nɔhɔ unɛ a Naanmun su-tuo mɔɔ pɔw a bala na wɔw u a toor.
- ⁷Ala-ɪ-sɔ nyɪ taa lɔwna taa nɪ a nɪ-lɛ numɔ wa.
- ⁸A korɪ-cɛ, a libe puɔ nyɪ dɔa be, ɪ-cɛ a ʔɛɾɪ na nyɪ na be a Kirisi puɔ, cɔa puɔ nyɪ be. Ala-ɪ-sɔ, nyɪ maala a cɔa puɔ nɪɛ maalfu,
- ⁹a-na-ɪ a cɔa tɛɛ na a son ɪfu, a torfu nɪ a yel-mɛ tɔ-burɔ burɔ a jaa.
- ¹⁰Nyɪ ʔɔw fɔw ɪ bɔw barsɪ a maal-bie ala na numɔ a Nɪ-kpɛɛ.
- ¹¹Nyɪ taa wa beree tɔ a tɔ-pɔrsɪ puɔ a bala na be a libe puɔ na tunɔ wa, ɪ nyɪ ɛɛ maal a yi cɔa puɔ.
- ¹²A ma ɪ na vɪ a ala ɪ fu mana na a ala ba na ma sɔɔlɪ maal.
- ¹³ɪ-cɛ a lɛdaar a tumɔ ala na yi a cɔa puɔ, ba na nyɛ na a mɛnɛ a na wɔ,
- ¹⁴a-na-ɪ a yelɛ a jaa na ma yi a cɔa puɔ ma caarɪ na. Ala-ɪ-sɔ a yel: “A fɔu na gur, jaw! Jaw ɪr a kɔusɪ puɔ, ɪ a Kirisi na caarɪ fu na a u cɔa.”
- ¹⁵Ala-ɪ-sɔ nyɪ bɔw tɛɛ nyɪ mɛ a nyɪ maalfu puɔ, kɔ maala wɔ taa nɪ a bala na ma bɔw bom wa, ɪ-cɛ nyɪ maala nɪ-kpaarsɪ maalfu.
- ¹⁶Nyɪ nyɾɛ tunɔ a tɔ-vɛlɛ ala nyɪ na tuɔɔ a daar’ɔ puɔ, a-na-ɪ a bibie asume ɪ na bibi-tor.
- ¹⁷Nyɪ taa ɪ dɔbolo wa, ɪ-cɛ nyɪ lɔ bɔw a ala a Naanmun na buɔɔ a nyɪ jie.
- ¹⁸Nyɪ taa cɔa ɪ dɔ-laarba wa; a sɔwfu puɔ a na een’ɪ nyɪ. ɪ-cɛ nyɪ sɛw nɪ a Naanmun Sɛ.
- ¹⁹Nyɪ ciɛɛ a Naanmun Sɛɛ yelɛ, nɪ a yelɛ ala nyɪ na ʔɔw, nɪ a ala a Naanmun Sɛ na ku nyɪ, ɲmeere nɪ a bɛnɛ pɛwɾɛ nɪ u nɪ a nyɪ suur u jaa.
- ²⁰A daar a jaa, nyɪ puoro a Sɔa Naanmun nɪ a sɪ Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi yuor a yelɛ a jaa puɔ.
- ²¹A mɛnɛ nyɪ na ʔɔɔɔ á Kirisi, nyɪ mɪ euɔ taa.
- ²²Pɔɔɔ, nyɪ cuɔ a nyɪ surɛ a mɛnɛ nyɪ na mɪ cuɔ a Nɪ-kpɛɛ,
- ²³a-na-ɪ a sɾɛ ɪ ɪ a u pɔw juu, a mɛnɛ a Kirisi na ɪ a juu a dno-puorbo na ɪ a u ɪgan jiɛ, mɪ ɪ nɪ a ba Fafaara.

- ²⁴Ala-ĩ-sɔ a pɔɔɔɔ sew na na curɔ a ba surbe a yelee a jaa puɔ, wɔ̃ taa nɪ a duo-puorbo na curɔ a Kirisi.
- ²⁵Surbe, nyí nuno a nyɪ pɔɔɔɔ wɔ̃ taa nɪ a mune a Kirisi na mɪ nu a duo-puorbo, ɪ de a u mĩe ku ba.
- ²⁶U maal'ã a le na ow ba kpee a ba ɪ a Naanmun ben, a mune u na pew ba nɪ a kũɔ nɪ a yẽrĩ cɔɔrĩ.
- ²⁷A-na-ɪ u buɔɔɔ na u maal a duo-puorbo a ba uraa a u nii-sɔw tu viɛɛ ɪ nɪ a cɛcɛ, kɔ̃ tere sãwfu jie, nɪ mabfu jie, nɪ lɔ̃lɔ̃rĩfu jie, nɪ bom kãw na wɔ̃ a le wa.
- ²⁸A le u mɪ, a surbe sew na na nuno a ba pɔɔɔɔ, a mune ba na nu a ba mĩe. A ulɔ na nuno a u pɔw, a u mĩe u nuno.
- ²⁹A-na-ɪ nure ma be na 'laar a u ɪgan wa. U ma ẽe na cɔɔɔɔ u ɪ bõw cɛɛ u, a mune a Kirisi na maala a duo-puorbo jie,
- ³⁰a-na-ɪ sɪ ɪ na a u ɪgan bãbie.
- ³¹A mune a Naanmun Sebe na yel: “A ala une a daba na bar a u sãa nɪ a u mã, ɪ mar taa nɪ a u pɔw a ba lɛb ɪ ɪgan bõ-yen.”
- ³²A yẽr-sɔɔlaa na ɪ na bo-kpẽe a ka. A ɪ jie, a yere na a Kirisi nɪ a duo-puorbo yẽrL
- ³³ĩ-cɛ a mɪ yere nɪ na a nyumɪ mɪ. A sew na a sure u nuno a u pɔw a u mĩe kaarĩ, ɪ a pɔw na mɪ yɔɔɔ a u sure.

Ɛfɛɛsɪ 6

- ¹Bibiir, a nyɪ tun a Nɪ-kpẽe puɔ ɪ na a nyɪ na wono a nyɪ dɔɔrbo a toor, a-na-ɪ a le ɪ tor.
- ²⁻³A mune a Naanmun Sebe na yel: “Yɔɔɔ a fu sãa nɪ a fu mã”. A naa ɪ ɪ a dãdãw yẽr-kpẽw na tere a pulĩfu: “A mune a fu na tere nũɔ, mɪ kam ka a tẽw puɔ”.
- ⁴Saanba, nyɪ taa wa maala a nyɪ bibiir a ba nyere suur wa, ɪ-cɛ nyí guolo ba, jaana nɪ ba, mana ba a yẽ ala na yi a Nɪ-kpẽe jie.
- ⁵Gbãgbaar, nyí jɔɔɔ a nyɪ nɪ-bere a ka a tẽw na puɔ, wono nɪ ba a toor nɪ su-vulaa, a mune nyɪ na maal a Kirisi jie.
- ⁶Nyɪ taa ma maala a ledaar tew ba na ma juurɔ nyɪ a na numɔ ba wa, ɪ-cɛ nyí tunɔ a mune nyɪ na ɪ a Kirisi gbãgbaar, maala nɪ a Naanmun pu-tierũ nɪ a nyɪ suur u jaa.
- ⁷Nyí sɔw nɪ puɔ ɪ tunɔ a nyɪ gbãgba-tumɔ wɔ̃ taa nɪ a Nɪ-kpẽe nyɪ tunɔ kurɔ, ɪ a kɔ̃ ɪ nibe tew u wa.
- ⁸A-na-ɪ nyɪ bõw ka a bala na ɪ a gbãgbaar mu a bala na sɔ a ba mĩe, sɪ jaa bõ-yene-yene na pɔw na a yar a Nɪ-kpẽe jie tu nɪ a vulaa le sɪ na maala.

- ⁹A nyumɩ nɩ-bere, nyí mɩ maala a le a nyɩ gbāgbaar jie. Nyí bar ba a pirfu, a-na-ɩ nyɩ bōw ka Nɩ-kpě-bō-y'en nyɩ tere nɩ a bala, a ulɔ na be a saa juu na ma 'lwuoro a nɩbe kpee kpee wa.
- ¹⁰A ala na ce ɩ na, nyí buɔɔ a nyɩ fāgā a Nɩ-kpěe puɔ, a-na-ɩ a u kpěw nyurɩ na waa.
- ¹¹Nyí de a Naaɲmun jeb yele a jaa u na ku nyɩ tere, a mune a nyɩ na tuɔ uraa gu a Satā a u kpulɔv tumɔ puɔ.
- ¹²A-na-ɩ aa ɩ nɩsaa-salba sɩ jebe nɩ wa, ɩ-ce a sɩ-kpansi na be a sa'llon, a tuɔfu nɩ a fāgāsɩ, nɩ a bala na tere a tēw naa na be a libe puɔ sɩ jebe nɩ.
- ¹³Ala-ɩ-sɔ nyí de a Naaɲmun jeb yele a jaa, a mune a nyɩ na tuɔ bōw uraa gu a san-subɔ a bibi-tuo dayen, ɩ a ledaar nyɩ na jeb a jeb, ta a baarfɩ daar, a nyɩ na cāa uraa cīcī.
- ¹⁴Ala-ɩ-sɔ nyí bōw uraa cīcī. Nyí de a yel-mīe u ɩ sie gan a nyɩ se a sie puɔ, ɩ mɩ de a torfu u ɩ a nyā-piwraa,
- ¹⁵ɩ mɩ bībine a su-baar y'er-son y'erfu une, a wō taa nɩ nafaba nyɩ na su.
- ¹⁶A daar a jaa nyí bōw nyɔw a nyɩ bō-piwraa na ɩ a nyɩ yōw-nyāa nyɩ na tuɔɔ kpiine nɩ a Fāa Subɔ vūu pime bara.
- ¹⁷Nyí sɔw de a faafɩ na ɩ a nyɩ kur sapi, nɩ a Naaɲmun y'erɩ na ɩ a u Sɩe bājine.
- ¹⁸Nyí maala a ala a jaa puoro nɩ a Naaɲmun, suɔɔ nɩ u. A daar a jaa nyí puoro u a mune a u Sɩe na tɔwɔ nyɩ, na nyɩ bōw juɔɔ kō gala wa, ɩ mɩ suɔɔ y'ɔɔ a Naaɲmun deme ba jaa.
- ¹⁹Nyí mɩ suɔɔ y'ɔɔ ma, u na ku ma a y'er-bie ala na sew a ledaar ɩ na y'ere, ɩ na y'erɩ 'lafu, miilɩ a bō-sɔɔlaa ulɔ na ɩ a y'er-son.
- ²⁰A ulɔ une a Naaɲmun yōw ma ɩ ɩ a u tūtunɔ, a mune ɩ na saarɩ be a kasu puɔ. Ala-ɩ-sɔ nyí suɔɔ a Naaɲmun y'ɔɔ ma ɩ na ma y'erɩ 'lafu a mune a na sew.
- ²¹A Tɩsɩki na ɩ a sɩ yeb-nunaa nɩ a sɩ sōsūo-dēdē a Nɩ-kpěe tumɔ puɔ, na man nyɩ na a yele a jaa, a mune nyɩ na tuɔ wō a ɩ y'erɩ, nɩ a ala ɩ na maala.
- ²²Uɔ ɩ tunɔ a nyɩ sē a nyɩ na tuɔ bōw a mune a sɩ yele na be, ɩ mɩ tuɔ ku nyɩ a 'lafu.
- ²³A su-baar, a nufɩ nɩ a yōw-nyāa ala na yi a Sāa Naaɲmun nɩ a Nɩ-kpěe Jeeju-Kirisi sē, á be a yeer ba jaa jie.
- ²⁴A Naaɲmun sūofɩ ú be a bala ba jaa jie na tere a nufɩ nɩ a sɩ Nɩ-kpěe Jeeju-Kirisi, na ɩ a nufɩ ulɔ na ma baara wa.

Filipi

Filipi 1

- ¹A maa Pol nɪ a Timote na ɪ a Jeeju-Kirisi tūtunbo ɪ ture a seɓe na kuro a nyumi Naanmun nɪbe na be a Jeeju-Kirisi puɔ a be a Filipi-tēw, nɪ a bala na ɪ a ni-dierbe, nɪ a bala na mɪ ɪ a yel-'wuorbo.
- ²A sūofu nɪ a piɛnfu ala na yi a sɪ Sāa Naanmun nɪ a Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi sɛ, á be a nyi jie.
- ³A lɛ ɪ na mɔɔ tier yuo nyi, ɪ ma pewre na a ɪ Naanmun a nyi unɛ.
- ⁴A daar a jaa ɪ na ma suɔɔ y'ɔɔ nyi, ɪ ma suɔr'ã nɪ nūɔ,
- ⁵a mune nyi na sūo ma a Naanmun y'er-son tumɔ puɔ a nyɔwfu bibir wa ta nɪ a y'ɛy'ɛɪ.
- ⁶ɪ bar'ã nyāa áa Naanmun ulɔ na nyɔw a tū-vlaa a nyi sōw na cen'ɪ na wa baar a Jeeju-Kirisi lewaa bibir.
- ⁷A viɛɛ na ɪ na tere a tierɪ-le a nyi jaa unɛ, a-na-ɪ nyi kpɛ ma na nyāa. A ala ɪ a kasu puɔ ɪ na be, mu a mune ɪ na cure taa nɪ a nɪbe a Naanmun y'er-son unɛ miile nɪ a u ɪ na yel-m'ɛ, a nyi jaa fɛw bā ma na, a sɪ lāa pɔw a Naanmun sūofu.
- ⁸A Naanmun bōw na ka maa ŋmaa jiri wa a mune ɪ na yel nyi á ɪ tu na nu nyi nɪ a Jeeju-Kirisi nufu.
- ⁹A ɪ Naanmun suɔrfu a nyi unɛ ɪ na áa nyi nufu na dɔɔɔ a daar a jaa, a mune nyi na suɪ tere a bōwfu nɪ a yɛ a jaa,
- ¹⁰bōwnɔ nɪ a ala na viɛɛ. A nɔhɔ, nyi na ɪ na cɛcɛ kɔ tere mabfu jie a Kirisi waa bibir wa,
- ¹¹ɪ mɪ paal'ɪ a maal-bi-torisi ala na yi a Jeeju-Kirisi jie, a mune a Naanmun pewfu nɪ a u yuor na yire.
- ¹²Yɛɛr, ɪ buɔɔ na nyi bōw ka a ala na ta ma, ɛɛ na maal a Naanmun y'er-son u to cen nn-sɔw.
- ¹³A maal'ã a sɔdaalsɪ bala ba jaa na gure ma, nɪ a nɪbe ba jaa, a ba bōw bōw ka ɪ be na a kasu puɔ a Kirisi unɛ.
- ¹⁴ɪ a mune ba na nye ma a lɛ, a yɛɛr yaw jie pɔw na a 'lafu a Nɪ-kpɛɛ puɔ, ma 'la man a Naanmun y'ɛɪ maa jɔ dāb'ɛ wa.
- ¹⁵Sure jaa u, a ŋmɛɛ a ba sōw y'ɛɛ na a Kirisi y'ɛɪ tere nɪ ma a nyuur nɪ a curū, ɪ-cɛ a ŋmɛɛ y'ɛɛ nɪ na su-son.
- ¹⁶A bala, nufu ba tere y'ɛɛ nɪ, a-na-ɪ ba bōw ka a Naanmun biin ma na a ka ɪ na var a bala na cure a u y'er-son bar.

- ¹⁷Ĩ-ƙe a ɲmɛɛ yere na a Kirisi yeri buɔɔ ni a ba mɛe yuor. A ba puɔ ma vɛle wa. Ba tier'ã beeka ba na dɔɔl'ã a ĩ won a kasu puɔ.
- ¹⁸Bõ a na ı? A yel-mɛe ba yere ni, mu a belifu ba yere ni, a Kirisi yeri yire na a ala a jaa puɔ. Ala-ĩ-so ĩ cɛle na, ĩ ĩ na cãa na cɛle.
- ¹⁹A-na-ı ĩ bõw ka a ala a jaa na lieb'ã ı a ĩ faafu, a yi a nyi Naanmun suɔrfu ni a sũofu ala a Jeeju-Kirisi Sie na sũo ni ma.
- ²⁰Ĩ tere na tierĩ-son bõw cɛle ni, á ala wa saarĩ wõ mune ĩ a kõ ı ma vĩ wa. ĩ-ƙe, a mune ĩ na dãa tere a 'lafu a daar a jaa, le ĩ na mi cãa tere u, a mune a maa wa kpi, mu ĩ cãa na, a Kirisi na pɔw aju-kpɛɛ a ĩjie.
- ²¹A ala ı a maa u, a Kirisi ĩ ı a ĩ baafu, ĩ a kũu sa ma na.
- ²²Ĩ-ƙe a ala ı a maa cãa, ĩ na tuɔ na cãa maal tũ-son. Maa bõw a buor ĩ na vɛle ire wa.
- ²³Yele ayi sɔɔlĩsɔw ĩ be. ĩ nye na a tu vɛle ĩ na yi a ka ĩ cen na be ni a Kirisi,
- ²⁴ĩ-ƙe a ɛɛ na sew ĩ na cãa be a ka a nyi une.
- ²⁵Ĩ a mune ĩ na nye a le, ĩ bõw ka ĩ na je na, be ni nyi nyi jaa, naa maal nyi a nyi karĩ ĩ mi pɔw a nũɔ a yõw-nyãa puɔ.
- ²⁶A nɔhõ, a maa wa lieb be a nyi sõw, nyi na bar'ĩ na a Jeeju-Kirisi tierũ vũu a ĩ une.
- ²⁷A ala saarĩ wõ mune, nyi ı a nyi maalfu á tuure a Kirisi yeri-son, a mune a maa wa tuɔ wı 'wuor nyi je kãa, mu maa wı wa, ĩ ĩ na tuɔ wõ á nyi tere na tierũ bõ-y'en uraa ni cĩcĩ, mi tere ni nɔ-bõ-y'en jebɛ ni a yeri-son yõw-nyãa jeb.
- ²⁸Nyi taa wa sɔwɔ a nyi sama-deme a ba wa pere nyi wa. A na miil ba áa wɛfu jie ba cere, ĩmi miil nyi a nyi na pɔw na a faafu. ĩ a ala a jaa yi na a Naanmun jie.
- ²⁹A Naanmun maal-vɔlaa puɔ nyi pɔw na a sɔr na yõw a Kirisi a nyãa. ĩ-ƙe aa ı a ala tew u wa, ĩ nyi mi pɔw na a sɔr na nyere a won a u une,
- ³⁰a mune nyi na pɔw ma a won ala puɔ ĩ na muɔɔ ni. A ı na a won ala nyi na dãa nye ni ma, ĩ le wõ, a cãa be a ĩ jie a yẽyeri na.

Filipi 2

- ¹A mune nyi na be a Kirisi puɔ nyi pɔw na a kpɛw mu? A u nufu ku nyi na a 'lafu mu? Nyi lãw na taa ni a Naanmun Sie mu? A nufu ni a nã-bõwfu be na a nyi sõw mu?
- ²A ala ı le u, ĩ suɔr nyi na nyi tere tierũ bõ-y'en, maal'ĩ ma a nũɔ y'ala ma, mi bõw nɔnɔ ni taa, tere ni su-bõ-y'en, ni nɔ bõ-y'en.
- ³Nyi taa wa maala bom kãw buɔɔ ni a yuor, mu buɔɔ ni a ju-kpɛɛ wa, ĩ nyi ɛɛ wur a nyi mɛe a nibe jie de ni ba a ba ı bom gãw nyi.
- ⁴Nyi taa mi buɔɔ a nyi mɛe son tew wa, ĩ-ƙe nyi mi tierɛ ni a nɲmɛɛ ben.

⁵Nyí tere a maal-bie ala a Jeeju-Kirisi na dǎa tere:

⁶“A ulɔ na wɔ̃ a mune a Naanmun na wɔ̃ a korĩ-ce jaa, 'waa dǎa de a u bõ-y'en ifu nɪ a Naanmun u i u bom na sew u cum teelee wa,

⁷ĩ u ɛɛ na lɔb a u mĩe bar, ĩ lieb wɔ̃ a mune a tũtunɔ na wɔ̃. U lieb'ǎ wɔ̃ a nɪe kaarĩ. Ba nɪe u na u i a nɪe,

⁸naa u wur a u mĩe tere nɪ a toor wɔ̃fu wa ta nɪ a u kũu daar, a u kũu a nɪ-ku-daa juu u na kpi.

⁹Ala-ĩ-sɔ a Naanmun jɛw u u do gǎw a yele a jaa, ĩ mɪ ku u a yuor na gǎw a yoe a jaa,

¹⁰a mune a bala ba jaa na be a saa juu, nɪ a bala na mɪ be a tẽw puɔ, nɪ a bala na mɪ le be a tẽw pulẽe wa wɔ̃ a ba buɔl a Jeeju yuor, ba jaa few na gburĩ na a dume a u nii-sɔw,

¹¹ĩ a ba jaǎ na sɔw na ĩ yel áa Jeeju-Kirisi ĩ i a Nɪ-kpɛɛ, maalǎ nɪ Sǎa Naanmun yuor u yire.”

¹²Nyí tere a yɔ̃wfu bĩbine nɪ a tumɔ puɔ a mune a nyɪ faafu na ta baar,

¹³a-na-i a Naanmun ĩ i a ulɔ na tunɔ a u tumɔ a nyɪ sɔw, a nyɪ na tuɔ tere a bɔfu na maal'ɪ a ala u na buɔɔ.

¹⁴Nyí maala a yele a jaa kɔ̃ hũhune nɪ taa mu cure nɪ taa wa,

¹⁵a nyɪ na tuɔ i nibe bala na ma tere cɛfu jie nɪ sǎwfu jie wa, ĩ nyí ɛɛ i a Naanmun bibi-cɛɛ a tẽw na nibe sɔw na i a nɪ-gõgolɪsɪ nɪ a burbur nibe, nyile nɪ a ba sɔw a sa'llon ɲmarbie kaarĩ

¹⁶a mune nyɪ na miile ba a baafu y'ɛrĩ. A nyumɪ maal a le, ĩ na bar'ǎ a tierũ a nyɪ unɛ a Kirisi waa bibir áa ĩ jeb nɪ a ĩ tumɔ ma lo wa.

¹⁷A nyɪ yɔ̃w-nyǎa i na a baar-lo-bom a Naanmun jie, ĩ a ala i a ĩ jũ wa deer'ǎ yɔ̃w a una bom juu, a na i ma na nũɔ, ĩ nyɪ na pɔw ma na cule nɪ.

¹⁸A nyumɪ mɪ, nyɪ mɪ sew na na cule, a sɪ lǎa tere a nũɔ.

¹⁹A Nɪ-kpɛɛ Jeeju wa sɔw, ĩ buɔɔ na ĩ tũ a Timote be a nyɪ sɛ, u na wɔ̃ a nyɪ y'ɛrĩ lieb wa nɪ man ma, ĩ na tere nũɔ.

²⁰Uɔ̃ tɛw ĩ be ka na tere nɪ ma a tierũ bõ-y'en ĩ mɪ surĩ cɛɛ a nyɪ jie.

²¹Ĩ a bala ba jaa na cɛ, a ba mĩe yele tɛw ba 'wuoro, ĩ bar a Jeeju-Kirisi ben.

²²Nyumɪ mĩe bõw na a mune ĩ na juur a Timote nyɛ u i a dɛdɛ, nɪ a mune sɪ na lǎa tũ taa a Naanmun y'ɛr-son tumɔ a sǎa nɪ a bie kaarĩ.

²³Ala-ĩ-sɔ, a ulɔ ĩ buɔɔ ĩ tũ a nyɪ sɛ, a ledaar ĩ nɔɔ bõwnɔ a ala na tara ma baara.

²⁴Ĩ mi bõw na bõw ka a Nɪ-kpɛɛ wa sow, ka ni fũ puɔ, a maa mĩɛ na mi wi na 'wuor nyi je kãa.

²⁵Ĩ nye na á vɛɛɛ ĩ na mi yõw a si yebe Epafurodi ulɔ nyi na dãa ir bar u wi sũo ma a ĩ won puɔ, u le lieb wi a nyi sɛ. U dãa na lieb ɪ a ĩ lãa-tunɔ mi pɔw ni ma a jeb jebfu puɔ,

²⁶ĩ a yẽyẽrĩ, u tu na buɔɔ u le nye nyi nyi jaa, a-na-ɪ a dama u na a mune nyi na wõ áa 'wɔbɔ u na.

²⁷A dãa na surĩ 'wɔbɔ u u ta a kũu, ĩ-ce a Naanmun bõw u na nãw. ĩ aa ɪ a ulɔ tɛw u bõw a nãw wa. U mi bõw na a maa mi a nãw, a mune a tierĩsi kɔ le dɔɔl ma wa.

²⁸Ala-ĩ-so ĩ buɔɔ na ĩ tur u pupur ku nyi, a mune a nyumi wa nye u, nyi le tere nũɔ ĩa ĩ suur na mi bãa.

²⁹Nyí sow de u ni nũɔ kpɛɛ a Nɪ-kpɛɛ unɛ. Nyí sew na nyi yɔɔɔ a ni-nɔhɔ numɔ,

³⁰a-na-ɪ fũ ce u naa kpi na a Kirisi tumɔ unɛ. U sow na a kũu ĩ sũo ma a sũofu ulɔ a nyi mĩɛ na ma dãa be be maala wa.

Filipi 3

¹Ĩ yeer, a yẽyẽrĩ na, nyí cɛɛ a mune nyi na be a Nɪ-kpɛɛ puɔ. Aa kpeme ma ĩ na le yel nyi a ala ĩ na dãa de nĩɛ yel nyi wa, ĩ a na tɛ nyi na tɛɛɛ.

²Nyí tere nyi mĩɛ a bana baar unɛ, a bana bier-maalba na ma cẽpere a yuɔr ŋmaafu.

³Sumi surĩ ɪ a bala na ŋmaa a yuɔr, a-na-ɪ a Naanmun Siɛ si tere puoro ni u, ĩ saa bar a nyãa yõw a ĩgan buur yeɛ puɔ wa, ĩ Jeeju-Kirisi puɔ si bar a si tierĩsi yõw.

⁴A maa mi, ĩ naa mi dãa na tuɔ bar nyãa yõw a ana ĩgan buur yeɛ puɔ. A ala ɪ nure bõw ka u na tuɔ na sɔr a u mĩɛ yeɛ bar'ĩ a nyãa, ĩ na tuɔ na sɔr a gãw a le.

⁵Bibie anuu-n'ata ba dɔw ma ĩ pɔw, ĩ a ba ŋmaa ma a yuɔr. Israyel nure ĩ ɪ, be a Bɛjame bal puɔ. Eburo nure dɔw ma ĩ ɪ a Eburo nure. A ala ɪ a Jufisi yɛr-kpen yẽrĩ u, Farisi nure ĩ ɪ,

⁶tere a bĩbɪnfu huɔɔ ni a duo-puorbo. A ala ɪ a ĩ torfu ĩ na tere a yɛr-kpen jɔfu unɛ u, bom ma dãa ce ma wa.

⁷Ĩ-ce a ana yeɛ ĩ na dãa nye a ɪ ma yel-dɔɔlsɪ, ĩ de ba na a yẽyẽrĩ na a ɪ ma yel-pɔrsɪ a Kirisi unɛ.

⁸Ĩ aa ɪ a ana yeɛ tɛw u wa, ĩ-ce ĩ de na a yeɛ a jaa a ɪ ma yel-pɔrsɪ a ĩ Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi bõwfu unɛ na nyurĩ sa gãw a yeɛ a jaa. A ulɔ unɛ ĩ bar'ã a yeɛ a jaa a lo, ĩ mi de ba a ba ɪ ma saba, a mune a ĩ bõ-dɔɔlaa na tuɔ ɪ a Kirisi,

⁹ĩ mĩ wa bã taa nĩ u a sĩ ı bõ-y'en. Maa buɔɔ a ı mĩe torfu ulɔ na yi a y'er-kpen jɔfu puɔ wa, ı-ce ı buɔɔ na a torfu ulɔ na yi a ı y'ɔw-nyãa puɔ ı na tere nĩ a Kirisi. A una torfu naa yi na a Naaɲmun jie, ı be a ulɔ na tere nĩ u a y'ɔw-nyãa jie.

¹⁰A bom tɛw ulɔ ı na buɔɔ ı na, ı bõw a Kirisi nĩ a kpɛw ulɔ na yi a u kũu-puɔ-irfu, nĩ a mune ı na mĩ kpe a u won puɔ, ı mĩ kpi a kũu ulɔ na wõ taa nĩ a u ben,

¹¹ceɛ nĩ a ala ı ı nɔɔ mĩ tuɔ na ir a kũusi puɔ.

¹²Maa yel á ı gɔr'ã pɔw a ı dãw-taa yar baar wa mu á ı ı na cece wa, ı-ce ı y'ɔw na kpɛw ı nyire a mune ı na tuɔ pɔw, a-na-ı a ala une a Jeeju-Kirisi nyɔw ma.

¹³Yeer, aa ı wõ taa nĩ ı pɔw na a una bom ser wa, ı-ce a bom bõ-y'en ulɔ ı na maala ı na, ı ma hiin'ã a ala na tol baar ı nyire wiere a ala na cãa waara jie.

¹⁴Ala-ı-so ı nyire cere a tura par a mune ı na tuɔ pɔw a saa juu bom ulɔ a Naaɲmun na buɔl'ı ma a Jeeju-Kirisi puɔ.

¹⁵A sumi sĩ jaa na karĩ a sie puɔ sew na na tere a una tierũ naa. ı-ce a ala ı a ɲmɛɛ be na be tere tierũ kpee, a Naaɲmun na miil ba na a ala mĩ.

¹⁶A ala saarĩ wõ mune, nyí ı a sĩ cãa cere a sɔr ulɔ puɔ sĩ na de wa ta nĩ a y'ẽy'ẽrĩ.

¹⁷Yeer, nyí tɔɔɔɔ ma nyi jaa, ı mĩ 'wuoro a bala na cere tuure nĩ a mune sĩ na dãa maal.

¹⁸A-na-ı ı dãa na yel nyi gbe-yaw ı le yele nyi nĩ mɔtɔ-kũɔ, a yaw jie maalfu miile na a ba ı na a Kirisi sama-deme mĩ jaar'ı a u nĩ-ku-daa y'ẽrĩ.

¹⁹A ba baarfɔ daar na ı na a wɛfu. A ba pifɔ ı ı a ba naaɲmun. A vĩ yele lɛb'ã ı a ba yo-yifu, ı a tɛw puɔ yele tɛw puɔ a ba tierĩsi ma be.

²⁰A ala ı a sumi u, saa juu nibe sĩ ı, na sĩ piire a mune a sĩ Fafaara na ı a Nĩ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi na yire a be waara.

²¹U na wa na lɛb a sĩ ıgan nãw u lɛb wõ taa nĩ a u ıgan nyinyilaa, tu nĩ a u kpɛw ulɔ u na tuɔ nĩ a yele a Jaa a be a u pulɛɛ.

Filipi 4

¹Ala-ı-so, ı badɛɛ nĩ a ı yeer ı na nu, ı na le buɔɔ ı le nye, na ma mĩ maal ma a nũɔ nyɔw ma, na mĩ le ı a ı tierũ barfu bom, nyí bõw uraa cĩcĩ a Nĩ-kpɛɛ puɔ.

²ı suɔɔ na a Evodi nĩ a Sītisi a ba baalĩ taa bule a mune ba na ı a yeer a Nĩ-kpɛɛ puɔ.

³ı mĩ suɔr'ã a fũu na ı a ı lãa-tũ-dɛdɛ, a fu na sũo a pɔɔɔ bala, a-na-ı ba dãa na pɔw ma a sĩ lãa jeb a Naaɲmun y'er-son jeb lãa nĩ a Kilema nĩ a ı lãa-tunbɔ bala a yoe na seb a baafɔ sebe puɔ.

⁴A mune nyi na be a Nĩ-kpɛɛ puɔ, nyí cule a daar a jaa. ı le yele nyi na, nyí ma cule!

⁵Nyí ı a nibe ba jaa a ba bõw nyi a nyi ı nĩ-helele. A Nĩ-kpɛɛ lewaa piɛl'ã.

- ⁶Nyi taa wa waala bom kãw une wa, ã-ce nyí puoro suɔɔ nɪ a Naanmun a ala a jaa nyi na buɔɔ une, suɔɔ pewre nɪ u a ala u na maala nyi une.
- ⁷Ã a Naanmun pienfu na gãw a bõwfu a jaa na gu na a nyi suur nɪ a nyi tierĩsɪ a dõdɔr-gure kaarĩ, a mune nyi na be a Jeeju-Kirisi puɔ.
- ⁸Yeer, a ala na ce ɪ na a nyí bõw cele a bom le na tor mɪ sew nɪ a pewfu, a bom le na ɪ a bõ-son sew nɪ a cufu, mɪ ɪ nɪ a dēdē nɪ a eɛce, a bom le na viele, na mɪ sew nɪ a yõwfu.
- ⁹Nyí nyɔw ã maala a ala nyi na jaan ã mɪ pɔw a ã jie, a ala nyi na wõ nɪ a ala nyi na mɪ nye ma ã maal. ã a Naanmun ulɔ na ma kuro sɪ a pienfu na be nɪ nyi na.
- ¹⁰Nõɔ kpēe nyɔw ma na a Nɪ-kpēe puɔ a mune nyi na pãa le tiere nɪ ma a y'ey'erĩ. Maa buɔɔ ã yel á nyaa dãa bõw nɪ ma wa, ã-ce a sɔr ã ma dãa be wa.
- ¹¹Ã maa mɪ y'ere a le buɔɔ nɪ bom wa, a-na-ɪ ã jaan'ã a mune ã na ure ã a bom le ã na tiere na tuo sew nɪ ma.
- ¹²Ã bõw na a mune ã na ure a nãw puɔ nɪ a terefu puɔ. A ala saarĩ wõ mune, ã jaan'ã a mune ã na bara a tierũ a yele a jaa puɔ: ɪ pi na mu a kõ nyɔw ma na; ã nyurĩ na teraa mu a bɔr ma na.
- ¹³Ã na tuo na a yele a jaa a yl a ulɔ na kuro ma a kpēw jie.
- ¹⁴Ã-ce nyi maal'ã vilaa a mune nyi na sũo ma a ã won puɔ.
- ¹⁵A nyumɪ Fulpɪ deme mɪ bõw na, a lɛdaar ã na dãa yi a Masɛɔn a korĩ-cē ã nyɔw á Naanmun y'er-son y'erfu, a duo-puorbo ma dãa sũo ma wa. Nyumɪ tɛw ã dãa sũo ma, ã mɪ pɔw a ã sũofu.
- ¹⁶A mune ã na dãa de nĩe be a Tesaloniki-tɛw nyi dãa na sũo ma, gbɛɛ yayaw a lɛdaar ã na dãa be a nãw puɔ.
- ¹⁷Aa ɪ wõ taa nɪ yele ã buɔɔ wa, ã ã buɔɔ na nyi mɪ pɔw a bõ-dɔɔlaa ulɔ a Naanmun na kuro nyi.
- ¹⁸Ã pɔw na a yele a jaa nyi na tur, le ɪ teraa subɔ. A-na-ɪ a mune a Epafurodi na wa nɪ a yele ala nyi na tur ku ma, a sew ma na. A ana yele wõ na taa nɪ a baar-lo-yele na nyuure vilaa kpɛɛɛ a Naanmun, u na nye a mɪ viele u.
- ¹⁹Ã a ã Naanmun na ku nyi na a alã a jaa na bɔr nyi tu nɪ a u na-yel-vele na be a Jeeju-Kirisi puɔ.
- ²⁰A sɪ Sãa Naanmiti, ú tiere a yo-yifu a daar a jaa. Amen.
- ²¹Nyí puor a Naanmun nibe ba jaa a Jeeju-Kirisi puɔ. A yeer bala na be nɪ ma puor nyi na.
- ²²A Naanmun nibe ba jaa mɪ puor nyi na. A bala na de nĩe puor nyi ɪ na a jaman-kpēe yir deme.

²³A Nl-kpěe Jeeju-Kirisi sũofu ú be nɪ nyɪ a siɛ pɔɔ.

Kolosi

Kolosi 1

- ¹A maa Pol a Naanmun na vel ir ã i a Jeeju-Kirisi ni-tunaa ni a si yebe Timote ã ture a sebe na
- ²kurɔ a nyumi Naanmun nibe na be a Kolosi-tẽw na i a si yeer dēden a Kirisi puɔ. A sũofu ni a piɛnfu na yi a si Sãa Naanmun sē, á be a nyi jie.
- ³Si ma pewre na a Naanmun na i a si Ni-kpěe Jeeju-Kirisi Sãa a daar a jaa si na ma suɔɔ u yɔɔ nyi.
- ⁴A-na-i si wõ na a ba y'er a nyi yɔw-nyãa nyi na tere ni a Jeeju-Kirisi, ni a nufu nyi na mi tere ni a Naanmun nibe ba jaa.
- ⁵A ala yi na a nyi tierĩ-son nyi na tere a yele ala ne a Naanmun na gbērĩ bin nyi a saa juu, nyi na dãa de nĩe wõ a ledaar a Jeeju-Kirisi y'er-son, na ia yel-mĩe y'erĩ, na ta a nyi sē.
- ⁶A y'er-son ulɔ wɔɔ na a wɔɔ yere pɔwɔ a tẽw u jaa juu, a mune u na mi maal a nyi jie wa nyɔw ni a bibir ulɔ nyi na wõ a Naanmun wiefu y'erĩ mi bõw ni a ala u na suĩ l.
- ⁷A Epafirasi na i a si lãa-tunɔ si na nu ã dãa jaan nyi a ala. U i na a Kirisi tũtũ-dēdē na tunɔ a si ne.
- ⁸A ulɔ ã yel si a nufu ulɔ a Naanmun Siɛ na ku nyi.
- ⁹Ala-ĩ-sɔ, wa nyɔw ni a una bibir si na wõ a nyi y'erĩ, si maa galĩ nyi a Naanmun suɔɔ-yɔwfu wa. Si ma suɔɔ u na a u ku nyi a kpaarfɔ ni a yē a jaa na yi a u Siɛ jie, a nyi na tuɔ bõw bõw ni a u pu-tierũ,
- ¹⁰a nyi maalfu na cere tuure ni a mune a Ni-kpěe na buɔɔ, a na mi numɔ u a daar a jaa. A nɔhõ, nyi na maala na a tũ-vele buɔ buɔ, ã a nyi bõwfu mi karɛɛ a Naanmun puɔ.
- ¹¹Si mi suɔɔ u na a nyi na tuɔ pɔw a fãgã a yele a jaa puɔ, a yi a kpěw ulɔ u na yi ni a yuor, a mune a nyi na tuɔ uraa ni cĩcĩ, tere ni a su-nyɔwraa a daar a jaa.
- ¹²Nyĩ pewre a Sãa Naanmun ni nũɔ, na ku nyi a sɔr a nyi na tuɔ pɔw a yele ala u na gbērĩ bin, ni a bala u na sɔ, a tē-cãa puɔ.
- ¹³A-na-i u faa si na yi ni a libe kpěw puɔ, ã maal si a si kpe a u Bi-nunaa fãw puɔ.
- ¹⁴A ulɔ puɔ si na be ne, si pɔw a faafu, ã a Naanmun mi de a si maal-faar bar ku si.
- ¹⁵A Kirisi ã miile a mune a Naanmun ulɔ ba na ma nye wa na be. U i na a Naanmun Bie na be a yele a jaa u na maal juu.

¹⁶A-na-ı a ulɔ a Naaɲmun de maal'ı a yelee a jaa na be a sa'llon nı a tēw puɔ, a ala ba na nyere nı a ala ba na ma nyere wa, a jamansi, a ni-bere, a tuɔfu, mu a fāgāsı, a Naaɲmun de na a Kirisi maal'ı a ana yelee a jaa, ı a yelee a jaa mı maal'ā a Kirisi ıne.

¹⁷U de na nıe be, ı a yelee a jaa pāa tuure. Ulɔ ı tıe a yelee a jaa tēele.

¹⁸Ulɔ ı a juu a duo-puorbo jie na ı a u ıgan. U mı ı na a ba nyɔwfu jie na de nıe ir a kuu puɔ ı a Bi-dāḁāw, a mune u na tuɔ ı a dāḁāw subɔ a yelee a jaa puɔ.

¹⁹A-na-ı a Naaɲmun mıe ı nu ı be u jaa a u Bie puɔ,

²⁰ı mı nu ı de a u Bie baal'ı nı a yelee a jaa. A Kirisi kuu u na kpi a ni-ku-daa juu a Naaɲmun de yɔw nı a pıenfu a nıbe jie nı a ulɔ jie, a mune u na tuɔ baal'ı a yelee a jaa na be a tēw puɔ nı a ala na be a sa'llon.

²¹A nyumı mı, nyı mı dāa na ɲma taa nı a Naaɲmun na nyı ı a u sama-deme a nyı maal-bebe nyı na maala ıne, sɔɔɔ nı u.

²²ı-ce a yēy'ērı na u baal'ı nyı na nı a u Bie ıgan buur kuu u na kpi, a mune u na tuɔ maal nyı a nyı uraa a u nii-sɔw ı nı cecɛ, kɔ tere sāwfu jie nı cefu jie wa.

²³ı-ce a sew na a nyı na cāa ba uraa a nyı yɔw-nyāa puɔ kɔ sɔw bar a tıerı-son nyı na pɔw a ledaar nyı na dāa wɔ a Jeeju-Kirisi y'er-son wa. A ı na a y'er-son ulɔ ba na hier ku a tēw nıbe ba jaa, ı a ala ıne a maa Pol lieb ı a tūtunɔ.

²⁴A yēy'ērı na ı cule na a won ala ıne ı na nyere a nyı ıne. A-na-ı a ı won puɔ ı cowro na a ala na bɔr a Kirisi won u na dāa nye a u duo-puorbo na ı a u ıgan ıne.

²⁵ı mı lieb'ā ı a ba tūtunɔ, tuure nı a mune a Naaɲmun na yɔw ma a tumɔ ala ı na tunɔ a nyı ıne. U yɔw ma na ı na man a u y'ērı a nyı na tuɔ bɔw a par,

²⁶a y'ērı ulɔ u na dāa sɔɔl'ı a nıbe ba jaa jie a korı-ce jaa, ı a yēy'ērı u de man ku a bala u na sɔ.

²⁷A-na-ı a Naaɲmun buɔɔ na u maal ba a ba bɔw a mune a una bɔ-sɔɔlaa na nyurı vıele gāw a yelee a jaa a ni-bulsi jie. A y'ērı ulɔ ı na, a Kirisi na be a nyı pɔɔ, maal nyı a nyı tere a tıerı-son cele nı a Naaɲmun yo-yifu yelee.

²⁸A u y'ērı sı mana kurɔ a nıbe ba jaa, kpākpana nı ba, ı mı jaana ba bɔ-yene-yene nı a kpaarfu ala a jaa a Naaɲmun na ku sı, a mune a sı na tuɔ maal a nıbe ba jaa a ba bı a Kirisi puɔ uraa nı a Naaɲmun nii-sɔw.

²⁹A ala ıne ı mı yɔw a fāgā tunɔ jebɛ nı, tuure nı a mune a Kirisi kpēw na mı tunɔ a ı pɔɔ.

Kɔbsı 2

¹ı buɔɔ na nyı bɔw a mune a jeb ulɔ ı na jebɛ a nyumı nı Lawdise nıbe nı a bala na ma mı nye ma ser wa ıne na kpeme.

²A ñjeb par ɪ na a ba na tere ɭafu, mɪ tere nɪ nɔ-bõ-y'en nuno nɪ taa, a mune ba na bõwnɔ a Naaɲmun y'erɪ ma tereɛ baalɪfu wa, na ba mɪ nyurɪ tereɛ a yẽ wa bõwnɔ nɪ a Naaɲmun bõ-sɔɔlaa na ɪ a Kirisi mĩe.

³A u puɔ a Naaɲmun na-yele na ɪ a kpaarfɔ nɪ a bõwfɔ a jaa sɔɔɭɪ.

⁴Ƴere nɪ nyɪ na a le a mune a nyɪ kɔ wa bar nure u wa bele nyɪ nɪ a u nɔ-kãa y'erɪsɪ wa.

⁵A mune ɪ na saarɪ jãa taa nɪ nyɪ a ɱgan buur puɔ ɪ-ce ɪ caa na be nɪ nyɪ a sɪe puɔ, ɪ a numɔ ma na ɪ na wõ a mune nyɪ na uraa cɪcɪ bõw nyɔw nɪ taa a yõw-nyãa puɔ nyɪ na tere nɪ a Kirisi.

⁶Ala-ɪ-sɔ, a mune nyɪ na sɔw de a Jeeju-Kirisi u ɪ a Nɪ-kpẽe, nyɪ tuure a u gbẽ-pele.

⁷Nyɪ bõw bá uraa a u puɔ, mɪ de nɪ a nyɪ mĩe dɔɔɭ a u juu, nũɔnɔ nɪ a daar a jaa a yõw-nyãa puɔ tuure nɪ a ala ba na dãa jaan nyɪ, mɪ pɛwre nɪ a Naaɲmun a daar a jaa.

⁸Nyɪ tere nyɪ mĩe a nure kɔ wa belɪ nyɪ pɔw nɪ a nɪbe yẽ y'erɪsɪ nɪ a belɪfu y'erɪsɪ na ma tere par wa. Á y'erɪsɪ ala ma yi a Kirisi jie wa, ɪ a yi na a nyɪ sãa-kunbɔ jaanfu, nɪ a tẽw na puɔ sɪ-burɔ burɔ puɔ.

⁹A-na-ɪ a Naaɲmun mĩe u jaa be na a Kirisi ɱgan puɔ,

¹⁰ɪ a nyumɪ, nyɪ pɔw na a ye le a jaa a sew nyɪ, a mune nyɪ na be a Kirisi puɔ na ɪ a kpẽe gãw a sɪ-burɔ burɔ luɔfu nɪ a ba fãgã u jaa.

¹¹A u jie mɪ, nyɪ mɪ pɔw na a yuɔr ɱmaafɔ ulɔ na ma yi nure jie wa, ɪ a yi na a Kirisi jie, na ɪ a u faafɔ u na faa nyɪ a nyɪ nure wãa ɪfu puɔ.

¹²A mune ba na mur nyɪ a kũɔ, ba lãa na ũu nɪ nyɪ a Kirisi, ɪ a nyɪ mɪ lãa ir'ɪ u a kũu puɔ a-na-ɪ nyɪ sɔw na áa Naaɲmun tere na fãgã maal'ɪ u u ir a kũu puɔ.

¹³Nyɪ dãa na ɪ a kũusɪ a nyɪ maal-bebe une, nɪ a mune nyɪ na ɪ a nɪ-bulsɪ bala ba na ma dãa ɱmaa a yuɔr wa, ɪ a Naaɲmun maal nyɪ na a nyɪ lãa ir'ɪ a Kirisi a kũu puɔ, ɪ u mɪ de a sɪ maal-bebe a jaa bar ku sɪ.

¹⁴U de na a sebe ulɔ na miile a sɪ biɛfu jie na dãa yɔnɔ sɪ a y'erɪsɪ nɪ a y'er-kpen kpa a nɪ-ku-daa juu.

¹⁵A nɔhɔ u sãw a sɪ-burɔ burɔ tuɔfu nɪ a ba fãgã bar. U yi nɪ ba na cãa puɔ, a nɪbe nyɛ ba a ba ɪ a gbãgbaar bala a Kirisi na tuɔ.

¹⁶Ala-ɪ-sɔ, nyɪ taa ɪ nure u wa yɔnɔ nyɪ y'erɪ a ala nyɪ na dire nɪ a ala nyɪ na nyuure wa, mu a ala nyɪ na sew nyɪ maala a fetɪ bibir nɪ a cuu paalaa yifu dayen, mu a bibi-ciirsɪ bibie jɔfu wa.

¹⁷A ala a jaa ɪ na a ye le ala na dãa sew a ɪ dãadiile, ɪ a tor jaa ɪ a Kirisi.

¹⁸Nɱmɛɛ be na be na nu a ba mĩe lɔb-barfu. A ɱmɛɛ mɪ ma puoro a sɪ-tunisɪ, ma mɪ cẽpere a sɪ ye le ala ba na ma nyɛ. A maal-bi-le ɪ na yo-bɔb na yi a ɱgan buur

tiērīsi puɔ na ma tere par wa. Nyi taa wa sɔwɔ a ni-le numɔ y'ērīsi ba na y'ere y'ɔɔ nyi wa.

¹⁹A nibe bala ŋmaa na kpee ni a Kirisi na ɪ a juu. Ā u puɔ, a ŋgan u jaa pɔwɔ a fāgā, tere ni a jile ni a cow-taa jiir bōw cow ni taa, mi karee ni a mune a Naanmun na buɔɔ.

²⁰Nyi lāa na kpi ni Kirisi ŋmaa yi a tēw na puɔ si-burɔ burɔ puɔ. Ī bō une nyi ma maala wō taa ni a tēw na nibe nyi cāa ɪ? A-na-ɪ nyi ma cāa na sɔw a ba y'ɔɔ nyi a ba y'er-kpen nɔhō:

²¹“A fu taa wa diere a nanɪ wa,” “A fu taa wa l'eme kāana wa,” “A fu taa wa sure wa.”

²²A ana yele a jaa ma baar'ā a lēdaar ba na ma dɪ ba baar. A ɪ na a nibe y'er-kpen ni a ba jaanfu.

²³A wō na taa ni a kpaarfu suri na be tɔ a ana yele jɔfu puɔ a mune ba na tere a puorfu na yi a ba mīe jie ī mi tere a ba mīe lɔb-barfu ni a ba mīe kpowfu, ī-ce aa ɪ bom, na tuɔ sūo ba a ba mīe terefu puɔ fū wa.

Kɔlɔsi 3

¹A Naanmun maal nyi na a nyi lāa ir'ī a Kirisi a kūu puɔ, ala-ī-sɔ nyi lana buɔɔ a yele ala na be a saa juu, a jie a Kirisi na je a Naanmun durī lōboorī.

²Nyi taa tiere a ala na be ka a tēw juu wa, ī-ce nyi tiere a ala na be a saa juu.

³A-na-ɪ nyi kpi na, ī a nyi baafu sɔɔlī na ni a Kirisi a Naanmun jie.

⁴A lēdaar a Kirisi na ɪ a nyi baafu tɔr jaa nɔɔ nyure, a nyumi mi, nyi na lāa na nyir'ī u mi pɔw a u yo-yifu.

⁵Ala-ī-sɔ nyi kú a nyi tēw puɔ bɔb na ɪ a gā-ta-burbur, a maal-bi-kpansi, a vī yele bɔfu, a tiērī-kpansi, ni a mimir kpɛfu na wō taa ni a tub puorfu.

⁶A yel-nɔhō numɔ une a Naanmun su-tuo na suu pɔw a bala na wōw u a toor.

⁷A korī-ce nyi na dāa cāa ɪ a maal-fāa nibe, a le nyi ma dāa maala.

⁸Ī-ce a yēy'ērī na, nyi bar a yele ala a jaa na wō taa ni a suur, a nuɔr vūfu, ni a bicur. Nyi taa wa ure a korfu ni a y'er-kpansi a lɔɔ yire a nyi nuɔr puɔ wa.

⁹Nyi taa ŋmara a jiri y'ɔɔ taa wa, a-na-ɪ nyi bar'ā a nyi korī-ce wāa ni a u maal-bie

¹⁰ī lɛb ɪ a ni-paala a Naanmun na lɛbe cɔɔɔ a daar a jaa, a nyi na lɛb be a ulɔ Naanmun na me nyi kaarī, a nyi na tuɔ bōw u cɛcɛ.

¹¹A nɔhō, a Jufisi ni a ni-bulsi ma be kpee wa. A bala na ŋmaa a yuɔr ma le be kpee ni a bala na ma ŋmaa wa. A y'er-kpee-y'erbe ni a vapɔɔ nibe, a gbāgbaar ni a bala

na so a ba mĩe ma mi le be kpee wa. A-na-ı a Kirisi ı na a ala a jaa na sew a nibe, mi be a ba jaa jie.

¹²A mune nyi na ı a Naaɲmun nibe u na nu, ı vel ir a nyi na ı a u ben, ala-ı-so nyi tere a nã-bõwfu nuno ni taa, bõw ni taa a yẽ, tere ni a mĩe wurfu ni a su-nyowraa, ı ni ni-helele.

¹³Nyi tere taa su-nyowraa, ı a ala ı a nyi to subo tere ni nyi na yẽrĩ, nyi de bar ku taa. Nyi sew na nyi ma de bar ku taa a mune a Ni-kpẽe na mi maal a nyi jie.

¹⁴A ala a jaa puo, a kpẽe ı na a nyi na tere a nufu na maala nyi a nyi na bõw lãw taa ı bõ-yen.

¹⁵Nyi bar a Kirisi pienfu u be a nyi sube puor towrɔ nyi, a-na-ı a una pienfu puo a Naaɲmun kpaarĩ nyi a nyi ı a ıgan bõ-yen. ı nyi pewre u a ala u na maal nyi ne.

¹⁶Nyi sow de a Kirisi yẽrĩ u nyurĩ sew a nyi suur, a mune nyi na jaana taa mi kpãkpana ni taa ni a kpaarfu ala a jaa a Naaɲmun na ku nyi. Nyi mi pewre a Naaɲmun ni a nyi suur u jaa, ciere ni a Naaɲmun Sebe yelsi, ni a yelsi ala nyi na yõw, ni a ala a Naaɲmun Sie na ku nyi.

¹⁷A yele a jaa nyi na maala mu a yẽrĩsi a jaa nyi na yere, nyi maala a Ni-kpẽe Jeeju yuor puo, pewre ni a Sãa Naaɲmun ni a Kirisi yuor.

¹⁸Pɔɔbo, nyi curɔ a nyi surbe a mune a na sew a bala na be a Ni-kpẽe jie na maala.

¹⁹Surbe, nyi nuno a nyi pɔɔbo. Nyi taa maala ba bier wa.

²⁰Bibiir, nyi wono a nyi dɔɔrbo toor a yele a jaa puo, a-na-ı le a Ni-kpẽe buorɔ a nyi jie.

²¹Saanba, nyi taa wa huolo a nyi bibiir, a ba sube wa sãw wa.

²²Gbãgbaar, nyi wono a nyi ni-berɛ toor a ka a tẽw na puo a yele a jaa puo. Nyi taa ma maala a ledaar tew ba na ma juorɔ nyi a na numo ba wa, ı nyi tuno kurɔ ba ni su-son, a Ni-kpẽe nyi na jorɔ ne.

²³A bom jaa le nyi na maala, nyi maalĩ a nyi suur u jaa wõ taa ni a Ni-kpẽe nyi maala kurɔ, ı a kõ ı nibe tew u wa,

²⁴bõw ni ka a Ni-kpẽe na ya nyi na. A u jie nyi na pow a yele ala u na gbẽerĩ bin a u nibe. A Ni-kpẽe ulɔ nyi na tuno kurɔ ı na a Kirisi.

²⁵ı-ce a ulɔ na maal a bier na pow na a bier yar, a-na-ı a Naaɲmun ma 'wuoro a nibe kpee kpee wa.

Kɔlɔsi 4

¹Ni-berɛ, nyi maala a nyi gbãgbaar a mune a na tor, kõ ɲmama ba wa, ı mi bõw ka a nyumi mĩe mi tere na Ni-kpẽe na be a saa juu.

²Nyi suorɔ a Naaɲmun kõ gala wa, bõw juorɔ ni, pewre ni u a ala u na maal ne.

- ³Nyí mɪ suɔɔɔ u ʔɔɔɔ sɪ, u na ku sɪ sɔɔ a u ʔɛɛ ʔɛɛfɔ unɛ, a sɪ na man a Kirisi ʔɛɛ-sɔɔlaa, a ʔɛɛ-sɔɔlaa ulɔ unɛ ɪ be a kasu puɔ.
- ⁴Nyí suɔɔɔ ʔɔɔɔ ma a mɪnɛ ɪ na tuɔ miil a u ʔɛɛ cɔɔ puɔ a mɪnɛ na sɛw ɪ ʔɛɛ.
- ⁵Nyí tɛɛ a kpaarfɔ a nyɪ maalfɔ puɔ a bala na ma puoro wa jie, nyɛɛ tunɔ a daar'ã puɔ nyɪ na be.
- ⁶Nyí ɪ a nyɪ ʔɛɛɪsɪ a vɪɛɛ ɪ mɪ numɔ a daar a jaa. Nyí bɔw nɪ a mɪnɛ nyɪ na ʔɛɛ cɔwɔɔ a nɪɛ lɛ.
- ⁷A Tɪsɪkɪ na ɪ a sɪ yɛb-nunaa na mɪ ɪ a tɔtɔ-dɛdɛ nɪ a ɪ lãa-tunɔ a Nɪ-kpɛɛ tumɔ puɔ na man nyɪ na a ɪ ʔɛɛ a jaa.
- ⁸ɪ tunɔ u na u na wɪ man nyɪ a mɪnɛ sɪ na jɛ, ɪ na mɪ ku nyɪ a 'lafɔ.
- ⁹A Onejim na ɪ a yɛb-dɛdɛ nɪ a yɛb-nunaa na mɪ ɪ a nyɪ nɪɛ na biɛl u wɪ nɪ. Ba na man nyɪ na a ala a jaa na maala a ka.
- ¹⁰A Arɪsɪta na lãa be nɪ ma a kasu puɔ nɪ a Markɪ na ɪ a Banabasi sãa yɛbɛ puor nyɪ na. (Nyɪ gɔɔr'ã wɔ a Markɪ ulɔ ʔɛɛɪ. A ulɔ wa wɪ, nyɪ de u vɪlaa.)
- ¹¹A Jeeju na lɛ dɪ a Jusitisi mɪ puor nyɪ na. Basɪmɛ tɛw ɪ be be ɪ ɪ a Jufɪsɪ na lãa tunɔ nɪ ma a Naaɲmɪn fãw tumɔ. Ba dãa na lɛb ɪ ma babaalba.
- ¹²A Epafɪrasɪ na ɪ a nyɪ nɪɛ ɪ mɪ ɪ a Jeeju-Kirisi tɔtunɔ puor nyɪ na. U ma nyɛɛ na suɔɔɔ a Naaɲmɪn ʔɔɔɔ nyɪ a mɪnɛ a nyɪ na uraa cɪcɪ, bi a sɪɛ puɔ, ɪ mɪ nu a Naaɲmɪn pu-tɪɛɔ maalfɔ nɪ a nyɪ suur u jaa.
- ¹³ɪ na tuɔ na yɛl a nɔhɔ a u unɛ, á u ma tu na vɔwɔɔ a nyɪ unɛ nɪ a Lawdise nɪbɛ unɛ nɪ a Heerapoli nɪbɛ unɛ mɪ.
- ¹⁴A Luki na ɪ a sɪ baraa na mɪ ɪ a dɔɔɔɔɔ nɪ a Demasi puor nyɪ na.
- ¹⁵Nyí puor a yɛɛɛ bala na be a Lawdise nɪ a Nɪmfa, lãa nɪ a duo-puorbo bala na ma kpaara taa be a u yir.
- ¹⁶A nyɪmɪ wa 'wuor a sɛbɛ na ku taa baar, nyí mɪ ɪ a ba mɪ 'wuor u ku a duo-puorbo bala na be a Lawdise-tɛw. ɪ a nyɪmɪ, nyí mɪ 'wuor a sɛbɛ ulɔ sɪ na dãa tur ku a Lawdise tɛ-deme.
- ¹⁷Nyí yɛl a Arasiɔ á u bɔw 'wuoro a tun ulɔ ba na ʔɔw u a u maal a Nɪ-kpɛɛ unɛ, a mɪnɛ u na tuɔ maal wa baar.
- ¹⁸A ɪ mɛ nuu ɪ sɛb a ʔɛɛɪsɪ asɪmɛ: A maa Pol, ɪ puoro nyɪ na. Nyí bɔwnaa, a kasu puɔ ɪ cɔɔ be. A Naaɲmɪn sɔɔfɔ, ú be a nyɪ jie.

1 Tɛsaloniki

1 Tɛsaloniki 1

¹A maa Pol nɪ a Silasɪ nɪ a Timote ɪ seɓe a seɓe na ture kuro a nyumi Tɛsaloniki duo-puorbo na be a sɪ Sãa Naanmun nɪ a sɪ Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi puɔ. A Naanmun sũofu nɪ a u piɛnfu á be a nyi jie.

²Sɪ puoro na a Naanmun a nyi jaa une a daar a jaa, ɪ suɔɔ u yɔɔɔ nyi ma gala wa.

³A lɛdaar sɪ na ma puoro a sɪ Sãa nɪ a sɪ Naanmun, sɪ maa hiin a nyi yɔw-nyãa tumɔ wa, nɪ a mune nyi na dɪ a tuo ɪ tũ a tumɔ a yi a nyi nufu puɔ, nɪ a mune nyi na mɪ uraa a cĩcĩ a nyi tierũ son puɔ, a jaa yi a sɪ Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi jie.

⁴Yeer, sɪ bɔw na ka a Naanmun nu nyi na, ɪ vel nyi ir sɔ.

⁵A-na-ɪ a lɛdaar sɪ na wɪ nɪ a Naanmun yɛr-son a nyi sɛ, saa yɛr nyi a yɛrɪsɪ tɛw wa, ɪ sɪ wɪ nɪ na a fãw ulɔ a Naanmun Sɛ na ku sɪ, a sɪ bɔw nɪ áa yɛrɪ ulɔ sɪrɪ na ɪ yel-mĩɛ. Nyi bɔw na a nɪ-wɔ mune sɪ na dãa ɪ a nyi sɔw, a na sũo nyi.

⁶ɪ a nyumi, nyi lɛb'ã ɪ a sɪ tɔtɔɔnbɔ, ɪ mɪ tɔɔɔ a sɪ Nɪ-kpɛɛ, a mune nyi na sɔw de a Naanmun yɛrɪ sɪ na yɛr nyi a kpowfu puɔ, mɪ tere nɪ a nũɔulɔa Naanmun Sɛ na ku nyi.

⁷Ala-ɪ-sɔ nyi lɛb'ã ɪ nɪ-tɔɔnsɪ a Masɛɔn nɪ a Akayi ten puur a Naanmun-puorbo ba jaa jie.

⁸A-na-ɪ a Nɪ-kpɛɛ yɛrɪ nyi na yɛr cub'ã cen na vie a Masɛɔn nɪ a Akayi ten bar, a nibe wɔ a jiir a jaa a nyi yɔw-nyãa nyi na tere a Naanmun jie. Ala-ɪ-sɔ saa le buɔɔ sumɪ mĩɛ sɪ le man go wa.

⁹A-na-ɪ a bala mĩɛ mana na a mune nyi na sɔw de sɪ a le sɪ na dãa wɪ a nyi sɛ, nɪ a mune nyi na jaar a nyi tibe sɔr bar, ɪ lɛb de a ulɔ na ɪ a yel-mĩɛ Naanmun nɪ a Naanmun-mimir, mɪ tunɔ kuro u.

¹⁰Ba mɪ mana na a mune nyi na eele a Naanmun Bie nɔɔ yire a saa juu waara, a Jeeju ulɔ a Naanmun na ir a kũu puɔ, nɔɔ wĩere sɪ a Naanmun su-tuo na waara une.

1 Tɛsaloniki 2

¹Yeer, nyi mĩɛ bɔw ka a sɪ wɪfu a nyi sɛ ma ɪ pɔɔ wa.

²Nyi mɪ bɔw ka a mune sɪ na ma dãa ta a nyi sɛ ser wa, a Filupɪ tɛ-deme dãa na huɔl sɪ mɪ tu tu nɪ sɪ, ɪ-cɛ a mune sɪ na ta a nyi tɛw, a ala saarɪ ɪ a nɪ-yaw na mɪ dãa jebe nɪ sɪ u, a Naanmun ku sɪ na a 'lafu a sɪ yɛr'ɪ a u yɛr-son ku nyi.

³A sɪ yɛrɪ miilfu sɪ na wɪ, saa wɪ nɪ jiri yɛrɪsɪ, mu a bɔ-kpee bɔfu nɪ a belɪfu wa.

⁴ɪ a Naanmun ɛɛ juur sɪ bɔw, ɪ pãa de a u yɛrɪ ku sɪ, ɪ a le sɪ yere. Saa yere buɔɔ a nibe ba pewre sɪ wa, ɪ-cɛ á numɔ a Naanmun ulɔ na ma 'wuor bɔw a ala na be a sɪ sube puur.

⁵Nyi bõw ka saa dãa wɪ a nyi jie nɪ yẽ y'ērɪsɪ wa, ɪ saa mɪ lɛ wɪ nɪ a nɔ-kãa buɔɔ sɪ pɔw bom kãw wa. A Naaɲmun mĩe bõw na a sɪ tɛw.

⁶Saa mɪ dãa buɔɔ a yo-yifu a nɪbe jie wa; nɪ a nyi jie, mu a nɪre lɛ jie wa.

⁷A-na-ɪ a Kirisi nɪ-tɔnɪsɪ sɪ ɪ, sɪ dãa na tɛrɛ a sɔr na fɛr nyi, ɪ-ɛɛ sɪ ɛɛ na bal a nyi sɔw, wɔ taa nɪ a pɔw na guolo a u bibiir cɔɔɔ nɪ ba.

⁸A mɪnɛ sɪ na tu nu nyi, ala-ɪ-sɔ a saa buɔɔ sɪ tur a Naaɲmun y'ɛr-son tɛw ku nyi wa, ɪ-cɛ a sɪ de a sɪ mĩe u jaa ku nyi, a-na-ɪ nyi lɛb'ã ɪ a sɪ nɪ-nɔnɪsɪ.

⁹Yɛɛr, nyi cãa na bõw a mɪnɛ sɪ na dãa dɪ a tuo, ɪ tɔnɔ nɪ kpɛw a tɪsɔw nɪ a mɔtɔw, a mɪnɛ sɪ kɔ wa yɔw nɪre kãw won wa a lɛdaar sɪ na hiere a Naaɲmun y'ɛr-son kɔɔ nyi.

¹⁰Nyi mĩe bõw sɪ na a Naaɲmun kaarɪ, a mɪnɛ sɪ na dãa wɔ a nyumɪ popuorbo sɔw. A sɪ maalfu dãa na ɪ cɛcɛ, ɪ mɪ tor; burbur ma dãa be be fɪ wa.

¹¹⁻¹²A-na-ɪ nyi bõw na a mɪnɛ sɪ na maal a nyi jaa bõ-y'ene-y'ene jie, a mɪnɛ a daba na ma maal a u bibiir jie. Sɪ miil nyi na a Naaɲmun sɔr, mɪ baalɪ nyi ɪ mɪ kpãkpan nyi a mɪnɛ a nyi maalfu kɔ wa sãw a Naaɲmun your wa, a ulɔ na buɔl nyi a nyi na kpɛ a u mĩe fãw nɪ a u yo-yifu puɔ.

¹³A sumɪ mɪ, sɪ puoro na a Naaɲmun ma gala wa, a-na-ɪ a mɪnɛ nyi na wɔ a Naaɲmun y'ɛrɪ a sɪ jie, nyaa de u u ɪ a nɪbe y'ɛrɪ wa, ɪ-cɛ nyi de u na a mɪnɛ u na sɪrɪ ɪ a Naaɲmun y'ɛrɪ, na be a nyi pɔɔ lɛbe a nyumɪ na sɔw de u.

¹⁴Yɛɛr, nyi lɛb'ã wɔ taa nɪ a Naaɲmun duo-puorbo a Jude wɛr puɔ na be a Jeeju-Kirisi puɔ, a-na-ɪ nyi nyɛ na huur a nyi mĩe tɛ-deme jie, wɔ taa nɪ a bala na mɪ dãa nyɛ a huur a Jufisɪ jie.

¹⁵A Jufisɪ bala, ba kú na a Nɪ-kpɛɛ Jeeju nɪ a Naaɲmun y'ɛr-hierbe, ɪ mɪ diw sɪ bar a Jeeju yuor mɛ. Á ba maalfu ma viɛɛ a Naaɲmun jie wa, a-na-ɪ ba 'laar'ã a nɪbe ba jaa.

¹⁶Ba mɪ buɔɔ na ba var sɪ a sɔr a mɪnɛ a sɪ kɔ wa y'ɛrɛ a Naaɲmun y'ɛrɪ kɔɔ a nɪ-kpeesɪ a ba pɔw a faafu wa. A nɔhɔ ba dɔɔl taa a ba maal-faar a daar a jaa, ɪ a Naaɲmun su-tuo pãa na ta ba.

¹⁷Yɛɛr, sɪ ŋma na taa a daar fɪ puɔ (a ŋgan buur tɛw puɔ, ɪ-cɛ a sur cãa be taa), ala-ɪ-sɔ a sɪ tu buɔɔ sɪ lɛ nyɛ nyi ɪ dãa yɔw a fãgã

¹⁸buɔɔ sɪ wɪ a nyi sɛ. A maa Pol mĩe bɔ na a sɔr gbɛɛ amɪnɛ jaa faa, a-na-ɪ a Satã dãa na var sɪ a sɔr.

¹⁹Bõ na ɪ a sɪ tɛrɔ son nɪ a sɪ nɔɔ a sɪ Nɪ-kpɛɛ Jeeju nii-sɔw? Bõ na ɪ a tuɔfu bom sɪ nɔɔ 'lara miile a sɪ mĩe a u waa daar ɪ a ala ma ɪ a nyumɪ u wa?

²⁰A-na-ɪ a sɪ yo-yifu nɪ a sɪ nɔɔ yi na a nyi jie.

1 Tɛsaloniki 3

- ¹Ala-ĩ-sɔ a nyi tierũ nyurĩ na gãw si, a si guor taa ĩ je a Aten-tẽw puɔ a si yẽ,
- ²ĩ tũ a si yebe Timote na ɪ a Naaɲmun tũtunɔ a Kirisi yɛr-son puɔ, ʋ wɪ a nyi sɛ na sũo nyi, a nyi na tere a fãgã ni a 'lafu a nyi yɔw-nyãa puɔ.
- ³Saa buɔɔ nɪrɛ kãw ʋ wa ɪ a dama ʋ a ana huur nyi na nyere unɛ wa. A-na-ɪ nyi mĩe bõw ka a sew na a ta si a lɛ.
- ⁴A mune si na dãa cãa be a nyi sɛ, si dãa na de nĩe yel nyi a si na nye na a ana nãw, ĩ nyi bõw na a ala ĩ ta si.
- ⁵Ala-ĩ-sɔ, a nyi tierũ dãa na gãw ma, ĩ je faa ĩ tũ a ĩ bõw a mune a nyi yɔw-nyãa na be. ĩ dãa na jɔɔ dãbĩe a mune a bibure nɔɔ nye sɔr bur nyi, ĩ cɛ a si tumɔ bar a lo.
- ⁶Ĩ-cɛ a yẽyɛrĩ na, a Timote yi na a nyi sɛ ĩ wa ta man si a nyi yɛr-vele, na ɪ a nyi yɔw-nyãa ni a mune a nufu na be a nyi sɔw, ni a mune nyi na mi cãa tere a si tierũ buɔɔ nyi lɛ nye si a si kaarĩ.
- ⁷Ala-ĩ-sɔ yeer, si lɛ tere na 'lafu a nyi yɔw-nyãa unɛ, a si na lɛ tuɔ a won ni a huur nyefu ala puɔ si na be.
- ⁸A wõ na taa ni baa-paalaa si ma pɔw, a ala ɪ nyi uraa na eĩeĩ a Ni-kpɛɛ sɔr puɔ.
- ⁹Mune si na tuɔ puor a Naaɲmun a na sew, a una nũɔ kpɛɛ jaa si na tere a nyi unɛ a Naaɲmun nii-sɔw?
- ¹⁰A daar a jaa si ma suɔɔ na a Naaɲmun ú ku si a sɔr bule, a si lɛ tuɔ lɛ nye taa gbelɛgbelɛ, na si tuɔ bã nyi a ala na bɔr a nyi yɔw-nyãa puɔ.
- ¹¹Si suɔr'ã a Naaɲmun na ɪ a si Sãa mĩe, ni a si Ni-kpɛɛ Jeeju, ʋ gbɛerĩ a sɔr a si be wɪfu unɛ.
- ¹²A Ni-kpɛɛ ú dɔɔl a nyi nufu a paal, maal'ĩ nyi a nyi nunɔ taa, mi nunɔ a nibɛ jaa, a mune si na mi nunɔ nyi.
- ¹³A si Sãa Naaɲmun ú sũo nyi a nyi uraa cĩcĩ kɔ dama wa, ĩ mi ow nyi kpee a nyi kɔ tere cefu jie a ʋ nii-sɔw a lɛdaar a si Ni-kpɛɛ Jeeju nɔɔ waara ni a ʋ si-tunisɪ wa.

1 Tɛsaloniki 4

- ¹Yeer, nyí nye a ala na cɛ. Si dãa na man nyi a mune na sew a nyi na maala a numɔ a Naaɲmun, ĩ a ala nyi gɔr maala. A yẽyɛrĩ na si suɔɔ nyi na, kpãkpana ni nyi ni a Ni-kpɛɛ Jeeju yuor a nyi na nyire maala a lɛ.
- ²Nyi bõw na a yɛrɪsɪ ala si na dãa man nyi, na yi a Ni-kpɛɛ Jeeju jie.
- ³A-na-ɪ a Naaɲmun pu-tierũ ɪ na a nyi ow kpee, taw ni a nyi mĩe jãa ni a gã-ta-burbur puɔ,
- ⁴ĩ a nyi jaa bõ-yene-yene, nyi mi bõw tere a nyi ĩgan cɛcɛ, gbɛere ni ʋ.
- ⁵Waa buɔɔ nyi de a nyi mĩe lɔb bar a pebfu puɔ wa, wõ taa ni a ni-kpeesɪ na ma bõw a Naaɲmun wa.

⁶A yele asume puɔ, nure le ma sew na maala a fãa nmama ni a u yebe wa, a-na-i a Ni-kpẽe na kpãa na a nibe a ana yele a jaa une, a mune si na dãa yel nyi i le kpãkpana nyi.

⁷A Naanmun ma buɔl si a maal-bi-kpansi maalfu une wa, i-ce u buɔl si na a si na i ceece.

⁸Ala-i-so, a nure le wa jaar a yerĩ naa, aa i nure u jaar wa, i-ce a Naanmun mĩe na ma tur a u Si-cece ku nyi, u jaar.

⁹I-ce a yẽyẽrĩ, a ala i a nu-taa yerĩ u, aa le sew i le seb nyi sebe a ala une go wa, a-na-i nyumi mĩe jaana a Naanmun jie a nyi nu-taa yerĩ,

¹⁰i a le nyi surĩ nɔɔ a nyi yeer a Masedɔn wier u jaa. I yeer, si le kpãkpana nyi na a nyi na nyure a nu-taa puɔ,

¹¹i mi yɔw fãgã i i ni-jomsɪ, 'wuoro a yele ala tew na ba nyi, i surĩ tɔɔ 'wuoro ni a nyi mĩe a mune si na dãa yel nyi.

¹²A nyumi maala a nɔhɔ, a bala na ma puoro wa na yɔɔɔ nyi na, i-ce nyi kɔ le buoro a nure bom wa.

¹³Yeer, saa buoro nyi tere baalfu a bala na kpi une wa, a mune a kɔ wa nyurĩ dama nyi wɔ taa ni a bala na ma bɔw a ala nɔɔ tara a nɔdaar wa.

¹⁴A mune si na bɔw ka a Jeejn kpi na i ir a kũu puɔ, a le u mi, si bɔw ka a Naanmun na maal'ã a bala na dãa yɔw a Jeeju nyãa i kpi, a ba lãa lieb wa ni u. ni u.

¹⁵Nye a ala si na tere yele nyi, na i a Ni-kpẽe yerĩ. Aa i a sumi nɔɔ cãanee a Ni-kpẽe waa daar i diere nĩe tuoro u a bala na kpi une wa.

¹⁶A-na-i a Ni-kpẽe mĩe nɔɔ yi na a saa juu i suu ni a celĩnye ni a si-tunisɪ ni-kpẽe kɔkur ni a l kpẽe gɔn, i a bala na dãa kpi a Kirisi puɔ na de na nĩe ir a kũu puɔ.

¹⁷A ala i baar, a sumi nɔɔ cãanee a ledaar, a Naanmun na jal si na a si lãa do ni ba a dɔdɔrɪsɪ puur, tuoro a Ni-kpẽe a sa'llon. A nɔhɔ si na lãa na be taa ni a Ni-kpẽe a daar a jaa.

¹⁸Ala-i-so nyi baala taa ni a yerĩsɪ asume.

1 Tesaloniki 5

¹I-ce yeer, a ala i a bibir ni a daar a ana yele nɔɔ tara u, nyaa le buoro si le seb yel nyi bom kãw wa,

²a-na-i nyumi mĩe bɔw na vilaa áa Ni-kpẽe wafu bibir na wɔ na taa ni a mune a nyanyuur na ma wa a tɔɔw.

³A daar ulɔ a nibe nɔɔ yele: “Damfu ma be be wa; piɛnfu tew i be be,” i a jie naan, a sãwfu nɔɔ ta na a ba jie wɔ taa ni a mune a walfu na ma ta a pɔw, i cĩefu jie kɔ be be fi wa.

- ⁴Ĩ-ɛ Ƴɛɛɛ, a ala ɪ a nyumɪ ʊ, nyaa be a libe puɔ a mɛnɛ a una bibir nɔɔ dũunɪ nyɪ wa.
- ⁵A nyumɪ, nyaa ɪ a libe puɔ nɪbɛ wa. Saa mɪ wɔ̃ taa nɪ a bala na ma tunɔ a ba tumɔ a tɪsɔw wa. A-na-ɪ cãa puɔ nɪbɛ sɪ ɪ, mɪ tunɔ a sɪ tumɔ a mɔtɔw.
- ⁶Ala-ĩ-sɔ sɪ taa wɔ̃ a nyɛmɛɛ kaarĩ na gure wa, ĩ-ɛ sɪ ɛɛl tɔ juurɔ ĩ mɪ bɔw tɛɛ a sɪ mɛ.
- ⁷A bala na ma gure, tɪsɔw ba ma gur; a bala a dãa na kurɔ, tɪsɔw a ma ku ba.
- ⁸Ĩ-ɛ a sumɪ na ɪ a cãa nɪbɛ, sɪ tɛɛ a sɪ mɛ, mɪ de a sɪ nyãa-piwraa na ɪ a sɪ Ƴɔw-nyãa nɪ a sɪ nufu, ĩ mɪ de a sɪ ju-piwraa na ɪ a faafu tɛɛrũ daadaa.
- ⁹A-na-ɪ a Naanmun ma vɛl sɪ ir biin a ʊ su-tuo unɛ wa, ĩ-ɛ ʊ vɛl sɪ na ir a sɪ na pɔw a faafu a sɪ Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi unɛ,
- ¹⁰a ʊɔ na dãa kpi a sɪ unɛ, a mɛnɛ a sumɪ wa saarĩ kpi, mu sɪ cãana, a sɪ na tuo lãa tɛɛ nɪ ʊ a baafu.
- ¹¹Ala-ĩ-sɔ nyɪ baala taa ĩ mɪ sũono taa a mɛnɛ nyɪ na gɔr maala.
- ¹²Ƴɛɛɛ, sɪ suurɔ nyɪ na a nyɪ na bɔwnɔ nɪ a bala na durɛ a tuo tunɔ a nyɪ sɔw, na mɪ ɪ a nyɪ ni-dierbe mana nyɪ a Ƴɛ a Nɪ-kpɛɛ puɔ.
- ¹³Nyɪ bɔw Ƴɔnɔ ba nɪ nufu a ba tumɔ unɛ, ĩ mɪ tɛɛ nɔ-bɔ-Ƴɛn a nyɪ sɔw.
- ¹⁴Ƴɛɛɛ, sɪ lɛ kpãkpana nyɪ na, nyɪ mana a tɔtol deme a Ƴɛ, mɪ baala nɪ a bala na ma tɛɛ a lɛfɪ wa. Nyɪ mɪ tɛ a bala na bal, tɛɛ nɪ a su-nyɔwraa a nɪbɛ ba jaa jie.
- ¹⁵Nyɪ tɛɛ nyɪ mɛ a nɛɛ kãw kɔ wa de a bier ya a bier wa, ĩ-ɛ a daar a jaa nyɪ buurɔ a son maalfu, a nyɪ sɔw nɪ a nɪbɛ ba jaa jie mɪ.
- ¹⁶Nyɪ cɛ a daar a jaa,
- ¹⁷mɪ puoro nɪ a Naanmun kɔ gala wa.
- ¹⁸A bom lɛ na tara, nyɪ puoro a Naanmun, a-na-ɪ a lɛ ĩ ɪ a ʊ pu-tɛɛrũ a Jeeju-Kirisi puɔ a nyɪ unɛ.
- ¹⁹Nyɪ taa vara a Naanmun Sɛ tumɔ wa.
- ²⁰Nyɪ taa mele a ʊ pu-tɛɛrũ-buurɔ wa.
- ²¹Nyɪ ma bɔw juur a yeɛ a jaa, ĩ sɔw de a ala na viɛɛ.
- ²²Nyɪ taw jãa nɪ a maal-fãa burɔ burɔ a jaa fɛw.
- ²³A piɛnfɪ Naanmun mɛ, ú ow nyɪ kpɛɛ ɛɛɛ, gu nyɪ a nyɪ mɛ ʊ jaa, a sɛ puɔ, a suur, nɪ a ĩgan puɔ, a nyɪ kɔ wa tɛɛ ɛɛfɪ jie a sɪ Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi lɛwaa bibir wa.
- ²⁴A ʊɔ na buɔl nyɪ ɪ na dɛdɛ; ʊ na maal'ã a ala a jaa.
- ²⁵Ƴɛɛɛ, nyɪ mɪ suurɔ a Naanmun Ƴɔnɔ sɪ.

²⁶Nyí puoro a sɪ yɛɛr ba jaa woro nɪ ba nɪ a Nɪ-kpɛɛ yuor.

²⁷Í yele nyɪ na nɪ a Nɪ-kpɛɛ yuor á nyí 'wuor a sɛbɛ naa a yɛɛr ba jaa nii-sɔw.

²⁸A sũofu na yi a sɪ Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi sɛ́ ú be a nyɪ jie.

2 Tɛsaloniki

2 Tɛsaloniki 1

- ¹A maa Pol nɪ a Sulasi nɪ a Timote ɪ seɓe a seɓe na ture kuro a nyumi Tɛsaloniki-tɛw duo-puorbo na be a si Sãa Naanmun nɪ a si Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi puɔ.
- ²A sũofu nɪ a pɛnfu na yi a si Sãa Naanmun nɪ a si Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi sɛ, á be a nyi jie.
- ³Yɛɛr, a ɪ na son a si jie a si na puor a Naanmun a nyi une a daar a jaa. A sɛw na a si na maal a lɛ, a-na-ɪ a nyi yɔw-nyãa suɾi na kara dɔɔɔ; ɪ a nyi nufu nyi na tere nyi jaa fɛw a nyi sɔw mi nũɔɔ na dɔɔɔ.
- ⁴Ala-ĩ-sɔ a numɔ si na a si na mana a nyi yɛɾi a Naanmun duo-puorbo sɔw a jiir a jaa, a mune nyi na cãa tere a su-nyɔwraa nɪ a yɔw-nyãa, a ala saarɪ ɪ a huɔlfu nɪ a won puɔ nyi na be.
- ⁵Á ala a jaa miile na a mune a Naanmun yɛɾi guorfu na tor, a-na-ɪ a Naanmun lɛɓe nyi na a nyi na sɛw nɪ a u fãw puɔ kpɛfu, a ala une nyi na be a won puɔ a yɛyɛɾi.
- ⁶A Naanmun na maal'ã a ala na tor. A bala na saa a nyi be a won puɔ, u na mi yɔw ba na a won puɔ,
- ⁷ɪ a nyumi na be a won puɔ a yɛyɛɾi, u ɔɔ ku nyi na a pɛnfu, lãa nɪ a sumi mi, a lɛdaar a si Nɪ-kpɛɛ Jeeju na yire a saa juu ɪ waara nɪ a u fãw si-tunisi.
- ⁸A vũ-lɛraa puɔ u na wa, na kpãa a bala na ma sɔw a Naanmun wa, nɪ a bala na jaara a si Nɪ-kpɛɛ Jeeju yɛɾ-son.
- ⁹A ba kpãafu puɔ ba na wɛ na daadaa, jãa taa nɪ a Nɪ-kpɛɛ nɪ a u yo-yifu fãgã.
- ¹⁰A una bibir'ãa mi, u na pɔw na a yo-yifu a u nɪ-owrsi jie, ɪ a bala na dãa sɔw de u, na cɛɛ na 'wuoro nɪ u, nɪ ɔɔ-kofu mi. A nyumi mi, nyi na mi be na tɔ a ba puɔ a lɛdaar, a-na-ɪ nyi sɔw na a si yɛɾi si na dãa yɛɾ ku nyi.
- ¹¹Ala-ĩ-sɔ a si ma suɔɔ a Naanmun yɔɔɔ nyi a daar a jaa, a mune a Naanmun na nye nyi a nyi sɛw nɪ a baafu ulɔ une u na buɔɔ nyi, na mi sũo nyi a nyi maal'ɪ a u fãw a yel-sono ala a jaa nyi na buɔɔ, ɪ a bom kɔ bɔr a nyi yɔw-nyãa tumɔ puɔ wa.
- ¹²A nɔhɔ, a si Nɪ-kpɛɛ Jeeju yuor na yire na a nyi jie, ɪ nyi na mi pɔw na a yo-yifu a u jie, tu nɪ a si Naanmun nɪ a si Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi su-pɔlaa tumɔ.

2 Tɛsaloniki 2

- ¹⁻²Yɛɛr, a ala na ɪ a si Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi waa bibir, nɪ a mune si na duoro taa a u nii-sɔw, si suɔɔ nyi na nyi taa ɪ a nyi tierɪsi a vavire mu dama nyi a nyi tier beeka á Nɪ-kpɛɛ bibir gɔr'ã ta wa. A na tɔɔ na ɪ nɪɛ kãw ɪ dãa yel nyi a lɛ, yele nɪ á Naanmun pu-tierũ u, mu Naanmun yɛɾi u yɛɾi, mu a sumi ɪ dãa seb nyi a lɛ.

³Nyi taa wa bar nɛ u wa belĩ nyi fũ wa. A-na-ɪ a una bibir kɔɔ ta sɛr wa, ɪ a nɪ-yaw nɔɔ wa jaara na a Naaɲmun puorfu bara, ɪ-cɛ a Burbur Subɔ wa nyɪr a ba nye u, a ulɔ na ɪ a nɪ-wɛraa.

⁴U na ɪ na a Naaɲmun san-subɔ, ɪ u na jew na a u mĩɛ gãw a ala a jaa ba na buɔɔ a Naaɲmun, mu ba na puoro, wa ta nɪ a mɛ u na kpɛɛɛ jɛɛɛ a Naaɲmun puor-yir kpɛɛ puɔ, ɪ yel á ulɔ mĩɛ ɪ ɪ a Naaɲmun.

⁵Nyaa cãa bõwnaa a mɛ ɪ na ma dãa yele nyi a ala, a lɛdaar ɪ na dãa cãa be nɪ nyi wa mu?

⁶Nyi bõw na a bom ulɔ na vara a Burbur Subɔ ulɔ a sɔr a yẽyɛrĩ na, ɪ-cɛ ba na nye u na a lɛ a u daar nɔɔ tara.

⁷A-na-ɪ a Burbur Subɔ fãgã sɔɔlĩ na gɔr tunɔ a u tumɔ, ɪ-cɛ a ulɔ na vara u a sɔr na cãa na maala a lɛ wa ta nɪ a lɛ ba na ire u bara.

⁸A daar ulɔ puɔ, a Burbur Subɔ na nyir'ã cãa puɔ a ba nye u, ɪ a Nɪ-kpɛɛ na pɛɛl u na kú, ɪ mɪ wɛl u nɪ a u nyɪnyɪfu u na waara nɪ.

⁹A una Burbur Subɔ naa na wa nɪ na a Satã fãw maala nɪ a nɔ-kofu tumɔ nɪ a nɔ-kpaar tũ-burɔ burɔ, ɲmara nɪ a jiri,

¹⁰tunɔ nɪ a u gõgolĩfu tumɔ a jaa, beɛ nɪ a bala na wɛɛ. Ba na wɛ na a-na-ɪ baa sɔw nu a yel-mĩɛ ulɔ na dãa tuɔɔ faara ba wa.

¹¹Ala-ɪ-sɔ a Naaɲmun yõw a belĩfu a na tuɔ ba a ba na sɔw a jir-yɛrĩsɪ.

¹²A nɔhõ, a bala ba jaa na mɔɔ sɔwrɔ a yel-mĩɛ wa, ɪ wa nunɔ a maal-fãa, a Naaɲmun na guor'ã a ba yɛrĩ ɪ yõw ba yel.

¹³Yɛɛr, sɪ sɛw na sɪ puor a Naaɲmun a daar a jaa a nyi unɛ, a nyumɪ a Nɪ-kpɛɛ na nu. A-na-ɪ u vel nyi na ir a nyi na de nĩɛ pɔw a faafu, a mɛ u a u Sɪɛ na ow nyi a kpee, nɪ a mɛ nyi na yõw a yel-mĩɛ yɛrĩ a nyãa.

¹⁴A yɛr-son sɪ na wa yɛr ku nyi unɛ a Naaɲmun buɔl nyi a nyi na pɔw a ala a jaa, ɪ mɪ buɔl nyi a nyi na tuɔ mɪ pɔw a sɪ Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi yo-yifu.

¹⁵Ala-ɪ-sɔ yɛɛr, nyí bõw uraa cĩcĩ, bõw tɛɛ nɪ a jaanfu ala sɪ na jaan nyi a sɪ yɛrĩsɪ puɔ, mu a sɪ sɛbɛ puɔ.

¹⁶⁻¹⁷ɪ suɔɔ na a sɪ Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi mĩɛ, nɪ a sɪ Sãa Naaɲmun á ú ku nyi a 'lafu a nyi subɛ puor mɪ sũo nyi a nyi tɛɛ a fãgã a tũ-sono nɪ a yɛr-sono a jaa puɔ. A-na-ɪ u nu sɪ na ɪ ku sɪ a 'lafu a daar a jaa, a sɪ na mɪ tɛɛ nɪ u a tɛrũ son, a yi a u su-pɪlaa jie.

2 Tɛsaloniki 3

¹Yɛɛr, a yẽyɛrĩ na, nyí suɔɔ a Naaɲmun yɔɔnɔ sɪ, a mɛ u a Naaɲmun yɛrĩ na tuɔɔ yɛɛ pɔwrɔ a jiir a jaa fɔfɔw, ɪ a nɪbɛ na yɔɔnɔ a yɛrĩ ulɔ, wõ taa nɪ a mɛ u a na dãa maal a nyi jie.

- ²Nyí le suɔɔ a Naanmun u faa si a ni-burbur ni a ni-faar jie, a-na-i aa i a nibe ba jaa i ma tere a yɔw-nyaa wa.
- ³I-ce a Ni-kpɛɛ i na dɛdɛ. U na ku nyi na a fãgã, i mi gu nyi tɛɛɛ a Fãa Subɔ jie.
- ⁴Si bar'ã nyaa a Ni-kpɛɛ puɔ, bɔw ka nyi ma maala na a ala si na dãa yel nyi, i nyi na cãa na maala a le.
- ⁵A Ni-kpɛɛ ú tɔw a nyi sube kpe ni a Naanmun nufu puɔ, ni a Kirisi su-nyɔwraa puɔ.
- ⁶Yɛɛɛ, a y'ɛy'ɛɛ na si yel nyi na ni a si Ni-kpɛɛ Jeeju-Kirisi yuor, nyí taw yi a yɛɛɛ bala ba jaa na kpe a tɔtol jie, na ma mi cere tuure ni a jaanfu ulɔ si na dãa jaan nyi wa.
- ⁷Nyumi mɛɛ bɔw na a mine nyi na sew na tɔɔɔ si, a-na-i saa dãa i tɔtol deme a nyi sɔw wa.
- ⁸Saa dãa sɔw di nɛɛ bom a pɔɔ wa, i si ɛɛ na dãa di a tuo i tɔɔ ni kpɛw a mɔtɔw ni a tɔɔw, a mine a si kɔ wa yɔw nɛɛ kãw won wa.
- ⁹Aa i saa dãa tere sɔɔ na de a nyi bom wa, i-ce si dãa na buɔɔ si maala a le i nyi bɔ-tɔɔnaa.
- ¹⁰A-na-i a ledaar si na dãa cãa be a nyi sɛ, si dãa na yel nyi áa nɛɛ ma buɔɔ a tumɔ wa, u taa mi dure a bom wa.
- ¹¹A-na-i si wɔ na a ba yel áa nɛɛ be na a nyi sɔw na kpe a tɔtol, á baa maala bom, i a ala ma i a nibe juurfu tew u wa.
- ¹²A bana nibe naa, si yele ba na kpãkpana ni ba, ni a si Ni-kpɛɛ Jeeju-Kirisi yuor, á bá tere a ba mɛɛ tumɔ tɔɔ guolo ni a ba mɛɛ.
- ¹³Yɛɛɛ, a ala i a nyumi u, nyi taa wa bala a vlɔa maalfu unɛ wa.
- ¹⁴A ala i a nɛɛ mɔɔ sɔw a jaanfu asume si na ku nyi a seɛɛ na puɔ wa, nyí bɔw ni a nɛɛ ulɔ, i nyi taa wa beree taa ni u bom wa, a mine a vɛ na nyɔw u.
- ¹⁵Nyí taa wa de u u i nyi san-subɔ wa, i-ce nyí mana u a yɛ, a-na-i nyi yeɛɛ u i.
- ¹⁶A Ni-kpɛɛ ulɔ na ture a piɛnfu, a ala saarɛ wɔ mine, a ulɔ mɛɛ, ú ku nyi a piɛnfu. A Ni-kpɛɛ ú be ni nyi nyi jaa.
- ¹⁷A maa mɛɛ Pol nuu i seɛ puor nyi. Nyí nyɛ a mine i na ma seɛ. A ulɔ i i a jibaa a i seɛɛ a jaa puɔ.
- ¹⁸A si Ni-kpɛɛ Jeeju-Kirisi sũofu ú be a nyi jie nyi jaa fɛw.

1 Timote

1 Timote 1

¹⁻²A maa Pol ï ture a sebe na kuro a Timote na i a ï bi-tor a yõw-nyãa puo, a maa na i a Jeeju-Kirisi ni-tunaa a si Fafaara Naaɲmun, ni a Jeeju-Kirisi ulo juu si na dɔɔl a si tierĩsi na tũ. A sũofu ni a nã-bõwfu ni a pienfu na yi a si Sãa Naaɲmun ni a si Ni-kpẽe Jeeju-Knisi sã, á be a fu jie.

³A mune i na dãa yel fu a ledaar ï na dãa cere a Masedon-tẽw, ï cãa na buoro fu je a be a Efesi-tẽw puo, a mune a fu na tuo mõw a bala na tere a jaan-kpees bar,

⁴a mune a ba kõ celĩ a kpurĩsi puo, ni a ba sãa-kunbo yoe sorfu puo na ma tere tew wa. A ala waara ni a curĩfu tew, ï ma sũono a ala a Naaɲmun na gbẽerĩ a cere nii-sow wa. A nibe yõw-nyãa puo ba na bõw a ala.

⁵A kpãkpanfu ulo par i na a ba na tere a nufu na yire a su-cẽce puo, mi tere ni a mĩe-bõwfu na vɛle, ni a yel-mĩe yõw-nyãa.

⁶A nuɲmẽe ma bõw cel a ala wa, ï vɛ kpe a yer-porsu puo,

⁷buoro ba i a yer-kpen-manba, ï-ce baa mi bõw a ba mĩe yerĩsi par wa, ni a ala ba na ma kpãkpana a nibe wa.

⁸Si bõw na ka a yer-kpen i na bõ-son a ala si nyow u na a mune a na sew.

⁹A-na-i si bõw ka aa i ni-toraa une ba yõw a yer-kpen wa, ï-ce ba yõw na a yer-kpen a ni-burbur, a to-wownbo, a ni-kpansi, a ni-faar, a bala na ma joro a Naaɲmun, mu a puorfu yele wa, a bala na kuro a ba sãa, mu a ba mã, ni a ni-kurbo ba jaa une.

¹⁰Ba mi yõw na a yer-kpen a bala na i a pepebe, a dabsi bala na maala taa a vĩ tumo, a bala na yaba a nibe, a jir-ɲmarba, a bala na poro ɲmara ni a jiri, ni a maal-bie a jaa na vara a jaan-son yerĩ.

¹¹A le a yer-son na be a maal-vlaa Naaɲmun na ku ma, miile ni a u yo-yifu.

¹²ĩ pewre na a si Ni-kpẽe Jeeju-Kirisi na ku ma a fãgã, a-na-i u nye ma na ï i ni-dẽdẽ, u vel ma ir yõw a u tumo puo.

¹³A mune ï na dãa saarĩ kpere a Naaɲmun, i ni a ni-bier huolo ni a nibe a korĩ-ce, ï-ce u nye ma na ï i u a nãw, a-na-i maa dãa bõw a ala ï na maala wa. Maa mi dãa tere a yõw-nyãa wa,

¹⁴ĩ a si Ni-kpẽe nyurĩ na sũo ma, mi ku ma a yõw-nyãa ni a nufu ala si na tere a Jeeju-Kirisi puo.

¹⁵Nye a yel-mĩe yerĩ na sew si sow de ni a si suur u jaa: a Jeeju-Kirisi wa na ka a tẽw puo a ni-faar faafu une. A ba puo, a maa mĩe ï nyurĩ ɲme a juu.

¹⁶A ala une a Naanmun nye ma na ï u a nãw, u buɔɔ u de nĩ miil a Jeeju-Kirisi su-nyɔwraa u jaa a ï jie, ï u bõ-tɔɔnaa a bala na biere waara jie, a bala nɔɔ mi tere ni u a yɔw-nyãa, ï pɔw a baa-kõ-tew.

¹⁷A Jaman-daadaa, na ma tere kũu daar wa, ba na ma mi tuɔɔ nyere wa, na u a Naanmun bõ-y'en tew, ú pɔw a ju-kpẽe, ï a u yuor u mi yire a daar a jaa. Ámen.

¹⁸Ï bie Timote, a yẽrĩ ni a naa ï na kuro fu, tuure ni a yẽrĩsɩ ala a Naanmun Sɩe na dãa ku a nibe a ba de nĩe yere a fu une. Bõw tere a ana yẽrĩsɩ a be a fu jie, a fu jebe ni a jeb-son,

¹⁹mi tere ni a yɔw-nyãa, ni a fu mĩe-bõwfu na ma dama wa. A nuɔmɛɛ ma dãa cel a ba mĩe-bõwfu wa, a ba yɔw-nyãa sãw.

²⁰A ba puɔ, Imene ni Alesãdure be na tɔ, bala ï taw ku a Satã u na kpãa ba, a ba kã le kperɛ a Naanmun go wa.

1 Timote 2

¹A dãdãw bom ï na buɔɔ u na a nyi na puoro a Naanmun, suɔɔ ni u, ï mi suɔɔ yɔɔ a nibe, puoro ni u a nibe ba jaa une.

²Nyí suɔɔ yɔɔ a jamansi ni a fãgã deme ba jaa, a mune si na tuɔɔ tereɛ a piɛnfu juneɛ ni jom, yɔɔ ni a Naanmun mi cere ni dẽdẽ a si maalɔ puɔ.

³A ala u na bõ-son, ï mi vɛle a si Fafaara Naanmun jie,

⁴na buɔɔ a nibe ba jaa ba pɔw a faafu, ï mi wa bõw a yel-mĩe sɔr.

⁵A-na-u a Naanmun bõ-y'en tẽtẽ ï be be, ï lɔbuɔɔ bõ-y'en tew mi be be a Naanmun ni a nibe sɔɔlĩsɔw. U u na a nure ulɔ na u a Jeeju-Kirisi,

⁶na tur a u mĩe a kũu puɔ naa u da ni a nibe ba jaa ï faa ba. A nɔhõ a Jeeju miil'ï a Naanmun pu-tierũ a daar ulɔ na sew.

⁷Yel-mĩe ï yele, maa ŋmaa jiri wa, a Naanmun yɔw ma na ï u a yeyere ni a ni-tunaa a ala une, mi mana ni a ni-burɔ burɔ a yɔw-nyãa ni yel-mĩe.

⁸Ala-ĩ-sɔ ï buɔɔ na, a jiir a jaa, a dabsi bá jã a nur puoro ni a Naanmun ni su-cɛɛ, kã nye suur cure ni taa wa.

⁹Ï mi buɔɔ na a pɔɔɔ ba ma su a yele ala na sew, a mune ba kã wa curɔ a dabsi fere ni, ma wob'ï a juu nyurĩ kãka, yɔɔ ni a selme yele, mu a ler-nyilisi, mi suure ni a cẽcene ala na nyurĩ kpeme a dafu wa.

¹⁰Ï-cɛ a ala na sew ni a pɔɔɔ bala na puoro a Naanmun u na ba maala tũ-vɛle.

¹¹A sew na a pɔw u wur a u mĩe, ï ma sine cɛle ni a Naanmun yẽrĩ.

¹²Maa ku a pɔw a sɔr u na mana a yẽrĩ, mu u tere a kpẽw a daba jie wa, ï-cɛ ú sine.

¹³A-na-u a Adã ba dãa de nĩe mɛ, ï pãa bier mɛ a Awa.

¹⁴Ĩ aa mi dāa ɪ a Adā ba belĩ wa, ĩ-ce a pɔw ba belĩ, u kpe a maal-fāa puɔ.

¹⁵Ĩ-ce u na pɔw na a faafu a mune u na ɪa bi-dɔɔɔ, a ala ɪ ba wur'ā a ba mĩe, bɔw tere ni a yɔw-nyāa ni a nufu, mi ɪ ni cecɛ.

1 Timote 3

¹Ba ma yel'ā, āa nure ĩ buɔɔ u ɪ a ni-diere, á tũ-son u buɔɔ. Sire jaa u.

²Ĩ-ce a ni-diere ulɔ sew na u ɪ nure na ma tere mabfu jie wa, na mi tere pɔw bɔ-y'en, tere ni a yē, ĩ mi ɪ a cecɛɛ. A sew na u bɔw a yele cɔɔrĩfu, ĩ ɪ nure na diere a sáanba, ĩ mi tuɔɔ jaana a nibe.

³U taa 'laar a dāa wa, u taa mi ɪ suur subɔ wa, ĩ ú ɪ su-baar subɔ. U taa ɪ cisure wa, mu nyurĩ 'laar a libie wa.

⁴U bɔw 'wuoro a u mĩe yir, maal a u bibiir a ba wur a ba mĩe, yɔɔɔ ni u.

⁵A-na-ɪ a ala ɪ a nure ma bɔw cele a u mĩe yir deme wa, mune u na ɪ ĩ tuɔ 'wuoro a Naaɲmun duo-puorbo?

⁶U taa ɪ nure na kpe a paalũ wa, a mune u kɔ wa buɔɔ a yuor ĩ lo a kpāafu ulɔ puɔ ba na yɔw a Satā wa.

⁷A sew na u ɪ nure a bala na ma puoro wa na yɔɔɔ, a mune a ba kɔ wa kperɛ u, ĩ u wa lo a Satā cakpo puɔ wa.

⁸A le u mi, a bala na ɪ a yel-'wuorbo a nyi sɔw sew na ba ɪ ni-helele, kɔ ɲmle wa. Ba taa ɪ dā-'laarba wa. Ba taa mi ɪ bebelbe buɔɔ ni a libi-yaw wa.

⁹Bá bɔw tere a ba mĩe-bɔwfu vlāa, uraa ni a puorfu yērĩ ulɔ puɔ a Naaɲmun na miil si.

¹⁰A sew na a ba na de nĩ juur ba je kāa, ĩ a bala mɔɔ nye bom a ba jie wa, bá pāa bar ba a ba tũ a Naaɲmun tumɔ.

¹¹A ala ɪ a pɔɔɔ u mi, a sew na a ba mi ɪ ni-helele, kɔ ɪ ni-korbo wa. Bá tere a yē, ɪ ni ni-dēdēsɪ a yele a jaa puɔ.

¹²A sew na a yel-'wuorbo a nyi sɔw na tere pɔw bɔ-y'en tɛw, ĩ bɔw cele tɔ a ba bibiir ni a ba yir deme vlāa.

¹³A-na-ɪ a bala tũ a Naaɲmun tumɔ a vlāa, ba na pɔw na a yo-vlāa, mi pɔw ni a 'lafu a ba yɔw-nyāa ba na tere a Jeeju-Kirisi puɔ.

¹⁴Ĩ seb'ā a yele asume tur ku fu, buɔɔ ĩ wɪ a fu sē fɔfɔw.

¹⁵Ĩ-ce a maa wa kama, a sew na a fu na bɔw a mune na sew a nibe bala na ɪ a Naaɲmun yir deme na maala a ba sɔw. A bala, ba ɪ na a baafu Naaɲmun duo-puorbo na tie a yel-mĩe a luur kaarĩ.

¹⁶A nibe ba jaa bɔw na bɔw ka a puorfu yērĩ ulɔ a Naaɲmun na miil si ɪ na bɔ-kpēɛ: A Kirisi, ba nye u na u nyur ɪ a nɪsaa salaa. A Naaɲmun Siɛ miil'ā a u torfu. A

Naaŋmun si-tunisi nye u na. A nibe hier'ã a u y'erĩ a ten burɔ burɔ yɔ ni. Ba sow na a u y'erĩ a tẽw u jaa puɔ. A Naaŋmun de u na do ni a saa juu.

1 Timote 4

¹A Naaŋmun Sie yel si na cãa puɔ, áa baarfɔ daar wa tara, a nuɲmɛɛ na ɲmaa na yi a puorfɔ puɔ, ã cɛɛ a si-kpansi na beɛ ba, ã mi sowrɔ a y'erĩsi ala a kɔ̀tɔ̀nsi na jaana ba.

²A asume yi na a poe ayi deme jie na mana a jir-y'erĩsi, a nibe bala a mĩe-bɔ̀wfu na sãw wɔ̃ taa ni vũu fal a Satã na yɔ̃w ba a ɪ a jubaa.

³A nibe bala yel'ã áa kul-taa ciire na, ã mi jaana a nibe a ba taa dure a yele ɲmɛɛ wa. Ì-cɛ a Naaŋmun maal'ã a yele a jaa, a mune a popuorbo bala na bɔ̀w a yel-mĩe na tuɔ puor yɔ̃w, ã dɪ.

⁴A-na-ɪ a yele a jaa a Naaŋmun na maal ɪ na bɔ̀-son. Bom ma be be na ɪ bɔ̀-jaaraa wa, ã-cɛ si ma dure puoro ni u.

⁵A Naaŋmun y'erĩ ni a Naaŋmun suɔrfɔ lɛɛb u na u ɪ bɔ̀-son.

⁶A fũu wa de a yele asume man ku a yeer, fu na ɪ na a Jeeju-Kirisi tũtũ-vilaa, ɪ ni a nure ulɔ na guolo a u mĩe ni a Naaŋmun y'erĩsi ni a jaan-vilaa fu na tu.

⁷Lcɛ, jaar a ana kpurĩ-pɔ̀rsi a pɔ̀ɔ-nyan na ma kpure, ã yɔ̃w kpẽw a Naaŋmun sɔ̀r puɔ.

⁸A-na-ɪ a ãgan kpẽw pɔ̀wfu viɛɛ na a daar fũ puɔ tɛw, ã-cɛ a Naaŋmun sɔ̀r tufu viɛɛ na a yele a jaa puɔ, a-na-ɪ u pulĩ ni si na a baafu ulɔ si na tɛɛ a y'ẽy'erĩ na ni a ulɔ si nɔ̀ɔ tɛɛɛ a nɪdaar.

⁹A yel-mĩe y'erĩ ni a naa, na sew si sow de ni a si suur u jaa.

¹⁰A ala une si tunɔ dure ni a tuo, a-na-ɪ si bar'ã a si tierĩsi yɔ̃w a baafu Naaŋmun nuumi na ɪ a nibe ba jaa Fafaara; ã bala na tierɛ u, bala u sirĩ faa.

¹¹Kpãkpana ni ba, ã mi jaana ba a yele asume a jaa.

¹²Taa ɪ nure u kpɛɛ fu a-na-ɪ polbile fu ɪ wa, ã-cɛ fũ ɪ bɔ̀-tɔ̀ɔnaa a popuorbo jie, a fu y'erĩsi puɔ, ni a fu maalfu puɔ, ni a fu nufu puɔ, ni a fu yɔ̃w-nyãa puɔ, ni a mune fu na ureɛ ni a cɛɛɛ.

¹³A lɛ fu na cãa gure ma, bɔ̀w cɛɛ tɔ 'wuoro a Naaŋmun Sebe jawra ni a nibe, mi jaana ni ba.

¹⁴Taa mele a tuɔfu ulɔ a Naaŋmun Sie na ku fu wa, a ulɔ fu na dãa pɔ̀w a lɛdaar a ni-dierbe na dãa dɔ̀ɔl fu a ba nur, ã mi buu a Naaŋmun pu-tierũ a fu uɛ.

¹⁵Bɔ̀w cɛl tɔ yɔ̃w a fu mĩe a ana tumɔ naa puɔ, maala ni a mune a nibe ba jaa na nye bɔ̀w ka a fu tumɔ viɛɛ na.

¹⁶Bõw 'wuoro a fu mĩe, nĩ a fu jaanfu, uraa nĩ a ala puɔ cĩcĩ, a-na-ı a fũu maala a le, fu na faa na a fu mĩe nĩ a bala na eele fu.

1 Timote 5

¹Taa wa tana a daba ulɔ na kor wa, ı-ce yere nĩ u a fu sãa kaarĩ, mı yere nĩ a polbil a fu yeer kaarĩ.

²A ala ıa puɔ-koro u, mı yere nĩ ba a fu mã numɔ kaarĩ, nĩ a puɔɔɔ a fu ye-puɔɔɔ kaarĩ, tere nĩ a fu mĩe cĩcĩ.

³Bõw cele tɔ a bala na surĩ ı a kpũ-puɔɔɔ.

⁴ı-ce a ala ı a kpũ-pɔw tere na bibiir mu a yan, ba sew na na de nĩe maal a ba yir deme jie a ala na sew a puorfı sɔr puɔ, mı lieb guolo a ba dɔɔrɔɔ, a-na-ı le a Naanmun buɔɔɔ.

⁵ı a ulɔ na surĩ ı a kpũ-pɔw, na ma tere nure u 'wuoro u wa, u de na a u mĩe bar ku a Naanmun, ı be a Naanmun suɔrfı puɔ, mı lɔɔɔ nĩ u a nur a daar a jaa.

⁶ı a kpũ-pɔw ulɔ na de a u mĩe yɔw a ala na numɔ u maalfı puɔ, u kpi na ı cãa a mimir.

⁷Kpãkpana ba a ana yele, a mune a ba kɔ tere mabfu jie wa.

⁸A ala ı a nure ma cele tɔ a u nıbe jie, wa yele nĩ a u yir deme wa, u bar'ã a u yɔw-nyãa a Naanmun sɔr puɔ, ı u bier'ã gãw a ulɔ na ma puoro wa.

⁹A kpũ-pɔw ulɔ yomo na ma ta a lıaata ser wa, taa wa diere u yɔɔɔ a kpũ-puɔɔɔ puɔ wa. ı-ce a sew na a dãa ı dab-bõ-y'en u kul,

¹⁰a nıbe bá mı bõw u a u tũ-vele une: a u bibiir u na dãa guolo, a sãanba u na dãa bõw a defu, mı dãa pewre nĩ a popuorbo gbɛɛ, sũono nĩ a bala na dãa be a won puɔ, maala nĩ a tũ-vele burɔ burɔ a jaa.

¹¹Taa wa diere a kpũ-puɔɔɔ bala na ma kor ser wa, yɔɔɔ a kpũ-puɔɔɔ puɔ wa, a-na-ı a le a kulfu vlãa nɔɔ nyɔwɔɔ ba gãwna a Kirisi tufı, ba na buɔɔɔ na a sure kulfu.

¹²A le, ba lieb'ã ı bar a ba korı-ce pulıfu, kpe nĩ a yerĩ guorfı puɔ.

¹³Ba ma mı lieb'ã ı tɔtol deme, yuɔɔɔ nĩ a yie. ı aa ı a tɔtol tew u wa. Ba ma mı yere na folɔ-folɔ yuɔɔɔ nĩ, kpeere nĩ a yele ala puɔ na ma mı ba ba wa, mı yere nĩ a ala na ma vıele wa.

¹⁴Ala-ı-sɔ ı buɔɔɔ na a kpũ-puɔɔɔ bala na ma kor ser wa, bá le kul surbe ı dɔɔr a bibiir, 'wuoro nĩ a ba yir, a mune a sı sama-deme kɔ wa nye sɔr yer yer-fãa yɔw ba wa.

¹⁵A-na-ı a nmeɛ gɔr'ã lieb ı bar a sɔr son, ı tuure a Satã.

¹⁶A ala ɪ a pɔw na ɪ a popuoro tere na a kpɩ-pɔɔɔ a u yir puɔ, u sew na na sũono ba, a mɛ ba kɔ wa ɪ a duo-puorbo tuor wa, ɪ-ce a duo-puorbo nye sɔr na tuɔ sũono a bala na sɩɪ ɪ a kpɩ-pɔɔɔ.

¹⁷A duo-puor-ni-dierbe bala na tunɔ a ba tumɔ vilaa, sew na na pɔw a yar dɔɔlaa. A bala a na nyurɪ tor ɪ na a bala na dɩre a tuo yere a Naaɲmun yerɪ, mi jaana ni a nibe.

¹⁸A-na-ɪ a Naaɲmun Sebe yel'ã: "Taa lũ a naab ulɔ nuɔr pɔw fu na yɔw u ɲmeere fu á ci wa." ɪ a le yel'ã. "A tũtunɔ sew ni na a u yar."

¹⁹Taa sow a yerɪ ba na yɔw a ni-diere, ɪ a ala ma ɪ a yel-mɛ yer-manba ɪ na ayi mu ata wa.

²⁰Gala a bala na lo a fãa puɔ a nibe jaa nii-sɔw, a mɛ a ɲɲmɛ na jɔɔ dābɛ.

²¹ɪ kpākpana fu na a Naaɲmun ni a Jeeju-Kirisi ni a si-tunisi sono nii-sɔw, jɔɔ a ana yerɪsi kɔ 'wuoro a nibe kpee kpee wa. Taa wa maala bom ni gōgolifu wa.

²²Taa wa pɔɔɔ suɔɔ a Naaɲmun dɔɔɔ ni a nɩre le a nuu yɔɔɔ ni u a Naaɲmun tumɔ puɔ wa. Taa wa kperɛ tɔ a ɲɲmɛ maal-fãa puɔ wa. Tere fu mɛ cɪcɪ.

²³Taa cãa nyuure a kũɔ nɩre wa, ɪ-ce ma nyu a divɛ fɪ, a na tuɔ sũo a fu puɔ na ma 'wɔɔɔ, ni a mɛ fu na maa yaarɪ ɪ a wulɪ wa.

²⁴A nibe ɲmɛ maal-fãa gɔr'ã be cãa puɔ ɪ-ce a baa mi guor a ba yerɪ ser wa, ɪ a ɲɲmɛ ben na yi na nɪdaar kãw.

²⁵A le u mi, a tũ-vele mi be na a cãa puɔ, ɪ a ala saarɪ ɪ a ɲmɛ ma nyur ser wa, aa tuɔɔ sɔɔɔ wa.

1 Timote 6

¹A bala ba jaa na be a gbāgbaar tumɔ puɔ, a sew na ba bɔw ka a ba ni-bere sew ni na a yɔwfu a jaa, a mɛ a nɩre kɔ wa kperɛ a Naaɲmun yuor, ni a si jaanfu wa.

²A bala na tere a ni-bere a ba ɪ a popuorbo ma sew na wɔw toor a ba jie a-na-ɪ yɛer ba ɪ wa. ɪ-ce a sew na a ba ɛɛ yɔw fāgā ɪ tunɔ a ba tumɔ, a-na-ɪ a bala ba na tunɔ kurɔ ɪ na a popuorbo ba na mi nunɔ. Nye a ala na sew fu jaana mi kpākpana ni ba.

³A ala ɪ a nɩre wa jaana na a jaan-kpee, ɪ ma sow de a si Ni-kpɛ Jeeju-Kirisi yer-sono ni a Naaɲmun sɔr jaanfu wa,

⁴ju-kpɛ u buɔɔ. 'Waa bɔw bom wa, ɪ-ce a yer-soorsɪ ni a yerɪ curɪfu sãw u na bar. A be jie a nyuur ma yi, ni a faa-taa, a kpefu, ni a tierũ-fãa ba na tiere yɔɔ taa.

⁵Ba ɪ na ni-giemsɪ na ma cure taa a daar a jaa, ɪ ma le cãa bɔw a yel-mɛ wa. Ba tier'ã bɔw ka a Naaɲmun sɔr tufu na le ba na.

- ⁶A Naaɲmun sɔr tufu surĩ na ɪ a lefu bom a ulɔ jie na bɔw ka a ala u na tere sew ni u na.
- ⁷A-na-ɪ saa dɔa tere bom wa ni ka a tɛw puɔ wa, ɪ saa mi le tuɔɔ diere bom cere ni wa.
- ⁸ɪ a sumi tere a bɔ-duraa ni a cɛcene, a na sew si na.
- ⁹A bala na buɔɔ a lefu, ba ma lo na a burfu puɔ kpe a cakpo puɔ, a-na-ɪ a yel-yaw vulaa na nyɔw ba na, a yele na ɪ a dɔbol yele nɔɔ yɔɔ ba a fɔa puɔ. A yele ala ma gɔw na a nibe, taw ba kpe ni a sɔwfu ni a wɛfu puɔ.
- ¹⁰A-na-ɪ a libie nufu ɪ na a fɔa burɔ burɔ juu. A nuɲmɛɛ dɔa na nyurĩ buɔɔ u, ɪ bɔr jɔa taa ni a Naaɲmun yɛrĩ, ɪ woor a won a sew a ba sube.
- ¹¹ɪ-ce a fɔu na ɪ a Naaɲmun tɔtɔɔ, ɲmaa yi a ala a jaa puɔ, ɪ bɔw tuure a torfu yɔɔ ni a Naaɲmun, buɔɔ ni a yɔw-nyɔa ni a nufu, mi ɪ ni a ni-helele.
- ¹²Jebe a yɔw-nyɔa jeb na ɪ a jeb-son. Bɔw tere a baa-kɔ-tɛw, a-na-ɪ a ulɔ une a Naaɲmun dɔa buɔl fu a ledaar fu na dɔa man a fu yel-mɛ yɛrĩ a ni-yaw nii-sɔw.
- ¹³ɪ kpɔkpana fu na ni a Naaɲmun ulɔ na kurɔ a yele a jaa a baafu, ni a Jeeju-Kirisi ulɔ na dɔa man a u yel-mɛ yɛrĩ a Pɔsi Pilati nii-sɔw,
- ¹⁴bɔw gu a Naaɲmun yɛrĩsɪ ala fu na dɔa pɔw, a kɔ tere cɛfu jie, wa ta ni a ledaar a si Ni-kpɛɛ Jeeju Kirisi na nyɛ.
- ¹⁵A Naaɲmun na miilĩ u na a daar ulɔ puɔ u na yɔw, a Naaɲmun ulɔ na ɪ a fɔw ni a maal-vɔlaa Subɔ yɛ tɛtɛ, na mi ɪ a jamansi Jamana, ni a ni-bere Ni-kpɛɛ.
- ¹⁶Uɔ tɛw ma tere a kɔu daar wa, ɪ mi be a cɔa ulɔ puɔ a nɛ na ma tuɔɔ pɛle wa. Nɛ kɔw ma dɔa nyɛ u ser wa, ɪ nɛ ma mi tuɔɔ nyɛre u wa. Uɔ ɪ sew ni a ju-kpɛɛ ni a fɔw na ma tere a bewfu daar wa. Amen.
- ¹⁷Yel a bala na ɪ a ka a tɛw na puɔ naabsɪ a ba taa buɔɔ yuor wa, a ba taa mi yɔw a ba tɛrĩsɪ a na-yele puɔ wa, a-na-ɪ saa bɔw a ana yele baafu daar wa. ɪ-ce a ba yɔw a ba tɛrĩsɪ a Naaɲmun jie, a ulɔ na kurɔ si a yel-burɔ burɔ a jaa a na yɔ si a si na tuɔ tere a nɔ.
- ¹⁸Yel ba á bá maala a ala na vɛle, tɔɔ ni a tɔ-vɛle burɔ burɔ, ɪ ni a yɛ-bɔɔnbɔ, kɔ belĩ puor wa.
- ¹⁹A le, ba na kaala na a na-yele yaw biine a daar ulɔ nɔɔ waara une, a mune a ba na tuɔ bɔw tere a yel-mɛ baafu.
- ²⁰ɪ Timote, bɔw gu a ala ba na ku fu, ɪ ɲmaa yi a ana yɛr-pɔrsɪ puɔ na ma tere par wa, ni a bala jie na tere a jiri-bɔwfu cure ni,
- ²¹a bɔwfu ala a nuɲmɛɛ na dɔa de yɔ ni wa faa, ɪ ɲmaa yi a si puorfu puɔ. A Naaɲmun sɔofu ú be a nyɪ jie.

2 Timote

2 Timote 1

¹⁻²A maa Pol ï ture a sebe na kurɔ a Timote na ɪ a ï bi-nunaa, a maa na ɪ a Jeeju-Kirisi ni-tunaa, tuure ni a Naanmun pu-tierũ, a mune ï na mana a baafu y'erĩ ulɔ a Naanmun na pulĩ ni sɪ a Jeeju-Kirisi puɔ. A sũofu ni a nã-bõwfu ni a pienfu na yi a sɪ Sãa Naanmun ni a sɪ Ni-kpɛɛ Jeeju-Kirisi sɛ, á be a fu jie.

³Ï puoro na a Naanmun ulɔ tumɔ ï na tunɔ ni a ï suur u jaa, a mune a ï sãa-kunbɔ na mɪ dãa maal, a-na-ɪ ï ma tiere ni fu na, suɔɔ ni a Naanmun y'ɔɔ fu a daar a jaa ma gala wa.

⁴Ï cãa na bõw ni a fu kuon, ï tu buɔɔ ï le nye fu, a nũɔ na y'ala ma.

⁵Ï le tier'ĩ na a fu y'ɔw-nyãa son ulɔ a fu mã-kpɛɛ Lowisi, ni a fu mã Enisi na dãa de nĩe tere. Ì a fũu mɪ, ï bõw na bõw ka fu mɪ tere u na.

⁶Ala-ĩ-sɔ ï jawra fu, a mune ï na dãa dɔɔl fu a nuu a fu pɔw a tuɔfu ulɔ a Naanmun jie, pine u a vũu kaarĩ, u 'lere.

⁷A-na-ɪ a Siɛ na a Naanmun na ku sɪ, 'waa ɪ dãbĩ-siɛ wa, ï a fãgã, a nufu, ni a mĩe-terefu Siɛ u ku sɪ.

⁸Ala-ĩ-sɔ, taa jɔɔ vĩ a sɪ Ni-kpɛɛ y'erĩ y'erfu une wa, ni a maa une na be a kasu puɔ a u une wa, ï ɛɛ sɔw de a Naanmun fãgã a sɪ lãa dure taa a tuo a u y'er-son une.

⁹A-na-ɪ a Naanmun faa sɪ na, ï mɪ buɔl sɪ a sɪ ɪ ni-ɛɛɛ. Ì aa ɪ tumɔ sɪ tũ ku u wa, ï-ce a una buɔlfu yi na a u mĩe pu-tierũ puɔ ni a u sũofu u na dãa ku sɪ a Jeeju-Kirisi puɔ a korĩ-ce jaa.

¹⁰Ï a y'ey'erĩ na sɪ nye u na a cãa puɔ, a mune a sɪ Fafaara Jeeju-Kirisi na nyur, sãw a kũu lɔw bar, ï caarĩ ni a u y'er-son a baafu na ma tere a sãwfu wa.

¹¹A Naanmun biin ma na ï ɪ y'ey'ere, ni ni-tunaa, ni a jãjaana a una y'er-son une.

¹²A ala une ï mɪ dure a tuo a le, ï-ce aa ɪ ma vĩ wa, a-na-ɪ ï bõw na a subɔ ulɔ ï na bar'ĩ a nyãa. Ì mɪ suĩ na bõw ka a u na tuɔ na gu a ala u na ku ma ï teeɛ, wa ta ni a u lewaa bibir.

¹³A ana y'er-sono fu na dãa wõ a ï jie, bõw nyɔw teeɛ, tere ni a y'ɔw-nyãa ni a nufu ala na be a Jeeju-Kirisi puɔ.

¹⁴Bõw gu a una jaan-scm a Naanmun na ku fu, ni a u Siɛ fãgã na be a sɪ puɔ.

¹⁵Fu bõw na ka a Aji wɛr nibe ba jaa jaar ma na bar. A Fijel ni a Emɔjen mɪ be na tɔ.

¹⁶A Ni-kpɛɛ, ú bõw a Onɪsfɔɔr yir deme nãw, a-na-ɪ u dãa na wa baalĩ ma gbɛɛ yayaw. A mune ï na dãa be a kasu puɔ a bɔjɔrĩsɪ puɔ, ï-ce vĩ ma nyɔw u wa,

¹⁷ĩ a mune u na wa a Orom-tẽw puɔ u ẽẽ na dɪ tuo bɔ ma nyẽ.

¹⁸ĩ fu mi bõw na vɪlaa a mune u na dãa nyurĩ sũo ma a Ɛfɛɛsɪ-tẽw puɔ. A Nɪ-kpẽɛ ú sũo u, ú pɔw a Naanmun nã-bõwfu a y'ẽrĩ guorfu dayen.

2 Timote 2

¹Ala-ĩ-sɔ ĩ bie, pɔw a fãgã ulɔ na yi a Jeeju-Kirisi sũofu puɔ.

²A ala fu na jaan a ĩ jie a nɪ-yaw nii-sɔw, de mun ku nɪ-dẽdẽsɪ na mi tuɔɔɔ mana kuɔɔ a nɪ-kpeesɪ.

³A fũu mi, dɪrɛ a tuo a mune fu na ɪ a Jeeju-Kirisi sɔdaal-dẽdẽ.

⁴A sɔdaala ulɔ na be a tumɔ puɔ, ĩ buɔɔɔ a u maalfu a numɔ a ulɔ na de u a sɔdaalsɪ, maa lɛ tuɔɔɔ beree tɔ a bibie a jaa yel-buɔrsɪ puɔ wa.

⁵A nɪrɛ ulɔ na mi kpɛ a dãw-taa puɔ, a ala ɪ u buɔɔɔ na u pɔw a yar, a sɛw na u na jɔɔɔ tuure nɪ a mune ba na mana u.

⁶A kuɔraa ulɔ na tunɔ a tũ-kpẽw sɛw na na de me pɔw a puo wɔmɔ.

⁷Tɪɛɛ nɪ a ala ĩ na yel fu, ĩ a Nɪ-kpẽɛ na maal fu na a fu bõw a yele a jaa par.

⁸Cãa bõw nɪ a Jeeju-Kirisi a Naanmun na maal u ir a kũu puɔ, na ɪ a Davɪtɪ bal nɪrɛ, tu nɪ a y'ẽr-son ulɔ ĩ na mana,

⁹a ulɔ unɛ ĩ mi pɔw a won, a ba wa lũ nɪ ma a bõjɔrɪsɪ a fãa subɔ kaarĩ. ĩ-cɛ a Naanmun y'ẽrĩ ma lũ wa.

¹⁰Ala-ĩ-sɔ ĩ sɔw nyɔw a ĩ mĩɛ a yele a jaa puɔ, a bala a Naanmun na vel ir unɛ, a mune a ba na mi tuɔ pɔw a faafu ulɔ na be a Jeeju-Kirisi puɔ, lãa nɪ a yo-yifu na ma tɛɛ a baarfɔ wa.

¹¹A y'ẽrĩ na ɪ na yel-mĩɛ: “A ala ɪ sɪ lãa na kpi nɪ u, sɪ na mi lãa na tɛɛ nɪ u a baarfɔ.

¹²A sumɪ uraa cĩcĩ, sɪ nɔɔ mi lãa de nɪ u a fãw. A sumɪ jaar u bar, u nɔɔ mi jaar sɪ na bar.

¹³A sumɪ ma ɪ yel-mĩɛ deme wa, ĩ ulɔ ulɔ cãa na ɪ a yel-mĩɛ subɔ, a-na-ɪ ɪwaa tuɔɔɔ lɛbɛ cure a u mĩɛ wa.”

¹⁴Jawra ba a ana yele a jaa unɛ, kpãkpana nɪ ba a Naanmun nii-sɔw, a ba taa faara taa nɪ a y'ẽr-bie ala na waara nɪ a jɛb wa, a-na-ɪ aa maala bõ-son wa, ĩ a ma ẽẽ na cere nɪ a bala na cɛɛ a sãwfu jie.

¹⁵Yõw fãw ĩ miile a fu mĩɛ nɪ-toraa a Naanmun nii-sɔw, wõ taa nɪ a tũtunɔ na ma jɔɔɔ a vĩ a u tumɔ unɛ wa, mi bõw mana nɪ a yel-mĩɛ y'ẽrĩ a mune a na sɛw.

¹⁶Njmaa yi a y'ẽr-pɔrsɪ ala na ma tɛɛ a par wa puɔ, a-na-ɪ a bala na be tɔ, a ma tawra ba na jãana nɪ a Naanmun.

¹⁷A ba y'ērīsi ba na ma jaana a nibe wō na taa ni a nati-yaraa na yara nure. A Imene ni a Fīletu mi be na a ba puɔ.

¹⁸Ba faa na a yel-mīe, ī lieb a popuorbo ηmee tierīsi yele ni áa si kūu irfu gɔr'ā tɔl.

¹⁹Ī-ce a dacin kparaa a Naanmun na kpar tere na kpēw, a ba seb a jibaa yōw a nɔhō: "A Nɪ-kpēe bōw na a bala na ɪ a v ben," ī, "A nure le na yel áa Nɪ-kpēe ben v ɪ, sew na na taw a v mīe jāa ni a burbur."

²⁰A yir kpēe puɔ, a yel-burɔ burɔ ma be na be. Ba maal'ī na a ηmee a selme, mu a kur, ī mi maal'ī a ηmee a tie, mu a yaara. A dādāw yele sew ni na a tū-vele, ī-ce a tuuraa ɪ a bibie a jaa tū-pɔrsi yele.

²¹Ala-ī-sɔ, a ala ɪ a nure taw na a v mīe vurī ni a yel-burbur ala puɔ, ba na de v na yōw a tū-vele puɔ, ow v kpee, v sew ni a Nɪ-kpēe tumɔ, na tuɔɔ maala a tū-vele burɔ burɔ a jaa.

²²Ŋmaa yi a yele ala puɔ na ɪ a pɔlɔ a vláa, ī tuure a torfu, a yōw-nyāa, a nufu, ni a su-ɓaar, pɔw ni a bala ba jaa na puoro a Nɪ-kpēe ni a su-cece.

²³Taw yi a dābol y'ērīsi ba na mana taa a pɔɔ, a-na-ɪ fu bōw ka a maa yaarī wa ni gō-bɔfu wa.

²⁴Ī aa viele a Naanmun tūtunɔ na ɪ gō-buɔɔ wa, ī-ce v sew na v ɪ ni-helele a nibe ba jaa jie, mi tuɔɔ jaana ba ī mi ɪ a su-nyɔwraa subɔ a nuηmee bier maalfu puɔ.

²⁵A sew na v tere su-ɓaar jaana ni a bala na tere ni v a curū, bōw ni ka, a numɔ-wa-sɔw, a Naanmun na maal ba na a ba lieb a yē, ī wa bōw a yel-mīe,

²⁶le tuɔ pɔw a ba tierī-sono, yi ni a Satā cakpor puur, a ulɔ na nyɔɔr ba tæele a ba maala a v pu-tierū.

2 Timote 3

¹A sew na a fu na bōw ka áa tēw baarfɔ daar, a won kpēe na ta na.

²A-na-ɪ a nibe na 'wuoro na a ba mīe tēw, nyurī nu a libie, buɔɔ ni a yuor ni a ju-kpēe, kpere a Naanmun, wōw ni a toor a ba dɔɔrbo jie. Ba na belī na a puor, ī ma yɔɔɔ a Naanmun wa.

³Ba mi kpe na a bicur, ɪ ni a nɪ-bebe ni a cicilbe, maala ni a burbur, ɪ ni a gbor-gbor deme, mi 'laar'ī a son maalfu.

⁴Ba na mi diere na taa a jur, ɪ ni a nɪ-kaba kaba, bele ni a ba mīe a ju-kpēe bɔfu ue, buɔɔ a ala ba na nu, gāw a Naanmun.

⁵Ba na maala na wō taa a Naanmun ba yɔɔɔ, ī-ce ba kō sɔw a v fāw wa. Taw a fu mīe yi ni a bana nibe sōw.

⁶A ba puɔ, a ηmee ma gūu na kpe a yie puɔ belī a pɔɔ-gēgemsi, na mi sew ni a maal-fāa, a yel-burɔ burɔ vláa na mi nyɔw.

⁷Ba ma jaana na a yele a daar a jaa, ï ma tuɔɔ bɔ̃wɔ a yel-m̃ɛ y'ɛr̃i fũ wa.

⁸A m̃ɛ a Janɛsɪ nɪ a Jãberɛsɪ na dãa var a Mowisi y'ɛr̃i, a le a bana nɪbɛ mɪ vara a yel-m̃ɛ. A ba juu bɔr'ã, a ba puorfɔ ma le tor wa.

⁹Ï-cɛ baa cere nii-sɔw wa, a-na-ɪ a nɪbɛ ba jaa na bɔ̃w na a ba gɛgem-maalfɔ, wɔ̃ taa nɪ a m̃ɛ ba na dãa bɔ̃w a Janɛsɪ nɪ a Jãberɛsɪ ben.

¹⁰Ï-cɛ a fũu, fɔ nyɛ na a ï jaanfu bɔ̃w, ï mɪ bɔ̃w a ï maalfɔ, a ï pu-tɛr̃isɪ, nɪ a ï yɔ̃w-nyãa, nɪ a m̃ɛ ï na tɛrɛ a su-nyɔwraa, a nufɔ, ɪ nɪ a nɪ-var.

¹¹Fɔ mɪ le bɔ̃w na a ï kpɔwɔ, nɪ a ï won; a ala na dãa ta ma a Átiyɔsɪ, a lkɔniyɔ̃, nɪ a Lisiti ten puur. Kpɔw-wɔ̃ m̃ɛ maa dãa pɔw wa! Ï-cɛ a Nɪ-kpɛɛ faa ma na a ala a jaa puɔ.

¹²A le ɪ, a bala ba jaa na buɔɔ ba tuure a Naaɲmun sɔr vl̃aa a Jeeju-Kirisi puɔ na pɔw na a kpɔwɔ.

¹³Ï-cɛ a nɪ-bebe nɪ a ju-buurɔ na cere na nii-sɔw a ba fãa puɔ, bɛlɛ nɪ a nɪbɛ, ï a ba mɪ bɛlɛ ba.

¹⁴A ala ɪ a fũu ɪ, uraa cĩcĩ a ala fɔ na jaan bɔ̃w puɔ, mɪ tɛr ka a ɪ na yel-m̃ɛ, a-na-ɪ fɔ bɔ̃w na a bala na jaan fɔ.

¹⁵Wa nyɔw nɪ a fɔ bibile daar, fɔ bɔ̃w na a Naaɲmun Sebe y'ɛr̃isɪ, na tuɔɔ kuro fɔ a kpaarfɔ ulɔ na miile a faafɔ sɪ na tɛrɛ a Jeeju-Kirisi puɔ a yɔ̃w-nyãa m̃ɛ.

¹⁶A Naaɲmun Sebe y'ɛr̃isɪ a jaa yi na a ɪ Siɛ tumɔ puɔ, na sɛw nɪ a nɪbɛ jaanfu, miile nɪ ba a ba mabfɔ jie, cɔɔɔ nɪ ba, ï mɪ gbɛɛrɛ nɪ ba a ba na tor.

¹⁷A nɔhɔ̃, a Naaɲmun tũtunɔ na tuɔ sur̃i bɪ, mɪ tɛrɛ a ala na sɛw ɪ a tũ-sono a jaa puɔ.

2 Timote 4

¹Ï kpãkpana fɔ na a Naaɲmun nɪ a Jeeju-Kirisi nii-sɔw, a ulɔ ɔɔ guoro a nɪ-mimie nɪ a kũusɪ y'ɛr̃i. Ï mɪ tɛrɛ nɪ na a lɛdaar ɪ na waara ɪrɛ a jamana.

²Ala-ï-sɔ ï yele fɔ, eɛlɛ tɔ a daar a jaa, hiere a Naaɲmun y'ɛr̃i, a le a sɔr na yuo nɪ a le ɪ na ma mɪ yuo wa. Gala ba, mu fule yɔ̃ɔ ba, kpãkpana nɪ ba, tɛrɛ nɪ a su-varkpara jaana nɪ ba.

³A-na-ɪ daar ɔɔ ta na a nɪbɛ kɔ̃ le sɔwɔ a jaan-son wa, ï ba na maala na a ala na numɔ ba, woor̃i a jãjaanba duo, a ba jaana ba a ala ba na buɔɔ.

⁴Ba kɔ̃ le cãa cɛlɛ a yel-m̃ɛ wa, ï-cɛ ba na lɛb'ã cɛlɛ a kpur̃isɪ.

⁵Ï-cɛ a fũu, bɔ̃w tɛrɛ a fɔ m̃ɛ a yele a jaa puɔ, dirɛ nɪ a tuo, bɔ̃w tunɔ a Naaɲmun y'ɛr-son y'ɛrfɔ tumɔ, maala nɪ a ala a jaa a Naaɲmun na yɔ̃w fɔ.

⁶A ala ɪ a maa ɪ, a daar ta na ï na lɛb ɪ a baar-lo-bom. A ï Naaɲmun tẽw cenfɔ daar ta na.

⁷Ī jeb'ã a jeb-son, ĩ mĩ jɔ a ĩ dāw-taa jɔa baar. Ī mĩ dāa na bōw gu a Naaŋmun y'ēr-son.

⁸A y'ēy'ērĩ na, a ĩ tuɔfu bom gure ma na, na ɪ a torfu yar a Nĩ-kpēē ulɔ na ɪ a Goguor-dēdē na kuro ma a u waa bibir dayen. Ī aa ɪ maa tēw u kuro wa, ĩ-cē a bala ba jaa na sũ cēle a u nyɪrfu dayen.

⁹Yōw fāgã ĩ wa a ĩ sē purpur,

¹⁰a-na-ɪ a Demasi bar ma na ĩ cen a Tesaloniki-tēw a-na-ɪ u nyurĩ na nu a tēw na yele. A Kiresē mĩ cen a Galati-tēw, ĩ a Titĩ mĩ cen a Dalmasi-tēw.

¹¹A Luki u yē tēw ĩ be nĩ ma. Taw a Markĩ tere wa nĩ, a-na-ɪ ĩ nye na bōw ka u na tuɔ na sũo ma a tumɔ puɔ.

¹²Ī tũ na a Tisikĩ bar u cen a Efēesi-tēw.

¹³A fũu wa waara, fu tere de a kparu ĩ na bar a Torowasi-tēw a Karpisi yir, mĩ tere de nĩ a ĩ sebsi, ĩ taa wa hiine a sebsi ala ba na maal'ĩ a gan wa.

¹⁴A Alesādre na ɪ a jujuure maal ma na bier ma ɪ wa. A Nĩ-kpēē na ya u na tu nĩ a ala u na maal.

¹⁵A fũu mĩ, tere a fu mĩe a u jie, a-na-ɪ u nyurĩ na jeb'ĩ si a y'ērĩsi ala si na y'ēr une.

¹⁶A mune ba na buɔl ma ĩ cen a y'ērĩ guorfu jie a dādāw, nure ma dāa be be na bā ma wa. Ba jaa jaar ma na bar. A Naaŋmun, u taa wa y'ɔɔɔ ba y'ērĩ a ala une wa.

¹⁷Ī-ee a Nĩ-kpēē dāa na uraa cĩcĩ a ĩ lōboorĩ, ĩ ku ma fāgã ĩ tuɔ y'ēr a Naaŋmun y'ērĩ vɪlaa vɪlaa, a nĩ-buro burɔ jaa wonaa. Ī a Naaŋmun faa ma na a gbeen nuɔrĩ.

¹⁸A Nĩ-kpēē na faa ma na a maal-bebe a jaa puɔ, ĩ maal ma ĩ kpe a u saa juu fāw puɔ vɪlaa. A ulɔ ĩ sɔ a yo-yifu a daar a jaa fēw. Amen.

¹⁹Puor a Pɪrɪsi, nĩ a Akɪlasɪ, nĩ a Onɪsɪfɔɔr yir deme ku ma.

²⁰A Erasitɪ je na be a Kɔrētɪ-tēw, ĩ a lē ĩ na yi a Mile-tēw a dāa na 'wɔɔɔ a Torofim.

²¹Yōw fāgã ĩ wa ĩ-cē a aar daar wa ta. A Ubulu nĩ a Pudē, a Linisi, a Kiloja, nĩ a yēer ba jaa puoro fu na.

²²A Nĩ-kpēē ú be nĩ fu a sɪe puɔ. Á Naaŋmun sũofu ú be a nyɪ jie.

Titi

Titi 1

¹A maa Pol na ɪ a Naanmun t̃t̃t̃nɔ nɪ a Jeeju-Kirisi nɪ-tunaa ɪ ture a seɓe na kuro a Titi na ɪ a ɪ bi-tɔr a sɪ ỹw-nyāa sɪ na lāa tere a Jeeju-Kirisi puɔ. A Naanmun ir ma na ɪ na taw a bala u na vel ir, a ba na pɔw a ỹw-nyāa, ɪ mɪ b̃w a yel-m̃e ỹer̃i vɪlaa na tuure a puorfu sɔr;

²a ba na mɪ tere a t̃er̃u son a baa-k̃-tew unɛ, a mune a Naanmun ulɔ na maa ŋmaa jiri wa na puli nɪ sɪ, ɪ-cɛ a t̃ew wa b̃er maal.

³ɪ, a mune a daar ulɔ a Naanmun na ỹw na ta, u miil'ā a u ỹer̃i a cāa puɔ, tu nɪ a ỹer̃i ulɔ a sɪ Fafaara Naanmun na ỹw ma ɪ hierɛ.

⁴A s̃uofu nɪ a p̃ɛnfu na yi a Sāa Naanmun nɪ a sɪ Fafaara Jeeju-Kirisi s̃e, á be a fu jie.

⁵A ala unɛ ɪ na bar fu a Kureti-t̃ew ɪ na fú gb̃er̃i a ala na cɛ a maalfu, ɪ biin a duo-puor-ni-dierbe a ten a jaa puur tu nɪ a ỹer̃i ala ɪ na dāa man fu.

⁶A duo-puor-ni-diere sew na u ɪ nure na ma tere mabfu jie wa, ɪ mɪ kul a pɔw b̃-yen t̃ew. A u bibiir bá mɪ ɪ a popuorbo, a nure ma tuɔɔ ỹɔɔ ba a burbur ỹer̃i wa; ba taa mɪ ɪ to-wownbo wa.

⁷A-na-ɪ a ni-diere ɪ ɪ a Naanmun yir-'wuoro. Aa sew u tere mabfu jie wa. U taa ɪ nure na 'wuoro a u m̃e t̃ew, mu na ɪ a suur subɔ wa. U taa mɪ 'laar a dāa nɪ a jeb jebfu wa, mu bele a nibe buɔɔ nɪ a libi-yaw wa.

⁸ɪ-cɛ a ni-diere sew na ú ɪ nure na diere a s̃aanba. U ɪ a son-buɔɔ, ɪ mɪ b̃w tere a ỹe, ɪ nɪ nɪ-toraa nɪ nɪ-cɛɛ, b̃w tere nɪ a u m̃e.

⁹A sew na u b̃w uraa cícɪ a ỹer-d̃ed̃e ulɔ puɔ ba na dāa jaana, a mune u na tuɔ kp̃akpana a nibe a jaan-son unɛ, ɪ mɪ tuɔ miil a bala na cure a ba burbur.

¹⁰A-na-ɪ a yaw jie be na be na w̃w a toor, ỹere nɪ a ỹer-p̃ɔrsɪ, bele nɪ a nibe. A bana bebelbe puɔ a Jufisɪ nibe ɪ nyur̃i waa.

¹¹A sew na a fu na maal ba a ba pɔw a nuɔr, a-na-ɪ ba ma cen'ā na jaana a ala na ma sew wa, nyanyaana nɪ a yie ŋm̃e nibe ba jaa, bele nɪ buɔɔ nɪ a libie.

¹²Nure k̃āw dāa na be a ba puɔ na ɪ a ba m̃e ỹer-hiere ɪ yel: “A Kureti-t̃ew nibe, jir-ŋmarba ba ɪ a daar a jaa. Ba w̃ na taa nɪ dun-bebe, ɪ nɪ t̃otol-deme, na mɪ fol.”

¹³ɪ a ala a ỹer-hiere ulɔ na ỹere ɪ na yel-m̃e. Ala-ɪ-sɔ, b̃w fule ỹɔɔ ba, a ba b̃w uraa cícɪ a Naanmun ỹer̃i puɔ.

¹⁴ɪ ba taa le c̃ele a Jufisɪ kpur̃isɪ nɪ a nibe bala na jaar a yel-m̃e ỹer-kpen wa.

¹⁵A yele a jaa ɪ na c̃eɛ a bala na ɪ a nɪ-c̃eɛ jie. ɪ a ala ɪ a nɪ-kpansɪ u, na ma mɪ tere a ỹw-nyāa wa, bom ma be be ɪ a c̃eɛ a ba jie wa. A-na-ɪ a ba t̃er̃isɪ nɪ a ba m̃e-b̃wfu s̃ɔb'ā l̃eb ɪ b̃-kpana.

¹⁶Ba ma yel'ã á ba bõw na a Naanmun, ï-ce a ba maalfu miile na a baa bõw u wa. Ba ï na a bala ba na mele; to-wownbo u, ï ma mi tuɔɔ maala bõ-son fũ wa.

Titi 2

¹Ï-ce a fũu, mana a ala na tuure taa ni a jaan-son.

²Yel a dab-koro á bá tere a yẽ, ï ni ni-helele, ï mi ï cecelbe, bõw uraa ni cícĩ a Naanmun y'erĩ puɔ, a nufu, ni a su-nyowraa puɔ.

³A le u mi, a puɔɔ bala na kor, a ba cenfu á sew taa ni a bala na be a puorfu puɔ. A ba taa ï ni-korbo, mu a dãa gbãgbaar wa, ï-ce bá ẽe ï a y'er-son-manba,

⁴a mune a ba na tuɔ jaan a puɔɔ a ba nuno a ba sirbe ni a ba bibnr,

⁵bõw tere ni a ba mĩe, ï ni cecẽ, bõw tunɔ a tumɔ a yir puɔ, a ba mi ï a puɔ-sono na wono a ba sire toor, a mune a nure kɔ wa kperẽ a Naanmun y'erĩ wa.

⁶A le u mi a polbil jie, kpãkpana ba a ba bõw tere a ba mĩe.

⁷Ï a fũu mi, fú ï a bõ-tɔɔnaa a tũ-vele a jaa une; a fu jaanfu u taa tere saanaa wa. Fú ï ni-helele,

⁸tere a yel-mĩe y'erĩsi, a mune a sama-deme kɔ nye korfu jie, a vĩ na nyow ba, a-na-ï baa nye a cefu jie wa.

⁹A gbãgbaar sew na na jɔɔ a ba ni-bere, maala a ala na numɔ ba a yele a jaa puɔ. Baa sew na ma cure ba wa,

¹⁰mu ma fara ba yele wa, ï ba ẽe na sew ba miile a ba maal-bie puɔ á ba ï na ni-sono ni ni-dẽdẽsi, a mune a nibe na yɔɔ a si Fafaara Naanmun jaanfu a ba maalfu a jaa puɔ.

¹¹A-na-ï a Naanmun sũofu ulɔ na ï a faafu a nibe ba jaa jie nyur'ã cãa puɔ,

¹²ma jaana si a si kɔ jaar a Naanmun sɔr bar, mu kɔ jiele a tẽw puɔ yele wa, ï-ce a si na ï cecelbe a ka a tẽw na puɔ, ï ni ni-torisi, ï mi ï a dẽdẽ a puorfu sɔr puɔ.

¹³A yẽy'erĩ na, si tere na tierĩ-daadaa a Naanmun jie, cele ni a bibir ulɔ a Jeeju-Kirisi ulɔ na ï a Ni-kpẽe Naanmun ni a si Fafaara nɔɔ nyure ni a u yo-yifu.

¹⁴U tur'ã a u mĩe a si une, na tuɔ da si faa a yel-faar a jaa puɔ, ï pew si bar a si ï a u mĩe tẽw ben, mi bĩbine a tũ-vele a jaa maalfu une.

¹⁵A nɔhɔ ï sew a fu na man ba, kpãkpana ni ba, ï gala ba ni a kpẽw ulɔ a Naanmun na ku fu. Taa wa ï a nure u kperẽ fu wa.

Titi 3

¹Jaw a popuorbo a ba na jɔɔ a tẽw ni-bere ni a fãgã deme, ï mi wono ba a toor, sɔw maala ni a tũ-vele a jaa.

²A ba taa wa koro nure, mu ba taa wa ɪ jejebe wa, ɪ bá ɪ su-baar deme, miile nɪ a ba helele yẽ a nɪbe ba jaa jie.

³A-na-ɪ a korĩ-ce, a sumɪ mɪ, sɪ mɪ dāa na ɪ a gēgemsɪ nɪ a to-wownbo na dāa bɔr. Sɪ dāa na ɪ a yel-kākan nɪ a yele ala na kurɔ sɪ a vlāa gbāgbaar. Fāa puɔ sɪ dāa be, tere nɪ a nyuur, a ba 'laar sɪ, ɪ a sɪ mɪ lieb 'laar taa.

⁴Ĩ-ce a lɛdaar a sɪ Fafaara Naaɲmun son ɪfu nɪ a v yẽ-bōwfu na nyur,

⁵v faa sɪ na, ɪ aa ɪ a tũ-sono sɪ tũ ku v wa, ɪ-ce a yi na a v nã-bōwfu jie. U pɛw sɪ na a dɔw-paalaa kũɔ puɔ faa nɪ sɪ, ɪ mɪ lieb sɪ nɪ a v Sɪ-cece, a sɪ ɪ nɪ-paala.

⁶A Sɪe ulɔ, a Naaɲmun deer v na ku sɪ, a sɪ Fafaara Jeeju-Kirisi une,

⁷a sɪ na ɪ a nɪ-torisi a v sũofu une, ɪ mɪ pɔw a baa-kō-tɛw ulɔ sɪ na gu nɪ a sɪ tierũ son.

⁸A yɛrɪ na ɪ na yel-mĩe. ɪ buɔɔ na fu bōw kpākpan ba a ana yele une, a mune a bala na yōw a Naaɲmun nyāa, a ba na de a ba mĩe yōw a tũ-vele maalfu puɔ. A asume ɪ a yel-sono na sũono a nɪbe.

⁹Ĩ-ce taw yi a curĩ-pɔrsɪ puɔ nɪ a sãa-kunbo yoe sɔrfu, a jeb, nɪ a faa-taa a yɛr-kpen une, a-na-ɪ a ala ɪ na yel-pɔrsɪ na ma tere par wa-

¹⁰A nure ulɔ na ɲmara a nɪbe a kpee kpee, fú kpāa v. A ulɔ wa jaar ɪ maala, fú le tu kpāa v. A ulɔ ɪ jaar, fú taw yi a v sɛ.

¹¹Fu bōw ka a nɪ-le vie na ɪ bar a sɔr son, ɪ maala a fāa yɔɔɔ a v mĩe v yẽ.

¹²A lɛdaar ɪ nɔɔ tunɔ a Atema mu a Tɪsɪkɪ a fu jie, pɔw tuor ma a Nikopoli-tɛw, a-na-ɪ be ɪ na je a sɛw.

¹³Bōw cel tɔ sũo a Jenasi ulɔ na ɪ a yɛr-guoro, nɪ a Apolosi, a ba kō tuo faa bom a ba cenfu une wa.

¹⁴A viele na a sɪ nɪbe na jaana a tũ-son maalfu a daar a jaa a ala na ba ba une, a mune a ba kō je pɔɔ wa.

¹⁵A bala ba jaa na be nɪ ma puoro fu na. Puor a sɪ badɛɛ na be a yōw-nyāa puɔ. A Naaɲmun sũofu ú be a nyɪ jie nyɪ jaa.

Filemɔɔ

Filemɔɔ 1

- ¹A maa Pol ba na pɔw a kasu puɔ a Jeeju-Kirisi unɛ, nɪ a sɪ yɛbɛ Timote, ɪ ture a sɛbɛ na kurɔ a fũu, sɪ baraa Filemɔ na ɪ a sɪ lãa-tunɔ,
- ²nɪ a Afiya na ɪ a sɪ yɛ-pɔw, nɪ a Arasɪb na ɪ a sɪ jejeɓ-to subɔ, bã taa nɪ a popuorbo bala na ma duoro taa a be a fu yir puɔ.
- ³A sũofu nɪ a pɪɛnfu na yi a sɪ Sãa Naaɲmun nɪ a sɪ Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi sɛ, á be a nyɪ jie.
- ⁴Filemɔ, a daar a jaa ɪ na ma suɔɔ a Naaɲmun, ɪ ma bɔw nɪ fu na, mɪ pɛwɛ nɪ u,
- ⁵a-na-ɪ ɪ ma wɔ na a ba y'ɛɛ a fu nufu y'ɛɪ fu na tɛɛ nɪ a Naaɲmun deme ba jaa, nɪ a fu yɔw-nyãa fu na tɛɛ a Nɪ-kpɛɛ Jeeju jie.
- ⁶ɪ suɔɔ na a Naaɲmun a sɪ bɔ-y'en ɪfu a yɔw-nyãa puɔ na tuɔ maal fu a fu na suɪ bɔw a yel-sono ala a jaa sɪ na pɔw a Kirisi jie.
- ⁷Yɛbɛ, ɪ cɪlɛ na mɪ tɛɛ nɪ a su-baar a nufu fu na tɛɛ nɪ a nɪbɛ unɛ a-na-ɪ fu baalɪ na a Naaɲmun deme sube.
- ⁸Ala-ɪ-sɔ, a ala saarɪ ɪ ɪ tɛɛ na a sɔɔ a Kirisi puɔ na tuɔ yel fu a ala fu na sɛw na maal
- ⁹ɪ-cɛ ɪ buɔɔ na ɪ suɔɔ fu a nufu unɛ. A maa Pol na ɪ a dab-nyãw ba na lɛ pɔw a y'ɛy'ɛɪ na a kasu puɔ a Jeeju-Kirisi unɛ,
- ¹⁰ɪ suɔɔ fu na a Onejim unɛ, na lɛb ɪ a ɪ bie ɪ na dɔw a ka a kasu puɔ.
- ¹¹A korɪ-cɛ 'lwaa dãa ɪ bom wa, ɪ-cɛ a y'ɛy'ɛɪ na u lɛb'ã ɪ bom a fu jie nɪ a ɪ jie.
- ¹²ɪ bara u na u wɛɛɛ a fu jie. A y'ɛy'ɛɪ na u ɪ na a ɪ ji-gãw.
- ¹³ɪ ɪ dãa na tɛɛɛ ɪ tɛɛ u a ka u na sũono ma a fu jie, a mɛnɛ ɪ na be a kasu puɔ a Naaɲmun y'ɛr-son unɛ.
- ¹⁴ɪ maa buɔɔ ɪ maal bom a fu puo-sɔw, ferɪ fu a fu maal ma a vlãa wa, ɪ-cɛ a yi a fu mɛɛ jie.
- ¹⁵Á numɔ-wa-sɔw fu dãa na ɲmaa taa nɪ a Onejim daar fũ puɔ a mɛnɛ a fu na tuɔ lɛ pɔw u, a nyɪ lɛ be taa a daar a jaa.
- ¹⁶A-na-ɪ 'lwaa lɛ cãa ɪ gbãgbaa tɛw wa, ɪ-cɛ u gãw na a gbãgbaa; u lɛb'ã ɪ yɛb-nunaa. A ɪ mɛɛ jie, a lɛ a suɪ wɔ, ɪ a fu jie a gãw na a lɛ, a mɛnɛ u na ɪ a nɪsaa salaa, nɪ a mɛnɛ u na ɪ a fu yɛbɛ a Nɪ-kpɛɛ puɔ.
- ¹⁷Ála-ɪ-sɔ a ala ɪ ɪ na a fu lãa-tunɔ, sɔw de u a mɛnɛ a naa dãa ɪ a maa u.
- ¹⁸A ala ɪ u sãw fu na bom, mu u tɛɛ fu na san kãw, fú bar ku ma ɪ ya.

¹⁹A maa mĩe Pol ã seb a sebe na ni a ã nuu: ã na ya fu na. ã maa buɔɔ ã yel fu a san kpee fu na tere a ã jie wa, a baafu ulɔ fu na tere.

²⁰Ɔɔ, yebe, ã suɔr fu na a vna sũofu a Ni-kpẽe ne; baalĩ ma a suur a Kirisi puɔ.

²¹A lɛdaar ã na sebe a sebe, ã bõw na bõw ka fu na cel ma na, ã mi le bõw ka fu na maal'ã a gãw a ala ã na yel fu.

²²ã le buɔɔ na go, a fu gbẽẽrĩ ma die kãw, a-na-ı ã tere na áa nyi Naanmun suɔrfu na sɔ-yaa na, ã na tuɔ wı a nyi sã.

²³A Epafirası na lãa be ni ma a kasu puɔ a Jeeju-Kirisi ne mi puor fu na.

²⁴A Markı ni a Arısita, a Deması ni a Luki na ı a ã lãa-tunbɔ mi puor fu na.

²⁵A Ni-kpẽe Jeeju-Kirisi sũofu ú be a nyi jie.

Eburo

Eburo 1

¹A korĩ-ce a Naanmun dāa na de a y'er-hierbe y'erĩ a sɪ sãa-kunbo a gbɛɛ yayaw nɪ a yel-burɔ burɔ,

²ĩ-ce a y'ey'erĩ na, na ɪ a baarfɔ daar, ʋ de na a ʋ Bie y'erĩ sɪ, a ʋlɔ ʋ na dāa de ir'ĩ a tẽw ʋ jaa, ɪ mɪ vel ʋ ir, ʋ ɪ a ʋ gã-diere.

³A Bie ʋlɔ, a Naanmun yo-yifu cāa kpɛɛ ʋ miil'ĩ a nyɪr, ɪ ʋ mɪ wɔ̃ na taa nɪ a Naanmun a le a 'lɛ. A ʋ y'erĩ na tɛrɛ a kpɛw ʋ tɛ nɪ a ye le a jaa. A mɛnɛ ʋ na pɛɛr a nɪbɛ maal-faar bar baar, ʋ do na je a ʋlɔ na ɪ a Fāw ʋ jaa Subɔ durĩ lōboorĩ a saa juu.

⁴A mɛnɛ a Bie na ɪ a kpɛɛ gāw a sɪ-tunɪsɪ, ala-ĩ-sɔ ʋ pɔw na a yuor na gāw a ba ben.

⁵Sɪ-tũ-buor a Naanmun wa dāa yel á ʋlɔ ɪ a ʋ bie; á wa nyɔw nɪ a dɪnaa á ʋ ɪ na a ʋ Sāa? Mu yel, á ʋ na ɪ na a ʋ Sāa, ɪ ʋ ɪ a ʋ bie?

⁶ĩ a le daar a Naanmun na dāa burɔ ʋ tũ a ʋ Bie na ɪ a dādāw ʋ wa a ka a tẽw puɔ, ʋ yel'ā āa sɛw na a Naanmun sɪ-tunɪsɪ ba jaa na puoro ʋ.

⁷ĩ a ala a Naanmun Sebe na yel a sɪ-tunɪsɪ unɛ ɪ na: “A Naanmun maal'ā a ʋ sɪ-tunɪsɪ a ba wɔ̃ sɛsɛb kaarĩ, ɪ a bala na ɪ a ʋ tũtunbo, ʋ maal ba na a ba wɔ̃ vūu-lɛrɛ kaarĩ.”

⁸ĩ-ce a Bie unɛ, a Naanmun Sebe yel'ā: “Naanmun, a fu naa-dakɔw je na be daadaa kor, ɪ a fu torfu wɔ̃ na taa nɪ a naa-daguraa a fu tɔwrɔ nɪ a tẽw.

⁹Fu nu na a ala na tor, ɪ 'laar a burbur. Ala-ĩ-sɔ a Naanmun, na ɪ a fu Naanmun, de fu na gāw a fu tɔ deme, ɪ biin fu a fu ɪ a jamana, bolĩ fu a kāa a juu puɔ a ɪ fu a nūɔ.”

¹⁰A Naanmun le yel'ā: “Fūu Nɪ-kpɛɛ, fu ir'ā a tẽw a korĩ-ce jaa, ɪ a fu nur ɪ maal a sal'lon.

¹¹A sal'lon nɪ a tene na wɛl'ā, ɪ-ce a fūu na cāa na be. Ba na kor'ā cɛcene kaarĩ

¹²ĩ fu na pilĩ ba na wɔ̃ taa nɪ kparɔ. Fu na lɛr ba na wɔ̃ taa nɪ cɛcen ba na lɛr, ɪ-ce a fūu, fu na cāa na a le, kɔ̃ tɛrɛ kūu daar wa.”

¹³Sɪ-tũ-buor a Naanmun wa dāa yel á ʋ wa je a ʋ durĩ lōboorĩ, ɪ ʋ maal a ʋ sama-deme a ba lɛb ɪ a ʋ gbɛɛ dɔɔlfɔ jie?

¹⁴ĩ-ce a sɪ-tunɪsɪ ba jaa ɪ na a Naanmun tũtunbo ʋ na tũ a ba na sūono a bala na sɛw ba pɔw a faafɔ.

Eburo 2

¹A mɛnɛ a Naanmun na de a ʋ Bie y'erĩ sɪ, ala-ĩ-sɔ a sɛw na a sɪ na bōw cɛlɛ tɔ a ana y'erɪsɪ sɪ na wɔ̃, a mɛnɛ sɪ kɔ̃ wa sal lo wa.

²Si bõw ka a Naaɲmun y'eri ulɔ a si-tunisi na dāa de wa ni i na yel-miẽ, i a nure le na dāa sãw a una y'eri, mu wõw ni u a toor, ma pow na a yar ulɔ na sew u.

³Ala-i-so, mune a sumi na i i cĩe, a ala i saa cele to a faafu ulɔ na nyuri berme a le wa? A una faafu y'eri, a Ni-kpẽe miẽ i dāa de nĩe y'er, i a bala na dāa cel u mi man si na a si bõw ka a yel-miẽ u,

⁴i a Naaɲmun miẽ mi man si a una yel-miẽ a mune u na tũ a nɔ-kofu tumɔ ni a tũ-burɔ burɔ na miile a u kpẽw, i mi de a u Siẽ tũ-burɔ burɔ po a nibe a mune u na buɔɔ.

⁵A-na-i a tẽw ulɔ nɔɔ waara y'eri si na y'er, aa i a si-tunisi a Naaɲmun na de a una tẽw ku wa.

⁶ĩ-ce nure yel'ã a Naaɲmun Sebe puɔ a jie kãw: "A bõ a nure i a fũv Naaɲmun maa hiin u bar wa? Mu a bõ a nisaa salaa i a fu ma cele u a le?"

⁷Fu lieb u na daar fũ puɔ u pab gãw a si-tunisi, i ku u a yo-yifu ni a ju-kpẽe, u je i a jamana,

⁸i mi ku ni u a tuɔfu a yele a jaa jie." A mune a na yel: "A Naaɲmun ku u na a tuɔfu a yele a jaa jie," a le yel'ã a bom kãw ma be be u na ma tuɔ wa. ĩ-ce, wa ta ni a dɪnaa, saa nye a u yele a jaa tuɔfu wa.

⁹ĩ-ce a ala si na nye a y'ey'eri i na a Jeeju ba na dāa lieb u pab gãw a si-tunisi a daar fũ puɔ, u je i a jamana, pow a yo-yifu ni a ju-kpẽe a u kũu u na kpi unẽ. A Naaɲmun maal-vɪlaa unẽ a ta a le, a mune a Jeeju na tuɔ kpi a nibe ba jaa unẽ.

¹⁰A Naaɲmun ulɔ na ir a yele a jaa i mi tere ba, a mune u na buɔɔ u tɔw a bi-dabsi yayaw a ba kpe a u yo-yifu puɔ, u nye na a vɪele u na lieb a Jeeju na i a ba ni-diere kpẽere ni ba a faafu puɔ, u na i a cẽce a u won u na nye unẽ.

¹¹A nibe bala a Jeeju na pɛer a ba maal-faar bar, ni a ulɔ, tere na a Sãa bõ-y'en. Ala-i-so vĩ ma nyɔw u u na buɔɔ ba a u yɛer wa.

¹²A-na-i u yel'ã: "Ĩ na y'er'ã a fu y'eri ku a i yɛer. ĩ na pɛw fu na a fu duo-puorbo sɔw."

¹³U le yel'ã: "Ĩ na bar'i na a Naaɲmun nyãa," i le yel go: "Nye ma, ni a bibiir bala a Naaɲmun na ku ma."

¹⁴ĩ a mune a bibiir bala na i a ĩgan buur nibe, tere a jũ, a Jeeju miẽ mi lieb'ã wõ a ba kaarĩ, a mune u na tuɔ sãw ni a u kũu a ulɔ na tere a kũu fãgã, a le yel'ã a Satã,

¹⁵i mi ir a bala na dāa i a gbãgbaar a kũu dābĩe unẽ a ba baafu a jaa puɔ bar.

¹⁶A-na-i si bõw na vɪlaa á aa i a si-tunisi sũofu unẽ u wa wa, ĩ-ce a Aburaham nibe sũofu unẽ u wa.

¹⁷Ala-ĩ-sɔ a dāa sew u na lɛb be a u yɛr kaarĩ a yele a jaa puɔ, a mɛnɛ u na tuɔ ɪ a ba baar-lo-nɪ-kpɛɛ na tɛrɛ a nā-bōwfu, ɪ nɪ dēdē a Naanmun nii-sɔw, na tuɔ ir a u nɪbɛ maal-faar bar.

¹⁸A-na-ɪ a ulɔ mĩɛ mɪ pɔw na a burfu a won puɔ, u na mɪ tuɔ na sũo a bala na be a burfu puɔ.

Eburo 3

¹Ala-ĩ-sɔ yɛr a Naanmun na sɔ, ɪ mɪ buɔl a u tɛw kpɛfu unɛ, nyí tɛrɛ a Jeeju a Naanmun na tũ u ɪ a baar-lo-nɪ-kpɛɛ, a mɛnɛ a sɪ puɔrfu yɛrĩ na be.

²A Jeeju ulɔ, u dāa na ɪ a dēdē a Naanmun ulɔ na biin u jie, a mɛnɛ a Mowisi na mɪ dāa ɪ a dēdē a Naanmun yir deme sɔw.

³Ĩ-cɛ a Jeeju sew nɪ na a yo-yifu gāw a Mowisi, a mɛnɛ a yir-kpɛrɛ na ma pɔw a yo-yifu gāw a yir deme.

⁴A yie a jaa tɛrɛ na a ba yir-kpɛrɛbɛ, ɪ-cɛ a ulɔ na ɪ a yele a jaa mɛrɛ ɪ na a Naanmun.

⁵A Mowisi, tũtunɔ u dāa ɪ, ɪ nɪ a dēdē a Naanmun yir deme ba jaa sɔw, a mɛnɛ u na tuɔ miile a ala nɔɔ tuure,

⁶Ĩ-cɛ a Kirisi, bi-daba u ɪ, mɪ ɪ nɪ a yir-kpɛr-dēdē. ĩ a u yir deme sɪ ɪ, a ala ɪ sɪ uraa na cĩcĩ, barĩ a nyāa, kākara nɪ a sɪ gufu tɛrũ son unɛ.

⁷Ala-ĩ-sɔ, a mɛnɛ a Naanmun Sɪɛ na yel: “A nyumɪ wa wõ a Naanmun kɔkur a dɪnaa,

⁸nyɪ taa kpɛmɛ a nyɪ suur, a mɛnɛ nyɪ na dāa maal a lɛ nyɪ na dāa wõw u a toor a una bibir nyɪ na bur u a wɛkar puɔ wa.

⁹A be a nyɪ sãa-kunbɔ dāa bur ma, juurĩ ma je kãa, a mɛnɛ ba na saarĩ nyɛ a ĩ tumɔ a ba unɛ a yomo lɪjaayi puɔ.

¹⁰Ala-ĩ-sɔ ĩ nyɛ nɪ a bana nɪbɛ suur, ĩ yel: ‘A ba tɛrĩsɪ ma bɔrɔ na a daar a jaa. Baa bōw a ala ĩ na buɔrɔ a ba jie wa.’

¹¹A mɛnɛ ĩ na nyɛ a suur, ĩ pɔ na yel á baa lɛ kpɛrɛ a jie ulɔ ba na pɔwrɔ nɪ ma a pɛnɛfu go wa.”

¹²Yɛr, nyí bōw tɛrɛ a nyɪ mĩɛ, a mɛnɛ a nɛrɛ kō wa be a nyɪ sɔw ĩ wa tɛrɛ su-kpana na nyurĩ kpɛmɛ u wa ŋmaa yi a Naanmun-mimir puɔ wa.

¹³Ĩ-cɛ, a mɛnɛ sɪ na cāa be a una dayen a Naanmun Sebe na buɔlɔ “a dɪnaa,” nyí kurɔ taa a 'lafu a bibie a jaa, a mɛnɛ a fāa kō wa belĩ a nɛrɛ kāw suur kpɛmɛ bar wa.

¹⁴A-na-ɪ sɪ lāw nɪ na a Kirisi a yele, a ala ɪ sɪ surĩ na bōw barĩ u a nyāa wa ta nɪ a baarfɔ daar, a korĩ-cɛ kaarĩ.

¹⁵A mɛnɛ a na yel: “A nyumɪ wa wõ a Naanmun kɔkur a dɪnaa, nyɪ taa kpɛmɛ a nyɪ suur, a mɛnɛ nyɪ na dāa maal a lɛ nyɪ na dāa wõw u a toor wa.”

¹⁶Babō ã wõ a Naaŋmun kɔkir ã jaar ã wõw u a toor? Aa ɪ a bala ba jaa a Mowisi na dāa tere yi ni a Ejibti-tēw puɔ wa?

¹⁷Ĭ babō a Naaŋmun dāa nye ni a suur wa ta ni a yomo ljaayi? Aa ɪ a bala na dāa maal a fāa ã lo kpi a wekar puɔ wa?

¹⁸Ĭ babō a Naaŋmun dāa pɔ yele á baa le kpɛɛɛ a jie ulɔ ba na pɔwrɔ ni u a piɛnfu go wa? Má a bala na dāa wõw u a toor u.

¹⁹Sɪ nye na a nɔhõ a mune a ba toor wõwfu na saa a baa tuɔ kpe a piɛnfu puɔ wa.

Eburo 4

¹Ala-ĩ-sɔ, a mune a Naaŋmun pulĩfu na cāa be ni sɪ a u piɛnfu puɔ kpɛfu, sí tere sɪ mĩɛ, a nure kāw a nyɪ sōw kō wa faa u wa.

²A-na-ɪ sɪ mɪ wõ na a yɛr-scm a bala na dāa be a wekar puɔ kaarĩ. Ĭ-ce a bala, a mune ba na wõ a una yɛrĩ, aa ɪ ba bom wa, a-na-ɪ a mune ba na wõ, baa sɔw de ni a ba suur wa.

³Ĭ-ce a sumɪ, sɪ na kpe na a una piɛnfu puɔ, a-na-ɪ sɪ barĩ na a Naaŋmun a nyāa, tu ni a mune u na dāa yel: “Ĭ nye na a suur, ĩ pɔ yel á baa le kpɛɛɛ pɔwrɔ ni ma a piɛnfu go wa.” U yel’ã a le ĩ-ce a piɛnfu ulɔ be ni u na a korĩ-ce jaa, a le u na maal a tēw baar.

⁴A-na-ɪ a Naaŋmun Sebe yel’ã a jie kāw a ala na ɪ a bibie anuu-n’ayi dayen unɛ: “A Naaŋmun je na piɛn a bibie anuu-n’ayi dayen a u tumɔ a jaa u na maal unɛ.”

⁵Ĭ a Naaŋmun Sebe le yel’ã go: “Baa le kpɛɛɛ pɔwrɔ ni ma a piɛnfu go wa.”

⁶A bala na dāa de nĩe wõ a una yɛr-son ma dāa tuɔ kpe a una piɛnfu puɔ wa, a-na-ɪ to-woonbo ba dāa ɪ. Ĭ-ce a sɔr cāa na yuo a nuɲmɛɛ na tuɔ kpe,

⁷ala-ĩ-sɔ a Naaŋmun yõw a bibir u na buɔɔ “a dɪnaa.” A dāa na kam, ĩ-ce u le yõw a Davɪtɪ u le cɔɔrĩ yɛr a tɔlfu jie ulɔ sɪ na dāa nye, na yel: “A nyumɪ wa wõ a Naaŋmun kɔkir a dɪnaa, nyɪ taa kpɛmɛ a nyɪ suur wa.”

⁸Á ala dāa ɪ a Jojie tɔw na a nibe kpe ni a una piɛnfu puɔ, a Naaŋmun kōɔ le yɛr, yõw ni bibir yuo wa.

⁹Ala-ĩ-sɔ a piɛnfu ulɔ na wõ taa ni a Naaŋmun bibie anuu-n’ayi dayen piɛnfu cāa na be be a Naaŋmun nibe unɛ.

¹⁰A-na-ɪ a ulɔ na kpe a piɛnfu ulɔ a Naaŋmun na gbɛɛrĩ puɔ, na mɪ je na piɛn a u tumɔ unɛ, a mune a Naaŋmun na mɪ maal.

¹¹Ala-ĩ-sɔ, sí nyure a una piɛnfu puɔ kpɛfu, a mune a nure kāw kōɔ wõw toor wõ taa ni a bala na dāa be a wekar puɔ, ĩ wa faa a una piɛnfu puɔ kpɛfu wa.

¹²A Naaɲmun yɛrɪ ɪ na bõ-mimir na mi bõw a u tumɔ, ɪ dɪrɛ gãw sɔ-bãjɪnɛ na dɪrɛ a lõbobo a jaa. U ma kpɛ na wa ta a yɛ nɪ a sɛ sõw, ɪ mi kpɛ ta a kɔbɔ cowfu jiir nɪ a kɔɔr pũɔ, juurɔ nɪ a nɪrɛ pu-tɪɛrɪsɪ, nɪ a u su-tɪɛrɪsɪ mɪ.

¹³Bom ma be na sɔɔlɪ a Naaɲmun nii-sɔw wa. A yelee a jaa fɛw be na cãa puɔ, na dɪɛl a ulɔ nii-sɔw sɪ na mana a yelee a jaa.

¹⁴Sí bõw uraa a sɪ puorfu yɛrɪ puɔ cɪcɪ, a-na-ɪ sɪ tɛrɛ na baar-lo-nɪ-kpɛɛ na gãw a baar-lorbo ba jaa, a Jeeju na ɪ a Naaɲmun Bie na va a sallɔn u jaa bar ɪ ta a Naaɲmun nii-sɔw.

¹⁵Saa tɛrɛ baar-lo-nɪ-kpɛɛ na ma tuɔɔ bõwnɔ a sɪ won wa, a-na-ɪ a ulɔ mɛɛ dãa na pɔw a burfu a jaa a sɪ kaarɪ, ɪ-cɛ l'waa dãa lo fãa puɔ wa.

¹⁶Ala-ɪ-sɔ, nyí ɪ a sɪ bar nyãa ɪ taw ta pɪɛl a maal-vɪlaa Naaɲmun naa-dakɔw, a mɪnɛ sɪ na tuɔ pɔw a nã-bõwfu nɪ a maal-vɪlaa a na tuɔ sũo sɪ a daar ulɔ na sɛw.

Eburo 5

¹A Naaɲmun baar-lo-nɪ-bɛrɛ ba jaa, nɪbɛ ma vɛl ba ir a ba sõw, a ba ɪ a lɔlɔɔrbo lɔɔ a Naaɲmun jie nɪ a bala, diere nɪ a ba yelee kurɔ u, mi loro a baba a ba maal-faar ɪnɛ.

²A baar-loro ma bõw na tɛrɛ a bala na ma bõw tɛrɛ a yɛ wa, nɪ a bala na ma bõw bõw a Naaɲmun wa, a-na-ɪ a ulɔ mɛɛ pɔw na a ana balfu a jiir a jaa.

³ɪ a mɪnɛ u na mi pɔw a ana balfu, a sɛw na u na ma mi lo a baba a u mɛɛ maal-faar ɪnɛ, a mɪnɛ u na ma maal a nɪbɛ ɪnɛ.

⁴Nɪrɛ maa vɛl a u mɛɛ ir biin á baar-lo-nɪ-kpɛɛ u ɪ wa, ɪ-cɛ a Naaɲmun ma vɛl u ir, a mɪnɛ u na dãa vɛl ir a Aarɔ.

⁵A lɛ u, a Kirisi jie. Aa ɪ ulɔ ɪ bɔ yuor yel áa baar-lo-nɪ-kpɛɛ u ɪ wa, ɪ-cɛ a Naaɲmun yel u: “Fu ɪ na a ɪ Bie; wa nyɔw nɪ a dɪnaa ɪ ɪ na a fu Sãa.”

⁶A Naaɲmun Sebe lɛ yel'ã jie kãw go: “Fu ɪ na a daar a jaa baar-loro, tu nɪ a mɪnɛ a Mɛkisedɛkɪ na dãa maala.”

⁷A lɛdaar a Kirisi na dãa be ka a tɛw puɔ, u dãa na suɔɔ a Naaɲmun ulɔ na tuɔɔ faara u a kũu puɔ, wuure, lɔbɔ nɪ a nur nɪ mɔtɔ-kũɔ, ɪ a Naaɲmun sɔw na a u suɔɔrfu a mɪnɛ u na wur a u mɛɛ.

⁸A mɪnɛ u na saarɪ ɪ a Naaɲmun Bie, ɪ-cɛ u jaan'ã a to-wõfu a won ala u na nyɛ puɔ.

⁹ɪ a mɪnɛ u na wa ɪ a cɛcɛ baar, u lɛb'ã ɪ a ulɔ a faafu daadaa na yire a bala ba jaa na wono u a toor jie,

¹⁰ɪ a Naaɲmun de u na u ɪ a baar-lo-nɪ-kpɛɛ, tu nɪ a mɪnɛ a Mɛkisedɛkɪ na dãa maala.

¹¹Sɪ tɛrɛ na a yelee yayaw mana nyɪ a ala ɪnɛ, ɪ-cɛ a par kpɛmɛ na a irfu, a-na-ɪ nyɪ bal'ã a bom par bõwfu.

¹²A daar ta na a sew nyi ɪ a jãjaanba, ɪ a nyi le cãa buɔɔ ba le jaana nyi a dãdãw yele a Naanmun yɛrɪ puɔ. A mune a na sew a nyi na dure a saab, ɪ nyi le cãa na buɔɔ nyi yɛne a bure.

¹³A ulɔ na cãa yɛne a bure ɪ na a bibile; 'waa tere yɛ bõwnɔ nɪ a yɛr-toraa wa.

¹⁴ɪ a saab ɛɛ na ɪ a nɪ-bere ben, a bala, a ba yɛ na tuɔ na bõw a son nɪ a bier ba na muli nɪ.

Eburo 6

¹Ala-ɪ-sɔ, nyi ɪ a si bar a dãdãw yele a Kirisi yɛrɪ puɔ ɪ lana nɪ a ala na maala si a si kareɛ. Saa le buɔɔ si le lieb nyi wa nɪ a nyɔwfu jie go wa. A-na-ɪ nyi gɔr'ã bõw a mune a na sew a nyi na lieb a yɛ a yel-pɔrsɪ unɛ, nɪ a yõw-nyãa nyi na sew na tere nɪ a Naanmun.

²Si dãa na man nyi a kũɔ so-burɔ burɔ yɛrɪ, nɪ a nur dɔɔlfu a nure juu yɛrɪ, nɪ a kũusɪ kũu-puɔ-irfu yɛrɪ, nɪ a yɛrɪ guorfu ulɔ nɔɔ waara a daar a jaa unɛ yɛrɪ.

³ɪ-ce nyi ɪ a si lana cere, na si pɔw a nɪ-bere jaanfu. A ala ɪ a Naanmun sɔw na, a le si na maal.

⁴⁻⁶A bala na dãa pɔw a Naanmun cãa, ɪ le ŋmaa yi, sɔr ma le be be a ba na wa nɪ ba, a ba le lieb a ba yɛ wa. A-na-ɪ ba 'lem'ã a Naanmun yel-sono, ɪ mɪ be tɔ a bala puɔ na pɔw a Naanmun Siɛ, ma mɪ bõw ka a Naanmun yɛrɪ ɪ na bõ-son, ɪ mɪ bõw nɪ a tũ-kpen ala nɔɔ tara a daar kãw, ɪ jaar ɪ ŋmaa yi. A bala mɛ ma le lieb'ã kpara a Naanmun Bie a nɪ-ku-daa juu, maala nɪ a nibe ba jaa kperɛ v.

⁷A Naanmun maal-vɪlaa ma be na a una tene na nyu a sa-kũɔ na wa a mune na sew, ɪ bõw bɪ a ci ku a ulɔ na kɔ v.

⁸ɪ-ce a Naanmun pɔ-yõwfu ma pɛl'ã a una tene na bul a guur nɪ a mɔ-ure, a-na-ɪ 'waa ɪ bom wa, ɪ a v baarfɔ daar, vũu na dɪ v na.

⁹ɪ badɛɛ, a mune si na saarɪ yere a nɔhõ, ɪ-ce si bar'ã tierũ a nyi unɛ, a-na-ɪ si bõw ka nyi be na a sɔr vɪlaa puɔ na ɪ a faafɔ sɔr.

¹⁰Naanmun ma ɪ burbur subɔ wa. 'Waa hiine a nyi tumɔ nɪ a nyi nufɔ nyi na nu v wa. A-na-ɪ nyi sũo na a v bibiir, ɪ le cãa sũono ba.

¹¹ɪ-ce si tu na buɔɔ a nyi jaa bõ-yene-yene, nyi tere a una bĩbɪnfɔ wa ta nɪ a baarfɔ daar, a mune a nyi na suɪ pɔw a ala a jaa nyi na tiere a nyi gufɔ tierũ son puɔ.

¹²Saa buɔɔ nyi bal wa, ɪ-ce nyi tɔɔɔ a bala na dãa tere a yõw-nyãa, tere nɪ a su-nyɔwraa, wa pɔw nɪ a ala a Naanmun na dãa puli nɪ ba.

¹³A mune a Naanmun na puli nɪ a Aburham, a v yuor v de puli nɪ v, a-na-ɪ nure ma le be be gãw v, v na de a v yuor puli nɪ wa.

¹⁴U yel'ã: "Maa ã pulĩ nĩ fu a maal-vĩlaa maalfu unẽ, maal'ĩ a fu bal parvuor a ba na paal."

¹⁵Ala-ĩ-sɔ a Aburaham dĩa na tere a su-nyɔwraa wa pɔw nĩ a ala a Naanmun na pulĩ nĩ u.

¹⁶A ala ɪ nɪrẽ buɔrɔ na u pulĩ, nɪrẽ ulɔ na gãw u yuor u ma de pulĩ nĩ, a mɪnẽ a pulĩfu na je jom kɔ tere curĩfu wa.

¹⁷Ala-ĩ-sɔ a Naanmun de na a u mĩe yuor pulĩ nĩ, a-na-ɪ u buɔrɔ na a u miil cãa puɔ a bala nɔɔ pɔwrɔ a u pulĩfu bom, a 'waa lɔɔ lĩbe a u y'ẽr-bir fũ wa.

¹⁸A nɔhɔ a Naanmun de na a yelee ayi na ma tere lĩbɪfu wa, a u pulĩfu nĩ a u yuor u na de pulĩ nĩ unẽ. A-na-ɪ Naanmun ma tuɔrɔ ŋmaara jiri a u y'ẽrĩ unẽ wa. Ala-ĩ-sɔ, a sumi na jɔ sɔɔlĩ a u puɔ, sɪ pɔw na a 'lafu yaw nyɔw nĩ a sɪ gufu tierũ son cĩcĩ, a tierũ son ulɔ sɪ na tere gure nĩ a ala a Naanmun na gbẽerĩ a sɪ unẽ.

¹⁹A una tierũ son lũ na a sɪ sɪe tẽele cĩcĩ, gu nĩ sɪ a sɪ kɔ dama wa. U cen'ã na va a cẽcen pɔwraa bar,

²⁰ĩ kpẽ a die ulɔ puɔ a Jeeju na dĩa de nĩe kpẽ a sɪ unẽ. A-na-ɪ u lĩb'ã ɪ a daar a jaa baar-lo-nĩ-kpẽe, tu nĩ a mɪnẽ a Mekisedeki na dĩa maala.

Eburo 7

¹A Mekisedeki na, dĩa na ɪ a Salem-tẽw jamana, nĩ a sa'llon iin Naanmun baar-loro. A lɛdaar a Áburaham na dĩa cen na jeb a jeb tuɔ a jamansi ŋmẽe ã waara, a Mekisedeki ulɔ jɔ na tuor u, ã y'ẽr a nason yɔw u,

²ĩ a Aburaham de a ala a jaa u na pɔw a jeb jie, ir a bir bõ-y'en a bie pie puɔ ku u. A Mekisedeki yuor par ɪ na: "A torfu jamana," ã u le ɪ na a Salem jamana, a le yel'ã: "A piẽnfu jamana."

³A mɪnẽ a nɪrẽ na ma bõw a u sãa, a u mã, nĩ a u sãa-kumɔ wa, ã tɔlfu jie kãw ma mĩ mana a u dɔwɪfu nĩ a u kũu wa, ala-ĩ-sɔ u wɔ na taa nĩ a Naanmun Bie na ɪ a baar-loro a daar a jaa.

⁴Nyĩ nyẽ a mɪnẽ a Mekisedeki na ɪ a kpẽe, a sɪ sãa-kumɔ Aburaham wa ir a ala a jaa u na pɔw a jeb jie bir bõ-y'en a bie pie puɔ ku u.

⁵A Levi yir deme puɔ, a bala ba na vel ir a ba ɪ a baar-lorbo, sɔr be na be a ba na de a bir bõ-y'en a bie pie puɔ a nĩbe jie, tu nĩ a Mowisi y'ẽr-kpẽn; a le yel'ã a ba yẽer jie u, a mɪnẽ a ba jaa na saarĩ ɪ a Aburaham bibnr.

⁶A Mekisedeki ma dĩa ɪ a ba yir subɔ wa, ã-cẽ u de na a una bir bõ-y'en a Aburaham jie, ã mĩ y'ẽr a nason yɔw u, a mɪnẽ a na saarĩ ɪ a Aburaham a Naanmun na dĩa pulĩ nĩ.

⁷Baalũv kãw ma be be wa. A ulɔ na ma y'ẽr a nason ma ɪ na kpẽe gãw a ulɔ u na y'ẽr yɔw.

- ⁸A Levi yir deme, nɛ-kpiirsɩ ba ɪ ɪ pɔwrɔ a bir bõ-y'en a nɪɛ jie, ɪ-cɛ a ala ɪ a Mɛkisedɛkɪ v, a yel'ã a Naanmun Sebe puɔ á v cãa na.
- ⁹Sɩ na tuɔ na yel a nɔhɔ, a mɪnɛ a Aburaham na ya a bir bõ-y'en a yelee puɔ, a Levi ulɔ na ma pɔwrɔ a bie a bie pie puɔ, mɩ ya na a lɛ.
- ¹⁰A-na-ɪ, a lɛdaar a Mɛkisedɛkɪ na dãa jɔ tuor a Aburaham, a Levi ba na ma dãa dɔw sɛr wa, dãa na gɔr be be a Aburaham pũɔ.
- ¹¹A baar-lorbo bala na ɪ a Levi yir deme, bala ɪ dãa ɪ a y'ɛr-kpɛn jur deme a lsurayɛl nɪɛ jie. A ala dãa ɪ a ba tumɔ ɪ na cɛcɛ, ba kɔɔ lɛ buɔrɔ baar-lo-kpee na tuure a Mɛkisedɛkɪ maalfu wa. A Mɛkisedɛkɪ ulɔ ma mɩ lɛ dãa be a Aarɔ yir deme maalfu puɔ wa.
- ¹²ɪ a ala ɪ ba lɛr'ã a baar-lorbo, a sɛw na a ba na mɩ lɛb a y'ɛr-kpɛn.
- ¹³A ulɔ ba na y'ɛrɛ a y'ɛrɪ asɪmɛ y'ɔnɔ ɪ na a sɩ Nɪ-kpɛɛ, na ɪ a yir kpee subɔ, a jie ulɔ a nɪrɛ kãw ma mɩ dãa ɪ a baar-loro wa.
- ¹⁴Nɪɛ jaa bõw na ka a Juda yir deme puɔ ba dɔw v, ɪ a lɛdaar a Mowisi na dãa mana a baar-lorbo y'ɛrɪ, 'waa dãa buɔl a una yir yuor wa.
- ¹⁵Nyɪ nyɛ a mɪnɛ a una y'ɛrɪ na cɔɔrɪ nyur yi cãa puɔ. Baar-lo-kpee lɛ wa na na wɔ taa nɩ a Mɛkisedɛkɪ.
- ¹⁶'Waa lɛb ɪ a baar-loro tu nɩ a mɪnɛ a nɪɛ y'ɛr-kpɛn na tu taa wa, ɪ-cɛ v lɛb'ã ɪ a baar-loro tu nɩ a kpɛw ulɔ na yi a baafu na ma tɛrɛ a baarfɩ daar wa.
- ¹⁷A-na-ɪ a Naanmun Sebe yel'ã: "Fv ɪ na a daar a jaa baar-loro tu nɩ a mɪnɛ a Mɛkisedɛkɪ na dãa maala."
- ¹⁸A nɔhɔ, a korɪ-cɛ y'ɛr-kpɛn hɛl'ã, a-na-ɪ v bal'ã ɪ ma lɛ ɪ bom wa.
- ¹⁹'Waa dãa lɛb bom kãw v ɪ cɛcɛ wa, ɪ-cɛ a tɛrũ son na viɛlɛ gãw a ulɔ wa na lɛr v, ɪ a ulɔ unɛ sɩ pɛlɛ a Naanmun.
- ²⁰ɪ a ala na lɛ be be ɪ na a Naanmun pulɪfu v na de a v yuor pulɪ nɩ. A Levi yir deme na dãa ɪ a baar-lorbo ma dãa pɔw a pulɪfu a lɛ wa.
- ²¹ɪ-cɛ a Jeeju, a pulɪfu ba dãa yɔw nɩ v, v ɪ a baar-loro, a mɪnɛ a Naanmun na dãa yel v: "A Nɪ-kpɛɛ de na a v yuor pulɪ nɩ, ɪ 'waa lɔɔ lɛbɛ wa. Fv ɪ na a daar a jaa baar-loro."
- ²²Ala-ɪ-sɔ, sɩ bõw ka a pulɪ-ta-paalaa be na be na viɛlɛ gãw a korɪ-cɛ ben, ɪ a Jeeju lɛb'ã ɪ a ulɔ na miile áa pulɪ-taa ulɔ ma be na bũburɪ wa.
- ²³Bõ-kpee lɛ be na be go. A korɪ-cɛ baar-lorbo dãa na waa, a-na-ɪ nɛ-kpiirsɩ ba dãa ɪ. Ba maa tuɔ kam a ba tumɔ puɔ wa.
- ²⁴ɪ-cɛ a Jeeju baar-lo-tumɔ ma tuɔrɔ cere nɛ-kpee jie wa, a-na-ɪ v be na be a daar a jaa.

²⁵Ala-ĩ-sɔ, a bala na pɛlɛ a Naanmun a u unɛ, u na tuɔ na faa ba daadaa kpoolaa, a-na-ɪ u be na be a daar a jaa na u suɔɔ a Naanmun a ba unɛ.

²⁶A Jeeju ulɔ ɪ sɪrɪ ɪ a baar-lo-nɪ-kpɛɛ ulɔ na sɛw sɪ. U ɪ na cɛcɛ, ma tɛrɛ bier nɪ maal-fǎa fũ wa. U be na kpee nɪ a maal-faar deme, ɪ do a sa'lon iin jɛ.

²⁷Aa lɛ sɛw u loro a baba a bibie a jaa, a bana baar-lo-nɪ-bɛrɛ kaarɪ wa. A bala, ba ma de na nɛ lo a baar a ba mɛɛ maal-faar unɛ, ɪ pǎa lo a nɪbɛ ben. Ǫ-cɛ a Jeeju, u de na a u mɛɛ lo nɪ a baar a gbɛ-daa a daar a jaa fɛw unɛ.

²⁸A Mowisi y'ɛr-kpɛn puɔ, a bala ba na ma biin a ba ɪ a baar-lo-nɪ-bɛrɛ ɪ na a bala na mɪ tuɔɔ loro a fǎa puɔ. Ǫ-cɛ a mɛɛ a y'ɛr-kpɛn na ta kam baar, a Naanmun de na a u yuor pulɪ nɪ, biin'ɪ a u Bie na lɛɛb ɪ a cɛcɛ, a daar a jaa unɛ.

Eburo 8

¹Nyɛ a ala na nyurɪ ɪ a kpɛɛ a asɛmɛ sɪ na y'ɛrɛ unɛ: a ɪ na a mɛɛ sɪ na tɛrɛ a baar-lo-nɪ-kpɛɛ a nɔhɔ, na jɪnaa a Fǎw u jaa Subɔ naa-dakɔw juu, a u durɪ lɔboorɪ a saa juu.

²A be, u ma tumɔ na a u tumɔ a Naanmun ji-cɛcɛ puɔ, a lɛ yel'ǎ, a gan-yir ulɔ puɔ na ɪ a gan-yir son, a nɪbɛ nuu na ma yɔw wa, ɪ-cɛ a Nɪ-kpɛɛ mɛɛ na yɔw.

³A baar-lo-nɪ-bɛrɛ ba jaa, a yele turfu nɪ a baar lofu unɛ ba biin ba. Ala-ĩ-sɔ a sɪ baar-lo-nɪ-kpɛɛ mɪ, mɪ sɛw na na tɛrɛ bom u na ture kurɔ a Naanmun.

⁴A ala dǎa ɪ a ka a tɛw puɔ u be, u kɔɔ ɪ baar-loro wa, a-na-ɪ baar-lorbo be na ka na ture a yele tuure nɪ a Mowisi y'ɛr-kpɛn.

⁵A bala, a ba tumɔ ba na tumɔ a ji-cɛcɛ puɔ ɪ na bɔ-tɔɔnaa na ɪ a ala na be a saa juu dǎadiile. A wɔ na taa nɪ a mɛɛ a Naanmun na dǎa man a Mowisi a ledaar u na dǎa buɔɔ u yɔw a gan-yir. U yel'ǎ: "Nyɛ! Bɔw maal a yele a jaa, tu nɪ a bom ulɔ ɪ na dǎa miil fu a tǎw juu."

⁶Ǫ-cɛ a yɛy'ɛrɪ na, a Jeeju tɛrɛ na a tumɔ na vielɛ gǎw a ba ben, tu nɪ a mɛɛ a pulɪ-ta-paalaa na mɪ vielɛ gǎw a korɪ-cɛ ben, a-na-ɪ u dɔɔl'ǎ a pulɪfu y'ɛrɪsɪ na vielɛ gǎw a ala na dǎa tɔl, ɪ a Jeeju mɛɛ ɪ ɪ a lɔlɔɔɔ.

⁷A ala ɪ a dǎdǎw pulɪ-taa ma dǎa tɛrɛ cɛfu jie wa, ba kǎa dǎa lɛr u nɪ bɔ-kpee wa.

⁸Ǫ-cɛ a Naanmun nyɛ na a u nɪbɛ a ba tɛrɛ a cɛfu jie, u yel: "Nyɪ nyɛ! Á daar tara na ɪ nɔɔ cɔɔɔɔ a pulɪ-ta-paalaa a lsrayɛl nɪbɛ nɪ a Juda nɪbɛ jie. Lɛ a Nɪ-kpɛɛ yel.

⁹U kɔ wɔ taa nɪ a ulɔ ɪ na dǎa pulɪ nɪ a ba sǎa-kunbɔ wa, a daar ulɔ ɪ na nyɔw ba a nuu taw yi nɪ a Ejibti-tɛw puɔ. A mɛɛ ba na ma dǎa uraa dɛdɛ a una pulɪ-taa puɔ wa, ala-ĩ-sɔ ɪ mɪ bar ba. Lɛ a Nɪ-kpɛɛ lɛ yel."

¹⁰A Nɪ-kpɛɛ lɛ yel'ǎ go: "Nyɪ nyɛ a pulɪ-taa yele ɪ nɔɔ cɔɔɔɔ nɪ a lsrayɛl nɪbɛ a ledaar a ana bibie nɔɔ tɔlɔ baara. Ǫ na yɔw na a ɪ y'ɛrɪsɪ a ba tɛrɪsɪ puɔ, ɪ mɪ sɛb a ɪ y'ɛr-kpɛn yɔw a ba subɛ puur. Ǫ na ɪ na a ba Naanmun, ɪ ba na mɪ ɪ na a ɪ nɪbɛ.

¹¹Nire kãw ma loɔ ire jaana a u tẽw nire, mu a u yebe yebe ni á ú bõw a Ni-kpẽe wa. A-na-ɪ a ba jaa nɔɔ bõw ma na, wa nyɔw ni a bala na pab, wa ta ni a ni-beɛ.

¹²Ĩ na de na a ba cefu jiir bar ku ba. Maa loɔ tiere ni a ba maal-faar go wa.”

¹³A mune a Naaɲmun na yere a pulĩ-ta-paalaa yerĩ, u nye na a dãdãw ben u ɪ bõ-kuraa. ĩ a ulɔ na kor ɪ a bõ-kuraa maa yaarĩ bɔr wa.

Eburo 9

¹A dãdãw pulĩ-taa puɔ, ba mi dãa na yõw a yer-tu-taa a ba puorfu une, ni a puorfu jie ba na dãa tere a ka a tẽw puɔ, na ɪ a gan-yir.

²A una gan-yir puɔ, a di-dãdãw di na a di-cece. A be a lãpa kpẽe be, ni a tabala ulɔ juu ba na ma bine a Naaɲmun buru.

³A nii-sɔw die, a cecen na pɔw, di na a di-ciiraa,

⁴na tere a baar lofu jie na ɪ a selme, a u juu a vũu be, ma dure a tũ-nyu-vilaa. A una di-ciiraa puɔ a daw mi be na be, ba na mar a selme pɔw u jaa, na miile a pulĩ-taa. A daw ulɔ tere na a selme yolo a maan na be tɔ, ĩ mi tere a Aarɔ daa na dãa pu a ti-pube, ni a kusɪ-perɪsɪ ba na seb a pulĩ-taa yerĩ yõw.

⁵A una daw juu, yebe na be ba na perĩ na wõ taa ni a Naaɲmun si-tunɪsɪ ba na buɔɔ a serubẽ na miile a Naaɲmun cãa. A ba pure pɔw na a baar lofu jie na ɪ a maal-fãa de-barfu jie. ĩ-ce a yẽyerĩ na ma ɪ a daar ulɔ si na yere a asume a jaa wa.

⁶A mune ba na gbẽerĩ a ana yebe a jaa bin a nɔhɔ, a baar-lorbo ma kpẽere na a bibie a jaa a dãdãw die puɔ a ba tumɔ tũfu une,

⁷ĩ-ce a baar-lo-ni-kpẽe ĩ ma kpe a nii-sɔw diem gbẽ-daa a yõ-bõ-yen puɔ. Dũɔ jũ u ma kpe ni ku a Naaɲmun a u mĩe une, ni a nibe maal-faar ba na ma bõw ni maal wa.

⁸A nɔhɔ, a Naaɲmun Síe miil'ã cãa puɔ, a lɛdaar a una korĩ-ce gan-yir na cãa, áa Naaɲmun di-ciiraa ma yuo a nibe kpɛfu une ser wa.

⁹A ala ɪ na bõ-miilaa na mana si a ala na be a yẽyerĩ na. A par ɪ na: a yebe ala a nibe na de wa ni, ni a baba ba na lo ku a Naaɲmun, ma tuɔɔɔ liebe a bana popuorbo sube a ba ure cece wa.

¹⁰A-na-ɪ a ɪ na a ĩgan buur yerɪsɪ tɛw, na ɪ a bõ-dirɪsɪ, a bõ-nyuursɪ, a yebe pɛerfu, ni a kũɔ sofu, ba na yõw wa tara ni a yebe cɔɔrĩfu daar.

¹¹ĩ-ce a Kirisi wa na ɪ a baar-lo-ni-kpẽe mi tere ni a yel-vele ala na be ka a yẽyerĩ. A gan-yir ulɔ puɔ u na tũ a u tun, vɛle na, ĩ mi ɪ cece gãw a ka a tẽw puɔ ben. Aa ɪ nibe ĩ yõw u wa, a-na-ɪ 'waa ɪ tẽw puɔ bom wa.

¹²Ĩ a mune a Kirisi na kpe a di-ciiraa puɔ a gbẽ-daa a daar a jaa une, 'waa kpe ni a buɔɔe ni a narali jũ wa, ĩ-ce a u mĩe jũ u kpe ni, a mune u na da si faa a daadaa.

- ¹³A budɛɛ nɪ a nadɛɛ jũ, nɪ a nasabile ba na gbɔw u dɪ ɪ a tãpelĩ, ba ma de mur a bala na sãw, a na cɔɔrĩ a ba ĩgan, u lĩɛb ɪ a bõ-son.
- ¹⁴A ala ɪ a lɛ u, nye a mune a Kirisi jũ na nyurĩ ɪ a bõ-son! A Naaɲmun Siɛ na ma tɛɛ a baarfɔ daar wa, tɔw u na, u lĩɛb ɪ a baar-lo-bom cɛcɛ a Naaɲmun nii-sɔw, a u jũ na pɛw na a sɪ tɛrĩsɪ a sɪ tũ-pɔrsɪ na sãw, a sɪ na tɔɔ puoro a Naaɲmun-mimir.
- ¹⁵Ala-ĩ-sɔ, a Kirisi ɪ na a pulĩ-ta-paalaa lɔlɔɔɔ, a mune a bala a Naaɲmun na buɔl na pɔw a yel-sono ala na ma tɛɛ a baarfɔ wa, a Naaɲmun na pulĩ nɪ ba. Ba na tɔɔ na pɔw a ala, a-na-ɪ a Kirisi kpi na, na tɔɔ faa a bala na dãa sãw a yɛr-kpɛn a dãdãw pulĩ-taa daar.
- ¹⁶A ala ɪ a nɛɛ yɛr'ã a nuɔr biin a u bibiir unɛ, a sɛw na a ba na bõw, áa subɔ kpi na, ĩ pãa tɛɛ a bom ulɔ.
- ¹⁷A-na-ɪ a nuɔr biinfɔ ma ɪ bom wa a lɛ a ulɔ na biin a nuɔr na cãa, ĩ-cɛ a lɛ u na kpi baar, lɛ u ɪ a bom.
- ¹⁸Ala-ĩ-sɔ, a nuɔr ulɔ a Naaɲmun na dãa yɛr biin u ɪ a dãdãw pulĩ-taa ma dãa ɪ bom wa, ĩ a ala ma ɪ a jũ na dãa deer wa.
- ¹⁹A mune a Mowisi na dãa man a yɛr-kpɛn yɛr-bie a jaa ku a nɪɛ ba jaa baar, u de na nali jũ nɪ a kũɔ, ĩ lɛ de a pɛr jĩɛw kɔbɔ, nɪ a tɛ dale ba na buɔlɔ a ɪsɔb, mur'ĩ a yɛr-kpɛn seɛɛ, nɪ a nɪɛ ba jaa,
- ²⁰yele nɪ: "A nanɪ ɪ na a jũ na gbɛɛrĩ a pulĩ-taa a Naaɲmun na ku nyɪ a nyɪ na uraa dɛdɛ a u puɔ."
- ²¹A Mowisi mɪ de na a jũ mur a gan-yir nɪ a puorfɔ yele a jaa.
- ²²A-na-ɪ a yɛr-kpɛn puɔ, a wõ na taa nɪ a jũ ma cɔɔrĩ a yele a jaa, ĩ a jũ ma deer wa, a maal-fãa de-barfɔ ma be wa.
- ²³A dãa na surĩ sɛw a ba na cɔɔrĩ a saa juu yele ala ba na tɔɔn a nɔhõ, ĩ-cɛ, a ala na ɪ a saa juu yele mĩɛ, a buɔɔ na a baar-lo-yele ala na gãw a dãdãw ben.
- ²⁴A-na-ɪ a Kirisi ma kpɛ a ji-cɛcɛ ulɔ puɔ a nɪɛ na maal, na ɪ a saa juu bõ-son bõ-tɔɔnaa wa, ĩ-cɛ a saa juu tɔr u do, a jie ulɔ u na uraa a yẽyɛrĩ a Naaɲmun nii-sɔw a sɪ unɛ.
- ²⁵A ala ɪ a Jufisi baar-lo-nɪ-kpɛɛ u, u ma kpɛ nɪ na a dũɔ jũ a di-ciiraa puɔ a yomo a jaa, ĩ-cɛ a Kirisi ma kpɛ gbɛɛ yayaw a u mĩɛ turfɔ unɛ wa.
- ²⁶A ala dãa ɪ a lɛ u, u naa dãa na nye a huur gbɛɛ yayaw, wa nyɔw nɪ a tẽw maalfɔ daar wa ta nɪ a yẽyɛrĩ. ĩ-cɛ a mune a baarfɔ daar na piɛɛ, a Naaɲmun miil'ĩ u na a gbɛ-daa a daar a jaa unɛ, u na hel a maal-fãa a u mĩɛ u na lo nɪ a baar unɛ.
- ²⁷A be na a nɪɛ ba jaa jie a ba na kpi gbɛ-daa; a ala ĩ baar, a yɛrĩ guorfɔ na pãa tu.

²⁸A le u mi a Kirisi lieb'ã ɪ a gbɛ-daa baar-lo-bom a ni-yaw maal-faar de-barfu une. Ì si na le nye u na gbɛɛ ayi puɔ, a kɔ̃ le ɪ a maal-fãa de-barfu une u wa, Ì-cɛ a bala na cɛɛ u faafu une u na wa.

Eburo 10

¹A Jufisi yɛr-kpen ma ɪ a bõ-son tɔr jaa wa, Ì a yel-veɛ ala na waara dãadiile u. 'Waa tuɔɔ maala a bala na pɛɛ a Naanmun a ba ure a cɛɛ ni a ba baar-lo-yele ba na ture a yomo a jaa ma tere a baarfɔ wa.

²A ala dãa ɪ a bala na puoro a Naanmun a nɔhɔ sube dãa na pɛɛr, a ba tɛrɪsɪ kãa le dãa yɔɔɔ ba yɛrɪsɪ a maal-fãa kãw une wa, Ì ba naa bar'ã a baba ala lofu.

³Ì-cɛ, a ana baar-lo-yele ma ɛɛ na jawra ba a ba maal-faar a yomo yomo.

⁴A-na-ɪ a nadɛɛ ni a budɛɛ jũ ma tuɔɔ ire a nɪɛ maal-faar bara fũ wa.

⁵Ala-Ì-sɔ, a ledaar a Kirisi na dãa kpɛɛɛ a tẽw puɔ u yel'ã a Naanmun: "Faa buɔɔ baar-lo-bom ni nure bõ-pɔɔ wa, Ì-cɛ fu mɛ ma na Ì tere a Ìgan.

⁶Faa nu a dun ba na gbɔw a kab wa, ni a baba ba na lo a maal-fãa de-barfu une wa.

⁷Ala-Ì-sɔ Ì yel: 'Fũu Naanmun, nye ma! Ì wa na na maal a ala fu na buɔɔ, tu ni a ala na seb a Ì une a yɛr-kpen seɛ puɔ.' "

⁸U yel'ã ser: "Faa buɔɔ baar-lo-bom ni nure bõ-pɔɔ wa. Faa mi nu a dun ba na gbɔw a kab, ni a baba ba na lo a maal-fãa de-barfu une wa." Ì-cɛ a ala a jaa maal'ã tu ni a yɛr-kpen.

⁹Ì a mune u na yel a le baar u le yel'ã go: "Fũu Naanmun, nye ma! Ì wa na na maal a ala fu na buɔɔ." A nɔhɔ a Naanmun sãw na a dãdãw baar lofu, a mune u na tuɔ de a Kirisi mĩɛ lɛr'ĩ u.

¹⁰A-na-ɪ a Kirisi maal'ã a ala a Naanmun na buɔɔ baar, a mune u na de a u mĩɛ Ìgan u lieb ɪ a baar-lo-bom a gbɛ-daa a daar a jaa une, pɛɛr'ĩ a si maal-fãa bar, ow ni si a kpee a si ɪ a u ben.

¹¹A Jufisi baar-lorbo ba jaa ma ir'ã uraa tunɔ a ba tumɔ a bibie a jaa, loro a ana baba a daar a jaa na ma tuɔɔ diere nure maal-fãa bara fũ wa.

¹²Ì-cɛ a Kirisi ulɔ lo na a baar a gbɛ-daa a maal-faar une, na tere a fãgã a daar a jaa, Ì pãa je a Naanmun durĩ loor.

¹³Be u je cɛɛ a u sama-deme na lieb ɪ a u gbɛɛ dɔɔlfu jie.

¹⁴A-na-ɪ a mune u na tur a u mĩɛ a gbɛ-daa, u lieb'ã a bala u na pɛw a maal-fãa bar Ì ow ba kpee, a ba ɪ cɛɛɛ.

¹⁵A Naanmun Siɛ mi man si na a le mi. A-na-ɪ u yel'ã:

- ¹⁶“Nyí nye a pulĩ-taa yele ã nɔɔ cɔɔɔ nɪ a lsurayel nɪɛ a lɛdaar a ana bibie nɔɔ tɔlɔ baara. Ì na yɔw na a ã yɛrĩsɪ a ba tɛrĩsɪ puɔ, ã mɪ sɛb a ã yɛr-kpɛn yɔw a ba sube puur. Lɛ a Nɪ-kpɛɛ yel.”
- ¹⁷Ì u lɛ yel’ã dɔɔl go. “Maa lɔɔ tɛrɛ nɪ a ba maal-fãa nɪ a ba cɛfu jɪir go wa.”
- ¹⁸Ì a ala ɪ a Naaɲmun de na a nɪrɛ málal-fãa bar ku u, aa lɛ sɛw u na tur a bom a u maal-faar de-bar-kufu unɛ go wa.
- ¹⁹Ala-ĩ-sɔ yɛɛr, sɪ bar’ã nyãa a di-ciiraa puɔ kpɛfu a yi a Jeeju jũ unɛ,
- ²⁰a mɪnɛ u na yuo sɪ a sɔr paalaa na ɪ bõ-mimir, na po a cɛcɛn pɔwraa bar, a cɛcɛn ulɔ na ɪ a u mĩɛ ãgan.
- ²¹Ulo ã mɪ ɪ a baar-lo-nɪ-kpɛɛ na tɛrɛ a Naaɲmun yir deme.
- ²²Ala-ĩ-sɔ nyí ɪ a sɪ taw ta pɪɛl a Naaɲmun nɪ a su-son, bar’ĩ tɛrũ jaa a sɪ yɔw-nyãa unɛ, tɛrɛ nɪ a suur ulɔ a Jeeju jũ na cɔɔrĩ ir a tɛrĩ-kpansɪ bar, mɪ tɛrɛ nɪ a ãgan ulɔ ba na pɛw nɪ a kũɔ son.
- ²³Nyí ɪ a sɪ bõw iraa cĩcĩ a sɪ gufu tɛrũ son puɔ sɪ na dãa cã yel a nɪɛ, a-na-ɪ a ulɔ na pulĩ nɪ sɪ ɪ na dɛdɛ.
- ²⁴Á sɪ cɛɛ taa, kpãkpana nɪ taa a nɪfu nɪ a tũ-vɛɛ unɛ.
- ²⁵Á sɪ taa bara a sɪ kpaarĩ-taa puur cɛfu wa, a mɪnɛ a nuɲmɛɛ na mɪlĩ nɪ a lɛbfu, ã-cɛ nyí ɛɛ kpãkpana taa, nyurɛ maala a mɪnɛ nyɪ na nye a Nɪ-kpɛɛ bibir na pɪɛɛ.
- ²⁶A ala ɪ ba jaan sɪ na a yel-mĩɛ a sɪ bõw baar, ã cãa bõw nɪ maala a fãa, baar lofu ma lɛ be be na ire a maal-faar bara wa.
- ²⁷Ì-cɛ a ala na cɛ sɪ ɪ na sɪ jɛ nɪ dãbĩɛ gure nɪ a yɛrĩ guorfu bibir, nɪ a vũu kpõ-kpõ na wa dɪrɛ a Naaɲmun sama-deme.
- ²⁸A Jufi nɪrɛ lɛ na wõw a Mowisi yɛr-kpɛn a toor, ã a nɪɛ ayi, mu ata ã wa man a ala u na maal, ba ma kú u na ã ma bõw u nãw wa.
- ²⁹A ala ɪ a lɛ u, nyí tɛr bõw a mɪnɛ a ulɔ na kpɛrɛ a Naaɲmun Bie kpãafu na nyurĩ bɛlĩ. A-na-ɪ u de na a jũ ulɔ na deer a pulĩ-ta-paalaa unɛ na mɪ pɛw a u suur, u ɪ u pɔɔɔ. A u maalfu puɔ u tu na a Naaɲmun maal-vɪlaa Sɪɛ.
- ³⁰Sɪ bõw na a subɔ ulɔ na yel: “Maa ã sɔ a san yawfu; maa ã na lɛb ya ba.” A subɔ ulɔ lɛ yel’ã go: “A Nɪ-kpɛɛ na guor’ã a u nɪɛ yɛrĩ.”
- ³¹A ɪ na dãbĩɛ a ulɔ jie na kpɛɛrɛ a Naaɲmun-mimir nuu puɔ!
- ³²Nyí cãa bõw nɪ a ana bibie na tɔl, a lɛdaar nyɪ na dãa pɔw a cãa a Naaɲmun jie, ã mɪ pɔw a jɛb yayaw. Nyɪ dãa na cãa iraa cĩcĩ a ana won puɔ.
- ³³A daar kãw ba ma turɔ nyɪ na, huɔlɔ nɪ nyɪ a nɪɛ nii-sɔw. A daar kãw puɔ go, nyɪ ma lɛb’ã bã a bala ba na mɪ huɔlɔ.

³⁴Nyi dāa na pɔw a kasu deme nye ni a nāw, ɪ a mune ba na fa a nyi yele, nyi sɔw na ni nūɔ, ɪ bar a ba de. A-na-ɪ nyi bōw na ka nyi tere na yel-sono na viele gāw a ala, na ma tere baarfɔ daar wa.

³⁵Ala-ɪ-sɔ nyi taa bar a nyi tierũ son nyi na tere wa, a-na-ɪ yar kpɛɛ gure nyi na a u ne.

³⁶A sew na a nyi na tere su-nyɔwraa uraa ni, na tuo maal'ɪ a Naaɲmun pu-tierũ, pɔw ni a ala u na puli ni nyi.

³⁷A-na-ɪ, a mune a Naaɲmun Sebe na yel: "A ce na fi, fi tew, ɪ a ulɔ na waara na ta na. 'Waa kama wa.

³⁸ɪ a ulɔ na tor a ɪ jie a u yɔw-nyāa ne, u na pɔw na a baafɔ. ɪ-ce a ulɔ wa lieb a parɪ, a u ben kɔ le numɔ ma wa."

³⁹ɪ a sumi, saa be a bala puɔ na liebe a parɪ bɔɔ wa, ɪ-ce si tere na a yɔw-nyāa be ni a faafɔ sɔr puɔ.

Eburo 11

¹A yɔw-nyāa ɪ na a tierũ barfɔ a ala ne a nure na tere a gufu tierũ son cele ni, ni a mune u na sɔw bōw ka u pɔw na a ala u na ma nye wa.

²A yɔw-nyāa a korɪ-ce deme na dāa tere ne a Naaɲmun dāa kpiir ba.

³A yɔw-nyāa si na tere ne si bōw ka a Naaɲmun dāa na de a u nuɔr yɛrɪ ir'ɪ a tɛw, a na ɪ a ala si na ma nye, yi na a ala si na ma nye wa puɔ.

⁴A Ábel yɔw-nyāa u na tere ne u lo a baar ku a Naaɲmun u viele gāw a Kayɪ ben, ɪ a ala ne a Naaɲmun de u u tor, kpiir'ɪ u a u yel-pɔrsɪ ne. A u yɔw-nyāa u na mi tere ne, a mune u na saarɪ kpi, ɪ a u yɛrɪ cāa na yere ni si.

⁵A Enokɪ yɔw-nyāa u na tere ne a Naaɲmun de u a ni-mimir do ni a saa juu; 'waa dāa kpi wa. Ba bɔ u na faa, a-na-ɪ a Naaɲmun de u na do ni a u sɛ. ɪ a mune u na ma dāa de u do ni ser wa, a Naaɲmun Sebe yel'ā áa u cenfɔ numɔ na a Naaɲmun.

⁶ɪ a ala ma ɪ a yɔw-nyāa ne u wa, nure kāw ma tuɔɔ numɛɛ a Naaɲmun wa, a-na-ɪ a ulɔ na pɛɛ a Naaɲmun sew na u bōw ka a Naaɲmun be na be, ɪ a u maal-vɔlaa be na a bala na buɔɔ u jie.

⁷A Nowe yɔw-nyāa u na tere ne u sɔw a ala a Naaɲmun na dāa yele u, a yele ala nɔɔ tara a nɔdaar ne. A mune u na wɔ a Naaɲmun yɛrɪ ɪ sɔw, u kpal'ā a gbor kpɛɛ faa ni a u mɛ ni a u yir deme. A nɔhɔ u yɔw na a tɛw u jaa nɔbe a yɛrɪ a ba Naaɲmun yɛrɪ jaarfɔ ne, ɪ pɔw a torfɔ a Naaɲmun jie a u yɔw-nyāa ne.

⁸A Aburaham yɔw-nyāa u na tere ne u wɔ a Naaɲmun yɛrɪ a toor ɪ yi a u tɛw cere a tɛw ulɔ a Naaɲmun na puli ni u a u nɔɔ ɪ na a u tɛw. U yi na cere ɪ ma mi bōw a jie u na cere wa.

⁹A u yŵw-nyāa u na mi tere ne u je a be a una tēw puɔ ba na puli ni u, i a saana. Gan-yie puur a ulɔ ni a tjaki ni a Jakɔb dāa gana. A bala ayi, ba mi dāa na puw a una pulifu naa.

¹⁰U gana na a gan-yir puɔ cele ni a tēw ulɔ na tere a dacin kparaa, a Naanmun na ure a yir-kure ni a memere.

¹¹A Aburaham yŵw-nyāa u na mi tere ne u tuo le dɔw a bie, a mune a daar na dāa saarĩ po u, ni a mune a Sara na dāa ab, a-na-i u bōw na bōw ka a ulɔ na puli ni u, i na dēdē.

¹²Ala-ĩ-so, a ni-bō-y'en ulɔ na dāa ta a kũu, ni-yayaw le yi na a u jie waa a sa'llon nmarbie kaarĩ, ni a man gbēgbere nuɔr biire kaarĩ ba na ma bōwnɔ a nuɔr wa.

¹³A yŵw-nyāa puɔ a nibe basume kpi ba jaa. Baa tuo puw a yele ala a Naanmun na puli ni ba wa, ĩ-ce nidaa ba gbã nyaa, ĩ gbã puor ba. Ba yel'ã cāa puɔ, áa sáanba ni a ni-yuɔrbo ba i a ka a tēw puɔ.

¹⁴A nibe bala na ma yele a le miile na áa ba mĩe tēw ba buɔɔ.

¹⁵A ala i ba dāa na tere a tēw ulɔ ba na bar ĩ wa, ba naa dāa na nye sɔr lieb kul,

¹⁶ĩ-ce a-na-i ba buɔɔ na a tēw ulɔ na be a saa juu na viele gāw a una tēw. Ala-ĩ-so a vĩ ma nyɔw a Naanmun a ba na buɔɔ u a ba Naanmun wa, a-na-i u gbɛɛrĩ na a tēw a ba ne.

¹⁷⁻¹⁸A Aburaham yŵw-nyāa u na tere ne u de a ljaki u na i a baar-lo-bom, a le a Naanmun na dāa buɔɔ u juur u je kãa. A Naanmun dāa na yel u, áa ljaki jie a u bal parvuɔr na yi, tu ni a mune u na dāa puli ni u. ĩ a mune u na saarĩ puw a una pulifu naa, ĩ-ce u cāa na sɔw ĩ de a u bi-daadaa kuɔ a Naanmun.

¹⁹A-na-i u tier'ã bōw ka a Naanmun na tuo na ir a bala na kpi a kũu puɔ; ĩ a wō na taa ni a u bie na dāa na sirĩ ir a kũu puɔ.

²⁰A ljaki yŵw-nyāa u na mi tere ne u y'er a nason y'erĩ yŵw a Jakɔb ni a Ejayu a yele ala na waara ne.

²¹A Jakɔb yŵw-nyāa u na le tere ne, a ledaar u na buɔɔ a kũu, u y'er a nason y'erĩ yŵw a Jojefu bibiir ba jaa, ĩ pewre a Naanmun di ni a u dā-bulaa.

²²A Jojefu yŵw-nyāa u na tere ne go, a mune a u kũu na tara, u y'er a Israyel nibe Ejibti-tēw yifu y'erĩ, ĩ man ba a mune a na sew a ba na maal'ĩ a u kɔbo.

²³A Mowisi dɔɔrbo yŵw-nyāa ba na tere ne, a mune ba na dɔw u, ba de u na sɔɔlĩ cur ata, a-na-i ba nye u na u i bi-vilaa, ĩ a baa jo a jamana y'er-kpēw dābĩe wa.

²⁴A Mowisi yŵw-nyāa u na tere ne, a mune u na nūɔ baar, 'waa sɔw a ba buɔɔ u a Faarɔ bi-pɔw bie wa.

²⁵ĩ u ɛɛ na vel ir a ba na bā taa huɔɔ u ni a Naanmun nibe gāw a mune u naa dāa wō a nūɔ a maal-fāa puɔ a daar fũ puɔ.

- ²⁶A u tierũ dãa na be a yar ulɔ puɔ na waara, ala-ĩ-so u nye a ɪ son a mune u na pɔw a kpɛfu a Kirisi kaarĩ, a-na-ɪ a tere na par gãw a Ejibti-tẽw na-yele.
- ²⁷A Mowisi yɔw-nyãa u na tere une a dãbĩe ma nyɔw u a jamana suur une wa, u yĩ a Ejibti-tẽw. U uraa na cĩcĩ wɔ taa nɪ u nye na a Naanmun ba na maa nye wa.
- ²⁸A u yɔw-nyãa u na mɪ tere une u yɔw na a ba maal a Pakɪ fetɪ, ɪ mɪ yɔw a ba bol a jũ a dɔdɔe nɔe, a mune a sɪ-tunaa ulɔ na kúɔ a pɔsabiir kɔ sur a Israyel bibiir wa.
- ²⁹A Israyel nɪbe yɔw-nyãa ba na tere une ba gãw a man jĩew a tẽ-kɔw kaarĩ. Ƴ-ce a mune a Ejibti-tẽw nɪbe na mɪ buɔɔ ba maal a le, a kũɔ de ba na jɔ nɪ.
- ³⁰A yɔw-nyãa une a Jeriko-tẽw dacine lo a mune a Israyel nɪbe na viirĩ kolĩ u a bibie anuu-n'ayi.
- ³¹A yɔw-nyãa une a Arahab na ɪ a pɔw-baa ma lãa kpi nɪ a bala na wɔw a Naanmun a toor wa, a-na-ɪ u sɔw na de a bala na dãa wɪ a tẽw juurfu vɪlaa.
- ³²Bɔ ɪ na le yel go? A daar na bɔr ma na a ala ɪ ɪ y'ere na a Jedyɔ, a Barakɪ, a Samsɔ, a Jefite, a Davɪɪ, a Samɪel nɪ a Naanmun y'er-hierbe y'erĩ.
- ³³A ba yɔw-nyãa ba na tere une ba tuɔ jeb fa a ten, maal a ala na tor, mɪ pɔw a ala a Naanmun na pulĩ nɪ ba, mɪ kpal'ĩ a gbeensɪ nɔe.
- ³⁴Ba mɪ kpiin'ã a vũu-bere bar, ɪ mɪ cĩe a bãjɪnsɪ ba naa dãa kú nɪ ba. A ba yɔw-nyãa une a bala na dãa bal le pɔw a fãgã, le lieb ɪ gãdar a jeb puɔ, diw a sɔdaal-sáanba bar.
- ³⁵A yɔw-nyãa une, pɔɔɔ le pɔw na a ba nɪbe na ir a kũu puɔ. Nɛe mɪ dãa na pɔw a kpɔwfu kpi nɪ. A ala ɪ ba dãa na lieb a ba yɔw-nyãa ba naa bar ba na, ɪ-ce baa sɔw wa, a mune a ba na tuɔ ir a kũu puɔ pɔw a baafu ulɔ na nyurĩ vɪle.
- ³⁶A nɛe go, ba la ba na, ɪ fɔb a nɛe, lũ nɪ a banumɔ a bɔjɔrɪsɪ pɔw a kasu puɔ.
- ³⁷Ba lɔb'ã a nɛe nɪ kubie kú, ɪ le ce a nɛe nɛma ayi, ɪ mɪ ce a nɛe nɪ a bãjɪnsɪ kú. A piir nɪ a buur gã-kpoor ba dãa su yuɔɔ nɪ, ɪ nɪ a nãw deme, a ba huɔɔ ba kpɔwro nɪ ba.
- ³⁸A tẽw na ma mɪ sew nɪ a nɪbe bala wa. Ba bɔɔ na yuɔɔ a wekar puɔ nɪ a tan puur, gana a tan nɪ a tene bɔɔr kpɔlsɪ puur.
- ³⁹A Naanmun kpiir'ã a nɪbe basune ba jaa a ba yɔw-nyãa une, ɪ-ce baa mɪ pɔw a ala u na pulĩ nɪ ba wa.
- ⁴⁰A-na-ɪ a mune a Naanmun na tierɛ nɪ sɪ, u gbɛerĩ na a yel-paala na vɪle gãw a ba ben, a mune a ba kɔ lieb ɪ a cɛce ɪ a ala ma ɪ sɪ mɪ be na be wa.

Eburo 12

- ¹Ala-ĩ-so a sumɪ mɪ, a mune sɪ na tere a yel-mĩe y'er-manba na nyurĩ waa tiw kolĩ sɪ a nɔhɔ, nyɪ ɪ a sɪ lɔb a ala a jaa na mɔɔɔ sɪ a Naanmun sɔr tufu bara, nɪ a maal-fãa

na maa yaarĩ bar'ĩ si, ɪ na si tere a su-varkpara jɔɔ nɪ a dāw-taa ulɔ na be a si nii-sɔw,

²Wuoro nɪ a Jeeju kir-kir-kir. A ulɔ ɪ a ni-diere a yɔ̃w-nyāa sɔr puɔ, na mi tɔwɔ si wa tara nɪ a baarfɔ jie. A mune u na nye a nũɔ ulɔ na be a u nii-sɔw, u nyɔw na a suur ɪ bar a ba kpa u a ni-ku-daa juu, ɪ 'waa mi tier'ĩ a vĩ ulɔ na be a kũu le puɔ wa. ɪ a yẽyẽrĩ na, u je na a Naanmun naa-dakɔw juu a u durĩ lɔboorĩ.

³Nyĩ tier'ĩ a Jeeju, a mune u na dāa nyɔw a suur a lɛdaar a ni-faar na jebe nɪ u, a mune a nyi kɔ wa bal a ɪgana kar nyi, a nyi sube sãw wa.

⁴A-na-ɪ a mune nyi na jebe nɪ a maal-fāa, baa kú nure a nyi sɔw ser wa.

⁵Nyi hiin'ā a ana 'lafu yẽrĩsɪ a Naanmun na dāa yẽr'ĩ nyi a u bibiir kaarĩ? U yel'ā: “ɪ bie, taa de a Ni-kpɛɛ kpāafu u ɪ fu bɔ̃-pɔɔ wa. Taa ɪ a fu suur sãw fu a le u na gala fu wa.

⁶A-na-ɪ a Ni-kpɛɛ ma kpāa na a ulɔ u na nunɔ, ɪ ma mi fɔb a nure le u na de u ɪ a u bie.”

⁷Nyĩ tere su-nyɔwraa a kpāafu puɔ, a-na-ɪ a ala miile na āa Naanmun 'wuoro nyi na a u bibiir kaarĩ. Bile kãw be na be a u sãa na maa kpāa wa?

⁸A ala ɪ 'waa kpāa nyi a u bibiir ba jaa kaarĩ wa, nyaa surĩ ɪ a u bibiir wa, ɪ-ce sɛsen bibiir nyi ɪ.

⁹Si tere na a ɪgan buur saanba na ma dāa kpāa si a si jɔɔ ba. Wa yele nɪ a si saa juu Sāa, mune ɪ sew a si na jɔɔ u, naa pɔw a baafu?

¹⁰A si saanba, ba ma dāa na kpāa si a daar fũ puɔ a mune ba na buɔɔ, ɪ-ce a Naanmun ma kpāa si na a si son pɔwfu une, a mune a si na tɔɔ lieb ɪ a cɛce a u kaarĩ.

¹¹A lɛdaar ba na ma kpāa a nure a maa numɔ u wa; a ma ɪ u na nãw. ɪ-ce a daar kãw, a bala a kpāafu na kuol ma pɔw na a pienfu nɪ a torfu a ba baafu puɔ.

¹²Ala-ɪ-sɔ, nyĩ le kpeme a nyi nur na yɔɔ, nɪ a nyi dume na bal.

¹³Nyĩ cɔɔrĩ a nyi sɔr ulɔ nyi na diere, u tor a nyi gbɛɛ une, a mune a gbɛ-saanaa subo gber kɔ le vir wa, ɪ-ce u na ɛɛ kpaar.

¹⁴Nyĩ buɔɔ a pienfu a nibe ba jaa jie, nɪ a cɛce ifu. A nure ma be a le wa, 'waa wa nyere a Ni-kpɛɛ wa.

¹⁵Nyĩ juɔɔ a mune a nure kɔ wa lo sɔr puɔ ɪ faa a Naanmun wɛfu wa, mu a nure kɔ wa yɔ̃w a u tɔ subɔ pũɔ wa. A na wɔ na taa nɪ ti-tomaa na bul a nyi sɔw sãw a ni-yaw nɪ a u low bar.

¹⁶Nyĩ mi juɔɔ a mune a nure kɔ wa ɪ pepebe, mu na wɔ taa nɪ a Ejayu na ma dāa tere puorfɔ tierũ wa, na mi dāa de a u kpɛɛ ifu tɛw nɪ bɔ̃-dɪraa gbɛ-bɔ̃-y'en tɛw di.

¹⁷Nyi bōw na ka a mune u na le dāa buɔɔ a u sãa u yɛr a nason yɔw u, au sãa jaar u na bar. 'Waa dāa pɔw sɔr na lieb a una maalfu, a mune u na dāa saarĩ bɔ a sɔr kɔ ni wa.

¹⁸Nyaa taw ta uraa a Sinayi tãw nii-sɔw a Israyel nibe kaarĩ wa, a be a vūu kpɛɛ na ma dāa lere, a wɛr ma sɔb, ã le liwre a jile-jile, a sɛsɛb kpɛɛ ma ire,

¹⁹a ul gɔ-pɔɔr na ma be, ã a nure kɔkur na yɛrɛ. A mune ba na wɔ a una kɔkur, ba suɔr'ã a ba taa le ɪ a ba le wɔ a una kɔkur go wa.

²⁰A-na-ɪ baa dāa tuɔɔ tɛrɛɛ a una yɛr-bir na yele áa nure le wa sur a una tãw, a ala saarĩ ɪ a dūɔ u, bá lob u ni kubie kú bar.

²¹A yele ala na nyɪ ba, dāa na nyurĩ kuro ba dābɛ a Mowisi wa yel: “Dābɛ nyurĩ na nyɔw ma, ã mine!”

²²ĩ-ce a nyumi, nyi ir'ã uraa a Sɔ tãw nii-sɔw, a le yel'ã a Naaɲmun-mimir tẽw na ɪ a saa juu Jerujalem na tere a si-tunisi ture ture kɔ bōw nuɔr wa.

²³Nyi mi taw na ta a Naaɲmun bibi-dādan na duo taa, a bala yoe ba na sɛb a saa juu, ni a Naaɲmun na ɪ a nibe ba jaa yɛr-guoro. Nyi mi ta na a ni-torisi sur na lieb ɪ a cɛcɛ jie,

²⁴ni a Jeeju na ɪa pulĩ-ta-paalaa lɔluɔɔ, ni a u jū na deer tere a yɛrĩ na viɛɛ gāw a Abel ben.

²⁵Nyí tere nyi mĩe kɔ jaar a ulɔ na yɛrɛ ni nyi cɛfu wa. A bala na jaar a Naaɲmun nuɔr a Mowisi na dāa de kpāana ni ba a ka a tẽw puɔ ma cĩɛ wa, wa yele ni a sumi, a sumi lieb jaar a ulɔ kpāafu na yi a saa juu, mune si na ɪ ã cĩɛ?

²⁶A ulɔ kɔkur na dāa dam a tẽw a korĩ-ce le pulĩ ni si na a yɛyɛrĩ yele ni: “Ĩ na le dam'ã a tẽw gbɛ-daa go, bã taa ni a sa'llon jaa.”

²⁷A “gbɛ-daa go” miile na a yele ala a jaa na dama na nyi na, a-na-ɪ yel-miersi u, a mune a yele ala na ma tuɔɔ dama wa na tuɔ uraa.

²⁸Ala-ĩ-sɔ, a mune si na kpɛɛrɛ a Naaɲmun fãw puɔ na ma tere a damfu wa, nyí ɪ a si tere sube na puoro u, a si na tuɔ pewre u a mune a na numɔ u, yɔɔɔ ni u, mi jɔɔ ni u.

²⁹A-na-ɪ a si Naaɲmun ɪ na a vūu Naaɲmun na ma wele.

Eburo 13

¹A mune nyi na ɪ a yeer a Kirisi puɔ, nyi taa wa bara a nyi nu-taa wa.

²Nyi taa wa hiine a sáanba defu wa. A le saa na a nuɲmɛɛ dāa ir a si-tunisi saan ã ma mi bōw ba wa.

³Nyí bōwnɔ ni a bala na be a kasu puɔ, wɔ taa ni ba mi lãa na pɔw ni nyi, ni a bala ba na kpowro, wɔ taa ni ba mi lãa na kpowro ni nyi.

- ⁴A sew na a nibe ba jaa ba yɔnɔ a kul-taa, ɪ a daba ni a pow sew na ba ɪ dɛdɛ, a-na-ɪ a Naanmun na guor'ã a bala na pebe, ni a gã-ta-burbur deme y'eri.
- ⁵Nyi taa ɪ a libie 'laarfu u tuɔ nyi wa, ɪ nyi ɛɛ ɪ a numɔ nyi a ala nyi na tere ne, a-na-ɪ a Naanmun yel'ã: "A ala saarɪ wɔ mine, ɪ maa bara fu wa. Maa jere fu bara fu wa."
- ⁶Ala-ɪ-sɔ si na tuɔ na bar nyãa ɪ yel: "A Ni-kpɛɛ ɪ ɪ a ɪ Sɔsũono; maa jɔɔ dãbɛ wa. Bɔ a nure na tuɔ maal ma?"
- ⁷Nyɪ cãa bɔw ni a bala na dãa y'eri a Naanmun y'eri ku nyi, na dãa ɪ a nyi ni-dierbe, 'wuoro ni a ala ba na maal wa kpi ni, ɪ tɔɔɔ ba a ba yɔw-nyãa puɔ.
- ⁸A mine a Jeeju-Kirisi na dãa be, le u cãa be, a jamɪ, a dɪnaa, ni a daar a jaa.
- ⁹Nyi taa wa ɪ a ba taw nyi bɔr'ɪ a jaan-kpe-paala puɔ wa. A vɛle na a nyi siɛ na pow a kpɛw a Naanmun sũofu ne, ɪ a kɔ ɪ a bɔ-dɪrɪsɪ y'eri jɔfu na ma mi dãa sũo ni-bɔ-y'en fu wa.
- ¹⁰Si tere na a baar lofu jie, ɪ a baar-lorbo bala na tunɔ a Jufisi gan-yir puɔ ma tere sɔr na di a ana ye le wa.
- ¹¹A ba baar-lo-ni-kpɛɛ ma de na a dun jũ kpe ni a di-ciiraa puɔ ku a Naanmun a maal-faar de-barfu ne, ɪ ba ma de na a ana dun cen'ɪ cɛcɛw na su bar a di.
- ¹²A ala ne a Jeeju mi nye a huur kpi ni a tɛw cɛcɛw, a mine a u jĩ-son na tuɔ cɔɔrɪ a u nibe ow ba kpee.
- ¹³Ala-ɪ-sɔ, sɪ yi cen a be a u sɛ a tɛw cɛcɛw mi powɔ a u kpɛfu.
- ¹⁴A-na-ɪ saa tere tɛ-daadaa ka wa, ɪ-ce si buɔɔ na a ulɔ nɔɔ waara.
- ¹⁵Ala-ɪ-sɔ, sɪ de a Jeeju yuor pɛwre ni a Naanmun a daar a jaa, a wɔ taa ni baar-lo-bom na yi a sumɪ na kãkara u nɔɛ puɔ
- ¹⁶Nyi taa wa hiine a son maalfu ni a sũo-taa bara wa, a-na-ɪ a baar-lo-nɔhɔ ma numɔ a Naanmun.
- ¹⁷Nyɪ wono a nyi ni-dierbe tobr, ɪ mi wur á nyi mɛ a ba jie. Bala ma gure a nyi sur a daar a jaa, a-na-ɪ Naanmun na soor ba na a ala daar kãw. Nyɪ ɪ a ba tũ a tumɔ ni nɔɔ, kɔ ɪ bá ni-sɔbaa wa, a-na-ɪ a le kɔ sũo nyi wa.
- ¹⁸Nyɪ cãa suɔɔ a Naanmun yɔɔɔ si. Si bɔw ka saa tere tierũ na dama si wa, a-na-ɪ si buɔɔ na si maal a ala na tor a ye le a jaa puɔ.
- ¹⁹ɪ suɔɔ nyi na ble, nyɪ suɔɔ a Naanmun yɔɔɔ ma ɪ le wi a nyi jie fɔfɔw.
- ²⁰A piɛnfu subɔ Naanmun maal'ã a si Ni-kpɛɛ Jeeju-Kirisi u ir a kũu puɔ, ɪ maal u u wɔ taa ni a piir Dɔ-cun-kpɛɛ a sijie, a yi a u jũ na deer cɔɔɔ ni a daadaa pulɪ-taa.

²¹A una Naaɲmun, ú sũo nyi a vɪlaa maal-burɔ burɔ puɔ a jaa, a nyi maala a u pu-tierv, ã mɪ maal a sɪ puɔ a ala na numɔ u, a yi a Jeejn-Kirisi jie. A ulɔ sɔ a yo-yifu a daar a jaa. Amen.

²²Yeer, ã suɔr nyi na nyí sɔw de a kpãkpanfu yɛrĩsɪ asume nɪ su-nyɔwraa, a-na-ɪ a sebe na ã na seb nyi ma bõw womo wa.

²³Ã buɔrɔ na ka nyi bõw á ba bar'ã a sɪ yebe Timote. A ulɔ wa wa purpur, ã na taw u na wɪ nɪ a lɛdaar ã nɔɔ wɪere a nyi sɛ.

²⁴Nyí puor a nyi ni-dierbe ba jaa, nɪ a Kirisi nibe ba jaa. A Itali-tẽw yeer mɪ puor nyi na.

²⁵A Naaɲmun sũofu ú be a nyi jie nyi jaa.

Jaki

Jaki 1

- ¹A maa Jaki na ɪ a Naanmun ni a Jeeju-Kirisi tūtuno ɪ ture a seɓe na puoro ni a nyumi Naanmun nibe nyi jaa na yēyēlɪ pɔw a tēw u jaa.
- ²ɪ yeer, nyi de a burfu burɔ burɔ ala na tara nyi a ɪ nyi nūɔ kpēɛ,
- ³a-na-ɪ nyi bōw na a nyi yōw-nyāa burfu ɪ waara ni a su-nyowraa.
- ⁴ɪ nyi ɪ a nyi su-nyowraa na tere a u maal-bie a jaa, a mune a nyi na ɪ a cecɛ, kō tere mabfu jie, ɪ a bom kāw kō mi bɔr nyi wa.
- ⁵ɪ-ce a ala ɪ a nyi sōw, nure kāw faa na a kpaarfɔ, a sew na ũ suor a Naanmun jie, ɪ u na ku u na. A-na-ɪ a Naanmun ma tur'ā ku a nibe ba jaa ni su-son; u maa gala ture ni wa.
- ⁶ɪ-ce a nure ulɔ, ú suor'ɪ yōw-nyāa; u taa baala fɪ wa. A-na-ɪ a ulɔ na baala wō na taa ni a man kōɔ a sɛsɛb na dama, jala lobɔ bara.
- ⁷A ni-le, u taa tier bōw ka u na pɔw na bom kāw a Ni-kpēɛ jie wa.
- ⁸Poe ayi subɔ u ɪ, na u babala yuɔɔ.
- ⁹A yeɓe na ɪ a ni-komɔ sew na u kākara a mune a Naanmun na cuɔ u.
- ¹⁰A ulɔ na mi le mi sew na na kākara a mune a Naanmun na lieɓ u u wur a u mīɛ. A-na-ɪ u nɔɔ tol'ā a mune a mɔ-pube na ma suor.
- ¹¹A mɔtōw ma pur'ā na u kpor, maal a mūɔ a juɔlɪ ko, a mɔ-pube suor, ɪ a ba vulaafɔ sāw. Le a ulɔ na le nɔɔ mi wa būburɪ a u tumɔ puɔ.
- ¹²Nūɔ ma be na a nure ulɔ jie na uraa cīcī a burfu puɔ, a-na-ɪ a ulɔ wa tol a burfu puɔ baar, u na pɔw na a baafɔ na ɪ a tuɔfɔ bom a Ni-kpēɛ na pulɪ ni a bala na nu u.
- ¹³Nure u taa wa yele, a ledaar a burfu na tara u, áa Naanmun ɪ bure u wa. A-na-ɪ bō-bier ma tuɔɔ bure a Naanmun wa, ɪ a ulɔ mīɛ maa mi bur nure wa.
- ¹⁴ɪ-ce a nibe ba jaa bō-yene-yene burfu ma yi na a ba mīɛ bɔb puɔ, na ma tawra ba ber ba nyow.
- ¹⁵A ana mīɛ bɔb ma karɪ na, ɪ wa ni a maal-fāa, ɪ a maal-fāa wa mi karɪ baar, a kūu u ma wa ni.
- ¹⁶ɪ ye-nunisi, nyi taa wa dadire wa.
- ¹⁷A yel-sono jaa, ni a bom le na ta a bom si na pɔwrɔ a pɔɔ, a iin a ma yi, a Naanmun ulɔ na ɪ a cāasi mamaala jie, ɪ suu. A ulɔ, 'waa tere lieɓfɔ ma lieɓe baarū kaarɪ wa.
- ¹⁸Uɔ ɪ nu ɪ de a yel-mīɛ yērɪ dɔw ni si, a si na ɪ a dādāw deme a ala a jaa fɛw puɔ u na ir.

¹⁹ĩ ye-nunisi, nyí bõw ni a asime: a nure le sew na u ma kpãkpana a yẽrĩ celfu. ĩ-ce a ala i a yẽrĩ yẽrfu u, u taa ma pɔɔɔ wa, u taa ma mi nyere suur purpur wa.

²⁰A-na-i a nure suur nyefu maa maal a ala na tor a Naaɲmun nii-sɔw wa.

²¹Ala-ĩ-sɔ, nyí ɲmelĩ kpaar cɔw a yel-dɛer a jaa, lãa ni a tũ-kpansi a jaa, ĩ na nyí sɔw ni helele yẽ a yẽrĩ ulɔ a Naaɲmun na yɔw a nyi suur puɔ, a-na-i a ulɔ na tuɔ faa nyi.

²²Nyi taa tɔɔ i a cɛcɛlbe tɛw beɛ ni a nyi mĩe wa, ĩ nyí maala a ala a Naaɲmun yẽrĩ na yeɛ nyi.

²³A-na-i a nure eɛɛ a Naaɲmun yẽrĩ ĩ ma maala a ala a na yeɛ wa, u wɔ na taa ni a nure na 'wuor a u mĩe a caara puɔ a mune u na wɔ,

²⁴ĩ a le u na 'wuor a u mĩe baar ĩ cen, a jie naan u ma hiin'ã a mune u na le wɔ.

²⁵ĩ-ce, a ala i a nure kpãkpana na 'wuoro a yẽr-kpẽw son na ma maal a nure u sɔ a u mĩe, ĩ ma be na bar wa, ĩ maa hiin a ala u na ma wɔ wa, ĩ ma maala, a una nure naa na pɔw na nũɔ a Naaɲmun jie a u tumɔ puɔ.

²⁶A ala i a nure tier'ã beeka a u i na popuoro, ĩ ma nyɔw a u delĩbir a folɔ-folɔ yẽrfu puɔ wa, u beɛ na a u mĩe; a u puorfu i na pɔɔ.

²⁷A yel-mĩe puorfu na ma tere cɛfu jie a Sãa Naaɲmun nii-sɔw wa i na, a si na cɛɛ a kpɔbsi ni a kpũ-pɔɔɔ a ba won puɔ, ni a mune si na tereɛ a si mĩe a tɛw puɔ yel-dɛer unɛ.

Jaki 2

¹ĩ yeer, a mune nyi na sɔw de a si Ni-kpɛɛ Jeeju-Kirisi na yi a yuor ma i wa, nyi taa tuure a nibe nunɔ wa.

²A ala i a nibe ayi wi na kpɛ a nyi duo-taa yir, a bõ-yen parĩsi, su ni a selme nubi-suuraa, ĩ a kãw na i a ni-kɔmɔ su a cɛcen kpɔr,

³ĩ a nyi lɛb a nii-sɔw cɔw a ulɔ na parĩsi, ĩ yel u: “Wa je ka a jaaji-vilaa juu,” ĩ lɛb yel a ni-kɔmɔ: “Fũu ulɔ, uraa ka,” mu “Je ka a tene a ĩ gbɛɛ pulɛe,”

⁴a ala i a le a be, má a nyi sɔw nyi tuure na a nibe nunɔ, mi guoro ni a yeɛ ni tierĩ-kpansi.

⁵ĩ ye-nunisi, nyí cɛɛ! A Naaɲmun vel'ã ir a bala na i a tɛw na ni-kɔmsi, a mune a ba na le a yɔw-nyãa puɔ, na ba pɔw a Naaɲmun naa-tɛw u na pulĩ ni a bala na nunɔ u.

⁶ĩ-ce a nyumi, nyi ma kpere na a ni-kɔmsi! Aa i a bala na le ĩ ma kpowro nyi wa . . . ? Aa mi i a bala ma tawra nyi cere ni a yẽrĩ guorfu jiir wa . . . ?

⁷Aa i a bala ma kpere a yo-son ulɔ a Naaɲmun na ku nyi wa . . . ?

⁸A ala surĩ i nyi maala na tuure ni a mune a Naaɲmun Sebe yẽr-kpẽw juu na yeɛ: “Á fú nu a fu tɔ subɔ a fu mĩe kaarĩ,” nyi maala na a vilaa.

⁹Ĩ-ɛ a ala ɪ nyi tuure na a nɛ nɔɔ, a yɛr-kpɛn na yɔw nyi na a yɛrĩ, a-na-ɪ nyi mab'ã a u jie.

¹⁰A ulɔ na jɔɔ a yɛr-kpɛn a jaa, ĩ wa mab a bõ-yɛn jie, u sãw na a yɛr-kpɛn a jaa jie.

¹¹A ulɔ na yel: “Taa wa gana ni pɔɔ-kpee mu dab-kpee wa,” u le yel'ã go: “Taa wa kúɔ nɛ wa.” ĩ a ala ɪ faa gã ni pɔɔ-kpee mu dab-kpee wa, ĩ na fu kú a nɛ, fu mab'ã a yɛr-kpɛn jie.

¹²Nyí ɛe yɛre ĩ mi maala bõw ni ka ba nɔɔ guor'ã a nyi yɛrĩ tu ni a yɛr-kpɛw ulɔ na maala a nɛ u sɔɛe a u mĩe.

¹³A-na-ɪ a yɛrĩ guorfu daar, a una subɔ na ma dãa tere nã-bõwfu wa, a Naanmun kɔ mi bõw u nãw wa. ĩ-ɛ a nɛ nãw bõwfu tere na a tuɔfu gãw a yɛrĩ guorfu.

¹⁴Ĩ yɛer, bõ a na ɪ a nɛ yel á u tere na a yɔw-nyãa, ĩ-ɛ a u maal-bie ma miile á u tere u na wa? A yɔw-nyãa par-burɔ ulɔ na tuɔ na faa u mu?

¹⁵A ala ɪ a yebe kãw mu a ye-pɔw kãw tere na a salĩbuor, mi faa ni a bibie-a-jaa bõ-duraa,

¹⁶Ĩ a nɛ kãw a nyi sõw yel u: “Cen vlɔa, kpe a ule-ule puɔ ĩ di pi,” ĩ ma ku u a ala na sew ni a ĩgan wa, boolo a na sũo?

¹⁷Le a mi be ni a yɔw-nyãa. A ala ɪ yɛr-bie tɛw u tɔɔ ɪ, ma tere a maal-bie wa, bõ-kũu u.

¹⁸Ĩ-ɛ a numɔ-wa-sɔw a nɛ na yel'ã: “A maa, ĩ tere na a yɔw-nyãa, ĩ a fũu a fu tere a maal-bie.” A nɛ yel a le, ĩ na yel u na: “Miil ma a fu yɔw-nyãa jaalaa ĩ je kãa, ĩ a maa, ĩ na miil'ĩ fu na a ĩ maal-bie na miile a ĩ yɔw-nyãa ĩ na tere.”

¹⁹Fu tere na yɔw-nyãa á Naanmun bõ-yɛn tɛw ĩ be be . . . ? A vlɔa na ulɔ. A kɔtɔnsi mi, mi tere na a una yɔw-nyãa naa, jɔɔ ni a dãbĩe, mine ni.

²⁰Funa ni-pɔɔ naa, fu buɔɔ na fu bõw áa yɔw-nyã-jaalaa ma tere par wa mu?

²¹A si sãa-kumɔ Aburham, bõ unɛ a Naanmun dãa nyɛ u u tor? Aa dãa ɪ a u maal-bie unɛ a lɛdaar u na de a u bi-daba ljaki a u lo ni a baar ku u wa . . . ?

²²Faa nyɛ wa . . . ? A u yɔw-nyãa ni a maal-bie ma dãa na lãa cere taa, a maal-bie ma maal a yɔw-nyãa u bõw karĩ ta vlɔa.

²³A le, a maal'ã a ala a Naanmun Sebe na yel: “A Aburham yɔw na a Naanmun a nyãa, ĩ a u yɔw-nyãa unɛ a Naanmun de u u ɪ ni-toraa.” ĩ a Naanmun buɔɔ u a u baraa.

²⁴Nyi nyɛ na, a nɛ torfu a Naanmun nii-sɔw yire na a u maal-bie jie; aa yire a u yɔw-nyã-jaalaa jie tɛw wa.

²⁵Nyí tier'ĩ a pɔw-baa ulɔ na dɪ a Arahab mɪ. A v maal-bie unɛ mɪ a Naanmun sɔw de v, v ɪ a nɪ-toraa, a mɛnɛ v na de a Jufisi nɪ-tunisi bala vlɔa, na v miil ba a sɔr kpee a ba de lɛb kul.

²⁶A-na-ɪ a mɛnɛ a ĩgan na ma ɪ a bõ-kũu a ala ɪ 'waa tɛrɛ a siɛ wa, lɛ a yɔw-nyãa ma mɪ ɪ a bõ-kũu a ala ɪ a maal-bie ma be tɔ wa.

Jakɪ 3

¹Ĩ yɛɛr, a nyɪ sɔw, nyɪ taa waa na nyɪ buɔɔ nyɪ ɪa jãjaanba wa, a-na-ɪ nyɪ bɔw ka a sumɪ na ɪ a jãjaanba, a si yɛrĩ guorfu na belĩ na gãw a ŋmɛɛ ben.

²Sɪ jaa ma tule na dɛnɛ-dɛnɛ. A ala ɪ a nɛrɛ be na be maa tulĩ a v yɛrĩ yɛrfu puɔ wa, a nɛrɛ ulɔ ma tɛrɛ cɛfu jie wa, ĩ mɪ tuɔɔ nyɔwɔ a v mĩɛ v jaa tɛrɛɛ.

³A ala ɪ si ma yɔw na a kure a wibe nɔɛ puur a ba na wono si a toor, si na mɪ tuɔ na gɔr a ba ĩgana a jaa cere nɪ a jiir ala si na buɔɔ.

⁴Mu, nyɪ tier'ĩ a gbor-bɛrɛ ala na be a man-bɛrɛ jur, a mɛnɛ ba na ma saarĩ bɛrmɛ, ĩ a sɛsɛb ma tɔɔ ba na nɪ fãgã, bõ-bile jaa fũ ba ma de mɔnɔ nɪ ba, vɛrɛ nɪ ba a mɛnɛ ba na buɔɔ.

⁵A lɛ a mɪ be nɪ a delĩbir. U pab'ã a ĩgan puɔ, ĩ waa yo-bɔb ma ɪ wa. Nyɪ tier'ĩ a vũu bile na ma tuɔ nyɔw a mɔ-kpɛɛ na gã cere, na v dɪ v jaa.

⁶A delĩbir mɪ, vũu v. U mɪ ɪ na a burbur tɛw na be a si ĩgan bãbie puɔ, sɔbɔ a si ĩgan v jaa. U nyɔw na a si baafu v jaa si na tɛrɛ ka a tɛw puɔ, ĩ dɛrɛ nɪ a vũu ulɔ na yi a wɛfu vũu puɔ.

⁷A nɛrɛ na tuɔ na maal a wɛ-dun burɔ burɔ, nɪ a wɛ-lili, a yel-vurisi, nɪ a kũɔ puɔ dun a ba bal a v jie, ĩ a lɛ a nɪbɛ ma maal.

⁸Ĩ-cɛ a delĩbir, nɛrɛ ma be na tuɔ maal v v bal wa. U ɪ na a bõ-bier na ma be tuɔfu jie wa. A mɪ wɔ na taa nɪ ba jel v na v jaa nɪ a lɔw ulɔ na kúɔ.

⁹A ulɔ naa si ma de pɛwɛrɛ nɪ a Nɪ-kpɛɛ na ɪ a si Sãa, ĩ ma lɛ de v lɛb tuɔ nɪ a nɪbɛ a Naanmun na mɛ a ba wɔ taa nɪ v.

¹⁰A una nɔ-bõ-y'en naa puɔ a pɛwfu nɪ a tu-bie ma yire. ĩ yɛɛr, aa sɛw a na be a lɛ wa.

¹¹A kũɔ nũɔ nɪ a kũɔ tuo na tuɔ na lãw bune yire a bɔw bõ-y'en puɔ mɪ?

¹²Ĩ yɛɛr, a figɪ tɛ na tuɔ na wɔ a olivi bie mu? Mu a divɛ tɛ na tuɔ na wɔ a figɪ mɪ? A lɛ v mɪ, a bɔw ulɔ puɔ a kũɔ na tɛrɛ a nasɔ na bune yire, kũɔ nũɔ ma mɪ tuɔɔ tuure a una bɔw yire wa.

¹³Nɛrɛ be na a nyɪ sɔw na kpaar, mɪ tɛrɛ nɪ a bɔwfu mu? A sɛw na a v yɛ son á miil a v maal-bie puɔ v na maala nɪ a helele yɛ nɪ a kpaarfɔ.

¹⁴A ala ɪ a nyɪ sube puur a nyuur kuro nyɪ na faara, ɪ a nyɪ ma faara taa buɔɔ nɪ a ju-kpɛɛ, nyɪ taa buɔɔ a yuor sãwna nɪ a yel-mĩɛ bara wa.

¹⁵A una kpaarfɔ naa ma yi a Naaɲmun jie wa. Ka tẽw puɔ kpaarfɔ u a nɪsaa salaa na tɛɛ, a yi a kɔtɔn jie.

¹⁶A-na-ɪ a jie ulɔ a nyuur nɪ a faa-tar na be, be a nyanyaafɔ nɪ a tũ-kpansɪ buɔɔ buɔɔ ma mɪ be.

¹⁷ĩ-ce a nure ulɔ na tɛɛ a kpaarfɔ ulɔ na yi a Naaɲmun jie ma ɪ na cɛcɛ sɛɪ, ɪ pãa tɛɛ a su-baar, nɪ hɛlɛlɛ yẽ. U ma bal'ã, tɛɛ nɪ a nã-bõwfu, maala nɪ a vláa. 'Waa tuure wa, ɪ ma ɪ poe ayi subɔ wa.

¹⁸A bala na buɔɔ a piɛnfɔ a ba sõw ma tunɔ nɪ na a su-baar, na ba pow a baafɔ ulɔ na tor.

Jakɪ 4

¹Bõ ma waara nɪ a faa-taa nɪ a jeb a nyɪ sõw? Má a yele ala vláa na ma yẽbɛ yẽbɛ nyɪ a ɪgana, ala jie a ma yi.

²A yele vláa ma nyɔw nyɪ na, ɪ a nyɪ maa pow wa; ala-ĩ-sɔ a nyɪ ma kúɔ taa. Nyɪ ma tɛɛ na a nyuur a bom unɛ, ɪ nyɪ maa tuɔ pow wa; ala-ĩ-sɔ a nyɪ ma jebɛ faara nɪ taa. Nyɪ maa powɔ wa, a-na-ɪ nyɪ maa suɔr a Naaɲmun jie wa.

³Nyɪ ma suɔr'ã ɪ maa pow wa, a-na-ɪ nyɪ maa bõw suɔr a mune a na sɛw wa. ĩ-ce nyɪ ma suɔr'ã na tuɔ maal'ɪ a ala vláa na nyɔw nyɪ.

⁴A nyɪna nɪ-gõgolɪsɪ naa! Nyaa bõw ka a tẽw puɔ yele nufɔ ma wa nɪ na a 'laarfɔ a nure nɪ a Naaɲmun jie wa mu? A nure ulɔ na buɔɔ u nu a tẽw na puɔ yele ma lɛb'ã ɪ a Naaɲmun san-subɔ.

⁵Aa ɪ puɔɔ a Naaɲmun Sebe yel, áa Naaɲmun ma bĩi na tɔ a sɪɛ ulɔ u na yõw sɪ.

⁶ĩ-ce a Naaɲmun sũofɔ bermɛ na ma ɪ wa. Ala-ĩ-sɔ a Naaɲmun Sebe yel'ã: "A Naaɲmun ma var'ã a yo-buɔɔɔ a sɔɪ, ɪ ma sũo a bala na wur a ba mĩɛ."

⁷Ala-ĩ-sɔ, nyɪ bal a nyɪ mĩɛ a Naaɲmun jie. Nyɪ taa ku a Satã a sɔɪ fũ wa, ɪ u na jɔ na jãa ɪ cɛ nyɪ bar.

⁸Nyɪ piɛlɛ a Naaɲmun, ɪ u na mɪ piɛl'ɪ nyɪ na. Nyɪna maal-faar deme naa, nyɪ pol a nyɪ nur! Nyɪna poe ayi deme naa, nyɪ cɔɔrɪ a nyɪ sube!

⁹Nyɪ waala a nãw! Nyɪ be ni-sɔbaa puɔ na nyɪ cire nɪ mɔtõ-kũɔ. Nyɪ ɪ a nyɪ laar lɛb ɪ ni-sɔbaa, a nyɪ nũɔ mɪ lɛb ɪ su-sãwfu.

¹⁰Nyɪ wur a nyɪ mĩɛ a Nɪ-kpɛɛ nii-sɔw, ɪ u na jɛw nyɪ na a nyɪ do.

¹¹ĩ yɛɛɪ, nyɪ taa sãwna taa yoe wa. A nure ɪ sãwna a u yɛbɛ kãw yuor, mu je guoro a u yɛrɪ, a Naaɲmun yɛr-kpɛn u guoro a lɛ, yɛɛɛ nɪ a bier yɔɔɔ u. ĩ-ce a ala ɪ fu

guoro na a ala a y'er-kpen na yele, a miil'ã a faa ɪ a ulɔ na jɔɔ a y'er-kpen wa, ɪ fu ɪ na a y'er-kpen-guoro.

¹²Naaɲmun tɛw ɪ ɪ a y'er-kpen-ture, nɪ a y'er-guoro, a ulɔ na tuɔɔ faara a nure, mu maala a nure u wɛɛ. ɪ-cɛ a fũv, ala fu mɪ ɪ na fu guoro a fu tɔ subɔ ben?

¹³A y'ẽy'ẽrɪ na, a nyumɪ na ma yele, a dɪnaa mu a bio, a nyɪ na cen'ã tẽw kãw maal yõ-bõ-y'en, na nyɪ y'ab pɔw dɔɔlaa, nyí cɛɛ ma!

¹⁴A nyumɪ na ma bõw a mɪnɛ a nyɪ baafu na beree a bio wa, bõ a nyɪ baafu ɪ? Nyɪ wõ na taa nɪ a uulũu na ma nyɪ a jie naan, ɪ lɛ bũburɪ a wɛr'ãa.

¹⁵ɪ nyɪ ɛɛ na sɛw nyɪ ma yel: "Á ala ɪ a Nɪ-kpɛɛ sɔw na, a sɪ cãa, sɪ na maal'ã asume mu a nyaa."

¹⁶ɪ-cɛ a y'ẽy'ẽrɪ na, nyɪ ma buɔɔ na a yuor miile nɪ a nyɪ m̃ɛ. A una yo-bɔb buɔɔ naa ɪ na bier.

¹⁷Ala-ɪ-sɔ, a nure lɛ na bõw a son maalfu ɪ ma maal wa, fãa u maal.

Jaki 5

¹A y'ẽy'ẽrɪ na, a nyumɪ na mɪ lɛ, nyí cɛɛ ma! Nyí kono wuure nɪ a na-bebe ala nɔɔ tara nyɪ unɛ.

²A nyɪ na-yele pũɔ na. A pɛpɛɛ dɛɪɪ na a nyɪ cɛcene sãw bar.

³A nyɪ sɛlmɛ nɪ a nyɪ libie lo na bajũ, ɪ a ba bajũ lofu nɔɔ yõw nyɪ na y'ẽrɪ, ɪ dɪ nyɪ vũu kaarɪ. A ɪ na a baarfɔ daar, ɪ-cɛ nyɪ woor'ã a na-yele bin.

⁴Nyí nyɛ, a bala nyɪ na de a ba cɛ nyɪ a ci, ɪ-cɛ a nyɪ ɲmaa ba a yafu, a ba yar ɲmeere na cɛɪsɪ, ɪ a ci-cɛrbe wuurfɔ cen'ã na ta a Naaɲmun na ɪ a fãwsɪ a jaa Nɪ-kpɛɛ jie.

⁵Nyɪ dɪ na nũɔ ka a tẽw puɔ, maal'ɪ a ala nyɪ na buɔɔ. ɪ-cɛ a mɪnɛ nyɪ na yɔw a nyɪ m̃ɛ, a ɪ na a kúfu unɛ a nii kaarɪ.

⁶Nyɪ yõw na a bala na tor a y'ẽrɪ, na nyɪ kú ba, ɪ baa maal bom wa.

⁷Ala-ɪ-sɔ yɛɛr, nyí nyɔw suur wa ta nɪ a Nɪ-kpɛɛ waa daar. Nyí nyɛ a kuɔraa. U ma nyɔw na suur ɪ cɛɛ a wõ-sono ala na yire a u puo puɔ. U ma cɛɛ na a sa-jubaa nɪ a lamɪ na tuɔ tɔl baar.

⁸A nyumɪ mɪ, nyí tɛɛ su-nyɔwraa uraa nɪ cɪcɪ, a-na-ɪ a Nɪ-kpɛɛ waa piɛl'ã.

⁹Yɛɛr, nyɪ taa hũhune taa wa, a mɪnɛ a Naaɲmun kɔ wa yõw nyɪ y'ẽrɪ wa. Nyí nyɛ, a Yɛr-guoro be na a dõdɔɔ nuɔɔ.

¹⁰Yɛɛr, nyí tier'ɪ a Naaɲmun y'ɛr-hierbe na dãa de a Nɪ-kpɛɛ yuor y'ẽrɪ, a mɪnɛ a ba won nɪ a ba su-nyɔwraa na dãa be, ɪ de ba a ba ɪ nyɪ bõ-tɔɔnsɪ.

- ¹¹Nyi bõw ka a bala na dāa tere a su-nyowraa uraa ni, bala si de a ba i a nũw deme. Nyi wõ na a Job su-nyowraa yẽrĩ, i mi nye a ala a Ni-kpẽe na maal u a baarfũ daar. A-na-i a Ni-kpẽe i na pu-plaa subɔ, tere ni nã-bõwfu.
- ¹²ĩ yẽer, a ala na i a kpẽe i na, nyi taa wa pɔɔ wa. Nyi taa wa pɔɔ ni a sa'llon, mu a tene, mu bõ-kpee kãw wa. ĩ nyi ma yel a “ɔɔ,” a ala i sire u, i yel a “Kpee,” a ala ma i sire u wa, a mine a nyi kõ wa pɔw yẽrĩ a yẽrĩ guorfũ daar wa.
- ¹³Nire kãw be na a nyi sõw i be won puɔ mu? u suɔɔ Naanmun. Nire be na be na be a nũw puɔ mu? u ciere a yele pewre ni a Naanmun.
- ¹⁴Nire be na a nyi sõw a 'wɔɔ u mu? u buɔl a duo-puor-ni-dierbe a ba wi suɔɔ a Naanmun, pur'ĩ u kãa, buɔl'ĩ a Ni-kpẽe yuor yõw u.
- ¹⁵A suɔrfũ ulɔ ba na suɔɔ ni a yõw-nyãa na kpaar'ã a wulĩ subɔ, i a Ni-kpẽe na maal u na u ir. A ulɔ dāa maal faar, u na de na bar ku u.
- ¹⁶Ala-ĩ-sɔ, nyi caala a nyi maal-fãa kuro taa, i mi suɔɔ a Naanmun yɔɔ taa, a mine a nyi na tuɔ kpaar a nyi wulisi puɔ. A ni-toraa Naanmun suɔrfũ tere na fãgã na maal bom.
- ¹⁷A Eli dāa na i nire a si kaarĩ, i-ce u mar'ã a Naanmun suɔrfũ a mine a saa na ŋmaa a war yomo ata ni ŋmãa.
- ¹⁸A ala i baar, u le suɔr'ã a Naanmun, i a saa wa na, a yele bi a tẽw juu.
- ¹⁹ĩ yẽer, a ala i bõ-y'en a nyi sõw bɔr'ã jãa taa ni a yel-mĩe, i a nire le lieb u wa ni,
- ²⁰nyĩ bõw ni a asume: a ulɔ maal a maal-fãa subɔ na bɔr u lieb wa a sɔr slɔn puɔ, u na wĩe u na a kũu une, i a Naanmun na fe na a maal-faar yaw bar.

1 Pter

1 Pter 1

¹A maa Pter na ɪ a Jeeju-Kirisi nɪ-tunaa ɪ ture a seɓe na kurɔ a nyumɪ a Naaŋmun na vel ir, na ɪ a saanba yēyēlɪ be a Pō, a Galatɪ, a Kapadɔsɪ, a Ajɪ nɪ a Bitini wɛɛ.

²A sɪ Sāa Naaŋmun de na nīe bōw nyɪ, a u Sɪe na ow nyɪ a nyɪ ɪ a cɛcɛ, a nyɪ na mɪ wono a Jeeju-Kirisi a toor, ɪ u na mɪ mur nyɪ a u jū. A sūofu nɪ a pɪenfu á le dɔɔl a nyɪ jie.

³A Naaŋmun na ɪ a sɪ Nɪ-kpēɛ Jeeju-Kirisi Sāa ɪ sɔ pewfu! A mune u na maal a Jeeju-Kirisi u ir a kūu puɔ, u bōw sɪ na a nāw ɪ dɔw sɪ a dɔw-paalaa, a sɪ na tuɔ tere a tierũ son a una baafu puɔ,

⁴cɛɛ nɪ a yel-sono ala a Naaŋmun na gbɛɛrɪ bin sɪ a saa juu, na ma tere sāwfu mu a sɔɓfu wa, ɪ ma mɪ tuɔɔ kpooro wa.

⁵A ɪ na a nyumɪ na tere a yōw-nyāa, a Naaŋmun kpēw na mɪ gure, nɔɔ pɔwɔɔ a faafu ulɔ u na gbɛɛrɪ bin na nyure a baafu daar.

⁶A ala une nyɪ cɛɛ, a ala saarɪ ɪ a sew na a nyɪ na be a won burɔ burɔ puɔ, sɔɔɔ nɪ a nii-sɔw a daar ŋmāa na puɔ.

⁷A maal'ā a le a na miile a nyɪ yōw-nyāa ɪ na yel-mīɛ. A selme tere na baafu, ɪ-cɛ ba ma duulɪ u na a vūu puɔ na ba ir a saba bar. A nyɪ yōw-nyāa ba na bure gāw na a selme, a-na-ɪ a na lieb'ā ɪ a pewfu, a yo-yifu, nɪ a ju-kpēɛ a nyɪ jie a ledaar a Jeeju-Kirisi na wa nyure.

⁸A mune nyɪ na ma saarɪ nye u wa, ɪ-cɛ nyɪ nuno u na. A mune nyɪ na ma saarɪ nye u a yēyērɪ wa, ɪ nyɪ yōw u na a nyāa, mɪ tere nɪ a nūɔ ulɔ na yāla nyɪ, a nure na ma tuɔɔ mana wa,

⁹a mune nyɪ na pɔwɔɔ a nyɪ yōw-nyāa bom, na ɪ a nyɪ faafu.

¹⁰A Naaŋmun y'er-hierbe bala na dāa de nīe hier a una faafu y'erɪ nɔɔ tara nyɪ, ba mɪ dāa na 'wuoro cēɛɛ, buɔɔ nɪ ba bōw a una faafu naa par.

¹¹A mune a Kirisi Sɪe na dāa be a ba pūɔ, na dāa de nīe man ba a Kirisi won, nɪ a na-yele nɔɔ tuure, ba lā na buɔɔ ba bōw a dabor a ana yelee u na miil ba na tara, nɪ a mune a na ure ɪ tara.

¹²A Naaŋmun miil'ā a y'er-hierbe bala áa tun ala ba na tunɔ ma ɪ a ba ben wa, ɪ-cɛ a nyumɪ sɔ. A Naaŋmun Sɪe na yi a saa juu be nɪ na a y'er-son-y'erbe a ba hiere a una y'erɪ naa kurɔ nyɪ a yēyērɪ, ɪ a Naaŋmun sɪ-tunisɪ mɪ buɔɔ ba mɪ muul wō a ana y'erɪsɪ naa.

¹³Ala-ɪ-sɔ, nyɪ gbɛɛrɪ a nyɪ mīɛ a tumɔ une, bōw juɔɔ nɪ. Nyɪ de a nyɪ tierɪsɪ a jaa dɔɔl a una faafu juu a Jeeju-Kirisi na tere kurɔ nyɪ a u nyurfu daar.

¹⁴Nyí wono a Naaɲmun toor, ɪ nyi taa cãa maala a korĩ-ce maal-bie ala nyi na dãa maala tuure ni a nyi iganbuur yele bofu, a mune nyi na ma dãa bõw a Naaɲmun ser wa.

¹⁵ĩ-ce nyí mɪ ɪ cɛcɛ a nyi maalfu puɔ a jaa, wõ taa ni a ulɔ na buɔl nyi na ɪ a cɛcɛ,

¹⁶a mune a Naaɲmun Sebe na yel: “Nyí ɪ cɛcɛ, a-na-ɪ ɪ na cɛcɛ.”

¹⁷A ala ɪ a nyi suɔrfu puɔ nyi ma buɔlɔ na a Naaɲmun a Sãa, a ulɔ na ma 'wuoro a nibe kpee kpee wa, ɪ ma guoro a ba yɛrĩsɪ tuure ni a ba maalfu, nyí bõw jɔɔ v a le nyi na cãa ɪ a saanba a ka a tẽw puɔ.

¹⁸A-na-ɪ nyi bõw na bõw ka aa ɪ a yel-saansɪ wõ taa ni a libi-kur, mu a selme ba da ni nyi, faa nyi a sɔr kpana ulɔ a nyi saanba na dãa tu ɪ cɛ ku nyi wa.

¹⁹ĩ-ee ba da nyi na ni a Kirisi jĩ-son, a mune v na lieb wõ a baar-lo-pele kaarĩ, ma tere sãwfu jie ni cɛfu jie wa.

²⁰A Naaɲmun dãa na vel v ir a ala une, ɪ-ce a tẽw wa bier maal, ɪ le ir v bar a cãa puɔ a nyi une a daar'ãa puɔ na ɪ a baarfɔ daar.

²¹A ulɔ une nyi sow de a Naaɲmun na maal v v ir a kũu puɔ, ku ni v a ju-kpɛɛ. A nɔhõ a nyi yõw-nyãa ni a nyi tierũ son be na a Naaɲmun jie.

²²Nyi lieb'ã ɪ a cɛcɛ a mune nyi na jɔɔ a yel-mĩɛ, a nyi na tuɔ bõw nuno taa. Ala-ĩ-so nyí lana nuno taa bõ-yene-yene ni a nyi suur v jaa.

²³A-na-ɪ a nyi Sãa Naaɲmun na dɔw nyi a dɔw-paalaa ma ɪ ni-kpiiraa wa, ɪ-ce v be na be a daar a jaa. A v yɛrĩ ulɔ na ture a baafu, na ma mɪ tere a bewfu daar wa, ulɔ v dɔw ni nyi.

²⁴A mune a Naaɲmun Sebe na yel: “A nibe ba jaa wõ na taa ni a mũɔ, ɪ a ba na-yele a jaa mɪ wõ taa ni a mɔɔpuɔ ti-pube. A mũɔ ma juɔlĩ na, a pube so lo,

²⁵ĩ-ce a Ni-kpɛɛ yɛrĩ be na be a daar a jaa.” A yɛrĩ ulɔ ɪ na a yɛr-son ulɔ sɪ na yɛr ku nyi.

1 Pter 2

¹Ala-ĩ-so nyí jaar a maal-bebe burɔ burɔ a jaa bar, lãa ni a belĩfu, a poe ayi terefɔ, a nyuur, ni a cilũ.

²A mune a bi-pulsɪ na ma 'laar a bure, a nyumi mɪ, nyí mɪ 'laar a sie burĩ na ɪ a cɛcɛ, a mune a nyi na tuɔ karĩ pɔw a faafu.

³A-na-ɪ a mune a Naaɲmun Sebe na yel: “Nyi 'lem'ã nye a mune a Ni-kpɛɛ na numɔ.”

⁴Nyí taw pɪel v. U ɪ na a kubir-mimir ulɔ a nibe na jaar bar, ɪ-ce a Naaɲmun de v, v ɪ v bõ-son.

- ⁵Nyí taw píel u, mɪ ɪ a kubi-mimie a Naaɲmun na tuɔ de mɛ nɪ a u Siɛ yir, ɪ a nyɪ na mɪ ɪ a baar-lorbo bala a Naaɲmun na ow kpee, a nyɪ na loro a siɛ puɔ baba kuro u, a baba ala na numɔ u, a yi a Jeeju-Kirisi jie.
- ⁶A-na-ɪ a Naaɲmun Sebe yel'ã: "Nyí nyɛ, ɪ bin'ã a Sɔ-tɛw puɔ a kubir son ulɔ ɪ na vel ir yɔw a dacin-gber puɔ. A ulɔ na yɔw u a nyãa, vɪ kɔ be na kpe u fɪ wa."
- ⁷Ala-ɪ-sɔ, u ɪ na bɔ-son a bala na yɔw u a nyãa jie, ɪ-ce a bala jie na ma yɔw u a nyãa wa, u lieb'ã ɪ "A kubir a memɛrbe na dãa jaar bar, na lieb ɪ a kubir ulɔ ba na de yɔw a dacin-gber puɔ."
- ⁸A mɪ yel'ã go: "A ɪ na a kubir ulɔ a nɪbe na ɲmeere a gbɛɛ, nɪ a kusipan ulɔ na maala ba a ba fara loro." Ba ma ɲmeere na a gbɛɛ a-na-ɪ ba wɔw na a toor a Naaɲmun yɛr-son unɛ, ɪ a ala unɛ a Naaɲmun na dãa biin ba.
- ⁹ɪ-ce a nyumɪ, nyɪ ɪ na a bal-buro ulɔ a Naaɲmun na vel ir, a Jamana baar-lorbo, nɪ a nɪbe bala a Naaɲmun na ow a kpee, a nyɪ na ɪ a u mɛ bal u na sɔ. U vel nyɪ na ir mɪ buɔl nyɪ yi nɪ a libe puɔ, a nyɪ kpe a u nɔ-kofu cãa puɔ, a nyɪ na hier a u tũ-vele u na maal.
- ¹⁰A korɪ-ce, nyaa dãa ɪ bal bɔ-yɛn wa, ɪ-ce a yɛyɛrɪ, nyɪ ɪ na a Naaɲmun bal nɪbe. Nyaa mɪ dãa pɔw a Naaɲmun nã-bɔwfu wa, ɪ-ce a yɛyɛrɪ na nyɪ pɔw u na.
- ¹¹ɪ yɛ-nunɪsɪ, ɪ kpãkpana nyɪ na, a nyumɪ na ɪ a sãanba yuro ka a tɛw puɔ, a nyɪ na bɔw tɛrɛ nyɪ mɛ a ɪgan buur yele jie, na ma jebe nɪ a nyɪ siɛ.
- ¹²Nyí ɪ a nyɪ maalfu a vɛle a bala na ma puoro wa jie, a mɛ a bala wa saarɪ kpɛrɛ nyɪ yele nɪ á nɪ-bebe nyɪ ɪ, ɪ-ce a nyɪ tũ-vele na maal ba a ba pewrɛ a Naaɲmun a u waa bibir.
- ¹³A Nɪ-kpɛɛ unɛ, nyí wur a nyɪ mɛ a tɛw puɔ fãgã deme ba jaa jie: a ala ɪ a jaman-kpɛɛ u,
- ¹⁴mu a ten burɔ burɔ jamansɪ u na biin a ba na kpãana a bala na maala a bier, ɪ mɪ kpɪre a bala na maala a vlɔa.
- ¹⁵A-na-ɪ a Naaɲmun pu-tɛrũ ɪ na a nyɪ na maal a vlɔa, kpal'ɪ a bala na ɪ a dãbolo nɪ a gɛgemɪ nuɔr.
- ¹⁶Nyí cere a mɛ nyɪ na sɔ a nyɪ mɛ, ɪ-ce nyɪ taa de a nyɪ mɛ sɔfu piw nɪ a maal-bebe wa, ɪ nyɪ ɛɛ maala a mɛ nyɪ na ɪ a Naaɲmun tũtunbɔ.
- ¹⁷Nyí yɔnɔ a nɪbe ba jaa, nunɔ nɪ a yɛɛr na be a Kirisi puɔ. Nyí mɪ jɔrɔ a Naaɲmun yɔnɔ nɪ a jaman-kpɛɛ.
- ¹⁸A nyumɪ na ɪ a tũtunbɔ, nyí wur a nyɪ mɛ bɔw jɔrɔ nɪ a nyɪ nɪ-bɛrɛ; aa ɪ a bala na ɪ a nɪ-sono nɪ a su-baara deme tɛw wa, ɪ-ce nyí mɪ jɔrɔ a bala ben na mɪ kpɛmɛ.
- ¹⁹A na ɪ nyɪ na bɔ-son a ala ɪ nyɪ dɪ na tuo a kpãafu won puɔ a pɔrɔ a nyɪ Naaɲmun jɔfu unɛ.

²⁰A-na-ɪ a ala ɪ nyɪ maal'ã a fãa ɪ pɔw a kpãafu, bõ a na le ɪ nyɪ? ɪ-ce a ala ɪ nyɪ maal'ã a vlɔa ɪ le pɔw a won uraa ni cĩcĩ, a ala ɪ na bõ-son a Naaɲmun nii-sɔw.

²¹A ala une a Naaɲmun ir nyɪ, a-na-ɪ a Kirisi mĩe pɔw na a won a nyɪ une, na ɪ nyɪ bõ-tɔnaa, a nyɪ na tuure a u gbɛ-pele.

²²Waa dãa maal fãa wa. Baa mi dãa wõ jiri a u nuɔr puɔ wa.

²³A mune ba na tu u, 'waa mi lieɓ tu wa. A mune u na pɔw a won, 'waa yɛr ba bier wa, ɪ-ce u de na a u mĩe ku a Ulo na tor a u yɛrĩ guorfɔ puɔ.

²⁴A Kirisi ulɔ mĩe de na a si maal-faar a u ɪgan puɔ do ni a ni-ku-daa juu, a mune a si na tuɔ kpi a si maal-faar puɔ, ɪ le ir ɪ ni-torisi a si maal-bie puɔ. A u ɪgan sãwfu une a nyɪ wolisi kpaar.

²⁵A-na-ɪ nyɪ dãa na wõ taa ni a piir na bɔrɔ, ɪ-ce a yẽyɛrĩ na, nyɪ lieɓ'ã wa a ulɔ na ɪ a Dɔ-cunaa sɛ na gure a nyɪ siɛ.

1 Pɛr 3

¹A nyumi pɔɔɔɔ mi, nyɪ wur a nyɪ mĩe a nyɪ surɛ jie, a mune a ɲmɛɛ wa wõw a Naaɲmun yɛrĩ a toor, ba na nye na a nyɪ maal-bie ɪ lieɓ puoro u a ala une. Nyɪ kõ buɔrɔ nyɪ haa nuɔr yɛr'ĩ ba a ala wa,

²a-na-ɪ ba na nye na a mune a nyɪ maalfu na ɪ a cɛcɛ, ni a mune nyɪ na cu ba.

³Nyɪ taa ɪ a nyɪ vlɔafu u yi a yene yele puɔ wa, wõ taa ni a juu wobfu, a selme yele yõwfu, ni a cẽcẽ-vele sufɔ.

⁴ɪ-ce a nyɪ vlɔafu ũ ɪ a ala na ma tere a sãwfu wa, a yele ala na yi a nyɪ pɔw, a suur na ɪ a helele ni a jom . . . A ala ɪ ɪ a kpɛɛ a Naaɲmun nii-sɔw.

⁵A nɔhõ, a ma-ma pɔɔ-popuorbo bala na dãa tiere a Naaɲmun na dãa gbɛere a ba mĩe, mi curɔ ni a ba surɛ.

⁶A le a Sara mi dãa wõ. U dãa na wono a Aburaham a toor, buɔɔ ni u a u ni-kpɛɛ. Nyɪ ɪ na a u bi-pɔɔɔɔ a yẽyɛrĩ a nyɪ maal-vlɔa une, ɪ a ala ɪ nyaa jɔrɔ bõ-kãw dábĩe wa.

⁷A nyumi surɛ mi, nyɪbõw je ni a nyɪ pɔɔɔɔ, bõw ni a mune ba na ɪ a pɔɔɔɔ, bal gãw nyɪ. Nyɪ yɔɔɔ ba, a mune a nyɪ na lãa pɔw a Naaɲmun bõ-son ulɔ na ɪ a baafu. A nɔhõ, bõ-kãw kõ var a nyɪ Naaɲmun suɔrfu wa.

⁸A yɛr-baaraa ɪ na yɛre nyɪ ɪ na: a nyɪ jaa few, nyɪ tere tierũ bõ-y'en, cele ni taa, mi nuɔɔ ni taa a mune nyɪ na ɪ a yeer. Nyɪ tere taa a nã-bõwfu, pab'ĩ a nyɪ mĩe a ɲmɛɛ jie.

⁹Nyɪ taa lieɓ maal a bier ya a bier ba na maal nyɪ wa, mu de a tu-bir tu ya a ulɔ na tu fu wa, ɪ nyɪ ɛɛ yɛr nason yõw a subɔ, a-na-ɪ a nason pɔwfu une a Naaɲmun buɔl nyɪ.

¹⁰A mune a Naaɲmun Sebe na yel: “A ulɔ na buɔɔɔ u pɔw nũɔ a u baafu puɔ, ɪ mi nye a bibi-vele, sew na u bar a fãa yɛrfu, ɪ mi mɔw a u nuɔr, kɔ wa yɛr yɛrɪ belɪ ni nure wa.

¹¹U sew na u ɲmaa yi a bier maalfu puɔ, ɪ maala a vilaa, mi buɔɔɔ ni a piɛnfu tuure ni u a daar a jaa.

¹²A-na-ɪ a Nɪ-kpɛɛ ma l'wuoro na a bala na tor, ɪ ma cele a ba suɔrfu a daar a jaa, ɪ-ce u ma ɲmelɪ na a puo-sɔw cɔw a bala na maala a bier.”

¹³A ala ɪ nyɪ tulɔ na a son maalfu une, ala be be na maal nyɪ a bier?

¹⁴ɪ-ce a ala saarɪ ɪ nyɪ pɔw na a won a nyɪ torfu une, nũɔ na be na a nyɪ jie. Nyɪ taa jɔɔ nure dãbɛ wa. Nyɪ taa mi ɪ a ba maalfu dama nyɪ wa.

¹⁵Nyɪ yɔɔɔ a Kirisi a nyɪ suur puɔ u ɪ a nyɪ Nɪ-kpɛɛ. A daar a jaa a ala ɪ a nure wa soor nyɪ na a nyɪ tierũ son ulɔ nyɪ na tere a nyɪ suur puɔ une, nyɪ sɔw man u a par,

¹⁶ɪ-ce nyɪ maalɪ su-baar ni yɔwfu. Nyɪ ɪ a nyɪ mɛ bɔwfu u ɪ cecɛ, a mune a bala na ma kpere nyɪ, wa buɔɔɔ ba yɔɔɔ nyɪ yɛrɪ, ɪ-ce a ba na nye nyɪ a nyɪ ɪ a Kirisi nibe a nyɪ maal-bi-vele puɔ, a vɪ kpe ba.

¹⁷A ala wa ɪ a Naaɲmun pu-tierũ u a fu na nyere a won a maal-vilaa une, a sa na gãw a won fu na nyere a bier maalfu une.

¹⁸A-na-ɪ a Kirisi mɛ kpi na gbɛ-daa a nyɪ maal-fãa une. A ulɔ na dãa tor kpi na a bala na ma tor wa une, a mune u na tuɔ wa ni nyɪ a Naaɲmun sɛ. Ba kú u na a ɲgan buur puɔ, ɪ-ce a Naaɲmun Siɛ le maal u u ir a kũu puɔ.

¹⁹A una Siɛ u mi dãa cenɪ na hier a u yɛrɪ ku a sur bala na be a kasu puɔ,

²⁰na dãa wɔw a Naaɲmun yɛrɪ a toor a ledaar u na dãa nyɔw a suur cele ni, ɪ a Nowe mi dãa kpal a gbor. A una gbor puɔ, ni-fũ tɛw, a le yel'ã nibe anuu-n'ata ɪ pɔw a faafu a kũɔ kpɛɛ une.

²¹A kũɔ kpɛɛ ulɔ miile na a kũɔ murfu na faara nyɪ a yɛyɛrɪ na. A una kũɔ murfu ma pɛwre a nure ɲgan buur deer wa, ɪ-ce u ɪ na a pulɪfu a nure na pulɪ ni a Naaɲmun, na yi a u mɛ bɔwfu cecɛ puɔ. A kũɔ murfu ulɔ faara nyɪ na a yɛyɛrɪ a Jeeju-Kirisi kũu-puɔ-irfu une,

²²a ulɔ na do a saa juu je a Naaɲmun durɪ lɔboorɪ, a si-tunisi ni a sa'llon fãgãsi ni a kpɛn a jaa na be a u pulɛɛ.

1 Piɛr 4

¹Ala-ɪ-sɔ, a mune a Kirisi na nye a nãw a u ɲgan puɔ, a nyumi mi, nyɪ tere a una nãw nyefu tierũ mi, a na gbɛerɪ nyɪ a nyɪ jeb une, a-na-ɪ a ulɔ na nye a nãw a u ɲgan puɔ, u ɲmaa na yi a maal-fãa puɔ.

²A daar ulɔ na ce nyɪ a ka a tɛw puɔ, nyaa sew nyɪ cere tuure ni a ala a nyɪ ɲgan buur na buɔɔɔ wa, ɪ-ce nyɪ cere tuure ni a ala a Naaɲmun pu-tierũ na buɔɔɔ.

³A korĩ-ce, nyi pɔw na a daar ulɔ na sɛw nyi, na nyi maalĩ a ala a tɪbe deme na nu. Nyi dāa na be a peɸu puɔ, a ĩgan buur yele puɔ, a dāa kufu puɔ, a kpokpo dɪb dɪfɪ puɔ, a dāa nyufu duo-taa jiir, nɪ a baar lofɪ ala na ciire a Naaŋmun nii-sɔw puɔ.

⁴Ĩ a yẽyẽrĩ, ba ko na nuɔr a mɪnɛ ba na nyɛ nyi a nyi maa lɛ cāa pɔw ba cere nɪ a ba burbur yaw maalfu puɔ wa, a ba pāa kpɛrɛ nyi.

⁵Ĩ-ce ba na man'ā a ba maalfu a Naaŋmun nii-sɔw, na gbɛɛrĩ a nɪ-mimie nɪ a nɪ-kūusi yẽrĩ guorfɪ unɛ baar.

⁶A ala unɛ ba dāa man a yɛr-son ku a bala na kpi, a mɪnɛ a bala na pɔw a yẽrĩ guorfɪ a ba ĩgan buur puɔ a nɪbe kaarĩ na mɪ tuɔ na pɔw a baafu ulɔ na ɪ a Naaŋmun ben, a ba sɪɛ puɔ.

⁷A yele a jaa baarfɪ daar tara na. Ala-ĩ-sɔ, nyí bōw tɛrɛ nyi mĩɛ cɛlɛ nɪ a Naaŋmun suɔrfɪ.

⁸A ala na ɪ a kpɛɛ ɪ na, nyí nyurɛ nuno taa bō-yɛnɛ-yɛnɛ, a-na-ɪ a nufɪ ma piw na a maal-fāa yaw tɛɛlɛ.

⁹Nyí bōw diere taa a nyi yie puɔ, kō tɛrɛ hūhunfu wa.

¹⁰Nyi jaa fɛw bō-yɛnɛ-yɛnɛ na ɪ a Naaŋmun yel-bōw-tɛrɛ ɪ na ku a tuɔfɪ burɔ burɔ, nyí de a una tuɔfɪ naa ɪ na ku nyi, tunɔ sūono nɪ taa.

¹¹A ala ɪ a nɪrɛ ɪ na a yɛyɛrɛ, ú yɛrɛ a yɛrĩsɪ ala a Naaŋmun na ku ɪ. A ala mɪ ɪ a nɪrɛ ɪ na a tūtunɔ, ú tunɔ nɪ a fāgā ulɔ a Naaŋmun na ku ɪ, a mɪnɛ a yele a jaa puɔ, a Naaŋmun na pɔw a ju-kpɛɛ a Jeeju-Kirisi unɛ. A Naaŋmun ulɔ ĩ sɔ a ju-kpɛɛ nɪ a kpɛw a daar a jaa. Amen.

¹²Ĩ badɛɛ, nyi taa ɪ a nuɔr ko nyi a won kpɛw na wō a vūu kaarĩ na wa bure nyi wa, wō taa nɪ aa dāa sɛw a ta nyi wa.

¹³Ĩ nyí ɛɛ cɪlɛ, a-na-ɪ nyi pɔw na a Kirisi a ɪ nāw puɔ, a mɪnɛ a nyi na pɔw a nūɔ cɪlɛ nɪ a lɛdaar a ɪ cāa kpɛɛ na nyurɛ.

¹⁴A bala wa turɔ nyi a Kirisi unɛ, a na ɪ nyi na nūɔ, a-na-ɪ a Naaŋmun cāa kpɛɛ na ɪ a ɪ Sɪɛ be na a nyi jie.

¹⁵Nɪrɛ kāw ɪ taa wa be a nyi sōw nyɛrɛ a nāw a-na-ɪ nɪ-kurɔ ɪ ɪ, mu nyanyuur, mu nɪ-bier, mu tɔrɔ-yɔnɔ subɔ wa.

¹⁶Ĩ-ce, a nɪrɛ wa nyɛrɛ a nāw a Kirisi bile ɪ na ɪ unɛ, ɪ taa wa ɪ a vĩ nyɔw ɪ wa, ĩ ú ɛɛ pɛwɛrɛ a Naaŋmun, a Kirisi yuor ɪ na tɛrɛ unɛ.

¹⁷A yẽrĩ guorfɪ daar ta na, a Naaŋmun na nyɔw a yẽrĩ guorfɪ nɪ a ɪ nɪbe. ĩ-ce a ala ɪ a sɪ jie a nyɔw, mɪnɛ a na pāa wō a bala na wōw a Naaŋmun yɛr-son yẽrĩ a toor jie?

¹⁸A mɪnɛ a Naaŋmun Seɛbe na yel: “A ala ɪ a nɪ-toraa faafu kpɛmɛ na, mɪnɛ a nɪ-kpana nɪ a maal-fāa subɔ faafu na pāa be?”

¹⁹Ala-ĩ-sɔ, a bala na nyere a nãw tuure ni a Naaɲmun pu-tierũ, sew na ba cere ni a ba vɩlaa maalfu, de ni a ba mĩe yɔw a ba Memiere na ɪ a dẽdẽ nuumi.

1 Pier 5

¹A yẽyẽrĩ na, a bala na ɪ a ni-dierbe a nyi sɔw ɪ buɔɔ ɪ yẽr'ĩ, a maa na mi ɪ a ni-diere a ba kaarĩ, na mi nye a Kirisi huur u na dãa nye, ɪ mɔɔ beree a cãa kpẽe ulɔ puɔ nɔɔ nyire.

²ɪ kpãkpana nyi na a nyi na bɔw cune a Naaɲmun dun u na ku nyi, a na numɔ nyi a mine a Naaɲmun na buɔɔ, ɪ a kɔ ɪ ba fer nyi na wa. Nyi taa tunɔ a nyi tumɔ a libie pɔwfu une wa, ɪ-ce a na yi a nyi su-tierĩsɩ puɔ a jaa.

³Nyi taa buɔɔ nyi fule a bala ba na ku nyi a nyi 'wuoro wa, ɪ-ce nyi ɪ ni-tɔɔnsɩ a Naaɲmun dun bala jie,

⁴ɪ a ledaar a Dɔ-cũ-Nɪ-kpẽe nɔɔ waara a sɩ nyere u, u na ku nyi na a yo-yifu sapi ulɔ na ma kpooro wa.

⁵A nyumi pɔɔ mi, nyi pab a nyi mĩe a ni-bere jie. ɪ a nyi jaa few, nyi wur a nyi mĩe tunɔ ni a tumɔ kuro taa, a-na-ɪ a yel'ã a Naaɲmun Sebe puɔ, áa Naaɲmun ma jebe ni ua a yo-buɔɔɔ, ɪ ma sũono a bala na wur a ba mĩe.

⁶Ala-ĩ-sɔ, nyi wur a nyi mĩe a Naaɲmun ulɔ na tere a kpẽw nuumi, a mine u na tuo jew nyi a daar ulɔ puɔ u na yɔw.

⁷Nyi tow a nyi den a jaa dɔɔl u, a-na-ɪ u ma tiere ni nyi na.

⁸Nyi bɔw tere a nyi mĩe juɔɔ ni, a-na-ɪ a nyi san-subɔ, Satã, kono na juɔɔ ni gbeen kaarĩ, buɔɔ a nire ulɔ u na pɔwɔ bomo.

⁹Nyi uraa cĩcĩ a nyi yɔw-nyãa puɔ jebe ni u, bɔw ni ka a bala na ɪ a nyi yeer na be a ka a tẽw puɔ mi pɔwɔ na a una nãw.

¹⁰ɪ-ce, a ledaar nyi na nyere a nãw a daar fũ puɔ baara, a Naaɲmun ulɔ jie a sũofu a jaa na yire, na mi dãa buɔɔ nyi a nyi na be a Kirisi puɔ lãa pɔw ni u a yo-yifu ulɔ na ma baara wa, a ulɔ mĩe na cɔɔrĩ nyi na, ku ni nyi a kpẽw, a nyi na uraa eĩeĩ kɔ tere damfu jie wa.

¹¹A ulɔ ɪ sɔ a tuɔfu a daar a jaa! Amen.

¹²A Silasi na ɪ ma a yeb-dẽdẽ ɪ sũo ma ɪ seb nyi a seb-ɲmãa na kpãkpana ni nyi, miile ni nyi áa le a Naaɲmun wiefu surĩ be. Nyi bɔw uraa a be cĩcĩ.

¹³A duo-puorbo bala na be a Babulɔ-tẽw a Naaɲmun na vel ir a nyi kaarĩ, ni a ɪ bi-daba Marki, puoro nyi na.

¹⁴Nyi puoro taa, woro ni taa ni a Nɪ-kpẽe yuor. A piɛnfu ú be a nyumi nyi jaa na be a Kirisi puɔ jie.

2 Pɛr

2 Pɛr 1

¹A maa Sumō Pɛr na ɪ a Jeeju-Kirisi tūtunɔ, ɪ nɪ a v nɪ-tunaa, ɪ ture a seɓe na kurɔ a nyumɪ na wō a puorfu y'ērɪ na ku nyɪ a nason a sɪ kaarɪ, a yi a Jeeju-Kirisi torfu unɛ, a ulɔ na ɪ a sɪ Naanmun nɪ a sɪ Fafaara.

²A sūofu nɪ a piɛnfu á lɛ dɔɔl nyɪ, a mune nyɪ na bōw a Naanmun nɪ a sɪ Nɪ-kpɛɛ Jeeju.

³A Nɪ-kpɛɛ de na a v fāgā ku nɪ sɪ a ala a jaa na sɛw nɪ a sɪ baafu puɔ, a sɪ na mɪ y'ɔɔ v, a mune sɪ na bōw a ulɔ na buɔl sɪ, a sɪ na lāa pɔw taa nɪ v a v yo-yifu nɪ a v son ifu.

⁴A ala unɛ v pulɪ nɪ sɪ a pulɪ-vele na ma bermɛ iɛ wa, a mune a nyɪ na tuɔ pɔw nɪ a Naanmun a v wāa, ɪ cīɛ a sāwfu ulɔ na sāwna a tēw.

⁵A asume unɛ, nyɪ y'ōw fāgā ɪ dɔɔl a dēdē cenfu a nyɪ y'ōw-nyāa juu, ɪ lɛ dɔɔl a bōwfu a nyɪ dēdē cenfu juu.

⁶Nyɪ lɛ y'ōw fāgā ɪ dɔɔl a mīɛ-terefu a nyɪ bōwfu juu, ɪ lɛ dɔɔl a su-varkpara a nyɪ mīɛ-terefu juu, ɪ mɪ ɪ a Nāanmun y'ōwfu a lɛ dɔɔl a nyɪ su-varkpara juu.

⁷Nyɪ lɛ dɔɔl a yɛɛr nufu a nyɪ Naanmun y'ōwfu juu, ɪ pāa dɔɔl a nɪɛ ba jaa nufu a nyɪ yɛɛr nufu juu.

⁸A ala ɪ a ana yele be na a nyɪ jie ɪ waa, aa bara nyɪ lɛ ɪ ma ku nyɪ wɔmɔ wa, ɪ-cɛ a na tɔw nyɪ na y'ōw a nyɪ na bōw a sɪ Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi vlāa.

⁹ɪ-cɛ a nɪɛ ulɔ na ma tɛɛ a ana yele wa jōw na, a-na-ɪ a v nyefu nyurɪ na pab. U hiin'ā ɪ ma cāa bōwnaa a mune a Naanmun na pɛw a v korɪ-cɛ maal-faar bar wa.

¹⁰Ala-ɪ-sɔ yɛɛr, nyɪ lɛ nyɪɛ miile a nyɪ baafu puɔ áa Naanmun surɪ na buɔl nyɪ, ɪ mɪ vel nyɪ ir. A-na-ɪ a nyumɪ maala a lɛ, daar ma be be fū a nyɪ na lo a fāa puɔ wa.

¹¹A nɔhɔ, nyɪ na nyɛ na a sɔr kpɛ a sɪ Nɪ-kpɛɛ nɪ a sɪ Fafaara Jeeju-Kirisi fāw puɔ vlāa, a fāw ulɔ na ma tɛɛ a baarfɔ daar wa.

¹²Ala-ɪ-sɔ, a mune nyɪ na saarɪ bōw a yēle asume, ɪ mɪ uraa a cīcɪ a yel-mīɛ ulɔ puɔ nyɪ na be a y'ēy'ērɪ, ɪ-cɛ ɪ na cāa na jawra nyɪ a ana yele a daar a jaa.

¹³A ledaar ɪ na cāa vuurɔ, ɪ nyɛ na a ɪ ma son ɪ na jawra nyɪ a ɪ kpākpanfu puɔ.

¹⁴A-na-ɪ ɪ bōw na ka maa yaarɪ bara a igan naa, a mune a sɪ Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi na dāa yel ma.

¹⁵Ala-ɪ-sɔ ɪ na dɪ nɪ nyɪ na a tuo, a mune a maa wa saarɪ cen, ɪ-cɛ a nyɪ na cāa bōw a ana yele a daar a jaa.

¹⁶A-na-ɪ a lɛdaar sɪ na dɛa man nyɪ a mɛnɛ a sɪ Nɪ-kpɛɛ Jeeju-Kirisi na nyɪrɪ a kpɛw, aa ɪ kpurɪsɪ na yi a nɪbɛ tɛrɪsɪ puɔ sɪ de manɪ nyɪ wa, ɪ-cɛ sɪ be na be nyɛ a u kpɛɛ ɪfu nɪ a sɪ mimie.

¹⁷U pɔw na a yo-yifu nɪ a ju-kpɛɛ a Sɛa Naaɲmun jie a lɛdaar sɪ na wɔ a una kɔkur na yi a Naaɲmun ji-nyɪlaa puɔ na yel: “A nanɪ ɪ ɪ a ɪ Bi-nunaa na kpɛ ma a nyɛa.”

¹⁸Sɪmɪ mɛɛ dɛa na be nɪ u a be a tɛa-ciiraa juu, ɪ wɔ a kɔkur ulɔ na dɛa yi a saa juu.

¹⁹Ala-ɪ-sɔ, sɪ nyurɪ na sɔw a yɛrɪ ulɔ a Naaɲmun yɛr-hierbe na dɛa hier. A na vɛɛɛ na a nyɪ na cɛɛ a una yɛrɪ, a-na-ɪ u wɔ na taa nɪ a cɛa na caara a ji-liwraa puɔ lɛɛ . . . wa tara nɪ a lɛdaar a wɛr na caara, ɪ a bi-vɛɛ ɲmarbir na mɪ caarɪ a nyɪ subɛ puur.

²⁰Nyɪ bɔw nɪ a nanɪ sɛr: nɛrɛ kɛw ma be be na tuɔɔɔ mana a Naaɲmun yɛr-bir par u yɛ wa,

²¹a-na-ɪ a Naaɲmun yɛr-bir kɛw ma yi nɛrɛ pu-tɛrɔ puɔ wa, ɪ-cɛ a Naaɲmun Sɛɛ ɪ tɔw a nɪbɛ a ba yɛr a Naaɲmun yɛrɪ.

2 Pɛr 2

¹Jir-ɲma-yɛr-hierbe mɪ dɛa na be a Naaɲmun nɪbɛ sɔw a korɪ-cɛ, a mɛnɛ a jɛjaanba na ɲmara a jɪrɪ na mɪ be a nyɪ sɔw. Ba na fur'ɛ kpɛ nɪ a yɛr-jɪrɪ na sɛwna a nɪbɛ, jaarɪ a Nɪ-kpɛɛ ulɔ na dɛa da ba fɛa, taw nɪ a sɛwfu lɔb dɔɔɔ a ba juumɪ.

²Nɪ-yaw na tu na a ba maal-bi-burbur, a nɪbɛ lɛb kpɛrɛ a yel-mɛɛ sɔr.

³A-na-ɪ a jɛjaanba bala, libi-buɔrɔɔ ba ɪ, ma yɔw a nɔ-kɛa beɛ nɪ nyɪ. A ba Yɛr-guoro gɔr'ɛ guor a ba yɛrɪ korɪ-cɛ jaa, ɪ a ba sɛwfu cɛa na be waara. A ulɔ na wɛɛ ba ma gur wa.

⁴A Naaɲmun ma dɛa bar a sɪ-tunɪsɪ bala na dɛa maal a fɛa wa, ɪ-cɛ u lɔb ba na yɔw bɔw kpol-kpɛɛ puɔ, a ba lɔ ba bin a libɛ puɔ gure nɪ a yɛrɪ guorfu bibir.

⁵Waa mɪ dɛa bar a korɪ-cɛ nɪbɛ wa, ɪ-cɛ u bar'ɛ a kɔɔ kpɛɛ u wa pɔw a nɪ-kpansɪ, ɪ u faa a Nowe na dɛa ɪ a torfu yɛr-hiere, nɪ nɪbɛ anuu-n-'ayi tɛw.

⁶A Sɔdɔm nɪ a Gɔmɔɔr ten, a Naaɲmun mɪ yɔw ba na a yɛrɪ sɛw nɪ ba a vɔu bar, a ba lɛb ɪ a tɛpɛɪ, a mɛnɛ a na tuɔ ɪ bɔ-miɪlaa a nɪ-kpansɪ jie, a ala nɔɔ tara ba.

⁷ɪ-cɛ u faa na a Lotɪ na dɛa ɪ a nɪ-son, a suur na ma dɛa sɛw a bana nɪ-kpansɪ burbur maalfu mɛ.

⁸A bibie a jaa, a nɪ-son ulɔ na be a ba sɔw ma nyɛ na ɪ mɪ wɔ a ala ba na maala, a u su-toraa mɪ dama u a ba burbur mɛ.

⁹A nɔhɔ, a Nɪ-kpɛɛ ma bɔw faa a bala na yɔɔɔ u a ba won puɔ, ɪ mɪ bɔw a burbur demɛ tɛrɛfu a kpɛafu puɔ, gure nɪ a yɛrɪ guorfu bibir.

¹⁰A bala a kpɛafu na nyurɪ tor ɪ na a bala na tuure a ba ɪgan buur tɛrɪ-kpansɪ, sɛwna nɪ a ba mɛɛ, ɪ mɪ kpɛrɛ a Naaɲmun na sɔ ba. A bana jir-ɲma-jaanba maa jɔ vɪ

wa; a ba mĩe tẽw ba ma 'wuoro. Baa mĩ jɔɔ a bala na nyɛ a saa juu wa, ɪ-ce ba ma kpere ba na.

¹¹A ala saarĩ ɪ a si-tunisi ɔ, na tere a fãgã nĩ a tuɔfu gãw a jir-ɲma-jaanba bala, ba maa 'la kpe yɔw nĩ a bana ni-nyɛlisi a yeri a Ni-kpẽe nii-sɔw wa.

¹²A jãjaanba bala wɔ na taa nĩ we-yele na ma bɔw yẽ wa, ba na dɔw ka a tẽw puɔ a nibe na nyɔwrɔ kurɔ. Ba ma kpere na a ye le ala ba na ma bɔw a par wa. Ba na mĩ we na a bana we-yele kaarĩ.

¹³A kpowfu na ɪ a ba yar, a mune ba na mĩ kpow a nuɲmẽ. Ba tier'ã beeka áa vɛle na a ba na maal a vĩ tumɔ a mɔtɔw. Ba ma ɪ na vĩ nĩ hũhunfu a nyi sɔw. A ledaar ba na ma be nĩ nyi a feti jie, a ma ɪ ba na nũɔ a ba na belĩ a nibe.

¹⁴Ba ma 'wuoro na a pɔɔɔ a 'wuor-fãa, ɪ maa bew a maal-fãa maalfu wa. Ba ma bele na a bala na bal, ɪ mĩ mɪlĩ nĩ a ye le jɛlfu. Ba be na a Naaɲmun pɔfu puɔ.

¹⁵Ba bar'ã a sɔr toraa ɪ bɔr, ɪ tu a Balam na ɪ a Bosoor bi-daba sɔr, na dãa nu a libie na yi a ɔ gɔgɔlfu tumɔ puɔ.

¹⁶ɪ-ce ba gal ɔ na a ɔ to-wɔwfu unɛ. Bũɔ ɪ de a nure kɔkur yeri a una Naaɲmun yeri-hiere, gɔw nĩ ɔ a ɔ dãbol tumɔ bar.

¹⁷A nibe bala wɔ na taa nĩ kulɛ na sɪr, mu a uulũu a sɛsɛb na de cere nĩ. A Naaɲmun ir'ã ji-liwraa na nyurĩ sɔb bar ba.

¹⁸Yo-bɔb yeri-pɔrsi ba ma yere bele nĩ a nibe. A ɪgan buur tierĩsi nĩ a burbur maalfu ba ma de bele nĩ a bala na cãa faara a ba mĩe a bala na bɔɔ sɔw.

¹⁹Ba ma pulĩ nĩ ba na á ba na ir ba na yi nĩ a gbãgbaar puɔ, ɪ-ce a bala mĩe le ɪ na a ala gbãgbaar na cere nĩ ba a kũu puɔ. A-na-ɪ a nure le ɪ na a bom ulɔ na tuɔ ɔ gbãgbaar.

²⁰A ala ɪ a nibe bala na dãa cĩe a tẽw puɔ yel-kpansi puɔ a mune ba na bɔw a Jeeju-Kirisi na ɪa Ni-kpẽe nĩ a Fafaara, le lieb'ã bar a ana ye le a le nyɔɔr ba ɪ tuɔ ba, a ba baarfɔ daar ben na kpeme na gãw a nyɔwfu daar ben.

²¹A dãa na sa ba a ba kãa dãa bɔw a sɔr toraa wa, a mune ba na le bɔw ɔ baar, ɪ le lieb ɲmaa yi ɪ bar a yeri-son ba na dãa pɔw.

²²A ala na ta ba miil'ã a yel-mĩe ulɔ a sukpa na yel, áa báa lieb'ã cen na dɪ a ala ɔ na dãa ti bar. ɪ a duo ba na so a kũɔ na le lieb'ã een mamar'ĩ a memɛɛr.

2 Pter 3

¹ɪ badɛɛ, nyi nye a yẽyeri a gbɛɛ ayi sɛbe ɪ na sɛb nyi. Á jaa ayi puɔ ɪ buɔɔ na ɪ jaw nyi a nyi cãa bɔw tere a tierũ ulɔ na tor,

²ɪ mĩ cãa bɔwnaa a ana yeriĩsi a yeri-hier-sono na dãa yere a korĩ-ce, nĩ a yeri-manisi ala na yi a Ni-kpẽe nĩ a Fafaara jie, a nyi ni-tunisi na dãa man nyi.

- ³Nyí bōwnaa ser, áa baarfú daar a bala na tuure a ba ñgan buur bōb na wa na laara nyi,
- ⁴yele ni: “Waa puli ni nyi á u na wa na wa . . . ? Ì nyune u le be? A si saanba gɔr’ã kpi, ñ-ce a yelee a jaa cãa a le a mune a na dãa be a nyowfu daar.”
- ⁵Ba ma belĩ na maal wō taa ni ba hiin’ã a mune a Naanmun na yɛr a yɛrĩ a korĩ-ce jaa maal’ĩ a sa’llon ni a tene. A tene yi na a kōɔ puɔ, ñ a kōɔ ba mi de maal’ĩ a tene.
- ⁶A tēkorĩ, a kōɔ ñ mi dãa wa pɔw a tēw wel a yelee a jaa bar.
- ⁷Ì-ce a yēyɛrĩ sa’llon ni a yēyɛrĩ tēw, a Naanmun de na a u yɛrĩ biin’ĩ ba a vūu dufu une, cele ni a yɛrĩ guorfú bibir a lɛdaar ba na wele a ni-kpansi bara.
- ⁸Ì badɛɛ, bom kãw be na be nyi na ma sew nyi baala wa. A-na-ı a Ni-kpɛɛ jie, a bibir bō-yen wō na taa ni yomo tur, ñ-ee a yomo tur mi wō taa ni bibir bō-yen.
- ⁹A Ni-kpɛɛ ma gɔwrɔ a u pulifu maalfu wa, a mune a nuɔmɛɛ na tiere, ñ-ce su-nyowraa u tere ni nyi, a-na-ı 'waa buɔrɔ nre le u we wa, ñ u ɛɛ na buɔrɔ a nibe ba jaa ba lieb a ba yɛ.
- ¹⁰Ì-ce a Ni-kpɛɛ lewaa bibir na ta na nyanyuur waa kaarĩ. A una bibir, a sa’llon na tɔl’ã ni damfu na kurɔ dābĩɛ, a sa’llon yelee na nyul’ã a tulĩ puɔ, ñ a tene ni a yelee ala a jaa na be ka a tēw puɔ na di na.
- ¹¹A ala ı a yelee a jaa na di na a nɔhō, ni-wō-mune nyi sew nyi ı? A sew na a nyi maalfu a ı cɛcɛ, a nyi yɔɔɔ ni a Naanmun,
- ¹²a mune nyi na cãa cele a u bibir tafu, ñĩbine ni. A una bibir, a sa’llon na di na, ñ a sa’llon yelee na mi nyul’ã a vūu tulĩ puɔ.
- ¹³Ì-ce a Naanmun puli ni si na a sa’llon paalaa ni a tē-paalaa, a jie a torfu nɔɔ beree. A ala si cele.
- ¹⁴Ala-ĩ-sɔ ñ badɛɛ, a mune nyi na cãa cele a una bibir, nyí yōw fāgā kō tere cɛfu jie ni mabfu jie a Naanmun nii-sɔw wa, a mune u na wa pɔw nyi a pienfu puɔ.
- ¹⁵Nyí de a Ni-kpɛɛ su-nyowraa ulɔ u ı nyi daar ulɔ nyi na pɔwrɔ a faafu, a mune a si yeb-nunaa Pol na mi dãa seb nyi ni a kpaarfú ulɔ a Naanmun na dãa ku u.
- ¹⁶A le u ma dãa seb man nyi a u sebsi a jaa puur, a lɛdaar u na yɛre nyi a yɛrĩsi ala. A u sebsi puur, jiir ɔmɛɛ be na be na kpeme a par bōwfu, ñ a nibe bala na ma bōw bom wa, ñ ma mi bōw uraa a cĩcĩ wa, ma liebe a par, wō taa ni a mune ba na ma mi liebe a Naanmun Sebe yɛr-bie ɔmɛɛ. A ba mĩe wɛfu ba maala biine a le.
- ¹⁷Ala-ĩ-sɔ ñ badɛɛ, a mune nyi na gɔr bōw a ala nɔɔ tara, nyí tere nyi mĩe, kō bar a ni-kpansi wa bele nyi a nyi faa lo ñ ce a nyi iraaƴu jie bar wa.
- ¹⁸Ì-ce nyí cãa kara dɔɔɔ a Naanmun maal-vɔlɔ puɔ, ni a Jeeju-Kirisi na ı a si Ni-kpɛɛ ni a si Fafaara bōwfu puɔ. u tere a yo-yifu a yēyɛrĩ na, ni a daar a jaa. Amen.

1 Jã

1 Jã 1

¹A ala na ɪ a baafu y'ērĩ unɛ sɪ seɓɛ nyɪ, na ɪ a y'ērĩ ulɔ na dāa be be a korĩ-cɛ jaa, sɪ na dāa wõ, ɪ a sɪ mimie mɪ nyɛ. Sɪ 'wuor u na cēpen, ɪ a sɪ nur mɪ sur u.

²A Naaɲmun miil'ĩ na a baafu ulɔ a sɪ nyɛ u; ala-ĩ-sɔ a sɪ y'ere kurɔ nyɪ, mana nɪ nyɪ a una baa-kõ-tew na dāa be a Sāa sē u de miil'ĩ sɪ.

³A ala sɪ na nyɛ ɪ mɪ wõ, ala sɪ mana nyɪ mɪ, a mune a nyɪ na tuɔ lāw nɪ sɪ a una lāw-taa puɔ sɪ na tere nɪ a Sāa nɪ a u Bie Jeeju-Kirisi.

⁴Sɪ seɓɛ nyɪ na a ana yeɓe a mune a nũɔ ulɔ na be a sɪ jie na nyurĩ y'ala.

⁵A y'ērĩ ulɔ sɪ na dāa wõ a Jeeju-Kirisi sē ɪ mɪ mana kurɔ nyɪ ɪ na, áa Naaɲmun ɪ na cāa ɪ a libe ma be a u puɔ fũ wa.

⁶A sumɪ yel á sɪ be nɪ u na, ɪ le cāa tunɔ a libe tumɔ, sɪ ɪ na jir-ɲmarba, ɪ ma tere yel-mĩɛ wa.

⁷A sumɪ cere a cāa puɔ a mune a ulɔ mĩɛ na be a cāa puɔ, lāw-taa na be na a sɪ sōw, ɪ a u Bie Jeeju jũ na pɛere na a sɪ maal-fāa a jaa bara.

⁸A sumɪ yel á saa tere maal-fāa wa, sɪ beɓe na sɪ mĩɛ; saa tere yel-mĩɛ wa.

⁹Ƴa sumɪ caalĩ a sɪ maal-fāa ku a Naaɲmun, u na de na bar ku sɪ, ɪ cɔɔrĩ a sɪ burbur a jaa bar, a-na-ɪ u ɪ na dēdē ɪ mɪ tor.

¹⁰A sumɪ yel á saa maal fāa wa, sɪ de na a Naaɲmun u ɪ jir-ɲmara, ɪ saa sɔw de a u y'ērĩ wa.

1 Jã 2

¹Ƴi bibiir, ɪ seɓɛ nyɪ na a asune a mune a nyɪ kō maal fāa wa. Ƴ-cɛ a nure wa maal a fāa, sɪ tere na a loluɔɔ a Sāa sē na tor, na ɪ a Jeeju-Kirisi.

²U ɪ na a ulɔ na lɛɓ ɪ a baar-lo-bom na tuɔ ir a sɪ maal-fāa bar; ɪ aa ure a sɪ ben tew u wa, ɪ-cɛ a nɛɓe ba jaa maal-fāa u mɪ.

³A sumɪ jɔɔ a Naaɲmun y'er-kpen, sɪ na bōw na ka sɪ bōw u na.

⁴A ala ɪ a nure yel'ā: “Ƴ bōw u na,” ɪ ma jɔɔ a u y'er-kpen wa, u ɪ na jir-ɲmara; yel-mĩɛ ma be a u puɔ wa.

⁵Ƴ-cɛ a ulɔ na jɔɔ a u y'ērĩ, bom ma surĩ ɓɔr a u Naaɲmun nufu puɔ wa. Nyɛ a mune sɪ na tuɔɔ bōwnɔ á sɪ ɪ na a Naaɲmun ben:

⁶a ulɔ na yel á u ɪ na a Naaɲmun ben, a u baafu sew na u wõ a mune a Kirisi baafu na dāa be.

⁷ĩ badεε, aa ı y'εr-kpēw paalaa ĩ seβε nyı wa, ĩ-ce a ı na a bō-kuraa ulɔ nyı na pɔw a korĩ-ce jaa. A y'εr-kpēw kuraa ı na a y'εrĩ ulɔ nyı na dāa wō.

⁸ĩ-ce a cāa na ı a y'εr-kpēw paalaa ĩ seβε nyı, ĩ a u yel-mĩε miile na a Kirisi jie, nı a nyı jie mı, a-na-ı a libe tɔlɔ na ĩ a yel-mĩε cāa gɔr caara.

⁹A ulɔ na yel á u be na a cāa puɔ, ĩ cāa 'laar a u yeβε, u cāa na be a libe puɔ.

¹⁰ĩ a ulɔ na nuno a u yeβε be na a cāa puɔ, ĩ bom ma be a u jie na maala nure u loro wa.

¹¹ĩ-ce a ulɔ na 'laar a u yeβε be na a libe puɔ. U cere na a libe puɔ, ĩ ma mı bōw a jie u na cere wa, a-na-ı a libe jōw u na bar.

¹²ĩ bibiir, ĩ seβε nyı na a-na-ı a Naanmun de na a nyı maal-fāa bar ku nyı a Kirisi yuor unε.

¹³Sāa numɔ, ĩ seβε nyı na a-na-ı nyı bōw na a ulɔ na be be a korĩ-ce jaa. Polbil, ĩ seβε nyı na a-na-ı nyı tuɔ na a Fāa Subɔ.

¹⁴Bibiir, ĩ seb nyı na a-na-ı nyı bōw na a Sāa. Sāa numɔ, ĩ seb nyı na a-na-ı nyı bōw na a ulɔ na be be a korĩ ce jaa. Polbil, ĩ seb nyı na a-na-ı nyı tere na kpēw; a Naanmun y'εrĩ be na a nyı puɔ, ĩ nyı mı tuɔ na a Fāa Subɔ.

¹⁵Nyı taa nu a tēw na maal-bie nı a u yele wa. A ulɔ na nuno a tēw na maal-bie ma cāa nuno a Sāa wa.

¹⁶A-na-ı a ala a jaa na be ka a tēw puɔ, wō taa nı a ĩgan buur yeले bɔfu, mu a ala sı na ma nye ĩ jıεε, mu a yel-yaw terefu yo-bɔb, ma yi a Sāa jie wa, ĩ-ce a tēw puɔ a yi.

¹⁷A tēw nı a u yeले a nıbe na 'laar tɔlɔ na, ĩ-ce a ulɔ na maala a Naanmun pu-tıerũ, u na be na be a daar a jaa.

¹⁸ĩ bibiir, nyı nye, a tēw baarfı daar tara na. Nyı wō na a ba yel á Kirisi San-Subɔ waara na. ĩ-ce a y'ēy'εrĩ, a Kirisi sama-deme yaw gɔr'ā be ka. Ala ĩ saa a sı bōw ka a tēw baarfı daar tara na.

¹⁹A bana nıbe yi na a sı sōw, ĩ baa dāa ı a sı nıbe wa. A ala dāa ı ba ı na a sı nıbe, ba naa dāa na cāa be nı sı. Ba yi na a sı sōw a na miil a bō-y'en jaa ma dāa sırĩ ı a sı nure wa.

²⁰ĩ-εε a nyımı, nyı pɔw na a Sıε ulɔ a Kirisi na ku nyı, ĩ a nyı jaa bōw na a yel-mĩε.

²¹Maa seb nyı a-na-ı nyaa bōw a yel-mĩε wa, ĩ-ce a-na-ı nyı bōw u na, ĩ mı bōw ka a jiri kāw ma tuɔɔ yire a yel-mĩε puɔ wa.

²²Ala ulɔ ĩ ı a jir-ηmara ĩ ma ı a ulɔ na cure áa Jeeju ma ı a Kirisi wa? U ı na a Kirisi San-Subɔ, ĩ ma jaar a Sāa nı a Bie jaa bar.

²³A nure le na jaar a Bie ma mı tere a Sāa wa, ĩ a ulɔ na sɔw de a Bie mı tere na a Sāa.

²⁴Ĩ a nyimɪ, nyí bõw tere a nyi suur puɔ a ala nyi na dãa wõ a korĩ-cɛ. A ala ɪ nyi bõw na tere a nyi suur puɔ a ala nyi na dãa wõ a korĩ-cɛ, nyi na be na a Sãa nɪ a Bie puɔ.

²⁵Ĩ a pulĩfu ulɔ a Kirisi na pulĩ nɪ sɪ ɪ na a baa-kõ-tɛw.

²⁶Ĩ seb nyi na a asume a bala na buɔɔ ba beɛ nyi a nyi bɔr unɛ.

²⁷Ĩ-cɛ a nyimɪ, a Sɪɛ ulɔ nyi na dãa pɔw a Kirisi sɛ cãa na be a nyi pũɔ, ĩ nyaa le buɔɔ nure u le jaan nyi wa. A Sɪɛ ulɔ nyi na tere jaana nyi na a yele a jaa, ĩ a ala u na jaana nyi ma ɪ jiri wa; yel-mĩɛ u. Ala-ĩ-sɔ, a mune u na jaan nyi, nyí bõw uraa a Kirisi puɔ.

²⁸Ĩ bibiir, a yẽy'ɛrĩ na, nyí bõw uraa a u puɔ a mune a ulɔ wa nyur, a sɪ na tere 'lafu, ĩ-cɛ a vĩ kõ sew sɪ a mimie a u waa bibir wa.

²⁹A ala ɪ nyi bõw ka u tor'ã, nyi mɪ bõw na áa nure ulɔ na maala a ala na tor ɪ na a Naaɲmun bile.

1 Jã 3

¹Nyí nye a mune a Sãa na tu nyurĩ nu sɪ a mune u na buɔɔ sɪ a ulɔ Naaɲmun mĩɛ bibiir; ĩ-cɛ a le sɪ surĩ ɪ. A bom na unɛ a tɛw na nibe na ma bõw sɪ wa, ɪ na a mune ba na ma mɪ dãa bõw u wa.

²Ĩ badɛɛ, a yẽy'ɛrĩ na sɪ ɪ na a Naaɲmun bibiir, ĩ a ala sɪ ɔɔ le ure ma yi cãa puɔ ser wa. ĩ sɪ bõw ka a lɛdaar u ɔɔ nyure a cãa puɔ, sɪ na wõ na taa nɪ u, a-na-ɪ sɪ na nye u na a mune u na be.

³A nure le na tere a tierũ son ulɔ a Kirisi puɔ, ma ɔɔɔɔ na a u mĩɛ ure cɛɛɛ, a mune a Jeeju-Kirisi mĩɛ na ɪ a cɛɛɛ.

⁴A nure le na maal a fãa sãw na a Naaɲmun y'ɛr-kpen, a-na-ɪ a fãa maalfu ɪ na a Naaɲmun y'ɛr-kpen sãwfu.

⁵Nyi bõw ka a Jeeju-Kirisi wa na a ka na ir a maal-faar bar, ĩ maal-fãa fũ ma be a u puɔ wa.

⁶A nure le na be a u puɔ ma maala fãa wa. ĩ a nure le na maala a fãa ma nye u wa, ĩ ma mɪ bõw u wa.

⁷Ĩ bibiir, nyi taa wa sɔw a nure wa belĩ nyi wa. A ulɔ na maal a ala na tor mɪ tor'ã, a mune a Jeeju-Kirisi na tor.

⁸Ĩ a ulɔ na maala a fãa ɪ na a Satã ben, a-na-ɪ a korĩ-cɛ jaa a Satã ĩ ma maala a fãa. A Naaɲmun Bie wa na a ka, na sãw a Satã tumɔ bar.

⁹A nure le na ɪ a Naaɲmun bile ma bar'ã a fãa maalfu, a-na-ɪ a Naaɲmun wɔmɔ be na a u puɔ. 'Waa le tuɔɔ maala a fãa wa, a-na-ɪ a Naaɲmun ɪ na a u Sãa.

¹⁰A ala na saa a Naaŋmun bibiir ni a Satã bibiir be a kpee kpee ɪ na: a ulɔ na ma maala a ala na tor wa, mu ma nuno a u yebe wa, ma ɪ a Naaŋmun ben wa.

¹¹A yɛrɪ ulɔ si na dãa wõ a korĩ-ce jaa ɪ na, á si nuno taa,

¹²ĩ a si kõ wõ taa ni a Kayĩ na dãa ɪ a Fãa Subɔ ben ĩ kú a u yebe wa. ĩ bõ une u kú u? U kú u na a-na-ɪ a u maalfu dãa na ɪ a fãa, ĩ a u yebe ben dãa tor.

¹³Ĩ yɛɛr, nyi taa wa ɪ a nuɔr ko nyi, a ala ɪ a tẽw na nibe wa 'laar nyi na.

¹⁴Si bõw ka si yi na a kũu puɔ ĩ kpe a baafu puɔ, a-na-ɪ si nuno na a si yɛɛr. A ulɔ na ma nuno a u yebe wa, cãa na be a kũu puɔ.

¹⁵A nure le na 'laara a u yebe ɪ na ni-kurɔ. ĩ nyi bõw ka ni-kurɔ le ma tere a baa-kõ-tew wa.

¹⁶A mune si na ure ĩ wa bõwnɔ a nufu ɪ na, áa Jeeju-Kirisi tur'ã a u baafu a si une. ĩ a sumi mi sew na na tur a si baafu a si yɛɛr une.

¹⁷A ala ɪ a nure le tere na a ala na sew u a ka a tẽw puɔ, ĩ nye a u yebe u be a nãw puɔ, ĩ a 'waa bõw u a nãw wa, mune u na ɪ ĩ tuɔ yel áa Naaŋmun nufu be na a u pũɔ?

¹⁸Ĩ bibiir, nyi taa ɪ a si nufu tɔɔ ɪ a nɔ-vaar ni a yɛr-bie tew wa, ĩ-ce a sew na a ɪ a maal-bie ni yel-mĩɛ.

¹⁹A nɔhõ si na bõw na bõw ka si be na a yel-mĩɛ puɔ, ĩ a si sube na mi bãa na a Naaŋmun nii-sɔw.

²⁰A-na-ɪ a ala saarĩ ɪ a si suur dama si na, a Naaŋmun berme na gãw a si suur, ĩ mi bõw a yele a jaa.

²¹Ĩ badɛɛ, a ala ɪ a si suur mɔɔ dama si wa, si na bar'ã nyãa ĩ pɛɛɛ a Naaŋmun.

²²A bom le si na suɔrɔ u, si na pɔw na, a-na-ɪ si jɔrɔ na a u yɛr-kpen, ĩ mi maala a ala na numɔ u.

²³Nyí nye a ala u na kpãkpan si, á si yõw a u Bie Jeeju-Kirisi a nyãa, tiere ni a u yuor, ĩ mi nuno taa tuure ni a yɛr-kpẽw ulɔ a Kirisi na dãa ku si.

²⁴A ulɔ na jɔrɔ a Naaŋmun yɛr-kpen be na a Naaŋmun puɔ, ĩ a Naaŋmun mi be a u puɔ. ĩ si bõw ka u be na a si puɔ, a u Siɛ u na ku si une.

1 Jã 4

¹Ĩ badɛɛ, nyi taa wa sɔwrɔ a bala ba jaa na yele áa Naaŋmun Siɛ ba tere yɛr'ĩ wa, ĩ-ce nyí juur ba je kãa, a ala ɪ ba surĩ na tere a Naaŋmun Siɛ, a-na-ɪ jir-ɲma-yɛr-hierbe yaw yɛr'ã pɔw a tẽw.

²Nye a mune nyi na tuɔrɔ bõwnɔ a ulɔ na tere a Naaŋmun Siɛ: a ulɔ na cã yel áa Jeeju-Kirisi wa na ka a tẽw puɔ tere a nure ĩgan, surĩ na tere a Naaŋmun Siɛ.

³Ĩ a ulɔ na ma sɔw cã yel a nɔhɔ̃ a Jeeju unɛ wa, ma tɛrɛ a Naaɲmun Siɛ wa, ĩ-cɛ a una siɛ u na tɛrɛ ɪ na a Kirisi San-Subɔ. Nyɪ dãa na wɔ̃ á u na wa na a ka a tɛw puɔ, ĩ a y'ɛy'ɛrĩ na u ɔɔr'ã be ka.

⁴Ĩ bibiir, nyɪ ɪ na a Naaɲmun ben, ĩ nyɪ tuɔ na a jir-ɲma-y'ɛr-hierbe bala, a-na-ɪ a Siɛ ulɔ na be a nyɪ pũɔ ɔãw na a ulɔ na be ka a tɛw puɔ.

⁵A bala, ba ɪ na a tɛw na nɪɛ, ala-ĩ-sɔ a ba y'ɛrĩsɪ ɪ a tɛw na ben, ĩ a tɛw na nɪɛ ma sɔw na a ba y'ɛrĩ.

⁶A sumɪ, sɪ ɪ na a Naaɲmun ben. A ulɔ na bɔw a Naaɲmun ma sɔw na a sɪ y'ɛrĩ, ĩ a ulɔ na ma ɪ a Naaɲmun ben wa, maa sɔw a sɪ y'ɛrĩ wa. A nɔhɔ̃, sɪ na tuɔ na bɔw a ulɔ na tɛrɛ a yel-m'ɛ Siɛ, nɪ a ulɔ na tɛrɛ a jiri siɛ.

⁷Ĩ badɛɛ, nyɪ ɪ a sɪ nɔnɔ taa, a-na-ɪ a nɔfɔ yɪ na a Naaɲmun jie. A nɪrɛ lɛ na tɛrɛ a nɔfɔ ɪ na a Naaɲmun bile, ĩ mɪ bɔw a Naaɲmun.

⁸A ulɔ na ma tɛrɛ a nɔfɔ wa ma bɔw a Naaɲmun wa, a-na-ɪ a Naaɲmun ɪ na a nɔfɔ.

⁹Nyɛ a mɛnɛ a Naaɲmun na miil a u nɔfɔ a sɪ jie: u tũ na a u Bi-daadaa u wa a ka a tɛw na puɔ a mɛnɛ a sɪ na tuɔ pɔw a baafɔ a u unɛ.

¹⁰A nɔfɔ ɪ na: aa ɪ a sumɪ ĩ dãa nu a Naaɲmun wa, ĩ-cɛ a ulɔ í nu sɪ, ĩ tũ a u Bie u wa ɪ a baar-lo-bom a sɪ maal-faar ir-barfɔ unɛ.

¹¹Ĩ badɛɛ, a ala ɪ a Naaɲmun nu sɪ na a nɔhɔ̃, a sɛw na a sumɪ mɪ, sɪ mɪ nɔnɔ taa.

¹²Nɪrɛ ma dãa nyɛ a Naaɲmun wa. A ala ɪ sɪ nɔnɔ na taa, Naaɲmun be na a sɪ pũɔ, ĩ a u nɔfɔ na be a sɪ pũɔ ma ɔɔrɔ sɪ wa.

¹³Sɪ bɔw na ka sɪ be na a u pũɔ, ĩ u mɪ be a sɪ pũɔ, a-na-ɪ u po sɪ na a u Siɛ.

¹⁴Ĩ sɪ nyɛ na ĩ mɪ mana kɔrɔ a nɪɛ, áa Sãa tũ na a u Bie u na ɪ a tɛw nɪɛ ba jaa Fafaara.

¹⁵A nɪrɛ lɛ na cã yel áa Jeeju ɪ na a Naaɲmun Bie, Naaɲmun be na a u pũɔ, ĩ u mɪ be a Naaɲmun pũɔ.

¹⁶Sɪ bɔw na a nɔfɔ ulɔ a Naaɲmun na tɛrɛ nɪ sɪ, ĩ mɪ sɔw de u. A Naaɲmun ɪ na nɔfɔ. A ulɔ na uraa a nɔfɔ puɔ be na a Naaɲmun pũɔ, ĩ a Naaɲmun mɪ be a u pũɔ.

¹⁷A ala ɪ a nɔfɔ ma ɔɔr a sɪ pũɔ wa, sɪ na bar'ã nyãa a y'ɛrĩ guorfɔ bibir, a-na-ɪ a mɛnɛ a Jeeju-Kirisi na be, lɛ sɪ mɪ be a ka a tɛw na puɔ.

¹⁸A nɔfɔ ma tɛrɛ dãb'ɛ wa. A nɔfɔ ulɔ na ɪ a cɛcɛ ma diw na a dãb'ɛ bar. A ulɔ na jɔrɔ a dãb'ɛ, a u nɔfɔ ɔɔr'ã, a-na-ɪ a dãb'ɛ ma miile na a kpãafɔ na waara.

¹⁹Sɪ tɛrɛ na a nɔfɔ, a-na-ɪ a Naaɲmun de na n'ɛ nu sɪ.

²⁰A ala ɪ a nɪrɛ yel'ã: "Ĩ nɔnɔ na a Naaɲmun," ĩ 'laar a u yeɛɛ, jir-ɲmara u ɪ. A-na-ɪ a ulɔ na ma nɔnɔ a u yeɛɛ u na nyɛ wa, 'waa tuɔrɔ nɔnɔ a Naaɲmun u na ma nyɛ wa.

²¹A y'εr-kpēw ulɔ a Kirisi na ku si ɪ na, áa ulɔ na nuno a Naaɲmun sew na u mi nuno a u yebe.

1 Jā 5

¹A nre le na sow bōw ka a Jeeju ɪ na a Kirisi, ɪ na a Naaɲmun bile, ɪ a ulɔ na nuno a sãa mi nuno na a u bie.

²Nye a mune si na bōw ka si nuno na a Naaɲmun bibiir: a ɪ na a mune si na nuno a Naaɲmun, ɪ mi jɔɔ a u y'εr-kpen.

³A-na-ɪ a nufu ulɔ si na tere ni a Naaɲmun ɪ na a si na jɔɔ a u y'εr-kpen. ɪ a u y'εr-kpen ma nyirɪ kpeme si a jɔfu wa,

⁴a-na-ɪ a ulɔ a Naaɲmun na dɔw tere na a tuɔfu a tēw na unε. ɪ a tuɔfu ulɔ si na tuɔ ni a tēw yi na a si y'ɔw-nyãa puɔ.

⁵Ala ɪ a ulɔ na tuɔ a tēw? A ulɔ taw na tere a y'ɔw-nyãa, bōw ka a Jeeju ɪ na a Naaɲmun Bie u.

⁶A Jeeju-Kirisi ɪ na a ulɔ na dãa wa. ɪ a mune u na wa, ba mur u na a kũɔmi, ɪ a u jũ mi deer. Aa ɪ a kũɔ taw u wa ni wa, ɪ-ce a kũɔ ni a jũ jaa u. ɪ a Naaɲmun Siε mana na a ala ɪ na yel-mĩε, a-na-ɪ a Naaɲmun Siε ɪ na a yel-mĩε.

⁷A yel-mĩε manfu ɪ na jiir ata:

⁸a Naaɲmun Siε, a kũɔ, ni a jũ, ɪ a jaa ata tere na nɔ-bō-y'en.

⁹Si ma sow na a nre yel-mĩε manfu, ɪ-ce a Naaɲmun yel-mĩε manfu gãw na a le, a-na-ɪ a ɪ na a Naaɲmun yel-mĩε manfu ulɔ u na dãa man a u Bie unε.

¹⁰A ulɔ na sow de a Naaɲmun Bie tere na a una yel-mĩε manfu a u suur puɔ. ɪ a ulɔ na jaar, de na a Naaɲmun u ɪ jir-ɲmara, a-na-ɪ 'waa sow a una yel-mĩε manfu a Naaɲmun na man a u Bie unε wa.

¹¹Nye a una yel-mĩε manfu. A Naaɲmun ku si na a baa-kō-tew, ɪ a una baafu be na a u Bie puɔ.

¹²A ulɔ na tere a Bie mi tere na a una baafu; ɪ a ulɔ na ma tere a Naaɲmun Bie wa, ma tere a una baafu wa.

¹³ɪ seb'ã a yele asume ku a nyumi na y'ɔw a Naaɲmun Bie a nyãa tiere ni u, a nyi na tuɔ bōw ka nyi tere na a baa-kō-tew.

¹⁴Si bar'ã nyãa a Naaɲmun nii-sow, a-na-ɪ si bōw ka a sumi suor a bom le tu ni a u pu-tierũ, u na cel si na,

¹⁵ɪ a ala ɪ si bōw ka u ma cele na a si suorfu a jaa, si mi bōw na ka si pow na a yele ala si na suor.

¹⁶A ala ɪ a nre nye na a u yebe u maala a maal-fãa kãw na ma cere ni u a kũu puɔ wa, ú suor Naaɲmun ɪ a Naaɲmun na ku u na a baafu. A nani ɪ na a bala taw maal-

faar na ma cere ni ba a kũu puɔ wa. A-na-ɪ maal-fãa kãw be na be na cere ni a nɛ a kũu puɔ, ɪ maa yel á nyɪ suɔr Naaɲmun a ala unɛ wa.

¹⁷A burbur a jaa ɪ na maal-fãa, ɪ-cɛ a maal-fãa kãw be na be na ma cere ni a nɛ a kũu puɔ wa.

¹⁸Sɪ bõw ka a ulɔ a Naaɲmun na dɔw maa cãa cere a maal-fãa puɔ wa, a-na-ɪ a Naaɲmun Bie gu u na, ɪ a Fãa Subɔ ma tuɔɔ maala u bom wa.

¹⁹Sɪ bõw ka sɪ ɪ na a Naaɲmun ben, ɪ a tẽw na nɪɛ ba jaa be na a Fãa Subɔ nuumi.

²⁰Sɪ mɪ bõw na ka a Naaɲmun Bie wa na ku sɪ a bõwfu, a sɪ na tuɔ bõw ni a ulɔ na ɪ a Yel-mĩɛ Subɔ. Sɪ be na a Yel-mĩɛ Subɔ pũɔ, a mɛ sɪ na be a u Bie Jeeju-Kirisi pũɔ. A ulɔ ɪ a Yel-mĩɛ Naaɲmun ni a baa-kõ-tɛw.

²¹ɪ bibiir, nyɪ tɛɛ nyɪ mĩɛ a naaɲmun-kpansi jie!

2 Jã

2 Jã 1

¹A maa na ɪ a ni-diere ɪ ture a seɓe na kurɔ a Pɔw ulɔ a Naaɲmun na vel ir, nɪ a v bibiir ɪ na nu a Naaɲmun yel-mĩe puɔ. Aa ɪ maa ɪ yẽ ɪ nu nyɪ wa, ɪ-ce a bala ba jaa na bɔw a yel-mĩe mɪ nu nyɪ na,

²a-na-ɪ a yel-mĩe be na a sɪ puɔ, ɪ v na be nɪ sɪ na a daar a jaa.

³A sũofu, a nã-bɔwfu, nɪ a piɛnfu na yi a Sãa Naaɲmun nɪ a Jeeju-Kirisi na ɪ a Sãa Bi-daba sɛ, na be na a sɪ jie, a mune sɪ na be a yel-mĩe nɪ a nufu puɔ.

⁴Nũɔ tu na nyɔw ma a mune ɪ na nye a fu bibiir ɲmɛɛ a ba cere a yel-mĩe puɔ a Sãa na man sɪ.

⁵ɪ a yẽyẽrɪ na, maa seɓe fu yẽr-kpẽw paalaa wa, ɪ-ce a ɪ na a ulɔ sɪ na pɔw a korɪ-ce na yel á sɪ nuno taa sɪ jaa.

⁶A nufu ɪ na á sɪ cere tuure nɪ a Naaɲmun yẽr-kpen. A par ɪ na a una yẽr-kpẽw nyɪ na dãa wɔ a korɪ-ce na yel á nyɪ cere a nufu puɔ.

⁷A beɓelɓe yayaw yer'ã pɔw a tẽw. Ba maa sɔw áa Jeeju-Kirisi surɪ na lɛɓ tere a nure ɪgan wa. Beɓelɓe nɪ a Kirisi sama-deme ba ɪ.

⁸Nyɪ tere nyɪ mĩe kɔ wa bar a sɪ tumɔ a lo wa, ɪ-ce nyɪ bɔw uraa, na nyɪ pɔw a nyɪ yar a jaa.

⁹A nure le na ma uraa a Kirisi jaanfu puɔ wa, ɪ dɔɔɔ, faa na a Naaɲmun, ɪ-ce a ulɔ na uraa a una jaanfu puɔ pɔw na a Sãa nɪ a Bie.

¹⁰A nure wa wɪ a nyɪ jie ɪ ma wɪ nɪ a una jaanfu wa, nyɪ taa sɔw de v a nyɪ yir wa, ɪ nyɪ taa mɪ tu soor v a jáa wa,

¹¹a-na-ɪ a ulɔ na wa soor v a jáa, be na tɔ a v burbur puɔ.

¹²ɪ tere na yele yayaw na yel nyɪ, ɪ-ce maa buɔɔ ɪ seɓ yɔw a seɓe puɔ tur ku nyɪ wa, ɪ, ɪ buɔɔ na ɪ wɪ a nyɪ sɛ a sɪ na tuɔ tor taa bu, a nũɔ na nyurɪ nyɔw sɪ.

¹³A fu ye-pɔw bibiir a Naaɲmun na mɪ vel ir, puor fu na.

3 Jã

3 Jã 1

- ¹A maa na ɪ a nɪ-kpɛɛ ɪ ture a seɓe na kurɔ a Gayisi ɪ na nu a Naanmun yel-mɛ puɔ.
- ²ɪ baraa, ɪ buɔɔ na a yele a jaa a cere vulaa a fu jie, ɪ a fu ɪgan na kpɛɛ a mune a fu siɛ na kpɛɛ.
- ³A tu na numɔ ma a mune a yeɛr na ma waara mana ma a fu yel-mɛ tufu, a mune fu na cere a yel-mɛ puɔ.
- ⁴Bom ma numɔ ma ta a mune ɪ na wɔ́ á ɪ bibiir cere na a yel-mɛ puɔ wa.
- ⁵ɪ baraa, fu ɪ na dɛdɛ a ala fu na maala a yeɛr jie, nɪ a bala na saarɪ ɪ a sáanba jie mɪ.
- ⁶Ba yɛr'ã a fu nufu yɛrɪ a popuorbo sɔw. A na vulaa na a ala ɪ fu na sũo ba na a ba cenfu jie a mune a na numɔ a Naanmun.
- ⁷A-na-ɪ a Kirisi yuor unɛ ba cere, ɪ ma de bom a bala na ma bɔw a Naanmun jie wa.
- ⁸Ala-ɪ-sɔ a sew na a sumɪ, sɪ sũo a nɪ-le numɔ, a mune a sɪ na tuɔ be tɔ a ana yel-mɛ tumɔ puɔ ba na tunɔ.
- ⁹ɪ seɓ'ã seɓ-bile ku a duo-puorbo, ɪ-ce a Jotirefe na nu a ba nɪ-kpɛɛ ifu ma sɔw a sɪ yɛrɪ wa.
- ¹⁰Ala-ɪ-sɔ, a maa wa wɪ ɪ na bɔw nɪ na a u tumɔ a jaa u na maala, nɪ a u yɛr-kpansɪ u na yɛɛ yɔɔɔ sɪ a pɔɔɔ. ɪ-ce a fãa ala ma sew u ser wa, a-na-ɪ u ma le jaara na a yeɛr bala na wɛɛɛ a be, ɪ ina mɪ vara a bala na buɔɔ ba de ba a sɔr, diwre nɪ ba a popuorbo puɔ bara.
- ¹¹ɪ baraa, taa tɔɔɔ a ala na ma viɛɛ wa, ɪ-ce tɔɔɔ a ala na viɛɛ. A ulɔ na maala a vulaa ɪ na a Naanmun ben, ɪ-ce a ulɔ na maala a bier ma nye a Naanmun wa.
- ¹²A ala ɪ a Demetiri u, a nɪɛ ba jaa kpiire u na, ɪ a u yel-mɛ mɪ miile na a lɛ. A sumɪ mɪ, sɪ mɪ kpiire u na, ɪ fu bɔw na a sɪ manfu ɪ na a sɪɛ.
- ¹³ɪ tɛɛ na yele yayaw ɪ na yele fu, ɪ-ɛɛ maa buɔɔ ɪ seɓ yɔw seɓe puɔ tur ku fu wa,
- ¹⁴ɪ, ɪ buɔɔ na ɪ nye fu ka nɪ fɪ puɔ a sɪ na bu taa.
- ¹⁵A piɛnfu ú be a fu jie. A fu badɛɛ puor fu na. Puor a sɪ badɛɛ bɔ-yɛne-yɛne.

Judi

Judi 1

¹A maa Judi na ɪ a Jeeju-Kirisi t̃t̃t̃nɔ, ɪ mɪ ɪ a Jakɪ yebe ɪ ture a sebe na kurɔ a bala a S̃aa Naañmun na nu, ɪ buɔl gu teɛle a Jeeju-Kirisi une.

²A ña-b̃ɔwfu, a piɛnfu nɪ a nufu á le d̃ɔɔl a nyɪ jie.

³ɪ badɛɛ, ɪ d̃aa na tu buɔɔ ɪ seb nyɪ a ala na ɪ a faafu ulɔ a sɪ jaa na pɔw, ɪ a ỹɛỹɛɪ, a sɛw na ɪ na seb nyɪ a sebe na, ku nyɪ a 'lafu a nyɪ jebe a jaanfu ulɔ une a Naañmun na tur ku a v nibe a gbɛ-daa a daar a jaa une.

⁴A-na-ɪ nɪ-kpansi ɲmɛɛ sɔɔlɪ na fur kpe a nyɪ s̃ɔw. Ba ma nyɔw na a Naañmun wɛfu ỹɛɪ par lɛb mana nɪ a ba burbur maalfu, ɪ jaara a Jeeju-Kirisi na ɪ a sɪ Nɪ-kp̃ɛɛ b̃ɔ-ỹen t̃ɛt̃ɛ na sɔ sɪ. ɪ a korɪ-ce jaa a Naañmun gɔɔ'ã seb a ỹɛɪ ulɔ nɔɔ nyɔwɔ ba.

⁵A mune nyɪ na saarɪ b̃ɔw a asume a jaa, ɪ-ce ɪ c̃aa na buɔɔ ɪ jaw nyɪ a mune a Nɪ-kp̃ɛɛ na faa a lsɪrayel nibe a Ejibti-t̃ɛw puɔ, ɪ p̃aa b̃uburɪ a to-w̃ɔwbo bar.

⁶A sɪ-tunisi mɪ, na ma d̃aa s̃ɔw uraa a f̃ag̃ã ulɔ puɔ a Naañmun na d̃aa ku ba wa, ɪ bar a ba jie, a Naañmun l̃u ba na nɪ a b̃ɔjɔɪ-kp̃ɛw bin a libe puɔ, ceɛle nɪ a ỹɛɪ guorfu bibir kp̃ɛɛ.

⁷Nyɪ mɪ c̃aa b̃ɔw nɪ a Sɔdɔm nɪ a Gɔmɔɔɔ ten, nɪ a ana ten na d̃aa ceɛl kolɪ ba. A bana ten nibe mɪ d̃aa na maal a sɪ-tunisi bala kaarɪ. A g̃ã-ta-burbur d̃aa na be a ba s̃ɔw na ma mɪ ɪ b̃ɔ-maalaa wa, ɪ-ce a ṽuu na ma tere kpiinfu wa dɪ ba na b̃uburɪ bar, ɪ b̃ɔ-miilaa a nibe ba jaa jie.

⁸A le a mɪ w̃ɔ nɪ a bana jir-ɲma-jaanba naa. A ba t̃ɛɪɪsɪ ma taw ba na b̃ɔɔ'ɪ, a ba maala a f̃aa s̃awna nɪ a ba ɪgana. Ba ma jaar'ã a Nɪ-kp̃ɛɛ ỹɛɪ bar, ɪ ma mɪ kpere a bala na nyɛle a saa juu.

⁹A Mɪsɛl na ɪ a Naañmun sɪ-t̃u-nɪ-kp̃ɛɛ ma 'la tuɔ maal a le wa. A mune a ulɔ nɪ a Sat̃a na cure taa, á ala na de a Mowisi a le v na kpi, 'waa 'la tu v wa, ɪ-ce v yel'ã t̃ɛw: "A Nɪ-kp̃ɛɛ, ú kp̃aa fu."

¹⁰A nibe bala ma kpere na a ala ba na ma b̃ɔw a par wa. ɪ a ala a ba m̃ɛ na b̃ɔw a wɛ-yele kaarɪ, a ala ɪ na saa a ba wɛ.

¹¹Nabier na nyɔw ba na, a-na-ɪ ba de na s̃ɔɔ b̃ɔ-ỹen nɪ a Kayɪ, ɪ mɪ de a ba m̃ɛ ỹɔw a Balam burbur puɔ a libie une. Ba wɛ na, a-na-ɪ ba maal'ã a Koore kaarɪ na d̃aa jaar a Mowisi nuɔɔ.

¹²Bala waara nɪ a s̃awfu a nyɪ l̃aa-taa-dɪb dɪfu daar. Ba ma dɪre na, maa mɪ ber nure wa. Ba w̃ɔ na taa nɪ d̃ɔd̃ɔɪsɪ a s̃es̃eb na de ɪ ma ɪ saa wa, ɪ le w̃ɔ taa nɪ tur na ta a w̃ɔfu ɪ ma le w̃ɔ wa, ɪ kpi daadaa a ba ṽɔ ba bar.

13A ba ví maalfu wõ na taa ni a man kũɔ a sɛsɛb kpɛɛ na ŋmeere u fure a fube. Ba mi wõ na taa ni ŋmarbie na bɔɔ yuɔɔ, a Naaŋmun na gbɛɛɾi a ji-liwraa na nyuɾi liw gbɛb, a ba na be a be a daar a jaa.

14-15Nye a mune a ɛnɔki, na i a Adã yãw par anuu-n'ayi na dãa hier yel a nibe bala une: "Nyí nye! A Ni-kpɛɛ na tere na a u si-tunisi ture ture na u wa ni a nibe ba jaa yɛɾi guorfu une, yõw ni a ni-kpansi ba jaa a yɛɾi a ba maal-kpansi une a jaa ba na maal jaar'i a Naaŋmun bar, ni a ba yɛr-bebe une a bana ni-faar ni a bana ni-kpansi na yõw a Naaŋmun."

16A nibe bala ma hũhune na, waala ni a daar a jaa. A ba ŋgan buur bɔb tɛw une ba be ka a tɛw puɔ. A yo-bɔb yɛɾisi ba ma yɛre dɔɔɔ ni a nibe a ba yeke une.

17ĩ-ee i badɛɛ, nyí cãa bõw ni a ala a si Ni-kpɛɛ Jeeju-Kirisi ni-tunisi na dãa yel a korĩ-cɛ.

18A-na-i ba dãa na yel nyi, áa baarfɔ daar, á nibe bala na tuure a ba ŋgan buur bɔb kpansi na wa na laara nyi.

19Bala mi waara ni a kpee kpee ŋmafɔ. Baa tere Naaŋmun Siɛ wa; a tɛw puɔ tierisi ba tere.

20ĩ-cɛ i badɛɛ, nyí uraa cĩcĩ a Naaŋmun yɛr-eece ba na jaan nyi puɔ, karɛɛ ni dɔɔɔ. Nyí suɔɔ a Naaŋmun ni a u Siɛ kpɛw,

21bõw jinaa ni a u nufɔ puɔ, cɛɛ ni a Ni-kpɛɛ Jeeju-Kirisi u wa ku nyi a baa-kõ-tɛw a u nã-bõwfɔ une.

22Nyí tere nã-bõwfɔ a bala na baala jie,

23ĩ faa a ŋmɛɛ yi ni a Naaŋmun su-tuo puɔ. A nuŋmɛɛ jie go, nyí tere ni ba nã-bõwfɔ, cãa jɔɔ ni a Naaŋmun, 'laar'i a ba burbur wa kpɛ ni a ba cɛcene surfɔ puɔ, na mi sãw a ba burbur une.

24Naaŋmun sɔ pɛwfɔ, a ulɔ na tuɔɔ gure nyi a lofɔ puɔ a jiir a jaa, i mi maala nyi a nyi ureɛ a u yo-yifu nii-sɔw ni nũɔ kpɛɛ, kɔ tere cɛfɔ jie wa.

25A una Naaŋmun bõ-y'en tɛw na i a si Fafaara a si Ni-kpɛɛ Jeeju-Kirisi une, ú sɔ a yo-yifu, a kpɛw, a tuɔfɔ ni a fãw u jaa, a tɛkorĩ, a yɛyɛɾi, ni a daar a jaa. Amen.

Miilfu seɓe

Miilfu seɓe 1

¹A yele ala a Naan̄mun na miil a Jeeju-Kirisi nɪ a asume. U miil u na a mine u na ma miil a u tūtunbo a ala na ma yaarĩ tara wa. A Kirisi tũ na a u si-tunaa u cen na yel ku a Jã na ɪ a u tūtunɔ,

²ĩ a Jã man'ã a ala a jaa u na nye. U man'ã a Naan̄mun y'erĩ, nɪ a ala a Jeeju-Kirisi na mɪ man u.

³Nũɔ ma be na a ulɔ jie na 'wuoro a seɓe na, nɪ a bala jie na mɪ cɛɛ a Naan̄mun pu-tierũ-buuro y'erĩsi asume, ĩ mɪ jɔɔ a ala na seb a seɓe na puɔ, a-na-ɪ a daar tara na.

⁴A maa Jã ĩ seb a seɓe na ture kuro a nyumɪ duo-puorbo na be a jiir anuu-n'ayĩ a Aji wɛr puɔ. A sũofu nɪ a piɛnfu á be a nyɪ jie, a yi a ulɔ ná ɪ, na mɪ dãa ɪ, nɔɔ mɪ waara jie. A mɪ yi a sur anuu-n'ayi na uraa a Naan̄mun naa-dakɔw nii-sɔw jie,

⁵nɪ a Jeeju-Kirisi jie. A Kirisi ulɔ ɪ na a yel-mĩe y'er-man-dɛdɛ, nɪ a dãdãw subɔ na ir a kũu puɔ, nɪ a tɛw jamansi Nɪ-kpɛɛ. U nu si na ĩ ir si yi nɪ a si maal-faar puɔ, a u kũu unɛ,

⁶ĩ lɛɓ si a si ɪ a u fãw puɔ nɛɓe, ɪ nɪ a baar-lorbo a u Sãa Naan̄mun nii-sɔw. A Jeeju-Kirisi ĩ sɔ a yo-yifu nɪ a kpɛw a daar a jaa. Amen.

⁷Nyĩ nye, u waara na a dɔdɔrĩsi puɔ. A nɛɓe ba jaa nɔɔ nye u na, lãw nɪ a bala na dãa cɔr cɔr u. ĩ a tɛw bal burɔ burɔ ba jaa na waala na a u waa unɛ. ɔɔ, a lɛ a na be. Amen.

⁸A Nɪ-kpɛɛ Naan̄mun na ɪ a kpɛw a jaa Subɔ yel'ã: "Maa ɪ a nyɔwfu jie nɪ a baarfɔ jie, a ulɔ na ɪ, ĩ mɪ dãa ɪ, na mɪ waara."

⁹A maa Jã na ɪ a nyɪ yeɓe, na lãa be nɪ nyɪ a won puɔ, ĩ mɪ be taa nɪ nyɪ a Naan̄mun fãw puɔ, tere nɪ a su-nyɔwraa a-na-ɪ a Jeeju puɔ si be. Ba yɔw ma na be a wɛr ulɔ ba na buɔɔ a Patumɔsi a man kũɔ na viirĩ kolĩ, a-na-ɪ ĩ y'er'ã a Naan̄mun y'erĩ mɪ man'ĩ a Jeeju yel-mĩe ku a nɛɓe.

¹⁰A Nɪ-kpɛɛ bibir dayen, a Naan̄mun Siɛ ir ma na ĩ wɔ kɔkur kpɛw a ĩ puo-sɔw na wɔ taa nɪ ul ba na pɛɛɛ,

¹¹na yele: "Seb a ala fu na nye yɔw seɓe puɔ tur ku a duo-puorbo bala na duoro a ten anuu-n'ayi asume: a Efɛɛsi, nɪ a Sumur, a Pergam, nɪ a Tɪyatur, a Sardesi, nɪ a Filadelfi, nɪ a Lawdise."

¹²ĩ ŋmelĩ na a ĩ 'wuor je kãa a ulɔ na y'ere nɪ ma, ĩ a mine ĩ na ŋmelĩ, ĩ nye na lãpar anuu-n'ayi na ɪ selme,

¹³ĩ a ana lãpar sɔɔlĩsɔw, ĩ nye na bom na wɔ taa nɪ nɪre na su kpar-kpɛɛ na suu ta u a gbɛɛ puɔ, ĩ mɪ sɛ selme gan a nyãa juu.

¹⁴A u jukɔɔ dāa na pelĩ a per kɔɔ mu a gon kaarĩ, ã a u mimie nyinyile wɔ̃ taa ni a vũu.

¹⁵A u gbɛɛ mi dāa na wɔ̃ kur jĩew ba na yɔ̃w vũu puɔ u nyile, ã a u kɔkur yire wɔ̃ taa ni kũɔ kpɛɛ na hele.

¹⁶U dāa na tere ɲmarbie anuu-n'ayi a u durĩ nuu puɔ, ã a sɔ-bājune na dure a nɔɛ a jaa mi yire a u nuɔr puɔ. A u nii-sɔw nyinyile na wɔ̃ taa ni a mɔtɔw na be a ju-sɔw.

¹⁷A mune ã na nye u a le, ã lo na a u gbɛɛ pulɛ, gã wɔ̃ taa ni nure na kpi, ã u dɔɔl ma na a u durĩ nuu ã yel: "Taa jɔɔ dābĩ wa. Maa ãa Dādāw Subɔ, ni a Baafu Subɔ.

¹⁸ĩ mi ɪ na a Baafu Subɔ. ĩ dāa na kpi, ã a yɛy'ɛrĩ na, ã le tere na a baafu a daar a jaa ne. Maa ã tere a kũu ni a kpun tɛw dɔdɔ-nɔɛ nakilsɪ.

¹⁹Ala-ĩ-sɔ, seb a ala fu na nye, yɔ̃w seɛ puɔ: a ala na maala a yɛy'ɛrĩ na, ni a ala nɔɔ tara a daar kãw.

²⁰Nye a yele ala na sɔɔlĩ: a ɲmarbie anuu-n'ayi ala fu na nye a ã durĩ nuu puɔ, ni a selme lāpar anuu-n'ayi. A ɲmarbie anuu-n'ayi miile na a duo-puorbo jiir anuu-n'ayi si-tunisi, ã a lāpar anuu-n'ayi mi miile na a duo-puorbo na be a jiir anuu-n'ayi.

Miilfu seɛ 2

¹"Seb a nɔhɔ tur ku a ɛfɛɛsi-tɛw duo-puorbo si-tunaa: 'A ulɔ na tere a ɲmarbie anuu-n'ayi a u durĩ nuu puɔ, ã mi cere a selme lāpar anuu-n'ayi sɔɔlĩsɔw y'ɛrĩsi ni a asume.

²ĩ bɔw na a fu tumɔ a jaa, a mune fu na tũ ni a kpɛw, tere ni a su-nyɔwraa. ĩ mi bɔw na a mune fu na ma mi tuɔɔ beree ni a ni-bebe wa. Fu juur'ã a bala na belĩ yele a ni-tunisi ba ɪ, nye a ba ɪ jir-ɲmarba.

³Fu nyɔw na suur, ã fu mi pɔw na a won a ã ne, ã faa bal wa.

⁴ĩ-cɛ, nye a ala ã na tere ni fu. Faa le cãa nunɔ ma a nyɔwfu daar kaarĩ wa.

⁵Ala-ĩ-sɔ, tier bɔw a mune fu na dāa be ã wa lo. Lieb a fu yɛ ã maala a korĩ-cɛ kaarĩ. A ala ɪ faa lieb a fu yɛ wa, ã na wɪ na ir a fu lāpa a u jie bar.

⁶ĩ-cɛ, fu tere na yel-mĩɛ a mune fu na 'laar a Nikolatɪ nibe maalfu. A maa mi, a le ã mi be.

⁷" 'A ulɔ na tere a tobo wono ni, ú bɔw cɛɛ a ala a Naanmun Siɛ na yele a duo-puorbo. " 'A ulɔ na ureɛ a tuɔfu subɔ, ã na ku u na a sɔr u 'wɔb a baafu tɛ bir ulɔ na be a Naanmun nakɔɔ puɔ.'

⁸"Seb a nɔhɔ tur ku a Simur-tɛw duo-puorbo si-tunaa: "A ulɔ na ɪ a Dādāw Subɔ ni a Baafu Subɔ, na dāa kpi ã le ir a kũu puɔ y'ɛrĩsi ni a asume.

9⁹ Ī bōw na a fu won nɪ a fu nāw, a mɪnɛ fu na saarĩ le. Ī mɪ bōw na a mɪnɛ a bala na belĩ yel a Jufɪstɪ ba ɪ na koro fu. Ba ɪ na a Satā duo-puorbo.

10¹⁰ Taa jɔɔ dābĩɛ a huur ala fu nɔɔ nyere unɛ wa. A Satā nɔɔ pɔw na a ŋmɛɛ a nyɪ sōw a kasu puɔ bur'ĩ nyɪ, ĩ nyɪ na pɔw na won maal'ĩ bibie pie. Iraa cĩcĩ wa ta nɪ a fu kũu daar, ĩ ĩ na ku fu na a baafu na ɪ a tuɔfu bom.

11¹¹ “A ulɔ na tere a tobo wono nɪ, ú bōw ceɛ a ala a Naaŋmun Siɛ na yele a duo-puorbo. “A ulɔ na ureɛ a tuɔfu subɔ, a gbɛɛ ayi kũu kō sur u fũ wa.

12¹² “Sɛb a nɔhɔ tur ku a Pergam-tɛw duo-puorbo sɪ-tunaa: “A ulɔ na tere a sɔ-bājɪnɛ na dɪrɛ a nɔɛ a jaa yɛrĩsɪ nɪ a asɪmɛ.

13¹³ Ī bōw na a jie fu na be, a jie ulɔ a Satā na tere a u naa-dakɔw. Ī-ce fu bōw na uraa cĩcĩ a ĩ puɔ. Faa jaar a yōw-nyāa fu na tere nɪ ma bar wa, a ala saarĩ ɪ a lɛdaar ba na dāa kú a ĩ yel-mĩɛ yɛr-man-dɛdɛ, Átɪpasɪ a be a nyɪ sōw, a jie ulɔ na ɪ a Satā junaafu jie.

14¹⁴ Ī-ce ĩ tere nɪ fu na yɛrĩ. A-na-ɪ fu tere na nɪbɛ a be na tere a Balam jaanfu; a Balam na dāa jaan a Balakɪ u maal a Israyel nɪbɛ a ba lo a fāa puɔ na ba 'wɔbɔ a tɪbɛ nɪnɛ ĩ mɪ maala a burbur gana nɪ taa.

15¹⁵ A le u mɪ, fu mɪ tere na a nɪbɛ na mɪ sɔw a Nikolatɪ jaanfu.

16¹⁶ Ala-ĩ-sɔ, lɛb a fu maalfu. A ala ma ɪ le u wa, ĩ na wɪ na be purpur, jeb'ĩ a bana nɪbɛ nɪ a sɔ-bājɪnɛ ulɔ na be a ĩ nuɔrĩ.

17¹⁷ “A ulɔ na tere a tobo wono nɪ, ú bōw ceɛ a ala a Naaŋmun Siɛ na yele a duo-puorbo. “A ulɔ na ureɛ a tuɔfu subɔ, ĩ na ku u na a maan ulɔ na sɔɔlĩ, ĩ ĩ na le ku u na kubir pɪlaa ba na sɛb yo-paalaa dɔɔl a u juu. Nɪrɛ ma bōw a yuor ulɔ, ĩ a ala ma ɪ a ulɔ tɛw na pɔw u wa.

18¹⁸ “Sɛb a nɔhɔ tur ku a Tɪyatɪr-tɛw duo-puorbo sɪ-tunaa: “A ulɔ mimie na nyɪnyɪlɛ wō taa nɪ a vūu, ĩ a gbɛɛ mɪ wō kur jĩew na nyɪlɛ, na ɪ a Naaŋmun Bie yɛrĩsɪ nɪ a asɪmɛ.

19¹⁹ Ī bōw na a fu tumɔ a jaa, a fu nuɔfu, a fu dɛdɛ ɪfu, a mɪnɛ fu na de tɔ a ĩ tumɔ unɛ, nɪ a mɪnɛ fu na nyɔw a suur. Ī bōw na ka a fu tumɔ a yēyɛrĩ na gāw na a nyɔwfu daar.

20²⁰ Ī-ce nyɛ a ala ĩ na tere nɪ fu. Fu ma bar'ā a pɔw ulɔ ba na buɔlɔ a Jejabel na ma belĩ yel á Naaŋmun pu-tɪɛrũ-buɔrɔ u ɪ, u ma jaana a ĩ tūtunbɔ beɛ nɪ ba a ba bɔɔ, gana nɪ taa burbur, 'wɔbɔ nɪ a tɪbɛ nɪnɛ.

21²¹ Ī ku u na daar u na tuɔ lɛb a u maalfu, ĩ a 'waa buɔrɔ u bar a u burbur wa.

22²² Ī na maal u na u gā wulĩ, ĩ a bala na maal a burbur a u kaarĩ, ĩ na yōw ba na a huur puɔ, a ala mɔɔ ɪ ba lɛb'ā ĩ bar a una pɔw maalfu wa.

²³Ĩ na maal'ã a u bibiir a ba kpi, ĩ a duo-puorbo a jiir a jaa na bõw na ka á maa ĩ i a ulɔ na bõw a nɛbe subɛ nɪ a ba tɛrɛsɪ. ĩ na ya nyɪ na bõ-yene-yene tu nɪ a nyɪ tũbie.

²⁴"A ala i a nyɪmɪ na cɛ a be a Tɪyatur u, a nyɪmɪ na ma sɔw tu a una pɔw jaanfu wa, na ma mɪ bõw a ala ba na buɔɔ a Satã yel-ciirsɪ wa, ĩ yel nyɪ na a maa lɛ dɔɔɔ nyɪ bom wa,

²⁵ĩ-cɛ nyɪ nyɔw cĩcĩ a ala nyɪ na tɛrɛ, wa ta nɪ a ĩ waa daar.

²⁶A ulɔ na ɪrɛɛ a tuɔfu subɔ ɪraa nɪ a cĩcĩ a ĩ tumɔ puɔ, ĩ na ku u na a tuɔfu a nɪ-bulsɪ jie,

²⁷a tuɔfu ulɔ a maa mĩɛ na pɔw a ĩ Sãa jie. U na tɛrɛ ba na nɪ a kpɛw ulɔ na be a kur kaarĩ, ĩ ma mɪ ŋmɛr ba bar lakpoor kaarĩ.

²⁸Ĩ ĩ na mɪ ku u na a bi-vɪɛ-ŋmarbir.

²⁹"A ulɔ na tɛrɛ a tobo wono nɪ, ú bõw cɛɛ a ala a Naanɲmɪn Sɪɛ na yele a duo-puorbo.

Miilfu sɛbɛ 3

¹"Sɛb a nɔhɔ tur ku a Sardesi-tɛw duo-puorbo sɪ-tunaa: "A ulɔ na tɛrɛ a Naanɲmɪn sur anuu-n'ayi, nɪ a ŋmarbie anuu-n'ayi y'ɛrɛsɪ nɪ a asumɛ. ĩ bõw na a fu tumɔ a jaa. ĩ bõw na ka a nɛbe yele na a fu cãa na mimir, ĩ-cɛ a i fu kpi na.

²Jaw ir, ĩ maal a ala na cɛ na kpiire, a lɛ kpɛmɛ. A-na-i ĩ juur'ã nye a fu maalfu a bɔr a ĩ Naanɲmɪn nii-sɔw.

³Ala-ĩ-sɔ, cãa bõw nɪ a una jaanfu fu na dãa pɔw, nɪ a mɪnɛ fu na dãa wõ u. Tɛrɛ a jaanfu ulɔ ĩ lɛb a fu yɛ. A fũu ma jaw ir wa, ĩ na wɪ na nyanyuur kaarĩ, ĩ a fu kɔ bõw a daar ulɔ ĩ na duune nɪ fu wa.

⁴ĩ-cɛ fu tɛrɛ na a ŋmɛɛ a be a Sardesi-tɛw puɔ na ma sɔb a ba cɛcene wa. Ba nɔɔ su na a cɛcɛ-pele a sɪ lãa cere taa, a-na-i ba sɛw nɪ na.

⁵A ulɔ na ɪrɛɛ a tuɔfu subɔ na mɪ su na cɛcɛ-pele a ba kaarĩ, ĩ maa sãwna a u yuor a baafu sɛbe puɔ bara wa. ĩ ĩ na cã na yel a ĩ Sãa nii-sɔw nɪ a u sɪ-tunɪsɪ nii-sɔw, a u i na a ĩ ben.

⁶"A ulɔ na tɛrɛ a tobo wono nɪ, ú bõw cɛɛ a ala a Naanɲmɪn Sɪɛ na yele a duo-puorbo.

⁷"Sɛb a nɔhɔ tur ku a Filadelfi-tɛw duo-puorbo sɪ-tunaa: "A ulɔ na i a Cɛcɛ Subɔ, nɪ a Yel-mĩɛ Subɔ, na mɪ tɛrɛ a jamana Davɪtɪ nakili, y'ɛrɛsɪ nɪ a asumɛ. ĩ i na a ulɔ na ma yuo, ĩ-cɛ a nɪrɛ ma be na tuɔ pɔw wa, nɪ a ulɔ na ma pɔw, ĩ-cɛ a nɪrɛ ma be na tuɔ yuo wa.

⁸Ī bōw na a fu tumɔ a jaa. Ī bōw na ka a fu fāgā pab'ā, ĩ-ce fu cāa na tere a ĩ y'ērĩ, mĩ uraa nĩ a ĩ puɔ dēdē. Ala-ĩ-so ĩ yuo na pan bar a fu nii-sow nure na ma tuɔɔ pɔwɔ wa.

⁹Ŋmɛɛ be na be na ɪ a Satā duo-puorbo na ma belĩ yele á Jufist ba ɪ, ĩ-ce a ɪ jiri u. Ī na maal ba na a ba wa lo gburĩ dume a fu nii-sow puoro fu, a ba bōw ka ĩ nuno fu na.

¹⁰A mune fu na sow a una y'ērĩ ĩ na dāa y'er fu a fu tere a su-nyowraa, a maa mĩ, ĩ na gu fu na a ledaar a burfu na pɔwɔ a tēw u jaa, bure a nibe a jiir a jaa.

¹¹Maa yaarĩ wiere wa. Bōw nyow a ala fu na tere cĩcĩ, a mune a nure kō wa de a fu tuɔfu bom wa.

¹²A ulɔ na ureɛ a tuɔfu subɔ, ĩ na maal u na u ɪ a ĩ Naaŋmun puor-yir kpēɛ luur, ĩ 'waa le be na le yi go wa. Ī na seb'ā a ĩ Naaŋmun yuor a u juu, nĩ a ĩ Naaŋmun tēw yuor na ɪ a Jerujalem paalaa, a tēw ulɔ a ĩ Naaŋmun na bara u yire a saa juu ĩ suure. Ī ĩ na mĩ seb'ā a ĩ yo-paalaa a u juu.

¹³“A ulɔ na tere a tobo wono nĩ, ú bōw cele a ala a Naaŋmun Siɛ na yele a duo-puorbo.

¹⁴“Seb a nɔhɔ tur ku a Lawdise-tēw duo-puorbo si-tunaa: “A ulɔ na ɪ a Amen, na mĩ ɪ a yel-mĩɛ y'er-man-dēdē nĩ a Yel-mĩɛ Subɔ, y'ērĩst nĩ a asume. U mĩ ɪ na a yele ala a jaa a Naaŋmun na me nyowfu jie.

¹⁵Ī bōw na a fu tumɔ a jaa. Ī bōw na ka faa bāa wa, ĩ ma mĩ tulɔ wa. A naa dāa na numɔ ma a ala ɪ fu dāa na bāa, mu fu dāa na tulɔ.

¹⁶Ī-ce a mune fu na ɪ a 'wɔlɔ 'wɔlɔ, ĩ ma tulɔ wa, ma mĩ le bāa wa, ĩ na ti fu na bar.

¹⁷Fu ma yele na á fu le na; á fu teraa na; á bom kāw ma bɔr fu wa. Ī-ce faa bōw ka fu ɪ na nāw subɔ na tere won, ɪ nĩ a nĩ-komɔ, tere nĩ a salĩbuor, ĩ mĩ jōw wa.

¹⁸Ala-ĩ-so, ĩ buɔɔ ĩ miil fu a fu da selme ba na cɔɔrĩ bar a vūu puɔ a ĩ jie, a mune a fu na tuɔ le. A fu na mĩ da cēcē-pele na tuɔ su pɔw a fu vĩ salĩbuor, mĩ da nĩ mimie tũ, yōw a fu mimie puɔ na tuɔ nyere.

¹⁹Ī ma gal'ā ĩ mĩ kpāa a bala ba jaa ĩ na nuno. Ala-ĩ-so yōw kpēw ĩ lieb a fu yē.

²⁰Nye, ĩ uraa na a dōdɔr nuɔr ŋmeere a pan. A ulɔ na wō a ĩ kɔkɪr ĩ yuo a pan, ĩ na kpe na a u jie, a ulɔ nĩ a maa a si lāa dɪ.

²¹A ulɔ na ureɛ a tuɔfu subɔ ĩ na yōw u na u lāa je nĩ ma a ĩ naa-dakɔw juu, a mune ĩ na mĩ dāa pɔw a tuɔfu ĩ mĩ lāa je nĩ a ĩ Sāa a u naa-dakɔw juu.

²²“A ulɔ na tere a tobo wono nĩ, ú bōw cele a ala a Naaŋmun Siɛ na yele a duo-puorbo.”

Miilfu sebɛ 4

¹A ala ɪbaar, ɪ 'wuor'ã ɪ nye a dɔ̃dɔr nuɔr ba na yuo bar a saajuu, ɪ a kɔkir ulɔ ɪ na dɔ̃a wɔ̃ a kori-cɛ yire na ul-pɛɛlfu kaarɪ yele ma: "Do wa ɪ miil fu a yele ala na sew a ta, a lɛ a yele asume nɔɔ tɔlɔ baara."

²A jie naan a Naanmun Siɛ de ma na, ɪa be a sa'llon, ɪ nye na naa-dakɔw na je, ɪ a nɪ-subɔ mɪ je a u juu.

³ɪ nye na a nɪ-subɔ ulɔ u wɔ̃ taa nɪ kubi-nyulɪsɪ ba na buɔlɔ a jasɪpɪ nɪ a sardɔn, ɪ a sa-suɔ na wɔ̃ taa nɪ a ɛmɛrɔdɪ na mɪ ɪ a kubi-nyulaa kɔ̃w dɔ̃a viiri kolɪ a naa-dakɔw.

⁴ɪ mɪ nye na a naa-dakɔr lɪjɛr'ɪ anaan a ba pɪɛrɪ kolɪ a naa-dakɔw ulɔ, ɪ a nɪ-bɛrɛ lɪjɛr'ɪ anaan na su a cɛcɛ-peɛɛ mɪ kpa nɪ a sɛɛmɛ sapir mɪ je a ana dakɔr jur.

⁵A saa-nyulɪfu, a kɔkɪɛ, nɪ a tanfu ɪ yire a naa-dakɔw ulɔ jie, ɪ a lɔ̃par anuu-n'ayi 'lere a una dakɔw par. Ba ɪ na a Naanmun sur anuu-n'ayi.

⁶A naa-dakɔw nii-sɔw bom be na be na wɔ̃ taa nɪ man kɔ̃ɔ na ɪ wɪl-wɪl-wɪl, nyɪɛ a caaraa kaarɪ. A yel-mimie anaan na tɛrɛ a mimie a jiir a jaa, a nii-sɔw nɪ a puo-sɔw, ɪ be a naa-dakɔw pulɛɛ, tiw kolɪ u.

⁷A dɔ̃dɔw bɔ̃-mimir wɔ̃ na taa nɪ gbeen, ɪ a gbɛɛ ayi subɔ wɔ̃ taa nɪ narale; a gbɛɛ ata subɔ nii-sɔw wɔ̃ taa nɪ nɪrɛ; ɪ a gbɛɛ anaan subɔ wɔ̃ taa nɪ tuu-aaraa.

⁸A bana yel-mimie anaan dɔ̃a na tɛrɛ pɪrɛ ayuɔb ba jaa, ɪ a numie dɔ̃a na pɔw ba a jiir a jaa, a pɔ̃ɔ nɪ a yene. A mɔtɔw nɪ a tɪsɔw, ba ma ciɛrɛ na a yele ma gala wa, yele nɪ: "A Nɪ-kpɛɛ Naanmun na ɪ a kpɛw a jaa Subɔ, na ɪ, na dɔ̃a ɪ, nɔɔ mɪ waara, u ɪ na cɛcɛ, cɛcɛ, a cɛcɛ."

⁹A lɛdaar a yel-mimie bala na ma puoro a ulɔ na be a be a daar a jaa, na je a naa-dakɔw juu, kɔrɔ nɪ u a yo-yifu, nɪ a ju-kpɛɛ,

¹⁰a nɪ-bɛrɛ lɪjɛr'ɪ anaan bala ma mɪ gbure na a dume a ulɔ na je a naa-dakɔw juu nii-sɔw, ɪ pɛwɛrɛ a ulɔ na be a be a daar a jaa. Ba ma bin'ã a ba sɛɛmɛ sapir a naa-dakɔw nii-sɔw ɪ yele:

¹¹"A sɪ Nɪ-kpɛɛ nɪ a sɪ Naanmun, fu sew na a ba na maal a fu yuor u yire, kɔrɔ nɪ fu a ju-kpɛɛ, nɪ a kpɛw, a-na-ɪ a fɩv ir a yele a jaa. A yi na a fu pu-tɪɛrɩ puɔ a fu ir ba."

Miilfu sɛbɛ 5

¹ɪ nye na a ulɔ na je a naa-dakɔw juu u tɛrɛ sɛbɛ ba na pilɪ pilɪ a u durɪ nuu puɔ. Ba dɔ̃a na sɛb a una sɛbɛ naa a pɔ̃ɔ nɪ a yene, ɪ mar u pɔw, yɔ̃w nɪ a jɪbsɪ jiir anuu-n'ayi.

²ɪ ɪ nye na a sɪ-tɩ-gɔ̃daa na hiere nɪ kɔkir kpɛw yele nɪ: "Ala sew na kar a jɪbsɪ, ɪ 'lor a sɛbɛ na?"

³ɪ-cɛ nɪrɛ kɔ̃w ma dɔ̃a be a saa juu, mu a tɛw puɔ, mu a kpun tɛw na dɔ̃a tuɔrɔ 'loro a una sɛbɛ 'wuoro wa,

⁴ɪ wuure kono nɪ, a-na-ɪ nɪrɛ ma dɔ̃a be na sew na 'lor a una sɛbɛ 'wuor wa.

⁵A bana nɪ-bɛɛ kãw yel ma: “Taa kono wa. Nyɛ, a ulɔ na ɪ a Juda bal Gbeen, na ɪ a jamana Davitɪ yãw pɔw na a tuɔɔɔ. Ala-ĩ-sɔ u na tuɔ na kar a jɪbsɪ anuu-n’ayi ala, ɪ ʼlor a sɛbɛ.”

⁶Ĩ ɪ nyɛ na Pɛle na wɔ̃ taa nɪ bom ba na dãa kú, u iraa a naa-dakɔw pulɛɛ, ɪ a bana yel-mimie anaan nɪ a nɪ-bɛɛ bala tiw kolɪ u. U dãa na tɛɛ ɪɛ anuu-n’ayi nɪ mimie anuu-n’ayi na ɪ a Naanmun sur anuu-n’ayi ba na tũ a ten jiir a jaa puɔ.

⁷Ĩ a Pɛle taw na ta a ulɔ na jɛ a naa-dakɔw juu ɪ de a sɛbɛ na be a u durɪ nuu puɔ.

⁸Ĩ a mɪɛ u na de a sɛbɛ, a yel-mimie anaan nɪ a nɪ-bɛɛ lɪjɛɪ anaan bala lo na gburɪ a dume a u nii-sɔw. Ba jaa bõ-yɛne-yɛne tɛɛ na korɪjom, nɪ sɛlmɛ lara a tũ-nyu-vɪlaa na sew durɛ nyuure, na ɪ a Naanmun nɪbɛ puorɔɔ.

⁹Ba dãa na ciɛɛ yel-paalaa na yel: “Fũu sew na de a sɛbɛ ɪ kar a jɪbsɪ ala bar, a-na-ɪ ba dãa na kú fu, ɪ a fu jũ fu da nɪ a nɪbɛ na yi a bal a jaa puɔ, nɪ a y’ɛr-burɔ a jaa, nɪ a nɪ-burɔ ba jaa, nɪ a ten a jaa ku a Naanmun.

¹⁰Fu lɛb ba na a ba ɪ a sɪ Naanmun fãw puɔ nɪbɛ, mɪ ɪ nɪ a baar-lorbo a u nii-sɔw, ɪ ba nɔɔ ɪ na a jamansɪ a tɛw puɔ.”

¹¹Ĩ ʼwuor’ã ɪ wɔ̃ a kɔkɛ dam a yire a sɪ-tunisɪ yaw na tiw kolɪ a naa-dakɔw, nɪ a yel-mimie, nɪ a nɪ-bɛɛ bala. Ba na ta na ture ture kɔ̃ bõw nuɔɔ,

¹²ĩ ciɛɛ yele nɪ kɔkur kpɛw yele nɪ: “A Pele ulɔ ba na dãa kú ɪ sew nɪ a kpɛw, a na-yele, a kpaarɔɔ, nɪ a fãgã, a ju-kpɛɛ, nɪ a yo-yifu nɪ a pɛwɔɔ.”

¹³Ĩ ɪ mɪ wɔ̃ na a yele a jaa na be a saa juu, a tɛw puɔ, a kpun tɛw nɪ a man puɔ, a yele a jaa na be a jiir a jaa, a ba ciɛɛ a yele yele nɪ: “A ulɔ na jɛ a naa-dakɔw juu, nɪ a Pɛle, bá pɔw a pɛwɔɔ, a ju-kpɛɛ, a yo-yifu, nɪ a kpɛw a daar a jaa!”

¹⁴Ĩ a bana yel-mimie anaan yel a “Amɛn,” ɪ a nɪ-bɛɛ bala lo gburɪ a dume a ba nii-sɔw ɪ pɛwɛ ba.

Miilɔ sɛbɛ 6

¹A ala ɪ baar, ɪ lɛ nyɛ na a Pɛle u ka a jɪbsɪ anuu-n’ayi ala bõ-dãdãw, ɪ ɪ wɔ̃ a yel-mimie bala kãw kɔkur na yi a saa tanɔ kɔkur kaarɪ na yel: “Wa!”

²Ĩ ʼwuor ɪ nyɛ a wi-plaa, ɪ a ulɔ na do u u gbã a tam, ɪ a ba ku u sɛlmɛ sapi. A tuɔɔɔ subɔ u ɪ, ɪ lɛ yi cen a tuɔɔɔ ɪɛ.

³A mɪɛ a Pɛle na ka a gbɛɛ ayi jɪbaa, ɪ wɔ̃ na a yel-mimie ayi subɔ u yel: “Wa!”

⁴Ĩ a wi-jɛw kãw yi na, ɪ a ulɔ na do u, ba ku u na sɔɔ u na maal a tɛw u jaa u be a jɛb puɔ, a mɪɛ a nɪbɛ na tuɔ kúɔ taa. ĩ a ba ku u a sɔ-bãjun-kpɛɛ.

⁵A mɪɛ a Pele na ka a gbɛɛ ata jɪbaa, ɪ wɔ̃ na a yel-mimie ata subɔ u yel: “Wa!” ĩ ʼwuor ɪ nyɛ a wi-salaa, ɪ a ulɔ na do u tɛɛ na bõ-munaa a nuumu.

⁶ĩ wõ na kòkur kãw a wõ taa nı a yel-mimie bala anaan sõw u yi, na ye: “Ci bõ-munaa nɔ-bõ-y'en a ı a bibir bõ-y'en tun yar. Kpĩci bõ-munaa nɔɛ ata a mı ı a bibir bõ-y'en tun yar. ĩ-cɛ taa wa sãwna a kãa nı a dãa ulɔ wa!”

⁷A mune u na ka a gbɛɛ anaan jibaa, ĩ wõ na a yel-mimie anaan subɔ u yel: “Wa!”

⁸ĩ ıwuor ĩ nye a wi-ıwɔlɔnɔ. A ulɔ na do u yuor dı na a Kũu, ĩ a ulɔ na tuure u ı na a Kpun tẽw. Ba ku ba na sɔr a ba na de a sɔ-bãjune, nı a kɔ-kpɛɛ, a wulĩ nı a tẽw wɛ-dun, kurɔ nı a nıɛ a ji-bõ-y'en a tẽw jiir anaan puɔ.

⁹A mune u na ka a gbɛɛ anuu jibaa, ĩ nye na a nıɛ bala ba na kú sur a baar lofu jie pulɛɛ, a bala ba na dãa kú a Naanmun yɛrĩ yɛrfu nı a ba yel-mĩɛ manfu unɛ,

¹⁰a ba wuure nı kòkur kpen ye: “Nı-kpɛɛ na ı a cɛcɛ nı a Yel-mĩɛ Subɔ, wa ta nı dabor fu na bar, ma guoro a sı yɛrĩ, yaara a sı kũu san a tẽw puɔ nıɛ jie wa?”

¹¹Ba ku ba na cɛcɛ-peɛ ba jaa bõ-y'ene-y'ene, ĩ yel ba a ba lɛ cãa nyɔw suur fũ, wa ta nı a lɛdaar ba na kúɔ a ba yɛɛr nı a ba lãa-tunbɔ a ba kaarĩ baara.

¹²ĩ lɛ nye na a mune a Pɛle na ka a gbɛɛ ayɔɔb jibaa, a tẽw bĩi na nı fãgã, a mɔtɔw lıɛb ı bõ-salaa wõ taa nı cɛcen salaa lukpuru, ĩ a cuu u jaa lıɛb mũɔ jũ kaarĩ,

¹³a ɲmarbie yi a sa'llon ĩ so lo a tene wõ taa nı kãkama wõ-kara a sɛsɛb kpɛɛ na fu a so lo.

¹⁴A sa'llon nyı na wõ sɛɛ ba na pile, ĩ a tan a jaa, nı a ten a jaa a kũɔ na jilĩ kolĩ viir'ã cen na lo ji-kpee.

¹⁵ĩ a tẽw puɔ jamansi, a tẽw nı-bɛɛ, a fãgã deme, a naabsı, a gãdar, a bala na ı a gbãgbaar, nı a bala na sɔ a ba mĩɛ ba jaa, jɔ na sɔɔlĩ a bɔɔr kpolsı puɔ, nı a tan kusıɛ bɔɔr puɔ,

¹⁶ĩ ye: a tan nı a kusıpana: “Nyı lo pɔw sı, piw sı tɛɛɛ, a sı kɔ nye a ulɔ na je a naa-dakɔw juu, ĩ a mune a Naanmun Pɛle su-tuo kɔ pɔw sı wa.

¹⁷A-na-ı a ba su-tuo bibir kpɛɛ ta na. Ala na tuɔ uraa a ba nii-sɔw?”

Miilfu sɛɛ 7

¹A ala ĩ baar, ĩ nye na a sı-tunısı anaan na uraa a tẽw jiir anaan, ĩ nyɔw a jiir ala anaan sɛsɛb tɛɛɛ, a mune a sɛsɛb bir kɔ fu ka a tẽw juu, nı a man juu, mu a tı-bõ-y'en juu wa.

²ĩ ĩ nye na a sı-tunaa y'en subɔ u yi a tẽw parĩ ĩ tɛɛ a Naanmun-mimir jibaa waara nı. ĩ u wuur'ã nı kòkur kpɛw ye: nı a sı-tunısı anaan bala ba na ku a sɔr a ba na sãw a tẽw nı a man bar:

³“Nyı taa maal a tẽw nı a man, nı a tur bom sɛr wa, ĩ-cɛ nyı bar wa ta nı a lɛdaar sı na y'ɔnɔ a Naanmun tũtunbɔ a jıbsı a ba dibe puɔ baara.”

⁴ĩ wõ na a bala ba na yõw a jĩbsi a dibe puɔ nuɔr. Ba ɪ na ture ture kubaa ljaayi n'anaan, na yi a lsurayel nibe bal burɔ burɔ a jaa puɔ.

⁵⁻⁸A Juda bal puɔ, a bala ba na yõw ɪ na nibe ture pie-n'ayi; a Urubẽ bal puɔ, ba ɪ na nibe ture pie-n'ayi; a Gadɪ bal puɔ, nibe ture pie-n'ayi; a Aseer bal puɔ, nibe ture pie-n'ayi; a Neɓtali bal puɔ, nibe ture pie-n'ayi, a Manase bal puɔ, nibe ture pie-n'ayi; a Simẽw bal puɔ, nibe ture pie-n'ayi; a Levi bal puɔ, nibe ture pie-n'ayi; a lsakaar bal puɔ, nibe ture pie-n'ayi; a Jabulõ bal puɔ, nibe ture pie-n'ayi; a Jojefu bal puɔ, nibe ture pie-n'ayi; a Bẽjame bal puɔ, nibe ture pie-n'ayi mɪ.

⁹A ala ĩ baar, ĩ l'wuor'ã ĩ nye nɪ-yayaw, nure na ma tuɔrɔ sɔrɔ wa. Ba yi na a ten a jaa, nɪ a bal-burɔ burɔ, a nɪ-burɔ burɔ, nɪ a y'ɛr-burɔ burɔ a jaa puɔ, ĩ uraa a naa-dakɔw nɪ a Naaɲmun Pẽle nii-sɔw, su nɪ a cẽcẽ-pele, tere nɪ a pã-bie tie vee a nuu puɔ.

¹⁰Ba wuure na nɪ kɔkɪr kpẽw yele nɪ: "A faafu yi na a sɪ Naaɲmun ulɔ na je a naa-dakɔw juu, nɪ a Naaɲmun Pẽle jie mɪ."

¹¹A sɪ-tunɪsɪ ba jaa uraa na pɪɛrĩ kolĩ a naa-dakɔw, nɪ a nɪ-bere, nɪ a yel-mimie anaan bala, ĩ gã pɔw a nii-sɔw a tene a naa-dakɔw nii-sɔw, pewre a Naaɲmun,

¹²yele nɪ a, "Amen! A Naaɲmun sɔ a pewfu, a yo-yifu, a kpaarfɔ, a puorfɔ, a ju-kpẽe, a fãgã nɪ a kpẽw a daar a jaa! Amen."

¹³A nɪ-bere bala bõ-y'en soor ma: "A nɪ-babõ nɪ a basume na su a cẽcẽ-pele, ĩ nyune ba yi?"

¹⁴ĩ yel u: "Nɪ-kpẽe, fũu ĩ bõw." U yel ma: "Ba ɪ na a bala na yi a huur puɔ, ĩ pew a ba cẽcene, ĩ maal ba a ba pelĩ a Naaɲmun Pẽle jũ puɔ.

¹⁵Ala-ĩ-sɔ a ba uraa a Naaɲmun naa-dakɔw nii-sɔw, tunɔ a u tumɔ a mɔtɔw nɪ a tɪsɔw a be a maa Naaɲmun puor-yir kpẽe pɔu u yir puɔ, ĩ a ulɔ na je a naa-dakɔw juu mĩe na piw ba na tɛele.

¹⁶A kɔ nɪ a kũɔ-nyuur ma lɔɔ nyɔwrɔ ba go wa. Mɔtɔw ma lɔɔ wono ba wa. Susuur ma mɪ lɔɔ kuro ba wa.

¹⁷A-na-ɪ a Naaɲmun Pẽle ulɔ na be a naa-dakɔw pulẽe na lieb'ã ɪ a ba dɔ-cunaa, cere nɪ a kũɔ bunaa jie, ĩ a Naaɲmun na fe na a ba mɔtɔ-kũɔ bar a ba mimie puɔ."

Miilfu sɛbe 8

¹A lɛdaar a Pẽle na ka a gbɛɛ anuu-n'ayi jibaa, a saa juu deme ŋma na vuurũ wa ta nɪ daar fũ puɔ.

²ĩ nye na a sɪ-tunɪsɪ anuu-n'ayi na uraa a Naaɲmun nii-sɔw, a ba ku ba ɔe anuu-n'ayi.

³ Ì a sì-tunaa y'en subo wa na uraa a baar lofu jie nii-sow, tere a tũ-nyu-vilaa selme laa, ì ba ku u na tũ-nyu-vilaa yaw u na de lãw nı a Naanmun deme ba jaa suorfu tur kurɔ a Naanmun a baar lofu jie ulɔ na be a naa-dakɔw nii-sow.

⁴ A tũ-nyu-vilaa juur, nı a Naanmun deme suorfu yi na a sì-tunaa nuu puɔ, ì duoro a Naanmun nii-sow.

⁵ Ì a sì-tunaa de na a selme laa ulɔ, sew nı a baar lofu jie vũu, ì gbã u bar a tẽw juu, a saa tana nyule nı, a gɔ-pɔɔr yire, ì a tẽw mı bĩi.

⁶ A bana sì-tunisi anuu-n'ayi na tere a ɔe gbɛɛrĩ na a ba pɛelfu.

⁷ A dãdãw subo pɛel'ã a u ɔ, ì a ba lob sa-kubie nı vũu na nyanyaa nı jũ, a lo pɔw a tene, ì a vũu wel'ã a tẽw ji-bõ-y'en jiir ata puɔ bar, ì mı dı a tẽw tur ji-bõ-y'en jiir ata puɔ, ì mı dı a mɔ-baara a jaa.

⁸ A gbɛɛ ayi sì-tunaa pɛel'ã a u ɔ, ì a ba lob bom kãw na wɔ taa nı a tã-kpɛɛ na nyɔw vuu, u yi a be ì lo a man puɔ, ì a man ji-bõ-y'en jiir ata puɔ lɛb ı a jũ,

⁹ a man puɔ yel-mimie ji-bõ-y'en jiir ata puɔ kpi, ì a gbor-bere ji-bõ-y'en jiir ata puɔ wɛ.

¹⁰ A gbɛɛ ata sì-tunaa pɛel'ã a u ɔ, ì a nmarbir kpɛɛ a vũu na dɛ lãpa kaarĩ yi na a sa'llon ì lo. U lo na a mana ji-bõ-y'en jiir ata puɔ juu, nı a kũɔ bunisi jiir.

¹¹ A una nmarbir dı na a Bõ-tuo. A kũɔ ji-bõ-y'en jiir ata lɛb'ã tomo, ì nı-yaw kpi na a-na-ı ba nyu na a una kũɔ tuo.

¹² A gbɛɛ anaan sì-tunaa pɛel'ã a u ɔ, ì ba nme na a mɔtɔw ji-bõ-y'en jiir ata, nı a cuu ji-bõ-y'en jiir ata, nı a nmarbie ji-bõ-y'en jiir ata, a mune a ba caarĩfu ji-bõ-y'en jiir ata na sãw. Ì a bibir cãa nmaa na ji-bõ-y'en jiir ata puɔ, ì a tısow cãa mı nmaa a lɛ.

¹³ Ì lɛ 'wuor'ã ì wɔ a kɔkur na yi a tuu jie na aw do a sa'llon iin na yele nı kpɛw: "Nabier, nabier, nabier na ta na a tẽw nibe jie, a lɛdaar a sì-tunisi bala ata na cɛ nɔɔ pɛɛɛ a ba ɔe."

Miilfu sɛbɛ 9

¹ Ì a gbɛɛ anuu sì-tunaa pɛel'ã a u ɔ, ì nı nıe nmarbir na dãa yi a sa'llon ì lo, a ba ku u a bɔw ulɔ na ma tere bewfu wa nakili.

² A nmarbir ulɔ yuo na a una bɔw na ma tere bewfu wa, a juur yi a be wɔ taa nı vũu kpɛɛ juur. A una juur na yi a bɔw puɔ maal'ã a mɔtɔw nı a wɛɛ a liw.

³ A tosobo yi na a una juur puɔ yer pɔw a tẽw, ì ba ku ba na fãgã a ba tɛbɛ nı a nibe a tẽw na puɔ lan kaarĩ.

⁴ Ì ba yel ba na a ba taa wa maala a mũɔ, mu tɛ kãw, mu bõ-bulaa kãw bom wa. Ì-cɛ a ba maala a bier a nibe bala tɛw na ma tere a Naanmun jibaa a ba diir puɔ wa.

- ⁵Ba ku ba na sɔr a ba na kpow ba maal'ĩ cur anuu, ɪ-ce a ba taa wa kúɔ ba wa. A ba kpowfu 'wɔɔbfu wɔ na taa nɪ a mune a lãw na ma te nure.
- ⁶A ana cur anuu naa puɔ, a nibe na buɔɔ na ba kpi, ɪ-ce ba kɔ tuɔ kpi wa. Ba na tu na buɔɔ ba kpi, ɪ-ce a kũu na jo na jãa nɪ ba.
- ⁷Ĩ nye na a tosobo bala a ba wɔ taa nɪ wibe ba na gbɛɛrĩ a jeb jie cenfu une. Ba kpa na a yeke a selme sapir kaarĩ a ba jnrĩ, ɪ a ba nii-sɔw wɔ taa nɪ nure nii-sɔw.
- ⁸A ba jukɔɔ womo na a pɔw jukɔɔ kaarĩ, ɪ a ba nyume wɔ taa nɪ gbeensɪ nyume.
- ⁹Ba piw na a ba nyãa nɪ a gan kpoor na ɪ kur, ɪ a ba pure damfu wɔ taa nɪ a jeb-kaarsɪ a wi-yaw na tawra jɔɔ cere nɪ a jeb jie.
- ¹⁰Ba tere na jũe ɔɪɔɪ, lãw kaarĩ, ɪ a ba jũe saa a ba tere a fãgã maala nɪ a nibe a bebe a cur anuu puɔ.
- ¹¹Ba tere na a bɔw ulɔ na ma tere a bewfu wa sɪ-tunaa, ɪ a ba jamana. A ɪ yuor nɪ a Eburo y'ɛrĩ dɪ na Abadɔ, ɪ a Gɛrɛkɪ y'ɛrĩ ɪ dɪ na Apɔɪyɔ. A par ɪ na, Wewele.
- ¹²A dãdãw nabier baar'ã; a nabebe ayi le cãa na be puo-sɔw waara.
- ¹³Ĩ a gbɛɛ ayuɔɔ sɪ-tunaa pɛel'ã a ɪ ul. ĩ wɔ na a kɔkur na yi a baar lofu jie lɔbobo anaan. Á una baar lofu jie, ba maal'ĩ ɪ na a selme, ɪ uraa a Naanmun nii-sɔw.
- ¹⁴A kɔkur ulɔ yel'ã a gbɛɛ ayuɔɔ sɪ-tunaa na tere a ul: "Lor a sɪ-tunɪsɪ anaan bala bar, ba na lũ a be a ɛfratɪ kul-kpɛɛ nuɔr."
- ¹⁵Ĩ ba 'lor'ã a bana sɪ-tunɪsɪ anaan bar, ba na dãa gbɛɛrĩ a daar'ãa une, nɪ a bibir'ãa une, nɪ a cuu naa une, nɪ a yuon naa une, a ba na kú a tẽw puɔ nibe ji-bɔ-y'en jiir ata puɔ bar.
- ¹⁶Ba sɔr'ã a sɔdaalsɪ bala na do a wibe nuɔr ku ma. Ba ɪ na tur kpɛɛ kubaa gbɛɛ kɔɔr ayi.
- ¹⁷Nye a mune ɪ na dãa nye a bana wibe nɪ a bala na do je a ba jur a ɪ sɪe bɔ-mnlaa puɔ. A bala na do je tere na a nyã-piwersɪ; a ɲmɛɛ mũɔ, vũu kaarĩ, a ɲmɛɛ ɪ bulɔ, ɪ a ɲmɛɛ ɪ bɔ-duɔr a kusɪ-'lerisɪ kaarĩ. A wibe jur wɔ na taa nɪ gbeensɪ jur, ɪ vũu, nɪ juur, nɪ kusɪ-'lerisɪ ɪ yire a ba nɔɛ puɔ.
- ¹⁸A vũu, a juur, nɪ a kusɪ-'lerisɪ ala ata na dãa yi a wibe nɔɛ puɔ kú na a nibe ji-bɔ-y'en jiir ata puɔ.
- ¹⁹A-na-ɪ a wibe fãgã be na a ba nɔɛ puɔ nɪ a ba jũe puɔ mɪ. A ba jũe wɔ taa nɪ wiir na tere a jur ba na ma de maal'ĩ a nibe a bier.
- ²⁰Ĩ a bana nibe a ana jãjĩ-yele na ma kú wa, na ce, ma sɔw bar a ba naanmunsɪ ba na maal'ĩ a ba nur wa. Ba cãa na puoro a kɔtɔnsɪ, nɪ a ba butibe ba na maal'ĩ a selme, nɪ a kur-pɪlaa, a kur-jĩew, a kusɪɛ, nɪ a tur, a ana yeke na ma tuɔɔ nyere wa, ma wono wa, ɪ ma mɪ tuɔɔ cere wa.
- ²¹Baa mɪ sɔw bar a ba nɪ-kúfu, nɪ a ba tɪsɔɔlɔw, a ba gã-ta-burbur, mɪ a ba jufu wa.

Miilfo sebɛ 10

¹Ĩ nye na si-tũ-gādaa y'en subɔ go na yi a sa'llon ĩ suure, ĩ vilĩ a dōdɔrĩsɪ a cēcen kaarĩ, ĩ mɪ tere a sa-suɔ a u ju-sōw. A u nii-sōw wō na taa nɪ mɔtōw, ĩ a u gbɛɛ mɪ wō taa nɪ vūu daar na 'lere,

²Ĩ tere seb-bile na yuo a u nuu puɔ. U bin'ā a u durĩ gber a man juu, ĩ bin a gubaa gber a tene juu,

³Ĩ wuur nɪ kɔkɪr kpēw wō gbeen na kono. A mune u na wuur a lɛ, a sa-tanɪsɪ anuu-n'ayi bala, mɪ tan'ā y'ɛr.

⁴Ĩ a mune ba na y'ɛr baar, ĩ dāa na yele ɪ seb; ĩ-cɛ ĩ wō na kɔkɪr a be a sa'llon na yel ma: "Taa seb wa. Yōw a ala a sa-tanɪsɪ anuu-n'ayi na yel a fu pūɔ."

⁵Ĩ a si-tunaa ulɔ ĩ na dāa nye u uraa a man nɪ a tene juu, tur'ā a u durĩ nuu a sa'llon,

⁶Ĩ pu nɪ a Naanmun ulɔ yuor na be a daar a jaa, na ir a sa'llon, a tene, nɪ a man, nɪ a ala a jaa na be tɔ, yele nɪ: "Daar ma lɛ cāa be be go wa.

⁷A lɛdaar ba na wono a gbɛɛ anuu-n'ayi si-tunaa u pɛɛɛ a u ul, a Naanmun tū-sɔɔlaa na pāa na maal, tu nɪ a mune u na dāa man ku a u tūtunbɔ na ɪ a u y'ɛr-hierbe."

⁸Ĩ a una kɔkɪr ĩ na dāa wō u yi a sa'llon lɛ yel ma na a nɔhɔ: "Gen, de a seb-bile na yuo a si-tunaa nuumɪ, a ulɔ na uraa a man juu nɪ a tene juu."

⁹Ĩ cen'ā a si-tunaa sē na suɔr a u ku ma a seb-bile. U yel ma: "De 'wɔb. U na tomo na a fu pūɔ, ĩ-cɛ a fu nuɔr puɔ u na numɔ na sur kaarĩ."

¹⁰Ĩ de na a seb-bile a si-tunaa nuu puɔ 'wɔb. A ĩ nuɔr puɔ, u numɔ na sur kaarĩ, ĩ-cɛ a mune ĩ na vɔl baar, u tomo na a ĩ pūɔ.

¹¹Ĩ a ba yel ma: "A sɛw na a fu na lɛ hier a Naanmun y'ɛrĩ na, na ba a nɪ-burɔ burɔ, a ten-burɔ burɔ, a y'ɛr-burɔ burɔ, nɪ a jamansɪ yaw."

Miilfo sebɛ 11

¹Ba de na kakɪr na wō taa nɪ dābul-munaa ku ma, ĩ yel ma: "Ir cen na mun a Naanmun yir nɪ a baar lofu jie, ĩ sɔr a bala na puoro a be.

²Ĩ-cɛ bar a yene dōdɔr. Taa wa mune wa, a-na-ɪ be ba ku a nɪ-bulsɪ nɔɔ sāsareɛ a Naanmun tē-son maala nɪ cur lɛjaayi n'ayi.

³Ĩ ĩ na tū na a ĩ yel-mīɛ y'ɛr-manba ayi a ba wɪ, su cēcen lukpursɪ, na ba hier a Naanmun y'ɛrĩ maal'ĩ bibie tur nɪ kɔɔr ayi dɔɔl lɛjaata."

⁴A bana y'ɛr-manba ayi ɪ na a olivi-tur ayi nɪ a lāpār ayi na uraa a ten u jaa Nɪ-kpēɛ nii-sōw.

⁵A ala ɪ a nure buɔrɔ na u maal ba bier, a vūu na yi na a ba nɔɛ puɔ, ĩ dɪ a ba sama deme. A nure kāw wa buɔrɔ u maal ba bier, lɛ ĩ sɛw a ba na kú u.

⁶A y'ɛr-manba bala tɛrɛ na sɔr na nyɔw a saa tɛɛɛ, a mɛnɛ v kɔ wa wa, a lɛdaar ba na hiere a Naanmin y'ɛrɪ wa. Ba mɪ tɛrɛ na sɔr na lɛb a kɔɔ v ɪ a jɪ, ɪ lɛ tɛrɛ a sɔr na tuɔ sɔw nɪ a tɛw nɪ a jɔjɪ-yele burɔ burɔ a jaa, a daar lɛ ba na buɔɔ.

⁷ɪ-cɛ, a lɛdaar ba nɔɔ mana a Naanmin y'ɛrɪ baara, a wɛ-dɔɔ ulɔ na yire a bɔw ulɔ puɔ na ma tɛrɛ a bɛwfu wa, na jɛbɛ nɪ ba na. U na jɛb'ɪ ba na, tuɔ ba kú.

⁸A ba kúusi na gã na a tɛ-kpɛɛ sɔr pelaa juu, a tɛw ulɔ puɔ ba na kpa a ba Nɪ-kpɛɛ a nɪ-kv-daa juu, a una tɛw ba na buɔɔ, lɔbɔ nɪ a sukpa, a Sɔɔɔm, mu a Ejibti.

⁹A nɪbɛ bala na ɪ a nɪ-burɔ burɔ, nɪ a bɔl-burɔ burɔ, nɪ a y'ɛr-burɔ burɔ, ɪ mɪ yi a ten-burɔ burɔ na 'wuor'ã a ana kúusi, maal'ɪ bibie ata nɪ bɔ-ɲmãa, ɪ kɔ sɔw a ba ũu ba wa.

¹⁰Nɔɔ na nyɔw na a tɛw nɪbɛ, a ba clɛ a bana nɪbɛ naa kúu unɛ, ture nɪ a yele kurɔ taa, a-na-ɪ ba dãa na pɔw kpɔwfu a bana nɪbɛ naa jie.

¹¹ɪ a lɛ a ana bibie ata nɪ bɔ-ɲmãa na tol baar, a Naanmin vuur'ã a baafu vuurɔ, v kpɛ ba a ba lɛ ir uraa, ɪ a dɔbɪ-kpɛɛ nyɔw a bala ba jaa na 'wuoro ba.

¹²A bana y'ɛr-hierbe ayi, ba wɔ na kɔkur kpɛw na yi a sa'llon ɪ yel ba: “Nyí do wa ka!” a ba duoro a sa'llon a dɔɔɔrɪma puɔ, a lɛdaar a ba sama-deme na uraa 'wuoro ba.

¹³A wɛr'ãa, a tɛw bɪi na nɪ kpɛw, a tɛw yie jiir pie ji-bɔ-y'en lo na pɔpurɪ, ɪ a nɪbɛ ture ture anuu-n'ayi kpi á una tɛw bɪifu unɛ, ɪ a dɔbɪɛ nyɔw a bala na cɛ, a ba pɛwɛ a saa juu Naanmin.

¹⁴A gbɛɛ ayi nabier tol'ã; ɪ-cɛ, a gbɛɛ ata nabier pɔwɔ na waara.

¹⁵A gbɛɛ anuu-n'ayi sɪ-tunaa mɪ pɛɛl'ã a v ul, a kɔkɪ-kpɛn yire a sa'llon yele: “A naa ufɔ a ka a tɛw v jaa puɔ lɛb'ã ɪ a sɪ Nɪ-kpɛɛ nɪ a v Kirisi ben, ɪ v na ɪ na a naa a daar a jaa.”

¹⁶A nɪ-bɛrɛ lɪɛr'ɪ anaan na jɛ a ba naa-dakɔɔr jur a Naanmin nii-sɔw lo na kpa pɔw a nir-sɔɔr a tene, pɛwɛ a Naanmin,

¹⁷y'ele nɪ: “Nɪ-kpɛɛ Naanmin na ɪ a kpɛw a jaa Subɔ, na ɪ, na mɪ dãa ɪ, fɩv sɔ puɔrfɩ a mɛnɛ fu na nyɔw a fu fãw kpɛɛ tɛrɛ nɪ a tuɔfu.

¹⁸A tɛ-burɔ burɔ nɪbɛ dãa na nyɛ nɪ fu a suur, ɪ-cɛ a fu su-tuo daar ta na, a fu na guor a kúusi y'ɛrɪ, a fu na mɪ ya a fu tɩtunbɔ bala na ɪ a fu y'ɛr-hierbe, lãa nɪ a fu nɪbɛ ba jaa, a bala ba jaa na bɛrɛ, mu na pab, na jɔɔ fu. A daar ta fu na mɪ wɛɛ a bala na wɛɛ a tɛw bara.”

¹⁹ɪ a Naanmin yir na be a sa'llon yuo na, ɪ a ba nyɛ a pulɪ-taa daw a v yir puɔ. ɪ a lɛdaar, ba nyɛ na a saa nyulɪfu, wɔ nɪ a kɔkɪɛ nɪ a saa tanfu, a tɛw mɪ bɪi, ɪ a sa-kubie yaw mɪ yi a sa'llon lo.

Miilfu sɛbɛ 12

- ¹ Ì nye na nɔ-kofu bõ-miilaa u nyir a sa'llon: pɔw na su a mɔtɔw a cɛcen kaarĩ, ì dɔɔl a u gbɛɛ a cuu juu, ì mɪ kpa ɲmarbie pie-n'ayi a selme sapi kaarĩ.
- ² Pɔɔ u tere dɔwrɔ, a wono u, u wuure.
- ³ Ì ì le nye na bõ-miilaa y'en subɔ na nyir a sa'llon: gbāgba-col-jĩ-kpɛɛ u, na tere jur anuu-n'ayi, nɪ ɔ le pie, ì mɪ kpa selme sapir a u jur a jaa pɔɔ.
- ⁴ U pur'ã a ɲmarbie ji-bõ-y'en jiir ata nɪ a u juur a sa'llon lɔb a tene, ì ir uraa a pɔw ulɔ na dɔwrɔ nii-sɔw, buɔrɔ u vɔl a u bie a lɛdaar u na dɔwrɔ kpapa.
- ⁵ A pɔw dɔw na dabile, nɔɔ tereɛ a ten a jaa nɪ a kpɛw ulɔ na wɔ a kur kaarĩ. Ì-cɛ ba jal'ã a bie do nɪ a Naanmun sɛ, a u naa-dakɔw par.
- ⁶ Ì a pɔw jɔ kpɛ a wɛkar pɔɔ, a jie a Naanmun na gbɛɛrĩ u, a ba na guol u maal'ĩ bibie tur nɪ kɔɔr ayi dɔɔl lɛaata.
- ⁷ Ala ì baar, jeb lo na a saa juu. A Mɪsɛl nɪ a u sɪ-tunɪsɪ jeb'ĩ na a gbāgbacol, ì a gbāgbacol nɪ a u sɪ-tunɪsɪ mɪ jebɛ nɪ ba.
- ⁸ Ì-cɛ 'waa tuɔ ba wa, ì 'waa mɪ le cãa tere wɛr a ulɔ nɪ a u sɪ-tunɪsɪ na le be a be a saa juu wa.
- ⁹ Ì ba lɔb'ã a gbāgbacol kpɛɛ ulɔ bar a yɛw, a ulɔ na ɪa tɛkorĩ waab, ba na buɔlɔ a cicile, nɪ a Satã, na beɛ a tɛw nɪbe ba jaa. Ba lɔb u na bar a ka a tɛw pɔɔ, nɪ a u sɪ-tunɪsɪ ba jaa.
- ¹⁰ Ì le wɔ na kɔkur kpɛw a sa'llon na yel: “A yɛyɛrĩ na, a faafu daar pãa na ta. A sɪ Naanmun miil sɪ na a u kpɛw nɪ a mɛnɛ u na ɪ a Jamana, nɪ a mɛnɛ a u Kiriisi na tere a tuɔfu mɪ, a-na-ɪ u lɔb'ã a sɪ yɛɛr cicile bar a tene, a ulɔ na ma dãa uraa a Naanmun nii-sɔw a mɔtɔw nɪ a tɪsɔw cile ba.
- ¹¹ A sɪ yɛɛr bala tuɔ na a cicile ulɔ, a yi a Naanmun Pele jũ unɛ, nɪ a mɛnɛ ba na man a Naanmun yɛrĩ a cãa pɔɔ. Ba sɔw na a kũu. Baa de a ba baafu u ɪba bom wa.
- ¹² Saa juu, nɪ a nyumɪ na mɪ be a be, nyí cɛɛ a ala unɛ. Nabier na be na a tɛw juu nɪ a man juu, a-na-ɪ a Satã nye na su-kpɛɛ, suu nɪ a be a nyɪ jie, a-na-ɪ u bɔw ka a u daar ma cãa waa wa.”
- ¹³ Ì a le a gbāgbacol na nye bɔw ka ba lɔb u na bar a tene, u nyɔw na ì diwre a pɔw ulɔ na dɔw a dabile
- ¹⁴ Ì-cɛ a pɔw pɔw na tuu-kpɛɛ pirɛ ayi aw nɪ, cen na ta a u jaajie a wɛkar pɔɔ, a ba na guol u a be, maal'ĩ yomo ata nɪ bõ-ɲmãa, a waab kɔ tuɔ pɔw u wa.
- ¹⁵ Ì a waab cur'ã a kũɔ a man kũɔ kaarĩ, a cen na ta a pɔw par a mɛnɛ a na tuɔ de u.
- ¹⁶ Ì-cɛ a tene haa na a nuɔr sũo nɪ a pɔw, ì vɔl a kũɔ ala a gbāgbacol na cur bar.
- ¹⁷ A gbāgbacol nye na su-kpɛɛ yɔw a pɔw, ì lɛɛb cen na jeb'ĩ a u bibiir ɲmɛɛ na cɛ, a bala ba jaa na jɔrɔ a Naanmun yɛr-kpen, ì mɪ ɪ dɛdɛ a Jeeju yel-mɛ pɔɔ.

¹⁸ĩ a gbāgbacol uraa a man gbēgbere nuor.

Miilfu sebe 13

¹ĩ le nye na we-dũo na yire a man puo ĩ tere le pie ni jur anuu-n'ayi, ĩ kpa selme sapir a u le pie jur, ĩ mi tere yoe na kperere a Naaɲmun a u jurĩ.

²A we-dũo ulɔ ĩ na nye wɔ na taa ni 'wubaa, ĩ-ce a u gbɛɛ berme na, ma tere kpɛw ɛ wa, ĩ a nuor wɔ taa ni gbeen nuor. A gbāgbacol de na a u fāgā ku u, ĩ mi ku u a u naa-dakɔw, ni a u tuɔfu u na tere a jiir a jaa.

³ĩ nye na a u juu kāw ba na dāa ce ce ɲma, u ta a kũu, ĩ-ce a ɲmafu ala le bɔ na, ĩ a tɛw nɪɛ ba jaa nuor ko ba na a ba tuure a una we-dũo naa.

⁴A ba jaa pɛwre na a gbāgbacol, a-na-ɪ u de na a u tuɔfu ku a we-dũo, ĩ ba mi pɛwre na a we-dũo yele ni: “Ala mi be a we-dũo na kaarĩ? Ala na tuɔ jeb'ĩ u?”

⁵Ba ku u na a sɔr u y'ere yo-bɔb y'ɛrĩsɪ mi kperere ni a Naaɲmun, ĩ mi ku u sɔr u na maal a ala, maal'ĩ cur ljaayi n'ayi.

⁶U nyɔw na ĩ kperere a Naaɲmun, mi kperere ni a u yuor, ni a jie ulɔ u na be, ni a bala na be a be a saa juu.

⁷Ba ku u na a sɔr u na jeb'ĩ a Naaɲmun nɪɛ tuɔ ba, ĩ mi ku u a tuɔfu a bal-burɔ burɔ jie, ni a ni-burɔ burɔ, ni a y'ɛr-burɔ burɔ, ni a ten a jaa jie.

⁸A tɛw puo nɪɛ ba jaa, a bala a ba yoe na ma seb a baafu sebe puo wa, nɔɔ gbure na a dume puoro u, a le yel'ã a bala yoe na ma seb a Pɛle sebe puo wa, a ulɔ ba na dāa kú a tɛw nyɔwfu daar jaa.

⁹“A ulɔ na tere a tobo wono ni, ú bɔw cɛle a asume.

¹⁰A ala ɪ ba biin'ã nɪɛ a sama-deme ɪɛ, a sama-deme na surĩ de u cen'ĩ. ĩ a ala ɪ ba biin'ã nɪɛ a ba na kú ni u a sɔ-bājɪɛ, a sɔ-bājɪɛ ba na surĩ kú ni u. Ala-ĩ-sɔ a sew a Naaɲmun deme na tere su-nyɔwraa, tere ni a yɔw-nyãa.”

¹¹ĩ, ĩ le nye na a we-dũo y'en subɔ u yire á tene, ĩ tere le a Pɛle kaarĩ, ĩ y'ere wɔ taa ni gbāgbacol.

¹²U tere na a dādāw we-dũo tuɔfu a jaa, tunɔ ni a tumɔ a u nii-sɔw. U fer'ã a tɛw puo nɪɛ ba jaa a ba pɛwre a dādaw we-dũo ulɔ a ɲmafu ala na dāa sew a kú u, na bɔ.

¹³A gbɛɛ ayi we-dũo ulɔ maal'ã nɔ-kofu tũ-bere, mɔɔ tuɔ maal a vūu a yi a sa'llon ĩ wa lo a tene a nɪɛ ba jaa nii-sɔw.

¹⁴U bele na a tɛwpuo nɪɛ ni a u nɔ-kofu tumɔ ba na ku u u maala a dādāw we-dũo nii-sɔw. U yel'ã a tɛw puo nɪɛ á bá mɛ butib-kpɛɛ u wɔ taa ni a we-dũo ulɔ ba na ce ce ni a sɔ-bājɪɛ, ĩ-ce u le nɛ.

¹⁵Ī a gbɛɛ ayi wɛ-dũɔ pɔw na a tuɔfũ na maal a butub ulɔ u vuurɔ, a mɛ u na mi tuɔ y'ɛrɛ a y'ɛrɛsɪ, ĩ mi tuɔ maal a ba kú a bala ba jaa na ma sɔw pewrɛ u wa.

¹⁶U fer'ã a nɪ-bɛrɛ nɪ a nɪ-kɔmsɪ, a nãw deme nɪ a naabsɪ, a gbãgbaar nɪ a bala na sɔ a ba mĩɛ, a ba jaa na pɔw a jɪbaa a ba durĩ nuú puɔ, mu a ba diirĩ.

¹⁷Nɪrɛ ma tɛrɛ sɔr na da bom wa, a ala ma ɪ u tɛrɛ na a una jɪbaa nãa wa; a lɛ yel'ã a wɛ-dũɔ ulɔ yuor, mu a u y'uor sɛb-bie nuɔr.

¹⁸A ka, a sɛw na a nɪrɛ na tɛrɛ kpaarfɔ. A ulɔ na tɛrɛ a yɛ ú sɔr a wɛ-dũɔ ulɔ sɛb-bie nuɔr, a-na-ɪ u na sɔr'ã nyɛ daba yuor. A sɔrfɔ nuɔr ɪ na kɔɔr ayuɔb dɔɔl lɪjaata n'ayuɔb.

Miilfu sɛbɛ 14

¹Ala ĩ baar, ĩ 'lɔuor'ã nyɛ a Péle u uraa a Sũ tãw juu. U lãa na uraa nɪ nɪbɛ ture kubaa lɪjaayi n'anaan na tɛrɛ a u yuor nɪ a u Sãa yuor a ba dibe puur.

²Ī wɔ na kɔkur na yi a sa'llon ĩ hele kũɔ kaarĩ, mu saa na paar. A una kɔkur mi wɔ na taa nɪ korɔjomɪ ba na ŋmeere.

³A bana nɪ-yaw uraa na a naa-dakɔw nii-sɔw, nɪ a yel-mimie anaan nɪ a nɪ-bɛrɛ nii-sɔw ciɛrɛ yel-paalaa. Nɪrɛ ma tuɔɔr jaana a una yele, ĩ ma ɪ a bana nɪbɛ ture kubaa lɪjaayi n'anaan tɛw ba na da fáa a ka a tɛw puɔ wa.

⁴Ba ɪ na a bala na ma sãw a ba mĩɛ nɪ a pɔɔɔɔ wa. Ba tɛrɛ na a ba mĩɛ cɛcɛ. Ba ma mi tuure na a Péle a jiir a jaa u na cere. Ba da ba na fáa a nɪbɛ sɔw a ba na ɪ a bɔ-paalaa ba na kurɔ a Naanmun nɪ a Péle.

⁵Ba maa ŋmaa jiri fũ wa. Baa tɛrɛ cɛfɔ jie wa.

⁶Ī ĩ nyɛ na a sɪ-tunaa y'en subɔ u be a sa'llon file-file yuɔrɔ lie kaarĩ, ĩ tɛrɛ a daar a jaa y'ɛr-son, buɔrɔ u hier ku a tɛ-burɔ burɔ, nɪ a bal-burɔ burɔ, nɪ a y'ɛr-burɔ burɔ nɪ a nɪ-burɔ ba jaa na be ka a tɛw puɔ.

⁷U yele na nɪ kɔkur kpɛw: “Nyí jɔrɔ a Naanmun, mi kurɔ nɪ u a ju-kpɛɛ! Á-na-ɪ a daar ta na u na guor a nɪbɛ y'ɛrĩ. Nyí pewrɛ a ulɔ na maal a sa'llon nɪ a tene, a man nɪ a kũɔ yifu jiir!”

⁸Ī a gbɛɛ ayi sɪ-tunaa tu na a dãdãw sɪ-tunaa, yele nɪ: “U lo na, a Babulɔ tɛ-kpɛɛ lo na; a ulɔ na maal a te-bũrɔ burɔ a ba nyu a u gã-ta-burbur dãa na waara nɪ a Naanmun su-tuo.”

⁹Ī a gbɛɛ ata sɪ-tunaa mi tu na a bala ayi, yele nɪ kɔkur kpɛw: “A nɪrɛ lɛ na pewrɛ a wɛ-dũɔ nɪ a butub ba na mɛ a u kaarĩ, ĩ mi tɛrɛ a u jɪbaa a u diirĩ, mu a u nuu puɔ,

¹⁰na mi nyu na a Naanmun su-tuo dã-kpɛw u na deer yɔw a u su-tuo ŋman puɔ. A bala ba jaa na maal a lɛ, ba na pɔw na kpowfɔ a vuu puɔ nɪ a kusɪ-lɛrɪsɪ puɔ, a Naanmun sɪ-tunɪsɪ nɪ a Naanmun Péle nii-sɔw.

¹¹Ĩ a vūu ulɔ puɔ ba na pɔwɔ a kpɔwɔ, a u juur duoro na a daar a jaa. A bala na pewre a we-dũɔ nɪ a butub ulɔ ba na me, nɪ a nure le na pɔw a u yuor jibaa, kɔ tere pienfu a mɔtɔw nɪ a tɪsɔw wa.”

¹²Ala-ĩ-sɔ, a Naaɲmun deme na jɔɔ a u yɛr-kpen, ĩ mɪ uraa cĩcĩ a Jeeju puɔ, sɛw na na tere su-nyɔwraa.

¹³Ĩ ĩ wɔ na kɔkur na yi a sa'llon ĩ yel ma: “Seb a asume: ‘Wa nyɔw nɪ a yɛyɛrĩ, nũɔ ma be na a bala na kpiire a Nɪ-kpɛɛ sɔr puɔ.’ A Naaɲmun Siɛ yel: ‘ɔɔ, sɪɛ jaa u. Ba na je na piene, ma le nyere vɔwɔfɔ wa, a-na-ɪ a tumɔ ala ba na dɔa maal be nɪ ba na.’ “

¹⁴Ĩ le 'wuor'ã nye dɔdɔrĩ-pɪlaa, ĩ a una dɔdɔrĩma puɔ, bom je na be daba kaarĩ, ĩ kpa selme sapi a juu puɔ, tere nɪ ci-ɲma-sɔɔ na dɪɛ a u nuumi.

¹⁵Ĩ si-tunaa yɛn subɔ yi na a Naaɲmun yir, wuur'ĩ kɔkur kpɛw yel a ulɔ na je a dɔdɔrĩma puɔ: “De a fu sɔɔ ɲma nɪ a ci, a-na-ɪ a ci-ɲmafɔ daar ta na. A tɛw puɔ ci bi na ta a ɲmafɔ.”

¹⁶A ulɔ na dɔa je a dɔdɔrĩma puɔ de na a u sɔɔ suu nɪ a tene ɲma nɪ a tɛw u jaa ci.

¹⁷Ĩ a si-tunaa yɛn subɔ le yi na a Naaɲmun yir a be a saa juu, ĩ mɪ tere a ci-ɲma-sɔ-dɪraa.

¹⁸A si-tũ-kpee na ɪ a vūu nɪ-kpɛɛ yi na a baar lofɔ jie, wuur'ĩ kɔkur kpɛw yel'ĩ a ulɔ na tere a sɔ-dɪraa: “De a fu sɔ-dɪraa ɲma nɪ a divɛ ti-wɔmɔ, a-na-ɪ a mũɔ na.”

¹⁹A si-tunaa de na a u sɔɔ suu nɪ a tene, ɲma nɪ a divɛ ti-wɔmɔ, lɔb yɔw a bɔw kpɛɛ ulɔ puɔ ba na ma nebe a u bie, na miile a Naaɲmun su-tuo.

²⁰Ba neb ba na a tɛw cɛɛɛw, a jũ yi a bɔw puɔ ĩ do jɛ taa nɪ a dɔdɔr nuɔr, ĩ jɔ maal kilo kɔɔr ata.

Miilfu sɛbe 15

¹Ĩ le nye na bɔ-kpɛɛ kɔw na ɪ bɔ-miilaa a sa'llon na ko ma nuɔr: a ɪ na a si-tunisi anuu-n'ayi na tere jãjĩ-yele anuu-n'ayi. A baarfɔ daar yeke u, a-na-ɪ a ala puɔ a Naaɲmun su-tuo baara.

²Ĩ le nye na a bom na wɔ taa nɪ man kũɔ na ɪ wɪl-wɪl na nyanyaa nɪ vūu. ĩ mɪ le nye na a bala na dɔa tuɔ a we-dũɔ, nɪ a u butub, nɪ a sɔr-bie ala na miile a u yuor, a ba tere a korɲjomsɪ ala a Naaɲmun na ku ba, uraa nɪ a man kũɔ wɪl-wɪl gbɛgbere nuɔr.

³Ba ciere na a Naaɲmun tũtunɔ Mowisi yeke, nɪ a Naaɲmun Pele yeke a nɔhɔ: “Nɪ-kpɛɛ Naaɲmun na ɪ a kpɛw a jaa Subɔ, a fu tumɔ bermɛ na, ĩ mɪ koro nuɔr. Ten a jaa Jamana, a fu maal-bie tor'ã, ĩ mɪ ɪ a yel-mɛ.

⁴Nɪ-kpɛɛ, ala ĩ be be kɔ jɔɔ fu wa? Ala ĩ be be kɔ maal a fu yuor u yire wa? A-na-ɪ fũu tɛw ĩ ɪ a cɛɛɛ. A ten a jaa nibe na wa na gbure a dume a fu nii-sɔw, a-na-ɪ a fu maal-bie tor'ã, ĩ nyur cãa puɔ.”

⁵A ala ï baar, ï le nye na a Naanmun puor-yir na ı a u pulĩ-taa di-ciiraa u yuo a sa'llon,

⁶ĩ a sı-tunısı bala anuu-n'ayi na tere a jãĩ-yele anuu-n'ayi, a ba su a cēcē-pele na nyle, se ni selme gana a ba nyãa juu, yire ni a be a Naanmun yir ulɔ puɔ.

⁷A yel-mimie anaan bala y'en subɔ de na a selme laa na sew ni a Naanmun ulɔ na be a daar a jaa su-tuo, ku a sı-tunısı bala anuu-n'ayi.

⁸A Naanmun yo-yifu ni a u kpēw une, a juur sew na a puorfu yir ulɔ ï nure ma tuɔɔ kpēere a be, wa tara ni a ledaar a sı-tunısı anuu-n'ayi jãĩ-yele anuu-n'ayi na maala baara wa.

Miilfu sɛbɛ 16

¹ĩ wõ na kɔkur kpēw na yi a Naanmun puor-yir, yele a sı-tunısı anuu-n'ayi bala: "Nyí cen na kpaar a Naanmun su-tuo a lara puɔ bar a tēw juu."

²A dādāw sı-tunaa cen'ã na kpaar a u ben bar a tēw juu, a natı-yarısı na bier te a nibe bala na tere a we-dũɔ jibaa ï mı puoro a u butub.

³A gbɛɛ ayi sı-tunaa cen'ã na kpaar a u ben yõw a man puɔ, a kũɔ lieb wõ taa ni kũu jũ, a yel-mimie na be a kũɔ puɔ kpi ba jaa.

⁴A gbɛɛ ata sı-tunaa mı cen'ã na kpaar a u ben yõw a kulı puur ni a kũɔ bunısi jiir, a lieb ı jũ.

⁵A ala ï baar, ï wõ na a sı-tunaa ulɔ na 'wuoro a kũɔsi u yel: "Gɛɛ Subɔ, fũu na ı, na mı dāa ı, fu tor'ã a mine fu na maal a nɔhõ.

⁶A-na-ı a bala na dāa kú a fu nibe ni a fu y'er-hierbe, fu ku ba na a jũ a ba nyuure. Ba pɔw na a ala na sew ni ba."

⁷ĩ le wõ na a kɔkur na yi a baar lofu jie na yel: "Ɔɔ, Nı-kpēɛ Naanmun na ı a kpēw a jaa Subɔ. A fu yērĩ guorfu ı na yel-mĩɛ ï mı tor."

⁸A gbɛɛ anaan sı-tunaa kpaar'ã a u ben yõw a mɔtõw puɔ, u pɔw a tuɔfu vuul a nibe ni a vũu.

⁹A tulĩ kpēw vuul'ã a nibe a ba turɔ a Naanmun ulɔ na tere a tuɔfu a ana jãĩ-yele puɔ, ï ma lieb a ba yē kurɔ ni u a ju-kpēɛ wa.

¹⁰A gbɛɛ anuu sı-tunaa kpaar'ã a u ben yõw a we-dũ-naa-dakɔw juu, a u fāw wier lieb sob, ï a nibe 'wɔbɔ a nɔgbalĩbie a won na wono ba une.

¹¹Ba turɔ na a saa juu Naanmun a ba won ni a ba natie une, ï-ce baa lieb a ba yē a ba maal-bie une wa.

¹²A gbɛɛ ayuɔb sı-tunaa kpaar'ã a u ben yõw a ɛfiratı kul-kpēɛ puɔ, a kũɔ sir, bar a sɔr a tēw parĩ jamansi une nɔɔ waara.

¹³ Ì lẹ nye na si-kpansi ata na wõ taa ni lon na yire a gbāgbacol nuor puo, ni a we-dũ nuor puo, ni a jir-ηma-y'εr-hiere nuor puo.

¹⁴ Ba ɪ na a kōtɔnsi na ma maala a nɔ-kofu tumɔ. Ba cere na a tẽw u jaa jamansi jie, na kpaarĩ ba a Naanmun, na ɪ a kpẽw a jaa Subo, bibir kpẽe jeb ne.

¹⁵ A Ni-kpẽe yel'ã: "Oele! Ì wiere na nyanyuur kaarĩ. Nũɔ na be na a ulɔ na juurɔ jie, a ulɔ na bõw tere a u cēcene, a mune u kōɔ cere ni salĩbuor a ɪ u vĩ a nibe nii-sow wa."

¹⁶ A kōtɔnsi bala kpaarĩ na a jamansi a jie ulɔ ba na buɔɔ ni a Eburo y'εrĩ a Amagedũ.

¹⁷ A gbɛɛ anuu-n'ayi si-tunaa kpaar'ã a u ben yõw a sɛsɛb puo ï a kɔkur kpẽw yi a naa-dakow ulɔ na be a Naanmun di-tuo puo yel: "A maal'ã."

¹⁸ Ì a saa nyinyile, a kɔkie yire, a saa tana, ï a tẽw ɓn ni kpẽw. Wa nyow ni a lɛdaar a nure na be ka a tẽw puo, a tẽw ma dãa ɓĩ ni kpẽw a nɔhɔ ser wa.

¹⁹ A tẽ-kpẽe ηma na jiir ata kpee kpee, a ni-burɔ burɔ ten kar lo, ï a Naanmun cãa bõw ni a tẽ-kpẽe ulɔ na di a Babilũ, ï de a divẽ ni a ηman ku u u nyu, a divẽ ulɔ na ɪ a u su-tuo na nyirĩ tomo.

²⁰ A ten a jaa a kũɔ na jilĩ kolĩ nyi na, ni a tan a jaa.

²¹ A sa-kusi-bere a nure na ma tuurɔ ɓowrɔ wa, a yi a sa'llon ï loro pɔɔɔ a nibe, a ba turɔ a Naanmun a una jãjĩ-bom ne, a-na-ɪ u dãa na ɪ bom na nyirĩ bier.

Miilfu sɛbe 17

¹ A ala ï baar, a si-tunisi bala anuu-n'ayi na tere a lara anuu-n'ayi, bõ-y'en a ba puo wa na yel mã: "Wa, ï na miil fu na a kpãafu ulɔ na tara a pɔw-baa na na yi a yuor, a lẹ yel'ã a tẽw ulɔ na uraa a kul-yaw gbēgbere nɔɛ

² A tẽw jamansi maal'ĩ u na a burbur, ɪ a u burbur maalfu kú na a tẽw u jaa nibe a divẽ kaarĩ."

³ Ì a si-tunaa ɓow ma na a sie puo kpe ni wekar pũɔ, ï nye a pɔw na je a we-dũ-jĩew kpakpa juu ba na seb a yoe ala na kperɛ a Naanmun pɔw a u ïgan, na tere jur anuu-n'ayi, ni ɔ pie.

⁴ A pɔw ulɔ vaar'ã cēcɛn jĩew kpakpa na kpeme a dafu, ï parĩsi yele ba na maal'ĩ a selme, ni a kubi-nyulisi ni a lɛr-kpen. U tere na a selme laa a u nuu puo a maal-kpansi na sew, ni a tũ-kpansi ála na yi a u burbur puɔ.

⁵ Ba sɛb'ã yuor na ɪ a sukpa a u diir puo na yel: "A Babilũ na yi a yuor, a ulɔ na ɪ a pɔw-baar mã, ni a tẽw puo maal-kpansi mã."

⁶ Ì nye na a pɔw ulɔ u nyirĩ kú a Naanmun deme, ni a bala na ɪ a Jeeju yel-mĩe y'εr-manba, a nũɔ lɛb kú u a dãa kaarĩ, a ba jũ na deer ne. A mune ï na nye u, nuor ko ma na,

⁷A si-tunaa yel ma: “Bõ ɪ a nuɔr ko fu? ǀ na man fu na a fu bõw a pɔw ulɔ par, nɪ a wɛ-dũɔ ulɔ na tɛrɛ a jur anuu-n’ayi nɪ á lɛ pie.

⁸A wɛ-dũɔ ulɔ fu na nyɛ, dǎa na be ka, ǀ 'waa lɛ cǎa wa, ǀ u nɔɔ lɛ yi na a bɔw ulɔ puɔ na ma tɛrɛ a bɛwfu wa, cen a wɛfu jiẽ. A tɛw nɪbɛ bala yoẽ ba na ma sɛb yɔw a baafu sɛbɛ puɔ a tɛw nyɔwfu daar jaa wa, a nuɔr na ko ba na, a mɛnɛ ba na nyɛrɛ a wɛ-dũɔ ulɔ, a-na-ɪ u dǎa na be ka, ǀ ma lɛ cǎa wa, ǀ-cɛ u na lɛ wa na.

⁹“A ka sɛw na fu tɛrɛ yẽ nɪ kpaarfɔ bõw nɪ a y’erĩ na par. A jur anuu-n’ayi ala miile na tan anuu-n’ayi, a jie ulɔ a pɔw na juna. A jur ala mɪ miile na jamansi anuu-n’ayi.

¹⁰Anuu a ba sɔw lo na, a bõ-y’en cǎa na ɪ a jamana, ǀ a kǎw ma wa sɛr wa. A ulɔ wa wa, a sɛw na u na kam fũ.

¹¹A wɛ-dũɔ ulɔ na dǎa be, ǀ ma lɛ cǎa wa, ɪ na a jǎmansi bala anũu-n’ata sũbɔ, ǀ mɪ lɛ be a anuu-n’ayĩ bala puɔ, cere a wɛfu jie.

¹²“A lɛ pie bala fu na nyɛ miile na jamansi pie na ma nyɔw a ba tũmɔ sɛr wa, ǀ-cɛ ba na pɔw na a tuɔfu ɪ nɪ a jamansi daar fũ puɔ tɛw, lǎa nɪ a wɛ-dũɔ ulɔ.

¹³A ba jaa fɛw tɛrɛ na tɛrũ bõ-y’en, ǀ de a ba kpɛw nɪ a ba tuɔfu yɔw a wɛ-dũɔ tumɔ puɔ.

¹⁴Ba nɔɔ jɛbɛ nɪ na a Naanmun Pɛle, ǀ-cɛ a Pɛle na tuɔ ba na, a-na-ɪ ulɔ ǀ ɪ a nɪ-bɛrɛ Nɪ-kpɛɛ nɪ a jamansi Jamana. A u nɪbɛ mɪ u na buɔl, ǀ mɪ vɛl ir, na mɪ ɪ a dɛdɛ, nɔɔ mɪ lǎa na pɔw nɪ u a tuɔfu.”

¹⁵A si-tunaa lɛ yel ma na go: “A kũɔsɪ ala fu na nyɛ, a jie a pɔw-baa na jɛ, miile na a nɪ-bulsɪ, a nɪ-yaw na duo a ji-gbulĩsɪ, a tɛ-burɔ burɔ nɪ a y’er-burɔ burɔ nɪbɛ.

¹⁶A lɛ pie fu na nyɛ, nɪ a wɛ-dũɔ, nɔɔ 'laar’ǎ a pɔw-baa. Ba na sǎw na a u yɛlɛ a jaa bar, ǀ cɛ u bar nɪ salĩbuor. Ba na 'wɔb u na ǀ cɛ yɔw a vũu puɔ.

¹⁷A-na-ɪ a mɛnɛ a Naanmun na yɔw a ba subɛ puur a ba na maal a u pu-tɛrũ, ba na tɛrɛ na nɔ-bõ-y’en de nɪ a ba tuɔfu yɔw a wɛ-dũɔ tumɔ puɔ, wa ta nɪ a lɛdaar a Naanmun y’erĩsɪ na maala baara.

¹⁸“ǀ a pɔw ulɔ fu na nyɛ miile na a tɛ-kpɛɛ ulɔ na tɛrɛ a tuɔfu a tɛw jamansi jie.”

Miilfu sɛbɛ 18

¹A ala ǀ baar, ǀ nyɛ na si-tunaa y’en subɔ na nyurĩ tɛrɛ a tuɔfu, u yi a sa'llon ǀ suure, ǀ a u caarĩfu caarĩ pɔw a tɛw u jaa.

²U wuur’ǎ nɪ kɔkur kpɛw yɛlɛ: “U lo na! A Babulɔ tɛ-kpɛɛ lo nal U lɛb’ǎ ɪ a kɔtɔn gaajie, nɪ a kɔtɔn-kpansi burɔ burɔ, nɪ a lili-kpansi burɔ burɔ a nɛrɛ na ma buɔrɔ wa, kpɛfu jie.

³A-na-ɪ a tɛ-burɔ burɔ a jaa nyu na a u gǎ-ta-burbur dǎa, a bɔr ba a juu. A tɛw jamansi maal’ǀ u na a burbur, ǀ a ten a jaa y’ay’absɪ lɛ na a u yɛlɛ yɔwfu mɛ.”

⁴Ĩ le wõ na kɔkur y'en subɔ na yi a sa'llon ĩ yel: "Ĩ nubɛ, nyí yi a tẽw na sɔw, a munɛ a nyi kɔ wa be tɔ a u maal-faar puɔ, ĩ mi pɔw a ana yel-kpansi nɔɔ tara u wa.

⁵A-na-ɪ a u maal-faar dɔɔl'ã taa wa ta ni a sa'llon, ĩ a Naanmun cãa na bõw ni a u gõgolĩ-tumɔ.

⁶Nyí maal u a munɛ u na dãa maal nyi. Nyí ya a ala u na maal nyi, ĩ le dɔɔl u. Nyí sew a dãa a ŋman ulɔ u na dãa ku ni nyi gbɛɛ ayi ku u u nyu.

⁷Ya u a won ni a nãw ala tu ni a munɛ u na dãa buɔɔ a ju-kpɛɛ, wono ni a nũɔ. A-na-ɪ u ma yel'ã a u suur puɔ: 'Ĩ be na ka pɔɔ-naa kaarĩ. Maa ɪ kpĩ-pɔw wa. Nãw ma tara ma fũ wa.'

⁸Ala-ĩ-sɔ, a jãjĩ-yele ala ba na bin a u unɛ, a kũu, a nãw, ni a kɔ-kpɛɛ na ta u na bibir bõ-y'en tɛw. A vũu na di u na, a-na-ɪ a Ni-kpɛɛ Naanmun ulɔ na guor a u y'ɛrĩ, tɛɛ na kpɛw."

⁹A tẽw jamansi na dãa maal'ĩ u a burbur, mi wõ ni u a nũɔ, na waala na kono ni, a munɛ ba nɔɔ nyɛɛ a vũu ulɔ na dɛɛ u juur.

¹⁰Ba na uraa na nɪdaa a u kpowfu dãbĩɛ unɛ ĩ yele: "Babilɔ tẽ-kpɛɛ na tɛɛ a kpɛw, fu ɪ na nãw nãw, a-na-ɪ a lɛɛr-bõ-y'en puɔ a kpãafu tɔɔ ta fu."

¹¹A tẽw puɔ y'ay'absi na mi kono na waala ni a u unɛ, a-na-ɪ nɛɛ ma le daara a ba y'ay'ab-yele,

¹²na ɪ a selmɛ, a kur-pɛɛ, ni a kusɪ-ɓɔmɔ, a ler-bie, a cẽcẽ-ɓɔmɔ burɔ burɔ, ni a ŋmɛɛ na ɪ a bulɔ, a ŋmɛɛ sala bulɔbulɔ, ĩ a ŋmɛɛ ɪ jun kpakpa. A yele mi ɪ na a da-vele, ni a yel-burɔ burɔ ba na maal'ĩ a da-vele ala, ni a wab-cile, ni a kur-jĩɛw, ni a kur-salaa ni a kusɪ-pɛɛ,

¹³a tie bi-nɔr, a jɛɛ yel-nyuursi, a kã-nyu-vɪlaa, a tũ ðĩinaa, a tũ-nyu-vɪlaa, a divɛ, a kãa, a jɔ, a ci, a bun, a piir, a wibe, a kaarsi ala a wibe na ma tawra, ni a gbãgbaar ni a ni-daarsi.

¹⁴A y'ay'absi bala yel'ã a tẽw ulɔ: "A yel-vele ala a fu suur na dãa nu bũburĩ na. A fu na-yele ni a fu yo-bɔb yele bɔr'ã. Faa lɔɔ pɔwɔ ba fũ wa."

¹⁵A y'ay'absi bala na dãa pɔw a ba mĩɛ a u unɛ na mi uraa na a nɪdaa a u kpowfu dãbĩɛ unɛ kono waala ni,

¹⁶yele ni: "A tẽ-kpɛɛ nani ɪ na nãw nãw! U ma dãa na su a cẽcẽ-ɓɔmɔ jun kpakpa, parĩsɪ ni a selmɛ yele, ni a kusɪ-nyɪlɪsɪ ni a ler-bie,

¹⁷ĩ a ana na-yele a jaa tɔɔ bɔr a lɛɛr-bõ-y'en puɔ." A bala na duure ni a gbor-bɛɛ, ni a bala ba na de, ni a gbor puɔ tũtunbɔ, ni a bala ba jaa na be a manĩ, uraa na a nɪdaa

¹⁸ĩ wuure, a munɛ ba na nyɛ a tẽw na dɛɛ ure a juur, na ba yele: "Tẽ-buor be ka ĩ ta a tẽ-kpɛɛ nani?"

¹⁹Ba 'wõwno na a tana y'õno a ba jurĩ, waala kono yele ni: "A tẽ-kpẽe nani i na nãw nãw! A bala na dãa tuno a gbor-bere puo powro na a ba mĩe a u na-yele ue, i-ce a leer-bõ-y'en puo a u yele bor'ã a jaa."

²⁰Saa juu deme, nyí cile! A Naaɲmun nibe, ni a u ni-tunisi, ni a u y'er-hierbe, nyí mi cile a una tẽw kpãafu ue, a-na-i a Naaɲmun guor'ã a u y'erĩ tu ni a ala u na dãa maal nyi.

²¹A ala i baar, a si-tũ-gãdaa de na kus-kpẽe na jẽ taa ni nɛr lɔb y'õw a man kũo puo, i yel: "A nɔhõ ba nɔo lɔb a Babilõ tẽ-kpẽe bar, a nɛre ma lɔo nyere u wa."

²²Baa lɔo wono a korijom ɲmefu, ni a yel-cierbe, ni a wɛ kuon, ni a ul-peelbe a fu jie wa. Baa lɔo nyere tũtuno kãw u le tuno tun kãw a fu jie wa. Baa mi lɔo wono jõ-y'erbe dam a fu jie go wa.

²³Lãpa kãw ma lɔo caara a fu jie wa. A polbile ni a posabile na kul taa kɔkie ma lɔo yire a fu jie wa. A fu y'ay'absi i dãa yi a yuor a tẽw puo, i-ce a fu tɛwɔlũu puo fu belĩ na a tẽ-buro burɔ a jaa."

²⁴A Babilõ tẽ-kpẽe ulɔ, ba wel u na a le, a-na-i ba nye na a Naaɲmun y'er-hierbe jũ a u jie, lãa ni a Naaɲmun nibe jũ, ni a bala ba jaa ba na dãa kú a tẽw puo jũ.

Miilfu sebɛ 19

¹A ala i baar, i wõ na kɔki-kpen na wõ taa ni ni-yaw kɔkie a sa'llon na yele: "Aleluya! A faafu, a yo-yifu ni a kpẽw i na a si Naaɲmun ben,

²a-na-i a u y'erĩ guorfu i na yel-mĩe i mi tor. A Naaɲmun y'õw na a pow-baa ulɔ na yi a yuor yel, a ulɔ na dãa sãwna a tẽw u jaa ni a u burbur maalfu. U wel u na bar a u tũtunbo u na kú ue."

³Ba le yel'ã go: "Aleluya! A tẽ-kpẽe ulɔ juur ure na a daar a jaa."

⁴ĩ a ni-bere ljer'ĩ anaan ni a yel-mimie anaan lo na gburĩ a dume a Naaɲmun ulɔ na je a naa-dakow juu nii-sow, i pewre u yele ni: "Amen! Aleluya!"

⁵Kokur kãw yi na a naa-dakow jie, i yel: "A nyumi na i a Naaɲmun tũtunbo, i mi jɔro u, a bibiir ni a ni-bere jaa, nyí pewre a si Naaɲmun!"

⁶ĩ le wõ na dam na wõ taa ni ni-yaw kɔkie na hele kũo kpẽe kaarĩ, ni a saa na tana ni kpẽw, a yele: "Aleluya! A si Ni-kpẽe Naaɲmun na i a kpẽw a jaa Subɔ de na a tẽw.

⁷Nyí i a si tere nũo cile ni, kurɔ ni u a ju-kpẽe, a-na-i a Naaɲmun Pẽle kulɔ daar ta na, a u baraa parĩ.

⁸Ba ku u na sɔr u vaar a cẽcẽ-bomo pulɔ na nyile." (A cẽcene ala miile na a Naaɲmun deme tũ-torisi.)

⁹ĩ a si-tunaa yel ma na: "Seb a asume: A ma i na nũo a bala jie ba na buol a Naaɲmun Pele kulɔ feti jie." ĩ u le yel ma na: "A y'erĩsi asume i na a Naaɲmun yel-mĩe y'erĩsi."

¹⁰ĩ lo gburĩ a dume a u gbɛɛ pulɛɛ buɔɔ ỹ puor u, ỹ-cɛ u yel ma na: “Taa maal a lɛ wa. ỹ ı na a tũtũɔ a fũu nı a fu yɛɛr kaarĩ na tɛɛ a Jeeju yel-mĩɛ y’ɛrĩ. Pɛwɛ a Naaɲmun!” A Jeeju yel-mĩɛ y’ɛrĩ ı na a ulɔ na tɔwɔ a Naaɲmun pu-tiɛrũ-buurbɔ a ba y’ɛrĩsı puur.

¹¹ĩ ỹ nye na a saa juu u yuo, ỹ a wi-pɫaa uraa a be. A ulɔ na do u yuor dı na a Dɛdɛ nı a Yel-mĩɛ Subɔ, a-na-ı a u y’ɛrĩ guorfı nı a u jɛb jɛbfı tor’ã.

¹²A u mimie nyunyɛ na vũu kaarĩ, ỹ u kpa sɛlmɛ sapir yaw a u juumı. Ba sɛb’ã a yuor y’ɔw u, a ulɔ u yɛ tɛw na b’ɔw.

¹³U su na cɛcen na ı jũ u jaa. A u yuor dı na, “A Naaɲmun Y’ɛrĩ.”

¹⁴A saa juu sɔdaalsı na su a cɛcɛ-peɛ pulɫ do na wi-peɛ tuure nı u.

¹⁵A sɔ-bãjun-dıraa yi na a u nuɔɔr puɔ, u na ciɛɛ nı a ten buɔ buɔ. U na tɛɛ ba na nı a kpɛw ulɔ na w’ɔ a kur kaarĩ. U na nɛb’ã a divɛ ti-wɔmɔ a b’ɔw kpɛɛ puɔ a divɛ k’ɔɔ jɔɔ, a miile a Naaɲmun na ı a kpɛw a jaa Subɔ su-tuo na nyurĩ tomo.

¹⁶Ba sɛb’ã a u yuor y’ɔw a u cɛcen juu, nı a u gbɛ-kpɛɛ puɔ a nɔh’ɔ: “Jamansı Jamana, nı a nı-bɛɛ Nı-kpɛɛ.”

¹⁷ĩ lɛ nye na sı-tunaa kãw na uraa a mɔt’ɔw sɔɔlĩsɔw ỹ wuur’ĩ kɔkur kpɛw yel a wɛ-lili ba jaa na yuɔɔ a sa’llon: “Nyı wa kpaarĩ taa a Naaɲmun fetı kpɛɛ unɛ!

¹⁸Nyı wa dı a jamansı nun, nı a nıɛ ba jaa nun: a fãgã deme, nı a gãdar, a wibe, nı a bala na do ba, a bala na sɔ a ba mĩɛ, nı a bala na ı a gbãgbaar, a bibiir nı a nı-bɛɛ ba jaa nun.”

¹⁹ĩ lɛ nye na a wɛ-d’ɔɔ, nı a tɛw puɔ jamansı, nı a ba sɔdaalsı, a ba kpaarĩ taa buɔɔ ba jɛb’ĩ a ulɔ na do a wiir, nı a u sɔdaalsı.

²⁰Ba nyɔw na a wɛ-d’ɔɔ ulɔ, nı a jir-ɲma-y’ɛr-hiere ulɔ na dãa maal a nɔ-kofı tumɔ a wɛ-d’ɔɔ nii-sɔw, bɛɛ nı a bala na dãa p’ɔw a u jıbaa puoro nı a u butub. Ba nyɔw ba na ba jaa ayı lob y’ɔw a vuu b’ɔw puɔ, a jie ulɔ a kusı-lɛrısı na dıɛ.

²¹Á bala na cɛ, a ulɔ na do a wiir juu kú ba na nı a sɔ-bãjunɛ ulɔ na yi a u nuɔɔr puɔ, ỹ a wɛ-lili dı a ba nun pi.

Miilfo sɛbɛ 20

¹A ala ỹ baar, ỹ lɛ nye na sı-tunaa u yi a sa’llon suu ỹ tɛɛ a b’ɔw ulɔ na ma tɛɛ a bɛwfu wa nakili a u nuu puɔ, nı a b’ɔjɔrĩ gbol.

²U nyɔw na a gbãgbacol na ı a wa-kuraa, a lɛ yel’ã a ulɔ na ı a cicile, mu a Satã, ỹ lũ nı u a u b’ɔjɔrĩ gbol, u na maal yomo tur.

³U de u na lob y’ɔw a b’ɔw ulɔ puɔ na ma tɛɛ a bɛwfu wa, ỹ kpɫ y’ɔw nı a jıbaa, a mɛnɛ u k’ɔ lɛ tuɔ cãa bɛɛ a tɛw nıɛ wa ta nı a yomo tur ala na tɔɔ. A ala ỹ tɔl baar, a sɛw na a ba na l’lor u bar daar fũ puɔ.

⁴ Ɔ le nye na naa-dakɔɔr, ɛ a bala na je a ba jur, ba ku ba na a sɔr a ba guor a y'eri. Ɔ a bala na dāa mana a Jeeju yel-mɛ nɛ a Naanmun y'eri a ba ŋma ba a jur, ɛ nye na a ba sur. A bala, baa dāa pɛwre a wɛ-dɔɔ nɛ a u butub wa. Baa mɛ dāa pɔw a u jibaa a diiri mu a nuu puɔ wa. Ba ir'ā a kuu puɔ lāa je nɛ a Kirisi a u fāw puɔ maal'ɛ yomo tur.

⁵ A nanɛ ɛ na a dādāw kuu-puɔ-irfu, ɛ a bala na cɛ ma ir a kuu puɔ ɛ a ala ma ɛ a le a yomo tur na tɔl baar wa.

⁶ A na ɛ na nɔɔ a Naanmun deme bala jie na be a dādāw kuuɛ irfu puɔ. A gbɛɛ ayi kuu ma le tuɔɔ ba wa. Ba na ɛ na a Naanmun nɛ a Kirisi baar-lorbo, lāa je nɛ a Kirisi a u fāw puɔ maal'ɛ yomo tur.

⁷ Ɔ a yomo tur ala wa tɔl baar, ba na 'lor'ā a Satā bar, u yi a kasu puɔ,

⁸ na u cen na belɛ a ten burɔ burɔ a lōbobo a jaa, ba na buɔɔ a Gɔgi nɛ a Magɔgi, kpaarɛ ba taa a jeb mɛ. Ba na waa na jē taa nɛ a man gbēgbere nuɔr biire.

⁹ Ba yer'ā pɔw a tēw u jaa, ɛ mɛ jilɛ kolɛ a Naanmun deme wɛr, nɛ a tēw ulɔ a Naanmun na nu, ɛ-cɛ a vuu yi na a sa'llon ɛ lo dɛ ba.

¹⁰ Ba lɔb'ā a cicile ulɔ na dāa beɛ a tēw nɛɛ, yɔw a vuu bɔw puɔ, a jie ulɔ a kuɛ-lerisɛ na dɛrɛ, a be a wɛ-dɔɔ nɛ a jir-ŋma-y'eri-hiere na be, a ba na kpɔw ba a mɔtɔw nɛ a tɔɔw a yomo a jaa few.

¹¹ Ɔ le nye na naa-dakɔw kpɛɛ na pelɛ, nɛ a ulɔ na je a u juu, ɛ a tene nɛ a sa'llon nurɛ a u nii-sɔw, ɛ a baa le nyere ba wa.

¹² Ala ɛ baar, ɛ nye na a bibiir nɛ a nɛ-bere bala na dāa kpi, a ba uraa a naa-dakɔw nii-sɔw, ɛ a ba yuo sebsɛ bin, ɛ le yuo seb-kpee na ɛ a baafu sebe. Ba guor'ā a kuuɛ bala y'eri tu nɛ a ala ba na dāa maal, a ba seb yɔw a sebsɛ puur.

¹³ A man tur'ā a kuuɛ bala u na dāa tere. A kuu nɛ a kpun tēw mɛ tur a kuuɛ bala ba na mɛ dāa tere, ɛ a ba guor a ba y'eri ba jaa bō-y'ene-y'ene, tu nɛ a ala ba na dāa maal.

¹⁴ Ba lɔb'ā a kuu nɛ a kpun tēw yɔw a vuu bɔw puɔ. A vuu bɔw ulɔ ɛ na a gbɛɛ ayi kuu.

¹⁵ Ɔ ba mɛ lɔb'ā a nɛrɛ le na ma tere a u yuor a baafu sebe puɔ wa yɔw a vuu bɔw puɔ.

Miilfu sebe 21

¹ Ala ɛ baar, ɛ nye na sa'llon paalaa nɛ tē-paalaa, a-na-ɛ a dādāw sa'llon nɛ a dādāw tēw tɔl'ā, ɛ a man ma le be be go wa.

² Ɔ mɛ nye na a tē-son na ɛ a Jerujalem paalaa a Naanmun na cɔɔrɛ bar, u yi a saa juu ɛ suure, wɔ taa nɛ pɔsabile na parɛɛ cere a u sure tuorfu jie.

³Ĩ wõ na kɔkur kpẽw na yi a naa-dakɔw par na yel: “A yẽyẽrĩ na, a Naaɲmun wa na je a nibe sɔw! U na je nɪ ba na, ĩ ba na ɪ na a v nibe. A Naaɲmun na be nɪ ba na, ĩ ɪ a ba Naaɲmun.

⁴U na fɛ na a ba mɔtɔ-kũɔ a jaa bar a ba mimie puɔ. Kũu kɔ le be go wa. A nãw nɪ a waalĩfu kɔ mɪ le be wa. Bom ma le 'wɔbɛɛ nɪrɛ wa, a-na-ɪ a yel-koro tol'ã.”

⁵Ĩ a ulɔ na je a naa-dakɔw juu yel'ã: “A yẽyẽrĩ na, ĩ maala na a yele a jaa a urɛɛ yel-paala.” U le yel'ã go: “Sɛb a yẽrĩsɪ asumɛ, a-na-ɪ a ɪ na dɛdɛ ĩ mɪ ɪ a yel-mĩɛ yẽrĩ.”

⁶Ĩ v yel ma na go: “Á maal'ã. A maa ɪ a dãdãw nɪ a bɛwfu jie, a nyɔwfu jie nɪ a baarfɔ jie. A ulɔ a kũɔ-nyuur na nyɔw, ĩ na ku v na a baarfɔ kũɔ bunaa a pɔɔɔ.

⁷A ulɔ na urɛɛ a tuɔfu subɔ na pɔw na a yele ala. ĩ na ɪ na a v Naaɲmun, ĩ v ɪ a ĩ bie.

⁸Ĩ-cɛ a ala ɪ a dãbĩ-ɲmah, nɪ a bala na ma tɛrɛ a yɔw-nyãa wa, a nɪ-kpansɪ, a nɪ-kúrɔɔ, a gã-ta-burbur deme, a tɪsɔw nibe, a tibe deme, nɪ a jir-ɲmarba ba jaa, a ba jie na be na a vũu bɔw puɔ, a jie a kusɪ-'lerisɪ na dɪrɛ, na ɪ a gbɛɛ ayi kũu.”

⁹A sɪ-tunɪsɪ anuu-n'ayi bala na tɛrɛ a lara anuu-n'ayi na sɛw nɪ a jãjĩ-yel-baarsɪ anuu-n'ayi, bõ-y'en wa na yel ma: “Wa, ĩ na miil fu na a Naaɲmun Pɛle pɔw v na kule.”

¹⁰Ĩ a sɪ-tunaa bɔw ma na a sɪɛ puɔ, do nɪ tã-kpɛɛ juu ĩ miil ma a tɛ-son na ɪ a Jerujalem, na yi a Naaɲmun sɛ a saa juu ĩ suure,

¹¹nyunyɛ nɪ a Naaɲmun yo-yifu. A v caarĩfu wõ na taa nɪ a kubi-ɔɔmɔ na dɪ jasɪpɪ na nyɛɛ papar.

¹²U tɛrɛ na daci-woor ba na mɛ kolɪ v, v do a sa'llon, ĩ tɛrɛ dɔdɔ-nɔɛ pie-n'ayi ba na sɛb a lsɪrayel nibe bal pie-n'ayi yoe yɔw, ĩ a sɪ-tunɪsɪ pie-n'ayi na gure.

¹³A dɔdɔɛ ala be na a tɛw lɔbobo a jaa: ata be na a tɛw parĩ, a ata be a durĩ loor, a ata be a tɛw iin, ĩ a ata mɪ be a gubaa loor.

¹⁴Ba mɛ na a daci-woor ulɔ dɔɔl a kubie pie-n'ayi jur ba na sɛb a yoe pie-n'ayi yɔw, na ɪ a Naaɲmun nɪ-tunɪsɪ yoe.

¹⁵Á sɪ-tunaa ulɔ nayɛrɛ nɪ ma tɛrɛ na da-munaa na ɪ a selmɛ v na mun'ĩ a tɛw, nɪ a v dɔdɔɛ, nɪ a v dacin.

¹⁶A tɛw womofu nɪ a yalĩfu jɛ na tar. A sɪ-tunaa mun'ã a tɛw nɪ a v da-munaa, a womofu ɪ kilo ture ayi dɔɔl kɔɔr ayi. A mine v na yalĩ ĩ mɪ womo, le v mɪ do.

¹⁷A ala ĩ baar, v mɪ mun'ã a dacin, v ta da-munaa kubaa lijaayi n'anaan. A v da-munaa ulɔ jɛ na taa nɪ a nɪrɛ nuu kpulĩkpuvɔr wa ta nɪ a nubie.

¹⁸Ba mɛ na a dacin nɪ a jasɪpɪ, ĩ mɛ a tɛw nɪ a selmɛ nɛrɛ na nyɛrɛ caaraa kaarĩ.

¹⁹Ba y'arĩ na a daci-kparaa kubi-bɛrɛ nɪ a kusɪ-ɔɔmɔ burɔ burɔ. A dãdãw kubir y'arĩfu bom ɪ na jasɪpɪ, a gbɛɛ ayi ben ɪ na safur, a gbɛɛ ata ben ɪ na agatɪ, a gbɛɛ anaan ben ɪ na emɛɔdɪ,

²⁰a gbɛɛ anuu ben ɪ na onɪsɪ, a gbɛɛ ayɔɔb ben ɪ na sardɔn, a gbɛɛ anuu-n'ayi ben ɪ na kɪrɪsɔltɪ, a gbɛɛ anuu-n'ata ben ɪ na beril, a gbɛɛ pie-for-bir ben ɪ na topajɪ, a gbɛɛ pie ben ɪ na kɪrɪsɔpasɪ, a gbɛɛ pie-nɪ-bō-y'en ben ɪ na turkosi, ɪ a gbɛɛ pie-n'ayi ben ɪ a amɛtɪsɪtɪ.

²¹A dōdɔ-nɔɛ pie-n'ayi ala ɪ na lɛr-bie pie-n'ayi. Lɛr-bir bō-yene-yene ba maal'ɪ ba ba jaa. A sɔr ulɔ na be a tɛw puɔ ɪ na sɛlmɛ nɛrɛ na nyɛrɛ caaraa kaarɪ.

²²Maa nyɛ a puorfu yir a una tɛw puɔ wa, a-na-ɪ a Nɪ-kpɛɛ Naaŋmun na ɪ a kpɛw a jaa Subɔ, nɪ a Naaŋmun Pɛle, ɪ ɪ a u puorfu yir.

²³A tɛw ulɔ ma buɔɔ mɔtɔw mu cuu a na caara u wa, a-na-ɪ a Naaŋmun yo-yifu caarɪ u na, ɪ a Naaŋmun Pɛle ɪ ɪ a u lāpa.

²⁴A tɛ-burɔ burɔ nɪbɛ na yuɔɔ na a u cāa puɔ, ɪ a tɛw puɔ jamansɪ na de na a ba na-yele wɛrɛ nɪ kurɔ u.

²⁵A u dōdɔ-nɔɛ na yuo na a mɔtɔw a jaa, a-na-ɪ tɪsɔw ma lɛ beree be wa.

²⁶Ba na de na a tɛ-burɔ burɔ na-yele nɪ a ba yo-yifu ye le wɪ nɪ kpɛ nɪ a be.

²⁷ɪ-cɛ bō-dɛɛr kāw ma kpɛɛrɛ be fɪ wa. A nɛrɛ lɛ na maala a yel-kpansɪ, mu na ŋmara a jirsɪ ma mɪ kpɛɛrɛ wa, ɪ a bala a yoe na sɛb a Naaŋmun Pɛle baafu sɛbɛ puɔ tɛw na kpɛ.

Miilfu sɛbɛ 22

¹ɪ a sɪ-tunaa miil ma na a baafu kōɔ kulaa, a kōɔ na ɪ wɪl-wɪl-wɪl caaraa kaarɪ, na yi a Naaŋmun nɪ a Pɛle naa-dakɔw par,

²ɪ jɔɔ a tɛw sɔr sɔɔlɪsɔw. A baafu tɪɛ uraa na a kulaa lōbobo puɔr a jaa, na wɔɔɔ a wɔɔɔ gbɛɛ pie-n'ayi a yuon puɔ, a lɛ yel'ā a gbɛ-daa a cur a jaa puɔ. A u vɛɛ ɪ na tɪ, ma kpaara a tɛ-burɔ burɔ nɪbɛ.

³A Naaŋmun pɔfu ma lɛ beree bom kāw puɔ wa. A Naaŋmun nɪ a Pɛle naa-dakɔw na be na be, ɪ a u tūtunbɔ na pɛwɛ u na.

⁴Ba na nyɛ na a u nii-sɔw, ɪ u na sɛb'ā a u yuor yōw a ba diirɪ.

⁵Tɪsɔw ma lɛ beree wa, ɪ baa lɔɔ buɔɔ lāpa cāa, mu mɔtɔw caarɪfu wa, a-na-ɪ a Nɪ-kpɛɛ Naaŋmun na caarɪ ba na nɪ a u cāa, ɪ ba na ɪ na jamansɪ a daar a jaa.

⁶A ala ɪ baar, a sɪ-tunaa yel ma na: “A y'ɛrɪsɪ asumɛ ɪ na dēdē, ɪ mɪ ɪ a yel-mɛ y'ɛrɪ, ɪ a Nɪ-kpɛɛ Naaŋmun na ma tɔwɔ a u y'ɛr-hierbe a ba sɛ puɔ, tū na a u sɪ-tunaa u wa miil a u tūtunbɔ a ala na be a sɔr puɔ wāara.”

⁷A Jeeju yel'ā: “Nyɛ, ɪ be na a sɔr puɔ wɛrɛ. Nōɔ ma be na a ulɔ jie na jɔɔ a Naaŋmun pu-tɛrū-buɔɔ y'ɛrɪsɪ na be a sɛbɛ na puɔ.”

⁸A maa Jā, ɪ wō na ɪ mɪ nyɛ a ana ye le, ɪ a mɛnɛ ɪ na wō ɪ nyɛ ba baar, ɪ lo na a sɪ-tunaa ulɔ na miil ma a ana ye le gbɛɛ pulɛɛ buɔɔ ɪ puor u.

⁹Ĩ u yel ma na: “Taa maal a le wa! ĩ ı na a fu lãa-tunɔ, nı a fu yeer na ı a Naanmun y’er-hierbe lãa-tunɔ, lãa nı a bala na jɔɔ a sebe na y’erĩsı. Pewre a Naanmun!”

¹⁰Ĩ u le yel ma na: “Taa sɔɔlĩ a Naanmun y’er-hiere y’erĩsı na be a sebe na puɔ bar wa, a-na-ı a daar ulɔ a Naanmun na y’ɔw piɛɛ na.

¹¹A gōgolĩfu subɔ, ú cãa cere nı a u gōgolĩfu, a nı-kpana ú cãa cere nı a u maal-kpana, a nı-son ú cãa cere nı a u son maalfu, ĩ a ulɔ na ı a nı-cɛɛ ú cãa cere nı a u cɛɛ ıfu.”

¹²Ĩ a Jeeju yel’ã: “Nyɛ, ĩ be na a sɔr puɔ wiɛɛ nı a yar ala ĩ na kurɔ a nıbe ba jaa bō-yene-yene, tuure nı a ba tũ-bie.

¹³A maa ı a dãdãw nı a bewfu jie, a ni-diere nı a par-pɔɔɔ, a nyɔwfu jie nı a baarfı jie.”

¹⁴Nũɔ ma be na a bala jie na ma pɛɛɛ a ba cɛcene, na tuɔ tɛɛ a sɔr ıwɔɔɔ nı a baarfı tıɛ wɔmɔ, na mı tuɔ tu a dɔdɔ-nɔɛ kpɛ a tɛw puɔ.

¹⁵Ĩ-cɛ a nı-kpansı, a tısɔw nıbe, a gã-ta-burbur deme, a nı-kúrɔ, a tıbe deme, nı a bala ba jaa na nu a jırsı ɲmafı mı maala nı a jiri tumɔ, ba na uraa na be a yɛw.

¹⁶“A maa Jeeju ĩ tũ a ĩ sı-tunaa u wı man nyı a y’erĩsı asıme a duo-puorbo ıne. Maa ĩ ı a Davı bal parvuɔr bie, nı a bi-vıɛ ɲmarbir na caara.”

¹⁷A Naanmun Sıɛ nı a Pɛle Pɔw-kulaa yel’ã: “Wa!” A ulɔ na mı wonaa, ú mı yel: “Wa!” A ulɔ a kũɔ-nyuur na nyɔw, ú wa; a ulɔ na mı buɔɔ a baarfı kũɔ, ú wa nyu pɔɔɔ.

¹⁸A maa Jã, ĩ kpãkpana na a nıbe ba jaa na wono a Naanmun pu-tıerũ-buɔɔ y’erĩsı na be a sebe na puɔ: a ala ı nıɛ wa dɔɔl’ã bom a y’erĩsı asıme puɔ, a Naanmun na mı dɔɔl u na a jãjĩ-yele ala na be a sebe na puɔ.

¹⁹Ĩ a nıɛ wa mı ir bom a Naanmun pu-tıerũ-buɔɔ y’erĩsı na be a sebe na puɔ, a Naanmun na mı mɔw u na a baarfı tıɛ wɔmɔ ıwɔbfı bar, nı a tɛ-son puɔ kpɛfu na ı a ala ba na seb y’ɔw a sebe na puɔ.

²⁰A ulɔ na mana a yel-mıɛ y’erĩsı asıme yeɛ na: “ɔɔ, ĩ be na a sɔr puɔ wiɛɛ!” Amen! Nı-kpɛɛ Jeeju, wa!

²¹A Nı-kpɛɛ Jeeju sũofu ú be a nıbe ba jaa jie.

Esclarecimento

Trata-se de iniciativa particular, com os seguintes objetivos: (i) colaborar para divulgação dos diversos textos bíblicos disponíveis, e, (ii) facilitar o acesso a esses textos, inclusive por meio de download.

Todo esforço em tornar a Palavra de Deus acessível a todos, em quaisquer localidades e falantes das mais diversas línguas, precisa ser um objetivo de todos os que são guiados pelo Espírito Santo. Ele inspirou o profeta Jeremias a dizer “não ensinará jamais cada um ao seu próximo, nem cada um ao seu irmão, dizendo: Conhece ao SENHOR, porque todos me conhecerão, desde o menor até ao maior deles, diz o SENHOR” (Jer. 31:34).

Jesus, também, falou assim: “e será pregado este evangelho do reino por todo o mundo, para testemunho a todas as nações” (Mat. 24:14).

Muitas organizações foram constituídas com o propósito de fazer a Bíblia disponível nas diversas línguas. Não é uma tarefa simples. Anos de trabalho, dedicação e entrega são necessários para esta tão extraordinária missão.

O texto deste trabalho está disponível na internet, em páginas eletrônicas de organizações que produzem ou divulgam bíblias, sem acréscimos de notas ou comentários. Assim, reconhecendo e respeitando os direitos que possuem sobre seus trabalhos, incumbe a todos os que amam a Palavra de Deus, o esforço em contribuir para amplificar sua divulgação.

Se possível, faça download do texto, para que sejamos, também, guardiões da Bíblia, e, com isso, preservando-a para as futuras gerações.

Divulga a Palavra de Deus, ela mostra o Caminho e permite a todos, que se conheça Sua vontade, em todos os lugares e épocas.

Marcel da Glória Pereira

2021, Vitória/ES - Brasil